Chicago "Duch Času"

Volume V – No. 1-52

21 Aug 1881 – 20 Aug 1882

Digitized 16 March 2013 by Wesley Johnston

Placed in the Public Domain at

www. wwjohnston.net/famhist

DUCH
ČASU

1882

DUCH ČASU

List obrázkový pro zábavu a poučení.

REDAKTOR FR. B. ZDRŮBEK.

ROČNÍK V.

CHICAGO, 1882.

Vydáním a tiskem A. Geringera, 463 již. Canal ul.

OBSAH:

1. Vyobrazení.

Podobizny a životopisy.

Karel Bradlaugh 1
Lev Hartman 13
Don Francisco Garcia Calderon 17
Bedřich Smetana 26
Prof Ferd Schulz 34
James A Garfield 45
Zdeněk Fibich 50
Kalakaua 58
Chicagský kacíř dr. Thomas 66
Lord Cornwallis 73
David Davis 81
J R Rozkošný 89
Charles J Folger 97
Fr Kott 105
Karel Marx 113
Leon Gambetta 121
Kacířka pí. Sarah B Cooper 129
Fred T Frelingshuysen 161
T O Howe 169
T H Brewster 177
J Warren Keifer 185
Thomas A Edison 193
Ludvík Šimek 201
Jaroslav Čermák 209
Mich D Skobelev 217
Ferd Šamberk 225
E A Fišer, Esq. 232
Prof L Klácel 233
Baron J von Schæffer 241
Šimon Bavier 249
Prof J B Eiselt 257
Henry W Longfellow 273
Henry M Teller. 273
William E Chandler 289
Ralph Waldo Emerson 297
Michael Bakunin 305
Profesor J Kvíčala 313
Giuseppe Garibaldi 345
Arabi Paša 377
Dr Em Purkyně 393

Jiná vyobrazení.

Národní divadlo v Praze 137
Štědrovečerní 145
V kláštеře 285
O tajných spolkách 320
Prosím o krejcárek 360
Mapa dolenního Egypta 361
V konoušce 369
Drobné obrázky žertovné 5, 8, 9, 21, 29, 53, 93, 97, 120, 128, 141, 224, 240, 248, 256, 264, 389, 397, 408

2. Články poučné.

Poučení ze smrti Garfielda 45
Hvězdopravectví 56
Chicagský kacíř dr Thomas 65, 75, 88, 95
Nebeská vidění 101
V předsíni blázince 112, 117, 126
Příroda a bůh 124, 134
Fortune teller 127
Což bude-li Guiteau prohlášen bláznem 127
Jak císař Josef rušil kláštery 132
Duch ruského cara Alexandra 157
Slovo boží v St Louis 158
Zase jeden kacíř v Chicago 204
Začátky křesťanství 166, 174, 180, 190, 197, 202, 216
Nábožná pastva věřících oveček 176, 181, 192, 196, 206, 213, 222, 229, 237, 253, 269, 278, 286, 296, 316, 324
Salvation Army 236, 243, 251
Te deum laudamus 238
Vzorná smrt prof L Klácela 244
Křesťanství a poesie jeho 244, 255, 262
Památka na velký pátek 252, 261
Sjezd svobodomyslných v Římě 261
Co byl sv. Jan Nepomucký 268, 275, 282, 290, 301
Jak jsem se stal z náboženského svobodomyslným 287, 300, 317
Pověra 296
Ježíš Nazaretský 313, 323, 329
O nebi 314
Hamlet v obyčejných šatech 315
Ze života Giuseppe Garibaldiho 321
Sympatický prostředek 325
Dunkardi 321
Lamaite v Tibeti 331
Guiteau a soud 341
Egoismus 353, 364, 370, 378, 385, 394
O nošení smutku 354
Upomínka na kláštery 355
Mapa dolenního Egypta 361
O pohřbech našich a smutku 365
Kaznitelka svobodářka 366
Tequentanda od V. Huga 372
O col. Ingersollovi 375
Peníze mocnější než pánbů 381
Zázraky v Australii 382
Talmud židovský 398
Zapomenuté pozůstalosti Karla Havlíčka 400
Český Američán o české řeči 403
Biskupská moc v Kanadě 404
Kvietistě 405

3. Články zábavné.

Giordano Bruno, román 2, 10, 18, 26, 34, 42, 50, 58, 66, 82, 90, 98, 106, 114, 122, 130, 138, 146, 154, 170, 178, 186, 194, 210, 218, 226, 234, 242, 250, 266, 274, 281, 290, 298
Bratrstvo krvavé, román 3
Světélka 5, 32, 56, 62, 78, 102, 119, 125, 133, 143, 150, 158, 165, 182, 207, 215, 228, 295, 304, 310, 339, 367
Vojtěchovy cesty 6, 11, 19, 27, 35, 43, 51, 59, 67, 74, 91 98, 107, 115
Jací bývali rychtářové 13
Výstražná historie pro mladé ženy 14, 20
Telegramy 16, 56, 68, 72 144
V myslivně 22
Zkušenost v lásce 29
Růže vinohradská 37
Gambetta v doupatech neřesti 44
V besedě české 47, 60, 100, 188, 288
Ubohý nebožtík 53
V zpovědnici 54
Modlitba jednoho českého dřadolovce 61
Proč se pan Hřebíček rozhněval na plzeňské 62, 70
Není nad dobré a upřímné sousedy 63
Zázrak ve farském sklepě 79
Rybníkář 76, 85, 93, 99 108, 116 123, 131, 139, 147, 155
Opět jeden mladý lupič vlaku 80
Na onom světě 83
Perské anekdoty 92, 104
Když se mouchy fintí do plesu 95
Feuilleton 109
Příhody faráře Brčála 136
Politický dopis Humorů 142
Divadelní historky 160
Jízda na ples 162, 179, 187, 195, 203, 212, 219, 227, 235
Umí nastávající tvoje také vařiti? 162, 172
Přátelské zahrání v karty 168
Jen z pravdou ven 168
Osud starého mládence 173
Kázal slovo boží mezkům 181
Pomstil se 191
Přituhlo 221
Kubovická garda 246
Zkušenost pana Velebila v očistci 258, 283
Náboženost a deštníky 276
Velký úhoř 276
Pro dvě hrdličky 292, 299, 306, 314
Dva hraničáři u nebeské brány 301
Rozhovory 301, 312, 317, 319, 335
Telegramy 304
Učitelství v Idaho 310
Vzorný pan Dux 311, 318
O kuřích okách 316
Pan farář Rovný 316
Bob Ingersoll před soudem božím 320
Zkouška na univer. tunkabonské 334
Práče 337, 349
Čestný dluh 332, 340
Věda a cigarety 349
Z dějin plemene kočičího 349
Prase a kapucín 357
Na kraji v nebi 360
Křtění černochů v Georgii 368
Vesničtí svatí 371, 380
Nešťastné velebné kalhoty 386
Polané v Long Islandu N. J. 391
Příliš velká síla vůle 391
Kněz pastucha 391
Sovizdral 397

4. Básně a písně.

O nevěrci Bradlaughu 1
Drobné písničky 9, 34, 29, 39, 55, 153, 176, 189
U rakve presidenta Garfielda 41
Balada 57
Národní rada 71
8. listopad 92
Z nebe 103
Až do těch hrdel a statků 120

str.

Z bláta do louže 141
Litost nad nevěrnou milou 141
Štědrovečerní 145
Přijď jen k nám na podívanou 149
Americké poděkování pámbíčkovi na nový rok 152
Lamentace římského papeže 152
Z dob minulých 157
K požáru vídeňského divadla 165
Pánům porotcům a soudcům ve Washingtonu 184
Mládencům k poučení 200
Dvě mouchy jednou ranou 223
České řečí vrah 224
Žíže do Palestýny 224
Rozmanitá chuť hubiček 229
Myšlenko zlatá 290
Romance biblická o Davidovi a Goliášovi 291
O tajných společích 320
Chicagské žalmy národní 352
Národe de hrdost tvoje 400

5. Články polemické.

Katolický biskup zlodějem 30
Kat. Hlásek, kněžstvo a konec světa 38
Jakou pravdu svatou mají věřící katolíci 77
Ze života zakladatele českého kláštera v Americe 77
Není to hahmaconí. 118
Kat. Hlas a ten jeho pánbů 135
Z působení kat. kněží v Americe 140
Jak ti katolíci znají lháti 142
Hanba českého kněžstvu v Americe 148
Komedie a náboženství 164
Kuňkání kat. Hlásku 214
Pro naše hloupé ovečky je to dobré dosti 259, 267, 307
Český kněz V. Cipín o profesoru L. Klácelovi 266
Svaté ostatky na prodej 277
Ze životů svatých našich 293
Píseň k paně Marií Heidelberské 309
Říkání kat. Hlasu 342
Z knihovního vyšetřov. v Chicago 344
Veřejné slovíčko velebnému pánu Hesounovi v St. Louis 348
Kat. Hlas a živelní nehody 362
Jak umějí kat. biskupové s českými ovečkami zatočit 374
Kat. církev a národy 384
Něco z říkání kat. Hlasu 388
Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti 401

6. Dopisy.

Nová Praha Minnesota 12, 96, 208, 220 231, 271, 406
Oconto Wisconsin 21
Niobrara, Nebraska 52, 101 127, 190, 295, 378
Waltham Iowa 63
Zasláno 72
Chicago 160, 212, 269
Ze St. Louis 183, 256, 406
Z okresu Winneshiek, Iowa 184
Z Braidwood, Illinois 199, 376
Nová Praha, Texas 200, 270
Minto, Dakota 200
Z Riverside, Iowa 230
Z Motgomery, Minnesota 321
Z Weselý, Minnesota 256
Z Fish Mills 263
Z Čáslavi, Nebraska 263
Z Yuba, Wisconsin 270, 336
Z La Grange, Texas 320
Z Marion Centre, Kansas 335

DUCH ČASU

NEDĚLNÍ LIST SVORNOSTI.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 21. SRPNA, 1881. ČÍSLO 1.

Karel Bradlaugh.

O nevěrci a republikánu Bradlaughu.

Nová anglická balada.

Mlha stojí nad Londýnem,
mlha hustá k krájení:
parlament té mamé vlády
odbývá svá sezení.

U brány tu parlamentu
stojí muž a přemítá,
byl do sněmu lidem zvolen,
ten jej ale vymítá.

Mluvčí sedí na svém křesle,
dlouhé uši, vysoké,
natahuje, z očí srší
blesky jemu divoké.

Temný hukot z ulic dole
zavznívá k uším jeho,
To je Bradlaugh, pokušitel
parlamentu našeho.

Dvakrát jsme jej vyhodili
nevěrce ohavného,
nechtěl přísahat na bibli,
chce mít všechno dle svého.

Pakli blázen ten se přec sem
bude dráti bez kání,
shledá, že jej strážců hole
citelnější poraní.

Konšabule, sem před dveře!
Pochopové všichni sem!
jak sem vejde, ven s ním, klusem;
my jej zde už nesnesem!

Zuřivě se strážce šklebí,
cení zuby jako pes:
Tudy stojím na svém místě,
jen aby mi v ruce vlez!

Venku parno, dusno velmi,
dveře se tu rozletí,
Bradlaugh objeví se v sněmu,
jako s nebe když sletí.

Zvolili mně opět věrní
v Northamptonu přátelé,
odevzdali pro mně hlasy
do jednoho veselé.

Sotva slova tato řekl,
zařval sborem celý sněm:
Ven s ním! Ven s ním! Zde dlít nesmí
Neznaboha čert si vem!

Dokončení na 8. stránce.

GIORDANO BRUNO.

Pro „ducha Času“ překládá F. B. Z.

Bruno v klášteře. 1580.

I.

V dominikánském chrámu klášterním v Nola v Italii odbývaly se jedné neděle ráno velké služby boží. Z města i z venkova shromáždilo se tu hojnost lidu pobožného. Tu klečely venkovské dívky před obrazem bohorodičky mariánským, vyznávajíce se neposkvrněné panně z hořkými slzami v očích z toho, že byly tak často povoleny přírodě, která věčně zůstává hříšnou. Tam zase bylo viděti sešlé starce, jak pohlížejí k zázračnému obrazu oltářnímu, kde andělíčkové všelikých tváří, stáří a velikosti naznačovati jim se zdáli ty nebeské blaženosti, kterých se tito brzo stanou účastnými. Opat zpíval mši zvučným hlasem a jevil na obličeji plnost a zdraví, spokojenost a blaženost, prázdnost myšlének a žádostivost, jaké jen blahobyt, neustále prázdný všech strastí a starostí působí u člověka. Z mnichů kolem něho níže stojících málo který ukazoval na sobě toho, že by byl poctivě a ochotně vzal na sebe celé jho katolické církve a oddávali se jemu s radostí; obličeje jejich zářily tukem vypocovaným, ukazujíce lidi dobráky, ale hloupé, na něž se udření více mě ně věřící dívali co na vzorky toho blahobytu, na jaký se pro sebe po smrti těšili, věříce pevně, že posvěcení velebníčkové nebeských těch blažeností zakouší už na světě pro své bohumilé skutky a své odříkání se světa a jeho radostí.

Zvonek zavzněl a nejsvětější svátost v zlaté schráně ukazovala se lidu. Všechno padalo na kolena. Mezi mladými novici, kteří stáli stranou od mnichů, bylo lze pozorovati jednoho, jenž jen líknavě poklekal, jakoby jej bylo zazvonění z hlubokého přemítání probudilo. Jeho bledý obličej mladistvý s pevnými a ustálenými tahy, byl zamyšlený a jeho oči vyhlížely z hlubokých důlků, jakoby poslední noci nebyly se ani ke snu zamhouřily a jakoby snad už více noci byly probděly. Měl skoro stále oči upřené k zemi, a jen chvílemi pozvedly se, aby poponesly se na okamžik jen ale ohnivé k postavám dívek shromážděných nedaleko od oltáře, aneb přelétly lhostejně přes řadu svatých obrazů po stěnách na znamení, že tyto obrazy nejsou s to myšlení tohoto mladíka dáti jiný směr.

Když všechno zase povstalo, zůstal mládenec tento ještě klečeti, což opatovo oko spozorovavši a za znamení hluboké pobožnosti to považujíce, pochválilo prodlením chvíli nad ním se zalíbením, což mladík arci ještě nebyl pozoroval, neb vězel ještě příliš ve svém dumání, nežli aby byl věděl, že ostatní povstali a že i jeho čas jest, aby povstal. Váhavě a tiše pozvedl se za chvíli. Přičiňme se, abychom jeho myšlénky, které jeho mysl v této hodince pobožnosti plnily, vyslovili slovy, pokud jest to možné, kterými sám sebe oslovoval:

Ubohý Giordano, kde jsi se to ocitil? Dosáhl jsi cíle všech svých tužeb! Jsou ti rozluštěny už všechny ty záhady, kterými jsi byl znepokojování? Můžeš se kojiti jen dosti malou nadějí, že záclony halicí očím tvým pravdu hledanou se roztrhnou, až budeš navždy přioděn v černý háv bratrstva? Nikoli, nikoli, zní mi stále za odpověď na tyto mé otázky. O veselý chladpec probíhal jsem se na lučinách u domova svých rodičů a všechno v přírodě se na mně usmívalo, vše mně těšilo a bavilo. Ani jsem se nemohl odtrhnouti od té půdy rodinné, jakobych byl přirostlý k ní býval, zároveň s těmi milými bylinami na ní. Vesele pohrával jsem si s motýlky, bujně jsem probíhal lesynami a rozkošně houpával jsem se na lodičce po vodě plující, a pak zase doma pilně studoval jsem se starým přítelem mnichem svou latinu a řečtinu. Představoval jsem si ty veliké a silné i udatné muže, kteří svůj život na této půdě rozvíjeli a nám památky činů a myšlének svých po sobě zanechali. Byl jsem odchován v pozorování té síly, kterou vše podmaňovali, té krásy, v které se kochali a toho hlubokého ducha, kterým o všemíru bádali. Platone a vy velicí Eleatové, za vámi jsem se bral, ač starý mnich, můj učitel, nazýval vás „nevědomými pohany“, poněvadž prý se nebyl zjevil ještě Pán a slovo ještě nebylo se stalo tělem. Vy jste znali jistě také toto slovo a to tělo s jeho všemi slastmi též. U nás máme tělo jenom k tomu, abychom je umrtvovovali, tryznili, pakli totiž nehoví se mu hříšně potají. Má se z nás státi každého čistý duch. Než může čistý duch také viděti bez očí? Jak může viděti Pána v jeho září veliké? Jak může duch vesávati paprsky slávy té bez očí? Jak může duch poletovati v prostoře a někde dliti na nějakém místě? Vždyť jest duch před z mrtvých vstáním jen pouhá vzdušina, síla, nic!

Ach, jak líbě voní ty květiny a jak mile prozpěvují ti ptáčkové! Než bylina hyne a s její smrtí zahyne i její vůně, ba někdy i ve smrad se promění. S umírajícím ptáčetem umírá i jeho líbý hlas. Se stárnoucím člověkem stárne a oslabuje se jeho duch — což také s ním zemře a zhyne! Děsná to myšlénka. Tebe musím zapuditi! Nikoli, já chci žíti déle a déle, byť by to bylo i v mukách. Pryč s touto myšlénkou. Pozoruji, že opat má pravdu, když vypravuje, že ďábel, jako lev tvoucí obchází hledaje, koho by sežral. On vyhlíží si slabou duši a nalezna ji, vklouzne do ní a vsévá do ní myšlénky ničemné, pochyblivé a zkázonosné. Ach, jak jen bych mohl já, slabý, pozemský škvor, pochybovati o pravdě toho, co nám zjevil nejvyšší bůh skrze syna svého Ježíše Krista! Jak bych já, ničemný slaboch, neměl věřiti všemu tomu, co věřili a hlásali všichni ty nejosvícenější svatí otcové.

A přece nemohu se ubrániti, já nebohý! Vůně květin vstoupá do výše ze země a když přivoním a zničím bylinu tu, zničím i její vůni. Kdybych neměl nosu, nemohl bych z toho ničehož pojmouti, kdyby všechno okolo mne bylo by vonné. Pták pěje z plna hrdla, vlnky vzduchu otřesené jeho zpěvem otřásají bubínkem mého sluchu. Bez slov nemohu mysleti a bez jazyka myšlení své jeviti; jiný neporozuměl by mé myšlénce nemaje ucha. Než on může na mne jen pohlednouti, aby poznal, zdali jsem k němu přivětivým, neb zdali se na něho hněvám. Než k tomu potřebuje očí a já k tomu potřebuji zase svalů na obličeji, abych vnitřní pocit mohl na sobě zjeviti. Ha, všude jen smysly vidím, skrze které vychází myšlénka ode mně a vchází do mysle jiného. Duše se všech stran jest smysly obklíčená a kdyby nebylo smyslů těch, nemohla by se ani jeviti a nevěděli bychom ani, že ducha máme a že ho mají jiní.

Což když o duchu tom ničeho více nevím — když se přestal jeviti, přestane také býti? V tom jest ten uzel nerozluštitelný. Když ale uvážíme, že co se neje ví, nemůže býti pozorováno a jest, jako by to nebylo — jak může býti duch, nejevě se? Či stává ho pak, jako mlhy? Nikoli, i mlhu jest lze pozorovati. Či stává jako nic? Nic může býti jen ničím a nikdy něčím. Či mám býti já ničím v sobě samém uzavřeným? — Nevděčníku, což ti nebylo pravěno, že budeš požívati nejvyšší blaženosti, patře na věčného boha věčně? Jak ale budu moci jej viděti bez očí? Tělo tvé vstane z mrtvých, až zatroubí anděl páně v den poslední. Ale kdy to bude a do té doby co? Každým stoletím prorokují že nastane poslední ten den a on se pořád neukazuje. Je tomu přes půl druhého tisíce roků, co zemřel Kristus a duchové všech těch, kteří od té doby zemřeli, snad potulují se v prostorách světových bez cíle a bez těl? Aneb mohli snad podívati se na boha, nemajíce čím by jej viděli?

Ha! Já nezbedný. Což jsem zapomenul, že pán je vě mohoucí a že dovede učiniti vše možným, co jest nám nemožno? Všemohoucnost boží jest ta lodi, která mně z těchto pustin duševních vynese na jasné a otevřené moře poznání i rozplaší všechny mé pochybnosti. Pryč tedy s vámi, pochybné myšlénky! Podívám se raději zase na svaté obřady, které Pán založil nám k spasení.

Hle, jak lahodně obklíčují smysly mé ty bílé obláčky vonného kouře vystupující z postříbřených kaditelnic! Víra má jest mocnější nežli ďábel, jenž plíží se kolem, aby zkazil duše naše v slabosti jejich. Staří také nechávali vystupovati kouř z krve obětí svých vzhůru, aby se mile dotekl nosů bohů jejich. Či věčný bůh může si také libovati v této vůni, jako oni? Onino bohové sestupovali tělesně na zem a zjevovali se lidem. Zůstávali dle bájí starých na Olympu a pili nektar svůj. Ale náš bůh nemá těla, nemá krve, nemá nosu — jest pouhý duch. Jen málo kdy zjevuje se v hořícím keři, aneb v blesku a hromu na Sinai. Zde jej máme také několikráte malovaného, ale jak vypadá, jako člověk. Ach, on přece nemá oka, aby hněvem vzplanulo, a nemá tváře, aby se zlostí zapálila. Přece ale se hněvá a zlobí — a jest to pouhý duch! Staří bohové měli pádné pěsti, v nichž třímali blesky, kterými po svých nepřátelích metali. Oni snášeli se na zemi a obcovali s dcerami lidskými, plodíce s nimi obry. — Vždyť ale nezjevovali se pannám vždy v síle mužných těl. Hle, Jupiter sneslse do lůna Danae co zlatý déšť. Ale i zlatý déšť leskne se mile před zrakoma lidskýma. Kdo mně ale zachrání před neviditelným ďáblem, jenž v duši mou klade pochybující myšlénky a jeji nevěry! — A hle, což náš Bůh nesplodil také s pannou syna! Ona ale nepocítila slast viditelného jeho zjevení se. Ona nemohla jej obejmouti ve svých sladkých a blažených nejsvětějších loktech. Stala se matkou — ale proč se zdráhala odložiti kouzelné jméno panny? Kdo mi tu pomůže ven z motanice této? Řekové také zvali syny boží, ale my to nazýváme jen bájemi. Náš bůh jest ale svatým tajemstvím! Herkules, Perseus, Kristus!

Co takové myšlénky plnily mysl mladého čekance kláštorního, byly se zatím služby boží skončily a věřící lid, který neznal, co jest to pochybnost, opouštěl potěšen a povzbuzen, chrám. I mniši za opatem svým kráčeli vážně z kostela, u jehož vchodu klenutého zůstal státi jeden muž, jenž zdálo se čekal na někoho. Opat cestou spatřiv muže toho, upjal naň zrak svůj zvědavě, ale ihned nechal jej sklesnouti jaksi zděšeně. Cizinec ten zůstal státi s úsměvem na rtech pevně a když se k němu přiblížil Giordano Bruno, dotekl se cizinec jeho ramene a šeptal: „Vy jste nemocen, Giordano. Zde v klášteře vás nevyléčí nikdo. Budu vám lékařem“.

Po těch slovech Giordano spěchal, ani slova nepromluvě za ostatními mnichy a když všichni zmizeli v chodbách a celích klášterních, zašel si Giordano do husté zahrady zelené, kdež zmizel.

Opat ale praví k staršímu jednomu mnichovi, jenž po boku jeho vážně kráčel: „Spozoroval jste toho cizince u dveří chrámových? Nemý-li mne všechno, jest to Pietro, kterého jsme před desíti roky dali do klatby a vyobcovali ze řádu. Ten jistě neujde ještě své hranici.“ Měl pravdu. Byl to Pietro a hranici také neušel.

(Pokračování.)

BRATRSTVO KRVAVÉ.

Krvavý román v Čechách od šestákových kritiků odsouzený a z písemnictví českého vypovězený.

Sbásnil Viktor Hugo III.

Bylo jich pět—vesměs usmrkaní hošíci—kluci.
V seníku nad stájí scházeli se po tmě.
Někdy při měsíčku se cvičili v koutě plotu rohovém.
Jindy v temnotách kuchyně za kamny při polosvětlu a pološeru pocházejícím z lojové svíčky.
Konečně za školou venkovskou pod košatým stromem.
Byl to starý pevný dub a rodil žaludy veliké, na pohled prasatům velmi krásné a lahodné.
Oni požírali—
Oni pohlcovali hltavým hladem—
Všechno, co si vyčetli z desíticentových roztomile barvotisky ozdobených novelek o hrdinách západních jednajících.
Až jejich mladistvá srdce zanítila se, jako suché a naolejované soudky v podvečer dne velebního na hlavní ulici.
V jejich žilách proudila se bujará krev, jak se proudí vřelá láva z pekelného jícnu sopky nebetyčné.
Jejich potlačovaná ctižádost a slávychtivost rozbouřila se v prsou jejich k neumoření,
K neutišení.
V duchu ztápěla se jejich pravice v rudém odlesku krve černé rudochů divých, ukrutných!
Co pomsta za zločiny spáchané!
Založili bratrstvo!
Bratrstvo krvavé!!!
Vzhůru do zbraní!!!!!
Jeden i druhý utekl ze svého domova ve spěchu ustrašené slepice, která přeskakuje plot u zahrady, aby unikla drápům jestřába krvelačného.
Jeden i druhý, až do posledního, pátého.
Obrátili zadky své na školní budovu nenáviděnou, i na učitele, i na spolužáky a vyspavše prach obuví své nad domovem klidným, zařekli se, že nevrátí se více.
Leda ozdobení věnci slávy, skalpy a zlatem v hojnosti!
Prst osudu tyče ukazoval im k západu!
K děsným vrchům a skalám, k temným lesům a plánům.
K hlubokým kaňonům—k pustým prériím a pískovým

pustinám na dalekém západu!

Každý z nastávajících těchto odhodlaných a nezkrotitelnou krvelačností po Indiánech prahnoucí ranžer, nežli opustil domov svůj, tajně a polehounku vyrval malou sekyrku ze zátiší kouta, v němž klidně odpočívala.

Sekyrku, kterou tak často udatně mával nad hlavou oteckou ten, jenž co hlava rodiny měl na s arosti rozštípání trochu podpalek pro pilnou hosp dyni.

Každý z nich pozoroval bedlivě lesklé její ostří.

„Ostrá!“ pravil jeden.

„Nemá zubů!“

A podobně pravili všichni.

I vyplíuli do světa ze zákryta svého za stohem v koutě plotu do světa na dráhu—

KRVE. KRVE!

ANO. KRVE!!!

Kráčeli tiše v řadě dolů ulicí směrem západním, kroky tiše dusíce na dřevěných chodníkách, by nebylo slyšeti jich.

Nikde ani travička se nepohnula, ani cvrček nezacvrkal.

Ticho, jako skoro v hrobě kolem!

Zrakem hladového orla slídili na všechny strany mezi bednami a sudy před krámy grocerními a střižníci hledajíce nenáviděného nepřítele skrýš.

Vůdce pojednou zastavil.

Pssst!

S-š-š-š-š!

„Nepřítel!“

„Vzhůru bratři, do seče!“

.....

Na chodníku před tabáčnickým krámem stál náčelník Indiánů, drže v jedné ruce krvavé sekyrce dřevěných havanských doutníků.

V druhé pak ruce nad hlavou napřažený tomahawk!

Stál tiše ani se nehýbaje, jako přikován k zemi—neb k podstavci svému—a upíral zraky své k dalekému západu

Nespozoroval je od východu přicházejíci.

Či přemýšlel o rodné své výsce tam daleko, kde slunce zapadá?

Nevíme to, vzdáme se!

Nepomyslil ani z daleka na nebezpečí tak z blízka mu hrozící, neboť mstitel krutý stál mu skoro v patách a chtěl se už vrhnouti na něj, jako se vychrtlý mrcha pes vrhá na opuštěný kus jitrnice před krámem řezníka.

Neviděl nebezpečí bouřlivé nad náčelnickou svou hlavou!

Nebezpečí, či vlastně divá mstivá bouře už se na něj valila okolo rohu z ulice vedlejší.

Oni se blíží tichým, ale pevným krokem — jeden za druhým.

Ani jeden necouvá.

Srdce jim srdnatě bije a zraky jen jiskří!

On pak ještě se rozmýšlí a nehýbe se!

Či spatří je v čas, aby mohl uniknouti?

Jejich potlačené dýchání jest už skoro u něho slyšitelné.

Blíže a blíže se plíží.

A ještě trochu blíže!

Mstou žádostivé zraky lesknou se ve tmách, jako knoflíky železničního zřízence na nedělním kabátě.

A on přemýšlí ještě!

Nevzchopí se a neuprchne?

Nemá anděla strážce, aby jej varoval a zachránil před záhubou?

O, nebesa, už jest pozdě, příliš pozdě!

Příliš pozdě!!!

Náčelník tlupy bratrstva krve vyskočí první. Jeho sekyrka zařízí vzduchem rychlosti blesku a ušlechtilého vrchníka indiánského dřevěné ucho už jest ufato od hlavy.

A co vypustil děsnou a dobře mířenou ránu, náčelník volá:

„Tak se pomstím!“

„Na tebe, bídný sketo!“ volá nadějný dědic souseda Callisona a jediným mocným seknutím sekyrkou svou vyrazil mu všechny havanské z ruky jeho, že nebylo možno sebrati je jinak, nežli na třísky k podpalování!

„A-A-A-A-HA-HA-HA-HA-HA! Poms-s-s-s-s-t a!“ chrlil ze sebe třetí ohlapec Murrayův z jeho druhé ženy a d morodého Amerikána ušlechtilý nos poroučel se se stanoviska svého, sklesna k nohou náčelníka o mokasinovaným.

„Moje ruka to bude, která ránu smrtící ti dodá, hrdý náčelníku! volal vdovin ze zadní uličky Kašpar, vrážeje sekyrku svou náčelníku zrovna pod oko, neb nemohl na čelo mu dosáhnouti.

„A moje noha to bude, která každého matky kluka kopne pod kabátový šos a běda jemu, pakli se neseběře a neuteče!“ tak volal rozzuřený tabáčník, přilákaný sem válečnou vřavou před svým krámem za tiché noci.

A kopal!

A klel!

A kopal zase!

A znovu proklínal!

A kopal! Kopal! Kopal!!!

Následovalo rozprchání bojovných sil hrdin.

A křik srdcervoucí.

A úpění z hlubokosti a těžkosti!

A drbání částí botou doutníkáře dotknutých nemilosrdně

Bratrstvo krve se rozprchlo do uliček postranních a každý bratr jinou uličkou ploužil se jako lasice, hledaje domova svého.

A nezastavil se žádný a neohlédl se nikterý, pokud nedostihl domova svého v bezpečí.

Tiše vešli.

Hledajíce tichosti lože svých, aby nebyli pozorováni ani otcem ani matkou.

„Kde jsi byl tak pozdě v noci“, zavznělo to v pěti domech a když žádné jasné odp vědi nebylo slyšeti, tančilo pět liškovek po zádech pěti bratrů krvavých, až byla radost na tanec ten se dívati.

Bylo po bratrstvu krvavém.

Cíl jeho vznešený byl dosažen.

Není ho více už zapotřebí!!!

Politická ozvěna.

Co by měl zvolat teď k pražským buršům pan podmaršálek a náměstek Kruu-? . . a u s !

Jak je Němcům svobodě od té doby, co je Bismark při žezle? . . z l e.

Jak se kují opravy na ruské kovadlině? . . l í n ě.

Co by měl říci národ bulharský knížeti za to, že tam tak rejdí? . . E j d i!

Víte, Slyšel's o těch šmocích, co volali Bismarka na pomoc hostům ubírajícím se z lázní? — Prec!. Slyšel a hned jsem jim nadal blázni. Jakoby nevěděli, že p. Bismark pomáhá lidem „do lázní“ a nikoli také z nich!

Nový politický a finanční program pro sultána

Škoda, páni, moudrých šprochů!
Na to je už p o z d ě trochu,
věnovat se teď úkolu:
g a l v a n i s o v a t m r t v o l u.

Telegramy.— Z Italie. Nyní zde panuje vedro takové, že v nižších domech musejí k teploměrům navazovat žebříky, by mohly náležité stoupati. Z Paříže. * Právě tu byl na dobro škrtnut z repertoiru „Don Carlos“. Protože „netáhl“, musil „táhnout“.

T e l e g r a m y. — Z Washingtonu. President Garfield mívá pravidelně dobrou noc, na rozdíl od jiných velkých pánů, kteří mívají z podřízených sobě „dobrý den“. — Ze Slaného. Při pořádání zjištěno, že, sč měl do kanceláře okresního p. hejtmana nejblíže, přece se tam nesnesl.

V koupeli.

A.: Tříš mně velice, že jsem si mohl zde s vámi, pane, udělati známost. Nechtěl byste, až z vody vylezeme, poctíti mně a vypíti se mnou sklenku vína v hotelu?

B.: S největší radostí.

Po koupeli.

B.: Vy jste mně pozval na sklenku vína, pane. Zde jsem.

A.: Cože, pane, já? — Vás?— To se musíte nehorázně mýliti.

„Jak bych si přál býti hvězdou!“ vzdychal s potěšením se usmívaje nad básnickou svou myšlénkou Honzík po boku své Kačenky při měsíčku na procházce. — „To už bych si přála, abyste byl kometou“, odpověděla ona. Srdce mu tlouklo jako na kovadlině a bera její ručku do své, tázal se, „A proč?“—Ona chladně odpovídala: „Proto, že byste se pak objevil zde jednou jen asi za 1500 let.“

Světélka.

Pro americké stravní domy velmi výhodným jest vynález ústřic zhotovovaných z kaučuku a velmi věrně dle přírody namalovaných, tak že znalec s tíží je od pravých rozezná. Jaké to pohodlí pro majitelky stravních domů, které koupí si tucet ústřic a mohou z nich vařiti polévku každý den po celých sto let a ještě je odkázati svým dcerám aby jich užily.

V jednom městečku v Michigan bylo prý otráveno 30 osob, které požily klobásů připravených dovedně od tamního řezníka. Jeden šelma člověk povídá, že to pochodí všechno jen od toho, že kupují lidé svým psům měděné náhrdelníky.

Holič: Vy jste, pane velmi už ztratil vlasů; což jste nezkoušel ještě naší zvláště bedlivě a umělé připravené tekutiny na vlasy?—Host: A ba že zkusil a právě ona mi pomohla k tomu, že mám hlavu skoro už holou.

Hubatý irský radní ze šesté vardy po poslední schůzi rady ku své hospodyni: Nenechávejte nikoho ke mně do domu, nebo jak čtu v novinách, střílí se teď po všech vynikajících osobnostech a já nechci býti také postřelen.

Car jest velmi silný kuřák cigaret. Nihilisté prý následkem toho chtějí mu dáti pokoj, neboť vědí, že jejich práci hnedle na něm vykonají cigarety.

Čtvrtý červenec—malý Vašíček—pistolka za pět centů ku hraní — za cent nábojů—bum! bum!—ouvé—doktor—ztrnutí čelisti — pohřeb — pistolka se schová pro budoucí rok.

Jest to velmi obtížné v kterékoli řeči nalezti rým na jméno Guitteau a není pak divu, že si dovoluji básníci jej opěvující vesměs skoro rýmovati s jeho jmenem: šibenice, provaz, len, atd.

Minulého týdne bylo v Londýně tak veliké parno, že se rozpustilo několik obchodních společností a firem.

Nikdy nemáme posuzovati povahu člověka dle toho deštníku, který nese. Vždyť to nemusí býti jeho a také že není.

„Yes, Sir“ vyprávěl jeden černoch starý, „první rok, když se mi úroda tak pěkně podařila a já dal ku kostelu $50, tu mi náš kazatel a všichni starší říkali: Mistr Richard Johnson, cěkvajr. Druhý rok byla bavlna i kukuřice pomalá a já nemohl dáti více, než $25 na kostel a tu mi už říkali jen tak tak: Bratr Johnson. Když ale třetí rok neměl jsem ani na živobytí a nemohl jsem dáti ničehož, říkají mi zase, jako kdy dříve: starý niggr Johnson.“

Mladá choť vedla si velikou stížnost proti svému muži pro jeho nepořádný život, s kterým začíná tak záhy ji trápiti a pro marnotratnost jeho mimo dům. „Nic si z toho nedělej, zlato moje, smál se mužíček. Já jen jsem jako marnotratný syn, který se hnedle zas vrátí, uvidíš.“ — „Dobře tedy“, odpověděla ona, „já budu také jako marnotratný syn a sice hned a ještě dnes vrátím se k svému otci.“ A tak se stalo.

Dr. Louis v New Orleansu posmíval se jednou černému kazateli slova božího, že jak to přijde, že kazatelové křesťanství nyní neumějí dělati divy, jako někdy apoštolové, a když něco jedovatého požijí, aby neumřeli, atd. Bratr Abraham ale odsekl mu: Doktore, já myslím, že jsem také tak silný, jako apoštolové proti všemu jedovatému. Nepamatujete se, že minulý týden jste mi předepsal a já to všechno využíval a jsem přece ještě živ a zdráv?

Velebníček vykládá dítkám v nedělní škole epištolu Pavlovu stran ženských práv v kostele a tu se zeptal, zdali z nich někdo ví, proč nesjímají ženské v kostele své klobouky, jako muži. Jeden vtipný hošík se přihlásil za odpověď a pravil: „Protože nemají s sebou zrcadel, aby si je mohly pak zase na hlavu posaditi.“

Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti.

Popsala pí. E. D. Slenker, přeložil prof. L. Klácel 1881.

Byl to libý den červnový, když sl. Oliva Newton, dcera duchovního správce, z stavila se u pí. Slocum, ženy jednoho jáhna fary jejího otce, vyzývajíc ji přátelsky, aby doprovodila je jednu neb dvě mile do kraje příjemného očím a prsoum a při tom že by se stavovaly u některých venkovanů, aby dostaly nějakou podporu pro misionáry a několik podpisů pro biblickou společnost americkou. Jely až na konec městského obvodu a tak šly dále zadost činice povolání svému a jelikož sl. Oliva bylo sličné děvče a tak milou výmluvností hleděla do tváře těm, od nichž příspěvky žádala, málo kdy byla marná žádost jejich, zvláště, když příležitostně b dilo se, že někdo ze silného pohlaví vyslýchal je.

Konečně přišly k tomu, jenž byl již takřka osamělý. Stál uprostřed dobře hleděné zahrady. I bylo z těch květin, ježto obrubovaly záhonky, viděti, že majitelové tak vybraných ozdob nejsou obyčejný lid. Zaklepali na dvéře a bylo otevřeno od jedné ženy prostředního věku v letním avšak sprostém oděvu. Ona je pozvala do světnice úhledné ale skromné. Zde přednesly ty paničky žádost svou a vytasily se s knížkou a tužkou pro zapsání jmen náboženských účastníků; ale jak se podělily, že tato žena, ač není židovka ničím nepřispěla a skromně doložila, že oni těžko dělají, že jim nic nezbývá z výdělku a mají četnou rodinu. Paničky zaraženy obrátily řeč a tázaly se kolik že dětí mají. Paní Proktor odpověděla, že mají pět mezi 11 a 5 lety, tři děvčata a dva chlapce. Zajisté jsou nyní ve škole, pravila paní Slocum.

Ne! odpověděla pí. Proktor. Vojtěch, můj manžel a jejich otec, nechce je posílati do školy. Poznáváte z toho, že Vojtěch má svou cestu a on nesch valuje naše obecné školy zde. On praví, že děti jen tak školou mařf čas, plníce paměť věcmi, jež jim v ničem neprospějí; já znám děvčata, jež hodiny denně vynakládají na to, aby se naučily jména a místnosti všech okresů rozličných států a všecka malá místa a potoky, co jim k ničemu není a nebude. Oni slabikují nazpamět, celé sloupce slov ze slabikáře a neznají smysl ani třetího dílu těch nepotřebných názvů. My máme naše děti k tomu, aby se učily co jim může býti k užitku a ku vzdělání obecnému, jak Vojtěch říká, k osvojení mravnímu a vesměrnému

Ale, pravila sl. Newton, vy tedy nepovažujete zeměpis či geografii za užitečné učení? A chtěli byste vskutku dáti vyrůsti dětem v takové zpozdilosti, že by ani neuměli říci, jak se jmenuje hlavní město v jejich státu.

O, to nebylo míněno tak daleco. Vojtěch má i v tom svou cestu. On učí je zeměpisu a učí jo v rozličném dobrém vědění dle svého osvojeného způsobu. Já bych také nemohla míti děti z domu. My máme každý z nás svůj podíl na práci, neb my nemáme žádných trubců v úlu našem a my hledíme učiti se i při práci.

A když tu tak seděly a rozprávěly, prsty paní Proktor nedaly se myšlíti ve spravování punčoch, aniž by ale tato paní byla ukazovala něco jiného, než co se samo sebou rozumí.

Nemějte mi za zlé, že se osmělují vás se tázati, pravila paní Slocum, ku které církvi náležíte, do kterého kostela chodíte?

Oh! odpověděla paní Proktor. I tu má Vojtěch své cesty. My nechodíme do žádného a já ani nevím, jak bysme mohli; vždyť neděle jest náš jediný den vyražení a Vojtěch nás vodí na hony a zase k potokům a děti chytají motýly a broučky, sbírají byliny ku rozmnožení sbírky doma, sbírají kameny a co má Vojtěch zde za příležitosti k poučování bez unavení a přeopávání. Když jest k tomu čas, sbíráme jahody, maliny, borůvky, halušky. I při tom má Vojtěch příležitosti dosti i v lékařství zabíhati.

Ale prosím, zdali jste si dost rozvážili, že vy tím boží den zneuctíváte? pravila sl. Newton. Zdali nemáte bibli, abyste se poučili ohřlšnosti zuctění dne svátečního?

Ba vidíte, pravila pí. Proktor, nastrkuje malou dýnku pod patu ku opravení jiné punčochy, že i tu má Vojtěch své cesty, on nikdy ještě nekoupil bibli a on praví, že nedělní je jest den odpočinutí a vyražení a že má každý právě užití ho dle svých umínek. V tom okamžení přišla Fanny, děvče 12leté. Ona byla navštívit nemocnou přítelkyni svou a zanesla ji kytku a kus pečiva. Paní Proktor představila ji paničkám a tázala se, jak se dnes vede Jennie? Ona vzkazuje ti netivé díky—dnes bude Susan u ní celý den. V tom příběhl Willie a volal: Koukni Fanny! co jsem nalezl—a ukazoval ji velikého černého brouka.

Jdi, řekla Fanny, to obyčejný černý chrobák, zahoď ho, a při tom nám přines džbánek čerstvé vody.

Slečna Newton pokračovala: Vy máte pěkné květiny. O ano, odpověděla Fanny. My všichni milujeme květiny. S radostí se pamatujeme, jak babička pěstovala byliny, ale ona jen mívala růže, konvalinky,—koniklec z hor, záterník, hlaváčky, pryskyřičníky, orlíčky, svatník, pomejů více, jichž se potřebovalo za lék, pivoňky, mák, krevníček, kanadky, jest lék ale prudký, v dobytčím lékařství se potřebuje; resedky a tak mnoho těch obyčejných. Otec nás naučil je roztříďovati a pěstovati. My ale máme též takové, neb my chodíme na kázání do přírody a my vážíme si všecky tvory její a každý rok koupí otec něco nového — lilie, hyacinthy máme rádi; a tak jest zahrada naše takřka museum, v němž my rádi děvčatům vykládáme a tím, jak otec tomu chce, samy se učíme—to jest v nedělních zamračených naše radost. Když prší, jsme doma a máme herbáře či sbírky sušených bylin a ty přítelkyním našim ukazujeme. My jmenujeme to album našich fotografií. Věru bylo by hezké takové album rozložené na stěnách a však již mi nemějte za zlé, že vás tak bavím;—inu každý má své cesty.

Paničky obešly zahradu a pak se odporoučily, vzavše s sebou pozvání, aby častěji, kdy nemají lepší zaneprázdnění, zase je zde poctily.

Šly tiše dále, jako by měly důležité věci na mysli. Pak sl. Newton ostala státi, tázajíc se paní Slocum, co myslí o té podivné rodině?

Věru, Olivo! řekla pí. Slocum, nevím co říci. Zdají se býti dobromyslnými, pilnými i ve světských věcech zběhlými a Fanny zná více o květinách než všecká děvčata v našem seminarium, ačkoliv nebyla ani den ve škole. Když Vojtěch má své cesty, musí to býti dobré cesty. Ale Olivo, proto všecko já se domnívám, že jest nějaká kletba zavrtaná v domě a já doufám, že to naleznu, na čem to vězí, když vícekráte sem přijdu.

Řekla Oliva: Sl. Slocum! já se lekám vrší řeči; ba nerozumím jí. Já nepochybuji, že jsou všichni blazí a sjednocení. Nevím, co by měli ukrývati. Ano, já také myslím tak, řekla paní Slocum, ale my víme, jak se člověk může mýliti a něco již se zdá podivné. Já koukala pozorně kolem, abych uviděla nějakou knihu, nějaký obraz, z něhož by se dalo nadíti na nějaké náboženství, ale ani zmínka, a ta velká otázka o křesťanském spasení jest buď zakázaná neb neznámá. Já jsem viděla motýly, skořápky a jiné přírodniny, ale to je všecko světské; o jiném světě nikde památka, o náboženství nic, jen o světě se mluví. Pravím vám Olivo! Zde jest něco křivého s tou rodinou a já jsem povinná přijíti tomu na stopu. Nechme to na příští týden, připravme si dlouhou návštěvu a snad přijdeme za zázonku.

All right, řekla Oliva. Já ráda půjdu, neb mně se vskutku líbí tito Proktorovic.

Za nějaký čas byli tyto zvědavé v zahradě p. Proktora i jdouce po pěčlivě čisté cestě k domu, potkaly u dveří Fanny a starší sestru Susanu, hezké 17leté děvče. Brzo seděly v hovorně a za krátkou dobu obyčejných zdvořilostí Susana prosila o dovolení vzdáliti se na půl hodiny, jelikož ony

mají právo týdní a jak jen budou hotovy, hned se vrátí ku vážené společnosti.

Těm dvoum hostům bylo to právě vhod, neb mohly bez překážky zadostmiti zvědavosti své. Světnice byla jako úplné museum přírodních vzácností. Na středním stole bylo velké herbarium, plné sušených květů, listů, trávy a všecky měly podepsáno své botanické jméno, rod, místo kde bylo nalezeno, jeho ráz obecný a jiné co se hodilo k tomu. Na stěnách byly schránky pro skořápky a kosti menších zvířat, zkameněliny a j.

Ty dámy tak se zabraly v to prohlížení, že jim čas tak minul, že sotva toho zpozorovaly, už Fanny a Susan se vrátily po své práci. Ty pak ještě dále ukazovaly své poklady. Když všecky si opět sedly, Oliva vytasila se s darem pro Fanny. Byla to bible draze vázaná a knížka modlitební. Obé měly na listu prázdném před titulem napsáno. „A present from Oliva Newton to Miss Fanny Proctor.“ Fanny je ovšem přijala s poděkováním; byly aspoň něco nového v domě, neb nebyly ještě podobné v domě. Ale Susan je hned pozvala podívat se na její knihovnu. Ta byla samé vědecké knihy: Darwin, Huxley, Spencer a jiní, ježto psali o dějinách, rostlinopisu, nerostopisu, zeměnalectví, hospodářství, atd.

A kdo pak čte takové povídačky? tázala se Oliva po přehlídnutí titulů, hledíc s podivení u na Susanu.

Otec nám vykládá z nich, když šijeme a my když máme po chvíli, opakujeme si to čtění.

A to vás musí strašně unaviti?

Nikoliv, my prosíme vždy otce aby nám to vykládal, že raději poslouchámo to než čteme ty zlopověstné romány. Mně se zdá, že by mělo býti také žádáno od těch písálků takových věcí záruky a měli by býti pod dozorstvím pravdosmělých ladomilců. Oznámeno bylo, že oběd jest hotov. Všichni se odebraly do jídelny, kde našli podstatné jídlo: šunky, vejce, nejlepší grahamský chléb, ranní zeleniny, kofilk čaje a zdálo se, že všem chutnalo. Pak Willie a malá Grace vtipky svými obveselovaly společno t. Vrátili se do hovorny. Oliva prohlídala herbarium a Susan vykládala, že strýček jejich po oceanu jezdíval a přinášel jim z neznámých ostrovů rozličné vzácnosti. Fanny seděla tiše stranou a zvědavě přemítala v bibli. Poprvé viděla tu knihu, která tolik zlého působila. Počala čísti v Genesis. Ona četla první kapitolu, četla ji třikráte — ale vrtěla hlavou — neb nemohla ničemu rozumět. Ona jináč slyšela vykládati otce o všem-míru, ale takové tlachání neslyšela nikdy a tím více se divila, že lid, jenž má podobu rozumných, může takovou váhu té knize přikládati; ale vzala ji skromně a prohlídla si ještě desky její; položila ji do skříňky, až bude moci otce požádati o vysvětlení té podivné věci.

Bylo již pozdě—paničky se rozloučily. Susan prosila o brzkou zase návštěvu a vymlouvala matku, že nemohla býti přítomná, neb byla odpoledne u nemocné ženy, aby pomohla vyčistiti.

Byly by jsme radost měly, viděti paní Proktor, řekla pí. Slocum, ale my jsme s vámi tak se bavily, že nemusíte si ničeho předhazovati.

Právě když přišly ku dveřím, potkaly paní Proktor, ana vrací se domů a tak chvilku ještě si pohovořily s ní a chválily tu pořádnost, krásu a to hospodářství v zahradě.

Ano, pravila paní Proktor s upřímným úsměvem. Vojtěch všudy chce, aby tu všecko bylo slušné. On má své cesty a on učí tomu i děvčata a tím to sluší. Ony pobybují se na zdravém povětří a toto sluneční koupání, jak Vojtěch říká, jest nejlepší tonika pro ně. On také říká, že bližkost nově zryté země slouží životu, čerstvosti a pružnosti těla. Jest prý to stálá vzájemnost mezi zemí a tělem, jmenovitě když pracujeme, aneb i odpočíváme na ní, neb ona est naše matka.

Ano odvětila paní Slocum. Já vždy pozorovala, že děti, ježto na venkově si hrají, bývají zdravější, než ty doma rozmazlené; ale jest málo z našeho pohlaví, jež by mohly tak kopati a rýti, jako činí děvčata vaše.

O ano, mohly by také, pravila pí. Proktor, s mateřským sebecitem pohlédnouc na své čerstvé, zdravé a silné deery. Aspoň každá ženská prostřední síly jest v stavu zahradu obdělávati a pěstovati kvítí a ovoce, jen když by začala ponenáhlu a vždy více přivykala; jen z počátku nemá se přenáhliti a se přemáhati. Vojtěch praví, že jest všecko povídání nesmyslné, že ženské pohlaví jest tak slabé a útlé. On praví: Kdyby muži nosili svírající šaty, ocasy na oděvu, nosili dlouhé vlasy, hranice a hráze na hlavě a chovali se jako bylinky z horkých krajů v zavřených sklennicích, neměly by také žádných svalů. Vojtěch měl své cesty, on nedovolil žádnému děvčeti tak se stáhnout, aby nemělo úplnou volnost bez citu tlačení. Vojtěch praví, že skoro všecky nemoce ženských byly způsobeny nerozumem účmků módních šatů.

Ale dlouhé vlasy jsou přirozené; nejsou móda, jak víte, řekla Oliva.

Ano, když se shrnou všecky a svalí v hustou kromadu na vrchu lebky, až to zahřívá mozek a zapařuje ty kořmády, ten olej zasmradne a kazí kůži a kořínky vlasů—to není přirozené, to víte, pravila pí. Proktor—a vůbec pro nás dělníky se hodí krátký vlas, jak muži nosí. Vojtěch praví, proč má mít mužské pohlaví ty pohodlnosti, krátké vlasy a přísné šaty i zdravější než druhé pohlaví. Pomyslete si vážného moudrého muže a přírodomila s dlouhými kudrlinkami pomádou se lesknoucí, s rozličnými copy a copánky a jak bývá hlava módní vyčištěna, pomyslete si to a zajisté musíte se tomu usmáti—a proč ne u vás?

Může býti, pravila pí. Slocum zamyšlená, ale věru nevěděla jsem to o tom světě nikdy dříve.

A já také ne, zvolala Oliva, ale již jest později my se musíme dáti na cestu.

Well, good bye! řekla paní Proktor, podávajíc jim ruku srdečně. Já doufám, že nás poctíte brzo zase.

To zajisté, odpověděla pí. Slocum, neb jsme tu užily mnohé radosti.

Odešly—a za chvíli pravila Oliva. Tato chalupa je okouzlivé místo—není?

Ano, vskutku tak jest, řekla pí. Slocum a zvláště společnost těch děvčat jest velmi zajímavá, pí. Proktor má tak zdravý osvojený rozum. Já bych ráda viděla toho Vojtěcha, on musí býti skutečně jediný úkaz toho rodu člověk. Já takřka cítím se co „ignoramus“ (nevědouci, hloupou), když mluvím se Susan a Fanny oni vědí až příliš mnoho o všech věcech zajímavých.

František Trubelka rozumuje:

Myslíval jsem, že nikdo na světě není tak špatným, aby nemohl se ještě polepšit, ale teď poznávám, že tomu není tak; neboť naše noviny navzdor všemu radění, vytýkání a zahanbování od lhaní upustit nechtějí. Tak na př. tuhle zase psaly, že německý professor Willkomm vzpírá se jen k vůli sobě rozdělení botanické zahrady ve prospěch české university. To jest ale náramná lež, o čemž jsem na vlastní své uši se přesvědčil. Vždyť jeho kuchařka povídala sousedce, že pan profesor už takové k vůli své paní moc se namáhá, aby zahrada nebyla rozdělena; neboť jí prý se velice líbí. No a jeho kuchařka to snad může vědět líp než české noviny, které přes práh domu jeho nesmí. Je to pravda nebo ne? No tak!

Poslal mu zajíce

Úředník: Ale, pane strýče, nechal jste mně pěkně na holičkách: Nevíte, že jste mně slíbil, že mi k poslednímu křtinám pošlete zajíce?

Polesný: Kýho vira! Tak že nepřišel? To jsem nevinen! Na mou kuši, poslal jsem vám jednoho; snad to zlořečené zvíře mi nerozumělo a zaběhlo jinam!“

Proč čekal.

Principál a pomocník opisovali spolu máli. Principál vida že pomocník nepíše, otázal se jej: Už napsali — co pak nepíšou? Pomocník odvětil: I toto, mám pausy. — Mnoho? — I třicet.

Pochop každý ihned konal
povinnost naň vloženou,
než se nadál Bradlaugh smělý,
měl botu vyhozenou.
Kabát na něm potrhali,
nákrčník mu přervali,
omdlelého pak jej ležet
před sněmovnou nechali.

Hrobník Westminsterský praví
divné věci že se tam
děly v hrobkách otců slavných,
které kryje velký chrám.
Když však ráno podíval se,
co to bylo v těch dušech,
nic nebylo—leželi tu
všichni stejně na uších.

Nová krásná povídka

následující pod názvem „*Giordano Bruno*“ (čti: Zordano Bruno), bude jistě všem našim čtenářům velevítanou, neboť nemohou jistě nic poučnějšího a zajímavějšího čísti z písemnictví zábavně poučného. Překládáme povídku tu z německého od Ferd. Falksona, vědouce, že zásluhou bude v českém jazyku ji uveřejniti. Giordano Bruno byl narozen sice v Itálii, avšak náleží světu celému svobodomyslnému světu, tak jako náš Jan Hus náleží světu celému. Jeho soustava filosofická založená na světové názory starých filosofů řeckých učinila most od nich ku soustavám později nových filosofů. Při tom podobal se velice našemu Janu Husovi a měl tu odhodlanost, jako tento, postaviti se naproti všem věrouučným článkům a zpečetiti své náhledy a své přesvědčení smrtí na hranici r. 1600, o 85 později, nežli náš Mistr Jan Jan. Kdežto sta jiných nalezali v mučednické smrti útěchu ve své víře, nalezal on jí hojnost ve svém pevném a jasném svobodomyslném přesvědčení.

Životopis mučenníka svobodné myšlénky neměl by chyběti v žádné knihovně vzdělaného Čecha a tuto podáváme nejen suchý životopis, nýbrž zároveň důkladné a pochopitelné každému vysloužení jeho náhledů, pro které upálen byl svatou církví.

Jednou a—jjednou ty!

Ústavácké časopisy
nevycházejí z alterace,
že se může odvážiti (!)
také na ně (!!) konfiskace. . .
„Objektivní řízení“ jste
vy ukuli zlobry chtíčem;
kdož pak nyní za to může,
že jste biti **vlastním bičem**!?

Zlo nad zlo!

Teď člověk celý zmalátněn
tím hrozným žárem vedra,
že neví, kam by hlavu dal,
kde složil svoje bedra.
Než dojde oněch blahých míst
své hospody—co zkusí!
Však ze všeho přec nejhorší:
že z ní zas jednou musí!

Dobré a lepší.

Jeden hospodářský časopis dívá následující radu, která jest dobrá pravda, a sice: Kdykoli lapíš jedovatého hada za krk hned přihlaž a dobře zmáčkneš i nepustíš, nemůže se ti od něho nikdy nic zlého státi —Než my jsme s to dáti každému ještě lepší radu a sice zadarmo: Drž se na dvacet kroků od jedovatého hada daleko a jej ještě bezpečnější, nežli ten, co jej drží za krk.

Černé na bílém.

Paní: „K čemu potřebuješ knížku? Chceš snad jíti pryč?“ — Služka: „Ne, milostpaní! Chci svému Karlíkovi dokázat, že jsem zachovalá a poctivá.“

Opravené citáty biblické.

„Nebe a země pominou, ale“ — lešení na Pražné bráně a vodní otázka v Praze nepominou.

„Nechte malíčkých přijíti ke mně“ — neboť mám žízeň jako trám.

„Nedobře člověku býti samotnému“; i „stvořeny“ proto — krlminály.

„Cokoliv svážete na zemi“ — expedujte do žaláře.

„Nestarejte se o to, co byste jedli neb co byste pili aneb čím byste se odívali: vždyť“ — jsou na světě úřední ústavy.

„Nyní propusť, Pane, služebníka svého v pokoji, neboť viděly oči moje“ — pražskou radu zdravotní.

„Amen, amen pravím vám: budeť větší radost nad jedním“ — granátníkem pražským vystoupivším ze sboru, než nad ostatními Schmerlingem do Dajčlontu „protežovanými“.

„Střežte se falešných proroků, kteří v beránčím rouše“— vycházejí z Mercyho tiskárny.

Čeští muzikanti stěžují si na nepatrné příjmy. Jářku ale; dokud budou hrát „čeští muzikanti“ pořád „piano“, potud toho hrozně málo naberou.

Ten, co by rád tvrdil muziku,
Němcům není vhod, že má Praha truhlíře purkmistrem. A právě oni potřebují ohoblování!

Zajištěná „kariéra“.

Netrpělivý soudce zvolal kdysi k pobertovi, který stál každou chvíli před zeleným stolcem, obžalován pro krádež: „Prosím vás, člověče, ukraděte už raději všecko najednou, ať nemáme s vámi do roka tolik štrapací. Obžalovaný obrátil se zcela klidně k svému obhájci a pravil: „Prosím, aby se zanesl výrok páně rádův do protokolu.“

Pro úřadovce.

Všichni šmejdilové po úřadech by si měli zapsati za uši, co píše jeden vědecký list zdejší, že totiž z každých 246 532 lidí jedna osoba jest zabita bleskem, to jest že jen do tak malého počtu z tolika hrom bací. Také u nich to platí, že z tolika jednoho uderí blesk v povýší jej ku kýženému úřadu a proto vš ch ostatních 246.531 by mělo trpělivě čekati, až na ně řada zase jednou dojde.

Anglie s Italií.

Vždy kramářící Anglie
spojence míti chtěla,
i chytila se Italie
a s ní se srozuměla.
Což mezi nimi tentokrát
panuje souhlas úplný:
Frank v Affice-li bude brát,
že budou — brátí tuky!

Don Carlos vypovězen.

Nabízejíc Francie,
že don Carlos k okrase
malé jí a k necti je,
shledala být na čase,
flot jemu nenadále,
aby táhnul o dům dále,
že má pro čest, pro radost
Isabelly dost a dost.

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ plátí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní děj tež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 28. SRPNA, 1881. ČÍSLO 2.

Česká píseň.

Rozezvuč se, píseň česká,
pěvcům ke cti, vlasti k zdaru;
však i Lumír zpěvem českým
bojoval všem škůdcům k zmaru
A i Záboj v boji pěstil
písně české na zdar vlasti,
před jichž zvuky nepřátelům
bylo jest se vždycky třásti!. . .
Český jazyk českou písní
vybřeď z kalu cizích frází;
česká píseň od pravěkú
českých snah je pevnou hrází;
českou písní učila nás
matka řeč i domov znáti:
kdožby neznal písní, jež mu
při kolébce pěla máti?!

Cymbál bez houslí.

(Podle Heyduka.)

Jaj ten cymbál mojí ženy,
kterak zvučno zvoní,
když tak místo před půlnocí
člověk přijde po ní!
Tu se srdce pozachvěje
jako lístek z břízy,
do ducha se úzkost vloudí,
z hlavy „světlo“ zmizí.
Jaj ten cymbál mojí ženy
stálá kouzla robí,
smysly opět otvíraje
v pozdní noci dobrý:
v údolí padají jak hvězdy
divné jeho zvuky
a hůl, jež mne domů nesla,
vypadne mi z ruky.
Jaj ten cymbál mojí ženy
ozvěnou když hlesne,
rázem hlava zadumaná

Král Kalakaua

po Evropě se potlouká,
na vzácnosti bystře kouká,
aby podle vzoru toho
přines' domů dobra mnoho.
Proto, myslím, milé děti,
do Rakous že neměl jeti.
Byl bych šel se podívati,
odpovídám skromně,
teď však není toho třeba,
když mám Tebe v domě.

Zmejlená neplatí.

Tchýně: „Pane zeti — co děláte?! Sotva je po pohřbu vaší manželky, už líbáte kuchařku! — Zeť: Pardon! Já myslel, že je to má nebožka.“

Jak jsem přestal věřiti.

Na počátku svého žití
boha jsem vždy poslouchal,
jemu jsem chtěl zasvěcen být,
kněžím ve všem naslouchal.
Hnedle jsem však počal kněze
v životě jich zkoumati,
poznával jsem, jak dovedou
ovce za nos tahati.
Když jsem trochu více seznal
kněžské dílo, v ztrnutí
poznával jsem, jen že všichni
věří i balamutí.
Hásají prý pána boha
jeho k lidem milosti,
když se ale pryč odvrátí,
vysmějou se jim dosti.
Když jsem takto kněze poznal,
zkoumal jsem jich pánbíčka,
který jest mi tolik dlužen,
ode dávna do nyčka.
Co jsem se ho naprosíval,
když jest tak všemohouc!,
by mi jenom žlíbeček dal
zbytečné té své moci.
Když jsem pro se marně žebral,
prosil jsem o jediné,
by alespoň všem mým bližním
dával žíti příjemné.
Jej jsem vždy o všecko prosil,
on však nic mi nechtěl dáť:
viděl jsem, že na své síly
musí každý spoléhať.
Jeho radost zdá se býti,
by chudý se hodně dřel,
a pak z všeho vydřeného
desátky mu přinášel.
Jak jest bůh as milosrdný,
když ten chudý zbožný lid
nechává na ty bohače
až do krve se udíti?
Při tom při všem strašl ještě
věčným peklem každého,
kdo by nechtěl navleci si
bijo zákona kněžského.
Myslímtedˇ, proč mám se nechat
ukápat a udíti?
Budu dobrým a poctivým;
lehko bude mi zmříti.

Fr. Mašek, Chicago.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha času“ překládá F. B. Z.

Bruno v klášteře. 1580.

II.

Ve své celi seděl bezstarostný opat přehlížeje zásoby svatých ostatků kláštera. Svaté prsty a kůstky mužů, kteří to dovedli si zařídit umělé, aby jejich celý život, aneb aspoň konec života jejich byl okázalý, křiklavý, před očima světa na okázalosti náboženské uvyklého, ležely před ním. Byla to jen malá částka onoho pokladu velikého, kterým se honosí církev katolická po celém světě, provádějíc ty nejvýnosnější obchody se svatými ostatky. Ona stále kope a hrabe, vynášejíc z hlubin země nikoli zlato a stříbro, ale kosti a hadry, zlata a stříbra vzácnější a hojnost obého ji přinášejíce. Hrabe a hrabe, až konečně přece se dohrabe rozumu lidského, před nímž všechno toto harabardí ztratí své kouzelné moci a následovně i ceny. Jako zamilovaný prohlížel si tento tučný svatý muž ty vysohlé krůpěje krvé lpící na těch starých kostech; stavěl si lahvičky veliké proti světlu aby v nich viděl to svaté mléko, pot, krev a jiné tekutiny z těla velikých svatých a světic božích, ač teprvé je kravským mlékem, volskou krví a koňskou močí byl naplnil aneb aspoň doplnil a při tom se zalíbením vnitřním mumlal pro sebe následovně:

„Jak krásně nám to zavedli naši svatí otcové. Tělo jest hříšné a dlužno trestati je; jen dobré skutky přicházejíce z víry mohou velikou naši vinu smýti zase. Proto také zůstáváme v stavu nemanželském, mám říci bezmanželském a přemáháme i ty nejmocnější pudy člověčenstva ďáblem posedlého, pud k samostatnému přemýšlení. Náš představený velectihodný přemýšlí za nás a jej vede v tom svatý duch. Proto ale nejsme nešťastnými! Což si může někdo představiti blaženější život, nežli jaký my vedeme zde ve svých klášteřích, v těchto na pohled pustých a smutných zdech? Manželství jest nám zapovězeno—ale vždyť my také v něm nežijeme a žíti bychom ani nechtěli. A když někdy zapovězeného ovoce okoušíme třeba do sytosti, k čemu máme Otčenáše a Zdrávasy, nežli abychom si to zase odmodlili? Vždyť každého hříchu můžeme se sprostiti nábožnou modlitbou, jen toho jednoho a největšího hříchu ne — hříchu proti duchu svatému—pochybování a svobodné přemýšlení proti pravdám církve svaté. Za tento hřích jistě bude se jednou péci Pietro. Dobře mu tak, proč se nechal ďáblem k přemýšlení svésti. Nám se poroučí slepá poslušnost. Ale to si zase můžeme nahraditi tím, že poroučíme věřícím, jejich ženám, jejich dušim, jejich sáčkům. Jak lehká jest taková poslušnost, když nám prospívá a zaopatří nám zase příležitost k velení a k vládnutí. Jeden náš svatý otec, jenž byl sám bastardem, pravival, že neočekává od žádného žádné předhůšky pro to, že sdílí stejný osud s Kristem a kurfirst Brandeburský, jenž zaslechl tyto řeči, dopálil se na svatou církev tak zle, že ve své zemi zavedl Luterovo kacířství bezbožné. Jak přenáhlené! Jak nespravedlivé! Co řekne svatý otec, jest pravdou svatou a nesmí býti o tom pochybováno, neb to jistě pochází z vnuknutí ducha svatého a kdyžby bylo zapotřebí, mohl by svatý otec z vnuknutí toho vynesti zase výrok zcela jiný a protivný tomu. Ať jest ten svět kolem nás nečistý a bohaprázdný, dobře tak! Aspoň tím více musí se doprošovati u nás odpuštění svých hříchů a my můžeme tak tím lehčeji a jistěji nad nim panovati!“

Tato nábožná úvaha byla přerušena lehkým zaklepáním na dveře a když opat sebral všechny tahy nábožnosti a bohu oddanosti do své tváře vypasené a zavolal, by se vešlo, vstoupil skroušeně a nesměle mladý novic, Giordano Bruno. Jak se dle předpisů slušt, poklekl na jedno před opatem koleno a políbiv mu pravou ruku, při čemž palčivá jedna slza pozdějšího filosofa věku svého skanula na ruku nejhloupějšího a neprohnanějšího flanďáka. Povstal pak a polodušeným hlasem započal:

„Přicházím, velectihodný otče prositi vás o oteckou radu a duchovní útěchu, které se mi velice nedostává. Už po několik dní jako bezmyslný sem tam přecházím, veda boj s ďáblem, který opanoval moji mysl a nemohu se ho zbaviti žádnou silou. V noci se povaluji v pochybnostech a utrpení vnitřním na svém loži a ani útěchy našeho svatého náboženství nemohou mi nijak pomoci. Jak často jsem při nejtužilejším boji a při nejčernějších myšlénkách tiskl kruciflks horoucně k ústům, abych zapudil všechny pochybnosti; modlil jsem se Otčenáše Zdrávasy, ale všechno marně. Abych vám ale velectihodný otče vysvětlil, co mně tak trápí, musím vám sděliti, že p činám pochybovati o hlavních základech našeho svatého náboženství.

Učím se, že bůh se zjevil prvně nedokonale, ale podruhé dokonale pro všechnu věčnost. Jak by ale ta nejvyšší bytost byla mohla dopustiti se tak veliké chyby, které jen slabí lidé jsou schopni a učinila něco, čeho později litovala co nedokonalého a pak hleděla to napraviti? A kdo nám dokáže, že toto druhé zjevení jest to poslední? Vždyť židé až do dnes věří jako věřívali, že to první zjevení už bylo dokonalé a že nemůže žádné dokonalejší přijíti! A co tomu máme říkati, když se dozvídám, že se zjevil bůh po třetí ještě dokonaleji Mohamedovi. Sice se učí u nás, že jest to jen podvod a mam a Mohamed že jest lhář; avšak to samé učí židé o Kristu a jeho následovnících—o nás! Kdo má teď pravdu? Ukazuje se mi na Mohame lány, že ukázali se zjevení božího nehodnými tím, že svou víru šířili ohněm a mečem; avšak křesťané dělají to samé na židech až podnes a na všech, kteří od jejich víry odpadají aneb k ní se nechtějí přiznávati! Dále bylo mi podáno, že se zjevil věčný bůh Mojžíšovi v hořícím keři. Než jak se může všemohoucí a neobsáhlý bůh, jenž naplňuje všechny prostory světové, stěsnati do malého plamene. Stále mi připadá, že jen Mojžíšovi se tak zdálo v okamžikách svatého nadšení, tak jako nedávno mně samotnému jedné noci se stále zdálo, že slyším nějaký hlas se stropu mé celi, aneb mi to připadá, jako by někomu to byl Mojžíš vypravoval, on mu ale dobře neporozuměl a zapsal to tak jak to máme.

A kdo mi za to ručí, velectihodný otče, že to všechno nebylo zapsáno mnoho století později po Mojžíši, kde Mojžíš už dávno byl shnil a pověst posvátná jen tak v lidu se vyprávěla jsouc zveličována stále přidáváním, jako lavina padající s alpu dolů. Vždyť víme, jak se pověsti rozšiřují a zveličují. Nedávno tomu, co bratr procházející se časně ráno zahradou klášterní, spatřil pannu lehce oděnou vycházející z vaší celi za šera ranního a vyprávěl to ostatním mnichům. Několik dní na to už si vypravoval všechen lid v městě, že se vám z celi deset tisíc svatých panen v noci a každý blahoslaví vaši pobožnost, že tak bohatě jste milostmi nebeskými obmyšlen.

Než, já se, velectihodný otče, navrátím ku svým pochybno tem. Povídá se mi, že jsou to všechno boží zázraky, jako na příklad početí a narození spasitele našeho Ježíše Krista. Než proč popíráme zázraky starých Řeků, Arabů a jiných národů a jen tím svým co pravým věříme? Když jest zázrak na jednom místě možný, proč by nemohl se státi také na jiném místě a v každé době? A dle čeho poznáváme, že jest něco zázrakem, když přece nejsou nám známé síly přírody, dle kterých se to mohlo přirozeně státi? A proč věříme v zázrak, když přece nemůžeme se přesvědčiti o jeho skutečném udání se a nemůžeme ručiti za toho, který nám to vypravuje, že jest věrohodným? Všechny ty-

to otázky nalezám zodpovídané jen stále novými zázraky, neb se mi vypravuje, že jen židům a jejich prorokům se bůh zjevil a konečně skrze mesiáše a jen jejich zázraky, že jsou skutečné a pravdivé! O divy nad divy! Ony naplňují celý svět kolem oka našeho a jen skrze skuliny v nich prosvítá kousek skutečné pravdy a přírody, kousek zákona přírodního!

Což, velectihodný otče, jsou věčné zákony boží méně zázračné, nežli jednotlivé rány, které on těmto zákonům zasazuje? Či může věčný běh slunce platiti méně, nežli zastavení jeho na jeden den? Či platí méně věčné obnovování se pokolení pocházející z věčného objetí muže a ženy, nežli náhlé narození se z těla, které neobjal žádný muž v lidské rozkoši lásky? O, my jsme dítky, kteréž chtějí náhlými umělými kousky a svévolnými výjimkami postrašovati, mámiti, překvapovati a tak se nechávají býti slepými ku věčně pravidelnému běhu všech zákonů světových! Často jsem pocítil s s hrůzou na prahu nevěry úplně pomýšleje na ty zázraky, neb kde zákonitý život přírody přivádělmně k poznávání zákonodárce všemohoucího, cítil jsem se pokojným, jakmile ale jsem viděl, že se všechno zmateně plete mezi sebou bez pořádku, ladu a skladu, jak ty věčné řetězy zákonů beztrestně byly trhány a mezi ně se mermomoci vtiskralo dřevěné strašidlo s dutýma očima, tu mi n padlo, že přece není všechno ničím, že všechno jest bez zákona, bez pravidla, bez příčiny, bez následku —a neslo mi z hlavy: proč ty samojediný bys měl se podrobovati tvrdým zákonům a pravidlům! Sleduj jen bez starosti chtíčům svým, jako příroda, nebraň se pudům—není zákona, není pořádku v životě a ve světě! Než přemohl jsem toto svůdnitví mocnou rukou a zahnal jsem tu libovůli a ten nehsl z mysli mé a z přírody a poznal jsem, že jen člověk, který sám nechce žíti dle zákonů a p avidel přísných, nechce věřiti na věčné a nezměnitelné zákony přírodní a věří pak v zázraky. A přece, důstojný otče, trápí mně to, zdali mám snad pravdu neb ne. Můj boj a nepokoj jest hrozný, zdali snad nejsem na bludné cestě, když přece věřilo to tolik tisíc a milionů lidí a čerpali z toho pokoj a mír pro své duše pro celý svůj život.“

(Pokračování.)

Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti.

Popsala pí. E. D. Slenkerz, přeložil prof. L. Klácel, 1881.

II.

Když byla návštěva odešla, Fanny zase vzala bibli a znovu počala čísti tu Genesis, ale cítila ten samý zmatek v mysli, jako dříve. Ona nemohla to přivésti v shodlost s vědou, či filosofií, či zkrátka nemohla to uznat za rozumné. „Na počátku“. Co jest to počátek? Kdy byl ten počátek? Když bůh stvořil nebe a zemi? Ale to jest již všecko. Tak kdy již na počátku bylo všecko, jak že věda poznává všecko naopak? Co ty zákony, jež uznávají se nyní za věčné, byly jinačí? Nepřenáhli se, nenech ustáliti si tvou pochybnost, počkej, až promluví ještě o tom s Olivou.

Co jest ale stvořiti? „Praví se, s něčeho něco učiniti.“ Ale nic není nic; jak z toho něco druhého učiniti? A kde byl bůh? Kde byl dříve před světem? Musel býti také v tom nic. Jiní praví, že byl v nebi; ale vždyť on na počátku to nebe teprv stvořil.—A co jest to nebe? Kde jest? Jest to modré nad námi to nebe? Ale to jest jen vzduch, jenž zdaleka nám vypadá modrý, a ten jest jen několik mil nad námi, ale to nebe, kde ty hvězdy počínají, jest nad sluncem a to slunce jest od země 22 miliony mil vzdáleno. O bible, ty se nesrovnáváš ani s hvězdářstvím, ani se zeměnalectvím, ani s rozumem vůbec. Ale již přestanu, až mi to otec vyloží, ačkoliv to si vzíti nedám, že země až posud není hotová, vždyť tolik změn až posud každou dobou se stává a bible praví, že byla již na počátku. Ale Oliva bude vstavu vysvětliti mi ten odpor; Oliva to musí lépe vědět, ona čte v bibli, slyší číst, slyší jak to otec její vykládá. Ona mi to poví.

Za několik dní sl. Newton vskutku zase zavítala na zahradě u Proktorovic a sice sama. Sedly si tedy v zahradě, byla tam rozličná místka pro přátelské rozmlouvání. Fanny brzo začala: Drahá sl. Newton: já jsem zkoušela čísti v té knize, již jste mi ráčila dáti, ale musím se vyznati, že nemohu zcela jí rozuměti; zdá se mi, jako by to byly pohádky a povídačky, nikoliv ale uvedení dějů, ježto by shodovaly se s přírodou, jejíž zákonny jsou nezměnné a já jsem vás toužebně očekávala, abyste mi něco vyložila a přivedla mne na cestu.

O milá Fanny, s radostí to učiním. Vidíš, že nemůžeš rozuměti bibli, a těšíti se pravdě, již hlásá, ale já měla tolik příležitostí denně se přesvědčiti o ní. Od první knihy Genesis až ku poslednímu Zjevení jest pouhé slovo boží, podané skrze Mojžíše a proroky. Proto musí to býti pravdou. Bible vykládá stvoření světa a všeho, co jest v něm, vysvětluje pád prvního člověka jak hřích a smrt přišly v svět, jak člověk byl vykoupen od Krista skrze umučení jeho, ukazuje nekonečnou lásku Boha Otce, jenž vydal jednorozeného syna svého v obět za padlého člověka; to jest pravda, zde není jiné jméno dáno pod nebem, jímž bychom mohli vykoupeni býti z věčného zatracení a trestu.

Milá Olivo! řekla Fanny, já jsem slyšela o tom všem. Víš, že náš otec jest náš jediný učitel a jak matka praví, on má své cesty a on nám přikazuje nečísti nic rychleji než můžeme rozuměti a považiti každou průpověď a takto dobyti poznání a on dokládá, že musíme vždy při tom tázati se vlastního rozumu a porovnávati všecko udání se zákony přírody a dobyté až posud vědy. On jest velmi stědrý zaopatřiti nás spisy vědeckými a jinými prospěšnými knihami, ale já pamatuji se, jak mu jednou radil jeden přítel, aby koupil bibli, ale on se vymlouval, že ji nikdy nemohl rozuměti a že za tisíce let žádný člověk nerozumělji, ale každý ji vykládal jinač a já se nedivím, že mne to též mate, ačkoli mne ta kniha zajímá, pro své působení na všech koncích země. Tys mluvila o hříchu a o smrti, ježto vešly ve svět. Nechtěla bys my říci, co to asi znamená?

O ano, řekla Oliva a ona počala opakovati, jak špalíček starou propověď: „Hříchem přišla smrt do světa a našich prarodičů neposlušností. My nyní vidíme člověka v jeho padlém, sníženém stavu. Bůh ho učinil dokonalým, on ho stvořil ku blaženosti a postavil jej v krásnou zahradu Eden, kde panovaly veskrz pokoj, láska, utěšenost a krása. Žádné tam nebouřily vichry, přívaly, žádný sníh, led a mrazy, jižto by byly kazily útlé květiny, ovoce a zeleniny. Nebeské studně a snivé proměnky byly rodiště čtyr krásných řek, jejichž písek třpytil se zlatem a drahými kameny.

Ale Olivo! jak by byl mohl člověk žíti na věky věkův? Jeho přirozenost není dle toho učiněna; ona jest velmi podobná přirozenosti zvířat a i bylin. Všecky jsou podrobené křehkostem. Každý rod má svůj souzený čas pro své žití a dozrání a pak přijde doba schřadnutí a smrti, ale i náhodné příčiny často přestřihují tu nit života. Lavina s hory se hrnoucí zdrtí les i člověka, bez hříchu; tak ani voda, ani blesk, ani mráz ani hlad a žádná nepřízeň přírodních sil nedělá rozdílu mezi člověkem a jiným členem přírodním. Všechen život zemský jest vzat ze země a vrací se zase do země. Kdo žív jest, musí jísti, aby unaven zase okřál. I Adam jedl, ze všeho, co bylo v zahradě, jen to jabłko si vyjmul Hospodin. A pak proč se bál Jehovah o ten strom života, vždyť Adam nesmrtelný ho nepotřeboval co léku proti smrtelnosti, pokud byl nesmrtelný. Nač potřeboval

Adam jísti a jak mohl míti maso a krev jako my? Jak mohl míti hlad a žízeň a jak pak s tím hříchem přišla smrť, aniž by jeho tělo předělala?

Ale milá Fanny! jenom pověz, že jest bible čisté slovo boží a že bůh má zajisté i své cesty, a když je nevidíme, musíme na ně věřit. My nejsme s to, všemu již rozuměti, musíme tedy zjevenému slovu božímu *věřiti*. Ano Fanny! pro nás je víra dobrodiní, bez něhož nám nelze býti. Víra jest *zde pro nás* a *po smrti* tomu teprva porozumíme. Nyní jsou ve víře hádanky pro nás, pak budeme viděti vše v životě, tváří v tvář.

Rozmluva vždy živější byla zde přetržena voláním k obědu. Šly ale každá byla jistá, že zvítězí. Fanny důvěřovala v zákony Přírody nezměnné a že vše se zdlouha vyvíjí; Oliva stála jako na skále na víře, že bůh zjevil písmo svaté a že bůh je nejvyšší pravda a láska, jež nemůže klamati ani klamána býti. Ale Oliva zarazila se poněkud přece nad důsledným rozumováním povážlivé Fanny, než hned doložila: Což není otec můj prostředník boha od něho samého povolaný, on musí rozuměti tomu, co káže a zná pravdu. Fanny zase divila se, jak může vzdělaný člověk, jako Oliva, věřiti na takové tlachy, může rozumný zraditi rozum svůj? Ale otec praví: Mysl jest obyčejně spořádaná dle společnosti, v níž kdo roste a od které žije. Děti mají víru svých rodičů, rodiče víru obce v níž žijou a ta víra dá se dobrodiním i hrozením, skřípcem svaté inkvisice vynutiti a druhé pokolení již věří, jako by ta víra byla samolibá.

U oběda zbraně nebřinčely, ale jak se ukončil, ty dvě hned se odebraly na bojiště ku známému stromu.

Tu počala Fanny: Milá Olivo, nechtěla bys býti tak laskavá sděliti mi své mínění o pádu člověka, o hříchu dědičném či prvopočátečném.

DOPISY.

Praha, Minn., 17. srpna 1881.

Milý Duchu Času: Abys nezapomenul zase na pátera Cikána našeho, musím sděliti čtenářům tvým ku poučení v pobožnosti, že on nemá ruce své svěcené jen k žehnání, ale že umí pracen těch také upotřebiti k „fajtování“, ku rvačkám, jak už vlastně jednou dokázal.

Dne 14. t. m. šel farmer Jakub Komínek do kostela. Nenadálý se ničeho zlého, vstoupil a, tu se octnul před pátrem Cikánem. Zalekl se trochu a koktá ze sebe pokorně, jak se na pobožnou ovci před pastýřem sluší. Pochválen buď Ježíš Kristus! Než ani tím nenalezl milosti před nebeským pandurem Cikánem, jenž se naň osopil, řka, že tací lidé do kostela nepatří, a hned jej také započal tlouci a hnal jej přes sbou asi 60 kroků. Když se farmer trochu zpamatoval z náboženského toho překvapení, pravil ku knězi: Proč mě biješ? Co máš proti mně? — Jsi ožralý, odpovídá Cikán. — Co tobě do toho, dí rozkuřážený už farmer. Počkej Cikánku, však tohle ti neodpustím!

Jak to slovo Cikánku z úst farmera vyšlo, jakoby byl čerta zažehnal a Cikán upustil od něho a odvrátil se, kráčeje k oltáři, aby provozoval své řemeslo dále. Zarděl se Cikán a slyšel dobře, jak kolemstojící ponoukali rolníka, říkajíce: Kopni toho C kána! Rozbij mu kšilt! atd. Hezký to obrázek z kostela našeho, je-li pravda! Jen slavte kostely, nebozí katolíci a najímejte si kněze. Tohle se vám za to dostane.

Dne 15. měl býti svěcený zvon u nás, který váží 700 liber a tu byli hledání kmotři, ovšem jen spravedliví a poctiví. Mohu říci, že jsme na tom zde lépe, nežli v Sodomě a Gomoře, neb se u nás našli spravedliví dva, jejichž jména jsou na zvonu vyryta. Každého to arci stálo $50. Aby ale dokázal páter Cikán, že peníze jsou svaté církvi vše, čeho si ona žádá, byl za třetího kmotra přijat také jeden protestant, p. Martuc, jenž jest velmi pořádný člověk a zasluhuje všechnu čest, ale dle katolického vyznání přece nemůže býti ani nevěrec, ani jinověrec kmotrem v katolické církvi, ani zvonu, ani dítěti, když však zaplatil $50, přijal jej kněz náš také. Ano ty zatrolené peníze. Jen těch kněžím sypte, a bude vše v pořádku, třeba jste byli Turci! Našince nepřipustil kněz za kmotra, leda když má v kostele zaplaceno, byl u zpovědi a u přijímání. Zde ale protestant byl kmotrem, že dal $50. Vidíš, mne, že kněz sám ukazuje, že nic není po víře mu, po zpovědi po přijímání, že jest mu to všechno hloupostí a nesmyslem, jen peníze že jsou nad svátosti a pravověrnost!

Milí spolukatolíci v Praze! Nasadili jsme si to pěkný mo do našeho kožichu a nevíme, zdali budeme jej moci z něho zase vyprášiti. Až se za čas vypase, pak poznáte, jak dobře pracoval na vinici páně a co mu to vynaslo.

Posýlám také svaté napomenutí od Ducha svatého s nebe pocházející, panu Frant. Veselýmu, horlivému údu sv. Václavského spolku, aby až se po druhé napije ze škopíčku, nešel mezi lidi a nedělal sobě a spolku i svaté víře ostudu nadáváním a spílámím bohopustým těm „nevěrcům“ a „odpadlíkům“. Však on si to pán bůh spraví sám až bude umět a když on to nechává běžet, proč byste si pálili zbytečně prsty?

Katolický křesťan.

Ze St. Louis, Mo.

Náš neomylný „panáček“ se, jak se nyní věci mají, poturčil, neb v jeho harému se nachází na místo tří Kristových nevěst už sedm, totiž jeptišek a dvě z Milwaukee zde budou co nevidět. Inu, my mu toho přejeme. Silný jest dosti a nepřetrhá se. Ovečky pak vydrží všechno, třeba doma hlady bečely tělesně i duchovně — vždyť jest to k větší cti a slávě boží a svaté církve a k radosti její nábožných posvěcených sluhů, kteří stav manželský považují za nečestný. Takové boží milosti jistě ani váš Mod itor nedosáhl, ač by v Chicago, jak slyším, měli také rádi nějaký jeptiškový klášter český.

Není tomu dávno, co vyzýval páter Hesoun své věřící, by se horlivě modlily za obrácení všech nevěřících, zvláště těch, které náleží k řádům Č. S. P. S., by prý jim bůh tu milost popříti ráčil, aby se zase do samospasitelné církve katolické směli navrátiti. No, to modlení starých babiček neuškodí; ona každá už tu jednu svíčičku zapálí pánu bohu a druhou panu čertu, aby ji nevzal, když se bude k bohu modliti. Neb při váš své pobožnosti nemohou se ty baby obého pohlaví zbaviti strachu před čertem, o němž věří, že jest mocnější pán, nežli jejich pámbů a jakési tajné plány v Paříži.

Krátkozraký profesor.

Na jednom z pražských gymnasií přednášel starý profesor H., takto dobrák. Stížen byl však přílišnou krátkozrakostí. Stalo se jednou, když vstoupil s brejlemi na nose do školní světnice, kdež měl přednášeti botaniku, že na věšáku za kathedrou, kam si obyčejně sestárlý svůj zimník věšíval, visel již dlouhý svrchník jednoho ze študujících. Pan profesor zahlédnuv předmět za kathedrou, zahřměl na své žáky zcela povojansku: „Kdo je to?“ A žáci jedním hlasem, že kabát. — „Vy, Kabáte, sejděte! — co tam děláte?“ buhoval pan profesor — Ale kabát nic; jenom študentíci pochopivše situaci, potutelně se usmívali. pohlížejíce veselc na svého druha — Kryštofa Kabátu, jenž seděl v lavici jako pěna. — Pan profesor dopálil se a zahřímal na své „medium“ znova: „Tak že nepůjdete?!“ A nečekaje více, skočil a takový pohlavek kabátu vlepil, že by byl bez mála při tom upadl. — Touž hodinu strhl prý se liják — dvojek . . .

Slavnému magistrátu pražskému.

Tímto si dovoluju jeden slavný magistrát upozorniti, že naše paní mistrová, nedbajíc zákazu práskání v Praze, dnes odpoledne mi už zase vypráskala.

Kašpar Rejdl, prtlě.

Česká letanie k Taaffeovi.

Od velkých daní
Od pruských professorů
Od německé většiny českého sněmu
Od onkladův ústaváckých
Od ducha burš.
Od nynější svobody tisku
Skrze tajemství Tvého kabinetu
Skrze Tvoje příští předlohy
Skrze parlamentární většinu
V den každý
My Češi Tě prosíme, vyslyš nás!
Abys ústavičky k pokání přivésti ráčil,
Abys nepřátely autonomie ponížiti ráčil,
Abys jako Webrovi tak všem našim dobrodinečkům odplatiti ráčil,
Abys slovo §. 19. tělem učiniti ráčil,
Abys českou universitu déle protahovati neráčil,
Abys konečně všem věrným zemřelým zlořádům centralistickým věčné odpočinutí dáti ráčil,

Tě prosíme, vyslyš nás! Vyslyš nás, pane!

LEV HARTMANN.

jehož podobiznu tuto pošváváme dle new-yorkského časopisu jedl noho, jest jedním z oněch ruských nihilistů, kteří měli za úkol vyhodili však s carem do povětří v listopadu 1879. Hartmann se utekl po nezdařeném pokusu do Paříže, ale byl stíhán tajnou policií ruskou, která jej nespustila s očí ani ve Švýcarsku, ani v Londýně a byl stále v nebezpečí, že jej nějakým obratným způsobem dostane do rukou svých a odevzdá úřadům ruským. Když pak vydrží všechno, třeba doma hlady bečely tělesně i duchovně do New Yorku, kde na sebe obrátil pozornost hnedle a když jeden z nižších důstojníků zabraničního odboru byl se vyslovil, že by vláda naše, aspoň tajem. zahraničních záležitostí, Blaine, byl volen vydati jej ruské vládě na důkaz přátelství, kdyby ona toho nás ší vládě žádala, utekl se Hartmann do Kanady, odkud prý přijel do Chicago, in až v Omaha jej viděli, kdežto zase v New Yorku v tytéž dny, kde měl se nalézati na západě, složil alib státi se občanem Soustátí a dostal první občanský list. Není se určitě o něm mnoho, ale brzy zde, brzo onde objeví se osoba, která se za Hartmanna vydává, a někteří zasvěcení docela tvrdí, že Hartman už jest zase v Paříži a že to ukazování se na rozličných místech najednou má sloužiti jen za záclonu pro policejní slídiče za nim vyslané, aby byli svedeni s cesty pravé a on že zatím kuje nějaké tajné plány v Paříži.

Lev Hartmann, ruský nihilista.

Jací bývali rychtářové.

Slovenský rovák, starodávná účetní kniha v podobě krátké tyče, do níž se účty vřezávají, a o níž veselá chasa zpívá:

„Krčmářecka naša,
dej nám bez rováša:
rovář sa ti ztratí,
kredu ti zoplatí!“

je našemu čtenářstvu snad už známa. Inu, za starodávna nebylo velkých soudů, kdo nechtěl zaplatit, co měl vřezáno do rováše, dostal hned rovášem na záda platební výnos a byl opět čist! Naši staří čeští rychtářové účtovali ovšem také hodně jednoduše. Slyšte, co se vypravuje o rychtářství Brázdovi ze Lhotky.

Lhotka byla víska sotva o 40 domcích. — Do školy chodily děti jen v zimě; byliť sněženice, zbastávaly doma, neboť cesta do vesnice, k níž byla Lhotka přikolena, nebyla ani krátka, ani příjemna. Psát ve Lhotce neuměl jaktěživ nikdo ani rychtáře nevyjímaje. Rychtář ale přece něco uměl — číst a počítat na prsty. Je tomu asi 30 let, co byl Brázda opatrným Lhoteckým rychtářem. Účty vedl takto. L. měla 40 domků. Brázda opatřil si tedy 40 hlinených hrnků, na každý hrnek dal namalovat hlinkou číslo domku, a když přišel někdo platit daně, hodil peníze do jeho hrnku, a byl hotov. Obecních přirážek Lhotka jak těživa neměla. Jednou za měsíc obvázal Brázda každý hrnek pótnem, srovnal všechny hrnky do nůše, nůši naložil ženě na záda, a šli do města odvádět daně. Starý berní vybral si peníze z hrnků sám, zapsal je do knihy a Brázda šel se ženou zase domů. — Ale dne 7. ledna 1850 stala se Brázdovi nehoda.

Brázda kráčel se ženou opět k městu. Půda byla umrzlá jako roh. Stará Brázdová se jen jen držela že rovně na nohou. Ale neudržela se dlouho, náhle kloužla a — v nůši nastal nesmírný zmatek. Brázda stál chvíli nad troskami svých hrnků jako božť umučení, pak ale pomohl ženě na nohy a pospíchali dále. Dostali se konečně a šťastně do města k úřadu. Tam Brázda sundal se ženy nůši, vyklopil obsah její panu berníku na stůl a řekl: „Tu to máte, dělejte si s tím co chcete; já tomu nerozumím.“ A nechaje pana berního trnouti nad střepy hrnků promíchanými penězi, kvapil se ženou z města zpátky ke Lhotce.

Kde jsou ti zlatí časové našich opatrných rychtářů!

Dobrý a moudrý příklad k následování.

Když císař čínský vyjde si na procházku do země, provází jej sto osob oblečených zcela, jako on, tak že není možno rozeznati která z nich jest císař a která ne. Neměl by to také dělati tak ruský car a bylo by nejlacinější? Jenže když císař dostane nežita na nose — co pak?

Výstražná historie pro mladé ženy.

Přítel můj Jaroslav Možný byl teprv čtvrt roku ženat a byl by zajisté nejšťastnějším chotě na zemi, — neboť měl veselou milovánihodnou a něžnou ženušku—kdyby jen nemusel sténat pod neúprosnou zápovědí: nesměl kouřit.

Co ženich nechal si neblahý ten slib vylichotit. Prosím vás, jakou pak žádost odepřel by roztoužený ženich nevěstě své. O ty ženy jsou tak prozřetelny, že v prvním jednání lásky žádají vše, poněvadž vědí předobře, že v posledním by jim bylo vše odepřeno. I Božena znala tuto pravdu a proto když za jednoho večera procházela se s milovaným Jarosl vem v rozkošné zahradě svého otce — začala tíše, důvěrně, toužebně:

„Můj Jaroslave, zdali pak bys mi odepřel nějakou skromnou, srdečnou prosbu?"

„Nějakou prosbu? Žádou!" odpovídal Jaroslav s chatnou ochotností.

„Tedy zanech jednou pro vždy kouření."

Jaroslav se trochu zarazil, když nevěsta jeho tak beze všech okolků přání své vyjádřila.

„Kouření?" vypravil ze sebe.

„Ano, jak jsem řekla."

„A jednou pro vždy?"

„Ovšem!"

„A proč, smím-li se ptáti?"

„Abych řekla upřímně—ale nesmíš se na mne zlobit—rozumíš?"

„Zajisté že ne!"

„Tedy upřímně řečeno, ze žádné jiné příčiny, nežli kouření je mi protivné. To se ti snad bude zdáti ode mne pošetilým, rozmarným a snad nešetrným, ale nemohu si pomoci, chovám proti kouření nepřekonatelný odpor."

Myslím, že ještě doposud žádná žena neodůvodnila pádněji svou žádost. Božena ale táhla do pole ještě s lepšími důvody. „Goethe nemohl snésti tabákový kouř, Napoleonu I. byl protivným a tu zase paní Hedvika Dehma ová brojí proti němu se vším svým vtipem a učeností."

„Paní Hedvika Dehmanová", odpověděl Jaroslav usmívavě, „pak ovšem—"

„Jen se neposmívej. Ale ona má přece jen pravdu, když praví: Tabák náleží do druhu potměchutě a také nikdy nezapřel temný svůj původ."

„Hrozno!"

„Ženy za nynějších dob, praví dále, dají se ještě nejspíše porovnati s křesťanskými mučenicemi, od nichž se liší jen tím, že tyto bývaly upalovany, kdežto za nynějších dob bývají ženy udušeny."

„Vy ubožátka!"

„Zkrátka a dobře, ona mně úplně přesvědčila a mne v odporu proti kouření cigar jen utvrdila. — Hleď Jaroslave, jaký to krásný letní večer Ze sta křovin, z květinových záhonků a travin vystupuje líbezná vůně, která až smysle okouzluje—ale cítíš ty něco z ní?"

„O zajisté!"

„Dobře, ale já ne, poněvadž mi stále čpí do nosu odporný čoud tvého doutníku."

Jaroslav celý ulekán mrštil doutníkem až z něho jiskry sršely. Božena mlavila o odporném čoudu— a byl to přec nevyrovnatelný kubánský doutník—božská to bylina.

„A pak Jaroslave," pokračovala a stydlivě sklopila očka, „když mi dáš polibek a tiskneme rty na rty, i tu mne vyhání z nebe dým tabáku, který se v tvých ústech a vousech zadržel —I nemusímeli pak tuto ošklivou tabákovou bylinu zaříkávat?"

Ach—to byl důvod! A poněvadž ke všemu tomu zavěsila se mu pod listnatým, libovonným jasmírem na krk a ke vší svůdné výmluvnosti připojila ještě vroucí polibky — tu všechen další odpor Jaroslava byl marným. Večer byl tak kouzelný, k milostnému rozhovoru tak lákavý, třpyt hvězd, vůně květin, tajemný čin v povětří—to vše omamoval smysle. Jaroslav rozrušen v hlubinách duše cítil že nedovede déle odporovat—a před tváří hvězdnatěh nebe a stříbrné luny zvolal slavným hlasem:

„Dobře, Boženo. Jednou pro vždy odříkám se kouření."

„Můj dobrý, milovaný, jediný andělíl odpověděla nevěsta s onou něžnosti, kteron—musím to říci—neměly by ženy nikdy opomíjet, když nějaký důležitý ústupek prosadily.

Jaroslav nebral v první chvíli slib svůj tuze na váhu.

„Co je mi Hekuba?" ptá se Hamlet.

„Co je mi kuba, co celá Havana," tázal se Jaroslav, „kde se jedná o vyplnění přání mé milované Boženy.

Avšak brzo dostavily se ony nepohodlnosti a nedostatky, které se brzo dostaví, když člověk se zřekne nějakého zakořeněného zvyku. Často se mu stalo,že po obědě bezděčně sáhl do kapsy, v níž dříve nosíval pouzdro na doutníky—a tu bez vlády klesla mu ruka a on zhluboka si povzdychl:

„Ach tak, vždyť nesmím."

Ale osud se nad ním smiloval. Neměl jen tak zhola beze vší přípravy, beze všeho loučení zříci se navyklosti mládeneckého života. Na osm dní před svatbou nahromadilo se v domě rodičů nevěsty tolik šití, praní, žehlení, vyprašování, cídění, atd., tak že návštěvy nebyly moc rády viděny. Když Jaroslav přišel navštíviti svou nevěstu a tu ji teprv vyhledávati musel pod obľaky mušlinu, krajek a tu teprv zpozoroval, že zde překáží Božena mu to také dala bez obalu na srozuměnou.

Poněvadž ale tak skromně, úctyplně a ochotně šcl, tu se ji nad ním srdce smilovalo.

„Jaroslave ty máš pravdu. Bude to opravdu lépe, když se nesejdeme až o svatebním dnu. Ty ani bys neuvěřil, co je zde za práci. Já ti ale něco řeknu: Poněvadž tento týden nehrozí žádné nebezpečí že bys mi zanesl do domu nenáviděný čoud tabákový, tedy se nakuř jednou — na rozloučenou—do sytosti. Pro příštích osm dní, vracím ti tvé slovo zpět. Bafej a dýmej si pro mne za mne třeba jako fabrický komín—až do našeho sňatku nemáun nic proti tomu."

Jaroslav cítil příliš dobře, že to pouze šibeniční lhůta, to mu ale pranic nevadilo aby krátké doby té nevyužitkoval v míře nejrozsáhlejší. V těchto dnech nikdy nevyšel aby si nenacpal všecka pouzdra nejvybranějšími doutníky, ba i do kapes u šosů u kabátu napěchoval zásobní doutníky.

„Ty jsi nyní doutníky nacpán jako štoudev", dobírali si Jaroslava kamarádíčkové.

„Kouřím na rozloučenou!" odpovídal Jaroslav vážně a jako na dotvrzení vypustil několik hustých oblaků, které ho zahalili jako Hospodina—na hoře Sinai, jestli se nemejlím. V těchto dnech kouřil náš Jaroslávek všecko: doutníky, cigarrety v papírkách i bez nich,ba ještě více chopil se i hezké dýmky, což ještě nikdy v životě neučinil. Chtěl ještě naposledy poznati božský nikotin ve všech jeho odstínech. Kouřil tak pilně, vytrvale, s takovým sebezapřením jako by se mu o život jednalo—ach vždyť bylo to poslední „tažení" jeho mládenectví—po svatbě bylo všemu konec.

* * *

V prvních týdnech manželství neměl Jaroslav ani pomyšlení na rajský požitek kouření. Slunce jeho štěstí zářilo přímo nad jeho hlavou. Svět jevil se mu v slavnostním šatě a vše kolem něho zářilo v duhových barvách. Jak by mohl za těchto poměrů pomýšleti na tabák a jeho vlastnosti.

Ale libánky netrvají věčně. Už nebožtík malešovský kaplan Soukup říkával ve svých populárních kázáních: „Kdyby jitrnice sahala z Bikánč až do Polánky přece má konec" a tak bylo i v tomto případu. Po čtyrech nedělích dostaví se chuť k jídlu. Člověk cítí, že nemůže žíti o lásce a vzduchu. Navzdor, všemu miliskování vrací se zdravý smysl pro skutečnost a ještě zdravější apetít a tu nevede se při obědě hovor pouze o hvězdách, květinách a andělích,

necitujou se básníci, ale mluví se o věcech jak náleží prosaických jako: Ten salát je trochu moc kyselý, anebo ty brambory nejsou dost moučnaté, anebo zazní s kousavým přízvukem: ta pečeně by snesla bez újmy ještě trochu ohně.

Ano, spanilá čtenářko, o tuhé pečení, přesolení polévce a lojovitých bramborách bavíme se už za čtyry neděle po svatbě, není to hrozně?

I Jaroslav dostal se v době té zase s oblak na zem, na štěstí bez úrazu. Vzdor tomu, že jeho přírodovědecké známosti nebyly tuze velké, to přece dobře věděl, že tato země nerodí jen fialky a pomněnky, růže a lilie, nýbrž i jiné méně krásné za to ale užitečnější byliny, mezi nimiž herba nikoliana—tabáková rostlina zaujímá místo neposlední. Ano, tak daleko to došlo, že ubohému Jaroslavu počalo se stýskati po vynálezu chrabrého a dvorného Sira Waltera Raleigho a že všecky přívěvy milosti se strany Boženy nebyly s to zapuditi upomínku na doutníky.

Jednou prohlíželi spolu svatební dary. Byl mezi nimi i stolek pro kuřáky. „Zbytečné haraburdí" zabručel Jaroslav a mrštil odstrčil stolek do kouta salonu. Tu našli uměle zhotovené pouzdro na doutníky. Jaroslav se už dopaloval a mršil hněvivě pouzdrem o zem.

Obyčejně po snídaní vtiskla Božena Jaroslavovi polibek na čelo.

„Ach polibky Boženy jsou sladké" pomyslil si Jaroslav, „Ale ranní doutník není také hořký."

Vše, vše upomínalo jej na zapovězené doutníky.

Jeden obzvláště milý přítel se ho tázal. „Nu, příteli, na nebi tvého manželství neukazuje se žádný mráček?"

Žádný mráček?

Ubohý přítel, ani netušil jak bolestně se dotknul nejcitlivějšího místa v srdci Jaroslava. Ten chuďas byl by nejšťastnějším pozemčanem, kdyby na jeho nebi směl se ukázati jen jeden jediný mráček—onen modrý libovonný obláček, který z pravého havanského doutníku tak půvabně vystupuje.

Jednou večer navrátil se Jaroslav z obchodu a nalezl ve svém pokoji na stole známou mu cedrovou bedničku. Obličej jeho zazářil radostí.

Zajisté překvapení od Boženy! myslel si. O to dobré dítě! Ona viděla mé utrpení a tímto něžným způsobem propouští mne z mého slibu. Jak se ji jen odměním?

Ne bez namahání otevřel bedničku—aby byl co nejbolestnější zklamán. Byla to bednička, v níž Božena uschovávala kladívko, kleštičky a nebozízek. Ach, tento nebozízek pronikal mu srdce ještě před chvílí tak blahou nadějí naplněné.

Jednou v kruhu svých přátel nemohl odolati pokušení a vykouřil jen jediný doutník. Chudák ohlížel se stále po dveřích, jakoby se obával náhlého vstoupení Boženy a tato přec o něm ani nevěděla. Konečně rozkousal několik kávových zrnek poněvadž slyšel, že je to osvědčený prostředek na zapuzení tabákového zápachu. S tváří zločince vracel se domů a když mu Božena při vstoupení do pokoje dala polibek na přivítanou, uskočila a zlolala:

„Fuj, ty jsi kouřil!"

„Já že kouřil?"

„Nezapírej. Dost na tom, že jsi porušil dané slovo."

„Ale já jsem to udělal z donucení."

„Výmluva."

„Vždyť to byl jen jediný doutník a k tomu zcela maličký."

„S malým se začíná, s velkým se končí" hořekovala Božena a odvrátila se nevrle.

„Ale proč pak kladeš na tak nepatrnou věc tak nesmírnou váhu?

„Proč? to ti řeknu hned: Není to vykouřený doutník který mne znepokojuje. Je to poznání, že ani při takovéto maličkosti jak to nazývá, nejsi s to opanovati své chtíče. Co uděláš při jiném pokušení? Právě tato známka nedostatku povahy budí ve mne obavy a jak vidíš proto jsem zarmoucena, jen proto.

(Dokončení.)

Podivno! Nejbůře nadávají ženským Francouzové — nejgalantnější národ na světě! U těch je každá ženská **infâm** [une femme].

„Pokrok" nazval císaře Viléma **světlým**. Nejspíše proto, že mu svítí nos.

Bismark váží v nemoci své 247 celních liber. Náramně **těžký pacient**!

„Platí deset zlatých" straší Němce tak, **že nechtějí brát** dětátek, na nichž slova ta přištěna. Škoda, že to nevěděli pardubický poštmistr hned r. 1866! Kdyby ta slova byl vytiskl na dvířka u kamen, mohl je mít podnes.

Pan rytíř Greener.

Hodný pán, jenž buršům řek',
že uděllá vše jim vděk,
aby jen se dál „bavili",
rámusili, pili, bili,
že jim vojsko k ochraně
zavolá i k obraně.
Náhle ten náš „amicínek"
dán na stálý odpočínek,
nejspíš aby měl víc času,
s pány burši držet basu...

Čert v Praze.

Včera se mne otázala
moje drahá Berta,
půjdu-li se podívati
též na toho čerta?
Kdožby neznal písní dědův,
historie v nichž je celá?
Kdožby neznal písní mládí,
v nichž je skryta láska vřelá?!
A což pějme písně české,
„pějme písně líboplynné",
neb dokud je budem zpívat,
jazyk český nezanyne.

Letošní úroda v Rakousku

Ty úřadní z Vídně zprávy
pocházejí z moudré hlavy:
Žeň **prostředně dobrá** kyne —
bez pobrouš-li mušíc mínie;
pšenice dost tam i zdeť —
škoda, že má **rez a sněť**,
ostatní obilí svěží —
jen že skoro všude leží;
cukrovky dost bude prý —
jen že málo cukru v ní,
bramborá houf bude ňáký —
jen že sem tam hnijí taky;
slovem: nebude-li zle,
bude letos dobře zde.

Midhat a souspřežencí.

Už jim bylo divně ňák:
šlof jim všechněm o kejhák;
pro sultánské nůžko-vraždy
že už visí, myslil každý;
zatím — div to nemalý! —
přec jen pardon dostali.
Nuže, pusťte jen je z léčo —
co má viset, neuteče!
až k srdci mně klesne.
Stane se však také někdy,
že když příliš výsknu,
hůl, která mi z ruky padla,
zase v dlaň se vtiskne.

Bismarkova útěcha.

Nic se neboj, byť tě týral
svědomí snad tvého hlas:
„Nikomu bez vůle boží
neskřiví se ani vlas."
Nechť se vrazi namáhají,
dílo se jim nezdaří,
a kdyby Bůh přec dopustil:
moc vlasů ti nezmarí.

Po zkouškách v Nymburce

Radujte se, lidé, s námi:
Děkan Husák světozná mý
českým dětem pro spasení
teď Kristova umučení
a pak písma pravdu všecku
do hlavy cpe po německu,
k čemuž přidal život svatých
jen za čtyry stovky zlatých.

Zvěřavý Venoušek.

V chaloupce se přitmělo,
kolovrátek odpočívá,
kol babičky u krbu
klubko dětí, radost živá.

„Slyšte, děti, chci vám dnes
vyprávěti o dědečku —
ach, jak tomu dávno už — —
zapředu to v pohádečku.

Bývala jsem jako lusk —
pět a třicet let je tomu!
Tehda mne váš dědeček
z kostela si přived domů.

Ach, což jsme pak pospolu
dlouho v samé lásce žili—
ach, jak ráda vzpomínám,
na blaženou každou chvíli!"...

V dětských očkách slzičky—
každé mlčí jako pěna,
jenom Věna táže se:
„Babičko, co měla's věna?"

Na onom světě.

Pochován lékař. Dědici se smáli — —
Vstoupila jeho duše v Plutonovu říš...
„Ach! mnohé duše ihned zavražděchaly,
„zda ještě jednou zabiti nás přicházíš?"

Z Rus počalo z nenadání
velké židů stěhování.
Selma Rus se tomu směje,
ostatní svět však se chvěje.

Jak Maušl rozumoval než si vzal Rachel.

Mám si vzít Rachel, nebo ne? (Počítá knoflíky na kabátě). „Jo, ne, jo ne!—Ne. "Její ňadra ledová, záda jako hora.— Thata její chloupy, na statek mhoc skoupý. O wie, o wie! Bude-li však „chassine" [svatba], bude pěcce terno. (Opět počítá). Ne, ano, Ne, ano. — Rachel má stříbrné samethové oči, z nichž je dním šilhá, druhým thoče. Epš! Uvážím-li tho, tedy bych si jí vzít neměl. „Měl, neměl, měl, neměl." — Ale 50.000 zlatých, achich, achich! phravím phadesát tisíc. Ne, tahle Rachelřeben je pěce jen, phán bůh ví, z latá Rachel! Phomyslím-li na tho, tu bych si jí měl vzít! Ne? vzít! ne? vzít! Epš! Assisso (pozdrav phán bůh)! A co mám z té krásy? Phán bůh ví, člov k musí teď phočítat jen na trvanlivé zboží. Krása zajde a je ausis. Ale má Rachel, tha nebude věru už ošklivější. Epš! A vyšpekuluju něco víc než padesát tisíc Halvei! Phán bůh ví, že ne! A proto s boží phomocí si phadesát tisíc s Rachel vezmu. Wai Geschrie!

Z Prahy. Sjezd hluchoněmých byl velmi slavný. Také čeští pp. poslanci byli na něm zastoupeni. Za čestného předsedu pro příští rok hluchoněmých navrhujeme P. T. pana Taaffeho; neboť stěžuješ-li si mu nač — neslyší, žádáš-li ho zač — nemluví. Humory.

Navrhujeme, aby pražští granátníci místo žlutých výložků dostali červené. Když už se sami za Smerlinga nečervenají, ať se jim červená aspoň něco na kabátě.

Granátníci „Humorů".

Před kongresem hluchoněmých v Praze.

Tohle může mít svou cenu
jářku, lidé předrazí!
Hned bych poslal tam svou ženu,
vědět, že se nakazí....

František Trubelka rozumuje:

Jen co je pravda: pan Prášil byl pálený kostelník, ale před našimi novinami musil by se přece jen schovati. Těm zažralo se vymejšlení si nepravých věcí do krve už tak, že ani kordiálně thé by to z nich nevyhnalo. Tak na př. tuhle zase s tou slavnou městskou radou pražskou. V úterý měla prý odbývat schůzi, ale ač prý sluha běhal *po pánech* celého půldne, div že si nohy neubronsil, přece prý se nesešli, protože musili oslavovat Aninku. Předvídal jsem sice, že je to leč jak obyčejně, abych ale nabyl jistoty úplné, šel jsem schvalně zeptat se toho sluhy, jestli skutečně *po pánech* běhal.—„Nerozumí" povídal mi, „což myslíte, že by takoví milostpáni dovolili, abych *po nich* běhal a zvláště v tak zamazaných botách, jako jsem měl od toho úterního blátа?" Měl jsem toho dost a nečekal jsem už na další jeho řeči. A já vím, až tohle budou ti škrabáci číst, že zas se ani nezačervenají.

Pohořel.

„Já tě mám, cukrouško, tak rád, že bych tě samou láskou celou snědl," povídal jí on v témdni po svatbě. — Asi za měsíc přinesla drahá polovice muži na stůl kávu. Při jídle našel muž v kávě ženský vlas. „Zenuško, co děla ten vlas v kávě?"—„To je můj." — „A ty jen dš; To je můj!" —„Což na tom dívnémne láskou celou snědl; a teď ani vlas, jediný můj vlas—ti není po cestě!"

Telegramy.

Washington, 20. srpna.—Dr. Bliss na ducšek velmi dobře spal a ráno si pochutnával na těžké snidani a zapil hodnou sklenku páleného. Nechal po celé zemi téci zdravou zásobu buletinů o stavu nemocného svého a když se schylovalo k obědu, byl plin naděje, že mu bude výborně chutnati zase, jako včera. Mnoholi snědl dnes a vypil, neměřilo se ani nevážilo.—

New York—Mr. Conkling jest velmi hodný a citlivý pán. Když si vzpomene na Bílý dům ve Washingtonu, hned mu stojí slzy v očích a nemůže se dočkati, brzo nastoupí Arthur a on bude seděti na křesle vyhozeného Blaina co první ministr.

Omaha.—Z krásného a malebného západu státu našeho, kde ale neprší, docházejí z jednatelství indianského dopisy, které líčí zavražděného náčelníka Skvrnatý Ohon, co andělsky čistého, dobrého, laskavého a milosrdného, tak že poznává se teprvé teď, že se měl nazývati „Nepoškvrněný Ohon". Jinak ale dle zásady, že každý mrtvý Indián jest dobrým, jest Skvrnatý Ohon mnohem lepším, nežli Sedící Býk

Z Niobrara Fort.—Crow Dog, jenž zavraždil náčelníka Skvrnatý Ohon zákeřně, nechce zemříti, neboť ač na blažených lovišťatech indiánských, kam se rudoši prý po smrti všichni dostanou, není žádných nenáviděných vojáků, přece zase nedostává se tam toho, co sice je t s vojáky spojeno, ale bez čeho „hodný" Indián nechce ani živu býti — pálenka.

Washington 20. srpna. — Přísná opatření se činí zde, aby bylo zabráněno lidu rozhořčenému pro případ smrti presidenta dostati do rukou ničemného lotra Guiteau a a lynčovati jej; stejně přísná opatření dějí se k zachránění dra. Blisse před osudem podobným To jest ten, který stále telegrafoval, že se má president dobře, lépe, výborně.

Z Ohio.—William E. Chandler, známý republikánský politikář pracuje dnem i nocí usilovně na opravě v úřadech. On věří pevně, že úřadnictví to, které jej nechává bezopatřeného mimo vládní žlab, jest nevyhnutelně zkažené a ničemné a dle toho se o v opravě žádoucí řídí.

Podobně, jak čisti žumpy,
chce též čistit studně, pumpy
slavný pražský magistrát.
Nemohlo by též se stát,
by se v sklepy s pivem díval,
není-li v nich vody příval?

Tajné vyzvání ochotníků v Chicago.

P. J. K., ochotníku zde: Ctěný pane! Vyzýváte Vás, byste se mnou změřil na jevišti v úloze Žižky z Trocnova o závod, cenu a pochvalu. Doufám, že vyhovíte a neustoupíte, což Vám ukládá Vaše čest a zdar i prospěch národnosti naší, z láště pak českého našeho jeviště. S úctou J. P.

Odpověď. P. J. P., ochotníku zde: Ctěný pane! S ochotou příjmu vyzvání Vaše za tak šlechetnými účely se nesoucí, dávno už tak dlužných mi $10.50, teréž se v mé knize stále nevyplacených vidí. Doufám, že vyhovíte a neustoupíte, což Vám ukládá Vaše čest a zdar i prospěch národnosti i divadla českého, poněvadž potřebujeme arci ku zdaru tomu vlas ence pořádné a poctivé dluhy své platící. S úctou J. K.

PŘIJMOU SE dvě zručné mašinářky, dvě dívky na ručaí kabá, tovou práci a jedno děvče do učení, 146 Bunker ul. M. Jeníček.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějteť se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 4. ZÁŘÍ, 1881. ČÍSLO 3.

Don Francisco Garcia Calderon.

Nešťastná republika Peru vedla za poslední dva roky válku s republikou Chilí ve svém sousedství a výsledkem té nadobro poražená a zničená, potřebuje velikých mužů vlastenců a upřímné i velké práce, nežli se zase bude moci zvednouti z pádu svého a domnící toho aspoň, co měla před válkou.

Don Francisco Garcia Calderon, jenž byl ustavně zvolen k podnikutí oné vážné úlohy, aby znovu zřídil vládu Peru a vyzvedl ji z bezvládí, do kterého uvrhla ji nedokončená ještě válka, jest už jedním z vynikajících vlastenců, kteryž jest znám co nejchvalněji. Byl narozen v městě Arequipa, kde studoval universitu, věnovav se hlavně právům. Později byl profesorem na universitě té a získal veliké přízně a uznání mezi žáky i občanstvem. Byl zvolen pak do sněmu za Arequipa, načež přišel do senátu za týž okres a vynikal zde nejen výmluvností svou, ale i upřímností, poctivostí a vlastenckým smýšlením že hned e povznesl se za vůdce ve všem rokování sněmovním. Pod správou Baltovou byl předsedou dolení sněmovny a ministrem domácích záležitostí. Co právník nemá nad sebe ve vlasti a jeho „slovník peruánského zákonnictví" platí všude mezi španělsky mluvícími Amerikány za dílo ilty. Uvedl jsi také mnoho úvah a spisků obdivovaných pro krásný sloh i cenu svou vnitřní. Španělská akademie učinila jej dopisovatelem svým a byl pak předsedou zvolen nejdůležitější učené a spisovní jednoty domácí. Jeho povaha jest vznešena a nad vši pomluvu povýšená; jeho mírnost, vlastenectkost a moudrost dává všechnu naději, že se mu úkol složený naň povede.

Don Francisco Garcia Calderon.

Od prozatímního ukončení války na jaře, kde se počalo vyjednávati, až do 10 června, byl presidentem prozatímním v republice, onoho ale dne byl zvolen zákonitě presidentem a jeho první krátké ale vážné poselství ku sněmu líbilo se každému. On ukládá vládě a sněmu dvě úkoly především a sice upravení domácí správy na řádných základech a pak provedení míru a narovnání s Chilí. Velice jej potěšilo, když vláda Soustátí americkéhо poslala mu své uznání a on se nadeje, že i ostatní vlády evropské a po její příkladě učiní. Velký jeho úkol započal a každý republikán na světě přeje si, aby Peru jeho vedením osvobozitým se pozvedlo a prospívalo pak na dále zdárně ku oblažení obyvatelstva svého svobodného.

P. káni.

(Hercegovská.)

Byl pop, jenž každému věřícímu, který se mu zpovídal z vraždy, dával za pokoření pást po všechny pondělky v roce. Ve vsi byli dva bratranci, kteří, ač byli z jedné krve, na smrt se nenáviděli a často si na vzájem hrozili zabitím. Skutečně se to stalo, že slabější ubil slabšího, když se byli jednou potkali na odlehlém místě a znova se povadili. Vrah se pokojně vrátil domů a vypravoval otci a rodině, co učinil. Všichni se poděsili a volali naň trest boží, ne tak proto, že zabil člověka, jako proto, že byl zavražděný blízkým příbuzným. Přišel i pop. „Nešťastníče!" bromoval, „proč jsi mu to učinil?" A vrah odpověděl: „Bog me proto, že by on to byl učinil mně, kdyby mohl, a myslil jsem, že mi bude lépe, budu-li se zaň postit 52 pondělků, než kdyby on se měl postit za mne."

„Muži, budeš-li pak již jednou pořádně žit?" — „ „Nu, to přece již nevím, mohuli pravidelněji žíti; chodím pravidelně na pivo, české hraju pravidelně karty, vyjdu pravidelně čest sklenic a přicházím denně pravidelně po druhé hodině v noci domů — jakou ještě pravidelnost chceš?"

„O, Julie," zvolal sentimentalní milenec, jehož milenka škádlením podrážděla, „p o p i v e, co byste mi řekla, že jsem vám lhost jným, vzal bych si život před vašima očima!" — „A p o d r u h é ?" tázala se čtveračka.

Každý domácí pán je nám tím d r a ž š í m, čím l a c i n ě j š í jsou jeho byty.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. D. Z.

Bruno v klášteře 1580.

II.

Co mládence tento tak'o mluvil k opatovi, rostla s vroucnosti a nadšenosti řeči jeho i rudá nádecha jeho bledých tváří, postava jeho ušlechtilá jakoby se povznášela a z oka jeho jakoby ohenně šleh ly blesky na s atého muže, představeného jeho, před nim sedícího u vyjevení. Když pak ale vykládal své pochybnosti a popisoval své s nimi boje, zatemnilo se jeho oko vážně, ač poněkud posměšný tah pobíhával kolem jeho úst. Opat poslouchal jej z počátku s oteckým vzezřením; čím větší ale jevilo se mu mládence kacířství, tím větší povinné náboženské zdšení jevilo se na blbém jeho obličeji, neb víme, že se n'čeho nebál, ani nehanebnějšího zločinu, jako volného přemýšlení o pravdách svaté víry své. Chvílemi pak ale objevil se stín zlomyslnosti v očích jeho vyvalených. Brzo povznesl zraky své nábožně ku stropu, na němž byl namalován obraz nebes královny s korunou na krásné hlavě — obraz to čisté žens'osti původné — nimž rak často občerstvoval opat mysl svou v jednotvárnosti života v celi své, i ve snění zabývaje se jím. Když ale mladý novic skončil svou žalobu na sebe i na svou víru, měl opat už odpověď nastudovanou a promyšlenou a spustil ihned silným, chvílemi až do sykotu přecházejícím hlasem na něho:

„Nešťastný, zatracený kacíři, hádě na ňadrech svaté matky církve odchované, nezasloužil bys, aby tě svatá matka tvá ihned na místě rozšlápla za všechny ty hříchy, kterými hřešíš proti ní v jednom dechu?! Dábel už tě popadl do svých pazourů a to ne jen za některý vlas, ale za všechny. Tak mluvili všichni ti, kteří od doby pohanství až do dnešních dob vystoupili proti svaté církvi co nepřátelé její a spasitele našeho, to plémě hadí, jež ať dech boží ztrávi! Opravdu, opravdu, tys toho jedu dosti nassál do sebe z těch zatracených pohanů, kteří bloudí v temnostech zavržení jsoace od Pána, ještě nežli se objevil na s'ětě Kristus Pán. Ty bys se chtěl dopouštěti toho největšího hříchu možného, rouhání se Duchu svatému?! O ty slepče, jenž nevidíš, jak zpupné nabádání hříšného tvého rozumu, který stal se slepým po prvním pádu, nemůže poznávati nadpřirozené věci a že se tvé náhledy rozprášší do světa jako marné plevy před větrem, když svaté slovo boží proti nim se obrátí? Jen blázni mluví v srdci svém: není žádného boha! Bůh, náš nebeský otec, jest v emocným a co on činí, dobře činí. Co hříšný svět nazývá bílým, to jest před Pánem černé; co svět považuje za sladké, jest u něho hořké. Nehezký obličej nachází milosti a přízně před Hospodinem, a tvář nemocná, ošklivá bývá připuštěna k milosti. Jemu není chyb trost tohoto svět' chyrrosti, ale Hospodin si vyvolil blázny za chytré a hlupci jen směji se k němu blížiti. Pán pozval k sobě nevědomé celníky a hloupé rybáře a nevědomé dítky do své náruči pojímal. Tvůj pyšný rozum ti nespomůže, až přijde pán souditi živých i mrtvých a bude žádati účty z každého marného slova vyslovcného, ba, z každé myšlénky, kterou jsi byl choval ve svém hříšném srdci. Blázne! Domnění tvé jest slepé a zmizí jako dým před slovem: I'án se zjevil, když nadešel jeho čas a kdo se smí s ním souditi! Nebude se nikdy více zjevovati, leda ve své svaté církvi, která jest dokonalá ve své svaté hlavě i svých údech; nebude se zjevovati, leda ve svaté hlavě církve, biskupu Římském. Ty porušil hrubě ty nejprvnější ctnosti syna katolické církve, poslušnost a pokoru, neb prohřešil jsi se proti nim, když jsi ve své hlavě těmto myšlénkám hříšným přistřeší popřál. Ty se v bíbém svém a neosvíceném rozumu divíš tomu, že i katolická církev pálila a pálí hřešící proti svatému? Stojíť ale psáno, že máme Pána milovati nadevšecko a jak nemáme pak nenáviděti všechny ty nadevšecko, kteří jej nenávidí?! Stojíť psáno, že kdo neuvěří v I'ána, jest odsouzen a jak nemáme takového odsuzovati?! Hřešili bychom na Pánu a Bohu svém, kdybychom trpěli, aby jej směl každý urážeti a jemu i jeho svaté víře a svatým služebníkům rouhati se bez trestu! Mimo svatou církev, naši laskavou matku, není spasení a jen ten ji může míti za matku, který má I'ána za otce. Tak t' napsali naši svatí otcové a tak to platí na věky věkův. Amen!“

Při těchto posledních slovech přijala řeč opata na se náhle svatý a oddanosti nebeské, který nalezáme často i u protestantských kazatelů, když totiž chtějí učiniti na duše posluchačů dojem hlubší. Hlas ten obsahoval něco otcovského, nebeského i pekelného zároveň, laskavého i výhružného, jak často od kaz-telů fikaných slýcháváme s kazatelen:

Když pak se opat podíval zase jinou přísně na poslouchajícího mládence, o němž se domníval, že bude celý zdrcený a zničený pod tíží jeho „důvodů“ a že skroušeně bude prositi o milost a spásu u jeho noh u, ale na m sto toho všeho viděl jej před sebou stejně vzpřímeného, ba poněkud posměšně se tvářícího, zamyslil se na chvíli, nevěda jak pokračovati, pak ale mírným a laskavým hlasem dodal:

„Seber se, synu můj a polepši se. Ještě z tebe může býti jeden z nejmilejších, kteří spočívají na prsou svaté matky církve. Zapuď ďábla tě skliču ícího pokáním a modlitbami a jistě budeš znovuzrozen z kaluže nečistých svých myšlének. Pohleď na mně milovaný synu: i já někdy jsem přemýšlel, jako ty, neboť dráždění mladosti jest silné a svůdné k zločinným těm myšlénkám.“—Zde Bruno podíval se ostýchavě a s pochybností na bezmyšlénkový výraz obličeje opatového, jakoby nevěřil, že hlava ta jest také myšlení schopná a patřil na tu líčenou přátelskost a sladkost, která se nucenč v něm jevila. Tento ale pokračoval: „Jen si to pořádně rozvaž, kam by tě přivedly takové myšlénky a kam víra. Pakli že se jim budeš na dále oddávati, požene tě ďábel i k tomu abys je vyznával a šířil, ony se dostanou do uší jiných, nežli do mých, které tě vyslechly s laskavostí otcovskou. Nadejde pak doba, kde sluhové svaté inkvisice zaklepají na dveře tvé a povedou tě do Říma, aby uvrhli tě tam, kde ani slunce, ani měsíc nevasvitne a kde jest pláč a skřípění zubů. Budeš před eden před svaté muže soudce inkvisiční, kteří údy tvé polámou a palce tvé rozmačká í, abys pocítil předchuť trestů pekelných. Jednoho pak jasného dne posadí na tvou hlavu čepici s ďáblv, plameny hrnice ztráví tvé tělo a popel z něho bude rozmetán na všechny strany světa. Když ale zůstaneš ve víře pokorně a poslušně v lůně matky svaté církve, budeš bohumilým a budeš se považovati k důstojenstvím a moci v církvi. Až bys jednou držel svůj vjezd do Říma ozdoben kloboukem kardinálským, lid by se ti vrhal do cesty v pokoře a žádal od tebe mocné svaté požehnání a mohl bys žíti v rozkoši a radosti po celý život, an Hospodin své věrné bohatě odměňuje. Mohl pak bys zasedati na soudní stolici nad jinými kacíři a pochybujícími; pak můj milý synu, až mně tu dávno nebude více, bude mi srdce tvé vzdávati díky za tu radu, kterou jsem ti dnes upřímně a otcovsky udělil. Proto jdi do sebe pokud ještě čas! Skryj se ve své celi a podrob se pokání přísnému, neboť já co tvůj představený, ti ukládám proti p kušení ďábelskému následující pokání: Každý den ráno odříkáš 5 otčenášů a zdrávasů, načež se provázem na nahé tělo zmrskáš; v poledne nebudeš po osm dní ničeho požívati, mimo chleb a vodu; odpoledne tě bratři budou každý den mrskati sami; večer se pomodlíš opět tolik, jako ráno a uvidíš, že ďábel od tebe odstoupí na věčné časy.“

Opat tu vložil ruku svou masitou na hlavu mladíka rozháraného, pak mu ji nabídl k políbení a pokynul, že se může vzdáliti. Mlčky kráčel tento z celi jeho.

A když jeho kroky nebylo více na chodbě kláštera slyšeti, pozvedl opat oči svých, které v zadumání měl upevněné na podlaze a mluvil k sobě: „Je-li se jedná o to, aby mohlo to mladé hříbě do stáje býti přivedeno zpět, cirkvi zasedá dosti už neznabohů a pochybujících biskupskými a kardinálskými čepicemi a klobouky ozdobených, ale z těch nemá svatá víra žádnou škodu. Než mimo církev nemůže me trpěti žádných nevěrců. Pakli jest církev pozemským i nebeským pokladem nám od Pána odkázaným, a církev nemůže ostati bez věřících, což musíme se brániti proti všem těm kozlům, kteří by chtěli naše o ečky svěsti a od nás odlouditi, neb se tu jedná o náš majetek, o naše blaho. Při těchto slovech vyňal ze skříně ve zdi zadělané lahev libovonného syr-kusského vína, nalil si plný pohár a s pomlaskutím vyprázdnil jej na jeden doušek, hladě si břiško kulaté.

(Pokračování.)

Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti.

Popsala pí. E. D. Slenker, přeložil prof. L. Kladec, 1881.

II.

O ano, drahá Fanny! to jest tak jasné, jak slunce samo a jen mraky nevěry překáží vděčnému poznání. Víš že byli ti naši rodiče první neposlušní a nezachovali se tak jak byl Hosp din rozkázal a víš že to jest bezbožné. Následovně zasloužili trest a vím že ty nezastáváš neposlušnost. Kdyby otec tvůj byl zakázal něco učiniti a ty bys toho přece vědomě se dopustila, nebyla bys trestu hodna?“

Ano Olivo! ale můj otec by mně nikdy nepokoušel, abych něco učinila, co on mi zakázal, ani by dobrovolně nedopustil, abych byla pokouše a, kdyžby věděl, že já bych nebyla s to svévoli odporovati. Jaký otec předložil by před dítě ovoce pěkné a nechal by je samotné a tomu rozuměj, že by to dítě ještě nebylo schopné zralého rozmýslu. Adam a Eva ale by i právě jen děti, kteří ještě neuměli rozeznávati dobré a zlé. — Ahiž by můj otec postavil nějakou překážku mezi mne a prospěšnou vědomost. Otec můj praví, že neznalost jest matka mnohých svízelů a nesnází a že znalost—věda, jest největší dobrodiní. Já si to nemohu promysliti, že by byla božská povaha radost míti nad trestáním Příroda nikdy netrestá. To zlé jež trpíme jsou jen zákonné důslednosti chybného spůsobu žití a bývá přivlastěno vlastní naší zpozdilosti a špatnosti, ne co trest, ale co následek zrušeného zákona. Bůh musí býti jak příroda nad naší mstivostí a vždy nakloněn působiti blaho pro všecky. Váš bůh jest horší než divoši, lidožrouti Divoši trýzní a vraždí tělo jen pro tento život, ale váš bůh mstí se na věky. Já slyšela jednou kázati jednoho náhončího takového boha v polním cvičením náboženém: „Ty nevinné děti, ta nemluvňátka jsou nar zena v hříchu i nepravosti a jsou souzena dědičně k věčnému utrpení. Což ta nevinná panenka byla by právě tak vržena do hořoucí propasti pekelné, jako ten nejukrutnější vrahedník, jehož duše žádnou dobu nebyla prázdna černého smýšlení? Tak budou zatraceni všichni nevěřící, všichni nekřtěnci? O váš bůh jest neuprositelný!

Milá Olivo! Ty víš, že při našich soudech každý vinník jest trestán podle účastenství, jež měl při jistém zločinu, ale zde v křesťanství spasitelném ty a já jsme postaveny na jeden stup ň viny s Adamem a Évou a musíme též trpěti, jako oni. V Adamu jsme všichni zhřešili. Na to odpověděla Oliva: Ale vy jmenujete toho, jenž to spůsobil, Boha lásky. Nevím v čem ta láska se jeví—věru to zasluhuje zcela jiné jméno opáčné.

Milá Fanny! Já věru nevím, jak ti na to odpovědíti. Já nehleděla jsem nikdy na tu věc z tohoto světlého stanoviska. Já slyšela dvacetkráte mého otce kázati o tom a čtla jsem o tom a vždy se mi zdálo býti pravé. Je viděti z toho, jak i tisíce jiných čtou a slyší, ale jest zatarasena mysl jejich, zaslepena a velmi sobecky zmýlena. Musím to předložiti otci, jaké vy o tom máte světlo.

Právě přišel malý Willie se škatulkou písmen a chtěl aby byl vyslyšen, co se naučil a tak byly vysypány litery a krátká slova jmenována a Willie skládal „cat, dog, man“ a jiné a tak dobře, že Oliva ustrnula nad tím řkouc: Já nepochopuji, jak můžeš, milá Fanny, učiti tak mladé dítě?“

Proč—viděls, že otec má své cesty, jak matka praví a on nikdy nedovoluje, aby dětská mysl byla přeplněna mnohými obrazy najednou, aby pozornost se unavila Když otec koupil tuto škatulku pro Willie, vybral O, Q, G a C, viděl že son k sobě podobné; tak on mu dal tyto čtyry a nechal mu je tak dlouho až se jim dobře naučil a za každou literu za odměnu ho políbil; tak Willie byl touto odměnou popuzován ku pozornosti. Pak přišly litery W, U, V a Y a s těmi předešlými smíchány a za dvě neděle Willie byl dokonalým znatelem celé abecedy.

A bylas ty také tak učena?

Ano; a jest teprvé 6 měsíců, co mi otec povolil psáti mé vlastní jméno, ačkoliv jsem uměla již před třemi lety každé písmo. Víš, otec můj jest mechanik, a on praví, že jest to nepravé dáti do mladých rukou nářiní, pokud nezná dobře užívati ho. Smím ti ukázati mou psací knížku? I odběhla do domu a přinesla ji a dala Olivě. Byla to knížka o 24 stranách. První písmo bylo „Remember“ psáno hladkou kulatou rukou.

Vidíš, když jsem jednou to napsala, řekla Fanny, otec mi ukázal na to m, jež přicházelo pod linii, e mělo velké ocko a podruhé jsem již ho opravila a udělala jsem krásné e. Otec ukázal na každou chybu. Jen jedna linie byla psána při jednom sezení a chyby byly opraveny než se státi mohly ustálenými, tak jse n nemusela psáti celé knihy bez potřeby, jako ve školách se píše. Oliva přehlídla celou knihu, viděla postupné lepšení a konečně zastydla se nad svým vlastním písmem. Ona léta potřebo ala, aby pokračovala a písm. není tak pěkné a spořádané jako toto co Fanny ukazuje.

Proběhly si ještě po zahradě, prohlížely co kvetlo nového, zastavily se na rozmarinovém kopečku a Oliva vrátila se utěšena domů ale zamyšlena.

Zpomínala, jak ona říkávala v bibli a jak ta mi-ta nyní jinak budou k ni hleděti.

Obyčejné modlení v rodině na noc, jež tisíckráte slyšela dříve, přicházelo jí nyní zcela nové a pravila v srdci svém: Co by as Fanny řekla tomu? Některá místa zdála se jí přílišná všeohledně, některá směšná a jiná zpozdilá a nesmyslná. Šla do své světnice. Zde klekla a chtěla se modliti, jak často činívala, ale tenkráte to nešlo, nýbrž stala se kritika z modlení. Poznala, že to jest hloupé prositi boha o něco; vždyť bůh sám o všem ví a jest co nejvyšší dobrotivost nakloněn pomoci, aniž by se dal modlitbami pohnouti na jiné smýšlení. Zkoušela probírati si Otčenáš. A jak jinak nyní ty prosby zněji. Otče náš! Ač, což jest vskutku *bůh náš* otec jen a není ten, jenž se v světy rozlívá. *Jen jsi na nebesích.* To již pro Olivu nemělo smysl. Tak ten všudypřítomný jest bytem na nebesích? Jak to má daleko na zemi? *Posvěť se jméno tvé.* Jak se má posvětit? Není ještě svatě? *Přijď království tvé.* Tak on není pánem na zemi? My mu povídáme co si má udělat? *Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.* Bible jest slovo boží.—Co si tu bůh povídá? Jaké to dětinské sestavení *nebe a země?* To není ani tak jako říci: „tato kapka vody a ten ostatní ocean.“ *Chleb náš vezdejší dejž nám*

dnes. Bůh jen dává všecky pochoutky pánům, sprostí si musí ten chleb vydělávati. *Odpusť nám naše viny.* Ano ten Hospodin odpouští dluhy, jako odpustil Adamovi a Evě a těm, jež strká do pekla! *Neuveď nás v pokušení.* Pamatujeme též na Adama, na nějž naléčil strom. *Ale zbav nás zlého.* Ano podívejme se do historie, zvláště jak jeho svatí a náměstníci se chovali.

Oliva povstala a v horlivosti zvolala: Dobře že jsem prohlídla a rejsem vábena více na tyto tlachy věřit. Měsíc jí svítil do světnice. Oliva sedla k oknu; přemýšlela o té bibli a opakovala si místa, jichž mnoho uměla nazpaměť. Myslela na Joba; jak si jej vybral Jehovah za terč šípů svých a pak mu dal tisíc ovcí a pod. za náhradu. Pamatovala se na ty syny boží, jež navštěvovaly dcerky zem ké Pak se pozastavila nad tím vykoupením člověčenstva obětováním syna božího. Pak pamatovala na milou Fanny, jež se stala tak nenadálou učitelkyní její.

Konečně si uminila, že bude naslouchati jen věděv a všecko jiné, že bude brátí na vážky rozumu, o jehož osvojení bude pečovati. Usnula.

Druhý den ráno hodinu před snídaním obětovala, ač již s malou chutí, ještě tó bibli, ale nacházela tím více protirozumného, žvastavého, směšného ano i rouhavého a neslušného. Uminila si, že to předloží otci svému, a e něco ji velmi z toho zráželo, ani ji to nedalo svěřiti se paní Slocum. Žádnému se nesvěřila, ale v bibli četla jen proto již, aby špatné stránky vyhledávala. Četla v Deuteronomium: Nemáš jísti z toho, co zemřelo samo od sebe, ale dej to cizinci, aneb to prodej cizincům. Nad tím se Oliva rozhněvala, jaká jest to láska k bližním?

A jak jest divné, že jsem ty věci obludlé dříve neviděla? O viděla jsem, ale nerozmyslela jsem, neb jsem věřila, že to slovo boží a bůh nemůže nic lháti, ale jiní lhali, lhali a lhou a pronásledovali nevěřící, až ty osvojené, již se nepoddali, zabili a těm zrádcům choulostivým něco dali, něčím svědomí zamazali, něčím pohrozili a tak staly se ty církve. Ale já neodstoupím od vědy—a jiného svatého mlíí nebudu než rozum. Ont jest hlas všehomíra a ten jest nejvelebnější. Církev to jest dům Páně.

Pokračování.

Výstražná historie pro mladé ženy.

(Dokončení.)

Jak vidět, ra a to Božena příliš do opravdy. A žárliva byla při tom. Jar slav měl co dělat aby ji upokojil.

Když druhý den přišel k obědu, nalezl svou choť v úplné toiletě.

„Snad chceš vyjíti?"

„My oba půjdeme. Musíme dnes obědvat mimo dům."

„A proč?"

„Poněvadž komín špatně táhne a jídelna je plna kouře."

„Hahahaha!"

„Proč se směješ?"

„Směju se, že alespoň krbu nemůžeš zakazovat kouření."

Jak vidět v mysli Jaroslava udála se velká změna; k takové ďábelské škodolibosti snížila se jeho dobrácká povaha. Božena byla celá vyjevená. Nemohla tu změnu pochopiti.

* * *

Ale J roslav měl býti zbaven tohoto manželského tyranství spůsobem zcela zvláštním. Zadumán seděl jednou ve svém pokoji—Božena právě si vyšla — tu k němu přišel přítel Emil, jemuž během rozmluvy svěřil svůj zármutek. Byli tak zabráni do hovoru o kouření a jeho radostech, že ani nepozorovali, že Božena se mezitím navrátila. — —

„Já ti něco řeknu," pravil konečně Emil. „Ty musíš se tohoto tebe nehodného jha zbaviti."

„Ale jak?"

„Napřed tajně vypátral jsem znamenitý druh doutníků. Má „Flora" je v každém ohledu nevyrovnatelná."

„Tvá Flora?"

„Tak se jmenuje nový druh doutníků."

„Ach tak!"

„Já ti jich dnes večer pošlu několik a pak teprv uvidíš jakého božského požitku jsi se tak nerozvážně zřekl."

Tu se otevřely u vedlejšího pokoje z ticha dveře tak že to ani mluvící nepozorovali a Božena slyšela následující rozmluvu:

„Ty jsi velmi hodný, příteli," ozval se Jaroslav. „Nedopustím se ale bezpráví, bych mou ženu obelstil tímto Florou?"

„A co - ženské nemusejí přec všecko vědět."

„Ale jak ji jen ukryju?"

„Velmi jednoduše. Vidím, že máš velmi hezkou zahradní besídku. Tam nechám dnes večer mým služebníkům „Floru" dopraviti. Po večeři unížeš předstírati schůzku s obchodním přítelem a půj deš do pavilonu, kde se budeš moci nevytrhován, oddati všem rajským slastem. Ujišťuju tě, že ve společnosti mé Flory není se bát dlouhé chvíle."

„Ale dopouštím se přece bezpráví."

„Jdi—kdo pak byl by tak úzkoprsý a svědomitý."

Ne, byl to ten jediný podvod kterého se proti mé milé ženě dopustím.

* * *

Božena slyšela dost. Celá rozechvěna a s tiší potlačujíc pláč vyšla po špičkách z pokoje do svého pokoje aby se vyplakala.

On ale nemá slze mé vidět, ten nevěrník, slibovala a uminila si na tak dlouho se opanovati, dokud Jaroslav neodjede do obchodu. Pak chtěla jíti ku svým rodičům a vyprosit si jejich pomoc.

Jen s těžkostí se jí podařilo dmýsl ten provesti. U matky našla hned víru—o tyto tchyně!—ale otec kroutil nedůvěřivě hlavou a pravil.

„To je ale přece nemožné! Po tříměsíčním manželství! A ve vlastním domě."

„Vždyť jsem to ale slyšela sama na vlastní uši, otče, slovo za slovem."

„Nemohu si to ani pomyslit."

„On sám povídal, že mne obelstí, ale že to má býti jediný podvod který bych mu mohla jednou předhazovat — — — ach, tak jakobych už neměla na tom jedinom dost!"

A proud slzí vyhrkl jí při těch slovech.

„Ubohé dítě!" pravila matka. „Je to do nebevolající co za nectvory jsou ti novověcí manželé."

„Jen tichо, nerozčiluj se přílišně", chlácholil otec. Dám návrh. Božena zůstane prozatím u n s. Potom se pohromadě odebéreme do jejího domu k večeři a zdali Jaroslav bude předstírati zamluvené dostavení ko s obchodním přítelem. Zdali.....

„O zajisté se tak stane, přerušila jej Božena. Vím dobře, že nedovede se v nároživosti své opanovat."

„Tedy dobře. Budu ho tajně sledovat do zahradního pavilonu a pak jej bez slitování odhalím."

Návrh byl jednohlasně přijat. Byla to ale suchopárná večeře, když mladí manželé i rodiče seděli kolem pokrytého stolu. Každý z nich oddával se svým myšlenkám a s napnutím čekal, zdali Jaroslav záměr svůj provede.

Konečně se tak stalo.

„Je mi velice líto, drahá Boženo a milovaní rodičové," pravil Jaroslav, vstávaje od stolu, že nemohu d ešní večer ve vaší milé společnosti strvati."

„Tak?" pravil otec. „Proč pak?"

„Slíbil jsem obchodnímu příteli, že ho v hotelu jeho vyhledám. Vy víte jak to chodí, když takový venkovský kupec přijede jednou za čas do hlavního města. Člověk se ho nemůže ani zbavit."

To účinkovalo na mysle všech, jako jiskra hozena do sudu s prachem.

„Ten pokrytec", pomyslila si tchyně.

„Ten bídník," zašeptala Božena.

„Ten darebák", zahučel tchán a nohy všech setkaly se v jednom okamžiku pod stolem.

Tchán nabyl nejdříve duchapřítomnosti. Promluvil několik slov na rozloučenou a Jaroslav šel.

Ostatní naslouchali s utajeným dechem. Teď právě zavrzly dveře vedoucí do zahrady. Zcela zřetelně bylo slyšet kročeje v zahradním písku. Tu zaslechl jsem malý šramot. Byly to dveře pavilonu—nevěrník byl u cíle.

„Teď ale půjdu já," pravil otec a tvářil se jako Jupiter. S přísností inkvisitora opustil světnici. Božena bledá jako smrt schoulila sedo kouta divanu. Matka pravila:

„Viděl někdo služebníka jeho přítele přicházeti s onou Florou?"

„Ne, ty přece víš, že naše zahrada je i z vedlejšího domu přístupna.

„Ach tak....."

Hovor utichl na dobro. Obě dámy napnutě naslouchaly každému zvuku zaněšenému vánkem ze zahrady. Nevázaný smích narazil tu na jejich sluch. Obě ulekané vyskočily. Vždy blíže a blíže zaznívал chechot, až tatík celý udýchaný přiklopýtal do pokoje.

„Podejte mi židli ci abych se nesvalil". vykřikl. „Hahaha—puknu smíchem — — uf uf — — — toť je k prasknutí!"

„K prasknutí!" vykřikly obě dámy.

„K popukání, povídám—ach, nechte mne si odechnout. Ještě nikdy nebyla směšnějším spůsobem bezpodstatná žárlivost vyvrácena."

Božena si odechla.

„Bohu díky vysvětlí nám to přec. Což jsem špatně slyšela?"

„Dobře jsi slyšela!"

„Dobře?"

„Jaroslav tě opravdu obelstil."

„A ty se směješ!"

„Jestli se směju?"

„Ale muži, vysvětli nám přec tu hádanku," volala matka.

Tedy dobře; zastihl jsem Jaroslava s jeho Florou — — —

„Pane na nebesích!"

„A mužu vás ujistit, že mu tak řka na rtech visela, že zrovna pro něj rostla a kvetla a že ji Jaroslav ani nechce nechat vyjít!"

„Nechce nechat vyjít!" tázala se matka. Co to znamená? Přece nemůhou věčně v pavilonu zůstat?"

„Proč pak ne?" ptal se otec. Jen jdi a podívej se. Můžeš ji uvidět stát na stole."

„Stát na stole? Dámy — — mně se plete rozum."

„No, abych vám to vysvětlil, ta Flora kterou vy za ženskou bytost pokládáte, není nic jiného, nežli nový druh — doutníků a Jaroslav udělal velmi dobře, že si potajnu zaopatřuje milý požitek, který mu Božena tak krutě odepřela. Ty ale milá dcero, jsi za tvou tvrdost dosti potrestaná úzkostí, kterou jsi dnes mu sela zakoušeti."

* * *

Pomlčím o výjeru který následoval; o Boženině zahanbení o vítězném pohledu Jaroslava a o zařazení tchyně, která si svoje kázání o zkaženosti moderních manželů musela uschovat na příhodnější dobu. Podotknu jen to nejdůležitější, že Jaroslav může dnes kouřiti dva doutníky denně a jak já ho znám přivede to s pomocí boží v krátkém čase na obvyklý tucet.

Dle „Pucka" př. B.

Z domácnosti.

Mladá paní před zrcadlem nasazuje si falešné vlasy. Stará mračí se od pece. Mužíček čte u stolu noviny.

Stará. „Čert mě může vzít, Karlo, vidímli tě s tou falešnou frisurou!"

Pan zeť (tiše). „To půjdu ještě honem koupit ženě několik kilo falešných copů!"

„Hleďmež, příteli: ty pojednou mnohem lépe vypadáš!" — „To je, kamaráde, proto, že mám ženu venku na zdravém vzduchu."

Dopisy.

Oconto, Wis., 21. srpna 1881.

Milý „Duchu Času": Jak nemile jsem byla překvapena, když včera můj „starej" usnul a já mu pomalounku z pod polštáře uzmula „Ducha Času", v němž nalezla jsem jeho dopis, jak si naříká, že nemá žádný kříž a žádá i chce zaplatiti za tři kříže. Tu jsem si pak pomyslila, co že to jsem za ženu, že ani nedovedu toho, by se mnou měl můj muž kříž a žádá ho i chce zaplatiti, aby byl spokojený. Naříká si dále, že když přijde ze spolku „střídmosti" domů, že by mně měl někdo slyšeti. Nevím, kde se ten spolek schází — nejspíše v pivovaru, ale když přijde o dvou neb třech ráno domů, kde já sladce spím, tu mně vybouří a vypravuje o svých soudružích, jak se bavili; tu slyším anděličky v nebi zpívati. Nicméně jsem ráno přece vyspalá a k práci hotová, kdežto on vstane mrzutý, bručivý a pes by mu musel jíti z cesty, kdybychom nějakého měli, aby nedostal kopanec. Tak to trvá až do poledne, kde přijda domů naříká na strašné bolení hlavy a hledá u mně medicínu. Obyčejně mu poslouží černé kaffíčko, na které muži tak často hubují, a on může odpoledne jíti do práce v pořádku. Nemám já s ním kříž?

Hleďte, na 4. dżulaje dala jsem mu z pokladny naší půldolar, myslíc že to stačí na deset sklenic piva a to že mu dosti. Než to to, v poledne už chtěl ještě dolar. Rozmlouvám mu to, že ve Wisconsinu platí zákon zapovídající častování, ale jakoby k stěnám mluvil. Naposledy se na mně oboří, že nemají se ženské míchi ti do zákonů, aby si raději hleděly kuchyně, a tak na mně zase dolar jeden vymluvil a sice ne z těch vydělaných jeho, ale z mých uspořených.

Za několik dní přijda domů z práce, spozoroval, že bramborový brouk hubí nám v zahrádce zemčata. Bylo by jich škoda, praví, a proto Aninko, dej sem půl dolaru na pařížskou zeleň a půl dolaru od práce a já je poleju i brouky zahubím. Nechtěla jsem mu napřed zaplatiti od práce, až bude hotov, on ale že se děláčkům spolehlivým směle může zaplatiti napřed, když potřebují, až mně přemluvil a já s dolarem vyšla na světlo. Koupil za 18 centů pařížské zeleně a ta leží ještě dnes tam, kam ji položil, neb na brambory ji nasypati zapomenul a brouci nám je šťastně spásli. Není prý to práce pro řemeslníka, když přijde domů po práci, aby se šel ještě týrat. A tak vidíte, že s ním mám veliký kříž, tak že doufám, že mi nebude do smrti zapotřebí kupovati si ještě nějaký nový. Mám jeden dolárek ještě uspořený a bojím se, aby jej nepotkal zase takový osud, jako ty první, posýlám jej raději na kázání o svaté víře a prosila bych o dva výtisky. Doufám, že jej toto napraví lépe, než ty kříže. Proto se ti, „Duchu Času" s tímto svěřuji, vědouc, že jsi mlčenlivým a nikomu to nepovíš, aby se to můj starý nedozvěděl a zůstávám ti věrná čtenářka.

Anna Fišerová.

V myslivně.

„Jaká to rozkoš, myslivcem být,“ myslil jsem si vždy, když jsem tak viděl naše lesníky v jich malebném, zeleným suknem lemovaném šedém obleku, v čeněm kloboučku, tetřívkovým pérím ozdobeném a s dvojkou nedbale přes rameno hozenou.

Jaký to život plný radosti září jim z očí, nic než samá veselost, samý šprým a věru: kam oni přijdou, tam zármutek musí na stranu a jejich „latina“, ta povětrná „prášilovská latina“, koná své divy. Ať jsem spal, ať bděl v mém mozku děly se zvláštní převraty, neustále mi tam tančili— myslivci.

Nevím zda tedy ti myslivci, nebo zda co jiného tím vinno bylo—já se rozněmohl; prof. dr. R. to nazval „organisher Gehirnfehler“ měl jsem strašné bolení hlavy, neustále bych byl spal, a čím více jsem spal, tím více jsem byl trápen myslivci.

Konečně po půldruhém roku marného léčení všelikými studenými lázněmi pravil dr. R.: „Milý příteli, vám nic jiného nezbývá, než zanechat studií a věnovat se hospodářství neb lesnictví; pak budete zdráv.“

Kdo vypíše moji radost! Hned mne přestala hlava bolet a já s veselou myslí pospíchal z Prahy na prázdniny domů.

Za čtrnáct dní v mysliveckém obleku, s puškou na rameni procházel jsem se již revírem; má touha byla vyplněna!

Můj principál byl muž vysoké, hubené postavy, osmahlých tváří, asi padesátník. Říkalo se, že je až příliš spravedlivý a to také byl. Raději by byl nejedl, než jen jediného zajíce pro svůj dům utratit. A v službě byl neunavný od dvou hodin ráno až do noci běhal po revíru šestnáct set jiter velkém.

Byli jsme — mimo principála—tři: dva adjunkti a já praktikant. První adjunkt A byl již „stará vojna“, myslivec od kosti, sloužil již dvacet let. Povahy byl více než veselé, pro hudbu byl by dal vše a raději všemu na světě se vyhnul, než hostinci v němž veselo. Druhý B. byl povahy sentimentální, idealista s bolným úsměvem, aristokratických způsobů, jež pochytil od svého bývalého pána na cestách po rozličných zemích. Takto byli jsme všickni „vypálení“ hoši, že mohl náš „starý“ z nás radost mít.

A nebylo divu, kolem našeho revíru leželo jedenáct hostinců, to bylo nějaké pokušení! Člověk nevěděl kam dřív a starý ze zlosti ani nevycházel.

Náš sentimentalista byl se šíleně zamiloval do černých očeb dcery hostinského z nedaleké vesnice a ovšem tam dle nejraději—pivo a dívka, obé pohromadě. „Stará vojna“ měl zase nedaleko svého lesního oddílu sestřičku paní hostinské—též vše pohromadě.

Nyní jakobych to viděl na krásných očkách našich roztomilých čtenářek — „což Ty, Ty nic?“ No nebudu se stydět, laskavé čtenářky by mi tak jako tak nevěřily. Ano, já—také rád chodil do hostince.

Přišli jsme k večeři, starý se mračil ani nedutal; bylo po jídle „Pane B,“ ptá se našeho sentimentalisty, „já jsem „na hradě“ vystřelil—bylo tak asi ke čtvrté—neslyšel jste ránu?“—„Ne, pane lesní neslyšel jsem ni...“ — „Divná to věc, vždyť hajný Mašek ji slyšel až u.... (jméno hostince)“—tableau.

Sentimentalista zbledl, pohlíží na „starou vojnu,“ ale ten jen se usmívá a mlčí.

„Pane“, obrací se ke mně, „já vás v tu stranu poslal, vy jste tu ránu musel slyšet.“—„Pane lesní, neslyšel a byl jsem sotva pět minut cesty od toho místa. Ale já zas střílel o půl páté na ostřiže v „palečníku“, slyšel jste vy, pane lesní, tu ránu?“— „Ne, ta jsem neslyšel to nemůže být.“— „Pane lesní, to může být, fysika nás učí, že následkem polohy půdy zvuk někdy u velké dáli je slyšet, kdežto ti, kteří na blízku stojí, neslyší praníc; já neslyšel vaší rány a vy mojí, to není v našich horách nic podivného. Pan lesní by mohl myslet, že jsem byl snad někde v hostinci a já jsem přesvědčen, že hajný Mašek, ač byl půl hodiny vzdálen, ránu tu slyšeti musel.“

Starý již ani nepípl, proti „vědě“ nedovedl bojovat. Jen vrtěl hlavou.

Já ale od večeře jsem šel rovnou skoro tři čtvrté hodiny přes hory a doly k hajnému. „Mašku“, pravím, „včera o půl páté jsem střílel v „palečníku“, pak ratu ete si, že jste tu ránu slyšel; jedna rána pak byla o čtvrté hodině, tu jste ale neslyšel!“

Ráno ve tři hodiny byl již „starý“ u Maška.

„Hajný co nového?“—„Nic pane lesní. Jen jednu ránu asi k páté hodině jsem slyšel“.—„Cože, vy jste tu ránu slyšel a jinou jste neslyšel? vždyť já střílel o čtvrté hodině—byla to rána, jako když mladý hrom uhodí, tu jste přece musel slyšet!“

„Pane lesní, proč bych to neřekl, ale já neslyšel než tu jednu.“

„Starý“ nevěděl nyní, čí je. Je to pravda aneb ne; to se mu jakživo nestalo a byl již přes třicet let myslivcem!

Myslivec a zajíce nejíst — věru toť k neuvěření a přec tomu tak; náš „starý“ raději všeliká masa kupoval, než by byl dovolil zajíce střelit; a paní ta zase by byla ráda alespoň někdy něco do kuchyně.

Jednoho rána přicházím z lesa s řádným zajícem. „Paní lesňová“, pravím, „našel jsem na hranicích postřeleného zajíce—už trochu zavání“. — „I to nic nedělá, to je dobře, kdyby jste ho nebyl našel, byl by tam shnil“. — „O, můj „Nero“ je chlapík, ten jich najde víc, budou-li tam.

„Starý“ přichází k poledni domů. Na sto kroků od myslivny již větří, vrazí do kuchyně, „Máry, ty pečeš zajíce, kdes ho vzala?“ „No viš, Josefe, pan H. ho našel na hranicích, už silně zavánělo a proto jsem ho zčerstva pekla“.

Zamyslil se, ale neříkal nic.

Pochutnali jsme si. Ovšem jsem musel vyprávět do podrobna, jak a kde jsem ho našel.

Druhý den jdu po lese, maje v jedné hlavni pouze tři broky nabity. Vyskočí zajíc, bác a již se svalí, jediným brokem nepoznání k trefen. Dám ho k smrku pod mech, bylo hodné vedro, druhý den již „zavánělo“. Drátěné oko na krk a nesu ho domů. „Paní, našel jsem zajíce v oku; tu je; ale nechte ho, až přijde pan lesní, ať se přesvědčí.“ Usmála se, rozuměla mi.

Starý přišel. Velký raport, zajíce obrací na všecky strany, ale nikde nic „závadného“ na něm nenalezá; měli jsme ho k večeři—toho zajíce totiž.

Sotva „starý“ odložil vidličku a sáhl po nezbytné dřevěnce, aby si zapálil, což bylo vždy znamením početí „reportu,“ pravím: „Pane lesní, já na „holinách“ střílel; slyšel jste tu ránu?“

„Starý“ vyskočil, jako když ho sršeň bodne. „Ne, to nemůže být, já tam v tu hodinu byl. Sentimentalista i „stará vojna“ hned přisvědčili, že bylo ránu zcela zřetelně slyšet. Také Mašek měl již avíso, že ji slyšel.

Byl pokoj, „starý“ se již o kontrolujících ranách ani nezmínil a když se někdy zapomněl, vzal jsem křídu a hned jsem mu na stole názorně okazoval „ozvěnu zvuku.“

„Vidíš, Máry, říkal své staré, „já vím, že lžeš, jak s těmi zajíci, tak s těmi ranami, ale dokaž mu to!“ „N.L.“

Do album.

Neznámé.

Na hvězdných výšinách,
kam nedostupné směry jdou,
kam mudrcovy snahy jdou;

po lesních pěšinách,
kde chodívá zvěř zamilená,
pod nohou větev zastená:

jdu, zdá se jak bych
rozplynul se ve prostoru,
a slyším tichou
hudbu o Tobě zaft v sboru. *B.*

Co nám ještě schází.

Železnice, telegrafy, telefony a podobné výhodné a laciné věci už máme. Posledně vynalezl Amerikán jeden pošt. vní lístek s kapsičkou, do které se může vložiti poštovní známka na odpověď. Co nám schází ještě jest, aby vynalezl někdo, a kdo ví zdali se toho nedočkáme,—poštovní lístek s vykýřem dosti prostranným, do kterého by se mohl člověk Amerikán postaviti neb položiti a cestovati tak za jeden cent po celé zemi.

Lacina drahota.

Blesku, jehož se užívá na jevištích divadelních, prodává se jedna unce za $20. Avšak tak málo jest ho zapotřebí při představení, že šedesátidolarového briganda, aneb deset dvanáctidolarových možno zabiti nim krásně, aniž by to stálo více, nežli dva centy za kus.

Dobré máslo.

Stravovatelka americká: Je-li pravda, pane Vybíráčku, že v něm máśle není ani jedna moucha k nalezení?

Strávník: Za jisté že ne; ono je jim nějak moc silné.

Cirkusy americké.

Teď máme v Soustátí 32 cirkusy rozličné, které jako lev řvoucí obcházejí zemi a vyssávají každé město, každou vesnici, odirajíce tisíce a miliony občanů svobodných, kteří se totiž dují—a oni se dávají jako slepí—a což potom, kde se mají všechny nabrati starých stokrát o zem hozených a vyždímaných vtipů!

Jestli totiž nezarostly.

Veliká tlustá černoška přišla tyto dny před policejního správce v Galvestonu a vyprávěla mu, že její nevlastní syn utekl jí z domu, teď kde mohl nejvíce pro ni vydělávati a ona že by ráda se od policie dozvěděla, kde asi jest. To mně trápí nejvíce, že ani nevím proč od nás utekl. Všeho měl, co jen pro pohodlí své potřeboval a já mu udělala všechno jen možné, pokud jsem mohla.

Má li pak ně akých znamení na sobě, dle kterých bychom mohli jej poznati?

Well, odpovídala černoška, ani nevím ale mám za to, že všecka ta znamení, která jsem mu nadělala přičkou od postele, an jej starý držel, ještě nejsou zarostlá a dle těch snad jej poznáte.

Politicky důležité.

Kdežto strany demokratická a republikánská v kongresu jsou na váhách a neví se, která v nastávajícím sezení dostane se na vrch, jest jisto, že straně neodvislé ubylo velice toto léto, neboť sděluje se, že senátoru David Davisovi spadlo přes léto 60 liber.

To bude povětrnost' asi!

Poslední týden bylo to as tak v pořádku s tou povětrností a málo stesků ozývalo se proti ní. Ale tu přihrnul se do Washingtonu s náčelníky indiánskými Bílý Hrom a Rudý Mrak a vládní prorok povětrnosti neví teď co z toho pro budoucí týden udělati. Dobře to na každý způsob nedopadne.

Proč nemůže mnoho uměti.

Ach, synáčku, nařikala maminka nad desetiletým svým jedináčkem nemohu na tebe býti pyšnou, neb ve škole, jak vidím zůstáváš stále pozadu a paní učitelka si stěžuje, že nic nepokračuješ. Charley Smart je mladší o mnoho tebe a jest už o mnoho dále.

To já také vím maminko, ale paní učitelka povídala nedávno, že on se naučil všemu, co se v naší škole jen naučiti dalo a proto arci nemohlo nic na mně zbýti, abych se tomu naučil.

Jaká zábava jest v přímořských lázních

Jeden filadelfický bohák, který se také bavil a užíval veškeré rozkoše, které skýtá boháčům mořské pobřeží s lázněmi, hotely a pohodlím, probudil se nedávno v noci za šramotu, jejž domýšlel se pocházeti od lupiče dobývajícího se k němu do pokoje. Vytáhl bambitku z pod polštáře a střelil do postavy v temnu nočním nerozeznatelné. A co to bylo? Byla to štěnice, jaké mají na Cap Cod a ve všech těch pobřežních drahých hotelích v postelích a po stěnách.

To bude k zbláznění.

V New Haven, Conn. bude zápasiti o přednost pospolu 65, pravíme šedesát pět amerických sborů na foukací stroje Město se asi nezboří, jako Jericho před troubením židů, ale jistě ani jeden obyvatel tam nezůstane se zdravým rozumem po závodění tom, neb kdo poslouchá tak nějakou tu americkou bandu jedinou, může přijíti o rozum. Což teprvé 65 jich.

Car si oddechuje.

Když se telegrafovalo carovi ruskému, že Lev Hartman složil slib občanství v New Yorku a chce zde v Americe zůstati věrným občanem, oddechl si a přeje si, aby jen tak několik tuctů těch zatrolených nihilistů chtělo se říditi Hartmanovým příkladem, aby nemusel každého dne, nežli jde spát, dívati se pod postel.

Výstava bavlněná.

V Atlanta se odbývá bavlněná výstava, kterou považují jihané za největší dosud viděnou. Není to však pravda, neboť největší výstava bavlny, zvláště vaty pro vycpávání lýtek atd nalezá se každé léto i letos v pobřežním lázeňském městě Long Branch, kde se americké dámy koupají.

Nový redaktor světového listu.

James Gordon Bennett, vydavatel newyorského Heraldu, jejž vydává za světový list, hledá redaktora. Tentokráte ale si to rozmyslil a chce dovezti si nějakého přímo z Londýna. Dříve to dělával jinak. Šel do Castle Garden a z jakého pařezu zeleného si ho uřízl, takového měl.

Následkem děsného horka v Praze

zahořely dvě prodavačky na vaječném trhu, ač sedíty pod svým „slunečníky“—hněvem proti sobě. Vše v nich **řrelo** a ústa **překyporala** — nadávkami. Konečně **chytily** — se obě za pačesy a málem by byla **vz.lanula** mezi nimi tuhá seč. Než **spálily** se obě notně. **Blejsknul** se tu z nenadání strážník, a vida počínání jejich **dopálil** se tak, že stopil je do „šumpy“. Navzdor tomu však zůstaly obě jako **opařeny**.

Padlým jest lépe, než vítězům.

Samuel J. Tilden chválí si velmi pěkné zdraví, dobré zažívání, hojně času každý den na procházku na koni a potěšení z každého výdělku, který mu jeho kapitál a ony penize, které nezaplatil za daň nesou. — Gen. Hancock líbuje si, že mu letos dobře slouží, a že co byl v boji volebním loni ztratil, zase dávno už dohonil. Jen Garfield naříká, ztrácí se a nalezá se na prahu smrti, za to, že byl zvolen za presidenta.

Víťtl. Nevíš, jaký rozdíl je mezi redaktorem vídeňské „Bombe“ a pacholkem? — Prcel. Nevím.— Víťtl. A to je dobré; já taky ne!.

Černý mundur, žluté vejložky a červený — nos; jakž nemá být potom Schmerling jako pražský granátník ultra-němcem!

Čert v Praze

byl, ať už to noviny podpírají jak chtějí. Mně aspoň moje babička vždycky říkávala, že po čertovi zůstane zápach jako po smůle a česneku. A když jsem šel tuhle po Příkopech okolo německého kasína, cítil jsem tam zrovna takovou čertovinu. —

Pepík Nos. v. v.

Nebylo by věru na škodu, kdyby k nám zavítal čert. Je toho tu až hanba, co všechno by měl vzít. Pražan. — Paní Kačenka. Jak pak, pane Ignáce: šli už také někam koukat se na toho čerta? Pan Ignác: I Bože, já nemám teprv zapotřebí, vybíhat za ním na ulici!

Autokritika.

Okolo budky, v níž sedí staré ženské stvoření, zelenину a jiné zboží prodávající, šly dvě dámy. Mladší patrně v J. cizí, ptá se starší o něco družky: „Co je to v té boudě?“ V tom ozve se z boudy sípavý hlas: „Hloupá busa!... Jakoby mne neviděla!“

Čech a ministr Taaffe

Všude u nás zpívá se už:

„Dvě léta jsem u vás sloužil a nic jste mi nedali,
jen tu starou kacabajku — a tu jste mi zas vzali!“

Moudrosť pijácká.

Když se to vezme kolkolem,
kdo pak má člověkem slout více práv:
zda ten, jenž dvacátou má v ruce zdrár,
či ten, jenž s desátou se válí pod stolem?

Popovi zemřel celý svět

(Černohorská.)

Přišel mor a dávil mnoho národa. Pop ze vsi, kde ještě mor nebyl, potkal popa ze vsi, kde mor nejvíce zuřil, a pravil mu: „Ty máš štěstí, bratře v Kristu, ty si nahrabeš letos od pohřbů peněz, a já chudák! pořád Čekám, že mi také nějaká ovečka zemře, a pořád marně. Avšak vím, že jsem toho sám vinen, já je mnoho požehnávám a málo zaklínávám.“ Na což odvětil onen první pop: „Což na plat, milý bratře: boží vůle a mé štěstí“ Věřící měli popa v podezření, že je moru sám příčina a že je u boha přišlá proklel. Vypravili se k němu a žádali: „Pope, prokleli jsi nás před bohem, odvolej kletbu, ať všichni nepomřeme!“ Ale pop je chlácholil: „Co chcete, lid boží? Vždyť ani neumíráte a jen tak pokapáváte!“ Sotva vesničané s nepořízenou odešli, pop se vrátil do domu a shledal, že mu žena náhle morem zemřela. Vyběhl na ves, tloukl se pěstmi do čela a volal: „Národe, národe! Sotva jsem paty vytahl a již mi zemřel celý svět!“

Duetko.

Nájemník.

Tak pozejtří už máme prvního!
No, to jsem rád, že služné budu brátí!

Domáci.

No, to jsem rád, že už je prvního!
Jen zdali přijdou všichni nájem dáti?

Nájemník.

Ach jemine! vždyť nájem platit mám!

Domáci.

Když nepřijdou hned výpověď jim dám!

Je to divné na tom světě!

A. Pantoflíček a jeho žena žijou jako párek slavíků . . .
B. Jen že u slavíků „lučе“ sameček a u Pantoflíčků samice...

Dozvuky chuchelské.

Burši se vystříhou,
Češi to odstříhou.

Světélka.

§ Kazatel jeden minulé parné neděle obral si za text řeči své slova písma: Pán dává těm, které miluje, sladký spánek. Hnedle se ale podivil, když spatřil, že jeho posluchače Pán nesmírně musí milovati, poněvadž všichni jako dudkové usnuli, nežli on byl s kázáním v polovině.

§ Bývalý senátor Conkling zakoupil si ostrov Robinson zvaný při kanadském břehu v řece sv. Vavřince. Což chce státník tento veliký státi se na ostrově tom Crusoem?

§ Ve Fort Yuma měli minulého týdne 126 stupňů tepla ve stínu. Buď jest tam prakrásné teplo v té pevnosti, aneb tam mají prapodivný stín.

§ „Má holou hlavu, jako vodní melon“ říkají tomu teď v Texas.

§ Starý p. Smiler a pí. Smilerová dívali se posledně večer na tu novou kometu z okna ložnice své. Pravil on „Nikoli, Mollie, nikoli, to nemůže býti ta kometa z r. 1843. To ani není možná. Tamta přece měla mnohem delší šlep, nežli tato.“—„Než musíš také blázínku považiti“, odpověděla panička, „že kometa ta byla tehdy mnohem mladší.“

§ Vždycky se povídalo, že nemůže člověk vyrobiti nic tvrdšího než diamant a hle už to není pravda. Jedna mladá ženuška, která prvně minulého týdne vařila svému mužíčkovi knedlíky, dokázala nepravdu domyslu toho. Mužíček chtěl nebo y, zuby, noži a sekyrou knedlík mi ý rozbiti, ale nešlo to. Byl tvrdší nežli diamaut, neb ani když jej do ohně ve vzteku hodil, nevznal se a neshořel.

§ Mladý jeden venkovan přišed do města a vida pracovati u ohně parní stříkačky, divil se k otci svému, řka: „Co mají ti měšťáci za rozum, že vodu k hašení ohně dříve rozpalují na páru, kdežto by mohli dávno vědíti, že studená voda hasí nejrychleji.“

Opravené a nově sestavené z minulého čísla.

Čert v Praze.

Včera se mne otázala
moje drahá Berta,
půjdu-li se podívati
též na toho čerta?

Byl bych šel se podívati,
odpovídám skromně,
teď však není toho třebu,
když mám Tebe v domě.

Česká píseň.

Rozezvuč se, písni česká,
pěvcům ke cti, vlasti k zdaru;
však i Lumír zpěvem českým
bojoval všem škůdcům k zmaru.
A i Záboj v boji pěstil
písně české na zdar vlasti,
před jichž zvuky nepřátelům
bylo jest se vždycky třásti!...
Český jazyk českou písní
vybřeď z kalu cizích frází;
česká píseň od pravěků
českých snah je pevnou hrází;
českou písní učila nás
matka řeč i domov znáti:
kdožby neznal písní, jež mu
při kolébce péla máti?!
Kdož by neznal písní dědův,
historie v nichž je celá?
Kdožby neznal písní mládí,
v nichž je skryta láska vřelá?!
A což pějme písně české,
„pějme písně liboplynné“
neb dokud je budem zpívat,
jazyk český nezahyne.

Cymbál bez houslí.

(Podle Heyduka.)

Jaj ten cymbál mojí ženy,
kterak zvučno zvoní,
když tak místo před půlnocí
člověk přijde po ní!
Tu se srdce pozachvěje
jako lístek z břízy,
do ducha se úzkosť vloudí,
z hlavy „světlo“ zmizí.

Jaj ten cymbál mojí ženy,
stálá kouzla robí,
smysly opět otvírajíc
v pozdní noci době;
v ňadra padají jak hvězdy
divné jeho zvuky
a hůl, jež mne domů nesla,
vypadne mi z ruky.

Jaj ten cymbál mojí ženy
ozvěnou když hlesne,
rázem hlava zadumaná
až k srdci mně klesne.
Stane se však také někdy,
že když příliš výskne,
hůl, která mi z ruky padla,
zase v dlaň se vtiskne.

Král Kalakaua

po Evropě se potlouká,
na vzácnosti bystře kouká,
aby podle vzoru toho
přines domů dobra mnoho.
Proto, myslím, milé děti,
do Rakous že neměl jeti.

"DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějteť se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 11. ZÁŘÍ, 1881. ČÍSLO 4.

Bedřich Smetana.

Bedřich Smetana narodil se dne 2. března 1824 z rodičů dosti zámožných v Litomyšli, kde jeho otec byl sládkem. Bedřich navštěvoval v rodišti svém normální školu u piaristů a počátkům hudby učil se u učitele Chmelíka již co útlé pacholě; neboť otec sám jej k hudbě přidržoval. Jako šestiletý hoch hrál Bedřich již

Bedř. Smetany

dem strávil zde tři léta až do skončení studií gymnasiálních. Mimo studium zanášel se zde hudbou a byl v rodinách jako schopný pianista vždy rád viděn. Ač by to byl otec rád viděl, aby syn ve studiích pokračoval, přece svolil k mnohaným domluvám professora Smetany k tomu, aby se B. k vůli vzdělání hudebnímu do Prahy odebrati směl. Podpory mu však odepřel, i byl Smetana nucen, vyučováním na piano výživy si opatřit. V době té zakusil největší nouzi, v níž mu hlavně pomoci svou přispěl houslista Nesvadba, jenž mu a spoň nejnutnější potřeby opatřil. Přímluvou přítelkyně paní Kolárové vstoupil za sukromého žáka do ústavu Proksova, kde teprvé základům hudebnímu učiti se počal; neboť ač dříve rozličné taneční kusy skládal, dělo se to vše jen mechanicky, beze všelikého národu the-reckého; hlavním důvodem, že Prokš Smetanu do ústavu přijal, byl jeho jemný úhoz na piano, jemuž se vždy Prokš obdivoval a svým žákům co vzor odporoučel. V tu dobu zavedeno bylo Smetanu Nesvadbou do spolku „Konkordie“, kde veškeří umělci pražští se scházívali. Zde poznal ředitel konservatoře Smetanu co výborného pianistu a odporučil jej za učitele na piano hraběti Leo. Thunovi, kde Smetana úplně tři leta strávil a tak tísně své o živobytí byl sproštěn.

U Prokše cvičil se Smetana v theorii a osvojil si nauku tu ve všech částech úplně, při čemž valně mu napomáhala výborná knihovna Prokšova, již směl užívati dle libosti. Když pak r. 1848 zasnoubil se Smetana se sličnou Katerinou Kolárovou, vystoupil od hraběte Thuna a zřídil si ústav na piano, jenž v krátké době tak rozkvetl, že Smetana vyučování sám stačiti nemohl a pomocné síly přibrati si nucen jest; neboť povoláván byl i do většiny šlechtických rodin k vyučování na piano.

R. 1850 dostalo se mu také vyznamenání, že byl povolán k císaři Ferdinandovi, kde každodenně od 7. do 8. bodině večerní rozličné skladby přednášel. V tu dobu spojiv se s houslistou Koenigslowrem a Traegem zařídil si v dstavě svém komorní pro dukce, jež všeobecné úcty požívaly. Jednu z těchto pro lukotnaživší sém císař Ferdinand I a vyslovil Smetanovi svou spokojenost. Když mu roku 1855 nadělená a hojnějšího velmi nadaná pěvetiletá dcerušk byla zemřela, složil k utišení svému bolu trio pro piano, housle a viol-oncello jež roku 1880 Pohle v Hamburku tiskem vydal. Tak žil v Praze spokojeně až do r. 1856, když n tiše na domluvu pianisty Dreyschoka přes námitky manželky své odhodlal se přijmout: místo ředitele hudby v Goteborku ve Švédsku, kamž se i hrav odebral a tam až do r. 1861 zůstal a jen letního času vlast svou navštěvoval. Ve Švédsku stal se mil členem záno majetného měšťanstva a nashromáždiv dosti značné jmění, odhodlal se konečně přes naléhavé prosby tamějšího občanstva, vrátit se do Prahy, kde po dlouholetém spánku opět zaskvěla se zdě lepší budoucnosti. Ve Švédsku poznal Smetana též, co je st to hrdost národní, naučil se tam býti pravým vvědoměl m vlastenc m, neboť co mladík ve školách pouze německých a pozděs jí v obcování s kruhy pouze němc kými a poněmčilými, neměl právě vědomělosti národní a spěchal tedy ryní pln nadšení do Prahy. Jaké však bylo jeho sklamání, když místo přátelského přijetí, dostalo se mu mnoh ho svědectví ve směru opačném.

V tu dobu znám byl nejen jako výtečný virtuos na piano, než i co osvědčený skladatel rozličných skladeb pro piano i orches tr; avšak tehdejší umělci pohlíželi na Smetanu s patrnou utrpnost, co dirigent osvědčil se Smetana ve Švédsku v každém ohle ledu, neboť provozována jeho řízením nejen veškerá velká oratoria, než i jiné skladby orchestrální od Beethovena, Mozarta, Schumana, Liszta i jiné; v Praze však r. 1862 při koncertě, k jehož řízena ní Smetana byl pozván, že jeden z hudebních umělců, známý to kapacita, když mu Smetana byl představen: „Umíte-li pak a le, pane, také dirigovati?“ Na to odpověděl Smetana: „Já se o to pokusím.“ Když pak zkoušk výborně se skončila, a zejmena jedna skladba Smetanova (Scherzo ze slavnostní Symfonie) všem členům orchestru nad míru se líb la, gratuloval onen pan Smetanovi k velkému úspěchu. Avšak j ště později vytýkáno Smetanovi s jiné strany a následkem příčin, zasvěcencům dobře zná mých, že není dirigentem, bezpochyby proto, že nerozbil ani jed nu taktovku o pult, j ko se to stalo jiným různým kapelníkům při dirigování, jež spíše nazvati by se mohlo šermováním. Když pak Smetana viděl, že v Praze není valné vyhlídky na místo, na němž on doufal se zlarem účinkovati, zařídil si opět ústav a zanášel se vydržováním hudby v rodinách šlechtických, které opět velmi četně u něho se hlásily. Tu dobu zvolen jest ředitelem „Hlahol“, starostou hud. odboru v Ust. Besedě, kde ku zdaru a ve prospěch soukl, vždy co síly jeho stačily, účinkoval a koncerty historické řídil.

Konečně r. 1865, když nová jeho opera „Braniboři v Čechách, nevídaného došla úspěchu, povolán byl za kapelníka k divadlu českému, kde setrval až do osudné doby v říjnu 1874, když zachvácen ochromením sluchu, sám jest místa svého úplně se vzdáti. Polemik a žádek v tehdejš, době neblahé vedených nebudeme se zde dotýkati, dojde k tomu později, až pásti se bude obší ny životopis mistra, jemuž náleží první místo mezi skladateli českými V době, co účinkoval Smetana při pultu kapelnickém v českém divadle složil po Braniboři ch „Prodanou nevěstu“, Dalibora“, „Dvě vdovy“ a „Libuši“; rozličné jiné skladby orchestrální, „Dvě vdovy“ a „Libuši“; rozličné jiné skladby orchesjemnější: Čertovu stěnu, šest symfonických básní s úhranným názvem „Vlast“, kvartetto „Z mého Života“, České tance“ pro piano a jiné menší skladby, jež vyp čítávati nemůžeme, poněvadž většinou tiskem v době nejnovější jsou vydány.

Zvláštní zmínky zasluhují Smetanovy Polky pro piano, jež počal skládati již v době dřívější a v době nedávno minulé opět k nim přistoupil; ony vydány jsou tiskem od rozličných nakladatelů pražských; v Lipsku vydal již r. 1850 L szt u Kistnera skladbu „Morceaux caracteristiques“, jež mu Smetana byl věnoval a k posouzení zaslal.

Z oper vydány jsou Matičí hudební klavírní výtahy „Prodané nevěsty“, r. 1882 a letošního roku „Libuše“; Fr. A. Urbánek vydal „Hubičku“ 1880 a Bote a Bock chystá k vydání operu „Dvě vdovy“ v partituře.

Za operu „Braniboři“ obdržel Smetana r. 1866 cenu 600 zl. hraběcím Harrachem vypsanou, teprv po provozování díla tohoto r. 1880, pak první cenu 1000 z. za operu „Libuši“ od sboru Nár. divadla.

O významné činnosti Smetany bylo již víco méně, i stručně i obšírně pojednáváno, zejmena v českých časopisech při rozličných příležitostech. Životopis Smetanův přinesl též německý časopis „Deutsche all . Musikzeitung“ z r. 1879 v Berlíně vycházející. Výletný, obšírný a něžnou rukou p saný článek od kl. Krásnohorské uveřejněn v „Osvě č r. 1880, na nějž tímto upozorňujeme.

Konečně pak uvádíme, že roku 1880 dne 4. ledna uspořádal Smetana jubilejní koncert na památku 50tileté činnosti své huebraf, v němžto vesměs vlastní jeho skladby jsou provozovány a Smetana přednesením „Nocturn“ od Chopina, jehožto skladeb si co nejvíce váží, a jedné ze svých polek co pianista s obecenstvem se rozloučil. Při této příležitosti dostalo se mu nejen hlučného přivítání, když na podiu se objevil a vzdána mu pocta skvostnými věnci od spolků pražských i jeho žákyň z rodin šlechtických, než odevzdán mu i čestný dar, k němuž valně přispěla většina spolků a jednot česko slovanských. Byl to aspoň částečné uznání velikých jeho zásluh, jichž si on o hudbu českou získal.

Některé jednoty a spolky pěvecké jmenovali Smetanu svým čestným členem. V srpnu 1880 uspořádána pak velká slavnost Smetanova v Litomyšli příčiněním tamějších skadatelů a oddušení a majetků. Na této hlavě spočívaly ruce biskupů halena na rodném jeho domě deska s poprsím oslavencovým, přímořeným nápisem opatřena. Skrovná vesnička Jabkenice blíže Loučeně, kde od r. 1870 Smetana v stínu tamějších rozkošných hvozdů v středu své rodiny žije a nesmrtelná díla svá skládá, vděčna tím mezi nuše místa památná.

Smetana jest otcem tří dcer, z nichž Žofie jest choť nadlesního pana Švarce v Jabkenicích, jenž tchánu svému uchystal zde milé zátiší; z druhé manželky pak jsou Zdenka a Božena.

Ob čas při cházívá Smetana do Prahy, kde v kruhu ctitelův a přátel svých vždy bývá vítán co společník nad míru příjemný.

Přejeme slavnému mistru na ceru vždy stálého pokladu a co nejvíce pružnosti a síly dosavadní, aby z hlubin nitra vyšlal co možná nejvíce podobn ch skvostů, jakýmiž literaturu hudební dosud byl již obohatil v nezištné péči své na národu roli dědičné.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. D. Z.

Bruno v klášteře. 1580.

III.

Giordano seděl o samotě ve své celi. V rukou třímal veliký růženec, na těle škrábal jej žíněný z pokání oblečený háv a na s rosté židli vedle něho ležely důtky, kterými dnes ráno opomenul se vymrskati, jak mu to bylo uloženo představeným jeho. Na stolku ležel breviář a latinský překlad písma; vedlé nich pak velmi už upotřebované knihy klasiků latinských Lukrecia a Virgila. Na prkně jednom nad lůžkem jeho ležely ještě jiné knihy, jako rozmluvy Platonovy, básně Homerovy a ody Pindarovy. Giordano chopil se lahve na vodu, která ale byla naplněna vínem a naliv si pohár pluý i prohlíže si jeh jiskru, mluvil k němu: „Sladký moku, jaký plamen vléváš do mých žil? Slza hrozna palčivě působí skapajíc na srdce mé, tak že toto bujněji o střsy prsou tepe. Jak bleazn jsem zde o smotě se svými myšlénkami. Vodou mám je rozřeďovati a tu kacířskou krev v těle mám mrskáním z těla vypuzovati, hlavu odříkáváním duchaprázdných modliteb otupovati! Blázen kdo by vás uposlechl, neb tušim denně jasněji, že pravdu mám, když vidím v soustavách vašich velikou díru, kterou se do nich musí myšlénka jednou přece vedrati. Pak ale v sou tavách těch řádí vesele a bez okolků, boří stěny, sloupy a trámy jejich prašt a lámou se a později pocestný s udivením sbírá trosky jejich. a ukazuje je co svaté památky a starožitnosti, jimž se ale nikdo více nechce klánětí. Pojď sladký moku a vestup do útrob mých. Jsouc ze šťav zemských utvořena, jsi příbuznou tělu i duchu mému. Ty miluješ mně a chceš míti mně vesela. Mé tělo prý jest žádostivo hříchu a proto mám prý je trestati. Než já nikdy necítil bytost svou povznášeti se, když jsem tělo své mučil a trestal; nikoli, nýbrž rozkoš, jíž mé tělo pocítovalo kdy ta vlévala veselost do duše mé a tu jsem se cítil větším a dokonalejším, nežli kdy dříve.“

Zaklepalo se. Na pozvání vstoupil do celi cizinec, kterého jsme byli jednou už viděli a poznali dle jména Pietro.

Dlouhým pláštěm byl zahalen a po levém boku jeho splýval meč, v pásu zaleskla se ostrá dýka. Kol vážného osmahlého obličeje splýval dlouhý černý vlas. Posadil se bez dlouhého okolkování na lože v celi a přivinuv ruku Giordanovi k prsoum svým, pravil: „Bruno, slíbil jsem vám, že chci býti vaším lékařem, neb vidím, že jste nemocen s sice těžce. Na tomto však zlatém moku poznávám, že se počínáte křísiti zase k životu a nepřišel jsem jistě pozdě, neb budu vám moci pomoci. Nehlďte s nedůvěrou na tyto mé zbraně, meč a dýku, neboť musíte vědět, že ních nosím co obranu proti svaté církvi. Ona má dosti bojovníků ve svých řadách, kteří za ni bojují. Proč by neměl také jednou vystoupiti někdo proti ní v boj? Hájím si život svůj jako každý červ a nedám se Neb musíte věděti, Bruno, že jest církev ukrutnou a krvežíznivou. Po mé pak krvi už dávno zamlaskla si a proč bych měl život svůj prodávati lacino? Její řetěz poutá nás všechny dohromady od narození až do smrti a v jeho objemu jest všechno posvěceno, co skýtá nějakého užitku a lupu; mimo tento kruh ale jest všechno psancem odsouzeným k tomu, aby bylo pronásledováno a štvano do hrobu aneb až na hranici. Giordano, tento řetěz jsem shodil se svých beder a on spadl mi říněe k nohoum. Toť jest můj zločin. Kněží nikdy neodpouštějí kde se jedná o jejich škodu a zničení. Druhu mají na dráze pravdy, tebe jsem dávno už pozoroval a viděl jsem tě stonati k pravdě; naslouchal jsem tvým samomluvám a poznal jsem, že mám povinnost zachrániti jednu duši, by stala se svobodnou a o lvážila se věřiti sama na sebe. Abys ale nedomníval se, že nějaký nepovolaný mluví k tobě, viz tuto:

Zde sjal Pietro černé kadeře s hlavy své a ta objevila se lysá.

„Hleď, já obdržel censuru všech posvěcení, nimiž bývají očkování ti, jež pouští církev jako dravce na lup lidských majetků. Na této hlavě spočívaly ruce biskupů světících mně a svatý olej vykonal na ní svou práci. Oni toho později litovali. Stal jsem se posvěcení toho nehodným poněvadž jsem chtěl a musel přemýšleti sám svou cestou a byl jsem příliš pyšen, nežli abych byl mlčel. Vyobcovali mně. Nad touto posvěcenou hlavou visí každou hodinu meč svaté inkvisice.

Nech at stručně ti vylíčím svůj život. Budeš toho žádostiv jistě zvědětí, jak se ze mně stal dominikán a jak jsem se dostal do téže celi, kterou ty teď obýváš. Ty znáš to sám také dobře, jak onen veliký dav laiků věřících, onoho lidu, z něhož je inou velicí člowkové povstanou, nechává si na tom záležeti, aby své syny odchovával stavu duchovnímu. A těm kteří dostanu na sebe kutnu i jsou pomazáni svatými oleji, jest to také pak milé, neb se přesvědčí časem, že beztrestně a bez obavy před svědomím i před soudem po smrti pak mohou dovolovati si všechny výstupky, rozk še a prostopášnosti na světě jen posvěcený mnich a kněz. Kde jakého mladíka naleznou, který nechává na sobě znáti nadání duchem jen trochu schopným, už přičiňují se všemožně, aby jej získali církvi a její službě, neboť takovým dospělým později duchem pohybovati se svobodně ve světě nemá býti dovoleno, poněvadž by to mohlo svaté církvi škoditi. Mně mimo to vedla do klášter touha po větším vědění o nadpozemských věcech, neb jsem měl zásadu, že poznávání skrytých věcí a jejich dějstva jest pro člověka ne důležitějším úkolem životním. Byl jsem v klášteře arc sklamán, jako ty, a nemocen, jako ty, neboť klášter duchům našeho druhu není zdravým. Od rána do večera stále jen cíditi náboženské šatstvo pro lidstvo, olizovati podolky jeho, unaviti se odříkáváním modlitebních formulek a připočítávati je v zásluhu si před božstvím, jako nějaké peníze; toho snižovati, jakoby ono nebylo jen zjevem duše; poslouchati, kde blbost a nesmysl velí a velení, kde otrocká poslušnost a pora poslouchá. Giordano, ty víš, že est to mukou pekelnou! Než já probděl noci, kde ostatní spávali pohodlně často zpíl vínem aneb v náruči svůdné dívky nesvěcené, plníce takto daný slib čistoty a střídmosti. Já nahlédl do jádra a poznal jsem srdce náboženství, nechav si ukázati všechna jeho tajemství. A zhrozil jsem se, když jsem poznal, že jsem se dosud byl klánětí šupinám, škořepinám, a že jsem nesměl ani kláně i se duchu, jádru a zrnu pravého náboženství.

Radostí svou byl jsem jako zpilý nad nalezením pravdy a odvaha v tom byla nekonečná. Než nedalo mi to mlčeti a já mluvil sám sobě k zálubě. Počal jsem vésti útok na učení bludné, které kněží s velikou prací a námahá i n si vymyslili a sestavili a oni se na mně vrhli se zuřivou vzteklostí. Že jsem ale i to popíral, co jim víry samotným zbývalo, zděsili se nad tím a prohlásili mne za šíleného. Než ani šílenství toto nimi prohlášené nemůže mně zachrániti před jich pronásledováním. U n ch jest hřích nemoci a nemoc hříchem, tak tedy předchmatujíce ještě očistec vytahují ze zásobáren svých mučírnických nástroje pekelné k mučení o ětí svých, které za plny hříchu považují. Bruno, stojíme ještě u prostřed dob, kde blud není neštěstím, ale zločinem a kde víra není útěchou, ale zášťuhou. Církev nechce, jako apoštolové, trpěti rozličné duchy v sobě, neb ona chce opanovati duchy veškeré v hlstvu. Kdyby mohli poručiti přírodě, jako že nemohou, muselo by se skvíti všecko jednou a stejnou barvou červenou krvavou, neboť červená barva jest barva lásky, jako plášť kadinálův a katův Doslechl jsem se, jak se o mně radili a uprchl jsem. Chodil jsem po Italii a kde jsem chtěl býti pravdomluvným a spravedlivým, všude jsem musel uprchnouti. Z lásky k životu, abych se zachránil, mus i jsem často dopustiti se licoměrnosti náboženské. Když v naší krásné vlasti platí vřelá krev a vřelá víra. Než zachránil jsem tak mnohou duši, která bojovala mezi vírou a zoufalostí a pomohl jsem ji osvítiti světlem pravdy, přispěv k pravý čas. Ty budeš posledním mým zachráněncem. Opat poznal mne v kostele a jistě už přemýšlí o plánech a brouš meče. Buď mým nástupcem. Já nevylévám oleje na hlavu tvou a neskládám rukou svých na tebe, neb rozum povrhá odznaky a odznaky nenávidí rozum. My jsme oba stejní, sbratření. Proto slyš mé napomenutí.

(Pokračování.)

Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti.

Popsala pí. E. D. Slenker, přeložil prof. L. Klácel, 1881.

III.

Bylo velmi libezné jaro a celá příroda usmívala se v tiché jasnosti, když pí. Slocum a Oliva zase jednou šly navštívit Proktorovic. Oliva zamýšlela otevříti srdce své drahé přítelkyni své pí. Slocum, ale dílem roztržita těmi přírodními obrazy, ale větším dílem ostýchavostí o takových věcech mluviti ku staří, která by to neschvalovala, aby mladší učila ji znalejší. Došly ku zahradě, kde byly hned srdečně uvítány a vedeny do hovorny. Na stole ležela bible, dar od Olivy, a tak paní Slocum měla hned příležitost k rozmluvě ji zvláště oblíbené.

Well—drahá Fanny, jak se vám líbí ta svatá kniha? Vičte, že hned naše duše okřívá, když několik řádků přečteme, jak nám zní do srdce.

Odpusťte drahá přítelkyně, že nemohu v tom souhlásiti s vámi, ano nemějte mi za zlé, že se opovažuji zpříma vyznati, že se mi ta kniha docela nelíbí. Něco z těch historických částí bylo by zajímavé kdyby bylo pravdivé, ale jest v tom příliš mnoho záhadného, ano nemožného.

O milá Frantíško! odpověděla pí. Slocum vážně a povýšeným hlasem: U boha jest všecko možné. Zdali on

rozdělil vody v Červeném moři a postavil je jako valy po obou stranách a Israelité šly po suchu v té uličce, ale když přišel Farao se svým lidem, shrnuly se vodní stěny a Farao se všem vojskem byl utopen. A já nejlépe ty věci čtla, jež jsou zázračné a csvědčují sílu a milost bo í.

Pí. Slocum, řekla Susan: Fanny četla nyní poprvé něco v bibli, ale před dvěma lety měla jsem já také bibli a přečetla jsem celou, než před mladšími jsem ji stranila neb byla tak spros á a oplzlá, že jsem považova a za povinnost chrániti mladé mysle před ní. Vy jste připomněla vycházení Israelitů z Egypta a Vy víte, že bůh sám zatvrzoval srdce Faraovo, aby neustoupil a nepustil Israelity; já myslím, jestli kdo tam hřešil, že to byl bůh sám, neb on měl moc jak zatvrditi srdce Faraonovo tak i obměkčiti je, jen zlomyslný tyran může odhodlati se činiti zlé, aby ukazoval sílu svou.

Ale sl. Susan, víte, že cesty boží jsou jinaší, nežli naše. Bůh chtěl, aby poznali národové sílu jeho a chtěl ji osvědčovati divy a zázraky.

Ale pí. Slocum, nemohl on ukazovati všemohoucnost svou skutky dobrými, vznešenými a velebnými? Nemohl vnuknouti v srdce Faraovo laskavé smýšlení, lidmilost a ochotnost pustiti od sebe Israele s dary a požehnáním? Nebylo by to lépe, nežli kázati jim vypůjčiti se poklady, aby je pak podrželi—ukrásti je? Považte to vraždění prvorozených, ty rány—žáby, mouchy, vši, proměněné všechny vody v krev, a takových strašných činů více. Jak slavnější by si byl Jehovah postavil památku, kdyby byl stvořil loďstvo a lodě, jako Great Eastern, neb železnou dráhu s mostem přes to úzké moře, neb tunel pod ním a byl vyvedl vyvolený národ z Egypta a byl naučil Arona a ostatní kněží plavbě a pak, kdyžby Farao byl se protivil, mohl Aron dát zapísknout na parní píšťalu a věru Egyptané byli by se rozlítli po všech čtyrech větrech poděšeni. A co by bylo to za dobrodiní pro celé člověčenstvo, tím přirychlením vědy a průmyslu! Vody postaviti jako stěny jest proti přírodním zákonům a to provozovati je věru nesluš né—ba nemožné i pro „všemohoucího“.

Vaši kazatelé vždy napomínají lid, aby nesbírali poklady na zemi, že boháči nemohou se dostati do nebe, ale byla jsem zaražena, když jsem v bibli čtla, jak i Jehovah zakládá si na zlatě, na stříbře a na drahých kamenech. Což si nemůže toho natvoři i tolik jako jest jiných kovů a kamenů? Když vy sbíráte na něho v kostele vašem, nenapadá vám, že on si může toho hojnost sám nadělati aniž by jiní museli býti odříráni?

Sl. Susan, nemáte tak mluviti.

Já to vím pí. Slocum, ale slepice bojuje za svá kuřátka a tygřice za mladé své. Egyptské matky byly oloupeny o své prvorozence a v ničem se neprovinily a naše pohlaví musí vždy pokorně trpěti na slovo toho Jehovy v této knize neb jinde není, jenž praví, že ženské jsou jen stvořeny z kosti Adamovy, aby sloužily ve všem mužům co děvky a rodičky a má muž ve všem panovat nad nimi. Ony musí své jméno zaněnit v jeho. Muži vždy prodávali a kupovali své ženy a souložnice; ale kdo slyšel, že by byla kde žena prodala muže svého? Muž směl míti celá stáda žen a souložnic. Bible dovoluje mužům vyhnati své ženy, ale žena musí ostati s ním, byť sebe krutěji nakládal s ní.

V tom vstoupila k nim pí. Proktor. Pí. Slocum obrátila se k ní a snažně žádala, aby jí vyznala co myslí o bibli ohledně ženského pohlaví.

Well, odpověděla, Vojtěch a já máme své cesty. My činíme, co máme za nejlepší ku blahu všech a to dle pravidla vesmírnosti. On vykonává své práce co řemeslník a já též své v hospodářství a když jest potřeba, radíme se spolu jelikož dvě hlavy svorné jsou lepší než jedna. Když jsem byla děvče, matka má byla horlivá písmářka a já myslela, že bůh jest velký obchodník (busy-body), jenž se do všeho plete a prohlíží sukně, jestli mají tu neb tu tkaninu, lněnou neb vlněnou. To věru n sluší se pro boha. Když on udělal kožichy pro Adama a Evu, kde vzal kůže k tomu? Nebyla smrt dříve, než jedli z toho stromu?

Tak rozpráv ly dlouho o těch příkazech židovských, až pí. Slocum, ač smýšlení puritánského, usmála se nad těmi úvahami a nad způsobem jejich přednešení, jemuž ten vlastně rozuměl, kdo věděl, že pan Slocum prohlížel šití oděvů a kuchaření, neb on chtěl býti ve všem věrným následovníkem Hospodina.

Pí. Slocum konečně nabídla procházku do lesa. I měly pěknou kratochvíli mezi skalami a lesními bylinami, pak si sedly v stínu starého dubu. Fanny a Susan počaly zpívati příslušné k okolnosti písně Toto jsem si pamatovala z jedné písně:

I'm glad I've learned to love the thing,
That Fortune neither takes nor bring;
I'm glad my spirit learned to prize
The smiling face of sunny skies, atd.

Majíce v rukou krásné kytky z horských květin, mechu, ženských vlasů, panny Marie slziček a j. vracely se domů, něco málo pojedly a Oliva s pí. Slocum chystaly se k navrácení. Fanny přiblížila se k Olivě a prosila, aby vzala si nauč

Katolický biskup zlodějem.

Není tomu dávno, co velká síla věřících katolíků odpadla od víry v Cincinnati a jinde následkem arcizločinu arcibiskupa tamního Purcella, který vdovám a sirotkům odebíral po 20 let jejich úspory, jako by jim to chtěl schovávati do své spořitelny, již ale nemá, a ani do žádné knihy si to, co vzal, nevepsav, učinil pak pojednou úpadek a 4 000 vdov, sirotků a chudých v řecích bylo okradeno jednou ranou o všechno, co mu byli svěřili. Děla to přes $1,000.000. Teď podobné zloděj přišlo na světlo v Brooklynu, v katolické velké obci Greenpoint, N. Y., kde si chudáci katolíci, většinou Irčané chudí, kteří od ú t si utrhli, aby jen kněží dali na kostel a na službu boží, postavili kostel značně veliký a vybírali neustále mezi sebou i po domech chodíce mezi obchodníky a dělníky, d věckami a dětmi, a sebrali pen z tolik, že myslelí, že kostel jest nejméně dvakrát už zaplacen a že mají jej čistý i a farou i se vším, co k němu náleže o. Tu pojednou byli překvapeni, když jim biskup jejich, Laughlin, jemuž kostel odevzdali, a který měl pokladnu spolkovou na starosti, sdělil, že musí kostel přijíti do prodeje za ty veliké dluhy, které na něm lpí. Oni se ulekli, ale co měli počíti — vložit pan biskup musí všechno nejlépe znáti a co on činí, dobře činí, jako pánbůh sám. Kostel se prodával a biskup, ač byl důvěrníkem jeho a tudíž po zákonu neopávněn ku koupení koupil jej a je t celý jeho na dobro. Dluhy ale musejí zaplatiti katolíci ti z ovu, chtějí li do něho choditi, sice jim bude zavřen a dán jiné obci, která se zaváže dluhy ty zaplatiti.

Teď teprvé se rozbřesklo v hlavách náčelníků katolické osady tamní u sv. Antonína a oni nejprvé se chtěli přesvědčiti, mnoho-li peněz bylo na ten kostel vybráno a biskupu odevzdáno a kam se ty peníze poděly, když má býti dluh vyšší teď i s úroky, nežli když na kostel sbírali a skládali se počali. Ale biskup nechal je vyházeti z paláce svého biskupského, že s nimi sprostáky nemá co činiti, oni že mají za svatou povinnost platiti a mlčeti a nikdy že jim nemůže patřiti právo, aby mohli prohlížeti knihy biskupovy, a chtěli přepočítávati, mnoho-li peněz on od nich dostal a co s nimi udělal. Ubohé okradené ovečky nevěděli zděšením co počíti. Odebrali se ku kardinálovi McCloskymu, ale ten jim dal málo útěchy, neb zloděj od zloděje nikdy nebude, zvláště když zlodějství to jest svaté, a odpověděl jim na jejich stížnost, že on se záležitostmi světskými a majetkovými pana nejdůstojnějšího biskupa Laughlina nemá co dělati, on že jest kardinálem jen proto, aby spravoval duchovní potřeby a víru kněží, biskupů i církve.

Co teď? I odebrali se k dobrému právníkovi katolickému také a ten jim vysvětlil, že s biskupem nic nesvedou, leda pomocí soudů a to ještě těžce budou moci biskupa svého přinutiti, aby jim své knihy jejich majetku kostelního se týkající ukázal. Zadali tedy žalobu k vrchnímu soudu, žádajíce, aby byl biskup Laughlin přinucen knihy jim ukázati a podrobný účet složiti ze všech těch peněz, které od nich obdržel na kostel a co s nimi učinil.

Jaké ale bylo jejich překvapení, když v neděli 21. srpna co v odpověď na jejich žádost k soudu oznamoval jim kněz jejich vzkázání od nejdůstojnějšího pana biskupa, pomazaného páně, že nevezmou-li žalobu svou od so dů světských zpět a neodčiní-li všechny kroky soudní proti němu učiněné v záležitostech těch peněz jemu svěřených, že budou všichni z církve svaté vyobcování najednou a do horoucího pekla dáblům všem k roztrhání odporučeni, a že jim pak ani pánbůh nesmůže. Kostel pak že bude biskupem zavřen a oni že jakživi se k němu a k jeho správě počítati nebudou smíti.

Udeřilo do starších osady, jako hromem, že se sotva mohli zpamatovati, neb ani v myšlénkách jim nenapadlo, že zloděj biskup by chtěl takovýmto spůsobem se ze žaloby a odsouzení vykrábati a proto je drzost tato ďáblská překvapila. Než sebrav své smysly odbývali hned schůzi a jednohlasně se usnesli, že od své žaloby neupustí, kdyby hrom na hrom bil a že se ani klatbou, ani vyobcováním biskupovým zastrašiti nedají, zvláště když si jsou vědomí, že biskup nemá právo žádné je do klatby dáti a z církve vyobcovati, poněvadž oni se ničím neprovinili, žádná pravidla církve nepřekročili, učení církevnímu věrnými zůstávají a do kostela chodí pilně i všechny ostatní povinnosti řádně konají, jak jen možno od nich co údů církve očekávati. Kdyby se opovážil biskup vznésti nad ně klatbu a vyvrhnouti je ze sboru, zažalovali by jej znovu a on by navyhnutelně musel býti soudně donucen k odvolání své klatby a svého vyobcování, neb by nemohl dostati pro takové zneužívání úřadu dostatečných příčin a bez příčin podstatných to nejde, ani úřadové světští tak dalece by občany chrániti.

K tomuto dokládají „Děl. Listy" z New Yorku následující úvahu dobře myšlenou a plnou pokynů výhodných:

„Pěkný to opět příklad vydíravosti kněžské. Když osadníci každé neděle přispívají ze všech sil na kostel, snižují se k žebrotě dům od domu, pořádají všelijaké zábavy aby z nich vytěžili na kostel a všelikým spůsobem se vynasnažují o postavení kostela, stane se tento pojednou majetkem biskupa. A jestliže se stelá, stane se tento pojednou majetkem biskupa. A jestliže se stelá, stane se tento pojednou majetkem biskupa. A jestliže se stelá

do svého doupěte. Tigr neskrotne nikdy úplně a ani v menažerii a pokoutní písař ani v kanceláři. K stáru oslepne. Liška advokát jest po celé zemi domovem. Táhne se nejraději do větších měst; dohání-li ji nouze, s do měst okresních.

Od té doby co jest advokacie svobodna, rozplemenili se advokáti tak, že nemohou už býti všickni liškami; někteří stali se hladovými vlky.

Hyena nenechává ani mrtvých na pokoji. Když mrtvola již dávno v hrobě prachniví, prodírá se kněz s úžasnou lhostejností v její pozůstalosti, v které vyčenichá mnohdy lahodný kousek ve způsobě přirknutého odkazu, často však se musí spokojiti také s kostí, ohryzanou již od advokáta nebo lichváře.—

Pes domácí objevuje se, jak známo, v mnoha odrůdách. Buldok čili hafan je venkovský policajt; chrt diurnista; pinčl domácí informator, zvláště má-li děti mladou hezkou matinku a staršího tatínka; pudl, apportuji-l velk u hůl s knoflíkem, je portýr: ano máme docela i psa v řecké mythologie cerbera: u dveří kriminálů, s frakem šosatým a velkými žlutými knofliky.—

C) Letouni. Netopýr obecný vyskytuje se na celé zemi, zvláště ve větších městech, poletuje z večera až do noci po ulicích, jest rodu ženského a bývá často honěn policajtem.—

Upír zardoust i člověka dosti závažného: zakousnet se do něho ohromnými úroky. Sluje obyčejně lichvář a patří do kriminálu.

D) Hlodavci. Komedianti a akrobati umí lézti jakoveverky, kdežto myši domácí jsou zastoupeny sl žkami: nevíděny ohryzují kde co dobrého.

E) Chudozubí. Sem náležejí všecky děti a ctěné kávové společnosti, vulgo klepny. Tyto poslednější mívaly ovšem svého času zubů dost, vylámaly si je však o dobrou pověst svých milých bližních.

F) Vaknatí. Ve třídě této je nejznámnější řád zvaný „handrle“. Nost pytel na zádech a dělá lidi nervosními řinkavým vřeštěním po dvorech. V Praze druh ten zakročením policie vzal za své, aby nebral jiné.—

Ostatní v přednášce druhé. , Hum. Li-ty“

Světélka.

§ To bychom rádi viděli onoho mudrce jenž káže, že jest nezdravo spáti v peří? Hle, jarní kuře nikdy nespí jinako a jak jest tuhé a pevné, když si je k upime na snědení!

§ „Jest to prasmutný doklad honosivého našeho věku a jeho vzdělanosti!“ zvolal se slzou v oku a s neihlubším uražením všech svých citů zloděj, když byl ukradl nad krámem visící kýtu uzenou a shledal že je dřevěná.

§ Hel-n Hunt Jacksonová apsala knihu nazvanou: „Pravdivá historie o sedmnácti kočkách.“ Než kdo bude ten blázen, aby chtěl slyšeti o sedmnácti kočkách, když každé noci jich může slyšeti sedmnácte set po střechách před svým oknem?

§ Nevím, proč bychom neměli popřáti ženám práva hlasovscího, když již na tom záleží. Když taková mnohá žena dovede podporovati a vyživovati svýma rukama svého lenocha muže a několik dětí k tomu, proč by nemohla takováž také podporovati ústavu spolkovou, lépe, nežli ten její lenoch a mrcha muž?

§ Nenapravitelný uštěpačník vida jednou dveře u domu viseti už jen na půl ucha už po delší dobu, pravil: Zdali by ty dveře byly pověšeny, kdyby tak na někoho padše zabily jej?

§ V Pyrenejích jeden průvodčí francouzský vypravoval hostům svým, kde a jaká jest kde v horách a užlabinách slyšeti ozvěna krásná a jasná. Přišli až k vysoké skále jedné a tu vysvětloval, že ozvěna od této skály, jež stojí už na půdě španělské, jest velmi silná a dvojatá, ale že zní s přízvukem španělským už a tudiž ne tak čistě, jako na půdě francouzské.

§ Ach já mám tolik staro tí!“ stěžovala si pětiletá Lotinka Bábince šestileté. Včera k nám přišla zase jedna malinká sestřička a zůstala s námi. Tatínek jest na cestách a štěstí ještě, že byla maminka právě doma, aby se toho škvrně ujala.“

§ Fogg nemůže pochopiti, že na to američtí lékaři nepřišli, aby byly ochlazovali sín nemocného presidenta ve Washingtonu svoláváním každodenně kostelního věnečku. Fogg praví, že jeden takový kostelní věneček, který byl u u nich doma svolán, byl tak chladným, že by byl způsobil ledovou koru kolem plamene ohně na 10 palců tlustou v pěti minutách.

§ Pobožnost v kostele: Jedna pobožná: Podivejte se paní sousedko, na pastorovic Lizzi, když ta husa má zase nový šál na sobě.—Druhá pobožná: Co jich napadá, to nenový šál na sobě.—Druhá pobožná: Co jich napadá, to nenní její, mají u sebe hosti a tu se od nich ten šál vypůjčila pro dnešek, aby se mohla ukázati v něčem novém.—I ta zatrolená husa! Však až přijdeme do nebe, jistě se nebude moci vypůjčovati na sebe a bude muset choditi v takové peří, jaké jí narostlo.

§ V Atlantic City provozoval se zápas o přednost mezi plavci ve škopkách a na 5.000 osob se dostavil k vodě, aby se na ty škopky podivali, neboť co je jiného mohlo zajímati? Mnohým těm paničkám a slečnám byl škopek pravým nevkladaným a neslýchaným zjevením, neb málo která z nich ví, co jest to práti. Proto také se jimaty škopky tak líbily, že se mnohé do nich zamilovaly, jak prý jest to přerostomilé plovací náčiní.

§ „Pojď sem miláčku můj, Hildebrande!“ volala jedna rozmazlená maminka na svého bečivého synka, an přicházel právě do dveří. Tu přítelkyně její sedíc při tom, ozvala se: „Hildebrand? Jak vám to prosím, mohlo napadnouti, takovému hloupě vyhlížejícímu klukovi nehcat říkati Hildebrand?“—Matka celá zapýřená odsekla: „Třeba byl hloupým, jest můj a já nemusela se vdáti za vdovce se čtyřmi kluky vyrostlými, abych nějaké děti měla, jako vy.“ Takto šlápnuvši „přítelkyni“ na kuří oka, zbavila se jí ihned a vypila pak oba kofliky kávy sama.

§ Arcibiskup kolínský v Evropě nedávno o svatoduších svátcích nabyl divných zkušeností, když chtěl biřmovati dítky a jak to ze zvyku, nejprve je vyslýchal, zdali znají svaté náboženství, na něž mají skládati slib do nejdelší smrti. „Jest svátost svatého biřmování k spasení nevyhnutelně potřebnou?“ tázal se jednoho hocha. „Není, vaší milosti“, odpověděl hoch; „Když ale máme příležitost dosáhnouti jí, nemáme toho opominouti.“—„Dobře řečeno“, pochválil arcibiskup. Pak obrátiv se k jednomu děvčeti, tázal se: „A jest svátost stavu manželského ku spasení nevyhnutelně potřebnou?“ Odpověď zněla bystře: „Není, ale kdykoli máme příležitosti k dosažení jí, nemáme toho opominouti.“

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 18. ZÁŘÍ, 1881. ČÍSLO 5.

Prof. Ferdinand Schulz.

Spisovatelské působení Schulzovo vyznačuje se trojím hlavně směrem, předně v literární, kulturní a politické historii české, po druhé v beletrii a po třetí v žurnalistice. Kdo má z těchto činností jest nejzásluž nější, o tom sudtež jiní; my největší klademe váhu na jeho činnost v oboru prvním.

Literární a kulturní dějiny národa českého nejsou posud spracovány tou merou, abychom se mohli jimi pochlubiti jiným národům; isme pořád ještě v samých počátcích a posud nezmohli jsme se na dílo obšírné a důkladné, které by nám podávalo úplný obraz duševního života našeho národa od prvního jeho vystoupení na jeviští světovém až do našich dob. Nežli se nám dostane hotového, okrouhlého celku, musíme se spokojiti s drobnějšími obrázky, které nám vyličují jednotlivé se ny celkového obrazu, jen jsou-li dosti důkladné a do podrobnosti propracovány. A v tom právě velká jest zásluha Schulzova, že chvatje se vydati obšírnou **historii literatury české** probírá jednotlivá její odvětví duchem kritickým, poluživje na ně se stanoviska esthetického a kulturního, nikoliv zachmuřeným okem suchoparného Aristarcha, nýbrž jasným, bystrým zrakem pokročilého esthetika, který vytříbiv svůj vkus literaturami jiných národův klasických i moderních umí spravedlivě oceniti snahy a práce svých rodákův. Že se však opatrnosť Schulz k úkolu tomuto již od několika let se připravuje o tom svědčí předně jeho literární články, jež uveřejňuje v časopisech. Jmenujeme z nich některé. **Literární Idylla** (Lum 1894) věnován jest Marii Antonii (klášterní jméno Josefy Pedalové), a její poměr k Fr. Lad. Čelakovskému; v článku **Romány v stře dověkém písemnictví českém** (tamže 1875) probrány jsou všecky ploiy středověké romantiky české, cizím vlivem vzniklé, zejmena Tristan a Isolda, Tandariáš a Floribeliá, Tkadleček, Silfrid a Bruncvík, romány o Alexandru Vel., Historie trojanská, legendy atd. Týmž duchem a sm rem nesou se články **Příroda v českém básnictví a Hálkovy básně „V přírodě“** [Osvěta 1872], kdež úvodkem k posudku o Hálkových básních vytčen jest poměr mezi člověkem a přírodou jak se jevil a měnil v písemnictví českém od nejstarších dob až do časů nejnovějších, a **Česká ballada a romance** [t. 1877], kteráž to látka však spisovateli tak vzrostla, že její ukončení odložil na dobu pozdější.

V tento obor spadají také některé životopisy, jež vyšly z péra Schulzova a z nichž největší cenu má **Život Josefa Jungmanna**, vydaný Maticí roku r 1873; kromě toho jmenujeme jeho životopisné práce v Osvětě: **Příspěvek ku poznání Josefa Jungmanna** (o jeho zápiscích); **Vzpomínka na Johna Bowringa** [1873]; **Karel Sladkovský a František Doucha** (1880). Obšírný životopis a esthetický rozbor básní V. Hálka vyjde na konci sebraných spisů Hálkových.

Na polo již dějinám kulturním, na polo literárním náleží jí

články **Z dějin poesy lidu v Čechách** (1871) a důkladní studie o **Petru Chelčickém** (1875); do oboru pak dějepisu politického vydané v „Matici lidu.“: **Jiří z Poděbrad** (1868) a **Čáti vystěhovalci** (1876).

Se zvláštní pílí a nevšedním úspěchem pěstuje Ferd. Schulz literární kritiku, v níž zajisté nad jiné jest porodilejším a schopnějším. Působil ji už dříve v časopisech, které sám byl redigoval: v „Osvětě“ (1883), v „Českém obzoru literárním“ (1857) a v „Literárních Listech“ (1868), nyní pak ji pěstuje ve Vlčkově „Osvětě“. Na tom poli zjednal sobě Schulz zásluh nepopiratelných; kdo zná naše poměry literární i společenské dovede oceniti jak nevděčnou u nás jest úlohu kritikova a jaké k ní potřebí nezbytné obrněnosti a otrlosti. Také Schulzovi dostalo se za to mnohých důtkův od lidí nedůtklivých a domýšlivých, kterým vytýkal, že jsou na scestí. Tolik musí uznati k žády nepředpojatý, že jeho kritiky bedlivě jdoucí zákonův esthetických v nazírané „krásné literatuře“ hledají především krásu a prolchaty jdouce duchem vlastenectví vyžadují na básnictvu, kteří mají býti svého lidu učitelé, aby básníli duchem českým a neuváděli k nám cizáctví, které našemu lidu nikdy k duhu nepůjde. Zvláště pak obírá teristuje Schulze snaha čistě ideální, kterář se staví rozhodně na odpor neomalenému naturalismu, o čemž svědčí jeho přísné odsouzení Zolových sensačních románů.

Než obrátme se již k jeho plodům belletristickým. Mimo krátší novelky napsal Schultz následující romány: Starý pán z Domažlic. [Matice lidu 1878] Dle přírody (v Osvětě 1876) Rodinná sláva (t. 1879): Mladá žena a Rok v Praze (z Květů znovu otištěný v Mat. lidu 1880). O těchto posledních dvou vyslovila se Eliška Krásnohorská, že „již na první pohled objeví se v nich básník myslící, jenž z duše a přesvědčení; nevábí ho žádná, pouze blyskavá, neodvržující a nehřející bludička fantasie: ale pevné, čisté snahy mravní jsou mu vůdčími myšlenkami, jimž podřídil každý jiný, jenž po něčem tak nabaží, jako aby hnem se dozvěděli, co se stalo a „dostanouli se“. Právě v reflexivní jich části jest jejich nejlepší.

O žurnalistické činnosti Schulzově nelze nám prohlásiti platný soud, poněvadž tato činnost anonymem jsouc zakryta zůstává. Jisto jest, že „Národní listy“ z péra Schulzova přinesly celou řadu článků fulminantních a že Schulz nyní veřejného posouzení. Jisto jest, že „Národní listy“ z péra Schulzova přinesly celou řadu článků fulminantních a že Schulz nyní leží k přednímu spolupracovn ku u tohoto listu.— Zbývá ještě dodati některá životopisná data.

Ferd. Schulz narodil se dne 1835 pod Lichtenburkem. R. 1843 přestěhovali se jeho rodiče do Nymburka. S. studoval gymnasium v Mladé Boleslavi a v Praze na Novém a od 1848 na Starém městě. Absolvovav fakultu filosofickou vstoupil r. 1835 za vychovatele hraběte Václava z Kounic do domu paní Eleonory, kteréž setrval až do r. 1866. Téhož roku oženil se se sl. K. Grégrovou a vstoupil jako stálý spolupracovník do redakce Nár. Listů. R 1873 stal se profesorem na československé akademii obchodní pro jazyky český a německý, kdež až posud zdárně působí.

Schulz jest rytíř v nejlepším proudu svého působení a tvoření z něhož národu českému ještě hojná kyne žeň. „Světozor.“

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ přeložil F. B. Z.

Bruno v klášteře. 1580.

III.

Či bys chtěl, milý příteli, věřiti více zjevení, nežli rozumu? Věz tedy, že rozum jest nejmladší a nejpozdilejší je vení a že bude se hanobiti, až ještě dlouho po nás, plníc jeho uznání a důvěře. Co oni nazývají zjevením, to jen z nich samých zrcadlí. Nežli ale mohli zvuk tou pochytiti smysly svými a podržeti, rozezvučil se silnými vlnami kosmosem jich ucha a oni se domnívali, že zvuk ten vlévá se do lem jejich ucha a oni se domnívali, že zvuk ten vlévá se do jejich vnitra. Zvuk ten ale měl jen takovou hloubku, jakou měly ony bytosti, z nichž vyšel byl. Vidíš, proto muselo přijíti ještě jedno zjevení, poněvadž duchové stali se hlubšími. A dnes už zase jsou mohutnějšími a připravujeme nová zjevení, která musíme poznávati co díla ducha svého vlastního a nemáme hledati nad oblohou, co dříma v našich vlastních prsou. Hleď ta látka, již nahromadila století, která obraz tvorností svou vzbudovala svět nepochopitelný a neviditelný, zodpovídající rozumu, aby neopovážil se dotýkati se toho, poněvadž jest to proň nepochopitelné Rozum ale vnikl do jejich věrouky a pochopil aspoň tolik co je k tomu hnalo, by se nepochopitelné věci věci takové stvořili a vymýšleli — tím pak už nepochopitelnost přemohl a nad ní zvítězil. Rozum pak jenž nikdy nenávidí a nikdy stranně pravdu, že by od špatné strany přicházela, neodmítá od sebe, nachází-li pod sterými zámotky kousek pravdy. Či by nemělo všechno, co ze stejné bytosti a naší pochodí, obsahovati stopu pravdy v sobě? A tak se stane rozum všeobecnou barvou, v níž zrnka jednotlivých barev poznávati lze bystrým okem. Neboť co jest vším, nepronásleduje jednotlivost, nýbrž přijímá ji na sebe.“

Pietro ve své horlivosti ani se nebyl pohlédl po celé naviděl byl ani, co se v ní krásného nalezá. Drže ruku mladíkovu ve svých rukou, vinul ji pevněji stále k prsoum svým a ztápěl zraky své v jeho, kteréž jako žíznivé napájely se slovy, kteráž z úst ušlechtilého proklatce jen se hnula. Když pak ukončil byl Pietro, spozoroval teprvé na židli vedle sebe provaz bičíkový a zhlédl, jak růženec vypadá z ruky novice nedbale na jeho klín.

Dodal hnedle na to: „Giordano, hleď, jak slabou jest církev proti tělu, v níchž se ponáhá myšlénka ozývati samostatně. Na nové náhledy a přesvědčení chce vrhati korálky růžencové a kde duch své blesky vysýlá ze sebe, nechává ona šlehati tělo bičíkem. Ona a lemůže přinutiti jen toho, který už sám sebe přinutil. Jen ten, jenž své myšlénky považuje za hřích, může na dále se dle jejího předpisu modliti; jen ten, kdo zápasí s pochybnostmi jako se zločiny, vyzbrojí se proti nim bičem. Komu ale jest pochybnost pouze se vynořujícím květem poznání, ten nerozšlápne květ ani to poupě, z něhož se rodí. Buďme svobodní a prázdní, bázně nízkých duší a pověrečné bázně před myšlénkami svobodní před růžencem a bičíkem. Není ucha v nekonečném prostoru světa, jež by slyšelo tvé modlení a radovalo by se nad tvým bičováním a úpěním; žádné oko nehledí ze vzduchu, které by se zalíbením pásla na krůpějích krve pod bičíkem řinoucích a počítalo by je s rozkoší. Chorobná mysl postavila vlastní ucho, vlastní oko do výšin nadoblakových.“

„Příteli, otče!“, zvolal mládenec v nadšení slabým hlasem dušeným, ale stále živější se ozývajícím. „O zůstaň se mnou a vodiž mně po polích nekonečného poznávání. Spojmenou a vodiž mně po polích nekonečného poznávání. Spojmenou a vodiž mně po polích nekonečného poznávání. Spojmen

Já mám za to, řekl velebný pan farář, že má dcera doprovázela vaši ženu k těm Proktorovic, neb jsem slyšel, že se o tom zmínila.

O ano, slečna Oliva bývá obyčejně s ní.

A vy myslíte opravdu, že sestra Slocum nadchnula nevěrou chodic do toho domu?

Věru, ona se nakazila.

Dobře, já zavolám Olivu a uslyším, co ona řekne o tom.—Zazvonil a poslal pro Olivu, a ona brzo se dostavila a na slovo otcovo se posadila. On pak tázal se jí, zdali nebývala několikráte n Proktorovic poslední dobu se sestrou Slocum.

Ano otče! přisvědčila Oliva.

A tys my pravila, že oni neměli bibli—nečeklas to?

Ano, otče, ale já jsem jednomu z jejich děvčat jednu dala.

A děti nikdy nechodí do školy?

Ne, Vojtěch, otec jejich má sovu cestu a dává přednost vlastnímu vyučování;on praví,že se učí příliš mnoho v obecných školách.

Příliš mnoho, co?

Já nevím otče, jelikož jsem neviděla ještě pana Proktora.

Víš-li, jaké jest jeho zaměstnání?

Ano, on jest strojník zaměstnaný v dílně pana Barnese.

Oh! pan Rufus Barnes, vždyť on a jeho rodina jsou ředové naší církve. No Olivo, nyní mi pověz, zdali ty neb sestra Slocum kdy slyšely jste mluviti s nenctivostí o bibli, když jste byly u Proktorovic?

Ne, nikdy, řekla Oliva usmívavě, ale slyšela jsem zmínění se o neslušnostech neupřímných, jež má bibli a o těch nesmyslných pohádkách, tam povídaných.

Bylo to před tím, co jsi dala jim tu bibli, nebo po tom?

To bylo po to m. Vidíte, že ji Fanny nevěděla nic o tom co v bibli jest, i počala to čísti bez předsudku s rozumem a tázala se na tolik věcí po vysvětlení, že ani pí. Slocum, tím méně já mohla jsem odpovídati dostatečně a včera mi chtěla vrátit tu bibli co nemravnou a neslušnou ku čtění.

Bratře Slocum, já musím sám navštíviti tu rodinu, řekl Newton a Oliva vyšla ze světnice. Já jsem se ještě nikdy nesešel se skutečným nevěrcem, o evřeným a osvědčeným, tak že celý svět znal ho, co zač byl. Já jsem četl nevěrecké knihy—já jsem čet l písma Tom. Paine-a a to byla tvrdá pilulka, ale já nedomýšlím se, že by tento člověk Proktor dostal se navrch v hádce se mnou o bibli.

Pak měli tito dva „ochranco é slova božího“ dlouhé radění jak by se dalo Pr ktora vyvrhnouti z jeho postavení a usadit na jeho místo bratra Nicholase, jenž nemá žádné zanětnání.

Ano, řekl starší, my musíme hledě , neb znáte, co praví svaté písmo, že člověk, jenž nepečuje o svou rodinu, jest horší, než nevěrec a není církev rodina a nejsme my úřadníci její? Jsme její rodiče a z odpovědní za blahobyt úřadní její. Tak starší ulevi mysli své odešel.

Odpoledne Rev. dr. Newton nastoupil cestu k Proktorovic. Nebylo mu nesnadno poznati to místo, neb ou slyšel tolik živých popsání jeho domku a krásné zahrady, že nemusel hledati. Již byl u dveří, i slyšel basový hlas a více ženských hlasů zpívati a i svrhany je doprovázeti. Počkal až bylo ukončeno, zaklepal na dveře a bylo mu otevřeno od paní Proktor mající jak obyčejně, svou ženskou práci seb u. Tázal se, zdali tu přebývá p. Proktor. Přisvědčila paní a zvala jej, aby vstoupil do hovorny. Rodina se odstranila a ti dva muži ostali sami.

Dr. Newton podal p. Proktorovi svou navštívenku řka: Já se domnívám, že mám to potěšení mluviti s panem Proktorem?

Ano to jest mé jméno, odpověděl p. Proktor zdvořile.

Líbuji, vedl dále kazatel řeč, že jsem se vetřel ve vaší zábavnou společnost.

O, nikoli, pane! to byla jen má rodina. My jsme si u stanovili každý týden jeden večer věnovati hudbě a dnes jest ten večer k tomu. Já mám za to, že by všecky rodiny měly míti jisté doby pro umělecké cvičení, pro vznešenější vyražení po práci.

Kazatel přisvědčil, ale chtě se bez prodlení dostati k úkolu své návštěvy, tázal se p. Proktora, že on tak vzdělaný muž neposílá prý děti do školy. Zdali tomu tak jest?

Ano! byla odpověď, já nestojím o to, aby někdo mezi mnou a dětmi mými byl, jenž by dělal něco za nás, co sami můžeme zastati.

Ale p. Proktor, jsouť mnohé děti, jež vyrůstají ve zanedbalosti a tuposti.

Ano, to jest na rodičích. Školy jsou užitečné pro rodiče, ježto nemohou neb nechtějí učiti děti své doma.

To jest proti rodičům, ale co máte proti školám samým?

Učitelé, kniby a celý pořádek jest vůbec rázu sektářského.

Jak to může být, řekl dr. Newton. Ano, my počínáme modlitbami a čtením v zákoně a někdy zpíváním hymny, ale knihy jsou veskrz od unie a žádná sekta nemá v nich přednost před jinou.

To jest mylka, p. Newton, řekl Proktor, usmívaje se. Jak je s katoliky? není vaše bible pro ně sektářs á? A co pro Čiňany? Není vše sektářské; co pro Židy, pro kvakery, pro nevěrce?

Ano, ale naše vlast jest křesťanská, p. Proktor, a víte, že jen tam, kde kříži se klání, umění, vědy a vzdělanosti k cetu.

To jest všecko jen povídání nesmyslné—smím-li se vyjádřiti bez okolku. To jest tak, že vzdělanost jest tam, kdo nosí střevíce na vysokých podstavkách, ocasaté sukně a ty rozličné módy. V zdělanost žádala o lepší náboženství, než bylo pohanství a tak kněží vybírali, co se jim zdálo lepší z té staré pověry, ale nechytlo se, neb bylo nové a nebylo rozumno, tak se připjali vášnivě k víře otcův svých a tak kněží slátali mnohé v křesťanství, a to jest jen zmudrované pohanství.

Já jsem věru polekán, p. Proktor, že vy tak soudíte o našem svatém náboženství. Bible jest slovo boží a má býti všudy, vždycky, u všech.

O, doktore jaké vznešené slovo jste vyslovil.—

Ano to jest nejvznešenější, jest takové důstojnosti, že platí pro všecky vždy a všudy. Tak řekl sv. Augustin o katolickém a *katolické* jest to, co jest pro všecky vždycky, všudy—a já bych rád jmenoval učení osvojených filosofů katolické, ale ovšem to historické katoličtví, ta papežská neomylnost jest nejméně katolická, ale rozum osvojený, jehož obsahem jest *pravda*, jest katolický; dobro-smělost jest katolická,lada jest katolická,ale věru bibli se nehodí pro všecky všudy, vždycky, nehodí se pro děti, pro vzdělané, pravdomilé—pro žádného vědce, jemuž jest nesnesitelna, ano, já bych si počítal za hřích, kdybych byl vštípil do mých dětí víru, že dobrý bůh mohl napovídati někomu takovou knihu.—*O jak jest titěrná, dětinská, směšná, falešná, nakažlivá, nemravná, opilá a rouhavá.*

Oh! Oh! Oh! zvolal Rev. Newton takřka bez dechu, jak strašných slov užíváte; nemůžete dokázati ani j dno.

Ano, já mohu dokázati všecko to ze kniby samé. Mám počíti?

Ne! Ne! Ne! Nemám nyní času, řekl třesa se rozčilený doktor a popadl svůj klobouk Musím jíti v povinnosti své.

Dobře tedy! řekl p. Proktor, směje se. Přijďte zase, když budete míti chvíli prázdnou, dokoname naši otázku.

Good bye—good bye, Sir, bůh smiluj se nad vámi,bylo všecko co doktor řekl a spěchal dá e po zahradě a když nestřásl prach s nohou svých, bouchl nábožně malýma dvířkama u východu

(Pokračování.)

Růže Vinohradská.

Jde-li někdo procházkou podél zbytku hradeb za bývalou Žitnou branou, tomu zajisté útkví v očích pěkný třípatrový dům poblíž hradebního příkopu o samotě stojící, s příjemným čokoládovým nátěrem a jak brčál zelenými žalousiemi. Žalousie ty jsou po celý den spuštěny; jen pod večer, kdy slájající slunko ospalou hlavičku stydlivě za cihlovými zdmi pražské porodnice schovává, vyběhne v prvním okně nízkého mezzaninu žalousie do výše a v okně objeví se naivně roztomilá hlavinka dívky asi šestnáctileté.

Litoval bych však každého, kdo jda právě kolem za hledě by se do těch velkých, snivých, čarovně zářících očí. Ten neušel by jisté svému osudu a propadl by zrovna tak hrozným mukám srdce a i lidské hanbě, jako — — inu ano, jako já!

Bylo to před dvěma měsíci — pamatuji se na to jako dnes, ačkoliv jsem se staral všemožně, abych neštastnou příhodu v chladivých vlnkách pražské „Lethe“, říkají tam „u Fleků“, na věky utopil. Šel jsem procházkou, právě kolem domu s čokoládovým nátěrem. S teplým úsměvem zapadalo slunko za jednou výškou výše zmíněného útočiště. Snal jsem klobouk a stíral šátkem krůpěje potu s čela, když dotknul mého ucha ostrý skřípavý šust, jako když hromada došků sesype se. Oh édl jsem se a zůstal v největším horku stát přimrazen. V otevřeném okně stála dívka nevídané krásy, navinujíc šňůrky vyhrnuté žalousie. Nebesa! ty oči, ty krásné opojné oči—jak živ jsem takových neviděl! Jen jednou je na mne upřela, plně, upřímně a již jsem byl ztracen.

Usmála se; snad že mi porozuměla. V dírce mého modrého švihácského kabátce pyšnila se pěkná rudočervená růže. Zrak dívky svezl se ihned na mou plnou růži. Musela se jí líbit, neboť patřila na ni s takovým zanícením, s takovou roztoužeností—musil bych být hlupcem, kdybych to nebyl spozoroval.

Pozorně vytáhl jsem růži z dírky. „ rásná slečno“, pravil jsem hlasem ještě rozechvělým, „učiníte mne šťastným, popře ete-li této růži na svých hradrech místečka.“

Ah, jak se zapýřila, ta milostná holubinka, jak jí ten červánkový nach krásně slušel!

Přijala z mé ruky růži—já se vypnul při tom až k oknu —a zazvonila hláskem jako ze stříbra: „Milerádа, spůsobili vám to radost.“ Pak zastrčila ruži za plná hradra — na mne přicházely mžitky—ještě jeden laskavý, snivý pohled a žalousie zase zapadla — — —

Dlouho, dlouho, hleděl jsem do okna, doufaje, že zelená žalousie se zase vyhrne. Zmýlil jsem se. Slunko zapadlo docela, lehký větřík oznamoval příchod noci a já kráčel volným krokem a s těžkým srdcem zase nazpět ku Praze.

Tenkráte nešel jsem mezi své přátele „u Fleků“—ne, ti by se byli mým horoucím citům ještě vysmáli — bloudil jsem raději pražskými ulicemi.

* * *

Každý román má svou exposici a svou katastrofu. Hrdina románu bývá tak dlouho zmítán osudem a lidskými nástrahami, až se konečně vši slotou rekovně proseká a se svým ideálem—ožení. To je ta katastrofa. U mne to šlo obrácené, jako se mi obyčejně všechno po hlavě staví: řas to ví, kdybych se byl narodil „antipodem“ někde v Americe, mohl jsem být snad nejštastnějším člověkem na světě. Pozoruji, že hořknu—chci raději dál vyprávět.

Druhý den, snad asi čtvrt hodinky dřív, dostavil jsem se k domu s čokoládovým nátěrem a zelenými žalousiemi. Na mém kabátci pyšnila se opět červená růže, ještě krásnější, než ta včerejší. Aj, byla to náhoda — anebo mne snad moje zbožňovaná očekávala? Jakmile jsem se k domu krokem zdlouhavým přibližoval, vylítla žalousie do výše a má rozkošná dívka vyložila se z okna. Oh—jak mi to slastně všemi údy probíhalo, jak se mi srdce radostí třáslo, když jsem spatřil na jejích hradrech růži od vůrka.

Z počátku se stavěla, jako by mne ani neviděla. Snivá její očka nořila se v šťavnatý trávník, který dům kolkolem jakoby zeleným aksamitem lemoval a pozorovala zdánlivě bujný rej přelétajících bronzek a tancujících mušek.

Došel jsem až k oknu. „Dovolíte, ctěná slečno, abych včerejší růži za čerstvou vyměnil?“

Nyní teprvé sebou trhla a rudý červánek přelétl přes její líce. Bylo to do opravdy, anebo dovedla se snad začervenati, jako dovedou mladé panničky podlé libosti a potřeby ronit slzy?—

„Vždyť, jak vidíte, ta včerejší ještě neuvadla!“

„Skutečně, slečno—to proto, že jste přijala malý dárek s takou laskavostí!“—

„Anebo, že to dárce s dárkem upřímně myslí?“ Při těch slovech pohledla dívka upřeně do mé tváře.

„O, věřte, slečno, věřte, že ano a učiníte mne šťastným. Jediný pohled vašich opojných očí mne oslnil, okouzlil.... slečno, miluji vás horoucně!“

Pronesl jsem slova ta tiše, ale s přesvědčující upřímností.

Dívka byla patrně pohnuta. Ušlechtilá její tvář vyplála novým růměncem, hlavinka její sklonila se k hradrům a lepá její ručka pohrávala rozpačitě s přáslí.

Po chvilce splynul čteracivý úsměv s jejich malinových rtíků. „Chci vám věřit—a i vy mi nejste lhostejným ....avšak....“

Temný mráček zastinil její čisté čílko a smavá lic se zase za musila.

„Pro bůh, moje nejdražší, co je vám....co znamená to ledové avšak?....“

„Nic....prosím vás, podejte mi svou růži, a přijďte zítra zas!“

Vztáhnula svou malou, měkkou ručku ke mně. Nemohl jsem se udržet, abych jí vroucně nepolíbil. Usmála se, vzala mou čerstvou růži, stlačila ta včerejší za hradra a na jejích troskách vztýčila čerstvou.

„S bohem....na shledanou....zítra....“

A již tvořila závistivá žalousie mezi námi hradbu jistější než sama čínská zeď.

Byl jsem šťasten. Tonul jsem v moři rozkoší a přestal chodit k „Flekům“. Se svými přátely jsem ani nemluvil—k čemu pak, aby si mne dobírali!

Jednou jsem potkal Karla, nejlepšího ze svých přátel.

„Pro boha tě prosím, příteli, co děláš—zapad jsi—co?“

Mlčel jsem tajuplně.

„Aha, uhádl jsem—nová láska....s bohem! za čtrnáct dní se asi uvidíme“ vysmíval se až drze.

Usmál jsem se opovržlivě.—

Jen něco kalilo mou radost. Chodil jsem k onu již plných čtrnáct dní—v novém tom domě zůstávaly celkem jen asi dvě rodiny—cítil jsem, že je mi to dobré dítě nakloněno, že je ke mně plno laskavosti, něžnosti, ale k dostavníčku aneb j n z domu jsem ji nemohl dostat. „Papínek by huboval....matinka nedovolí....až později, sdělím vše matince a pak budete moci k nám přijít.“ vymlouvala se obyčejně.—

Jednou, bylo to asi po třech nedělích, stál jsem jako obyčejně pod jejím oknem. Malvina (můj anděl) byla dnes zvláště v dobré náladě; smála se ustavičně a škádlila mne všemožně.

„Víte-liž, že čím dále tím více o vaší lásce pochybuji!“

„Malvino“, prosil jsem, „vy mi srdce trháte....vždyť víte, že bych dal pro vás život!“

Malvina se zamyslila.

„Myslíte to upřímně?“ pravila podávajíc mi ručku.

Odpověděl jsem vřelým pocelováním podané mi ručky.

„Již zase věřím. Chci vás zítra matince představit. Bude-li vám libo, naleznete mne zítra v pět hodin v Kravínské aréně. Matinka bude se mnou.....Ostatní sprostředku, i sama. Dříve však musím vám něco sdělit, co jsem vám posud ně s těžkým srdcem zatajovala a zatajiti musila. Nyní, jsouc přesvědčena o vaší lásce, chci bez ostychu mlu-

viti. Pane—nejsem, jak se vám zdám. Co malé děvče spadla jsem se stolu....neštěstí se nedalo více odčinit.... Právě moje noha schromla docela. Toť příčina proč jsem k Vám nikdy ven nevyšla.— —"

Jsou okamžiky, které i nejsilnějšími „náturou" pohnou. Ta moje nepatří právě k těm nejsilnějším—což divu, že mi ten slzný démant, který se na stinných řasách Malvininých pojednou objevil, jako kapka rozžhaveného olova na srdce dopadl. Bylo mi tak teskno, tak bolně... byl bych málem plakal....

Ani jsem nepozoroval, že žalousie po tichu zapadla S jakými pocity jsem se domů potácel, laskavý čtenář asi představiti si a mohu jej ubezpečiti, že mi nastala jedna z nejhorších noci, které jsem kdy prožil. Lomcovalo to se mnou jako horečka. „Ubohé dítě, ubohá Malvino—tak málodá, tak krásná a přece jen....mrzák!"—

Hluboká litost a neočekávané sklamání vynutily mi až slzy. S počátku převládala sice litost, brzy ale přidružilo se také trochu sobeckosti a přes všechen odpor vnucovala se mi opětně a opětně zpupná myšlénka: „Co jen řeknou tvoji známí, tvoji přátelé, až tě zítra uvidí s děvčetem-mrzáčkem; jak se ti vysmějou, jak tě budou jízlivé jejich vtipy bez milosti pronásledovat, hlodat, štípat, trýznit..oh!....."

Ledová zima mne obešla — cítil jsem ku své vlastní hanbě, že ta moje hluboce citěná láska nebyla než pouhý smyslný přelud, krátký pikantní akord, který ihned protivně zavrzal, jakmile drsná skutečnost do strun mělkého srdce zalehla. „Mám či nemám?" ozývalo se to v mém nitru pořád hlasitěji, „mám ještě na dál klamat děvče citů tak čistých a hlubokých pod plášťikem galantních slov a nastudovaných úsměvů? Či nebyla ta „vrouci" láska, jak bohužel! sám doznati musím, pouhá lesklá bublinka, která ihned rozplynula, jakmile jen trochu ostřejší větřík zavál? — —

Usnul jsem až pozdě k ránu. Když jsem se probudil, bila již jedenáctá. Vstal jsem, utrmácen na duchu i na těle, ustrojil se a šel do kavárny. Doufal jsem, že tam nalezu přítele, jemuž bych se upřímně ze svého hříchu vyspovídal a našel jsem jich tam plný tucet. To bylo otázek, to bylo úsklebků! „Je krásná, bohatá, brunetka, blondýnka, ohnivá, sentimentální?" Já mlčel jako pařez.

„Chtěli k tobě poslat deputaci—ha ha ha! — s adresou nedůvěry!" chechtal se úsklebně Karel.

„Přátelé, nechte si svou nedůvěru až na jindy — ode dneška jsem zase váš!"— —

Bylo rozhodnuto: do divadla jsem nešel. Šel jsem—k „Flekům".

* *

Na druhý den ráno vyburcoval mne Karel ze spaní: „Vstávej, leno hu, je tady listonoš—vsadím se,

„že v psaní veze bubičky
a každou za milion.— —"

„Panu H. J., právníku zde," křičel živě listonoš a hodil malé pečlivě zapečetěné psaníčko na stůl.

Karel mi podal psaní. Já roztrhl obálku a četl s zimničným chvatem:

„Ctěný pane!

Byl jste ke mně po tři neděle příliš galantním, než abych se hněvala, že jste včera nepřišel. Proč? Vaše „vroucí" láska ochladla asi v momentu, kdy unikly Vašim zrakům na chvíli tělesné vnady a zůstala jenom—láska sama. Jsem šťastna, že malá zkouška, kterou jsem si s vámi dovolila—mé nohy jsou bohudík úplně zdrávy—Vás beze všeho nebezpečí vyhojila ze krátké horečky. Jeli Vaše přátelství upřímnější než Vaše láska, zachovejte v milé paměti

Růži Vinohradskou."

„Oh, tedy na vždy ztracena!" vzlykal jsem bolestně. „Je zachráněna!" deklamoval mizerným pathosem Karel vztahuje ruce velebně do výše —

Divím se, že jsem teskráte svého nejlepšího přítele ze dveří vyhodil! (Z „Palečka.")

Katolický „Hlásek", kněžstvo a konec světa.

Je to pochutnáníčko, když tak jednou zabraje si katolický náš „Hlásek" v St. Louisu na učence a chce přiné ti nějaký vědecký článek, jako tenkráte se snaží pod názvem: „Kdy prý má býti konec světa?" V naší době svět už zcela odvykl učiti se z katolických kněh modlitebních i jiných, neb se přesvědčil, že tam po vědě a nestranné pravdě nových, neb se přesvědčil, cítí to, že nikdo k nim pro učenost li učenosti v pravěku, cítí to, že nikdo k nim pro učenost vícekráte choditi nebude a proto udatně zanedbávají se ve vědomostech, kdežto ostatní všechen svět pokračuje. Když pak svět ten učiní nějaký pokrok, který kněží nemohou ani pochopiti v zabedněnosti své, nedají si práci by dokulhali za světem vzdělaným, nýbrž jednoduše prohlásí pokrok ten učiněný za dílo ďáblovo, všechnu novou učenost za hloupost, všechny učence za blázny a pak arci nesmějí ani na pomýšleti, aby byli tak vzdělaní a učení, aspoň tak jako pilní hoši ve školách všech mohou se státi.

„Hlas" ukazuje, že všechny ty vlastnosti kněžské hlouposti jsou v něm soustředěné a když se rozbihá, aby poučil své nebohé čtenáře, kt ří si přece platí každoročně svých $2.70 za to, aby byli poučeni, klopýtá tak nemilosrdně,tluče se přes hubu a ukazuje svou nevědomost zastaralou i nepřistupnost ku všemu, co se vědou a učeností může nazývati, že se mu každý školák může vysmáti.

I'Přinesli jsme o předmětu tuto zmíněném, totiž o tom, kdy svět konec vezme či nevezme, několik pojednání, tak že naši čtenáři jsou s předmětem tímto seznámeni dostatečně. Pověřeční předpovídali konec světa na počátku tohoto roku, zvláště pak čekali jej, když se objevilo několik vlasatic na obloze, které jako by byly přišly na zavolání, aby hvězdu země naší shladili ocasy svými z počtu hvězd ostatních. Mezi pověřečnými a náboženými panoval v celé zemi strach a modlili se i připravovali na konec světa a na soudný den. „Hlásek" ani muk. Buď učil sám pluo strachu, že nevěděl ani kde stojí, aneb obával se říznouti hodně sobě samému do živého, že by snad pak nescházelo se předplatné, aneb, že by nechtěli pobožní více přispívati na kláštery, atd.—on vůbec o té celé věci statně mlčel, jako když mu hubu zašije. Když teď ale ty komety jsou už zase všechny ty tam a nic mu neudělaly, dostává kuráž a počíná hlasitě rozjímati se o tom, kdy prý má býti konec světa.

A víte jak daleko dospěl „Hlásek" ve svém učení se v slabikáři vědy? Věru až do roku dějin světa 1524, tedy jen do počátku 16. století a jest tudíž o celé tři a půl století pozadu, neb neví ani slůvka, ani písmenky, co se od té doby stalo, co bylo vyzpytováno a poznáno, a jaké svět v poznání va kerém učinil pokroky. Kdyby dosti málo o tom věděl, jistě by to nezapíral. O čem neví, nemůže o tom arci mlu viti. Jeho čtenářové mohou býti spokojeni, když je poučen je tak dalece, jak byl svět poučen před 350 roky; oni více prý ani nepotřebují ku spasení a kdyby prý věděli více, škodilo by jim to. Katolický „Hlas" odůvodňuje své hádání stran konce světa písmem svatým, sv. Tomášem Akvinským, starými Peršany, pohanskými Etrusky, proroctvím Malachiášovým, hvězdářem Steflerem a matkou Shiptonou, kterou předělal v mužského nějakého učence Shiptona, mysle, že stará baba v katolické církvi jest tolik, jako největší bohoslovecký učenec Mimo tyto důvody pro neb proti zkáze světa neví pranic „Hlásek", leda že se objevily letos komety ocasaté. Žádný katolík také nemá a nesmí nic více věděti. Kdo by chtěl vědětí více, nežli kněží, přijde do horoucího pekla.

Že ale „Hlásek" katolický a jeho patroni, katoličtí kněží i to staré co myslí, že ví, neznají, dokazují opět v tomto svém „učeném" článku nejlépe. Tak na příklad povídá „Hlásek" v úvodu svém k učenému článku svému, že již za dnů apoštolů byli mezi křesťany někteří, již se domnívali, že Kristus Pán co nejdříve přijde opět soudit tento svět a že tedy bude konec světa. Kdyby si byl učený „Hlásek" a jeho patron toho slabikáře náboženského lépe povšimli na všech jeho stránkách, byl by musel věděti, že nejen někteří ale všichni apoštolové a všichni věřící za dob apoštolských čekali za svého živobytí poslední neb soudný den a zkázu světa a to proto, že dle slov písma i sám Ježíš na to věří a takový nesmysl předpovídal. Nevíme arci určitě, zdali Ježíš skutečně takové nesmysly prorokoval, neb je v písmě svatém tolik o něm lží jiných, že lehce pochopíme, že o jednu lež více neb méně o něm v jeho proroctví v písmě nesejde. Ale pakli mluvil to, co písmo svaté píše, lhal strašně a zbalamutil apoštoly a první křesťany velice. Písmo nám klade do úst proroctví, že konec světa jest blízký a sice tak blízký, že ani toto pokolení nevymře ještě a konec světa bude zde. Apoštolové se dle toho řídili také, neb tomu skutečně věřili a čekali, že každý rok po jeho smrti soudný den se objeví. Nechtěli ani nic psáti, aniž stříkati, ani hospodařiti, připravovali všechny své posluchače jen na ten soudný den a když dlouho nepřicházel a oni jeden po druhém umírali, dostali strach, že se jeho proroctví nesplní. Konečně zemřeli všichni, i ten nejstarší Jan a soudný den nepřišel. To bylo nesnírné sklamání všech. Nadešel konec století a ono pořáde nic. Byla to trpká zkušenost a veliké sklamání, ale co počíti? Zemi rozbořiti neb zapáliti nemohli,aby se slova jeho splnila a proto ji museli nechat běžeti, jak chtěla a museli se hledět vpraviti v poměry, jak to jen šlo.

Tak vidíme, že velební páni bohoslovci i v těch starých věcech jsou velmi špatně obeznámeni, ba ani písmo svaté nechtějí znáti Nechtějí, pravíme, poněvadž dobře chápeme proč se vědomos i takové vyhýbají. Oni na jedné straně kážou, že byl Ježíš Bohem a tudíž všemocným a pravdomluvným. Kdyby ale přiznali se, před svými ovečkami, že Ježíš předpověděl něco, co se nesplnilo, ukázali by, že vědí, že nebyl pravdomluvný, že nic nevěděl, že apoštolové byli nim klamáni a klamali jiné a že to časem všechno přišlo na světlo. A přece oni líčí apoštoly všechny, že byli plni ducha svatého, tak že nemohli chybovati, ani lháti. Jak by se to pak srovnávalo dohromady? Proto raději si nechají vyčíst, že nic nevědí a honosí se nevědomostí tou, říkajíce, že pámbů jejich má nejraději blázny a nevědomé dítky a tím že každý křesťan má býti podoben, chceli do království nebeského se dostati. Kdo ale si žádá naučiti se něčemu více, nežli znají oni, blázni a děti, že hřeší a uvádí se do nebezpečí, že přijde o své spasení.

A víte, čemu se ti učení bohoslovci z písma a od svých starých svatých i nesvatých otců dozvěděli stran konce světa? Povíme vám to, a nesmějte se. Konec světa bude asi roku 2000 po Kristu, tedy asi za 120 roků ode dneška, kde už ani jednoho pobožného čtenáře „Hlasu" hlava boleti nebude a nebude moci velebným pánům vyčísti, že lhali a balamutili.

Prý byl svět stvořen za šest dní a sedmého si pámbů odpočinul. Jeden den znamená dle těch učených svatochů jedno tisíc roků a proto bude trvati svět také šest tisíc roků a těch bude konec za 120 let dle jejich počtu. Židé by to vlastně měli věděti lépe nežli křesťanští kněží, kdy byl svět stvořen, neb prý jim to pámbů zjevil a zap al. A oni počítají dnes rok 5.642 po stvoření světa, tak že by to dle jejich počtu mělo přijíti asi za 358 let ode dneška. Než to je maličkost. Křesťanští kněží to znají vše lépe a dle nich musí se tedy každý věřící říditi Do Abrahama minulo 2000 let od Abrahama do Krista zase 2000 let, a od Krista za 120 roků bude zase těch posledních 2000 let, když pak bude muset býti konec světa Tak jest to, a kdo to nevěří, jest kacíř a měl by býti upálen, aneb by mu aspň měla huba býti zašita, aby proti kněžské ruce učení nebrojil.

Ten poslední pak den nastane, až se bude slunce k západu kloniti, poučuje „Hlásek" dle svatých otců. Přijde Antikrist a bude vlásti se světem 45 neb 50 dní a tu bude lidem dána poslední lhůta, aby se k soudu připravili. K těmto 45 dnům přidává jeden bohabojný a učený kněz ještě 12½ dne a jak se tyto dny skončí, vezme svět za své a nastane veliký soud, troubení andělů na troubu a rozdělování ovcí od beranů, veselost v nebi a nářek v horoucím pekle.

Nejsměšnější při tom jest, že když si „Hlásek" a jeho bohoslovci nalámali hlavy, aby tuto všechnu učenost vyzkoumali a na světlo k poučení věřících svých přivedli,vzpomínají si teprvé, že jest to vlastně už hříchem,chtíti věděti, kdy ten den přijde, neboť tuto věc prý si ponechal bůh sám pro sebe v radě své a člověk nemůže nikdy o tom ničehož zvěděti. O době, kdy bude konec světa, praví prý sám Ježíš, že nikdo o ní neví, ani andělé v nebi, nýbrž bůh sám a má to tedy zůstati každému křesťanu skryto.

Když jest tomu tak, proč velební páni naposlouchají boha a odkrývají, co má pro ně býti skryto? Proč hledají a bádají, proč na světlo odkrývají a lidu i v katolických posvěcených novinách vykládají, kdy že to bude?

Ostatně kdyby se byl ten pan bohoslovec v „Hlásku" lépe do pí ma podíval, byl by ta n nalezl, že tam stojí, že nejen žádný člověk, aniž andělé v nebesích, ale ani syn člověka, to jest Ježíš sám o tom dnu a o té době nic neví. Tak to Ježíš povídal sám a stojí to psáno. Proč to zase zamlčují bohoslovci katoličtí? Či chtějí zamlčeti a smazati svědectví samého Ježíše o sobě, že on není vševědoucí a že jen bůh může všechno věděti a nikdo jiný a že tudíž není on bohem, aspoň že o tom nic sám neví?

Takové máme ty naše kněze a bohoslovce katolický. Oni se učí o celých 350 roků nazpátek a tu ještě ani tomu se nenaučí, co věděti měli a pakli se tomu naučí, což to pěkně zatajují a zamlčují, jen aby si neškodili na výdělku a nemuseli porážeti své vlastní vý nysly a lže, kterými lid nebohý balamutí. Ten lid chuďera věří jim, nechá se od nich za nos voditi a po louchá jich, neví nic a nechce nic věděti nežli co mu oni povědí a tak zůstává pozadu za světem, nechá se však šidíti, hubiti, odírati, utlačovati a ze všeho toho desátky ještě přináší věr ě á poctivě kněžím, mysle, že tím bohu slouží.

O, ty nebohý, svedený lide, kdy konečně prohlédneš a poznáš, kde jest cesta tvého spasení!?!

Anglická.

Po bojích „vítězných" stále
se „sedláky" ve Transvaale
čestný mír prý nyní je,
v němž se „vítěz" Anglie
zavazuje vší cí svojí,
že jich nechá....na pokoji!

Pohraniční spory Uher s Rumunskem.

Maďar ember, toť se ví, že
Rumuna moc nemá rád;
p oto se s ním teď už „bryže"
pak se začnou konsat snad

Bulharská.

Bulharsko se Porty ptá,
jaký tribut dát jí má?
To mu můžem snadno říc:
Ať jí dá mír nežli nic.

Opravy v Armenii.

Nalehají už v Anglii,
by provedla porota milá,
vše, co byla přislíbila a
napraviti v Asii.
To si páni, to si dáte,
to se pěkně načekáte!
Porte nejlip místo rady
poslat na kra kus armády!

Německá.

Hamburk bude, lze-li věřit zvěstem,
druhým sídelním v Německu městem,
Chce „car" Vilém Velký snad
také mít svůj—Petrohrad!

Otčenáš Čechů.

Taaře náš, jenž jsi v ministerstvu, posvěť se o Slovanech slovo Tvé, přijď k nám rovnoprávnost Tvá, buď vůle tvá silnou proti Němcům kašpárkům. Universitu vezdejší dejž nám hned, vyplň nám Svoje sliby, jakož i my hlasujeme pro Tě, a neuvoď nás v pokušení opposice, zbav ale nás burše. Amen.

Bismark

tal se v poslední době velice náboženským. A proto je mu nadevšecko **víra** že vše musí jíti podle vůle jeho; **naděje**, že Francie se ho zalekne, a **láska** k psu Tyrasovi.

Pražští granátníci vylítnou si tedy do Unhošťů...Maria Panno: aby tak s sebou vzali protektora Schmerlinga a někde ho tam zanechali na vartě.

Bismark: že se nemůže zbaviti **suchého** lámání? Ty můj Bože: jenom **namazat** a je pomoc hned!

A nic víc?

Do hotelu (rozumí se „Grand") přišel pan baron z Neimanic. Zavolal si sklepníka a vyptával se na připravená jídla. Sklepník začal odhalovati tajnosti kuchyně.

„Máme svíčkovou—"
„A nic víc?"
„Pak husu—"
„A nic víc?"
„Pak zajíce—"
„A nic víc?"

A sklepník dlouho povídal, co mají, až konečně baronek vybral si smetanový sýr. Hned po této scéně zavolal sklepníka občan Skála.

„He, sklepníku, co tam máte?"
„Máme svíčkovou—"
„A nic víc?"
„Pak husu—"
„A nic víc?"
„Taky zajíce—"
„A nic víc?"

Baronek, jenž dosud dialog tento mlčky poslouchal, vyskočí a křičí: „Sie, mir scheint, že si mne chtějí dobírat? Já jsem baron!...."

Občan [klidně]: „A nic víc?"

Povinnosti hasiče pražské obce.

Súčastniti se všech parád, pohřbů, případně svateb, křtin a j.
Jíti každý podvečer za holkou do Karlína.
Aspoň za hodinu dostavit se k ohni.
Stříkati vodu na obecenstvo, aby nechytilo.
Ke stříkačkám brátí z pravidla hadice a násadky.
Nedbati dítek a po případě odvolati se k ministerstvu.

S Němcem těžko se smluvit.

Jednou přišli dva venkovští hoši do Frenštátu. Poněvadž po dlouhé cestě byli unavení hlad je silně trápil. Tu zahlédli jeden z nich nad dveřmi holičovými žluté misky. „Ty, heva (zde) je hospoda, dime si jist." Vešli do vnitř a posadili se. Holič, kouřivaný Němec, ptá se jich sice, co si přejou, ale nemohl se s nimi dorozumět. Konečně moudřejší z našich venkovanů otevřel ústa a naznačoval pohybem ruky, že chce jíst. Holič přistoupil k němu, a v domnění, že si chce dát trhat zub, ohledával mu dásně drátkem. Jak to spatřil jeho kamarád, ptal se, čeho mu holič dělá? „I bere mně míru na šešket" Tu otevřel druhý synek ústa též. Holič přišel a zahlédnuv churavý zub, vyškubnul mu ho rychlým pohybem ruky. Synek se dal do pláče a chtěl i s kamarádem utéci. Holič ho však chytil a volal naň: „Du, becál!" — Nešťastný synek odpověděl mu plačtivě: „Šak bysté též bečal, debe vás někdo tak zmordoval!"

Pomsta statistova.

„Divadelní.

Je to k zlosti cítit v sobě tvůrčí sílu a zastávat pořád jen podřízené úlohy. Pan R. člen Lakého divadla, statista třetí třídy stoje před divadlem a čtvrtku papíru drže v ruce, dopálil se. Nedivme se mu—myslel, že aspoň dnes si zahraje, totiž řádně zahraje a zatím ho opět naděje sklamala. Na čtvrtce papíru byla napsána jeho úloha: Prvé jednání, druhý výstup. Němý žebrák jde od stolu k stolu a prosí o almužnu. — „Počkejte, já vám zahraju" zlobil se pan R. a šel pomalu do divadla. — Zvonek zacinkal po třetí, opona se vybrnula a zrakům obecenstva objevilo se jeviště, proměněno v hospodu. Tu se otevrou dveře a do vnitř se belhá starý žebrák. U nejbližšího stolu se zastaví. — „Co chcete?" osloví ho jeden z hostů. „Ach, smilujte se nade mnou, pánové! Jsem od narození němý, nemohu si ničeho vydělati" — — Dále nebylo němého Lazara slyšet pro smích obecenstva. Ale vítězný pohled jeho, s kterým odcházel z jeviště, hlásal divákům, že jest pan R. s dnešní svou úlohou jak náleží spokojen.

Pražský hasič a jeho ředitel Lammer.

Hasič: „Melduju poslušně, že jsme už z parády doma a málem byl bych na to zapomněl...hoří Národní divadlo.—Lammer: Ať aj ať! Toť mi honem běžte pro rukavičky a nezapomeňte vzít s sebou také nějaké vrzinky!

Baptisté, jak známo, křtí obrácence na svou víru v dospělém jejich věku potápěním jich v řece. Při takovém křtění kazatel jeden nedávno mezi jinými vláčel se do vody s jedním vysokým a hubeným mužem velmi bystrých očí. Postavil pak shromáždění na břehu obvyklou otázku, zdali jest nějaké příčiny, proč by neměl tento hříšník býti pokřtěn od svaté církve baptistické. Na to ozval se ze shromáždění starý zavalitý a pokojně před se hledíc muž, řka: „Velebníčku, nechci se vám plésti do řemesla, ale přece bych vám rád pověděl, že jest to velmi tuhý starý hříšník, kterého držíte právě v rukou a jedno potopení mu asi nic nespomůže. Kdybyste chtěl všechny jeho hříchy důkladně z něho vymočiti, musel byste jej nejméně nechati přes celou noc ve vodě na kotvici, na mou duši!"

Do St. Paul Minn.

Veškeří páni odběratelé se tímto upozorňují, že mohou své doplatné aneb předplatné na časopisy „Ducha Času" a Amerikana složiti u p. Jana Píchy 281 Fort St., kterýž jest naším jednatelem a tudíž oprávněn za řečené časopisy vybírati.

S úctou **VYDAVATELSTVO.**

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 25. ZÁŘÍ, 1881. ČÍSLO 6.

U RAKVE PRESIDENTA GARFIELDA.

CELÝ národ pláče, lká i sténá,
žalem skličen, — žalem nejhlubšim,
smrť mu bezohledná, rozezlená
ránu vryla šípem nejprudšim.

Nejen národ svobodný a mocný
pláče zvoleného vladaře,
v němž všechnu naděj zdárnou skládal,
pod nímž růsti hodlal bujaře:

Ale všechny země kolem truchlí
nade správcem našim v hrob skleslým,
jenž byl veleduch a velký člověk,
s jménem po všech vlastech přeslavným.

Vrah nám bídný ďábelskou štván zlobou,
nehoden jsa zván být člověkem,
zabil prvního všech vůdců čestných.
Kleť buď dnes i každým pověkem.

V smutku všeobecném stranou skládá
strannik každý sporné náhledy:
oči všechněch bez rozdílu vlhnou,
obličeje všech jsou přebledy.

Paláce i chýže barvy smutku
zdobí, důkaz stejné bolesti:
zvony hrana zvučí, děla hučí,
nelze netečníka nalezti.

Garfieldovi v hrob my složme lásku,
již si v plné míře zasloužil:
pojme zdravé páže v pevnou pásku,
by nás po něm nikdo nesoužil.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha času“ překládá F. B. Z.

Bruno v klášteře. 1580.

IV.

Bylo po bohoslužbě a všichni bratří odebrali se ku společné večeři. Byl půst právě a měli ryby. Novicové seděli u poslednějších stolů. Bruno, v jehož žilách ještě slzy Kristovy a rozmluva Pietrova vřely, byl nepokojným. Této noci ještě měl započíti novou dobu svého života. Obrátil se ku svému sousedu, pobožnému to a půvabem církve svaté zaujatému jinochu, řka: Bratře, patř na naše vzory ty nábožné otce tam u stolů prvních, jakou práci jim ty ryby dávají a jak obtížně nesou to břímě utrpení Kristova. Já bych myslil, že zpomění na Krista bez ryb mělo by větší ceny, nežli tyto ryby bez zpomínání na Krista. Oslovený obrátil smutný svůj obličej, v němž tah rozmrzení se zračil, bleskl, proti Brunovi a pravil: Giordano, nečiníš dobře, že posmíváš se bratřím; co otcové založili, jest dobře založeno a svatá církev žádá od nás za první povinnost, poslušnost. Nežli posvá na ruka představených spočine na naší hlavě a nežli svatý olej pomaže ji, necítíme působení ducha svatého v sobě i mluvíme hloupě a nesmyslně po způsobu světa.

Slovy těmi odmlčel se nábožný novic, myslě, že dosti napověděl ku polepšení bloudícího bratra a pojídal své ryby dále.

Bruno si povzdechl a polo smutně a polo posměšně díval se na kruh následníků Kristových, kteří se uvažovali za nový národ vyvolený, jenž zavedl v život přísnější a lépe zařízené židovství, než potomci Abrahamovi a dává světu zákony, pod nimiž te to úpí více jsa sklíčen, nežli židé zákony Sinsiekými.

Když bylo po jídle a jeden vzdaloval se z jídelny za druhým, zavolal opat k sobě ještě jednou Bruno a pravil k němu laskavým a vážným hlasem: „Synu můj, zdali pak si vykonal všechno to pokání své, které jsem ti uložil? Víš, že musíš obléci na sebe člověka nového, nežli státi se může z tebe kněz samospasitelné svaté církve a ďábel musí od tebe býti daleko zapuzen, nežli svatý duch bude moci do srdce tvého vstoupiti. Zítra přijdeš ke mně a budu zkoumati srdce své.“ Položil pak ruku svou vykrmenou na hlavu mládence a pokynul mu milostivě, aby se vzdálil. Bruno pak cestou šeptal pro sebe: „Ano, zítra budou mne ovívati volní větérkové; zítra budu žíti ve svobodné přírodě, která není katolickou; zítra budu člověkem, jehož srdce žádný pop více proúrovávati nebude!“

Kráčel do své celi a když byl její dveře za sebou zavřel, vzbouřily se v něm opět všechny ty přežilé už pocity. Hořké slzy ronily se mu po tváři a vrhna se na lože prosté své, vzdychal a vzlykal: „Prchám z moci, která nenechá odpadlíka nepotrestaného. Odvažuji se života svého proti katanům své duše. Každý věk měl své mučenníky a potlačení, z jejichž počtu povstávají stále trpitelové, žádají nové a nové oběti. Krásné, sladké křesťanství, jak krásným a velikým jsi bylo, když tě pronásledovali! Teď ale panuje nad světem, stalo jsi se mocí ohavnou, chtějíc celého člověka sobě za oroka podmaniti. Římě, zvedám se a vypovídám ti válku! Ty posměšně necháš mou rukavici nepovšímnutou ležeti, než já se ti přece vyrovnám; ty vládneš pomocí pověry a šíříš nevědomost a povrhání vědomostmi o přírodě a její zákonech. Já ale budu šířiti vědění a poznávání těch zákonů přírodních i člověka, neb jen tím poznáním bude tvá říše s povrchu zemského jednou sfouknuta. Římě! Mladík slabý teď ještě v jednom z posvěcených tvých žalářů úpící, nenávidí tebe a jeho nenávisť žádá zadostiučinění!“

Povstal. Stáhl povlak lože svého, pod nímž leželo několik klasických spisů latinských a řeckých. Svázal je do povlaku. Breviář a bibli latinskou nechal leželi na stole. Vyprázdnil ještě zbytek vína v láhvi a vypil je, načež shasil svítilnu mdlou. Otevřel pak okno, nímž úplněk světlo svůj rozlil po celi a osvítil krucifix nad jeho ložem visící. Vyhodil pak oknem před sebou do zahrady široký plášť a skočil za ním, ano to nebylo příliš vysoko, bez poškození na zemi. Opatrně a z dlouhavě plížil se cestičkami zahrady dobře mu povědomými až ku zdi, kde na svobodné půdě byl nejnižší a tu přelezl. Když pak už i zde ocitl se dě byla nejnižší a tu přelezl. Když pak už i zde ocitl se dě byla nenáležela více svrchovanosti kláštera, zabušilo mocně jeho srdce v prsou a tváře radostí zazářily. Hrdlo cítil útěchy. Drže obě ruce na prsou svých pevně, jako by chtěl opět uspokojiti radostně bušící srdce, kráčel pěšinkou jasně ozářenou. Spěchal. Ještě ozýval se v něm strach, aby jej nedostihli a nesledovali, ale když po delší době uraziv hodný kus cesty, ohlédl se ku klášteru a viděl jej jako malý temný bod mizeti v obzoru svém, nemaje ani ještě všechny své myšlénky srovnané, sklesl na kolena a pozvedl rukou svých vzhůru, jako k modlitbě. Rozmysliv si to a se vážně pravil: „Nikoli, modliti se nebudu, jako by tam někde nad oblohou dlel nějaký můj přítel, nějaký obraz můj a naslouchal slovům mým. Vždyť nemohu ani jediný bod nekonečného tohoto prostoru naznačiti, abych o něm mohl se domýšleti, že bydlí tam nějaký duch mne znající, vidící a slyšící. Všude jest to veliké, to nekonečné, co nazývají bohem a ve mně samém jest mi to nejblíže. Co ale ve mně jest, jsem já sám. Myslíti, cítiti a pracovati—toť bude od dneška moji modlitbou! Tam ležíš ty malé světlo, veliký klášteře! Jak nepatrným zdáš se být svobodnému člověku od tebe vzdálenému! Tak se na tebe musíme dívati, chceme-li poznávati tě v pravé své velikosti. Nekonečnost však jest všude nekonečnou—proč jste jen učinili jeden tělesa nekonečnou? Můžete se pak diviti tomu, že jednotlivec protiví se vašemu jednotlivému a jiná náboženství jednotlivá protivu jí se vašemu jednotlivému náboženství. Nikoli, v žádném jiném náboženství nenalezám nekonečnost, vesměrnost a kde by se tato někdy chtěla zjeviti a zavládnouti, aby platila pro všechny všude a vždy, tu hned obrazy ji strhnou v jednotlivosti!

Mladík mluvil hlasitě, jako by měl kruh posluchačů kolem sebe. Zaslechl dusot kopyt koňských za sebou a skryl se do křoví u cesty. Pochodňová záře rozlila se mezi listím a muži v červených hávech přijížděli blíže. V jejich středu postrkován jsa kopími a klicky kráčel Pietro s obnaženou hlavou. Jeho vlásenku s černými vlasy nesl jeden z pochopů na ruce zavěšenou. Byliť to sluhové svaté inkvisice a cesta jejich vedla k Římu. S tlukoucím srdcem a se strachem pohlížel Bruno na kolemjdoucí. Již chtěl vyříditi se z úkrytu svého a vrci se na prsa zatčeného Pietri.

Tu ale připadly mu myšlénky na jeho bezmocí, na budoucnost, jakou si líčil, na práci které se zasvětil a k vůli které z kláštera unikl—a to opět zadrželo jeho přechvatný úmysl. Výkřik, který se mu z hrdla dral, utlumil a sotva dýchal. Nežli se vzpamatoval z podělšení svého a zranění své duše pohledem na přítele mučennika, minula světla, tlumil se dálkou dusot kopyt koňských a bylo, když ze svého úkrytu se vynořil, to světlo v dálce jen malé nepatrné, jako byl mu před chvilí ten klášter. Stál teď mezi dvouma světly, malými a vzdálenými stejně. Jedno tam v klášteře plálo pro víru, druhé osvěcovalo cesty svobodného myslitele k žaláři a smrti. Tam kráčel ten, jemuž děkoval své osvobození duchovní postrkován pochopy mrzkými církví svatou najatými a na druhé straně pohlížel sám uprchlík a ohrožený na klášter tichý. Od obou těchto protiv pozvedalo se zarosené oko do výše, kde zářily nesčetné hvězdy. Vnitřní zákon všehomíra, který všechny jednotlivosti jeho spojuje v mocnou vesměrnost, jejíž i on cítil se býti částí, upokojil jej a kráčel pak odhodlaně dále. Za delší dobu zakřitelo se od cesty nedaleko světlo a jeden starý rolník poskytl mladému kacíři, jenž se vydával za zbloudilého poutného mnicha, přístřeší pro zbytek noci.

(Pokračování.)

Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti.

Popsala při. E. D. Slenker, přeložil prof. L. Klácel, 1881.

V.

Starší Slocum navrátil se domů s radostnou tváří, citě zadostučiněním z podařené návštěvy na faře. On, jaksi sám sobě lichotil, že zabil dva ptáky jedním kamenem. Zanejprv, on seznámil veřejného pána s odbojným a hříšným duchem, jenž byl pose l paní Slocum a nepochyboval, že když bude pohnána k jeho soudu a poražena v její hrdosti, stane se pokornou a bude sloužiti jemu, jenž jest její zákonný pán a mistr. Za druhé: on zapisoval přízivice farníků přítele jeho Nicolase a on řekl k sobě: Což nemám sloužiti církvi a bohu samému odstraněním toho hříšníka Proktora z dobré služby a postavením dobrého, nábožného úda na jeho místo? Když vešel do domu, na'ezl paní Slocum, ana pozorně čte v bibli, ale jelikož to nic nebylo nového, nečíkal nic, nechávaje dějům jich proud.

Druhý den přišla Oliva ku paní Slocum povědět jí co se událo na faře a o její zkoušce ohledně Proktorovic, ale ona nevěděla nic o Nicholasovi, ani co starší řekl o tom že Abby st la se nevěřící, ale obě přítelkyně tušily, že se nic dobrého nevaří pro přítelkyně jejich na rozmarinovém kopečku.

Když jsi přišla sem, já právě četla 27. kapitolu sv. Matouše, kde se praví, že Jidáš hodil ty stříbrné do chrámu a šel a obešil se, kdežto v 1 kapitole skutků apoštolských on padl hlavou dolů a puk l a všecka střeva vysypala se. Já se divím tomu, že jsem nevěděla o tom a tak mi ovšem nenapadlo, jak ty dvě zprávy si odporují, že snad vůbec pravdivé nejsou. Já se velice tomu divím, že jsem byla tak slepá a nepozorovala jsem to. Jak jsem byla hloupá a jak nyní na celé to písmo jinak hledím—co jsem probuzena byvši k rozumu se obrátila.

Ano, Abby! řekla Oliva. Já pochopuji nyní, jak ten lid čte v bibli a nic o tom neví. Byly jsme jako jiné děti, jimž se v prvním mládí příležitostně říká, jak jest to svatá kniha a pak se to opakuje a dí se, jaký to hřích jest pochybovati o tom a při tom to ostane a ku osvojenému úsudku pak málo kdo dozrává. Vždyť trnu sama nyní, když si pomyslím, jak mám to vyznati otci, že jsem změnila ty náhledy v dětinství vštípené ve mne. Bude to také pro něho rána, on mi nedovolí mluviti, ano ani mysleti jinak než jak on o věcem smýšlí. On jest tak ustálen v tom smýšlení, že není žádná naděje pohnouti jej k mírnosti v té věci. Já nerada mu dělám mrzení, ont jest můj otec a čnil vždy pro mne, co považoval za nejlepší ale *pravda* jest vždycky pro všecky vždy vyšší než jiné co není samoosobné, tak žádný nesmí váhati, jí zadostučiniti přede vším. Já nemohu se pokrývati, ani se přetvařovati, to nehodné jest člověka poznávajícího čest svou. Lež jest největší hanba, neb jest zrada sebe samého.

Olivo! nezahoďme se, slibme si, že my ostaneme při sobě, naše náboženství budiž vesměrnost totiž, zaslíbiti se zákonům Všehomíru, nad něž nemůže býti nic vyššího pro člověka úda sebevědomého toho Vesmíru — a Proktorovic ostanou s námi.

Já to vím, ale pomyslí si, co trpěti budu, když se ode mne odvrátí všecky společnice a budou mi spíati. Já jsem již odstoupila od nedělní školy, neb již mi jest nemožno učiti, čemu sama nevěřím. Ale všecka ta bolest přemáhá utěšenost, že jsem prohlédla a osvojil se rozum můj.

Rev. Dr. Newtou přišel domů hořce rozčilen proti Proktorovi. On cítil, že byl poražen, zahanben od jeho chladné filosofie. Nevrle musel uznati, že Proktor jest dobrým otcem, dobrým manželem, sousedem, občanem dělníkem—ale to všecko váží jen, jako pírko—neb on jest nevěrec, boha nepřítel, nevěří na jeho svaté slovo, ano za šalbu a lež to vyhlašuje, a on troufá si postaviti se proti mně, jenž třicátý rok pracuji na vinici Páně. Toto rozvažuje s hořkostí přišel domů a kned dal vědětí Olivě o své návštěvě, prokliná Proktora pro nevěru jeho a hlasem rozkazovacím zakázal jí na vždy viděti Proktorovic. On jí vyložil, jak jest nebezpečné pro křesťana poslouchati zatraceného filosofa za jehož hladkými slovy ďábel schovává své pazoury.

Ale otče, my máme býti ke všem laskaví, ať jsou křesťané, mohamedáni, pohané—

Ano Olivo, ale nevěrci nemají právo žádati úctu od křesťanů, oni jsou horší než pohané a jsou hanbou země.

Ale otče! to slovo nevěrec (infidel) musí míti rozličný význam; vždyť sám Kristus byl infidelem proti víře své doby.

Ai, aj—nevěra už zde pod mou vlastní střechou! Jest to možné, že had byl v stavu vlouditi se do mého vlastního domu a zde nalézti jinou Evu? O bože, sešli své cherubim s plamennými meči k ochraně mého domu. Může-li to býti že mé vlastní tělo a krev jest též nevěrecké? Já jsem pracoval na vinici páně, až mé černé vlasy zbělely a tělo mé jest slabé a klesavé, kdežto trní a plevel bují v mé vinici!

Oliva vykradla se ze světnice, až by otec měl času k „schlazení“. Ona byla velmi úzkostná nerozmrzeti jej, ale litovala ho pro jeho slepé svatoušství a tázala se zdali může i na sebe naříkati? Ne, ona jen konala co svědomí jí kázalo. Ona plakala za otce svého, ale za sebe neměla žádnou slzu. Mučenníci trpěli ve všech věcí za to, co měli za pravdu a netrpím já též za pravdu? řekla k sobě. Já vím, že to jest pro blaho všech budoucích pokolení, aby blud a zpozdilost byly vykořeněny pravdou a moudrostí a když já něčím sebe menším mohu přispěti, mám já jíti stranou protože jsou mi v cestě nějaké překážky, přes které bych mohla padnouti?

I zdálo se jí na jednou, jako by volal hlas k ní: Buď spravedlivá, buď pravdomilá—buď dobré mysli a učiň rozum vůdcem svým a nestrachuj se! a ona padla do spánku a zapomněla na všecky nesnáze.

Když přišla k snídani, všichni údové rodiny seděly u stolu a společnost byla též zde; ale nebyl to veselý kruh. Dr. Newton hleděl zamyšlen, mrzut. Oliva se cítila jako odsouzená nešestnice a pí. Humphries, hospodyně, hleděla s jednoho na druhého s nedůvěrným pohledem, jako by cítila blížící se bouři.

Oliva šla do své světnice mluvíc k sobě: „Buď spravedlivá, pravdosmělá.“ To já chci, jako sobě by odpovídala, ale jak mám býti dobré mysli, když nejlepší přítel, otec můj se odvracuje ode mne?

O desíti hodinách dostala poselství, že má přijíti k otci do knihovny. To vjelo jako ostrý šíp v srdce její, ale ona srdečně a srdnatě šeptala k sobě: „Buď spravedlivá, buď pravdosmělá“—a slíbila si uposlechnouti.

Když vstoupila do knihovny, otec seděl na zádu opřen ve své stolici, hleděl přísně a zamyšleně, netrpělivě ku všemu. Chladně kázal jí, ať sedne a tázal se jí, proč odešla ráno před modlitbou?

Ctěný otče! řekla ona třesoucím se hlasem, prosím tě, abys mně nenutil, bych odpověděla na tuto otázku.

Olivo, není má povinnost starati se o tvůj blahobyt?
Ano otče, v jistých okolnostech a s jistými výminkami.
Okolnosti a výminky! Co si pod tím myslíš Olivo?
Já si myslím, otče! že jsou doby, v nichž by nemělo býti rodiče samopanské.

Oh! vidím všecko, poněvadž jsi dvacet let, domýšlíš se, že máš právo jednati, jak se ti líbí, zanedbávati prostředky milosti a připojiti se k nevěrcům nejčernějšího druhu; a kdo ví co dále? Snad již jsi taková jako ti Proktorovic, již jsi dozrála k zapření boha, jenž tě stvořil?

Já věřím v základní sílu, jež sedí na trůnu rozumu, jehož žezlo jest spravedlnost a pravda a že jest mocnost v bytvu, jež stále tvoří nové bytosti nové světy, slunce hvězdy a ruší staré a můžete to jmenovati třeba příčinu a účinek, n b boha, na jméně málo záleží. Ten nový bůh, jejž jsem nalezla, nemá žádný vyvolený národ, aby jej odměňoval, žádné nepřátele, aby je trestal, aniž kdy se hněvá a mstí. Hněvivý bůh, jenž obětuje vlastního syna, aby zadost učinil hněvu a zlosti své na své vlastní tvory,není již déle bohem, jejž bych mohla milovati a klaněti se jemu.

A tak jsi's udělala jiného podlé své chuti, aby se hodil pro tebe a ty tvé Proktorovic? Nepanatruješ už, co bible praví: „Nemáš míti jiných bohů kromě mne?"

Ano otče, a to právě dokazuje, že bylo více bohů, mimo židovského boha a že tento bůh byl velice žárlivý a lakomý. On myslel, že ti jiní bohové jsou mocní a původní, a že by mohli jej zničiti i s jeho vyvoleným národem, kdyby dovolil jemu spojiti se s nimi. On chtěl míti všecko, nebo nic. Nyní, když židé nebyli pak spokojení se svými starými bohy a udělali pro sebe lepšího, proč bych já neučinila to samé? To d lání bohů bylo výnosné řemeslo. Viděla jsem jednou rýmy týkající se těch bohů:

Jsouť bohové ze stříbra a hlíny,
Jsouť ze zubů a jiných kostí,
Jsouť bohové zlatí a mosazní,
Jsouť z porcelánu a sklenění,
Jsouť rohatí a ocasatí
Mnozí mají rádi víno jiní trávu,
Na oblacích jezdí i na oslích,
Však všichni ať to zkrátka řeknem,
Jsouť obrazy rozličné hmoty."

Huš! huš! Olivo, ty mluvíš rouhavičně a já nechci to slyšeti, řekl otec velmi přísně.

Ne otče, já jen sprostě mluvím o dějích a pravdě. To jsou ti fabrikanti bohů, ti rouhači, jižto připi ují takové směšné, nesmyslné, neslušné obrazy bohům svým a kladou to do bible. Otče! víš, že i nyní jest tak nespokojeného lidu s bibli a jest komise ku prohlídnutí bible. Již prý nalezeno 100.000 chyb v ní, inu od přeložení krále Jakuba nebyla prohlídnuta, ale rozumná třída lidu nečte v bibli starý zákon a kdyby mohli vyčistili by i nový zákon. Pravda jest jedna ale ty obálky se mění; vždyť ty sám jsi řekl, že kázání, jež jsi kázal před 30 lety, nyní by se již nemohla přednášeti.

Než to uvádění jeho samého v ty kněžské děje bylo mnoho pro doktora. Vstal zuřivě a kázal, ať Oliva j le do světnice své a neopustí na žádný spůsob dům bez jeho dovolení. Oliva odešla a pan doktor třásl se zlostí a vzteky hleděl za ní.

Pokračování.

Gambeta v doupatech nešesti.

„Budu vás pronásledovati do nejtajnějších úkrytů vašich nešestných doupat," řval Gambeta na výtržníky, kteří jej v Charronu v řeči vytrhovali. Byl to více hrubý nežli duchaplný výpad, tak že se mu pařížský „Figaro" velmi pěkně posmívá následujícím spůsobem:

Vítězstvím zpitý Gambeta zotavil se brzo ze svého středočního rozčilení a jedinou jeho starostí je provádění politického programu, který si určil. Dříve ale musel dostáti povinnosti posvátné, slavnému slibu, který složil před tváří národa, že totiž bude pronásledovati ony tři sta křiklounů ze Charronu ,až do nejtajnějších úkrytů nešestných jejich doupat'. Již včera při prvním svítání hotovil se k provedení svého svatého slibu. Zavolal Spullera a Arnauda, obě své pravé ruky a v oděvu okolnostem přiměřeném, dali se všickni tři na cestu. Na prsou každého leskl se štít, na němž bylo červené srdce, pr ovrtané dýkou a nák

snivému a horoucímu peklu. Proto na tom posledním zaopatření umírajícího záleží tomu nebohému lidu tolik, že bez něho boji se se světa sejíti a k vůli tomu jsou po celý život raději otroky a patolízaly kněží, jen aby měli prý smrť lehkou.

S velikou zálibou kněží poukazují na veliké pány tohoto světa, zvláště na vladaře a panovníky, kteří stejnými pocity jako poddaní jejich, stejnými pověrami a bludy vychováni, buď věří v spasitelnost toho po-ledního opatření kněžského aneb pro parádu a pompu světskou po smrti si nechají na tom zakládati, aby „bohabojně zemřeli a po křesťansku pochováni byli“. Říká pak kněz každý tomu chudému nevědomému lidu: „Podívejte se na toho a toho pána, krále, císaře a jiného, který také něco věděl a naučil se a měl veliko moc a jak se před námi, sprostými kněžími, služebníky Kristovými kořil a svíjel, pokud jsme mu hříchy jeho neodpustili a spasení jemu nezabezpečili. Když takový pán to dělá, tím spíše může a má to dělati chudý a nevědomý a proto vezměte si příklad z toho pána velikého a buďte kněžím svým oddáni, a věřte všechno, co vám kážeme, neb vidíte, že i mocný a veliký člověk uznává naši moc a podrobí se nám, když jest mu zle a on má odcházeti z tohoto světa.“

Tak to slýcháme velmi často v životě a skoro v každém kázání poukazují kněží křesťanští a kazatelové na příklad velikých tohoto světa, zvláště vládařů.

Nuže, postavíme si také jeden příklad před oči a budeme uvažovati, jak dalece s ním dojdeme v poučení se. Zemřel president Soustáti, James A. Garfield 19. září po nemoci dlouhé 80 dní trvající, poch ící z postřelení ho mrzkým lotrem a padouchem. Celý národ pro presidenta toho truchlí, neboť president ten byl nejen milovaným a ctěným úřadníkem spolkovým, který zaslouhoval úctu všech občanů v zemi, ale on byl také jedním z největších lidí na zemi, vynikaje vzdělanosti politickou, vymluvností a státnictvím, ale i osobními přednostmi, a ctnostmi, spravedlností, poctivostí, pravdou, skromností, lidskostí a dobrotou. On věrným byl v malém i velikém, ku své rodině i k národu, ku všem svým povinnostem a pracím, k přátelům i nepřátelům a jednohlasně hlásá jeho slávu každý občan mezi padesáti miliony obyvatelstva Soustátí.

Tento veliký muž, vladař, k němuž obracely se zraky nejen 50 milionů jeho spoluobčanů, ale zraky celého světa pro jeho vynikající vlastnosti a pro jeho osud nešťastný, zemřel. Zemřel blaženě a klidně, tiše a šťastně, ruku svou maje v ruce manželky své a dceršku svou maje po svém boku plačící. Krásné sny oblažovaly jeho v posledních okamžicích bloudící mysl a snil o domově svém v Ohio a o krásných letech zdraví svého a blaženosti v Mentor, jak z jeho řečí ve spaní bylo vyrozumívati. Neprobudil se více ze snu toho a vydechl poslední dech—byl mrtev. Krásná to smrť a každý z nás by si přál zemříti tak pokojně a blaženě.

A myslíte, že mu náboženství a kněžstvo tak blaženou smrť připravilo, že se nechal namazati a zaopatřiti, nechal nad sebou modliti a odříkávati, nechal si donés i oplatkového pámbíčka a jiné hlouposti a nechal si čísti ve svatém písmu na posílněnou na tu dalekou cestu na věčnost? Nikoli! Ani toho nejmenšího z toho. Po celou svou nemoc nemodlil se president a nenechal nikoho nad sebou u lože modliti a kněze nijakého neb kazatele s bibli k sobě ani nežádal a když se mu vtírali všelikými způsoby, nepřipustil jich, věda, že by mu nemohli pomoci, spíše uškoditi. Tak pokračovala jeho nemoc a horšila se stále ale kněží s náboženstvím k němu nesměli, ač všemožně toho chtěli dociliti, když pro nic jiného aspoň pro parádu a na ukázku pro ty nevědomé ovečky své, kterým by se byli chlubili, že i ten dobrý a veliký president nemohl bez kněží, bez náboženství a bez boha žíti a zemříti.

Hle on zemřel bez boha a smrť jeho byla blažená. Zemřel bez kněze a zemřel šťastně a klidně. Nehonosil se nikdy svou svobodomyslností, což by mu bylo asi před spoluobčany ubližilo, kdyžby kněží byli se proti němu postavili a všechna stavidla hany a potupy proti němu vytáhli. Ale a všechna stavidla hany a potupy proti němu vytáhli. On ukázal, že jest svobodomyslným svým životem i svou smrtí. Dovedl zemříti jako nejsvobodomyslnější a dokonavší člověk. Znal přece bohosloví důkladně, neb le osvojený člověk. Znal přece bohosloví důkladně, neb jsa mládí někdy také kázával. Poznal všechny jistě otázky náboženské a přesvědčil se, že jediným náboženstvím mravným jest dobře činiti, ani boha ani pekla se nebáti. Činil dobře a kněžím se co nejvíce vyhýbal ba ani na boha nezapomněl, nebo věděl, že není žádné takové osobní bytosti, která by se o člověčenstvo starala, jeho modlitby poslouchala a dle jeho žádostí se řídila.

Pro kněze jest tato smrť dobrého a slavného presidenta ranou osudnou. Oni se nemohou vykázati ani tím nejmenším, že by byli pro něho mohli udělati a když ještě předpisovali modlení za něho, a modlili se za něho každou neděli, jako o závod, ukázalo se, že je nikdo neslyší, a nikoho že není v prostorách nad oblohou, jenž by se staral o to, co oni ve svých chrámech po latinsku, neb po anglicku, neb po česku povídají.

Kde byl ten bůh kněžský, když se všichni bez rozdílu k němu modlili a o znamení jej žádali, aby presidenta jen zachoval a dokázal tak, že žije? Kde byl ten kněžský bůh když přednášeli k němu své prosby vo'ající z celé duše a z plných plic, aby jen tenkráte je neopouštěl a zachoval presidenta, by tak mohli celému světu ukázati na to, že oni a jejich modlitba jej zachovala a aby mohli pak tím slavnější a skvělejší obchody konati s náboženstvím. Bůh jejich spal, jako dřevo a neslyšel jejich úpění a volání!

Na všechno to jejich volání ukázalo se, že buď jest jejich bůh dřevěný, hluchý a bezmocný, aneb že není žádného, že si jej utvořili jen ve svých mozkovicích, vymyslili si jej a malují jej lidu, jen proto, aby z něho nějaký výdělek měli.

O ten směšný bůžek vymyšlený, ku kterému volali všichni kněží všech křesťanských vyznání po Americe po osmdesát dní! Ku kterému honili všichni guvernéři států, mimo texasského, občany aby jej vzývali! On spí, pohodlně spí a n kdo jej nedovede vzbuditi více. Vždyť on dávno už zemřel a není ho více! Umřel, když člo ěčenstvo dostávati počalo svobodu a rozum, a počalo zpytovati svobodně v přírodě po její zákonech.

Kněží stále volají: Dokažte, vy nevěrci, že není žádného boha! jako by byli už oni dokázali, že nějakého stává. Teď ale ukázalo se, kdo asi jest pravdě blíže, zdali ten, kdo v takového nějakého vymyšleného a do nedohledných nebes posazeného pámbíčka věří aneb kdo prost všech pověr hledá boha v srdci svém v tom dobru a v lásce, která má srdce to plniti.

Tot přece patrný důkaz, když nějakých důkazů si žádáte a důkaz ten jest proti vám, posvěcení i nesvěcení služebníci onoho tak zvaného živého a všemohoucího, vševědoucího a milostivého boha, jemuž se klaníte a k jeho klánění vedete národy. Nic to není. Nic není celý ten váš bůh nežli pára, mlha, obraz a výmysl a teď nemůžete nikoho vi ce balsamutiti, neboť i náš nejlepší president a největší člověk svého věku zemřel bez něho, zemřel smrtí blaženou a pokojnou a od dneška nebude se báti ani jeden z těch, kteří pojali poučení toto do srdce svého, že jemu nebude možno zemříti blaženě, když nestane se otrokem kněží.

Budiž nám tedy Garfield vzorem velkým, nejen pro lásku k vlasti a pro dobro v konání i chtění našem, ale i proto, abychom dle jeho příkladu za života i ve smrti nepřipouštěli k sobě náboženských mamičů, kněží a kazatelů a netěšili se, že nás zaopatření aneb smíření s tím domělým bohem blaženými učiní v poslední hodince.

Žijme, jak žil Garfield a umírejme,jak zemřel on. Kněží se nám pak vyhnou z daleka. Nespolehejme se na jejich kejkle a na brebentění jejich, aniž na nějakého dřevěného, hluchého a mrtvého boha, ale na svou sílu a ctnost a konec náš bude blažený, jako Garfieldův.

V besedě české.

„Chvála pánu bohu, že už je ten týden pryč! Já jsem celý roztřesený, jako b ch byl jel sto mil po dráze. To byl pravý týden pašijový.“

„Jen že byl obrácený, pane učiteli; začínal hned s černým ptákem.“

„To jsme se my staří kozáci zase jednou natlačili poděbradek do čela a namnuli oči, aby nás staré kocoury, ta drůbež nevidělа— tentoc....

„Ale nic naplat, pane otče, ti fakani to přece jenom zmerčili a za chvíli jsme brečeli všichni. Darmo mluvit, už nejradši na to ani nevzpomínat! — Čert nám zkrátka zase jednou vytřel zrak....“

„Pěkně vytřel, když člověk nemohl pro samé slzy ani dvě řádky přečíst. Víte, co se mi přihodilo, když jsem se už hodnou chvíli probíral z prvního leknutí? Chci své staré předčítat „Zalkej vlasti“ v „Národních“. Ale písmena motají se mi před očima a já namísto „zalkej“ čtu pořád „zaklej“.

„A na mou duši, pane otče, to jste učet zle! Skutečně to tam měli vytisknouti: Zaklej a do dáchedu zaklej na ten svůj už prokletý osud Čechu, ať psota už jednou se zalekne a žebrá o dům dále. Všeho moc škodí a i ta nejlepší p'ničk a má mís konec. Tahle ta naše smůla jest však už horší, nežli věčný žid a kdybychom historii českou mohli ještě o jedno tisíciletí nastaviti, mač se zdá, že by na tu zlobu osudu nestačila. Prý vypít kalich utrpení až na dno. Můj Bože, kdyby to šlo o pouhý kalich ale my už jich něco vypili, chvála Bohu, víc než stoučků plzeňského, a ještě pořád nám bude se nalévat? Tohle je mi přece jenom prazatrolená hospoda!“

„Jak se jmenoval, kováři, ten chudák v starověku, který byl o losuzen válet kamen d v rchu? —a když ho dovalil nejvýš, kámen zase vyklouz a kutálel se dolů?“

„Je-li pravda, pane otče, ten náš osud v Čechách: věčné trápení Sysifovo. Kámen překážek větší nežli žernov a když se zpod něho vydrapeme a do ostudy se obouříme, až ji šťastě vyla číme na hře en, když doufáme: „No, ještě dva, tři rázy a už se svalí přes hřbet hory na druhou stranu z vlasti Čecha pryč,— tu máš! čert přistrčí a deset let práce v limbu; kámen dole a my pod ním jako dřív.“

„Když si tak vzpomenu, jak už jsme si vejskali před víc než třicíti letech; robota pryč, konstituce tady— nic nám roku osmačtyřicátého nescházelo než sněm, který by to všechno spečetil a upevnil provazy zákona, aby to drželo a obstálo jako židovská víra. A tu máš, sněm vypsán, volby svolány, vše na nejlepší cestě, —najednou do toho svatodušní zmatek, Windischgraetzovi granátníci, bombardování Prahy a je po sněmu, po svobodě, po všem! Však ne, ještě ne. Zas se vzpamatujeme, jdeme do Vídně a pak do Kroměříže. Tam se docílí, co se mělo za čirou nemožnost: smír mezi Slovany a Němci, smír mezi centralisty a federalisty; vypracuje se ústava, kde dolní sněmovna volí se od lidu skoro všeobecným hlasováním, horní pak od zemských sněmů, již neschází jen týden k prohlášení ji—tu máš: jednoho nepěkného rána mili poslanci přijdou ku sněmovně a namísto šťastného „dobrýtra“ ono na ně takové „Holberdó“, jako by tam stála nějaká „Wacht am Rhein“; sněm rozehnán, policejný kostlivec Bach sfouk nám svobodu jak dvoukrejcarovou svíčku a byli jsme o tmě.“

„Přes deset let.“

„Až té bachovině praskly u Solferina švy. Přišel den, kdy v Soběslavi na makovici věže vyvěsili vítězné říjnový diplom. Zase radosti po všech českých Lhotách a nadějí jako máku v buchtách. Ale jen jsme tak trochu roztáli a jen co se nám oči po té tmě rozkoukaly—když tě Konopiště: už tady zas ten frankfurtský Švejda Schmerling se svou únorovkou a se svou volební fexírkou a „pán bůh dobrou noc“ zas na řadu let až do Beleredího.“

„Který otevřel volnou dráhu—“

„Jenom že Prušákům do Čech a nikoli nám, pane učiteli, Nám sklaplo vždycky před hubou a jestliže jsme opovážili se ozvat, ještě jsme dostali přes hubu, až nám v zubech zatrnulo. Beust, Herbst, Giskra, Auersperk—inu povídám: čtverolístek štěstí už držíme v hrsti, vymkne se nám a ze smluvených fundamentálek máme chabrus—. Daleko-liž do prvního října? Nuže, prvním říjnem měla býti otevřena česká universita! Jak je tomu dávno, co jsme si tady líbovali, pane otče, že di Pánbůh, letošním podzimem budeme m ti přece aspoň svoje vysoké školy pro naše Vašky a své Národní divadlo. A máme toho! Po universitě ani čouch a z divadla hromada oharků. Ukažte mi druhý národ, který má takový malér a hned dám desátku na Národní, jako ten český kavalír.“

„Nic se neztočte, kováři: přemohli jsme už tolik, překousem i tuhle svízel.“

„Inu bodejť ne! Než pak nám t'al pámbůh ty tvrdé české palice? To jsem také hned prál čeuč, jen jsme se z té hromové rány poněkud vzpamatovali: „Nic nepřač, stará, však my si ho vystavíme co nevidět zase! Ale proto jsem se přece nenadál, že to naší lenosti tak trhne, že sbírky půjdou tak znamenitě, ba velkolepě!

„Je-liž pravda, Perlíku: to chladí člověku! To je už něco. Takhle si dunnout na osud, takhle klobouk na stranu a rukávy vykasat a halvan znova dvojnásobnou silou na hora valit: jářku —tohle byl by neboštík Sisyfus smeknul!“

„Jen ať to potrvá. Chyba věru praslovanská, že jsme nikdy nedotáhli do konce. Dodržme a vytrvejme ve své obětovné horlivosti, ve svém zápa'u a ve své bčetlosti: toť by byl čerchmant v tom, abychom ten pustý osud neunavili, by nás konečně už nechal na pokoji a po pašijích aby přec už jednou bylo u nás vzkříšení!“

Elsigleb a vepřovinka.

Elsigleb, jenž posud lpí na starých zásadách biblických, brává s sebou na trh půl bochníku chleba a hrnek starého sýra, aby netrpěl nedostatek. Elsiglebovi souvěrci, s nimiž jez íval na trhy, nestrachovali se již, že jim „vyroste vepřík ze žaludku“ a pochutnávali si obyčejně v Čisté na vepřovince, kterou paní hostinská na pivě výborně připravovala. Jednou odpočívali opět v hospodě a pojídajíce zamilovanou vepřovinu, dělali Elsiglebovi schválně náramné laskominy. Elsigleb pustil se do svého chleba a sýra, ale když byl hotov a pokušitelé v dělání laskomin nepřestávali, zavolal hospodského a pravil: „Pane hospodský, dejte mi porci omáčky—nemo jíst nebudu.“ Hospodský přinesl tedy Elsiglebovi toliko omáčku. Elsigleb vrhl se na ni jako tygr a okamžik— už zmizela v něm. Zavolal o, ět hospodského, že bude platit. Ale nastojte! hospodský chce za omáčku 50 kr., že prý maso je k omáčce ještě přídavkem. „Aj way!“ naříkal Elsigleb a počal prskat. Na konci však musil sáhnouti pro 50 kr. a zaplatit. V bolestech vypravil při tom ze sebe: „Dejthe mi thaky tho maso“— A od té doby jídá Elsigleb vepřovinu.

Praktický člověk.

[Pravdivá historka.]

Sára v N. B., hospodská od kosti, nezapírá nikdy svou semitskou vlastnost. Kdykoli někdo zavítá do její hospody, hned se vyptává, kdo je, kam jede, „co prodává“, zůstane li na noc-leh atd. Když by se divil, že se Sára stala pro vlastnost tuto široko daleko pověstnou. Nedávno stalo se, že navštívil Sáru jeden energický host. Dozvěděl se již patrně cestou z nádraží do hospody, jak ho Sára přivítá. Vstoupil tedy hřmotně do hospody, šel rovně k staré Sáře a pravil bez okolků: „Jsem z Prahy, jedu z Chotěboře, pojedu do Jihlavy, kupuju obilí, protože jsem mlynářem, zůstanu zde přes noc, chci pořádnou večeři—a zeptáteli se mne ještě na něco, dostanete facku!....

Móda 1881.

Švicko: Slečinko, kouká jim dole cancour! — Slečna: Jdi hloupej! Vždyť je to krajka!

Pražští hasiči.

Mezi sebou je to samé „voní“
kuchtu má to, v oheň skočí pro ni,
po parádách rádo se to honí—
to jsou naši pražští fajermoni!

Jak se dovedou už modliti

Modlitba dětí za rodiče.

Dobrotivý bože, tys dal nám tatínka a maminku, prosíme, rač je vždy k dobrému vésti a spravovati. Vnuknì tatínkovi nápad, aby tolik nepil, by nám na čítanky zbylo, a maminka aby se tolik nestrojila a raději na nás šila. Odvrať od nich nemoce všelijaké, neboť se každý den mlátí. Dej stálé zdraví a štěstí domácímu panu pěšteli, jenž k maminee chodí a nám cukrovinky nosí, a naši kuchařku učiň ústupnější. Buď ještě tak dobrý a toho konťka, co má souseďův Jarouš, rozbij! Amen.

Modlitba humoristy.

Pane bože, tys i mne stvořil k obrazu svému, ó dej mi, abych cele pozoval tvář tvoji. Tys i vesele zasáhal v záležitosti lidské; nejdřív si stvořil světlo a pak teprv slunce a měsíc; Evu jsi ze žebra učinil, an Adam spal, pro jeho první „překvapení.“ Jakubovi ve snu ukázal jsi nebeský —žebřík; tys svtil Eliáše vdovou: tys nejdříve po svém z mrtvých vstání se zjevil ženám, věda, že to jako blesk rozcestou; tys dopřál papežům neomylnosti, tys vyváděl samé takové veselé a špýmové kousky, které ani mi v nejbujnějším roz naru nápodobiti nedovedeme a konečně i mně dopřál jsi žíti, za něž nejvroucnější díky ti vzdávám. Amen.

Modlitba spisovatele.

Appollone náš, jenž jsi na Olympu, posvěť se Lyra tvá, přijď k nám nadání tvé, buď Musa tvá jako v nebi tak i na zemi. Hororáť vezdejší dejž nám dnes a odpusť nám naše chyby, jakž i my odpouštíme nohsledům svým a neuveď nás v emrzení, ale zbav nás kritiků. Amen.—

Modlitba nevěsty.

Rozmilý Hymene, nejobratnější cukráři celého života lidského, jenž jednoho každého k dobrému vedeš. Ty Messiáši pan nen, shlédni na věrnou služebnici Svoji v hodině radosti. Dej mi manžela hezkého, jenž modě rozumí a do plesu chodí, aby, když mne trpělivost přejde, jeho nikdy nepřešla. Sešli k svatbě naší nějakého dobrodějе, který by vodu ve víno proměnil a aspoň 20 fiakrů zaopatřil, neboť dle toho budeme státi v očích světa. Rodičům mým, kteří mne vychovali a zviáště maminee, která mi ženichs dohodila, ňehnej dále něžnou Svoji rukou, v níž poroučím tělo i duši svou. Amen.

Modlitba dlužníka.

O, věřiteli mocný, jenž novými dluhy rozhněván, placením usmíren bývás, vzhlední na prosbu Svého ponížného dlužníka a odvrať metlu vysokého úroku Svého, který jsem arci zasloužil skrze hloupost svoji. Již opadly tváře moje a lítostí jako seno uvadl jsem. Chléb vezdejší přejď mi aspoň dnes, vyprosti mne z osidel advokátských a neuveď mne v licitaci, ale zbav mne kriminálu. Amen.

Pobožný žábel na divadle.

Bylo to v B. u společnosti pana Z. Jednou neb dvakráte v tém dni zajela společnost do blízkého lázeňského místa M.—Tak učinila i dnes. Dávali jsme „Čarostřelce“ a starý episodista Schratt měl hráti „Samiela“. Zasedli jsme po poledni do vozů, ale pan Schratt si to rozmyslil, že prý je krásný den, že se ve voze trmáceti nebude a raději půjde pěšky. — Rozloučil se, kočové práskli do koní a pana Schratta viděli jsme pro ten den naposled. Přijedeme do M., sníme maličkost, zapijeme, a pak to šlo na jeviště odbýt generální zkoušku. Avšak — Samiel tu nebyl. Nu, však ještě přijde, jest teprv půl šestá. — A režisér, který zpíval „poustevníka“, zatím Samiela zastupoval. Po zkoušce jdeme do šatnice, oblékáme se, a děláme, jak to při divadle obyčejně bývá. Na Samiela jsme docela zapomněli. Teprvé druhý den jsme se dozvěděli, že ubožák našel na jednépoštovní stanici několik úřadníků z B., ti že jej na chvilku zdrželi, i jedli, pili, hodovali — nu, vždyť to již znáte. Začalo tedy představení bez Samiela. Kdo jej měl zastupovat? Od sboru bylo jen několik podivných talentů s sebou a ti nemohli režiséra ani vystát. Spikli se. Žádný nechtěl Samiela představovat a režisér dle stanov nemohl je nutiti, aby předsevzali sebe menší úlohu beze zkoušky. Režisérovi počalo být krušno. Prosil, lál, nic naplat. Koky. Režisérovi počalo být krušno. Dal přivésti jakéhos člověka z ulice, který vypadal sice trochu přiblouple ale z nouze Franta nečně chopil se zoufalého plánu. Dal přivésti jakéhos člověka z dobrý. Naléčili ho a zkrátka připravili na jeviště. Z počátku to šlo dosti dobře. Režisér mluvil zaň za scénou a nikdo nespozoroval „čertův kliam“. Při posledních slovech však „sedmá zmaroval „čertův kliam“. Při posledních slovech však „sedmá zmizí“, inspicient vyfoukl kalafunový plamen, zablesklo se, zabrmělo. Samiel se lekl, uskočil stranou a ustrašen zvolal: „Pochválen buď pán Ježíš Kristus!——“ Pokřižovav se, utekl za hlučného smíchu obecenstva z jeviště.

Na sv. Josefa.

Ve vesnici X. byl pan farář zároveň sedlákem.—S dosti vysoké kazatelny měl na své pole okénko. Na den sv. Josefa kázal o vlastnostech tohoto patrona pravil: „Svatý Josef“—v tom se ohlédl a vida cizího pacholka na svém poli pásti, dodal: „už mi tam zase pase!“

K poctě zemřelého presidenta Garfielda. Zítra o 10. hodině ráno bude uspořádána sborem Svobodných Myslitelů přednáška v T. J. Sokol k poctě a památce milovaného a zítra pohřbívaného presidenta Garfielda. Přednášeti bude redaktor F. B. Zdříbek.— Vzhledem k hlubokému smutku, jaký nad mučennickou smrtí nejprvnějšího muže národa po celé zemi panuje, lze doufati, že české občanstvo chicagské bez rozdílu v hojném počtu k přednášce se dostaví.

Sokolstvu v Chicago.

Že krátký čas nedovoluje svolání schůzí sborových, činí Výk. Výbor svou povinnost a zve Vás Sokolové, by sešli se v pondělí v síních Čes.-Am. Sokola a Těl. Jed. So-ho presidenta Rázem půl jedné vyjde se ze síní. Na zdar!

kol v stejnokroji a účastnili se průvodu na počest zemřelé-

Výkonný Výbor

Blahopřání k sňatku

— PANU —

Kar. Matoušovi

se slečnou

Františ. Rubeš

sňatá

TĚL. JED. ČECHIE.

K PRONAJMUTÍ krám č. 218 na 20. ulici, s bytem a stájí velikou; k dotázání u Jos. Fišera, 23 Canalport ave. 3k24

PŘÍJMOU SEd vě děvčata na první šicí stroj a 3 na ruční krejčovskou kabátovou práci v čísle 96 19. ul.

PŘIJMOU SE děvčata ku roztřiďování hadrů za dobrý plat a pak jeden dělník ku přesování hadrů za $2.00 denní mzdy v čísle 140 N. Desplaines. 1½k a dč

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějteť se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 2. ŘÍJNA, 1881. ČÍSLO 7.

ZDENKO FIBICH.

Zdenko Fibich narodil se r. 1850, dne 21. prosince v Šebořicích v kraji čáslavském, kde otec jeho co lesmistr na panství kvašetce Auersperka měškal, když pak se otec do Libáně u Chrudimi odstěhoval, poslán jest r. 1859 do Vídně, kde navštěvoval akadeinické gymnasium; mimo to učil se počátkům hudby ve Vídni u klavírního mistra Šmilda. R. 1862 odešel z Vídně a studoval dále na gymnasiu malostranském. Zde pokračoval ve studiích u Sigmunda Kolešovského po dvě léta. Odhodlav se pak věnovati se úplně hudbě odebral se r. 1865, za příčinou dalšího a důkladného vzdělání, na konservatoř do Lipska, kde dvě léta ztrávil a nejen ve hře na piano, nýbrž především i v kompositi úplně se zdokonalil. Učitelé jeho byli zde Jadassohn, Moscheles a Ernst Richter. Na ústavě tomto vedením mužů tak prosluých měl příležitosti dostatek, aby veškero klassická díla nejen studovati mohl z partitur, ale zároveň aby slyšeti mohl v výborné provozování děl těchto v koncertech symfonických v Gewandhause pořádaných, čehož také plnou měrou užil. Snaživá mysl jeho však brzy zatoužila velmi nadšeně seznati i jiná města a život hudební mimo Lipsko, Zejmena lákala ho Paříž, kamž se i r. 1878 odebral a silně ve studování starých mistrů pokračoval. Rozloučiv se po roce s Paříží odešel do Mannheimu, kde půl druhého roku u kapelníka Vinc. Lachnera přísným studiím se věnoval.

Zd. Fibich

Když byl takto hudební svá studia dokončil, vrátil se opět do Čech a strávil asi rok u svých příbuzných v Žákách, kde první operu „Bukovín“ na slova K. Šabiny složil. V květnu r. 1871 odstěhoval se do Prahy, kde zastihl hudební ruch v plném proudu a sám řadu skladatelů českých vydatně rozmnožil, neboť choval ve svém stolku již celou řadu rozličných vatších i menších skladeb, které se také v různých koncertech i v kruzích soukromých s úspěchem provozovány. Zanášeje se zde vyučováním hudbě, tak komponování a v této poměrně krátké době velký počet různých děl. R. 1874 přijal nabízené mu místo učitele hudby na ústavě carském ve Vilně a pojav za choť slečnu Hanušovu tam se odebral. Za příčinou stálého churavění mladé choti své vzdal se místa toho a vrátil se do Prahy, kde brzo po svém příchodu jmenován jest druhým kapelníkem při divadla českém. Když pak choť jeho zemřela, pojal za manželku sestru její Rabetu, zasloužilou a výtečnou altistku při opeře.

Jemná povaha Fibichova nenalezala však v životě divadelním přiměřeného sobě zaměstnání, a neustálé studování operet lehkého zrna a jiných novinek rázu pochybného v době té panujících, ubíralo mu příliš mnoho času a znechutilo se mu tak dokonale, že vzdal se r. 1878, místa toho a výhradně vyučování theorii, jakož i skladbě, se oddal.

V říjnu toho roku jmenován jest po odchodu Bendlově kapelníkem zpěvu při pravoslavném chrámě ruském, kteréhož místa se o velikonocích r. 1881 dobrovolně vzdal.

Ve skladbě zkoušel Fibich síly své již co 14letý jinoch jako žák na konservatoři Lipské a složil tehdáž symfonii z „g“ mol pro velký orchestr; skladba ta provozována v Chrudimi s velkým úspěchem. Pomíjejíce značný počet skladeb mlčením, uvésti chceme zde pouze skladby nejdůležitější z doby pozdější, hlavně orchestrální:

R. 1871 napsal ouverturu ku dramatu Kolárovu „Pražský žid“ jež se toho roku vícekráte provozovala; r. 1872 složil „svatební

scenu“ pro sbor, sola a orchestr dle národních písní českých; trio pro piano, housle a violoncello „f“ mol, trio pro tytéž nástroje z „es“ dur, ouverturu pro orchestr z „e“ dur; r. 1873 ve selohemí ouverturu pro orchestr a dvě klavírní sonaty; r. 1874. dvě houslové sonaty; r. 1875 symfonickou báseň pro orchestr „Toman a lesní panna“, kvartetto pro šmyčcové nástroje z „a“ dur, r. 1876 melodrama „Šeřený večer“, více sborů pro mužské hlasy, osm dvojzpěvů pro mužské hlasy, „Melu-linu“ velkou balladu pro soli a sbor s průvodem orchestru; r. 1877 dokončil romantickou operu „Blaník“, jež počtena jest rokem 1880 skoro sedmistým zl. při vypsání konkursu na opery pro velké divadlo národní; r. 1878 kvarteto pro smyčcové nástroje z „g“ dur, melodrama „Veškerá nost“, r. 1879, symfonickou báseň „Ottakar“ pro velký orchestr symfonii z „f“ dur, sextetto pro dvoje housle, dvě violy a dvě violoncella, klavírní kvartetto, r. 1880 symfonický obraz „Vesna“ pro velký orchestr a „Jarní romanci pro soli, sbor a orchestr. [Podrobný seznam prací Fibichových viz: „Urb. Věstník bibl.“ r. 1880 č. 1 a 6 str. 16 a 151].

Obsáhlá tato díla, jakož i mnoho menších skladeb vokálních a pro piano svědčí nejkrásnější svědectví o schopnostech a nejmladšího z prvních českých skladatelů. Veškeré skladby Fibichovy vyznamenávají se uhlazenou, bezvadnou formou, prozrazují čilou fantasii a vynalezavost jejich původce, překvapují zároveň zvláštními obraty v modulaci a instrumentaci, vůbec jsou to výlevy ducha jemného, jenž přistupen jest pokrok ku v umění, vždy z vlastního nitra vypěstovaně a od srdce jdoucí.

Mimo tuto činnost skladatelskou, vyniká Fibich zároveň co učitel theorie a skladby hudební, většinu mladších skladatelů českých očítá on ku svým žákům a všickni, kteří jej blíže seznali, váží si ho nejen co pečlivého, svědomitého učitele, než i jako upřímného rádce a přítele i druha vždy ochotného. Fibich s'al se též jedním z hlavních spolupracovníků časopisu „Dalibora“, který nyní s drem. Hostinským a Em. Chvátou redigujeme.— Sekteré Fibichova v oboru hudebním jest zajisté podivuhodna, ještě on zároveň v dobách mistrů ze staré i nové doby, jichž jeho znalost skladeb mistrů ze staré i nové doby, jichž jeho znalost skladeb mistrů na piano, sahá do nejmenších jest výborným tlumočníkem na piano, sahá do nejmenších podrobností. V knihovně své má Fibich úplnou sbírku děl hudebních všech mistrů, jakož i vzácná díla theoretická. Že je upřímným a vřelým stoupencem nové české školy Smetanovské, netřeba dokazovati; plyneť to z jeho povahy. Není zajisté dalece ká doba, kdy i skladby Fibichovy dojdou uznání i za hranicemi a národ náš může se vším právem honositi, že na domácí půdě zrodili se mužové takého nadání, již upřímně zájmy národní i umění domácí tak nezištně pěstují.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha času“ překládá F. B. Z.

Bruno mezi Kalvinisty a v Paříži. 1580—1583.

V.

Bruno byl v nebezpečí několikráte prozrazen a do kláštera zpět dopraven býti, když Italií cestoval. Spatřil Řím panující celému světu nevěstku babylonskou a byl přinucen nejednou, aby prozrazení ušel, vmísiti se v davy poutníků nábožných a vrhati se v prach na kolena před malováním a řezbářskými pracemi, třeba srdce jeho opovržením o tom smýšelo. Musel i požehnání nežádaného býti účasten od onoho muže, který stavě se na trůn všehomíru, nazývá se nástupcem boha a svatého ducha, ač špatný jest výkaz jeho právomocnosti zástupitelské a špatné toho doklady v bezmocnosti může toho a zkaženosti jeho i dvora jeho. Konečně přece nalezl útulek u jedné vdovy, která opatřovala jej potřebami nevyhnutelnými, an jejího synáčka jediného vyučoval řečtině. Pilně při tom studoval klasiky staré a přisvojoval si nauky Kopernikovy, jež spracovával v sobě až vyvinul si svůj vlastní náhled o světě, jenž souhlasil s rozumem jeho, s přírodou a se zkušenosti všech pozorovatelů a učenců. U prostřed jeho studií zaleskla se mu často slova Pietriho, která teprvé teď chápati počínal v celém jejich dosahu. Když ale z tiché světničky své vystoupil na katolické ulice města a se všech stran naň doléhaly všechny ty obrazy, kteréž jeho mládí naplňovaly upomínkami sladkými, tu chtělo jeho nové přesvědčení se o světě a bohu, prázdné všeho náboženského předsudku, viklati se v něm. Zdálo se mu samému, že jest jen sen všechno, čeho se domýšlí. Hnedle zase spěchal do úkrytu svého a spracovával tam klidně všechny ty pochybnosti a přemítal na všechny strany, až se mu každá pochybnost vysvětlila i odstoupila z mysli jeho. Upevnil se takto a ozbrojil rozumem a soudností a cítil, že jest hotov k vystoupení svému. I opustil město toto a vystoupil do velikého světa, aby nechal světlo své svítiti i zápalem vlastním aby nadchnul člověčenstvo celé.

Kráčel nadšeně a neodpočinul, pokud nevstoupil do bran města švýcarského Genfu.

Zde už bylo dávno obyvatelstvo setřáslo s beder duševních okovy římského katolictví a přiblížilo se o značný krok ku lidskosti a vesměrnosti pracemi Calvina. Malý to byl sice kráček, kteréž Calvinství učinilo na dráze osvojení člověčenstva, ale byl to přece kráček ku předu.

S otevřenou náručí byl zde přijat mladý dominikán, o němž se zvědělo, že opustil Řím a směl vyučovati na zdejší universitě mudrosloví starých učenců. Skoro dva roky pracoval zde s chutí a zdarem, když si byl přísným posuzováním kalvinistického náboženství přivábil nepřízeň a náboženskou zášť některých přehorlivých stoupenců Calvina.

Jednoho večera seděli tři počestní měšťané geniští v hospodě své a hovořili o znameních doby, o novinách ve světě a o své víře, jakých ta nabývá úspěchů nad jejich nepřáteli římskými.

Stýček, pravil jeden z nich, ty duy mi z mysli nikdy nevyjdou, kdy ještě mezi námi trávil roztomilý náš Jan Calvyjdou, kdy ještě mezi námi trávil roztomilý náš Jan Calvin. Veliké a přímé postavy a pln nadšení ducha svatého pro svatou věc, budil na všech stranách úctu, kde se jen objevil. Když v neděli hřímal s kazatelny, tu i ten nejzatvrzelejší hříšník se musel pohnouti a když rozdával večeři páně, tu všechny ženy slzely. On byl nám jistě poslán od boha, aby zvěstoval soudný den páně, neb všechno se třáslo, když vykládal o hrozném ustanovení páně, jenž jedny vyloučil ku spasení a jiné odsoudil k zatracení, byť sebe žádostivěji po spasení úpěli.

Já se dobře pamatuji, pravil druhý, jak to nehezky těm mladým pánkům chutnalo; oni to měli pod katolickými popy tak lehké a pohodlné, neboť nakoupili si od nich za peníze, jichž měli hojnost, přebytky církevních zásluh ve spůsobu odpustků, co jen chtěli, a žili pak v rozkoši a radosti dále bez starosti o spasení. Jen když do roka několik měl slyšeli, šli k zpovědi a dostali rozhřešení, obdarovali kněze a kostely a zaplatili za odpustky, měli po starosti a mohli pak darebačiti, opíjeti se a prostopášniti celé noci dále, až počestným měšťanům nad tím vlasy vstávaly vzhůru. Drželi si krásné komorné, jejich lovecké rohy ozývaly se po celý týden, svádělí beztrestně nejhezčí a nejmladší ženy a dívky a utlačovali ten nebohý chudý lid v městě i po venkově bez svědomí a milos i. Ti museli míti nějaké tajné tušení, že to s nimi na dále takto nepůjde, když přišel náš otec Jan do Genfu. Nemohli jej vystáti pro jeho pobožnost a počestnost, avšak on jich nešanoval, neb byl prost vší báznė před lidmi, jako nikdo. On volně s kazatelny mluvil proti jejich zlobě a jmenoval je vlastními jmény, že na ulicích bylo po nich prsty ukazováno. Než tu plchl trochu předčasně do hnízda vosího, neboť obžalovali jej před radou obecní, proti kteréž sám otec Jan byl se nepřátelsky postavil, poněvadž nechtěl dovoliti, aby se míchala do duchovních záležitostí a konec všecho byl, že jej z města vypudili. Viděl jsem jej, an odcházel, oddán jsa úplně ve vůli boží, tak jako vždy ve všem svém jednání. Než o tři roky později vcházel do města vítězně, jsa milován, ctěn a poslouchán více, nežli kdy před tím.

Věru, jsou to teď zase zlé časy, pravil třetí, a jest to znáti, že nám schází otec Calvin, aby vedl duchovní zde správu. Ta mládež bohatá jest zase tak nemravná a rozpustilá, jako dříve a kázeň církevní jest vratkarou, jako bychom ani v žádné křesťanské zemi se nenalezli. Čeho ale nejvíce želeti musím, jest ta bezbožnost, která se mezi námi plíží a že antikrist káže před křesťanskými úřady, jako by tito neměli býti ochranci evandělia. Myslím onoho Vlacha horlivého a zanícenéhо, jak se honem jmenuje — myslím Bruno. Oči má v hlavě, jako uhlý, a co mluví, má býti sladké a čarovné sluchu každého, tak že srdce všech omámí. Než jest to všechno jen holé pohanství. Chce všechno poznávati pouhou rozumu a drze vyhlašuje, že nemá víry, a že ji nemá nikdo míti bez poznání. Mládež nám takto zmámí a od křesťanské svaté pravdy ji odvrací. Když nedávno byla veřejná hádka mezi mladými doktory písma, kde jeden hájil podávání svátosti pod obouma spůsobama, chleba i vína, kdežto druhý hájil zase podávání lidu jen hostie a nikoli kalicha po římském spůsobu, vmísil se do toho mladý ten Vlach mezi posluchači stojící a čekali jsme všichni, kteří se ho obáváme, že ujme se strany římské proti naší; avšak on mluvil po pohansku, řka, že jest na čase, aby se večeře páně nepodávala pod žádnou spůsobou, poněvadž nám rozum praví, že jest na tom dosti, když poznáme božství a jeden náme v celém životě šlechetně a ctnostně. Obřady a spůsoby zjevné, že jsou jen proto, aby lidi od sebe dělily nepřátelsky, kdežto stejné poznání je slučuje v jednotu, bratrství a lásku. Ale to jste měli vidět, jak se tu oba sokové doktoři spojili a společně proti tomu hlasateli pohanství táhli, jako proti antikristovi. Křičeli, že on pohan jest a hřeší proti ducha svatému. Tak se rozohnili, že chtěli jej na místě utlouci. On ale postoupil zpět a pravil chladně, že teď mchou na sobě samých poznávati k čemu je jejich víra— ten kacíř vlastně pravil pověra — přivádí totiž k nenávisti a snad zločinu, kdežto jemu rozum jeho radí, aby i protivné náhledy jiných lidí pokojně vyslechl a uvážil.

Strýčku, pravil zase první měšťan, to já tuhle strýčkovi vždy říkám, že jest to jen ovoce té nešlechetné snášenlivosti v radě panující, že pak přichází do města všelilá holota. Tento Bruno—

Řeč jeho byla přerušena vejtím nového hosta, kterýž se k jejich stolu posadil a sklenku vína si poručil. Byl to sám Giordano Bruno.

Přátelé milí, pravil k nim pak, co pak jste o mně zde si povídali? Vejda sem, zaslechl jsem své jméno vyslovovati mezi vámi.

Všichni tři mrkli na sebe a po nějakých rozpacích, z nichž nemohli se dostati ven, počal konečně jeden, že mluvili právě o tom sporu veřejném stran přijímání, kde Bruno do toho se přimísil a přijímání veškeré zavrhl co nerozumné.

Pokračování.

Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti.

Popsala pí. E. D. Slenker, přeložil prof. L. Klácel, 1881.

IV.

Jeden den ráno, když pan Barnes byl hotov jíti do své úřadovny, viděl, an Rev. Adolfus Newton přichází do jeho domu.

Co pak asi stalo se, že farář jde ke mně tak časně ráno? Potřebuje ještě peníze, zdá se.—Dobrý den, p. Newton, já se těším, že přicházíte k nám.

Dobrý den, pane Barnes, jak se vynacházíte a všichni Vaši?

Všichni jsme chvala bohu zdrávi! raďte se posaditi.

A oba sedli a mluvili zatím třesky plesky, jak to bývá před rozhovořením a p. Barnes znamenal, že něco se sbírá v mysli velebného pána. Byl jaksi zaražen, jak by byla paměť ho opustila v prostřed kázání. P. Barnes, ač byl chodil do kostela, nenáležel k těm „vyvoleným“. An chodil do chrámu tu a zase tu neděli, aby byla nějaká změna a také pro dobré oko v obci. On vždy přispíval, když bylo peněz zapotřebí a proto žádnému nenapadlo, aby pochyboval na jeho pravověrnosti. On byl čtverák a měl tajnou radost z rozpačitosti pana doktora. Ten počal podávati zprávu, jak Moody a Sankey prospěšně odbyli svůj revival.

Pan Barnes přikývnul řka: To mne těší, ale myslel si, co máš asi více za lubem?

Misionářům též se povedlo dobře.—Ah to je hezké mám též radost.

Třetí bylo předložení veliké potřeby a užitečnosti, aby se na rozmarinovém kopečku vystavěl nový kostel.—Ano to bude pěkné.

Pan doktor patrně byl rád přisvědčování páně Barnesa i počal již sekati jako do živého.

Pak, pane! nemůže vám býti tajné, že počíná šířiti se zde okolo nás velmi nebezpečná, nakažlivá nemoc, horší než každá rána egyptská—totiž, nevěra, jež pod rouškou vždy rozdá rána egyptská—totiž, nevěra, jež pod rouškou vždy rozdá lizá se po zemi a působí bídu a neblaho, rozvrhuje rodiny, uvádí roztržitosti do církví a zasazuje neřesti místo ctnosti, svádí mládež, popuzuje otce proti synu, matky proti dcerám a vychovává nám nepřátele ve vlastním domě.

Vskutku, doložil dr. Newton, těžko jest říci, kdo není nakažen jednou neb druhou cestou.

To jest bolestná zpráva, pravil p. Barnes a pomyslil sobě: Zdali to teprva voj, neb již vůz? Pan Newton znova počal více rozhorlen.

Pane, ti neznabozi tlačí se i ve vaše dílny a kazí nevinné mysli vašich dělníků. Oni nikam nechodí do kostela— po celý celounký rok.

Pan Barnes navlékal své rukavičky—pak koukal na hodinky.—P. Newton již počal být roztržitý a kašlal zle.

I pomyslil si p. Barnes, když mu jde o penize, proč s tím nevyleze—musím mu pomoci, i počal se oblikati jako k východu. Ta p. Newton počal se vymlouvati, že snad pana Barnese zdržoval, ale doložil, že jest to důležitá věc, již má na mysli. Vy víte, že já po 12 let zastávám službu církevní a vše se k spokojenosti vedlo, není liž pravda?

O ano, to já věřím, odpověděl p. Barnes.

Nyní však přicházím s prosbou a doufám, že mne vyslyšíte.

Jsem žádostiv to slyšeti, řekl p. Barnes.

Nuže, vy máte ve vaší dílně jednoho člověka, jemuž říkají Proktor.

Pan Barnes přisvědčil.

Zdá se, že vy docela neznáte, co to je za člověka, jinako byste jej nedržel ve vašem ctěném závodu. Vy nevíte, že on jest obyčejný rušitel neděle?

Ne, nevěděl jsem o tom.

Ani nevíte snad, že on neposílá děti své do školy, ale nechá je běhati po lesích, lézti po skalách, v potocích ryby chytati; oni se chovají jako divoši a nevědí o škole a o službách božích. Vy víte p. Barnes, že nezvedenost vodí ku zločinům a plní naše káznice, nemocnice a chudobince a továrny s nevěrci; vždyť oni neznají ani slovo boží. Ten Proktor neměl žádnou bibli v domě, až jsem já mu jednu na jaře daroval. Považte, jak takový člověk špatný může škoditi vám ve vaší dílně. Proto přicházím s prosbou, byste varoval se jeho a já doufám, že vaše křesťanské srdce pro lásku boží sprostí se jeho. My máme zde v obci jednoho velmi poctivého a náboženského muže, jenž nyní již dlouho jest bez práce, ten by jeho místo zastal výborně. A ten Proktor jest

nevěrec.—Já děkuji pánu bohu, že jsem byl v stavu vše pozvídati o tom zlém člověku.

Když pan Barnes poznal, že velebný pán jest u konce, začal o mluviti i pravil:

Nyní jest na mne řada mluviti. Vy chcete abych vzal bratra Nicholse do práce a propustil Proktora? Vy vskutku myslíte, že vy a já byli jsme náčiní svaté prozřetelnosti, pán bůh by pomohl Nicholsonovi z nouze a sobě k slávě?

Ano, právě tak myslím, zvolal pan farář Newton, jsa rád, že pan Barnes mu tak dobře porozuměl.

Dobře pane, řekl p. Barnes, natáhnuv se z přímá v celé výšce a hledě s hůry na faráře, jenž byl malý. Já jsem vyslechl trpělivě všecko co jste měl na srdci, nyní doufám, že vy a bůh budete trpělivě slyšeti mne. Vy jste mi povídal, že p. Proktor nechá své děti růsti nevzdělaně v zpozdilosti. Ale pane, jeho syn jest 19 let starý, byl v mé účtárně tři léta a vsadím se, že nenalezne nikdo chybičku v knihách jeho. Pan Proktor sám přišel k nám co sirotek, jako učeník, ještě za času mého otce a po 29 let byl dobře zachovalý, věrný a takřka má pravá ruka. Pravda, vychování jeho bylo chatrné, ale pane, já někdy jsem se piplal po celý týden s něčím u strojů a když jsem jemu to dal, on za několik hodin všecko poznal a napravil. On jest muž, který mnoho nemluví při práci, ale když jsem měl příčinu s ním se poraditi, byl vždy hned na pravé cestě. Co se týče jeho náboženství, říkával mi, že on má za nejlepší všudy, vždycky a všem spravedlivě a laskavě činiti. Věru byli bychom šťastní, kdyby panovalo takové náboženství, taková vesměrnost. Víte, že bůh odměňuje ty, jižto milují ho a neoslýchá ty, jižto k němu volají a tak jest nábožný Nichols dobře zaznamenán v jeho knize, a všemohoucí jej neopustí i lepší mu dá místo, než má Proktor, jenž nevěří na bibli.—Ano zapomněl jsem vám říci, že prvního dne budoucího měsíce pan Proktor obdrží péči nad celým mým závodem a ovšem se zvýšenou odměnou.

O bože, bože, jak toho lituji, řekl pan Newton; to teprva podníti jeho nevěreckou hrdost.

Inu, sv. písmo praví: Dělník zaslouží svou mzdu; já jsem uznal za povinnost povýšiti ho. Vidíte že, jak nemohu jináč, řekl p. Barnes s podivným úsměvem.

Reverend vytáhl hodinky, koukal, navlékl rukavičky a pokloniv se šel dále.

VII.

Paní Abby Slocum stala se horlivou kazatelkou rozumu. Ona se nyní vždy tázala rozumu, jako orakulu ve všech záležitostech mravů a vědy, ona neříkala více duch, nýbrž místo ducha užívala slovo „mysl“. Ona velice litovala ty obětě okolností, nedostatečné schopnosti, špatného vychování, zanedbalosti a příkladů; co do Jakuba, jejího manžela, uznávala za povinnost snášeti jeho podivinství a vrtochy pověrečné, jak dalece možná jí bude srovnati to s láskou ku pravdě a právu. Ona litovala ho pro jeho zpozdilost a slepotu mysli a chtěla vynasnažiti se ku přivedení ho na cestu člověku rozumnému slušící. Než on ji nesly-šel a stával se denně mrzutějším a hrubším a vždy rozvláčnější ve vykonávání jeho obřadů a pokrytství. Ona dobře to cítila, že on to dělá jí naschvál, aby ji domrzel. Ona se nutila hleděti laskavě se stupně svého pravdomilství a doufala, že procitne rozum jeho.

Ale blížilo se rozhodnutí. Městční schůze nadešla a podávání svátosti. On stál na tom aby ona šla k tomu. Ona pevně ač laskavě odmítla to říkouc, že to považuje za dráždění jejího sebecitu a ona že nemůže takové balamutění potužovati svou přítomností.

Dobře, řekl starší ve zlosti. Jdi si neb ne—ale já a můj dům půjdeme sloužiti pánu a vzal klobouk a šel. I pověděl dru. Newtonovi a několika přátelům, a navrhl, aby jeho velebnost navštívil ji a přivedl ji zase zpátky do stáda Kristova. Pak vrátil se domů a ustipačnou hrdostí pravil ji, co udělal a že Výbor brzo navštíví ji a chlubil se, že on jest oblíbený u celé církve.

DOPISY.

Niobrara, Neb., dne 18. *září*, 1881.

Čt. Čtenářstvu „Ducha Času“! — O tempora! O mores! Sic transit gloria mundi! (O časy! O zvyky! Tak míjí pozemská sláva!) zvolá jistě mnohý pastýř svých oveček římsko-katolické církve. Naopak ale dí protestantští kněží. „Blahý, kdo se dočekal svobody náboženství! A není ani divu, neb kdo pročetl dějiny za hrůzovlády papežův, nemůže jinak než přisvědčiti jejich toužebným povzdechům. A byli zlaté časy za těch dob. Kam se poděly, kdo jest toho příčinou? Svoboda tisku a rozumu. Jak rozuměli hlasatelové tehdejšího křesťanství o nebeském království, slouží zde tato poznámka co úryvek z církevních dějin: V Kolíně jeden František káza!: „O věřící duše! Já vám zázračnou věc oznámím, totiž tu: Kdo z vás při zlatého má, může za něj odpustky a nebeské království koupiti; jestli jen čtvrt zlatého má, může aspoň částku nebeského království dostati. Kdo ale nic nemá, musí do pekla jíti“.

O my ubozí chudí [neb i já k té třídě náležím]. My tedy, aneb ti předkové za onoho takového učení, dle onoho výnosu, nemůžeme býti účastni království božího. Ale ještě ne. Kdyby to tak přišlo do tuhého já myslím, že by mohl přece každý sehnati ten čtvrťáček neb půldolárek, jen abychom nepřišli do horoucího pekla.

Qualis rex, talis grex, zní latinské přísloví. (Jaký pán, taký krám.) A to se vhodně osvědčilo býti pravým na nástupcích stolice sv. Petra. Neb když hlava křesťanství byla lumpem, co vzor všeho pletichářství, jak mohlo nižší duchovenstvo býti příkladem následování hodným? A jak to vypadalo mezi údem obecným, neučeným? Ostatně toho vyššího vzdělání nalezalo se velmi málo i u kněží. Vždyť cela knihoven biskupa ve Winčestru r. 1294 záležela ze 17 knih rozličného druhu a klášterv se dlužily knihy jedni od druhých, neb žádných neměly.

Skrývání toho duševního pokladu trvalo i v těch stoletích, když tiskařství od Jana Guttenberga (1457) vynalezeno bylo. Dříve to bylo nedostatkem, nyní přísným zákazem.

O bludičce nenstáleného labyrintu světového! — Marné byli tvé žárem zářející pohledy, marné zákazy co výlevy tvého žárlivého vzteku! Marné!!

Pravda a vzdělanost nedá se pohrobiti. Co zanechali po sobě starobylí Řekové a Římané? Nic, jen to, co nám naši předkové a co my potomstvu našemu zanecháme, totiž řeč svou a vzdělanost.

Tou cestou pokračovalo lidstvo po celá minulá století a bude pokračovati i na dále. Kdyby byli naši předkové stáli na tom stupni vzdělání, jako my jsme dostonpili za nynějšího věku, byli bychom přitomně ji stě výše u vrcholu všeobecných vědomostí. A opět: kdyby mohla kněžská vláda, aneb kdyby měla moci udržeti se v té výši, na jaké stála v minulých stoletích až do našich časův, dovedla a mohla by zadržeti postup vývoje a vzdělanosti pro budoucí století pomocí sv. inkvizice. Žádné Auto da fe nedovede teď už překážeti. To jest jako by se chtělo zeměkouli zakázati, aby se netočila kolem slunce, aby se nestřídala zima s létem. To není možná. Jos. V. Holeček.

Na plovárně Kadišově.

První baletka: Ubohá Célie, kterak ji litujú! — Druhá: Copak se jí stalo? — První: Jen si považ; ukradli ji z kabiny nová lejtka!“

„Tho ti ale phovídám: ne abys mně snad s tím starým plavčíkem koketovala!“ — I to to! Vždyť jsou tam ještě dva mladí.“

Ubohý nebožtík.

„Co to dnes je s těmi jitricemi?“ vrtěl hlavou vyschlý písař obecního úřadu v Mrkvicích. Při tom obrsel zrak toužebně k jitričkám, vyloženým na kamenných bílých talířích za zavřeným oknem mistra Plichty, poctivého člena početného pořádku řeznického.

Stál již hodnou chvíli před oknem, nemoha pochopiti, proč se jitničky na jednom talíři hýbají; zprvu myslel, že jeho písařská krev pohledem na tukem kypící pokrmy se zpěnila a že mu oči v milostném opojení tak líbezným pohledem poskakují, ale čím déle koukal, tím větší jistoty nabýval, že pohled jeho jest zcela pokojný a že krev jeho se nepění, k čemuž i ostatně pod sevrkou kůží písařovou jen málo místa zbývalo. Konečně se obrátil a kráčel třesavě pevným krokem k úřadu, neustále po okně řeznickově se ohlížeje.

Na cestě potkal druhý exemplář své hubenosti, se zády poněkud rovnějšími, než měl sám za to ale s kabitem odřenějším, než byl jeho. Hřmotná kostnatá postava náležela zdejšímu pod učiteli, majícímu stodvacet zlatých ročních důchodů. Podučitel pozdravil srdečně svůj ubohý contrefait.

Písař, jedva že mu poděkoval, pokračoval hlasem o dvojích souchotinách svědčícím: „Pane Potůčku, u Plichty jsou za okrem čerstvé jitnice!“

„Chcete mi snad přáti dobrého chutnání? Děkuji— vám nápodobně.“

„Nikoli, bratře v trojúhlu, tak to nemyslím, ale Plichtův boží dar je — živý.“

„Tomu nerozumím,“

„Můj nemastný mozek to také nechápe— ale pojďte.“

A již kráčeli oba svorně, ruku v ruce, aby spatřili osmý div české země—totiž živé jitnice a tu viděli u cíle své cesty — nebyl to žádný klam —jak sebou trhaly, škubaly, a jak jedna na druhou vylézala. Totéž spozorovalo mnoho lidí všeho druhu, věku, stáří a pohlaví, kteří se zatím kolem okna nastavěli a tento nový důkaz o nesmrtelnosti vepřů uvažovali.

Kmotr Plichta byl někam odešel a neměl ani tušení o tak neobyčejné schůzce před svým krámem. Konečně se vrátil se silnou holí v ruce a klobouckem na hlavě a byl stále množícím se davem nemálo překvapen

„Kmotře Plichto, honem—rychle, ještě se hýbají“ volánno mu vstříc, takže nemohl na nic jiného, leč na nějakou vraždu neb sebevraždu pomyslit.“

„Kdo se hýbá!“ ptal se udiven.

„Jitnice!“

„Krista pána! Snad se mi některá neukrtila!“ Bílí a odhazuje sm šené publikum na obě strany, až konečně před oknem stanul a na vlastní oči o tom se přesvědčil. „I u všech hromů!“ zvolal konečně, otevřel skleněné dvéře krámu a vešel, aby z vedlejšího okna talíř s jitničkami vzal a zázraku na kloub přišel. Hůl dosud v ruce držc, sáhnul druhou rukou po talíři se zázračnými jitničkami a zdvihnuv ho, chtěl obsah jeho před zraky tisícú prozkoumati. V tom viděl, ana zpod jitnice vyskočila malá myš, neměškal, prašil talířem o zem a se slovy: „I ty mrcho, počkej, já tě naučím krást!“ pozvedl hůl a hnal se za ní. Myš ale nečekala; pomyslila si: „Mašlíčko a neuzříte mne!“ a šupal vrazila bez dlouhého rozmýšlení do bytu řeznikova. Mistr za ní, myš zase do kuchyně... to ale je vedlejší věc, do toho nám nic není.

Když se Plichta do krámu vrátil, byly záhadné jitnice a jelita již pozdviženy z prachu země a ve slavném průvodu při hlučné intrádě ochotných kluků mrkvických odneseny na obecní úřad, kde zvláštní komise celý div měla vysvětlit.

V půl hodině sešel se v plném počtu obecní výbor, ranhojič, důchodní, léká ník a vůbec vše, co v Mrkvicích bez konkurence nějakou funkci zastávalo: že při tom ani kostelník nescházel, rozumí se samo sebou. Kdož jiný by mohl pana faráře při tak důležité schůzi zastupovat?

Dlouho rokovali, dlouho se radili nad ubohými jitnicemi, které zde nyní zcela tiše a nevinně ležely (ponévadž se, jak Mrkviští tvrdili, zabily, když jimi Plichta o zem mrštil), mnoho mouder ných i nemoudrých slov dostalo se na světlo boží, až se konečně sestavila tato výtečná resoluce:

„Jelikož, ponévadž a protože v krámě souseda Plichty pohyblivé jitnice byly nalezeny, usnáší se obecní výbor k návrhu komise za tou příčinou svolané, aby ode dneška podobně jako dosud každý mrkvický obyvatel, každý a kterýkoli vepř, u každého a kteréhokoli zdejšího řezníka zabitý, mísním felčarem po smrti byl prohlížen aby po udělání jitnic dva členové výboru co komise střídavě řezníkovi na oběd neb večeři se dostavili. Protožatím nechť se mistr Plichta pro zanedbání povinné péče odsoudí k ztrátě veškerých jitnic a budiž mu přísně položeno na srdce, aby podruhé nevařil jitnice z vepřů jen zdánlivě mrtvých!“

V zpovědnici.

Napsal J. L. Hrdina.

Skoro celé gymnasium jsme spolu studovali, spolu bydleli, spolu sukno na kulečníku trhali, spolu atd. Vždy byl buď Frantík se mnou, nebo já s ním. Po maturitě jsme se rozešli: Frantík šel na pravo, či do kláštera křižovnického, kdež mu dali pěknou kleriku, novou břitvu, lesklý cylindr a 38 láhví „křižovnického“ za měsíční „deputát“; já pak se obrátil na levo, t. j. do kasáren pod Bruskou, kdež mi dali zánovní „mundur,“ verndlovku, šest krejcarů r. č. denně a slečny Jetty, dcery pana domácího, která od tě doby se na mne ani neusmála, že topí mým uhlím, že mi krade takák a dává jej „hausmistrovi“ za to, aby směly její kočky na dvůr atd. atd.

Zase tableau, jen že s jasnějším pozadím. Hlučná kajicnice, mne se netýkajících, jako o loterii, o vajkslovce, o ponivách a j. jsem si hrubě nevšímal a když odříkala „Těch všech . . .“ dal jsem jí rozhřešení, aby doma se pomodlila v nebeklíči a nešla k stolu páně, dokud nenapraví se; nerad bych se byl k vůli bábě v kostele dal zavřít, by mi nezkazila legraci. Bába odešla právě, když Frantík řekl: Amen — „Dejž to nebeský pámbů!—ten to sebral, roztomilý velebníček!“ libovaly si polohlasitě babičky.

„Zaplať pánbůh, že taky mohu ven,“ oddychl jsem si a vylézám ze zpovědnice. Ale v tom přistihlo mne bystré oko Frantíkovo, jenž se vracel ze zakristie a skrze kostel si chtěl ke mně nadejít.

„Tys pořád ten starý šelma a umíněnec!“ huboval. „Nu neškodí, jen když j-em tě neviděl. Jak se ti líbilo kázání?“

„Mně? já nevím.“

„Tááák? jistě ne? Tys tedy spal?“

„Nespal, ale . . . .“ A povídal jsem mu co již víte.

Že mu při tom nebylo k pláči, rozumí se. A pak? pak jsme pomohli asi tuctu pokřižovaných láhví k odlehčení a oddechu.

A v kuchyni doma seděla paní Onučková na kufru a plakala. Kočky seděly na zemi u ní, dívajíce se významně na svou paní a zas na sebe. Když jsem vkročil, skočily obě pod postel — byl jsem jim, jak patrno oblíbeným — paní Onučková vstala a odprošovala mne. Jindy bych jí byl měl za blázna; ale cognitis rebus jsem odpustil. A od té doby mi vydržel petrolej i uhlí déle, boty taky—vyhledala prý lacinějšího kupce, uhlíře a ševce, tabáku jsem tolik nevykouřil a což důležito, v ten večer ještě mluvila se slečnou Jetty na pavlači a druhý den se tato na mne usmívala jak Havlíčkův měsíček-mazaneček. Jen „hausmistr“ stále cosi bručel o nedovoleném chovu koček a o výpovědi.

Jak se mluví

Pan Okurka ve společnosti: Pravé Mělnické pil jsem za celý svůj život toliko jednou, ale to bylo víno, to jsem ještě nikdy nepil!

Nové vypovídání socialů z Bertína.

Každou chvíli odváží
„sociály“ odtud kárka.
Druzí Němci se táží:
Kdy as dojde — na Bismarka?

Z historek mého dědečka.

Náš dědeček se nezdál, ale byl! Jednou vyprávěl historku: Byl jsem v Praze na trhu s obilím. Na zpátěcní cestě zastavil jsem se kdesi v hospodě, poručil sklenici chmeloviny, načpul jsem si fajfku tříkrálovým a pozoroval jsem modré obláčky dýmu. Za chvíli přisedne ke mně hospodský, po čertech všetečný to chlap, a počne: „Pantáta přijíždí z Prahy? Co pak je tam hezkého?“ —„Hm, já na to, děvčata.“ —„Ej, chci říci, co je tam nového?“ —„Zelený hrášek.“—„Ne, já myslím, co tak v Praze nadělá nejvíc hluku?“—„Drožky a fiakři po dlážděnf.“ —„Ke všem už rohatým, přítelí,“ rozčertil se hospodský, „vy jste blázen! Víteli pak vlastně jak vám říkají?“—„Blázni mne zvou přítelem a doma, mi říkají Tonda!“

Povětrnost v Evropě.

(Měsíční výkaz „Humorů“.)

Tlakoměr ukazoval nejvíce v Rusku, dá se však očekávati, že tlak shora se zmenší. Nejvíce horka je v Irsku, kde všecko zrovna vře. Několik přeháněk bylo v Italii, resp. v Římě a čeká se na Kruppo-bitvu v Turecku. Častá změna větru dostavuje se v Berlíně. V Paříži se vyjasnilo, za to však hrozí srážky v Tunisu. V Bulharsku je dusno a ve Španělích pršmourao Náramně nestálé a proměnlivé počasí panuje už delší dobu v celém Rakousku.

Hudební hádanky.

Do čeho jde „otčenáš?“ („Otčenáš“ předcházejí vždy tři křížky, jde tedy do a-dur! A do čeho jde pohřeb? (Do g-dur, poněvadž má napřed vždy jeden křížek.)

Z Holic. U nás „ohořili“ okresní pokladnu asi o 1600 zlatých. „Namydleno“ bude teď za to jejímu „pulbirovi“.

Precl. Jinověrci roztrušují, že prý je papež svobodným „zedníkem“.—Vířtl. Ale jdi! A proč?—Precl. Protože prý baží po Maltě.

Minulé neděle měl být soudný den. Za příčinou nepříznivého počasí sešlo se o toho.

Co všechno tihle Němci od Čechů zkusí, to už je až hrůza. Tak na př. v jistém ryze českém městě jeden Němec za hodinu třikrát na ulici zakopnul a naposled ke vše mu ještě vrazil na rohu do českého dělníka!

Z kanceláře Národního divadla.

„Tadyhle Vám naše malá obec posílá 160 zl. na znovavystavění Národního divadla a hůl na ty, jejichž vinou to první shořelo.“

Kniha obviňování z požáru Národního divadla.

(Jako z Písma)

Noviny vinily Škardu, Škarda pak vinil hasiče, hasič Tůma pak vinil inženýra Zeleného, Zelený pak vinil správu stavby té, která byla Zitkova, Zitek pak vinil domovníka, domovník pak vinil Junga a kamarády jeho v objetí karbanickém. Podobně i Šnirch a Fuxa vinili Zeleného, může z něhož se narodil vodovod, jenž slove 62.000 zl.

Maďarská.

Maďaři jsou ostří hoši,
bojechtivosť v nich se vznahá
proti Rusku náramná.
Ptáš se světe, kam až sahá
kuráž jich?—Až k Világoši;
odtamtud pak—za kamna.

Česká.

Excelence, koncesse?
Nemohu, nechce se!
Excelence, volební řád?
Pst, pst, pst! to bych nerad.
Excelence, rovný všem zrak?
Zvolnoučka, ne rychle tak!
Excelenc, domů jsem ourodu sveď!
Pošlu vám berního hned, hned, hned, hned!

„Prager Abendblatt“ přimlouvá se za zavedení daně z petroleje, tvrdě, že je petrolej velmi laciný a že chudý člověk daně té příliš nepocítí. Aby to už za to stálo, aby se zavedla daň i z ostatních věcí, kteréž svítí a jež jsou ještě levnější než petrolej. Na příklad z chudáckových na kolenou rozedraných kalhot a t. d. Kříže za dobrou radu tu nežádáme. My.

Neděle třináctá po sv. Duchu.

Po vyaechání nudné epištoly hraběte Taaffeho k Čechům:

Evangelium nevěřícího Tomáše v 17. kap.

Za onoho času, když hrál finanční ministr daně, šel skrze prostřed Cislajtánie. A když vcházel do nějakého městečka potkalo se s ním šest národů, penize nesoucích a vzdychali velmi. I pozdvihli hlasu řkouce: Uleheí nám, moc platíme. Kteréžto jak uzřel, řekl: Jděte ukažte se bernímu! I stalo se, když šli, že očištěni jsou z peněz zbytečných. Jeden pak z nich, když viděl, že ulehčeno jest navrátil se a ještě děkoval jemu tituluje ho „milostpane“. A ten byl český sedlák. Odpověděv pak ministr řekl: Zdaliž všichni zaplatili? A kdež jest ostatních pět? Není nalezen, jenž by se navrátil a kláněl se ještě, jediné dobrotisko toto. I řekl jemu: Vstaň jdi, vděčnost tvá tě okrášlila.

To zde ještě nebylo!

U podepsaného lze dostati za levné ceny rozličná hudební díla. Tak na př.

Koupil sedlák selce boty—za 4 kr.
Sedm let jsem u vás sloužil—za šesták.
Já půjdu do světa—s fagotem za 20 kr.
Přijde jaro—bez not za 2 kr. a v. j.

Okarion Smyčec.

Národní hospodář.

Měsíční výkaz „Humorů“.

Jako ruský čaj dosud nechutná Maďarům, tak i francouzská kuchyně nevoní Bismarkovi. Německé suroviny drží se posud, švýcarský sýr však přejídá se už vystěhovalým nihilistům. Turecká pšenice je silně nahnilá. Rekové však ji přece budou mlátit „jako žito“. Žně irské dopadly pro Angličany špatně a vlašské ořížky v Teratu a Tridentu dosud neuzrály Česká čekanka jest silně zchátralá a Taaffe objednal už zase na sta vagonů těšínských jablek.

Maďaři zas bázni.

Maďar v lebky přistěnku
má tu fixní myšlenku,
že Rus v Uhrách agituje,
Nemaďary pobuřuje.
Jak je vidět, páni braši:
vás svědomí vlastní strašl,
že za vaše opršáky
„Pánbůh pěce opršáky!“

V neděli poledne.

Šel s děvčetem, byl samý šprým;
vzal v objetí ji, stisk a. . .
„Bim!“
Slunéčko poledni šle plam,
že lidé v potu plovou — —
„Bam!“
Na jejím srdci stero dum
ukojil, ztišil, hřál se — —
„Bum!“
Ti lidé samý nerozum —
se oddávají ještě snům
„Bim, bam bum!“
Nač hřát se láskou v tenhle čas,
kdy slunko tolik pere v nás!

Pojištění Národního divadla.

Až zas z runů povstane,
pak otázka nastane,
jak je pojistiti as,
aby „snad“ nezničil je zas.
Pojištěno buď jen dosti
proti závisti a zlosti,
nadutosti, nedbalosti. . . .

Vodní panna.

Z pěli švarná, sličná děva,
z pěli ale tiše rybí — —
Panno krásná, panno smavá,
proč ti svižné nožky chybí?
Mhouří na dně hastrmánek
žhavé oči do svých víček.
„Tohle bude dobrá žena,
nepřinese pa no tlíček!“

U zpovědi.

Sedí mladý velebníček,
klidně sedí v zpovědnici.
zbožně hledí v modrá očka
mladé sličné kajicnici.
Zpověď již jest ukončena,
velebníček ruce zvedá,
šepce tiše: „Bůh ti odpusť,
dcero milá, růže bledá!
Nechřeš více, děvče milé,
pros, ať tebe anděl chrání —
Skřnil hlavu k šíleu divce,
vtiskl naň své požehnání.
Vzchopila se kajicnice
a dí v smíchu tato slova:
„Velebníčku, tu to máte,
teď musíme počít znova!“

Augická.

Už i podpis královny
na irské je bílie,
o níž se tě chvíle
shodly obě sněmovny.
Neschází než aby ji
Irčané též „schválili“.

Hvězdopravectví.

Podnes jest i mezi vzdělanějšími lidmi mnoho takových, kteří nevěnovali přírodním zákonům dosti pozornosti, aby se přesvědčili, že všechno to někdy slavné hvězdopravectví, neb prorokování z hvězd jest tou největší hloupostí a nesmyslem, jakému se může věnovati vzdělaný jinak člověk, neboť děje se, že právě hvězdáři a ve vědě té vzdělaní věnují se tomu. Jiní pak slyšíce a čtouce, jak se prý tu a tam v dějinách nějaké prorokování z hvězd některým velikým mužům vyplnilo, věří pak, že na tom jest přece něco pravdy a že tedy může se podobným podvodníkům a šibalům přece trochu věřiti.

Obyčejně předpovídá se osud jednoho člověka od takových šibalů dle toho, v jakém pořádku stály hvězdy na obloze, když se on narodil. Když se narodí ve dne, tu arci není viděti žádných hvězd a proto nemůže se pro takového prorokovati. Kdo se narodí v noci, ten nalezne na obloze vždycky nějaké sestavení hvězd na té neb jiné straně, neboť hvězdy se stále pohybují a dnes se nalezají v sbližení tom, zítra v jiném, neboť by tím chtěly něco pro člověčenstvo, pro bylinstvo, pro psy neb vrabce znamenati a prorokovati, ale proto, že nemohou si jinak pomoci a musejí v jistém okamžiku státi na jistém místě a nikde jinde. Ze sestavení těchto hvězd nabodile se sešedších prorokuje pak hvězdopravec že kdo se v jistou hodinu narodí, jeho osud, bude buď šťastným neb nešťastným, že bude vojákem, neb učencem, kněžem neb žebrákem. Když ale považíme, že by náhodou přišlo k hvězdopravci pět neb deset osob, které se narodily stejný den a stejnou hodinu—neb každou hodinu se narodí na světě na 40.000 lidí a z těch by se mohlo vždy pět neb deset na jednom místě někdy sejíti—a každá ta osoba by by a něčím jiným, na příklad jedna králem, druhá generálem, třetí žebrákem, čtvrtá vrahem, pátá kněžem, jedna dobrým člověkem, jiná vrahem a zlodějem, zlomyslným padouchem atd. Všechny by se tázaly hvězdopravce, aby jim vyložil jejich hvězdy. Co by si tenhlap počal? Přece ty hvězdy nejsou jen pro jednoho, pakli jsou pro někoho vůbec, nýbrž platily by pro všechny, kteří se v tu hodinu narodili pro celých těch 40.000 osob. A kdyby platily jen pro těch pět neb deset osob, které se tu sešly, přece by nemohl podvodník ten nikdy vysloviti se, že jednomu znamenaly dobré a jinému zlé: jednomu život a druhému smrť, jednomu korunu královskou a druhému mošnu žebráckou. Z toho jediného poznáme, že jest to celé hvězdopravectví podvodem a darebáctvím, jako to kněžské náboženství všechno.

Telegramy.

Z Washingtonu: Mnoho, jest jich za nové tajemníky pro nového presidenta povolaných, ale jen pět jich bude vyvolených (pakli Lincoln Jaames v místech zůstanou).

Z Ohio: R. B. Hayes, bývalý president, zaslouží nejpřednější místo vyslanecké od Arthura, které se nejlépe vyplácí, neboť on byl první, který si o něho zásluhu získal, u pozorniv naň celou zemi a představiv jeho jméno občanstvu, když jej nechal vykopati z úřadu celníka v New Yorku pro nepořádky v celnici.

Z kriminálu washingtonského: Guiteau přeje si „suspensi“ veřejného mínění o sobě na jeden rok: potom prý teprvé pozná národ jeho zásluhu. Národ zase celý si přeje „suspensi“ Guiteaua jen na 20 minut a to co nejdříve.

Z Anglie.—Tunel podmořský mezi Anglií a Francií bude prý dohotoven za 15 roků. Obě strany čekají, že až bude hotov, stane se zamilovanou cestou pro novomanžele, aby tudy podnikali své svatební výlety.

Z Ohio: John Sherman jest velmi teď rád že nevstoupil do kabinetu Garfieldova za tajemníka, neboť by to pro něho bylo velmi pokořujíci, aby byl vykopnut teď presidentem Arthurem tak, jak on celníka Arthura vykopnul z celnice new yorské.

New York.—Kazatel Talmage káže, že věří v zázraky úplně. Ať věří. Mnoho hodných lidí také tak činí. Lehčeji jest věřiti v zázraky, nežli věřiti v Talmage.

Z Karlových Varů. Vedle hlavních lázní jsou zde nyní také „lázně“ českoněmecké, v nichž hledí Němci zkoupat Čechy. Je však už na to pozdě.

Z Čech. Následkem veliké úrody ovocné vyváží se už množství ovoce do ciziny. Kéž by jen při té příležitosti vyvezla se odtud také všecka tešinská jabíčka, české hniličky, tvrdé oříšky a zejmena jablka, která padla daleko od stromu!

Z Rakouska. Dráhy mají prý dohromady 70,570 nákladních vozů. No však je tu také pakáže!

Z Vídně. Ital s Vídní koketuje,
allianci přislibuje.
Jen ať jeho objetí
nestojí nás oběti!

Světélka.

Starý pán jeden pozoroval chvíli dvě své neteře, jak se cvičí v potýkání se košťaty. Pravil konečně: Nechte toho, děti; takové cvičení vám žádné muže nepřivede. — To já vím, odpovědělo jedno děvče, potýkajíc se dále, ale my víme, že když se dobře vycvičíme v tom, budeme moci své muže, které dostaneme, udržovati v pořádku.

Všeobecný nářek vede se na soudcovství ve státu Connecticut. Když nějaký zločinec jest obžalován a postaven před porotu, musí se přiznati a ještě přivésti svědky, nežli porotu přesvědčí, že jest vinen. To jest arci na darebáka trochu mnoho žádino.

Kupec jeden dopsal právě obchodní list jeden a sklesl mrtev raněn mrtvicí. Jeho písař připsal k tomu listu: „Za chvíli, co jsem toto dopsal, zemřel jsem náhle. V úterý večer o 7 hodině. S úctou Váš Hořenní.“

Přišla teta, stará panna, k strýci, který se právě oženil a upravil si skvostně jeden pokoj pro hosty. Pravila: „Tolik mohu vám říci, strýče, že nemohu se nikdy spřátelit s tak nákladným nábytkem v našich hovorna ch. Podívejte se jen do toho velikého a drahého zrcadla tuto na stě ě. Já v něm nevidím nic hezkého.“ „Máte pravdu, tetičko,“ odpověděl čtverák strýc, „ale nesmíte přece žádati žídných nemožností.“

Mladý právník jeden stoje před soudem a háje svou záležitost chtěl se vyznamenati vzletnou řečí a zabíhal stále do vyšších a vyšších krajů nadpozemských, až soudci se to zdálo trochu mrzuté a nezáživné. Konečně, když právník učinil ještě jeden náběh aby se povznesl ještě výše, zvolal sudí: „Zastavte, pane, zastavte. Už teď se nalezáte daleko nad právomocností soudu tohoto a protož jen honem zpět, sice vás nebudu moci vyslechnouti. Teď k věci!“

„A nyní jedno jste oba“, pravil kazatel k mladému párečku jejž byl právě spojil svazkem manželství dohromady. „A které jedno, já neb on?“ tázala se zvědavě hned na to nevěsta. „To si musíte mezi sebou udělati“, pravil kazatel a propustil je.

Pravil noční hlídač, když na večer mu bylo nabídnuto u přítele, aby vypil kořlík kávy teplé: „Děkuju, ale nemohu, neb káva na mně působí, že bych nemohl celou noc ani oka zamhouřiti.“ Byl hned propuště n.

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 9. ŘÍJNA, 1881. ČÍSLO 8.

Ostrovy Sandwičské neb Hawaiské byly prvně odkryty v tichém moři roku 1778 od kapitána Cooka na jeho cestě kolem světa. Ostrovů těch jest 11, z nichž největší jsou Hawaii, Maui, Oahu a Kauai a všechny dohromady měří 358 čtv. mil zeměpisných. Jejich položení v prostřed na cestě mezi západní Amerikou a východní Asií, jest pro obchod a pro lodě velmi pohodlné a příznivé. Obyvatelstva jest asi 60.000 a rok od roku ho ubývá, takže snáli se králi, že si vyjel na cesty do světa, aby si získal nějaké nové poddané, aneb aby své království prodal. Země jest hornatá a skalnatá, sopečného původu a má posud několik zuřivě pracujících sopek. Podnebí jest zdravé a mírné. Plodnost země jest skrovná, neb jen v některých údolích a na svazích rostou stromy a plodliny. Obyvatelstvo bylo divoké a modloslužebné, stejného asi původu, jako obyvatelstvo na Tahiti. Znamenitý jeden náčelník Kamehameha, který vládl od 1789 do 1815, udělal se samostatným králem nad všemi ostrovy a kmeny a tak založil nynější království. Jeho syn a nástupce Liholiho pozval sem z Ameriky roku 1820 misionáře křesťanské a tito pomocí krále odělili ze všech křesťany, tak že je jich asi tři čtvrtiny protestantů a čtvrtina katolíků. Kamehameha III. roku 1840 změnil ústavní vládu a od té doby měli sem přístupu také cizinci, kteří zavedli tu značný obchod. Nynější král David Kalakaua I vládne ústavně a má za rádce některé politiky z Ameriky a ze starého světa. Jest rozen 15. listopadu 1836, 1873 navštívil prvně Ameriku letos vydal se na cestu kolem světa a byl všude cíle co panovník jiný. Přijel právě z Evropy do New Yorku, procestuje Ameriku a ku konci října vydá se ze San Francisco zpět na své ostrovy. Z ostrovů těch vyvážejí se hlavně cukr, káva a kůže. Hlavním městem a přístavem jest Honolulu.

Kalakaua, král Sandwičských ostrovů.

Ballada.

Od O. Horského.

Byl jednou v Čechách hrdina,
ten svatého Gambrina ctitel:
vesele vždycky hodoval,
vesele také pival.

Přišla Smrt: „Nuž, brachu, slyš,
dost dlouho jsi pobyl už tady,
se mnou se chystej na cestu,
najdeš tam kamarády.“

Nelek' se statný hrdina,
č š rychle si naplnil pěnnou:
„Než půjdeme, brachu kostnatý,
připij si na zdraví se mnou.“

Hahaha, piju ti na zdraví!“
Tak Smrt se mu mrazivě směje;
hoj, jak to vínko krvavé
vyprahlé kosti jí hřeje:

„I na mou čest, to dobrý tok,
nuž honem sem číš jestě jednu,
ať se zde na světě obřeju,
dřív, než tě v náruč svou zvednu.“

Naléval číš zas a zas,
a Smrt pila v úžasném chvatu:
„Hahaha, statný hrdino,
propíjem dvorec i chatu.“

Hrdého vína čaromoc
jí divoce kolotá lebí,
hlava se semotam kolísá,
bezzubá čelist se šklebí.

Dala se do tance divého
a semotam po kon'ce lítá,
konečně ku nohám hrdiny
ktesnula na dobro zpítá.

Zasmál se statý hrdina,
Smrt u hopil v jediném sáoku,
nazved ji, oknem vyhodil,—
žil ještě přemnoho roků.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. D. Z.

Bruno mezi Kalvinisty a v Paříži. 1580—1583.

V.

Musili jste se povšimnouti, pravil Bruno, že jsem to zavrhoval jen pro sebe a pro takové, kteří stejného se mnou js u náhledu, neb takoví nepotřebují zevnějšího znamení, kteréž jest pro lidi slabého ducha, by na znamení věci poznávati se učili. Než já miluji všechny spolubratry své i ty, kteří by si přáli den co den přijímati svátosti, poněvadž poznávám, že nejsou všichni duchově stejného náhledu a vyvinuti, nýbrž ten se uspokojí spíše při tom a jiný při jiném. Byl jsem mezi mnoha lidmi a shledal jsem, že nejvíce znamení a obřadů nábožných nalezáme u židů a u katolíků; tito poslednější se domnívají, že nabudou spasení tím, když se úplně ve vší pokoře a oddanosti podloží těm, které považují za duchovní své správce bohem ustanovené, židi zase vykonávají nesčíslné množství obřadů a znamení, domnívajíce se, že jim to bůh nařídil a že toho všeho od nich žádá k jejich věčnému spasení. Já arci nemohu pro sebe takové obřady a zevnější okázalosti cíti nýbrž dům jen svého smýšlení a svého jednání pilně, přece ty druhé miluji láskou vřelou, aniž bych od nich žádal, by mne následovali, ač pozoruji, že mne nenávidí a zlé mi ukládají, když já nechci se podrobiti jejich náhledům a dělati to samé co oni dělají.

Jak se mi zdá, pravil jeden měšťan, že milujete lidi opravdu a tak zachováváte to hlavní přikázání boží, ale s bolestí pozoruji, že vám nedostává se toho nejlepšího, to jest víry. Vy se váš svou láskou nebudete moci spasen býti, nýbrž ocitnete se mezi zatracenci v pekle. Ale dovolte mi otázku: Jste také pokřtěn?

Vždyť jsem přece narozen v Nola, odpověděl Bruno.

Nuže, pravil měšťan dále, přiznejte se mi upřímně, zdali byste mohl býti dnes tak spokojený, jak o sobě pravíte a šťastný, kdybyste nebyl pokřtěn býval.

Zajisté že, pravil filosof; neboť já nevidím v křtu, jako vy, nic posvátného, nadaného nějakou zázračnou působivostí, která by mně uschopnila naději nějakou míti na věčné spasení, nýbrž vidím v tom jednoduchý starý obřad, který se dědí od pokolení na pokolení, jemuž vy přikládáte nějaký zázračný význam a působnost, poněvadž věříte svým knězím a výrokům písma. Já bych i nekřtěn jsa, žil pokojně a blaženě, poněvadž podstata mé lidskosti zůstává s křtem i bez křtu stejná a duch mů, pokud nalezám se ve stavu šlechetnosti a ctnosti, uspokojuje mně stejně. Sokrates a jiní velikáni řečtí, kteréž všichni cíti musíme, také žili i zemřeli bez křtu a nikdo vám nemůže zaručiti, že za tři sta let bude žíti i umírati na světě více nekřtěných nežli křtěných.

Vy jste mluvil o Sokratovi, pravil zase druhý měšťan; přece ale musíte vědět, že to byl pohan a že nemůže nikdy dosáhnouti spasení, poněvadž žil na světě v době, kdy syn boží ještě se nebyl vtělil.

Tuť bych se vás rád zeptal, di Bruno, zdali to o svém bohu věříte, že by byl po mnoho tisíců roků se na to tiše a nedbale díval, jak všichni lidé na světě spěchají svému zatracení vstříc, ať jsou hodní neb ne, a pak teprvé aby mu napadlo, by poslal jim vykoupení. Žádal bych od vás slyšeti, jak to můžete srovnati s láskou a milosrdenstvím boha. Spíše měli byste se zkoušeti, zdali to snad není vaše pýcha a marnivost, která vás nevědomky svádí k tomu, byste sebe vysoko stavěli a všechny ostatní, kteří žili před založením křesťanství, co nejhlouběji snižovali.

Vy zapomínáte, ozval se odvážlivěji jeden měšťan zase, vy nevěříci člověče, že Řekové i Římané, jakož i všichni ostatní pohané, kteří žili před Kristem, pocházejí od Ada, od něhož zdědili hřích dědičný a nemohli tedy pranic učiniti ku svému spasení a vykoupení z hříšnosti své, až se zalíbilo bohu všemohoucímu poslati svého vlastního syna k vykoupení. Když ale se opovažujete tázati se, proč nám to nenapadlo, či proč se to nezalíbilo pánu dříve, aby poslal spasitele, toť byste měl uvážiti, jak se tím bohu rouháte, chtěje jej mistrovati. On jest všemohoucí a co on činí, jest dobré. Náš slabý rozum nemůže vniknouti v jeho tajné rady, neb praví písmo, jako by bylo vás znalo a na vás při těch slovech myslelo, že bůh i těm, kteří Krista nepřijmou, sám zatvrdí srdce a zaslepí oči, aby nemohli přijíti k spasení svému.

Nebojte se ničehož, odpovídal klidně Nolanský s úsměvem jemu zvláštním, já jsem už zachráněn a považuji se za blaženějšího, nežli jste vy. Neb co vy hledáte spasení jakožto něco budoucího a nemůžete jinak, nežli věřiti, že až po smrti se vám ho dostane, odkládáte své štěstí stále do dálky od sebe, kdežto já chápu se své blaženosti už teď v přítomném životě a jsem neskonale blaženým, že mohu okoušeti pravdy, která můj život stále sílí v práci, abych v celém světě pozorováním a zkoumáním zdomácněl a když bude konec mého žití a části těla mého budou hledati odpočinku a přechodu, přenechám je matce přírodě s takovou láskou, jakou k ní chovám stále a jakou ona jeví ke mně, věda, že z nich nebude ani jediná částka ztracená, ale k dobrému jiných bytostí všeho využitkováno. Vy tvrdíte, že mi sám bůh zaslepil oči a zatvrdil srdce a já vám dám za pravdu, neboť vím, že na tom bohu, kteréhož jste vy sobě vymyslili a který nezůstává nikde jinde, nežli ve vašich nadutých a nesnášenlivých hlavách, nemám žádného podílu. Můj bůh jest všemilující zdroj všeho života a ducha i přírody, a tento bůh pokud se jeví i ve mně a jest s nejvnitřnějším mým životem spojen, ukládá mi za nejvyšší mou povinnost, abych všechny lidi bez rozdílu miloval a jim sloužil, kdežto váš bůh vás nabádá, abyste všechny jinak smýšlející nenáviděli a zatracovali.

Tu všichni tři měšťáci vyskočili, vyprázdnili své kon, vice a volali na Bruna: Vy zatvrzelý hříšníče a rouhači, Váš pýšný a opovážlivý rozum chce se vzdorovitě pozvednouti nad slovo boží, ale on sklesne bídně v pasť a máte se co nejdříve přesvědčiti, že jsou ještě křesťané na světě a že žijete pod křesťanskými úřady, kteří čest boží hájiti dovedou. Po těchto slovech Kalvinisté tito vyrazili ze dveří celí rozkohoutění a rozlícení proti nevěrci a kacíři tomu.

Bruno zůstal o samotě v hospodě. Chvíli zadíval se do nápoje ve sklenici a úsměv spokojenosti pohrával kolem úst jeho, ale hnedle vyhrkla veliká slza z oka jeho a svalila se do vína. Kde jest tedy ta láska křesťanská? tázal se hlasitě s bolestným výrazem. Láska je věčným židem bloudícím po světě, všude pronásledovaným, všude povrhovaným a přec zemřítí nemohoucím. Mluví se sice všude o lásce křesťanské, ale to neznamená jim nic jiného, nežli láska křesťanů ku křesťanům — ba ani tolik ne, nýbrž jen láska katolíků ku katolíkům láska kalvinistů ku kalvinistům, kdežto se katolíci s kalvinisty nenávidí, jako neba a peklo. Nadarmo mi káráte židy; oni milovali každého, kdo náležel k národu vyvolenému a vy milujete každého, kdo náleží k vašemu vyznání; oni měli poručeno všechny ostatní národy vyhladiti a vy to děláte také tak s těmi, kteří jinak věří, nežli vy. Bůh, který vyvolenému svému národu poroučel povražditi všechny jiné národy nevěřící, byl bůh židovský; a bůh, který zvolil si jednu církev za samospasitelnou, a zatracuje všechny do hořoucího pekla, kteří v ní nevěří, jest bohem křesťanským. Kdy pak se stane ten bůh konečně lidským?! O lidskosti, o lásko lidská, svatá, všeobecná, vesměrná! zde připínám na tvou budoucnost! — pohleď na mne, jsemť sám, jenž ti připínám a není tu nikoho, aby veselé srdcení pohárů znamenalo svornost srdcí lidských.

Bruno povstal a odcházel. Hospodský, jenž byl větší část rozmluvy a samomluvy té slyšel, mrzutě přijal penize za víno a vyhnul se tomu, aby oděv Bruňův nedoteki se oděvu jeho. Bruno to spozoroval a usmál se.

Pokračování.

Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti.

Popsala pí. E. D. Slenker, přeložil prof. L. Klácel, 1881.

VII.

Dobře Jakube, řekla Abby. Zdá se, že jsi ustanovil dohnati mne násilně k tomu, abych klančla se Vašemu bohu, ať si to věřím neb nevěřím, ale uvidíš, že to jest nemožné násilně přetvařovati svědomí má. Ve všech rozumných věcech jsem ochotna poslušnou býti tobě, ne, že by to bylo povolání ženy poslouchati, neb já jsem poznala lepší než to, nýbrž, že přednost dávám míru, lásce a shodlosti před nesvorností a hádkou a já ráda snášim se i činím, čím bych se zachovala, koho miluji, když já mohu to srovnati s povinností ku mně a ku jiným.

Hum, hum! snad bys raději nosila boty, než střevíce; myslíš, že by ti lépe svědčily kalhoty a abys byla hlavou domu, já pak abych vařil, myl, pral, poklízel—chtěla bys to?

Každý dům má míti muže a ženu za vládu společnou a oboum rovného práva a když jsou děti, i ty mají práva svá, ježto nemají rušena neb zlehčována býti.

A tomu všemu naučila si's u toho zlořečeného chlapa Proktora?

Ano, mnoho mám od nich a z těch kněh jež mi půjčoval, ale můj rozum tak dlouho podmaněný tím cvičením se schopnl, osvojil se a všecko nyní vidím v jiném světle, řekla Abby rázně a rozhodně a já doufám, Jakube, že i ty přijdeš za nějaký čas se mnou po milé cestě pravdy a skutečnosti rozumné.

Večer rev. dr. Newton a čtyři přední mužové církve objevili se v domě starého Slocuma. Abby přijala je usmívavě, podala jima srdečně ruku a ptala se po zdraví jejich a rodiny zdvořilým způsobem a pak podala list dru. Newtonovi, jejž on otevřel, četl v tichosti pro sebe, co zatím společníci hleděli k Abby, zkoumajíce ji od hlavy k nohoum, jakoby známky zločinů na ni hledali. Newton přečetl ten list a pak vážně řekl: „Pomodleme se!“ a všichni poklekli a velebný doktor jako by přemožen mocným citem pronesl divadelním způsobem slova: Modleme se tak, aby bůh slyšel naše volání a prosbu za jednoho úda, jenž chce opustiti stádo naše. Dva jiní též pronesli slova, jež měli za příslušná k této příležitosti.

Paní Slocum ale ani nepokleknla ani nesklonila hlavu, ale ostala tuho seděti v stolici své, jen někdy nemohla zdržeti se úsměvu, když viděla jak ti moudří nebeščané oblehají svého pána, aby chránil církev svou a on nic na to neříkal, jakoby neslyšel neb nechtěl nic s tím míti, neb jakoby ani nebyl, než jen ten dřevěný paníček v kostele krvavě pomalovaný, jak by byl právě ubičován.

Po tom „účinlivém“ modlení p. Newton četl hlasitě připis paní Slocum, jímž ohlašuje vystoupení z církve, jelikož nemůže s dobrým svědomím dlíti s nimi v Jednotě náboženské, což by státi se mohlo jen pokrytstvím a lží, ačkoliv mnohé osobně miluje vroucně. Když bylo to čteno, všech zraky byly obrácené k ní ana pevně ale skromně snášela ty nespůsoby diváků.

Má milovaná sestro! řekl dr. Newton; bolelo mne velmi to čtení o zámyslu vašem vystoupiti ze stáda Ježíše Krista, Spasitele našeho. Prosím povězte mi, jaké nešťastné pokušení to bylo, jež vás odloudilo od stezky povinnosti, že jste i pohrdla spásou.

Já jsem ochotná, řekla pohnutým, skromným hlasem Abby, podati zprávu o mé změně, lituji ale, že Vás, milí přátelé, snad pohoršlm; ale oči mé jsou otevřeny a já nemohu déle přisvědčovati víře Vaší a já jen lituji nyní ta zpářená léta, jež strávila jsem v slepotě a zaměnenosti.

O má sestro! prosím, nemluvte v tomto způsobu. Buďte chladná a rozšafná.

Taková jsem bratře Newtone — chladná jsem, ale rozumnější. Tážete se jakým pokušením jsem se změnila, já vám povím. V poslední kostelní výstavě, která se držela ku cti vašeho boha a k slávě drahého Spasitele, mnohé se stalo, a vy to víte, jsouť zde někteří provozovatelé toho, že se mnohé zkouše—skoumalo—inu pomyslete, sestra Slocum také si dovolila pochybovati o přesnosti té vaší víry— já víru nemám za náboženství—to je zcela jiné ve filosofii či před rozumem. Jen si upřímně považte ty tlachy a pohádky a lži a nebojte se připustiti k tomu rozum. Tak každý pravdomilý pozná to pokušení, které jsem já měla, když jsem odříkala se klamu a pokrytství. Prosím vás, rozum a obecná mysl osvojena jsou silnější než všecky bohové a Spasitelové, kterým byl kdy zpozdilý lid se klaněti. Co modliteb by muselo býti vypovídáno a nadarmo, kdyžby byli chtěli vymodliti šicí stroje, ale rozum to poradil ochotně.—

Tato řeč byla přílišně rouhavá pro jeho velebnost a on hledě na své hodinky pravil, že na něho čeká vykonání jisté povinnosti.

VIII.

List od Olivy Newton na Susanu Proktor:

„Má milá přítelkyně Susan! Bezpochyby se diviš, že jsem poslední dobu nenavštívila tě; ale musím ti povědlti že jsem byla uvězněna v mé vlastní světnici za posledních devět dní. Já mám jen svobodu po domě, když otec není doma, ale když je doma, schovám se v mé světnici, jak to poručil. Ale nepřipouštěj si myšlénku, že bych tím trpěla neb já mám knihy, hudbu a mé šiti, a mám čas naslouchati svému rozumu, či vlastně ne mému, ale obecnému, jenž oznamuje, co jest pro každého, vždycky a všudy. Toť jest známka všeho nadvšedního. Den ode dne čtu já v zákoníku rozumu, jenž jest zákoník všehomíru, jenž jest pravda a věda. To jest jiný „revivsl“, než jsem kdy byla viděla a za něž se nyní stydím. Tak vidíš milá Susan, že není mi zle, jen že nevidím a neslyším mé přítelkyně, mé sestry na rozmarinovém keřku, řeku. Nyní vidím, co jsem sama obětí věrovzteku, jak marné jest pronásledovati někoho pro smýšlení jeho; rozum jest svobodná vlast pravdomilých, ať jest osud jejich jakýkoliv. Rozum osvěcuje nejtemnější vězení, jaké jen vynalezají pověra a věrovztek. O Susano! když si rozjímám, co jsem byla, než jsem přišla k vám, jak si libuji to proměnění mysli mé. Rozmarinový kopeček jest pravý můj tábor, kde člověk přišel ve mně k sobě, pomoci tvého přátelství. Co jsem byla za bídnou dcerku kněze, za bídnou učitelku, jíž ani otázka nenapadla na mysl, jak mohl Adam hřešiti, když neuměl rozeznávati zlé od dobrého! Vaše Fanny, ještě takřka dítě, počala mi s touto otázkou a již podemlela všecky ústavy křesťanské i s tou skalou sv. Petra v mysli mé. Nemůže člověk bez odřeknutí se rozumu a obecnému smýšlení věřit na ten ráj a ty naše prarodiče, na ty hada, jenž lépe smýšlí s člověkem, nežli ten Hospodin, na pokušení a hřích tak mocný, že musel dáti Jehova svého syna jednorozeného od Židů, svého vyvoleného národu, u-

křižovati a ten jed působí v každém až posavádě — a bez křtu musí i děcko hned do pekla. Ale homeopathia zde jistě pomalá, totiž: jezte hodně mnoho ze stromy vědy (poznání) a ten jed toho rajského poznání tím navždy pomine. Allopathia těch reverendů jen činí nemoc horší. Já mám zákaz někomu pěati a k někomu mluviti. I to jest též takový zákaz, jako byl ten rajský. Překročením ho oči se otvírají; já tak poslechnu, jako ta Eva, jež hadu uvěřila, pozvám Ti po panu Blackovi, jenž jest náš mlékař, tento list a jsem jistá, že láska tvá mne nenechá bez odpovědi. Prosím tě, paní Slocum, když ji uvidíš, pověz, jak jsem drahá a pozdravuj ji nejsrdečněji. Laskavé pozdravení na tvého otce a matku na všecky vaší rodiny a zvláště Fanny.

Tvá věrná a upřímná přítelkyně
Oliva Newton.

Odpověď od Susan.

Má drahá Olivo! List Tvůj nás velmi potěšil a my upřímnou citlivě soustrast s Tvou nesnází. Já velmi dobře znám, jak tvé srdce laskavé musí se rmoutiti při pomyšlení na hněv otce tvého a jeho pevného uzavření přinutiti tebe, abys tak věřila, tak na věci hleděla a tak myslela, jako on a na to pronásledování, jemuž tě podrobil. Můj otec zamýšlel z prvu svolati několik přátelských pravdomilců a podati ten případ tvůj k soudu, ale když si to lépe rozvážil, uznal za lepší čekati na další toho rozpřednení, jelikož zdáš se býti tak odhodlána, ano blaha ve všech těch trapných okolnostech. Zítra chci zkusiti navštíviti paní Slocum a poraditi se s ní, co by mělo učiněno býti, co ona uzná za nejlepší. Pamatuj na to, že můj otec a celá naše rodina jsou ku tvé službě a rádi učiní, co bys žádala k ulevení tvého stísnění. Já ti posýlám dle otcova vybrání ze všech knih, z nichž lze poznati, co se týká lží a klamů, šejdů a zrady v první době křesťanství. Já nemohu pochopiti, jak může někdo čísti to a přece polykati ta sousta křesťanské mythologie, (bajkářství). „Taylor-ové Diegeses“ dokázaly spasení tisíců od pověry a věrouky knězské, již podpírají svou víru. To sahá až na kořeny křesťanstva a ničí všecko, na čem ono stojí Milá Olivo! Ty nejsi odtržena od světa, my vždy najdeme příležitost ku vzájemnosti naší s tebou. Přiložena jest cedulka od Harry a my všickni osvědčujeme tobě naši lásku a doufáme, že ty ve své osamělosti nalezneš mnohou perlu rozumu, ježto blažiti bude národy ještě nenarozené.

Tvá v lásce a soucitu Susan Proktor.

Harry píše:

Slečno Newton! Nemějte za zlé poloznámému, že se osměluje psáti Vám, ale já jsem slyšel tolik od mé matky a od sester a tolikráte jsem patřil na Vaši podobiznu, co má Fanny ve svém album, že se mi zdá, jakobych byl již dávno známý s Vámi, ale netroufal jsem si vetříti se do vaší známosti, ale nyní si myslím: „A friend in need is a friend indeed“ a já chci býti přítelem skutečným, slečno Newton, a pomáhati matce své i sestrám objasňovati Vaše osamělé chvíle, aspoň sem tam přátelskými slovy. Já raduji se, že jste naučila se mysleti osvoženě, řiditi se dle rozumu a ne dle zdání jiných, dle snů, šmejdů jiných, jimž říkáme víra. Já vím, že to těžko bojovati proti starým široko daleko zakořeněným předsudkům, ale vítězství dodává větší slávy. Buďte stálá stateěná a především věrná pravdě a pak ať se děje jak děje, konečně pravda nikdy neustoupí, ale zvítězí nad pověrou a zlobou. S úctou

Harry Proktor.

Oliva byla potěšena a posílněna. Cítila, že není sama. Jednota dobrých jest síla obce a pokroku. S tímto ulehčením a s odhodlanosti ostati věrnou osvojenému r zumu usnula.

Brzo ráno Susan byla na cestě do města a v pravý čas došla k obydlí starého Slocuma. P'o obyčejném uvítání pravila Susan ku paní Slocum:

Těší mne, že nacházím Tě v domově toto ráno, má přítelkyně.

V domově, v domově! Toť je slovo příliš posvátné, než aby uhodilo k nynějšímu mému obydlí.

Co, Abby, Ty mně děsíš pravila Susan udivená.

Já se domnívám, že máš zde místo příjemné a všeho, čeho si srdce žádá.

Ano, já mám světské pohodlí, jak tomu říkají, a'e v tom není pravý domov. Domov nejsou jen ty čtyři stěny v čtverohu, s malbami a obrazy po nich, domov jest, kde mír a láska srdce blaží a nadějný duch v něm vane. Ty nevíš ani Susan, jak já jsem zde živa byla od té doby, co jsme se naposledy viděli. Ani laskavého slova jsem neslyšela, ani na mně nepohlédl p. Slocum. Ještě se mu zdálo málo trýznění, on přivedl dra. Newtona a více údů církve, aby vystechli, vyskoumali a napomenuli mne. Já jim bez okolků řekla, že otevřeny jsou oči mé a že jsem rozhodla se býti svobodnou a že žádná moc není s to aby udusila pravdos nělost mou. Pravila jsem jim též bez rozpaků o jejich špatnostech a já mohu dokázati, že se tak stalo, jak to chci světi on objeviti, aby poznali ty pokrytce šejdířské. Vyznávám jinných svatých činů těch náboženských mužů. Slečna Oliva může vám též říci o p dobných kouskách.

Oliva? Ano, Abby, a víš kde Oli.a jest?

Ne. Já právě chci se optati tebe, zdali jsi viděla ji poslední dobu. Jest to nějaké tajemství. Posledních čtrnácte dní žádný ji neviděl a sic. Brownsleigh ptala se nedávno po ní na faře, ale jí řečeno, že tu není; a jiným se také tak vedlo. Hospodyně drží za zuby a již to dělá pohoršení v obci, neb Oliva byla miláček všech. Její nedělní škola poslala jí písemní žádost, aby zase nastoupila co učitelkyně, ale nebylo jim dovoleno ten spis jí dodati a byli poslání nazpátek. Mnozí mají za to, že opustila město, ale já jsem jistá, že by nebyla odjela aniž by rozloučila se se mnou. Já mám za to, že Jakub ví o tom, a soudím to z ušťepačných slov, jež mi hodil v tvář o našem přátelství a nevěře.

Susan pravila: Milá Abby! Já ti mohu povědíti o ní, ale nesmíš mně zraditi. Zde mám list od ní, jejž jsem včera dostala. Ona jest uvězněna doma—však poznáš z tohoto.

Uvězněna? zvolala Abby podšeptmě; i vzala dychtivě list a četla pozorně a pak spláskla ruce a oddechla, jak by jí byl spadl kámen se srdce.

Susan pravila: Abby! Ty snad se raduješ nad neštěstím přítelkyně naší?

Ne nad neštěstím, ale nad statečností její, jak stojí pevně v pravdě. Veleslavím tě, Olivo! že's rozvila prapor toho, co má býti vždycky, vždy a pro všecky, pro smělost a rozum, jemuž neodolá žádný svůdce, pokrytec, sni sám papež neomyi ný boha místodržitel.

Pokračování.

V besedě pražské.

(Z „Hum. Listů“.)

„Inu tohle „Hej Slované!“ u Lipan bych si byl přece jen rád také spolu zazpíval!“

„Vidíte, pane otče: proč jste takový nevýprava? Já vám povídal napřed, jak ty konfiskace na Prokopa se pořád sypaly, že tam bude nějaká podívaná.“

„A co jste viděli?“

„Můj bože—: především zase chvála bohu, jednou kus národa, jak má být když se urodí! Tu člověk pookřál, ba já jsem jist, kdyby se byl mohl Prokop na nás s hůry kouknout, sám byl by měl z toho radost! Houby zle, pane učitel, my jsme sice takto někdy prazatrolené plemeno, ale jinak jako vrba: sekej jak sekej—pořád jen rostem a—“

„Pořád zelení....“

„Hehehe! to připouštím, pane nadlesní. Ale nic nevadí: jen když neschnem a nevadnem! Skoro půl páta století trumpot a běd, až člověku zuby trnou, když na ně jen vzpomene a my přece zde a pořád při míze a voláme „Slávu!“ I'rokopovi a Táborům, až se hory rozléhají. Pravda, mohli jsme být o několik honů dál na světě, kdyby byla ta Lipanská bitva jinak dopadla — ale už se stalo, o tom už marno lámat hlavu, — máme zkrátka několik století co dohánět; avšak už není starosti, už nezmrznem v přikopě, už si můžeme s t m naším „Pocestným“ vesele zavejsknout:

„Eh, co já dbám na té cestě na psoty a zloty,
jenom když mám zdravé nohy, k tomu dobré boty.

„Což o nohy a boty, kováři o ty by nebylo: ale hlavy, panečku, hlavy—ty máme pořád ještě nějak těžké jako po nevyspání.“

„Zase máte pravdu, pane nadlesní, v hlavách ještě trochu připitomělo, ale i to se spraví, pamatujte na mne, jen když nám zase přiklo srdce do taktu. To je hlavní věc: jaré, nadšené srdce v těle—hnedle jsme zase v pořádku!“

„Ale já vás kováři nepoznávám! Jindy takový bručál, kterému nic není dosti kloudné a jadrné a dnes....“

„Jako veselé Tonda z Nadějkovic, je-li pravda, pane učiteli?! Má stará už také to zmrčila.“

„A to vás ty Lipany tak spravily?“

„I kde pak Lipany! To už se mnou trvá na třetí týden, naše kapitální sbírky na nové Národní, ty mi vrátily víru. Když jsem šel do Lipan, už zůstal Tomáš doma.“

„To vám měli na dráze slevit!“

„Ano, ti tak: na státní dráze a slevit Čechům! Kdyby šlo o nějaký výlet do Vídně, nebo do Ústí n. Labem, to ano; uhlídáte, jak slevi 18. t. m. oněm německým sedlákům k tomu ústeckému sjezdu!“

„Na který nechtějí připustit české rolníky.“

„Jdětež!—a proč to?“

„Inu ponevadž to podle jména má býti selský sjezd, ale ve skutečnosti to bude, jak už o ečím, zase jen ústavácká nahánka. Kujóni, čuli pečení. Německým sedlákům začíná se už trochu rozbřeskovat pod čepicemi: chtěli se sejít, aby si pěkně porokovali sami mezi sebou o tom, co je hnědel hoří!“—telegrafovali si horempádem i bez automatů a že jim to všechno zaonačí, ustrojí a připraví a k tomu ještě darmo.“

„A měli je!“

„Za prst aspoň už je chytli; naskákali do zvacího komitétu, jako by to byl dostavník jedoucí na jarmark a už byla neplecha hotova: co mělo prvotně býti jen pravým selským sjezdem, z toho udělali obratem rukavice německý sjezd selský, do kterého bude připuštěn jenom ten, koho pozvou, a v kterém budou partesy rozděleny už na několik neděl před muzikou.“

„Prosím vás, radě mi o těch námluvách s německou natvrdlostí ani nemluvte. Darmo si pivo kazit, na mou milou, toť by už se člověk smluvil spíš s Talianem!“

„I nechte být, pane učitel: ta alliance rakousko-talianská dá si také ještě ve zdraví na čas! Ba kdož ví, nevyklubou-li se ze všech cukrlátek, které si páni diplomati v pravo v levo dnes posýlají, jednoho krásného jitra samé — ostré patrony. Právě ta shánka a to šukání po alliancích, to sjíždění po potentátů a ministrů je mi znamením, že se dnes vaří po světě ještě něco jiného než povídla.“

„Buďte tak dobrý, kováři: namalujte zas ňákého čermáka na stěnu!“

„No, no, snad byste se nelekli jako ta kuráž „Neue freie Presse“, když do ní tuhle ve středu bacil—telegram o schůzi cara Alexándra III. se starým Vilémem pruským. Hahaha! ta měla nahnáno! Víte přece, co psota se naštvala Rakouska proti Rusku. A teď najednou zbledla. „Wie heisst? Co se to děje?!“ jektala jí duškička na jazyku, „vždyť se přece povídalo, že mistr Andrásy rozbil starý spolek mezi Ruskem a Pruskem na třísky na maďeru? Kdo je tu zase jednou — napálen?“ .. A jako by už cítila kozáckou nahajku na hřbetě, honem začala lézt ku křížu a strkat svoje hříchy na jiné. To prý všecko ti nešťastní officiósové a ti potrhlí Maďaři. Smyslili prý si takovou pitomou štvanici proti Rusku, že neviděl svět hloupější: chytají Ignatěvovy ruble a špehouny a píšou prý tak jako bychom už zejtra chtěli vytrhnout na Moskvu. Teď prý to můžeme odnést za nè všicknì. Bismark nás nechá na holičkách a dopálený Ignatěv nám nakřeše nepořittaných, že budeme vypadat, jako ty naše krásné desítky.“

„Hahaha! takovou pískal? A prosím vás, co Maďaři?“

„Toť víte, že v nich také hrká; ale ti to nedají na sobě znát, naopak, ti si budou hvízdat, jako když se jde v noci lesem, aby se nezdálo—“

„Ale je to naličká vybarvená! To zas patrně obmýšleli něco proti Srbům neb Slovákům; tak začínají vždycky. Jak betářský kolovrátek spustí o rublech a panslávských emissařích, allou: Slováci pozor, ať vám nepotluče! Ty figle už známe od neboštíka cigána.“

„Počkejte! Když tak o těch Maďarech hovoříme, musím vám něco ukázat: hleďte, tuhle dostanu velké úřadní psaní, plné maďarských klik a háků. ?'t jsem blázen, kdo pak si to v Trantárii na mne vzpomněl? Otevru a co byste hádali že to bylo? Maďarsko-německé pozvání, abych byl od té dobroty a hleděl jim mezi svými přátely rozprodávat dvouzlakové losy na nějakou jejich dobročinnou lutii.“

„Čerchmana-li? A vy, pane otče, jak vás znám, hned jste vyndal porcunálku z úst a šups do bot a do kabátu, i šel jste prodávat.“

„Toť víte, celý pryč, jak si Maďar na mne zpomene! Víte co jsem udělal? Sed jsem a odepsal jsem jim zdvořile: „Těžká věc, baratomové; Vy jste zákázali do Maďarie: přístup počeštěným desitkám a my u nás na štěstí jiných nemáme. Víte ale co: dělejte dobrotu, to vydá víc než dělání dobročinných lutrií. Na druhý měsíc bude tomu právě deset let, co jste něm pro nic za nic zmařili svobodu. A za to přicházíte teď, abychom jako podporovali Vaše kapsy? My jsme sice dobrými blázny, ale takovými, za jaké nás máte, přece ne! Má úcta.“

„Dobře jste jim to řek'! Ale nebude pranic platno!“

Modlitba jednoho českého pobožného úřadolovce.

(Zaslána z Minnesoty).

O bože nebeský, tatíčku nejdobrotivější, popatř na dítko své, které každý den ráno se sepjatýma rukama na kolenou tě prosí a žádá, bys mu byl nápomocen porazíti soupeře republikánského, odpadíka a nezmaboha, kterýž o ten samý úřad se uchází, jako tvé dítě věrné, pobožné a sv. církvi zachovalé a podvodu a taškářství úplně nevědomé. Ty, tatíčku na nebesích, jenž vše dobré odměňuješ a zlé trescš, odměň také dítě své a dejž, by všichni odpadíci a neznabozi odvrátili se od soupeře mého a přihlasovali pro mne, syna tvého, který zákony svaté zachová. Přikázal jsi nám, tatíčku náš: miluj bližního svého jako sebe samého. Miluji proto veškeré odpadíky a nevěrce až do té doby, nežli — se volba ukončí. Po volbě uznáš, tatíčku, že se zase Irčaně přidržeti musím, neb jsou to dítky tobě zachovalé a pobožné. Češi, odpusť, bože můj, mají palice tvrdé, že je nelze nikterak přiměti na cestu, na níž já a ostatní své věrné ovečky kráčíme Dejž také, tatínku náš, našemu nejdůstojnějšímu Cikánu sílu a moc nad odpadíky mezi námi, by až bude v prospěch můj hlásati slovo boží, poslouchati přišli a pro mne pak hlasovali. Věrným a dobře od nás obou ostřihaným ovečkám nebude domlouvati, an každý co beránek poslušný, hlas svůj mi otřeba domlouvati, an každý co beránek poslušný, hlas svůj mi odevzdá. Tak, nejdobrotivější tatíčku, dočíším vítězství nad soupeřem republikánským, jenž mne o chlebíček, kterýž si již osm roků z mozolů rolnických vydělávám, připraviti míní. Ty víš, tatíčku náš, že když jsem dva výnosné úřady zastával, že jsem věrně pracoval a že z těch pár zachovalých tisíc, které jsem potu tváří vydělati musel, bezkých pár tolárků obětoval jsem a obětovati zase pro budoucnost mínim pro církev svatou. Amen.

Proč se pan Hřebíček rozhněval na Plzeňské.

(Z „Palečka")

Bylo to v době, kdy měli v Plzni věšet Janečka. Když řeknu tohle, má každý, kdo se zabývá historií, již vědět kdy to bylo.

Dobrá, tedy ho měli věšet. Plzeň a celé okolí bylo v napnutí; však nahlédne každý, že právem. Nikdo se toho nemohl již dočkat a mnohý měl strach, že se mu to v poslední okamžiku zkazí. Ale nezkaziło se, jak známo.

Bylo asi týden před popravou. V hostinci u tento—já totiž nesmím říci kde, ale komu na tom záleží, ten to zví snadno—sedělo za stolem několik mladých mužů. Jak vypadali to není třeba povídat, neboť starým čtenářkám to není nic platno, a mladé by to nadarmo rozčililo. Řeknu jen, že vypadali dobře a zvláště jeden z nich že vypadal tuze dobře: molet v tváři, molet v těle; kdo ho nezná, mohl by jej míti za šiditele nějaké bandy předkrachové.

Vypadali tedy dobře, ale neměli se právě dobře. Zlobili se a nejvíce ten molet ředitel. Chci jej jmenovati Bouským.

„Tomu chlapu musím nadrobit", durdil se právě, „a kdyby mne to mělo bůh ví co stát; mám ho už dlouho v žaludku."

„Ba tomu protivovi by to neškodilo," souhlasili ostatní.

„Jsme tu čtyři", zvolal opět Bouský; „což v takových čtyrech mozkovicích neměla by se zrodit žádná pořádná myšlénka?"

„Je tady den a už mi běhá za Bertou jako pominutý", prohodil jeho soused. „Děvče je jako růže a líbí se mi. Sud plzeňského bych za to dal, kdybych mu mohl udělat pořádnou ostudu!"

„Dáš ho jistě?" vzkřikl Bouský a oči mu zasvítily.

„Dám!"

„Dobrá!" odvětil Bouský. „Pokusím se o to"

V tom vešel do hostince mužíšek. Bylo mu asi přes třicet, v jednom oku vězel monokl, pod nosem vyvstávaly dvě tenoučké špičky, jež bujná fantasie mohla míti za vousy, na hlavě seděl lesklý cylindr, na těle moderní kabát, u vesty klátil se těžký řetěz a nohy vězely v širokých kalhotách nejnovějšího střihu. „Má úcta, pánové!" pozdravil naše přátele a přisedl ihned k nim.

Započala rozprávka, v níž příchozí, jejž nazývali ostatní Řebíčkem, počínal si velmi nenuceně.

„Hezké město, ta Plzeň," prohodil pak, když hovor počal vázneuti.

„A hezké holky, co?" odvětil Bouský.

„Pánové, holky, že jsem se podivil a zvláště jedna—hm ta by se mi mohla líbit."

„Ale ne? A která?"

„Jmenuje se Berta, má několik domů, a nepochybuji, že by se mi to mohlo podařit. Koukala na mně přívětivě a otec si přišel ode mne doutník zapálit."

„Aj, aj, aj," divil si Bouský, „to něco znamená." A jako o závod počali nyní přátelé, arci ale jen ironicky, gratulovat.

Pojednou zdvihl se Bouský a zašel do kouta, kde viděl státi sklepníka. Žádal ho za nějaké noviny a pravil: „Člověče, umíte mlčet?"

Sklepník chtěl přísahat.

„Dobrá, pokračoval Bouský. „Víte, koho máte dnes ve svém hostinci?"

„Prosím, koho?"

Bouský naklonil se k uchu sklepníkovu a zašeptal něco velmi tajemně.

Sklepník vyvalil oči. „Cože? jakže?" zvolal. „A prosím, který to je?"

„Ale budete opravdu mlčet?"

Ať se propadnu, žestliže ne!"

Dobrá tedy. Podívejte se na toho pána s monoklem, jenž sedí u našeho stolu; to je on."

„Ten s těmi slabými vousky?"

„Ano, ale mlčet!"

„Ó pros'm."

Bouský šel zase ku stolu a sotva že se obrátil, vyltil sklepník jako když ho vystřelí.

—DOKONČENÍ.—

Světélka.

§ Nedávno, jak noviny sdělovaly, pojala newyorská dívka za manžela jednoho prince Zulukaferského, jenž tam byl v museu ukazován. Nedivme se, spíše závidíme jí, neb bude se jistě míti mnohem lépe nežli ony Amerikánky, které vzaly za manžely evropské šlechtice chudé. Neb bude-li je, i prius stále choditi v domácím svém stejnokroji, bude míti v pondělí vždy o mnoho prádla méně, nežli ony.

§ Čeho západ nejvíce potřebuje, jsou lesy, opravdu! Představme si jen, jak jest nepříjemné, ba nebez. ečné, chytiti koňského zloděje a táhnouti se s ním prerieini deset neb dvacet mil, nežli se přijde na nějaký strom, na němž by se mohl chlap občistit.

§ Jihan jistý píšící do listu „Washington Republican", dí, že jest Guiteau „prašivým rakem rozežírajícím prsa doby naší".—Hrome, to by bylo něco pro dra. Blisse, aby na tom raku zkusil své umění zabíjácké a zachránil by tak prsa naší doby i Guiteaua před šibenicí.

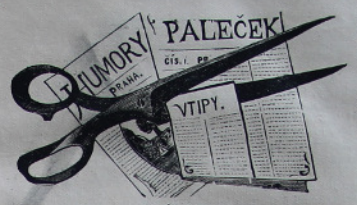
§ Vása: Já pořád nemohu pochopiti, že i při tak vysoké odměně vysazené na nalezení mrtvoly miliouáře Stewarta v New Yorku ukradeného před dvouma rokama, tato přece není nalezena a odvedena.—Kubík: Já bych ti to pověděl, kdybys mně neprozradil. Příčina toho jest ta, že vyzadili příliš velikou odměnu za nalezení mrtvoly jeho.—Vása: To pochopuji ještě méně.—Kubík: Hleď. Oni vystavili odměnu velikou a nebožtík Stewart, jenž byl veliký lakomec, naschvál se skrývá někde, aby nemusel viděti, jak se jeho majetkem pracně nastřádaným plýtvá.—Vása Brr! Jakobys s duchy mluvil.

§ Pravil jeden obchodník na odpočinku k mladému zeti svému, jejž chtěl zdržeti na cestě otnosti a střídmosti, ač sám měl nos velice velmi zarudlý a prozrazující: „Jak vám pravím, jest to hlavně pití mezi hodinami obchodními, co kazí náš lid a obchody. Podívejte se na mně. Já v hodinách obchodních nepil už po dvacet let ani jednou."—„Vám jest to lehce říci," pravil zeť, „když jest tomu už právě dvacet roků, co jste obchodu zanechal a tudíž nikdy v obchodních hodinách píti nemůžete."

§ Od té doby, co společnosti telegrafické a telefonické dokonaly na zeměkouli tak dalece svou práci, že mají své dráty a své telegrafické sloupy a tyče kolem a všude postavené, divají se obyvatele měsíčku svými dalekohledy na naší zemi a hádají se ve spolek, zdali jest ta koule veliká, kterou vidí před sebou padesátkráte větší, nežli nám vypadá měsíc, nějakým ježkem, jemuž stále přibývá pichláků, aneb snad kuli plnou parátek na zuby.

§ Amerikán jeden navštívil na své cestě Italii také Neapol a viděl sopku Vesuv v nejteplejší její práci. Průvodčí jeho se tázal, zdali oni mají také v novém světě něco podobného velikého „To ne", odpověděl Amerikán, „ale my máme u nás jeden mlýnský stav (Niagaru), který by celou tuto sopku odnaučil kouřiti za pět minut."

„Proč pak nechceš hráti se sousedovic Toníkem?" tázala se maminka svého mazánka Vítouška. — „Maminko, já s ním nechci nic míti, neb on při hraní říká taková ošklivá, hříšná slova, jako náš tatínek." Maminka se zalekla. — Mravní oprava měla by se zavádětí napřed doma a pak se dítě venku nezkazí.

Česká.

Ústaváci s ochotnosti
hned se s námi vyrovnají,
pak-li jim se práva dí jí,
nám pak za to—povinnosti.

Dle nejnovějšího výpočtu má prý člověk na hlavě více než 100,000 vlasů. To však je lež. Bismarkův friseur

Ministr Szapáry pán
má finanční nový plán,
jenž prý s to je, z mizerií
vyrva Velkou Maďarii.
Chcete poznat plán ten mani?
Poslyšte: Zvýšení daní!

Šperková arie.

Svou měsíc špulil pusinku
a úsměv tlumil v oku,
když viděl, jak svou Marinku
já v loubí tiskou k boku.
„Tys klenot můj, skvost nejdražší,
tvůj nad démant ceněk žhoucí;
mít taky poklad na srdci
mé bylo přání vroucí.
„Teď na Národní sbírají
se šperky všelijaké,
i ptám se proto, Josefe:
zda dal bys mne jim také?
Ta otázka mne popletla,
tím program můj se zhatil;
jen s těží jsem přec vykoktal:
„Tebe by výbor — vrátil!

Z hor.

Známo je, že „boudaři" na Krkonoších často bývají za zimy sněhem po několik měsíců odloučeni od ostatního světa. Stává se tudíž, že nechávají své mrtvé do té doby, kdy je snáze pochovati mohou, na půdě. Zvláštní nehoda stala se boudaři Vondráčkovi. Aby nebyl v zimě v nesnázi, kam dát ženu a tchýni, kdyby zemřely, neboť obě churavěly, sbil na podzim dvě rakve a uložil do nich na půdě zatím sušené švestky, které v městě koupil. Na počátku zimy umřela skutečně žena, ale ne starým neduhem nýbrž při porodu. Ženu uložil Vondráček tedy na půdě do jedné rakve, z níž vysypal švestky a dítě vychovává s pomocí tchýně a dětí ostatních. Když sníh sešel, pochoval napřed ženu, pak vzal synka na záda a cupal s ním ke křtu. Přišel do kostela a sundal chlapce před křtitelnici na zem. „Ale tatínku." ozval se chlapec, „vždyť jsme u téhle kádě už jedou byli— —". Nyní teprvé spozoroval Vondráček, že chyt l místo nekřteného chlapce Ferdu. Vrátil se tedy domů. A že byl po cestě unaven, vylezl na půdu aby se občerstvil švestkami. Ale nastojte! když otevřel rakev, která na půdě zbyla, spatřil uleknut místo švestek — svou nebožku. Nezbylo mu nic jiného, než dát švestky na hřbitově vykopat a ženu znova pochovat. „A tohle všecko musí zkoušet boudář!" dodává Vondráček, když to vypravuje.

Není nad dobré a upřímné sousedy.

Jest to radost k zbláznění, když se nám přistěhuje za souseda nová rodina irská neb americká s tou krásnou vlastností upřímnosti a oddanosti na milost a nemilost sousedů, která od prvního okamžiku až do posledního potřebuje všechno, co se u všech sousedů v okolí nalezá a vypůjčuje si jakoby to muselo býti a jakoby to sousedé byli jen pro ně si opatřili.

Tak se stalo i panu Houžvičkovi tyto dni, že dostal za sousedy velmi spořádanou rodinu McIntošovu. Nežli se setmělo, vypůjčila si nová paní sousedka u všech sousedů na všech stranách kávy, cukru, čaje, mléka, lžic a vidliček, koflíků a talířů, vajec a petroleje, uhlí a dříví, že mohla míti na týden dosti.

Druhý den ráno ale jakoby přestala se vypůjčovati u všech a její mysl i oči utkvěly na jednom hodném velmi sousedovi novém, na panu Houžvičkovi a jeho domu. Časně ráno, nežli ještě pan Houžvička s postele byl vstal, zaklepal sousední kluk, že prý stěhováním založily se jim někam hřebíčky na koberce a že jestli prý paní sousedka má nějaké, že jí bude jeho maminka povděčná velice.

Odnesl hřebíčky.

Netrvalo to deset minut a chlapec se zase vrátil. Maminka prý chce vědětí, zdali by také se mohla vypůjčiti kladivko, neb to jejích jest někde založeno a není k nalezení.

Odnesl kladivko.

Za čtvrt hodiny byl už zase zpět. Prý maminka už si vylámala všechny zuby natahováním koberce, který prý jest velice tlustý a nepoddajný a kdyby prý paní sousedka jí mohla půjčiti svého chlapce silného na pomoc.

Odešel s chlapcem.

Hnedle ale byl tu kluk zase: Jářku, nemáte pána doma?

Máme, co pak mu chcete?

No, maminka někam tatínka svého založila při stěhování a chtěla by, kdybyste jí půjčili vašeho, aby jí pomohl ten pekelný koberec natáhnouti až ku dveřím a pak do síně.

Teď viděla paní Houžvičková, ani svého muže nevolajíc, že musí toho vypůjčování věčného býti jednou konec a proto udělala konec hned na místě tomto a bylo po vypůjčování. Nedostala ani hřebíčky zpět ani kladivko, ani cihličku, ani pekáč, ani koflíky, ani cukr, ani vejce, ani brambory, ani uhlí, ani dříví, ale nová paní sousedka se na ni mračí, jakoby ďábla měla potkati v ní.

Slyby chyby.

Velcí páni rádi slibují, ale nesplní nikdy. Tak to uměl také ten největší pán, židovský pámbů, kterého křesťanští kněží také učinili pánem světa křesťanského. Hospodin bůh pravdomluvný, všemohoucí a vševědoucí nasliboval se toho od starodávna židům a skrze křesťanské kněze naslibuje se snáze pochovati mohou, na půdě. Zvláštní nehoda stala se boudaři Vondráčkovi. Aby nebyl v zimě v nesnázi, kam dát ženu a tchýni, kdyby zemřely, neboť obě churavěly, sbil na podzim dvě rakve a uložil do nich na půdě zatím sušené švestky, které v městě koupil. Na počátku zimy umřela skutečně žena, ale ne starým neduhem nýbrž při porodu. Ženu uložil Vondráček tedy na půdě do jedné rakve, z níž vysypal švestky a dítě vychovává s pomocí tchýně a dětí ostatních. Když sníh sešel, pochoval napřed ženu, pak vzal synka na záda a cupal s ním ke křtu. Přišel do kostela a sundal chlapce před křtitelnici na zem. „Ale tatínku." ozval se chlapec, „vždyť jsme u téhle kádě už jedou byli— —". Nyní teprvé spozoroval Vondráček, že chyt l místo nekřteného chlapce Ferdu. Vrátil se tedy domů. A že byl po cestě unaven, vylezl na půdu aby se občerstvil švestkami. Ale nastojte! když otevřel rakev, která na půdě zbyla, spatřil uleknut místo švestek — svou nebožku. Nezbylo mu nic jiného, než dát švestky na hřbitově vykopat a ženu znova pochovat. „A tohle všecko musí zkoušet boudář!" dodává Vondráček, když to vypravuje.

České mládeži.

Píseň věnuje M. Ch. K.

Mílo do školy je jíti,
rozum cvičit, rozmnožit,
v pilnosti vždy prvním býti,
k učení čas naložit.
Učení vtip rozmnoží,
pevné štěstí založí.

Blaženost když se mi zkalí,
na mne strast se rozvojí,
když se bída od všad valí,
moudrost ducha pokojí;
uči v pokojnosti žít,
naučení z všeho mít.

Pročež do školy chci chodit,
k učení čas naložit,
s nedbalci se nechci vodit,
k učení čas rozmařit,
rodičů ctít, poslouchat,
a bližního milovat.

Světy, moře, zem i nebe
škola znát mne naučí.
Vesmíru zákony, tebe,
pravě cítit vyučí,
ctnost a mravnost milovat,
špatnosti se varovat.

Mnohý zbabělec si myslí,
že bůh ňáký je tresce,
má hned duch a rozum svislý,
pomoci hledat nechce;
neví, žeť to náhody
nezměnlivé přírody.

Hádanka.

Muže mám, dítky mám, přec jsem svobodná.
Šťastná jsem a přec nejsem veselá.
Bohatá a přece tak chudá,
veselá a přece smutná.
Bezbožná jsem a přece nehřešim.
Pobožná a nemodlím se.
Svobodná a nevdávám se.

Po uhodnutí bude následovat odměna, která nebude nikdy k zahození—trvanlivá.

Marie Ch. Kavalír.

Telegramy.

Z Londýna. Herbert Spencer, veliký myslitel svobodomyslný, vždycky říkával a psával, že žádný filosof nemá se odvažovati až do neznámého světa, a hle, zapomenul na zásadu tuto sám a chce se — oženiti.

Z Washingtonu. Nový president Arthur hodlá učiniti jeden veliký a důležitý čin, který by se líbil všem stranám bez rozdílu. Ožení prý se.

Madrid 7. října. Kolumbus se jistě v hrobě obrátil, když v poslední schůzi sjezdu Amerikanistů bylo přednášeno od učence jednoho na základě starých pověstí irských a germanských, že dávno před Kolumbem odkryli Ameriku Irčané a Kolumbus že jen zajel na své cestě tam napíti se jejich pálenky. Proto oni se tu tak roztahují teď od New Yorku až po San Francisco.

Z Londýna. Starý Gladstone začal nositi okuláry a sice staromodní s kostěným rámečkem. Není to však parlamentární nazývati jej „starým čtverokáčem".

Z Brooklynu. Povětrný kazatel Henry Ward Beecher dal se do počítání a vypočítal dle svých známostí o nebeském království, že nalezá se tam tří čtvrtiny ženských s jen jedna čtvrtina mužský h. Beecher by ani v nebi nechtěl býti, kdyby aspoň tří ženské na něj nepřišly.

Z New Jersey. Občan jeden zdejší zapomenuv všech pravidel a zvyků země této, když mu zemřela žena, šel a pojal za ženu svou tchýni. Však, jako pravil papež o páteru Hyaciatovi, jeho trest jej nemine!

DOPISY.

Z Waltham Iowa

Blahoslavení ti, kteří tebe, „Duchu Času", vydávají, a požehnaný, kdo jej čítá. Jak zajímati musí každého čtenáře svobodomyslného ona část „Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti." Zdaliž to není zrcadlo spořádané domácnosti, při obecní bystrého rozumu a vždy duševní a nápotom působení opásné bibli a slepé víry. Vůbec vaše jest hezké, co se nachází v tom malém listu. Když jsem dnes dostala zase číslo a potěšila se v něm, cítila jsem stále výtku, že nemám list zaplacený. Vždyť je to měla svědomí čisté, neb ku zpovědi nechodím, zasýlám zde předplatné na list a na kalendář. Zároveň přikládám následující píseň české mládeži věnovanou a pak hádanku.

Verše bez rýmu

od O. H.

Básník Chlubil velmi vzletné píše ody,
kritikové tvrdí, že je v nich moc—ohně.
Teď se holka provdá, byť i hrbatá,
musí však být velmi, velmi—ctnostná.
Hle, ten hezký párek a jak jim to sluší,
jen že má pan manžel trochu dlouhé—
knír.

„Ity jeden nemotorný klacku!"
vzkřikla baba a dala mu — pusu.

Dcera boháče, jenž postavil několik domů na spekulaci v Chicagu: „Otče, jak krásné domky jste to postavil tamhle na ulici Y. Já bych měla docela chuť vzíti si jeden a usaditi se tam do zimy." Roztomilý a starostlivý tatínek-boháč: To nedělej, milá dceruško; to jsou domy na prodej a nikoli k přebývání, rozumíš?

Díkuvzdání.

Za hojné účastenství, projevené při pohřbu našeho nezapomenutelného manžela, dojímčué otce a tchána

Josefa Šlaise,

které na naší hluboce zarmoucenou mysl tak blahodárně působilo, vzdáváme všem, zvláště pak výboru od kat. spolku sv. Martina za doprovození k poslednímu odpočinku své nejsrdečnější díky.

Anna Šlais, manželka.

M. Leština, M. Nečas, zeťové
Frant Martin, Marie, Anna
dítky.

NA PRODEJ salón s kuželníkem mezi několika továrnami ležící; na prodej lacino k vůli odcestování. 398 již. ul. Canal.

DVÉŘE, nímy, schody, obklady stěn, hydranty a španělské stěny na prodej v čísle 351 ul. Canal. Musí se hned odstěhovati. Přihlaste se v č. 351 již. Canal ul.

Oznámení.

Večerní angl. školu otevře Jar. J. Schlesinger příští týden v č. 417 záp. 18. ul., roh. May ul. Kdo by si přál ještě přistoupiti, může se přihlásiti kteréhokoliv večer v témž čísle.

Jar. J. Schlesinger,
prof. Alb. Greer.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní děje se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 16. ŘÍJNA, 1881. ČÍSLO 9.

Dne 10. října 1881 byl chicagský metodistický kazatel, rev. dr. H. W. Thomas, jehož podobizna tuto podáváme, odsouzen od metodistické konference v Sycamore, Ill. zasedající, odsouzen od patnácti soudců církevních a od celé pak konference co kacíř, byl sesazen s úřadu kazatelského a vypovězen neb vypuzen z církve pro kacířské své náhledy a učení. Jeho soud a odsouzení jest pro celou Ameriku a pro všechny církve velmi zajímavé, tak i pro svobodomyslné lidi velmi poučné, tak že to stojí za to, abychom bířže o něm zprávu podali a kacířství jeho vyložili i spůsob vyličili, jakým se kájí. Bezpochyby protáhne se to to církevní souzení ještě na delší dobu, snad několik roků, neboť nebude li spokojen dr. Thomas s rozsudkem tím, může se ještě odvolati k soudní konferenci methodistické, která se skládá z biskupa a 21 údů církve té, vybraných ze tří jiných konferencí neb krajských snemů, jaké se ročně scházívají ku církevní správě, aneb všeobecnému sněmu církevnímu, který se v církvi methodistické odbývá jednou za 4 roky. Tak se stane kacířský tento soud po celé Americe povětrným a protáhne se hodně do délky.

Dr. H. W. Thomas narodil se asi před 50 roky v horách West Virginie z rodičů chudých, kteří neměli žádných otroků, ale živili se prací rukou svých. Byliť oni i jejich syn od mládí protiotrokářského smýšlení a nepřáteli milými baronům otrokářům v sousedství. V mládí svém neměl Thomas příležitosti navštěvovati školy jak by si byl přál a jak schopnosti jeho vyžadovaly, nýbrž musel pracovati na polích a sotva v zimě že do školy přišel. Když však dospíval, počal kázati co metodista věrný a horlivý a tu teprvé nabyl příležitosti a času ku čtení a vzdělávání se co nejtíkladnějšími a byl velmi pilným a dosti samostatným od mládí myslitelem.

Chicagský kacíř dr. Thomas.

Před dvaceti roky přestěhoval se co kazatel do státu Iowa a kázal tu v mnohých městech. R. 1870 byl přeložen ku konferenci Rock Riverské, ku které náleží také Chicago a v tomto městě nabyl brzy dr. Thomas největší a nejchvalnější pověsti co vynikající kazatel, jenž svobodnější hlubocе odůvodněné náhledy přednášívá volně a beze strachu posluchačům svým. Veliké davy navštěvovaly kostel jeho a jeho kázání byla uveřejňována v časopisech, tak že celý kraj široký byl na něho upozorněn. Když celý americký svět kostelní o něm mluvil, povšimli si ho také jeho páni bratři v Kristu a v úřadě a jali se zkoumati jeho svobodnější náhledy. Toť se rozumí, že nalezli v nich hned kacířství, a tu s nejhubší závistí a nenávistí jali se na něho vésti útoky již před rokem a pokračovali v tom po celý rok, až dostali ho před konferenci, která uznala jej vinným kacířských náhledů a poslala jej k biskupskému soudu v Sycamore Ill., kdež, jak známo, byl usvědčen a odsouzen.

Obžaloba jeho zakládá se na třech článcích, o nichž prý kacířsky učí, jak se s učením církve metodistické nesrovnává, a sice:

1. Popírá nadšení božské v některých částech písma svatého, říkaje, že chybné takové části písma nemohou býti vzorem víry a života křesťanského, čímž proněvěřil se proti 5. článku metodistické episkopální víry.

2. Popírá nauku o smíření člověka s bohem skrze Kristovu krev, čímž prohřešil se proti článku 2. a 29. náboženství církve té.

3. Učil, že i po smrti mohou se zlí polepšiti a že tedy není peklo věčné, čímž se prohřešil proti metodistické víře celé.

Dr. Thomas nezapírá některak, že by byl učil tak, jak se mu vytýká, až na některé maličkosti, které se ze zlomyslnosti a převrtýká, až na některé maličkosti, které se ze zlomyslnosti a překroucení do obžaloby dostaly, a ku kterým se nezná. On ale udává, a chce dokazovati, že učením takovým se neprotiví základům náboženským církve metodistické. Články víry vyznání toho nejsou o zmíněných třech věcech tak jasné, aby mohlo se dokázati, že by byl proti nim něco řekl, a nao,ak chce dokazovati, že zakladatelé metodistické církve, ba i sám John Wesley, chovali podobné náhledy svobodomyslné, tak že nemůže on sebe považovati za kacíře proti metodistické církvi a jejímu náboženskému vyznání, nýbrž měl jen ten úmysl, aby zbavil věřící některých břemen bohoslovecké věrouky, která ukládají někteří novější horlivci a nevědomci církevní věřícím bez potřeby a bez souhlasu se základními články víry a tak vyžadují pak poslušnost jim, skládajíce pravověrnost v jich držení.

Dne 7. října byla porota doplněna na 15 členů. v zasedání konference Rock Riverské v Syracuse a žaloba na dr. Thomase pro kacířství v zmíněných třech článcích přednešena. Obžalovaný hlásil se na vyzvání, že jest nevinen tak dalece, pokud jest si vědom, že nepřednašel ničehož, což jest proti učení zřejmému v církvi.

Hlavním obžalovatelem a inkvisitorem byl jeho úhlavní nepřítel osobní dr. M. M. Parkhurst, kterýž dle vlastního vyjádření mládeže pohnul a vedl k tomu, by se domohli útěchy na rozumu, místo na zázraku, aby prolomivše překážky víry od lidí ostatních je odlučující, spojili se s nimi ve společné lásce. Vy to viděti musíte na sobě samých, že vám vaše víra nedovoluje patřičně bližního svého milovati, nýbrž vy musíte jej horlivě nenáviděti a pronásledovati, poněvadž na tom člověku více milujete jeho víru, nežli jej co člověka a bližního svého. Já pak naproti tomu chovám ku každému člověku náklonnost a lásku a nikdy jich neztratím. Avšak, přísní pánové, nezapomínejte, toho, čeho jest nejvíce zapotřebí. Dejme tomu, že bych neměl tu pravou víru. Což jste kdy spozorovali, aneb bylo vám udáno, že bych se byl proti někomu prohřešil, jemu ublížil a něco zlého učinil. A pakli mne víra má, již nazýváte křivou a kacířskou, ve le k ctnosti, jak můžete na tu víru se hněvati a ji odsuzovati? Či snad jste soudci nad tím, co jest pravda a co není? Či jste zákonníci a fariseové, podobní těm, kteří soudili nad Kristem a odsoudili jej? A pakli jste schopni vykázati v mé víře křivosti nějaké, kdo vás oprávňuje, abyste tu křivou víru z města vyháněli? Jest to moudré dělati mučedníky? Proč by nemohlo křivé zůstávati s pravým, jako jedovaté byliny mezi růžemi, jako jedovatý had mezi zvířaty, ošklivý obličej mezi krásnými—aby příroda mohla ukázati, jakou rozmanitost dovede spůsobiti. Zdali pak jste mne přesvědčili neb přemohli, vyhnavše mne? Dokažte mi mou nepravdu a já poznav ji budu mezi vámi choditi posmíván jsa a pakli své bludy neodložím, ať na mně děti na ulicích prsty ukazují, že jde ten který své bludy ještě neodložil, i když se mu dokázaly.—Takto ale —já odejdu pryč a kdo bude vzpomínati na mně, bude v pochybnosti, zdali moje ten míti křivdu, kterého z města museli vyhnati, poněvadž se ho báli. Luter žádal na říšském sněmu, aby byl mu blud jeho z bible dokázán; já žádal bych na vás, abyste mi z rozumu dokázali můj blud. Než vám platí písmo vše

a rozum nic; mně platí rozum vše a písmo jen něco málo. Já mohu milovati i toho, jenuž písmo je vším; vy pak musíte nenáviděti toho, jemuž rozum všechno platí. I do nechce za vámi choditi do vašich kostelních žaláří, nýbrž chce zůstávati na svobodě mezi lidmi, tohoto pro jeho svobodu nenávidíte.—Než co mluvím na té neštastné půdě, na tercž zaplápolala hranice Servetova! Giordano, necítíš, že hlas tvůj jest dušen kouřem pocházejícím s jeho hořícího těla a kostí? Přísní pánové, bojím se, že bych se zalknul; opustím vaše město!

Vlachu, zvolal jeden radní, aby zadržel obracejícího se Brunona, jdi v sebe a kaj se. Ty výborně znáš mluviti a mohl bys býti zbraní svaté církve naší a nástrojem její vážným. Naše církev přijme tě za svého a nemáš o nás říkati, že jsme tak ne našenlivými, jako Římané, kteří tě přinutili k útěku. My jsme vyslechli tvé řeči, za které by tě byli v Italii upálili. Než co tu mluvíš, jest marnost a bývá zavanuto před slovem božím, jako plevy před větrem. Kárame židy, kteří ukřižovali Krista a nemusíme se za to styděti, neboť on nepřišel, aby zákon zrušil, aby ale jej naplnil. Káráme katolíky, že odsoudili Lutera, ale on jen opravil zlořády a odstranil, co překáželo v římské církvi pravé víře v Krista. Ty však za luhuješ soud, neboť nenechráváš ani kámen na kameni z víry veškeré, a rouháš se pánu. Ty neváříš na pravidlo veškeré víry, svaté písmo, nýbrž stavíš výše spisy pohanů. Věříš v boha na vysostech? Ne! Věříš v Krista syna jeho jednorozeného? Ne! V svatého ducha? Ne! V smrtelnost hříšné tvé duše? Ne! Ty připadáš mi horším socinianě, horším Serveta. Servet popíral jen božskou trojici a božskost syna božího, začež musel shořeti. Ty popíráš více, ba všechno a my tě necháme táhnouti. Jen jednou jsme pro svatou víru zapálili hranici a vícekrát se to nesmí státi. Někteří nám činili výčitky z toho, že nejedníme lépe, nežli katolictí, a ono nám to užíralo srdce a mne to podnes páli, neboť jsem jeden z jeho soudců. Než my jsme stavěli na radu Otce Jeana (Calvina), a byli jsme tak zanícení jeho slovy, když nám ukládal, abychom jen popravili kacíře toho mečem. Vlachu, jak nám to srdcem škubalo, když Otec Jean poslední noc vyšel ze žaláře kacířova a oznamoval nám, že zůstává zatvrzelým a nechce se nechat obrátiti na víru pravou. Nechali jsme tedy postaviti hranici. Tvé štěstí jest, žes přišel na lepší časy: my tě jen vyženeme z města. Jdi a podrž život svůj, aneb raději zůstaň s námi, odřekni se svých bludů a dostane se ti jistě cti povšechné.

Otče, pravil filosof hlasem pohnutým, tys dojat a já snad dovedl jsem tě pohnouti, že zdržíš se od tvého špatného úmyslu. Tvá víra jest ti svatou a ty bys pro ni dal jistě život. Nemůžeš si představiti a nemůžeš také to pochopiti, že mé poznání a přesvědčení jest mi přirostlé k srdci, tak že miluji je, jako nejlepšího přítele svého, společníka v samotě své, jako drahý pohár z něhož se napájím, jako sladkou květinu, vání mi vydávající, jako milenku která noc mi na srdci mém spočívá v mém náručí mne objímajíce. Sevet raději nastoupil na hranici, nežli by byl přijal víru trojicí a on by byl jistě vytrpěl mnohem bolestnější smrt kdybyste pro něho takové byli vynalezli, aby byl mohl věděti, co vím já. Otče, ať ústa má dříve oněmí, nežli bych s vámi odříkával nějaké modlitby; hrdlo mé ať dříve vyprahne, nežli bych s vámi pil vína večeře vaší svaté! Neznám vyšší ctnosti, nežli abych zůstal věren pravdě a sobě samému. Odejdu a prach genfský se střevíců setřesu věren zůstana.

Tvá slepota jest větší a srdce tvé zatvrzelejší, nežli jsem se domníval, křičel stařec. Víra má jest mi svatou a zemřel bych pro ni, ale že i ty se domníváš, že tvá bláhovost jest ti také tak k srdci přirostlá, to jest jen ďáblova lest, který tě pobízní. Jdiž! Pán sám ráčil ustanoviti, abys byl nádobou k hanbě. Muži, kteří pracují na vinici Páně, musí tebe vytrhnouti jako koukol, který osení jejích překáží a je kazí. Tys bezbožný jak sám ďábel.

Radní se odmlčel a duhové jeho pozvedli se v netrpělivosti.

Žijte blaze, volal nepoddajný Nolan, zvedaje obě ruce proti ni o. Za tři sta roků bude svět jednostejně souhlasiti v tom, kdo z nás n ěl pravdu. Žijte blaze; jdu od vás s hněvem, ale r dostně, spokojeně v srdci svém.

Vážným krokem odcházel a bral se dále skrze dav lidu shromážděný a posměšně na něj ukazující. Tu j le ten antikrist, volal jeden. Podivejte se, volal druhý, zdali mu z pod šatu nevykukuje kopyto čertovské, načež následoval řehot všeobecný. Jste vy ten, volala jedna babička, která postavila se předeň a pohlížela mu do obličeje, co chtěl bráti svatou večeři pod jednou spůsobou? Jistě jste tak přijímal, ale jen vína hodně v hospodách, je-li pravda?

Tak a podobně vyslovovali se kalvinisté genfští, když jich středem ubíral se mlčky Bruno, aniž by se byl podíval stranou, až když byl ze brány městské venku.

Jedna mladá dívka vystoupila mu tu v ústrety z křoviska a sejmouc čerstvou růži, kteron měla zapíchnutou na šňadrech, podala mu ji se slovy: Vezměte toto na památku; měla bych vás sice nenáviděti pro vaši nevěru, ale nemohu. Pamatujte na mně, jedinou osobu z Genfu, která vás vidí odcházeti odtud s bolestí. Já se musím vyzpovídati, neboť vím, že láska má k vám jest hříšnou. Po těchto slovech pronešených při hlubokém zardění se spěchala od něho. Bruno ale pozvedl růži před sebe a volal do jemného švýcarského vzduchu radostně: Blažené loučení! Nenávist náboženská mne vypuzuje a láska ženská, bezmocná proti přísné radě městské, oblažuje mně, k čemuž musí si ještě za město vyjíti, aby i ebyla vidina. Zdali na tebe budu pamatovati? Tisíckráte, neblahé dítě. Ty se půjdeš zpovídat a přemáhati budeš lidskost nelidskostí!

Zástrčiv růži do baretu svého, spěchal filosof dále.

(Pokračování.)

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Bruno mezi Kalvinisty a v Paříži. 1580—1583.

VI.

Druhý den ráno byl Bruno předvolán před městskou radu. Páni radové seděli vážně a nábožně u dlouhého stolu a prohlíželi na vstupujícího přísnýma zakaboněnýma zr koma. Jeden z nich vytáhna veliký arch papíru předčítal následující:

„My, slavná rada města Genfu, ustanovujeme a nařizujeme tímto, že Giordano Bruno z Noly, dominikán někdy od dvou roků ale meškající v městě našem a učící zde pohanské moudrosti, má býti ze zdi města tohoto na věčné časy vyhnán, poněvadž mládež takovým učením balamutil, všude se proti křesťanským pravdám ve veřejných rozhovorech stavěl na úkor a jest mu dokázáno, že n kdy ani do žádného kostela nechodil, nemodlil se a ku stolu páně nepřistupoval.

Tak nařizujeme, my křesťanská vrchnost, léta páně 1582, od zavedení opravené víry léta čtyřicátého sedmého.“

Bruno usmívaje se hleděl na čtoucího úřadníka a když tento dokončil, pravil: Přísní pánové: Vy jste soudili nežli jste obžalovaného vyslechli a obhajování se bylo by mi teď málo platné, když jsem už odsouzen, i kdybyste je chtěli vyslechnouti, zvláště, když musím doznati, že skoro všechno, proč jste mne odsoudili, jest pravdou. Ano, já nebyl nikdy v žádném kostele, poněvadž božskost jest mi bližší; ano já nikdy nepřistoupil ku stolu páně, poněvadž mohu se upamatovati na Krista důstojněji, nežli když bych přijímal chleba a vína.

Ejhle, on se b de ještě před námi svým pohanstvím honositi! zvolal jeden radní pán; tu vidíme, že Pán zatvrdil jeho srdce docela.

Ano, pokračoval Bruno. Já učil pohanskému mudrctví, poněvadž jsem v něm nalezl mnoho pravdivého, neboť Řekové poznali v přírodě a boţství mnoho velmi pěkného, co na věky zůstane platným. Já často jsem se postavil proti pravdě křesťanské, poněvadž zamiloval jsem si nejvíce pravdu rozumnou; pokoušel jsem se o to, abych srdce vaší

Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti.

Popsala pí. E. D. Slenker, přeložil prof. L. Klácel, 1881.

IX.

Když Susan a Abby tak spolu se těšily—kde byl starší Slocum? On se pachtil v koutě někde s myšlénkou zrádnou a zločinnou.—Konečně poskočil a šel rychlým krokem na faru k dru. Newtonovi, aby mu sdělil úkladný plán a dobil jeho přisvědčení. On odkrýval to z ponenáhla, aby tím jistěji se chytil do tenat dr. Newton. Ukazoval na tu dvoji zradu u jednoho manželky a u druhého dcerky, zradu jejich a co se stane, když se vše roznese. Vizte jen, pane doktore, když Abby v posedlosti své uznala by za prospěšné proti nám mluviti, ani ďábel, i kdyby chtěl, nezape jí hubu. To jest tím horší, jelikož ona jest známa široko daleko a umčla si pojistiti dobrou pověst. Když její bezbožné klepy rozšíří se po městě, zničena bude církev naše. A Oliva také, však ji znáte dobře, jest děvče, jež má mnoho přátel a hezké hubičky mají snadno víru. Vždyť se zdá, jakoby něj aký ďábel sám byl mezi námi — a jiný ďábel sedí v tom Proktor. Pravím vám, zdá se mi to býti dobrý skutek pro klínati ho z celé síly své.

O bratře Slocum! pamatujte se, prosím Vás. Já znám to, že vaše okolnosti jsou zlé. Žena jest hadem a ve vašem domě zlehčuje, tlape po všem, co vy máte za svaté, ale neprospělo by užívati nekřesťanských slov proti tomu. Což

myslíte, že mne to též nehnuteˇ? Mé dítě. Oliva, již jsem miloval nade všecky poklady, jež byla chlouba má, na jniž jsem si zakládal, o bože, ona mi udělala větší bolest, než kdyby byla zemřela, aspoň by byla spasena a nyní jest zatracena—na věky.

Slzy tekly ze starých očí jeho a sám Slocum tvrdý byl pohnut, ale za chvíli jen byl více potvrzen mstiti se na ní a vrátiti se k úmyslu svému. I počal úlisnou lstivostí mluviti: Nyní, ctihodný doktore! Já jsem uvážil u sebe, jak by nám mohlo býti pomoženo. Abby jest má žena a Oliva vaše dcera; zahodit, zničit je nemůžeme. Vidělˇjste jak se Abby uhovala při té schůzi naší, jak na nás hledělaˇa jaká mstivost lomcovala jí. Já jsem to považoval za nemoc. I žel jsem poraditi se s drem. Springem a on mi potvrdil, že ona jest vskutku nemocná, jest zmatená na mysli a tato nemoc jest i nakažlivá, jak to v nemocích, kde takovíˇnemocmoc jest i nakažlivá, jak to v nemocích, kde takovíˇnemocní jsou opatrován bývá; i sami ředitelové bývají nakaženi často.

Já myslím, bratře Slocum, řekl dr. Newton, že máte pravdu, nemoc to jest. A doufá dr. Spring, že jest možná pomoc?

O ano, pravil ke mně důvěrně, jen kdyby mohly hned vzaty býti a dány pod mou péči,dříve než nemoc pokročí ku zlemnosti. Já jsem jistý, že pomohu a nezůstane ani dosti malá připomínka na tu nemoc. On má příjemný ústav několik mil odtud, kde má několik nemocných a jest ochotný všecko učiniti pro naše ubohé. Za krátkou dobu, když se obecenstvo dozví, že jsou nemocné, polituje jich a zapomene; ale nyní byly by skandály v církvi. Však víte, jak se tyto věci roznášejí a zveličují.

Well, bratře Slocum, ale jak uděláme to, abychom přišli bez upozornění obecenstva a bez povyku k cíli? řekl dr. Newton; já nemohu to přivésti do veřejnosti; musíme to učiniti tajně a po tichu.

Ano, ano, vaši velebnosti, pravil Slocum radostně.— Ano, já jsem vše rozvážil a zvláště to, aby neškodilo církvi. Já pošlu dnes bratra Springa o poledne, aby prozkoumal stav vaší dcery a on vám dá vysvědčení o její nemoci.

To ukončiv starší pravil slavně: „Pomodleme se!“ a oba poklekli a děkovali bohu, že ráčil dáti jim vnuknutí k pravému a opatrnému skutku a ku zachránění cti církve. Na to Jakub odešel.

On mnoho se přičinil ku odvození své ženy a dcery farářovy. On poslal dra. Springa ku prozkoumání Olivy, ale nemusel si mnoho hlavu trápiti neb bylo již vše osvědčeno.

Celý tento večer byl starší nápadně přívětivý ku Abby a vše mu bylo tak podlé vůle, jako když vynakládal den na sbírání peněz pro ubohé pohany, neb věděl, kde ti pohani kapsu mají. Abby divila se takové náhlé změně manžela svého a netušila nic dobrého z jeho dobroty.

Ráno byl starší časně vzhůru a s podivením Abby viděla, že přináší dříví a rozdělává oheň a vůbec, že chce jí býti nápomocným. On byl tak plný ochoty ku posloužení, že zapomněl na pomodlení u tabule, snad poprvé za celý život. Když podával jí kořlík, aby přidala mu více kávy; řekl utěšeně: Abby! To mi chutná ta káva, jako jsi obyčejně dělávala dávno dříve; jest věru výborná.

Abby divila se tajně více a více, tušíc, že z té licoměrnosti vyroste něco zlého. Ale dovršeno bylo pokrytství jeho, když sladce pravil: Abby, ženuško má, já jsem rozvažoval některé tvé úvahy a též počínám míti pochybnosti o původu bible. Víš, mnoholi překladů měli jsme, a jak nyní přípravy se činí ku dalším opravám. Vidíš Abby,kdyby krále Jakuba překlad byl vskutku pravdivý, byl vskutku boží slovo svaté, jak by mohlo býti opravené ještě?

Abby málo mluvila, ale velice na to dbala, aby jej ničím nepohoršila. Jak bylo po snídani, sedl na svého koně a jel ku nemocnici šest mil vzdálené, aby promluvil s bratrem Eduardem, zprávčím. On měl dobré postavení v církvi a byl vždy ochoten přispěti, kde bylo žádoucí.

Bratr Slocum brzo pověděl mu, oč se jedná, a bylo umluveno,aby Abby a Oliva přišly i aby žádná návštěva nebyla připuštěna, až by dostatečně přišly k sobě a uznaly jasně, že jediná spása jest v Kristu pánu. Příští večer mají býti uvedeny do svých komůrek a uzavřeny před celým světem, vyjma bratra Eduarda a dra. Springa. Přátelé jejich mají mysliti, že jsou na cestách navštěvovati sbory v sousedním státu a sbírati příspěvky ku zakoupení varhan do jejich kostela.

Starší navrátil se zcela spokojen, že bůh podporuje úmysl jeho a on pevně věřil, že Hospodin pomůže dále, aby se ukončilo k dobrému církve a k potupení víry na boží slovo. Co jsem já, pravil k sobě, než jen sprosté náčiní v jeho rukou pomáhati mu rozšiřovati jeho slá u? Dal pak zprávu dru. Springovi jak jest vše ustanoven o—prosil ještě jednou, aby držel to v tajnosti a jel na faru.

Dr. Newton byl velmi rozdílen, jelikož právě byl rozmlouval se svou dcerou ale nepodařilo se mu ji pohnouti, aby neslyšela na rozum, nýbrž na klamy lidské. On si zakládal na tom, aby co místodržitel boží zde na zemi byl poslouchán ode všech, a ejhle, vlastní dcera mu odporuje!

On dokazoval dceři své, že by měla jemu, otci, doktorovi a hlavě církve zdejší více důvěřovati než hrdým svůdcům; což neviš že tě ďábel sám svádí, a že když neobrátíš se zase k pánu Ježíši Kristu, budeš ztracena na věky. O, vzchop se!

Ne, ne! otče, pravila Oliva. Vy jste na omylu. Vy jste tak dlouho trval při jednom, až se u vás stal tuhý předsudek, že nestrpíte žádnou jinou myšlénku. Kdybyste zponáhla tak se osvobodil, jak jsem já—

Chraň bůh! zvolal a otřásl se poděšen. Já vidím nyní peklo, jak tebe chce pohltnout. Obrať se, čiň pokání, pokud není pozdě.

Otče! řekla vážně a pokorně Oliva: Já nemohu litovati, že jsem přišla k rozumu, že jsem osvojena. Strach před smrtí, před peklem a věčným zatracováním—tak zmizel z mysli mé, jak mlha na slunci a žádná moc není s to vzbudit ve mně tuto zpozdilou víru. Já se radu i tomu a já milý otče! toužím velice, abych i tebe uhlídadala na cestě rozumu. Kdyby byl nějaký bůh otec,ten by zajisté netrestal věčně pochybenství naše o jeho bytosti, neb on musel by sám býti původcem našeho rozumu a vývoje jeho. Pochybování jest procitnutí též božské síly, jíž říkáme rozum. Já jsem četla nedávno řeč Ingersollovu o bozích a já musím vyznati, že on odčinil poslední zbytky víry na nejvyšší všeřídící osobu. Dovolte mi přečísti jen několik stránek, abyste poznal jeho rozumování. Každá věta jest jádrná a ostane heslem pro všecky procitlé, vždycky, všudy. Poslyšte jednu průpověď jeho: „An honnest God is the noblest work of man“. (Já to překládám: Božný bůh jest nejvýtečnější dílo člověka). Ano otče, člověk dělá si svého boha, každý dle svého vývoje, dle své vědy, své šlechetnosti. Zpozdilý bůh jest sen zpozdilého člověka.

Ale, dítě, ono se zdá býti tak v tom světle; považ že to jest předmět, k němuž nedorostá lidský rozum. Dobře táže se Job: můžeš hledáním naleznouti boha.

Ale otče;to přináší s sebou člověčí přirozenost: hledati. Co by bylo z člověčenstva, kdyžby všichni ostali sedět v zpozdilosti, v nerozvitosti a byli spokojeni nepovstali z línebo pelechu, neb nanejvíše stovaryšili se opicemi. Jináč jest to u mne; ať se mnou zmítá vichřice a bouře myšlének a činů, nežli shnilé tiché zpozdilosti a víry. Vyžeň mně z Eden, z ráje ale dříve mně dovol jísti se stromu poznání.

To zní, jako by to co bylo, Olivo! ale v jádře jest to rouhání, jež bohu vytýká, co učiniti a jak jinak to měl zavésti.

Ale otče, vy věříte na účinlivost škol a jiných ústavů, kde chcete abychom přirazili ku konci nepohyblivému?

Až dosáhnete skálu víry, mé dítě.

Víry? ale co jest víra? Ingersoll mluvě o ní praví: „Víra jest neblahý směsek málomocnosti a nevědomosti“. A pak ještě praví: „Za přírodou nemůže člověk jíti ani v myšlénkách, nad přírodou nemůže člověk státi a pod přírodou nemůže padnouti.“ Nevidíte, že není místa pro víru.

My musíme všichni hledati naši vědomost, naši vědu v přírodě, nikoli ve víře a bájení. Zde řekl též velkou pravdu. „Jak dlouho věří člověk,že bible jest neomylná, tak jest tato kniha jeho mistrem Vzdělanost tohoto století není dítětem víry, nýbrž nevěry, výsledek svobodomyslnosti. Církev s její plamennýmˇmečem ještě hlídá ten nenávidený strom a jako jeho domnělý původce chce vrhati do nejhlubší propasti ty statečné myslitele, jižto jedí s něho a stávají se podobnými bohům.“

Ale, Olivo! nevidíš, že tyto lidičky nemohou myšleti kromě mezi tažených od církve, ale oni se pouští vždy dál a dál, až přes meze člověku vůbec vykázané a letí jako i ty a ten Ingersoll, horem pádem do propasti bezboženství.

Pokračování.

Zázrak ve farském sklepě.

Humoreska od Jana Kaplického z Lípy.

Lukovská fara stojí na tak krásném místě, že věru ani více není mnoho panu faráři zapotřebí, aby již v tomto slzavém údolí v blaženostech ráje oplýval. Pravím „ne více mnoho“, a on toho pan farář ještě mimo tu krásnou polohu tolik a tolik měl, že vesnický slouha často, když tak někde na mezi nedaleko svých štětinatých svěřenců do světobornýchˇmyšlének se zahloubal, si přával, aby mohl být jen jeden den panem farářem!

Hlavní silou páně farářovou byl jeho sklep. Když se řeklo v okolí „farský sklep,“ to znamenalo jako superlativ všeho možného nadbytku. Tak ku příkladu šelma učitel, když novými zákony pana faráře o ministrování se zbavil a zároveň dokázat chtěl, jak novověká osvěta ho osvítila, tak že bez zachvění již o těch „černých“ mluviti může, složil — arci pod pokličkou tajemství — u kulatého stolu v „Modré fiale“ nový občeníš, ve kterém kromě jiného místo „chléb náš vezdejšít“ atd., „sklep farní dejž nám“ se říká. A držel se také tohoto občeníše tak věrně, že ani jeden oběd, na který ho pan farář pozval, nevynechal.

Sklep páně farářův stál ale za to. Každý farář má své libůstky, jeden miluje včely, druhý květiny, třetí zvířata—a Lukovský pan farář miluje víno. Byla to radost na ten sk ep se podívat! Od dveří až do nejzazšího kouta ležela láhev na láhvi, jedna svůdnější než druhá. Jejich břiška byla pečlivě roky opatřena a hrdla do písku zahrabána. Bylo tu tolik druhů, že Josef, který ob čas do sklepa býval posýlán, velmi často do nekřesťanského pokušení přicházel.

Jednou se stalo—člověk je křehký—že milý Josef tomu pokušení neodolal aby se přesvědčil přece o ceně a hodnotě těch všelijakých tekutin a — oč se mu především jednalo—aby se přece přesvědčil mnoholi je na těch farských řečích o „farském sklepě“ pravdivého, co jemu, jako domácí a nezbytné veličině (byť volákem a pasákem) především příslušelo.

Kde ale začít? Na kraji by to bylo nápadné. Vzadu je tma a pak farář zřídka tam přichází. Myšleno, činěno.

Dva džbány měl již po ruce. Napřed jen okusil, ale chutnalo mu tak, že celou první láhev vytáhl, pak ji naplnil vodou a dal na předešlé místo; potom vzal druhou, vylil víno do džbánu a naplnil opět vodou a tentýž ulehčující osud potkal ještě i jiné láhve.

S blahým úsměvem okolo rtů, který vyznačoval, že zkouška ceny „farského sklepa“ k neočekávanému uspokojení dopadla a krokem poněkud kolísavým, což Josef vždycky míval ve zvyku, když se v neděli z hospody vracel, opustil sklep, skryl víno a přičaroval zase velmi opatrně klíč na obyčejné jeho stanovisko nad klekátkem v jídelně farářově.

Netrvalo dlouho a na faru byla ohlášena visita páně biskupova. Farář se visity té ovšem nebál, ano zářil již napřed radostí, jak bude čisti úplnou spokojenost ve zracích svého představeného. Vždyť měl dvůr plný drůbeže chlívky plné podsvinčat, sklep plný vína, špižírnu mouky a zahradu ovoce—co scházelo více k visitaci, povím-li ještě, že Lukovskému kostelu ve vůkolí málokterý se vyrovná? Toužil již dávno po oné chvíli, v jejímž pozadí kývala mu neomylné důstojnost děkanská.

Nu dobrá, pan biskup přijel. Bylo to slávy v Lukově, nejvíc ale na faře. Pan farář vypůjčil si, kde jen mohl koberce, a zakryl jimi celý dvůr, ano i hnuj, pak zjednal družičky, které na cestu kvítí házely, muzikanty, kteří slavné intrády hráli a kluky, kteří z nedostatku množitýˇch všecky staré duté klíče, které kde sebrali nabíjeli a tím panu farářiˇhroznou švandu dělali. Nejdojímavější však byla krátká a stručná latinská přivítací řeč, kterou pan farář přednesl a kaplan složil. Farář byl až k slzám pohnut a biskup tak, že se až na faráře usmíval.

Druhého dne v poledne byla hostina. Nejvybranější osobnosti na faře se sešly: představený, správce, učitel a jeden kupec, který v dalekém koleně s páně biskupovým ceremoniářem v příbuzenství byl a jinak za prvního měšťáka ve vesnici se mnil.

Farská kuchařka se tenkrát sama předčila. Společnost byla delikatností kuchyně unešena a pan ceremoniář, který —mezi čtyřma očima řečeno—nejraději „biskupy“ pojídal, bral si husu až čtyřikrát a to třikrát „biskupa“!

Když už společnost jak se patří byla rozehřáta a pan biskup sám co nejmilostivěji na svém křesle se usmíval, vzpomněl si farář na své nejlepší víno.

„Biskupská Milosti!“ pravil pojednou, „mám zde jedno delikátní víno, leží už přes sto let, nelhu—já je schoval pro Vaši Milost; takové víno ani pro jiného se nehodí.“

Sotva dořekl, vzal klíč, který u dveří visel — nebo na hřebík nad klekátkem, kde dříve visíval, byl před visitací krucifix zavěšen—a běžel osobně pro stoletý pokušitek.

Za chvíli se vrátil se čtyřmi láhvemi. Přinešeny dvě sklenice: pro biskupa a jeho ceremoniáře, ale na přání biskupovo musely se i druhým hostům přinésti.

Pan farář osobně naléval. Víno bylo jako křišťál čisté. „Ma notný říz“, šeptal kupec k představenému.

Když bylo všude nalito, pozdvihl pan farář sklenku a provolal přípitek na pana biskupa.

Sotva však že k ústům přiložili, utrhli zase všichni, totiko kupec v roztržitosti a spěchu až na dno sklenici vyprázdnil—čehož do dneška lituje.

Všeobecné krouceni hlavou a krčení ramenoma. Pan biskup postavil sklenici, farář zbledl jako stěna, ceremoniář významně rtoma pohybova,rychtář položil dva prsty na čelo, správce se kousal do pyská a kupec se oblízal.

Farář vzpomněl si na děkanské pozadí a byl by málem do mdlob upadl.

Panu biskupovi se ho zželelo — umínil si, že ho vysvobodí.

Povstal tedy, udělal zbožnou tvář, pozdvihl sklenku obrátil oči k nebesům a pravil: „Hleďte drazí přátelé, jak mocna ruka Páně! V Káni Galilejské Kristus vodu ve víno proměnil a ve faře Lukovské víno ve vodu — toť jeho prst! Modleme se!“ a společnost poklekla.

Pan biskup proto přece děkoval za výborné pohoštění a druhého dne opustil Lukov.

O divu ve „farském sklepě“ se v Lukovském okolí dosud vypravuje a každý se zbožnou hrůzou se blíží ke sklepu —mimo jednu osobu a tou je—Josef.

Pan farář pomýšlí prý na to, zažat k panu biskupovi, aby sklep jeho vyhlášen byl za místo poutnické—pak snad by to děkanské pozadí.....

Nu—ale ještě nezadal!

Všeobecnou amnestii
Battenberg dal Bulgarii;
vědětiˇjen teď ke všemu,
dá-li národ ji též jemu?

Proč se pan Hřebíček rozhněval na plzeňské.

(Z „Palečka“)

—DOKONČENÍ.—

Netrvalo to dlouho a vešel pan hostinský. Přistoupil ku stolu našich známých, podával šňupeček a hleděl upřeně na Řebíčka. Za chvíli objevila se v místnosti kuchařka, dvě děvečky, paní hospodská s asi pěti potomky, všechny měly co šukat okolo stolu našich přátel a všechny s vytřeštěnýma očima hleděly na Řebíčka, tak že si toho již pozvímnul. Usmál se sebevědomně a zavroutil pyšně vousky.

Ale pozornost, kterou vzbudil u domácích lidí, sdílela se pojednou všem přítomným hostům v celém hostinci, když pan hostinský počal stoly obcházeti. Všichni počali mezi sebou šeptati a Řebíček stal se pojednou bodem, v němž soustřeďovaly se veškeré zraky.

Řebíček si toho zase všimnul. Vypnul prsa, rozhlídl se pyšně a pravil sám k sobě: „Řebíčku budíš pozornost. Nebylo by, abys ukázal celou tvou postavu. — Nechcete si někdo se mnou zahrát kuželkovou?“ tázal se našich přátel.

„Tuhle Voříšek hraje rád,“ odvětil Bouský a mrkl na Voříška.

Voříšek ochotně vstal, Řebíček nasadil monokl, otočil se na podplatku a rozhlédl se po síni. Na to popadl nedbale tágo a počal za všeobecné pozornosti hráti biliár.

Bouský pošeptal něco svým přátelům, kteří se tomu vesele zasmáli a po chvíli se rozešli. Bouský zatím opatřil kousek provázku, připletl se k biliáru a vstrčil ho Řebíčkovi do kapsy v šosu, takže mu kousek vykukoval. Pak pošeptal zase něco sklepníkovi, ten pohlédl uděšeně panu Řebíčkovi na kapsu, a nyní započalo prohlížení se strany hostí na novo, jen že s tím rozdílem, že všechny oči byly upřeny na zmíněný provázek.

Dobráli a Řebíček platil. Pln respektu uložil sklepník zlatku jeho do zvláštní přihrádky své tobolky a doprovázel ho až ku dveřím, arci ale v uctivé vzdálenosti.

Bouský vyšel s ním. Venku stál houf lidí, mezi nimiž mnoho mládeže a jeden neb dva řes druhého vystupoval na špičky, aby Řebíčka dobře viděl.

Bouský se stále jen spokojeně usmíval. „Poslouchejte,“ pravil k Hřebíčkovi, „toť pravý osud jíti s vámi. Což budíte všude takovou pozornost?“

„Hm,“ odvětil Hřebíček nedbale, „prosím vás, kdy pak ten lid zde vidí pořádného přece člověka, jak má být?“

„No to je pravda,“ souhlasil Bouský; „na to jsem nepomyslil.“ Ale čtverák zase se usmíval.

„Poslouchejte, pane Bouský,“ prohodil po chvíli Řebíček, „mohli bychom snad zajít do zahrady k Valkům, co?“

„Právě jsem vám chtěl totéž navrhnouti. Abych se vám upřímně přiznal, v zahradě je dnes hudba, bude tam tedy snad krásný svět plzeňský a—“

„Bezpochyby také Berta“, přerušil mu s úsměvem Řebíček řeč a oči mu zasvítily.

„Poslouchejte,“ pokračoval Bouský, „ta by stála za namahání. Peněz jako železa a holka jako anděl.“

Řebíček poklepal Bouskému na rameno. „Děkuju vám,“ pravil, „však uvidíme, co se dá dělat.“

U Valků bylo velmi živo. Průvod všetečné mládeže doprovodil naše přátele až k zahradě. Sotva že vešli již počalo se všechno na ně obracet a Řebíček prošel pyšně celou zahradu, nemálo zalichocen pozorností, jíž všude budil. Pojednou zahlídl u postranního stolu Bertu. Usmál se na ni sladce a přistoupil k nejbližšímu stolu, u něhož viděl prázdné místo. Přistoupil, a podivno sotva že se posadil vstala celá ostatní společnost a kvapně odešla. Řebíček si toho nevšimnul a ohlížel se po Bouském, ale Bouský zmizel. Nedbal toho, neboť měl Bertu; ale kdyby se byl trochu rozhlédl, byl by spatřil, jak Bouský u stolu postranního sešel se se svými přáteli, kteříž ho přivítali s veselým smíchem.

Řebíček počal nyní koketovati s Bertou, kteráž se všemi, jíž seděli u stolu, prazvláštním spůsobem na něj hleděla. Řebíček vykládal si to spůsobem nepříznivějším a čekal jen na nějakou příležitost, aby mohl k společnosti její se připojiti.

Pojednou spadl Bertě šátek. Jako střela vyskočil Řebíček, zdvihl ho a podáv l ho dvorně Bertě. Bertu polil náhlý rumělnec a s třesoucí se rukou vzala šátek.

„Bylo by snad dovoleno přisednouti si k tomuto stolu?“ tázal se Řebíček Bertina otce, vykládaje si vše to ve svůj prospěch.

„Prosím“, odvětil tento, „celý stůl vám je k službám neboť my právě odcházíme.“ A jako na dané znamení zdvihla se celá společnost a kráčela ze zahrady.

Řebíček hleděl překvapen za nimi. Co to mělo znamenati? Ale hnedle se vzpamatoval, hodil hlavou a přistoupil k jinému stolu kde sedělo několik dam. Ale i ty se ihned zdvihly a odešly.

Nyní to bylo již Řebíčkovi nápadné. Zavolá si tedy sklepníka a stýská si, že neví, jak si má chování obecen tva vysvětliti.

„Nedivte se, pane,“ odvětil sklepník klidně.

„Jak to?“ vyjel si Řebíček.

„Inu,“ zněla odpověď, „kdo pak by chtěl sedět za stolem s—katem!“

Řebíčkovi bylo jako kdyby do něho hrom uhodil. Chce odpovědět, ale sklepník je již pryč. Chce to vysvětliti těm kteří byli nedaleko něho, ale každý ustoupil kvapně a když nyní vrávoral ze zahrady, slyšel zcela jasně tu i tam: „To je kat“—a kdekoliv to chtěl vysvětlit, ubíhal hned každý.— Ó jak bylo nyní Řebíčkovi! Myslel, že se musí propadnout, a protož spěchal co jen mohl ven. Ale ó běda! Sotva že vyšel ze zahrady, přivítal jej houf kluků. „Už jde kat!“ volali kluci jako jedním hlasem.

Řebíček brzy bledl, brzy se červenal.

„Přišel vešet Janečka!“ křičel jeden z houfu.

„To mu to bude slušet,“ dodal jiný a celý houf spustil hlasitý smích.

„Koukejte,“ zvolal opět jiný, „ze šosu mu kouká mira na šibenici!“

Řebíček myslel že omdlí. Sáhne do šosu a vytáhne provázek. Nyní nezbývalo, než zmizeti. Vykročil, ale páni kluci se ho nespustili. S hlasitým pokřikováním provázeli jej celým městem, tak že pan Řebíček nevěděl si jiné rady, nežli utéci na nádraží, vsednouti do vagonu a ihned do Prahy se vrátit.—

Druhého dne sešel se v Praze s Bouským. „Co pak je vám, že vypadáte tak nevyspalý?“ tázal se ho.

„I vyhrál jsem soudek z Plzně k vůli jakému nafoukanému hlupákovi a přebral jsem trochu,“ zasmál se Bouský. „Ale vy jste zarazen; schází vám něco?“

„Jen si pomyslete, příteli,“ odvětil Řebíček skličeně, víte-li, že mne měli včera za — kata?“

„Ale jděte“, divil se Bouský.

„Jak to jen mohlo povstati? Taková ostuda! Celé měsíce se mi vysmálo.“

„To si z vás jistě někdo ztropil žert. To víte, svět je zlý,“ mínil Bouský.

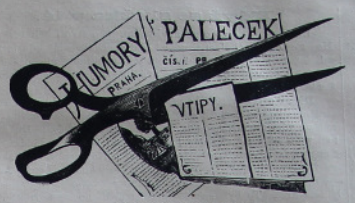
„Ano, máte pravdu, tak to bude. Ó ten lotr — tomu přijít takhle na kobylku! Ale Plzeň mne vlekrát neuvidí!“ Stiskl Bouskému ruku o odešel.

Neví chudák posud, že stiskl ruku tomu, jenž mu celou ostudu nadrobil.

Ale na Plzeňské se hněvá podnes — totiž na plzeňské obyvatelstvo; na plzeňské pivo nikoliv.

Líp než v Americe.

V Americe prý se hrají partie šachové, při nichž sokové jsou až i na padesát mil od sebe vzdáleni. Nyní však Evropa předstihla Ameriku; neboť pan Andrássy dal „tahem“ na Sinaii v Rumunsku carovi šach a car hned na to „tahem“ od Gdánska udělal Andrássyho mat.

Něco pro zasmání.

Dle právě vydaného zatýkače má podvodník a bankrotář Abeles krátké prsty!!!

Pro pána boha: snad se odbývala schůze Alexandra s Vilémem na moři proto, aby se někdo zkoupal?

Tenhle Abeles měl se spíš jmenovat Kaineles.
Jím „zabitý“ věřitel.

Ze Smichova. Abeles prásk' do bot a společníkům teď teče do nich.

Opět ze Smichova. Poněvadž Abeles přestal míti, čeká ho „mlýn“. Ale teprv až Abelesa budou mít.

Z cest. Hoste gesehn! Bin ich geworden a gesuchter Monn! Abeles m. p.

Bulhaři chtějí z Uher.

Strachy trnou Madaři,
že jim všickni Bulhaři,
mentinou se vystěhují,
jichž tak nutně potřebují
k orné půdy vzdělávání,
jsouce sami komód páni.
Dřív pro ně nic nedělali,
nic se o ně nestarali,
neptali se tam ni tady,
netrpěli lid ten hlady;
teď by je snad láskou snědli,
kdyby jim zas na lep sedli.
Uč se, Uhře nafoukaný,
líp zacházet se slovany,
kteří, ač ti orají,
sebou orat nedají.

Uherská.

Uherská prý vláda
převzala by ráda
bosenské—což nápad zdravý —
železnice do své správy;
jen že by pak chtěla kdysi
i tu zem, co na nich visí.

Anglo indická.

Slyšte všickni, kdo just nejste hluší
Půl čtvrta sta milionů duší
náleží už Anglii
v přední, zadní Indii!
Půl čtvrta sta milionů
nevymačkaných citronů!

Jízda o závod.

O. P. vyprávěl svým posluchačům při pivě, že jel o závod s výletním vlakem z Berlína do Kolína a že vlak předjel.

To není všechno nic, pravil jiný také Němec a přišil, ale já jel o závod s telegrafickou depeší a předhonil jsem ji o celou kopu kilometrů.

Smáli se ostatní, až je přesvědčil vypravovatel, že jest doprava zpráv telegrafických na venkově tak loudavá, že dříve byl z Berlína na koni doma, nežli tam došla telegrafická zpráva, již z Berlína o svém příchodu tam zaslal.

Zvětšení italské armády.

Anto mír se stále strojí,
Italie prý se bojí,
aby pro všecky případy
měla dost velké armády.
Proč ež béře v uvážení
přílišné jich rozmnožení. —
Jenom hodně vojska všady!
Co se nepostříli v boji,
to se „serchne“ v míru hlady.

Turecká.

Porta svoje věřitele
uspokojit chce prý „skvěle“,
ztišit jejich lamenty.
dát jim—jedno percen'o.
Takovéto vyrovnání
nebude zas tak hned „k mání“!

Žádost věřitelů.

Abelesi, Abelesi,
v kterém žiješ pomezí?
Hledáme tě, drahý hochu,
vrať se! — ale s penězi.

Národní rada.

(Z „Hum. Listů“.)

Pyšišvore, Pyšišvore,
přenešťastný světa tvore!
národnostních s, orů štír
ruší této země mír.
V stálém boji pořád stojí
proti sobě národ dvojí:
„sláva!“ volá český lid
a „hoch!“ na vzdor Němec, žid.
Ač nám Čechům—plným smůly!
i při vší snad dobré vůli
ukazují dosud, jak
kdesi sedí straka pták:
přec již Němec vztekem rudý
při obědě po všem všudy
k desertu by věru sněd'
deset Čechů jak by smet'.
A marně se slavná vláda
do těch vád a sporů vkládá,
šikovný ač Taaffe jest,
s věcí tou nic nemůž' svést.
Proto po dlouhém dnes čase
poradit chce jednou zase
ministerstvu světa tvor
Emanuel Pyšišvor.
Hostii lze na to vzíti:
řeč svou dokud budou míti,
Němec Němcem zůstane,
Čech se Němcem nestane.
Národnostních sporů původ
a jediný jejich důvod,
zdroj všechněch těch hádanic
jesti řeč, a jiné nic.
Kdyby ale v této zemi
byli pouze hluchoněmí,
aj, kterak by u nás včil
mír a pokoj všude byl!
Přestaly by svárv všecky,
neb lid český i německý
hluchoněm by v znamenich
mluvil po všech okresích:
Svalů hrou a pitvořením,
hlavy sklonem, pozdvižením,
ruky zdvihnem, mávánim,
prstů stavbou, luskáním—
všickni stejně, beze zlosti
a tak ten spor národnostní
jediným by možným jen
spůsobem byl ukončen.
Pochopil by pak snad taky
zuřivý ten Němec všaky,
Bůh že nedal lidem řeč,
na jiné by měl z ní meč.
„Jak ale by stát se mělo,
by vše rázem oněmělo?“
tak by se, by spasil stát,
mohl hrabě Taaffe ptát.
Ex profeso může leda
otázku tu řešit věda,
chirurgové, „edici,
chemikové, fysi i.
Proto nechť se jmenem říše
cena pořádná vypíše,
již dostane, kdo by kdes
prostředek ten vynalez'.
Od toho však, komu cena
tato bude udělena,
percento své žádá tvor
Emanuel Pyšišvor.

Telegramy.

Z Washingtonu do Sycamore, Ill. „To jsem rád a děkuji pánu bohu všemohoucímu, že nebudu souzen před porotou konference metodistické, jako dr. Thomas.“
Guiteau.

Z Missouri. Ano, naše úřady by rády zatkly a zavřely pověstného lupiče železničního Jesse Jamese, ale ony se obávají, že by zavřen jsa do žaláře, utekl i s nim.

St. Louis, Mo Katolický „Hlásek“ dostane nového ledachtora, neb s dosavádním nemohl páter Hesoun mnoho navařiti. Pošle jej někam na venek, kde jsou ještě houpěj ši a páter Koudelka z Clevelandu, jenž se už několikrát ráte vyznamenal v péře proti Dennici Novověku, bude redaktorem. Farářování v Clevelandu jej omrzelo, zvláště když mu tam tak pranic cti více nedali, nežli co si pro hulvátství své zasloužil. Se strarýma babama nechce nic mít a to mladé prý jest všechno něvěrou načichlé. Bude tedy čerta vyhánět z oveček pomocí posvěceného h dru „Hlasu.“ Páter Hesoun, jenž jest tu znám co Pepík Poroutkoje z Čečoje, ukazoval neomylnost svou nad paterem Rozsévačem tak moc po katolicku, že jak dvojetihod ná paní kuchařka, pí. Bláhová, dotvrzuje, nemohli ti dva flandřáci ani u jednoho stolu spolu jísti. Potom kážou náboženství a lásku a pere se to mezi sebou jako pes a kočka. Rozsévač aby se zbavil drzého a nafoukaného karabáče Pepíka Peroutkoje, raději šel sloužit farmerům na Mermek. (Po poště o tom napíšu více.)

Zaslàno.

Pane redaktore toho zatroleného „Ducha Času“: Já věru nevím, zdali se nemám přidat k těm co kráčejí po té široké cestě do horoucího pekla s vámi, co píšete a čtete tento pekelný prý list, jak nám velebníčkové a našim ženám povídají, aneb mám-li napřed ještě všechnu tu lež a to balamucení svaté u těch nábožných rozmlátiti. Dělá vám to svaté, jakoby to neumělo pro nebeské království ani cent do pytlíku strčit; krouti to očima, jako by si je schvalně chtělo šilhavými udělati, aby v nebi mělo milost boží tím jistější, neboť bůh prý nechce míti v nebi lidi, které máme za hezké zde, ale bude si vybírati samé šilhavé, šmahavé, bočité, nosaté, hubaté, hrbaté a jiné nehezké. Jak povídám, dělá to svaté, jakoby to chtělo pána boha sníst a jest v nich sám rarach zašit a ze všeho jen chtějí dělati peníze od pátera a vikaře až do svíčkové báby a jeu peníze a obchod, peníze a řemeslo, to jest všechno to náb žens ví.

Ještě by nikdo neměl práva nic říkati, kdyby vydělával i si k čertu už ty peníze, když bez nich od nebe nechtějí, aspoň poctivě bez lhaní a šulení. Ale ještě k tomu lháti a z lidí si blázny dělati, to jest přece mnoho Tak vám to katolické kněhkupectví, které pomocí katolické víry chce na katolících peníze vydělávati tak dobře, jako každé jiné židov-ké řemeslo, oznámilo už minulého týdne veřejně slavným prohlášením, že už jsou kalendáře české zde, že podnikaví knihkupci katoličtí, J. G. a Spol. *obdrželi právě* (tedy asi minulý pátek) první zásylku veškerých v Če hách tiskem vydaných kalendářů a já musel býti tím oslem, který se dá napáliti a uvěří pobožným, sklame se však. Neměli pranic než jednotlivý kalendář na ukázku a ten každému ukazovali a dost. Proč jen ti lidé pob žní lhou? Či myslejí, že když se vyzpovídají, že jim bude odpuštěno a že budou pak zase hodní lidé? To nejde. Člověk i pamatuje každého kdo byl přistižen jednou při lži a pak vždycky soudí, že ten, kdo lže, také krade. Já bych aspoň to nechtěl na sebe vzíti.
Jeden katolik.

Když se služka vdá.

Říká se: „Komu osud nepřítelem, toho stvoří učitelem“. — Mne sice osud učitelem neudělal, ale nepřítelem mi je a mstí se mi tím, že mně aspoň za dvě leta jednou přinutí hledat si nový byt. Na vědomí pp. čtenářům uvádím, že jsem svého řemesla student.

Dějiny svých bytů líčit nebudu—byly by tak objemné, že by muč musel zemský sněm na ně povolit subvenci—ale málou epizodkou vám mohu posloužit, která se stala skutečně Důkaz o tom vedu hlavní rozhodovací přísahou, kterou na požádání slo- žím u c. k. okresního soudu pro Staré a Nové město Pražské.

Studoval jsem v Táboře oktávu a bydlel u „Adama“. Adam byl dobrák člověk, veselá kopa, faktotum celého města a rozešlý demokrat. To byl tenkrát — je-li teď Mlado nebo Staro-, nevím; ale spíš Staro-, aby si nerozhněval „vyšší kruhy“.

Mně se tedy u Adama dosti líbilo a byl jsem tam na druhý rok. V tom zemřela jeho choť—také čobrá, přičinlivá žena — a chudák Adam zůstal sirotkem. Snášel sice vdovský stav trpělivě, smál se jako jindy, dával-li mu někdo připíjet,—ale což platno? Domácnost v pořádku nebyla, služka, kterou měl, hleděla se vdát a byla víc u muziky nežli doma.

Nevím, co Adama napadlo — vzal si tu službu za ženu, a od té doby vrací se do domu starý pořádek. Nová „Eva“ přidržela se domácího krbu, pracovala a žila pravý opak předešlého života.

Teď přijdu, s dovolením, na řadu já.

Po celý čas, než-li se vdala, snášel jsem se se služkou služně; nevšímal jsem si jí víc než bylo třeba a více nám na sobě vzájemně nezáležělo.

Po svatbě nastal obrat, veliký obrat. Nová paní zdědila po staré veškerá práva a všech povinností ke mně, a já zase nabyl týchž práv a povinností k ní. V potřebách mých bylo mi nutno častěji s ní promluviti, ji oslovit a —

Muso, tady má válka svůj počátek!

Chování se mladé paní ke mně stávalo se den ode dne chladnějším. Odbývala mne krátce, úsečně, kdykoliv jsem jí v tónu třeba nejslušnějším o něco žádal a obyčejně na mne pohledla zrakem až opovržlivým.

„Matičko Páně, co jsem zlého udělal?“ přemítám dlouho sám u sebe. „Dlužen nejsem, na pořádek dbám, cím jí jako paní, a přece —“

„Paničko, prosím vás —“ začal jsem jednou.

„Vy jste hňup!“ odpověděla na to.

Na prvního se konečně vyjasnilo.

Jdu platit, nesu peníze, ona je odhodí. „Víte co?“ spustí na mne, „teď si můžete táhnout, kam chcete. Já to netrpím, abyste takhle na mne pořád mluvil. Když jsem se vdala a jsem paní, máte mi říkat „vono“!“
Paleček.

Hledá se společník na mlýn takového druhu, kde se mele žito, dělají pšeniční krupice a kroupy, mouka a kde se šrotuje. Pro tuto práci jest nejlepší vyhlídka a skvělá budoucnost, neboť dá se vydělati 50- 75 procent. Podnikatel jest sám mlynářem i nezáleží na tom, bude-li společník od řemesla; za to však musí vládnout kapitálem od $1000 nahoru.
Bližší zprávu podá V. Horáček, 660 So. Jefferson.

Prodavač dobrý nalezne zaměstnání v střižním závodu v č. 718 Halsted ulice.

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikánu“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zá sylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.
August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 23. ŘÍJNA, 1881. ČÍSLO 10.

LORD CORNWALLIS.

Charles Mann, lord Brome, markýs a hrabě Cornwallis, britický generál, jehož vzdání se slavilo tyto duy vYorktownu, narodil se v Anglii, 1738 bojoval už v sedmileté válce německé co plukovník a byl povýšen za obrista 1763, načež byl po smrti otce svého členem hořenní sněmovny parlamentu. Odebral se s vojskem do Ameriky, když tu vypukla válka za neodvislost a dobyl z počátku mnohé výhody nad americkým vojskem, zajal Filadelfii, dobyl Charlestonu a porazil gen. Gatese u Camden dne 16. srpna 1780, avšak byl gen. Washingtonem za pomoci francouzského loďstva a muštva obklíčen v Yorktownu a přinucen vzdáti se 19. října 1781 s 8.000 muži, načež byl odvolán. Za pět let poslala jej vláda co vrchního správce do Indie východní, kdež vedl válku se sultánem z Mysore a dobyl na něm polovinu jeho území. R. 1793 navrátil se do Anglie a byl povýšen za markýze a lorda loďstva a dostalo se mu správcovství Irska do moci. Zde krutě a nemilosrdně porazil vypukající vzbouření a odrazil ku břehu přistálých 1000 Francouzů i vynutil podrobení Irska vládě pomocí bodáků ale zjednal tak na čas pokoj. 1805 byl zase poslán do východní Indie a zemřel tam 5. října 1805. Parlament mu nechal postaviti pomník v chrámu sv. Pavla a v Londýně, kde bylo tělo jeho pochováno.

Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti.

Popsala pí. E. D. Slenker, přeložil prof. L. Klácel, 1881.

IX.

Dobře, otče! když jest dokázaná pravda, že není bůh, proč že zdráhali se to uznati? Když nelze rozumu tomu se vyhnouti a nejdoznalejší myslitelé neustali, až se dostali na tuto výšku tedy zdá se, že jest tato otázka rozluštěna. Věru lépe jest nevěřiti na boha vůbec, než na toho židovského ukrutníka, nespravedlivého, lháře, pokrytce, ba příkladného nešlechetníka, bezbožníka, neboha. Jest nepochopitelno, jak národové mohli kláněti se takovým bezbožným bohům! Divné jest a prosím, to považte národové! Žádný nebyl pronásledován od církve, že by věřil na boha špatného, kdežto milionové byli umučeni, že věřili na boha božného. Pravověrná církev nikdy nezapomíná universalistům bezbožnou řeč, že „bůh jest láska“. Jest tak přirozené a důsledné domnívati se, že ďábel chce spůsobiti blaženost všech, všudy a vždycky, jako se domýšleti, že bůh chce působiti víru.

Ale Olivo! Bůh nečiní bídy, nýbrž nešlechetný lid ji působí a jest to ďábel, jenž svádí lid, by činili zlé.

Ale otče! Vy pravíte, že bez boha nemůže nic ostati, nic bez jeho dopuštění a pomoci se státi. Vidíte, jak snadno jest říci: bůh to udělal, neb ďábel to udělal, ale což není to možné, aby všecko bylo učiněno zákonem příčiny a účinku?

Olivo, kdo byl první původ, příčina, když nebyl tím bůh?

Nebyl nikdy, nikdo, nikde první, aniž bude něco poslední, nýbrž všecko jest věčné kolo dějství, totiž příčin a účinků.

Zdá se, Olivo, že jest to zdravé domýšlení, ale já tomu nerozumím, já nemohu viděti, jak může věc býti, aniž by to bůh byl stvořil a řídil.

Ale otče, nic nebylo stvořeno, ale mocnosti či určitosti, či snad lépe osudy hmoty učinily vše a řídí vše.—*Možnost a vývoj* jest vesmír, tu všerodící, tu vše pojímající a vždy *věčno-časmý soběrovný*.—Váš bůh jest pouhé jméno, jež nevědomosti slouží za skrýš a heslo kejklířské, jako hokus-pokus, jímž kejklíř všecko vyvádí. Ingersoll praví: My vysvětlu eme každý den víc a více. Následovně váš bůh stává se vždy menším pánem a řídi elem. On jest již tak malým, že doktoři, právníci, filosofové, vědci a myslitelé všech tříd nenalezají již žádnou po něm.....

Olivo, Olivo! nemohu již déle poslouchati tvé rouhání. Hvězdy na nebi prohlašují slávu jeho hlasem hromovým.

Ale otče, nechme ty hvězdy, vždyť žádná nemá ani křesťanské jméno, ani ty dni, ani ty měsíce; tam církev si nevydobila mnoho slávy. Ten Jouse došel hanby Kopernikem;—tomu Eliáši se též smějou, jak jel do nebe, i tomu na nebe vstoupení a na nebe vzetí. Ta betlehemská hvězda šla od severu na západ—atd.

Olivo! Co navrhuji ti Infideli, nevěrci, aby se uklidilo náboženství ze země?

Za žvasty o nebi, to jest o těch oblacích, ptejme se vědy, ta ničeho neví o té rizidenci boha a andělů; oni již zase obývají nic, jako před světem a ti svatí již dávno hladem zemřeli. Oslavme jen naši zemi a to si zbudujme ráj, a sázejme pilně stromy poznání i života. Na místo pověry, usaďme vědy a obecné ústavy pro vzdělání a proti hrdosti samopanské těch církví, zaveďme pravou svobodu mysli.

Dobře, Olivo, já doufám, že budeš míti hodně času pro tu svou du mysli zde a když se ti znechutí ta svoboda mysli a zatoužíš po lidské společnosti a lásce, tak mi jen dej vědět, že chceš věřiti na všecky ty svaté pravdy, jež jsem chtěl vštípiti v mysle svěřených mně a budeš hned postavena na své místo ve vlasti, v církvi a mezi svými, jež miluješ vyjma ty Proktorovic, neb s nimi musí všichni na dobro přestati.

Otče, já jsem ochotná věřiti všecku pravdu, jíž jste mne učil, ale my rozcházíme se v pojmu pravdy. Také nemohu přesvědčiti odříci se mých přátel, jimž jsem tak mocně povinná vděčností. Oni mne přivedly k rozumu, k osvojenosti. Tak já nepřijímám svobodu za odřeknutí se svobody, ač toužím po vaší lásce, přízni a souhlasu. Já musím čekati, doufati a důvěřovati v lepší dobu budoucí. Já mám velikou radost, otče, že jste přišel a že jsme si promluvili o této naší záležitosti. Kýž by pustilo to kořínků v srdci vaše n a nesl o dobré ovoce.

Nelichoť si, Olivo, nemýl se. Má víra jest náležitě silná. Ona se osvědčila během dlouhého života a nemůže býti zvyklána několika slovy pouhého děvčete. Měj se dobře Olivo! já tě ponechávám samu s bohem tvým; kýž on otevře mysl tvou pravdě!

X.

Tato rozmluva s Olivou chvěla myslí p. Newtona, když Jakub přišel navštíviti jej aby předložil mu vnuknutí, jež mu d l jejich bůh pro upokojení mysli.

Není pochybnosti, vaše Velebnosti, řekl Jakub Slocum. Tyto věci byly poslány na nás pro zkoušku naší víry. Když Abraham byl podroben zkoušce rozkazem, by obětoval syna svého, proč bysme my nebyli povoláni abysme dali naše poklady do jeho svaté péče? A máme pochybovati, že nám budou navráceny též bez hoře?

Na to starší Jakub se vzdálil, jako Mojžíš, aby šel pro nový rozkaz Hospodinův. On žádal poraditi se s bohem, jak má tu náboženou věc vyvésti a Hospodin řekl ku všemu „Yes“ od začátku, až ku konci. Tak Jakub „sestoupil dolů s hory obcerstven a pokr čoval ve vykonávání vůle Hospodina, jenž s ním byl mluvil na hoře.“ Pak vrátil se do svého domu a Abby, jeho žena, viděla jej, an se raduje radosti velikou a Jakub činil všecko, čím by se zalíbil očím ženy své. Abby, jak Hospodin mu byl kázal na hoře a on mluvil k ní mnoho dobrých řečí a pravil k ní: církev jest pasť a lapačka a Kristus že nebyl nic jiného než Buhda a Mohamed. Na to sklopila Abby oči, aby viděla nohy klanopraté, a poznala rod takových šelem, aneb beznohých plazounů. Pak hleděla kolem sebe, zdali zde není anděl světla—ale nic obzvláštního tu nebylo. Ona čmuchala do povětří, zdali by necítila sirnatý smrad, ale neviděla žádného horšího ďábla, než starého jahna Slocum a a s tím byla dobře známá. Ačkoli ani zrak, ani čich nevyzrazovaly ďábla, rozum jí praví: buď na pozoru neb Jakub byl tak prohnaný arcipokrytec, že nebylo mu viděti na kůži.

Příští ráno Jakub navrhl, aby jeli spolu navštíviti pana Banfielda, jenž jest živ 5 mil dále na venkově (tak mu to byl kázal Hospodin na hoře) a dožádal se svolení své ženy, by směl pozvati též sl. Newtonovu, aby jela s sebou. Jakoby jasná střela byla udeřila, tak se podivila Abby. Co to vše znamená? pomyslila si.—Ale co? Já uvidím Olivu a ona a já budeme míti milý výlet, tak že se zaraduju, jestli jí otec dovolí s námi vyjeti.

Já myslím drahá Abby, řekl Jakub, že by bylo nejlepší napsati pozvání slečně Newtonově a tak Abby napsala jí:

Má drahá Olivo! Jakub a já p jdeme odpoledne navštívit Eduarda Banfielda a byli byseme rádi, kdybys ty doprovodila nás. Prosím přijď, já toužím velice na shledání se s tebou. Tvá vždy věrná přítelkyně

Abby Slocum.

Maje tento lístek v ruce starší spěchal na faru. Seděli hned v knihovně a bylo všecko brzy umluveno, jako bylo rozkázáno služebníku Jakubovi na hoře.

Oliva se podivila tomu, že směla vzíti ten lístek, že Abby a starší tak jsou za dobře a že doktor dovoluje jí jeti na venek. Ale cesty Hospodinovy a jeho služebníků jsou divné a nepochopitelné. Oliva toužila viděti Abby a utýraná svým uvězněním přisvědčila hned a napsala tuto cedulku:

Drahá Abby! Já jsem velice ráda, že mohu jeti s tebou, má přítelkyně a má druhá matka a milejší mi od té doby, co jsme byly zkoušeny v ohni. Já budu hotova o třetí hodině. Tvá věrná

Oliva Newton.

Jakub obdržel tento lístek od domácích a vrátil se domů plný ducha svatého. Dal o pověď Olivy paní Abby a doložil, aby byla hotova v udaný čas. Abby zmámena a plna pochybnosti přispíšila si aby brzo uviděla Olivu. Byla ovšem rozčilena tím směsem rozličných citů a poskakovala jako mladé děvče. To vše pozoroval starý Slocum, ale zcela jiné strany ozývaly se v srdci jeho. Též to sice byla radost, ale z opačné strany; on se radoval, že se mu vše daří, co podnikl pro pána Krista a jeho svatou církev. Ha! ha! zasmál se pomýšleje, že za několik hodin budu ptáčkové budou v kleci jistě, jak Hospodin mu byl pravil na hoře. Na to odešel objednati vozy přiměřené a všecko bylo prozřetelně vykonáno, ač žádný tomu nerozuměl, než bratr Spring něco o tom věděl. Tu jda kolem klenotnického krámu bratra Sandersa, pomyslil si, že vstoupí do krámu a poví mu všecko, neb Jakub věda, jakou špatnost připravuje, hledě získati všecky přátelíčky.

Ejhle, jak těm špatným pokryteům jest záleženo na obecném smýšlení!—Tak vešel do krámu. Pan Sanders opravoval nějaký zlomený klenot a žádný tam nebyl, než jedno malé děvče, jež čekalo na opravení prsténku. Starší přitáhl stolici blíže k panu Sandersovi a polohlasitě mu vypravoval celou historii o Abby a Olivě, že o třech hodinách vyjedou a za několik hodin že bude vše hotovo k ochránění svaté církve a ty posedlé nic neosvobodí z dlouhého uvěznění.

Ale, pravil bratr Sanders, dr. Newton jest příliš dobrý než aby se propůjčil k takovému podniknutí.

„Yes“, řekl Jakub, pokrčiv ramenoma, on jest dobrý, ale víte, on se dá snadno poddati a přemluviti, zvláště od těch, o nichž soudí, že zamýšlejí dobře pro církev. Nebojte se o něho. Mám to již na pravém místě. On se domýšlí, že jest to p třebné pro ty dvě zmatené duše a že já jsem to dobrodiní provedl a já budu míti slávu v církvi. A což to neposloužíbohu, když dvě zaslepené duše otevru božímu slovu?

Po té „nábožné“ rozprávce se sousedem, starší odešel spokojen sám s sebou. To malé děvče venkovské též povstalo rychle a pravilo, že nemůže čekati na ten prsten, ale že si přijde zítra a s tím se odebralo. Bratr Sanders ostal sám, aby nebyl mýlen v rozjímání o Abby, jak se dostane mezi bláznv. Dobře ji! ale já se domnívám, že ona bude se protivo ati proti úřadu, tak že bratr Eduard bude ji muset trestati několikráte. Já bych rád viděl, aby jejt tvrdá palice byla přivedena do pořádku, pak bych mohl promluviti, j k ona jednala proti mně.

Pokračování.

Chicagský kacíř dr. Thomas.

—(Pokračován.)—

Podstata řeči obhajovací, kterou dr. Thomas přednesl v konferenci v Sycamore, Ill., když byl souzen pro kacířství jest následující:

Bratří! Pakli jest vám nepříjemná tato udalost obtížnou, jest a byla od delší doby pro mně trápením. Miluji pokoj a svornost a nikoli rozbroje a vády. Než vloudilo se mezi nás nedorozumění a my na místo abychom jeden po boku druhého kráčeli, jak bylo v předešlých letech vadíme se nebratrsky a rozséváme ošklivé jen zášti. Jedná se nám o věc, která týká se svobody kazatelny a mého práva bych žil a pracoval i zemřel v církvi, v které jsem se zrodil a v jejíž službě jsem ztrávil mnohé z mých lepších dnů. Chci ku docílení porozumění podati tuto ne důvody, ale více udání a vysvětlování; obranu necham schopnému mému obranci.

Stal jsem se kazatelem methodistickým ještě jsa mlád z hlubokého přesvědčení, že jsem k tomu povolán bohem. Jsa v církvi metodistické zrozen a vychován, bedlivě jsem ji učil se znáti i zásady její a tu jsem pozn l dvě věci a sice, že metodismus klade hlavní svou váhu na život, na zkušenosti a na práci náboženskou, a za druhé, že v náhledech jest dovolena nejširší svoboda. Ty o náhledy jsem především pojal z bedlivého studování spisů Wesleyho. O nich jsem stále si myslel a jimi jsem se chlubil, co slávou a korunou našeho vyznání.

Cítě se v souhlasu s podstatou učení metodistického a s posláním svým ku spasení světa skrze metodistickou církev, nebral jsem mnoho ohledu na spůsoby zevnější a na slova a hleděl jsem náboženské pravdy co nejvíce přispůsobiti k tomu, aby souhlasily s rozumem, vědou a srdcem lidským. Považoval jsem to za povinnost svou ulehčovati každému náboženství a nikoli přitěžovati mu, aby nebyla nikomu víra břemenem. Měl jsem za to, že církev obyčejně nebeře mnoho ohledu na poctivé pochybující lidi, jak by se m lo díti a že jsme takovým bloudícím a nespokojeným myslím povinni mnohem více, nežli se jim podává: že možno vžíty některé nehlavní a neužitečné nauky opustiti, aneb umírniti jejich příkost opatrně a podržeti jen to hlavní k životu blaženému potřebné. To vedlejší ať pak jest přenecháno soukromému uvážení každého. Jen když v tom hlavním, lásce, spojí se s námi takový pochybující, má nám býti vítán. S takovými myšlénkami jsem pracoval stále, zvláště pak v Chicagu, ve velkém středisku smýšlení, kde bylo práce podobné zapotřebí a nikdy mi ani nenapadlo, že bych se byl pohyboval mimo dovolené meze církevní, nýbrž považoval jsem se stále, že krá ím mezi čarami obmezujícími pokrokumilou pravověrnost. Nikdy jsem nechtěl v církvi nějaký rozbroj působiti, ale jednal jsem tak, jak za nejlepší jsem uznával a nechtěje říkati, že jsem nechyboval, přec vždy dělal jsem poctivě vše, co bylo v moci mé.

Jedná se tu hlavně teď o to, zdali metodistická církev může snésti nauky, které hlásám a má-li místa pro tu práci, kterou konám. Aneb prohlásí-li učení to za bludné a práci mou za škodnou. Pak mně vypudí. Prot chci podati obraz toho, co věřím a toho co nevěřím, zvláště pokud se týká třech těch bodů, z nichž jsem pro kacířství obža'ován.

O *písmu* věřil jsem vždy a věřím, že jest slovem božím psaným od mužů bohem nadšených a že bůh zjevil svou vůli v písmu tom Ale nevěřím že by bylo všech 66 knih písma stejně bohem nadšeno, neb že by měly všechny ty knihy stejnou váhu a cenu; aniž to věřím, že by byly všechny knihy starého zákona nepodmíněně neomylné; něco takového věřiti jest marné a ukládá na věř ci břemeno, které je dělá slabšími a nikoli silnějšími.

O nauce *smíření s bohem* pravím v kázání, na němž se zakládá obžaloba: „Většina metodistů hledají útěchy v náhledu o spasení se stanoviska vlády, které činí ze smíření prostředek ku zabezpečení mravního pořádku všehomíru To mohu lehce přijmouti pakli se z toho vynechá pojem o zastupitelském trestání. Však ani Wesley, ani Watson nevzdálili se daleko od toho, že Kristus trpěl za hřích. Já myslím, že bůh miloval svět, miloval jej tak jako Kristus a že láska Kristova byla jen nahraditelkou lásky boží přicházejíc na svět, aby s asila všechno, co bylo ztraceno, aby všechny přitáhla k bohu, vytáhla z jejich hříchů, z jejich vin a z jejich trestů. Já věřím silně v božství Kristovo a že pro nás trpěl více, nežli si můžeme představiti a sice proto, abychom poznali jeho lásku, abychom byli získáni pro jeho učení a spůsob života, abychom tak byli sprostěni pro jeho učení a abychom sami také na-

stoupili do takového stavu lásky pro jiné, abychom i za ně mohli trpěti, jako on pro nás. Avšak já nemohu věřiti, že by byl kdy trestán býval, co vinník za nějaké hříchy, aneb že by trest hříchu byl na něm vykonán býval. Takový pojem u mně ničí veškeré zásady spravedlnosti a zákona. To jest také kámen urážky pro tisíce rozumných a pochybujících poctivých lidí. Já v to nevěřím a nemohu o tom kázati. Já ale věřím v pojem otecký, mravní spasení. V tom pracně dobytém spočívám a on jest mi evandělíem, které a jen to kážu. V tom chci žíti i zemříti. A já nepochybuji ani za mák o tom, že se to nestane bohověrdou celého světa.

Láska zjevila se v utrpení Kristovu pro nás. Kdo věří v tuto lásku takto zjevenou, neučiní jinak, nežli s důvěrou v to věřiti a v lásku tu se spolehnouti, následkem čehož lituje svých hříchů, béře kříž svého zkoušení na sebe a následuje Krista. Tak se stala hora Kalvarie oltářem smíření celého lid-tva, kde bůh přijímá s promíjením každého přicházejícího v důvěře v jeho lásku a s láskou a sice ne proto, že by byl jiný člověk vytrpěl byl trest za něho, ale co smíren láskou a milostí boha; spasen pro lásku a čistotu, nepokryt spravedlností Kristovou, ale proniknut celý plností lásky boží. Proto tento náhled nesnese se s tím, aby nechal někoho nevinného trestánu býti pro vinníka. To jest a zůstane nespravedlivým a nedá se s bohem a jeho spravedlností srovnati nikdy. Kdo čte mou vroucnost a vřelost, s kterou o utrpení Kristovu v kázáních svých se zmiňuji a jeho oběť žalobci mému dru. Parkhurstovi, jenž vůči všem těm kázáním opovážil se tvrditi, že nevěřím na smíření a všechno to jemné vyjadřování dojatosti a srdečné sounastrasti s utrpením Krista jmenuje drze slovem „taffy“. Tak hanebně nastupuje utrhačnost na místo důkazů proti mně.

(Pokračování.)

Rybníkář.

Historický obraz od Aloisa Jiráska.

Eliáš Karban, člověk nevelikého, zavalité postavy, křivonohý, v-toupil do pokoje nad čelední světnicí na zámku Milhostickém, kdež právě Florián Libochovský, regent panství Milhostického, naléval na novo „poctovou“ sklenici otihod ému páteru Lippachovi, S. J. Dotčený člen svatého tovaryšstva kolem jeda zastavil se na osamělém zámku, aby ponavštívil Floriána Libochovského, bojovníka církve římské přehorlivého, ač teprva nedávno v láno její předvedeného.

Eliáš Karban, někdy šašek nebožtíka starého pána Vojkovského z Milhostic, ohlašoval ostýchavě a nesměle novinu kterou zámecký písař panu regentovi vzkazoval. Když ji Karban přednesl, beranicí svou v hrsti mačkaje, zasmál se regent, až se mu zarudlá kozí brada třásla. Štěstí posloužilo, že pan regent naléval sklenice po několikáté rudým vínem. Byl už proto mysli rozjařené a tu se mu všecko dle přirozenosti jeho ve smích obracelo, ať rozmarný ať sprostý a pustý, nebo zuřivý a hrozný.

An ještě se smál, přimhuřuje pichlavé hnědé oči bělavých řas, host jeho k oknu přistoupil. Byl muž dost otylý, ale bledé nezdravé barvy, bledých, chladných, však pronikavých očí.

„Není nic viděti,“ pravil hledě upřeně ven oknem, jehož tabulkami chvílemi vichr otřásal.

„To, prosím, s valu u horní brány,“ podoteki Karban nesměle.

Libochovský také již vstal a protahuje a rovnaje široký pás na soukeném tmavém kabátci, chechtal se.

„Bitva před zámkem a my o ní nevíme — a jaká! Neslýchaného! Není snad líbo, velebnosti?“

Pan Lippach se chladně usmál.

„Nebude na škodu, pane regente“, a již bral na sebe rásnatý, tmavý plášť, an zatím Libochovský za pomoci Karbanovy přehodil na rychlo přes sebe lehounký, soukený kožich.

Byl studený, podzimní den 1. r. 1625, a vítr, jehož hlas čalo v povětří rojit a křičet. Myslili jsme, že potáhnou na poledne, ale ony pořád nad Posekancem, až tu z nenadání od půl noci černé mračno s křikem přiskočilo. Poznali jsme je. Vrány! Bylo jich ještě více než kavek. A již byly v sobě. Teď dobrý půl hodiny ta šarmicle trvá. Už té havěti ptačí jistě nějaký tisíc na ladách a ve vodě leží! Co se tak zvetřily a zběsily! Divná věc!“

„Kavky a vrány!“ opakoval regent, od šafáře opět k mračnu ptačímu se obrátiv. „Ubohé kavky, zle se budou míti, haha — kam by stačily!“ Znovu vypukl v nesmírný smích, když postřehl několik lidí, ani vyšli z vesnice a mířili k rybníku pod bitvu. „Jdou si pro pečenku,“ zvolal ukazuje na temné postavy v dáli.

„Ta bude chutná“, usmál se P. Lippach.

„Ano, ale takový chán strávi třeba podkováky. Však, velebnosti, my pro tu ptačí šarvátku zapomínáme, že na nás čeká chutná hus v kondymentu a zadušenina z řeřábků.“

Kněz hale se úžeji ve tmavý plášť, do něhož vítr se opíral, patrně rád posléchl.

(Pokračování.)

Jakou pravdu svatou mají věřící katolici.

Do Chicago přistěhoval se nedávno, 24. června, pobožný katolický křesťan z Čech, který hned le po příjezdu, sotva několik neděl se tu ohlédl, napsal sestře a příbuzným do Čech list, varuje jich, aby sem nejezdili. List jest strašný a byv uveřejněn v Pražském Denníčku, nalezá teď místa v zdejších časopisech českých a budí trochu veselí a trochu chutě na pomilování liškovkou. Nás zajímá hlavně ta pobožná část, která ukazuje, jak velební páni vychovávají hovádka svá pro pravdu a pro život a co si takové hovádko od kněze vychované pod náboženstvím, pod pravdou svatou a pod pravdomluvností myslí.

Tento český katolík z Chicaga na počátku svého dopisu dí: „Tak já ti pravdu sděluji a bohem se dokládám, že jest to tak pravda, co píšu“ a ku konci za pravdu bohem stvrzenou sděluje: „Také jest zde mnoho Čechů a krajanů, kteří se bojí a víry docela zbaviti; ti mají mezi sebou spolek, jmenují se svobodomyslní, nic nevěří, do kostela nechodí a z jiných, kteří se víry své drží, posměch si dělají, jsou to spustil lidé až hrozno. Když někdo znich umře, tak mu jdou ti druzí svobodomyslní na funus, mají také nějakou korouhev ale místo obrazu nějaké zvíře na ní namalované. Toho zemřelého sami někam ven odvezou, potom jdou ještě okolo odkryté jeho rakve, podivají se na nebožtíka a jeden z těch svobodomyslníku drží řeč — řekne: příroda tě dala, příroda tě vzala, a pak ho někde zakopají nebo do moře hodí, jako nějakou zdechlou mrchu.“

Tato svatá pravda, ku které se dovolával pobožný tento katolík samého svého boha boha, jest věru trochu příliškatolicky římskou a páteří Molitor a Čoka mohou býti rádi, že jim tak věrný katol k a pravdomil pobožný přibyl do stáda jejich. Musí to míti radost ti pastýřové, když se jim tak jeden vydaří, jako by jim z oka vypadl, pln svatého ducha, pln křesťansko-katolického učení, které nemohouc se ani v srdce jeho stěsnati, vylévá se co svatá boží pravda ústy ven až na papír a do Čech. To se dozvědí o nás svobodomyslných v Chicago naši bratří za mořem roztomilé zprávy a budou jim věřiti a budou je v náboženských svých listech otiskovati a velebníci budou s kazatelen o nich kázati, aby vystrašili lidi, by do Ameriky mezi takové netvory neznabožské nejezdili. A jak by tomu neměli věřiti, když spisovatel pobožný beře si pána boha svého za svědka, že jest to všechno svatá pravda.

Z takových hodných, náboženských a bohumilých lidí sklá dá se pak to Čokovo a Molitorovo stádo a oni je vedou k takové pravdě, k takové mravnosti,—oni je učí takovým pustým lžem! oni jim takové bídné a vylhané utrhačství odpouštějí ve zpovědi a žádný z těch věřících katolíků nedělá si pak z toho nic, když sebe větší lež vysloví a napíše jménem pána boha, a když to slouží ke cti své víry a může se s tím pohaniti nějaký svobodomyslný. Pak se říká, že svobodomyslní urážejí věřící, že se jim posmívají a že proti nim broji, dělajíce nesváry. Pak se říká, že svobodomyslní nejsou snášenliví a shovívavi. Buď sláva a čest takovému bohu, takovým kněžím a takovým věřícím, kteří vychovávají mezi sebou takové pravdomluvné katolíky!

Ze života zakladatele českého kláštera v Americe.

Páter Kočárník bude bezpochyby nejen velikým mužem v Americe jednou, až ten český první klášter založí v Nebrasce a stane se jeho veledůstojným opatem, ale on bude bezpochyby za několik let v kalendáři americkém mezi svatými a bude se po jeho smrti každý věřící Čech a Moravan modliti každý den: Svatý Kočárníku, oroduj za nás! Ale za svého života jest to mrcha kněz, jako jiní, vydřiduch, který koná všechno z řemesla, zapírá učení Kristovo a jeho příklad, nemá žádného slitování s chudými a dře je, jen aby se sám dobře měl, bez noze. Většina rolníků v Nebrasce, kde on své koželužské svaté řemeslo provozuje, letos a loni špatně sklidili následkem neúrody, mají většinou svá pole zadlužena a na všechno, co mají, jsou dlužni, on ale mermomocí na to tlačí, že každý, kdo má potah, musí platiti na kostel, a kdo neplatí, aby mu do kostela nechodil, neb on že není povinen takovým sloužiti — tací že nemusejí míti ani žádnou duši, a mají-li nějakou, ať si jen jde do horoucího pekla, neboť do nebe může podle katolického učení jen ten, kdo platí a kdo nemá čím platiti, jest zatracen.

Kristus volával: Blahoslavení chudí, jejich jest království nebeské — a páter Kočárník, syn svatého Benedikta, který od něho žádá chudobu, poslušnost a panictví, hlásá a volá: Kdo nemá čím platiti, nebo nechce platiti, ať mi do kostela nechodí, neb mu nejsem povinen sloužiti. Takovému neplatícímu mizerovi, takovému žebráku, nejsem povinen podávati žádné svátosti, nebudu mu křtíti, nebudu jej opatřovati v nemoci, nebudu jej zpovídati, nebudu mu podávati přijímání, nebudu se zaň modliti—ať si jej vezme čert.

Tak myslí a říká nahlas i v kázání páter Kočárník v okresu Saunders, Nebraska, kněz a mnich, zakladatel českého nastávajícího kláštera a budoucí svatý v kalendáři. Aby ukázal, že to myslí opravdu, dne 8. září právě minulého měli býti křtiny jedné chudé farmerky, která neměla ani ten dolar za křest pro kněze a proto si pozvala zámožného p. Kastla za kmotřička, aby aspoň měl kdo ten dolar neb dva zaplatiti. Když kněz ale kmotra toho nechtěl přijmouti, ač tentýž dal na kostel $80, a vyhnal ji z kostela, že jej tam nechce mít, neměla chudinka ta na křest a on se a ne, že ji to dáko nepokřtí, pokud mu nezaplatí. Muscla tedy se dolar ten vypůjčiti od zahnaného kmotřička, a pak teprvé kněz vykonal svoje fokusy pokusy a jiné čertoviny bili dříve. Teď jest pozdě bycha honit. Kněz jim z kostela a za peníze jejich sliboval boží požehnání na všech stranách, když se kostel postaví, a oni teď mají nedrou, platiti přece musejí a samé rozbroje, štvanice a nesvárv se mezi nimi sejí, tak že čím dál, tím jest to s nimi hůře.—Kdo chce kam, pomozme mu tam, ale až bude chtíti ven—buďme milosrdnými a pomozme mu zase.

---

§ O presidentu Arthurovi dí newyorský časopis „Sun“: „Arthur je každým coulem president.“ Poněvadž Arthur je velký šest stop a jeden palec, není jeho presidentství větší, nežli 73 coulů jen.

Světélka.

§ Matěj: Co jest to nejhorší u bohatství? — Kubík: To leche uhodnu, že jest ho tak málo, že se na každého nedostane, ku příkladu na náš dva.

§ Zvrávnice ve zdravním domě: Pane, ten váš pes je nesnesitelný; on celou noc vije a pláče, až to ostmi probíná. — Mužský strávník: Má dámo, ale on nehraje na piano celý den, až se může celý dům zbláznit, jako ten váš, neb kdo u vás.

§ Před soudce byl postaven šilhavý jeden muž, obžalován jsa, že ukradl z obrazového obchodu pěknou a drahou podobiznu jednu ve zlatém rámci. Když se sudí tázal zloděje, co má na omluvu svého zločinu, pravil tento, že to nebylo ani zloděj ství ale sázka. Několik fotografů že mu bylo vždycky říkalo, že není možno takovému člověku vzíti podobiznu pěknou a on že je chtěl přesvědčiti, že jest mu to možno.

§ V Saratoga v nedělní škole vyčítal dozorce školy dítkám sešlým se, proč nepřivedou sebou každou neděli několik ještě společníků, kteří do jiných nedělních škol nechodí. Tu vyvstal jeden sedmiletý klučina a oznamoval, že on by byl už dávno jednoho přivedl ze svých kamarádů, ale že se bál, neboť prý jest on demokrat.

§ Jak máme učené často zákonodárce ve sněmech ukazuje se na jednom zákonodárci ve sněmu v New Hampshire, který mluvě o nedostatečnosti a špatnosti návrhu zákona jednoho, o němž se právě jednalo, vyslovil se, že jest to zákon „tak zrádný jako bylo zapíchnutí césara od Jidáše Iškariotského v římském kapitólu.“

§ Američtí unitariáni, kteří věří jen na jednoho boha a popírají trojici božskou, povolili ve sjezdu svém posledním unitariánům v Uhrách 8500 na vypomožení jim k postavení chrámu v Pešti. V Uhrách jest prý těchto unitariánů veliký počet a jsou prý velmi činnými zvláště u vzdělávání dítek svých ve školách. Tak svědčí o nich americký jeden profesor, který je navštívil.

§ Někdo ošklivý člověk vkradl se do pokoje hudebního učitele, co tento nebyl doma a nechal mu tam kocoura udatného s ocelovou pastí připevněnou na ocase. Jak se dalo očekávati, vedl si kocour hlasitě stížnost se srdcem rozervaným a k obněkění kamene. Než sousedé v domě říkali: „Už zas má ten profesor v pokoji svém nějakou zpěvačku a cvičí ji v nějaké veliké opeře.“

§ Pravila jedna nadějná nevěsta ku svému ženichu, aby mu vyličila, že nebude s ní míti mnoho útrat: „Bez punčoch mohu vydržeti celý rok, mimo když půjdu do kostela a to nebude často; ale bez naušnic pěkných a náramků to nejde ani jeden den. Ty musím míti. Jen že co se uspoří na punčochách a na jich prádle do roka, za to se nechá kolik párů naušnic koupiti.“

§ Měla na konci nosičku svého pěknou bradavici, jedno oko skleněné a zuby za $16 v jednom kuse, vlasy zrzavé a tváře kropenaté, nosila číslo osm a ještě k tomu počítá a přece vzdal se on své lásky ku krásné a nevinné paně a pojal tuto za manželku. A byl šťasten? Arci že byl. Proč? Proto. On byl americkým novinářem po 16 roků a děvče to po-lednější bylo zelice bohaté a první bylo chudé.

§ „Šestnáct roků jste ženat a ještě šťasten a spokojen,“ pravil k sousedu jeden z těch, co byli pod pantoflem už mnohá léta a považující stav manželský za očistec pro muže na zemi „Jak tomu jen mám uvěřiti?“ — „Ano, šestnáct roků ženat, a jak vidíte, jsem veselejším a blaženějším nežli kdy“—„Vy mně překvapujete, ač vidím, že mluvíte pravdu.“—„Já vám to hnedle vysvětlím. Moje žena mi utekla za prvních šest měsíců po svatbě s jiným — to jest ten celý zázrak. Já se po ní vícekrát nepídil.“

§ Dědeček chrápe sen spravedlivého po obědě v zahrádce a vnučka jeho pozorovavši jej za chvíli, běžela k babičce a vyprávěla jí, že zase nahlas spí.

§ Když mladý muž, jenž byl vychován a vzdělán k tomu, aby kořil se všemu, což jest krásné a kláněl se, co jest dobré a pravé, kterýž plin obrazností o té kráse a dobrotě v horlivosti a nadšení ve službě její—celou duší a myslí pro to zanjat—když takový mladík jest pak chybně považován za kocoura lezoucího za domem po plotu za nějakou kočkou, aby přinesl ji tajnou obět lásky své a domácí po něm házejí zouváky, neb prázdné lahve od sody a druhého a třetího patra a tyto jejich předměty nemilosrdně jsou trefné, třeba po tmě—tu vznešeně smýšlející mladík takový neřve a neběduje, jako ostatní hlínění smrtelníci, ale leží právě tam, kde sklesl mezi květinami, neb na hnojišti a odříkává pošeptu nápis, jaký by rád měl nad hrobem svým.

§ Anglie jest svobodná země a poddaní její těší se prý také svobodě svědomí a náboženství, ale jen potud, pokud se vlády zlíbí, neboť v zemi anglické panuje co dábel s vídlemi na straži stále stojící vládní církev anglikánská a běda tomu, kdo se proti ní probřeší. Zvláště kazatel žádný nesmí ubrati, ani přidati k obřadům a kejklům parlamentem v kostelích předepsaným ani písmenky a kdo by přestoupil tento církevně-vládní zákon, vhozen jest do díry žalářní a ani čert mu nepomůže z ní. Pro podobný přestupek úpí v žaláři londýnském jednom už dva roky rev. S. F. Green, a nemůže býti z něho dle krásného zařízení svobodného Anglicka propuštěn, dokud neodvolá a neslíbí, že nebude se držeti nedovolených slov a činů při obřadech a kejklích náboženských. Jeden americký biskup navštívil jej nedávno v žaláři a vyslovil se o tom, že jest to „jeden z nejbarbarštějších vládařských výkonů, který byl v tomto století vyveden.“

§ „Já věděla dávno, že není on žádným svatým“, pravila farářova žena, když přišli v neděli z kostela spolu a muž její chválil jednoho obchodníka, který dal na talíř celou pětku a pravil o něm, že musí to býti velmi nábožný a bohabojný muž.—„Proč by nebyl svatým, ženuška? Jak bys to ty mohla lépe věděti?“—„Proč bych nemohla? Já dnes seděla ve stolici kostelní vedlé něho a tu jsi měl slyšeti, jak mu to vrzalo v kolenou, když měl pokleknouti, jako v starých rezavých dveřích u stodoly, které už nebyly pět let otevřiny. Kdyby byl svatý, modlil by se a kolena jeho byla by na ohýbání zvykla.“—To rozhodlo nad svatostí jeho. Pakli svatý Petr, neb kdo po smrti také tak soudí, bude as mnohým nesvatým zle.

§ Římští katolíci mají v Africe mnoho misionářů poslední dobou a pokračují v obracení černochů udatně, ač mezi mahomedány se jim přece nedaří, neb mají mohamedánské náboženství lepší pro sebe, než jim mohou katoličtí misionáři namalovati. V Alžírsku počítají katolíci 185.000 věřících, jen že jest mezi nimi mnoho Francouzů tam usedlých, kteří pro obchod a z obyčeje se hlásí ku církvi té. Mají tu spolek silný na šíření katolictví v střední a divoké Africe, kdež nemohou působiti jinak, nežli že kupují od matek a otců jejich dítky a vychovávají si je v křesťanství, tak že to pak přece v některém odrostlém se udrží, kdežto u většiny jest i to marné, neb jakmile se navrátí mezi dřívější své druhy, žijí s nimi zase, jako by o křesťanství ničeho nebyli zvědělí.

§ Paní Argentová přišla na návštěvu ku kazateli poprvé, neb nedávno se sem přistěhoval byl a hlavní její záležitostí bylo, aby zvěděla, jaké kytky a barvy na klobouku a na šatech má on rád, neb si dávala vždy na tom záležeti, aby se ustrojila dle chuti a vkusu duchovních svých vůdců. Proto také ku kostelu náležela, proto také ku kostelu platila, neb muže svého platiti nechala. Přijdouc, hnedle zavedla řeč na svůj předmět, a tázala se, zdaž důstojný pán má rád „Džersinky, či ne?“ Velebníček byl na rozpacích, co to asi za „džersinky“ jest, pak ale jsa milovníkem sladkých zemčat, vzpomenul si, že se jeden výborný druh nazývá tak a pravil: „Já, miná paní, rád jím také džersinky, ale červené floridské aneb texanské jsou mi nejmilejší. Pěkně se loupají, jsou moučnaté a nad moučnatý brambor není ničehož u mně.“

Ze Žižkova. Na škole naší stkví se nápis: „Obecní dum“ Měltť prý zhotovitel nápisu toho o kolečko míň, tak že ho už nad „u“ nemohli přidělat.

Ať si mluví kdo chce co chce, hlavní zásluhu o zábavy ve prospěch Národního divadla mají přece jenom dřívější jeho hlídači. Neboť nebýt jejich „ostražitosti“, neodbývala by se teď ani jedna podobná zábava.

I „černé bankocetle,“ vydané za největšího absolutismu r. 1806 zuřivým teď městem Vídní, měli dvojí nápis český, na líci i na rubu. Jedině nynější státovky postrádají ho. Bojíť se prý Maďaři, aby někdo neřekl se o nich, že vytiskují češtinu.

Teď už vidím, že mám skutečnou smůlu! Právě když se chystám upsat Národnímu divadlu 1000 zl., čtu v novinách, že je potřebný kapitál pohromadě.

Cyprián Škrob, domácí.

Mezi učenci

nastala hádka o měsíc. Kdežto jedni tvrdí, že měsíc páli zastávají druzí náhled, že nepálí. My, abychom sporu tomu konce učinili, prohlašujeme, že páli. Za doklad uvádíme milence a zloděje, jež jistě nic nepálí tak jako měsíc, když jasně svítí.

Roztomilá jízda po dráze.

Tak by v Americe nedovedli jezditi na dráze, jako se sděluje z Uher, že jeli tamní krotcí poddaní na dráze Szamošské z Decšu do Kološe. Až do Szamoš Ujvaru šlo vše krásně, ale zde připojil úřadnící železniční jenom 70 nákladních vozů k osobnímu vlaku a ty byly naloženy plně dobytkem hovězím a vepřovým. Parostroj malý odfukoval si a naparoval se, ale nešlo to daleko. Když dojeli několik mil do lesa, nemohl se stroj hnouti. Cestující vyjeli a pomáhali tlačiti až dostali se pěšky hodný kus dále Když ale pak přestal stroj úplně pracovati, nemaje vody, přinášeli ochotní cestující vody zřeky Szam se v klobouках a čižočích. Když nanesli dosti vody, hnul se stroj a do půlnoci šťastně dobelhal se až do Kološe.

Za odměnu.

Žil člověk, jenž velice rád odlával se pití. I stalo se jednou, že po nemírném pití těžce onemocněl a za strašných bolestí slíbil, že uzdraví-li se, půjde okolo kořalny a nezastaví se ani na nápirstek samožitné. První cesta byla na zkoušku ke kořalně.

Přemohl se, minul ji šťastně. — Když již hodný kous-k popošel, obrátil se náhle a pravil k sobě: „No, tak vida, že jsem se přemohl! Za to, mysílm, zasloužím pár skleniček!“ I rozběhl se zpátky do kořalny, aby pil do rána na svou zdrženlivost.

No, proto!

Pán: „Vždyť jsou ty precličky jako troud a tvrdý; předevčírem jste měl lepší, tyto jsou prašpatný!“

Preclikář: „Ale, ale, to není možná; vždyť jsou to ještě ty od předvčírka!“

Spolehlivé hodiny.

„Proč nemáte zde žádných hodin?“ ptá se host hostinského v malém městečku. „Nepotřebuju jich, odpovídá tento; „každý večer v osm hodin přichází pan učitel, ve čtvrt na devět pan učitel, v půl deváté pan výpravčí z pošty; v devět počnou hrát karty, v půl desáté počnou se hádat poprvé, v deset hodin po druhé, a pak je vyhodím a zavru hospodu.

Hádanka.

Dva psi se tak krutě sepsali, že na bojišti po zápase nezůstalo nic, než jich ocasy. Jak to možná?

(Pes psovi na vzdjem ukousl ocas a pak utekli oba.

Pes mohamedán.

Kolem zahradní besídky, v níž sedělo několik vznešených Turků, ubíral se pop. Jeden Turek, chtěje jej poškádliti, rozkázal mu, aby přistoupil blíže. Když se to stalo, promluvil k němu pohrdlivě náš služ-je a se škodolibým úsměvem na blízkého psa ukazuje: „Pověz nám, moudrá hlavo, zda-li tento pes jest křesťan čili mohamedán.“ Pop — chytrá hlava — měl hned odpověď pohotově: „My, křesťané, máme dnes půst a proto rozhodnutí snadné; poruč přinésti kus masa a hoď je psovi; nevezme-li je, jest křesťan, vezme-li, mohamedán.“ Co tomu řekli Turci?

Pan farář vykládá novo-nabencům: „Manželství ukládá mnoho povinností: muž musí pečovat o ženu a žena musí všude a ve všem muže svého následovat.“ —„Pro boha!“ zvolala nevěsta, „a nedalo by se to pro nás změnit?—Můj muž je listonoš!“

Před soudem.

Soudce: „Proč jste tomuto pánovi dal políček?“

Obžalovaný: „Prosím, je to pan Pšenička?“

Žalobce: „Ne, jmenuju se Votroubek.“

Obžalovaný: „No tak, co žalujete; vám ta facka nepatřila. Já ji měl dát panu Pšeničkovi. Proč jste vystrčil na stanici hlavu z vagonu, když jsem volal pana Pšeničku!“

Žaludkový hromosvod.

Jistý žid dostal na stravu několik vojáků—requisitorů. Boje se, aby ho nevyjedli, zavolal svou ženu a pravil k ní „Rebeko, jářku, posaď se při obědě naproti tém vojákům.“ — „A proč?“ diví se židovka — „Inu, proč!“ dodal na to starý lakomec, „snad jim přejde chuť.“

Desátník: „Chlape, jak to zas execíruješ? Tobě jen r o h y a jsi celý — s l o n!“

Také nemoc.

A. Co pak ti, prosím tě schází, že tak dnes vypadáš, jako zmlácený a přece jsi silný a zdravý, jako medvěd v lese, že bys mohl každému hnáty polámat na zavolání.

B. I je mi hodně zle a ošklivě, že ani nevím sám, co to je. Měl jsem tady příbuzné z venkova, zvláště jednoho bohatého strýce, po němž budu prý dědit, a tu jsem musel je provázeti tři dni po městě a musel jsem se stále přemáhati, abych se slušně choval a to víš, takové hovadské namáhání člověka sebere.

Ircan a inkoust.

Starý Patrick nalezl na chodníku před krámem pozdě večer hodně velikou lahev. Zvedna ji, prohlíží proti svitilně a spozoroval, že jest neplná. Neotálí dlouho a přihýbá si udatně. Udělav několiv loků, oškl bá se a prská: „Fuj tajksl, [totiž on to řekl po irsku] mně se zdá, jako by to byl inkoust—brr!“ Nahnul znovu a udělal ještě silnější doušek. Pak odfrkuje si, praví hodně na hlas: „Na mou věru, u sv. Patricka, já bych se vsadil, že jest to inkoust.“ Aby se přesvědčil dokonale, dopil ostatní obsah lahve a pak odplivuje si a prská'e, dušoval se a klel, že to jisto jistě byl inkoust a on že jej vychlastal a jaký prý teď jest čunik a vyhuboval si důkladně.

Milion pohromadě!

Zas jsme jednou sami přišli
sobě ku pomoci!
Což pak na tom, že se mračí
nepřátelští šmoci?
Teď i oni uznat musí
velkých činů zárod
a že jsme, když jenom chceme,
„milionský“ národ.

Čechové nár. div.

Dělnický Otče náš.

Podává F. Feer.

Otče náš jenž se na utrpení naše díváš, posvěť snahy naše. Přijď nám udřeným dělníkům na pomoc; buď vůle tvá spravedlivá jak zde tak i všude jinde. Chleb vezdejší dejž nám jako jiným, kteří pracují. Odpusť nepřátelům naším viny jejich na nás páchané, neb to víš, že z nás chtí poslední krůpěj krve vyždímati. Neuváděj nás ve zlá tenata rostržek a nesjednocenosti, ale zbav nás všech krvelačných monopolistů a vydřiduchů odsavád až na věky—Amen.

Moudřejší povolí.

Sráteční jezdec jeden jel procházkou v neděli po hrázi podél řeky, když pojednou se mu postaví do cesty statný vůl a ač jezdec dělá, co dělá, vůl že ne a nehne se. V levo les, v pravo voda, a napřed vůl — co dělati. Po dlouhém studování jezdec praví sdhod sně: E, co, moudřejší povolí, a už nutkal svého koně, aby se obrátil. Vůl ale jej předešel a na jeho slovo otočil stranou a zmizel úprkem v lese, nechav cestu jezdci zase otevřenou.

Zbožné přání.

Malá chatka,
v ní muž svatý u klekátka
zbožně spíná ruce suché,
proud mu slzí z očí kane,
a on šepce: „Moje přání,
moji prosbu vyslyš, Pane!“

Bůh jej zřaví,
mocným hlasem k němu praví:
„Co se třeseš, dobrý starče,
rci jen svoje celé přání.
zbožné-li je, sluho milý,
chci je splnit bez meškání!“

V okamžiku
zjevil bůh se prosebníku —
vůně rozlila se chatkou,
dým kadidla k nebi pne se,
a muž svatý hrůzou svatou,
bázlivec, se velmi třese.

Své pak oko
svatý muž zved převysoko:
„Ať svět celý stůně stále,
to je žádost moje smělá,
jinak mého **elixíru**
zkazí se mi—**lahev celá**!“

Pan páter.

Pan páter káže pěkné kázání:
jak osud lidský nezná ustání,
že jeden vzniká, druhý hyne
a na věčnosti vše už jiné.

A káže: v nebe přijde jedině,
kdo lesku chová v srdce hlubině,
a kdo lásce brání, kleje,
prý sám již sebou v peklo spěje.

A chrámem co zní slov těch ozvěna,
ve srdcích všech se děje proměna;
a než on skončil, dobrá polovice
naň u kajícné čeká zpovědnice.

I trne, vida veliký ten div,
druh družce, nikdy jak nebylo dřív,
teď horoucím tu leží ve objetí,
ba—jemu už jedna v náruč letí.

Pan páter káže pěkné kázání,
jak osud lidský nezná ustání, —
hoj, však už nikdy víc se neohlí:
by žili jen, jak dříve živi byli!

Opět jeden mladý lupič vlaku.

Vlastavná událost s vzorným koncem.

Byla noc. Temná noc.
Byla ta noc v Arkansas.
Sice i v jiných státech byla noc, ale my máme co jednati s touto arkansaskou, neb v Arkansas a Missouri jsou okupovači vlaků domovem.
Jest už na čase, abychom započali vypravovati.
Rychlovlak bieskový burácel tou noci arkansasskou po 60 mílech za hodinu. Každé vůz vlaku byl plný a množí ještě stálí míslech za hodinu. Každý

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Bruno mezi Kalvinisty a v Paříži. 1580—1583.

VII.

V jedné z poslucháren pařížské university shromáždilo se množství mužů. Mladíci a starci, lajkové i kněží stáli neb seděli tu pestře promícháni, neboť jednalo se o to slyšeti učitele kterýž vřelostí i svěžestí své přednášky, zřetelnou-li a zjevně kacířským svým učením, svým směrům poměrům Aristotelovy soustavy, kterážto tehdy ještě panovala a všude k sestavení a vědeckému představení křesťanské věrouky sloužiti musela, v celé Paříži největší pozornost vyvolal. Všude mluvilo se o něm a lid přel se o jeho učení, v rodinách povstaly spory, neboť otec musel zápasiti se synem, jejž žár Brunův unesl a sobě ho získal; v zpovědnicích bylo kněžím slýchati kacířská přiznání a trestati je různým pokáním. U dvora Jindřicha III. stěžováno si na snášelivost, jakáž dávaná na jevo vůči směsému Vlachovi, kdežto jiní kteří celou svou sílu obraceli na přemožení reformovaných, radili aby byl setřen i přisahali, že Jindřicha Navarského mnohem více nenáviději. Někteří dotvrzovali, že Nolanský čerpal moudrost svou ze spisů Lutherových; jiní potřásali tajuplně hlavou, ujišťujíce, že takové vino nenalezá se ve vitenberských sudech.

V celku bylo výhodno Brunovi, že se nejúplnější nenávist z víry plynoucí a největší horlivost pronásledovací obrátila nyní proti reformovaným, že se vědělo, že filosof byl ze Ženevy vypovězen a konečně že novota a svěžest nolanské filosofie, jak ji Giordano sám nazývá, vše nvádělo v úhy, jejž brzo nás edovalo vědomí, že se tato filosofie staví přílš příkře na odpor křesťanství, než aby mohla proniknouti v době, v které pouhá odchylka od jednotlivých věrouk vztek budila. Přece však bylo jasno, že pokojné toto posuzování nového učení nebude míti dlouhého trvání.

Vyslechněmež rozmluvu dvou mužů, kteří se již od několika měsíců, pokud možno nejdříve do posluchárny dostavovali, aby obdrželi nejbližší kazatelné místa.

„Slyšel jste,“ tázal se první tiše svého souseda, „o nejnovějším kroku Neapolčana? Přátelé jeho nabízeli mu učitelskou stolici filosofie, on však nabídnutí to zamítnul, ačkoliv místa takového vždy toužebně si přál a příčina jeho jednání zdá se mi býti podivnou: On by musel co profesor každého rána mši navštíviti, toho však nechce učiniti poněvadž—jak pravil—milovník pravdy ji i v životě věren zůstati musí.“

„To nedobře se skončí“, odpovídá druhý se zrakoma podivení prozrazujícíma; „duchovní vrchnost zajisté nestrpí, aby se někdo svatým obyčejům takto posmíval; reformování musí trpěti pro mnohem nepatrnější věci.

„Máte pravdu“, odvětil první; „nesmíte však zapomenouti, že mnozí se domýšlejí, že jest lépe býti bezbožcem než neuznávati nadvládu papežovu. Ostatně jest přítel náš veselým ptákem, přítelem divadla, vína a děvčat i tropí veřejně to, co činí naši flandři skrytě. Četl jsem jednu jeho veselohru „Il Candelajo“ nazvanou, kterouž zde nechal tisknouti a ta hemží se nejrozpustilejšími dvojsmysl nostmi, jež možno jen v špatných domech slýšeti. Posmívá se ve veselohře bohatému lakomci jmenem Manfuris, jejž nechává od nejlepší lehké ženštiny, jakéž jen jest možné a od nejbídnějších chlapů tak škadliti a oloupiti, jak to možné jen v masopustní noci. Ději se vám tu v tmavých pokojích věci—jakéž myslím by se při dvoře za bílého dne díti nemohly; i na pedanty si silně zasedl, jmenovitě na ty, kteří se při znalosti latinských průpovídek a mluvnice domýšlejí kdož ví jakými jsou chlapíky!“

„Svatouškem tedy Nolanský není,“ pravil druhý s úměvem, „a poněvadž chce býti upřímným, sotva asi kdy složí slib mnicha. Slyšel jste již někdy jeho ovičení paměti?“

„Míníte umění Raymonda Lulliuse?“ odvětil tázaný. Slyšel jsem ho odříkávati bez oddechu pro jednu a tutéž věc mnoho různých slov; on míní, že se tím paměť bystří a odvaduje tak chudák. Kolena se jí klepala při každém kroku a tam, kde jiné koně mívají břicho, měla dutina, potaženou kožní. Na jedno oko byla slepa, na přední nohu kulhala. Nejhezčí byl na ní ohon. Visel jí ocel těla jako dlouhý proutek s olámanýma větvičkama. Na konci, zbytek bývalé slávy, pyšnil se chumáč chlupů, ostatek byl lysý, jak strejčkova hlava. Když strejček si někdy vyjel, „vypoučeli“ si ten ohon kluci od strejčka za držadlo k bičí. Strejček se zlobil, kluci se smáli a metali kol kobyly kotrmelce. Ale ona stála klidně jak beránek.

„Strejčku, není vaše kobyla březí?“ vykřikl po chvilce jeden vykutálený hoch a jako sbor ďáblů chechtalo se to po celé návsi.

„Tlustá je na to dost,“ ozývaly se sem tam výkřiky, a opět nový smích.

Vaněk se zamračil, rozhlídl a odcházel do chalupy.

„Strejčku, strejčku! Krista Pána! Snad ji nenecháte samotnou!“ napomínal jej jiný, „vždyť vám přetrhá prostraňky a uteče!“

‚I ty prach zatra—!‘ zaklel Vaněk a hnal se po klukovi, ale kde pak ten již byl.

Vaněk si odplivl a šel do světnice.

‚Už je to!‘ zabroukl na ženu vyparáděnou jako k mu zice.

‚No a co pak ty půjdeš takhle?‘ spráskla rukama nad hlavou panímáma.

‚No a jak?‘ utrhl se Vaněk.

‚Chceš mi dělat ostudu? Vezmeš hned nedělní šaty!‘ spustila naň panímáma a kolíbala se za mužem. Ten zabručel a zmizel ve přístěnku, přiraziv za sebou dveře.

‚To by bylo pěkné!‘ odlehčovala si Vaňková, ‚půjde mi na pohřeb jako ošoust, a k tomu do města! Bylo by to zas řečí! Beztoho tam budou na nás koukat jako na divokou zvěř.‘

‚To ti povídám,‘ křičela do přístěnku, ‚neobléknešli se, jak se patří, ani tě nevezmu s sebou!‘

A strejček se přece vysek.. Radost byla naň se podívat. Žluté koženky do bot, klobouk na ucho—jak zámecký písař.

Sedli si; panímáma vzadu, Vaněk napřed opratě do ruky.

‚Hi, hot, hi!‘ houknul si strejček na kobylu, až se chuďáček polekala, vyrušena ze svých melancholických myšlének.

Zabrala, zabrala ještě jednou—pr! — zastavila se. To bylo něco pro pány kluky.

‚Zastavte ji! zastavte! plaší se!‘ chechtali se, až se po zemi kutáleli.

‚Tu novou!‘ ozval se náhle ze zástupu hlas. A jako na povel postavili se hoši do dvou řad po stranách vozu, Toník rychtářův, „kápo“ všech darebáctví v předu začal:

„Ta Vaškova kobyla,
dokud mohla chodila—.“

Mluvit strejček nemohl. Postavil se jak socha, chytil bič a počal kolem blýskat očima. Za to ale panímáma spustila stavidla své výmluvnosti, provázejíc řeč svou příhodnými posuňky. Ale epitheta její ztratila se ve zpěvu hochů:

„A když tahat nechtěla,
hned na bříše ležela.“

Prásk! prásk! švihlo to vzduchem do ubohé kobyly, tak že se odvážila k několika dávno již zapomenutým, čerstvým pohybům.

Na onom světě.

Strejčku! strejčku! držte ji ať nepadne!“ pokřikovali kluci na baráčníka Vaňka, který právě ku svátečnímu vozu kobylu připřahal. Ubohá kobyla, co již zkusila pro to, že se posmívali k vůli ní strejčkovi. Víc ran, než zrnek ovsa měla jistě denně a přece ne a nechtěla se spravovat. Co se ji jen strejček po dobrém i po zlém nadomlouval, nic naplat, ta němá tvář si postavila hlavu a že nebude tlustá! A vypadala také chudák. Kolena se jí klepala při každém kroku a tam, kde jiné koně mívají břicho, měla dutina, potaženou kožní. Na jedno oko byla slepa, na přední nohu kulhala. Nejhezčí byl na ní ohon. Visel jí ocel těla jako dlouhý proutek s olámanýma větvičkama. Na konci, zbytek bývalé slávy, pyšnil se chumáč chlupů, ostatek byl lysý, jak strejčkova hlava. Když strejček si někdy vyjel, „vypoučeli“ si ten ohon kluci od strejčka za držadlo k bičí. Strejček se zlobil, kluci se smáli a metali kol kobyly kotrmelce. Ale ona stála klidně jak beránek.

„Strejčku, není vaše kobyla březí?“ vykřikl po chvilce jeden vykutálený hoch a jako sbor ďáblů chechtalo se to po celé návsi.

„Tlustá je na to dost,“ ozývaly se sem tam výkřiky, a opět nový smích.

Vaněk se zamračil, rozhlídl a odcházel do chalupy.

„Strejčku, strejčku! Krista Pána! Snad ji nenecháte samotnou!“ napomínal jej jiný, „vždyť vám přetrhá prostraňky a uteče!“

‚I ty prach zatra—!‘ zaklel Vaněk a hnal se po klukovi, ale kde pak ten již byl.

Vaněk si odplivl a šel do světnice.

‚Už je to!‘ zabroukl na ženu vyparáděnou jako k mu zice.

‚No a co pak ty půjdeš takhle?‘ spráskla rukama nad hlavou panímáma.

‚No a jak?‘ utrhl se Vaněk.

‚Chceš mi dělat ostudu? Vezmeš hned nedělní šaty!‘ spustila naň panímáma a kolíbala se za mužem. Ten zabručel a zmizel ve přístěnku, přiraziv za sebou dveře.

‚To by bylo pěkné!‘ odlehčovala si Vaňková, ‚půjde mi na pohřeb jako ošoust, a k tomu do města! Bylo by to zas řečí! Beztoho tam budou na nás koukat jako na divokou zvěř.‘

‚To ti povídám,‘ křičela do přístěnku, ‚neobléknešli se, jak se patří, ani tě nevezmu s sebou!‘

A strejček se přece vysek.. Radost byla naň se podívat. Žluté koženky do bot, klobouk na ucho—jak zámecký písař.

Sedli si; panímáma vzadu, Vaněk napřed opratě do ruky.

‚Hi, hot, hi!‘ houknul si strejček na kobylu, až se chuďáček polekala, vyrušena ze svých melancholických myšlének.

Zabrala, zabrala ještě jednou—pr! — zastavila se. To bylo něco pro pány kluky.

‚Zastavte ji! zastavte! plaší se!‘ chechtali se, až se po zemi kutáleli.

‚Tu novou!‘ ozval se náhle ze zástupu hlas. A jako na povel postavili se hoši do dvou řad po stranách vozu, Toník rychtářův, „kápo“ všech darebáctví v předu začal:

„Ta Vaškova kobyla,
dokud mohla chodila—.“

Mluvit strejček nemohl. Postavil se jak socha, chytil bič a počal kolem blýskat očima. Za to ale panímáma spustila stavidla své výmluvnosti, provázejíc řeč svou příhodnými posuňky. Ale epitheta její ztratila se ve zpěvu hochů:

„A když tahat nechtěla,
hned na bříše ležela.“

Prásk! prásk! švihlo to vzduchem do ubohé kobyly, tak že se odvážila k několika dávno již zapomenutým, čerstvým pohybům.

Panímáma provádějíc právě ten nejkrásnější Demosthenův posuněk, svalila se zpátky na sedadlo a spustila lamentaci.

A prásk! a prásk! mlel strýček do kobyly, jak do žita na mlatě.

V nejvyšší zoufalosti zabral ubohý kostlivec a posouval se pomaloučku po silnici. Kluci běželi za vozem.

Konečně vyjeli za vesnici, hoši zůstali zpět.

‚Zaplať pán bůh‘, hučel si strýc do vousů, ‚že se těch prokletých klaků zbavíme —.‘

Nedořek, od křoví zazněl posměšný zpěv:

„Vstaň kobylko, pojď domů:
dám ti žejdlík octu bů,
vody vypij, co jen chceš,
jen dělej, ať nepojdeš!“

Kluci si Vaňka humny nadběhli a napadli jej znova.

To přesahovalo již i trpělivost andělskou. Vyskočil z vozu, chytil bič a za kluky. Allou! jako když do vraboň střelí, jeden sem a druhý tam, než se strejček rozhodl, za kterým by se vlastně pustiti měl, byli kluci dávno již u svých domácích skřítků. Měl aspoň pokoj.—

Jeli chvilku, žádný ani muk. Vaněk se mračil, Vaňková vzdychala. Nový čepec se jí při pádu porouchal.

‚Vaňku!‘ spustila najednou, ‚Vaňku, ty nejsi k napravení; musíš tu kobylu kupovat!‘—

‚Dej mi pokoj!‘ houkl strejc.

‚Pokoj, pokoj!‘ kohoutila se teta. ‚Tys měl si dát pokoj, blázne! Takovou ostudu si pověsit na krk, takovou líno mrchu, takovou....‘

‚No, hezky si říkáš‘, ušklíb‘ se Vaněk.

‚Cože? Jakže? Já—já že si tak říkám! Máj bože, čeho jsem se na svá stará kolena doďkati musila. Já jsem počtivá žena, rozumíš? Ale ty, ty jsi starý osel. Taková ostuda, kluci za ním běhají a on nic, nic!....‘

Blížili se k mlýnu, ale což ten jazýček paní tety, ten se nedal pouzeru složení. Strýček trpěl, trpěl celou cestu. Byl bičován, trním korunován, ale mlčel. Proč by byl také mluvil, věděl, že žádná moc na světě nezastaví proud ženiny výmluvnosti, když čep jednou vylétl.

Dojeli do městečka. Teta umlkla, došel jí konečně tok řeči. Vjeli do hospody. Strejček šel do stáje, teta k známým: plačícím a naříkajícím.

* * *

Ach! jak se to hovělo kobylce za plnými jeslemi, a jak se to sedělo Vaňkovi za plnou sklenicí! Oběma bylo blaze; strejčkovi víc. Jemu nalili znova, když dopil, kobyle nedali nic když dojedla. A strejc pil, pil na vztek. Z úmovky valily se spousty kouře, ruka podpírala těžkou hlavu. Přemítal o dnešním dnu, o dnešním výsměchu. Žluč se v něm vařila a proto pil.

Kdyby to bývalo dnes ponejprv, ale to se mu opakovalo již nesčíslněkrát. Čím více se zlobil, tím více ho rozpustilá chasa pokoušela. Sklepnice nestačila běhat do sklepa pro pivo. Hodiny plynuly, strýc se nehýbal; seděl a mračil se. Oči se mu měnily, viděl vše dvojatě, hovořil sám s sebou a se sklenicí.

Jako obrázky v kaleidoskopu měnilo se to v jeho hlavě, ale ze všech přece jen ustavičně vykukovala sklebivá tvář jeho nepřátel. Kam pohlédl, všude je viděl; i do té sklenice se mu již pletli a poskakovali mu v ní, jako stádo čertíků. Začal pěst a hleděl upřeně do ní. Tu najednou z pozadí vystupovala naň tvář jiná, zamračená sešklebená. Z předu scházely dva zuby, na hlavě šáteček na pokos. Strýc vyšel jako ze sna.

Zhurta odstrčil sklenici a otřásl se—poznal svoji ženu. Její obraz upamatoval ho, proč vlastně do městečka přijel. Lekl se a chtěl vstát. Marně namáhání, nohy byly slaby. Klesl zpět.

Znova podepřel se jednou rukou o stůl, druhou o stěnu a vstal. Ohlížel se kolem. ‚Aha!‘ hučel, ‚tamhle jsou dvéře.‘ A potácel se k východu. Chopil za kliku, stiskl. Klika nepovolila, bylo zavřeno.

‚I to aby do toho!“ láteřil strýc. „Tak vy si ze mne budete i tady dělati blázny?“—A již rána na ránu dopadala na ubohé dveře, až se jako pod sekerou prohýbaly. Přece nepovolily.

Strýc chvilku čekal, nikdo mu nešel otevřít

Bác! bác! bubnoval nově posílen do tvrdohlavých dveří, aby někoho přivolal. Marně.

‚A vy ták?‘ dopálil se do opravdy. ‚Však já vám ukážu, co Vaněk umí, však já si otevřu.‘

Jako lev vrhnul se na kliku; nohama opřel se o práh a trhnul....

Dveře povolily, povolily i veřeje a prásk řítilo se všecko na strýce. A za nimi to zvonilo, bouchalo, praskalo. — Jak štvaná laň na ten hluk přiběhly sklepnice i s hostinskou do pokoje myslíce, že se nejméně celá hospoda boří.

Uchvatné podívaní zjevilo se zrakům jejich. Uprostřed světnice ležel Vaněk pod ssutinami skříně na sklenice a kvílel a naříkal.

Ve svém pospěchu spletl si to a otvíral skříň místo dveří Ta mu ovšem povolila, ale zaplatila povolností smrti svých svěřenců.

S bědováním zvedli skříň a osvobodili Vaňka z nemilé situace. Hospodská otevřela almárku, ale hned jako ušknutá odskočila a spráskla ruce nad hlavou. Ani jedna sklenice nebyla celá, sem tam spadl ještě střep a zvonil si umírněkem. Vaněk stál opodál jak zmoklá slepice. Nepochopoval, jak se tohle všecko mohlo jen stát.

‚I pro pána boha!“ vzpamatovala se konečně hospodská a zaplakala hlasem holubiným. Tři tucty těch nejkrásnějších sklenic a teď z nich jsou střepy. Co jste to dělal, vy starý ochlasto!“ spustila na Vaňka a podepřela si boky.

Vaněk ani muk, jen hleděl s otevřenými ústy na hospodskou.

‚On mi vleze do sklenic!‘ naříkala si znova. ‚Co jen tomu řekne muž, ale počkejte, já vám ukážu tlouc‘ sklenice! Hned mi je na místě zaplatíte.‘

‚Já—já —‘ koktal Vaněk, ‚proč jste mne zavřeli?!“

‚My že vás zavřeli!‘ hájila se hostinská, ‚i vy.... což nevidíte? Vždyť jsou dveře otevřeny. Jen hezky klopte a nevymlouvejte se. Kdo umí rozbít musí umět klopit; sice vám koně i s vozem zabavím ‘

To bylo zaznadělení pro strejce. Dovědět se to tak žena, nedopouštěj pán bůh to by byla mela! Bez vlády klesl na blízkou židli. Raději všecko na světě než dopálit ženu. Hospodská zatím na prstech spočítala „summa summarum“ škodu a hodila před něho kus papíru.

‚Tolikhle mi zaplatíte, a jestli ne, uvidíte!‘

Co dělat!

S plačtivou tváří sáhl do kapsy, vyňal umazanou tobolku a vzdycha e sáze! bankovky na stůl.

‚Tak, dost! a teď si jděte kam chcete,‘ pravila opět udobřená hospodská strkajíc dvacítku do kapsy, ‚a abyste nezabloudil, ještě dveře vám ukážu.‘

Vaněk nečekal. Sebral se a vrávoral ke dveřím. Spěšně vyrazil a pospíchal na hřbitov.

Vešel a ospalým zrakem rozhlížel se po křížích. Svěží vzduch podivně naň účinkoval. Konečně spatřil vykopaný hrob. Potácel se k němu, najednou však cítil, že půda pod ním mizí a on že někam padá. Výkřik — a bylo ticho.

Topoly klidně šuměly svou píseň.

* * *

Vyšli. Kluk s křížkem napřed, truhla vzadu, za ní přátelé. Plakali, patřit to k věci a pomlouvali—toť nutné.

‚A kde je váš muž?“ tázala se Vaňkové jedna kmotra, pro pláč sotva mluvíc.‘ ‚Můj bože! zdržel se, to víte; krmí koně, však přijde na hřbitov,‘ odvětila jí teta a mrštila po ní očkem.

Přece to ní trhlo. Přemítala. Věděla, že byl dopálen, když ho opustila.

Pustila se do hledání. Po strýci ani stopy. Prohledala všecky řady, provázející truhlu, nikde ho nespatřila.

‚Snad bude na hřbitově, těšila se teta a kráčela statně za průvodem.

Postavili truhlu, lid shrnul se okolo hrobu. Kantor otvíral ústa, aby začal tu nejdojímavější píseň.

Než v tom se ozval podivný zvuk. Výkřiknutí, dušené, jako z truhly.

Jeden hleděl na druhého, vše umlklo rázem.

Křik zazněl podruhé.

‚Ježíš Maria!‘ bědovalo to. Ženské byly blízko omdlení. I kněz zbledl. Kantorovi zůstalo vysoké „a“ v hrdle tak vězet, že se až z něho zakuckal.

‚Chval každý duch!—to je hlas nebožtíka strýce‘, šeptala polomrtvá sousedka Vaňkové, která byla zelenější než její kabátek.

Nastalo tlačení, strkání, zmatek nad zmatek.

Mezi bojácnými bývá obyčejně aspoň jeden zmužilý. Zde byl též. Ostatní couvali, on šel v před. Byl zvyklý hrůzám, složiltě dříve u vojska a dues na lačný ž ludek napil se hořké. Byl to hrobník. Pokročil k hrobu.

Stenání ozvalo se opět, ještě silněji.

Lid prchal již mezi hroby, i otužilý hrobník ucouv. Konečně se vzmužil, vypnul se, udělal tři kříže a sklonil se k hrobu.

Co viděl, bylo hrozné, bylo překvapující. Vstal a dal se do smíchu.

‚Vždyť je to strejček Vaněk!‘

‚Ježíš Maria!‘ bylo slyšeti Vaňkovou a již se hnala ku hrobu, ‚on si udělal smrt.‘

‚I toto,‘ těšil jí hrobník, ‚jen se podívejte teta, opil se, je na mol.‘

Všecko se hnulo k hrobu. Strejc bez klobouku ležel tu pod zemí zamazán a zablácen a naříkal si.

‚No polezte z hrobu, polezte!‘ volal naň hrobník, ‚však máte naň dost času.‘

Strýc nemohl. Vůle byla silna, ale tělo slabo. Zvednuv se klesnul opět a spustil nový nářek.

‚Co s ním?‘ rokovali přátelé v skupinách, ale hrobník se neptal, pokynul dvěma svým lidem, ti hodili do hrobu provazy, kterými se truhla do hrobu spouští, navlékli na ně Vaňka a již se objevil v celé své kráse udivenému lidu. Vstal z mrtvých. Již téměř hodinu byl pochován a přece vstal.

Nejdřív se bránil, volal, pak ponenáhlu umlkal, až usnul. Zpěv a hudba jej probudily. Poznal, že je v hrobě a proto kvílel; myslil, že ho pochovají.

Jak pravého nebožtíka pochovali, nevěděl nikdo, pláč byl tentam. Vaňka odnesli do hospody, kde jej již očekávala rozvteklená žena.

Kdoby do Zelenic přišel, nechť nesplete se a neptá se strýce Vaňka, jak to na onon světě vypadá, možná že by zle pochodil.

Smetana v „Palečku“.

Jak kdo umírá.

Hrnčíř kousne do **hlíny, domácí pán** přijde do **komůrky** šest stop hluboké, **rada zemského soudu** stoupne před **soud boží**, pořadatel **dýchánků** vydechne duši, **ranhejčce** raní mrtvice, **četníka chytí** „šlak“, **herec-Mefista** odnese **čert, truhlář** stane před soudnou **stolicí, vyletištu vyletí** duše pěkným táhlým hrdlem, **nosiče vynesou, vozku vyvezou** za bránu, **muzikantovi zahrajou** poslední **marš; vojín** jest v posledním **tažení, točič** z knihtiskárny **točí** oči v sloup, **poručník se poroučí, vězeň** už **je tam** nahoře, **bradýř** leží **bradou** vzhůru, **dřevař** už jest na **prkně; rolník** na svatém **poli; mlynář doklepal, zloděj vzal za své, hodinář** praskl **kolečko, nájemník se vystěhoval** na věčnost, **berní** skládá **účty** před tváří Páně; **setník na odpočinku** už **odpočívá; lenoch zapomněl** dýchat, synek **markytánky** odebral se **k otcům**, pro **filologa** bylo to poslední **slovo**, nad **šumařem** (neb prodávačkou sodovky) **zašuměla** peruť andělů, **advokáta** si bůh **povolal** k sobě a **neposedovi sedla** smrť na jazyk. **Pessimistovi** jest už **líp, lučebník rozlučil se** se světem a **humoristovi** došel **humor**.

Rybníkář.

Historický obraz od Aloisa Jiráska.

——Pokračování.——

„Kavky vyhrajou!“ ozvalo se v pozadí, kde čeládka stojící v hloučku o divném boji živé rokovala. Na ta slova dali se všichni do hlasitého soudu, hledíce na bývalého šaška, Eliáše Karbana, jenž pronesl víře tak nepodobné mínění. Dle svědectví všech, kteří viděli hejna před bojem, bylo vran mnohem více nežli kavek, které nad to nebyly s to, aby silou vyrovnaly se hltavým družkám.

„A proč ty, Karbane, čteš, že kavky vyhrajou?“ tázal se starý šafář, všech vážnější.

Eliáš mrkl hnědýma, chytrýma očima po odcházejících pánech.

„Proto kavky vyhrajou, že jsou slabší!“

Slova tato vážně pronesená vzbudila nový smích, jen šafář bystřeji se na bývalého šaška podíval a pravil:

„Nerozumím.“

„Věřím, zvláště tohoto času. Slabým pán bůh pomáhá.“

„A proč držíš s kavkami.“

„Proto že nejsem vrána a nechci se povrančit.“

„Hleleˇ!“ vykřikla děvka zámecká pronikavě; ukázala do povětří tam kde ptačí bitva dosud zuřila. Toho okamžiku byl boj zajisté nejzuřivější. Všecko mračno jako by se šílilo v jeden ohromný, černý kotouč, z něhož křik a skřehot ač k ohluchnutí vyrážel. Všichni proto na Karbana zapomněli. Jen starý šafář k němu se nachýliv do ucha mu pověděl:

„Buď na kladku a pamatuj na kládu!“

„Horší je svědomí“, odtušil Karban. Přihnědlý obličej jeho, jindy na samý s ích neb úšklebek pořád jako ustrojený, zvážněl a mužík ten divně tak vypadal.

Mladičká dívka, jež při samém jeho boku stála, také nedbala teď jeho řeči. Schovávajíc ruce své pod zástěrou, obracela veliké, tmavé oči své k nebesům a zapomněla nad divadlem dosud nevídaným na čas i zimu; nevšimla si, že Karbanovy a starého šafáře oči nyní na její hledě, pohublé tváři utkvěvše, pohledem se setkaly a sobě řekly: „Ubohé dítě!“

* * *

Regent Florián Libochovský a host jeho přešedše nádvořím stoupali nyní po širokých schodech cihlových, prostředkem valně už ošlapaných, do prvního patra, aby tam v komnatě mile vytopené pohověli sobě při zadušeninˇ z řeřábkův a huse pečené v dobrém kondymentu. Kol kolem vládlo smutné ticho. Na chodbách bylo temno; všecko tu jako po vymření. Zvenku vítr se ozýval.

Již stanuli na chodbě vedoucí do pokoje nad čeledí světnicí, an P. Lippach pojednou se zastavil. Byltě náhodou se podíval do vedlejšího korridoru, kdež ve výklenku zahlédl nějakou ženskou postavu. I ona, kroky zaslechnuvši, se obrátila a sebou trhla, hosta spatřivši. Regent vrátil své bělavé oboˇí a byl patrně nerad tomuto setkání. Nechutě k oknu zamířil, když P. Lippach ho upozornil:

„Paní matka kynula nám, abychom tam šli. Pojďme!“

Ale sám šel také s chutí nevelikou.

Stanuli proti ženě prostřední, velice hubené postavy. Zlutavá, jako z vosku tvář jevila stáří již značné. Černý šátek i oděv, na němž nebylo žádné jiné barvy, zvýšovaly divný dojem, který žena ta s vysedlými lícními kostmi působila. Úzké, bezbarvé rty měla sevřeny, a v koutku jich i vrásek kolem nich zračila se hořkost a žal duševní. Úst neotevřela, jen oči hlubooce zapadlé obrátila na syna regenta, pak na kněze, jenž blíže se, zbožně pozdravil a několik vlídných slov, sladko se tváře, na uvítanou promluvil. Ona však jako by neslyšela, odpovídala, ale obrátivši se k oknu, jímž bral se světelný zákmit na chodbu, pozvedla suchou pravici k nebi, kamž úzkostně se také její zrak obrátil.

„Co to děláte, co zas máte?“ oslovil přísně regent svou matku a nahlédl ven. Bylo odtud viděti část litého boje na který se před okamžikem sám byl díval.

„To již velebný pán vidíˇ“, pokračoval drsně, „jdeme právě s valu.“

Ale matka jeho zakroutivši hlavou otevřela ústa, jako by chtěla promluviti, než vyrazila jen nesouvislý výkřik, jenž pustou chodbou hrozně zaleh. Pak sklesla na kolena a zakryvši líce své rukama, opřela je o zeď. Na třesoucí se hlavě bylo viděti, že pláče.

Regentovo rudé hrdlo zbrunatnělo, červeň zbuzená hněvem stoupnula mu mezi bělořasé oči až pod světlé, krátké vlasy. Na rtech zjevil se mu úsměv, který, kdo mu rozuměl, nebyl nic dobrého. Shýbnuv se prudce chtěl matku chopiti za ruku, ale páter Lippach, patrně nelíbě jednáním regentovy matky dojat, zadržel ho.

„Nechte ji. Vidím, že dosud stůněˇ.“ Obrátil se.

„Ano, stůně, časem ji to napadá—jako by rozum—“

„Stůně na duchu, t. j. nepřemohla ještˇ zlého“, mluvil přísným tónem Lippach, ubíraje se chodbou s regentem.

„Domlouvám jí, nic platno a jsem rád, že jste ráčil k nám zavítati. Hned jak jsem vás zahlédl, zaplesal jsem v duchu a pomyslil, že vás požádám, abyste se mateře mé ujal, ji potěšil, poučil a posílnil.“

„Ano, s pomocí boží uvedeme ji na cestu pravého světla a poznání. A jak s řečí?“

„Pořád stejně, od oné chvíle nepromluvila. Je také někdy, jako dnes, nějak divná; račte jí prominouti, že vás jak náleží uctivě nepřivítala.“ V tom došli ke komnatě, kam už kuchtík s mísou dobře přikrytou chvátal. Proud vůně vanul za ním. P. Lippach vtáhl několikráte a rychle za sebou vzduch do nosu, jako by větřil a líce jeho bezděky se povyjasnilo. Vstoupili do komnaty.

Zatím stařena zůstala klečíc u okna a plakala; teprvé po chvíli povstala a první pohled její stihl zatažená nebesa. Živého mráku však, který ji prvé tak rozčilil už nespatřila. Rozhlédla se—na tmící se chodbě nebylo ani živé duše. Syn odešel s knězem jí tak hrozným. Sklopivši hlavu kráče a volným krokem na konec chodby, kdež otevřela za sebou vzduch do nosu, jako by větřil a líce jeho bezděky se povyjasnilo. Vstoupili do komnaty.

Zatím stařena zůstala klečíc u okna a plakala; teprvé po chvíli povstala a první pohled její stihl zatažená nebesa. Živého mráku však, který ji prvé tak rozčilil už nespatřila. Rozhlédla se—na tmící se chodbě nebylo ani živé duše. Syn odešel s knězem jí tak hrozným. Sklopivši hlavu kráče a volným krokem na konec chodby, kdež otevřela tmavé dveře vedoucí do její nevelické, odlehlé komnatky.

V ní žila jako poustevnice od oné hrozné chvíle, co pozbyla řeči a rázem oněměla.

II.

Bylo po bitvě.

Poražení, ztrativše mnoho bojovníků, rozlétli se a za prchajícími šuměl hustý houf vítězů, až všichni zanikli za černým rozlehlým hvozdem. Na bojišti bylo ticho. Jen vítr čeřil hladinu širokého rybníka a šuměl a šustěl suchým rákosím. Několik vychrtlých, otrhaných sedláků, kteří přiběhli na bojiště, již odešlo, naplniv sobě pytle ptačími mrtvolami.

Leželo jich tu jako by se nachumelily. U rybníka, tam kde jich bylo nejhustěji, stanul početný mladý muž vysoké a štíhlé postavy. Na širokém klobouku s pozahnutou střechou čepejřilo se mu ve větru péro, poněkud už opelichalé. I plášť, kabátec i široký pludrkšás,*) sumou všecken oblek, byly dost obnoseny a zajisté již dávno tomu, co vyšly z rukou krejčovských. Pravicí o hůl se opíral, po levém boku viselo v pantaleru mohutné „píro“ s rukojetí pěkně pletenou.

Vše na něm svědčilo, že to voják.

Více neměl, byl sám, bez sluhy, opěšalý a přece by žádný neřekl, že to sprostý šnorchař.**) V jeho tváři, rovného nosu a jiskrných, smělých očí, zračilo se cosi přímého, pansk ho. Opíral se o hůl a jda kulhal. Nebylo pochyby, proč odešel od praporu a proč opustil hlučný život tábo rový.

Nyní stanuv pohlížel na pad é ptáky hustě kolem jako rozseté. Vzdnchem poletovalo a kroužilo péří jako drobný

*) Nohavice.

**) Šnochaři—propuštění vojáci, kteří všelijak se živili a potulujíce se nekázaně hospodařili i loupili.

sníh. Leželi tu majíce ztuhlé nožky natažený a spáry smrtelnou křečí zkřivený. Mnozí byli jako podškubáni; vítr dul po našem těle i do péří zalitého krví. Většina byla na hlavičkách a na prsou rudě zbarvena—tam dlouhé zobáky, po očích tesající, zasadily nejčetnější, nejhlubší rány.

Hle, tam ještě se peruť pohnula; ano, nebyl to vítr, ale poslední jiskra životní — a slyš! bolestné, temné zaplétění. Však již umlklo, křídlo skleslo bez vlády. Je o mrtvolu více. Bojovník hleděl zamyšlen na zkonávající vránu a sečce. Bojovník hleděl zamyšlen na zkonávající vránu a sečhnuv se namáhavě, zvedl ji, prohlížel ránu i oči blankou zastřené; však pojednou obrátiv se, napjatě poslouchal. V pravo za malým pahorkem hlohem a trnim zarostlým ozval se lidský hlas a vítr zanášel odtud tato zpívaná slova:

— — věděti dám
téměř všemu křesťanstvu,
jak jest nyní soud předivný
v našem če-kém království —

Hlas mužský zněl dosti zvučně—ale smutně.

A již pěvce viděli. Vyšel u volnost mužík veliký, nakřivičtých nohou. Vítr mu cuchá vlasy do čela přistřižené. Hlavu k zemi nachyluje, jako by padlé ptáky prohlížel nebo počítal. Teď přiblíživ se náhle stanul a hle lel na ozbrojeného chodce.

Ten již zavolal: „Co tu děláš?“

Karban smělostí cizincovou překvapen, bedlivěji hleděl naň za okamžik, pak očima zamrkal, ušklíbl se a zvolal: „Přeříkávám si podoben-tví o marnotratném synu!“

„Šaška!“

„Rybníkáři!“

A oba dali se v krok, až stanuli tváří v tvář.

„A tys mne poznal, stará šelmo?“ tázal se vojín usmívaje se.

„Divím se, žes ty mne poznal a všecken tuto kraj—“

„Co tu děláš?“

„Poslouchám pána boha.“

„Nech motanin.“

„Což, neslyšíši, nevidíš? Kavkami a vranami pán bůh teď promluvil.“

„Hm—“

„Slova kněží jsme neslyšeli, teď mluví všecko stvoření. Hó, milý bratře, aby teď každý za hlavu se chytil. Před týdnem tu pršel déšť krvavý rovně jako dobře červené tarantové víno. Ha, ty se pardione, směješ a neuvěříš, pokud neuvidíš“, a tu Karban sáhnuv pod svůj kabátec a hrubou košili, vyňal malé pouzdro na šňůrce zavěšené. Z něho vzal kousek hrubého papíru, na němž jakýmsi zarudlým inkoustem bylo napsáno:

„L. P. 1625 vyprýštila se v lese Posekanci u zámku Milhostického studnička u dvou starých buků, z níž sama krev tekla, již někteří místo černidla užívajíce tím tu historii pro budoucí paměť zapsali, jakož i toto tou krví je psáno. Pán bůh s námi!“

Rybníkář se již nesmál, ale tázavě pohledl na Karbana: „Co je to?“

—(Pokračování.)—

Nápisy na bonbony.

Bismark Russ obejímá,
v stýku mračen bouře dřímá.
Měsíc hodlá dráhu stavit,
Turčín své finance spravit.
Hluchoněmý slepce baví,
že nám vše dá, Taaffe praví.
Na Sibiři slunce práží,
Battenberg Bulhary blaží.
Na Východě zas se blýská,
Evropa je míru blízka.
Kdo má dost, ten ještě křičí,
tich jen národ holubičí.

Náš „přítel“ Bismark.

Berlínská „Tribuene“
ví též mimo jiné,
že prý Bismark v Gdánsku
ujal se Austrie
moc po „aliancsku“,
aby s Ruskem neměla
žádné patálie.
Schvalujem to docela.
Nejlíp s Ruskem je se „sbratřit“
a Bismarku pak vyložit stanovisko.

Popův „otče náš“.

Hercegovská.

Když otec, hercegovský sedlák, myslil, že jeho dvanáctiletý synek pochytil od vesnického popa dost učenosti, dovedl jej do Dubrovníku, aby jej tam ve školních dále cepovali. Učitel hošíka zkoušel. Číst ani psáti neuměl. „Umíš-li pak se modlit?“ ptal se učitel. „Otčenáš umím dobře.“ — „Pomodli se.“ A chlapec se modlil: „Otče náš, dej k obědu co míš, až se vejdu v břicho moje, děj se se mnou vůle tvoje.“ — „Zločečené dítě!“ zvolal učitel, „kdo pak tě takovému otčenáši učil?“ „Náš pop, když k nám jednou z nenadání přišel a matka mu nemohla nic jiného k dátí k snědku, než čtyry vejce na máš e.

Pop nedává, nýbrž béře.

Hercegovská.

Šlo mnoho národu a bylo jim se dostati přes rozvodněnou řeku. Přívozník měl malou loďku, protože však nikdo nechtěl čekat a býti posledním, musil na ní směstnati všechny. Byl mezi nimi také nějaký pop. Loďka byla přetížena a počala se potápět, jedva odrazila ode břehu. A když byli asi prostřed řeky, nabrala se voda přes okraj loďky, loďka se překotila a lidé počali tonouti. Na onen břeh bylo daleko, tak že se mohli jen někteří dobřít plavci zachránit. Mezi utonulými byl též pop. Zachráněný soused přišel k popové, aby jí zvěstoval, jaké se neštěstí stalo. A popová se počala tlouci oběma rukama do hlavy: „Bůh tě suď! proč pak jsi mu nepodal ruky?“—„Neklej, popadijo, boga mi, volal jsem naň nejednou: ‚Dej, pope, ruku!‘ ale pop nic.“—„Kterak jsi ještě hloupý! Proč pak jsi neřekl: ‚Tu máš, pope, ruku!‘ Což nevíš, že pop není naučen dávat?“

Prášil číslo 2.

Pan Prášil, když dlel v Americe, zanášel se elektřinou. Pověsil mu blesky na polích škodu dělaly, připadl na zvláštní (dobrý) nápad. Na svém rozsáhlém hospodářství vyhlídl si vysoký kopec, připravil naň několik set hromosvodů, takže vypadal (ten kopec) jako štětináč, a čekal. Přišla bouřka—armády blesků počaly se v okruhu 20 mil stahovati a počaly do kopce mlátiti, jakoby kroupy padaly. Za chvíli nebylo v oblacích ani kousek elektřiny a kraj zůstal od bouře ušetřen. Kopec onen sluje dosud „Myší pasť na blesky.“

Tuto stonásobnou síť hromosvodů rozmnožil později p. Prášil na několik tisíc členů a užil jí k ledučemu. Blesky a bouřky chodily za ní, jako kuřata za kvočnou. Nasadil ji do skály — blesky mu rozbily skálu na štěrk a pěkný stavební kámen; umístil ji v neužitečném rybníku— do rána mu blesk vypálil rybník (odkud přísloví, „někomu rybník vypálit“); menší blesky pomocí důmyslného rozváděcího mechanismu porážely mu dobytek, pálily cihly a mlátily oves; blesky to byly, jež mu štípaly dříví, zatloukaly hřebíky, tloukly hrudy na poli a smetanu v konvě. Před Indiány zachránil se pan Prášil jenom touto sítí hromosvodovou a bleskolapnou; naličil ji na ně a oni nešedše ji rozestřeli mezi tyčemi své stany. V noci přišla bouř a ráno našel pan Prášil z 10.000 Indiánů toliko 3 zuby a 20 slitých kořalečních láhví.

Kletba.

(Z Horvátského.)

Matka Annu za tři hory zvala,
Anna se jí skrze devět odezvala.
„Zdaž jsi, Anno, plátno vybílila?“ —
„„Ne, matičko, jen jsem k vodě došla —
jakž bych byla plátno vybílila!
Jenik vodičku mi skalil,
Kůň mu, matko, i já mu chci klnout.“ “
„I dej bůh, by před soud přišel!“ —
„„Soudcem byla už tvá dcera milá.“ “
„I dej bůh, by chěsil se!“—
„„Na zlém stromě, na mém břlémhrdle“ “ — —
„I dej bůh, by do žaláře přišel!“
„Tím mu byla moje ňadra bílá“ “ — —
„I dej bůh, by do okovů padnul!“ —
„„Pouty byly mu mé bílé ruce“ “ — —
„I dej bůh, by utrávil se!“ —
„Jedem byla mu má ústa sladká.“ “ — —

Novoměstské divadlo budou tedy bourat? Jářku nebylo by k vůli urychlení práce té záhodno, poslat tam několik vídeňských klempířů letovat. Hanzi.

Dle usnesení sl. městské rady pražské nebude zájmy naše ostříhávat jeden, nýbrž více pp. advokátů. Pomoz Pámbů! Kryšpín Holý.

V Italii dáno 25 generálů na odpočinek. Snad ne proto, že tam nedávná povodeň strhla tolik mostů?

Jeden od Magenty.

Kupujte knihy!

vybízely v minulých dnech noviny, zapomněly však doložiti: „A čtěte je také!“ Znalec nátur.

Bučovická.

Nejnovější zkušenost,
ta nás tomu učí,
že němčení faráře
tak ňák trochu buč-ovským dělá legraci.

Vířtl. Co soudíš o tom nejnovějším moru drůbeže?—Precl. Že to nebude na škodu, ubude-li v Čechách trochu té všelijaké havěti.

Žena z lidu.

Matka. „Hečte hoši, náš Pepánek už umí německy! Mluv Pepánku něco, co ses naučil.“

Pepánek mlčí.

Matka. „No mluv! Jen abys okázal, že umíš!“

Pepánek. „Tu—biste—duun!“

Matka. „Hečte, kluci, ten to umí!“ „Co paks to povídal Pepánku?“

Zbytečné leknutí.

Márinka: „Heleď, matinko, Ladoušříká, že jsem hloupá husa, věřím-li ti, že nám Karlíčka přinesl čáp!“

Matka: „A co řekl ten darebák?“

Márinka: „Že — vráno“

Matka: „Ach tá-á-ák!“

Denní zpráva pro „míru-milovné“ čtenáře.

Literát pan K. Killo sáh ondy po liberce a máz ní po své ženě Loty (která je všeobecně známa co „metr“, a která je takto prodávačkou dek) tak nehorázně, že jí rozbil celý loket a palec tak povážlivě, že jí více než žejdlík krve vyteklo.

Jindy a nyní:

„Ve víně pravda,“ říká se,
však není v tom víc shody—
snad bývávala jindy v něm.
Teď je v něm hodně—vody.

Maďarský vtip.

Mladý doktor, Maďar: Nevíte, pane rádo, proč nedostáváme více diplomy na psí kůži, jako jste dostávali vy někdy?“—Pan rada: „Tere-tentette, proč! Nejspíš není teď na světě tolik psů, co je u nás doktorů.

Těžké zaměstnání.

Dva muži rozmlouvají na ulici. „No, příteli, to jsme se dlouho neviděli; co stále děláte?“—„Inu, dělám lid ‚obojího pohlaví‘; jsem statistou venkovského divadla!“

Ze školy.

Učitel. „Minule jsme měli něco o teple. Co jsem vám o tom povídal, Komárku?“ — Komárek. „Že horkem předměty se roztahují a zimou smršťují.“ — Učitel. „Dobře! Dovedl bys příkladem objasniti tu věc?“ — Komárek (dlouho přemýšlí. Když je horko, roztáhne se člověk v chládku, a když je zima, skrčí se za kamna.

Recept k nezaplacení.

Poslíček přiběhl témař celý bez sebe k panu doktorovi tičkovi, aby honem přišel k staré Vydrové, která prý u. dušl na jazyku. Pro-il zároveň o předběžný prostředeček, než bude moci pan doktor přijíti. Pan doktor znaje ode dávna starou Vydrovou odvětil suše: „Přijdu hned—zatím jí zašijte hubu.“

Proč těla necvičili!

Pan Činka nemůže dosti vynachválit tělocvik. „Nic na světě,“ pravil onehdy svému příteli, „neprospívá tak zdraví, jako tělocvik!“—„Nemluv! vždyť předkové naši byli statní chlapci a u nezasli tělocviku,“ odsekl mrzutě přítel.—„Však už také pomřeli do jednoho!“ odpověděl pan Činka chlubně.

Jeden slavný sněm království Českého!

Jakož jednomu slavnému sněmu království českého známo, vypláci se ze zemských peněz odměna za sbírání babek; a sbírání to bylo dosud takřka privilejí nás, mladšího pokolení. Nyní však dovídáme se k žalu svému ze zpráv novinářských, že i velcí páni kašlí pletou se nám často do řemesla. Sebravše totiž „babky“, kde jaké mohli, prchají do Ameriky, nečekajíce ani na odměnu vypsanou. Prosíme proto jeden slavný sněm království českého, aby vložil se laskavě do toho a konkurenci tu zamezití ráčil.

V naději, že služné prosbě této milostivě bude vyhověno, znamenáme s veškerou úctou

Pepík Vopálků za ostatní.

Povětrnost.

[Měsíční výkaz „Humorů“.]

Vítr z Gdánska přinal **chmury** do Rakouska, následkem te legramu z Miškolce však se opět **vyjasnilo**, ač tím **chladnost** vlá dy nepominula. **Bouřky** čekají se v maďarském a možná i v českém sněmu. V Krajině velké **napjetí** v ovzduší. V Tunisu a v Egyptě **fouká** to z Cařibradu. Na českém nebi jest dosti „**beranků**“, a mezi Berlínem a Vatikánem **teploty** přibývá. Maximum **tlaku** panuje teď v tiskárně bankovek i státovek. Nejnovější meteorolog ická extra-zvláštnost: Čím větší **mraky** předplatitelů valí se na vydavatelstva časopisů, tím jest nebo listů **úsměvnější**.

Česká.

Každý věrný syn Čechie
— co se týče „odbírání“
českých novin— bez meškání
vem si příklad z **policie**:
ta je bere teď ustání.

Evropská.

Na sta tisíc vojska v zbrani,
nových vyrží opevnění,
děl a pušek podle přání —
nad ty **známky míru** není.

Nepokoje v Bosně a Hercegovině.

Hle, Austrie: moudrost tvoje
chtěla mít též „Irsko“ svoje.
Nuže, máš je.—Anglie
může říci, jak ti je...

Národní banka v Lucembursku.

udělala bankerot
a lid smutně „táhne sirky“,
v ruku mu **bezcenné papírky**
pod titulem „státních not“.

Svatý Mikuláš a dostmatičtelé.

Nejhodnější ze všech svatých
Mikuláš je svatý —
v každý rok mi přinášíval
mnohý dárek zlatý.

Avšak letos kroutí hlavou:
„Stali se změny trochu!
Dříve jsem ti dával „panny“,
letos ti dám hocha!“

Když to jináč býti nesmí,
dárce rozhněvaný,
sprostředkuj to, by ten hoch byl
krásný jak ty panny!

Chicagský kacíř dr. Thomas.

—(Pokračován.)—

Co se týká trestu v budoucím životě učil jsem, že nikdy nepochybuji o něm pro ty, kteří zmírají v hříchu. Mám za to, že jest to věc přirozená, že trvá věčně a ve všech věkách a ve všech světech stejně. Ano věřím, že pokud člověk zůstává na straně hříchu, zla, po tak dlouho nemůže býti šťastným a blaženým. Ba v mnohých případech mohou i ti, kteří se od zlého obrátili k dobrému, trpěti bolesti proto zlo, kterého se dříve byli dopustili? Kdo přestoupí zákony svrchované, toho stihne trest přestupitelů na jisto. Než já nevěřím v ty staré a ošklivé pojmy o skutečném ohni, v němž těla i duše mužů a žen budou smažena, pečena a trápena na věky.

Co se týká věčnosti trestu, pravil jsem, že zákon, jenž trestce přestupky, jest nekonečný a kdo ví, zdali v jiném světě nemohou duše také ještě odstoupiti od zlého k dobrému, aneb od dobra ku zlému. Já si nedovolím říci, že některá duše jest na věky už odsouzena ku trestu za zlo, neboť ona prý zůstane na věky zlou. To si nedovolím říci. Já spíše věřím, že když z tohoto světa odcházíme zůstává naše duše svobodnou, aby se přidala ještě ku zlému aneb dobrému a proto věřím, že kdyby duše i v pekle se nalézala a litovala svého zlého a polepšila se, že i z pekla ji může bůh vysvoboditi a spasiti ze zahynutí věčného. Povaha boha samého jest v tom obsažena, neboť bůh takový, jakého máme věřiti, nemůže zavrhovati takovou duši ani jednu. Osud milionů z minulých dob, jakož i milionů v budoucnosti jest založen na tom a k čemu všechny ty miliony duší odsuzovati? My přece nemůžeme obmeziti boha a jeho moc na těch několik roků života na této zemi, jakoby tam v jiném nějakém světě nemohl už nikoho spasiti. Život tento mi připadá jen jako počátek života a ta budoucnost teprvé snad jest pravým životem, činností a velikostí a tam teprvé se se snad rozvine člověk, jeho duch a jeho síly dobré neb zlé. Láska boží přece musí tam býti tak dobře, ne-li lépe, než zde. K budoucnosti té pohlížím s nadějí, že ty ztracené ovce, které nejsou nalezeny zde, budou nalezeny a do stáda uvedeny tam, byť i v pekle byly. Proto mohu se naditi, že nadejde jednou doba, kde všecky duše, které pošly dechnutím boha, ocítí se u něho pohromadě a s ním budou za jedno v blaženosti a dokonalosti.

O této záležitosti neučinil jsem žádnou změnu novou, nýbrž jen jsem vysvětlował svou naději, že se tak snad stane. Nemohu si srovnati s boží láskou k jeho tvorům to, aby jsoucnost některých mohla býti na věky horší, nežli nebytí jejich, aby si přáli nebyti. Pakliže by duše na věky a stále hřešila, bude na věky nešťastnou; když však hřešiti přestane a od zlého se odvrátí, nemůže býti už nešťastnou. Nebe a peklo není nic jiného než duševní stav náš, v jakém se nalézáme neb nalézati budem, až z tohoto světa vyjdeme. Tu láska, která spasila mne samého, nedá mi mysleti, že by jiná duše, stejně prostá jako moje a bezzásluhná, mohla přijíti na zmar. Já vím, že nemůže bůh míti zalíbení na zničení nějaké duše.

To jsou asi slova, kterých jsem v kázání užíval veřejně a která jsou tištěna v časopisech neb v knihách a dle těch bych měl býti souzen zde a nikoliv dle slov, které někdo nasbíral na ulici mimovolně snad roznesených, jak by rádi nepřátelé moji zde dovodili. Kdo jest, jenž by neznal, jak jest to nespolehlivé a nejisté svědčiti o slovech zpaměti, které jsme někdy před lety slyšeli tu a tam na ulici. S takových nelze utvořiti si právý pojem o smyšlení člověka.

Po delší této řeči mlnvil obhajce jeho dr. Miller, vykládaje, že nenalezl v řečech těch dr. Thomase uveřejňovaných v časopisech nižádného kacířství. Sice časopisy k řečem těm v pondělí vždy uveřejňovaným podávaly ohlavení, které vábilo čtenáře ku čtení jich a které často obsahovalo celé kacířství samo, jež ani v řeči nebylo. Kdo se všiml hlavy při řeči té, soudil že jest to kázání kacířské; kdo však prostudoval celou řeč, musel doznati, že tam v ní není ani slůvka kacířského. On sice nevěří mnohou věc, kterou mnozí jiní methodističtí kazatelové věří, avšak kterou třeba ani předsedající biskup nevěří, avšak nikdy nepřestal věřiti tak, jak methodistické vyznání od svého člena vyžaduje.

Pak se zahloubával stále více do bohosloví a dokazoval, že jsou náhledy obžalovaného nejen souhlasící s písmem a jeho výkladem, ale i s hlavními zásadami církve metodistické. Dr. Thomas nevěří sice katechismu metodistickému, ve všech jeho částech a výkladech, avšak katechismus není vzorem víry, který by každý musel poslouchati a od něhož by se nesměl odchylovati, ani kdyby mu to boží slovo poroučelo. Pakli jej církev vyobcuje ze svého středu jen za to, že nevěří v katechismus její, toť dopustí se křivdy a nespravedlnosti. Katechismus jest správným jen tam, kde podává slova písma, ale kde vykládá sám svými slovy, není neomylný a dobrý pro všechny stejně. Kdyby k vůli katechismu měl býti dr. Thomas vyobcován z církve, toť by jistě jeden neb více biskupů muselo také býti vyobcováno.

Následující zasedání v pondělí držel svou řeč dr. Hatfield, pomocník žalobní strany proti dru. Thomasovi. Pravil, že sice nemůže vpraviti se do povahy žalobce proti bratru svému, ale že mu to svědomí ulehčuje, neboť že co kazatel také se dostal jednou do obce náboženské, kde byl předchůdce jeho tak svobodomyslným a kázával po kacířsku, jako dr. Thomas a on pak poznal, jak byla obec ta roztrhána, zkažena a jakou to dalo práci, nežli to zase vše bylo do pořádku uvedeno a všichni se navrátili k pravé víře.

DOPISY.

Catspring, Texas.

Milá redakce: Váš časopis jest poučný pro každého člověka. Dovolte, abych také poznamenal do něho několik řádků k poučení. Divívám se Lukášovému podobenství o fariseovi a publikánu, ale pozoruji, že jest to poučné pro nás všude. Mezi námi se to stále opakuje, že jedníme podobně a tak společnosti a bližním ubližujeme. Ten praví: Já nejsem takový, jako je ten, kdyby ten byl takový, jako jsem já, bylo by na světě lépe. To jsou ti kazisvěti fariseové, kteří stále a všude se považují za lepší a na jiných vidí chyby, aniž by se podívali za svá ňádra, jaké nejlechy tam vězí. Prozrazují se ale sami, neboť který klas jest plný v hlavě své, ten se pokorně kloní a nikdy nad jiné nevynáší, a jen ten prázdný a zkažený povznáší hlavu svou i nad plné a potácí se sem i tam nad nimi. Podívejme se na presidenta Garfielda, jenž co plný klas byl skromným a ušlužným, ale přišel prázdný klas, ničema, vrah a nejen způsobil mu osmdesáti denní bolest velikou, ale i smrť, tak že celý národ želí ho velice a nelituje ničemu padouškého, kdyby z něho i řemeny dříti měli. Tak i s těmi jeho zastavateli. S úctou Jos. Št.

„DUCH ČASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní děječ se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

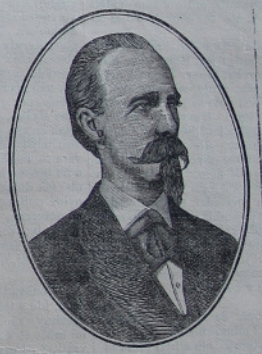

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 6. LISTOPADU, 1881. ČÍSLO 12.

JOSEF RICHARD ROZKOŠNÝ.

Josef Richard Rozkošný narodil se r. 1833 dne 22. září z rodičů zámožných v Praze. Otec jeho byl doktorem práv, zemským advokátem a delší dobu zastával čestný úřad městského rady. Co žák slavného Tomáška byl výborný pianista i vřelý milovník hudby a přičiňoval nejstaršího syna svého již záhy k učení se hudbě, jíž počal Josef pěstovati co hoch devítiletý u schopného učitele J. Jiránka, tehdáž prvního učitele v známém ústavě Prokšově. Když pak Jiránek koncem r. 1841 svůj vlastní ústav zařídil, pokračoval zde Rozkošný ve hře na piano tak výtečně, že se stal brzy výtečným žákem Jiránkovým. Přes to, že otec jeho sám hudbu náruživě miloval, nechtěl přece, aby syn k povolání svému ji zvolil, nýbrž chtěl z něho míti právníka. Za tou příčinou navštěvoval Rozkošný akademické gymnasium na starém městě v Praze, avšak již tehdá považoval studium za vedlejší a hudbu za hlavní své zaměstnání, k níž celou duší přilnul. Absolvav filosofii tehdejší nemínil studovati práva, nýbrž navštěvoval přednášky na ústavě technickém a maje ode dávna náklonnost k umění malířskému konal plilná studia též na malířské akademii; od studování práv upustil úplně. R. 1849 vystoupil poprvé u veřejnosti jako pianista v dobročinném koncertě v sále platejzském a účinkoval od té doby častěji v rozličných koncertech; velkého úspěchu co pianista dosáhl r. 1851, kde přednesl s průvodem orchestru Lit lfovu holandskou symfonii. Úspěchem tímto povzbuzen, pokračoval s veškerou snahou na dráze sobě zvolené; zároveň cvičil se v malbě u výborného malíře Schlesingra z Hamburku, jenž tou dobou právě v Praze meškal.

Josef Rich. Rozkošný

Tu dobu zanášel se již komposicí a složil mnoho písní, více skladeb na piano, jakož i opera v jednom dějství „Ave Maria" nazvanou. R. 1852 vydal J. Hofmann v Praze tiskem dvě písně jeho a šestero skladeb na piano; Hoffmeister v Lipsku dvě skladby na piano a r. 1854 Forberg v Lipsku oblíbenou skladbu „La cascade" co opus 24. Ku mnohostrannému žádostem odebral se r. 1855 na cestu uměleckou a koncertoval v Brně, v Štýrském Hradci, v Terstu a v Pešti; zajel až do Rumunska i do knížectví Srbského, naleznje všude vřelého uznání za výborné tlumočení nejen svých vlastních, než i skladeb mistrův jiných.

Když pak ze svých cest uměleckých do Prahy se vrátil, byl v kruzích hudebních vřele uvítán a účinkoval často ochotně v koncertech pražských. Tu dobu obdržel skvělé nabídnutí z Paříže, aby tam řadu koncertů uspořádal, avšak neobdržel k tomu svolení otcova, nuceu jest vzdáti se úmyslu toho úplně.

V náhradu toho a zároveň, aby se v theorii ještě více zdokonalil, studoval harmonii a instrumentací u B. Ritlu, ředitelé pražské konservatoře, a složil v době celou řadu písní a skladeb pro piano. Teprvé r. 1862, když otec jeho zemřel, mohl se oddati volně svému zamilovanému umění úplně.

Jako skladatel a výborný pianista znám byl již dávno v kruzích uměleckých a jako výborný učitel piana účinkoval v kruzích zámožných po celou tu- to dobu až do roku 1870, když komická j ho opera „Mikuláš" na českém divadla s rozhodným přijala se prospěchem, tak že šestkrát po sobě jest provozována.

Tím obrátil na sebe pozornost i kruhů širších a po úspěchu

a během toho roku desetkráte se provozovala. R. vyšinul se pracl
lem v řadu našich prvních skladatelů hudebních. Tu dobu zvo-
len v řadu našich prvních skladatelů hudebních. Tu dobu zvo-
len jest ředitelem pěveckého spolku „Lumíra“ na Malé straně;
za jeho řízení obdržel spolek při zápase s pěveckém roku 1871 pr-
vní cenu 15 dukátů. Roku toho zvolen jest Rozkošný zároveň za
předsedu hudebního odboru „Umělecké Besedy“ v Praze. Dříve
již pokusil se i ve skladbě církevní: tak složil roku 1856 mši z
b-dur, offertorium pro smíšené hlasy, dvoje housle, violu a vio-
loncello; mimo to pak sonatu pro housle a piano, české tance
pro orchestr a mnoho jiných menších skladeb, jež posud v rukopisu
chová. Roku 1876 dokončil Rozkošný novou velkou operu „Zivá“
ve čtyřech dějství, jíž posud v rukopisu chová; v nejnovější době
jednom dějství, jíž posud v rukopisu chová; v nejnovější době
pracuje o velké opeře ve 4 jednáních, nazvanou „Alchymista.“ R.

1880 zvolen podruhé za předsedu hudebního odboru „Umělecké be-
sedy.“

Právě v tuto dobu pracuje velkou dramatickou scénu pro sólo,
sbor a orchestr „Lumír“ určenou pro akademii spolku českých ži-
nařů.

Rozkošný je povaha tichá, nenucavně čluná a v zátiší svém pra-
cujíce; zároveň však jest společník roztomilý, v každém ohledu
chotný, hudebník a pianista nad jiné vzdělaný vždy ve prospěch
umění domácího činný. Ve své knihovně chová veškeré skladby
staré i nové literatury hudební tiskem vydané. Již vlastní sám
jeho tvoří malou knihovnu, neboť složil na piano skladeb 59, pro
130, sborů českých 42, 4 skladby církevní, 3 opery a 2 skladby pro
chestr. Od něho nadíti se můžeme, že hudební literatura naší
hatí ještě mnohým novým dílem zdařilým, jež mu zabezpečí místo
jednoho z nejplodnějších a vynikajících skladatelů českých

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha času“ překládá F. B. Z.

Bruno mezi Kalvinisty a v Paříži. 1580—1583.

VII.

Pokračování.

Když pohlédneme na nekonečný ves ír se vším, co v
něm se nalézá, nemůžeme postihnouti ani všechny ty krásy
na všech stranách kolem nás a nad námi a jde nám hlava
kolem nad tím vírem a ruchem, jejž na všech stranách na-
lézáme. Když ale pozorovatelským okem přinutíme každý
ten zjev, aby se nám zastavil a nechal prozkoumati, tu teprv
vé poznáváme, že veliké dílo celistvé leží před námi. Když
me se tázati samých sebe, odkud to všechno má původ a
počátek? Tento úkol jest těžký. Neb když s velikou jen
tíží můžeme poznati nejbližšího nějakého zjevu příčinu, což
teprv příčinu společnou všech zjevů! Kdo na příklad po-
zoruje nějakou sochu, nevidí na ní nic jiného, nežli stopy
dovedností její zhotovitele, však celého toho zhotovitele
z ní nemůže poznati se všemi jeho vlastnostmi. Kdo by
mohl poznati bytost a osobu Appela divaje se na jeho práci
Helenu? Kdo tedy dívá se na vesmír, může v něm viděti
jen stopy něk nečné dobrotivosti, ale tu dobrotivost samu
nelze mu poznati celou.

Pro tuto příčinu ale nemusíme už zoufati na poznání
božského. Při pozorování všehomíru jest něco zcela jiné-
ho nám na očích, nežli při pozorování sochy. Sochař upra-
vuje jen surovou látku s vrchu ji přetvařuje, tak aby tvořila
sochu; měnil, otesával a vydlabával povrch její tak dlouho,
až bylo to, co z hmoty té míti chtěl. Hmota ta otrocky
poslouchala mistra. Než ve všemmíru, jenž jest živ dle vnitř-
ních zákonů, dle nich se vyvíjí a roste, dle nich nechává
jednotlivé tvary hynouti v sobě a nové zase tvoří, nalezají
se zákony ty jako jeho duše, stále při něm, hýbajíce jím a
udržujíce jeho život. Tak jako když k vám mluvím tvoří
se řeč moje dle svých vlastních pravidel; tak jako když
myslím, jest myšlení to pravidelně vznikla práce mého moz-
ku; tak i květ každé květinky a běh každé hvězdy v prosto-
ru hvězdovém jsou založeny na pravidlech jejich vnitřních,
dle nichž se to musí díti a nijak jinak a mně pak už není
zapotřebí tázati se po příčině toho všeho mimo bytosti
ty, ale musím příčinu tu hledati v každé věci té, v jejím
nitru.

Pokuste se o to a představte si, že tento nekonečný
vesmír pochodí od nějaké bytosti mimo něho. Když by-
tost ta mohla stvořiti nekonečný vesmír, musí býti sama ta-
ké nekonečnou. Máte dva nekonečné. Rozum ale se otáže,
zdali jest to možno, aby byli dva nekoneční? Kde by byli
jejich hranice, nimiž by se stýkali, když každý z nich jest
bez hranic, bez počátku a bez konce. Pakli ale chcete, aby
jedno nekonečné vězelo v druhém nekonečném, jak i písmo
dí, že jest bůh všudepřítomen, „jak můžete tomu zabrániti,
aby oba nespadli dohromady v jedno jediné nekonečné?
Obě jsou stejně veliké, neb jsou obě nekonečné. Pokuste
se o to abyste dva stejně veliké kruhy dostali jeden do dru-
hého. Sraží se zvučně, jeden přikryje druhý a tak se spojí
v jedno.

Nekonečný vesmír tedy nese příčinu svou v sobě sa-
mé a my budeme tato příčinu pozorovati blíže. Příčina
tato jest všeobecný rozum, duše všehomíru. Ona osvětluje
a naplňuje vesmír a učí přírodu, jak by plodila své druhy a
třídy, tak jako naše vlastní rozumnost nás učí vyvozovati
rozumné na světlo. Záci Pythagora nazývají to hybatelem
a ruchem; Platonští stavitelem všeho; Magové nazývají to
nejúrodnějším semenem, neb z něho hmota touželné čeká-
jíc zúrodňuje se, až všechny tvary v lůně svém chované vy-
plodí. Orfeus zval to okem světa, proněvadž prohlíží všech-
ny věci skrz na skrz a ovládá i pravidluje je, aby zůstávaly
věčně v stejném rozměru a souměru. Já nazývám to vnitř-
ním umělcem, neb hmota tvoří z vnitra svého; z vnitra vy-
cházejí stmě i kořeny z kmene, větve i listy, květy, plody a
ve vnitru spravuje a vede šťávy, aby tekly z listů a kořenů
do kmene. I tělo zvířecí splítá dovedně, neb do vede us-
pnouti svaly a rozvětviti všechny žilky a cívy. Tento vše-
obecný však rozum vyvádí všechny tyto věci rozumně, aniž
by věděl o tom a přemýšlel, tak jako dobře ovičený hudeb-
ník neb písař vyvádí zvuky neb písmena, aniž by na to
zvláště pozoru věnoval a aniž by chybil. Když ale teď ode
mne slyšíte, že všeobecný rozum sídlí u prostřed všehomíru
a tak že vše vyvádí, tož nezapomínejte, že to jest to nej-
vnitřnější jádro všehomíru, nerozlučitelné od něho. Pakli
vám to ulehčí pojímání, rozdělte si vesmír na tento rozum
a na hmotu, která jím jest ovládána, ale nikdy nerozlišujte
obě tak daleko od sebe, by vypadly, jako dvě rozdílné věci,
nýbrž pojímejte je pohromadě, aby tvořily jeden celek v so-
bě uzavřený, jakýmž byly vždy, jsou dodnes, a jakými
budou bez konce. Sama tvůrčí síla o sobě jest ničím, nemá-
li činnou; sama hmota netvářená jest ničím — nedá se to
ani mysleti, neb co nemůžeme viděti, nemůžeme si před-
staviti.

Poněvadž ale všeobecná duše světa sídlí ve všech vě-
cech, jde z toho, ač se to divně z počátku poslouchá, že
všechny věci jsou opatřeny duši. Tážete-li se, kdo že
mi může to dosvědčiti, táži já se, kdo že by mohl mi to vy-
vrátiti? Pravíte, že obecné poznání už není nás, že nemají
všechny věci duše; než obecné poznání není vždy při prav-
dě. Žádná část všehomíru není prázdná duše a kdyby-
chom ji ani nemohli v ní pozorovati, přece nejméně zárodek
a jádro její obíhá a ona se jeví jakmile podmínky vývoje k
ní přistoupí. Vidím tě příteli po boku mém stojící, jak
ohmatáváš svůj plášť jakobys chtěl se tázati, zdali i on má
duši. Považ jen, že to byl přírodní plod a že dostav se do
ruky umělce, byl přeměněn v plášť, dostal život a duši od

něho, která za okolností příznivých vystupuje na jevo. Kámen považujete za prázdný duše. Když ale zakoření se na skále bylina a sává z něho látky života do sebe, stávají se látky kamene toho částěmi života byliny. Tak můžeme také chápati učení Anaxagora, že všechno jest ve všem a ze všeho může se státi také všechno, neb ana duše světová jest ve všem, jest všechno v podstatě si stejné, ač se to jeví pod rozličnými způsoby. Jedno tedy jen přemění tvar svůj a jest už z toho jiné.

Jak by mohly léky působiti na tělo, kdyby nebyly stejné s ním podstaty? Jakmile jednou dostanou se do těla, co jeho příbuzné látky, lehko se dají přinutiti, aby na jeho životu braly podílu a měnily v něm věci příznivé pro jeho zdraví.

Hluboké tedy vnitřní živobytí, duše, duch trůní v nejvnitřnějším lůně hmoty a utváří ji; avšak nikoli tento život sám o sobě, aniž hmota ta, které jsou nekonečné, mohou kdy zaniknouti, nýbrž jen tvary se mění, pod kterými se jeví síla i hmota ta. A tak jako vlny na moři znepokojují jen jeho povrch a působí, že jeho povrchní tvář stává se vráskovita a pobouřena, kdežto jeho vnitra hlubina zůstává věčně klidná a tichá i nezměnitelná, tak i na hmotě jen tvar se mění, kdežto jeho vnitřní podstata zůstává nezměněná a nepohnutá.

Teď by bylo ještě zapotřebí vysvětliti, jak tento všeobecný rozum může zároveň sídliti ve všemmíru celý a přece celý i v každé jednotlivé jeho části. Jestli to tatáž obtíž, jako když vám vaši církevní učitelové přednášejí, že jest bůh jejich všudy přítomen. To když nechtělo jíti do hlavy jedné pobožné obci na Sicilii, vyložil jim to mnich jejich a kazatel tak, že si musejí představiti Ježíše tak velikého, že by sedě na oblacích, sahal nohama až na zemi. Tu však jim zase napadlo, že přece není celý bůh všude přítomen, neb kdežto na příklad u nich by byla jedna noha, druhá jeho noha by byla v jiné zemi vzdálené a ruka zase v jiné a neměli by celého boha nikde. Tak si nemůžeme duši světovou představovati, pomohu vám jiným podobenstvím: Jako v síni této hlas můj ostřásá veškerým vzduchem přítomným vzduchem a každý v tomto prostoru vzduchovém ve všech koutech může slyšeti celý můj hlas a všechno, co pravím, tak také celá duše světová otřásá všimmírem a otřas ten jest lze cítiti v každé části světa celého.

Tuto končím; přijďte sem zase zítra a máte slyšeti více.

—(Pokračování.)—

Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti.

Popsala pí. E. D. Slenker, přeložil prof. L. Klácel, 1881.

X.

Starší byl brzo u svého domu s pěkným povozem najatým. On zdvořile pomohl „milé“ Abby na zadní sedadlo dokládaje, aby byla blíže milé Olivě a mohly rozprávěti spolu. Když přijeli k faře, Oliva již byla připravena a když si zasedla k Abby, dr. Newton přistoupil též odemý na cestu a když se přiblížil k vozu, Oliva s podivením zvolala: O, otče, Vy také pojedete? To mám radost—to bude veselejší. A ona se naň laskavě usmívala, když si sedl ku staršímu na sedadlo.

Doktor ale hleděl smutně a zamýšleně a málo mluvil, neb ležela mu zajisté na mysli pochybnost o slušnosti jeho nynějšího počínání. Ale již bylo pozdě zvrátit to. Jakub dotknul se koní a oni běželi čerstvě k nemocnici, „jako mu byl Hospodin připověděl na hoře.“

A to malé venkovské děvče, jež nemohlo čekati, rychle běželo ku dílně pana Barnesa a šlo ku svému otci John Proktorovi a ten vyslyšev ji, běžel do účtárny a oznámil co se chystá. Pan Barnes, jenž byl nedávno zvolen za smírčího soudce, nemeškal obstarati, co k jeho úřadu náleží. Za několik minut pán Proktor, jenž byl vzat pod přísahu co zvláštní konstebl, měl plnomocenství v rukou pro uvěznění Slocuma a dra. Newtona pro zločin unesení dvou osob a ku přivedení těchto dvou osob ku svědectví před soudce. Harry do, rovázel ve vlastním voze p. Barnesa a koně jako by cítili, k čemu pomáhají, chtěli ukázat horlivost svou; již viděli ujížditele asi mili ještě od místa, kde chtěli vykonati zločin svůj.

Oliva a Abby divili se, že vůz neobrátil se do uličky, která vede ku Elli Banfieldovi a Abby ptala se muže, proč zajel za dům?

O, odpověděl, ve ženské máte rády květinky a bratr Eduard zkázal mi dnes ráno, že má rozličné odrůdy plných květin a že jeho školka nebyla nikdy v pěknějším stavu a když bysme jeli kolem, že by vám ženským dal pěkné kytky a semena. My tu nezůstanem dlouho, nýbrž pojedeme pak ku příbytku p. Elli Banfielda. Tak je upokojil a jel dále, ale Abby nevěřila, jelikož byl muž její velice sladký, ale ona nic neřekla Olivě.

Dojeli k nemocnici, útočišti neblahých a byly brzo ve světnici přijímací, ale nežli si mohly sednouti, vstoupil ku podšení nešlechetníků do světnice zmužilý, silný p. Proktor a za ním jeho syn Harry, právě když starší a kazatel podávali lékařské vysvědčení dra. Springa ku potvrzení duševní choroby těch dvou ženských.

Co to znamená? tázal se p. Proktor přísným hlasem. Račte mi ukázati ten papír p. Edwards!

S podivením podal p. Edwards to vysvědčení p. Proktorovi, který po přečtění obrátil se k Newtonovi a ku Slocumovi řka: Jest to má povinnost, oznámiti vám nelibou věc, totiž, že jste vězni moji a pro tyto dámy mám rozkaz vzíti je sebou ku vydání svědectví.

Rozvzteklen tím přetržením a zmaten tou překážkou mstivosti své starší Slocum vykřikl: Ty pekelný nevěrče! Jaké právo máš proti nám? Ty nejsi žádný úřadník!

Ale Proktor bezprodlení ukázal mu své papíry a oni poznali že odpor jest marný. Obě ženské stály jako z ameněl, polekané a zmatené divice se, co se s nimi děje. Ale Proktor stál na tom aby šly do vozu, jelikož není času na rozmlouvání. Na zpáteční cestě vyložil však paní Abby a Olivě celé zákeřnictví, a pověděl jim, jak Fanny všecko uslyšela v krámu zlatníkově a dodal usmívaje: Ona nejkratší cestou zachovala vám vaše vlasy; neb co by se vám bylo nejdříve stalo, bylo by oholení hlav pro navrácení vašeho rozumu.

Ale, pane, Proktor, řekla Oliva. Otec můj snad neměl úmyslu dáti dvě zdravé ženské do blázince, protože nemohly déle věřiti, jak on věří; on jest příliš spravedlivý a dobrotivý, než aby dopustil se takové věci.

Ah, Olivo neznáte pobožnůstkářství pověrné; může zaslepiti i člověka dobrého. Váš otec bezpochyby byl přemluven od Slocuma, že to jest ku vašemu dobrému zavřiti vás na čas do toho útočiště. Víte, jak on jest pověrečný a on bezpochyby se domnívá, že jste vskutku posedlá od ďábla a že jediná cesta k uzdravení jest dáti vás pod opatrování do blázince. Žádný by mu nelál pro to, a jen by řekli, že jest zpozdilec. Každý jej zná, že jest hodný, dobromyslný a poctivý občan, jenž jest hotov vždy konati své povinnosti tak, jak jim rozumí.

V druhém vozu byla zadumčivost a ticho. Starší byl rozvzteklený pro nezdařený jeho „velikého“ úmyslu a zároveň v úzkostech před následky toho činu, o němž on pokrytec dobře věděl, že jest zločin. Dr. Newton byl rozbolený ale v hlubokém srdci byl rád, že ten únos tak se obrátil; neb čím více o tom rozmýšlel, tím více litoval, že se dal svésti k podniknutí Slocomovu.

Jak vozy vracející se jely do města, nalezly celé město pobouřené a když ty dámy přišly na světlo, volání bylo slyšeti od shromážděného obecenstva.

—(Pokračování.)—

Osmý listopad.

Jest tomu dvě stě šedesát a jeden rok,
co vykonal národ děsný krok
ze života v hrob jej klesnout nechavši
aby ani hrobu toho jemu nepřávši.
Lev český těžce raněn sklesl v prach
a cizák řádil vlastí v útrobách.
Co po té děsné chvíli nastalo
náš národ s hrůzou sám na sobě zřel
a jeho oko vždycky splakalo,
kdykoli na to zpomenout jen měl.
Bílá Hora s onou bitvou na ní
nad Čechami černý rubáš sklání;
zde si nesvorní a liní Čechové
upravili na dvě stě let tichо hrobově.
Dvě už pokolení tomu, co zas vstali,
světu ukazovati se zase jali.
Má-li však být stále jejich z mrtvých vstání,
musí svorně kráčet k předu bez ustání.
Nuže kráčejme, ať nejdem k Bílé Hoře zpět,
nebuď ti nám drahá nižadna oběť.

V den 8. listopadu 1870.

(K založení „Jednoty Svobodomyslných" v Americe), zapěl Bol. Trojan v Cedar Rapids Iowa.

Dobojováno. — — —
A voje české v dívém ve útěku;
a v zápětí jim Němec, Španěl v vzteku,
tam v úprku se ženou k zlaté Praze — —
Ba zaplatili králíka si dráze! —
Na Bílé Hoře o svobodu váli,
tam krev se řine z bohatýrů českých,
tam zrada, nesvár urozených pánů
neschopnost vůdců—upírů německých
lvu českému poslední dává ránu— —
a panák král se s kuběnami váli
a cukrovinky mlsá. — — Vře a dívá
již Prahou bouřící a s zoufalostí
„Vše ztraceno!" lid lká—a krále hosti
i král sam tone a zbabělce se dívá,
zda možno mu kde ještě vyváznouti;
on nepásá se mečem Poděbrada,
by drzé vetřelce za hory zahnal—
on bledý prchá, úzkostně vykrádá
se z městských bran: boj jemu strachu nahnal
a ne, jak předchůdcům vždy, bujarosti.
O, běda Vám!—na králíka jste dali
leč svornosti jste málo, málo dbali!
Vy v násilí jste pouze víru kladli—
a osvětu Vám lotrasi ukradli!
Dobojováno! — — — —
Náš lev—ten podlehl osudu stvůře,
a s orlem supi—jezovité táhli
a kolem lva své husté sítě stáhli,
i zkrocen lev, jak titěrné by kuře,
jež musí ztrávit, co mu uštědřeji —
(ba měli strach ti páni, že se přeji!)
Ha! český lev—ten věru lvem již nebyl:
vždyť neuměl, jak druhdy, slavně hřmíti
ni v nepřátel hruď tlapy své zatíti,
leč lízat bič, by přílišně jej nebil!

* * *

Dobojováno — — — —
Vlast česká ukována v pouta cizí,
lid zoufá—všaká naděje již mizí
a Čechie, že byla oplakána — — —
Lež, jak po noci černočeské z rána
běh světa slunko ze spánku vypudil,
a to zas milo květinečky hřeje—
po dvě sté létech národ náš se vzbudil.
Již nejsme otroci!—nám, hle! se rděje
nadějí jitřenka. Chcem' svobodni být
a ne nadál se povolností líbit';
již hadi jsme, jen holuby se zveme!
Chcem svobodu—a my ji dobudeme!
Již marné nepřátel úskoky, zloby:
teď nevítězí palcáty a cepy,
teď slepý zůstane vždy přece slepý — —
nám osvěta dá zbraň — vy tmy jste robi!
Však nedobojováno? Vzhůru! k boji!
nám třeba svornost: síla v jednotě!
Rozdrtme pouta nejen na hmotě,
my svobodu též vraťme duši svoji.
Nedejme více ušlapat se v stínu,
nechtějme pověr dělat tatmany;
nasypme na hlavu úrodnou hlínu
a kajme se, že věřili jsme v „pány",
již myšlénkám i citům velet chtěji,
leč pouhý svár a hloupost v lidstvo sejí—
ba kajme se, že svobodu jsme ždáli
a dobrovolně otročit se dali!
Již v pravdě k pravé osvětě se znejme,
jen k jejímu praporu přisáhejme
a svorně vložme, bratři, ruku v ruku —
a tak až v jednom ve mohutném pluku
se světa tváří ve tvář podíváme:
pak přijďte, kupčící! i vy, co duše,
i vy, co s trůnů národy na naše
jak zboží měříte—ať uhlídáme,
zda skříví nám pak jediný jen vlas,
byť přišel papež sám či který ďas!
Nuž vzhůru, bratři! vzhůru ku zbraní!
ať „Jednota" tmu světlem rozhání!

Perské anekdoty.

Žebrák ku dveřím boháče přišel a žebral. Že vnitřka domu přišla odpověď: „Žena není doma." Žebrák pravil: „Kus chleba jsem žádal, ženy tvé jsem nechtěl."

Jednoho večera soudce do knihy nahlédl, i viděl, že kdo má malou hlavu a dlouhý vous, hlup jest. Sou'ce měl malou hlavu a dlouhý vous, i pravil sám sobě: Hlavu velkou učiniti nemohu, ale vous zkrátím. Hledal nůžky, však nenalezl jich. Nevěda si pomoci, vzal polov ci vousu do ruky a polovici k plamenu přistrčil. Když vous se vzňal, plamen přes ruku mu přeběhl, on pustil vous a celá brada se mu spálila. Soudce velice se proto zastyděl, neboť přesvědčil se, že to, co v knize četl, na něm se osvědčilo.

Jednoho dne král seděl na střeše paláce svého, i viděl, že někdo pode zdí stojí a ptáka do ruky vzav mu jej ukazuje. Padišah zavolal člověka a tázal se ho: „Proč mi ukazuješ toh ptáka?" — Muž odpověděl: „O, panel vsadil jsem se s kýmsi jménem tvé Výsosti a tohoto ptáka vyhrál. Proto jsem ti jej, pane, přinesl." Padišah byl spokojen a ptáka do kuchyně poslat. Dva, tři dni potom přišel týž člověk opět ku králi a jehně přinesl, i pravil: „Také toto jménem tvé Výsosti vyhrál jsem v sázce". Padišah je také přijal. Po třetí přišel opět týž muž ku králi a někoho s sebou přivedl. Když jej král viděl s prázdnýma rukama, tázal se ho: „Nepřinesl jsi mně nic?" Muž odpověděl: „Jménem Výsosti tvé vsadil jsem se s člověkem tímto o 1000 rupií a sázku jsem prohrál. Nyní si přišel ten člověk pro peníze." Padišah se usmál a peníze mu darovav pravil: „Podruhé jménem mým s nikým se nesázej; neboť podruhé nic od tebe nepřijmu a nic ti nedám."

Vladař učence k sobě dal povolati a pravil: „Chci tě učiniti soudcem tohoto města." Učenec odpověděl: „Úřadu toho hoden nejsem." Vladař se tázal: „Proč?" Učenec odpověděl: „Je li pravda to, co jsem právě řekl, jsem omluven; je-li to však lež, tuhře učiniti soudcem radno není." Padišah výmluvu učencovu pochválil a přijal jeho omluvu.

Na plovárně

„Kdo to neviděl, ani by neuvěřil, jak lehce já šlapu vodu." — To bych řekl."

„Co my víte, nekoukejte mně tam něco?" — „I ba ne! Tam pod vodou kosti nežerou."

Rybníkář.

Historický obraz od Aloisa Jiráska.

—Pokračování.—

Jako ten déšť, jako dnešní bitva znamení hněvu božího—mně—tobě—všem odpadlíkům..."

„Co to blábolíš?" zvolal rybníkář.

„Ach, milý bratře, nejsem už jak jsem býval. Měl jsem tuze sebe v lásce a teď se mám v oškliv·o·ti. Býval jsem šaškem, teď jsem bláznem, otrokem, byl jsem—"

„A což pan Vojkovský?"

„Ach, kde že· byl! Pán bůh ho miloval, protože ho vzal k sobě, zrovna před tou porážkou Bělohorskou—"

„A pan Henrych?" tázal se rybníkář, zprávou patrně nemile dojat.

„Ten tam zůstal a neutekl jako král a vojska nejvyšší—"

„Kdo je teď na panství?"

„Jako všude—nejprvé pan fiskus královský. Teď tu již máme skutečnou vrchnost, ale dosud jsme ji neviděli. Nějaký Němec z říše, obrist v císařské armádě, koupil všecko zboží—ach, za babku! Byl tu jenom jednou, je pořád na vojně."

„A kdo je správcem?"

„Máme tu regenta, znamenitého. Jdeš-li na zámek bratře, navrať se. Regent není nebožtík starý pán. Ach, člověk jako dub, ani ne člověk! Všemu se směje a jak! K němu zvláště pán bůh dnes promluvil, ale on nechte rozuměti."

„Němec?"

„Čech, bratře, Čech, ale chraň nás pán bůh!"

„Jak se jmenuje?"

„Floriián Libochovský."

Jan Vostrovec, rybníkář, se zastavil a pohledl na Karbana.

„Ten je tady?"

„Ty jej znáš?"

„Ten že je regentem? Floriánek regentem zboží Milhostického? Par dio!"

„Znáte se, tedy jdi a zeptej se, jak to dokázal, že na tak vysokého koně se vyšvihl. Ale jiný by tobě také pověděl. Zeptej se dole vesnice, zeptej se sedláků, zeptej se staré paní —"

„Jaké staré paní?"

„Jeho matky, má ji u sebe. Však té ne, ta by ti nic nepověděla, nemůže, je němá."

„Šašku šaškovitá!"

„Nevěřil-lis na božská znamení, teď uvěř? Ale dříve mně pověz: přestoupils?"

„Nevím proč. Však tys jako kazatel. Mluv,co se stalo."

„Povím ti, o čem neradno mluviti, oč u nás na zámku nikdo ani nezavadí. I ty, prosím tebe, mlč, sic by regent se mi kládou odměnil."

Zvolna jen brali se k zámku, protože Vostrovce bolela raněná noha. Zámek vypínal se za rybníkem na nevelikém návrší. Den se nachyloval k západu. Kol kolem pusto, značná část nevzdělaných rolí stala se úhorem,na němž jen chudá tráva, nyní již zvadlá a bejlí se chvělo. Starý zámek, v jehož pozadí černý hvozd se táhl, hleděl pochmurně na liduprázdnou krajinu, jež jindy dělným lidem jen zvučela. Teď tu vítr se prohánělo.

Šašek, o jehož rameno starý známý se opíral, vypravoval:

„Jak bylo po smrti starého pána a po té hrozné porážce —nač bych povídal. Nevěděli jsme, či isme. Najednou dostali jsme vrchnost, regenta. O, že nebožtík starý pán byl tak laskav a dobrotiv! Teď teprve jsme zvěděli, co to kruté panstvo! A takového panstva! Však ty lépe víš, jakého rodu je regent. Ale on jako by urozený pán a katolík od narození. Na nás evangeliky byl horší nežli jezuvita, kterým se chce zachovat, on odpadlík! Však co mu laju—sám takový!"

Karban se zamlčel a sklopil hlavu. Když Vostrovec nic neříkal, vzhledl k němu plaše a začal: „Donutil nás všechny k římskému vyznání—"

„Kdyby tak jeho otec vstal!"

„Ani matky nenešetřil! Ta u víře tuhá prosila, zaklínala ho, aby pro mamonu světskou, pro slávu a bohatství nestal se odpadlíkem přeráceným a zrádcem.—Ale zvrhlý syn náček neposlechl, ještě vzteklejí na to na tupoval, aby také ona přestoupila—“

„A učinila tak“

„Ano, povídají, jaké jí činil nátisky, j k hartusil a nepovolil a v to n páter Lippach silně mu pomáhal, až zmořená poslechla. Přišla do kostela jako smrt, uplakaná a když chtěla před oltářem odvolati—tu jazyk jí strnul — ani slovíčka nemohla vyraziti—a nepromluvila. Jdoue domů třásla se na celém těle a jazyk hryzla. Od té chvíle nepromluvila. Regent nic se tím nezarazil. Ale já, bratře Vostrovče—ach běda, od té chvíle nemám pokoje! O proč jsem raději netrpěl, nebo se nevystěhoval! A jak to je takovému tyranu sloužiti!“

V. strovec vážně naslouchal a nepromluvil ani když Karban právě umlkl. Tu již ku vsi se přibliživ še, sedláka potkali, jenž vida muže s mečem po boku, pozdravil:

„Jakže německy?!“ zvolal Vostrovec. „Kde že se tu Němci vzali?“

, Haha, bratře, to se teprvé začínáš diviti. Jen se dívej a rozhlížej; myslím, že se nepoznáš“:

Šli bídnou návsí, na níž tu a tam zelenala se louže a stálo několik starých nahnilých vrb holého prouti. Soumrak niožil se na dědinu a chladu přibývalo. Nikde však ruchu, jaký ton dobou bývá, kdy lid veský vrací se ku krbu. Kolem návsi chalupy spustlé, na rozsypání a nikde ani světélka, ani hlasu. Jen dále pod zámkem už bylo v několika stavením viděti zář mdle ozařující zalepená okénka. Tam také zaštěkal pes.

Karban se zastavil a ukázal na selský statek v pravo: „Víš, kdo tu přebývá?“

„Racků Vít—mívali tam strakaté koně, pamatuju se—“

„Chyba, Volflín Hanes. A straky Vítovy, ty dávno knechti pobrali. A tahle býval Váňa Jednooký—teď tu ně jaký Simon Stuk — a tu a tu a tam, samý Němec,—kdož ví všechna divná jejich jmena!“

„Naši utekli.“

„Ano, nouze, pak pan regent týráním a nucením je vyhnali. Aby ves všecka prázdna nezůstala, sebrali těch několik rodin německých.“

Stoupali do návrší k zámku.

„No, bratře Jene, kdes nechal smích a veselost?“ ptal se Karban mlčících, zachmuřeného druha.

„Eliáši, nedivíš se, proč se neptám po svých?“

„Nedivím. Neudál se zázrak a ty tušíš, že zlu neušli. Starého Vostrovce regent, hned jak nastoupil, ze služby propustil, že potřeba je mladého a silného polesného. Zle se chudákovi vedlo na stará kolena—však dlouho se nesoužil.“

Umřel?

Je mu dobře. Také jiných tu nezastaneš. Samá cizota.“

Nastalo opět mlčení. Když pak ku bráně se blížili, pojednou Vostrovec se zastavil.

„Karbane,někam mne na tu noc ulož, třeba do chléva, jen když budu p d střechou. Nerad bych tomu — říkal, ařebo—“ dodal, kvapně se rozhodnuv, „vrátím se do vsi.“

S báty nad branou ozvalo se volání, načež Karban hlasně odpověděl a pak druhu svému dodal:

„Už je pozdě. Musíš nahoru. Stráž nás zahledla, kdy bys se vrátil, měl bych opletání. Vezmi s sebou mírnost a nech zatím venku prudkost a přenáhlení. Víš, regent je divný svatý.“

* * *

Nebožtík starý pan Vojkovský z Milhostic byl dobrý pán a všickni jeho úředníci i poddaní velmi si u něho chvalili. Rád se veselil a všude bylo známo že je znamenitý „šprochýř“ a žertovný. Proto také Eliáš Karban, jenž dověděl lecjakou frašku stropiti, vtipně promluviti a tváří jen trochu pozměněnou rozesmáti, požíval velké u něho přízně a zvůle. Starý pán měl také rád Vostrovce polesného jenž jsa vdovcem žil se svým vnukem, Jeníkem. Povídalo se povídalo a trvám ne nadarmo, že to klouče je páně levoboček z dcery Vostrovcovy, která při něm zemřela. Což, pán jsa vdovcem světu se neuzavíral a nebožka Vostrovcova Mandalenka byla dítě jako ranní květ. Jisto tolik, že starý pán o klouče po ní dobře pečoval — ale hoch jako z divého rodu. Však byla v něm panská a mysliveckárev!

Karban by nejlépe mohl povědětí, co pachole to na zámku, ve vsi hlavně s ním se navyvádělo. Sašek mnohem starší byl jako Jeníkův kamarád. On jediný ho hájíval, když čeleď, soudíc dle rozmanitého štvanství chlapcova, kdy čeleď, soudíc dle rozmanitého štvanství chlapcova, když čeleď soudíc dle rozmanitého štvanství chlapcova, když čeleď, soudíc dle rozmanitého štvanství chlapcova, když čeleď, soudíc dle rozmanitého štvanství chlapcova, když čeleď,

Unitáři s posměchem říkají, že jest to nauka řeznická o spasení a smrdí po jatkách, než i tentráte se jí metodisté věrní budou držeti. Chraň bůh, aby se honosili v něčem jiném nežli v kříži Kristovém a to v krvi pomazaném. Dr. Thomas zakládá svou nauku spasení na nějaké „náhradné lásce". Co jest to? Nic jiného, nežli vymyškované křesťanství a zpanchartěné náboženství.

Co se týká pekla, jest učení metodistické, jak řečník pravil, velmi rozhodné o horoucím a nesnesitelném peklu tak zřejmě jak jen může nějaké učení býti. Církev také učí, že jest na světě konec možnosti napravení se a že kdo sejde se světa nekajíci, jest zatracen věčně. Ježiš vždy mluvil o pekle děsnými slovy, ale když dr. Thomas mluví o pekle, nemůže nalézti dosti slov, aby vylíčil, jak jest ono krásné. Kazatelové udělali peklo tak lehounkým a snesitelným že jest pak všechno slovo boží na hřištích marné. Co pak z toho pochází, vidíme prý v Chicagu, kde považuje se samovražda za nejkratší cestu do nebe. Pak se učený ten kazatel a doktor dovolával svědectví otce Abrahama, že mezi nimi a peklem jest nepřekročitelná mezera a propast, také jedni s druhými nemají žádného spojení a nemohou z jednoho místa do druhého. Mezi dr. Thomasem a svatým patriarchou tím jest prý veliký rozdíl. Wesley prý byl horlivým zastancem horoucího pekla v plném jeho smyslu a jeho nejkrásnější kázání bylo o textu: „O vy plémě hadí, jak naděíjete se, že uniknete zatracení do pekla?" Takové učení, jaké dr. Thomas přednáší, není tedy nijak metodistické a kdyby mělo býti dovoleno přednášeti je s kazatelen metodistických, on by jistě nechtěl dnes býti více metod stou a odebral by se k sektě některé jiné, které na spasení duše a na víře více záleží, nežli takovým metodistům dle případu dra. Thomase.

V novinách že se dočítá, že rev. Beecher, kazatel Brooklinský smradlavé paměti, řekl prý včera, že pakli dr. Thomas bude z této konference vyobcován, my vyhazujeme anděla, abychom vpustili do ní ďábla. Vždyť přece nikdo nenavrhuje, aby byl Beecher do naší konference vpuštěn. On na metodismus nikdy moc nedal a měl by se snažiti hleděti si svého a bude s tím míti dosti co dělat, aniž by se měl starati o cizí věci.

Když byl obžalobce takto hotov, vzdálila se porota, aby usnášela se o vině čili nevině obžalovaného z kacířství dra. Thomase.

Nová zábava.

Pražský magistrát navrhuje, aby platila se ze psů pro zábavu daň 8 zlatých.

Haymerle Italii.

Ach holka, holka! černé oči máš,
a já se tě bojím, že mne oklamáš....

„Tyrase"! volal sociální demokrat na Bismarkova psa, jenž kráčel podle svého pána. Po slovech těch ohlídl se— Bismark. Co si asi myslil?

Vířtlář. Poslouchej, mně se zdá, že to jde s tou naší „českou otázkou" zas nějak s kopce. — Prcel. Ne nedělá! Aspoň budou mít s námi příště pernější kus, až zase budou chtít nás brát do výšky.

Zpropadený rým!

Co možno říci českému o snému,
o šklebách vysokých a jiném v.c?
Ač slůvko malé jen, přec veliké: Nic!
Co můžem žádat od svých poslanců
za to, že ve všem šli vždy vládě vstříc?
Ač slůvko malé jen, přec veliké: Nic!

Náboženství pátera Cikána v Praze, Minn.

(Dopis.) — Vždyť se nám až stýská, když v některém čísle nenalezneme ničeho o páteru Cikánovi v Nové Praze, Minnesota, a proto posýlám dnes zase jeden příspěvíček, kterým se pozvedne před očima nábožných a sice mohu vám sděliti podstatu náboženství pátera Cikána, to jest, co on si pod svatou samotou svitelnou katolickou věrou svou myslí a čeho na věrných ovečkách svých žádá, aby jim nebe pojistil po smrti.

Dne 9. října zemřel zde jeden hodný a poctivý muž, F. B. který náležel dříve k národnímu spolku a pak se dal přemluviti a přidal se ku katolickému. Nikdo, kdo znal jeho poměry, nevyvládal mu to ve zlé a měl jej rád každý pro jeho spořádanost. Dne 11. byl pohřeb. Přešlo celý den. Mrtvola byla přivezena do kostela a páter Cikán držel pohřební řeč a z té jsem poznal všechny povinnosti náboženské, které kněz ten ukládá věřícím a které chválí na nich, jakož i očekává a slibuje za ně odplatu v nebeském království. Kněz pravil asi následovně: „Můj milý ....Tento bratr náš zemřel šťastně co pravý katolík, neboť on platil na kostel, na stolici, na kněze a vždy se v čas vyrovnal. Za to zemřel tiše a myslím, že už jest teď před bohem za své křesťanské skutky odměněn. Naše cesta jest pravá. Stojím vám za to, že až vás hlas nejvyššího povolá a vy budete povinováti zde v životě a platiti na kostel, na stolice, na kněze a ve všem řádní zůstanete, bude vaše smrt tichá a svatá."

Z toho vidíme, co jest to býti katolíkem římským. Platiti, platiti a zase platiti; jednou na kostel, jednou na lavice, jednou na kněze, jednou na křtiny, jednou na úvod, pak na zpovědi, pak na přijímání, pak na svatbu, pak na pohřeb, pak na jiné obřady, pak na mši, pak na modlení, pak zase znova na kostel. A tak to jde od nového roku až do Sylvestra a potom zase znovu. Plat a jen plat, to jest celé náboženství a když v tom platu někdo zeváře, jest pochválen od kněží, že zemřel smrtí spravedlivého, a že dostalo se mu odplaty od boha všemohoucího za jeho dobré skutky, to jest za to jeho placení.

Kam takové náboženství vede? Ten lid, který v tom placení vidí všechny své náboženské povinnosti, přestane dbáti ostatních povinností k sobě a k bližnímu a jak může býti mravným, jak poctivým, jak šlechetným? Jak může pokračovati a prospívati na světě a jak může říci, že naplnil všechny povinnosti, které jsou mu uloženy už tím, že se narodil mezi lidmi a že mezi nimi může žíti? Jakoby se dal bůh smířiti a získati těmi penězi a jakoby za peníze bylo všechno na světě i v nebi k dostání! Co pak má mysliti si ten chudý, který nemá, čím by platil, aneb nemá tolik, jako ten bohatší, aby si stejnou část náboženství a spasení zakoupil? Má on se spokojiti s menší částkou spasení? Má on býti spokojen, když se dostane v nebi jen tak hala bala do nějakého koutka, kdežto jeho bohatý soused, třeba darebák, bude na prvním sedadle se roztahovati a po těch chudých zadu se nadutě rozhlížeti?

Jeden katolík, co počíná otevírati oči.

Do Chicaga. (Zasláno.) Při nastávající volbě okresní, která se tohoto týdne bude odbývati, odporučuje se voličům neodvislý a dobře o obecné blaho stojícím za čekance pro úřad písaře trestním soudu dělnický a demokratický navrženec TIMOTHY CHEAM který nebyl dosud nikdy úřadolovcem, nikdy v úřadě a jest chudým poctivcem, jenž jistě bude poctivě složiti, když bude zvolen, tím více, když jest schopen úřadní povinnosti tyto vykonávati spolehlivě a k uspokojení všech voličů svých. Nadějte se, že naleznete jeho jméno příznč mezi voliči a že pomocí dobrých a poctivě smýšlejících zvolení dosáhne.

DOBŘÍ DOUTNÍKÁŘI se žádají u J. Goldsmith & Bros. Rohulice Dearborn a South Water.

PŘÍJME SE dobré děvče, které mluví anglicky, k obyčejné práci v malé privátní rodině, v č. 2566 Wabash ave.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal-Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 15. LISTOPADU, 1881. ČÍSLO 13.

President Arthur jmenoval na místo Windoma odstoupivšího za tajemníka pokladny spolkové Ch. J. Folgera z Nového Yorku, tak že máme teď v kabinetu tři osoby z jednoho státu, a sice presidenta samého, vrchního poštmistra a správce pokladny. Vrchní poštmistr však nejspíše v prosinci odstoupí.

Folger narodil se 16. dubna roku 1818 v Massachusetts a přišel do státu New Yorku jsa dvanácte roků stár. Pak vstoupil do právnických studií k vyhlášenému právníku Sibleymu v Canandaigua a 1839 už byl předpuštěn před soud vrchní za obhajce. 1844 byl ustanoven vedemokrat od guvernéra soudcem; 1851 byl zvolen za okresního soudce na 4 roky, jsa stále znám co demokrat „barvy" Silase Wrighta. Když pak nastala otázka otrokářská dělíc demokraty na dvě pole, přidal se k republikánům, jsa proti otrectví. K. 1861 už byl zvolen republikány do senátu státního a zůstal tam osm roků, jsa většinou náměstkem předsedy. Byl uznáván co strannický vůdce v senátorské senátu a stál se také na sjezdech náčelníkem strany republikánské, nežli ještě byl vystoupil mladší Conkling. V senátu se osvědčil vždy na straně poctivých, proti odpůrcům a okradatelům státní pokladny, a zvláště vynikal v hájení práv a výsad spolkového vojska.

Charles J. Folger, tajemník pokladny.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Dueha Času“ překládá F. B. Z.

Bruno mezi Kalvinisty a v Paříži. 1580—1583.

VIII.

Jest to bludné, když bychom chtěli považovati ženy za neschopné onoho vyššího poznání rozumového, které proniká všemírem, aneb za méně schopné, nežli muže. Ony jsou sice průměrem více nakloněny tvarům a citům a odevzdávajíce se péči o jednotlivosti, snad by nikdy nebyly se věnovaly zkoumání nekonečné přírody, avšak ony přivinuté-ce se k muži se vším jeho smýšlením a touhami jej pojímají v sebe, na jeho zájmech podílu berouce, jeho vědomosti s ním sdílejíce, učí se znáti a cítiti vznešené zásady napřed co vlastnost a zásady svého milovaného muže a později také pro jejich vlastní dokonalost a vnitřnou cenu. Tak se stává, že jen cesta, jakou ženy ku poznání přicházejí, jest rozdílnou od té, jakou krásí muži. Každá země vykazuje mnohé ušlechtilé a vzdělané ženy, které účastnily se v boji za svobodu ducha velmi hořlivé, když byly samy dříve prosvědčeny středověctvím svých bratří neb milenců sebe osvobodily od okovů pověry a poddanosti kněžské, kteréž se obyčejně považují za ženské ctnosti.

Mezi tyto ušlechtilé ženy náležela také Maria de Castelnau, žena Michala de Manvissiera, jenž žil nedávno co francouzský vyslanec u dvora anglické Alžběty. S nadšením slýchala o pokusech Brunových ku rozšíření přirozeného poznání. Slyšela obsah jeho přednášek ve svém domově, kde důvěrný přítel její o tom ji sdělloval, jak sám byl z přednášek těch se použil. Když pak její manžel odjel do Londýna, pozvala si Bruna k sobě, nežádajíc od něho ničeho jiného, nežli poučení ve věcech náboženských a chtějíc jej pozbuzovati a mu nápomocnou býti k šíření snahy jeho. Její vřernost k manželi její byla dosud příliš opravdová, aby byla něco jiného zamýšlela pozváním tím. Uminila si také že jej pozve, aby ji doprovodil do Londýna, kamž za svým mužem pojede, že tam naleme lepšího bezpečí, nežli zde, kde už také se počíná o tom mluviti, že bude knězími pronásledován.

Bruno byl potěšen nad pozváním takovým a nemeškal přijíti. Šlechená dáma ta vykročila mu z ústrety, když vesel do jejího domu a podávajíc mu ruku, uvedla jej do svého pokoje, kde přednášela mu svou záležitost. Slyšela jsem o vás příliš mnoho dobrého, pravila, nežli abych byla mohla překonati touhu, bych vás poznala. Mám za to, že po boku vašem naleznu více pravdy, nežli po boku papežencŭ. Oni sice mnoho toho napovídají o pravdě, ale o pravdě křesťanské, jako by mohla mimo té býti ještě jedna pravda. Oni se honosí mnoho duchem, ale jen tím svatým, kterýž však náleží prý jen jim a nikomu jinému. Vy pak podáváte nám něco, co má náležeti každému bez rozdílu, kdo jen chce do pravdy toho nahlédnouti, nahlédnouti pak to může každý, kdo má jen sprostý rozum. Pakli i mně pomůžete moudrostí a učeností svou, bych se osvojila dokonale, budu vám toho vždy vděčna. Snad by vám ani nebylo nevhod, kdybych vám nabídla doma u nás v Lo dýně útulku, neb seznala jsem, že zde v Paříži není už dlouho vašeho stání a že se postarají o to ti božtí služhové, aby vás se zbavili.

Velmi rád, ušlechtilá paní, pravil Bruno, chci vás následovati. Beztoho bylo to dávno už mým přáním, bych směl také do Anglicka zavítati a tam své učení předložiti rozumným; naději se, že mně tam budou mnohem méně pronásledovati, nežli zde na pevnině.

Mohl byste se zmýliti, milý Giordano, pravila Marie; ani tam nebudete před pronásledováním jist, neb vám tam dají tolik práce, jako zde, jen že poněkud rozdílné. Zde vás zatracují, když nekonáte jisté věci, které papež neomylný poručí; tam vás budou zatracovati, pakli byste neuznával zase neomylnost svatého písma. Za to vás ze země i tam budou vyhánětí, kaceřovati a snad by vás i upálili. Okovy, které poutají mysle anglické, nemají tolik článků železných, ale jsou přece jen okovy. Jen pod ochranou některých vysokých pánů, jimž vás chci odporučiti tam, bude vám možno nějaký čas se tam zdržovati.

Moje nejvřelejší díky, volal Bruno, líbaje laskavé paní ruku. Vy mi dodáváte příležitost, abych vykonal to, co byrukou. Ano nadchází už doba, to mi odevždy nevroucnější touhou. Ano nadchází už doba, kdy apoštolové vcházejí do světa, aby hlásali nové evangelium že apoštolové vcházejí do světa, aby hlásali nové evandělium k potěšení skličených srdcí, ale tentokráte bez všech obřadů, bez vody, bez křtění, bez vína a bez chleba. Sice z Nědě, bez vody, bez křtění, bez vína a bez chleba. Sice z Nědu, bez vody, bez křtění, bez vína a bez chleba. Oni sice odnaučili lidi věřiti svým zástavám, ale co na těch. Oni sice odnaučili lidi věřiti své zastávali

„Mali corvi malum ovum, sova nevysedí sokola! Aj, rád slyším o vaší horlivosti a také bych rád on o děvče uvidělí.“

„Ráčíte ihned poroučeti? Snad až—“

„Hříchy je dobré dílo odkládati.“

Regent zatleskal a hned po té vstoupil sluha kuchyňský do pokoje.

„Kde je Karban?“

„Milosti, šel se podívat tam co ty kavky a vrány—“

„A co tam?“

„Povídali, že chce vidětí, kolik vše padlo, kdo vyhrál.“

„Haha blázen—vrány—to mohl—“

„Milosti, povídali, že kavky vyhrály, vran je prý znamenitě poklubáno. Přinesli to ze vsi—“

Florián sebou trhl, pak zachechtal se, až sluha, rozuměje tomu smíchu, se zalekl.

P. Lippach však ani okem nemrknuv pravil: „Přiveď to cizí děvče, to evangelické—“

„Sálkuš“ doplnil drsně Libochovský.

Nežli chvíle minula, vysoké dvéře dubové se otevřely a do pokoje vstoupila Salomena, dcera mistra Javorského někdy církevního správce evangelického na Milhosticích. Mladá dívka stanula nesměle u dveří, hledíc ostýchavě před se komnatou, kde na stole skvostně pokrytém několik svící hořelo a blyskavé láhve a sklenice stály. Však na nic se nedívala, vše bylo jako v temnotu stopeno, jen dvě hlavy jasně ozářené viděla jednu přibledlou chladného pronikavého zraku, hladké, od holení přimodralé tváře, druhou zardělou, jíž tmavé oči ostré jako jehly pod bělavými řasami jen planuly a na ni se upíraly. Za okamžik nikdo nepromluvil —prohlíželi si oba mužové bedlivě mladou přichozí. Zdálo se, že i P. Lippach byl překvapen. Salomena stojíc u dveří, nebyla v plném světle, ale záť, jež z krbu, krásně z mramoru pracovaného, ku dveřím zasílehovala, mihovatým svitem svým zvláštního dodávala půvabu mladé dívce.

Nic nevadilo, že byla prostou suknì jen oděna—nezaknikliať její štíhlou postavu. A kdy by půvab její zatajila, tvář děvčete v pannu rozkvétajícího vše vyvážila. Jinalať sličnosti svou i jemností. Však ve zraku i líci spočíval stín zármutku a utrpení, ale tlumeného oddáním se a zbožnou resignací, jež něžné slabé tě bytosti zvláštní síly a moci dodávala.

Prve, povečeřiviši chudě, ulehla na bídné lůžko ve tmavé, studené komoře a tu modlíc se a plačíc, vzpomínala otce nedávno zesnulého. Pocítilať do živého, jaké neštěstí ji stihlo, ač dosud ani neuvážila, co ji, bědnou sirotu, čeká. Pro tvrdé lože, tmu a chlad v tu chvíli se nekormoutila. Bylať sice na ně za čtyři léta, jež s otcem na útěku ve vyhnanství bludně strávila, zvykla ale tu na zámku Milhostickém byly by ji zajisté krušny bývaly, kdy by mocněji netížilo hoře duševní. Tu na zámku Milhostickém! Tu, kde dětství blažené ji uplynulo, tu, kde bez starostí, veselá, šťastná pobíhala, s matkou i otcem se procházela, tu teď uložili ji do komory, kde jindy ani děvečka nelíhala—

Jak tenkráte plakala, když s otcem ze zámku do vyhnanství odcházela. Teď se navrátila, ale jak! Přivedli ji jako zlosynku, hleděli na ni jako na povržence, bídnou. Jak s ní ti cizinci nakládali! Jaké práce ji zlá kuchmistrová ukládala! A teď když v samotě si chtěla oddechnouti, přišel pro ni, aby šla k panu regentovi. Kolena se jí zachvěla a dech zarazil. Ihned vstala, mlčky poslechla. Šla nádvořím, viděla světlo v okucch vedle kaply, v oknech bývalého jejich bytu, u nichž s matičkou sedávala, z večera se modlívala, z nichž otce, když do vsi nemocných těšit odešel, vyhlížela. Bezděky stanula a na okamžik pojal ji sladký klam, jako by to bylo za oněch podzimních večerů, kdy s matkou u stolu sedávala, naslouchajíc slovům vážného otce z písma nebo z vypsání dalekých zemí čtoucího.

Ale přísná sluhova pobídka ji vytrhla—a mladé děvče stoupalo po schodech k panským komnatám. Všecko tu dobře znala, všecko, i komnatu, do které ji sluha vedl. Sem ji, malou holčičku, starý pán Vojkovský zvával a sladkými konfekty i ovocem dařil. Teď tu ten bledý římský kněz přísné tváře, kterého na vale zahledla a rudá tvář hrozného toho muže, jenž nad mrtvolou jejího otce tak bohoprázdné, necitelné řeči vedl.

Dech se jí tajil.

—(Pokračování.)—

V besedě české.

(Z Hum. L.)

„Dobře, že přicházíte, Perlíku; vy nás nejlíp rozsoudíte! Hádáme se tu již dobrou čtvrt hodiny: máme-li ještě sněm, aneb jsme se tu již zase po něm? A jak nás tu soudí, žádný neví jistoty!“

„Hahaha! to se vám zas jednou na mne povedlo! Oč, že jste zasnechli, jak jsem si dal včera na ten rozlomilý sněm karty vykládati?“

„Naposled od staré Vondrážkové, co má ten provázek od oběšeného „Pražského Denníku“ za Herbstovské slávy, ne?“

„Ale za to vím to, panečku, z fundamentu!“

„A prosíme vás, povězte nám také kousek: Je po něm nebo ne? Co vám bába vyložila?“

„Počkejte, až si svlažím, aby mi to za sucha jazyk nezmotalo. Ano takhle je to s tím orakulem: Není-li ještě po něm, nebude mnoho po něm: je-li ale už po něm, nebylo pranic po něm; neboť mělo-li by být co po něm, nemohlo by býti ještě dlouho po něm. To je jasné: co?“

„Jako ta prusko-rusko-rakousko-uherská shoda.“

„Aneb jako ten rozdíl mezi ústavačkou bandou jindy, kdy šilhala jedním okem k Berlínu, a nyní, když tam šilhá—druhým. Čerchmant mne může vzít, čtu-li den co den pořád jen výklady o tom, cože prý to znamená, když firma Herbstova překřtí se z ústavácké na kumpanii německonárodní. Ďáblete mi do horoucí busy: což pak byli ti lidé jakživi něčím jiným? Kdy pak už cvakával pan Kaiserfeld olověnými podešvy! Kdy pak už cítil Kuranda v nose, jak ho to táhne k magnetové hoře Berlínské! Kdy pak navzdychali po „drahé matce Germanii“ až do škytání! Roku 1869 byli na koni jakjíen kdy. Měli své bürgerministerium a na nás výminečný stav, až mohli kriminálly přecpat. Hráli na bursc a „zakládali“ jen což dělás; živá duše jim tu nepřekážela. Však třebas plavali v omastku, třebas se dusili sádlem—nic naplat: na vídeňském šlechtestu museli ulevit svým německým srdcím, a před Beustem i Giskrou deklamoval Kuranda bratřím z rajchu, jak prý to zde jeho partaj nemůže vydržet, jak prý se mezi „těmi Kroboty, Čechy a Slováky“ i ostatními „pronárody“ takové urozenstvo, jakým je od nátury každý ústavácký mausl, cítí náramně nevolným, jako na trní a hned by „plaval“ odtud, jen kdyby měl most. A proto zaklínají prý matku Germanii, aby jim se své mocné tvrze spustila můstek, aby měla útrpnost a srdce s ubohými opuštěnými pacholátky.“

„Klackové! že se nestydí.“ Tak vida: takovou zpívali už tenkrát když měli turecké prý. Co pak je teda u čerta na tom zvláštního, jestliže dnes vyvěšují své prušácké gatě znova na bidlo a říkají tomu nový prapor!? Já bych s nimi dělal krátký proces. Navlík bych je do těch gatí a pořádnou kufaperkou bych jim mentinou vyhnal tu furii z těla, věřte mi!“

„Dobře, dobře Perlíku! Ale přece jen terno, že se k tomu konečně přiznali. Dřív to byla pořád samá partika a samá schovávačka. Prušáky pod kůží, vydávali se naproti dvoru pořád jen za ty nejloyalnější, patentované Rakušany a dařilo se jim pořád. Teď ale když jim ta pruská osutinakonečně vyrazila zpod kůže, jest bohdá s jejich panstvím aslávou v Rakousku přece už navždy amen. že ne?“

„Myslíte, pane učitelí? Kéž vás víra vaše uzdravila! Ale mne znáte, já jsem Tomáš! Tyhle nové pětky ukazují mi zcela jinou planetu. A ta němčící politika v Bosně a Hercegovině jak by smet!“

Hádanka.

Kdo má nejvíce přátel?

(Mýtný na silnici; každý, kdo jde okolo něho, podá mu ruku....)

Nebeská vidění.

V Delaware, Maryland a Virginia jest severní záře něčím neobyčejným a když tamní venkované něco podobného spatří, co na západě a severozápadě americkém vidí miliony skoro každé noci, nedovedou jinak nežli vykládati si to nějak nadpřirozeně co nějaké znamení nebeské, které má hlubokého významu na udalosti světa a lidí v něm, zvláště pak těch kteří znamení to měli čest viděti.

Dočítáme se v časopisech zmíněných států podivných zpráv o podobných úkazech na obloze, z čehož lze jen souditi, že ti lidé co to těm novinářům sdělovali, jakož i ti novináři sami, jsou ještě daleko pozadu za světem, aby si dovedli vysvětliti věc zcela jednoduchou a přirozenou na jejich pravých podstatách, ale hledají vysvětlení k tomu v nadpřirozené své víře v duchy, v pověrách starých bab a kněží a upadají zbytečně v strach, kdo ví co prý světu nastává. Už letos byli několikráte polekáni objevením se vlasatice první, druhé, třetí, čtvrté a páté. Ale když viděli, že jedna za druhou se ukazovaly a pak zase zmizely, jako ostatní hvězdy všechny a že nikomu při tom ani jednou metlou nebylo vypráskáno za jeho lehkověrnost a pověrečnost, ztrátili strach před kometami a teď by jich mohlo přijíti celý regiment najednou, neleknou se.

Když ale počátkem října v krajích jmenovaných objevili někteří obyvatelé v noci na obloze neobyčejné světlo, které na západě vidívají obyvatelé každé jasné noci, severní záři, a když vydělí také na obloze předcházeti vojsko vyzbrojené s lesknoucími zbraněmi, postupovati v pravidelných řadách jako při cvičení a zmizeti zase po rozličných obratech, polekali se a mysleli, že jsou to andělé, kteří se s puškami, bodáky a patrontašemi cvičí na obloze nejspíše ku potýkání se s čerty. Na jednom místě všichni, kteří podobné cvičení viděli, dušovali se, že ten vůdce andělů byl celý gen. Garfieldja tak jasně to viděli, že by chtěli na to zemříti. Z toho následuje arci, že jest neboţtíka presidenta duše po smrti jeho v nebi mezi anděli a že má za úkol cvičiti je ve vojákování. Toť se rozumí, že se to cvičení děje podle spůsobu amerického a v jazyku anglickém.

Vůdce zle, jen u nás dobře.

V Rusku to už není šisté,
jsouť tam sami nihilisté;
v Rakousku jsou samé daně—
samé daně—a nic za ně!
V Maďarsku soubojе v modě
jsou již bez rozdílu v rodě;
v Německu stav obležení
také zrovna milý není;
ve Francii zas se rvali
radikálci s liberály;
v Italii karbonáři
králi pořád klid jen vaří;
Anglii pak Fenijáni
v trávení pokojném brání;
ve Španělích též se k hraní
chystají republikáni,
a jen v českém sněmu stále
klid panuje nám ku chvále.

Novokřtěnci v Rakousku.

„Německo-národní“ stranu
dřívější „ústavní“ nicí,
při čemž jako děcko pro křtu
škube sebou, řeší, křičí.
An křest nebyl všem po chuti,
jiné jméno zas se shání.
Snad se bude odbývati
po křtu hned i bitmování?!

Věk patnáctý a devatenáctý.

Nám všichni velcí muži jsou
překrásným, jasným vzorem,
my ve všem následujem jich,
dostihli jsme jich skorem.
Tak Žižka, slavný válečník,
nám též je příklad lepší:
on tělesně byl nevidom
a my jsme duchem slepí!

Zapomnětlivý.

P a n N e d o p i t a : „Tak dobrou noc, pane hospodský — á — už vím, na co jsem si celý večer nemohl vzpomenout — poslouchejte, že s n a m n ě v č e r a u m ř e l a.

Šilhavý soudce.

Kdys jeden soudce šilhavý
měl vyslýchat tři tuláky,
jež přivedli mu z šatlavy.
„Však vyzraju já na ptáky!“
pan soudce mouře děl
a ústa otevřel,
řka k prvému: „Což odkud jste
a jak vám, mluvte, říkají?“

Leč že byl notně šilhavý,
dal oči se mu touláji,
tam se, kde druhý tulák stojí—
a ten hned spustí vyřídilku svojí:
„Jsem Brusnický a pocházím
zdaleckých Slatinan.“ —
Pan soudce se však rozčertí
a zlostně vzkřikne naň:
„Proč jste mi odpověď vy dal,
když vás jsem se nic neptázal?“

A třetí tulák, na nějž zrak
teď páně soudcův namířen,
s úsměchem praví k němu pak:
„Tohle je divno přeci jen!
Proč na mě ráčíte mít vztek,
když já jsem slůvka neprořek?“

Soudný den v Marianské ulici.

Doktor Schmeykal tříbí trůbku:
Vstaňte, Němci pojďte k súdu!
Co tam bude na tom súdě?
Parlament se súdit bude:
Kteří budú na pravici,
to jsou všicci pežetulci;
kteří budú na levici
pod Herbstovú kokardíci,
ti ať v nebe přijdú všicci.

DOPISY.

Niobrara, Neb. 4. list. 1881.

Red. Ducha Času: Svět se točí a my s ním. Za nynějších času ví již každé dítě, jen málo školu navšěvující, že zeměkoule naše se otáčí kolem osy své, od západu k východu. Slavnou tuto nauku již dávno potvrdil Mikuláš Koperník. Leč nelze až dosud za našich časů některou třídu lidu přesvědčiti, že tak jest. Oni to nemohou pochopiti, kterak by to vůbec mohlo býti. Oni myslí, že musí býti přece někde konec světa, ač již jest to jak-koliv. Oni nechtí neb nemohou se odloučiti od staré tradice, že země musí spočívati na nějakých sloupech, neb podporách. A kdo medle jsou těmi, jež podporují tuto nevědomost? Nejsou-liž to oni hlasatelé lásky, kteří pod jménem duchovních pastýřů namítají, že jen jim jest svěřena péče o blaho lidu a vzdělání jejích? Což již není více povolanců k vzdělání lidu, aby pomohli jeho nedostatku v chudobě duše? Nevěřím, že by jen oni pouze byli těmi vyvolenými služebníky „Božími“ to není ještě dokázáno. Zdali nestudují bohoslovectví na vysokých školách tak jako ostatní jiní, již se též učí, aby nabyli vyššího vzdělání? I oni se připravují k svému duchovnímu povolání na základě filosofické methody a nikoliv nadáním neb vnuknutím ducha svatého. Nejsou tedy žádnými vyvolenci neb sluhami božími, nýbrž provozují svá jistá povolání neb řemesla, jako jiní učenci. Je-li kněžské povolání v jistém ohledu vyšší neb vznešenější, nemělí by tedy zapotřebí žádných světských škol; ale měla by býti jistá třída lidu vyvolena a nadchnuta duchem ctoho úkolu, k jakémuž vedení vzhledem k pastýřskému úřadu. Tím by by'o konec hádání o nutnosti kněžského stavu.

Boj za výsady a za majetek kněžstva bude veden dále a dále, až dotud, dokud bude stoupenců a následovníků při jejich straně.

Jos. Holeček.

Světélka.

§ Jest to pěkná hodina přicházeti domů z klubu o čtyřech ráno, bědovala žena, která vyseděla až muž přišel pozdě k ránu domů. Co tě napadá, ženuško—ani pomyšlení, že by byly čtyři—právě když jsem šel kolem kostela s hodinami, tloukla jedna a několikráte k tomu. Ty se musíš mýliti.—A vítězně ulehl do postele i s botama.

§ Pravil řečník, jenž popisoval cestopis svůj: Cesty do těch hor jsou příliš příkré a skalnaté i pro mezka a osla, aby po nich lezl a proto ani jsem se nepokoušel, abych je slezl já.

§ Učitelka vykládala hochům o některých kovech ze země dobývaných a pak se tázala: Které hlavní věci dostáváme ze země?—Jeden vševědoucí se hned hlásil a zvolal pak: Červy na ryby.

§ Každá věc má aspoň jednu svou stránku dobrou. Proto žádají časopisy od svých dopisovatelů, aby psali jen na jedné stránce papíru, by na těch dopisech byla aspoň jedna stránka dobrá. Tak to žádáme i od básníků zasýlajících do redakce své plody.

§ Člověk může bydleti v pátém poschodí, a přece může býti pranýřské povahy a často ten ve sklepě bědující žebrák jest vznešenější duše, nežli nad ním skvěle zařízený domácí pán.

§ Profesor jezdil se svou dcerou všudy po železnici, kde jen mu bylo jeti. Posledně ale nechtěl konduktor přijmouti od něho poloviční lístek za slečinku, poněvadž se mu zdálo, že už musí býti mnohem starší, nežli 12. Papínek se rozhněval a pravil: Tot aby snad nosila svůj křtící list s sebou na všech cestách, jeli pravda? Už s ní patnáct let jezdím na drahách a na žádné z nich ještě se nám takové nezdvořilosti nedostalo, aby ji považovali za starší nežli 12.

§ Zdali pak jste maminko, už promluvila s tatínkem stran toho nového kočárů pro náš pár koníčků a o tom novém řemení, které by jim tak pěkně slušelo?—Ještě ne, milá dcero, ale musí to počkati, neboť tatínek má mnoho co dělati s věřiteli svými.—I kozel aby vzal ty věřitele! zaklela nedočkavě dcera.—Však on je vezme všechny, pravila matka, jakmile jen otec bude s nimi tak daleko, aby mohl jim nabídnouti vyrovnání úpadku svého za 75 centů za dolar. A pak také dostaneš ten kočár slíbený a to nové řemení.

§ Maminka měla velikou nesnáz, když její Honzínek, mazánek hlásil se o úřad a při zkoušce propadl i byl odmrštěn. Vypravovala to paní sousedce a žalovala na ty nerozumné pány, kteří se ho tázali na takové hloupé věci. Tak na příklad, chudinka měl věděti, co byl Washington a co dělal, jako by jejího Honzíka bylo toho člověka znal. Ba ona sama jej neznala a neví o žádném kdo by jej byl znal. A na takové věci se ptají při zkoušce, kteréž se udály, nežli se Honzík narodil a není divu, že pak musel propadnouti. Ale vinu toho nesou ti zkoumatelé, kteří tak nesmyslné otázky mu kladli.

§ Jest to smutné podívání na takovou slečinku, která ve společnosti při tabuli najednou se ušklíbne a praví, že ta neb jiná věc předložena není dobrá — že chutná jako mast na vousy. Ona chudinka se hned zapálí, cítíc, že se podřekla, ale hned na to snaží se, by vyhlížela co nejnevinněji, jako by nevěděla sama, co řekla.

§ Co byste dělala, kdyby jste byla na mém místě a já na vašem? tázal se něžně mladý švihák po boku vzdělané slečny, již provázel v neděli z kostela. „Kdybych byla vámi," pravila ona, „zahodila bych napřed to smradlavé kuřidlo, tu cigaretu, pak bych svou hůlku rozsekala a do kamen přiložila, nosila bych řetěz od hodinek pod vestou, aby ho nebylo viděti a pak v noci bych zůstala vždy pilně doma na modlení za kousek více mozku "—Více se netázal.

§ Když byl král italský ve Vídni na návštěvou, nechtěl jej pustiti z pěti předvedených koní ani jeden na hřbet. Z toho jest viděti, že mezi koňmi nepanuje taková patolizavost, ho jest viděti, že mezi koňmi nepanuje taková patolizavost, jako mezi lidmi, neb jistě kdyby na místo na koně byl chtěl lézti král na hřbety dvorných úřadníků, byli by se ti o tu „čest" a „milost" rvali, volajíce: „Na moje záda, vaše veličenstvo."

§ Když teď shoří nějaký pivovar, nesmí se říkati více jako za starých dobrých časů: „Zde jest zničeno chmele a sladu", nýbrž novověká „umělecká" doba vyžaduje, abychom říkali: „Zde jest zničeno glycerinu a glykosy!"

§ Ze zdravotních ohledů.—Ráno se táže panička muže svého, kde že jest celý ten kus šunky, který v pokoji nechala včera večer? On odpovídal, že jej snědl celý, a sice pouze ze zdravotních ohledů, poněvadž jednou částí, že jest to nezdravo spáti v pokoji, kdež se nalézají potraviny nějaké. Musel te ty ukliditi jich, by nestaly se zdraví jeho nebezpečnými.

§ Starý manžel:—Generál pozval si starého přítele, lékaře k sobě na radu. Co myslíš příteli? Oženil jsem se na stará kolena. Jsem 62 a ženuška moje 21; mohu míti naději ještě na nějaké děti?—Starý přítel, který se na to zadíval se stanoviska zcela jiného odpověděl: Milý příteli—naděje mnoho míti nemusíš, ale strachu dosti, že se tak stane.

Jak se sprostiti much.—Letos už pospíjají všechny, to jest pravda, ale pro přesrok si může každý tento předpis vystřihnouti a dle něho se říditi. Jest pravdivý jako každé přísloví staré.—Jedno přísloví dí: nemaluj čerta na stěnu, sic bude v pokoji". Dobře tedy. Když nebudeme moci se much sprostiti jinak, vyneseme všechen nábytek z pokoje, aby to tam vypadalo hodně chudě a pak vymalujeme čerta na stěnu, i on hned tam bude.—Druhé přísloví dí, že „čert v nouzi i mouchy žere." Dobře. Zavřeme jej s těmi mouchami v pokoji, uzamkneme, upeme klíčovou díru a nechme jej tam tři dni a tři noci s muchami. Jistě je všechny požere a bude od nich pokoj.

§ Výkonný výbor jednoty americké pro svobodné náboženství, která nechce míti spojení se žádnou církví a sektou, ale chce míti kazatele neodvislé, aby kázali jen mravo v ku a žádnou věrouku a která odbývala tento měsíc sjezd u Iowa, ustanovili $500 na to, aby byl vychován za peníze ty mladý muž, který vystudovav nějakou kolej neb universitu zdejší, chtěl by se věnovati všeobecnému kázání náboženské mravnosti v zemi dle naučení, jakého by se mu pomocí jednoty této dostalo.

§ Každé proč má své proto.—Pravil synek dospívající trápený zoufalými bolestmi v zubech, ku své pobožné babičce: Ale babičko vy říkáte, že pámbů všechno dobře dělá; proč pak udělal zuby z tak mizerné látky, že nám tolik bolestí působí, že bychom se zbláznili?—Babička: I to má svou příčinu, milý hochu. Pámbů nechce ve své milostivosti a dobrotě dopustiti toho, aby všichni ti zubní lékaři se svými rodinami umřeli hladem. On jest milostivý a laskavý, vidíš, ty pochybuješ!."

§ Pat chodil pravidelně každý měsíc k zpovědi, nebo já to potřebuju, jako pití, říkával, člověk má toho na svědomí stále plno a když si člověk uleh i, může zase na novo směle si zalíčešiti. Jednou se ho tázal kněz, zdali také koňům svého pána maže huby sádlem, aby nesežrali tolik ovsa. Odpověděl, že ne, ale pamatoval si to, a nešlo mu to z hlavy. Když přišel domů, hned to na koních zkusil a dělal to pak pořádě. Při nejbližší zpovědi arci už se z toho zpovídal, ne že by toho litoval, a nechtěl to dále dělati, ale že to chtěl míti odpuštěno, by to mohl dělati na novo dále. Kněz to bylo divné a tázal se ho, kde že se tomu naučil. Zde ve zpovědnici, pravil. Což nepamatujete se, velebnosti, že jste se minule po tom tázal a mi to pověděl. Já to hned zkusil.—Dostal rozřešení.

Letos bylo vyvezeno z Čech do Ameriky za 31,685 tolarů vlasů. Není tedy divu, že rok k roku vzmáhá se tu na prospěch činiy „holota."

Před-sedla. „Vane svědku, můžete potvrditi, že obža'ovaní žili spolu jako manželé?! Svědek. „Aby ne!" Soudce. „Nuže, mluvte, proč to soudíte?" Svědek. „Proto, že se spolu každý den hádali.".

Pan farář. „Židé měli tedy rozličné svátky; ty které slavili v létě, jmenovali—jak?"—Žák. „Letnice".—Pan farář. „A jak slulv ty, které v zimě slavili?" — Žák. „Zimnice."

Dle pozorování novinářského porodila známá nihilistka Helfmanova v osmi měsících dvanáctkrát, z čehož devětkrát předčasně. Celkem porodila dle zpráv těch: 14 hochu a 7 děvčat, mezi těmi pak dvakrát dvojčata. — A pak prý noviny lhou!

Proč prý má havelský pan farář v Praze německou tabulku na dveřích, když jsou jeho osadníci samí Češi! K smíchu! Což pak jsou ti tamní ž i d é také Češi?!

Nové koncesse.

Taaffe peče housky,
uštipuje kousky,
a Conrad mu pomáhá,
uštipujou oba dva.

Precl. Čím to asi, že v kriminálech sedí daleká většina svobodných?—Vířtl. Hloupej! Protože ženatí odbývají si trest doma.

Kapitánům a kormidelníkům lodí.

Stává se mnohdy, že magnetická jehla buď se ztratí, aneb z nějaké příčiny stane se nepotřebnou, čímž vzniká lodi nebezpečí zbloudení na moři. Aby i pro tento případ byla vždy pomoc po ruce, navrhují „Humory", aby na každou loď vzal se alespoň jeden Němec cislajtánský, kteříž, jak známo, také pořád na sever se obracejí.

Pruská.

Pan Bismark a Manteuffel,
to jsou dva rytíři:
jeden Elsas „spravuje",
druhý říši „klíží".

To to chladí, že i ve Štokholmu vyhořelo divadlo!
Bývalý velitel hasičů pražských Ch a mer.

Ze školy.

„Matějíčku, proč pak je mořská voda slaná?'—
„Mořská voda je proto slaná, protože — —(přemýšlí) od slaneček." "

Proč pláče.

Tatík poručí Matesovi, aby porazil v zahradě suchou hrušku. Malá Mařenka vypukne náhle v usedavý pláč.—„Co pláčeš, Mařenko?" táže se otec —. „Pjosím tě, tatínku, nedávej tu hjastu pojázet, já jim hjozně jáda suché hjušky."

Diskurs filologický.

„Prosím, píše se v češtině vždy po c široké y?" — „Ovšem že."—„Ve slově prkno také?"

† Baron Haymerle.

Nás ni našich protivníků
nikdy buze nesoužil,
Umřel.—Dej mu pán bůh nebe,
jestli si ho zasloužil.

Zpropadený rým!

Co možno říci českém o sněmu,
o školách vysokých a jiném víc?
Ač slávko má é jen, přec velké: Nic!
Co můžem žádat od svých poslancůa
za to, že ve všem šli vždy vládě vstříc?
Ač slávko malé jen, přec velké: Nic!

Z nebe.

Je slovenském nebi
v čes-kém oddělení
živo je a hlučno
a vše v pobouření.

Ve každém se kontě,
u každého stolu
svatí po třech, pěti
živě radí spolu.

Šumu tu a hluku
jako ve včel roji;
rajská hu lba ztichla,
medovina stojí.

Náhle zahoukne to
ve hlučné té směsi:
„Aby do toho již
všichni diví běsi!
Teď člověk i v nebi
vydržet nemůže,
sám čert by tu jistě
už vyletěl z kůže.
Ztišilo se v nebi.
Všecky zraky hledí
ku křeslu, kde Žižka,
slepý vůdce sedí.
Žižka odpívnul si,
„Fi tam v Čechách dole,
snad všeck o vyrůstá
pod kaprálské hole.
To jsou naše děti
od Domažlic, Ústí,
když teď každý komár
hrůzu na ně pustí?"

A já mám tu civět,
dole jak to chodí,
dívat se a mlčet?—
Ne, co mnoho škodí.

K Pánubohu půjdu,
a vy se mnou, bratří,
však nám dovolená
také jednou patří.

Vyrazíme do Čech
na ty zeměškůdce,
poznají zas Tábor
a slepého vůdce!"

„„Vzhůru k Pánubohu!
Veď nás, vůdce slepý!"
A už řinčí meče,
vztyčují se cepy.

Tu však dívé vřavě
v cestu muž se staví,
čamaru si rovná,
odkašle a praví:

„Bojovníci boží,
zdržte hněvu příval!
Já se na tu spoustu
v Čechách z blízka díval.
Pravda, zle tam, zle je;
vždyť to víte sami,
dostáváte denně
smutné telegramy:
Dnes že splesnivělo,
co dřív bylo ctnosti,
a že krášlí muže
hřbet ohnutý dosti;
že by, vla-t co spasil,
Žižka věru v krátce
stál tam na pranýři
jako vlast zrádce.
Vy pak druzí všichni
pro své vzdorné hlavy
dostali byste se
krásně do šatlavy.
Kam by stačil jeden
proti řadám škůdců,
kde se marně pachtí
hejno slepých vůdců?!
Nejsem tady dávno,
protož uvěřte mi,
vše zbraně málo
zmohly by v té zemi.

Dnes už na tu slotu,
na ty v Čechách boje
třeba místo cepů
mlátící už stroje."

Jak uměl strýček Škrhola jísti.

Strýček Škrhola rád se chlubíval. Při jedné hostině, kteréž přítomno bylo více hostí i pan učitel, dobrý přítel Škrholův, chlubil se náš strýček opět svou zkušeností a vytříbenou chutí „Já vám jedl již mnoho podivných a drahých jídel, kterých snad ani vzácní pánové dle jmen neznají a o nich neslyšeli. Když jsme leželi ve Benátkách, to by v jiné časy. Do smrti už takové „špajzy" jísti nebudu!" Ale kantor zmlsal strýčka a hleď strýček sedí někde spolu u tabule, pozorovaly vždy strýčka a hleď strýček nejedl nikdy prvně, a proč, snadno uhodneme. Jídel, která mu stříl byla předložena, nejen nezasl, ale nevěděl ani, kudy do nich, zda vidličkou či nožem nebo lžicí! Když kantor se přesvědčil, že Škrhola rád při svém chlubení lže, umínil si pokořiti ho pro jeho lež. V osadě, v níž bydleli kantor i strýc, byla vlašská, po níž na faru k obědu pozváni byli pan učitel a mě kteří vážnější občané, mezi nimi chlubaví koníčkem Škrhola.

Hostina počala, jídla všecn druhů i chutí nejlibějších střídala se na stole farářově. Konečně přinesla hospodyně na velké míse upravené a garnírované hlemýždě; na ty čekal hoch pan učitel; vida že nikdo z přísedících se nemá k jídlu, sáhl nedbale do mísy rukou, vzal jednoho šneka a položiv jej pohodlně vedle sebe na zem, rozlápl ho barbarsky botou a sesbíraw trosky obalu, jal se pojídati zcela fleguaticky jich obsah, nevšímaje si na oko ostatních.

Jakmile strýc Škrhola viděl co kantor učinil, jak se toti: šneky jedí, hrábnul též lhostejně do mísy ale nevzal jednoho, vybrat deset hlemýžďů, položiv je na podlahu pohodlně všecky „kramflekem" své hrozné boty rozdrtil a ov lhotný takto obsah sesbíraw, následoval v počínání kantora. Přítomní hosté vidouce co Škrhola učinil, spustili homerický smích. Strýček Škrhola se ovšem zarmoutil a zastyděl, i umínil si v duchu, že všekráte se chlubiti nebude.

Perská anekdota.

Boháč pravil přiteli: „1000 rúpií mám u sebe. Chci je za městem někde zakopati a mimo to nikomu tajemství to neřeknu." Hned tedy vyšli si oba za město a pod stromem peníze zmíněné zakopali. Po několika dnech šel boháč sám k tomu stromu, ale po penězích ani stopy nenašel. Pravil sám k sobě: „Vyjma onoho přítele, nikdo jiný jich nevzal. Ale jestli se ho budu po nich ptáti, nic nedostanu". Potom šel k němu a pravil: „Mnoho peněz se mi sešlo; chci je na tomtéž místě, co dřívější jsou uložit, ale pojdeši zítra se mnou, doneseme je tam spolu." Přítel ale pojdeši zítra se mnou, doneseme je tam spolu." Přítel žádostiv i těchto peněz, dřívější penize tam opět dal. Boháč druhého dne šel tam sám a peníze své našel. I chválil si vlastní důmysl a přátelům již nevěřil.

Ať někdo ještě řekne „s odpuštěním"!

"Švec! Co všecko v slově tom je skryto!
Že je nerozluštíš o kopyto!"

"Švec je šťastnějším všech inženýrů,
On jen k nožkám přikládá svou míru."

"Švec je chuďas shuďaš všech větší,
kolikrát on před babou jen klečí!"

"Švec je moenější než vladař mnohý
on je pánem nejslavnější nohy!"

"Švec je původ lidstva běd a robot:
neb jak kasír prásk' by bez bot do bot!"

§ Jednoduché vysvětlení.—Pane doktore, dnes ráno jsem jednomu mladému holubu uřízl hlavičku a za hodinu mi ještě holub běhal, jako by mu nic nescházelo. — To jest jednoduché a přirozené. Poněvadž jste holubu uřízl hlavu, nemohl holub ten o tom nic věděti, že jest mrtev a dělal tedy jako by byl živ.

Pangerman českého divadla.

„Trumpete" pan Kydera
prál jednoho večera:
„Ich bin dajč und wer ist mehr?"
Načež ihned pero lapil
a napsal mu „náš" pan Chvapil:
„Si auch dajč! Das frajt mich sér!"

Burši.

Tak vida, teď i v Štýrském Hradci
propadli burši osudu.
A pak že prý jim nedělají
i sami Němci ostrahu!

Skromná žádost.

„Missis Jones, když jsem u vás vstoupila do služby, neuměla jsem nic dělati, vy však jste si dala se mnou tak velkou práci a naučila jste mne všecko dělati. Nyní umím vařit, prát, žehlit—zkrátka vše, co každá obratná služka umíti má. Nikdy na to nezapomenu a zůstanu vám vždy velmi po děčnou."

„Ridlo se stalo, milá Bridgetko; zůstaň jen vždy hodným a poslušným děvčetem, to mi bude největší odplatou."

„Těší mne velice, Missis Jones, že tak uvažujete mnou smýšlíte a proto vás prosím, abyste mi přidala dvanáct šilinků, neb to víte, že děvče, které tolik umí co já, nebude vám za takový plat sloužit, jako já až dosud."

Učitel: „Víš-li pak, Voclíko, proč jsou teď kratší dni?"—Voclíka: „Protože je už zima."—Učitel: „Jak to?" — Voclíka: „Protože pan učitel povídal, že teplo roztahuje a zima stahuje."

Co nejdříve bude na Novém Městě pražském velká slavnost a spolu triumpf vědy lékařské:
Budou zasazovat—slepé bráně oči.

§ Pr č kradl.—I byl obžalován před soudem, že kradl slepice. Nemohl toho na sobě nechati a jal se omlouvati takto. Prý dal se dospělou proti trýznění zvířat a cítil, že jest to jeho povinností, aby prohlížel, zdali všem zvířatům jest poskytnuto dosti pohodlí ve dne i v noci. A tu když přišel často na klece a na kurníky, kde byly chudinky slepice tolik stlačeny, že sotva mohly dýchati, nemohl to přenesti přes srdce, aby jim trochu neudělal místa vynesením jich několik na čerstvý vzduch. A za toto milosrdenství že má býti žalován? Takového nevděku se nenadál v životě svém.—Soud uznal jeho důvody a naříd l, aby se mu zaplatil byt a zdrava na 90 dní v okresním vězení z obecní pokladny. Jest viděti, že si občané svobodné země umějí vážiti každého vloh.

Z moudrosti krejčovské

Pepík Nitkův přines kabát
panu děkanovi.
„Proč má rukávy tak krátké
můj šosáček nový?
Mysílm, mistro i v že zbylo
pěkné kus mé látky?"
„Krejčí, voják, žid a hrobník
nic nedává zpátky!"

Nemá z toho tedy mistr
svědomí pak v cestu?"
„Svědomí—to právě nevím,
ale pěknou vestu."

Listárna redakce.

Dosvědčujeme ku cti pravdy, že na telegramu ze St. Louis v čísle 9. "Ducha Času", nemá p Jos. Al. Mašek v St. Louis ani nejmenšího podílu, že jej ani nesepsal, ani nezaslal, aniž látky k němu podal. Kdo by jej z toho viníl, křivě soudí a jemu ubližuje.

NA PRODEJ aneb na výměnu dvou patrový cihelný dům jeden rok vystavěný hodící se dobře pro krejčího, prodá se levně za příčinou vzdání se obchodu. K zeptání u majetníka v téměže domě čís. 915 zdp. 18. ul.

NA PRODEJ dřevěný dům o čtyrech obydlích v č 84 Fisk ul. Přihlášky dějtež se u majitelky Marie Dušekč.719 Alport ul.

DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zá vyškám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

DUCH ČASU.

NEDĚLNÍ LIST SVORNOSTI.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 20. LISTOPADU, 1881. ČÍSLO 14.

FRANT. KOTT.

Mužem neumorné ale tiché činnosti, jehož neznámá veřejnost, poněvadž nikdy do ní se nedral, jehož nevynášejí v novinách, poněvadž neumí si dělati reklamu, o němž málo kdo co ví, poněvadž málo kdo umí oceniti jeho práci—mužem takovým jest prof. František Kott. Jeho životopis i jeho působení jest holá prosa a to prosa neunavného pracovatka na poli vzdělavacím a vědeckém, ale z té prosy fine oblažujíce cit a vědomí, že vykonal kus práce poctivé, již se byl podjal s velikou houževnatostí a láskou, a z níž těžiti budou bohdá i potomci.

František (Štěpán) Kott narodil se dne 26. pros 1835 v Podhnišském mlýně u Lnář. V Břevnově u Prahy chodil do školy obecné, r. 1839 vstoupil do gymnasia malostranského v Praze, kde r. 1850 právnická s 1854 filosofická studia dokončil. Téhož roku stal se profesorem při gymnasiu v Jindřichově Hradci, r. 1854 profesorem gymnasia jičínského, r. 1855 přišel do Gorice, r. 1850 do Olomouce, 1862 zpět do Jičína a 1865 stal se prof. akad. gymnasia v Praze, kde posud působí.

Ke studiu české řeči a literatury byl povzbuzen prof. Václ. Al. Svobodou, když studoval na gymnasiu malostranském. Jeho působení literární počíná se rokem 1854, kdy napsal do programu gymnasia jindřicho-hradeckého článek II. ratiněv soud o starší římské literatuře; po té na programu gymnasia r. 1858 článek týkající se Aeneidy Virgiliovy. V Olomouci počal překládati historická díla Tacitova do češtiny, z nichž posud vydány: Tacitovy Dějiny [ečně]. Germania a čtyři knihy Letopisův. V Jičíně počal sbírati látku ke Slovníku česko-německému, zvláště gramatickému frasseologickému, jejž r. 1876 začal vydávati Frant. Jeníček svým nákladem. Slovníku tohoto vyšlo posud 47 sešitův až ke slovu „Stůl". U vydávání jeho pokračuje se zvolna, poněvadž spisovatel po celou dobu tisku doplňky sbírá a mnoho látky od kolegů, studujících a jiných přátel české řeči dostává, kterou za tisku do rukopisu již nemůže vkládá. Těmito doplňky rozmnožil se slovník tak velice, že místo 30 původně oznámených sešitů bude jich asi 80. Potřeba takového slovníku, při němž hlavní váha položena na stránku frasseologickou a mluvnickou.

byla již dosti cítěna i vůbec uznávána. Že Jungmannovo archidílo, ač nikoliv ceny nepozbylo, nynějším potřebám úplně nevyhovuje, poněvadž za minulých 20 let jazyk český znamenitě se rozhojnil a zvelebil, přibrav do sebe mnoho nových výzumů i frasí v té míře, v jaké se rozmohla a rozhojalla literatura, zahrnujíc v obor svůj veškeru vědu novověkou se všemi novými pojmy a výrazy. Praktické této potřebě Kottův slovník na ten čas vyhovuje úplně. To se ví, že není prost vad a nedostatků, jako žádné dílo lidské tjich proto není. Hlavní vadou bylo, že zažložen byl s počátku na rozměrech příliš malých, a jakož bývá, že dílo rostlo pod rukama, když už bylo v tisku. Tuží chyba přibodilo se i Slovníku naučnému. Než to se bohdá napraví bojmými doplňky, jež spisovatel svědomitě zaznamenává a na konec uveřejnil.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Bruno mezi Kalvinisty a v Paříži. 1580—1583.

VIII.

Mně se zdá, že v tomto zacházíte příliš daleko, pravila Marie jemně. Štěstí není přece věcí skutečnou, nýbrž jen to, co právě s nejvnitřnější přirozeností naší souhlasí; tak jako jsme my sami rozdílní od sebe, ta jest i naše štěstí rozdílné. Myslím tedy, že tutéž blaženost, kterou vám přináší vaše moudrství, přináší věřícím lidem jejich náboženství.

V něčem máte pravdu, šlechetná paní, odpovídal Bruno. Než já věřím přece, že mé štěstí jest právě dokonalejším, nežli štěstí oněch lidí, právě tak, jako štěstí toho, který hlouběji do pravdy se ponořil mnohem větší musí býti mého. Abych vám to vysvětlil blíže, musím zmíniti se, že onino věřící nemohou znáti toho pocitu který jest spůsoben v člověku a v jeho životě poznáním pravdy. Jejich štěstí mimo poznání pravdy jest více podobné blaženosti opilých neb znamených. Oni neznají půvabný pocit všeobecné lásky člověčké, od niž jsou nesmírně daleko vzdáleni; oni neznají rozkoše, které nám tělo přináší naše, poněvadž oni je zatracují, jim povrhují co něčím nesvatým; spíše se přičiňujíce zcela proti zákonům přírody oddělíti tělo od duše. Skutečně to přivedli tak daleko, že jest jim duševní strašidlem, tělo zmrtvenou nečistou hmotou.

Nezlá se mi ale, že byste měl pravdu ohledně Luterána, pravila zase Marie, neboť jest známo, že sám Luther nalezal zalíbení svého na hře na citeru, na víně a lásce ženské.

Tu však dlužno nám odděliti učení Lutherovo od jeho života. V náboženství na tyto věci neklade žádnou velikou váhu; on učí, že smyslnost jest věcí nesvatou a jen duchovní věci že jsou božskými. Než to poznáváte, jak jsem pravil, že se lidské nedá žádnou naukou potlačiti zcela.

Myslíte vy ale, že v křesťanství samém spočívá ono rozdělení, a ne že by pozdější zákonování teprvé bylo rozdíl ten spůsobilo? A zároveň bych velice byla vám povděčnou, kdybyste mi sdělil, jak hledíte na Krista a co o něm věříte?

Nemyslel bych, odpovídal Nolanský, že by rozdělení to bylo pozdějšího původu, nýbrž ono se mi zdá, že spočívá od samého počátku už v učení Kristově. Už některé sekty židovské počaly děliti tělo od ducha úplně a Kristus sám, jenž na boha hleděl, co na ducha pouhého, učí, že jen duchovní život jest ten pravý. On za svého živobytí ještě také očekával zničení světa a jeho životem, příští nebeských mocností na svět novou duchovní říši, plnou svatosti duševní, kde tělo bude zcela jiné, prázdné vší lásky a rozdílů pohlavních. Když ale se tážete, jak že Kristus mi sám připadá, toť musím se přiznati, že k němu lnu s úctou a obdivem, ač nemohu jej držeti za boha, aniž mohu nechati se uspokojiti vším jeho učením, kteréž mi nestačí napořád. Ba vím tolik o něm, že neměl a míti nemohl pravého pojmu o přírodě a její zákonech. Cím u něho to, co se o jeho povaze sděluje, že věrně a pevně zůstával při svém přesvědčení a zemřel pro ně. V tom ohledu byl skutečně svobodným mužem, poněvadž to co jej pudilo, spočívalo v něm samém a nikoli odjinud nebylo do něho vpěstováno. Jeho poznaná pravda nutila jej pravidlovati život dle ní, ba i smrť podstoupiti pro ni, jen aby ji nemusel zraditi. Arci jeho učení, jež nás napomíná ku ctnosti a lásce, nalezlo málo následovníků, neb sami křesťané, kteří jej vyznávají, jsou ti nejméně ctnostní a nejméně milující lidé, ač zapírající jeho nauky, přidržují se jen jeho zastaralých a dávno už neplatných náhledů o přírodě. Oni neuznávají ctnost bez víry a kdo nevěří, jest u nich jen zla schopen a odsouzen. Proto záleží mně tolik na tom, abych spojoval ctnost s poznáním a dokázal, že nejsou od sebe dělitelné. Nenic spadajíc v jedno se svobodou a blaženosti. Když tedy u mně zůstávají ctnost a rozum pohromadě, nemůže to mé lásce k člověčenstvu překážeti pranic, že někteří jednotlivci jsou jiného smýšlení o něčem, nežli já; vždyť sám rozum už mně poučuje, že nemohu všechny mysle býti stejné a pracovati stejně a že třeba měli jiný náhled o něčem nežli já mohu při tom býti lidmi poctivými, váš cti hodnými a šlechetnými. Proto nemůže žádný člověk myslící pronásledovati osoby k váli jejich náhledům, nýbrž může jen vésti válku proti náhledům přemáhaje je náhledy svými a jejich důvody. Nenávisti osobní je schopen jen věřící člověk a nikoli nevěřící.

Což ale neuznáváte nad sebou pražádnou vyšší mocnost? tázala se Marie dále. Mně připadá, že žijete plně od tržen od nějaké vyšší bytosti a že jste nějak nebezpečně neodvislí od ní.

Pakli touto otázkou, pravil Bruno, myslíte, zdali věřím na nějakou osobu, která by bydlela nad mraky v oblořím na nějakou osobu, která by bydlela nad mraky v oblo-ze, měla lidské ucho ku vyslyšení mých modliteb, lidské oko pro řízení mých osudů—toť odpovídám rozhodně, že ne. Kdyžbyste se ale tázala, zdali se považuji za něco odděleného od ostatních, za něco odtrženého od celku, toť poznávati musíte z mého učení, že právě onu nekonečnou přírodu stavím na nejvyšší stupeň nad všechny jednotlivosti, považuji vše, jako sebe samého, za jeden z nekonečných tvarů její, takže především jsem závislým od přirozenosti lidské, pak ale výše od přirozenosti všehomíru, s niž zase na druhé straně jsem jedno nerozdílně.

Nuže jsme tedy příbuzni všichni v tomto prostoru nekonečném, pocházejíce z jedné látky a spojení jsouce jednými zákony a není mezi námi žádné příčiny, proč bychom se milovati neměli, jeli pravda, Giordano?

Tak tázala se ho, držíc chvějící ruku v ruce. Zraky jejich se setkaly. Ji bušilo hlasitě srdce, když viděla, jak temné oko myslitele mladého na jejím krásném obličeji spočívá a on cítil jak žár vášně do hlavy mu vstupuje. Cítil, jak to jeho tělo k jejímu táhne. Pojal ji kolem pásu a skloněje k ní hlavu svou, spozoroval, že horoucí slzy kanou jí po tvářích.

Ihned na jiné myšlénky přiveden, pozvedl se a přikročil k oknu, aby vanutím vzduchu ochladiti nechal mysl i krev, nežli by se vášni oddal úplně v její sladkém slibování.

Tu spatřil mládence, známého žáka svého z domova vlasského, spěchati k domu a nesoucího popelnici v ruce.

Když Bruna spatřil, vošel do domu a stál už před myslitelem zbledlým nad jeho se obyevením.

Zde vám, Bruno přináším hojnou látku pro slzy, pravil. Musel jsem umírajícímu jednomu slíbiti, že vám jeho popel dodám vlastní rukou. Dnes jesttomu právě měsíc, kde v Římě z něho učinili popel.

Jest to Pietro, zvolal Bruno hlasem plným nářku a bolesti. Dej sem popelnici, dej!

Ano, jest to Pietro, odpověděl mládenec. Viděl jste jej posledního jeho svobody prý, jak mi ve vězení vyprávěl.

Ano, viděl jsem jej v první den mé svobody, pravil klidněji už ale zádumčivě Bruno. Spolu jsme pracovali na tom, abychom zlomili mé okovy. O jdi, půl mého života je ten tam. A Bruno v pláči sklesl na sedadlo.

Marie pohleděla zmatečně na něho. On za chvíli povstal, vzal do rukou popelnici a postaviv se před Marii polodušeným hlasem děl: Já vám posílám svůj popel a vy nebudete moci jej více milovati, nežli já toho mrtvého. Byl to muž, jenž tak jasně kráčel ve smrť, jako já dnes k vám sem. On byl jako Kristus; zmíráme všichni jedním spůsobem, byť bychom každý učil jinako.

Marie naň pohleděla soustrastně, řkouc: Vy sám učil jste mne, že není žádné smrti a moudrý že jen na život pamatuje.

Máte pravdu, dodal Bruno. Život jest a co nám přináší a pak není nic a to jest smrť. Pozvedna se pak, zvolal: Jen vřelejší musím milovati pravdu a jen prudčeji musím nenáviděti Řím. Půjdu s vámi do Anglie.

S pozůstatky onoho velikého krajana, který tak vznešeně myslel a tak ušlechtile cítil, spěchal Bruno odtud chystat se na cestu.

Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti.

Popsala pí. E. D. Stenker, přeložil prof. L. Khlcel, 1881.

XII.

Když bylo po soudu, p. Barnes pozval Abby a Oliv-u k sobě, aby večer strávily s ním a jeho rodinou a s Proktorovic a oni všichni učinili tu dobu slib přátelství nezrušitelného. Oliva a Abby ostaly zde několik dní a Abby přijímala zde své přítelkyně ku svým výkladům.

Církev byla ve velkých nesnázích. Její nepřátelé byli své vlastní víry. Starší viděli, že nejvzdělanější a nejspůsobnější údové klonili se více méně k svobodomyslnosti a celý sbor byl doslovně rozbit. Budoucí splynutí a jednomyslnost zdála se již býti nemožnou a poznávalo se, že jest zle. Ale dřívější předsudky a přirozená ostychavost nedaly jim vysloviti své pochybnosti a přesvědčení; ale Oliva a Abby měly upřímnou úctu u všech a zatoužilo se jim po svobodnější víře, tak že církev mohla by podržeti ty dvě hvězdy jasné s těmi jasnými a pravdosměl'ými náhledy. Bylo ještě více tříd v církvi a proto spojily se ty lepší ku svolání sněmu církve, i pozvali též Olivu a Abby, aby též se dostavily, doufajíce, že před takovým množstvím výtečných údů podají se jim přivésti je do stáda Pána Krista a rev. Josiah Sanders poslal tento lístek těm dvoum dámám:

Moje drahé sestry v Pánu! Se starostí a nadějí posílám vám tento lístek vyzývající vás, abyste sešly se s přáteli svými rozličného jména v pátek o 2. hod. odpoledni do kostela ku vzájemné poradě dotyčné vašeho neblahého odpadnutí od milosti zdejší. Buďte ubezpečeny, drahé sestry že my všichni spolučujeme se v modlitbě za vás k bohu, jenž sám jediný zpytuje ledví a srdce.

S úctou Váš J. Sanders.

Na to odpověděla Abby následovně:

Příteli Sanders! Vaše pozvání je přijato od Olivy a ode mně s upřímným potěšením. My jsme rády, že máme příležitost ulehčiti našim myslím před vzdělanou společností našich spoluobčanů. My rády přijdeme před vás, nadějíce se, že Vy nám přispějete Vaší podporou, bysme se udržely na pravé cestě.

S úctou

Abby Slocum.

Tato odpověď zdála se býti tak pokorná, že obživla naděje radostná. Ale to bylo u jedněch; druzí zkoumali blíže a viděli více, ale oni tiše chovali se a šetřili času. Ztím novina o odvolání těch kacířek Abby a Olivy šířila se jako blesk po městě, s přidáním mnohých lží a všichni byli rozčíleni, jedni radostí, jiní žalostí a jiní zvědavostí jak to dopadne.

Deset minut před dvěma Squire Barnes přijel do kostela na voze, v němž bylo více dar, jeho manželka a dcera, Oliva a Abby a j ště dvě lidu městskému neznámé, totiž Susan a Fanny Proktor. Kostel byl naplněn, že tito sotva mohli projíti. Na lešení sedělo více správců církevních a rev. C. A. Bluster také, jenž byl vyďavatelem malého listu.

Abby a Oliva byly též posazeny na lešení a bylo přineseno několik stolic ještě pro jejich společnost.

Byl učiněn počátek sněmování zpěvem a slavným modlením rev. p. Childa, pak rev. J. Sanders učinil řeč, v níž bylo vyobrazeno vítané navrácení se ztracené ovce živou výmluvností. On popisoval radost v nebi, radostné plapolání letu andělského, hudbu na harfách zlatých tisícerých a to troubení trub atd. Ejhle! zvolal, archandělové le em sdělují tu radostnou novinu do nejvzdálenějších končin nebes; sestry naše jež byly na kraji už zatracení, vrátily se do lůna Abrahamova. Amen! Chvalte Hospodina! Sláva bohu! Hellelujah! atd. znělo ze všech koutů kostela a sta šátků vlálo radosti nad navrácením se dvou ztracených oveček a zpívali: Chvalte boha, od něhož proudí všecko dobré.

Pí. Slocum byl'va nyní vyzvána, by přišla ku předu a vypravovala svou zkušenost a popsala úzkost duše, když se vzdalovala od stáda svého. Bylo ticho jako v hrobě, když ona povstala a byla vedena od p. Sanderse a představena sněmu. Ona pak vlídnou tváří pokročila, poklonila se a počala:

Dámy a pánové! S velkou radostí užívám této příležitosti vyjeviti city mé před vámi. Mnohé a rozličné řeči roznášely se o mně a však já předsevzala jsem si povědíti vám skutečnou pravdu, abych zbavila vás falešných dojmů. Povědomost viny jest nejtěžší břímě, jež člověk kdy nosí a já nyní chci očistit sebe, jak dalece je možná, jelikož vina vyznaná jest na polovic odčiněná. Nelze pochybovati, že i zde jsou, jichž svědomí jest znamenané jako rozpáleným železem. Ano přátelé! vyznejme všichni chyby naše a hleďme se sami očistit i odčiniti následky hříchův našich. Největší neřest v křesťanské společnosti anglického jazyka jest zmatení si dvou slov, jedině „h“ dělá rozdíl a jak snadno se to přehledne; ta slova jsou „gobt“ a „goat“. (Něco podobného jest i slovo „bůh“ a „buchty“, a když se mluví co jest nejsvětější „byvo“ oni mají na jazyku hned „pivo“.) Lakomost jest duše všelikě snahou a první přikázání jest: „make money“! *Lakomost* pomáhá *pýše* ku prostředkům, *marnost* za služku, vydírání a šizení za služby povinná tomu bohu všemohoucímu, Gold. Oni mu tak horlivě slouží, jako sv. Pavel, jenž obíral jiné církve, aby své posloužil. A moji přátelé, pokračovala složivši ruce své, co ukazují na jiné, zdali jsem já čistší, zdali jsem já nenásledovala sv. Pavla a nepovažovala jsem to za hřích lháti a klamati ku cti a chvále boha našeho, abych dobyla zlata ku podpoře naší církve? Ale já uznávám vinu svou veřejně v této věci a prosím za odpuštění, neb jsou i zde muoží, jež jsem oklamala, ale drazí přátele, chyba jednou spáchána nemůže býti odčiněna, já ale od srdce lituji že jsem byla tak slepá a nevědomá a tak na cesty neprave zavedena od těch, k nimž jsem já hleděla co k vůdcům ku vší pravdě. Věru slepí vedli slepou a padli jsme všichni do jámy kalu. Ale já jsem dosáhla lepšího zraku a vylízám z bláta pověry

na pevnou půdu rozumu a pravdy a ráda podávám ruce a nabízím jim pomoc mou, jakou mohu.

Zaraž! zaraž! vykřikl starší White.

—Dokončení.—

Rybníkář.

Historický obraz od Aloisa Jiráska.

—Pokračování.—

Florián Libochovský v duchu se podivil, jak to pikartské děvče je slušno, a že si toho dosud nepovšiml.

„Po d blíže! poručil, hlas jeho však nezněl tak ostře a prudce, jak by se jindy zajisté stalo.

V tom P. Lippach stanuv až k samé Salomeně pokročil. Tvář na vlídno urovnal, pokud s to byl a mírně dívku oslovil. Vyptával se jí na jméno, věk, na krajiny, kde se v exilu s otcem zdržovala, poznamenal ne bez soucitu, že asi mnoho zkusila.

Regent se opět po svém usmíval a v duchu chechtal.

„Oj!“, pomyslil, „toho jezovity, jak umí s hrdličkami, je jako hedvábný.“

Salomena byla překvapena; pomátlat ji na po prvé Lippachova mírná, ano soucitná řeč, které se nikterak nenadála. Odpovídala na první jeho otázky zpříma, ač poněkud nesouvisle. Nebylo jí nic t jiti—otec už mrtev a ji při něm zastihli a také by jinak nezapřela. Však když jezovita jen tak jako mimochodem a zběžně se vyptával, co otec v krajině činil, navštěvoval-li tajné sedláky a ví-li které, tu j ž se rozpomenula, před kým stojí. Odtušila tak obecně, že druhdy v chatrčích nocovali, lidí však, u kterých t bylo, že neznala. P. Lippachu zmrzelo, však ni pohledem ani slovem nedal nelibosti své na jevo, aniž ostřeji spustil a na dívku naléhal—ale toliko ohlédnuv se mrkl na regenta a ten očima i rty se usmál, jako by řící chtěl: „Vida, Pikarté! Nedá se pomásti!“

V tom sluha vstoupil, oznamuje, že Karban vrátiv se stojí s nějakým cizincem před branou a ten cizinec hlásí se býti důstojníkem pluku páně Valdstejnova.

Lippach i regent na sebe se podívali, načež tento poručil, aby hosta ihned sem zavedl.

Kněz i regent pustivše se do rozprávky o neobyčejné návštěvě, hádali, proč asi přichází: snad s něj kou zprávou, nebo rozkazem, snad že to nějaký pobuda a Salomenu zapomněli. Stála na svém místě nedaleko krbu, odkudž milé teplo ji ovívalo. Nicméně nebylo jí tu volno a ráda by byla uslyšela aby odešla. Venku ozvaly se kroky i hlasy a do světnice vešel Jan Vostrovec. Zdálo se,že raněná noha mnoho mu nevadí—vešel jistě,pružně a jistě jako do svého. Rozhledl se u dveří okamžikem, uklonil se a pozdravil. Při tom i na Salomenu zběžně se podíval,dobře však viděl.

P. Lippach hleděl naň přátelsky a patrně čekal že cizinec udav stav svůj udá také jméno—než on obrátiv se k regentovi, jenž byl, vraště obočí, se žídle povstal, pravil důvěrně:

„Aj, což pak mne Floriáne neznáš?“

Libochovskému zasvítilo v očích a také v paměti se mu zableskl, nicméně nevyjasnil líce, nepodal přichozímu ruky na přivítanou, ale tváří se, jako by nerozuměl a nepoznával. Bylo mu jako lidem, kteří nabyvše důležitého postavení a úřadu neradi na původ svůj a běh minulý si vzpomínají a připomenuti bývají. Proto neradi shledávají se s druhy mladosti své i s lidmi kteří již sami sebou nebo přímo slovy neskvělé minulosti vzpomínají.

Tak to bylo s Libochovským a Vostrovcem. Ten světoběžník vojanský rázem připomenul někdejšímu druhu svému, že on, Libochovský, jsa synkem chudého měšťana pražského nevalně studoval, takže prokurátorství a s ním dobré bydlo staly se mu cílem nedostižným, a že musil při bídném písařství uváznouti. Ale zmatky léta 1620 zbavily ho nuzného postavení; odpadlictvím od víry, nápadným horlením pro nový směr a víru, udavačstvím a jinými nekalými službami postupoval, až stal se regentem konfiskovaného panství a tu zůstal, i když cizinským generálu bylo prodáno.

Ale již také ozval se v nitru jeho cit sebelibého zadostučinění a pýchy. Čím je onen nadaný, vtipný Vostrovec, jenž sobě z každého rád šašky tropil, ta hlava bystrá, již tak chvalitebně—c je, leda nějaký „obdaňkovaný“ důstojník a čím. on Florián Libochovský, na nějž v koleji s patra hleděl, ve společnosti pak všelijak popichovali, popuzovali a odbývali?

Hrdě vypjav hlavu, hleděl vznešeně a pátravě na Vostrovce, ve kterém už všecko vřelo—pak konečně začal:

„Ah, svitá mi, zdá se mi, ale nevím—prosím, jaké vaše jméno?“

„Vostrovec pane regente—“ odtušil ne bez ironie rybník ř.

„Ah, Vostrovec!“ zvolal regent a zasmál se. Smích ten snad měl veselým býti, ale Vostrovce urážel.

Zatím regent sluhu zavolav poručil mu, aby sklenici panu důstojníkovi přinesl a jemu posloužil. Tu také spozoroval, že Salomena dorud tu stojí.

Ještě dobře, že Lippach přistoupiv, příchozího oslovil.

„Snad ráčíte, velebný otče, s ní ještě promluviti?“ tázal se.

Salomena pohlednuvši plaše na společnost, měla se k odchodu.

„Ah, zapomněli jsme — ovšem. Ó, nikoliv—může pro dnešek jíti.“

„Stůj! Vrať se, sem to!“ spustil poje lnou zhurta Libochovský. „Což nevíš, co je slušno? Polib velebnému otci ruku!“

„Bez toho nechce mluviti. Nuže, neslyšíš? Jdi!“

Salomena pohledmuvši plaše na společnost, měla se k odchodu.

Děvče stojíc tu bledlo, s očima sklopenýma, pozvedlo je nyní a jako by váhajíc, vzhledla na regenta. Rty jeho se usmívaly a planoucí oči jen se jiskřily. Šel z něho strach. Zvolna přistoupivši k Lipachovi, naklonila se k jeho pravici, chvějíc se ustrašením i odporem.

Jezovita pak druhou ruku vloživ jí na hlavu, zbožně promluvil: „Bůh tě osviť!“

Jak Salomena ven vyšla, nevěděla, aniž co odcházejíc si vzpamatoval. Neohlednuvši se chvátala se schodů, jako by se bála, aby ji zpět nezavolali:

„Kdo je to děvčátko?“ ptal se Vostrovec, ač dobře tušil, koho to viděl, nebo Karban mu cestou pověděl o dceře bývalého správce. V dál ji maličkou, ale od té doby minulo několik let, a v rozkvétajíc panně nebyl by sám děcko svého prvního učitele, církevního správce na Milhostictích, poznal.

„Haha, líbí se vám? Však by vám měla býti povědomá“, zasmál se regent, jenž nyní patrně zapomněl, že někdy Vostrovcovi tykával, a pověděv, kdo je, dodal: „Je to tvrdá pikartka. Ale pomalu, Floriáne, nesmíš tak o evangelických mluviti,“ a ušklíbnuv se pohledl na Vostrovce a pak na Lippacha. Rybníkář se však pamatoval.

„Před císařským důstojníkem, jenž bojoval na Bílé hoře a jinde, a ránu z bojů sobě nese, volno o těch věcích mluviti,“ odtušil Vostrovec trpce.

„Aj, tedy tobě také zasvítilo světlo poznání a pravdy!“ zvolal regent licoměrně.

Vostrovec, jemuž teprvé dnes svítati počalo, neodvětil ale v duchu se zastyděl. Ten člověk ho k sobě přirovnává! — —

Lippach začal o tom, co nového s sebou přináší a zavedeň hovor hlavně na válku tak zle zuřící.

Konečně vstal jezovita, oznamuje, že musí záhy na lože, an by rád za svítání odcestoval. Regent nabídl mu, aby nejel koňmo, ale aby přijal jeho komorný vůz, jenž je pohodlnější. Lippach rád svolil a vážně s Vostrovcem se rozloučiv, bral se ku dveřím; tu však stanuv pravil regentovi: „Abych nezapomněl. Co hodláte s tím děvčetem?“

„Především, aby zřeklo se svých bludů a pak může zůstati tu na zámku ve službě.“

„Aj, chválím vaši horlivost, a prosil bych vás, abyste jí muž přenechal. S prudkou na děvče nesmíte, prohledl jsem ji. Rád bych ji sám poučoval.“

„A potom, kam s ní?“ tázal že regent.

„Dovršíme bohulibý skutek. Nechť obětuje se bohu za příhy svých rodičů a vstoupí do kláštera a kdyby tam nemohla býti—paní hraběnka Slavatová by se jí ujala.“

Regent s těží utlumil úsměv. Když ničeho nenamítal, pravil Lippach:

„Nuže dobrá. Za týden pojedu zpět a vezmu ji pak s sebou. Zatím zaplať vám bůh, co jste nešťastnému děcku dobrého prokázal.“

Když kněz se sluhou, na cestu mu svíticím, odešel, pravi regent „Velice zbožný muž.“

Vostrovec se usmál té licoměrnosti.

„Ano, velice zbožný a starostlivý. Šťastné děvče!“

Regent upřel naň zraky, jako by nebyl jist, pak se zachechtal.

„Ty bys ji také nezavrhl, co?“

Vostrovec neodpověděl, ale v tu chvíli poznal, jak to Děvče je nešťastno a p znal, že ji bude ještě hůře i kdy by tu zůstala, nebo kdyby ji P. Lippach s sebou vzal.

Florián Libochovský přisedl nyní k bývalému kollegovi a strojil se na číše. Byl vlídnější a veselejší, což hlavně to způsobilo, že Vostrovec nic o minulosti nemluvil, jakož jeni v tom shledával, že Vostrovec dosud byl v císařské armádě proti Čechům sloužil, že on v postavení svém může směle postaviti se tomu Vostrovcovi, jenž v koleji nad něj býval a jehož jazyka i vtipu se bával.

Byl také rád, že P. Lippach na lůže odešel, neboť nebylo mu tak třeba slova vážiti, číše počítati; moha hrdlo do libosti svlažovati, mohl také volněji mluviti.

„To se to tu změnilo, není-liž pravda?“ zvolal směje se.

„Až žalostně—také já se počínám měniti, ale t y s se nezměnil!“ odtušil Vostrovec.

„A proč jsi na Milhostice sobě vzpoměl a co tu chceš?“

„Mám raněnou nohu, v poli nic se mnou není. Chtěl jsem se na starého děda podívati“, pravil Vostrovec nějak důrazně.

A Libochovský jen se usmíval a napiv se rudého vína, děl: „Tomu již dobře. A co ty?“

„Já nic, jen žádám abys mně dal nějech a na den asi přestřeší, co bych sobě odpočinul. Což tvůj otec a matka?“

„Otec zemřel, matka je u mně. Pij!“

„A ten šedivý, vážný strýc, matčin bratr, vídal jsem ho — —“

„Ó, blázen stará, šel do exilia—Ale pij! pij!“

A přimhouřiv oči, prohlížel rudým hrdlem víno. Hasil.

* * *

Tou dobou Eliáš Karban plížil se po schodech nahoru do chodby k panským komnatám. Přitlačiv se ku zdi naslouchal a když nikde ani hlasu ani kročeje nebylo slyšeti, kradl se dále do vedlejšího koridoru, kdež zastavil se přede dveřmi tmavě natřenými a zaklepal, za okamžik opět. Po té bylo slyšeti závoru; když dveře se otevřely, vylil se proud světla na chodbu a v něm bylo zříti tmavou ženskou postavu, žluté vyhublé tváře a pohledu zasmušilého, plného žalostné strnulosti. Byla to regentova matka. Uzřevši bývalého šaška, pokynula stařena lehce hlavou a on vklouzl do komnaty. Dveře se zavřely.

Za chvíli teprve vyšel ven. Stará paní však klečíc teď, an odešel, a lenošky a zastírajíc tvář svou rukama, opět hořce plakala.—

Karban opatrně se bral zpáteční cestou, ale když už byl u schodů do přízemí vedoucích, otevřely se náhle dveře „pánova“ pokoje a regent drže voskovici v levé ruce, vyšel kvapně ven.

„Hoho šašku—co tu tropíš? Kdežes byl prvé a teď?“

Karban smeknuv, pohladil do čela sčesané vlasy.

„Teď jsem hledal staro známost—totiž hosta páně regentova.

„A prvé, kde žes byl?“

„Hledal jsem vítězství—“

„A kde bylo?“

„V pomoci boží a v pravdě.“

„Hoho, ty redikante, já ti povím, kde je — v moci a síle!“ A pozvednuv pravici spustil ji prudce a citelně na hlavu šaškovu i jal se ho biti. Ten však nechtěje dalších důvodů tak bolestných vyčekati, vytrhl se a seskakoval jako žába se schodů, nad nimiž regent maje čapku na uchu a svíčku v ruce, hlasitě se chechtal, až chodba škaredý ten smích dutě opětovala.

—(Pokračování.)—

FEUILLETON.

(PÍŠE HUGO CHOTEK PRO „DUCHA ČASU“.)

Příl.—Příl již více jak týden. Víš milý čtenáři v Chicago, co znamená týdenní déšť v Texasu a zvláště v městě Schulenburgu? Nevíš, ba nemůžeš si to ani představiti. Avšak přece! Představ si celé moře blát—hlubokého, hustého, černého blátа—a do tohoto postavených několik set v pravidelné čtverce rozdělených domků a máš Schulenburg po celotýdnium dešti. Tak jak je zde při krásném počasí krásně, tak ošklivě a nepříjemno že zde v času deště; obchody vážnou a zdá se, jakoby vše obleklo smutečný háv i já sedím zadumán před vchodem své lékárny a počítám „kostymry“ kteří navštěvují obchod mého konkurenta. Není jich sice mnoho a přece mu jich závidím.—Jak vidíte stal se ze mně již úplný ochodník, člověk zcela prozaický, který hledí si jen toho mamonu. Náhle padne zrak můj na obraz na protější stěně vysící. Představuje naše prarodiče Adama a Evu a jak tato poslední podává jabíko se stromu poznání. Pohled na vnadnou postavu Evy a našeho praotce Adama přivedl mne na podivné myšlenky. Za destivého neb nevídaného počasí je člověk vůbec více neb méně náchylen k filosofování. Přemítal jsem v duchu, od koho as pochází všechno to zlo ve světě, proč nemůžeme těšiti se vždy stálému zdraví, proč nejsou všichni lidé poctivými, proč není povětrnost vždy krásná, proč nemáme věčného jara a proč nežijeme věčně? Jediný pohled na naše prarodiče a poměnka na jich hříchy dají nám odpověď na všechny tyto otázky. Jak všeobecně známo nebyl Adam vůči krásné ženě svojí z kamene a chytrá Eva dovedla, jako všechny jiné ženské, slabost tu ku svému účelu vykořistiti. Chuďák Adam nevěděmky zakousl se do jejího jabíka a bylo po všem. My nesmíme ostatně. Adama pro tuto jeho slabost příliš kárati, neboť on stál asi právě jako mužové naší doby pod pantoflem Evy. Ovšem, že měl dříve promysleti; jaké neštěstí uvalí zákuskem tím na celé potomstvo a v jak bídného tvora člověka promění. Či přemýšlel o tom skutečně a představil si, co by z člověčenstva bylo, kdyby zanechal je nesmrtelným? Kdo je počtář jako je Adam Riese a dovede počítati několik tisíceletí do budoucnosti, ten setká se tu s výsledkem, nad nímž mu hrůzou vlasy vstávati budou. Zdá se skoro, jak by Adam býval takovýmto mistrem v počítání. Jak každému známo, tvrdí bible, že člověk stvořen byl z počátku co bytost nesmrtelná a úmrtí že je následek kočtálu z jabíka, který Adamu v čípku vězetí zůstal. Kdyby byl zůstal Adam při potravě zdravější mohl po dnes žíti mezi námi a těšiti se z dobrotí a pokroku svých pra-pra-pra a ještě asi stokrát prapotomků. Otázkou však je, měl-li by k pohodlnému žití na této zemi dosti místa—čítí jinými slovy: Jak vypadati by to muselo na zemi, kdyby Adam a Eva i se vším potomstvem byli na živu zůstali?

Dejme se trochu do počítání—

Dejme tomu,že počítaje od Adama a Evy každý manželský párek, který krásnou zemi tuto přítomnosti svojí oblažil

splodil pouze tři potomky—což v poměru ke skutečnosti je vzato příliš nízko; dejme dále tomu, že od stvoření Adama až po tuto dobu uplynulo pouze 6000 roků a že lidé plodnými se stávali teprvé ve svém 30 roku — vše to pojmuti, která daleko za skutečnosti zůstávají zpět — tu opakovalo by rozmnožení lidstva v poměru dvou manželů a třech dítek během 6000 let as 200krát. Geometrická formula v tomto případu byla by: 2x3|2x200 zvýšeno na stupeň 199-1. Vypracujeme-li formuli tu pomocí logaritem obdržíme maličko at1,662,226 kvintilionů.

Teď vidím však zcela zřetelně, jak laskavý čtenář a milostná čtenářka posměšně se usměje a pak se otáže: Více nic? 1,662,226 kvintilionů je ale 1,662,226 kvintilionů! Je to číslo, o jehož to dalekosáhlosti nemá mnohý čtenář ani ponětí. Přihleďneme k němu trochu blížeji.

Jak známo, měří plocha celé naší země něco přes 9 milionů čtverečních mil anebo chceme li použíti měřítka poněkud menšího ne celých 5347 billionů čtv. stop. Dejme tomu, že od času Adama a Evy žádný člověk nezemřel a že by nám připadla úloha veškeré lidstvo to na zemi umístiti. Mnoho-li pak místa mohli bychom popřáti jednomu člověku? Snad jednu čtv. stopu? To ovšem není mnoho neboť kdyby jsme lidi ty postavili k sobě (vždy muže a ženu k sobě) nebylo by postavení jejich příliš příjemné—nadějme se však přece, že by použilo i hladinu vodní. Tak třeba myslí si mnohý čtenář, ale chyba lávky! Jakmile se dá do počítání, shledá, že se mýlil středně, neboť kdyby veškeré žijící lidstvo stlačeno bylo tak k sobě, jako bývají slaněčkové v sudu, ještě daleko nesměstnali by se na zemi 1,662,226 kvintilionů lidí, nýbrž jenom asi 5347 billionů. Kam s těmi ostatními?

Tvrdí snad laskavý čtenář, že jeden čtv. střevíc místa je pro jednotlivce příliš mnoho a že by pak lidstvo muselo pro jednotlivce si vypomoci s méně? Nu, já jsem povolným! Učiňme posi vypomoci s méně? Nu, já jsem povolným! Učiňme posi vypomoci s méně? Nu, já jsem povolným! Učiňme posi

Nové příspěvky k názornému vyučování z mluvnice:

1. Nepravidelné stupňování slova velebný:

Velebné, důstojné, ale-důstojné.

V předsíni blázince.

V jednom humoristickém časopisu viděl jsem nedávno obrázek: velké množství lidí dralo se do kostela, nad jehož hlavním vchodem skvěl se lákavý nápis: Revival Meeting (povzbuzující shromáždění). Z postranní branky kostela vycházelo několik mužů a žen, kteří s přepjatými posuňky a vytřeštěným zrakem lezli po žebříku do sousední budovy, do blázince. Na tomto byl nápis: Musí býti zvětšen.

Nadržka tato je drsná ale až příliš pravdivá. Náboženské šílenství vyžaduje si v Americe nesčíselné oběti, více než v kterékoli jiné zemi. Kdo se někdy súčastnil amerických revival — meetingů, při nichž bývá přítomno až 20 000 lidí a pozoroval výjevy které následují, kdo poznal bohoslužbu, kostelní a školní zařízení wesleyanských methodistů, ten neubrání se jakési hrůze. „Methodismus," pravil mi vynikající kněz německý, který po delší době v Americe se zdržoval, „pomate ducha a úmrtví jej."

Jednou v neděli udělal jsem si výlet s tímž knězem do Sing Singu. Abychom dostali se do lesa v němž právě methodisti obývali meeting, museli jsme vylézti na pahorek, s něhož jsme přehlédli několik krajinu. Pod námi viděli jsme velikou paseku pokrytou bezpočetnými stany, mezi nimiž se to hemžilo jako v oulu včel. Uprostřed této prozatímné osady nalezalo se vyvýšené místo, na němž zřízeno bylo řečiště. Odtud jako paprsky táhly se ulice stanů na všecky strany. Když jsme přišli k řečništi, drápal se právě na něj jeden kazatel: Chudák, vydělával si chleb svůj v potu tváře. Na jeho řeči mimo divokých posuňků nebylo nic zvláštního. Červencové slunce pražilo do hlav a tu ani metodistický flanďák neubránil se jakési zemdlenosti. Brzo po kázání potkali jsme jednoho černocha, jejž jsem už dávno znal co sklepníka jedné novoyorské restaurace, a ten byl celý blažen ba vyznamenán, když jsem ho požádal, aby nám dělal průvodího a vše co znamenitého vysvětlil. Za jeho vůdcovství procházeli jsme se na rychlo sestavenými ulicemi. Vůdce náš nadán byl neobyčejným, pozorovatelským talentem, jaký obyčejně u černochů se vyskytuje, a vše znamenitější nám vysvětloval. O kazateli, jejž jsme právě slyšeli, pravil: Byl to jen začátečník, ale se šestihodinovým viakem příjede sem znamenitý kazatel reverend Z. a ten bude mít hlavní kázaní. S pěti—i šestihodinovým viakem přibude sem tisíce pobožných.

V táboru byla i restaurace, v níž prodávána byla led vá limonada, koláče též i masné pokrmy. „Jimmy" pravil jsem průvodčímu, mně není dobře, mohl bych zde někde dostati trochu hořké kořalky?" „Ovšem, pane, třeba koňev, ale až po sedmé hodině. Já už Vám cestu ukážu. Ucházel jsem se o dovolení k prodeji, dodal, v noci dějí se znamenité obchody, ale jeden reverend přivedl sebou svého příbuzného sklepníka ze Sing Singu a ten ovšem má přednost." „A což se zde prodává kořalka i v noci?" tázal se můj průvodčí nemálo udiven, „vždyť ty metodisti jste přec temperenciáři." Zajisté že, pane, pravil Jimmy ale když se setmí, tu se čerta kdo o to stará, reverendi mají sami pro sebe meeting-house tam nahoře a hned vedle v té besídce dostanete tolik brandy mnoho li chcete, musíte ale vejít tamto ze strany a nevabuzovat pozornost. V noci pak, dodal šeptem náš průvodce, šelmovsky očima mžouraje, můžete zde leccos spatřit. Jeť zde tolik žen a dívek, rozčílení je všeobecné není divu — — — —" „Dosti, Jimmy, pravím, slyšeli jsme více než jsme si přáli." Zdvořile děkujíce rozešli jsme se.

Šestá hodina se přiblížila, v táboře nastala veliká tlačenice a na harmoniu zahrána píseň:

„Happy day, happy day,
Jesus washes our sins away" když tu stoupal na řečiště vyhlášený kazatel, který dle silné, složité postavy, býčího týlu a mohutného hlasu mohl už něco dokázat. Kolem kazatelny nalamohutného hlasu mohl už něco dokázat. Kolem kazatelny nalačilo se na tisíce lidí. Řečník rozuměl svému řemeslu. Začal mluvit pokojným tónem, pomalu, ospale, téměř šeptem, pak jako by probouzel se ze sna, poznenáhla byl čilejší a ohnivější a líčil všelijaké osobní příhody, při čemž prohodil tu a tam žert, tak že mnohdy celé shromáždění vypuklo v dlouho trvající smích. Tu najednou beze všeho přechodu, stal se opravdivým přísným, tvář se mu zachmuřila, slze vstupovaly mu do očí, a vzlínaje vypravoval osudy jedné, rodiny, v které zahnízdilo se obžerství, živými barvami malioval domácí výjevy a pohnutlivými slovy varoval své posluháče. Vzlínání jeho nalezalo všude ohlasu, se stran zazníval pláč, ženy lomily rukama a jedna paní do konce omdlela. Konečně přišel hlavní trumf. Kazatel začal rukama kolem sebe mávati jako posedlý a hromovým hlasem volal, nyní že přišla hodina probuzení, nyní že každý má činiti pokán a otevříti nitro své. Kazatel ještě jednou napnul strašně své plíce a pak náhle utichnul. V táboře panovalo hrobové ticho. „Kdo slyší varující hlas boží" pravil kazatel pozvolna šeptem, „přistup blíže, vzdej bohu čest a slož vyznání před celým shromážděním."—„Já!" volala stařena nedaleko kazatelny, „zde!" křičel muž druhé strany, a dral se ku předu. Netrvalo to dlouho a kazatele obstupovalo asi čtyrycet kajícníků. Shromáždění po činalo si stále divočeji, šílenější, na jednu ženu přišly křeče, sliny lítaly jí od úst a musela býti násilně z tábora vyvedena. Jiná ženština, chorobného vyzílého, nepříjemného vzezření vypravovala svůj život, o utrpení, svedení a konečně o vítězství — — — — já a můj přítel nemohli jsme se ubránit ošklivému pocitu a proto raději jsme odešli ani konce nedočkavše.

(Pokračování.)

Dva dobré kočáry na prodej, k zeptání v č. 236 12. ul.

HLEDÁ SE nájemník pro krám [store] s obydlím 25x90 v cihelném dvoupatrovém domě čís. 27 Canalport ave. naproti první české lékárně. Krám tento se hodí pro každý obchod, případně krejčovskou dílnu neb strávní dům. **Nájemné $20 00 měsíčně.** K doptání u majitele **L. Blahnika** v lékárně, čís. 88 západní 18. ul. Chicago.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 468 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 27. LISTOPADU, 1881. ČÍSLO 15.

KAREL MARX.

Velmi znamenitý myslitel a hlasatel zásad dělnických pokročilých, Karel Marx, narodil se 5. května 1818 v Trieru, studoval napřed práva v Bonnu a Berlínu a pak se věnoval studiím dějin a filosofie. 1841 přišel do Bonnu, aby se tu usadil co professor filosofie. Poměry jej ale zdržely od toho. Napsal do časopisu tamního „Rheinische Zeitung" několik článků, které se tak zalíbily, že byl požádán, by převzal řízení listu toho. Než dvojnásobná censura potlačovala jeho snahy všemožně a když nechtěl skrotnouti, byl list 1843 zastaven. Při novinářství tom byl nucen k vůli několik otázkám národohospodářským věnovati se jejich studiu. Z tohoto povstal důkladný spis „Das Kapital," který v dělnických poměrech způsobil obrat úžasný od doby vydání svého. Marx nespokojen s copaistvým „starého" světa, jak tomu říkával, opustil jej a zatáhl se do svého pokojíku odloučen od světa; říkaje, že v tom světě starém vládnou jen copaři a vládnou jen tak, jako červi v mrtvole, jíž obývají. Byl pak přeplněn spisování a uveřejnil mnohé práce v Paříži a pak Brusselu. Praví mezi jiným: „Co máme za úkol jest bezohledné posuzování stávajících poměrů, bezohledné v tom smyslu, aby se rozebírání samo neobávalo výsledku své práce, aniž by se obávalo stávajících mocností.—Zbraň kritiky nemůže nahraditi kritiku zbraní, to jest hmotné násilí, avšak i nauka se stane hmotnou silou, jakmile uchvátí pro sebe davy lidu. Nauka musí snažiti se po tom, aby zvrátila všechny poměry, v nichž se člověk nalezá co bytost zotročená, nízká, opuštěná a pověrčená. Kdo ale má zničiti ty poměry? Musí to býti třída, jejíž nároky jsou společné a jejíž boj za práva jest bojem za všeobecná práva. Touto zvláštní třídou jest dělnický lid. Filosofie nalezá v lidu tomto své hmotné zbraně, jako tento lid nalezá ve filosofii své duchovní zbraně, a jakmile blesk myšlénky vrazí do této půdy lidu, způsobí vymanění těchto otroků k celým člověkům.

R. 1847 vydal posouzení Proudhonova spisu „Filosofie bídy" pod názvem „Bída filosofie." Jest to po „Kapitálu" nejlepší jeho spis dělnický a v něm ponejprve se mluví o onom boji dělnické třídy a o jeho významu v novém nastávajícím světě. Praví tu: „Hospodářské podmínky nejprve přeměnily většinu obyvatelstva země v dělníky. Panství kapitálu těmto dělníkům dalo zvláštní postavení společné, které nese s sebou zvláštní společné zájmy. Tak jest tento dělnický lid postaven pohromadě co zvláštní třída proti kapitálu. V boji, jako při stávkách spojuje se tento lid a ustanovuje se, co zvláštní moc. Zájmy, které hájí, stanou se zájmy té celé třídy. Třídní ten boj stane se bojem politickým." Jednotyřemeslnické, Trades-Unions,

považuje Marx zaj stálé jednoty dělnické, jichž jest ku zdaru boje nevyhnutelně zapotřebí.

Socialismus a komunismus v něm nalezly nejschopnějšího hajitele a vyvšetlovatele, kterýž není do dnes ve svých důvodech přemožen. V „komunistickém prohlášení“ z roku 1847, sepsaném jím a Engelem, stojí mezi jiným: Dosavadká měšťanská společnost povstalá ze společnosti lenní staré, zavedla mezi sebou nové třídy, nové spůsoby potlačování, nové zjevy a boje na místo starých. Ona ale protivy tříd zjednodušila. Jen dvě třídy stojí si teď proti sobě nepřátelsky: Měšťáctví a proletariát. Měšťáctví postaralo se o to, aby stát a správa jeho vedly se vesměs jen v jeho prospěch a aby všechny zákony byly jen na ochranu jeho sestavené. Tak jest tomu také ve všech zemích. Stůl jest měšťáků a pro ně a z nich.

St jsě s měšťactvem, které vrcholí ve velkovyrabitelích, šla se třída proletariátu, a čím více přibývalo milionů kapitalistům, tím více přibývalo dělnictvu rukou a krků. Postavení mezi nimi mizelí den se dne. Někteří přistupovali mezi stavy měšťácké a ostatní klesali mezi dělníky. Lid tento byl stále více utlačován a vydírán a nemohl se vzmoci, aby se postavil na vlastní nohy, na vlastní pravi, ale stal se otrokem vesměs. Zákony jeho ostrostí stvrzující stvrdly a zkorovatěly a těžko jest je zlomati. Pod nimi sklání lid hlavy své—ale kdyby jednou lid ten si vzpomenul hla y své vzpjčil z pod poslušnosti otrocké nepřirozených zákonů svých, bude bořením třídám, na jeho hlavách postaveným, zle, neb musí pak postavením se jeho proletářů padá, na níž kapitalisté stojí a mysli, že pevně stojí a oni budou vyhozeni do povětří. Měšťáctvo bude a musí nevyhnutelně pokračovati směrem nastoupeným dále a nic nesvedje se cesty té a tak si bude kopati samo hrob, neb jest jisto a nevyhnutelno po zákonech přírodních, že musí nastati jednou den, kde lid dělnický pozvedne své hlavy celý a kde celá budova na jeho bedrách otrockých spočívající se povalí a měšťácké osoby a pojmy povalí i zničí. Proletariát jednou zvítěziti musí—kdy, to nedá se určiti. Snad brzo, snad dlouho. Komunismus jak nemá v úmyslu odstraniti všechen majetek vůbec, pyšrž tak jako francouzská revoluce odstranila všechen majetek lenní, feudální, a na jeho místo nastal majetek měšťácký a zavesti majetek společný. Majetek stranší majetek měšťácký jest založen na třídním rozdělení lidu, kterážto podmiňuje vyssávání jednoho člověka prácе člověkem druhým a pojišťuje námezdnou práci ve společnosti. Komunismus nebéře nikomu moc, aby si osvojil plody společenské práce, nýbrž jen tu moc ubírá, aby se si jeden mohl druhého podrobiti podmaněním jeho práce.

Jakmile bude námezdná práce odčiněna, nastane jiným pořádek ve společnosti, pak přestanou podmínky třídění se společnosti přestanou všechny třídy vůbec—bude rovnost a bratrství provedeno. Na místo staré společnosti měšťácké s její třídami a protivami jejich nastoupí společnost acela nová, kde bude svobodné vyvinutí a vzdělání každého jednotlivého podmínkou vzdělání celku. To provedou dělníci. Oni při tom neztratějí pranc. Oni skoro stále v soudech. Pak ale 1849 byl vypovězen a utekl se do Londýna, když ani v Paříži nemohl zůstati a zde zůstal až po dnes. Zde věnoval se pilné práci studií pomocí veliké knihovny veřejné, a dopisoval do New Yorkské Tribuny až do doby války. 1867 vyšel první díl velikého národohospodářského jeho spisu „Das Kapital“, který byl hnedle do ruského a pak do francouzského přeložen. Jest to první díl celého díla zamýšleného, na němž pracuje spisovatel bezpochyby dále dosud. Ji nak po celou tu dobu zdržel se veškeré politické činnosti u veřejnosti.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. D. Z.

Bruno v Anglii. 1583—1585.

I.

Pyšný korábpln po Temži vzhůru. Na břehu stáli tři muži a jejich služebníci, kteří už z daleka pozdravovali paní jednu, a mládence stojící na palubě a mávající šátky svými. Dělo na lodi zadunělo a tato se přiblížila ku břehu. Paní ta Marie Castelnau, vrhla se jednomu z čekajících, panu z Manvissierů, svému manželu, do náruči a pošeptala mu několik slov. Vi Brunovi uchopil jej radostně za ruku a představil jej dvouma ostatním, již čekali byli s nim. Buďte nám vítán ve veselé Anglii, volal. Přivádím vás svým přátelům, kteří budou pro budoucnost i vašimi přáteli: zde máte před sebou přítele a služebníka Alžběty panenské, sira Filipa Sidneyho, jenž dovede tak dobře kolena svá ohýbati u dvora, jakož umí umělé vísti pero a mocně mečem. Zamilujete si ho, neb jste si oba stejně kletými kacíři. A zde pozdravujete ušlechtilého pána Folia Grenvilla, jenž mnoho učené tak často do vlasů si vjížděti, že bychom smíchy mohli popukati. Bude jí těšiti, pakli byste ty puntičkáře v jeho domě někdy za nos povodil, neb jest jejich zapřísáhnutým nepřítelem.

Buďte vítán bloudící rytíři filosofie, volal pak šlechetný Sidney potřásaje vřele rukou Brunovou. My vás už dávno známe a cítíme, co jsme četli vaši komedii „Candelaje“. Vy jste se nám pro svou svobodu velice zalíbili, neboť my se tak málo staráme o těch 39 článků královské víry, jako o sněm tridentinský. Jen ku mně pilně docházejte, bychom se spolu mohli pobaviti a potěšiti.

Grenville pozval Bruna ihned na popeleční středu k sobě, aby mohl tam pokárati hlavního z puntičkářů copařských, jenž poplrá rozhodně nauky Kopernikovy.

Šlechetní pánové, pravil Bruno se všech stran takto vřele vítaný, pohlížeje na jednoho podruhém a nejvřeleji na svou ochranitelku novou, Marii. Přijměte díky mé, že jste lodici žití mého přivedli do přístavu pokojného, neb všude dosud nalezal jsem skaliny nebezpečné, na nichž by byla se stroskotala. Tu svatý otec nasázel do moře daleko široko ty nejsilnější balvany do cesty plavci každému; tu zase Calvinismus posel jiné končiny skalisky, ne tak hrozným; zde opět vašich 39 skalisek vládou nasetých překáží a vím, že o ně rozbila se tak mnohá pevná lodice. Slepým bych byl, abych nemusel viděti slunce vaší přízně a nevděčným, abych je nepocitťoval. Budu vám děkovati jak se sluší, spoutáním našich jmen k sobě, bychom tak kráčeli do bud ucího světa společně.

Teď však pánové, pravil bystrý Sidney, nestojme zde v mlze a vlhku, ale spěchejme raději pod střechu, kde se nám jistě dostane žádoucího poučení. Doprovodíme vás pod ochranu francouzských lilií a francouzské růže, šlechetné paní z Manissier a budeme vás chodit posloužat. Ať jsem prolet, pakli jednou nohou vkročím do kostela, co vy budete v Londýně.

Neslíbuj tak na rychlo, sire Filipe, volal Grenville, hroze mu prstem. Tys se sotva zase usmířil s královnou a víš přece, že dvory jsou všechny nábožné.

To jest zdali se nábožnými býti, odvětil bystrý Sidney a sice jen proto, aby poddaní tím jistější nábožnými byli a zůstali.

Vy jste zde přece jen mrzáci proti Římu, co tento za umění dovede, vyprávěl cestou Bruno k průvodčím svým. Já byl v klášteře a nežli jsem se nadál, naučil jsem se při otcenášich pochybovati, zdali se mám ještě ně aký další o čenáš pomodliti a tu jsem se pomodlil ještě jeden, abych nim pochybnosti své o něm zahnal. Opat mne pou il, že smím pochybovati, jak jen chci, jen když zevně zůstanu poslušným—a s nebezpečím života vypracoval jsem se z pavučin

břichatého římského pavouka křižáka. Zde jsem teď mezi vámi.

Dostali se pak brzo do paláce vyslance francouzského a Angličani odloučili se od nich, slibujíce, že jej odpoledne odvedou s sebou, aby mu ukázali kus Londýna.

Bruno byl teď blažen, věda, že jeho učení jest chráněno a byl plin naděje, že mu bude moci získati nových přívržence. Kacířská krev v něm probíhala živěji, co si představoval podoby ušlechtilých těch nevěrců, s nimiž se dnes byl seznámil při prvním vystoupení na hostinný břeh Anglie.

II.

Nadešel večer popeleční středy a dům Folia Grenvilla byl vyzdoben pro přijetí hostů. Na širokých schodech vedoucích nahoru do sálu, byly květinové ozdoby a netrvalo dlouho, počaly na nich řinčeti i ostruhy rytířů. Hostitel byl pozval mnoho šlechticů, kteří si přáli slyšeti Giordana Bruna. Sál byl osvětlen svícemi a poháry byly vesměs dobrým vínem naplněné. Hostů se sešlo hojně a byli veselí. Giordano Bruno seděl vedle svého hostitele. Naproti němu seděl veleučený doktor z Oxfordu, jmenem Torquato, oděn jsa v háv ametový, nesa na krku dva zlaté řetězy a na každém prstu maje nejméně půl tuctu zlatých prstenů. Choval se velmi pyšně a nadutě, pozvedal jednu ruku, aby jejt bělost a bohatost na prsteny bylo znáti a když otočil hlavu na jednu neb druhou stranu, otáčel s ní v nabubřenosti své celé hořeuní tělo. Když k hostiteli i ějaké slovo promluvil, dbal toho, aby byla řeči polovina větší latinská a probazoval také stále latinské průpovídky latinských spisovatelů, ač dával dobře pozor, zdali jest jim rozuměno, aneb zdali házi je jen jako hrách na stěnu. Na Brunona pohlížel jako s úsudy a povrživě. Nikdo se nesnížil k oslovení ho, jenž nenuceně a prostě choval se mezi přáteli svými.

Posměšný Grenville pozval k tomu také Vlacha jednoho, který byl znamenitý posměváček a napodobitel posuňků lidských a posadiv jej za učeného doktora, nechal aby tento padělal všechny směšné a vážné posuňky doktorovy, by tak obecenstvo přítomné se více bavilo

Učený doktor zakašlal a po tom následovalo jako dunění Jupiterova hromu dlouhé. Tu obrátil se učenec na Bruna a pravil: „Tedy vy chcete dokazovati věty Kopernikovy, jeli pravda, a snad ještě některé jiné paradoksie?“

Bruno odpověděl: Já nehledím očima Kopernikovýma, aniž očima Ptolomeje, nýbrž mýma vlastníma. Ačkoli pozorování oněch jsem za mnohé povděčen a používám jich co základu přemýšlení svého, přemítám dále samostatně, věda, že onino velikáni často sami nevěděli jak veliké poklady odkryli, jako ona tebanská věštkyně, která sice vidě la do budoucnosti, jako prorokyně, ale sama nevěděla o tom ničehož, co viděla. Pakli se ale vám budu líbiti, můžeme dnes mluviti i espolek o nekonečnosti všehomíru.

Vy tedy považujete za možné, že by mohl svět býti nekonečným?

Vy snad myslíte, že jest možno, by byl konečný?

Ach, volal se smíchem Torquato nafoukaný, což mi tedy jen udejte terminus a quo, terminus medii a ostatní terminy všechny, abych věděl jak to chcete dokázati.

A což, zvolal Vlach posměváček, pohadna doktora učeného kolem krku o což byste tomu konečně asi řekl, kdyby se to dokázalo, učený doktore?

Jednoduše bych tomu nevěřil, neboť ani pak by mi takový nesmysl nemohl jíti do hlavy.

Bruno odpověděl:

Vaše pochybnosti o této pravdě pochodí z toho, že chcete tuto nekonečnost pozorovati svýma očima, na místo abyste ji poznával svým rozumem. My počínáme činiti svá pozorování smysly svými, avšak rozum jest ten, jenž tato po zorování jednotlivá musí spojiti, aby nám něčeho celek mohl představiti. Někdy také smysly klamou a rozum slouží k tomu, by jejich sdělení opravil, až všechny dohromady souhlasně jsou poněvadž v nekonečné přírodě nemůže býti žádné protivy.

Jak tedy a kde nalezáte tuto pravdu?

Ve všech předmětech, jako v zrcadle, do něhož se dívá rozum pomocí smyslů, svých pomáhačů. Co se ale týká této nekonečnosti všehomíru, toť tážu se vás, kdyby byl svět konečný a mimo něho bylo by to nějaké nic, kde by se vlastně svět nalezal.

Aristoteles tvrdí, přerušil jej Torquato, že nevrchnější klenutí nebeské svět obklíčuje. Za touto pak stěnou nalezá se bůh, bytost rozumná a nehmotná.

—Pokračování.—

Vojtěchovy cesty v osvojené domácnosti.

Popsala pí. E. D. Slenker, přeložil prof. L. Klácel, 1881.

XII.

—Dokončení.—

Abby obrátila své jiskřící oko k němu, napřímila se, hleděla jak s vrchu na něho a zvolala: Kdo jste vy, jenž mne chcete zbaviti práva slušného slova a vyloučiti tyto občany svobodné z vyslyšení pravdy. Jste vy ten nevinný muž, jenž by zde směl vystrkovat rohy své. Snad vás nezná toto shromáždění, že vy často břešíte proti osmému přikázání. Vy často mluvíváte o splacení půjčeného času. Já jsem spozorovala, jak jste prospal ten půjčený čas a chrápal při tom, místo byste platil svůj dluh.

Zde byla Abby zastavena v řeči od rev. W. S. Blacka. On byl kdys správcem duchovním, ale nyní ne ěl svou obec, než rád se vyplnal a tak kázal, aby paní Slocum nemluvila více utrhačné řeči. Ale ona dívala se mu do obličeje pravila: Reverend Sir, prosím, jak je to dávno, co jste kázal v jisté škole hrozně proti rušení soboty a pak jste jel k farmerovi a přivezl jste v neděli domů tolik pytlů obilí, co jste právě mohl uvésti.

To pobouřilo t prva sršnovo hnízdo, ale jelikož bylo přítomných svědků toho děje, nebylo možno to zamlouvati.

Tu přišel pan Sanders a pravil k Abby: Již nesmíte mluviti více, neb jest to proti svatosti toho místa mluviti proti voleným správcům církevním.

Ano odpověděla: Nechte rozhodnouti ty občany, mámli přestati, neb pokračovati.

„Go on! go on!“ bylo voláno se všech stran stavení. Poučte nás o pravdě byť i nebesa spadla.

Já ale pravím, že ona nesmí mluviti déle, řekl Josiah hněvivě. Já nechci zde sedětí a poslouchati takové sprosté hany našeho svatého náboženství a trhání našich posvěcených duchovních.

Tu Abby vážně a skromně pohlédla na něho řkouc: Reverend Sir! já tážu se vás v přísné opravdivosti: Jste vy poctivý, bohabojný muž, neb nepoctivý pokrytec? Já vás znám dávno a dobře, a celé město si povídá s rozličnými přízvuky o špatných skutcích vašich, ale poněvadž jste starší v církvi, žádný nechce veřejně vás potahovati k spravedlnosti. Nad vaším krámem visí zlaté slovo z bible a nade dveřmi, jimiž vcházíte stojí: „Buďte poctivi před bohem a lidem“, ale slyším, jak vás jmenují šibala a podvodníka. Zná to dobře obecenstvo a já mám i důkazy, jsou-li žádouci.

To bylo příliš pro takového vysoké o úředníka církevního; ti svatí se horšili i stal se takový zmatek, že nebylo možná rozeznati svaté a hříšníky a tak rozešel se sněm, aniž byla Oliva slyšena. Ani nebylo poslední požehnání, ani obyčejné modlení, ani rev. Bluster nemohl si nic napsati k uveřejnění.

Minulo as 16 měsíců od tohoto velkého sněmu, co Oliva poslala tento list své přítelkyni Abby:

Milá přítelkyně! Dostala jsem tv ůj vítaný list, s upřímnou nejčistší radostí a těšilo mne, žes docílila rozvedení se Slocumem a jsi živa v pokoji a šťastně. Já tvrdím, když si pomyslím, jak blízko on byl již svému zločinnému cíli uzavříti nás do blázince. Ale on přec zasluhuje politování, až nezaslouží lepšího osudu. On trpí mnoho a pije mnoho a ztratil skoro zrak výbuchem prachu chlapců rozpustilých. Ty se ptáš, jak se mi líbí manželský život? Já jsem blahá jak ptáček. Harry a otec jeho jsou společníci p. Barnese a dobře se jim daří. My stavíme nový dům a vystavíme si hopěkný a přihodný. Víš, já mám tři tisíce dolarů po mé matce, Harry praví, že polovice má ostati na úroky a to pro mé vlastní užívání. On chtěl mi to nechat celé, ale já jsem pravila: „Na rovné právo pro rovné společníky!“ Druhý den jsem byla u Fanny. Harry se jí chlubil, jak čípernou a hezkou ženku má.—A nyní mám pro tebe dobrou novinku milá Abby, a vím, že tvé mateřské srdce zaraduje se tomu. Můj milý otec a já jsme zase přátelé, o jak jsem tím velmi potěšena. On přišel k nám po mé svatbě a dal nám své požehnání. On jest zde as třikráte za týden a až budeme se míti hotový svůj nový dům, on bude s námi v něm, ale bude mi zvláštní světnici pro sebe. On byl jako zničen, když si pomyslil jak není nyní k ničemu více na světě. Ale náš otec Proktor, jenž má své cesty, šel k němu v neděli po tor: Pojďte a buďte mužem, vzchopte se a buďte zase něčím. Již jste na cestě pravdy, nyní jste osvojen. Oliva je šťastná a těší se z vaší lásky. Buďte šťastný a čtěte v bibli, jak čte Oliva a Fanny, jako v každé jiné knize bez předsudku a brzo zmizí mlha před myslí vaší. Otec ostýchavě uposlechl a nyní již jest nevěřec jako my jsme. On již dí, že lid dělá si své bohy a ne naopak. Domyslíš se, jak z toho jsem byla velmi potěšena, Abby. Ale již měj list jest příliš dlouhý, já uzavírám upřímným přáním zdraví a radosti.

Tvá přítelkyně Oliva Newton Proktor.

Tak dokončili jsme povídku o Vojtěchových cestách. Vidíme, že spravedlivost zvítězila a vytrvalost upřímná odnesla ovoce trpělivosti své. Darebáci licoměrní skládili, co zaseli v životě svém. Naše mravní naučení jest jednoduché, jako denní světlo: Jest to dobré jednati vždy správně a míti svou cestu, jako Vojtěch, totiž svou vlastní.

Rybníkář.

Historický obraz od Aloisa Jiráska.

IV.

Druhého dne záhy z rána bylo na nádvoří Milhostickém velmi živo. Do komorného kočáru, do něhož čtyři koně zapřáhli, vsedl P. Lippach a regent Florián Libochovský, aby velebného otce na znamenitý kus cesty vyprovodil. Tři ozbrojení pacholci koňmo tvořili salvu guardii; jeden z nich vedl také páně regentova jízdeckého koně.

Když průvod temnou branou zámeckou přes dunící most vyjel a zrakům zmizel, oddechli sobě všichni; nebylo nikoho mezi čeledí, jenž by regenta nějak obzvláště rád vidal. Teď se jim na celý den ulevil!—

Eliáš Karban, jenž byl především sluhou páně regentovým, nejvíce uvolnění pocítil a pánu svému upřímně rád by přál, kdyby ho nějaká příhoda na několik dlouhých dnů zdržela. Teď šukal sem tam; viděli ho u prádelny, pak loudal se kolem bytu kuchmistrova a již zdálo se, že současně viděli ho u toho oficíra, co tu byl hostem — pak Eliáš zmizel a darmo se po něm starý šafář ptal a jej sháněl.

Na východní straně skláněla se vlastního zámku k zevnějším opevněním nevelká stráň, kterou neboštík pan Vojkovský před časem, hned jak za mladých let panství po vém otci převzal, dal stromy čisté vysázet a proměnil ji tak v malinkou oboru. Od těch dob stromy ovšem velice zmohutněly a podrost i křoví, poněvadž za posledních let nikdo o místo se nestaral zhoustly a zdivěly jako v lese.

Jen cestička, vedoucí shora s tarasu na stinný dol u pěkném vinutí, připomínala, že tu jindy jimak bývalo. Kapmenné, nyní omšené lavičky, v pravo v levo na příhodných místech postavené, kynuly k odpočinku v hlubokém chladivém stínu. Teď nikdo tu neusedl a jestli že komu ze zámku bylo tudy jíti, sotva povšiml sobě několika kamenných soch u cestičky pěkně na vysokých podstavcích postavených.

Neboštík pan Vojkovský schvalně sobě Vlacha jakéhosi z Prahy na Milhostice pozval, jenž tu s nemalým náklamem vytesal a postavil po přání pánově několik heroitských figur z časů pohanských. Již podstavce jejich zarostly a houštiny bršlenu a bělokvětě kališný plné nyní rudého plodu popínaly haluze své až k samým sochám, na jejichž hávn a zbroji tu tam zelenavá plíseň se uhostila. Za léta paprsky slunečné nesnadno rozloužitými korunami a houštinou pronikaly, však pozdní jeseň teď jim nebránila.

Byl krásný, jasný den a tím krásnější a milejší, ano takových dnů plných svitu slunečného v tu pozdní dobu nebývá. S lavičky nedaleko sochy Martovy povstal Jan Vostrovec a bral se volným krokem cestičkou na horu k tarasu. Zvolna jde, o hůl se opíraje v těch místech, jež bujnosti jeho chlapecké sotva stačívala. Jak se všecko změnilo! Na tato místa uhodil jenom první mráz obecné záhuby a jak tu již smutno! Vostrovec od večerejška nezhavoval se vážného přemýšlení. Dnes v noci málo spal, ač byl unaven, ač jej regent uložil snad naschvál, aby moc svou ukázal a jej bodl, do hebounké postele v bohaté komnatě někdy mladým panem Vojkovským obývané.

Často stanul a hleděl k zemi hrabal holí v sežloutlém i rudém listí javorovém, jehož tu bojně kolem leželo. Pak zase kráčel dále, až opět se zastavil. Ale tu hlavy nesklopil, než přes houštinu, za kterou stál, hleděl před se na tapisérie, kde na kraji vybledlého trávníku stromovím vroubeného, kde na stupních toho vodometu spatřil Vostrovec mladičkou bledou dívku tmavých vlasů. Poznal ji.

Salomena hleděla před se dolů do hlubiny plné stromoví, kdež vzduchem jasně ozářeným zachvěl se chvilemi padající list.

Ubohé dítě!

Není těžko uhodnouti, nač myslí. Vostrovec zamířil k ní, aby s ní promluvil. Dívka ho pro houštinu mladých smrčků a jedlí nespozorovala a také v zamyšlení svém neuslechla. Již stanul na blízku, již chtěl na trávník vystoupiti, v tom mezi stromy proti sobě zahlédl dvě postavy, mířící patrně k Salomeně. Již ven vystoupily, již je spatřila. Tot Karban s černě oděnou paní, žlutavé tváře.

Děvče se jí na první pohled leklo; když však pohledla do těch zapadlých, smutných očí, tentam všechen odpor, který ji byl prvé opanoval. Jen lítost a bázeň jakási zůstaly v duši mladinké, přísně vychované dívky. Věděl-at, že regentova matka zříkajíc se evangelického učení náhle oněměla.

Stará paní Salomenu dnes po prvé viděla. Usedla vedle ní a chopivši se jejích rukou, hleděla na ni soucitně, bolestně, až Salomeně oči se zakalily.

Karban stoje vedle nemohl hleděti na trapnou tu scénu beze slova, bez hlasu ale plnou blubokého zrušení.

„Pověděl jsem paní, žes tu a jak sem jsi přišla. Ráda by s všela o exiliu, též o smrti tvého otce.“

Štařena přikývla hlavou na znamení, že tomu tak.

Salomena jala se vypravovati, jak byli ve vyhnanství, co tam zkusili a když jmenovala krajany, s kterými se v cizině setkali, zavzdychla stará paní, slyšíc nejedno známé jméno a mezi nimi i bratrovo; zavzdychala a nad koleny rukama zalomila.

„Slyšeli jsme, jaké v Čechách děje se všem věrným násilí. Tu řekl otec, že nelze bratrů nechati bez posily a potěchy. A tak v přestrojení až sem jsme se dostali —“ teď již obšírněji než P. Lippachovi pověděla o činnosti svého otce plné obětivosti a nebezpečenství.

„Až pojednou se roznemohl a—“ Třesoucí se hlas dívčin umlkl a přes líce řinuly se jí slze. Teprve za chvilku vzmužilší se pokračovala: „Před smrtí vyprávěl mi svůj sen. Zdálo se mu, že byl v nějaké velké bibliotéce. Přehlédaje ji našel knížku, jejíž titul latinskými, zlatými literami byl takový: „Spravedlivo jest, aby spravedliví byli mordováni, potom korunováni!“ Knížka se mu zalíbila. Aby v příhodném času ji čísti mohl, vložil si ji pod levé paždí a v tom se probudil. Pod týmž paždím místo knihy blízu našel, od kteréž na čtvrtý den umřel. Ach, jak těžko se loučil, jak bolestně! Salomena znovu nedomluvila, slze přelévajíc. Pak sepjavši ruce, vaštkala: „Drahá paní, pro hoží smilování slitujte se nade mnou!“

Stařena však nedadouc jí domluviti, přivinula ji k prsoum jako matka.—

Sonvěrci dlouho se tu neomeškali. Nejdříve stará paní mezi stromy zmizela, pak Salomena do nádvoří spěchala. Byla ještě uplakána, nečekala však, až by zná ky prolitých slz oschly. Uvolnilo se jí a mys poněkud zbavena skličenosti, která na ni tak doléhala. Zasvítal jí naději, že jí stará paní pomůže. Jak se před tím hrozila, že nevyvázne z toho místa jindy tak milého, že nevyvázne z rukou surového regenta, jehož se tak bála a sobě ošklivěla. O, té nešťastné jeho matky!

Nejposléze Karban od kašny se ubíral. Sotva že několik ušel kroků, již se ohledl. Vostrovec jej zavolal, Karban se k němu vrátil.

„Co děláš, bratře Jene?“ ptal se rybníkáře po starodávnu, jako by tu ještě starý pan Vojkovský vládl a on ještě jeho sáškem byl. „Naslouchal jsem za houštím—“

„A porozuměls, jací jsme slaboši a bázlivci. Slyšel-lis o statečném Salčině otci a jeho smrti?“

„Slyšel,“ odtušil Vostrovec. „Ale dověděl jsem se také věci nepravdivé.“

„Aj, snad jsi zplna nezapoměl, jaký máš kabát.“

„Mlč a slyš, co ti v tom kabátě povídám. V té knížce stálo zlatými literami: Spravedlivo jest, aby sprave dliví byli mordováni. Já však dím, že to vrchovatá nespravedlivost!“

A zachmuřený zrak mladého rybníkáře zaleskl. Karban vyvalil naň oči.

„Jeli to spravedlivo, tedy, bratře šaško, zanech všeho a neujímej se té dívčiny a dej, aby byla zkažena či na duši zamordována buď od regenta, neb toho jezovity. Žádný z nich dobře nesmýšlí.“

„Bratře!“ zvolal Karban a v tváři mu divně zasvitlo. „Máš pravdu, to bůh nemůže chtíti. Ano, rád bych jí pomohl a myslil jsem také na tebe. Nenít-li pravda, vždyť je to Javorského dcera!“ A tak horlivě mluvě, podal druhovi ruku.

„Já bych pomohl, kdyby i tebe nebylo. Rozhodl jsem se hned v noci. Pojď!“

Rybníkář se šaškem sestupovali stezkou dolů, kdež zanikli v houštině. Kolem opět tichо.

Když Vostrovec minulé noci osamotněv ve vykázaném pokojíi na lože ulehl, pocítil v nitru svém nelibost, nespokojenost i rozhořčení. První co mu připadlo, bylo jaký je rozdíl mezi tebou a Libochovským? On zrádce, odpadlík, nepřítel svého lidu a své země, bídná duše: A ty? Po prvé plnou tíhou pocítil, že není tu člověk proto, aby jen rozkoše shánělo, že má také povinnosti nejen k sobě, ale ku společnosti, vlasti. On v lehkomyslnosti své a touze po dobrém a veselém bydlu, po rozkoši a dobrodružství, smál se veškeré vznešenější snaze, smál se řečem prohlédavých mužů, kteří mluvili vážně o budoucnosti, již se lekali, nedbal ni vlasti ni víry. To vše lehko vážil jako život a tak neužív svých schopností, zvolil pohodlný, hlučný život vojanský a sloužil cizím za žold, cizím proti svým! A teď, když se navrátil a všude spousta a zhoubu spatřil, pláč, nářek svých krajanův a kletby a zuření cizinců slyšel, tu napadlo mu, že ten veliký boj, kterýž tak lehkovážně pojímal a v němž cizím pomáhal, není boj jen o panství, boj pánů s pány, ale že namířen na srdce jeho národa. Teď v komnatě rodného zámku, kdež viděl regiment Libochovského, všecko živě na mysl se mu shrnulo a tam sám sobě se přiznal, že je také škůdce své vlasti a že Libochovský jen o to horší, že všecko z lakoty škaredé a ctižádosti sváchal.

Dlouho dlouho nemohl usnouti. Nedalo mu, pořád měl na mysli, že sedí v komnatě neboštíka starého pána s oddpadlíkem a nepřítelem, mezi supem a havranem jako z milosti a stydět se.

A zase viděl tu něžnou postavu dívčí v chatrném, chudém šatě—dítě svého prvního, hodného učitele a vychovatele, jež nic nezavinivší tak se na rodný zámek navrátilo. A jak s ním tu bylo a bude nakládáno! Prudce vztýčil hlavu z podušek, nebo zdálo se mu, že v šeru u dveří stanula vysoká postava v černém taláru, na smrt bledé tváře. O, tot mistr Javorský, Salčin otec! Jak smutně, jak vyčítavě hledí! Mám sice zmizet, ale vrátil se ve snu a volal ho jménem. Volal tak úzkostným hlasem, jak jen volá otec, an vidí dítě své v nebezpečenství a nemůže mu pomoci. Ukazoval kostnatou rukou před se na pahorek, kolem něhož vran až černo; mraku tom Salomena, již obletovaly, kolem se rojily a děsně krákajíce na ni dorážely. Kryla rukama líce a zase plna úzkosti zaháněla, nadarmo přísterné ptáky.

Proto byl Vostrovec tak zasmušilý, když se probudil i když potom na osamělé stezce pod stromy se procházel. Pravdu Karbanovi mluvil, an děl: „Rozhodl jsem se hned v noci—“ Ano, rozhodl! Cítil vinu svou; chtěl ji umlátiti, když nebyl s to, aby ji dokona odčinil.

—(Pokračování.)—

V předsíni blázince.

(Pokračování.)

Takovéto výjevy nejsou nic vzácného na camp-metingu. Co nám žvatlavý černoch vypravoval, potvrzeno bylo od jiných ještě hovornějších. Co jsou v létě camp-meetingy, to jsou v zimě obrovské shromáždění [monstre-meeting] odbývaná obyčejně v jízdárnách a cirkusech. Cíl předrážděni, vytržená mysl, zádumčivost a bloudivost, často i šílenství, to jsou pak následky. Pekelné tresty živými barvami líčené zanechají vždycky stopu ve slabé mysli a na mysl žen má vždycky zaměřeno methodistický kazatel.

Před několika roky přijel sem z Evropy mladý bohoslovec. Z rozličných příčin nemohl zde v započatých studiích pokračovat a proto přijal místo učitele v Louisvillu Ky. Mladíkovi dařilo se dobře a poněvadž byl velmi schopný a přičinlivý, do zdejších poměrů se pak rychle vpravil, dostal brzo místo na jednom vyšším učiliští a slušný plat. Seznámil se s jednou americkou rodinou, v níž byly dvě dospělé dcery, starší drobet zakrněná a mladší velmi hezká. Náš bohoslovec, nyní na profesora povýšený, ucházel se o mladší a to s dobrým výsledkem. Brzo byli oba zasnoubeni. Několik měsíců na to slavili sňatek a po roce oddáření byli nezoumkou dceruškou. Tak dalece šlo všecko dobře, život jejich podobal se procházce pro květnatých lučinách, nyní se ale nebe štěstí jejich počalo chmuřiti. Do domu rodičů její přicházíval často mladý methodistický kazatel, který se starší dceři kořil ale i proti mladší, provdané lecos si dovoloval. Manželství této, jmenem Mundler zakázal drzému kněžourkovi přístup do svého bytu, vstup do domu svého tchána nemohl mu ale zabrániti. Tam zastihl jednou Mundler mladého kněze ve zvláštním nedovoleném poměru se starší dcerou. Ten znevřel strašně na Mundlera a kul proti němu co svědku svého bídáctví stráš-

nou pomstu. Mundler brzo pozoroval, že jeho žena počala se proti němu chovat chladně, kdežto kdykoli se mluvilo o kněži, byla celá živá a nemohla tohoto „the sweet ladies'man" dosti vynachvátit. Mundler byl vždy své ženě příliš shovívavý, ale pod neblahým vlivem methodistického svatouška odcizovala se mu žena čím dále tím více, následovaly bouřlivé výstupy,—a jednoho dne zmizela mladá jeho žena i s dítětem a byť její čistý přítel. Mundler pátral po uprchlících ale nadarmo. Jak už to v americké společnosti bývá, nikdo nezazlíval ničemnému kněži ale Mundlerovi: zacházelť prý ukrutně se svou ženou a kdy div když tato hledala ochrany v náruči posvěceného muže. Ke všemu rotato dlouhá ochrany v náruči posvěceného muže. Ke všemu rodinnému neštěstí byl ještě následkem kněžských pletich ze služby propuštěn. Chtěli ho mítí z města aby nestál před nimi co věčný fotbalník kněžské erazkosti. Plný zoufalství nad zrádnou svou ženy, kterou vzdor její poklesku pořád ještě miloval, a dítěte, na němž vášnivě lpěl, potuloval se po kolik roků po světě co tramp. Když cit jeho následkem přestálých utrpení tak otupěl že i ženu zapomněl, přijal učitelské místo v soukromném ústavu v severní části státu New Yorku. Za půl roku na to přišel do města svědce jeho ženy. Tuto ale už dávno někde v bídě zanechal, sám ale uměl se licoměrnictvím tak zalíbiti, že se stal zvlášť u ženských velmi oblíbeným kazatelem, tak že se kostelní obce o něj takřka rvali.

Tak se dostal do onoho města na nejvýnosnější faru. Netrvalo to ulouhou a oba základní nepřátelé se shledali. Methodista viděl, že nemůže s učitelem, který jeho minulost znal, na jednom místě přebývati, obzvláště ne co kněz. Proto sám vyhledal Mundlera a pozval ho k tajné schůzce nedaleko kostela. Večer kdy oba nepřátele měli se sejít byl velmi tmavý a bouřlivý, od místa kde se sešli ve vzdálenosti pouze několika kroků nalezá se železniční násep. Hrozný bol v srdci a rozpoutaní živlové v přírodě tak omámili smysle ubohého učitele, že sotva uviděl blížícího se kněze už vrhl se něj, chopil ho za hrdlo a vlekl ho na železniční koleje. Tam držel kněze tak dlouho až přijel rychlovlak a dílo dokonal. Farář byl na místě usmrcen, Mundler ale byl plubem na straně uvržen. V domě pomatenců v Utica nalezá se doposud učitel, jehož rozum v hrozné oné noci navždy byl zastřen. Jest to tichý, zadamčivý muž. Často brává na plano: Je mu to dovoleno, poněvadž se tak mírně chová. Zamilovaným kusem jeho jest první finale z „Don Juan," které předváší s opravdovou virtuosností. Methodistický kněz byl ale s velkou nádherou pohřben, na květinách bylo mu ustláno a všecky dámy mohly si čeří vyplakati nad hrobem „of the sweet ladies'man." Mundlerova žena žije doposud v New Yorku co vzor pobožnosti, jako učitelka. Dcera její pomstila na ní svého otce. Opustila ji a provdala se za řádného obchodníka.

Dokončení příště.

Není to balamucení?

V „Hlase katolickém" ze St. Louis sděluje se 23. list., že minulou neděli v St. Louisu přistoupily k stolu páně také pěveckého sboru Cecilie údkyně, pro něž byl posvěcen zároveň obraz patronky spolkové před velkou mší. Před vykonáním posvěcení toho promluvil páter Jos. Hesoun k údkyním, vytknul krásu lidského hlasu, kterýž prý jest pro svou obětnost a způsobilost ustanoven k tomu, abychom jím vzdávali chválu tvůrci všehomíra, jako to činí andělé v nebesích.

To slýcháme velmi často v kázáních a v písních, že andělé v nebesích zpívají, ale jak, to nepověděl ještě žádný učenec katolický, až na to přišel český bohoslovec nejlepší v Soustátí páter Josef Hesoun a ukázal, že andělé zpívají takovým hlasem jasným, ohebným, a způsobilým, jako údkyně pěveckého sboru svaté Cecilky v St. Louis. My sice neslyšeli zpívati tyto Cecilky české v St. Louis, ale poněvadž nevěříme v zázraky, jsme přesvědčeni, že zpívají zrovna tak, jako v kostele zpěvačky některé v Chicago, to jest tak, jako zpěvačky v divadlech a na koncertech, dechem, hrdlem průdušnicí a čípkem hrdelní a a že potřebují k tomu vzduchu, aby otřasem svým chvění v uších našich způsobovaly a tak nechal nás slyšeti jejich zpěv. Dle výkladu pátera Hesouna zpívají andělé v nebesích zrovna tak a proto musejí míti také plíce, prsa, hrdlo, průdušnici, čípek, ústa, dech a vzduch, otřásají tímto vzduchem pomocí ústrojí mluvícího, vzduch ten otřásá bubínkem v uších boha a ostatních osloucháčů a v celém nebi povstává z toho věčně se opakujícího zpěvu arci věčná a neskonalá radost.

Svatá církev v katechismu ale na jiné stránce učí, že andělé jsou pouzí duchové, kteří nemají těla, jako my lidé, ani i pánbů jest jen duch a nemá ani polovinu toho, co my, nemá totiž tělo. Jak se to tedy srovná, že andělé nemají těla a mají ústrojí mluvicí, plíce, prsa, hrdlo, atd. Z čeho mají to všechno? Z masa? Z papíru? Z kaučuku?—To všechno nemůže býti, neb to jsou tělesa a andělé nemají těla. Ze vzduchu to také nemají, poněvadž by to nemohlo mluviti a pěti hlasitě a pak vzduch jest sám také těleso. Buď jest tedy lež, že andělé jsou pouzí duchové, aneb jest lež, co tvrdí páter Hesoun, že andělé zpívají. Aneb jest jen to pravdou, že celá víra v anděle jako v ďábly jest jen holým kněžským výmyslem, kterým knězi balamutí své věřící. Kdyby andělé mohli zpívati, musel by býti okolo nich v nebi také vzduch, který by hlas jejich nesl k uším boha a svatých. Kdyby měl bůh zpěv andělů slyšeti musel by míti uši, dvě neb více a v nich bubínek přístupný pravidelnému chvění se vzduchu, jako máme my, neb bez bubínkové bubínek a tudíž jest celá ta pohádka o tom zpěvu blouznění kněžský nemá ani žádného těla, nemůže míti uši a pánbů pouhou myšlénkou, které nemůže žádný rozumný člověk věřiti, zvláště ne, když páter Hesoun popadne katolické to učení do ruky a vykládá, že andělé zpívají, jako ty zpěvačky jeho v St. Louis.

Máme-li býti tedy věrnými katoliky, musíme věřiti, že andělé nemají tělo, ani hlas, ani ústa, ani hrdla a že tedy zpívati nemohou; ba my musíme věřiti, že v nebi není ani žádného vzduchu neb by se v něm nehmotní duchové nemohli pohybovati volně; musíme také věřiti, že pánbů nemá tělo a tudíž že nemá ani uší, že tedy ne může posloucháti ani zpěvu andělů, ani zpěvu lidí, ani modlení a o pomoc volání věřících za nos od kněží tahaných k němu katolíků neb protestantů. Marné všechno volání. Hlas náš dojde jen nějaký kousek od země daleko a dále pak nemůže, i kdyby jako hrom byl silný, neb kde přestává vzduch, tam přestává sluch a kdyby měl pánbů uši jako ten největší osel, neuslyší by z našeho křiku, zpěvu a volání ani hlásky. A blaze mu. Aby chudinka ten pánbů měl slyšeti každého věřícího na zemi a posloucháti jeho přání a modlitby, vždyť by se musel stokráte denně zbláznit. Zajeďte si jen jednou do židovské školy a posloucheite to strašné hlasité brebentění, které se bohu vyplá. Co by tomu pánbů mohl říci, aby byl odsouzen poslouchati to pravidelně jen hodinu a snad celý den, snad celý rok a celý život? Tak jako v jedné škole židovské, modlí se ve všech po celém světě a ve všech křesťanských kostelích a kláštericích brebentí se také to také od tisíců nerozumných lidí nahlas neb šeptem to samé, co ti židé říkají ve své škole. K tomu byl by bůh nějaký bohem, aby musel to všechno stále poslouchati a to se má jmenovati služba boží?

To by se mohlo jmenovati spíše trápení a trýznění boží, kdyby bylo na jeho posloucháni trochu pravdy. Proto vybral Ježíš židy z chrámu poněvadž tam boha mořili, trápili, zbláznit chtěli. Kdyby si to každý věřící křesťan představil, jak by to asi bylo, kdyby to vše bylo pravda, jistě by se odřekl jakživ k nějakému pámbíčkovi o pomoc volati, jej tak trýzniti a z nebe mu peklo dělati. Ani svého koně, ani svého psa by nechtěl míti žádný bohem na místě toho boha, ku kterému se modlí a kdyby tam toho nejpobožnějšího křesťana posadili na trůn nebeský, měl by toho za půl dne dosti a s kleními a hromováním by utíkal z nebe a vícekráte by o tom nechtěl ani slyšeti, aby se tam podíval

a hřál. Ten by volal: „Hrom do toho, jest to prabídné řemeslo býti bohem na nebi. To se mají ti kněží na zemi lépe, kteří hovíce si a užívajíce rozkoší, skládají všechno na tíhe boha na nebi. Popadl by pak několik hromů zrovna z kovárny nebeské čerstvých a potloukl by jimi všechny k ďasu na celé zemi, aby mu neposlali ili na krk, jak to činí. Byl by pak jednou pokoj na nebi i na zemi a měli bychom se bez boha bez kněží dobře.

Světélka.

§ Jak pak jsi stará, děvenko, tázal se jeden pán maléhо děvčátka, které právě začalo chodíti do školy. — Já ne jsem nic stará, odsekla ona, já jsem zcela nová, víte.

§ „Otče", tázal se výrostek, „měl jsi jednou dříve svatbu s někým jiným, nežli s naší maminkou?"—„Nikoli, můj hochu; co tě na tu otázku přivádí?"—„Já že jsem v naší rodinné knize nedávno četl,že se oženil roku 1835 a bral jsi si za manželku Annu Drahokoupilovu, kdežto naše maminka se jmenuje tak, jako my. To musela býti jiná tedy?"

§ Přišla paní Smith na celý den k přítelkyni své paní Jones a tázala se malinké Evičky, zdali jest ráda, že přišla? „Zajisté, že jsem ráda a maminka také jest moc ráda."—„Jak pak to víš? Řekla to maminka?"—„Ano že, ona povídala, že jest moc ráda, že už jste jednou přišla, a že to bude míti s krku zas na dlouhou dobu."

§ V Neapoli zemřela baletní tanečnice jedna a zanechala po sobě veliké bohatství, o něž se dědici její zuřivě prali. To ukazuje, že může každý nahromaditi na světě mnoho bohatství, když jen se tak hospodářsky šatí, jako nebožka. Zvláště ženské!

§ Co jest to: Má to tři střevíce, ale žádné nohy; jeden střevíc to má tam, kde mají jiné bytosti hlavu; druhý tam, kde mají nohy a třetí tam, kde mají břicho. Pohybu je se to jedním střevícem stále napřed a druhé dva to za sebou šmejká?—Jest to míra yardová.

§ Oškliví hochu, káral biskup protestantský posluhu svého. Proč jen jsi se tak mohl zapomenouti a takovou hloupost jsi vyvedl. Víš-li pak, kdo vidí všechno, co dobrého i zlého činíme a přeslímnž jsem i já červíkem, jenž si musí všechno nechati líbiti?— I to já vím, plakaje volal chlapec; to je paní biskupová, ta to zná!

§ Když v neděli škole vyprávěl učitel náboženství o Adamovi a Evě v ráji a i o tom hadu, jenž je svedl a líčil, jak byl ten had potrestán, že mu bůh za trest uložil, že od nynějška musí plaziti se po břiše po celý čas žití svého, zeptal se bystrý hoch jeden pana duchovního učitele, že po čem chodil dříve ten had, když nemá nohou žádných vůbec? Učitel nevěděl.

§ „Honzíčku," pravila matka k sedmiletému, „ty nesmíš mně nikdy vytrhovati a do řeči mi skákati, když já s paničkami mluvím, ale máš počkati, až domluvím a přestanu." — „Ano, já bych to rád udělal, maminko, ale vy nikdy žádná nepřestanete a tu bych se načekal!" odpověděl Honzíček, který vypadal trochu přihloupl.

§ Jedno děvče (už dospívající) v Ohio zadalo k soudu žalobu proti jednomu za náhradu $5.000 za nedodržení slova, že si ji nevzal. A tu před soudem dokázala tak zřejmě a jasně, jaký člověk ten jest darebák, ničema, lhář a lotr, že porota rozhodla, že ona vlastně má zaplatiti jemu $100 náhrady na kořalku za to, že si ji nechce vziti a udělati ji tak nešťastnou.

§ Vévodkyni odynburské byl nedávno nabízen drahocenný šál ku koupi. Odmítla rozhodně, že si tak drahou věc koupiti nemůže. Abyste ho ale z domu nenesli, zajděte k ženě některého z mých kuchařů, pravila, ta ho jistě koupí.

§ Mary Colombier, která cestovala s Bernhardovou po Americe, jest už 40 let stará a tlustá, ale že pohaněla Chicago a jeho anglickou řeč, mají z toho st.-louiské listy nehoráznou radost a píší, že jest to krásná a půvabná ženština.

§ Jako když někdo objedná hudební sbor o 40 nástrojích, aby zahrál hluchým zastavenčko, tak udělal nedávno ve Vermont jeden občan odkázav celou svou sbírku obrazů státnímuú stavu pro slepce. Bezpochyby také snad to byly obrazy, které jen slepci dovedou oceniti, když je ohmatají.

§ Když hezké děvče, které po dva roky dávalo naději milenci svému a slibovalo mu splnění všech jeho tužeb, pojednou si to vše rozmyslí a odpoví mu rozhodně, že chce zůstati pro vždy jeho milující sestrou, ale nic více, tu vyjasnější se zklamanému milenci oči a on za ty dva roky ponejprvé vidí, že jeho bývalá milenka a nastávající sestra má na nose a pod očima pihy a že na ní vlastně tak mnoho hezkého není.

§ Mladá jedna vdova postavila pomník zemřelému svému manželu a aby nebyl postaven tam jen pro něho a nic pro ni, nechala na něm vyrýti následující nápis: „Zasvěcen památce M. S., jenž rozloučil se s životem svým v září 65 roků, s hlubokou litostí a bolestí, že se musel odloučiti od mladé své milované, velmi vnadné a roztomilé ženušky, jakou pod sluncem nalézti lze."

§ Ze Štýrského Hradce telegrafuje se do Vídně 2. listopadu, že v obci Knittelfeldu drželi misionáři celotýdní misie a sice s takovou pobožností, horlivostí a úspěchem, že se následkem zuřivého působení ducha svatého při tom pět lidí zbláznilo. To jest věru na jeden týden náboženského působení dosti. A ta otecká vláda, která se stará o blaho svých poddaných, aby mohli strádati a dobře daně platiti z majetku i z krve, neobešť všechny ligurián a ostatní misionáře, kteří z jedné vesnice jako jedovatí hadi se plíží do druhé a tam lidi nej-n balamutí, strašt, okovy spoutají, ale i k zbláznění je přivádí, tak že vláda nebude míti hnedle dosti místa vedlé kriminálů a kláštera na dostatečný počet bláznců.

§ Mládá žínka chtěla se přesvědčiti o svém manželíčkovi, zdali ji opravdu a upřímně miluje a zdali by všechno to udělal, co ji přísáhával nedávno ještě. Vzala tedy nevinně do ruky revolver a nahlížejíc do jeho jícnu, pravila, že by věru ráda se přesvědčila, zdali jest nabitý. „O, nečiň tak, nečiň!" zvolal on celý rozčilený a ve strachu. Byla tím jaksi uspokojená, že přece ji miluje, jak myslela a tázala se už jen tak mimochodem: „Proč pak ne?" — „Vidíš", odpověděl manželíček, „poněvadž koncem tohoto měsíce mám zaplatiti náiemné na šest měsíců a pohřeb by mi přišel velmi nevhod do toho." — Ochladila se a netázala se více.

§ O varhany počaly se rváti některé církve protestantské. Sekta United Presbyterian zapověděla ve svých nařízeních církevních, že se nesmí v žádném kostele užívati nástrojové hudby a tudíž ani varhan a že se tyto musí z kostelů všech vyháněti, aby tam mohl jejich pámbů zůstávati. Některé sbory a zvláště nedělní školy, jimž se varhany velice hodí ku službě, zdráhají se rozkazu tohoto zachovati a jsou obžalovány před církevními soudy pro neposlušnost a nepodrobí-li se, přijdou do klatby a dle pojmu církevníků do horoucího pekla co kacíři. A to jen k vůli takové malichernosti. Jest vidět, že církvím nejedná se o víru, ale o obřadnosti a o hlouposti a když se z jedné sekty někdo dívá na sektáře druhé, musí se jim smáti, kdežto sám myslí, kdo ví co drží. Nestranný může se smáti všem stejně, neb drží každý v ruce — stín.

Když se nedostává peněz.

„Nejmilejší rodiče! Tisíckrát Vás pozdravuju a líbám: mně už celý týden není dobře: mně něco schází . . . .“

Precl. V Belgii prý zhotovil jistý kloboučník dům z plsti.—Viřtl. Proč ne? Já znám lidi, kteří si vystavěli domy z ničeho.

Já nevím, co to tyhle „České Noviny“ napadlo volat, aby se pamatovalo na poplatníky! Jako by se na ně nepamatovalo! Čtvrtní.

Dnes týden odsouzeni tu dva klempíři proto, že na Národním špatně hlídali oheň. Šťastněji to dopadlo s těmi, kteří špatně hlídali—divadlo.

Vyhýbání se nechtějí pražští drožkáři a fiakři rozumět ale přihýbání si rozumí velmi dobře.

„Tagblatt“ má na prodej: dvě postele, šest židlic, piano, jeden salonní stůl, tři zrcadla, jedenáct obrazů a dvě žíněnky, vše z ořechového dřeva.

Příspěvek k utiskování Němců v Čechách.

„Cirkus Wulff“ v Karlíně najal krysaře k hubení německých myší.

Po sněmu.

Sedí kongres cůvérníků
v dobré míře pohromadě,
mluvě lidu o potřebách,
jak to vůbec spůsob v radě.
Po dost dlouhém rokování,
když už všichni něco řekli,
šli zas mnozí s prázdnou domů,
při čemž ještě dvorně smekli.
Máme my se jářka, v Čechách,
máme my se božsky věru:
do smrti ne k přijímání,
věčně jenom na oběru!

Turecká.

Stále vojsko teď posílá
i munici Porta milá
do Tripole—co to dělá?
Snad že čuje konec svému
panování evropskému
a stěhuje se tam celá?

Košíkářská škola na Zbraslavi

Jen aby tam, Pánbůh s námi!
nechodili také dámy!
Tyť se bez škol v „košíkářství“
vyznají i v „pletichářství“.

„Až do těch hrdel a statků!“

Tak kdysi jeden „český pán“
—snad že byl právě zneuznán—
na sněmě zvolal jak z hrádu.
A celé Čechy ozvěnou
přísahly s tváří vznícenou:
„Chcem' bojovat za drahou matku
až do těch hrdel a statků!“
A léta minou. V Čechách pak
to nejde k předu naopak
s chabrusem plno je spratků.
Ten platí, jak by „prachy“ kradl;
proč neprodat mu starý hrad
a býřit ve vídeňském zmatku
až do těch hrdel a statků? . .
Rok persekuce.—V Čechách zle:
již exekutor do uzle
i podušku váže pro zlatku.
Leč „páni“ v daních správní jsou:
na rok je na před odvedou,
by vše šlo jak na kolovrátku—
až do těch hrdel a statků
Hej, čas už, by byl zbudován
ten Musy naší krásný stan,
i to dej, chuďase, zlatku!
Ten dal; však co tam z dostihů
v šampaňském tonc Toryů,
ti nedali ani tu zátku!—
„Až to těch hrdel a statků!“
Ach běda! V rum a popel kles'
ten chrám, jedva se k nebi vznes',
a národ v nedostatku!
Nuž nyní snad se ukáží
a starý dluh svůj vyváží,
vždyť žebrák snáší, hle splátku! .
Až bude — — „do hrdel a statků!“ —
A staré křivdy starý dřen
nás pálí, štípe jako křen,—
ty sliby,—ach, dát je za fatku!
Leč což to vadí velmoži,
Po honbách, noby v trnoži,
čte, jakou to máme šarvátku,
a směje se—v hrdlo nám fatku . . .
Však nejsme-liž to bláhovci!
Chem' hrozny zžít na jalovci
a sami jsme na syrovátku!
Kde ona ráznost, odvaha,
ten svatý zápal po krátku—
do dato: „hrdel a statků!

PŘÍJME SE mladík 14—18 roků stáří ku práci v obchodu hračkářském, 699 So. Halsted ul. [West Side Fair.] Který rozumí poněkud němčině má přednost.

PŘÍJME SE děvče k střihání a jedno k roztřidování hadrů. Práce celou zimu, v čís. 590. již Canal ul.

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. * Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na r a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 4. PROSINCE, 1881. ČÍSLO 16.

LEON GAMBETTA,

francouzský státník, narodil se 20. dubna 1838 v Cahors z rodiny janovské, studoval práva a vystoupil co právník v Paříži 1859. Při volebních bojích republikánů jevil takovou obratnost a odvážnost politickou, že stal se hnedle znamenitým mezi republikány a výmluvnost jeho učinila jej hledaným právníkem. Zvláště významenal se hájením časopisů obžalovaných a proslul také svou dobou odvážnými a obratnými útoky na vládu a státní převrat. Stal se tak hlavní podporou nesmiřitelných a byl zvolen do sněmu národního v Paříži i v Marseilles. Ve sněmu mluvil málo, ale ostře a kousavě a jen někdy vyznamenal se nějakou dlouhou výtečnou řečí. Král 1870 prohlášení války co nepředložené, ale hlasoval pak pro povolení na vedení války. 4. září ve sněmu prohlásil sesazení Napoleona a rodiny jeho na věky s trůnu francouzského a převzal v národní obranné vládě ministerstvo vnitra. Dne 4. října opustil v balónu Paříž a šťastně dostal se k zemi a do Tours, kde se nalezalo zastupitelstvo vlády. Zde převzal ministerstvo války ještě a ministerstvo financí a stal se tak diktátorem, který jediný měl účel aby co nejčilí vojsko sebral na záchránění Paříže. Cestoval po zemi a podpaloval výmluvností svou národní zášť proti Němcům. Po štěstí mu velmi mnoho. Tři veliké armády sestavil téměř z ničeho a vyprávil, vyčerpav všechny vášně lidu až na dno. Měl pevnou víru, že se mu podaří sebrati tolik mužstva, co jest zapotřebí nevyhnutelně k zachránění vlasti a k vyhnání nepřátel. Klesých z posavadní půdy. Nepodařilo se. Když už se Paříž vzdala, ještě doufal a hledělvšit svou prosaditi přes rady jiných až i násilnicky nastupovat v prosazování své vůle. Když dne 6. února 1871 pařížská vláda nechtěla schváliti jeho prorocké diktátorské, vzdal se a odstoupil. Vzdor nez srům jeho podniků uznával přece lid celý jeho občtvost a horlivost národní, kteráasposh česť Francie zachránilaa byl pak zvolen v desíti okresích do sněmu. Pracoval tam obratně a pilně na zachování republiky a obětoval všechno pro tuto, až jí viděl zkvetati a dnes jest po presidentovi prvním její správ-

cem, maje předsednictví ministerské v rukou a spravuje politiku její domácí i zahraniční. Předešlá léta, co stál v čele doleení sněmovny, co její předseda, povídalo se stále, že jediná jeho snaha jest býti Grevyho nástupcem v presidentství, avšak zdá se, že sobeckost není vášní, která jej pudí ku práci a namáhání ku zdaru vlasti a že jeho vlastenectví jest čisté, což arci bude oce-

něno nejlépe, až bude jeho dráha práce dokonána—po jeho smrti. Aspoň nemohou jeho nepřátelé mu dokázati ničehož, že by byl něco podnikal pro svůj zisk, neb ku své slavě na úkor zdaru a prospěchu země a svobody. Vlast a země jsou jeho bohyněmi a těm slouží věrně.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha času“ překládá F. B. Z.

Bruno v Anglii. 1583—1585.

II

Poněvadž tedy, pravil Bruno, dle vašeho náhledu, jest bůh bez těla, toť ani ono nejsvrchnější nebe nenalezá se v žádném prostoru, tak že i ono i celý svět s ním nenalezají se nikdež. Pakli by tedy někdo vztýčil ruku svou nad nejsvrchnější nebe, toť by ji vztýčil do prázdna. Tyto hrubé protivy pochodí z toho, že Aristoteles takové první nebeské klenutí pojal zcela z prázdna, z ničehož vybásnil je a přidal též jen smyšlenku, že za tímto klenutím není nic. Toto velké nic jest tedy do svého vnitřu obmezeno všimrem, na venek ale jest neobmezeno, což se mi zdá býti tvrzení úplně nesmyslné. Přemýšlejme tedy, abychom z toho nic oškliveho dostali se ven, zdali vůbec nějakého nic stávati může. V onom velikém nic pluje vesmír; byl tento prostor pro vesmír teu přiměřenější, nežli ostatní částky toho nic?

Pochybuji, vskočil do toho Fra Castorio, neboť nic nemůže míti žádných výhod a žádných rozdílů.

Právě, zvolal Bruno, a proto jest jasno, že to nic nemůže ani vesmír v sebe pojmouti, aniž všemumíru zabrániti v něm povstati a proto jest mi pochopitelno, že jako v tomto prostoru světovém nalezá se toto těleso nalezá se v každém prostoru jiném jiné zase těla, ba v nesčíslných prostorách že jsou nesčíslná tělesa, tak že vaše nic jest na všech stranách naplněno jasnými světy.

Pane doktore, zvolal Fra Castorio, obraceje se na učence svého, jenž tu seděl s otevřenou hubou a pak vymumlal ze sebe několik slov průpovídky Aristotela—pane doktore, jistě lépe uzavíráme ze známého na neznámé, nežli z neznámého na známé? Zkušenost mluví pro plné, toť postavíme po roz mu také plnost tam, kam žádná zkušenost ne dosahuje.

Velmi pěkně, krajane, vpadl mu Bruno do řeči. Bylo by zle, kdyby tento svět nebyl zde v tomto prostoru; ale stejně zle by bylo, kdyby v jiných stejně způsobených prostorech nebyli zase jiné stejně způsobené světy; neboť tato nutnost, která pracovala v tomto prostoru, není tak slabá a lakomá, aby pro ostatní prostory se nepostarala také. Příroda musí nekonečnou svou tvář zobraziti v nekonečné řadě světů. Ostatně jest v přírodě možnost a skutečnost jedno a totéž, neboť když může příroda nekonečně tvořiti, toť jistě také tvořila a tvoří.

Ale bůh přece, vykoktal Oxforďan konečně ze sebe, pohnul jen tím prvním nebeským klenutím pohyblivým.

Pakli vy, o tupovidal Bruno, tyto hlouposti bláznovské považujete za pravdu a skutečnost, toť jen jděte bez starosti, vlastně bez útěchy dále. Vaše první klenutí nebeské, jakož i ten člověk, který by je byl udělal, straší vám jen v hlavě. Rozum ale dokazuje, že všechno se pohybuje z vnitřního života a že všechno nosí svou sílu v sobě bez změny a stále. Právě tak, jako vy sám svá slova ze sebe sám mluvíte a nikdo ani nad vámi, ani za vámi nestojí, aby vás držel na drátku a pomáhal vám a vedl vás k tomu. Tento vnitřní život každého světového tělesa jest částka světové duše, která na ně přichází a s jeho přirozeností se shoduje.

Teď však přiteli filosofie, pravil Sidney, obraceje se na Bruna, vysvětlete nám rozdíl mezi všemmírem a světy vůbec.

Tento rozdíl, pravi Bruno, znali už Řekové velmi dobře, zvláště Stoikové a epikové. Jednotlivé světy jsou totiž pevná tělesa, kdežto vesmír jest nejen soubor všech světů, nýbrž i toho nekonečného oceanu, v němž se všechny pohybují a který se mezi nimi bez všech konců a mezí rozprostírá, totiž etheru. Tento ether nazývá se prázdnotou, poněvadž není proniknutelným, jako nějaké těleso hmotné, nicméně jest on přece tělesem prostorným a hmotným. Není žádného prázdna, o jakémž snil Aristoteles, jež by se mohlo nazývati ničím; nám jest to prázdno skutečnou bytostí, totiž řídký ten prostor, v němž všechno tělesné může býti.

Tu zase učený Torquato pozvedl hlasu svého vážně, řka: „Aristoteles přece ve své knize „de coelo“ dokázal, že svět jakožto kulatý nemůže býti nekonečný.

Vy zapomínáte, odpověděl Bruno, že jest to vlastní jeho vinou, když Aristoteles spojuje dvě věci, které k sobě nenáleží a když vycházi od podsudků nesprávných. Toť se rozumí, že žádné těleso, které se pohybuje, neb jest kulaté, nemůže býti neobmezené. Kdo ale kdy tvrdil, že by byl vesmír nekonečným a že by měl při tom zároveň nějaký tvar určitý, což už samo by jej činilo obmezeným, aneb že by se pohyboval, kdežto naopak tvrdíme, že není žádného prostoru mimo něj, kde by se pohybovati mohl. Proto také není v nekonečném všemmíru žádného tělesa, které by bylo v jeho středu. My to arci si myslíme o naší zeměkouli, že jest u prostřed všehomíru, ale není to tak; soudíme jen vůči našim hvězdám sousedním. Když ale mluvíme co zkoumatelé přírody, musíme si říci, že stává zemí a sluncí a měsíců do nesčíslna, které všechny do řad se staví a druží k sobě a my pak poznáváme, že soustavy všech těchto řad, těchto souhvězdí, tvoří vesmír. Jest tedy jen jeden nekonečný, života plný ocean, v němž všechny pohyby se provázejí a opakují, v němž změny všechny se opakují, kterýž jest ňadra všechny světy na sebe poutající a jimi naplněný.

A v těchto ňadrech, dodal Grenville, žije ta radost, která jest připravována přemýšlením a bádáním. Při tom pozvedl svůj pohár, aby s ostatními připil soužadu a radosti v světových těchto ňadrech.

V těchto ňadrech, zvolal Fra Castorio, pohlíže na stranou na zamračeného učence svého, žije také Aristotelova nauka, nenávist a blbství; neb pakli jest nekonečnost vším, jest v ní také všechno směšné a povržení hodné.

„Ano, doložil Bruno, aby to bylo od dobra a rozumu přemoženo a aby zase povstal libý všeobecný souzvuk všeho.

Myslíte, přiteli Nolanský, volal Sidney, že vědomá lidská radost také na jiných hvězdách pojí druhy vesele k sobě, jako nás tuto; máte za to, že i jiné hvězdy jsou obydlitelné?

Zají tě, že za to mám, odpovídal Bruno; mám za to, že všechny světy jsou z těchže látek povstalé, jako náš, a že tedy mohly zcela tak vyvésti myslící bytosti na světlo, jako naše země.

Toho druhu hovor rozpřádal se hodně daleko a dlouho až zatoužili všichni po odpočinku mluvení i poslouchání a učený Oxforďan byl už značně podrážděn a rozdurděn, že

ani jediná jeho zásada nebyla přijata za pravou a že celý jeho, Aristotelem má býti založen, kdežto on skládal v něm všechnu svou víru a považoval jej za neomylné svaté písmo vší filosofie. A zde měl pobočník, který všude na vysokých školách byl pronásledován, s učenci znepřátelován, nikým snad nechválen a nerozuměn, vítěziti nad nim?

Povstalo se konečně od hádky a v síni utvořily se tlupy, která každá mluvila o tom, co bylo předmětem pozornosti dnešního večera. Bruno přikročil k doktorovi a pravil k němu přívětivě: „Nemyslete si bratře, že k vůli vašemu smýšlení bych vám byl nepřátelským; naopak miluji vás, jako sebe. Musíte totiž věděti, že jsem za dlouhý čas považoval také jen to za pravdu, co vy teď; později ale jen pravděpodobné se mi to zdálo, a když jsem do přírody nahlédl důkladnější, poznal jsem, že jest to všechno klam, tak že jsem se rozhodl bojovati proti bludu tomu a proti Aristotelovi. Byl myslel jsem na čas, že jen někteří všetečtí sofisté sestavili jeho spis na zkoušku pro zábavu, pro cvičení. Kdybych vás měl nenáviděti; musel bych svou mladost nenáviděti s tím, kde jsem býval nevědomým a vypínavým. Naopak prosím boha, aby i vás potěšil poznáním toho co já znám. I vy chtěl byste mne milovati. To bych od vás měl očekávati. Při tom podal mu ruku přátelskou, již tento ale za všeobecného smíchu od sebe odmítl. Přikročil ku stolu, vypil několik pohárů vína a pak nerozloučiv se s nikým, mimo hostitele, vzdálil se.

—Pokračování.—

Rybníkář.

Historický obraz od Aloisa Jiráska.

—[Pokračování.]—

Florián Libochovský navrátil se pozdě večer. Zasednuv k hojné večeři, ptal se, co host dělal. Řekli mu, že byl hájku, pak že meškal napořád ve svém pokoji.

„Kdo byl u něho?“

„Karban mu přisluhoval.“

Regent usklibnuv se vzkázal Vostrovcovi, liboli mu, aby přišel s ním povečeřet. Vostrovec odřekl, že ho noha prudce rozbolela a že mu je třeba klidu.

„Tak, aby se tu roznemohl! No!“ a domyslil, že on je tu pánem.

Věru zdálo se, že obava regentova nebude naplano. Vostrovec ani druhého dne nevyšel ze svého pokoje a požádal, aby mu donesly oběd nahoru. Pozdě odpoledne regent vstav od stolu radý na hrdle i ve tváři a blýšticích se očí od vína hojně požitého, zašel si, bitý pás z ačně sobě uvolniv, k bývalému druhovi. Ten ležel poloustrojen na loži, maje raněnou nohu péčlivě obvázanou na židli natáženu. Libochovský se mu dal do smíchu a divně svým způsobem žertoval. A div divoucí, ten žižný Vostrovec, na kterého se nikdy neodvážili, kteréhož pro hbitou odpověď a břitký vtip se báli, ten byl skoro tak trpělivý, jako někdy Libochovský býti musil. Nic se nerozkohoutil, jen se smál a jen někdy mu tu trhlo kolem úst a v očích zableskly, když Libochovský poněkud zhruba spustil. Však to mladý dřastojník na nohu svedl, že v ní mu živá bolest zalomcovala. Také regenta na včerejší jeho cestu, na P. Lippacha, kdy se zase vrátí.

„Povídal, že do týdne — i by ho rarach! Beztoho byl tu jen na výzvědy a teď jen k vůli tomu děvčeti přijde—“

„Bude ho škoda.“

„Aj — a proč?“ a regent bystřeji na Vostrovce se podíval.

„Do kláštera! Takové podobné kvítko —“

„Hm—co na plat—“ a regent hladil sobě bradu. „Opřiti se mu—“ zahučel jako pro sebe.

„Tedy mu ji vydáte najisto?“

„Co dělati? Ostatně, ať pravdu dím nerad—“

Když konečně regent vstal a ve dveřích potom zmizel, Vostrovec sobě vydechl a přimhouřiv oči, obrátil se ke zdi, uvažuje, jak ten zpupný někdy synek zkrotl, jak nyní se netroufá, ale učiněná je mírnost a zdrženlivost. Toť, aby ještě takový rybníkář a šnorchar troufal si na regenta, u něhož pohýbá z milosti!

Téhož dne byl Libochovský ještě jinde plný milosti.

Jda kolem bytu kuchmistrova dal si kuchmistrovou zavolati a ptal se na mladou pikartskou dívku. Babizna lakotá chtíc patrně milostivému pánu se zachovati, spustila litanii zlých slov o Salomeně a přivedla ji na jeho žádost. Děvče klopilo hlavu a nemohlo na regenta ani pohlednouti. Zachvěla se, když chopiv se její bradičky hlavu jí pozvedl, aby se do tváře jí podíval. Kuchmistrová z počátku zašla; postřehnuvši však zrak páně, jenž štíhlou postavu dívčinu žádostivě změřil, přestala se diviti, i když regent poručil, aby Salomeně opatřila na jeho náklad nový a teplejší šat.

„Pravdu má Vostrovec,“ pomyslil regent hledě na Salomenu, „že by ji bylo škoda do kláštera. A přijde-li k té hraběnce, nějaký hejsek pěkné to kvítečko pro sebe utrhne. A naň—? Však ještě tam není!“ Jen to jej v tu chvíli zamrzelo, že to pikartské děvče se mu nepodékovalo, jak je kuchmistrová vybízela. Podívala se plachým pohledem, však slova nevypravila.

Odvrátil se a—Karban to odnesl. Stáltě opodál a rohu jako by lelkoval a zatím s regenta a Salomeny oka nespustil. Teď si ho pán zavolal—klidným hlasem, ale na rty proskočil mu zase ten jeho úsměv. Proto blížil se starý šašek jako pes, jenž ví, že pozná pánovy důtky.

„Co tu lelkuješ?“ zahřměl regent.

A hle, již zahvízdl povětřím jeho pružný karabáč a svezl se na plece Karbanovy, že to plesklo.

Karban mlčel a jen se ohledl v tu stranu, kde stála Salomena. Zavzněl odtud bolestný její výkřik. Zahledl ji ve dveřích, kde její bledá tvář plna úzkosti se po něm ohledla, pak zmizela, neboť kuchmistrová vstrčila dívku do síně.

Regent se smál, nebo jak karabáčem švihal, krčil se šašek a ošíval a klnul, šelma stará i vyskakoval a ne tak snadno ušel svižnému rameni a karabáči svého pána. Vůbec těchto dnů Karbanovi zle se dařilo.

Ale také nebylo divu. Kdykoliv regent se po něm shánělo, povždy skoro nadarmo. A když ho hledali, nenašli; zmizel, až pojednou byl tu a divně se vymlouval. Divili se tomu, že sluha který se pána tak bál a bývalo jindy na zavolání, je nyní jako vrtohlavý. Ani karabáč regentův mnoho nezmohl; teprve když mu pán pohrozil, že ho dá do dolů do věže, aby tam ve kládě den nebo dva uvažoval, zbledl a jal se pokorně prositi, až se regent tomu jeho strachu zachechtal.

V.

Po onom krásném dni nebe se zatáhlo a již se také ne vyjasnilo. Za noci a ráno byly citelné mrazy, a když za dne se poněkud otepllilo, lil se déšť. Studený vítr rval poslední listy se stromů, hučel v kominech a úpěl po temných chodbách zámku Milhostického.

Nadešel večer čtvrtého dne, co Jan Vostrovec meškal v rodném zámku. Bylo sychravo a tma uložila se záhy na krajinu. Nevařilo, jen chvílemi vítr ozval se prudkými rázy a budil černou noc z posupného mlčení. Regent Florián Libochovský seděl ve svém pokoji nedaleko krbu, kde mohutný oheň plápolal. Před ním na stole stálo několik lahví, z nichž nejedna již byla prázdna. Regent chvílemi zíval, protahuje se v hebounké lenošce. Mořila jej dlouhá chvíle a mrzel se. Myslil, že se s tím rybníkářem vyrazí, ale ten skuhral neustále na svou nohu, tak že ani ze světnice nevylezl. A řečí s ním také nebylo. Snad si ještě myslí —však regent mu poví, aby s takovou přestal!

Oči se mu křižily, ale probral se hned, když vešel Karban, který dnes pána zvlášť bedlivě obsluhoval a na slovo

poslouchal. Regent spatřiv sluhu, zase hlavu do lenošky nachýlil a dále podřímoval. Prve dost a dost ubohého šaška se naškádlil a z dlouhé chvíle natrápil, teď už jej omrzel.

Také víno účinkovalo a než Karban na konec stolu po špičkách došel, aby tu sklidil, již lehounký chrapot zazvučel z lenošky. Eliáš naslouchal mu s potěšením, jako by někdo na houslíčky hrál. Chrápání na okamžik umlkalo; teď opět zazvučelo, zní silnější, mohutnější. Karban zarachotil talířem, ale regent se ani nehnul; Karban převrhl pohár a sklo zazvonilo, chrápání však se nezarazilo, dále mohutně zvučelo. Starý šašek přistoupiv k oknu, ven vyhlédl. Tma tmoucí, nikde ani hlásku, ani kročeje. Po té vyšed tiše ven, chvíli u dveří naslouchal a chodbou se rozhlížel a když nic se nehnulo, šoural se dále a sběhl se schodů. Regent sebou ani nehnul a spal tvrdě jako spravedlivý.

Tou dobou matka jeho bdí a skládá cosi do uzlu. Stojí nad ním zamýšlena, pak obrací hlavu a naslouchá. Je všecka rozechvěna, plna úzkosti. Slabost jakási se jí zmáhá, nohy se třesou. Sedá vedle uzlu a sepjavši ruce, hledí do země. Chvilemi slyšeti hluboký, třesoucí se povzdech jejích sevřených prsou. Vstává, chce pokleknouti, aby se pomodlila—v tom—slyš! Na dveře zaťukáno. Již prve se jí tak zdálo a zklamala se. Přistoupila blíže a hle—dvakráte rychle za sebou—tak opět. Čekala to znamení a přece se ho lekla. Ruka se jí zachvěla, když otevírala.

Do světnice stoupil Eliáš Karban. Měl přes ramena velikou tmavohnědou plachtu z hrubé vlny, pokrývku to, jež nyní mu byla pláštěm. V ruce držel statnou hůl u pasu pak v pochvě visel mu veliký nůž.

„Všecko je připraveno," oznamoval tlumeným hlasem.

Matka regentova mají za chvilku strnule hleděla.

„Ach—uzel—" začal Karban na novo, „to bychom mohli jíti."

Strašena vztáhla ruku a posunky ptala se na syna co dělá.

„Usnul a tvrdě spí."

Stará paní stála jakoby nevěděla co činiti. Karban netušil, jaký boj v nitru svém bojovala.

„Je všecko připraveno—čekají jenom na nás." Ale ta, pro kterou přišel, která jej dosud všemožně ve všech připravách výdatně podporovala, která, aby hlas svědomí svého ukonejšila, s nimi chtěla uprchnouti a v exilium se vydati jako jejich bratr, neměla se nyní k odchodu, ač chvile kvapila. Jako by připomenuti jeho ani neslyšela. Hleděla na Karbana jako u vidění, postoupila k němu blíže; tu však na novo stanula, dávajíc posunky na jevo, že by ještě ráda svého syna uviděla, prve nežli se s ním na vždy rozloučí.

Karban ji podotekl, že spí, že je tedy nebezpečno, ano nemožno jej vyhledati. Svadlé ruce její byly křečovitě sepjaty. V mučivém rozporu tom pohledla k nebi. V ten okamžik zápasila mateřská láska se svědomím. Má jej opustiti navždy od něho odejíti, na věky se rozloučiti! Je nezvedený, nehodný, ale snad přece prohledne a se napraví. Jestliže však ona jej opustí, jestliže ona nad ním zoufá?

Karban byl již netrpěliv a naslouchal pln obavy, nejdeli někdo, jenž by je tu mohl překvapiti. Ale teď, když k němu regentova matka přistupivši, pojednou mu posunky oznámila, že nepůjde, že nemůže syna svého opustiti, zarazil se, ne tak nad tím, jako nad tváří nešťastné ženy. Chtěla promluviti, chtěla prositi, aby jí odpustili. Všecko to povídalo žluté bolestné líce, úzkostný zrak, však ze rtů vydral se jí nesrozumitelný výkřik. Mávla rukou prudce ku dveřím, jako by Karbanovi naznačovala, aby již šel, pak sklesnuvši na kolena zastřela sobě tvář.

—(Pokračování.)—

V pražské holírně.

První subjekt: Ten pán, co odešel byl zajisté českým poslancem.—Druhý proč myslíš? — První: Proto, že se ti dal tak dobře tahat za nos.

Příroda a bůh.

(Píše J. G. v Praze.)

Příroda zřetelně ukazuje nám, že nezná rozdílu pražádného mezi náboženstvím a nenáboženstvím, mezi věřícím a nevěřícím, mezi skrýší divocha a nejnádhernějšími chrámy, mezi bohem a člověkem.

Blesk ničí jen obydlí lidská, nýbrž maří i „dům boží" a to s obzvláštní zálibou! Zvonění jest marné a nejednou stalo se, že právě zvoník byl zabit, jakož i babička modlící se růžence u rozžatých hromnic.

Příklady naskytují se nám téměř každodenně i netřeba je tedy teprve uváděti. Nejnověji ovšem počaly se kostely a kláštery chrániti hromosvody, avšak právě tím si náboženství samo vydává vysvědčení chudoby. Neboť když blesk ni sídla „vládce všehomíra" nešetří, když chrámy pustoší a lze-li tomu bezohlednému pustošení předejíti jen tím volá-li se ku pomoci přírodověda, toť patrně vysvítá z toho, že příroda bezstarostně a neodolatelně kráčí cestou svou dále a že ten, jenž přece sám proti sobě a svým obydlím jednati nemůže,—dokonce „pánem tvorstva" není, za nějž věřící jej prohlašují. Ježíš pravil: Každé království rozdělené samo proti sobě, spustne; a každé město neb dům rozdvojený nadá. Aneb kterak kdo může do domu silného vjíti a jeho nádobí pobrati, leč by prvé svázal toho silného a teprv by dům jeho oloupiti mohl?" (Mat. 12, 25, 29; Luk. 11, 17, 21, 22.) Tato slova „zakladatele" křesťanského náboženství vhodně se dají užíti ve skutečnosti.

Věru! onen *„silný"* jest bůh, o němž věřící myslí, že přítomen jest v chrámech jim utvořených; avšak *silnější* jest příroda, která chrámy drtí a takto málomocnost modly celému světu ukazuje!

To li však příroda může, pak zajisté ona jest pánem, nikoliv „bůh", který jí jest poddán, podroben, jak z Ježíšových slov jasně vysvítá. Toliko pověra to jest, která opovrhujíc vším zdravým rozumem naděje své na něco klade, jak každodenní vzývání učí, samo sobě pomoci nemůže.

Taková pověra jeví se tedy nejpatrněji, jakmile nevděmy lid vidí své životy a statky ohrožené, jak toho příklady máme za všeobecného moru, zemětřesení, hladu, nevrhujíc vším zdravým rozumem naděje své na něco klade, úrody, sopečném výbuchu a právě tím podává se nejlepší důkaz, že cit závislosti a bázeň jest základem všelikého náboženství.

Když večer dne 17. července r. 1826 v městě Santa-Fé de Bogota v nové Granadě nastalo strašné zemětřesení, dostoupila náboženská trestivost ustrašeného lidu nejvyššího stupně: „Druhý nával" praví Bousingault v jednom listu svém k Alexandru Humboldtovi, „vypudil veškeré obyvatele z jich domů. Většina jich strávila zbývající čas noci na místech otevřených.

Zdůšení bylo všeobecné. Děti přirozené nalezli rodiče, kteří je dosud nechtěli znáti; dávno ztracené věci se navrátily. Byl to pohled veleji mací, když toto četné shromáždění se modlilo, by nebe usmířilo! A věru, spočívalo cosi na modlitbách, jakmile nový prudký záchvěv byl počítán, takřka zvěstující, jakmile nový prudký záchvěv byl počítán, takřka zvě-tující, že modlitby ještě vyslyšeny nejsou. Během této noci plné bědování konal jsem bedlivě svá meteorologická pozorování, avšak potají a na místě bezpečném, neboť dosud nesmí fysik beztrestně otazovati se nástroje svého, nalezá-li se oproti nevědomému a pověrčivému lidu. Druhého dne bylo shledáno, že téměř veškeré domy utrpěly značnou újmu; kathedrální chrám byl na spadnutí, stěn sv. Kláry byla zhubena, klášter sv. Františka, slovem všecky kostely nalezaly se ve velmi špatném stavu. Kaple quadelupská, která 650 m. nad městem leží, jest úplně obrácena v ssutiny. Den před tím strávil jsem v ní noc, bych pozoroval sílu nočního záření. A přece nebylo toto zemětřesení tak strašné a nevyžádalo si tolik obětí jako ono, které roku 1755 zastihlo město Lissabon [kdy zahynulo přes 60,000 obyvatelů] neb v novější době v republice Peru, v níž 50 měst bylo zbořeno a přes 70,000 životů lidských zničeno.

Než theologové i zde nejsou a nebyli nikdy na rozpacích, jednalo-li se jim o uvedení zdánlivých důkazů a klamných závěrův, oni vždy dovedli se vymknouti z nesnází—nezbývala-li jim žádná jiná cesta—poukazováním na nevyzpytatelné soudy boha, jehož chod myšlenek prý my, lidé, nemůžeme svým chatrným, bídným rozumem sledovati a je hož moudrost po chvíli kdesi cosi dopustí, co nikoliv dobře mněle nás v záhubu vrhá, přece naše pravé blaho a věčnou blaženost zakládá.

Když r. 1863 na den „zvěstování p. Marie" (8. prosince) ve starém kostele v Sant-Jagu v Jižní Americe služby boží se konaly a postranní chrám zbožnými věřícími byl naplněn, vzňala se část u nějých květin, kteréž, tisíci světly jsouce obklopeny, krášlily oltář a v okamžiku vzplanul vnitřek chrámu od spodu až ke kopuli. Sestoupil tu snad bůh neb panna Maria by v nebezpečí na pospas dané ovečky své zachránila a takto důkaz o svém milosrdenství, své lásce a své všemoci podala a slávu rozmnožila? By o vřelé úpění tisíců bázní schvácených věřících, kteří v tváři hrozné smrti z nejhlubších hlubin mysli své ku „matce boží," ku milosrdné a laskavé panně volali, vyslyšeno? Ukázala se býti tato „matka boží," hodnou pověsti své mezi křesťany a prosila svého božského syna, kterýž dle učení církve žádnou její žádost nezamítá, o pomoc svým dětem, svým miláčkům? Nic toho! Co by byl ten nejsurovější, nejneucitelnější, nejpodlejší člověk učinil, neučinila panna Maria; ona zůstala slepou a hluchou, ani její srdce ani srdce jejího syna nebylo tím pohnuto a skoro 3,000 věřících zahynulo strašnou smrtí uprostřed obydlí boha, jehož dobrotivost, jehož láska, jehož všemoc právě ještě umírajíce velebili!

Z takových událostí uzavírá soudný, rozumný a myslící člověk, že ctěný bůh buď pomoci nechtěl, neb že pom ci nemohl. Poněvadž prvnější očividné odporuje jeho svrchované dobrotivosti a neobsáhlé lásce, toť nezbývá, leč přijmouti za pravé, že bůh pomoci nemohl, jinými slovy, že vláda sil přírodních není podmíněna jakýmsi bohem.

Bohoslovec ovšem nezná tuto závěrku a vskutku, když neštěstí toto se stalo, tvrdilo kněžstvo v Sant-Jagu, že Maria ohtěla své miláčky vesměs k sobě do nebe povolati, aby věčné blaženosti požívali—nekonečný lepší prý život, nežli v tomto slzavém údolí a stavše se svatými orodovníky u trůnu božího, svým pozůstalým přátelům a příbuzným užitečnými se stali. Takové vytáčky ostatně upomínají nás—až na původ věcí—na onen případ v čínské provincii Nankin, o němž le Comte vypravuje:

Tamto žil totiž muž, jehož jediná dcera, již velice miloval, onemocněla. Postrašený otec obrátil se k bohům o pomoc modlitbami, sliby, almužnami, dary a četnými obětmi. Činění kněží, t. zv. bonzové slíbili vše dobré; ale nicméně zemřela dcera jeho. Tu ovšem utíkali se bonzové ku všem možným vytáčkám; než rozhněvaný otec nedal se tím másti místnímu soudci, „měl moc uzdraviti dceru mou, proč dopustil, by zemřela, přijav přece ode mne peníze? Neměl li však tu moc, již se chlubil, co oprávňuje jej, hráti si tedy na boha?" — —

Místní soudce prohlásil se býti v podobné záležitosti neznalým a nepřísluším a odkázal celou věc na gouvernéra kteryž opět, nechtěje se s bohy zabývati, připadl ten mistokráli ku prozkoumání zasl al. Tento zavolal k sobě žalobníka. „Není to moudré od vás", pravil, „že chcete s bohy při počítí; tento druh duchů jest totiž zlomyslný a já obávám se velmi, že vám zlé kousky bude prováděti. Dle mého zdání učinili byste nejlépe, kdybyste přijal smírné podání, jež vám bonzové učiniti hodlají. Oni ujistili mne, že bůh dokonce není tak nesmírným, nýbrž, že rozumu sluchu svého popřeje, nebudete-li velice přehánětí."

Muž však zůstal neohrožně při svém úmyslu a vyjádřil se, že raději zahyne, nežli aby od žaloby upustil. „Jsem", vece, „naprosto odhodlán ani v nejmenším neustoupiti; neboť modla ta myslí, že vskutku vše činiti může, co se jí líbí a že někdo nemá té odvahy, jí se dotknouti neb v něčím na odpor se jí postaviti—ale v tom mýlí se velice a velmi."

Když gouvernér viděl že nemožno s tímto mužem cestou vyjednávací ničeho pořídíti, oznámil celou záležitost t-jnému radovi v Pekinku a tento obeslal si obě rozvadělé strany. Ony se dostavily. Modla ovšem neměla nedůstatek právníků a obhájců, kteří dobře jsouce bonzy podplaceni, její práva a privileje tak srdnatě hájili, jak by to lépe ani sám bůh nedovedl!

Než jim bylo co jednati s mužem velmi veliké obezřelosti, který spolu i s dosti rozumným důvtipem byl by se vyznal v pletichách svých protivníků. Po nedlouhé při zvítězil úplně, modla byla z „nebeské říše" vypovězena, její chrámy zbořeny a bonzové důkladně potrestáni.

Co v tomto vypravování na skutečnosti se zakládajícím zvláště do očí bije, jest ta okolnost, že by se bonzové rovněž odvolávali ku „nevyzpytatelným úradům božím", kterážto ovšem výmluva za při nejvyšším soudním dvoře čínském mnoho neplatila; u nás v Evropě však pro theology všech vyznání „zadní dvířka" tvoří.

Jak mnohý spor, jak mnohá rozepře as musela by se rozhodnouti u soudů našich, kdyby u nás „věřící" podobně jednali, jako onen muž v provincii Nan-kin.

—Dokončení příště.—

Světélka.

§ Synek evandělického kazatele vyslovil se k mamince své jednou, že by si přál zemříti a dostati se do nebe. Když se pak matka tázala, proč že si toho přeje tak jsa mlád, odpověděl, že by rád dostal už zpět ty centy, které si v nebi u pána boha ukládal dle slibů tatínkových, neboť že jich velmi teď potřebuje, jelikož se blíží vánoce.

§ Přiměřené odznaky nacházejí patřičného uznání. Jedna vdova, jejímuž manželi postavili sousedé pomník nad hrobem jeho, když přišla se prvně naň podívati a spatřila na pomníku tom, jak to bývá v obyčeji, aniž by věděl kdo proč, holubici, pravila: „To jest velmi vhodný odznak na pomníku tom, neb můj nebožtík tak rád střílel holuby i v neděli, že raději kostel zanechal, nežli aby byl vynechal jednou jíti na lov. To jest dobře, že jste na to vzpomenuli a holuba mu i na hrob dali.

§ Kdo jsou filosofové světa tohoto, nežli naše děti, jejichž myšlenkové obraty nás často překvapí. Sestiletý Tomášek překvapil svého otce minulé neděle po kostele otázkou, zdali mají andělé také ocasy, neb ne. Otec nevěděl, co na to odpověděti, ale tázal se synka, jakže na tu otázku přichází. Synek vypravoval, že když byl včera u tetičky, která má slepice, ukázala mu jednu, která neměla žádný ocas a povídalo se o ní, že nemajíc ocasu, nemůže létati. On že viděl v kostele anděle s křídly, ale bez ocasů a proto že jest mu divno, jak mohou andělé létati nemajíce ocasů a že snad jim je zapomněli udělati. Otec byl sice dosti dobrý křesťan, ale na synkovu otázku neznal odpovědi.

§ (Ze slabikáře obrázkového pro mladé křesťany.) — Totoť jest kostelníkův míšek. Právě byl nešen kostelem po všech přítomných. Sbíralo se od každého něco. Každý doň něco vhodil, aby to cvaklo. Co jest teď v něm? Počítejte zdlouhavě, abyste se nepřepočetli. Hle, zde jsou čtyři knoflíky, jeden niklový pětiicent, jeden plíšek, jedno sklo ze zlámaných brejlí a čtyři centy. Ano, to jest tak. Co učinil se s těmito pěknými věcmi? Ony budou poslány do cizích zemí, ve prospěch nebohých pohanů, aneb si je nechá náš pan farář pro sebe. Ti nebozí pohané budou míti z nich velikou radost a děti pana faráře také.

V předsíni blázince.

(Dokončení.)

Jiný obrázek. V městečku Ithaka na březích romantického jezírka Cayuga žil před několika lety párek novomanželů. Mladá paní pocházela z dobré rodiny a sezoumila se na jednom pikniku se svým manželem. Ačkoli rodiče její poměru tomu nepřáli, nechali se oba záhy oddat. Muž její zabýval se už všelijakými, ale v ničem neměl stálosti. V tu dobu kdy se oženil za ná jel se plánem s dětí se knězem u episkopální církve. Ta ale zaujímá jakési výlučné postavení a při přijímání neb vybírání kandidátů na kněžství počíná si mnohem opatrněji nežli methodisté. To se stalo i zde! Nechali kandidáta propadnouti, když se přesvědčili o jeho mravní skaženosti a bezkarakternosti. Ten svrhnul nyní roušku svatoušství a klesal den ode dne hlouběji. Stal se z něho obyčejný lotr a ožrálec. Jednoho dne zmizel. Tu noc před tím spáchána byla v domě bohatého obchodníka krádež na šperků a všeobecně se mluvilo, že zmizelý kandidát kněžství na loupeži se účastnil. Žena jeho živila se a dítě své praním a šitím, nuzné sice ale poctivě, až když její bohatý děd—rodiče její byli už dávno v hrobě—se nad ní smiloval a vzal ji do domu. Když pak zemřel odkázal jí značné jmění. Opuštěná žena vynaložila a nyní mnoho peněz na vypátrání svého muže, což se jí konečně podařilo. V městě New Yorku, tomto bezpečném úkrytu všech darebů, vedl nevěrný muž hanebný, dvojitý život. V noci, co Mr. John Lee, byl poměrným hříčem, v neděli byl pak methodistickým kazatelem pod jménem Reverend Charles Brandon. Ke všemu tomu se ještě oženil po druhé, ač se svou první manželkou nebyl rozveden. Jelikož v neděli obklíčili policisti kostel, v kterémž „Brandon“ kázával, a obsadili všecky východy tajně, jimiž reverend na své noční potulky vycházel. Tento zpozoroval hrozící mu nebezpečí a chtěl uprchnouti. Leč nadarmo. Byl zatknut a druhý den měl býti postaven před soudce. Našli ho ale ve vězení otráveného. Buď sám vzal jedu anebo mu byl jed dodán, aby tak předešlo se nesmírnému skandálu, který by byl methodistům velice ublížil.

Methodismus co jednou do svých spárů sevřel, to drží pevně a nepustí více. V neděli ráno je nedělní škola a připraveným sezením, pak přijde bohoslužba, odpoledne zase škola a večer bohoslužba. V pon lělí večer sezení biblické třídy, v úterý vyučování náboženství s modlitbou, ve středu bohoslužba s povzbuzováním (revivals) a tak to jde až do konce týdnu. Každý jen poněkud schopný člen dostane nějaký úřádek, je zvolen do některého z přečetných výborů, to povzbuzuje jeho horlivost a drádí ctižádost. Do nedělní školy přilákají se děti všelijakými dárky a hračkami a již čtyř—nebo pětiletým dětem dostane se takového návodu, že již na pouhé požádání odříkávají jako na kolovrátku, kterak touží po „sladkém Ježíši.“ O vánocích připraví se vánoční stromek, v letě všelijakého druhu, jako jahodové sl. Učitelové a učitelky z nedělní školy dají si všemožnou práci a nešetří peněz aby chovance své drželi pohromadě co nejvíce možno a je jak náleží v náboženském kejklířství vycvičili. Dělají si z toho velikou čest, point d' honneur, a závodějí mezi sebou. I smyslné náklonosti hrajou v nedělní škole a methodistickém církevním životě velmi důležitou úlohu. Dospívající školák zapřede něžnou známost se svou spolužákyní—na dobrém příkladu mu nechybí, vidí to na svých učitelích a učitelkách. Často vyučují i mladé dámy dospělé mladíky. V Brooklyně, tomto americkém Římě, pověstném nejen přečetnými kostely ale ještě četnějšími kostelními skandály, stalo se před nedávnem, že vnadami a bujností překypující dívka udržovala s několika ze svých žáků důvěrný poměr. Ještě čnavější se stává, že reverend stojí v nečestném poměru k mladým dámám své obce. Proto také je skoro pravidlo každé dva roky vyměniti duchovní pastýře; tím se chce zabrániti příliš důvěrné známosti a aby kněz zcela se věnoval službě církvi. Tedy z dobrý záměr jako při katolickém celibátu! Methodistický kazatel ale vzhledem tomu je v stálém styku se svým stádem, navštěvuje je v domě, a to nejvíce za dne, kdy muž není doma. Tu poklekne žena [které návštěva vlastně patří] a ctihodný pastýř a modlí se spolu a zpívají pobožné písně.

Methodisté mají též obrovný knihový obchod a rozsáhlé tiskárny (budova tiskárny jejich v Novém Yorku stála přes půl milionu dolarů) a tak kontrolují i duševní pokrm svých přívržen Ve světské i klasické literatuře je dle jejich následku smrtící jed, za to ale rozšiřují všelijaké povídačky a báchorky v nesmírném množství, v úhledňější úpravě a za ceny ku podivu levné.

Bylo by zajímavo sestavit statistiku škandálů a soudů, které se sběhnou mezi „povzbuzenými“ hlavně ale proti jejich „reverendům.“

Methodismus dává zhusta podnět k náboženskému šílení. Mladý jeden filadelfický kupec jménem Wright oženil se s mladou, velmi krásnou Dánkou Tato přiznávala se k luteránství on ale byl kovaný methodista. V některých methodistických obcích nešetří se tak přísně forem obzvláště kde kněz je trochu smířlivé povahy, a tu pak nelíší se bohoslužba mnoho od lutenské. Mladá paní navštěvovala stejný kostel s mužem. Ale nedělní škola, soukromá cvičení ve zpovědní lavici klečení a naslouchání vyznávání hříchů, jež často je až nápadné umělé dělané, pak poznání, že každý kdo všem požadavkům methodistů vyhověti chce, musí domácnost svou zanedbávati, poněvadž je každý večer v kostele zaměstnán, to vše zcela vzkřísilo se v mladé ženě. Když pominula hroznou tu prázdnotu, ulekla se jejích následků. Nadarmo bledla muže svého od církve odvrátit. Ten byl čím dál tím zarytější, rodinné štěstí jejich bylo zničeno, přísahy rozbroje a hádky, muž se často zapomenul a zacházel se svou choť nešetrně ba ukrutně. Ona uprchla. Pomlouvači a donašeči vypravovali muži všelijaké vymyšlené historky, dráždili jeho žárlivost, až jednou uchopil revolver a dal se do hledání ženy. Dvakráte podařilo se jí uprchnouti, po třetí ale zastihl ji ve společnosti jedná paní. „Musím duši tvou před věčným zatracením zachrániti,“ zvolal a střelil ji do prsou. Porota musela jej uznati za nevinného, poněvadž ukázaly se na něm v jeho vyšetřovací vazbě neklamné známky náboženského třeštění. Proto byl zavřen do blázince.

Methodističtí kněží stojí asi na stejné stupni vzdělanosti jako jejich mudrci. Proto nalézají se mezi meth kazately bývalí řemeslníci, obchodníci, napořád přepjaté ba nepříčetné posudky a čímž tito jsou nevzdělanější, tím fanatičtější, nesnášenlivější vůči ostatním. Loučení takovýchto živlů dodává methodismu pochmurný, bezbarevný, zšmulý nátěr Proto nejnevzdělanější třídy lidu lpějí tak houževnatě na methodismu, poněvadž kněží jejich nejsou učenci a rovněž jim samým nevzdělanci. Proto i většina černochů hlásí se k methodismu.

Před zničením světa.

Přišel sedlák k okresnímu, na kterého mněl strašnou pifku, s otázkou ponižence, jak že to dlouho vezme, nežli se dostane líčení pře dnes zadané pro uražení úřadní cti před soud: Okresní odpověděl, že nemůže se to dříve státi, nežli až po šesti nedělích asi. „Dobře,“ pravil sedlák, za 4 neděle máme na jisto konec světa od té komety, a proto jim povídám, pane okresní že jsou lump, zloděj, šibeničník, otrapa, ničema a všechno to nejhorší, čím ten nejhorší halama býti může. A to si s tím dělají co chtějí, vědí. Než to přijde sečmu u k soudu, bude dávno konec světa a nebudou už žádné soudy.

Ten sedlák se divil pak a šival, okdyž za dva měsíce byl předvolán a o souzen—přestal věřit kněžím i starým babám všechno.

Dvojmyslné.

Podívejte se zase na toho písaře od obecního úřadu, jak si vyšlapuje, jakoby chtěl, by myslel, že jest s m mayor. Ostatně hloupým k tomu jest dosti, to jest svatá pravda.

Zmiňující okolnost.

Soudí: Vy jste teď obžalován, že jste ze sklepa sousedovi svému ukradl v noci tucet lahví vína. Máte něco říci, čím byste vinu svou poněkud omluvil neb zmírnil?

Obžalovaný: Zajisté, pane soudče, a sice, že to víno nebylo k pití—jako ocet. Pokazil jsem si celý žaludek jím.

DOPISY.

Niobrara, Neb. dne 22. list. 1881.

Milý Duchu Času: Dne 13. října taly slavili evangelíci slavnost „tolerance,“ slavnost stoletého Jubilea pro evangelické rodáky v milé naší vlasti České. O jaká to radost panovala v zemských Bratrů, Husa, Žižky a Komenského! Jestli se ale radujeme z „tolerance,“ udělením „svobody náboženské“ z panování cís. Jos. II., musí zase zatruchliti srdce naše uvedením „state mospasitelné“ němčiny do vlasti naší. Národ byl již jednou nohou v hrobě. Udělením svobody náboženské sice procitl z dřímoty 160 letě, byl by ale vzchopil se a povstal na vlastní své síly, na své půdě, měl by tolik odvahy aby prohlásil: Já jsem!? Nikoli. Dejme otroku svobodu, on jí nedovede použíti. Bude se sice radovati ze svobody té, ale sobě ji vážiti a ceniti neumí. Proč? Jedno že schází mu škol neb vzdělání. Ovšem národové nevzdělaní, v Americe, Africe a jiných dílech zeměkoule, těší se svobodě, než můžeme porovnávati svobodu divochů v stejném stanovisku se svobodou vzdělaných národů? Divoch rozumí svobodě tolik: hojně loupežiti, vraždíti, slabší kmeny z jejich krajů vyháněti: z takového stupně nemůže a nesmí našinec požadovati k svobodě, neb by nebyl hoden vzdělancem slouti. My musíme sobě hleděti škol, to jest střed, naše slunce, kolem kterého se musíme točiti. Kde není škol, tam panuje středověk, tu Černoboh ještě rozprostírá svá křídla temnoty a pověry. Ale mavrdí Zlaté slunko svobody prosvitne temnotu, pouta středověku zrezavějí a sama puknou, při plačtivých jeremiádách strážců jejich. A strážcové oni?—Jsou kněží. Proto sobě tak drželi a podávali ruce, despotismus s hierarchií. Vlády duchovní a světská konaly společnou službu nad národy sobě svěřenými „z milosti boží,“ jak hlásali. Že ale vláda knězská musela míti vždy na vrchu, jest s dostatek známo. Jestli neměla, tedy „inquisitordikt“ a „Crevo“ nestačily za sebou třísti. Panovníci byli tak zbabělí a pověrčiví, že se nechali státi za třest v sněhu, neb šlapati po sobě nohou. A to vše ku cti a chvále papežské stolice a petrské žebroty. Odpustky a vyzdvižení z klatby všecko zmohly. Že peníze světem vládnou, to je stará čepice, atd. To se vždy osvědčilo. Jos V. Holeček.

Fortune Teller.

Co za mrchy tyhle americké čarodějnice a věstkyně jsou, jaké neplechy tropí a jak hloupé lidi okrádají i balamutí, měl by vědětí každý. Ale zdá se, že to neví nikdo, neboť jest jich jako smradu ve společnosti na všech ulicích a ve všech částech města a dělají dobré živobytí, nejen od děveček nevědomých, ale od bohatých paniček v kočárech a od zamilovaných, věrných i nevěrných všeho druhu. Přece samy vyznati musí, když na to přijde, že jsou jen humbugářkami a zlodějkami. Tak se stalo nedávno s jednou, která byla předvolána před soud. Přišel k ní švihák, jeden zamilovaný, jenž také měl v hlavě řezanku a věřil v čerty a čáry, čarodějnice a prorokování. Pověděla mu jeho osud neb planetu, divejte se do jeho dlaně a pak žádala od něho $5. Jemu se zdálo, že jest to za tak málo hezkých věcí, které mu pověděla, málo a nechtěl jí zaplatiti více nežli $1. Zadala tedy k soudu žalobu na něho pro zadržování mzdy. Mladík si vzal právníka, který jej hájil, že stal se oběť drychářnice, humbugářky, podvodnice, která mu neprokázala žádnou službu, ale jen něco mu nalhala a to chce si draho nechat plat ti. I tázal se jí sudí, aby se vyznala, zdali mu pověděla pravdu nějakou, jakou on chtěl slyšeti, aneb jen smyšlenku. Ona odpověděla: „Tot se rozumí, že jse u mu přišla—tak to přece dělá každá věstkyně osudu a žádná nemůže mu povědě ti více—ale t přece zasloužím $5, když jsem tak dlouho musela držeti jeho špinavou ruku, nežli jsem mu to z ní vyčetla. Co měl soudce dělati, nežli osla toho odsouditi k zaplacení. Když od ní požádal takovou službu, že jest povinen jí zaplatiti.

Což, bude-li Guiteau prohlášen bláznem?

Minulého týdne byl v přelíčení presidentova vrah Guiteau vyslýchán bratr vraha a ten svědčil, že považoval svého bratra vždy za rozumného a zodpovědného člověka, který může volití dobrá i vzdalovati se zlého, ale že jej také považoval za ďáblem trochu posedlého, poněvadž se tomu ďáblu byl dobrovolně v službu oddal. Vykládal pak své náboženství, to jest křesťanské náboženství, které panuje vůbec mezi křesťany, které každé neděle jest kázáno od katolických neb protestantských kněží a které vrah Guiteau, jakož i jeho bratr mají společně, ač s jiného každý stanoviska na ně hledí. Jejich náboženství jest, že nějaký všemohoucí bůh stvořil na počátku světa lidi, anděle a ďábly. Lidé podlehali v životě vlivu a moci buď dobrého boha neb zlého ďábla; kterému se více poddali, ten byl nad nimi pánem, ten jejich mysle a jejich skutky řídil a tomu sloužili. Sloužili-li bohu, dostalo se jim odměny od něho v nebi a sloužili-li ďáblu, dostali se k němu do pekla k trápení. Každý člověk musel si jednoho pána zvoliti, boha neb ďábla a jednomu pak sloužil. Bůh s ďáblem se tahají o člověka po celý jeho život a každý jej chce míti. Bůh chce jej míti spasena, ale nedovede to udělatil leda jen sotva s jedním ze sta, kdežto těch ostatních 99 ďábel svými chytrostmi dovede si nalákati a považuje je za své služebníky, za nepřátele boží a zatracené. Koho posedne ďábel, ten jest jen zlého schopen a ničeho dobrého, ba kdyby i dobré dělal, nebylo by to dobré. Koho posedne bůh, ten nemůže nic zlého dělati a kdyby i zlo dělal, jest to ke cti a chvále boží a jest to jako dobré.

Vrah Guiteau povídá stále o sobě, že byl posedlý bohem samým, který jej nabádal k tomu zločinu, následovně že zabití presidenta není žádným zločinem, neb bůh jeho mu to poručil. Bratr vrahův soudí skoro stejně, jen že se domýšlí a dokládá, že bratr vrah byl posedlý ďáblem, který jej k zločinu tak ohavnému svedl a k mnoho jinými nešlechetnostem jej za předcházejícího života nabádal. Zásady mají oba bratří stejné, jest vidětí, že učili se náboženství od stejného učitele, jen že jeden přičítá svůj zločin vlivu boha a druhý vlivu ďábla na mysl jeho.

Pakli tedy by byl vrah Guiteau uznán za blázna, proto, že věří, že byl nadšen bohem, musí i jeho bratr býti považován za blázna poněvadž věří, že jeho bratr jest posedlý ďáblem.

Ostatně ale celé náboženství vraha jest takové, dle jeho vlastního vykládání, jako bylo a jest všech křesťanů za předešlých časů, kde se věřilo v ďábly a posedlé, jakož až do dnes, kde se věří v pomoc boží a v zhoubnost nepřítele satana. Jest to náboženství pověry, nevědomosti a otroctví církevnosti. Ti nejrozumě ší lidé za starých časů věřili na takové náboženství a dnes věří jich na miliony totéž. Z toho následuje, že prohlášení Guiteau za blázna jest prohlášením všech těch křesťanů, kteří podobně věří, za bláznv, ať jsou už kazatelové, neb věřící a platící a že bude-li Guiteau prohlášen za pomateného a nebezpečného člověka, budou oni všichni za stejně pomatené a nebezpečné prohlášeni a pak bude věru mezi věřícími křesťany jeden rozumný k pohledání s lucernou v pravém poledni.

Český „Obr náš“.

Taafe náš (?), jenž jsi kolisavý, vyplň již sliby své, přijď k nám rozhodnutí tvé, buď majorita nám jako v poslanecké tak i v panské sněmovně. Rovnoprávnost vezdejší dejž nám dnes, propusť nám Conrada, začež i my odpustíme dobrodinciům svým, a neuvoď nás ve větší berně, ale zbav nás Andrássyho. Amen.

Noviny oznamují, že vládne nynější královna anglická již velmi dlouho. Souhlasíme. Ircané.

Z toho bych si nedělal praníc, že na jednoho žida přijde tu 200 jinověrců, jen kdyby často na jednoho křesťana nechodilo tolik židů. Ten zvekslovaný.

Z Německa. Již tu máme tolik stran, že by z nich už byla hodná kniha; ale—nevázaná.

Z Čech do Vídně U vás že nemohou sládci vycházet? Ale? Snad ne také jako u nás: pro tlouštku?

Do vánoc prý sotva bude jmenován ministr zahraničních záležitostí. O vánocích však dočkáme se prý pěkného „nadělení". Češi.

V Štýrsku že zářilo pět žen z kázání misionářů? Bože jak jsi spravedlivý, že nechováš i ženy zkoušet, jak snadno se může člověk zbláznit z „kázání"! Barnabáš Půlnoční.

Vířtlář: Nevíš, proč chce plesnivý už Šmerling tak náhle s mladou dívkou se oženit? — Prcel. Vím: proto že rád trká, k čemu potřebuje parohů.

Nechal se lapiti.

Přítelíček dobrý: Odpusťte, milý příteli, mé dotěrnosti, ale musě se zdá, že se nalezáte v peněžitých nesnázích právě, jeli pravda?—Přítel: Nikoli, nikoli, ani pomyšlení.—Dobrý přítelíček: To mně těší; jistě mi neodepřete, když vás požádám o půjčení dvaceti dolarů na sedm dní.

Jak že?

Radní: Vy jste opilý, pane písaři—jak jste jen mohl sem přijíti v takovém stavu nahoru do písárny?

Písař: Nahoru to šlo, pane rado, ač trochu z těžka po těch zatra—abych neklel, schodech: ale dolů se bojím, že to půjde jistě hůře—jde tu o hlavu.

To my už máme.

Jistý dr. Mikulec ve Vídni vynalezl přístroj, kterým se může že elektrické světlo rozsvítiti v žaludku živého člověka a může se viděti pak, jak to tam vypadá. Pane, to my v Americe už dávno známe, neboť jak dlouho jest tomu, co stálo ve všech novinách, že společnosti plynové mají elektrické světlo v žaludku.

Schmerling a Kuranda.

S politickou „deklamací" v cisaltánské deleguci nebyl Šmerling rozmilý Kurandovi nijak vhod; zvlášť kdy lítěl s jakou chutí protižidovské ted' hnutí div ho Nácu zbásliť naskrz—nosem neprobočí!

Nix czechisch.

Vídeň vystrkuje rohy, staví se na zadní nohy: České účty, české listy, ni české komtoiristy nechtějí už bráti tam k pultu ani ku kuize. To jediné, co prý berou, smo, což se přímá derou, to jsou: české peníze.

O Všech svatých.

Vmyšlenkách když samoten jsme kráčel letos po hřbitovech a pátravý zrak můj těkal po sterých a smutných rovech, tu mé duše zmocn la se spásonosná pro nás chtivost; bychom v hrob též uložili naši „svatou trpělivost."

V Plzni pro českou píseň!

Pan kapelník Komzák známý dopustil se—pán Bůh s námi!—strašného pro vojsko činu, který volá k Hospodinu! Spůsobil zlou „pánům" tíseň, dav zazpívati českou píseň za Taaffovy „smírné" éry . . . Všecka čest jí z té nářery!

Po Avancementu.

Pan obrlajtnant Wechselstadt svou žárlí musil přenésti a v opuštěný jeho byt putujou židé po šesti. Máť každý pytel na košíst s klíče chtějí od bytu. — Jachvajt to bylo zděšení, že sotva pero poví: Dvě praskl láhve, límeček, tři sirky, ‚Tagblatt,' štěpsleír,' pět starých ‚stropil,' gypsovka a rebus: „Wo ist Officier?" Svrzeček slámy z vrižínek, dopisu vonná obálka, parátko, hřebík, plivátko a v hrnku suchá bazalka. Toť hebrejch je dědictví . . . Brach bracha kořce lituje; že nedostal nic, druhu druh na bílém černě kvituje.

Zvláštní záliby.

„Co je pravda, to je pravda: můj muž chodí spat se slepicemi a skohoutem vstává!"

„„Jen počkejte, až budete vdána déle! Pak vám jako můj bude chodit spat s opicí a s kočkou vstávat.""

Při polním cvičením vojenském.

Major k muži od jízdy: Jeďte přece cvičiem, neb na rychlém dodání zprávy té mi záleží.

Muž: S dovolením, pane major, my máme vysoký rozkaz, že nesmíme jezditi než krokem, dokud se naše koně zase nesprávi.

Major: Dobře tedy; zůstaňte zde; pošlu pěšího; ten může běžet.

„Národní" dle Hálka od Žihovského.

A dal-li Pánbůh stromům květ
a keři skvostnou růži,
toť nám dal za to notný hřbet
a na něm tvrdou kůži.

Z náboženského vyučování.

Farář: Proč pak jsme zde na tomto světě?

Synek selský: Abychom se zde pilně učili a dřeli na pány které nám pámbů dal, duchovní i světské a po smrti se měli dobře v nebi.

Ochotníkům Čes.-Am. Sok. Zítra večer dne 5. pros. v 7 hod. zkouška na „Dcery pana Zajíčka." J. K. Šisler, ředitel.

PŘIJME SE děvče k šití na první stoj u Josefa Příhody 331 20 ul.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějteť se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 468 So. Canal Street, Chicago, Ill.

DUCH ČASU

NEDĚLNÍ LIST SVORNOSTI.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 11. PROSINCE, 1881. ČÍSLO 17.

Svatá církev protestantská v Americe jako by byla posedlá poslední dobou na kacíře a na kacířské sondy. Nedá jí to její čertovo kopyto dobře dělati a stále ukazuje, že by tak ráda kázeň upálila a zničila, který nechce její otrokem se státi a snaží se býti svým, rozumným, svobodným. Ta svoboda jednotlivce, ta osvojenost jest jí solí v očích a kdyby mohla, upálila by všechny rozumějící, jich učitele a žáky, aby zůstali na světě jen tací, kteří nechtějí ani býti více, nežli hovádka a nechají se na provázku posvěcenčm voditi za nos i za krk, jak se právě svaté církvi líbí a jak to kněžím nejvíce výdělku v řemesle jejich přináší.

Obyčejně to bývá kněz zde, jenž bývá obžalován z kacířství a nad tím roztahuje se pak církev, poněvadž se domýšlí, že ona mu dává živobytí, a trestá jej, jak se jí jen zachce. Až na to zatrolené upálení, které se jí dařiti nechce a zákony jí to ještě dovoliti nechtějí, ač ona má so chutí každý rok na několik hranic. Než co čert vždy nechce míti; ona jednoho tukového kacíře odsoudí, zakleje a čertu odevzdá—on to bývá ale obyčejně člověk rozumný, dobrý, důvěry a lásky lidu svého požívající—on odtrhne se i s lidem tím od církve, odvede jí ovečky a založí novou nějakou sektu svou, která pak nemá s původní církví žádného spojení, ano škodí jí jen. Takový výsledek kacířských soudů jest pravidlem, a proto církev, která má trochu pět pohromadě, nerada se pouští do soudů takových. Ono se z mých stane jí vždy více škody, nežli užitku. Když ale jednou jí posedlnutí nedá pokoje, zapečne soud, praskni oko nebo zub.

Tentokrát to ale byla žena, která byla postavena na stolici obžalovaných před církevní soud, co kacířka, a sice pí. Sarah B. Cooper v San Francisco, Cal., která byla učitelkou v nedělní škole presbyteriánského kostela tamního. Pobožný jeden svatoušek, bratr James R. Roberts ji udal, že chová smýšlení protivná církevní, nesouhlasící se svatým písmem, že chová v úctě kacíře a neznabohy, jako jest col. Ingersoll, jehož podobizna v dem svém chová, učitě o něm mluví, o učení svaté víry bídá, samostatně náhledy o přírodě, které se příčí vykladům církevním, a vyslovila se jednou, že kdyby takoví muži, jako jest Ingersoll, měli přijíti do pekla, a takoví pak čmuchalové, jako jest pobožný pan Roberts, který ji udal, přáli všichni do nebe, což že by raději chtěla býti v pekle, nežli v tom nebi. Mimochodem řečeno jest pí. Cooperová příbuzenstvím vzdáleným bratra R. G. Ingersollovi. Její kacířství bylo Robertsem napřed sděleno v zasedání rady sborové, ta odkázala to k vyšetření výboru a když výbor uznal, že jest skutečně načichlou a zasaženou trochu tou svobodomyslnou čertovinou, odevzdali to církevnímu soudu, kde se vedli na obou stranách boj zuřivý, neb ona se nedala a oni jí nemohli nic dokázati, nežli že pokrytecko a psího pobožnůstkáře Robertse pohřála jednou zesoužené a nic více. Vypravuje sama o tom následovně:

Kacířka pí. Sarah B. Cooper v San Francisco.

„Jednalo se mi o velikou zásadu a za tu jsem chtěla bojovati, jinak bych se nebyla mohla odhodlati vystáviti se takřka strašné veřejnosti vsíc. Zásada byla na mé straně ta, že v naší církvi má býti a jest každému jednotlivci dovoleno tvořiti si samostatné úsudky, míti své vlastní náhledy a vyslovovati je co takové. To právě jsem chtěla pro každého člena církve hájiti. Já se chtěla přesvědčiti, zdali uvnitř v církvi protestantské, která byla založena od protestujících, od nespokojených, od samostatně soudících dle svého rozumu, dodnes zanechánо jejich svaté právo, za které oni

bojovali, aby každý jednotlivec směl svobodně pro sebe věřiti a smýšleti dle poznání svého. Já se v církvi presbyteriánské zrodila, já v ní byla vychována, jáť ní pracovala a žila 40 let, učila jsem se od ní a učila jsem v ní setrvati, pakli ta svoboda ní dosud zůstala. Mezi přeličením dostala jsem mnoho dopisů nabízejících mi, abych se přidala k jinému vyznání; že budu přijata s otevřenou náručí, ale ji si přála zůstati při svém a prosaditi svobodu ducha v něm. Chtěla jsem se přesvědčiti, zdali jest presbyteriánská církev dosti veliká, aby se v ní mohly rozevříti paže náboženské ženy jedné, aniž by náboženskému životu církve bylo ubližováno. Asi 53 vážných pánů duchovních zasedalo po osm dní se vší trpělivostí, aby nalezli, zdali ženština, která váží jen 103 libry, smí pracovati pro svého pána a mistra v církvi v které se zrodila. To jest celá záležitost v jádru svém.

Mimo to uvádíme zde z rozmluvy, kterou měla paní ta se zpravodajem, že přiznává, že s Robert-em, oním čmuchalem náboženské farisejskýma hvořila tak, jak on udává a že mu skutečně řekla, že by raději chtěla býti v pekle s takovými muži, jako jest Ingersoll, nežli v nebi s takovými ohavnými pokryteci, jako jest Roberts. Kdyby nebe bylo sestaveno ze samých takových pokrytců a pobožnostníků ničemných, jako vy jste, řekla jsem mu, a peklo ze samých takových nevěrců jako tamten, jehož polobinu tak uráživě zde potkáte, což bych volila raději peklo, nežli nebe za svůj budoucí příbytek. Věřte mi, dodala jsem, tento člověk Ingersoll ještě sehne se přes zábradlí v nebi a podá vám ruku, aby vám pomohl tam se dostati—takový aspoň jest dobrý a upřímný.

Roberts při souhu si stěžoval, že jsem jej nazvala církevním dem: Pane Roberts, moje celé živobytí minulé co křesťanské ženy leží přede mnou a před vámi a já se za ně nestydím. Ať si je prohlédne každý, kdo chce; vy jakožto církevní pes slídící po kacířství můžete svůj hřích snížiti k zemi a slopovati celý tento můj život od mého dětství až do dnešního dne, a nenalezete nic jiného, nežli křehkosti a slabosti, které obtěžují život každé o křesťana věrného ve svém povolání.

Všechna ta kacířská toho líčení byl, že sbor soudců upustil od žaloby, odepřel vystýchati svědky jaké nepřítel ten učitelku vzdor její náhledům trochu zapáchajícím, poněvadž shledali její život bezúhonný i společenský i církevně.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha času“ překládá F. B. Z.

Bruno v Anglii. 1583—1585.

III.

Marie seděla ve svých skvostných pokojích a přemýšlela o samotě o své tajné náklonnosti k Brunovi, bojíc se sama před sebou vysloviti to, co cítila. Její muž byl v záležitostech státních ponejvíce mimo dům a uměl příležitosti ještě zpozorovati její změnu. Ona vzdychala a řadra jejt bouřila se, kdykoli mužské kročeje zavrněly na chodbě před pokojem, neb to mohl býti on—její milovaný host, jenž s ní pod jednou střechou tak dávno už dlel. Tu pohrávala si kadeřemi milované dcerušky popěvujíc a najednou zase přestala, tak že malinká v udivení pohlédla k matce vzhůru co že má to zastavení znamenati. Teď zase bojovala udatně proti tomu, co hrozilo udusiti v srdci její všechnu lásku k tomu, jemuž byla oddána před oltářem, ale podívání se na nevinné dítko před sebou ji zase vždy uvedlo na cestu přímou. Tázala se sama sebe, zdali by její šlechetný přítel Bruno dovedl odsouditi její lásku tajnou k němu a zdali by mohl ji dokázati, že člověk lásku svou budí sám a zahnati zase může? Nebe v ní bojovalo stouto zemí. Než nebe skládá se jen z manželských páry a země jest pokryta s dosažitelnými líbě vonnými a půvabnými květinami i plody.

Tak dnes také sama doma sedíc pracovala vyšívajíc, když se otevřely dveře a do pokoje vstoupil pln uctivosti a upřímnosti v zracích svých Giordano Bruno, o němž právě byla přemýšlela. Nesl v rukou tři malé spisky, které položil ji k nohoum. Přináším, pravil k ní, vám, šlechetná paní, tři hostové dárečky, neb mně tíží břemeno dluhů laskavosti vaší velice. Věnoval jsem tyto spisy vašemu manželi šlechetnému panu de Manvissier a váš manžel a vy jste přece jedno. První spisek tento obsahuje v pěti rozmluvách onen spor který jsme vedli u p. Grenvilla na popeleční středu s oným učeným doktorem a má za účel potvrditi Kopernikovy nauky. Druhý spisek jedná v pěti rozmluvách o základu, počátku a o tom jednom; pamatujete se snad, že jsme jednou v Paříži o tom hovořili. Třetí spisek předkládá v pěti rozmluvách moji na ku o nekonečném všemíru a o světech vůbec. Čtěte je a budou-li se vám líbiti, kéž takovou radost při nich pocítíte, jakou měl já při jich spisování.

Marie přijala knížky a přebírala se v nich, neuluvíc ani slova a podala Nolanskému svou ruku. Nechtěla pohlednouti vzhůru, dělajíc, jako by se byla v čtění zahloubila. Bruno klidně stál před ní, aniž by oka byl s ní pouštěl. Tu otevřely se poboční jedny dveře a veselými skoky přiběhla se maličká Marie. Zajásala a vrhla se matce kolem krku. Teď teprvá Marie pozvedla tváří a pohlédla Brunovi vřele. V tom ale malá Marie přistrčila Brunovi křeslo, stáhla jej na ně a posadivši se mu do klínu, žalovala mu, že jej tak dlouho neviděla, že málo k nim chodí a málo ji pozvídá.

On vymlouval se maličké, že musí choditi po městě a prohlížeti si ty lodi četné se všech stran, aby ji pak mohl o nich hodně mnoho povídati, a tu ona jej varovala řkouc:

Nemáš choditi sám mezi ty lidi, neb se ti může státi něco zlého. Povídal tatínek, že tě nemají lidé rádi, poněvadž nechodíš do kostela, že se nemodlíš a nezpíváš.

Však oni mi nic zlého nemůžou, odpověděl Bruno, neboť já za to pěji tím více doma. Což jsi mne nikdy ještě neslyšela?

I slyšela, odpovědělo dítě, ale to bylo takové veselé a čerstvé a ne tak smutné a zdlouhavé, jako v kostele. Měl bystaké někdy zpívati smutně, aby tě nezabili.

Bruno se smál. Matka ale objala své dítko, políbila je a plakala ani slova nejsouc schopna.

Co pak jest ti, maminko? tázala se maličká.

Matka sebrala se k úsměvu skrze slzy své a pak pravila: Mně nic neschází, mé dítě. Než vypravuj mi, čemu jsi se dnes učila?

Marie malá vyprávěla matce, co všechno měla za úkoly a pohlížela chvílemi na Giordana, jako by jeho schválení chtěla slyšeti. On položil na hlavu její ruku svou, jako by ji žehnati chtěl. Tu matka sejmula jeho ruku s hlavy dítka a pravila: Pojď, pojď, dítě, pojedeme trochu na čerstvý vzduch.

Směl bych vás provážeti, tázal se skromně Bruno.

Nikoli, nikoli, pravila paní krátce; my musíme samy jeti a pokynula vznešeně rukou na rozloučenou

Bruno spěchal zamyšlen chodbami do svého pokoje a když byl za sebou doma dveře zavřel, položil ruku svou na čelo a zvolal: Či snad zase znovu po dlouhém zapomenutí to vyvstává v její srdci? Ona mně miluje! — zavznělo to jako ozvěnou od stěn a on se uleká. Vždyť jsem přece pod střechou její manželů, pravil k sobě zadumán.

V.

Filip Sidney opouštěl Londýn, neb jej poslala královna Alžběta 1584 v čele oddělení jízdy pod vrchním velením hraběte Leicestera do Hollandska, kdež slíbila stejnověrčům svým pomoc v jich nesnázích. Bruno nesl tuto zprávu těžce. Ač nazýval se světoobčanem nejraději a hodlal učení své dále ještě po Evropě hlásati, přece zamiloval se do Anglie a šlechetných mužů, jejichž hostitelství a ochranu požíval, kteří stejně s ním smýšleli a zvláště Sidney mu stal se milým, že posledně věnoval mu i jeden spis pod názvem: „Zahnání vítězící zvířeckosti“, jednající o soustavě mravoučné pro svobodomyslníky, kde ctnosti všechny jsou zosobněné a které obrazy se později také chybně vykládali za čelící proti římskému papeži a jeho nevěstě. Kniha ta byla později mnoho hledána. Jiné dílo věnované témuž příteli bylo „Hrdinná vášeň lásky“. Když pak si stěžoval veselý Grenville, že se mu ničeho takového nedostalo, poněvadž nejspíše nemůže na hlubokých výkladech filosofa vzdor jeho živosti a ohni přednesu nalezti tak velikého zaltbení a soucitu poněvadž nemůže se pro všechno nadchnouti, jak by zasluhovalo, věnoval mu pak Bruno spisek „tajnosti kouli Pegasa a Silenova osla.“ Jest to fraška podobná některé jeho práci „Il Candelajo.“ Grenville těšil se z toho, že ten povrhaný tak dlouho osel nalezl konečně uznání svého. Na důkaz, že i z osla může se všechno státi, vystoupí jistý filosof Onorio, který se pamatuje, že někdy skutečně býval oslem a nezná si dosti vynachváliti pocit osli, jakož i na člověku vzdor jeho vysokomyslnosti chválí nevědomost a oslovství co nejvyšší ctnosti.

Hned na to žádá skutečný osel býti přijat do filosofické školy pytagorejčíků a když mu profesor Míco v tom brání, poněvadž v něm vidí jen osla, dokazuje mu osel, že v tom přece nemůže býti žádná překážka, neboť kolik oslů už se stalo filosofy a kolik filosofů jest osly! Bohové pak jsou na straně osla po vědění bačiho a Merkur zjeví se jemu z Říše olympské a na rozkaz nejvyššího Jovíše jmenuje osla členem všech učených společností. Grenville se smál, když to předčítal a vzpomínal, že jest to bezpochyby obraz učeného doktora Torquata známého z hádky o popeleční středu.

—Pokračování.—

Rybníkář.

Historický obraz od Aloisa Jiráska.

—[Pokračování.]—

Salomena seděla na tarasu na stupni staré, zanedbané kašny. Holé břízy a javory kolem klátily se, hlasně šumíce. Všude tma, z níž stranou vyčnívaly černější ještě obrysy kulaté zámecké věže a níže neurčité a splynulé tvary rozložitých korun stromových. Jimi i houštinou táhl vichr. Bledé děvčátko halíc se starou rouchou chvělo se zimou i strachem. Karban, jenž ji, co na zámek se dostala, všemožně uléhčoval, oznámil jí dnes ráno potajmu, že je všecko na útěk připraveno. Povědělť jí, kam by se s jezovitou dostala; však ani toho nebyla třeba, aby ji přiměl k útěku. Svolila vděčně, ochotně, neboť meškati tu, pod vládou toho hrozného, necitelného člověka, jenž ani mrtvoly jejího otce neušetřil, bylo jí mukou.

Karban jí řekl, že se odtud s pomocí Vostrovcovou dostane; více se neptala. Chtěla pryč a pak půjde Karban s ní. Když kuchmistrová usnula, vykradla se Salomena jak jí určeno a jsouc místa dobře znalá, dostala se nepozorovaně až sem, kdež bylo jí čekati. Chvěla se tu v tom mílém místečku, kdež za dětství, tolik krásných chvil zažila. Tu kolem kvítí trhala, tu s matkou sedala, když voda vesele šploumala a stromoví čerstvě zeleno tak líbě šoumalo. Tenkráte bylo jasno, všecko plno záře slunečné, teď tu tma, zima a vichr.

Jestliže se to Karbanovi a Vostrovcovi nezdařil—chytnou-li je! Ó, jak se jim, jak jí se povede! S hrůzou vzpomněla, co by tu zlá kuchmistrová se jí nasoužila!

Hle, tam někdo zdola přichází, blíží se k ní. Vstala bezděky.

„Salomenko!“ ozval se hlas.

Poznala Vostrovce, jenž nyní ana povystoupila, ji zahledí a k ní zamířil.

„Dole jsem všechno připravil. Stráže umlkly a zalezly. A Karban nejde. Ah, ty se třeseš—neboj se!“

„Já se nebojím,“ ozvala se Salomenka chvějícím se hlasem.

„Ale je ti zima.“ A již cítila, že jí přes ramena hodil svůj plášť; chtěla ho vrátiti. Vostrovec však nedopustil a zabroukal znova při tom na Karbana, že nejde právě, kdy chvile je tak příznivá.

„Snad se zdržel u staré paní.“

„Právě—však hle—tu jde a sám!“

Vostrovec rád o tom slyšel, že regentova matka jinak se rozhodla. Obávalť se hned z počátku, že by jim v útěku jen překážela.

„Teď se již nemeškejme! Vzhůru!“ velel tiše.

„S pánem bohem!“ dodal Karban, a všichni tři stoupali sterkou dolů pod korunami hučícího stromoví, kolem omšených soch, nad jejichž hlavami kvílil vítr. Nejtíže bylo šaškovi. On poprvé opouštěl zámek, kdež většinu svého věku vesele ztrávil; teď odcházel jako žebrák navždy do světa širého. Ohledl se několikráte, ač pro stromoví a tmu nic nebylo viděti. Jen jedno světélko spatřil holými h luzemi,—toť zář v okně staré paní. Bůh jí politaj a potěš! Karban všecky přípravy skoro sám všecko tajně vyběhal a nedal se zdržeti ani lánim ani karabáčem regentovým, kterýž těchto dnů tak často a krutě pocítil. Nyní v okamžik odchodu pozbyl ducha. Za to Vostrovec jednal.

Skoro až do té chvile byl napořád meškal ve světnici, jednak aby podezření nevzbudil, jednak aby nohu postřil.

Obé se mu podařilo.

Karbanův úkol byl vykonán, nyní nastával jeho a chutě jej provádět.

VI.

Druhého dne vjel do nádvoří Milhostického páně regentův komorný vůz, z něhož vystoupil P. Lippach. Nemálo se zamračil, že přijezdu jeho sotva si povšimli; z čeládky, jindy rychlé jako na obrtlíku, sotva se kdo nakázal a jak náleží poslouží. Také regent sám mohl tu již býti. Doma je, toho se jezovita hned u brány dověděl. Co stalo se, že nešel na přivítanou? Teprve na schodech s ním se potkal.

„Překvapil jsem vás, není-liž pravda? O dva dny dříve, toho jste se nenadáli.“

„Račte prominouti, velebný otče“, tu otevřev dveře své komnaty čekal až host vstoupil.

„Však co se děje? tázal se Lippach, všimna sobě bystřejí regenta. jenž byl všecek změněn.

„Ó, té drzosti—stěží se udržím — té pikartské zrádné čeládky!“ A stručně, hněvem rozvášněn, pověděl, co se stalo.

„Ráno nadarmo jsem volal sluhu svého Karbana. Že poslední dobou častěji tak nedbale konal své práce, hrubě i jsem si toho nevšímal, ale kládu jsem mu strojil. Pak zaslechnu, že to výžle se kuchmistrové se ztratilo. Sotva že to mi pověděli, již přiběhl pozedný, že fortička zevnějšího zdi je vypůčena. Mně hned svitlo. Co ten rybníkář, ten oficír vzkřiknu. Rozběhli se. „Světnice jeho zavřena a je cír? tiše“, ohlašují. Vypučte dveře! poručím—a hle, hnízdo prázdno. Prohledal jsem všecko od přístřeší do všech zákoutí—nikde nic—haha!“

„A stopa?“ ptal se Lippach, jenž prve o výžleti uslyšev sebou trhl, nyní zas klidně naslouchal.

„Našli jí v zahradě, ve příkopě a za valem navázaný žebřík. Fortnu vypáčili, spustili se do příkopu a přes val— to jen ten rybníkář mohl dokázati!“

„A dále?“

„Vedla až k ladám a tam na kamení zmizela. Tolik dosud vím. Čekám, že každou chvilku se vrátí — vyslal jsem stíha—“

„A více nevíš?“ Lippach se divně usmál a pohledl pronikavě na Libochovského. Ten zrudl a oči mu zahořely.

„Velebnosti—“

„Mohl byste více vědět“, odtušil chladně, skoro přísně Lippach. „Však rád bych se podíval na tu stopu. Zavedte mne k fortně.“

Libochovskému zjevil se na rtech úsměv, znamení vnitřního vzteku. Dobře hostil svému porozuměl. Mlčky vedl jej na osudné místo. Lippach sobě všecko jak náleží a bedlivě všude prohlédnuv, vrátil se do zámku. Neprohlouvil, i Libocho ský mlčel. Teprve když ve světnici proti sobě zasedli, začal Lippach:

„Příznivci vaši v kolleji a v Praze, kteří se vás tak horlivě ujali a vás ve všem až na toto místo fedrovali, podivíš se nemálo, až jim povím, co se tu na zámku za vašeho regimentu stalo.“

Libochovskému každá žilka hrála, cítil, tu že moc jeho přestává že vlastně ten nedůvěřivý, lstivý mnich je regentem a pánem, na němž závisí a přece nutil se, aby co nejmírněji promluvil.

„Jsem vinen, že jsem byl hlup a dal se obelstíti.

„Snad—ale uvěřili mně rektor, až mu zprávu podám, pravou nedávno odvrácený, Táblem v pokušení uveden byv, jste neodolal a ze hříšné náklonnosti souvěrce své—“

„Při sám bůh—velebný otče, zlé o mně myslíte!“

V tom vstoupil písař, ohlašuje výsledek dalšího pátrání. Stopu konečně našli u rybníka, kdež u starých olší vyskýtly se vedle šlepějí lidských také stopy koňského kopyta.

Regent sebou trhl, Lippach naň zpytavě se podíval a pak se písaře otázal:

„Kolik lidí a koňů?“

„Nesnadno říci, kolik lidí, ale jeden toliko kůň Šli jsme po stopě až na vozovici, ale tou jel před chvílí houf rejtharů, viděli jsme je z daleka — a tak těžko říci, bude se dáti.“

Lippach mu pokynul, aby šel.

„Velebnosti, žasnu, že koně měli; mně ani jediný nescházel.“

„Snad jim někdo ze zámeckých pomahal?“

„Všechny jsem vyslýchal a to velmi z ostra.“

„Všechny?“

„Tak jest, všechny—“

„I paní matka?“

Regent vyvalil na jezovitu oči.

„Ne,“ vyrazil konečně ze sebe, „nepouvažoval jsem ani, že by—“

Lippach se usmál.

„Já hned. Hodláteli se zeptati?“

„Ano: zdáli se vám, an.“

„Půjdu s vámi, snad nebudu na překážku a třeba dobře poradím. Ale již pojďme, odkladu není.“

Regent porozuměl. Vstal a šel za ním

Byl ochoten ,poněvadž se chtěl zbaviti všeho podezření v němžto ho Lippach zjistě měl, že bývalým souvěrcům nadržuje. Tu běželo o přízeň přátel z mocného řádu a tím o dosavadní postavení; nemožno se ohlížeti, někoho šetřiti, ani matky! Pak, ač té pikartské dívky Lippachovi pro službu řádové nepřál, přece by pro všechno rád měl směle uprchlíky ve své moci, aby se za všechno na nich schladil, zvláště na tom hrdém rybníkáři, na tom žebráckém šnorcharovi, jehož jednání teprvé teď jak náleží porozuměl, i špičatým, obousečným odpovědím. Krev se mu bouřila, vzpomněl-li, jak ho šálili, i ta stará šelma bláznivá, ten Eliáš!—Ó, by je už měl, ó by mohl toho pyšného pardiona pokořiti! (Pokračování.)

§ Buďte tak laskav a uveřejněte toto úmrtí, pravil jeden starý pán v redakci listu. Já vás prosím o to pro tu příčinu, že nebožtík měl v tomto okolí nesmírně mnoho přátel, kteří budou tomu velice rádi, když uslyší, že zemřel.

Jak císař Josef rušil kláštery.

Řeholnictví a kláštery pokládal císař Josef netoliko za věci nerozumné a zbytečné, nýbrž u ěl je pro jich spojení s cizozemskými představeními za ústavy státu nebezpečné. Nesrovnávaly se také s jeho ekonomickými zásadami, ježto prý státní síly spotřebují a nic nevyrábějí. Ustanovil se tedy na tom, že tento mrtvý lidský kapitál ve prospěch státu obrátí a to tím více, poněvadž měl přílišné domnění o bohatství klášterů a o sumách, které prý se odtud do ciziny zavlékají. Počet klášterů v rakouských zemích páčil se při smrti Marie Teresie na 2087 s obyvatelstvem, počítáme-li klášter po 15 hlavách, asi 31.000, anebo podle jiného počtu s průměrnou číslicí 30, s 62.000 mnichy a jeptiškami. Jmění jejich nelze udati, poněvadž není spolehlivých pramenů. Podle jednoho výpočtu mělo prý veškero duchovenstvo rakouských zemí jmění, které ročně 40 milionů zlatých důchodů neslo. Statky a p nství, které mělo duchovenstvo jedině v Čechách, stály prý za 100 milionů. Jisto jest toliko, že inventování klášterů v prvních měsících zrušených vykazovalo jmění 8,963.000 zlatých. Jak přílišno bývalo vůbec svého, co v tom o ohledu císaři se donášelo, nech dokáže následující údaj. Za čtyřicetiletého panování Marie Terezie odešlo prý do Říma toliko za papíry, to jest dispense atd. 120,494.560 skudů, kterážto udání sám Schlözer faleší. 120,494.560 skudů, kterážto udání sám Schlözer falešným nazývá. Předstíráno císaři, že zrušením klášterů a spojení s Římem ročně aspoň šest až sedm milionů v zemi zůstane.

Císař Josef nachýlil se tomuto předstírání tím ochotněji, ješto mu tou dobou navrženo bylo, aby učinil jako cisařovna Kateřina, která všecky statky duchovenstva do státní správy vzala a duchovním podle stupně důstojnosti platy vyměřila. Již dne 24. března 1781 vyšlo nařízení, které odeslo prý do Říma toliko za papíry, to jest dispense atd. 120,494.560 skudů, kterážto udání sám Schlözer falešným nazývá. Předstíráno císaři, že zrušením klášterů a spojení s Římem ročně aspoň šest až sedm milionů v zemi zůstane.

Císař Josef nachýlil se tomuto předstírání tím ochotněji, ješto mu tou dobou navrženo bylo, aby učinil jako cisařovna Kateřina, která všecky statky duchovenstva do státní správy vzala a duchovním podle stupně důstojnosti platy vyměřila. Již dne 24. března 1781 vyšlo nařízení, které přetrhlo spojení rakouských klášterů s cizozemskem. Žádný řeholní dům nesměl dále zachovávati spojení s generálem řádu, když neměl obydlí své v zemích rakouských. Kláštery postaveny jsou pod své domácí provinciály a pod dohlídku biskupů. Žádný představený řádu nesměl býti cizozemec; provinciální kapituly směly se budoucně držeti toliko uvnitř rakouských zemí a s dovolením zemských úřadů Nedlouho potom následovalo množství dekretů směřujících vesměs k omezení a zrušení klášterů. Jedny kázaly odstraniti všecky cizozemské mnichy z rakouských řeholních domů; jiné zakazovaly přijímati novice na deset let; jiné opět poroučely biskupům, aby řeholní duchovenstvo svých diecésí sprostili slibu poslušnosti k jich vrchnim. Mnozí mniši a jeptišky pravili totiž, že jim svědomí zapovídá poslechnouti rozkazů císařských, pokud slibem poslušnosti s cizozemskými svými představeními svázani jsou. Jiné rozkazy vyzývaly klášterv, aby podaly zevrubné seznamy svého jmění, všech založení a bratrstev, které v jejich domech a kostelích založeny byly.

Dne 30. října 1781 stihla konečně kláštery první smrtelná rána. Nejvyšším vlastnoručním listem nařizoval císař zrušení všech řádů a klášterů v dědičných zemích, které vedou toliko rozjímavý život. „Tím rozumím“, pravil císařský list, všecky ty řády obojího pohlaví, který ani škol nedrží, ani nemocných neošetřují, ani nekáží, ani nezpovídají ani neposkytují pomoci umírajícím, ani jinak studiemi nevynikají, všecky kartuziány, k maldulensy, eremity a podobných, všecky tyto buďte od nynějška ve všech mých státech vůbec zrušeny.“ Klášterům v dekretě tomto nezahrnutým dáno nařízením dne 7. února 1782 na srozuměnou, že téhož osudu jenom tehdy ujdou, budou-li bližnímu a obecnému dobru co nejvíce mohou prospívati, na př. zakládáním škol, vyučováním atd.

Dne 1. ledna 1781 stalo se skutečné zrušení klášterů osudu tomu propadlých Kdo neučinil posud professu, dostal jednou pro vždy 150 zlatých a mohl majetek, který

do kláštera přinesl vzíti s sebou. Řeholníkům, kteří byli knězi anebo hodnostáři, jakož i řeholnicím bylo dáno na vůli c. k. státy opustiti a odejíti do ciziny do kláštera svého řádu; dostaly pasy a peníze na cestu, ale nicčeho více. Těm, kteří v Rakousku do řádu posud trpěného vstoupiti chtěli, měla býti dána podpora ročních 150 zlatých; chtěli-li se však státi miloardnými bratry anebo piaristy, měli dostati po 300 zlatých a jeptišky, které chtěly býti služebtinkami, po 200 zlatých. Kteří chtěly přestoupiti do světského stavu duchovního, těm měla se poskytovati všelikáa pomoc a vedle stolního práva měli dostávati roční pensi 300 zlatých až do svého zaopatření prebendou. Učiní-li by tak opat kartuziánský, měl dostati 800 zlatých. Řeholníkům, kteří i dále v tichosti a v samotě podle své řehoty bohu sloužiti chtěli, bylo to dovoleno, však toliko v klášteře některého z trpěných řádů, jemuž suma k jich výživě potřebná placená býti měla. Mnoho zrušených řeholníků vstoupilo do správy duchovní. Kolik klášterů s počátku zrušeno bylo, nelze pro to určiti, poněvadž provedení rozkazu se všelijak opozdilo; počet klášterů do roku 1783 zrušených činí 156 s 3570 mnichy a jeptiškami, do čehož však kláštery lombardské a nizozemské nepočítáme.

Ze jmění zrušených klášterů kázal císař Josef založiti náboženský fo d. Dekretem dne 28. února 1782 rozkázal, že ze jmění tohoto napřed bývalí mniši a jeptišky výživu míti mají, po jich s orti však nemá se nic na světské účely obraceti, nýbrž toliko ku zvelebení náboženství, ku zřizování nových duchovních zpráv, na školy a na ústavy chudých. Jakkoli upřímně to císař mínil, nedálo se vždy podle úmyslu jeho, neboť mnoho zrušených klášterů proměněno jest v kasárny; jmění jejich obráceno také na zakládání nalezinců, vojenských vychovatelen a jiných světských ústavů.

Statky zrušených klášterů se buďto hned prodaly, buď dány jsou do správy státní. Ale ukázalo se brzo, že užitek zabavených statků, mnohdy také pro nesvědomitost zrušovacích komisarů, za nimiž nezřídka nejvzácnější věci zů taly, nestačil na sebe skrovnější výživu vystoupivších mnichů a jeptišek. Tu nastala potřeba ohlížeti se po jiných prameních náboženského fondu i vyhlídnuty k tomu vzácnosti, skvosty a obětované věci v opatstvích, v kostelích a kaplích, zvláště míst poutnických. Cena všeho, co tímto spůsobem skonfiskováno bylo, páčila se na 10 milionů. Jak si při tom počínali, jaký vandalismus a jaké defraudace se při tom dály, dokáže následující příběh: Mariánský obraz v poutnickém místě Valdrastu v Tyrolích měl briljantovou šňůru veliké ceny, obětí jedné slečny z Inšpruku, která tu našla úlevu ve svém utrpení. Šňůra byla skonfiskována Nedlouho potom ukazovala se manželka jednoho ze zrušovacích komisařů na bálech a ve společnostech se šperkem na krku, jemuž nebylo v Inšpruku rovného. Lid přezdíval dámě této Valdrastovská matka boží. Zázračný obraz u Františkánů ve Vídni měl klenotů asi za 100.000 zl. Jeptišky kláštera svatojakubského ve Vídni měly ornamenty svého kostela asi za 80,000 zlatých a kalich drahým kamením ozdobený, jehož cena na 25,000 zl. se páčila. Jeptišky jiného ktášteru ujímaly si po 25 let denně jedno jídlo a vínno, aby si za to drahocenné mešní roucho pořídily. Roucho toto prodáno pro konfiskaci za 15.000 zl. do Ruska. Lepší ho osudu dostalo se zmíněnému kalichu; odevzdán byl zkrátka císařské dvorní kapli.

Kromě klášterů zrušil Josef II. také všecka bratrstva a kongregace, které byly spojeny s náboženskými řády. Pravíme schválně „náboženskými řády“; neboť kdežto bratrstva spojená s řády těmito byla zrušena, připovídal císařský vlastnoruční list dne 10. prosince 1785 „bratrstvům zedšího polo humanitního, „bratrstvo činné lásky k bližnímu vzhledem chudiny.“ Toto bratrstvo mělo se prostírati po

celém Rakousku, mělo státi pod vedením kardinála arcibiskupa vídeňského a ostatních biskupů a míti tolik oddělení kolik bylo v mon rchii far. Členi zrušených bratrstev měli na vůli buď zcela odstoupiti, buď přidati se k novému bratrstvu. Jakkoli krásná byla myšlenka tohoto bratrstva nechtělo se přece dařiti; znenáhla zmizelo beze stopy až na tu okolnost, že faráři zůstali v čele opatrovnictva chudých ve svých obcích.

Co se týká klášterů trpených, ty dány pod státní kontrolu, která si i nejmalichernějších věcí všímala. Jedno z takových nařízení předpisovalo, jak mají klášterní bratří modlitby zpívati. „Od té doby, čteme tam, co jeho veličenstvo z nejmoudřejších úmyslů kláštery se státem spojil, nesmí býti hlostejno, jak klášterní cvičení působí na zdraví. Proto bude klášternímu duchovenstvu milo, když mladí klášternici nebudou se vydávati v nebezpečí, aby si křiklavým zpěvem na těle ublížili.“ Nečteme nikde, že by vláda s podobnou starostlivostí operní zpěváky a zpěvačky takové nehody byla vystříhala. („Mor. Orlice.“)

Světélka.

§ Mlíkařka jedna nevědecky se přiznala. Nosívala do hotelu několik džbánků denně. Tuhle zase přinesla a když se kuchař podívá do jednoho, zvolá: vždyť tuto není nic, nežli polovina džbánku s vodou.—Ach, odpusťte, to já jistě zapomenula dolíti ho mlékem.

§ Proč zapověděl pánbů Adamovi a Evě, aby jedli se stromu onoho v ráji? tázal se učitel náboženství ve škole žáků.—Poněvadž se bál, pane učitel, aby nespadli se stromu a nezlámali si ruce, odpověděl jeden hošík čiperný, jenž měl raku obvázanou pro takovou též příčinu.

§ Někteří kazatelové mají nauku bohosloveckou svou velice vznešenou, jak ukazuje následující příklad z kázání jednoho venkovského kazatele ve Vermont: Pravil líče nebeské království po smrti: „Každý dobrý křesťan, jenž co takový zemře, bude převežen přes tajemnou řeku do světa druhého, kde proměnt se člověk v anděla, pak anděl v archanděla, archanděl v nebeštana, nebeštan v božce a pak co takový každý si nashromáždí houf hvězdiček kolem své hlavy a započne sníti onen věčný sen.“

§ Co pak jest to za pořádek v té naší společnosti, když musíme se na to dívati, jak pracně a namáhavě si vydělá velebníček těch 35 svárážním dvou milujících ve svazek manželský, kdežto všelijaký pokoutní advokát vydělá si lehce 350 rozvážáním jich zase a puštěním na svobodu.

§ Mami, svěřovala se Minka matce své před usnutím. Jan dnes mne žádal, abych si jej vzala.—Tys mu ale určitě odřekla, je-li pravda?—Ó, ne, mami, já mu ani neodřekla,ani nesáibila, ale myslím, že si jej podržím až do vánoc a budu mu dávati naděje. On jistě mi dá něco pěkného – snad ten zlatý řetěz, o kterém jsem s nim jednou už mluvila—a pak se přidržím jen Roberta zase.

§ Svědomí jest přece velikou tajností. Vašíčku, pravila dobrá matka k mladému synkovi svému, když jsi se plížil ku skříni, kde jsi chtěl ukrásti a smlsati tu dobrou buchtu, nebál jsi se ničehož?—Ano, odpověděl poloplačky synátor.—Matka teď doznala, že jest čas, aby své mravní naučení podala synu, by jej učinila opatrnějším pro budoucnost, aby uposlechl vždy výstražného hlasu svého svědomí, které jej napřed varuje před činem. On se přiznal, že se něčeho přece bál, když k mísníku se plížil. Jen ještě, co že to bylo a pak — Nuže, mluv, synáčku co to bylo, čehos se bál?—Já se, bál, že tam tu buchtu už nenaleznu, že bude as pryč.—Matka měla po příležitosti dáti mu dobré ponaučení. Od té doby Vašíček jest velikým mužem, bu velikým pánem, neb má hodně peněz, chodí do kostela, platí na kněze, čtyřikráte do roka se zpovídá ze všech svých hříchů, aby mohl krásti na novo.

§ Pan Mrkvička chodil rád do divadla třikráte za týden. Ale od té doby, co jeho paní si o. atřila veliký Rembrantův bobří klobouk a on jednou s ní šel do divadla, musel se sčíti za ní v lóži, přestal do divadla choditi, ale když jest mu večer dlouhý a neví jak by si čas zkrátil, pověsí jeden nový klobouk na háček u svítilny, posadí se naproti němu, dívá se naň pilně nějakou hodinu, neb dvě, kouře pomalu tolik jako v divadle a uspoří ještě peněz, které by tam byl musel zaplatiti.

§ Když vlak přijel na stanici, byl veliký šramot a lomoz, jeden dav se tlačil do vlaku a jiný z vlaku a všechno na chvíli bylo na nohou. Mezi těmi, které se snažili dostati se na vlak, byla jedna malá stařena, která pomohla si ničemu k tomu vozu pro kufáky. Tam ne.do tohohle vozu, má dámo, volal jeden zřízenec, když už chtěla otevírati dveře vozu. Když se jeho napomínání nevšímala, volal ještě hlasitěji: Zadržte, má paní, vždyť to jest vůz pro kufáky. — A což myslíte, ozvala se, že jsem ješ'ě nikdy nebyla na dráze, abych nevěděla, kde si mohu pohodlně usednouti, když si chci zabafčiti? Zřízenec už ani muk, ale stařena vešla, usadila se, vyňala svou hlíněnou strašně zanešenou dýmku, vypůjčila si sirku a bafčila jako na výdělek.

§ Pověstní humbugáři náboženství, kteří v Americe nadělali tolik hluku své doby a zanechali tolik smradu mezi pobožnými i nevěřícími, Moody a Sankey, tak zvaní kočující se evandělisté, odjeli letos do Anglie, aby tam obracelí obyvatelstvo zeměkoule na víru a odvraceli prý je před hrozícím peklem, do kterého spěje — vlastně ale jen aby hodně vydělávali. V Anglii, jak svědčí dopisovatel jeden v „Edinburgh Scotsman," nebyli přijati nijak nadšeně, neboť jest o nich psáno všude, co ani si nepřáli míti v novinách, že žádali měsíčně asi $35.000 služného a to hned každého od nich odráželo. Zde nikdy nic takového o nich nepřišlo do novin, leda až když odjeli z místa. Mimo to všechny časopisy vědecké a lékařské pustily se do nich hned le po jejich započetí práce, že celé jejich snažení má výsledek ten, že přivedou mnoho lidí k zbláznění a ještě více k samovraždě a proto že jest jejich evandělické působení škodné i nemělo by býti trpeno od úřadů, jimž jest uloženo dbáti o pořádek a zdraví v obci.

Příroda a bůh.

(Píše J. G. v Praze.)

Dokončení.

Než i, aniž by podobné případy právnicky rozsuzovati bylo třeba, dokazují přece ony tomu, kdož pozírá jasně na svět a žádnými předsudky zaslepen není, že není žádné modly, kterážby by modlitbou neb prosbou pohnuta jsouc, věčný kruhoběh přírody přerušiti nebo na chvíli zastaviti mohla. Příroda kráčí neodolatelně a neodvratně drahou svou dále a nestará se o nářky, nestará se o poctu lidí, ona odkazuje obyvatele zemského náprosně na sebe samy. Zbuduj si domnělému bohu nebe a zemi, jehož křesťané cti přeskvostné chrámy neb vystav mešit ku cti Mohamedově neb utvořiž modlitebnici pro fetiše, vše jest přírodě stejně. Jakmile počnou podzemské moci na povrh staré země bušiti, toť povalí rovněž tak chrám Kristův, jako mešitu Allaha neb obydlí fetiše, ba může se přihoditi, že dřevo, před nímž černoch se klání a se svíjí, se ani nehne, kdežto umělé klenutý chrám křesťanský ve zříceniny se promění. Ani oheň, ani voda, ani rozvlněný vzduch, ani země, zachvěje-li se ve dalekém svém oběhu a tvrdé otevře staré jícny, nešetří chrámů a jiných staveb bohů.

Co očekáváš tedy, početilý človíčče, od bytosti tak málomocné, bytosti, jež jen ve obrazotvornosti tvé stánek svůj má? Kdybys ty nebyl bohům na zemi chrámy vystavěl, nikdy by je nebyli sami sobě vzbudovali, kdybys ty nebyl býval boha na zemi ctil a kdyby s hlavně ty svého boha si neutvořil a jemu vlastnosti své neudělil, tedy nikdy by ho nebylo — ani v myšlenkách, neboť bůh jest, poněvadž ty tak chceš, on jest jen potud, pokud ty jeho si představuješ, on jest věčný, poněvadž jsi jemu věčnost připsal, on jest všemocný, poněvadž jsi ho všemocí obdařil, všemoudrý ješto jsi jemu rozum přisoudil! Bůh jest tvé dílo! Toliko na základě důvěry ctí celí národové boha svých otců; tato a zvyk zastupují u nich místo přesvědčení a důkazu; oni vrhají se v prach a modlí se.... proč? poněvadž jich otcové totéž činili a je tomu učili!—Než proč tito klekají a klání se?—Z téže příčiny.

„Modli se", pravili jich otcové, „a věř v boha, kterého tobě chápati nelze; spolehni se na naši hlubokou moudrost, my víme více o božství, nežli ty!"

„A proč mám se na vás spoléhati?"

„Poněvadž tak tomu chce bůh, o němž jest pochybnost." Lidé vždy spokojili se s důkazy kolem chodným (circulus vitiosus), jich nesamostatnost odkazovala je vždy na úsudek a mínění jiných; atd.

Ještě nikdy neporušil bůh přivržený běh věcí, by čest sovu a své ctitele obhájil; to dokazují dějiny všech národův, pokud jen na skutečných událostech se zakládají.

Proč odevzdal bůh onu zemi, kteráž kolébkou víry, kterou nás průchod má a k níž tisíce poutníků cestuje, do rukou úhlavního nepřítele? Proč prolitá marně krev, kteráž druhdy ku osvobození „svatého hrobu" tekla?—Proč jevily se evandělisté, odjeli letos do Anglie, aby tam obracelí obyvatelstvo zeměkoule na víru a odvraceli prý je před hrozícím peklem, do kterého spěje — vlastně ale jen aby hodně vydělávali. V Anglii, jak svědčí dopisovatel jeden v „Edinburgh Scotsman," nebyli přijati nijak nadšeně, neboť jest o nich psáno všude, co ani si nepřáli míti v novinách, že žádali měsíčně asi $35.000 služného a to hned každého od nich odráželo. Zde nikdy nic takového o nich nepřišlo do novin, leda až když odjeli z místa. Mimo to všechny časopisy vědecké a lékařské pustily se do nich hned le po jejich započetí práce, že celé jejich snažení má výsledek ten, že přivedou mnoho lidí k zbláznění a ještě více k samovraždě a proto že jest jejich evandělické působení škodné i nemělo by býti trpeno od úřadů, jimž jest uloženo dbáti o pořádek a zdraví v obci.

Naproti tomu vyznává stoicismus zcela upřímně, že bůh ve veškerenstvu a toliko veškerenstvu bytuje; ale veškerenstvem mizí bůh; on jest zosobněné veškerenstvo. Rozum dí, že takový bůh ani sebe ani své stoupence hájiti nemůže a zkušenost to dotvrzuje.

Není pochyby, že by ani chvíli se nerozpakoval nižádný přírodozpytec a vůbec nikdo rozumný, uznati, že boha v skutku a v pravdě stává, když by kněží nezvratně před očima celého světa dokázati mohli, že na znamení své moci a ku ochraně svých věřících samostatně zasáhl vchod přírody.

Avšak takových důkazův nelze podati, bylo by to, tak alespoň učí nás neomylně theologia, „pokousení pána boha". Věru, jest to pokušení svatého ducha v člověku, postaví-li se před něj nějaký pánbíček, který se nehýbá, který neslyší a nevidí a jehož pouze víra za skutečně jsoucího považovati může! Okolnost, jak jsme poznali, že příroda ani trochu během svých výjevů o zachování náboženství a podobných věcí se nestará, jest nejnápadnějším důkazem, že bůh nižádným způsobem nemůže býti pánem všehomíru, že člověk za působení svých náboženských názorův pouze vidiny a představy své ve přírodu zevnější přenáší a promítá, o nichž tato praničeho neví, že konečně náboženství s celým svým pozadím mocným světa vládných bytostí toliko výtvorem lidské obrazotvorní jest a věčně pohnutlivého srdce, toliko ideja a představa žádná skutečnost, žádná bytnost!

Vědomí, že bezvýminečná „zákonnitost" přírodu i ve smír ovládá a jejíž hranice nikdo překročiti nemůže, vědomí to, že nestává žádná libovůle mimo něho, nýbrž že vše nutnosti jest, že tedy není žádné náhody ani milosti „z hora", jest způsobilé v mysli rozumného člověka vedle pocitu skromnosti pocit klidu, spokojenosti a sebevážnosti vzbuditi a jemu poskytnouti oporu takovou, kteráž nespočívá na pochybných domyslech, nýbrž na jistém poznání pravdy.

Každý jiný způsob nazírání, který hledí povolání člověka a jeho poměru k jiné, neznámé, libovolně tvořivé a pomíjející bytosti odvoditi, snižuje toho za míč v rukou cizích mocností, za vědomého otroka neviditelného pána. Ale naopak povyšuje se člověk tou měrou, jakou klesá víra v boha a nastupuje poznání jediného, nerozdílného všehomíru.

„Tímto poznáním", di slavutný Oersted, „uvádí se duch u vnitřní klid a soulad s celou přírodou a zbavuje se takto veškeré pověrčivé bázně, jejíž původ se vykládá v domnění, že moci jakési v ně pořádku rozumového ve odvěčný chod přírody mohou zasahovati."

Katolický „Hlas" a ten jeho pámbů.

Kdo tak pilně čte ten Katolický „Hlas" ze St. Louis a všechny ty články v něm i dopisovatelský rozumy duchem svatým osvícené, a jiné bezotoho redakce svatého listu nepřijme—ten nezví za čtvrt roku, má-li se zbláznití, aneb fňaknouti s celým tím pánem bohem a jeho hospodařením pod stůl a nestarati se více o ty pleskotny, které kuňší věřícím do duší většinou od mládí.

V některých dopisech a ve většině článků jest ten pámbů chválen co náš milující a milovaný otec, který o nás pečuje, že ani vlas s hlavy nemůže nám spadnouti. A v jiném dopisu neb článku nemůže mu svatý dopisoval přijíti na jméno, že své povinnosti k nám tak mizerně vykonává, že až splakati musíme nad lidmi, jak jsou od něho nevinně opuštěni a pronásledováni, zvláště ti chudí, třeba by byli pobožní, a jaké ten pámbů nepořádky trpí v té přírodě, v povětrnosti, v úrodě, v sklizni, atd.

Tak v čísle od 7. prosince dopisovatel „Hlasu" od Žatce, který má vždycky plnou hubu pána boha dobrotivého, tentokráte pobuřuje čtenáře proti pánu bohu a jeho darebáctví a nespravedlnosti, vykládaje, že nemá nic co pasti, nežli samé smutné věci, samé neutěšené zprávy, co ten pámbů všechno na světě dělá a nedělá. Napřed sděluje o úmrtí jednoho biskupa, Friedenheimů, a vyčítá to pánu bohu, že jako by to neměl dělati a konečně naříká na ty bídné hospodářské poměry v Čechách, jak je pámbů zmodrchal, že člověk slyší samé bědování, samý nářek k vůli „pramizernému počasí", jakoby nebyl svatý Petr doma a neb jakoby si nemohl pámbů na sv. Petra houknouti, aby aspoň pro ty pobožné v každé vesnici u dělal počasí pěkné a takové jaké si oni přejí. Ani jednoho pěkného dne nedal jim pámbů za celý podzimek prý v Čechách, šeredné mlhy střídaly se každodenně, stálé bláto a nebylo možno ani se sethou, ani s dobýváním brambor pracovati. Hospodáři pobožní, kteří vědělí, že když jest nouze největší, že jest boží pomoc nejbližší, čekali na listopad a mládlili se udatně; ale co čert nechtěl míti, ono najednou všechno zamrzlo a brambory i řepa jsou pod sněhem v zemi zamrzlé. Cukrovary pro nedostatek řepy zastavily práci a chudasové ti modlící dočkali se špatně a smutně. To aby hrom do takového pána boha a do takového pořádku, modlení a vzdávání. I sám dopisovatel už jest dopáleu nad takovým hospodáříka pámbů, nemá s těmi ubohými lidmi žádného slitování, litujeme jich sám, pravě: „Litujeme ubohého lidu: litujeme i hospodáře." A aby se ten pámbů jeho hlavatý trochu zastyděl, na povinnost svou upomenul a k ní se přidržel, dodává: „Pámbů nám popřej lepších dnů."

Co jest takové šťouchnutí do pána boha platné? I kdyby vídlemi dolů vrátil, nedá nic, poněvadž nemůže, neumí. Chudinka dopisovatel dává dosti pozor na hubu, aby si jí snad nespálil pro příští dobu až snad se zase pámbů prospí a vším by si toho dopisu. Dopisovatel ví, že by ho pekelný kriminál na několik let pro svobodné slovo nemínul. Proto jen pomálu na pána boha kleje, ale kdo tomu rozumí, jest toho proň dosti.

Aby míra žalob na pána boha byl plná a aby sami katoličtí dopisovatelé do „Hlasu" dokázali, co jest to za pimprle, ten jejich pámbů, píše zase nějaký pobožný J. Rezek z Kossuthtowna, Wis., že tam mají sice dva kostely u nich, ale oba prázdné, poněvadž většina těch, co někdy do kostela chodívali a kostel stavěti pomáhali, jsou teď nevěrci a nezbožní, tak že nechtějí na žádného stříhače vlny své platiti, žádný kněz jim za darmo nechce sloužiti, pámbů jim žádného nechce poslati a co nejhoršího ještě, ti nevěřící svádějí též jiné k nevěře své, tak že to dle roztomilého pana Rezka v Kossuthtownu vypadá hnedle jako v Sodomě a Gomoře, míra břichů jest stále plnější a...

Více co následuje v dopisu tom? Nelekejte se. Není to žádná smůla, oheň a síra. Pan Rezek ku cti pravdě dosvědčuje v dopisu svém dále, na stránce „Hlasu" 5., sloupec třetí na hoře; že při všem tom zkažení, při té nevěře, při tom, že není platících na kněze, na kostel, nemodlí se a nevolají k pámbíčkovi, přece „počasí zde máme velmi pěkné, tak že může každý pracovati a na příští setbu se připravovati, dříví na zimu připravovati . . . a níže . . . dal nám letos bůh hojnou úrodu, díky mu za to. Větší farmer vykupuje menší, jiní zase kupují pro dospívající dítky své farmy, atd."

Tak se na to podívejme. V Čechách jest kněží více nežli policajtů, měl více, nežli klení, kostelů více, než hospod, všechno se to modlí o přízeň—a ono jest špatné počasí, špatná úroda, a co se urodí, nemůže se dobyti a zmrzne to v zemi. V Kossuthtownu stojí dva kostely po celý rok prázdné, nikdo nechce zaplatiti nějakému knězi za modlení, za mši a za pohřbívání, a nikdo ani do kostela nechce jíti, ba jest tam plno nevěrců a ti ještě svádějí k nevěře o-tatní, Hikajíce, že jim pomáhají k osvětě, a hle, jsou tam dobré časy, pěkné pohodlné počasí, dobrá sklizeň, velká úroda, rolníci bohatnou a přikupují prosebe a pro dítky pěky.

To už věru dle samých dopisovatelů do katolického „Hlasu" vypadá to, jako by ten evropský ničemný pámbů neměl v Americe žádnou moc, jakoby se tu nemohl ani roztahovati, jako tam s kaziti zde rolníkům jejich úrody a sklizně, jako to dělá v Čechách, a jako by vůbec nad Amerikou žádného boha nebylo. Toť vypadá, jako by ten americký pámbů žehnal jen tam, kde mu dají pokoj, nebulákají mu stále do uší, nemodlí se, nepíší kněžím, nechodí do kostela, ale pilně pracují, obdělávají, hnojí a pečlivě hospodaří.

Je-li pravda, milý pane Rezku v Kossuthtownu, že musíte přiznati, že to dle vašeho vlastního dopisu a dle dopisu onoho kněze od Žatce z Čech na 4. stránce téhož čísla, takto asi musí dopadati a že pak ten čertovský „Duch Času" přece má pravdu, když zrazuje lidi, aby tě mršce pámbíčkovi nic nevěřili a aby jeho výdělkářským služebníkům, mrškám těm kněžským, neplatili, že se pak nejlépe přesvědčí, co pravé náboženství jest. Což tiš, že se pak hodný a pro utvrzení některých pochybujících odůvodnil jste nám toho pána boha a jeho řízení přírody. Napište to do „Hlasu" a kdyby Vám to nepřijali, jako že sotva, pošlete to do „Ducha Času" my vám to otiskneme. A můžete také přidati k tomu zcela dle pravdy, proč vlastně u vás nemáte žádného kněze a nesvádět to na ty nevěřící, nýbrž zamžete pěkně před vlastním prahem vířících napřed. Bude to poučné a zajímavé a budeme se na to těšiti. Pac a pusu zatím.

Paměťhivá mládež.

Učitel poučoval kdysi žáky své, jak mají býti k cizím lidem zdvořilými při každé prý příležitosti, a sice dle toho, jak se změnil o kýchání. I pravil k nim: „Kýkoliv uslyšíte někoho kýchnouti, ihned ho pozdravte. A sice s patřičným rozdílem. Kýchne-li vznešená osoba, řekněte: „Pán bůh buď pozdraven"! a není-li osoba méně vznešená, rcete: „Pán bůh buď s vámi"! Kýchne-li pak sprostá osoba, i tu neleňte a prohoďte alespoň: „Pozdrav pán bůh"! Netrvalo ani minutu, a pan učitel nechorázně kýchnul a celá škola ozvala se jakoby z jednoho hrdla podle domácího zvyku: „Pozdrav pán bůh!"

Příhody, které zažil a vypravuje „facír" Hubertus Erčal.

Pravda, už jsem ledacos zažil, čím mojo zkušenosť stloustla ale to, čeho jsem byl kdysi v Kozojedech svědkem, se nepřitrefí hned tak každému. Vracím se kdysi z revíru, ale že bylo ještě dlouho do večera, zajdu si do Kozojed do hospody. Sedím tak sám; v tom vejde chlap jako hora a mlčky mne pozdraviv usedl ke mně. „Kdo jsem?" ptal se. Já že nudle ni! A on? On že doktor. Hm! Bavili jsme se jak jen nadlesní s doktorem se baviti může. Na o.ázku mou, odkud je, řekl, že z Netalie. Hm! V tom přijde zase jiný chlap a usedl k nám. Taky prý doktor, Němec kovaný. Teď jsem přepustil zábavu svou Němci. Ale sotva že byli v proudu řeči, přišel třetí, náramný pajzák. Snad na taky doktor? Taky. Byl prý Maďar. Bůh ví, kde se tu alezl. Trvalo to dlouho, než se chlapi nastřídli, ale když to bylo no—měli jste vidět. Samé chlouby, samé nadávky, a slova ne právě vybraná lítala přes stůl. „A co?" povídá Netalián, „u nás jsou přece jen chlapíci, nikde za léčení nežádá od pacienta nic, až se vyzdraví. A umře-li, nechceme nic. Jsme poctivi, ale taky šikovní Kubíci!"—„Co vy umíte," povídá Němec, „u nás taky doktor se nezapomněl pochválit. „Uvidíme!" povídá Vlach, umí-te li co já. Já si tu vyloupnu oči z hlavy, dám je na talíř, rátno si je zase zasadím a budu vidět jako dřív!"—„To není nic!" povídá Němec, „já si vyloupnu žaludek a ráno si jej uložím na staré místo a budu s největším apetýtem snídat!"—To není tak velký kunšt!" kseď se Maďar, „já si uřízna pravou ruku položím ji na stůl a ráno si ji přidělám tak dobře, že překrojím ji jedním řízutím bochník venkovského chleba!"—„Platí", povídali vespolek, a hned se chystali k osudné košeraci. Mně, to se rozumí, to dělalo legraci. Každý vyndal z tašky nožík, namočil ho v jakési vodičce a za chvilku, když jim hospodský přinesl talíř, vyloupl či vyřízal si, co řekl, položil na talíř a odnesl talíř, vyloupl či vyřízal si, co řekl, položil na talíř a odcházel na lůžko. Věci tyto měl jsem já ošetřovat.—„Brčále, dnes nebudeš doma spát," povídám si, „musíš počkat do rána, jak to skončí." Přitáhnu talíř k sobě, k němu světlo, nabíjím pušku, natáhnu se u lavice a Feryuku aportýruju pod stůl.— Nevím, jak jsem mohl usnout, ale faktum bylo, že když jsem se po půl noci probudil, byl talíř prázdný a že Ferynka pod stolem ohryzovala s největším apetýtem Maďarovu pravici. Pro Kristapána! Co teď dělat? Zbudím honem hospodského, ale ten mi nechtěl v ničem poradit. Až jsem mu slíbil, že si smí u nás zapytlačit, přinesl z venku kočku a vyloupnuv jí oči, položil je na talíř. „Kočičí oči prý jsou jedné nátury s lidskými", řekl a pustil na návsi kočku do rybníka. Pak běžel k řezníkovi a burácel mu na dveře. Za chvíli přinesl pěkný skopový žaludek. Kde vzít ale ruku? Právě ležel v kostnici jeden obecní zloděj, jenž včera, když lezl panu faráři na hrušky, zlomil vaz. Za chvíli tu byla ruka jako sklo. Hostinský si šel ještě zdřímnout, ale já už nespal. A ráno se mi přihrnuli všichni tři doktoři do šenkovny a hned každý sáhnul po svém. „Pro pána krále! já vidím desetkrát líp než včera," povídá Vlach. „Já mám milionský hlad!" řekl Němec; jen Maďar neříkal nic a podezřele tloukl na stůl svou zdravou pravicí, až se hospoda třásla, a zase se začali jeden přes druhého až hanba chvátit, z čehož vznikla hádka, i usnešeno, že musím s nimi až do Vídně na fakultu, abych dal svědectví o tom, co jsem viděl. Pětiminová hodina! Tohle scházelo. Písknu na Feryuku a jdeme. Ale sotva jsme byli za vsí, kde byla jaká myš u cesty, Vlach ji lapil, Němec skočil do našeho jetele a nechtěl z místa a Maďar kradl od stromů aspoň kolíky, když jiného nebylo—I to bych s vámi došel pěkné ostudy! povídám a dal jsem se na útěk do lesa. Nesmějte se—jsou tam doposud.

Z mudrosloví.

Kdo jinému jámu kopá — něco si vydělá.
Mnoho chrtů — baroučino vyražení.
Proto je štika v řece — abychom o novém roce snědli ji za kapra.
Dávej s rozumem a beř — s kuráží.
Nevýskej, ještě — ti žena neumřela.
Komu není rady — to jsou šorfšici.

Předtucha.

Bylo prvního aprile. Ferina přišel do lékárny s vyřízenou: „Mají poslat panu radovi fiškrón." — „Nemám žádnej", zněla farmacentova odpověď. — „To jsem si hned doma myslel, když mne sem posýlali," odtrumfnul Ferina, poroučeje se.

„Hleď, starý, paní sousedka mi půjčila klobouk, jak mi slušíval. „Měla ti půjčit ještě také hlavu — —"

Z ne vydaných dosud meditteb.

K sv. Janu Nep.

Svatý Jene z Nepomuku.
nedrž nad nás svoj ruku,
neb drž si, z metlou ale.
Jdi, vzor ticha máme nový,
Jdi a nech to. Po vší zemi
lépe než ty, jsme už němí,
ve všem, vždycky vyrvale
mičíce jak tu pachoví!

Definice krásy.

Sokrates nazýval krásu krátkou tyranií, Plato privilegiem přírody, Theophrates němou výmluvností, Diogenes nejlepším odporučením, Theocrites hadem skrytým v květinách, Bion jměním, jež nám nenáleží; ženy, které zakládají svoji největší zásluhu na krásce, měly by pomyslit, že krásná žena má na krátko být krásnou, leč velmi dlouho krásnou nebýt.

„Národní" dle Hálka od Žihovského.

A dal-li Pánbůh stromům květ
a keři skvostnou růži,
tož nám dal za to notný hřbet
a na něm tvrdou kůži.

OZNÁMENÍ UMRTÍ Všem přátelům a známým oznamuji truchlivou zprávu, že náš milovaný manžel a otec FRANC KAUN zemřel v sobotu v 5 hodin ráno na zánět plic a zimnici v stáří 52 roků. Pohřeb se bude odbývati v pondělí v 10 hodin ráno z domu smutku č. 457 již. Canal ul. na hřbitov Graceland.

Truchlící pozůstalí.

3 krejčí ku žehlení kabátů a dva ku podrážení naleznou místo u Hirsh Meyer and Co. roh Madison a Wabash av.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějteže se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

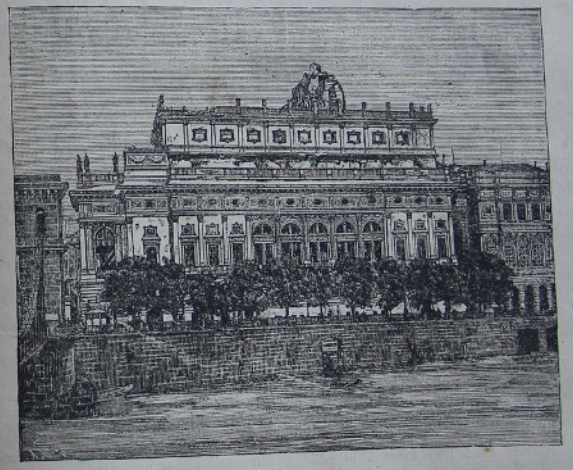

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 18. PROSINCE, 1881. ČÍSLO 18.

České národní divadlo v Praze

po svém vyhoření dne 12. srpna 1881.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Bruno v Anglii. 1583—1585.

IV.

Nadešel jeden z posledních večerů, co Sidney ještě v Londýně meškati směl a brzo na to měl státi proti Španělům. Pozval k sobě oba přátele, chtěje ještě jednou mluviti s Brunem o vyšších věcech. Přítel, oslovil filosofa, se stup s námi jednou z vysokých těch prostor, v kterých jsi nejráději doma a ukaž nám naše vlastní nitro. Mluv k nám dnes o člověku, synu země.

Ty chceš slyšeti o nejvyšším čeho stává, odpověděl Bruno, o tvaru přírody, jenž myslí. Všude ve všemmíru jest myšlénka uzavřenou možností, která teprvé skrze člověka stane se skutečností. Všude lpí líná, kvetoucí a pohybující se hmota na půdě z které se živí, aniž by se na sebe a do sebe podívala. Tu vystoupí člověk, s obdivem patří na sebe v jiných sobě rovných bytostech a poznává, že náleží k nim a že nesmí přetrhnouti pásku, která všechny poutá dohromady, neb jen sloučením blahu ostatních slouží blahu svému vlastnímu. Lidé ti snaží se vyčetěnost svou cítiti a proto ji postaví co nějakého svého boha do mraků na oblozе, cítí jej a vzývají a on, ten bůh nevědomky od lidí stvořený, dívá se na ně přívětivě dolů, usmívá se na své stvořitele, aneb se na ně hněvá, vzteká, zuří, dle toho, v jaké vášni se právě jeho stvořitelové nalezají. Bůh ten podobá se úplně svým tvořitelům v jich vášních a laskavostech. Oni s hůry nechávají svůj vlastní hlas zavznívati a věří pak sami, že to hlas toho boha; sami dělají si a dávají zákony a posluchají je, věříce, že zákony ty pocházejí od toho jejich boha, kterého si udělali a do nebe postavili.

Nevěříš tedy na osobní bytost nějakou, která by s hůry odněkud spravovala osudy světa? tázal se Grenville.

Že stává božích osob věřím, odpověděl filosof, neboť pokolení člověčí jest božské a sestává z osob. Že by ale některá jednotlivá osoba stála jako vládce v čele všech ostatních osobjto si lidé vymyslili,když opojení sami sebou o sobě mysleli. Můžete si pomysliti jednu osobu, aniž byste si mysleli několik jiných vedle ní? Můžete si pomysliti osobu nějakou nekonečnou? Nikoli. Nekonečnost její by rozbila posta osobnosti, která by nemohla osobu tu pojmouti. Náboženství nechává z rukou některé nějaké osoby nahoře vykutaliti se přírodu i člověka. Filosofie nechává zase člověku povstáti z přírody a boha povstávati z člověka v jeho mysli. Kdybyste posadili boha toho nad přírodu a mimo ni, toť dopustíte se té chyby, že toho nejvyššího tvora přírody považujete za jejího stvořitele.

Bruno, pravil Sidney, jest pravým republikánem a netrpí žádného samovládce, ani samého boha. Demokratické řádění se mu lépe líbí.

Ano, ale takové demokratické řádění, které se brzo mění v jednotlivost zákona a v kterém panuje ten, jenž jest nejlepší. Demokratický ráz přírody přechází v jedinost pralátky, oživující vše světovou duší a ten nejlepší a nejvyšší tvar, v němž se duše světová nejzřejmě i vyvinula, jest člověk.

Jen pokračuj, pobízel Folio, jak se člověk blíže poznával.

Když člověčenstvo žilo několik dalších století, zdálo se mu,že to božství tam nahoře není pravým obrazem člověčenství, neb jak mohlo pokolení lidí ušlechtilejší a jemnější spokojiti se s bohem tím divokým a surovým, jakého postavili tam předkové jejich dle své vlastní povahy jej stvořivše. I jeho přikázání nebyla více pleněna zastaralá jsouc a nezáživná i bezúčelná. Před jeho šabesem byl někdy ohromný strach, ale teď už počínali se jednotlivci ptáti, zdali vlastně sobota jest pro člověka, aneb člověk pro sobotu? Ale, vystovilo se veliké a kouzelné slovo, že bůh se stal člověkem. Pokolení to nemohlo ještě poznati, že člověk byl stále bohem, ale tušilo pravdu, když věřilo, že bůh stal se člověkem jim podobným. Prvně se tato veliká pravda zjevila na vznešené osobě Ježíše, jenž byl vznešený a ušlechtilý v životě i v smrti. Než jaké otroctví duchovní zbudovala církev z jeho učení a snahy! Církev obrací naše zraky k Ježíši, ale sama všechny milosti spasení prodává každému. Nadarmo pracovali vaši angličtí, nadarmo němečtí opravčí víry, nic to nespomohlo, neboť církev stará i ta opravená poutá duchy v okovy stejně tuhé a těžké. Člověčenstvo teď úpí pod vyznáními víry.

Jak rozkošnou pravdu nám dnes podáváš, zvolal Sidney se slzami v očích. Nevím, zdali jsem celé to tajemství uhodl, ale nezní to jako: člověk?

Ano, odpovídal Bruno, člověk to zní, láska a rozum. Rozum bez lásky jest chladný paprslek, jako svit měsíce rozestírající se nad plochami sněhovými. Láska bez rozumu jest oným velikým obrem, jenž miláčky své v náruči svém rdousí z lásky. Když ale obě jdou ruku v ruce, pak vyvedou se z kostelů, kaplí a klášterů ven ti, kteří volají po osvobození a nechají se tam ti, kteří po zotročení touží. Lidská společnost žije život posvátný; ona postupuje klidně a pokojně v poznávání přírody a zákonů její, užívá sama sebe a kdo umírá, skloužne jednoduše usmívavě do mateřského lůna země zpět.

A jeho duch? tázal se usmívavě Grenville.

A jeho duch, pravil Bruno, neoddělí se od toho, s čímž jest nerozlučně spojen, neb on není spojen s tělem logikou, neb obrazotvornosti, ale pouty přírodními, nerozlučnými.

Což tě ale neboli, pravil Folio, když víš, že se máš rozpadnouti bez vědomí, bez odměny, ba skoro bych řekl i bez trestu?

Nikdy neboli mně, co jest přirozeno a nevyhnutelno. Moje vědomí, krása života, cit, že jsem s nekonečným jedno, toho jsem zažil. Může konečná bytost žádati více? Chce jednotlivý tvar zpouzeti se, maje nastoupiti před tvarem novějším a dokonalejším? A tu odměnu? Což jsem nemám tisíceronásobně v bádání, v teplé krvi mého srdce, které rychleji se pohybuje, jsem byl zásad svých důstojně se zachoval? A můj trest? Či může býti těžšího, nežli když na mysli své když jsem si vědom,že krásu v přírodě a v životě jsem znesvářil ošklivým nějakým činem? O příteli, jen vejdi konečně do vnitra zemí všech a kráčej po boku mém s povrchu do hlubiny jich.

Jen ať tě neslyší žádný kněz, napomínal Sidney starostlivě, sice tě násilně z hlubiny té vytrhnou zase na povrch.

Kdyby bylo mnoho lidí smýšlení tvého, poznamenal Grenville, aneb kdybys mohl hodně mnoho lidí k tomu přemluviti, byly by důchody kněžské v nebezpečí a zlato nábožné, které pověra sype do náručí posvěcených rukou, obrátilo by proud svůj jiným směrem.

To jest to, přátele, co činí odpor železným, vysvětloval Bruno. Před bojovníky lidstva leží usmívající se cíl, ale kládá hlouposti, nůž fanatismu a pěst panovačnosti stojí jim v cestě k cíli tomu. Jen přes jejich mrtvoly musí cesta ta vésti. Jejich život jest však tuhý a ještě staletí budou s ním míti co dělati. Každý pak, kdo se pochlubí, že mohl zasáditi aspoň jedinou ránu té hlouposti, fanatičnosti, může počítati na vděčnost potomstva osvícenějšího.

A pó boku jejich stojí, pravil do toho Grenville, scholastická učenost v sametových hávech a gramatická universita Aristotelova. Kdo porazí tyto, získá si stejnou vděčnost. Ty dvě překážky pokroku pospolu jsou silné ještě značně.

Nezoufejme, volal Sidney; já jdu teď do Nizozemí bojovati za svobodu a proti Španělům.

A já půjdu do Německa, pravil Bruno. Na ohništi reformace náboženské doutnají už jen malé jiskry. Snad tam můj plamen vyšlehne.

Neboží, ušlechtilí bláhovci! zvolal se smíchem Grenville. Jeden se domnívá, že tam bojuje za svobodu, kam jej posýlá královna ku sesílení anglické moci; druhý naděje se vzplanutí svého plamene tam, kde hrozí proudy vody střízlivého bláznovství a neš echotné nenávisti udusiti je. A byť to byla bláhovost, volal vesele Bruno, přírodě časem takové bláhovce musí vyvádčti a oni jsou, kteří kladou základní kameny budoucnosti.

Stiskli si vřele ruce? Grenville odloučil se od obou. Sidney a Bruno ale šli v krásnou noc příjemnou,aby navštívili místa ještě jednou, kde spolu tak často se bavili. Milovalíť se velice vespolek.

—Pokračování.—

Rybníkář.

Historický obraz od Aloisa Jiráska.

—[Pokračování.]—

Vostrovec s Karbanem a Salomenou prchli, tak jak regent soudě dle stop Lippachovi pověděl. Tmavá sychravá noc a výborná znalost místa, kterou si Vostrovec zachoval zvláště jim posloužili. Ze zámku uniknuvše k rybníku zamířili, k ledu u starých olší na ně čekal jakýsi muž, držeˇkoně za uzdu. Byltě Karban těchto dnů, co pořád se tak ze zámku ztrácel, pomocí souvěrců a peněz poskytnutých regentovou matkou objednal sem na dnešní noc dva sedláky, kteří ochotně se uvolili, že dceři bývalého duchovního správce svého pomohou. Však jen jeden se dostavil a Vostrovec proto polo nahlas zaklel. Na druhého čekati nebylo možná, zvláště an nikdo nevěděl, přijde-li skutečně. Teď byl Karban sám rád, že stará paní jinak se rozhodla a zůstala, ač jej to prve nemálo hnětlo. Nyní Vostrovec ho přinutil, aby na koně vsedl a když tak učinil, vyzvedl do jeho náruče Salomenku a poručil sedlákovi: „Vyveď nás bratře, u lesa tě pustíme,“ a vytasil kord.

Vyjeli na vozníci z níž pak k temnému lesu hodlali zabočiti. Cestou málo kdo promluvil. Karban často po zámku se ohlížel, každému šustotu naslouchaje. Však zámek zanikl ve tmě a po celou noc bylo ticho, až na vítr a drobný déšť. Salomenka několikráte ku Karbanovi, v jehož náručí odpočívala, tichým hlasem promluvila, až pak umlkla. Hlavinka jí sklesla na věrná šaškova prsa—usnula. Karban přitáhnul úžeji hrubovlnou plachtu kolem té postavy a bledého, unaveného líčka.

Ráno nadcházelo, tma však nechtěla uniknouti. Déšť sice ustal, ale bylo sychravo. Mlha na krajinu se uložila a ze tmavých lesů kolem se kouřilo.

Tvář Vostrovcova byla zachmuřena. Šťastně sice unikli, ale měli jenom jednoho koně místo dvou, kterých najisto se nadál. A jak se rozbřeskovati počalo, pilně si koně prohlížel a čím bylo jasněji, tím určitěji se přesvědčoval. že to bídný kleprlík, sedřený a špatně krmený, jenž asi mnoho nevydrží.

Když nadcházel konečně den, přibližili se polními, spletitými stezkami k hustému lesu. Na pokraji hlubokého úvozu se zastavili. Tu sedlák s nimi se rozžehnal, tu také Salomenka se probudila. Žádala, aby ji sesadili s koně, že půjde pěšky. Marně ji domlouvali, aby zůstala; také Karban s koně sstoupiv nadarmo zval Vostrovce, aby teď zas on usedl.

Chtěl, ana kamenitá cesta stoupala, slabého a často klopýtajícího koně ušetřiti. Salomenu roztřásla zima, však přemáhala se, aby na ní znáti nebylo a statně kráčela úvozem, nad nímž staré stromy rozkládaly své kosmaté haluze. I hlad se již ozval, poněvadž včera samým očekáváním a rozechvěním téměř ničeho nepožila. Než nepožádala, čekajíc až sám Vostrovec se zmíní. Dosud se ho ostýchala i trochu bála a neodvážila se mu poděkovati, že se jí tak ujal a ji vysvobodil. Hleděla kradmo na statnou tu vzrostlou postavu, na rázovitou a přece příjemnou tvář mužných knír. Svého obdivu a zalíbení nebyla si vědoma; pozorovala jej bedlivě a neušlo jí, kdykoliv na kamenité cestě noha se mu zvrtla, že mu bolest až tváří trhla.

Když dostoupili úvozem na výšinu, octli se v řídkém bukovém lese. Hrdě, suché, listí, deštěm silně navlhlé, pokrývalo hustě půdu šustíc pod nohami a jen část se ho ještě třásla ve větru na holých stromích. Mezi buky bylo světlo a dosti daleko viděti, protož Karban na pokyn Vostrovcův zamířil na levo, kdež za buky a bouky kynul bezpečnější úkryt černého lesa.

Tam drali se houštinou, jež kropila je nesčíslnými svými kapkami. Noha tu klouzala na mokrém jehličí i hladkém mechu. Pusté kolem ticho, jenom z hloubi lesa zahaleného šedým závojem husté mlhy zvučel temný hukot a táhlý šumot. A mlha ta přinesla všem odpočinek. Vostrovec totiž obávaje se, aby v ní nezabloudili a snad tak stíhatelům svým do rány nepřišli, zastavil Karbana. Bylo to na místě poněkud sušším pod starými rozsochatými duby roz oraných kmenů. Karban uvázal hnědáka na křivolakou hlaz a dal mu jednu z otep sena, které byl sedlák do zásoby přes koně přehodil. Pak vyňal z tlumoku jídlo,jež měli toliko na den. Vostrovec krájel, Salomeně podával a usmívaje se dodal, že je velmi statečna.

„Vím, že se broučku zimou třeseš a že to zapíráš, ale na oheň není teď čas a dlouho by to trvalo.“

Zardělá se jeho pochvalou a prostě dodala, že když s otcem v lesích a horách bloudili skrývajíce se, lecčemu přivykla.

A pravdu mluvila; všecko to ráda snášela, vše by učinila, jen jednoho se lekala: aby nepadla do moci Milhosticého regenta. Proto jí bylo tu v tom nehostném místě pod hučícím přístřeším starých dubů, v hloubi pustého lesa volno. A přece zas úzkostně naslouchala, nezavznilí mezi stromy dívý ryk pronásledovatelův a pozorovala zároveň bedlivě své ochrance, zvláště pak Vostrovce, jejž Karban jako velitele svého ochotně poslouchal. Však na tváři rybníkářově nebylo ani známénka nějaké báně a Karban když stranou se ho zeptala, ukonejšil ji svatostatou jistotou a důvěrným úsměvem, že dá bůh šťastně ujdou, že ví o dobrém místě a skrýši, k němuž že bez omýlení a šťastně zamíří.

Tak na mysli okřálí chutě povstala, když Vostrovec vybídl, aby na další cestu se vydali. Prořídlat mlha a tudíž otáleti na jednom místě nebylo bezpečno. Drali se lesem; hustý podrost a smekavá půda byla jim velice na potíž. Prve nežli se nadáli, stanuli na pokraji. Pod nimi travnatá, širá stráň, zarostlá místem vysokou hustou metlicí, a jen tu tam černaly se houštiny jalovcové. Pode strání pustá dolina, jež na jaře i za léta byla zajisté bujnou lučinou; pod ní kol kolem, naproti prchajícím, návrší táhlých holých strání. A nad opuštěnou dolinou zasmušilé, zatažené nebe, po němž rozervané mraky pradivných podob u velikém chvatu za černý bor se hnaly. Nejasné ovzduší plno výparů a drobounkého deště dodávalo krajině ještě více smutku a nehostnosti. Nikde ani hlasu ani živočicha.

Cesta na dol byla velmi zlá; jmenovitě kůň schvácených nohou silně se smekal, tak že Vostrovec s Karbanem výdatně jej musili držovati a zachycovati. Salomenka, opírajíc se o vysokou hůl, kterou ji rybníkář uřízl, kráčela za nimi. Mužové často po ní starostně se ohlíželi, však ona jim vždy milým úsměvem odpověděla. Za to, když viděla,

že jí nepozorují, chvatně k lesu se ohlížela. Trnula pomyšlením, že by tak rázem na jeho pokraji mohl se zjeviti regent se svými pochopy, jako se zjevil tenkráte u chatrče, v níž odpočíval mrtvý její otec. Na dole znamenali proužek jenž vina se na úpatí stráně, někdy as byl bídnou vozovou cestou. Však dávno již tudy nikdo se nebral, nebo ti, kteří sem jezdívali, buď rozprchli se před zuřivým šoldnéřstvem z vypálených svých ves, nebo psotně zahynuli. Dole musila Salomenka na koně vsednouti. Nebylo to rozkoší, však Vostrovec i Karban ji donutili, aby sil svých náe říla. Cesty jen málo ubývalo a rybníkář s Karbanem si na to v soukromí zabrouka i a zatoužili.

Když kolem výběžku stráně zahnuli, nový naskytl se jim rozhled. Údolí užilo se čím dále tím více, až na konci mizelo mezi lesnatými stráněmi, končíc tam tmavou úžlabinou. Všichni také v pravo se ohledli tam, kde se stráně přitil se prudký potok sumě a hrče na dolinu. Lijavec rozhojnil a na s utnec zbarvil jeho vodu, jež místem o skály narážejíc se pěnila. Na břehu jeho stála samojediná, tmavá olše, jejíž rozloužitá koruna ve větru se klátila. Kromě ní a dvou zakrsalých bříz nerostlo na veškeré stráni ani jediného stromu. Břízy pak skláněly se nad skalnatým, omšelým balvanem, jichž tu několik bylo roztroušeno. Smutně odrážely se od hnědozelené půdy, podobny hrubým památníkům a znamením zapadlých mohyl z dávnomínulých, šedých věků. Běžely se pod šedočernými mraky, jež v pozadí různotvárných, děsivých spoustách se zvedaly, jako o stráň samu se opírajíce.

Půda byla všecka rozmokla, ba nejednou vystřikla voda zpod noh obou mužů a kopyta koně, hlavu znaveně klodící. Nikomu nebylo do hovoru. Karban jen pilně se ohlížel jakoby se chtěl rozpomenouti. Vostrovec po očku ho stopoval, však nezmínil se o tom, co pozoruje a co si myslí. Teprvé za hodnou chvíli vztáhnul ruku do vzduchu, jako by něco zachycoval a obrátiv pak rukáv ku Karbanovi, ukázal mu pohledem bílou skvrnku, jež za okamžik zmizela.

„To je sníh", pravil udivený šašek.

„Zlý posel...."

A zase mlčeli. Také Salomenka pozorovala porůžné sněhové vločky a vzpomněla na noc. Však ani nehlesla, těšíc se v duchu, že dojdou skrýše, o které Karban ráno tak jistotně jí pověděl. Zimy a šera přibývalo. Kůň unaven jsa nejednou se již sám zastavil, však přísná pobudka dále ho hnala. Salomena nabídla se ochotně Vostrovcovi, aby si sedl, že by se ráda prošla. Pozorovalať, že ochrance již nejednou zakulhal a se zastavil. Tušila, že bolestí; litovala ho nevýslovně. On však se jí zasmál. „Jen seď Sáličko, nabéžíš se ještě dost."

Pak už pověděl Karbanovi, co si prvé myslil a pozoroval.

„Zbloudili jsme, po vesnicí ani potuchy. Tys sobě cestu zmátl."

„Nehněvej se bratře —opravdu nevím. Zašli jsme si—"

Ba zašli a velmi.

—Pokračování.—

Z působení katolických kněží v Americe.

Kdo čítá katolický „Hlas", dočte se v každém čísle s některé strany chválu na tamního velebného druhého pána, kteréhož jim pámbů poslal, a kteréhož račiž pámbů posiliti, aby mohl tak blahodárně ku spasení duší a ke cti boží působiti dál —třeba celá ta sláva boží pozůstávala v tom, že učí po tmě děrčata a ženy růženec modliti ve svém domově, že popíjí udatně pivečko a vínečko, co dar boží a že mu roste hezký laloubek a bříško. Proto jest to ale tím nápadnější, když někdy zmizí nějaký český kněz z obce české, kde pracoval ke cti a chvále boží několik roků a on po něm ani pes nezáštěkne, ani mu ti nejvřelejší očákové kněžští žádné poděkování do „Hlasu" neza-šlou a neuznávají ho ani za hodna, aby mu poděkovali za jeho práci, ani pánu bohu neděkují za to, že jim jej nechal tak dlouho, aneb za to, že jim jej konečně vzal—to stane se málo kdy.

A tuto posledně se to stalo v La Crosse, Wis., jak náboženský Tomáš Frantesl do „Hlasu" oznamuje. Měli tam kněze pátera Langa a ten páter Lang byl najednou přesazen na jiné místo v osobě pátera Blaška.

Tak zní celá ta zpráva o páteru Langovi. Byl tu u nás, byl přesazen, a dostali jsme jiného. Ba co více, dopisovatel ten ani tím nejmenším slovem nezmiňuje se o Langovi, nechválí jej, neděkuje mu, nevypisuje jeho zásluhy, neposýlá naň ducha svatého, nýbrž nechává jej odejíti, jako by ani kohout po něm nezakokrhal, a chválí si nového kněze, který prý jim nahradí kázání ne Langa, ale pátera Suchého; prý svou vlídností získal si už chválu a lásku celé osady a osada jest hrdá na to, že má teď ve středu svém tak řádného kněze a lidumila.

Co to vše znamená? Nic jiného, nežli že náboženský Frantesl tím chce říci, že osada sv. Václava v La Grosse, Wis., se svým vynikajícím knězem, páterem Langem, nebyla nijak spokojena, poněvadž nebyl tím, čím jest ten nynější, neuměl ani kázati, neuměl si ani mladých ani starých lásku z skati a že nebyl řádným knězem a lidumilem, jako jest nynější.

Tolik znamená dopis Frantesl'ův v „Hlase" a kdo ví co ještě více bychom se dozvěděli, kdyby Frantesl a ostatní ti „eslové" z La Crosse směli do „Hlasu" napsati, co by chtěli uveřejněno míti.

Co my si z toho vybíráme, my nevěřící, kterým jest jedno, ať byl páter Lang takový nebo makový? Tolik, že buď byl páter Lang pořádným a dobrým mužem a knězem a když chtěl pobožné ovečky své v lepší lidi obracetí, utrácí si jejich nevděku, že jej vykousaly ze stáda svého a žádaly jiného, nechavše Langa jíti kam se mu zachce, ani mu nepoděkovavše, ani se nezmínivše, kam se dostane; aneb, a to se zdá býti pravděpodobnější, že se tento páter Lang choval tak, jak se chová většina kněží českých v Americe, tož nečáduě, nemravně, k ostudě obce i Češtva, církve i křesťana, a že byl jako pes z obce své vyhnán a že mu arci nikdo ani nepoděkuje, ani jej nepochválí, ani jej neoslaví—a špatného nechtějí o něm psáti, poněvadž by to do „Hlasu" ani nesmělo, a tak jest nám ukázáno že ti čeští kněží v Americe většinou nestojejí za nic a když on by za něco stáli, že jejich ovečky nestojí za nic, a že to s těmi svatými, pobožnými a církevními osobami i věcmi prašpatně zde v Americe dopadá.

A nám takové poučení stojí za to.

Ohražení.

Aby se předešlo všemu nedorozumnění, konstatuju tady slavně, že ver

„Vy časem lví svou pozvedáte hlavu
a hlas váš zuří jak hromu burácení"—

obsažených v mé sbírce „Poutí k Eldoradu" na str. 99, nikterak nemínil jsem slovutné naše pány poslance. Vrchlický, m. p.

Tlakostroj též přijde do rajcharátu,
jenom ten však, jímž se pivo stáčí
Nehylo by lépe ten zakázat,
jímž se lid náš stále ku zdi tlačí?

Co pak že Jaroslav Vrchlický své dílo „Poutí k Eldoradu" nededikoval naším vysťchovalcům?

Vířtlář. Nevíš, proč byl ten bosenský branný zákon sdělán tak rychlo?—Precl. ale, ale! Když se jedná o braní, mají páni vždy na kvap.

Precl. Je to pravda, že ta výtečná tragédka Bernhartova je tak suchá?—Vířtl. Nemyslím: spíše bych řekl, že je co do požadavků mastná.

Z bláta do louže.

(Od Jos. Bartoše.)

Když jsem sloužil u děkana,
bylo vína plný sklep;
víno dobré žádná hana,
mnohou jsem přes krček klep.

Když jsem sloužil v pivováře,
byly časy veselé,
jako růže měl jsem tváře,
tlusté jako kabele.

Když jsem sloužil v vinopalně
bylo dosti breberky;
Šachelesův lék sněd valně
všechny moje výdělky.

Nyní sloužím u sedláka,
ten jen vody hojnost má;
mně však k němu něco láká,
snad mi Aničku svou dá.

Litost nad nevěrnou milou.

(Od Jos. Bartoše.)

Má milá se na mně hněvá,
vite li,
že se na krk povčsila
přiteli.

Já ti všechno blaho přeju,
panenko,
měj se dobře v lásce nové
Mařenko.

Však ty se té lásky zbavíš
brzyčko,
pak mi jenom honem pošli
psaníčko.

Já tě vždycky se vší láskou
miloval,
proto bych tě opuštěnou
litoval.

A modlil se k pánu bohu
za tebe,
aby si tě vzíti ráčil do nebe.

Zimní.

Tolik sněhu! jedva stačí
naše staré, věrné krovy — —
Pod nimi přec ukryt bují
záhon děvic liliový.

A kol děda rozseto je
hejno drobných, stichlých dětí..
Jak, má chatko, závidím ti:
poupě je tu na poupěti.

Však mi bylo teplo v duši —
v líbě že byv zkojen sněm,
v kamna zřel jsem, zdaž v jich
jarní slunko skryto není. [nitru

Drobně sněží z šedých mraků
na blátivé cesty kraje ....
Vždyť se oko vyjasní mu
pod plášťkem z hranostaje.

Jedno čelo se však chmuří —
„Sníh jen, drahý, napad tenko,
bude zas, můj Jeníčku,
vídat stopu pod okénko...."

Zbožné přání na obou stránach.

Kmotr Stejskal ležel na smrtelné posteli. Bylo mu zle, tuze zle. A když mu bylo nejhůř, navštívil ho také kmotr Brynda, a co s ním mluvil, to s ním mluvil. Když pak chystal se již k odchodu, podal kmotrovi Stejskalovi ruku a praví: „Tak se mějte dobře, milý kmotříčku, a kdybychom se už neviděli na tomto světě, tak tam pozdravujte ode mne mého svatého patrona, prosím vás, nezapomeňte na to!"—Kmotr Stejskal si vzdychnul a řekl: „Děkuji vám, dobrý kmotříčku, za pozdravení, ale věřte mi, že bych to raději viděl, kdybyste si to tam nahoře sám mohl vyřídit!"

„Dědečku, zamhuř očí!" — „Proč pak, ty jeden dílbíku?" — „Víš, tetička povídala, že budem po tobě moc na moc dědit, až zavřeš oči."

Diagnostická studie.

Taaffe ve Vídni trpí poměrně hluchotou, i jest už svrchovaný čas, aby si zařídil sluchátko; neboť nechce-li sám slyšet, stěží budou ho i jiní dlouho poslouchat, po čemž by u něho mohlo se dostavit i padoucnice. Ústavičky lomcuje horečka, která přechází až v třeštění. Zároveň pozorovány na nich též symptomy rozkladu krve, proti čemuž je pomoc velmi těžká, any dobré rady zůstávají nevšímnuty, tak že velice podstatny jsou obavy úplného vysílení. Nenít jejich lazebník Herbst sám v dobré kůži, an ustavičně barvu mění. U nás opět panují od nepaměti úbytě a mnozí našinci jsou stižení dychavičností, od níž by nejspíše pomohlo časté užití domácích prostředků. V Uhrách vyskytuje se zvláště při volbách zhusta vyrážka, při které však si vždycky náturu sama pomůže. U Andrássyho nelze ještě určiti, co se proklube; beret prozatím pro vracení. Bismark trpěl nadýmáním a nabubřelosti; nynější volby však mu byly studenou lázní účinkem, že mu spadly mandle. Ve Francii hledá Gambetta pilně prostředek pro schlazení žáhy, kdežto Rusko bojí svůj vnitřní vřed, který však se bude stále litiřit, nedostane-li se celému tělu větší vůle a moudré péče, Irsko s cholerickou zimničnosti žádá samostatného užívání, vůči kterému požadavku je však Anglie raněna slepotou, předpisujíc mu pouze největší dietu. Turecko má souchotiny v nejvyšším stupni, tak že co nevidět bude v posledním tažení, načež pak tělo jeho bude pytváno. Battenberg sám sobě dává křen a léčí Bulhary studenými obkladky. Italie jeví náklonnost ke ztučnění, což Rakousko snad odstíně spálou. Srbsko si vypůjčuje recept pro díležitou oběrači od Rumunska, kdežto toto zase má stále co dělat se židy a nežidy, protože dle moderního lékařství nechce trpět přijavic. Že Schulvereiu rozšiřuje jed nákazy dětské, je známo, jakož i to, že proti němu a prospěchem účinkovati může jen protijed Matice.

Rebus pro labužníky.

Testice.

Konzelníkovi Baschovi.

Dobře, že jste přišel! My zde máme teď 977.666 zl. obecního schodku. Račte ho tedy ňák „odbažovat."

Pražští poplatníci.

Jak ti katolíci znají lháti.

Kdo se počítá za náboženského, ten ví, že nesmí lháti, ani za peníze, ani za odpustky, ač věda to, přece lže, jak by tiskl. Toť se rozumí, že ten katolík, který dopisuje do katolického „Hlasu“, považuje sebe za zvláště pobožného a duchem svatým nadaného, a že aspoň toho od čtenářů žádá aby jej za takového považovali

Podívejme se tedy, jak jsou ti dopisovatilé katolického „Hlasu“ spolehlivi a pravdomluvní. V č. 373 „Hlasu“ nalezají se na 5. stránce vedlé sebe dva dopisy z Prarie du Chien, jeden od pobožného a pravdomluvného pana Franty Habarta a druhý od stejně pobožného a pravdomluvného Franty Slámy. Oni si oba dají na tom záležeti, aby podali chodinkům čtenářům „pravdivou“ zprávu o tom, jak to v městě jejich dopadá. Habart píše: „Úroda, jakou nám pámbů udělil, by'a *velmi malá*. O tom ani psáti nebudu. Otavy nám zůstaly na lukách a ora i se nemůže. Pro mokro kukuřice stojí v řádkách na poli. Taktéž ozimní práce zůstane na každý spůsob pozadu.... Věru, letos nebude nic práv. Atd.“ To bylo psáno 5. listopadu.

Se dne 6. listopadu psal zase roztomilý pan bláma a počtná dopis svůj následovně „Letošního roku je *velmi dobře*, jak pro farmáře tak i pro pracující lid. Obilí platí pěknou cenu, dobytek též platí, pak zvláště brambory. Atd.“

Teď mi ale milí pobožní čtenářové povězte, který z těchto dvou svatých dopisovatelů mluví pravdu a který lže? Přece oba nemohou míti pravdu. Jeden vypisuje, že se mají tam velmi dobře a druhý že se jim vede velmi zle. Chudinkové čtenáři. Oni považují všechno za pravdu a oni si z nich dělají velebni páni, svatý „Hlas“ a jeho dopisovatelé jen blázny a šašky. Ono to není ani tak k smíchu, jako k pláči, když i v takových věcech ti pobožní lhou, což teprve můžeme od nich očekávati za pravdu ve věcech vážných nadsmyslných a nebeských — jak teprvé tu spolehati na je jich výroky, kdežto nemohou býti v nich tak zkušení, jako v těchto praobyčejných.

Jest viděti, že duch svatý si pány dopisovatele neobral za své nádoby a pakli, že každému do hlavy nasypal něco jiného a oni vydávajíce to ze se e a posílajíce to do „Hlasu“ chtějí, aby to bylo od nich přijato, co pravda boží. Oba ti dopisovatelé budou chtíti, aby někdy po smrti prohlášeni za svaté a aby jejich jména přišla do česko-americko-katolického kalendáře, který se bude u „Hlasu“ tisknouti. Kdyby jim někdo řekl, že jsou lháři, zhrozili by se a stloukli takového člověka, aspoň jazykem. Co tomu říkají teď, když „Hlas“ katolický je pranýřuje před celým čtenářstvem svým co lháře? Hm?

Politický dopis „Humorů“ z Bosny.

V Sarajevu před regrutýrkou.

Moji drazí! — Víte jak je asi křehkému, smrtelnému zeměsynu, když'tě dobře neví — či je? Já vám to povím, je mu veritábl tak, jako je toho času nám, to jest: nám šťastným Bosňanům a Hercegovcům, v katích, plundrách i sukních, s kníry i bez vousů. Nevíme, na mou duši, ani politicky ani národně, ani státoprávně, či dneska jsme! Podle berlínského míru patříme tureckému sultánovi a Rakousko nás jen spravuje. Však jsme se také už spravili — jako řemen v peci.... Item podle znamenité oné konvence páně Andrassyovy ze dne 21. aprile 1879 která dle zdejší zkoušené — ale jinak zkoušené báby se „opozdila“ s příchodem na svět jakorát o celých 21 dní, jest a zůstává Jeho Veličenstvo sultán turecký naším uznaným pantátou čili potentátem, třebas divným, nic neděl'á! Mohamedáni mají se ve svých mešitách za něho modli aby mu pámbůh zdraví dal a panenka Ma — mám říci anglická banka peníze; od ramazu do ramazu mohou jej vzývat jako svou duchovní i světskou hlavu, vůbec turecký prapor s půlměsíčkem napichovat jako německutáři svoji velkoněmeckou trikoloru v Praze: neboť Rakousko spravuje toliko Bosnu a Hercegovinu z čiré křesťanské lásky na prospěch Turků, aby ji ti hladoví Srbové nebo Černohorci někdy k snídani nezpucli. Tak to je psáno a dáno černé na bílém. Ale najednou nám přijde váš blahopřejný telegram, že se budeme muset v nejlepším masopustě totiž 13. ledna, stavět k regrutýrce do vaší společné armády. Dovedete si snad pomysliti naší radost, ale sotva naše oči. „Co se to stalo, jak je to možno?“ zůstával jeden z nás tumpachovější druhého, neboť do poslední chvíle doštítali jsme se ve všech tureckých novinách, že prý nás sultán nedá a nedá i kdyby ho kráječi. „Jak pak nedá, když si vás vezmou!“ — zlobil jsem naschvál zdejší mladoturky a už jsem jim dělal láskominy na rakouský komisárek, an se tu přižejbroval jakýs prorostlý Staroturek a poslechnuv nás chvilku, spustí na celé kolo: „Hohoho! padišah a nás tak hned pustit! Nás staré janičary, brado Prorokova! Kam s tou flintou! Víte, co by nastalo, jak by začali Austriáce rekrutovat? Vypíše také padyšah rekrutýrku a pak se podíváme, jaký z toho pojde proces. Ať si jenom nikdo nemyslí, že jsme tak hloupí, jak vypadáme!“ Já však se nedám rohlíkem hned opit, toť mne znáte! Začnu naschvál Turka dohřávat: „Hm, jakýž proces? Leda že tak z Vás Mohamedánů něco lidu dá se odvést do turecké armády, ale ďaurové....‘, Přátelé! teď ale bych vám byl přál vidět tu podsíton turčínskou grimasu! Chlapisko přimhouřil levé oko, zkřivil hubu, skrčil nos a v tom jeho úsklebku hráli všichni všudy! Škoda prý, že už jsem tak starý a vybarvený ramlik. „Jenom se jdi podívat na Krivošiji, jak tam ďaurové chvátají radostně pod míru, a pod míru, potom něco mluv! Kdybys byl zdejší, zpíval bys věru jinou. Vzpomeneš na mne, co ti pravím: do jara nebude jednoho mladého člověka v kraji spatření, všechno bude v horách hajdučit. Znám já Bosňáky!‘ Pak obrátil se jako páv a nechal mne dřevěnět. Neboť mezi námi, kamarádi drazí: nedám za to groš, jestliže historie takhle nedopadne! Už jsme to zase v té Bosně namákli jako všude. Nežli jsme se do ní rozmašírovali, co tu řeči o osvobození a zjednání spravedlnosti křesťanům. Ale když jsme šťastně nákladem pěkné hromádky milionů a hezkých pár tisíc životů i s rukávy tu rebelii Hsdži-Loyovskou povalili, tu —jako by nám bylo ve hlavě přeskočilo — rázem jiný rozum! Místo křesťanské většiny začali jsme hladit mohamedánskou zježenou menšinu, Turčín měl i na dále zůstat pánem a statkářem, křesťan jen nájemcem a podruhem. A ke starým přišly ještě nové, k begům i agům ještě Maďaři, všude samý německý „pešajd“ a „kundmachung“, po kraji exekutorů jako máku, inu slovem: zase ten starý kolovrátek, který vy tam znáte už od Balbína nazpaměť. A fácit této politiky? Jak jsem vám už minule psal: Mohamedány jsme si neziskali a křesťany jsme si odradili. Onino nám pod kůží strouhají mrkvičku a tito nás žehnají svatým křížem a sice tím dvojnásobným. „To jsme se dostali z deště pod okap.“ stýskal si mně onehdy Peko Pavlovič, kterého jsem potkal na jedné křižovatce v lesích s kumpanií povstalců. A tu písničku slyšim, kamkoli přijdu, jako by se ji ve školách učili. Jak víte, začala naše politika tu vadnouci lásku Bosňáků a Hercegoveň zalejvat — štandrechtem. Tuze moudré zahradnitví, jen co je pravda, a teď v zimě chceme tady česat meruňky! Věru, na tu bosenskohercegovskou armádu jsem náramně žádostiv! Hned bych se dal k její bandě za klarinetistu, kdyby jen ten můj potměšilý klarinet chtěl: pískat něco jiného nežli samé národní a slovanské. Ale takle musím zůstat už do smrti, čím jsem: tím starým paličatým, všude překážejícím český muzikantem

Fabiánem.

Světélka.

§ Jest tam uvnitř viděti to samé, co jest na tomto provolání, pane, tázal se venkovan jeden v New Yorku stoje před museum na Bowery a hovoře ku vyvolavači jeho.— Ano, milý pane, zrovna ty věci jsou tam k vidění, jako je zde máte před sebou uvedené, ani o chlup méně. — To jste hodný, že jste mi to řekl; uspořím si tedy penize a podívám se jen na tento plakát. Good bye!

§ Jeden wisconsinský zloděj byl předveden před soudce, že ukradl 39 ovec a jednoho býka. Žaloba a zatýkač ale změly, že ukradl 39 býků a jednu ovci. Toť se rozumí, že odešel ze soudu čistý, jako sníh a ani nejmenší poškvrna na něm nezůstala.

§ Jeden mladý právník před soudem právě dokončiv řeč dlouhou, byl unaven a otázal se písaře soudního, zdali může v soudní síni kouřiti. Písař odpověděl, že proč by ne. Právník si zapálil dobrý doutník a vysýlal silné sloupy kouře do výše před nosem soudce, což tohoto dopálilo a pokutoval právníka $5 pro zneuctění soudu. Vždyť já jsem se tázal, zdali zde mohu kouřiti, stěžoval si právník k písaři. No, vždyť jste také kouřil, odpověděl písař a za to vás pokuta neminula. To jest v pořádku.

§ Německý jeden hostinský nerad čítal a tím méně rád platil za čtení nějaké. Když přišel s kalendářem prodavač, musel do hostinského toho mluviti půl hodiny o pak musel ještě vypíti dvě sklenice piva a počastovati hostinského, nežli tento koupil kalendář, strhna si ještě na něm deset centů. Hostinský byl v tom volán k obědu, zastrčil kalendář do kapsy a šel. Za něho přišla jeho žena poslouchovati a ta bez dlouhého mluvení koupila druhý kalendář a když odešla ta a přišla dcera nejstarší, i ta koupila jeden, nevědouc o tom, že už otec i matka po jednom koupili. Konečně odebral se prodavač kalendářů na nádraží a čekal na vlak. Když vlak se blížil, zavolal jej strážník nádražní, že jej chce ten a ten hostinský vidětu za obchodem. Škoda, povídá prodavač; on chce ode mně koupiti kalendář; buďte tak laskav, dejte mi 40 centů a odneste mu jeden, neb dostanete zaň tam 50 centů a já musím s tímto vlakem už odjeti. Stalo se a tak hospodský měl platiti ještě čtvrtý kalendář.

Z hor a lesů.

Verše Prokopa Bodláka.

I.

Panenka dříví odnáší
a obilí se plaše —
„Hoj, má panenko, posečkej,
to dříví zde je naše!“

„„Ach, myslivečku, pro boha,
zle zima zuby cení!“ ‘‘
„Nu dobrá, dříví otýpku
za sladké políbení!

Mne zahřeje tvá hubička
a tebe naše dříví!“ ‘
Ten myslivečck zimy snes,
pak ať někdo se dívl!

II.

Je ticho tak, les usíná,
a já zas bloudím ve snu,
nu víte, tento, přátelé,
do toho rád si klesnu.

Tak zdá se, že objímám
děvčátka štíhlý boček,
že líbám je na líčka růž,
že hladím v modro oček.

O, bože — teď se přehouzím,
žel věčný toho spaní,
ústa mám plna jehličí
a šišku v každé dlani.

III.

Což v letě sladko milovat —
při vonném nočním vánku
stát s dívkou někde za vraty,
pod lipou na dýchánku.

Měsíček na ty dýcháňky
se dolů s nebe mračí,
to vždycky starým mládencům
je láska horká k pláči.

Však v zimě měsíc vesele
se šklebí nad oblaky:
„Hej, hoši, je vám tesklivo,
teď bez holek jste taky!“

Bismark byl požádán, aby daroval jisté dámě fotografii svého psa. Octla se tedy už i v Berlině láska k Bismarkovi „na psu“.

Když měli Vídeňáci tu Sáru Bernhardtovu tak rádi, toť abych jim tam poslal i tu svou. Ta také umí dělat komedie. Samuel Jeiteles.

Brněnský „Tagblatt“ nemile nese, že stal se moravským náměstkem hr. Schönborn, přívržence strany katolické. Některý rabín byl by mu bývalvítaněj'ším.

Král Ašantův ve střední Africe dal usmrtit 200 mladých dívek, aby krev z nich byla přimísena do vápna, kterého bude užito při stavbě královského paláce. Následek toho bude, že ten palác brzo se mu sřítí; neb děvčata nemají pokojnou krev.

Vodák k vojínovi u Trinitárské kašny v Praze: Zítra už sem vaše Baruška nepůjde pro vodu. — Vojín: Že ne? A proč?—Vodák: Protože již bude rozbořena.—Vojín: Baruška?—Vodák: I kašna!

Víťl. Já bych byl pro to, aby říšská rada zasedala jen v letě.—Precl. V letě?—Víťl. Ano; neboť v zimě jest brzo tma, následkem čehož mnohý řečník nevidí si tam do huby.

Bulhaři se znají tužit!
Už chtějí mít—ty můj Jankul—
i svou vlastní velkou banku.
Porta proti tomu není;
žádá jen za dovolení,
aby směla—z ní se dlužit.

Kytička opravených přísloví.

Komu není s hůry dáno—ten si koupí paruku.
Za málo peněz—neuvidíš Sáru Bernhardtovu.
Čekej času, jako — české museum své nové budovy.
Mluvit je stříbro, mlčet—poslanec.
Nouze láme železo—a Chvapil němčinu.
Jednou řež, dvakrát—tě buř za to udá.
Kdo stojí o cizí — tomu říkají Bismark.

Něco pro strach židovský.

Řady ústavákův neustále řídnou, kdežto pravicí stále členův přibývá. Nejhroznější ranou pro dajčnacionály je však, že už i sám Herbst kloní se ku pravé straně. Není to žádná kuchyňa aniž pouhý domysl, nýbrž faktum, o němž může se přesvědčit každý, kdo podívá se na jeho—opatky.

Roztržitý.

Chéf (k praktikantovi, do kanceláře pozdě přicházejícímu): Co jsem vám včera pravil, když jste přišel teprv o deváté hodině do kanceláře?—Praktikant (skroušeně): Že mne okamžitě propustíte, jestli přijdu ještě jednou v devět hodin do kanceláře.—Chéf. Nu tedy: víte že nežertuji. Tam jsou dveře.—Praktikant (nevinně): Ale prosím, vždyť já dnes přicházím o půl desáté.—Chéf (dívaje se na hodiny): Máte pravdu. Tedy o půl desáté.

Vlastenecké šlehy.

(Z Palečka.)

Na Satyru.

(V úvod.)

Pojď, satyro, buď naší posestrimou,
když hlavu zvedá leč s hromy dímou
a síru sířá klid,
když dělník vlasti tetelí se zimou
a lenocha cti lid:
pojď, budem šlehat, bít a bít!

Když šosáctví k nám vylomilo vrata,
jež zbila naše historie svatá
a strach kdy stráží chyt:
když máme místo mužů—nemluňata
a věříme v jich cit:
pojď, budem šlehat, bít a bít!

Co je rejpalství?

Co je rejpalství, o synu milý?
Poví tobě každý rozum shnilý;
ale co je bolest v kříži, toho
—ptej se vůdců—nezvíš od nikoho!

Kdo je hodný.

Kdo umí chodit v beránčí kůži,
pro toho u nás plný sad růží;
a není-li literát—bez odporu
a nemá-li literát—bez odporu
dostane na boty v „Svatoboru.“

Naše spolky.

Naše spolky—věčná buď jim sláva!
zapíše v své listy dějepsáva.

V iniciálku snad této varty
bude dobře namalovat—karty.

Třeba katastrofy!

Bez srpnové naší katastrofy
nebyl by se nadechnul národ náš;
třeba ještě, aby naše knihy
spálil nový otec Koniáš!

Z počtářství.

Spočítejte, páni vlastenci, přec kdys,
kolik stojí na rok český časopis;
uvidí hned, kdo se počtů nebojí,
kolik našinců prach—za nic nestojí!

Dobrá vyřídilka.

Kmotře Breptě ukradl zloděj před samým polednem tučné prasátko, na němž si tolik byla zakládala, a pěknou dojnou kozičku. Spatřivši prázdný chlév a přesvědčivši se skutečně, že ubohý krmník ten tam, že i dobrá dojná kozička ta tam, byla skoro bez sebe a jak se jen trochu vzpamatovala, běžela honem na stanici četnickou, aby celý ten hrozný případ oznámila.—„Pane špás,“ křičela na kaprála četnického, „pane špás, to se nám stal kaprál! Ukradli nám poledne před samým prasetem, koza otevřená—chlívek fuč! Pro pana kaprála vás prosím, hledejte ten chlívek, abychom toho zloděje zavříti mohli. To je už svět na té hrůze!“

Jiný to měl v hubě—a přece jest to dobré.

„Já bych toho nejedl, co už měl jiný v hubě,“ říká mnohý, ale když dostane „polský jazyk“ s dobrou omáčkou a knedlíkem, neohlíží se pranic a pochutnává si výborně. A přece vočuňek polský měl ten jazyk už dřív a dlouho v hubě!

Nový svatý v Praze

Letos v červenci šli poutníci Prahou; družičky nesly na nosítkách Pannu Marii. Šli Jugmanovou třídou dolů a zastavili se u sochy Jungmannovy. Předříkávač začal nějaké litanie, načež se poutníčkové a poutnice nábožně a vroucně pomodlili. Náš Jungmann si to ostatně zasloužil.

Starý cop.

Pensionovaný soudní rada Br.....byl tak roztržitým, že zapomněl za měsíc květen a červen pensi vyzdvihnout, a proto mu bylo 2. července za tři měsíce najednou pensi bráti a tři kvitance na měsíční splátky předložiti. „Na květnovou a červnovou kvitanci nemůžeme pensi vydat; chybí na nich farořízní (sic!) potvrzení živobytí“ (sic)! vykládá pan berní a vrací pensistovi dvě kvitance.

„Dovolte,“ vysvětluje pensista, „potvrzení to jest na kvitanci červencové.“

„Jsu ovšem; proto také kvitanci červencovou vyplácíme,“ přivěděuje pan berní. „Abychom mohli vyplatiti ostatní dvě kvitance, uznáte sám, pane rado, že musíme míti důkaz, že jste byl také 2. května a 2. června živ.“

A nic platno, sedmdesátiletý pensista musil přinésti žádané potvrzení.

Kde to as?

Starosta náš nechce kouřit,
dbá prý přesně příkazu:
„Nikdo nekuř blízko slámy,
bys nepřišel k úrazu.“

TELEGRAMY.

Z Prahy. — Slavná policie jest o národ český a jeho zájmy velice pečlivá, zvláště pak dbá o tiskárny české, o časopisy a písemnictví vůbec. Jest to bezpochyby také zásluhou vlády Taaffeho, že kalendář "Amerikán" z Chicaga tam zaslaný na některá místa byl zabaven a sebrán ze všech domů, kam se byl dostal. Policie ví, že české písemnictví jest v nouzi a protož zabavuje všechny spisy z ciziny přicházející, aby nědělali českým soutěž. Jest to jakési ochranné cło pro domácí písemnictví.

Z Washingtonu. — Tedy přece stal se Ohičan Keifer předsedou zastupitelstva v kongresu. To dokazuje, že i po Hayesovi a po ženeném Garfieldovi zůstává správa a vláda spolková z lidu, lidem a pro lid—ohioský.

Z Washingtonské soudnice.—Jak divné jsou cesty boží. Pámbů jednou ustanovil, že jistý Guiteau, sice takto nižší

GIORDANO BRUNO.

Pro „Dacha času" překládá F. B. Z.

Bruno v Anglii. 1583—1585.

V.

A opět vyvstalo jasné ráno z vod obkličujících Anglii a opět stáli naši přátelé na břehu Temže, jen Marie Castelanu scházela. Veslaři měli ještě vesla svá stažena, neboť Giordano Bruno stál uprostřed objímajících jej přátel, kteří nemohli se s ním rozloučiti a nemohli se odhodlati z rukou jej pustiti. Konečně byl on přece prvním, jenž se odtrhl od milých svých a zvolal: „Žij blaze, veselý Albione, aby se tvým silným a věrným synům dobře vedlo a aby tvé kostely hnedle naučily se vychovávati pilné člověky z lidí. Žij blaze, sire Filipe! V parnu akademií a v suchosti scholastických sporů bude mi upomenutí na tebe sladkým občerstvením.

Žij blaze, synu Neapole a učiteli Evropy! V zvonění anglických mečů chci na tebe pamatovati i na tvůj vesmír a tvé jedno.

Žijte blaze, sire Folio, pravil Bruno, pozdravte mi myslitele Torquata a nezapomínejte Salenova osla.

Zajisté že nezapomenu, odpověděl Grenvillský, kladna prst na konec nosu; ale vy, milý filosofe, dejte na se pozor, aby vás nikde nespálili. Na vašem čele stojí smrt ohněm napsána.

Ano, cheň smrti, pravil Bruno, který hrozí mým protivníkům z hlavy mé.

Jak se to vezme, odpověděl Grenville. Svatá inkvizice vykládá si vše dle svého a výklad svaté inkvizice jest tu rozhodující pro každého, ať věřiti chce, neb „ne.

Bruno poděkoval se před vyslancem francouzským hlubokou poklonou za jeho ochranu mu v hojné míře ve svém domě skýtanou. Manvissier rozloučil se vznešeně a zamračeně.

Bruno ocitil se v lodici, která hnedle tančila po vlnách a byla zanášena mezi velikány zámořské, kterými se voda hemžila kolem. Bruno hnedle vystoupil na loď která jej měla převážeti do Německa.

V prsou paně Manvissierových ale bouřila žárlivost a sklamání divoké, s kterýmiž se mysl jeho potýkala. O Brunovi si dosud myslil, že odchází odsud z domu jeho muž, jenž se stal tajným miláčkem jeho manželky — spěchá snad tamto — kdož to ví — z posledního objetí nevěrné jeho ženy. A přece byl Bruno čist, neb se rozloučil s paní Marií jen písemně, aby uspořil jí bolestí. Dal si na tom záležeti, aby pod střechou hostitele svého, francouzského vyslance, zůstal mužem důstojným, v plném toho slova smyslu a neměl příčiny, aby si dělal kdy nějaké výčitky.

Ha, zvolal Manvissier divoce, když se ocitil ve svém paláci zpět, nikdy více nechci věřiti žádnému nevěrci. Kacířský ten had živil se na mých hradech a pak obrátí jedovaté své zuby snad naproti mně? Kdo nevěří v svaté evandělium a nevykonává svaté obřady, jest schopen každé hanebnosti. Raději se přidržím svaté víry zase, od níž jsem počal se odvracetí pod vlivem kacíře klatého. Ať si ti podvědení veselí druhové, ten prostopášný Sidney a ohavný rouhač Grenville kráčí jen po své cestě do horoucích pekel—já s nimi nechci mít nic společného.

Celý rozčilen a žárlivostí znepokojen spěchal k Marii a oslovil ji pozdravením dobrého dne tak podivným zvukem, jako nikdy od něho byla neslyšela a zůstala celá zaražená, majíc oči ještě uplakané od zármutku, který v srdci svém cítila.

Vlach už jest pryč — vlny jej odnáší odtud a s nim odnáší můj nejdražší poklad — tvoji lásku! Tys mi jej přivedla a ani jsi jej nedoprovodila.

Nerozumím vám, pane z Manvissierů, odpovídala Marie jemně, spočinouc klidně na očích manžela svého.

Tys jej milovala, nevěrná, zvolal Francouz prudce, nabývaje odvahy z její jemného ozývání se. Tys jej milovala a vy jste mne oba podváděli.

Odpusť vám bůh tato slova! zvolala Marie úpěnlivě zavzlyknuvši. Tak jak přišel čist k nám, tak také odešel. Pak pozvednouc pyšněji hlavu, pravila: Já jej milovala sama, vězte to, ale zdali on mne kdy miloval, nevím, a nezvěděla jsem nikdy.

A ty mne více nemiluješ, Marie, zvolal přemožený muž jemně se slzami v očích. O nešťastná hodino — to jsem si na tobě předce nezasloužil! Tvá nevina a mé přece neštěstí.

Marie přistoupila k němu a uchopivši se jeho rukou, zlíbala je i šepotala mu prosebně: Smilujte se nademnou, jsem tak nemocnou.

Zarmoucen na ni pohlédl, přivětivě pokynul hlavou a ona se vzdálila do své komnaty, aby se vyplakala ze všeho bolu svého.

Uplynuly zase dva roky a oba manželé žili spolu v lásce a svornosti, jako dříve, neb Marie nespatřila vícekráte to hluboké a tajemné oko Brunovo, kteréž duši jakoby mluvilo k ní a kteréž plameny sršelo na lež a pověru, ale mělo konečně katolicky posvěceným plamenům podlehnouti a shořeti.

——Pokračování.——

Z perských anekdot.

I.

Arabovi ztratil se velbloud i přísahal: „Dostanu li jej, prodám jej za drachmu." „Když velblouda našel, litoval své přísahy. Zavěsil mu tedy kočkuňa krk a rozhlásil: Prodám velbloudа za jednu drachmu a kočku za 100 drachem. Avšak jedno od druhého neoddělím a neprodám. Kdosi tam přišel a tázal se: Jak drahý by byl ten velbloud, kdyby neměl ten zvoneček na krku?

II.

Kdosi ku králi přišel a pravil: Kdosi každodenně do domu mého přichází a se ženou mou důvěrné obcuje, ale posud jsem ho neviděl a nevím, kdo to jest. Přál bych si jej polapiti i naději se spravedlivosti od tebe. Král láhvičku s voňavkou mu dal a pravil: Ženě své ji dej a řekni ji, by nikomu ji nedala. Ten člověk tak učinil. Král vyslal zvědů několik a rozkázal jim, by kolem domu toho se rozestavili a z koho oděvu by vůně té voňavky vycházela, jej se chopili a k němu přivedli. Brzy na to záletník příhodnou dobu si vyhledav, k ženě přišel. Žena nalila mu voňavku na šat a pravila: Manžel můj mi sice rozkázal, bych nikomu voňavku tu nedávala, ale tys duše a srdce mé a třeba ti to neprospělo, k ničemu to přece může býti. Když záletník odtud odcházel, zvědové vůni voňavky ucítivše, cestu mu zamezili a javše ho, ku králi jej přivedli. Král onoho muže dal zavolati a pravil: Záletník tvé ženy jest tu, vezmi jej a usmrť ho, nebo mu odpusť.

§ Jeden velebníček na cestách potkal na venkově pasáčka a tázal se ho, kolik asi jest už hodin. — Asi dvanáct, pane, pravil synáček.—To bych věru soudil, že jest jich více. – Nikoli, odpověděl pasáček, zde u nás jich není nikdy více, nežli dvanáct a pak počínají zase od jedné znovu.

Rybníkář.

Historický obraz od Aloisa Jiráska.

——[Pokračování.]——

Mířili do odlehlé vesničky mezi lesy, skládající se z několika jen stavení. Sedlák jenž koně opatřil, měl tam příbuzné. U těch měli uprchlíci dojíti prvního úkrytu; odtud pak chtěli v přestrojení dále. Sedlák Karbanovi, jenž tou krajinou kdysi šel, cestu jak náleží vypsal, přes to však stalo se, co Vostrovec pověděl. Zbloudili nevědouce dobře kde jsou. Teď nezbývalo jim než hledati útulku nočního v lese černajícím se na konci údolí nad úžlabinou. Za soumraku sem konečně došli. Úžlabina, kterou jindy skromný potůček přes kamení se plížil, byla skoro zatopena, ovšem, že kalné vody nebylo vysoko. Mužové a kůň za chvilku jíti se brodí a až pak když vešli v černý stín pod klenutí lesní, vystoupili na pevnou půdu, volně od potůčka stoupající. Tam se na ně štěstí usmálo. Našli do břehu vykopanou vodorovnou jámu, chráněnou nahoře stříškou z prken, mechu a hlíny a střecha ta zaražená do břehu, opírala se tam, kde bych vchod, o dva osekané mladé kmeny. Snad to byla bouda zřízená někdy pro lovce, když sem si zašel na čekání. Však uprchlíci se neptali, ani nerozumovali—jen se těšili, že měli přístřeší, kteréž je aspoň částečně chránilo před slotou a větrem. A co více—v doupěti tom našli suchý mech, listí a nejednu ratolest, což jim bylo podkladem k ohni tak již žádoucímu. Karban opatřiv mezi tlustými stromy koně, sehnal topivo na oheň, který Vostrovec obratnou rukou sejpal na kolenou ruce. Již dávno neslouchy se rozdělal. O jak s rudou teplou září se jim na mysli vyjasnilo, jak milo bylo tu na suchu! Muži vyhledali nejlepší místečko Salomeně. Po večeři vybídl Vostrovec Karbana a Salomenu aby si lehli, on že bude na stráži nejprvé, pak že zbudí Karbana na vystřídání.

„A mne také," ozvala se Salomena.

„Tebe také."

Tato Vostrovcova odpověď ji mrzela. Usmíval se opět při ní a pronesl ji tak, jako by děcko lichým slibem chtěl upokojiti. Však mlčela. Karban, než ulehl, navrhl, aby se pomodlili a že knížky nebylo, kdož by z ní předčítal, míní, aby Salomenka nahlas se modlila. Vostrovec na modlitbu, což pravda, si nevzpomněl, nyní však mlčky snal klobouk a sepjal na kolenou ruce. Již dávno neslouchy se k modlení. Les kolem ve tmu ponořený mlčel a jen zdola šuměla temně voda, na níž a na kmeny kolem dopadala mihotavá rudá zář plápolajícího ohně.

Pustou lesní noc zavznělá srdečná modlitba, plná oddanosti a důvěry v boha slitovníka, říkaná svěžím, dívčím hlasem, znáti bylo, že to modlitba z hlubin ponuté, vroucí duše. Karban tiše za Salomenkou říkal, jen rybníkář nedokázal. Zapomněl už tu na dlitbu, a přece ve chvíli tu modlitbu dlil se vroucně a zbožně. Pohledl na něžnou přibledlou tvář mladičké dívky a výraz opravdové té pobožnosti hluboko jej dojal. Bůh ví, jak stalo se, že v ten okamžik také vzpomněl si na to, co neboštík farář Javorský ve snách četl: „Spravedlivo jest, aby spravedliví byli mordováni, potom korunováni", a prudší ještě v duchu odpor pocítil proti mylnému učení, nežli tenkráte, když ji po prvé slyšel.

Když se pomodlili, stočil se Karban tak, aby nezabíral mnoho místa a nohy k záhřevnému ohni dostal. Sotva se uhnízdil, už spal sen tvrdý. Také Salomenka, opřevši se o stěnu skrýšky mechem porostlou, záhy zavřela oči. Vostrovec seděl vedle Karbana a hlídal. Díval se do ohně, na který občas haluz přiložil, aby jej udržel, díval se do země i před se do černého lůna lesního z něhož neurčitě vystupovaly obrysy starých stromů; naslouchal šumotu vod v úžlabině pod spletenými haluzemi a houštinou, naslouchal nočnímu větru, jenž občas daleko v hlubinách boru se ozval a temný zaléhající mumot a hukot budil. Pak podíval se do snědé tváře poctivého šaška, jež před lety ho tak často rozesmála a nyní značně sestaravší trudného, trpkého výrazu nabyla, až utkvěl zrak jeho na přibledlém něžném líci, na čistém, nevinném čele, na němž spočinula vlhká, tmavá kadeř z pod šátku se prodravší.

Prvé, když tak zamyšleně před se hleděl, cítil nebývalou jakousi úseň, které mysl jeho jindy nepoznala. Nyní nabylo tvaru, nyní porozuměl, odkud ten cit. Toť starost o to ubohé, nevinné děvče. Vyváznouti a to doufal, kam ji povede, co z ní bude, jak se o ni postará, on bídný rybníkář? A myšlenka ta u něho zůstala, i když opět se od toho sličného zjevu odvrátil a do nehostinného hvozdu se zahleděl. Zůstala i budila mnoho jiných. Tak dlouhá chvíle minula, až Vostrovcovi připadlo, že by jej mohl. Karban vystřídati. Však když se na něj podíval a hluboké, zdravé oddychování slyšel, bylo mu líto starého druha, jenž se dnes tak poctivě namáhal a nastaral opřel se a chtěl dále bdíti—ale duch podlehl. Namáhavá práce minulé noci, celodenní těžká chůze i napjetí přemohly vůli. Vostrovec přivřel oči; lichotný sen počal louditi a vkrádal se pod jeho oči. Usnul. Jak dlouho tak podřimoval, nevěděl, ale pojednou sebou trhl a probudil se. Zrak jeho setkal se s pohledem tmavých očí, jež na něj s dětinnou radostí teď pohledly.

Salomena bděla. A hle, teď také spozoroval na nohou svých plášť, který byl prvé Salomeně vnutil. Jak je pevna, jak dobrá! Cítil, že to děvčátko ho překonalo. Usmál se zas a řekl: „Děkuju ti, Sáličko!" Ten úsměv už ji nepohněval, ale potěšil, jakož ji dojal hlas, kterým ona slova pronesl— —

Oheň udrželi po celou noc, nicméně zimě se jak náleží neubránili a záhy z rána probudil je mráz. Za soumraku, kdy Salomena ještě spala, radil se tiše Vostrovec s Karbanem. Potravy měli jen na den, ale že včera setřili, zbylo jim něco, však maličko a pro koně nic neměli. Zůstali jednomyslně na tom, aby Karban vydal se na zvědy a našel cestu k vesnici, jež měla býti jejich spásou. Oba právě se nadáli, že se jim podaří, neboť byli jednoho mínění, že od pravé cesty valně neodbočili a tu že zatím jisti jsou.

„Regenta se tak nebojím," dodal Vostrovec, „jako hladu a mrazu. Rána mi hlásá jiný čas."

A věru, když Karban se vydal na cestu, byl notný přímrazek.

VII.

Les byl širý a hustý a dlouho to trvalo, nežli se Karban z něho do poli dostal. Dnes, že umrzlo, jinak se šlo, nežli včera. Karban, ač neměl valného šatu, zahřál se rychlou a dlouhou chůzí — ale tvář jeho se nevyjasňovala. Hleděl sem, hleděl tam—všude kol buď tmavý les, nebo holé svahy, pastviny a lada, nikde chatrče, nikde člověka. Četl, ač slunce nebylo vidětí, že hledáním prochodil dopoledne. Cítil to také podle hladu. Vzpomínal na Vostrovce a Salomenu v lese, staral se, aby od nich příliš se nevzdálil a na novo nezabloudil. Unaven ustavičnou chůzí již se zastavil a pozvedl zraků svých k zachmuřenému nebi. Ne, nesmí ustati, co by to ubohé děvče! — A dále kráčel planinkou směřuje k jejímu konci, jako by tušil, že pod ní na dole shledne žádanou vesničku. V tu chvíli začalo se chumeliti. Sníh jen řídko poletoval. Karban, zardělý od chůze, zemdlený, přidal ještě do kroku a když přišel na kraj planiny, zaradoval se velmi. Pod ním ne příliš hluboko několik chatrčí a dva větší statky selské—ano poznává visku dle popisu. Toť jejich útulek! Do večera sem všichni dojdou!

Již chtěl sestoupiti, pojednou se zarazil a strnul. Ze stromoví u cesty do vesnice vedoucí vyjela tlupa jedců a žene se do vsi; někteří zůstali uprostřed staveni, z nichž ustrašení lidé vybíhají, jiní jezdcové staví se za chalupami. Přední z nich na vysokém běloušl—ten kůň jako regentův

hřebec. Kdyby tak! — Karban na okamžik zkameněl, pak skrčiv se, pozoroval dále a viděl jak jezdec s bílého koně sestoupil a do jednoho z těch statků vešel. Ostatní zůstali na stráži a postavili se tak, že nikdo nemohl ze vsi. Jsouli to Milhostičtí, či snad n jaká rota žoldnéřská sem zabloudila? Karban, skrčen jsa, plížil se se svahu dolů, aby je poznal. Jsouli to z Milhostic, pak zráda je sem zavedla. Zrádal Stará paní! Není možná!

Bylo, nebo právě Florián Libochovský přísně vyslýchal několik starších vesničanů, co několik ozbrojených pachołků jeho prohledávalo chatrče i přístavky od vrchního šáru do sklepa. Regent poznal, že lidé vyslýchaní se nepřetvařují, že opravdu nic o uprchlících nevědí a také předtím se zbrojné čeledi pak ohlásil, že nikoho nenašli, aniž nějaké stopy nebo něco podezřelého shledali. Regenta chytal vztek. Včera po celý den stihali jeho lidé směle uprchlíky; nadarmo je hledali v nejbližších vesnicích, kdež bylo dosti evangelíků, kteří by jim v útěku pomohli. Dnes vydal se sám na cestu. Šel na jisto — a ničeho nedosáhl. Takový kus cesty vážil za mrazu a s prázdnou se navrátil! Co tomu řekne Lippach? Zdaliž uvěří, nezůstane-li na svém podezření, že on, regent, je s uprchlíky ve spojení a nebude-li na základě tom proti němu jednati?

Či by jej matka oklamala? Či by byla tak dlouho se vzpírala, tak dlouho oddávala sama s sebou zápasiti, aby na konec tyna podvedla? Tomu nevěřil. S chytrou na ni šel Lippach. Když s ním do pokoje stařenina vstoupil, záty za řeči z nenadání prohodil, že už uprchlíkům jsou na stopě. Spatřil, co spatřiti chtěl, leknutí ubohé ženy, jež jsouc překvapena na opatrnosti zapomněla. Toho teď ani regent mu nemohl popřiti, že máti má o tom útěku vědomost. „Ano, jsou na stopě“, pravil jezovita, „a ta stopa je tu u vás, nebohá, zbloudilá paní!“—

Kroutila hlavou, znamenitě se zařikávala, že nic neví, až oba s nepořízenou odešli. Však Lippach dlouho jí oddechu nepopřál. Odpoledne sám k ní zašel a tu lichotně, přátelsky jí domlouval, pak na věčný trest připomínal, až užil nejhoršího prostředku, o němž věděl, že na ni nejvíce bude účinkovati—zahrozil jí synem, který to všecko odnese. Viděl účinek toho, že doteki se bolestně srdce mateřského, na synovi visícího. Přece nevyzradila!

—Dokončení.—

Hanba českého kněžstva a Americe.

Katotický „Hlas“ a svobodní zednáři.

Jest to pochutnání čísti ten katolický český „Hlas“ ze St. Louisu a to poučení všechno, které se tam pro ty nebohé jeho čtenáře nachází. Co ti nebožákové musí všechno sežvýkati za slámu a věřiti při tom ještě, že jest to výborné a zdravé seno, ba jetýlek nejlepší jejich duš čkám pro nebeské království a že jest to všechno pravda, jak to tam stojí a nic jinak.

V čísle 375 podává katolický list ten také článek o tajném spolku svobodných zednářů. Kdo článek ten přečte, musí s obrácením žaludkem rozjímati o té nestydatosti a bíbosti kněžské, která se opovažuje ve svobodné zemi svobodným občanům svobodu jejich tak urážeti, haněti a pomlouvati, jako by to byla největší lidstva nepřítelka a hubitelka, kdežto každý ten americký čtenář musí už napřed věděti, že jest svoboda jeho spasitelkou a obložavatelkou a pakli se mu zde vede jen trochu lépe, nežli pod karabáčem rakouské policie a úřadnictva, že jest to zásluha svobody, která jej tu v náruč svou pojala a jej chová na dále bez očekávání, že bude vděčen za její služby.

Ti kněží už prskají a vztekají se při vyslovení pouhého slova „svoboda,“ jako když pokropí čerta svěcenou vodou, neb žádá se od něho, by políbil krucifiks. Řekni knězi slovo „svoboda“ a oni se mu zježí vlasy, vstoupí mu do úst pěny a ón zatne pěstě i zuby, jest hotov tebe i tu svobodu pokousati a když ne pokousati, tedy aspoň prokliti a slinami svými pokáleti.

Proto všichni kněží mají na svobodné zednáře tak svrchu už jen proto jejich jméno „svobodní“ což na ten význam, jak si jej totiž oni, kněží, sami vykládají. Článek ten v „Hlase“ nám vykládá ten význam a účel svobodného zednářstva, ač nemá o celém tom spolku ani ponětí a klábosí jen do větru, ale dejme tomu, že jest všechno pravda, jak to „Hlásek“ vykládá, už v tom poznáme, nač katolíci a jejich kněží mají vztek a „Hlas“ nám sám ukazuje vlastními přiznáními svými, že jsou ty velebné boty svobodě a republice americké jedovatými a zhoubnými nepřáteli a hady, kteří by ji a její občany byli hotovi uštknouti a otrávití každý den.

„Hlas“ poukazuje na spisy zednářské, že v nich se mluví stále o „svobodě“ a členové spolku toho tajného že se nazývají také „svobodnými“. A jakou to mysli svobodu? Co se dobrovolně podrobí bohu a kněžím a jejich přikázání, tu prý ne, ale onu, která povluje vší vrchnosti, jež by chtěla lidskou vůli obmezovati, tedy duchovní i světskou. Ti kletí zednáři tedy chtějí takovou svobodu, kde není žádných karabáčníků, žádných králů, žádných policajtů, žádných špiclů, žádných vojáků, žalářů, kde jest svobodné slovo, svobodné shromažďování a vyměňání si blahobytu pro všechny rovnoprávné občany v celé zemi stejně.

A jak to prozrazuje kněžský pisatel tento své čertovské kopyto, když praví, že církev také mluví ku svým věřícím o svobodě, že také říká, vy jste svobodní a máte býti svobodní, ale svobodní v Kristu. Když celý ten svět mluví o krásné svobodě, mluví tak také kněží ku svým ovečkám, aby je nabalamutili a do své klece dostali. Co ale myslí si pod tou svobodou? Ne to, co proklínají, totiž nějakou volnost v jednání, v myšlení a v mluvení každého, nýbrž oni nazývají tou svou křesťanskou svobodu „dobrovolné se podrobení člověka zjevení božímu a přikázáním.“ Tedy ani ne podrobení se bohu a jeho vůli, ale dobrovolné podrobení se jen zjevení, jen tomu, co kněží za božské vydávají a podrobení se, o roční tomuto církevnímu zjevení a přikázání. Kdo chce tedy býti svoboden dle pojmu a kázání církve, musí se státi otrokem kněží a sice dobrovolným otrokem nemajícím ani své svobodné slovo, ani své svobodné smýšlení, nýbrž musí mysleti, mluviti a jednati po celý život tak, jak mu to kněz jeho předepíše. A to se jmenuje „svoboda v Kristu“: Jakoby to vůbec nějakou svobodou bylo, když člověk nemůže a nesmí býti svým, ale jen kněžím a jejich nařízením má náležeti po celý život, i po smrti.

Dále pak vykládá, jaké hrozné a děsné záměry ti svobodní zednáři mají, že totiž počítají na to zbořiti všechny evropské trůny, zavedení vlády lidu, jako máme v Americké republice a úplnou samostatnost jednotlivých lidí, aby nebyl žádný pán a žádný otrok, žádný robotník a žádný karabáčník, aby nemusel chudý bohatému líbati ruce a dříti se naň zdarma. To jest strašné pro kněze. To co máme zde, na čem si zakládáme, ať jsme katolíci neb nevěrci, co jest naší chloubou a co máme tak rádi, že tu není žádný král s korunou, že nemusíme platiti naň co na darmožrouta, na jeho princata a princezky, na jeho dvůr a služebnictvo, že sami zde vládneme, my lid že sami si zákony děláme a nikdo nám nemůže žádné poručiti proti naší vůli a jsme všichni stejní a rovní, nemáme na sobě žádné roboty, žádné otrocství a pán nepán všecko jedno—to my si chválíme a kněžstvo nám to chce hanění, odsuzovati a zatracovati co pekelné nějaké učení, které prý jen svobodní zednáři od čerta se naučili a chtějí dle něho se říditi ve světě.

Bylo by to smutné, aby jen svobodomyslní zednáři něco takového zamýšleli v tajnosti svých spolků a nikdo jiný. Tu bychom jistě svobody naše neměli a dávno bychom ještě v robotě a poddanosti vězeli i v zemi této. Ale že všechny osvícené hlavy už předešlého století poznali, že odklizení králů a všeho královského i zavedení lidovlády jest pro země i pro národ lepší nežli králové a poroba a pak provedli za základu svou boj s králi a zvítězili slavně — za to my dnes se těšíme lidovládě, samovládě a samosprávě. A tu přijde katolický „Hlas“ ze St. Louis a bude nám to hanět, bude nám zrádně a jidášsky odporučovati krále a vladaře a jejich pořádek, jejich karabáče a knuty a bude chtíti, abychom se zde v Americe také na nějakého takového vzmohli a karabáč jeho olizovati se učili.

O ta bídná kněžská rota mezi námi Čechy americkými. Takové bídáky, nizery, zrádce a nepřátele nám posílá svatá česká církev, aneb se takoví bídáci nechají za kněze českého do Ameriky najímati, že se nestydí ve svém Hlase katolickém veřejně psáti pro krále a jejich podsvětství, pro karabáčníky a otrokáře a nestydí se proklínati všechny ty, kteří se zasazují o svobodu, samosprávu, republiku a blaho-byt lidu. Či chtějí naši čeští kněží udělati z našich českých katolíků přívržence království nějakého a chtějí snad prohlásiti někoho králem? Chtějí nadělati zrádců z našich českých katolíků a poštvati je proti naší ústavě, proti našim zřízením a ústavům a tak přivésti sebe a je na okraj šibenice, jaká zrádcům a odporovatelům ústavy jest připravena? Či myslejí čeští kněží v Americe, že když oni nechtějí státi se občany svobodné této země a neptají proti její ústavě a proti její zřízení, také jejich ovečky si dají říci a stanou se zrádci na ústavě a zařízení amerických, odpadávajíce od občanství a hlásíce se k nějakému králi, kterého vlastně ani zatím nemáme, ale který by mohl přijíti na zavolání té černé luzy, kdyžby tato většinou občanů na svou stranu dostala.

Konečně vyčítá „Hlas“ katolický svobodným zednářům za zločin, že přejí si míti všeobecný spolek všech lidí na základě či té lidském, nechtějí míti žádné zvláštní náboženství, žádný rozdíl stavů, nýbrž rovnost; žádné panovníky, nýbrž všeobecnou republiku světovou.

Co znamená toto zločinné přiznání se farisejského kněžstva a jeho hanebného listu, „Hlasu“? Což jiného než že proklínají kněží a s nimi katolíci všeobecný spolek a bratrství všech lidí na základě zcela lidském, že všechnu lidskost vůbec a ušlechtilost i bratrskost zatracují že chtějí udržovati i zde v této zemi svobodné rozdíly stavů, jako za neblahých dob roboty a karabáčnictví a že nemohou rovnost všech ani cítiti a že se snaží tajně i veřejně, aby tuto rovnost podryli a zničili; oni zatracují všechnu svobodu a samosprávu, tu největší národa našeho vymoženost a chtěli by zavádětí všude krále a císaře z milosti boží a republiku dávají do klatby pro horoucí peklo, ale nikoli pro ně a pro jejich přívržence na zemi neb na tom jejich nebi.

Tak se nám vylouskl ten náš katolický český „Hlas“, že až hanba musí býti každému Čechovi v Americe nad hanebností tou, jak u se opovažuje v této zemi vystoupiti pod pláštíkem náboženství. Kdyby to mohli čísti Američané, zděsili by se a prohlásili by národ náš za plémě skutečných cikánů a sklávů, neb otroků, když i po té svobodě, kterou zde bez boje a zadarmo máme, šlapeme nohama, nadáváme ji, zatracujeme ji a přejeme si otrocství, karabáč a bídu s tím spojenou. Tak nám dělají ti kněžouři hanební ostudu před celým světem, kdežto my přece víme, že každý občan poctivý, ať jest katolík neb nevěrec, jest tomu rád, že jednou se zbavili té poroby v které vlastí a že zde může svobodně dýchati, mluviti a jednati, jak se na člověka celého sluší.

Neměli by se všichni katolíci zvednouti jako jeden muž a neměli by kněžourům českým v Americe dáti naučení důkladné, aby jim nedělali vícekrát ostudu, nelákali je do pout otrockých a neodváděli od věrnosti k ústavě a k zákonům pekelnou nástrahou svou, kdežto se zdá, jako by k nim mluvili náboženskou svatě a zatím jim do srdcí její jed hanebný, pekelný, zrádcovský, šibeniční.

Je-li mezi českými kněžími v Americe jednoho, jenž by tento článek podepsal svým jmenem a řekl by, že s ním souhlasí, věru zasloužil by šibenici na místě co zemězrádce, který jest horší nežli svatokrádce. Zeptejte se, kdo jste katolík, svého kněze, co onomu článku v „Hlasu“ č. 375 říká a když dnes článek přečte, neopováží se říci jistě, že s ním souhlasí, neb by se musel báti, že se pod ním země propadne a že na místě jej pohltí nejčernější peklo zrady nad vším svatým, pravdivým a krásným, co život lidský může zdobiti.

Kdo čteš rozumně a neotálej s vyvázutím z kněžských drápů!

Přijď jen k nám na podívanou.

OD JOSEFA NAMRSOU.

Přijď jen k nám na podívanou,
statek náš je veliký;
máme krávu, straku zvanou,
slepic plné kurníky.

Máme kozu s dvěma roby,
větší než má rychtář sám;
a za srubem jsou dva stohy,
každý závidí je nám.

V sklepě plný soudek zelí,
řípy, mrkve, bramborů,
ovsa přistodolek celý
od zdola až nahoru.

Jetel, seno, jiné píce
lámou naše hampalky,
švestek dost na slivovice,
jablek též na odvarky.

Práci u nás snadno zmůže
přičinlivá nevěsta,
musí měkké ustlat lůže,
s máslem chodit do města.

Musí dojit kozu, krávu,
ohlédávat slepice,
k snídani uvařit kávu
z upražené pšenice.

Oběd ten se snadno spraví,
kousek masa, knedlíček;
k svačině po hraku kávy,
namazaný rohlíček.

S večeří však nejvíc spěchám,
rád časně chodívám spat;
samotnou tě tam nenechám,
by ses nemusela bát.

Přijď jen k nám na podívanou,
statek náš je veliký;
máme krávu, straku zvanou,
slepic plné kurníky.

Z „prostonárodní anatomie.“

Každý člověk má hlavu, ale jsou přece lidé, kteří žijou bez hlavy.

Levá strana prsou je sídlem srdce, protož náležejí lidé, kteří mají srdce na pravém místě, k největším zvláštnostem. Zvláštní je také, mámeli cosi na srdci, že mluvíme od plic.

Žaludek je velmi dobré zařízení pro člověka—méně pro českého redaktora; jenom že jest žaludek velmi malý, považíme-li, co nám Čechům vězí v žaludku.

Ústa slouží různým účelům; proto jest si přáti, aby byla méně jemně zařízena, neboť mohou se lehce mluvením spálit.

Jakkoliv je nos nevyhnutelný, tož přece leckdos si musí říkati, aby se byl narodil bez něho; nemohlť by ho pak nikdo za nos vodit a věšet mu na něj buřiňa.

Oko jest nejušlechtilejší částí lidského těla, proto nemáme házet očima, neboť z toho vzniká láska a láska činí člověka slepým.

Krásný krk je pěknou ozdobou člověka, nic však není horšího, než když někdo má zlou ženu neb dokonce zlou tchýni na krku.

Velmi jemnou částkou těla je také jazyk. Avšak musí být náležitě na uzdě držán, neboť nic nečiní člověka protivnějším než nevázaný jazyk.

Světélka.

§ „Martyrimonial“ nazývají to mnozí teď na místo „Matrimonial“ v Americe, když byli toho zakusili po americku hodnou míru, což známená asi tolik, jako když jsme říkali my u nás: „učenník mučenník“.

§ Zdvořilost do nekonečna: Jdete k nám, paní S.? —Ano.—To mně těší.—Ach, mně to také těší, že vás to těší.—Oh, my, mně to nesmírně těší, že vás to nesmírně těší, že mně to tak těší.

§ Po americku: Jedna mladá dáma: Carey prý jest zasnoubena? — Druhá mladá dáma: Snad ne? Vždyť se vdávala právě před městem? — První mladá dáma: Ano, ale právě také zadala za rozvod včera. — Druhá mladá dáma: Ach, jak jest to romantické, jak krásné a okázalé!

§ Na jedné přeplavní lodi v Hoboken stojí napsáno v kabině při sedadlech: „Tato sedadla jsou vyhražena pro dámy a proto pánové nemohou se posaditi na ně dříve dokud se dámy na ně neposadily. Jak tomu máme rozuměti?

§ Nebožtík Carlyle pravil jednou a napsal, že jest nebe pro ty, kteří na světě potkali se s nezdarem a úpadkem. —Pro koho pak jest hourouci peklo?

§ V Harlem mají ptáka posměváka, který nezpívá nic jiného, nežli náboženské veselé písně Moodyho a Sankyho a kdyby mu v tom klec nebránila, sbíral by také peníze do svého hrnečku za to.

§ Hochu, což nevíš, že jest to veliký hřích v neděli chytati ryby? tázal se dojemně kazatel slova božího mladíka, kterého u vody zastihl s prutem v ruce.—Hoch nespustil oka ze zátky na šňůře a pravil v odpověď: No to jsem ještě dnes nezhřešil ani jednou, neb co tu sedím od rána, ani jedna nezkousla.

§ Kazatel k ovečce: Proč pak jsem vás v neděli neviděl v kostele, milý Hromádko?—Inu, velebný pane, já jsem byl minulou neděli na kázání pana N. — Velebník: Víte, mne by to bylo jedno, zdali jdete na kázání sem neb tam, ale když ono to vypadá pak, jakobyste byl ztracenou ovcí, a takové nemám rád.—Odpověděl pan Hromádka: „Mně by to velebný pane, bylo také jedno, jíti sem neb tam, jen kdyby tady byla jen trochu lepší pastva.“

§ V Erie měli černoši nedávno velkou modlitební schůzi, v níž každému jest volno přednášeti modlitbu jak jest tomu „duchem pobádán.“ Jeden černoch dal se také do modlení a křápal páté přes deváté, jak to obyčejně bývá, ale tentokráte to bylo příliš tlusté. Zakřikl jej tedy kazatel dozor nad správností modliteb vedoucí, volaje: „Co za hloupého nigra to tam křičí u dveří? '—„To jest bratr Brown“, ozvalo se několik hlasů. „Bratr Brown ať přestane hned na místě“, poroučel kazatel a dodal: „Na jeho místě ať spustí někdo jiný, jenž jest s pánem bohem lépe obeznámen.“

§ „Já tě naučím, kluku, trhat kalhoty!“ zlobil se rozhněvaný otec a napřahoval metlu na synka na smrť strápeného strachem. „Tatínku, prosím tě, nebij mně — já už to umím, nemusíš mně to učiti, jen se podívej na druhou nohavici.—Co měl otec dada se do smíchu nad opravdovostí tou dělati?

§ V Germantown měl jeden občan dva domky vedle sebe. V jednom zůstával sám a do druhého chtěl pokojného a čistého nájemníka. Přišli mladí manželé s dvouma dítkama. Těm to nedal k vůli dítkám jejich. Pronajal dům čtyrem starým pannám,které přistěhovaly s sebou páva jednoho, čtyři rozmazlené a řvoucí celé dny a noci psy, několik papoušků, klíceku s bílými myšmi a párek kurů gynejských.

Páter Mikota z Norway Iowa.

I.

Poslechněte nevěřící
pobožné zpívání
o velebném Mikotovi,
o svatém stříhání.
Jak ten svatý sluha páně
s čapkou v ruce žebrá
na ovčičkách zbožné víry,
až jim chrupou žebra.

II.

Latinu též dobře mele
„Sekulí se kámen!
Mikota Mikotalorum
hrom vás ovce amen!“
Když na něch vyžebrá málo:
„Oremus a pacem!
Ilsfe čertů do pekelce
zaženou vás bácem!“

III.

Před vybíráním: „Perdlo,“
Kirie elejson!
budem sbírat na papeže
neb peníze nejscu
Páter mostert!“ bez kuchařky
ús y vzdech se děře
flanďák když jde vybírati,
sluha zavře dveře.

IV.

Při oddávkách Homulaře:
„Mater est amato!“
Homulař zapomněl doma
na lesknoucí zlato;
prosil pátera, b počkal,
načež páter: „anto
neoddávám zdarma, běžte
pro žold, domu, Franto.“

V.

Na to chtěl-li býti oddán,
Homulařů Frantík
musel shánět po osadě
na svatební kvapík,
kněžkuru by za mázdsta:
„Libera a málo,“
z kazatelny by nekřičel
že to bylo málo.

VI.

V Šaškovém kostelíčku
chtěl být hotov brzy,
zpěvákům vycídil břicho,
že se po dnes mrzí,
ponávadž prý z epištoly,
již zapomněl v Norvej,
chtěli jemu vyzpívati
posvěcený olej.

VII.

A když pohřeb žaký jesti,
patnáct dolarů chce,
při tom žádá advokáta,
by v to dal své ruce,
latinu pak předpíním mele
zbožně krouti očí,
modlidby ze slabikáře
jako medvěd bručí.

VIII.

A tak ten lid katolický
za nos'tahý, vodí,
a pekelné zatracení
často lidu hodí
a lid hrůzou trne žasne,
doma holně vzdychá,
že mu vlezla do kožichu
Jezovitská biecha.

O. f. n. M. c. R.

Evropská situace.

Netřeba, než prohlednouti si dobrým „lorgnonem“ pány zahraničné „mírodárce“ a víme hned, jak to v Evropě „hraje“.

V koncertu zahraničních ministrův a kanclérův jest nyní nejsilněji zastoupena struna G: v Ru-ku Gorčakov a Giers, ve Francii Gambetta a v Anglii Gladstone a Grenville. Neví se však, budou-li všecky ty *g* struny na vlas „souzvučiti“ čili nic.

V Německu bude to znít i na dál do B-dur, neboť aby Bismark hned tak změknul a hrál do B-moll, nedá se ani mysliti.

O půl tonu níže štemováno je Turecko (Assim paša), které je však vůbec tak „rozladěno“, že v tom evropském koncertu zbuhdarma jen kazí „harmonii“. Nejlépe bylo by, vzít mu bez dlouhých „not“ „inškrment“ i „pulpit“....

Rakousko a Italie nejsou v tomhle okamžiku „musikalish“, jelikož není v hudbě žádné struny, která by se jmenovala K (Kalnoky) nebo M (Mancini). Také je těžko hádat, jak budou ty dvě divné strany K a M spolu harmonovat. Italie slibuje sice, že svou starou píseň nepovede dále a že si dá do svého vlašského flašinetu jinou zasadit. Jest však co se obávat, že „zapomene“ se při tom vyndat stará extra-píšťala „Irredenta“, která pak, když nejméně kdo se toho nadál, výskne si do nové melodie po starém zas způsobu.

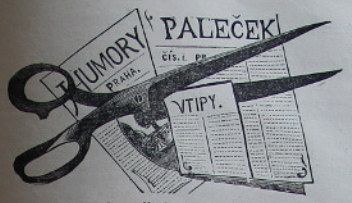
Celkem bude se hráti i na dále otřepaná teď už „synfonická“ skladba „Evropský mír“ za vření vojenských bubnů a poněkud neharmonického řinčení asi tří milionů.... šavlí a bodáků. Pomoz nebe ušim a — kapsám ubohých národů!

Velectěnému panu Darwinovi.

Buďte tak dobrý, vychvalujte červy ještě víc! Hokyně pak přirazí na syrečkách! Těchto konsumenti.

Překvapení.

„Má ze v š e c h znejmilejší ženušku....“ — „Ježíš Marja! Co pak má žen víc?“

V Italii usnula na jistém jevišti primadonna. Podivno! Obyčejně usíná při mnohé primadonně obecenstvo.

Oprav ná česká přísloví blahobytnická.

Zrnkem po zrnku—„levičátka“ naplnila svá volátka.
Člověče, přičiň se—pan berní ti od toho pomůže.
Bez práce—ničeho od vídeňské vlády nedostaneme.
Neběháš-li, nemáš—od pražské dlažby puchýřův.
Kdo se nedluží—nemůže být finančním ministrem.
Sladce spí—komu nesebral exekutor peřiny a matraci.

Co znamená „m. p.“ u podpisů.

U Taaffeho: *mnoholisibující pán*; u Schmerlinga: *medvědie protektor*; u Herbsta: *mazaný partika*; u českého poslance: *mlčelivý politik*; u burše: *muka pořádná*; u Chvapila: *mutršproch poěmišes*; u Guiteau: *mokrý provaz*; u Ar. thura: *milují pohodlí*; u Conklinga: *mimo politiku*; u U. S. Granta: *mám peníze a konečně u nás mrzutosti potlačitel miluje předplatné.*

Opravená „národní“.

Co ten ptáček povídá,
co na dubě sedá?
Že Taaffe moc slibuje,
ale pranic nedá.

Tyhle ústavácké žurnály buď si nevidí do huby, anebo neumějí se modlit. Nazývají Herbsta spasitelem! O spasiteli ví se však z „Věřím Boha“, že sedí na pravici....a nikoli na levici jako Herbst. Jeden Pálený Kostelník.

Městská rada pražská

vybírá, jak známo, potravní daň též z uhlí. Dlouho pátrala se po příčině, proč? Konečně podařilo se nám přijíti to mu na kloub: Patrně proto, že kouř z něho musí fražané ztráviti. Při té příležitosti dovolujeme si ji upozornit, že by daň tu vybírati mohla i ze zimníků, o nichž přece každý ví, že je v letě žerou—moli.

Pěkný „špás“.

Soudce. Proč tak pozdě přicházíte? Byla jste předvolána na osmou hodinu.

Svědkyně. Ale, pane soudce, stal se nám takový pěkný „špás“. Právě, když jsem chtěla ze sednice odcházet, spadlo mi nejmladší dítě z lavice a zlámalo si nohu.

Z rozprávky.

„Bože, touhle Krivošijí
teď pořád jen čerti šijí!“
„Však to jinde lepší není:
teď se všude čerti žení!“

Yeděl odpovedať.

(Po slovensky.)

„Prečo že, pan učiteľ, tunajší (zdejší) dietky nemajú krpcov (střevíců)?“ pýtal sa pán fišpán, keď prišiel raz (jednou) do školy. „Nuž ako, pán fišpán,“ hovoríl učiteľ' pokorne, „ako nemajú chodiť v „matěrinych čižmách, keď prišli na svet bosí?“

A pan fišpán viac se nepýtal.

Vyrovnáno!

Paní Válešká dala se fotografovat. Mezi fotografováním ale dvakrát mrkla. I oznámila to fotografovi prosíc, aby „ji vzal“ ještě jednou. „To nic nedělá, milostivá paní“, praví fotograf aby ji nemusil znova brát. „Já mrknul také dvakrát.“

Jak může člověk sám sobě vynadat.

„Jak dlouho jsem vás již neviděla, paní Kusá!“
„„Já vás viděla včera v drůbežném trhu, když jste si prohlížela husy; mně jste si ale nevšimla.““

Z Německa.

Bismark chce ukázat chvalně,
jak zná vládnout „liberálně“;
proto žádá prodloužení
opět „stavu obležení“.
„Svázaným“ líp se „vlá'ne“,
o tom pochybnosti žádné.

Okřídlené říkadlo.

Pan Topinka, nápadník slečny Rozalie Krupičkovy, přišel jednou na návštěvu k své vyvolené, při čemž se vytasil s prosbou: „Rozárko! Dnes nebo nikdy....chce býti mou?“—„Ježiš Maria“, vykřikla na to paní Krupičková. „Co vás to pane Topinko, napadlo! Dnes už to přece nemůže být?—“

Pana ministra financí ve Vídni

upozorňujeme tímto na nový a což hlavního: odůvodněný pramen nové daně.

Musí-li totiž rolník platit daně za to, že chová koně, krávy, ovce a kozy, medle proč by neměl platit daň i ten kdož má kozu na bradě, jakož i onen, kdo má bulíky na nose? Humory.

Jak to v Čechách chodí.

V beránčím rouše mnohý vlk
nám chtěl by zkroutit krk!
My, beránci se nedáme,
a svorně—v sebe trkáme.
V bohatém šatě mnohý páv
je z naší práce zdrav!
My skrousené se díváme,
když sami sebe — svlékáme.
I v naše školy mnohý „kos“
rád strká cizí nos!
My oplátkou svá robátka
měníme sami v němčátka.
V „kulturní“ masce mnohý dub
k nám přišel pro svůj lup!
My, chytráci, mu platíme— —
leč dost, sic rozum ztratíme!

Maďaři s Kalokym

jsou prý takto spokojení
a pranic mu nenářkají,
jenom že si — nařikají:
„Čistokrevný“ Maďar není.
A co hlavní pro ně štír:
že chce s Ruskem držet mír.

Nový místodržitel v Dalmacii

dostal nařízení, aby Krivošijany, vzpírající se proti službě vojenské pacifikoval za každou cenu a co nejdříve, ale bez násilí.

Aby těmto trochu si odporujícím podmínkám mohl vyhovět, radíme p. generálu Jovanovičovi, by k dosažení cíle místo vojska vzal sebou do Kotoru pražské kuchařky. Ty tam přinesou tolik „chuti k vojsku,“ že stačí ta chuť pro celou Dalmacii, neřku li jen pro Krivošiji. Že úplná pacifikace nastane pak zcela jistě co nejdříve, o tom nemůže být nejmenší pochybnosti; a že „to půjde bez násilí“, za to ručí česť pražských kuchařek. „Humory“.

Americké poděkování pámbíčkovi na nový rok.

A příkladem všech křesťanů
Němců, Francouzů, Slovanů,
chci já bohu děkovat
že nás ráčil zachovat.
Že nám dal vše čeho třeba,
masa, piva, také chleba
to vše dal k našemu žití,
by jsme nemuseli mříti.
Též i za vše jiné dobré,
co nám dal v letošní době,
čím nás ráčil požehnati,
za vše chci mu díky vzdáti.
Zvláště ale díky vřelé
dány za dobrodiní mu skvělé;
neb on jest ten nejvyšší,
jemuž chvála přisluší.

Za to bože tobě sláva,
neb jednals dle tvého práva
žes Garfielda střelit dal,
vraha pod ochranu vzal,
Nedbals proseb milionů,
abys jen ulehčil jemu,
bys mu zdraví navrátil,
on by dál pro národ žil.
Žes nám poslal velká vedra.
svalil břímě nám na bedra;
neúrodou trpíme,
všecko draze platíme.
Za ty veliké povodně
jichž jsme měli letos hodně,
za požáry v Michiganu
děkujeme vroucně pánu.

Že Národní nám vyhořelo,
bouří moc na moři bylo,
přišlo na zmar sta životů;
víš proč topit tu holotu!
Za ty všecky noštovice,
kterým lidi na tisíce
v Chicago jde za oběť;
patří to na tu havěť.
Za letošní velké deště.
že car Vilém žije ještě,
za válku v Chili a Peru,
též za válku v Alžieru.
Že v Asii mor panuje,
a Bismark se roztahuje.
Že tak slavné vůdce Češi mají
universitu do dnes nemají.

A tak ještě velmi mnoho,
dalo by se uvést toho,
co nám pámbů prokázal,
by svou slávu okázal.

Proteč za povinnost sobě
kladem v té přihodné době,
vzdáti bohu bez prodlení
dík za vše to nadělení.

Alois Břetislav Čecíš.

Lamentace římského papeže.

(Podává J. V. v Chicago.)

Ach běda mě přesmutnému,
co sobě již počít mám;
přítelíčka s žádné strany,
věrného nenalezám.
Již mne všecko opustilo,
svět mi služiti nechce;
jak se všecko proměnilo,
nečekal jsem tak v blízce.
Hrabě, kníže mne ctívali,
též i mnozí králové;
pantofel mně líbávali
i mocní císařové.
Nyní si mne nevšímají,
ani sprostí sedláci
hubami po mě házejí
moji vlastní vojáci.
Kletby si žádný nevšímá,
jak marného kdákání,
slyšim vlastníma ušima
jak si mne proklínají.
Odpustky žádný nežádá,
nechtějí jich kupovati.
kupectví naše odpadá,
lid se nedá mámiti.
Nade všecky v světě lidi
byl' jsem velmi zvýšený,
nevěděl jsem co jsou bídy,
již jsem celý zděšený.
Již svůj očekávám výrok,
od toho pána pánů,
království jsem musel nechat
a držím se jen chrámů.
Těžko ovšem tak v rychlosti
panování nechati;
vymýšlel jsem dost chytrosti,
vše to však nic neplatí
Ten pán nejsvrchovanější,
ten se přemoci nedá
proteč volám v čas nynější:
ach běda mně přeběda!
Líto jest mně že jsem dříve
v neomylnost nehleděl;
abych byl pád Babilonský
v čas už napřed předvěděl.

Oznámení k Novému roku.

Na nový rok, jenž připadá na budoucí neděli, nebude vydáno žádné číslo „Ducha času“ neboť budou roznášeči listu přednášeti pánům odběratelům své novoroční blahopřání a nástěnné kalendáře pro rok nastávající.

Proto skládá „Duch Času“, aby nezmeškal, své blahopřání k novému roku všem svým čtenářům a přátelům hned dnes a přičiní se dle všech svých sil, aby pomáhal přání blaha splniti dopomáháním všem k rozumnému pohlížení na svět, na jeho dobré i zlé a k užívání moudrému všeho dobra, i toho zdánlivého zla ku prospěchu vlastnímu i jiných.

Šťastný a veselý Nový rok!!!

PATENTS

We continue to act as Solicitors for Patents, Caveats, Trade Marks, Copyrights, etc., for the United States, Canada, Cuba, England, France, Germany, etc. We have had **thirty-five years' experience.**

Patents obtained through us are noticed in the SCIENTIFIC AMERICAN. This large and splendid illustrated weekly paper, **$3.20** a year, shows the Progress of Science, is very interesting, and has an enormous circulation. Address MUNN & CO., Patent Solicitors, Pub's. of SCIENTIFIC AMERICAN, 37 Park Row, New York. Hand book about Patents free.

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 468 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 8. LEDNA, 1882. ČÍSLO 20.

Z anthologie vytečníkův.

Mechanik.

Sestaviti již různých strojů
na sta, ne–li na tisíce;
jaký div, když o něm tvrdí,
že má o kolečko více.

Historik.

Co věk závojem nepaměti kryl,
chtěl duchem zbádat k jasné podobě;
tím v pravdě záhadu nám vysvětlil,
proč zřídka kdy jen bývá při sobě.

Archeolog.

Věnoval celý dlouhý věk
památkám starých dob;
nejstarší ze všech památek
byl vlastní jeho cop.

Strateg.

Před nepřátelským vojem stál,
jen plány, mapy k radě brál;
až v oběť učenosti svojí kles,
když měl ho krýti vykácený les!

Mravokárce.

Vzory morálky až do znavení
v nežáživném rouchu líčil nám;
říci moh k lepšímu poučení,
příkladem že výstražným je sám.

Vlastenecké šlehy.

Po volbách

Tak už páni starší Prahy všici
sedí osvěženi na radnici;
neosvěžily je sice nové síly v sboru
ale všemohoucí pivo od Bachorů.

Vyšlo-li několik pěkných děl,

honem, matko Vlasti, oči sobě zastři:
budou tu hned s pískem v rukou
kritikastři!

České město.

Jen co pravda: leckdes naši měšťané
žijou jako zemané:
hrajou v karty, jedí, pijou,
spí a umírají — ale nadarmo,
neboť za živa už—hnijou.

Na hrob vlastenecké děvy.

Dokud ještě živa byla,
po cizinsku švadronila;
smrť však naši komtesku
oslovila—po č e s k u.

Upřímná rada.

OD JOS. BARTOŠE.

Na krk sahej, hospodyňko, !
kupuješ-li slepice,
běhy ale dbale zkoumej, !
chceš-li volit zajíce.

Mladá slípka krk má tenký,
že se s pánem nevadí;
mladý zajíc běhy hebké,
an se s paní nehádí.

Pod křídélka ale sahej,
kupuješ-li husičku, !
na veménko buď však dbalá,
vybíráš-li kravičku.

Mladá husa, mladé sádlo,
to tiapřece rozum dá;
dobrá kráva, dobré všecko,
před i po dojení má.

Chceš-li ale volit muže,
na krk, běhy, ústa dbej;
vše li to má v řádném stavu,
manželem ho udělej.

Hodný muž nemá krk vyschlý,
v nohou žádné lámání;
ústa dýmem nenačuchlá
nekloní se k bumbání.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Bruno ve Wittenbergu. 1586—1588.

I.

Den 25. července roku 1586 byl pro universitu marburskou v Německu velikým a slavnostním dnem. Doktor práv a řádný profesor filosofie mravní, Petr Rigidius, byl po 25 dní už rektorem university a dnes měl ve velké síni státní předčítati jmena nově zanešených a odevzdati jim slavnostně matriknle. Z tržiště ubíral se slavnostní průvod k universitě. Jak jest obyčejem až do dnes, byla fakulta bohoslovecká první v průvodu zastoupena. Ona fakulta která nemá vlastně žádnou vědu skutečnou, měla a míval až do dnes první místo v sítních vědy a nauky. Profesoři kráčeli vysně a vážně v dlouhých tafárech svých ku předu a jim po boku kráčeli podelové v červených plášťích. Za nimi pak rozvinul se dlouhý tab žáků a ti, kteří měli dostati dnes své matrikle, přiřadili se k těmto.

Když se přišlo do sálu a všechno bylo v pořádku sestaveno, předčítal rektor v latinské řeči jména všech nově přišlých. Pod číslem 8 jmenoval také: Jordanus Brunus Neapolitanus, Theologiae, doctor Romanensis. Všechno se zvědavě ohlédlo po známém dle pověsti už Nolanci, jenž ještě nebyl nikomu napadl. Pyšně vykročil, aby za mračení čel luterských bohoslovců přijal matrikuli svou.

Slavnost se skončila ve všem pořádku, když rektor nechal Bruna ještě jednou k sobě povolati a pravil k němu: Co se týká vašeho dalšího přání, pane doktore, totiž navštívite mne odpoledne v mém bytu; tam vám sdělím správně rozhodnutí akademického senátu. Bruno se uklonil a uminil si, že zatim město si prohlédne.

Brzo byly jeho kroky zastaveny mezi davem lidu, který se shromažďoval na ulici kolem průvodu velikého pohybujícího se městem. Velký počet řeznických dělníků nesl veliké jelito mnoho set loket dlouhé a obrovského hadu hrozivší podobné, na svých bedrách. Pestré stuhy byly na jelitu tom přivázány, vlájíce po větru a mísice se se stuhami podobnými na klobouciích dělníků se nalezajících za příčinou svátku tohoto. Z počátku obecenstvo s úctou pohlíželo na jelito veliké, ale hnedle bujná mládež a výrostci činili na ně útoky na mnoha místech najednou, chtějíce rozpárati je a podílu miti na vzácném jeho obsahu. Dělníci řezničtí ale měli po b ku dlouhé nože a odráželi útoky podobné ďatně. Konečně se podařilo jednomu dlouhému probodnouti na jednom místě jelito a dostati hodný kus kořeněného jeho obsahu do rukou pro pochlubení se před dívky. Holky jásaly, hoši je líbali, všechno bylo veselo a rámus na všech stranách, až uši zalehaly.

Konečně dostal se průvod na tržiště, kde už byly připraveny lavice pro dělníky řeznické, na nichž odpočinouti měli. Zde každému dostalo se připití černého piva.

Nový jásot ozval se s druhé strany náměstí. Tam jinými zase ulicemi přicházeli dělníci pekařští nesouce pět obrovských preclíků pečených náležících k jelitu. Všechno se tu složilo dohromady a zapěla se kostelní jedna píseň. Děvčata přitomná zvučně pěla s sebou. Pak se dalo všechno do jedení. Bruno posadil se na jeden pařník, aby byl svědkem veselého tohoto života.

Hovořil sám k sobě: Dětinný, šťastný lide, jejž netíží žádné vážné myšlénky a starosti, kdy procitneš k poznání sebe konečně? Život nazýváš sázavým údolím a ta rozkoš pravá jest ti skryta v mlze husté?

Tak přemítal a naslouchal všeobecnému mlaskání a chroupání, až konečně nasytili se všichni i umdleně posedali na lavicích. Tu zazněl zvonek a on poznal, že čas aby se odebral k rektorovi, kterýž jej byl k sobě pozval, by mu sdělil jeho osud, jaký jej zde očekává.

Pozvedl čisté leskle kladívko kovové na dveřích profesora Petra Rigidia a hnedle na to jej vedla stará služka jedna k učiteli filosofie mravní, jenž tu seděl zahrabán mezi tlustými knihami.

Buďte vítán, pravil rektor. Jste to vy, tázal se a uchopiv list pergamenový ležící na stole, předčítal Brunovi v latinské řeči usnesení sboru profesorského, že mu musí žádané přednášky filosofické na zdejší fakultě rozhodně zakázati a nepovolovati a to z příčin velmi důležitých.

Bruno zarděl se hněvem, ale přemohl sebe a pravil klidně, ale hlasitě: Magnifice, vždyť sám sebe hanobíte když jednáte tak nápadně proti mezinárodním právům, proti způsobům skoro všech universit, jakož i proti lidskosti vůbec. Já směl učiti v katolickém Paříži a v kalvinistické Ženevě a jen vám se zachtělo po slávě mně hned z počátku zahnati. Jaké prosím jsou ty vaše důvody?

Pane doktore, odpovídal mravní filosof nábožně, vy zapomínáte, že se nalézáte v luterské zemi a pod křesťanskou vrchností. Nikdy nesmíme trpěti vaše rouhání, kterýž stavíte přírodu na trůn boha a Ježíše Krista. Co mi ale vypravujete o Paříži a Ženevě, to jest jako vítr před mýma očima, neboť v Paříži sídlí Antikrist, řádí tam bezbožná rota modlářů, Sorbona, která nezná slovo písma a v Ženevě trůní reformované bláznovství. Běda kalvinistům! Ti jsou horší pohanů. Zajisté že jste často se účastnil na pohanském přijímání kalvinistickém, kteréž drze nazývají stolem páně.

Nikdy, odpověděl Bruno rychle, neb já nenávidím obřady a štítím se jich tam, kde postačí myšlénka k naplnění mysle. Ale nebral podílu na obřadech od té doby, co jsem opustil klášter dominikánský v Nole.

Běda vám, zvolal rektor, učiniv jeden krok hrůzou na zad, třikráte běda vám, že tak bohapustě o svatém tom obřadu mluvíte, jenž přece jest písmem svatým nakázán. Dábel, jež svádí hříšné dítky lidské, zvrátil vaše myšlénky, že blouději jako zbloudilé ovce. Ha, jak předložena byla ta rada, by vám nebylo povoleno učiti na universitě křesťanské, byste snad i zde svedli chovance své na širokou cestu vedoucí k zahynutí a bědě.

Což tak málo, ozval se rozhořčeně Bruno, věříte ve své evandělium, že mu nepřipisujete ani moci, aby osvítilo to, co bych křivého učil, světlem apoštolským a zapudilo leč od své pravdy jako strašidlo zlých duchů? Či musíte řetězy vašeho nucení a kládami vaší hlouposti zabarikádovati vaše stolice učitelské jen proto, že nedovedete postaviti se pravdě, kdyby tato do vašich temných a dušných síní zavítala?

Bloudíš, zatvrzelče, zvolal Rigidius; tvoje moudrost jest bezmocná před pravdou evandělia, ale my poslouchámě rady páně, že má býti zatracen každý, kdož v něho nevěří. Jak by mohl mezi námi býti proklatec?

A všeobecná láska ku všem lidem, kterou přece Ježíš také učil, ta neplatí nic ve vašich očích?

Pán nám zjevil víru, odpovídá rektor a co jest láska bez víry? I pohané ji měli a jsou přece zatraceni na věky.

Ano, mluvíte pravdu, pane rektore, odpovídal Bruno. Co pak jest prostá jen láska? Kdyby ji nebyl přidělen rozum tož by poklesla za každým krokem. Rozum jest její oko na cestu jí ukazující.

Nešťastníče, zvolal jakoby předčeně rektor. Což vy stavíte vše na rozum, který od pádu Adama stal se slepým ku poznávání duchovních věcí. Zjevené slovo boží jest mou hvězdou v temnu noci. Co by zde mohl učiti učitel, jenž nevěří na zjevené slovo boží?

Nuže, zvolal Bruno, přidržte se tohoto slabého stébla, které počíná už pod paprsky nového slunce se připalovati a zastřete oči svých čepicí slepého fanatismu před jasnými a živými sady, jimiž kráčí dospělý a sebevědomý člověk; kteréž nemají na žádnou stranu konce, ale spíše při bedlivějším pozorování dále se rozkládají. Marburg není zemí, není Německem. Pospíším si pryč odtud, bych se přesvědčil, zdali v Německu nalezti mohu ještě lidí.

Jděte k pohanům, můj doktore, posmíval se rektor, neb ti jsou jedini lidmi, nikoliv my křesťané. Doneste jim své evandělium. My ale musíme býti na stráži, aby žádného pohoršení se zde nestalo věřícím a pro spasení v Kristu ustanoveným.

Ano, zde musíte býti na stráži, aby vám nikdo ve vašem řemesle nepřekážel, nikdo vám viru vaši myšlením nestěžoval a nikdo vám nepřekážel bojovati a vrátí se na život a na smrť pro písmeny a zpozdilé nauky všeliké.

Mluv jak se ti líbí, pohanský tvore, odpověděl profesor mravní filosofie, mé uši jsou tvému rouhání zavřené. Nebude to jistě dlouho trvati, co hospodin i tvým srdcem pohne, byl činil pokání těžké za rouhání své.

Dobře, pravil Nolanský, obraceje kroků svých k odchodu, toť vymažte mé jméno ze seznamu university své neboť nikdy bych nemohl se s tím spokojiti, aby mezi ostatními tu státi mělo.

Stane se, volal Petr Rigidius, vytahuje velikou knihu z hromady jiných na polici své; zde přetrhnu jméno tvé. Popatř sám, zdali se to stane správně. Tak vyškrtne hospodin jméno tvé z knihy života, ze seznamu těch, kteří vejdou ve spasení.

Žijte blaze, přiteli profesore, loučil se Bruno trpce; nepřeji si míti podílu na vašem spasení. Mé spasení nosím v prsou svých — vaše pluje někde ve vzdálených mlhovinách.

Rovnou pak cestou kráčel pohnutý a hluboce zraněný Bruno ku bráně města a touto ven. Mlčky a hluboce zamyšlen kráčel dosti kvapně v rozčílení svém vnitřním, až zastavil se na návrší za městem a zastavil i ohledl se, aby ještě jednou se podíval na věže města Marburgu. Zatnul pak pěstě proti městu a volal s posměchem: Měj se dobře, město s dlouhými jelity a s krátkou svobodou slova! Silně pak kráčel dále.

Rektor Petr ale věrně zapsal událost tuto do letopisů university marburské. Později ale chtěla tato universita zastkvíti se jmenem Giordana Bruna, jako by i ona jeho útulkem se stala, když byl všude jinde stíhán. Aspoň později jeho vyškrtnuté jméno bylo znovu zapsáno, čáry přes ně vymazány a slova „s přivolením fakulty“ z ortele nad ním z university jej vylučujícího vymazána.

Fariseové! Styděli se později za krátkozrakost a zabednělost svých „učených“ a „bohumilých“ otců. Kdo ale může napraviti, co jednou bylo zkaženo? Hanba jejich trvá věčně.

Epigram.

Frantu Josefa jen nechme seděť,
neb on vládne velmi tiše;
drátěnici budou snad už hledět,
by se nerozpadla jeho říše.

A. B. C.

Rybníkář.

Historický obraz od Aloisa Jiráska.

— DOKONČENÍ. —

Večer přišel syn. Smělost jeho byla ta tam — to nevešel pyšný regent, jak býval, ale člověk zničený, strachující se. A též tak mluvil. Naříkal, jaké ho stihlo neštěstí, toužil na Lippacha trpkými slovy, že jej tak podezírá, líčil jeho a řádu jeho moc, líčil přísnost ejich a panujících, lekal se nejhoršího: vyšetřování, svržení s řádu, pokutování — sumou mučil srdce matčiné, až zastrašené pak prosbami obměkčil. Viděla prositi jej, kterého se už bála, slyšela opět laskavá slova z těch úst, jež ji stále tvrdě odbývali. A když pak sliboval, že uprch ikům nedá uhlížiti, že mu jen běží o to, aby ukázal, že není s nimi ve spojení, že Lippach pak jemu je na potrestání ponechá a že on nad nimi, pro ni,matku svou, se nezapomene —tu sklíčená, zmámená stařena třesoucí se rukou napsala olovem na papír, co byla od Karbana se dověděla.

A na základě zprávy té druhého dne regent záhy vyjel do udané vísky a—nikoho nestihl! Napadlo mu, jakož ni čemní lidé nikomu neděvěřují, že ho matka ošálila, než myšlenky té se přece nepřidržel. Vzpomněl na tvář matčinu, s jakou mu zprávu psala a připadlo mu, že uprchlíkům se nezvedlo, že je cestou snad stihla nehoda, že zbloudili. Proto se ihned rozhodl. Třem jezdcům poručil, aby ukryvše koně své, ve vsi zůstali a hlídali, ostatním poručil do se šel. Sám pak vzav ze vsi vůdce s sebou, vyhoupl se na koně a vyjel s družinou ze vsi, aby prohledal nejbližší okolí. Brzo s průvodem svým zmizel.

Tou dobou byl už Karban u vsi, za plotem skrčený v roští, že ho viděti nebylo. Třásl se—nevěděl, zdali zimou nebo rozechvěním. Teďy zrazení! Viděl regenta kolem jeti. Co nyní on? To bylo to nejhorší! Hned nemohl ze své skrýše, aby nebyl spozorován a přece bylo svrchované třeba, aby spěchal, letěl nazpět do lesa k Vostrovcovi a Salomeně, varovat jich. Bože, co teď? Při tom nesmí, otáleti také nelze. Kdyby mu byla nějaká kratší, tajnější stezka povědoma! Čekal a čekal, nevyjdeli někdo. Konečně zahlédl starého sedláka. Povylezl, zasyčel kaň a zakýval. Stařec ho uviděl.

* * *

V lese bylo útulněji. Nezmizelať z něho ještě naděje —jen čas tam zvolna utíkal. Vostrovec opustil se Salomenou suchý briožek a pustili se opatrněji dále do lesa. Děvče sbíralo dříví a lámalo roští, rybníkář pak hledal volnější místa, kde bylo něco trávy a suché metlice, kterouž svým kordem posekával. Shánělť tak hnědákovi snídaní, ovšem, že velice hrubené a málo chutné.

Pak navrátivše se začali sami jísti. Měli od včerejška jen zbytek a ještě z toho nechali kousek Karbanovi. Vostrovec stal se nyní hovornějším. Zdálo se, že rozprávka s tím milým děvčátkem jej těší; a také chtěl je zabaviti. Mluvili o zámku, o staré paní, vzpomínali na Karbana, kde asi teď jest a jak se mu daří.

Chvilemi Vostrovec opatrně zavedl řeč na cizí kraj a lid, na exilium, na Sálčina otce a rodinu. Vyprávoval o minulých dobách na zámku Milhostickém, jak k neboštíku mistru Javorskému chodíval, jak byl dobrý učený, jak jeho m ňzelka, Sálčina matka, byla laskava. Viděl, jak dívčina tvář se jasní, jak oko živne a vlhne, jak z té duše Sálička naslouchá jeho slovům, jež byla duší její blahou vlaštičkou.

Divná věc: začal o věcech těch, aby děvčátko potěšil a čím dále o mládí svém vypravoval, tím více zalíbení sám v tom měl. Všecken ostatní život plný stínů a skvrn zmizel za líbeznou září zašlého, šťastného dětství. Pak ustal a šel opět se rozhlednout. Tenkráte zůstal déle a vrátil se nějak zamyšlen.

„Karban dlouho nejde," pravil usedaje. Salomena mě la o něj strach, i musil jej plašiti. Dívku brzo hovorem za vedl. Již se ho neostýchala, aniž báa. Sama teď jala se vypravovati, že se na něj upamatovala z těch dob, kdy při šel na Milhostice návštěvou, jak také u nich byl a že ten kráte matka kůláče na stůl přinesla a sladkou zavařeninu Usmíval se, ale také již lesu naslouchal. Salomenka to však nepozorovala, ani že už po chvíli poletuje mezi stromy smích. Pojednou Vostrovec prudce vstal, vystoupil výše a chýle hlavu napínal sluch. Pak rychle sběhnuv jal se roz metávati ohníček a při tom pravil:

„Nelekej se, Sáličko—někdo je v lese. Není to snad nic, ale třeba opatrnosti. Seber roucho a hotuj se."

Pak zašel za stromy, kde ležel na zemi hladový kůň. Pobídl ho, aby vstal, kopl jej, ale hnědákem ani nehnul.

„Nuže půjdeme sami, Sáličko."

„Je to regent?" bylo první nač se tázala.

„Není—třeba to jsou vesničtí", a dal se již do kroku, neřeknuv, co prve s výšiny daleko mezi stromy byl zahledl.

„Ale Karban?" ptala se starostně dívka, snažíc se mu v běhu vyrovnati.

„Sejdeme se s ním."

Teď také Sáličku sebou trhla.

„Jsou za námi, slyším křik!!"

Zbledla. Měla jen regenta na mysli. Vostrovec na oka mžik stanul. Podle kříku se mu zdálo že jich je několik a že jsou asi v těch místech, kde zanechali koně. Zase již se dal do běhu, pak rázem změnil směr—hloub do lesa. Bořili se v houštiny, někdy v nich zanikli a jen zmítající se větvičky značily směr, kterým se hnali. Salomenu šlehaly haluze do tváře, škrábaly, však zavírajíc oči běžela před se dále, kam ji Vostrovec, držeje ji za ruku, vedl. Když klopýtla, podchytil ji. Na chvíli křik, který prve zaslechli, rozházel se, ale teď pojednou ozval se znovu a mohutněji. Vostrovec pozval, že jdou za nimi a zardělý, planoucím zrakem kolem se ohlížel po nějakém místečku, kdež by se ukrýti mohli. Dle hluku poznával, že ho prve zrak nečala ho raněná noha pichati, ale nedbal, toliko na Salomenu se ohlížel. Mdlela již, chabla, cítil, že víc a více o jeho ruce se opírá a pozadu zůstává. Ale nelze zůstati! Zachytil ku a podepřela a zase dal se do běhu, ač jej to velice namáhalo. Již spíše se Salomena vlekla nežli běžela, až pojednou skleskla. Obrátila své oči k němu prosebně: „Nechte mne—nemohu—prchněte sám!"

Je pravda sám by unikl. Bylo to na pokraji nevelké mýtiny, kterou bylo třeba přeběhnouti. Rybníkář se dlouho nerozmýšlel. Sehnuv se hbitě, pojal Sáličku do náruče. Tu spozoroval, že ztratila svou rouchu. Na nohu dopadaje, sotva dýchaje dal se do běhu. Hluk a křik blížil se víc a více Byli jim na stopě a bylo již slyšeti praskání haluzí. Snad také jim roucha pomohla. Vostrovec mýtinu přeběhl ale kraje dobíhaje cítil, že nelze dále.

„Za nimi, za nimi, jsou tu!" ozval se teď řevný v houštině hlas. Salomena zavřela oči, poznala jej! Pak cítila, že ji Vostrovec spouští k zemi a když oči otevřela, spatřila, že je ve starém, dutém stromě, obrovského objemu.

„Salomenko, tam je zadní otvor, vylez jím a utíkej nebo se v houštině skryj, já je zdržím." Ještě se jí zakmitla zardělá Vostrovcova tvář, pak zmizela. Šero ji obklopilo.

Dutý ten obrovský strom byla staletá lípa, jež bůh ví jak sem do té pustiny se dostala. Stála na kraji houštiny a Vostrovec shlednuv ji, s nadějí uvítal. Nyní, Salomenu tam umístiv pověsil chvatně na suk svůj plášť, tak že jím zakryl jako oponou přední vchod do dutého stromu.

Postavil se před něj s obnaženým kordem. Prudce oddychoval, sbíral sílu. Viděl před sebou zmítající se vršky mladých stromků a houštin, slyšel tam křik hrubých hlasů. Již vyrazili dva—ze strany třetí—toho zná — toť Milhostický pacholek. Vykřikli, zajásali: „Je tu jen jeden—ten oficír!" Zarazili se, jako oháři, když štvaný jelen rázem se zastaviv k odporu se chystá. Však již tu byl také štvač.

„Na něj! jen na něj! Živého nebo mrtvého!" zavznělo z houštiny, z níž vyrazil určený Florián Libochovský....

Stál tu rybníkář nelekaje se, pevně hledě smrti v hube jednu touhu měl: rád by se byl nahnul a plášť odhrnul, aby se podíval, poslechlo to ubohé, nevinné dítě. Mohlo by se ještě zachrániti.

V nejedné bitvě bojoval, nejednu pevnost obléhati i há jiti pomáhal; nikdy však s takým vnitřním klidem a jistotou jako teď, an bránil pevnost, starou lípu, proti přesile. Hájil ji dlouho udatně, ale podlehl přemoci. Blíž a blíže doráželi, ač s mnohou škodou; regent pořád v zádu štval své dráby, až rybníkář krváceje poklesl na pravé koleno. Žoldnéř se rozpřáhl, aby ho dorazil, ale meč dopadl na sličnou hlavu mladičké dívky, jež v ten okamžik plášť odhrnuvši chtěla ze stromu vyraziti, aby ochrance svého tělem svým zakryla. Vostrovcovi vypadl z ruky kord a nedbaje nepřátel, objal Sáličku, jež nevykřiknuvši, jako střelená holubička hlavou jemu sklesla na prsa

„Duše věrná!"

Krvavé žoldnéřův meče ustaly. Když pak regent a všichni se vzpamatovali, rybníkář už kordem ani nepohnul. Ležel tiše, ochnutě, ač nebylo se mu báti, že by probudil Sáličku, je iž hlava na prsou jeho dřímala.

Usnula na věky a Vostrovec zůstal jí průvodcem i na dalekou cestu, tam do končin, kde spravedliví budou korunování. — —

* * *

Co regent ze zámku Milhostického vyjel, neměla matka jeho stání. Jindy skoro napořád meškala ve svém pokoji, dnes často vycházela, tu tam přecházela, jakoby něco hledala. Čeleď se tomu nemálo divila, zvláště když odpoledne Usnula na věky a Vostrovec zůstal jí průvodcem i na dalekou cestu, tam do končin, kde spravedliví budou korunování. — —

* * *

Co regent ze zámku Milhostického vyjel, neměla matka jeho stání. Jindy skoro napořád meškala ve svém pokoji, dnes často vycházela, tu tam přecházela, jakoby něco hledala. Čeleď se tomu nemálo divila, zvláště když odpoledne Ležel tiše, ochnutě, ač nebylo se mu báti, že by probudil Sáličku, je iž hlava na prsou jeho dřímala.

Usnula na věky a Vostrovec zůstal jí průvodcem i na dalekou cestu, tam do končin, kde spravedliví budou korunování. — —

* * *

Co regent ze zámku Milhostického vyjel, neměla matka jeho stání. Jindy skoro napořád meškala ve svém pokoji, dnes často vycházela, tu tam přecházela, jakoby něco hledala. Čeleď se tomu nemálo divila, zvláště když odpoledne nedbala, že tu studený vítr fičel a vločky sněhové roznášel. S jakousi bázní hleděl i čeleď na tu strápenou stařenu v černém rouchu, ana strnulým zrakem do dálky patřila. Stálela tu dlouho, až do soumraku, pak vrátila se do své komnaty. Také se na zámku divili, že P. Lippach tu zůstal. Čekal ky. Také se na zámku divili, že P. Lippach tu zůstal. Čekal ky. Také se na regenta, s jakou se vrátí. Nadešla noc i jitro a v zajisté na regenta, s jakou se vrátí. Nadešla noc i jitro a v bráně zámecké pořád tich'. Teprvé k poledni vstal Lippach rychle ze svého křesla, v němž sedě něco četl, a přistoupil k oknu. Zaslechl hluk a spatřil teď, že do nádvoří vjel Libochovský v čele své družiny. Ale ta byla spořádaná! Tři z pacholků obvázáni, jako by se z bitvy vraceli a čtvrtého, hle skládají s koně, buď těžce raněného nebo mrtvého. Co se stalo?!

Lippach nevyčkav, vyšel ven a nade schody setkal se s Libochovských.

„Sám se vracíte?" tázal se nedočkavě. „Ani jste jich nestihl?"

Vyšli na chodbu.

„Stihl až na toho šaška—ale nevezu jich." A na rtech zjevoval se jeho úsměv.

„Proč?"

„Nemohli přijeti—"

„Jak že?"

„Jsou mrtví—Vostrovec i ta pikartka. Má chasa je zabila, když —"

Ale nedokončil. Spozoroval', že překvapený zprávou jezovita se ohledl a sám také tak učiniv, ustal v řeči. Jak by byl mohl dále mluviti, vida matku svou, ana proti němu stála, jak by mohl domluviti hledě v její zsinalou tvář, hrozného, nevýslovného výrazu. Trhalo jí kolem rtů, jež křečovitě se pohybovaly; až pojednou otevřely se k hroznému výkřiku.

„Budiž proklet!" zavznělo děsně šerou chodbou. Stařena tak vykřikla, nabyvši řeči ve chvíli hrozného sklamání jež jí všecku duši, každou žilku pobouřilo a vztýčenýma rukama zamávši ve vzduchu sklesla bez sebe na tvrdou dlažbu. Tenkráte byl bůh vysoko....

* * *

V té vsi, do které se Karban dostal, byli pocitiví lidé. Přes to, že měli panskou stráž tří jezdců, ukryl starý sedlák Karbana a za chvíli opatřil mu tajně dva mladé muže, kteří nepozorovaně vyšli se šaškem ze vsi a vedli jej odlehlým a přece nejkratším steznikem k lesu. Jezdci, zahřívajíce se po klopotné jízdě, nic nespozorovali. Karbanu ač unaven byl pořád napřed. Když k lesu docházeli, zahledli jezdce se rozdělivší. Saškovi dech se zatajil—poznalť, že dali se v tu končinu, kde Vostrovec se Salomenkou meškali. Nic neváhal, pustil se tam také. Když na místo dorazil, spatřil rozmetaný ohník a za stromy probodeného, zdechlého hněda. Jako věrný pes dal se do hledání. Lekal se a přece pořád ještě doufal, že unikli, že se někde sk yvají. Nadešla noc. Vesničané se vrátili do vs', kdež ovšem už zastali Libochovského s družinou po krvavé práci. Zaslechli, vyrozuměli z pusté řeči, co se st'lo. Litovali ubohých, litovali Karbana, jehož nemohli z lesa dostati.

Prochodil v něm celou noc, hledal a sám bloudil, volal „bratra Jana", volal Sáličku — až teprve za svítání zmořen vysílen dostal se na mýtinu, pod starou lípu. Kolem mech zbarvený krví — Vostrovcovou, Sáleinou. Šašek u nich sklesl.

Když dopoledne pak vesničané hledajíce ho, sem přišli zastali jej vedle mrtvol. Plakal jako dítě. Kdy by tak prve ho viděli v první zoufalosti, když k nebi se podíval a již rouhavým slovem s ·bě chtěl uleviti, když by chutě byl přiznal, že vítězství není v poctivosti a v pravdě, ale v m ci a stle!

Ale teď, kdy první, nejhroznější vlna neštěstí přes něj se převalila, nesmetši jej v bezedno zoufalosti, poklekl a hledě v klidnou, stuhlou tvář rybníkářovu zahořekoval: „Mnoho jsme všichni hřešili, že bůh nás tak trestá a spravedliví jsou mordování!"

I nachýliv se, políbil Vostrovcovu pravici a Sáličino čelo.

Ano byl takový čas, kdy tak se dálo, kdy regent a lidé jemu povahou příbuzní vládli, při vládě, v moci a v hojnosti zůstávali, nedbajíce slz a krve nevinně prolité, kdy kletba spravedlivá nadarmo volala o pomstu. To stálo se na počátku o ó dlouhé, muky plné a jako nekonečné noci v milém království, jejíž černé stíny sahaly do věků a na niž těžko zapomenouti.

Duch ruského cara Alexandra II.

Z Petrohradu píše se „Schl. Ztgu." ze dne 28. listopadu: Od několika dní koluje zde pověst, kterou bych vám pro její pravdě nepodobnost ani nesděloval, kdyby nebyla rozšířena i v nejvyšších ruských kruzích. Vypravuje se totiž s veškerou určitostí; že zvěčnělý car Alexandr II. každé noci se objevuje v chrámu Matky boží kazaňské. Ponejprv viděl prý jej jeden z hlídačů, který to ihned nejstaršímu knězi oznámil. Tento prohděl celou noc v chrámu a vida totéž zjevení, oznámil to biskupovi. Biskup odebral se z večera do chrámu a čekal několik hodin před hlavním oltářem, před nímž nalezá se tak zvaná císařská brána, kterou procházeti mimo duchovenstvo jen císař jest oprávněn. Vedlé této brány visí obraz P. Marie, o němž jde pověst, že nebyl rukou lidskou vyhotoven a jemuž připisuje lid moc zázračnou. Obraz tento nalezal se dříve v Moskvě; když ale Francouzi město obsadili, byl přenešen do Petrohradu a v kazaňském chrámu vyvěšen; jest to jeden z nejdrahocenějších ostatků ruské církve, vroubený zlatým rámcem vykládaným drahokamy, diamanty, rubíny a smaragdy, jež mají cenu milionů. Biskup čekal několik hodin marně a byl již přesvědčen, že zpráva má původ svůj v obrazotvornosti hlídačů a kněží, když z nenadání otevřely se poznenáhlu dveře a zvěčnělý císař v parádní uniformě, kterou měl když ležel v rakvi, vstoupil. Biskup postoupil několik kroků proti němu, aby mu požehnal, car pokynul mu rukou, aby toho nečinil a kráčel před zmíněný mariánský obraz, před nímž poklekl a dlouho se modlil. Na to odešel tou cestou, kterou byl přišel. Ve zdejších kruzích se událost této přikládá plná víra. Nápadno jest, že kazaňská katedrala musí býti na rozkaz metropolity každého dne od 6. h. uzavřena a nikomu není vstup dovolen. Kostelníkům jest přísně zakázáno o událostech, jichž jevištěm byla kadedrála, mluviti.

Pozn. red.—Celá tato pohádka strašidlová jest velký nesmysl pochodící od biskupa, od kněží a kostelníků zamýšlejících lid balamutiti a okrádati o to, co jest jim nejsvětější, peníze. Předně nemůže po smrti člověka jeho duch se zjevovati viditelně, choditi a něco dětatí, neb takových duchů nestává leda u kněží a starých bab obého pohlaví. Za druhé i kdyby duchové zemřelých žili život nějaký pro sebe, nemohli by se státi viditelnými, berouce na sebe hnijící neb shnilé tělo z hrobu a k tomu ještě uniformu neb rubáš, v němž pohřbeni byli. Za třetí, i kdyby žili nějací duchové, bylo by to dle samého učení církve nesmyslem, že by se chodili modliti do kostelů, neb učí církev, že člověk po smrti pro své spasení nemůže už pranic dobrého učiniti, tedy ani se modliti. Za čtvrté by taci domněli duchové nechodili se modlit k obrazům a památkům do kostelů, když by si mohli vyprositi co by chtěli od samých osob těch někde v nebi, jež jsou obrazy představovány.

Dodatek. — Jak z pozdější jedné zprávy ruské se dozvídáme, bylo několik studujících hornické akademie, nihilistů, zatčeno, že se v chrámu tom převlékali za cara a strašili, aby nechali lid v tom domění, že duch carův nemá v hrobě pokoje a že není svatým, za jakého jej lid vyhlašoval. Tím by bylo celé strašidlo odhaleno.

Z dob minulých.

Podává A. B. C.

Před sto lety bývávalo
v mnohých věcech jako dnes,
lidstvo žízně dost mívalo,
málo však, jak dnes, peněz.

I ta nespravedlnost už byla,
která dnes ve světě vládne,
pára stroje ještě nehonila,
přes moře sem jít nebylo snadné.

Nitroglycerin tu nebyl
aniž strojů elektrických,
lid jen na roboty chodil,
svět byl v rukou jezovitských.

V boha věřil lid ten ještě silně,
papež od císařů pantofel si líbat dal.
kletby hlásal stále neomylně,
že by smál se svět, se nenadál.

Petrův halíř na chudácích loudil,
když se lidé rvali, on se smál
hodné lidi inkviziční soudil,
že by Řím mu vzali, to se nenadál.

Češi měli slavnou historii,
měli velikáně, hledí na ně,
mají ale krásnou miserii,
musí platit Rakušákům dané.

Úsudek našeho krajana z Londýna.

Kdo nedrží „Ducha Času",
kalendář si nekoupí,
málem zvětší svoji kasu,
a na mozku prohloupí.

Světélka.

Ve zvěřinci. — Co jest tohle za zvíře, táže se Patrick stoje před zebrou. Takové jsem ještě nikdy neviděl, aby mělo všechna svoje žebra na vrch na kůži.

Obchodník jeden sázel na hurse obilní celý den a prosázel všechno co měl bez nejmenšího zisku. Když se vracel, tázal se ho přítel: zdali byl medvěd neb býk při spekulování tom. Odpověděl: Já byl mezek, to jest vše, co jsem byl.

Prozřetelnost. — Což kdybys zítra vyhrál veliký los z loterie louisianské, Kubíku, he? — Kubík: Pak bych jistě pozitři dostal poštou asi deset milionů žebravých dopisů, to vím.

Bezpečnost na dráze. — Cestující jeden vsedaje na vlak, žádal svého průvodčího, aby šli a posadili se naproti oné tlusté dámě. Což ji znáš, by šelmičko? — Nikoli, ale považ, jakou budeme míti výhodu, kdyby se stala srážka vlaků. Vpadneme na protějšek svůj jako do peřin a nemůže se nám nic státi.

Roztržitý profesor. — Vy si přejete, pane, odporučení ode mne. Vždyť já se nepamatuji, že jsem vás kdy v přednášce své viděl. — Studující: Pane profesore, vy se bezpochyby račite mýlit s jedním studentem, který jest mi velice podoben a do přednášek nikdy nepřichází. — Profesor: Bezpochyby tedy, a dal mu odporučení.

Učitel čte úkol žáka a praví: Ale jak jste mi mohl odevzdati tento úkol nedohotovený? Vždyť jste všechny ty nejhlavnější body v něm vynechal a to co jste napsal nestojí za nic.

Žák: Ano, pane učiteli, já přece smím předpokládati, že ty nejhlavnější body jsou známé vám a proto jsem si práce uspořil.

Od šnupání.—První kaplan Chudáček byl pozván od faráře pontnického místa, Božidárka, na pout ku držení slavnostního kázání. Byltě Chudáček výborným řečníkem a při stole veselým bavitelem. Veleďůstojný pan farář Božidárek byl nejen veliký dobrák, ale i veliký přítel dobrého vína, jehož měl ve sklepě zásobu nejméně na dosmrti a několik neděl ještě do očistce. Zamilování toto prozrazovalo se velmi nápaduě na září roztomilé, která vycházela ve dne i v noci z prostranného konce nosu velebníčkova a páter Božidárek velmi rád si jej hladil a když byli spolu mezi čtyřmi očmi, mluvíval s ním jako s nějakým důvěrným přítelem.

Když byli po obědě a zapíjeli právě z láhve dobrého otázal se šelma chudý kaplan: Ale důstojnosti, od čeho pak ráčíte přece míti ten červený nos? — Od šňupání, od šňupání pane bratře, odpovídal bez dlouhých okolků Božidárek a naléval ještě jednou do skleniček. — Tak, tak, pravil kaplan na to, no, toť si tedy, veleďůstojný, ještě jednou šňupněme a vyprázdnil sklenku na jeden doušek.

§ Člověk, jenž zastaví časopis svůj, aby šetřil, jak někteří říkají, podobá se onomu chytrákovi, jenž si uřízl nos, aby si nemusel kupovati „šnupťchle.“

§ V Nebrasce ukazují v malém městečku jednom lékařské vysvědčení o úmrtí jisté paní následujícího znění: „Tímto dosvědčuji, že ošetřoval jsem pí. N. N. v poslední její nemoci a že následkem toho zemřela dne..“

§ Podlé Giteau-a. — V Midleton otec vedl synátora svého do kůlny, kde mělo se mladému nezbedovi dostati vyplacení za to, že už po druhé sousedovic hodnému synkovi ublížil prarozpustile. Pravil mu cestou otec: „Už jednou jsi dostal pro tutéž příčinu, tedy víš, co na tě čeká.“— „Já vím tatínku, a vím také, že jsem to neměl dělati, ba já bych to byl nikdy neudělal, ale pámbů mně k tomu poháněl a nedal mi pokoje, pokud jsem to neprovedl. Já za to nemohu.“ — „To jest dobře,“ odpověděl otec, „neb i mně pámbů pohnul dnes, abych tě ještě přísněji potrestal, nežli minule, a ač nerad, nemohu si pomoci! Dostati musíš.“

§ Venkovský jeden velebník potkal rolníka asi 60 roků starého na poli a tázal se ho, zdali chodí do kostela, že jej tam ještě nikdy neviděl. Stařec odpověděl, že nechodí.—Což ani doma v písmu nikdy nečítáte? — Ne, neb neznám čísti.—To bych se vsadil, pravil kazatel, že jistě nevíte kdo vás stvořil? — Na mou věru, že nevím, odpověděl prostomyslně stařec nepobožný. V tom nachomejtne se tu malý klučina a kazatel táže se ho: Synku, zdali pak víš, kdo té stvořil?—Pámbů, velebný pane, odpověděl chlapec.—Vidíte, pokračoval kazatel ku starci tak malý chlapec vás zahanbí, neb sotva jest mu šest roků a on ví, co nevíte vy šedesát roku starý muž.— Ach to jest snadno, zase pravil venkovan starý; ten chlapec to lehce může věděti, kdy byl teprvé nedávno stvořen, ale já už jsem na světě přes 60 roků a kdo by si to tak dlouho pamatoval!

Slovo boží v St. Louis.

Ze samospasitelného kázání pátera Hesouna.

Bohaprázdná jedna osoba ženská takovou vzteklostí nenáviděla, kterého nejvíce milovati měla, totiž pána Ježíše, že dopouštějíc se hříchů nesčíslných a aby také ve spaní svou ďáblskou zuřivost proti pánu Ježíši vykonati mohla, velebnou svátost oltářní do postele své k nohoum zastrčila, aby i v noci hříšnýma patama nevinného boha a spasitelé svého kopati a šlapati mohla. To když často provozovala, spatřila jednokráte u nohou v posteli maličkého sice velmi spanilého Ježíška, ale naháho, zsinalého, oteklinami a krvavými ranami ztrýzněného, který laskavě a spolu lítostivě takto k ní promluvil: „V čem jsem tobě kdy ublížil, že tak nemilostivě se mnou nakládáš?“ Rozrazil ten plačtivý hlas uplakaného božího dítěte srdce té zatvrzelé osoby, že hned k nohoum Ježíškovi padla, slepou zuřivost svou a zlost oplakávala a jí napotom v stálou lásku proměnila.

Dále: — V jistém biskupství Kameronenském byla jedna děvečka, která velmi ráda taneční schůzky navštěvovala, ač dobře věděla, že při takové příležitosti vždy svou i jiné duše zavádí. I stalo se, že jednou v tanci v okamžení vítr se veliký strhl a vichr tu děvečku hned vzal a na horu vznesl a duchové zlí tak ji tam ukrutně v povětří bili, šlehali a mrskali, že každé uderení slyšeno bylo na kolik mil. A ač ji lidé viděti nemohli, však ji plakati, křičeti a naříkati slyšeli. Po tom pak po malé chvíli upadla na zem mrtvá, k vidění strašlivá, neboť hlavu sobě srazila, všecky údy hanebně zdrobila a tak bídně zahynula.

Další příklad podával svým věřícím: — V jistém klášteře pod opatem Patriciusem bohabojně živ byl jakýsi řeholník a častěji se v tom lehce prohřešil, že velmi snadno bez příčiny do smíchu se dal. Pro ten všední přestupek z božího dopuštění odnesli ho jedenkráte zlí duchové spícího z lože, a když ho po tři dni ukrutně šlehali, zase ho do lože přinesli, zůstal ještě 15 let živ, ačkoliv jeho na prst hluboké rány nikdy uzdravené nebyly. Častokráte jiným vypravoval hrozné a strašlivé věci, které tenkráte spatřil, když trestu ďábelskému podroben byl a rozpustilým říkával: „O kdybyste věděli, jaké trápení rozpustilým připravované jest, jistě byste činili pokání a dávali na mše svaté.“

Takovým senem krmí své ovečky nejdůstojnější farář nejstarší a nejpokročilejší(?) české osady katolické v Americe — páter Hesoun. Co tomu říkáte? Zpravodaj.

Stavba nové university ve Vídni bude stát miliony. A právě proto nemá vláda na stavbu českých ústavů žádných peněz.

K utrpení Němců v Praze.

Ve čtvrtek odpoledne spadl jednomu burši se strojmu na Karlově náměstí ptačí trus na hlavu. Jak známo, patří stromy ty pražské obci.

V Anglii se stává hustě,
že se tamní parlament
sejde zrovna v masopustě
k „tancům“ s Iry, statrament.

V Bavořích odsoudili sládka, že falšoval pivo. Mnozí naši páni sládci děkujou bohu—že jsou v Čechách.

„Můžeme čekat!“

říkával Schmerling v letech šedesátých a teprv nyní vysvětluje se význam toho jeho hesla; neboť mini—oženiti se v září 76 let.

Ze školy.

Učitel. „Honžvičko, tvůj otec, hokynář má na prodej 100 jablek a 40 mu jich shnije, kolik jich pak prodá?“ —Honžvička. ‚Všecky, tatínek shnilá jablka taky prodává.‘

Škádlivá ozvěna v Čechách.

Co volal Bismark po volbách?—Ach!

Co je po svobodě, která bismarkovsky „krásně“ zkvétá?—Veta!

Spravili by ústaváci věci, za jich dřívějšího panování zanedbané?—Ba ne!

Co žádáme my v říšské radě od většiny?—Činy.

Co nevyvolá žádné v debatě o rozpočtu spory?—Úspory.

Co vůbec má žádat od vlády pravice?—Více.

Co nesmí brát pan Taaffe ani na Čechy ani na Poláky?—Laky.

Ať tam běží!

Strýček Škrhola vrátil se z Ameriky do své staré Lhoty. Večer „u zlaté čepiče“ vypravoval o divech nového světa, až se hory zelenaly. Oposice neměl, leda v strýci Pokličkovi, který viděl Hamburk a připustit nechtěl, že má New York více lodí, než ono město. Škrhola stál na svém a Poklička, aby se neřeklo, že je jen tak, vyzval Škrholu v sázku. Vsadili se, že ten, kdo prohraje, zaplatí pivo za celou společnost, které se ihned vypije. I pilo se jen což—a hospodský mnul si radostně ruce nad kvetoucím obchůdkem.

Ráno navštívil s účtem strýce Škrholu. „Ját přeci neprohrál, kmotře“, děl Škrhola. Hospodský šel tedy k Pokličkovi. „Ale co vás kat bere“, rozdurdil se Poklička, „což pak Škrhola vyhrál sázku?“ A tak hospodský chodil od Škrholy k Pokličkovi a naopak, až konečně rozhodli oba soupeři, aby se hospodský šel do New Yorku a do Hamburku podívati sám, jak to s těmi loděmi dopadá; oni že nemají k tomu ani času, ani chuti.

Vodní melony krást není přestupek.

Slyšel jste už někdo, že by bývalo někdo před soudem odsouzen pro krádež vodních melounů s pole. Není tomu dávno, přišel podobný případ před soudce v Tennessee. Starý dobrý soudce Frazier v obvodu pro Davidson a Rutherford, předsedal soudu tomu. Neštastné neb šťastné dopadený černoch seděl na lavici obžalovaných a jeho právním zástancem byl mladý a výmluvný právník. Dvanácte dobrých a šlechetných poroteů sedělo v porotní truhlici. Nebylo pražádné pochybnosti, že obžalovaný melóny skutečně kradl; důkaz proti němu byl jasnější nad poledni slunce. Obhajce ani nepovolal nijakých svědků, ale pravil: „Líbí-li se vaši počestnosti a pánům na porotě, můj svěřenec jest obžalován z ukradení jednoho melonu vodního. On to nezapírá. Než to jest pro naše soudy zločin zcela nový. Já sám kradl vodní melony; bezpochyby i vaše počestnost soudcovská kradla vodní melony někdy a pánové poroteí, já jsem hotov častovati vás všechny velkou sklenkou, pakli se dá dokázati, že by byl na porotě mezi vámi jediný muž, který jak živ nebyl ukradl žádný vodní melon.“

Sudí opřel se o paty, sejmul okuláry s nosu a zadíval se polo udiven, polo usmívavě na mladého opovážlivce toho. Porotci se na sebe vzájemně podívali a pošuchle se usmívali; diváci zůstali jako u vyjevení.

Nemusíme dokládati, že tento krotký důvod obhajce rozhodl. Porota vynesla jednohlasně „nevinen“.

Situace v říšské radě rakouské.

Pane Bože! to je klub-ek
na té říšské radě:
levé, pravé, střední, krajní—
každé s uzlem k vádě!

Až se spletou jejich nitě,
což tu bude rvání:
který uzel má dřív právo
k svému rozmotání!

A ta radosť, když se uzel
zmotá s niti cizí!
Aneb když nit přetrhne se
a i s klub-kem zmizí!

Budou též až ty punčochy
samé ujímání,
jež nám z těchto klubek spletou
v říšské radě páni.

„Špičky“ budou asi stejné,
ne však stejné paty,
dosti ok as vypuštěných,
„rantle“ uzlovaty!

Jedni budou plést jen hladce,
druzí zas obrace—
jen ať to pak za punčochy
neodnesou nace!

Kokarda z r. 1848.

Jiříček s čapkou studentskou
na barikádách bojoval,
a když ne vic, toť kokardu
si na památku uschoval.

Jiříček stal se Girsitschkem
i zapomenut „bláznů“ tém,
jen v kufru dřímá na půdě
kokarda ve snu blaženém.

A Girsitschek von Girsigdorf
když kokardu na půdě zhlíd'
a spálil;—„však by otcův „hříchy“
moh' dětem někdy uškodit!

Rakousk b.

Rozmnoženo vojsko naše
až po Bosny luby . . .
Armádu mít budem větší
větší také—dluhy.

Národní.

Ministře náš,
co pak děláš?
Nikdo ty „koncese"
posud nám nenese—
ty nic nedbáš!

Už nevidím se—

Jsme prach a popel jen a hlína
a křehcí jak z ní nádoba;
a jestli nás co od té liší,
jen naše je to podoba.
Nu—proto já už nedívím se,
že jako hrnec hliněný
jsou mnozí lidé bez glasury
a jiní zase pálení.
To proto též se nedivím už,
že i ti v světě tak tuze,
již jenom tomu, kdo je koupí,
jsou k užitku a posluze.

Opevňování Italských hranic.

„Lepšíť pevnost"—řek' pan Sláva—
„než přátelství skálopevné"
Totě výrok moudré hlavy,
v němž je mnoho pravdy zjevné.
Kamarádství politické
není nikdy platonické:
„přítelkyně" každá ráda
od „přítele" něco žádá;
nedělí jí hned co chce,
je „přátelství" u konce—
což je známo všemu světu
skrze dámy od baletu.

Protiva.

On v kazatelně a velebnou stál tváří
a hřímal proti přepychu a zlatu,
pak paprsk zašleh oknem ku oltáři,
a drahokam se skvěl mu na ornátu!

Shoda

„Ne samým chlebem živ má člověk býti—"
ta slova písma jal se vykládati;
že přísněslov těch dbal ve vlastním žití,
je z tučné tváře jeho nejlíp znáti.

Bismark chce odstoupit.

Už prý má tak zrovna dosti
„slohy" té a „ničemnosti,"
jež ho trápí „zlehčováním",
„tupením" a „snižováním"
a tak dále—a tak dále!
Proto chce dát Němcům „vale"
kteří velice se bojí,
že snad slova—nedostojí.

Poměr Rakouska k Německu.

Kallay-ův náš znejmilejší
dokazoval v delegaci
(a to ne snad pro legraci!)
že náš poměr k Německu
po tu dobu po všecku
je ze všech ten nejvřelejší.
Pozor tedy, páni milí,
bychom se oň nespálili!

Kapely vojenské

nesmějí hrát naše písně,
až jim nár. d pomoh' z tísně
tím že řekl: D-brá! Vždyť
já dovedu bez Vás být!—
Načež si to rozmyslily
a hned struny [?] „přeladily."

TELEGRAMY.

Z Kotoru. Generál Czikos převzal velení nad vojskem v zdejším kraji. Má se však za to, že by bylo lépe, jít sem „na ně" spíše s čepicí nežli s Czikosem.

Z Brna. Kterak se křiví zdejší německé mládeži, o tom svědčí nejlépe vyšlehaná zpráva, že žáci němečtí stloukli českého tak, až zůstal ležet. Vždyť hodnověrnými svědky dokázáno, že ho kolemjdoucí z d v i h l i.

Z Prahy. Slabé účastenství ve volbách obecních dá se vysvětliti nedostatkem času. Velká část voličů musea to též v době té platiti daně a přirážky.

DOPISY.

Chicago před novým rokem 1882.

Přijmete odemne srdečné přání vy všichni věrní Čechové; já vám přeji všem štěstí v tom novém nastávajícím roce, a ze starého jenom upomínku si ponechte. Mnoho jsme v tom starém roce přežili, mnohý ze středu našeho v hrob se sklonil, opustiv vše a snad ho nikdo neoželel, ani jeho truchlící rodině nepomahal k blaženosti. Započněme tento nový rok lidumilnosti hleďme zlepšovati národnost. Neodkládejme více, neb jest nás v tomto Soustátí na tisíce chudých i bohatých. Na pambíčka se spolehat a kněze podporovat, to nehodí se mezi čestné české rodiny. Vzpomeňme sobě na časy před několika roky, kterak boží služebníci z lidí dělaly otroky. Kteří se jim šidit dají ty mají za ovce, neb je do ovčína vloudí, by je mohli střihati a za tu nastříhanou vlnu hezky bumbati. Kněžský bůh má z toho radost, židovský na to hledí a každá křesťanská dušička velebí jej za to. Já jej též za jeho chytrost velebím, ale nikdy se mu nebudu otrocky kořiti. Chci se všemožně starati bych mohl jen ctnostně žíti, ale kněžským darmožroutům se nikdy nepodrobím. Na tom kněžském pámbíčkovi též žádnou pomoc nežádám, raději, když třeba, u ctnostného lidu pomoc hledám. Žádám vás milí vlastenci, nemějte mne to za zlé, že jsem tak nechápavým té kněžsko božské milosti, proto však přece jsem věrný Čech a touhou k dobru národnosti jsem si ještě nikdy neoddech.

Fr. Mašek.

Divadelní historky.

Kdo že je?—Venkovský režisér přijde rovnýma nohama do nebe, neboť očistec odbývá si v divadle. To aby se staral o dobré síly, řádnou hru, o toiletu dámskou, aby—lopotil se do nekonečna. A jaká za to odměna?

Hrála se „Osudná bambitka." Úlohy byly pečlivě rozděleny až na úlohu sluhy. Nebylo možná získati pro úlohu tu nikoho ani snad za království.

Rozechvěn takou neslýchanou nepřítomností, přechází režisér prudce pokoj....Klepá se. Žádná odpověď. Klepání silnější.....„Dále!"

„Prosím, milostpane—" „Dejte mi svatý pokoj, mám dnes tak již plnou hlavu. Co chcete? —" „Rád bych od obce—" „To si jděte do kanceláře, kde se podobné věci vyřizují. Dnes nemám na to čas. Večer hrajeme divadlo, a nemůžeme „stloucí" sluhu. Dvě tři slova a nikoho nelze sehnat. Banda!"—No prosím, kdyby tento —já bych to třeba sehrál."

Tohle pomohlo. Sluha bez smlouvy přijat. Bylo představení. Sluha má vstoupiti na jeviště a ohlásiti jen že pan Růžek prosí, aby byl přijat.

Pozor. Blíží se narážka. Žárlivý manžel přebíhá po pokoji. Teď!—Sluha vstoupí na jeviště. Zalekne se. Mlčí.

Nemluví pán, nemluví ani sluha. Když to trvá dlouho a sluha ještě mlčí, optá se pán: Co zde chcete, kdo jste?"

„Jako já? Já jsem prosím truhlář Trhláček ze Lhoty. Hrám taky v tomhle kuse sluhu a mám teď výstup."

Přistihnutý hříšník.—Bylo to před třemi lety. Dávali jsme poprvé ve vesničce naší „Tatínkovy juchty." Obecenstva plno, hra se nám dařila, což ,divu, že jsme byli veseli. Došlo k výstupu, v němž posílá si student Mates domácí služku Madlenku pro pivo. Matesa dával tehdá kolega K. „Řekni, že je to tatínkovi, ať to napíšou!" deklamoval dle úlohy. V tom však povstane ze sedadla v prvé řadě starý K., dobromyslný, ale spořivý jeho otec a zahřmí: „I ty jeden prachmilione, neřekl jsem ti, abys tady na mně nedělal dluhy!" Chvilku jsme stáli zaraženi, pak jsme se dali i s obecenstvem do smíchu a hráli dále.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 15. LEDNA, 1882. ČÍSLO 21.

Frederick Theodore Frelingshuysen, taj. zahraniční ve Washingtonu.

F. T. Frelingshuysen, nástupce Blainův v úřadu tajemníka zahraničního v Soustátí, byl zrozen dne 4. srpna, 1817 v New Jersey. Jeho prapradědpřišel z Hollandska sem v polovině 18. století co kazatel. Jeho syn John byl členem kongresu kontinentálního, majorem generálem v revoluční válce a pak senátorem spolkovým 1793 až 1796. Nynější ho tajemníka otec zemřel předčasně v září 30 let co nadějný právník a mladého hocha se ujal strýc jeho Theodore, vrchní návladní v New Jersey, jenž vynikal učeností i vědlavostí a byl čekancem náměstnictví presidentské ho s Clayem 1844 Mladý Fred studoval právnictví a pak věnoval se mu v strýcově písárně. — Byl předpuštěn před stolice soudní 1839 a věnoval se právnictví až do té doby. Byl ve svém státu vrchním návladním, pak sloužil co senátor spolkový po smrti Wil Wrigata 1866—1870 byl Grantem poslán za vyslance do Anglie, než nepřijal to vyznamenání a zůstal raději v senátu, kde považoval své práce za důležitější. Zůstal v senátu do 1877, kdy nastoupil demokrat MacPherson a Frelingshuysen věnoval se pak jen soukromým svým zá ležitostem. Jest ženat, má tři syny a tři dcery, jest baňák, náleží k holandské reformované církvi, jest veliký a vážný muž, skromný a přívětivý.

Jízda na plos.

Od Ferd. Schulze.

I.

ČTYRHRANNÉ, zamaštěné okénko v nízkých, někdy snad bílých, ale nyní už dávno sežloutlých dveřích mezi kuchyní a pánovým denním pokojem sloužilo svému určení tak pilně jako dnes ráno.

Nebyl-li pan Šimon Kostecký z Chvalína a na Chvalíně právě churav, což vzhledem k pokročilému věku jeho byla jen velice neobyčejná příhoda, neopozdil se ani minutou v určitý čas, v létě o sedmé, v zimě o hodině osmé všecek v pořádku překročit práh své ložnice, aby v sousedním prostranném pokoji denním zasedl k starožitnému dubovému stolku, na němž paní Rozalie už byla prostřela běloskvoucí ubrousek, postavila otevřenou skleněnou cukernička s vyrytým obrázkem poutnického kostela staroboleslavského a na vyleštěném pakfonovém táci ku položila čerstvé a hebounké domácí pečivo, čekajíc toliko za dveřovým okénkem v kuchyni, může-li svému veliteli přinésti kávu, už připravenou k jeho požitku.

Ale dnes se na Chvalíně něco přihodilo, co paní Rozalii velice znepokojuje. Kdyby za svého šestadvacítiletého hospodaření na zdejším zámku jen jedenkrát byla vstoupila do pánovy ložnice za jeho přítomnosti, nejsouc tam zavolána, dnes by tam vešla po druhé, aby se přesvědčila, proč pan Šimon nezachovává svůj denní pořádek. Než tak; člověk nemůže nikdy býti dosti opatrný, poněvadž neví, jak snadno si může zkaziti štěstí....

Pán nejde, nejde. Třeba čekati, až přijde....

V starých kyvadlových hodinách, na jichžto opýskaném, začouděném orloji jediná zlomená ručice už bůh ví jak dlouho měří bludnou dráhu mezi sporými zbytky někdejších číslic, náhle hrklo.

Přisleplý Fylax pod stolním trnožem nevrle zavrčel ze sna, pohodil hlavou a mlasknul, jakoby opovážlivého rušitele svého příjemného spánku ranního chtěl stihnouti obvyklou pokutou. Domnívalť se, že opět nějaká dobře vypasená moucha zlomyslně mu závidí a ruší poklid, jež v bezdětné tiché domácnosti, když venku mrzne a se chumelí, s kuchyňským teplem oblažuje nudnou jednotvárnou samotu jeho pokročilého věku; a neměl tak čilý interes pro rozdělení a průběh denního času, aby si byl všimnul daného znamení, že za pět minut už bude devět hodin.

Snad právě snil, kdyby těch much v kuchyni nebylo, že živobytí na Chvalíně ze všech možných variac ještě by bylo nejsnesitelnější, a probuzen chtěl vykonati sladkou pomstu za zády paní Rozalie, s kterou jen k vůli těm několika zimním mouchám žije v stálém, mnohaletém napjatí a nepřátelství. Ona sice v létě a na podzim několikrát za den vyhání tu dotěrnou nečest okny a dveřmi do zahrady na dvůr: neboť což pak jest do much letních? Tyť nejsou na světě k ničemu, leda aby padaly do polévky a do omáčky. Ale které z nich přes všechno pronásledování se dožijí prvních mrazův a prvního sněhu, jsou bytosti vyvolené, určené k tomu, aby člověku přinesly štěstí. A kde jest kdo na světě, aby už přestal štěstí očekávati? Ani osmapadesátiletá hospodyně u šestašedesátiletého starého mládence nikdy nepřipustí, že už přešlo kolem ní. Pěstujeť jeho věstce a strůjce s neunavnou trpělivostí, nedadouc se zvyklati v přesvědčení, že jemňounké, neviditelné nitky jeho nejrafinovanější zavěšují na háčky tak slabé, jako jsou muší nohy.

Že posud marně čeká na jeho zavítání, přičítá toliko nešetrnosti, kteréž poslové jeho doznávají v nejbližším okolí jejím. Proto paní Rozalie bývá také na pana Šimona v zimě mnohem mrzutější, než v kteroukoliv jinou dobu roční.

A přičinou toho zachmuřenějšího poměru mezi komnatami a kuchyní ve Chvalínském zámku jest veliká plácačka z černé tlusté kůže, přišitá režným špagátem na dlouhé rákosce. Tento vražedný stroj má býti po celý rok v pánově denním pokoji přichystán na stole hned k snídaní mezi cukerničkou a táckem s čerstvým domácím pečivem.

V letě, když v tomto pokoji hledícím na sever a zastíněném ještě až nad polovici svých čtyř nízkých oken vysokými korunami zahradního stromoví, byl lahodný chládek a když pan Šimon, uznávaje nedotknutelnost přírody, některé ty dvoukřídlé tvory, které sem ze sousední kuchyně zabluzovaly, toliko šetrně od sebe odháněl, ale nikdy nezabíjel, plácačka nikdy nescházela na svém určitém stanovisku: však od všech svatých až do svatého Josefa paní Rozálie den co den zapomíná položiti jí tam a dává se pro ni pravidelně upomínati. Těšen tím, že

Pro mně, odpovídal redaktor, vida že má dobrou karta. Já dávám dolar, vy dáte naň dva a já pak zase dolar.

Dobře, dobře, pravil venkovan nevinný a vytasil se s dvojkou. Pak sázeli a přidávali stále, až to vyhnali na $12. Venkovan smál se potutelně, že má pěknou kartu a když přišlo k zavření hry, propadl přece a redaktor vyhrál.

Venkovan se trochu zalekl a zadival se na redaktora. Hrál jste poctivě? tázal se ho.

Toť se rozumí, že ano, odpověděl redaktor. Jste mi dlužen $12.

Když to bylo poctivě, tož zaplatím. Vyňal pak umouněnou svou tobolku a vyložil na stůl papírový dvacetidolar. Redaktor mu dal $8 nazpátek, venkovan mu poděkoval za ponaučení a vzdálil se.

Redaktor pak šel hned se na tu starost napít a vypravoval jak lehce vydělal $12 na šibalovi nějakém, který bezpochyby zamýšlel jej ohnouti a stavěl se nevinným a nezkušeným, zatím ale, že byl drbaný. Konečně podal dvacetku na zaplacení, ale jak se zděsil, když mu pokladník závodu dotvrzoval, že jest to padělaný peníz papírový, že nedostane zaň ničehož. Osm dolarů i to co propil teď na radost bylo v pekle.

Ať se nastávajících nejméně 14 dní neopováží žádný venkovan přijíti k redaktorovi bez nabyté pušky a jinak nedostatečně ozbrojen.

Komedie a náboženství.

Čemu učí katol. „Hlas“ své čtenáře.

Když pozorně jen čteme ten náš český katolický „Hlas“, nemůžeme nenabýti přesvědčení, že kněží považují celé náboženství za komedii, která jim má přinésti hodně mnoho peněz a užitku, jinak, že ale o duše svěřené své nijak se nestarají, ba v duše takové ani sami nevěří, ale myslí si, že udělali svou povinnost, když od narození člověka až do jeho hrobu se oň starali, peníze na něm vydírali a dobré časy si z jeho mozolů udělali. Pak ať už jej červy v hrobě sežerou, aneb ať se stane s ním cokoli, on se jednou zpět vrátiti nemůže, aby pověděl, že byl okraden kněžími, obalamucen, ošizen, obelhán a podveden a když jest na světě tak hloupých, kteří se kněžím sami k ostřihání podávají, byl by každý kněz hodně hloupý, aby neštřihal jim s těla vlnu jejich i s kousky kůže tu a tam.

Čísla 377 a 379 „Hlasu“ líčí nám ve svých dopisech a sice jeden z Lineonville, Kansas a druhý z Pacova v Čechách od známého národovce a rozumného člověka, který ani čtvrtinu nevěří z toho, co píše náboženského. V těchto dvou dopisech ukazuje „Hlas“ čtenářům svým, v čem to katolické náboženství pozůstává, jaké radosti a jakého druhu svým věřícím poskytuje, co od něho mají očekávati a jakým způsobem oblažuje své věřící, uváděje je až snad u vytržení nebeské. A čím se to děje?

Myslíte snad, že věřící v toto náboženství bývají pohružováni v hluboké přemýšlení o ctnosti a hříchu, že uvědomí si své hříchy a ctnosti, své dobré skutky a zásluhy, své spasení a svou dobrou vůli, své předsevzetí dobré, atd. a to že v srdce jejich vleje tu nebeskou slast a útěchu, jakých pravé náboženství skýtati má?

To byste se zmýlili, milí neznabozi. Ty náboženské slasti pozůstávají v něčem zcela jiném. Ten kansaský dopisovatel Josef Prucha vypisuje ty radosti, které svět dáti nemůže následovně: „Když přišla půlnoční hodina po štědrém večeru, ponocný v kostele zatroubil, hned zazvonil zvonek u zakristie a kněz kráčel k oltáři. Za oltářem hnedle slyšet líbozvučným hlasem na flétu pískat koledu a po skončení ozvala se na jednom konci kůru pastýřská trubka a na druhém ozval se zpěv ptačí a před dveřmi chrámovými zapráskal pastýř žilou a na to se ozval tam hlas ovce. Na to spustil andělský sbor celý (to jest opilí muzikanti a zpěváci na kůru) „Gloria“ a lid zbožný unešen spustil koledy, atd.“

Právě tak líčí to pacovský dopisovatel, co náboženství katolické poskytuje za radosti: „Jaká to radost očekávati v chrámu narození nebeského krále, syna božího, Ježíše Krista. Bylo to rajské poslechnutí, na které se celé okolí naše těšilo. Mše svatá zpívána na kruchtě v jazyku českém a zpěvy pastýřské s oněmi andělskými vznášely se k nebesům. Tu byly kukačky, slavíčky z hliny, hudební zkoušky kolik neděl. Sám pan děkan Pecka u čtení mše svaté ustal a poslouchal. V kostele jak by nabil. Atd.“

V čem tedy vidíme pozůstávati tu radost kostelní a náboženskou, kterou prý svět dáti nemůže? Zvonečky a hliněné slavíčky, píšťalky a bubny, zpěvy a vejskání, pastucha s žilou prská a druhý pastucha napodobí ovce a bečí méééé! Andělé v sukních a kalhotech zpívali vesele písničky a lid celý nadšený koukal a poslouchal s otevřenými ústy, ani nedýchal, ba i děkan nechal pobožnosti u oltáře a poslouchal ty—komedie hloupé, dětinné to divadlo, které může každý si udělati všude jinde, v chlévě, neb na dvoře, v kasárnech, neb divadle, poněvadž práskání žilou, zvonění na zvonečky, pískání do hliněných slavíčků, hraní a zpívání a to vše můžeme si udělati všude a nejen v kostele.

Když jsme co malé děti chodili na pimprlata se divati, zůstal nám duch v těle státi, když dřevěný čert se ukázal na malém jevišti a dřevěného Fausta chtěl odnésti, avšak chytrého Kašpárka odnésti nemohl, poněvadž se ten znal uchrániti. To bylo napjatí, zevlování, poslouchání a radosti, když Kašpárek čerta osídil. Co to bylo jiného, nežli ta radost těch zhloupl'ch lidí v kostele. Někdo jim zabečí před kostelem a oni se divi; někdo zapíská na kůru na hliněného slavíčka a oni jsou u vytržení; někdo zapíská na flétu za oltářem, a oni se mohou zfanfrněti náboženou radostí.

Co jest toto všechno? Jak tomu říkáme? Nijak jinak, nežli komedie a dětinské hračky a pakli si náboženství zakládá na takových hračkách a takovými budí člověka ku vzdělanosti a pokroku, pak jest arci na špatné cestě a když „Hlas“ chce katolíky americké přiměti k tomu, aby takové staré a hloupé komedie dělali také zde, svádí je s cesty rozumu a slušnosti a dělá z nich buď malé děti aneb blázny. Tolik o tom myslíme a nic více.

Takové komedie nazývá chudinka Josef Prucha „radostmi, které nám svět dáti nemůže.“ Což nebyl nikdy v pimprláckém divadle? Což nikdy se nedival na opice v kleci neb na provázku tančící? Což neviděl nikdy medvěda kolem hole tančiti? Což nikdy neslyšel hráti a zpívati veselé písničky do kola? Chuďák takový katolík. On pak myslí, že když se naučí bečet béééé, že už je to radost nebeská, kterou svět dáti nemůže. Až prý to bude zavedeno všude, „země jedním bude rájem celá“, píše dále Prucha. Až budou všichni takovými obcemi bezhlavými, jaké z věřících kněží nadělati zamýšlejí, pak bude ráj jejich. Nebudou pracovat, nebudou se dřít, nebudou se starat, nebudou se čerta bát, budou jen bečet všechny, hlinění slavíčkové jim budou pískat, pastuchové jejich velební budou na žily práskat a do kožichů jim někdy prášit a budou jim hrát a pískat, jak oni mají tančit a to bude ten ráj katolický, kterýž prý „nám pámbů už co nejdříve popřeje a vyplní naši žádost!“

To srdečně přeje dopisovatel nejen redakci „Hlasu“ ale i všem čtenářům a pak děkuje redakci za to krásné a poučné čtění které čtenářům podává, mysle si jistě: a tohle moje, co já jsem jim podal, jest to nejkrásnější a nejpoučnější, což redakce „Hlasu“ také stvrzuje a ku poučení i obveselení mysle uveřejňuje.

Nuže milý čtenáři rozumný, což říkáš těm radostem náboženským, jaké kněží umějí připravovati svým ovečkám? A co tomu říkáš, jak jsou ty ovečky spokojené se vším tím nejchudším, co jim ti jejich pastýři připraví za to, že je smějí ostříhávati ze vší jejich vlny? Jest to podivné hospodářství, to kněžské v kostelích, ale bude trvati a pevně vlásti, pokud bude ještě takových vrtohlavých, lidí, že jsou horší ovcí a lezou střihači sami do rukou. Kněží nepominou, pokud nevymrou všichni věřící v ně. Až přestanou věřící snášeti jim, přestanou oni tloustnouti a mladé míti a bude pak po vší kněžské neplese a nemravnosti a lid nebude míti více zaslepovatelů a svůdců, oděračů a otrokářů duchovních, nýbrž bude se nalézati na rovné a jasné cestě ku svému blahobytu. Pak až se tomu rozumnému lidu někdo vystrojí jako paňáca, neb jako kněz u oltáře a bude chtíti vybírati peníze z jeho kapes, pošlou takového do blázince a bude po všech náboženských komediích a komediantech.

Světélka.

§ Známe jen jedinou ženskou, která když mimo ni jde jiná vystrojená ženská, neohlídne se za ní, aby si neprohlídla její parádu od hlavy do paty a ta jest—Indiánka před krámem tabáčnickým.

§ Na jižním konci města jedna dívka poděkovala mužskému, který ji v pouliční káře postoupil místo. On se do ní zamiloval a vzal si ji. Má $400,000 jmění. — Uveřejňujeme tuto leč jen proto, aby se z ní učily ženské na pouličních kárách bytí zdvořilými.

§ Ten, co nosí na vrchu ty nejtěžší a největší řetězy, nemá na jich konci buď žádné, neb jen stříbrné hodinky a zloději si takového zapamatují, aby jej nenapadali.

§ Kolik kočárů pak si budete přáti ctěná paní, ku zavezení zármutku svého? táže se pohrobník vdovy v den pohřbu v Deadwood.

§ Bostonský obchodník jeden se oženil a odjel na líbánky na cesty. Vrátil se za tři měsíce, ale bez ženy. Když se ho ptali přátelé, kde že byl, že v Indiana. A co že se mu tam tak líbilo? Soudnické poměry. Dostal tam lehce rozvod, pravil.

§ Povídal Emáček mamince: Viď maminko, že jsem hodnější chlapec teď, co chodím do školy?—Toť se rozumí, že jsi, odpovídala maminka. — A viť, maminko, že mi také více důvěřuješ teď, nežli dříve? — Právě že, beránku můj. — Vidíš ale maminko, proč pak necháváš přede mnou teď nakládané ovoce celý týden v komoře zamčené, jako dříve? Což myslíš, že bych je snílsal?

§ Bedřišek seděl za teplého letního večera u okna a hleděl na jasnou oblohu hvězdnatou, kde se třpytilo na miliony hvězd. Konečně probral se ze svého zamýšlení a tázal se ukazuje na ty hvězdičky: Maminko, co jsou to? —To jsou, synáčku, pámbíčkovy lampičky, které v nebi andělíčkům svítějí.—Jeminánečku, odpovědělBedřišek, to se musí v nebi spotřebovati každý den sirek!

§ Kazatel jeden v Yorkshire, jenž rád dlouho kázával, spozoroval nedávno tři neděle po sobě, že se mu ku kázání dostavili tři hráči a světáci, kteří jakživi do kostela nechodili. Nemohl to ani pochopiti, co je do kostela jeho vede a co je asi obrátilo na víru. Když už po třetí přišli, zavolal si jednoho z nich, kterého nejbližeznal, stranou, co že jej do kostela přivádí tak pravidelně?—Velebníčku, dnes jsem udělal zde výborný obchod.—Obchod? táže se udiven kazatel. Ano, vsadil jsem se s dvouma druhy, že tři kázání po sobě u vás budou trvati přes 50 minut. Vyhrál jsem.

Ke požáru vídeňského divadla.

od Jos. Bartoše.

OHEŇ! zazní hlas s jeviště,
lid se zvedá, utíká;
epona se prolamuje,
plamen dravý vyšlehuje;
vákol všechno polyká.

Hrůzný křik otřese vzduchem,
svoje svého popadá;
srdcelomné vidět zjevy,
opuštěné křičí děvy,
bez ochrany dítě lká.

Na své milé otec volá,
jedno k sobě přivine;
plameny se rozlévají,
ženy strachem omdlévají,
ach, tu smrt je nemine.

Osud okamžikem váhá,
dále světla nesnese;
k východům se davy valí,
v dým a oheň vše se kalí,
výbuch zděsí otřese.

Světla zhasla, chodby tmavé,
hrozné vládne zděšení;
bratr sestru zadržuje
ku předu se protlačuje
a od nikud přispění.

Zoufale se každý hrne,
volá strašně sevřený;
hlavy nad hlavy se vlní,
východy se tedy plní,
kdo klesne, jest ztracený.

Oheň vášný už se blíží,
v lidské čtená hromady;
dým se valí, nářek dusí,
zahynout zde každý musí,
ach, tu není porady.

Trámy všudy povolují,
střecha v hloub se sesuje;
i umlkne nářkání,
smrtí jen se oheň brání—
žal však náš tu panuje.

Plač Jeremiáše Pivničky,

sládka bez ledu. Modí se k Ameriky.

Popatři, Hospodine, na trápení sládka svého, neboť nesnížil se dosud teploměr. O když mi ledu dá, by pivo mé čírné bylo křišťálové i studené? Kviliti jistě bude země česká a sklepy její seschnou se bez vláhy na křížaly, smutek ponese se mezi lidem a naříkání sládků vzejdeť. A odňata bude od „decry Plzeňské“ všeliká vnada chladivá: knížata hostinská podobni budou bruslařům, kteří, nenalezajíce klouzaček, se sklopenou hlavou jak květiny zlomené plouží se domů. I nejznamenitější ze sládků rozsýlati budou posly pro led do Šumavy hustě a na Krkonoše strmé; sami přijdouce do Podskalí a na Krkonoše strmé; sami přijdouce do Podskalí a stě a na Krkonoše strmé; sami přijdouce velmi. I ledaří hladoví přikryjí hlavy své, neboť nemají výdělku na svátky. Tvůj pak byt, Jeremiáši, jest uprostřed lidu dovádivého: pro žert ještě posmívati se budou tobě. Anobrž i host v kopodě, když ochutná, opustí ji: neboť nebude piva dobrého. A hostinští modlíce se k teploměru hrabati se budou v kalendářích a hltati zprávičky o změně povětrné: „Žádný mráz, pane kmotře!“ naříkajíce. Takto však pravil ve skutcích svých spravedlivý Hospodin: „Že tak *přílíš* milují *vodu*, tečiž jim volně ve Vltavě a nezamrzej, dokavad nepolepší se v hříších svých!“ Amen.

ZAČÁTKY KŘESŤANSTVÍ.

Dle Edwarda Gibbona. — Podává Josef Bartoš.

I.

Křesťanství rozloženo jest mocně po celém vzdělaném světě a má velikého vlivu na všechny vrstvy člověčenstva. Pozorujeme-li, jak na statistic apoštolů této víry všechna pásma zeměkoule probíhají, jak se mezi bělochy, černochy, rudochy, vůbec mezi všemi národnostmi světa krásné a velebné budovy k bohoslužbě staví, považíme-li, jak ohromná musí být částka peněžitá, aby vydržela statisíců hlasatelů víry, jich chrámy a vše, co s tím spojeno, ustrneme nad podnikem tak ohromným, nad tímto nejmocnějším spolkem na světě a v udivení budeme se tázati, zdaž to božské požehnání, jež bdí stále nad církví touto, ji šíří a ochraňuje aneb zdaž to dobře zorganisovaný, spravovaný spolek původu zcela lidského a světského, jako jsou společnosti železniční, peněžní, parolavební a j. Otázky tyto těžké a zamotané nemůže nám nic lépe zodpovídati, nežli dějiny počátku víry křesťanské a proto povedeme čtenáře tímto knížmi zahalovaným a mnohému snad neznamým polem, aby pochom se pole toto zúrodňovati napomáhalo mimo slunce, znal kdy a kde, do jaké půdy a jaké semeno se selo, a dešť a rosu, než nebe stejnou měrou vždy a nepetržitě, stejně spravedlivě i rolím žili věrám ostatním popřávalo. Pojednání toto zakládáme co dějepisné části na velikém anglickém díle „A story of the decline and fall of the Roman empire od Edward Gibbon."

Budeme se tedy nejprvé tázati, co bylo toho příčinou, že se křesťanství dobylo takového vítězství nad ostatními tehdy dobře upevněnými náboženstvími.

1. První příčinu podala horlivost židů. Když víra Kristova, tehdy malá, nepatrná, nepovšimnuta, první kořínky zakládati počala, panovalo kolem ní mnoho jiných vír a pověr, které se vespol nenáviděly, ale přece jedna druhou trpěly a se snášely, ba často od jedné k druhé přecházely, takto se mísice a snášenlivost jeden k druhému upevňujíce. Jediný byl jen lid, jenž se všemu spojení s ostatním lidem opřel a je zamítnul. Byli to židé, kteří pod panovníky assyrskými a perskými úpěli mnohá léta co nejopovrženější otroci jejich, až konečně vyběhnuli ze zátiší pod nástupci Alexandra a množice se ku podivu silně obrali na sebe brzy pozornost ostatních národů. — Rozeznávalit se od jiných národů svou tvrdošíjností, s kterou udržovali zvláštní své obřady a nespolečenské způsoby, vyznávajíce směle neb aspoň chovajíce tajně neusmiřitelnou nenávist ku všemu ostatnímu pokolení lidskému. Utiskování, přemlouvání ani příklad sousedních národů nebyly v stavu vmísiti do židovství uhlazené bájesloví Řeků. Dle zásad svých trpěli Římané všechnu bohoslužbu a tedy i židovskou pověru, ač jí opovrhovali. Císař Augustus šel židům vstříc tak daleko ve své uhlazenosti, že rozkázal, aby se v chrámu jeruzalemském obětovalo za jeho zdar, ač ten nejnižší potomek Abrahama byl by stál se povrhelem celého židovstva, kdyby podobnou vzdal úctu Jovíši, bohu Římanů. Když Kaligula rozkázal, aby jeho socha postavena byla v chrámě jeruzalémském, povstal jednohlasně narod židovský proti takovému rouhačství a byli pohotově obětovati raději své životy, nežli připustiti toto znectění svého chrámu. Jak silně viseli na zákonech Mojžíšových, tak silně nenáviděli jinověrce.

Tato tvrdošíjná, nepoddajná vytrvalost židů stala se brzy směšnou a nenáviděnou a jest patrno, že se náboženství židovské hodilo dobře pro obranu, nijak však pro šíření mezi národy sousedními. Byliť oni národem vyvoleným, jemuž bůh na hoře Sinai v průvodu hromobití zákony dal, byliť oni národem tím jediným, k vůli němuž božská prozřetelnost za hodné uznala zastaviti běh hvězd a vln mořských, byliť oni jeho vyvoleným lidem, kterýž Jehovah otcovsky chrání a žárlivě od všech ostatních národů lišil a vyznamenával. Dobyti země Kanaan bylo doprovázeno tolika krveprolitím, že vítězní židé zůstali na všechny časy nesmiřitelnými se svými sousedy. Jim bylo zapovězeno uzavírati sňatky a spolčovati se s jinorodci, jakož i brání jich ve své kongregace, oni ani nehlásali víru svou národům jiným, neboť se domnívali, že jsou jedini dědici království božího, jemuž by ceny ubylo kdyby sdíleno bylo s jiným lidem. Zde tedy vidíme na jedné straně pohanství, jehož nesmysl se čím dál tím zřetelněji nahlížel a na druhé straně židovství s jeho odstrašujícími, nelidskými, nespolečenskými způsoby a obřady. Za těchto okolností nabídnulo se křesťanství světu ozbrojeno silou židovského zákona a přece osvobozené od jeho okovů. Víra v jednoho boha byla hlásána i věřeno, že bohem poslání byli Mojžíš a proroci, tak jako se to věří v náboženství židovském. Dávné a mnohé předpovědi připravovaly lid na přijití spasitele, kterýž byl líčen více co král a vítěz nežli prorok, mučenník a syn boží. Tento obětovav se na kříži za celé člověčenstvo smířil takto boha, uznány byly oběti pálení zvěře a ovoce za nepostačitelné a nedokonalé a vzaly tak svého konce a nastala čistá duševní bohoslužba, hodící se pro všechny třídy i kraje člověčenstva. Slíbení božské milosti nebylo více obmezeno na potomky Abrahamovi, ale hlásáno a nabízeno otroku i pánu, Řekům a židům, vzdělancům i surovcům. Každá možná výsada byla hlásána přívržencům této nové víry, jež by je od země k nebi poutala a k horlivosti rozněcovala a celé člověčenstvo vybízeno s pravou velkodušností a nesobečností, aby přijalo toto velebné poselství. Stalo se i svatou povinností každého na křesťanství obrácného šířiti víru svou mezi přátelí a známými a varovati je, že bůh všemohoucí jejich odepření jako zločin trestati bude. Trvalo to však dlouho a bylo to i těžkou věcí, než se tento malý a slabý houfec křesťanů vysvobodil ze svazku synagogy. Židovští obrácenci, kteří věřili v Ježíše, co na toho dávno slíbeného spasitele, otili ho jakožto pro oka, učitele etnosti a náboženství a drželi se tvrdošíjně židovských obřadů i snažili se, aby je též na ostatní křesťany přenesli. Tito židovští křesťané dokazovali, že je zákon Mojžíšův božského původu a tedy nezměnitelné tak dokonalý, jako jeho božský původce. Oni hlásali, že kdyby bůh, který je věčně ten samý byl chtěl zrušiti tyto svaté obřady, jimiž se vyznamenával jeho vyvolený lid, že by je byl sám odvolal tak zřetelně a slavně (totiž s velkým hromobitím), jako je prohlásil; on by byl rozkázal, že tyto zákony jim dané mají trvati jen do příjití mesiáše, který pak lid vyučí víře a bohoslužbě dokonalejší; že by byl spasitel a jeho apoštolové, kteří stvrdili tyto židovské obřady svými příklady, ohlásili světu zrušení těchto starých obřadů, aniž by byli trpěli, aby se křesťanství tak mnoho roků udrželo ve smíšenině s vírou židovskou. Z toho tedy patrno, že počátek křesťanství nebyl nic jiného, nežli uvolněné, rozumnější, bratrštější a lidštější židovství.

Istoczy

často již řek' v božském klidu,
že je nepřítelem židů,
že chce Israele syny
poslat zpět do Palestiny.
Je to dobře, tak se tužit;
zapomenout nesmí však,
že se nebudou mít pak
Maďaři od koho dlužit.

O mikulášském trhu.

„Milostpane, koupěj čerta!"
volá mladé děvče skromně.
„Děkuji vám, já jsem ženat
a mám čerta dávno v domě."

Tak vida: Vídeňáci mohli se utlouci pro Sáru Bernhardtovu, a v Oděse zas mohli utlouci jí!

Na staroměstském náměstí mají býti založeny nové sady, prý zas ajlantové a to hlavně z té příčiny, aby mráz neměl v Praze dlouhou chvíli, když už jest hotov na Václavském náměstí.

Diplomatům prý se daří:
na všech stranách se to vaří.
Bystré oči mají čuch,
že zas čím si páchne vzduch.
Bude to zas bez odporu
tam ta „mrcha" na Bosporu..

V Kamenici nad Lipou byl prvním šupákem Pán Bůh. Aspoň o tom svědčí první řádka v „Seznamu šupáků", jež zní: „S Pánem Bohem počato."

To je zcela moudré, že bude sbor pražských hasičů rozmnožen. Aspoň, až zase chytne nějaké divadlo, bude moci směle polovička jich jít na pohřeb neb za hotkami.

„Maminko, ten Mikuláš byl podobný tatínkovi." — „Proč pak?" — „Inu měl zrovna tak červený nos...."

Moudré napomenutí.

Maminka měla zkažený žaludek a chystala se ještě jísti po večeři jablko. Tatínek ji to zrazoval: „Co pak ti napadá, chceš si žaludek zkazit ještě víc?" — Maminka: „No, jedno mi snad neuškodí." Dceruška (ležící už v postýlce): „Ale maminko, poslechni přece tatínka a dej to jablko mně."

Přese všechno popírání

děje se v Čechách ubohým Němcům bezpráví do nebe volající a páchají se na na nich ukrutnosti hrozné, jakž opět i několik následovních věcí nevývratně dokazuje:

U Primasů uříznuta německému technikovi noha—husy a předložena mu na talíři!!!

Aronu Mumelesovi nasálátili u jakýchsi Hovorků tolik—obilí, že ani nestačil voziti.

Jakýs drvoštěp zámyslně šlápl na nohu němkyni, právě když chtěla vklouznout—do kanálu.

Před několika dny namazal jeden výrostek německému profesorovi—v holírně hlavu pomádou.

Pánovi, po nábřeží se klidně procházejícímu, byl sražen cylindr s hlavy větrem východním, teda ruským(!)

Na Příkopech byl člen zdejší „Teutonie" pověšen—fotografem do skříně.

Jistý agent považlivě se poranil při ořezování kuřích ok nožíkem, v českém skladu koupeným. A jeden německý profesor byl by se málem zalkul při polykání buchet, jež byly připraveny podle „České kuchařky."

Čtveráctví ruského cáře Mikuláše.

Car Mikuláš cestoval často tajně, aby ho nikdo nepoznal, provázen toliko jedním jenerálem. Cestoval obyčejně na poštovských vozích.

Jednou dostal se při podobném cestování na poštovskou stanici, z níž dále bylo velmi nepříjemno cestovati. Do stanice následující trvala jízda tři hodiny, kdežto pěšky vykonati bylo lze cestu mnohem pohodlněji a dříve. Car rozhodl se jíti pěšky. Šli tedy s jenerálem a přišli brzy do lesa; ale v lese dostali se náhle k ohromné — bařině, kterou nebylo lze obejít. V tom spatřili, kterak se z druhé strany brodí sem nějaký sedlák.

„Což nelze bařinu obejít?" táže se car.

„Nelze."

„A kterak tedy lidé dostávají se na druhou stranu?"

„Bařinou."

„Přenášíš snad tudy?"

„Ano," odpovídá sedlák.

„Dostaneš 10 rublů přeneseš-li mne."

Sedlák je spokojen, i přenese neznámého cestovatele.

„Přenes ještě mého společníka, dostaneš i za to 10 rublů."

Sedlák vezme na záda i jenerála. Když je s ním asi uprostřed bařiny, volá car: „Dostaneš 50 rublů, shodíš-li se sebe břemeno!"

„Sto rublů dostaneš," volá jenerál, „doneseš-li mne na sucho."

Sedlák učiní krok do předu, však car již opět volá: „Dostaneš 200 rublů—shoď jej."

Sedlák se rozmýšlí.

„Pět set rublů dostaneš, přeneseš-li mne," křičí jenerál.

„Osm, set rublů, pustíš-li ho", volá zase car.

Sedlák začne klepat hřbetem a již již pouští jenerála do vody, když tento tisíc rublů za přenesení slibuje.

Sedlák učiní několik důkladných kroků a jenerál je na suchu. Jdou dále do poštovské stanice a sedlák je doprovází. Tam vyplacena mu řádně odměna.

Jenerál zapíše nyní na carův účet vydání:

Za přenesení cara přes bařinu..... 10 rub.
„ „ carova společníka přes bařinu....1000 rub.

Co říkal účtu tomuto car, snadno lze si domyslit.

Ze srbského.

Fata morgana.

Už Němec ani životem
prý v Čechách není jist —
tak čtenářům svým věřícím
dnes mnohý hlásá list.

Ba tak je Němcům v Čechách zle
a úzko moc a mne,
že volají v svých úzkostech
i vládu (!) na pomoc.

Však vidím jejich nezbavi
je vládní ochrana;
jest neblahé to vidění,
jen — fata morgana.

To jenom obraz opačný
zří páni z oněch dob,
kdy úsilovně kopali
českému lidu hrob.

A vrstva, v níž je paprsky
té pravdy přelomí,
by obraz daly zvrácený,
jest—jejich svědomí.

Jen s pravdou ven!

Historka s dodatkem.

Mladý pán přišel do společnosti a velmi se chlubil, co vše na svých cestách byl zkusil. Mezi jiným pravil též, že nedaleko Brém jest místo s ozvěnou tak hezkou, že pronesené slovo devět a devadesátkrát opakuje. Někteří z přítomných se smáli, jiní se divili, ale jistá dáma prohodila:

„Což to není nic. V okolí mého zámku Choisy-mademoiselle náleží se ještě chytřejší ozvěna. Když ráno vykročím do zahrady a zavolám: Bon jour, ozvěno!“, tu ona mi odpoví: „Děkuji pěkně, milostivá hraběnko!“

Zahanbený pančíček odešel ze společnosti, provázen jsa všeobecným smíchem.

Zmínka o zámku Choisy-mademoiselle oprávňuje tuto anekdotu k historické důležitosti. Ona dáma nebyla žádná jiná než-li pověstná hraběnka de Mailly, co do času první milostnice Ludvíka XV., blahé paměti. Řečený zámek dostala od svého královského příznivce, jenž zaplativ zaň kněžně de Conti drahý peníz lidu, upravil ho s přepychem vskutku královským.

Ale abychom se vrátili k zabanbenému pančíčkovi.

Hned za dveřmi přísahal u sebe, že ode dneška nepromluví lživého slova. Bylo to považlivé rozhodnutí, pomyslíme-li na tehdejší falešné poměry dvoru versaillského, ale uražená ješitnost jedná již, jak známo, slepě a bez rozmyslu.

Z jara r. 1740 honil král Ludvík v boulogneském lesíku, načež byla uspořádána v zámku LaMuette skvostná večeře. Zde poprvé objevila se Paulina Felicita, mladší sestra hraběnky de Mailly, přišedší sem v pevném úmyslu zbavit vznešenou sestru svou královské milosti. Vévoda Richelieu, pravnuk kardinála stál jí k ruce. Po jídle uspořádána jest hra o zástavy, při níž se Ludvíkovi naskytla příležitost okusiti sladkosti rtů roztomilého tohoto stvoření. Poněkud již trknutý Ludvík líbal sličnou Felicitu tak upřímně, že sama hraběnka nad tím se zarazila, kdežto Felicita, přijmajíc znakavé tyto důkazy panovníkovy lásky, v duchu již jásala, že dosahuje, o čem dávno snila. Majíc na zřeteli, že železo musí se kouti, dokud je žhavé, umluvila se po straně s vévodou, že hraběnku—opijí.....Podařilo se. Hraběnka přijímala od vévody z Richelieu láhev champanského za lahví—a v malé chvilce sklesla k zemi, odkudž na pokyn vévodův ihned donesena byla do svých komnat. Sličná Paulina měla pak otevřenou dráhu.

Na svého pančíčka jsme opět zapomněli.

Druhého dne, když se de Mailly ze své opičky prospala, dala si hrdinu této drobnůstky zavolati; byltť včerejší hře přítomen, i chtěla zvěděti, co se dále dělo.

„Hraběnko“ červenal se mladík, „sotva vás odnesli, vyskočila sličná Paulina králi na klín a líb ho jej tak vřele, že i on nemohl dlouho odolati a opakoval na vzájem totéž. Hráli jsme ještě hodinu, načež unavený král prohlásil zábavu za ukončenou. Sličná Paulina, jásajíc nad svým vítězstvím, následovala krále—“

„Dosti!“ vzkřikla de Mailly, zlostí zbrunatnělá, a historie dodati více nemůže, nežli, že pánaček, dříve lživý a nyní pravdomluvný, v osmačtyřiceti hodinách—za temné noci—odpraven byl hluboko pod vzdušným Versaillem. Zda na rozkaz Ludvíkův, nebo dle přání de Mailly, nebo k vůli sličné Felicitě, nemáme práva se hádati.

I potvrdila se opět průpověď, že s pravdou nejdále dojdeme!

Do Berlína. Nebojte se, že císař Vilém tak brzy umře. Umírající modrají od nohou nikoli od nosu.

Slovo v čas.

V okamžiku tomto pomýšlí celý svět na reformy, jaké by se zavésti měly k zamezení požárových neštěstí v divadlech, s čímž my souhlasíme úplně. Aby však divadelní obecenstvo stálým uražováním opravdových návrhův arad nerozbrukalo se ještě více, než jak beztoho už se stalo, dovolujeme si podati několik méně hrůzostrašných pokynů, jichž by slavné správy divadel též si měly všímnouti na prospěch svůj i obecenstva. Na př.:

Ředitelstva vybýbejte se vypáleném repertoiru.

Veškery ženské síly, které hrou i plamenným zrakem rozněcují, buďtež pod zvláštním dozorem pánův k tomu ochotných.

Zahořet láskou k baletkám neb dokonce za nimi pálit, dovoluje se jen mimo divadlo.

Se zápalem hrát smí páni herci jenom tenkráte, když jiní vedle nich plavou, aby bylo vždy dost vody po ruce.

Každý hasič budiž na své stanoviště ne-li přibit, aspoň přilepen, by nemohl odpálit, když je ho nejvíce zapotřebí.

Reservoiry nechť jsou příště místo vodou naplněny pivem, by hasiči spíš si jich všímali a hleděli.

U plynovodů buďtež zařízeny místo kohoutků mosazných uzmažené neb pečené, u kterých, 60krejcarový jich dohlížitel zajisté rád se pozdrží.

Drátěná opona svěřena buď osobám, které nejsou nadrátovány.

Hlava nejvyššího dozorce ať visí někde na příhodném místě, aby se neztratila, když je jí nejvíce zapotřebí.

Konečně mějž každý navštěvovatel divadla u sebe visitku a fotografii svou, jakož i zpovědní cedulku a kšaft na důkaz, že před cestou do divadla všechny své záležitosti uvedl do pořádku.

Podle velkých básníků.

„Máte ženu jako růži,
panovnici mezi kvítím!“
„Pravdu díte, drahý muži:
denně její trny cítím.“

Novoroční.

Četl rok, kam vše, co vzrostlo, lítá,
Kde jen dobrých skutků hvězda svítá,
Kde jen vzpomínání panuje,
Odkud hejno zlých se vzdaluje;
Tam i rok ten zašlý na věčnost se snes:
Bude hlásat slávu vašich skutku,
Co kdo na svět dobrého neb zla přines.
Protož srdcem jarým,
Jako rokem starým —
Vichřici i bleskům
Vzdorujte i třeskům!
Bludy v kotle snášejte,
Moudrost napalte,
Bludy podpalte,
Času nemařte,
Kotel zaškvařte,
Ať si horký pot,
S čela točc vhod.
Vy jen škvařte, palte a snášejte!
Za odměnu mějte pak své blaho:
Ono vám nepřijde drahno.

Douška: Přál by Vám po smrti nebeské království, jest to ale zbytečné, toť Vám bude dáno, neb do pekla přijmat nebude, žádný redaktor neb vydavatel. Ďábel přijal prý jedenkráte novináře do věčného ohně a od té doby žádného více; ouť prý se tam rve pořáde s neplatičími odběrateli.

Theodor B. Melzer.

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 22. LEDNA, 1882. ČÍSLO 22.

T. O. HOWE.

vrchní poštmistr.

Timothy O. Howe, bývalý spolkový senátor z Wisconsinu, který jest nástupcem Jamesovým co vrchní poštmistr a člen kabinetu presidentova, byl narozen 7. února r. 1816 v Livermore, okres Oxford, Maine. Dostalo se mu vzdělání akademického a pak studoval práva. Usadil se v Redfield a hned zajímal se politiky, tak že 1845 už byl zvolen do sněmu státu Maine. Pak se odstěhoval téhož roku ještě do Green Bay, Wis., kde 1850 zvolen za obvodného soudce. Po 5 letech podčkoval se z úřadu toho. 1861 byl zvolen za senátora spolkového z Wisconsinu a byl pak zase zvolen, slouživ v senátu až do roku 1879.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Bruno ve Wittenberku. 1586—1588.

Spějeme teď do Wittenbergu, kde jest ta bohabojná universita, která od dob Lutera až dosud zůstala pravověrnou skrz na skrz. Kolem městá teče Labe. Jednoho rána plula tu značně veliká lodí po vlnách jeho. Na té nalezala se pestrá směsice lidí, kteří podnikali výlet. Byli tu wittenberští studující, děvčata, profesoři, plavci a jeden neznámý, všechno vesele pohromadě. Dovádělo to, zpívalo a hrálo si všechno vespolek, ba i postříkovaly se děvčata s chlapci na vzájem a teprvé když už se všichni nabažili dovádění rozmarného, a utichali, bylo slyšeti rozuluvu vážnou profesora lékařství a hvězdářství, pana Strubiuse, kolem něhož seřadilo se několik vážnějších studujících.

Máme to zlé časy, věru, vykládal učený ten profesor. Svatá naše víra, pro kterou jsme byli tolik vytrpěli, jest zase v nebezpečí. To drzé Kalvinství, které muselo nejinak nežli z čertovského semene povstati na zemi, zvedá opět svou pekelnou hlavu. Pokud byl na živu starý pan kníže a vykonával spravedlnost neúprosnou nad každým kdo se opovažoval odchylovati se od pravdy luterského náboženství, tu jsme měli kázeň v církvi přísnou a svaté obřady se vykonávaly ochotně na všech stranách. Co ale nový pán zde vládne a byl se vzdal „formulae concordiae,“ této listiny pravověrnosti, na které pracovali nejučenější muži a nechává hlásati slovo boží i takovým lidem, kteří na formuli tu neskládali přísahu. jest se svatou vírou luterskou zle a není divu, pakli nepřížene na nás hospodin mor a hlad, válku a nepokoje, když sedí u vesla přívrženci pekelnictví Kalvinova.

Mínite snad tajného radu pana Crella, pravil jeden studující. Bůh žehnej tomu šlechetnému pánu! On jest tak laskavý a dobročinný a smiloval se také nade mnou. Ani bych nemohl zde na akademii meškati, kdybych byl od něho nedostal nadaci. Na toho muže—to pravím přede všemi—nenechám ničehož dopustiti.

Taková jest mládež, bručel hvězdář; pamatuje jen a jen na sebe, byť svatá a pravá víra při tom hynula. Všechni tyi staré hříšníky a kacíře, kteří seděli v žalářích a měli tam také shniti za to, že odpadli od svaté víry, on propustil na svobodu, ba někteří z nich zase požívají cti někdejší své. A i jejich hlava, ten Peucerus, který se zřejmě přiznává ku kalvinistům, chodí svobodně mezi námi, jako jiný člověk.

Račte jen uvážiti, vaši laskavosti, pravil zase jiný studující, že necheeme přece následovati papeže, který pronásleduje luterány a protož nebudeme přece také pronásledovati kalvinisty.

To jste už v tenatech bludu uchvácen, odpověděl Strubius, pakli se domníváte, že jest to obé jedno. Od jha antikristova jsme se osvobodili, poněvadž jsme v něm poznali proroka lháře, jenž nám písmo překrucoval; ale kalvinisty musíme nenáviděti stejně, poněvadž i oni se od písma vzdalují a klání se bohu, kterého si sami udělali.

Což bychom ale měli nenáviděti, tázalo se jedno dospělejší děvče, když přece Kristus byl jen láska a hlásal lásku.

Co to ta holka štěbetá? pravil profesor, ohlížeje se po děvčeti. Což není víra sama v sobě spásonosnou? Ne ten bývá znovuzrozen v pánu, kdo jen miluje, ale ten kdo věří. Snad bys ty, děvče, nechtěla někoho milovati, který by nevěřil ani na slovo boží, ani na Pána Krista a ani na nesmrtelnost hříšné své duše?

II.

Oslovená, jmenem Anička, dcera provazníkova, sklopila zraků a šeptala: Což může být takých hříšníků? Jak bych mohla takové milovati, když náležím přece svému pánu bohu!

Tu to vidíš, odpovídal učenec starý. A zdali takových lidí stává, táže se to nevinné děvče. To bys měla znáti sociniany, neb divoké pohany, kteří rozhodně popírají, že by byl Ježíš jedno se svým nebeským otcem. Tys ještě nebyla daleko za těmito zdémi, ale ve světě je mnoho—mnoho pohanství.

Při tom povzdechl učený profesor; vytáhl z kapsy veliký věneček, který mu hospodyně jeho na cestu upekla a zahálel svou mrzutost zajídáním ji. Děvčata pak spustila veselou píseň, studující přizvukovali jim.

Zatím několik bujných hochů při jiné zábavě jalo se houpati s lodí, že se hodně kolísala, až starý profesor učeně vykládal, že dostává „vertiginem“, což znamená závrať. Ale hoši neustali, až pojednou zhoupla se lodice značně naložena a obtěžkána tak silně, že provazníkovic Naninka, která se přiblížila k samému kraji, s výkřikem děsným spadla do vody.

Profesor vyskočil uděšen a vykládaje na spěch, on že plovati neumí, pobízel hochy aby spěchali spasiti jednu duši od záhuby.

Nežli však kdo toho napomenutí uposlechl, už se octil ve vodě neznámý onen, jenž nedaleko od místa seděl, kde děvče do vody spadlo a hnedle popadl děvče do náruči, ano právě se potápělo. Znaje dobře plavati, přinesl děvče až k lodičce a ostatní mu pomohli ji vysaditi nahoru. Byla už bez sebe, neb jistě spolykala mnoho „andělíčků“ a neměla daleko do utonutí. Když mladý ten muž z vody na loď vyléval, podíval se mu profesor Strubius do tváře a poznal v něm jednoho z těch kletých kacířů a nevěrců. Nebyl to nikdo jiný, nežli nám známý Giordano Bruno.

Zatím jedna z matron na lodí ujala se Aničky, natírala ji spánky a dělala vše co uznala za potřebné, aby ji zase k životu vzbudila. I povedlo se ji také a Anička hnedle otevřela oči, táže se, co že se to s ní bylo stalo. Matrona ji vypravovala, že by byla již teď dcerou smrti bývala, kdyby nebyl tamten hezký pán za ní skočil do vody a ji nevytáhl na loď zase. Anička sledovala prst ošetřovatelky, když tato ji ukazovala její zachranitele a hluboce se zarděla, když setkala se se zrakem jeho. Přikročila později k němu a políbivši jeho ruku, nežli se toho nadál, děkovala mu vřele, p. žehnání boží mu slibujíc za jeho dobrý čin na ní vykonaný.

Bruno odpověděl: Jen mi nemluvte o svých dikách a o odplatě boží. Když jsem vás viděl spadnouti do vody, musel jsem za vámi, ať už by to dopadlo s díky neb odměnou tak neb jinak a v tom už je odměna boží dostačitelná, že jsem vás mohl zachrániti. Více si nežádám. V srdci cítím se blaženým a na tom přestávám.

——(Pokračování.)——

Na d-n díku-činění.

„Ženo—(hik)—nebuď a nezlob se (hik)—já ti nesu—jede—jedenáct krocanů.“ — „Jedenáct? Vždyť já vidím než jednoho.“—„Nu to jsi slepá. Já vím, že jsem jedenáctkráte padl a pokaždé jsem zvedl jednoho.“

A. „Skutečně, mnohý pes ví mnohdy více než jeho pán“.—B. „Ano, já sám mám takové zvíře.“

Jízda na ples.

Od Ferd. Schulze.

Pokračování.

Paní Rozalie, jakmile časně ráno v pánovu denním pokoji nejkrásnějším tvrdým dřívím zatopí v kachlových kamnech, kamž se vejde čtvrt sáhu najednou, hned postaví cukerníčku na stůl a otevře ji, aby uboze zdi chráněnci její se přišli napásti, pokud ještě nehrozí žádné nebezpečí.

Pan Šimon ovšem i pro tuto nepořádnost co den se na ni horší; však ona všechno ráda snáší, jen když sobě může pomysliti, že odvrátila nebo zamezila svévolný zmar drahého života.

Mimo to paní Rozalie neví, jak by se panu Šimonovi pomstila aby z toho nepošlo žádné zlo. Co by ještě jakž takž bylo možno, také den co den zkouší, ale posud nikdy neprovedla. V posledním okamžení vždy opustí ji odvaha.

Pan Šimon totiž nenávidí v svém životě nic tak s celou duší, jako kávový skraloup. Paní Rozalie den co den probouzí se a vstává s hrdinskou myšlenkou, že mu jej nechá a přinese k snídani. Ale sotva že zaslechne táhlé vrznutí v pokoji, strhne škraloup a pospíchá s bílým porcelánovým hrnečkem, jejž sobě pan Šimon zvláště oblíbil od pěti let, co si jej dal hustě sdrátovat tenkým žlutým drátem.

Dnes už potřetí smetla stříbrnou lžičkou sevrklé blánitý skraloup a po třetí hodila jej pod kamnovec do výklenku trojbarevným kuřatům, vždy v domnění, že pan Šimon už přichází do svého pokoje; však třikráte se zmýlila.

Odcházejíc od čtyrhranného okénka při nejnovějším hrknutí hodin, jež způsobilo malé nedorozumění v myšlenkách, ponévadž ji Rozalie svýma přimhouřenýma bledě zelenýma očima tázavě pohledla na pana Josefa, asi třicítiletého infanteristu, jenž v odřených modrých spodkách a nově nakřídovaném bílém kabátě s pivoňkovými vložky, zády opřen o teplou plotnu, seděl na nízké stoličce a zapoceným oknem se díval na chumelici, která už včera odpoledne počala a krajinu daleko široko krásným sněhem zasypala.

Pan Josef nemohl paní Rozalii dáti žádné vysvětlení; pokrčil rameny a jsa na vojně zvyklý ještě poněkud jiným vysvětlitelným přihodám, pozdvihl veliké modré oči a pravil s přízvukem vědomé a uznané podřízenosti svému:

„Což dělat? Načekal jsem se u Custozzy na snídaní něco déle a přece jsem se dočkal.“ A s lehounkým potutelným úsměvem dodal:

„Snad pan Kostecký byl dne v noci někde na plesu, že ani nic nevíme a teď vyspává!“

„Odpusť pámbů hříchy odvětila paní Rozalie. „Jest pro takové světáctví teď už trochu sestárlý; ale tak před třiciti lety uměl se v kole točit až milo bylo se podívati. Jednou na obžínkách mě také provedl,“ pokračovala hlasem ztišeným, ale s přízvukem honosnosti a radostné upomínky. „Cítila jsem ve všech žilách, jak nám to sluší a jak se na nás všechno dívá. Ale nepošlo z toho nic dobrého“, skončila s povzdechem, spouštějíc svou posud statečnou postavu, oděnou v kacabajce černě a modře kostičkované, do hluboké lenošky, povlečené vyrudlým kartounem, vedle přístěnného kuchyňského stolu, pod řadou třpytně leských měděných forem na bábovky, nákypy livanečky a podobné výrobky kuchyňského umění, které v Chvalínském zámku velice se pěstovaly, poněvadž ani pan Šimon ani paní Rozalie už neměli žádných zubů.

Pan Josef patrně rozuměl posledním slovům jejím tak jak na jeho místě nejspíše každý jiný by jim byl rozuměl a obrátiv oči opět k zasněženému oknu, nechtěl žádným dotazem dotknouti se domněle bolestného místa v minulosti její.

Jest tu na exekuci už déle než týden a za ten čas seznal jinde vždy celou domácnost až do nejtajnějších poměrův; zde pak zdá se mu, že by mohl býti sto let a nenahledne pod těžký příkrov, ležící nad minulým životem obou starých lidí, s nimiž se tu potkal za příčinou neobvyklou při takové zámožnosti. A tak přílis zvědav není, aby sám nějakou všetečnou otázku nebo nevhodnou poznámku sobě pokazil dobré živobytí. Ze zvláštní přízně svých představených trávi v Čechách už pátý rok vice času na exekucích než v kasárnách; ale tak dobře jako zde neměl se posud nikde a také nikde jinde nebude se míti. Člověk zde skorem zapomíná, že jest vojákem. Jen kdyby to hodně dlouho trvalo. Aspoň k tomu nepřičiní, zejmena bude se chránit, aby nevzbudil proti sobě nechuť nebo nevoli paní Rozalie, věda, že hospodyně u takových starých pánův všechno mohou a zmohou.

S druhé strany paní Rozalie měla při vší své prostotě tolik ženského, abychom řekli uvědomění, že postřehla, kterak nejasně se vyjádřila a kterak pan Josef tolik ze zdvořilosti mlčí a jinam se dívá, ale při tom bůhví co sobě myslí. A ona zajisté až posud žila tak, že sobě nikdo na světě nic zlého o ní myslit nemůže. Kdyby jen třeba v nejposlednější chvilce svého života se přesvědčila, že uznal svůj omyl, kdo kdysi ji křivdil.

I nemeškala dáti svým slovům potřebný výklad, pokračujíc:

„Byla jsem tehdy už vdaná, ano měla jsem už i třiletého chlapce, když ze všech dělnic na zlejším dvoře mně zvolili, abych při obžínkách našemu novému pánu podala na talíři mezi kvítím snůpek, spjatý rozmarýnou a ozdobený růžovými mašlemi. Za to jsem pak musila s ním první do kola. Ale můj muž....“

II.

V pánově pokoji zavrzly dveře. Paní Rozalie, jako když do ní střeli, postavila dva hrnečky kávy na tácek a pospíchala napřed. Pan Josef dlouhým seděním na nízké stoličce všecek skroucený, ještě cestou se narovnával a ubíral se za ní.

Pan Šimon, starec prostřední velikosti a nejobyčejnější tváře vlídného vzezření, od hlavy se sporými šedinami až po paty, jež hověly sobě v hebounkém beránku, oděn temnomodrým, na loktech a kolenou silně do bělava přecházejícím suknem starosvětského kroje, už odhánět pouhou rukou několik okřídlených dotěr z otevřené cukerničky a zapomenuv dnes opakovati svou denní výčitku, že neví proč některé ženské nemají ani nejmenší paměť, usedal do postranné lenošky zády k nedalekým roztopeným kamnům a jakoby šlo nejméně o prodej Chvalínského statku, pravil vážným hlasem k své hospodyni:

„Dej si hned zapřáhnout, pojedeš do města!“

Ale pan Šimon zajisté nechtěl své sídlo prodati. Vždyť to mohl učinit už několikráte za těch třicet let, co jest jeho vlastníkem. Nejpozději a což s velikou výhodou ještě před čtyřmi měsíci na podzim. Tenkráte byla už i smlouva napsána a nescházel než podpis, jejž sobě pan Šimon vymínil do zejtřka rána. Však ráno když vstal a v září vycházejího slunce popatřil z rohového parádního pokoje svého přes dvůr, na němž dva veliké stohy sena stály, topolovým stromořadím dolů ke zbarvenému lesům, k rozlehlým už zase zpoly zoraným polím, nad nimiž ranním vánkem se zdvihaly běloskvoucí závoje babího léta a k lukám nad nimiž vystupovaly první podzimní páry: popošel ke stolu na němž kupec včera večer byl položil k podpisu otevřenou smlouvu, vzal ji do rukou a roztrhl po celé délce, pravě k paní Rozalii, která vstoupila s oznámením, že ten cizí pán si přišel pro ten papír:

„Ať ou si nechá své peníze; já si nechám tohle!“ a při tom slávnostně, ano vítězně znova pohleděl oknem po krajiny.

Od té chvíle paní Rozalie neviděla jeho tvář v úpravě tak povznešené, jako dnes.

„Snad zase něco k úřadu?“ dovolila sobě podotknouti, načkoliv věděla, že teprv minulý týden, když přiváželi pana Josefa domů na exekuci všechno tam spořádala.

„Ke kapci, odvětil pan Šimon, přijímaje od ní jednou rukou svůj porcelánový, žlutě drátovaný hrneček a druhou už podávaje hnědě polívaný se široukou žlutou obrubou panu Josefovi, jenž zasedl k témuž stolu při zdi.

„Vždyť máme doma ještě hojnost všeho“, udiveně namítala paní Rozalie, zvyklá zásobiti se od všech svatých až do jara jvším kupeckým zbožím, jehož spořádaná domácnost vyžaduje a opatřujíc se vždy teprv novým na velikonoce, aby do mazanců bylo všechno čerstvé.

Než pan Šimon, zkoušeje jemně vyvičeným citem palce a ukazováčku na levé ruce, jestli pečivo k snídani dosti hebké a kypré, pokračoval se vší důstojností, jakoby ani nebyl zaslechl námitky paní Rozalie:

„Pojedeš a koupíš čerstvý cukr, čerstvé mandle, čerstvé rozinky, čerstvou citronovou kůru, čerstvý květ, hřebíček a tak dále.“

„A co s tím počneme?“ tázala se paní Rozalie, už jen hořic zvědavostí.

„Což nemáme masopust?“ už nevrle prohodil pan Šimon, seškrabuje zbytky škraloupové obruvy, přischlé k nádobě.

„Ten jest každý rok“, vece hospodyně, pokorně ustupujíc od stolu, „a milostpán si ho přece nikdy nevšímá.“

„Ty víš, čeho já si všímám a nevšímám!“ už patrně zadrážděn odvětil pan Šimon. „Za půl hodiny Vojtěch zapřáhne a ty pojedeš.“

„V tom nečase!“ už odcházejíc jen jako pro sebe ozvala se Rozalie.

„Vezmi si všechny mé kožichy do káry!“ zvolal za ní pan Šimon, a obraceje se k vojákovi, přikazoval:

„Ty zatím budeš dnes vařit! Vždyť musíš z té vojny také něco umět. Co by si nevěděl, smluv se s ní než odjede.“

Voják se omlouval, že skutečně neumí nic jiného uvařiti, než co stráví vojenský žaludek, jemuž černý tvrdý knedlík po půldenní exercice nebo celodenním pochodu chutná jako dost; ale pan Šimon se zasmál a pravil:

„Tedy zkusím býti také jednou vojákem. Při jídle mi budeš vypravovat o vojenské kuchyni, ještě o ní skoro nic nevím....“

——Pokračování.——

Umí nastávající tvoje také vařiti?

——(Dokončení.)——

Často jsem ji sice velmi opatrně a šetrně předkládal že jest to ženy nejskvělejší a nejvznešenější ctností, aby znala upraviti pro pana manžela dobré a chutné jídlo, aby tak ten trampot plný život starostlivému manželi osladila a zpříjemnila, aby se naučil všechno dobré očekávati jen od ní a nemusel nikde jinde nic lepšího hledati, nežli ona mu poskytnouti může. Často jsem ji sice důkladně ale jemně vykládal, jak někdy na dobrou pečínku kladu značnou váhu a že taková může někdy sloužiti za hromosvod v manželství. Všechno to bylo marné. Moje domlouvání a napomínání padalo na skálu, neujalo se. Nanejvýše že odpovědělа: No, to bych jistě dovedla lepší pečení upéci, kdybych měla jen na týden na stravu víc od tebe. Ale s tím capartem—.

Vždyť ale moje matka—chtěl jsem říci, ale manželka moje mi do toho skočila skoro mrzutě a pravila:

Ty pořáde jen vidíš tvou matku. Ji bylo hej hospodařiti, když v kuchyni vyrostla, ale já jsem neměla mnoho času všímati si kuchyně. Teď mi to máš počítati za zločin? Mne to samu mrzí dosti, ale co mám dělati teď už? Co jest tvé pomlouvání jídel a napomínání i hubování platné?

Tak a podobně jsme se bavili skoro při každém obědě a při každé večeři a na jiného jsme skoro ani nepřišli. Konec toho obyčejně byl pláč, nářek, zoufání, bědování na necitelné muže a všechno to, v čem dcery Eviny, ač už umí vařiti, neb ne, jsou mystrněmi.

Aneb skončilo se to tak, že mi Eliška neodolatelným způsobem položila rameno své kolem krku a domlouvala mi takovým způsobem, že bych musel býti z kamene, abych byl zůstal nepohnutým. Musíš býti trpělivým, mužíčku, říkávala, to přijde všechno. Vždyť ještě nejsem stará na učení a když má člověk dobrou vůli, všemu se časem přiučí. Uvidíš, že za několik neděl bude to s mým uměním kuchařským zcela jinak dopadati.

Jen tedy pilně studuj v Hansgirgové, neb to byla paní zkušená a moudrá hospodyně.

Plynul jeden rok za druhým. Na každé narozeniny jsem koupil ženušce své novou a pěknější ještě kuchařku. Psal jsem do každé verše a rýmy, odporučování a napomínání—ale co to vše bylo platno. Eliščina láska den se dne byla ke mně vřelejší, ale její polévky, pečeně a pečivo, nechci říci denně horší, ale ani za mák lepší.

Se zahanbením musím dodati, že jsem při mnohém obědě tak vřele a z plna srdce zavzdechl: O bohové, kéž by mně chtěla méně milovati, jen kdyby lépe vařila. Než moje vzdechy nedostaly se, jak soudím k ušim bohů a já se mohl zbláznití někdy a někdy zoufal jsem až.

Jednou s velikou radostí jsem spozoroval v seznamu nově vyšlých spisů a kněh zaznamenaný slovník kuchařský důkladný a povšechný. Skoro jsem zajásal radostí, maje za to, že to bude něco pro moji ženušku, co ji vypomůže ve všech nesnázi její. Hned jsem se odebral do knihkupectví a koupil jsem jeden výtisk v nejlepší a nejtužší vazbě, aby to ženuška, až se bude zlobiti při nezdařených jídlech. tak lehce neroztrhala, jako ty předešlé kuchařky, z nichž už jen cáry tu a tam se válely a napsav opět dlouhé a vřelé věnování, překvapil jsem ženušku k svátku její.

Přečtla si věnování a veliká slza rozlila se jí v oku. Bylať to slza znamenající veliké předsevzetí, rázné odhodlání se. Cítil jsem to. Byla mrzutá, což obyčejně mělo za následek, že nemluvila, ale tentokráte se přece přemohla a pravila: Nyní mám tedy kuchařky obšírné a dobré tři. Pakli ještě jednou budeš míti příčinu stěžovati si na zkažená jídla, hodím je téhož dne všechny tři do kamen. Políbila mne pak, jako na stvrzení své přísahy a celý den byla špatně naložená—toť se rozumí, že náš oběd také.

Ode dneška to šlo pak dlouho zrovna tak, jako to chodívalo dříve—oběd ani jednou nestál za nic. Dlouho trpělivě jsem mlčel, ale jednou mi to nedalo. Měli jsme zkaženou svíčkovou, připálenou a vyprahlou. Pravím tedy:

Vidíš, dítě, máš teď tři kuchařky a tak důkladný slovník kuchařský a přece ta svíčková pečeně dnes—

Nenechala mne domluviti. Co pak jest mi tvůj kuchařský slovník dnes platný, vždyť jde jen do K a svíčková pečeně v něm tedy není.

Jak to muže býti? ozval jsem se udiveně.

Proto, že jsi lakomý a chceš pak míti dobrá jídla. Nechtěl jsi věnovati na slovník celý a přinesl jsi mi jen první jeho díl. Jak pak tam mohu nalezti svíčkovou. To ať tí vaří jiná kuchařka, já s tím nechci už míti nic co dělati.

Co jsem měl říkati? Nic. Odebral jsem se do kněhkupectví, kde jsem koupil druhý díl slovníku kuchařského a pak zastavil jsem se u jedné zkušené paní, ženy starého druha mého, aby mi poradila, zdali by věděla o

nějaké kuchařce pro malou rodinu, dobré a spolehlivé. Pravil jsem, že se moje ženuška už dosti nadřela s tím a že ji chci k jmeninám podarovati takovou živou kuchařkou, abych ji odměnil a překvapil.

Kuchařka už jest nalezena, svátek jest za dveřmi, ale já teď nemohu si nikterak domysliti, jaké věnování mám s touto kuchařkou své ženušce napsati.

Osud starého mládence.

(Podává F.... K....)

Lidé se mi divili, proč prý se nežením, což mne skoro až dohřálo a uznal jsem si, že se oženim. Jak již každý soudný člověk ví, že se člověk ženi buď z nouze nebo z mrzutosti, též i já měl příčinu, proč jsem se chtěl konečně oženiti.

Bydlel jsem u jednoho Irčana, ševce. On byl mnohem starší mládenec než já a rád děkával kuchaře. Často jsem mu domlouval, proč solí kávu, načež mně vždy zkrátka odsekl: Když ti nechutná z mé kuchyně, vem si kuchařku nebo se ožeň a pak budeš žíti jako pámbíček ve Francii. Chudák Irčan, měl smůlu v ženění jako já, měl totiž nevěst dost, ale k ženění to přec nikdy nepřived, jako já.

Mně to ženění vlezlo tak do hlavy, že jsem se rozstonal i zůstal jsem po delší dobu v posteli. Když jsem se zotavoval, tu hledím s podivením na mého kuchaře, jak on se v kuchyni točí. Irčan přišel z krámu, přinesl maso, mouku, kávu a sůl. Klel, až kopyta ňši natahovala: zas prý je vše v krámě dražší, člověk nemůže na boardingu nic vydělat; pak se posadil na svoji stoličku a počal vysypávati sůl do slánky, pak vzal kávu, vsypal ji do pytlíku od soli, dal kopyto na koleno a druhým kopytem na kávu bušil, až se z ní kouřilo. Tu jsem teprv viděl, kam pan domácí chodívá do mlýna a proč vařívá slanou kávu. To vrazilo poslední hřebík do mého mládenectví a já si umínil se oženiti, jen jak se uzdravím.

Za několik dní ráno vstanu, bylo to v létě, oholím a umyji se, chci se obleknouti, vezmu čistou košili, kterou Číňan byl vypral a tu vidím, že ani jeden knoflík na ní není. Zpomněl jsem si, že soused farmář mívá jehlu i nitě, běžel jsem tam a dobrý soused hledal jehlu i našel ji v klobouku, ale byla již tak zrezavěla, že jsme ji jen pomocí kleští mohli dostati z klobouku ven. Nitě bílé neměl ani soused ani já, muselo to tedy jíti s černou. Knoflíky jsme přišili a já jel za nevěstou. Nevěsta bydlela na farmě; přijedu tam, dva psi mně uvítali, Huňáč a Hektor, byli jak dvě telata. Hektor prý byl dobrák a proto směl na svobodě běhati, ale Huňáč byl přikován ku špalku, jako to bývalo kdysi v Palestině se zloději za času Herodesova.

Psi se po mně hnali, za Huňáčem špalek lítal, jak by jablko za sebou tahal, koně se mně již plašili, načež se otevřeli dveře u světnice, anděl strážce se v nich objevil a zahnal psy. Byla to farmářova dcera a právě se strojila do kostela. Neměla na sobě než šněrovačku a spodní bílé sukně, scházely ji jen křídla a byl by stál ve dveřích pravý anděl, ale já ji nespatřil více.

Paní farmářka vyběhla ven, přivítala a pohostila mne a odbyla mne, že svoji dceru vdávati nebude. Pravila: náš soused má hezkou dceru, můžete se tam podívati, i dovedla mne tam. Františka sousedovic byla holka opravdu hezká a já se do ní zamiloval, ale osud tomu udělal konec. Po obědě mne Fanynka vyzvala, bych s ní jel na koni na procházku (já dříve nikdy na koni neseděl); já se vymlouval divně, ale děvče si nedalo dlouho mluviti: nechala koně vyvésti a už na bělouši seděla, mně zůstal vraník. Já se začal třásti jako listí na osyce, ale nechtěl jsem se nechat zahanbit; jdu ke koni po levé straně, dám pravou nohu do třmenu, hop na kůň! dále vraník nečekal, uhánět za bělouškem a já seděl na něm — obličejem do zadu. — —

Okolo stojící se všichni smáli, ale mně do smíchu nebylo, dojel jsem tak až na kopec, kde mne vraník shodil a utíkal k domovu. Holka mne ani neviděla, jak umím jezdit na koni, až ji to doma povědělí, teprvé ji bylo divné, jak jsem se na kopec dostal. Toť se rozumí, že bylo již po námluvách a já jel domů s nepořízenou a bez nevěsty. Od té doby, když si na ženění vzpomenu, jde mně hlava kolem i nemohu pochopiti, jak se tolik lidí mohlo oženiti, když já jsem už tolik zkusil a ženu dosud nemám. Zkušený mně jistě uvěří a polituje mně ubohého, starého mládence.

Světélka.

„Ženo, ty nemůžeš říci, že já mám nějaké zlozvyky!“ —„O, nikoliv, já vím, že ty jim vždy raději dáš volný průchod, nežli abys je u sebe zdržoval.

„Mnoho-li je vás zde?“ tázal se desátník vojáků. — „Pět“, znělа odpověď.—„Nuže, já jej koupím“, pravila dáma a hodila půl dolaru na stůl. — Nápis byl vzat okamžitě do vnitř.

A. „Jedenkráte jsem měl psa, jenž poznal pořádného muže od darebáka.“—*B.* „Co se s ním stalo, kam jste ho dal?“—*A.* „Jedenkráte mne koust a já jej prodal!“

Jediné dobrodiní, jímž nebe oblažilo člověka jest to, že nedovolilo mu hleděti do budoucnosti.

„Líh čistí stříbro.“ Ano, ano, líh v brzku vyčistí všechno stříbro z mé kapsy.

Učitelka: Proč jest slovo „loď“ ženského rodu? — Žák: Poněvadž vždy je potřeba muže k jejímu řízení.

V den sv. Mikuláše v Čechách

Je pravda—trochu hloupý byl můj sen
o letošním tom svatém Mikuláši....
Mně zdálo se, že známý světec ten
se s družinou svou s nebe do Čech snáší.

I stanu valně udiven, když uzřím,
že s anděly a čerty kráčí ke mně
a dí svým hlasem milým, líbezným,
mé ruky svatou svou se dotknuv jemně:

„Nuž, velké dítě mluv co přáním tvým,
mluv, co as chováš srdce svého na dně;
dnes můj je den, vše tobě vyplním,
co jen si přáti budeš, hravě, snadně.“

Já chvíli stojím v trapných rozpacích,
na také nejsemť zvyklý audience;
konečně tál mé nesmělosti sníh,
i dím co možná lahodně a tence:

„Sic mnoho, světce, na dně srdce mám,
tak mnohý přál bych si zřít činů zárod,
však ves ten ideál za jedno dám—
za to, co spasit mohlo by můj národ!“

A nyní pochopíte, čtenáři,
proč náhle propukl jsem ve hněv prudký,
když světec, úsměv pustiv po tváři,
mně do ruky vtisk'—práce lačné *dutky!!*

ZAČÁTKY KŘESŤANSTVÍ.

Dle Edwarda Gibbona. — Podává Josef Bartoš.

II.

Jak již dříve uvedeno, nebylo křesťanství z počátku nic jiného než trochu přeměněné židovství. Důkazem toho nejpatrnějším jest, že prvních patnáct biskupů (papežové tenkrát ještě nebyli) byli obřezaní židé a jejich křesťanské obce visely na zákoně Mojžíšově tak vřele jako na nauce Ježíšově. Kolébkou křesťanství byl Jerusalem a proto stala se křesťanská obec jerusalemská brzy vzorem a matkou obcí ostatních, anať spravována as 40 roků po Kristu pod dohlídkou samých apoštolů. Odlehlé obce se často k ní odvolávaly jakoby k své zákonodárkyni a sbíraly i horlivě almužny k ulehčení její bídy a utrpení. Když ale množství bohatých křesťanských spolků zařízeno bylo v předních městech římského císařství, jako v Antiochu, Alexandrii, Efesu, Korintě a Římě, klesala viditelně úcta těchto větví k obci jerusalemské. Obec tato v Jerusalemě pozůstávala nejvíce z židovských obrácenců a dáno jim později jméno nazareni. Přival pohanských obrácenců byl však tak silný, že se tito brzy domohli nadvlády na nazareny, čehož výsledek byl, že zavrhnuli nesnesitelné břímě židovských obřadů, ba šli tak daleko, že ani nazarenů trpěti nechtěli. Chrám jerusalemský byl zničen a toto zadalo velikou ránu úzkostlivým nazarenům, neboť tím zrušena bohoslužba nejen židů ale i jejich. Proto odstěhovali se ze zbořeniště jerusalemských do malého městečka jménem Pella za řekou Jordanem, kde nepovšimnuti a v samotě po mnoho roků živořili. Útěchou jejich byly časté poutě do města svatého a naději, že jim toto zase navráceno bude; byť jim Jerusalem domovem drahým a kolébkou milované víry. Avšak to nejhorší na ně ještě čekalo. Za panování Hadriana, když se židé zvedli opět a zoufalivou fanatičností řádili, byli Římané tak popuzeni, že pokořiše je, s neobvyklou přísností trestati počali. Císař založil na hoře Zion a Ořel město pod jménem Aelia Capitolina, dal mu právo římské osady a ohlásil židům nejpřísnější tresty, kdyby se městu tomu přiblížili. K zachování tohoto rozkazu obsadil město vojenskou posádkou. Nazareni byvše počítáni mezi židy, neměli než jednu cestu, aby ušli klatbě a tou cestou se také dali, zvolivše sobě biskupa pohanského původu jménem Markus. Na jeho domluvu odřekla se větší část této sekty židovských zákonů, jichž se po více než jedno století byli drželi. Obětí touto koupili si volný přístup ku osadě Hadriana a stali se takto výdatnou podporou katolické církve s níž v jedno splynuli.

Malá část nazarenů zůstala však věrna zásadám svým a odepřela připojiti se k biskupu latinskému. Bydlivše posud v Pella šířili se kolem ve vesnicích blízko Damašku a tvořili malou církev sami o sobě. Jelikož byli nejvíce chudí na duchu i na statku, považovali jejich křesťanští sousedé jméno „nazareni“ za příliš dobré pro ně a nazvali je „ebionity“, což znamená asi jako „žebráky.“ Rozpředla se hádka, zda-li může člověk dělati nároků na spasení, když věří na Ježíše co spasitele, ale při tom zachovává zákony Mojžíšovy. Ozvaly se hlasy pro i proti a podobá se, že nikdo jedno ani druhé dokázati aneb aspoň vysvětliti nedovedl. Byloť však přirozeně k očekávání od křesťanů, kteří vše co židovské nenáviděli, že se velká většina rozhodne proti zákonům Mojžíšovým a tak rozloučení byli na vždy učenníci Kristovi od přívrženců zákona Mojžíšova.

Nešťastní ebionity, zavržení náboženstvím židovským co odpadlíci a křesťanským co kacíři, vytráceli se ponenáhlu připojujíce se buď k jedné neb druhé víře, tak že již ve čtvrtém století nalezáme poslední památky o nich. Co jedna sekta křesťanů, nebo jak se samochvalně nazvali pravověřící, drželi se v mírném středu, nectice aniž opovrhujíce přílišně zákony Mojžíšovými, tvořily se v ostatních sektách právě toho protivy. Ebioniti soudili, že je náboženství židovské právě a že nikdy nemůže býti zničeno, kdežto tak zvaní gnostikové s velikou odvahou dovozovali, že židovství nikdy nebylo zavedeno bohem. Sekta tato stavěla se nejvíce v odpor radostem smyslným a proto odsuzovali mnohoženství patriarchů, milkování Davidovo a serail Šalamounův. Oni dále tvrdili, že jest nemožné, aby náboženství, které pozůstává pouze z krvavých obětí a obřadů malicherných, jehož odměny jakož i tresty jsou všechny tělesného a světského způsobu, mohlo nadchnouti člověka láskou k ctnosti a zdrželi prudkost vášní. Gnostikové povrhovali úplně židovským líčením stvoření světa a pádu člověka, a nechtěli ani slyšeti o takovém bohu, který po šestidenní práci odpočíval, jakož i stejně nevěřil pohádce o stvoření Evy z žebra Adamova, o ráji, stromu života a poznání, mluvícím hadu, zapovězeném ovoci a zatracení celého lidského pokolení pro všední přestupek prvních rodičů. Bůh israelský byl jimi vypodobňován jakožto bytost podrobená vášním i chybám zlosti a sprosté žárlivá na svou pověrečnou bohoslužbu. Oni boha židovského kárali z jednostrannosti, an prozíravost svou k jedinému jen národu obrátil a nevěřili, že jest tento život jen přípravnou k jinému za hrobem. Rozumujíce takto nemohli nalezti žádné známky moudrého a všemohoucího boha ve všemmíru. Mírnější gnostikové považovali tvůrce co bytost smíšené povahy, stojící na stupni mezi bohem a ďáblem; všichni ale doznávali, že je náboženství židovské poněkud méně složitné, nežli modlářství pohanů. Jejich základní naukou bylo, že Kristus přišel na zem, aby člověčenstvo zachránil od mnohých chyb a zvěstoval jemu novou soustavu pravdy a dokonalosti a proto ho také cítili co první a nejjasnější od boha pocházející vtělení. Nejučenější biskupové toho věku s podivuhodnou ponížeností připustili mudráctví gnostiků a doznali, že se protiví doslovné vykládání písma každé zásadě víry i rozumu.

Tuto vidíme, že již v prvním století bylo křesťanství rozdrobeno na víceré sekty a plno zmatků, aniť pravověřící, nazareni, ebioniti a gnostikové, každý jinak víru svou křesťanskou si vykládali a jinaké obřady církevní měli, které si dle vlastní chutě a náhledů tvořili a jich se drželi, jakož i těmi povrhli, které se jim nelíbily. Nebylo tu žádného zákona bohem daného, aniž Ježíšem sepsaného, který by rozdrobené křesťanstvo v jednu a to tu pravou kolej uvedl a jelikož pohanští obrácenci tvořili brzy větší část církve křesťanské a byli nejvíce lidem majetným a vlivu majícím, pohrdnuli brzy chudými, nevzdělanými židovskými spoluvěrci i jejich bohoslužbou. Tuto i pozorujeme, že již za 100 let po Kristu nebylo křesťanství, jak ho Ježíš učil a příkladem svým a svých apoštolů ztvrdil, neboť on co žid v židovském chrámě jerusalemském dle způsobu židů bohu israelskému sloužil, čehož křesťané již ve sto letech zanechali a čím dál tím více se od židovství odchylovali a tedy i od Krista.

O vlku řeč a on tu.

Pan Cibulka zaslechl klepání na dvéře. Bylo to zrovna před sv. Mikulášem. Jsa v dobrém rozmaru, zvolal: „Mikuláš s andělem mohou vejít, ale čert ať zůstane venku.“ V tom se otevřely dvéře a vešel do nich—nastávající Cibulkův pan tchán i se slečnou dcerou. „Ach odpusťte“, pravil pan Cibulka k příchozím. „Já myslel, že....hahaha....tohle je dobré....buďte mně srdečně vítáni....a kde pak zůstala milostivá paní, má drahá nastávající tchýně?—„Ta zůstala venku—jak jste si přál“, žertoval tchán.

Poklona.

Kníže Sch. byl na honě. Oblekl se lehce i byla mu zima. Postěžoval si tedy nadlesnímu. Nadlesní odtušil: „Pravda, Jasnost oblekla se lehce, a já byl taky takový osel!“ Kníže se kousl do pysků a neřekl nic.

Lidská všemohoucnost.

Pan katecheta skončil přednášku takto: „Nu vidíte dnes jsme skončili soud Pána Krista, zejtra ho ukřižujeme a pozejtří opět z mrtvých vzkřísíme.“

Šťastná náhoda.

Onehdy psali jedny noviny o neštěstí, které se událo kdesi srážkou osobních vlaků.—„Podrobnosti máme z první ruky“, chlubily se, „neboť šťastnou náhodou seděl v jednom vozu roztříštěného vlaku náš spolupracovník N., jemuž byly obě nohy utrženy.“—

Domácí prostředek.

Paní Hájková táže se své sousedky, kterak to naráší, že jí muž vždy tak brzo domů přichází. „Kterak?“ směje se sousedka. „Zcela jednoduše. Když odchází, domlouvám mu, aby se dobře bavil a na půl hodinky nekoukal. Ono mu to vrtá mozkem a hned je doma.“

Z vojenské školy.

Mayor (o zkoušce): „Tambor Kropáček, po čem poznáte svého pana hejtmana?“

Tambor Kropáček: „Poslušně hlásím, podle červeného nosu.“

Pomsta hezké služky.

Služka Naninka prala prádlo; když vzala do práce košili paninu, mydlila ji zostra, mumlajíc: „Já ti dám ty dračice, aspoň se takhle na tobě pomstím!“ A při těchto slovech drhla a žmolila košili paninu, co ji síla stačila. Pak hovořila dále: „Pán jest ke mě mnohem hodnější, ale paní, ta mne od rána do večera sekíruje.“ I vzala košili pánovu, pozorně ji pomydlila a se zvláštní pietou pomaloučku prala. Která košile byla lépe vyprána, snadno lze uhodnout.

Tak brzo.

Šašek oženil se se ženou. Po 4 měsících porodila žena jeho syna i pravila: „Jaké dáš tomu hochovi jméno?“ Muž odpověděl: „Běhoun, poněvadž svou dráhu vykonal za 4 měsíce.“

Nestálo mu to za to.

Před nedávnem objevil se v Rusku t. zv. obilní brouk, který nedobře hospodařil v plodinách, hroze celým krajům zhoubou. Náčelník gubernie nařídil mužíkům (sedlákům), aby pilně brouka toho potírali a jemu ho odváděli. Za krátký čas potom, ptal se jednoho mužíka: „Nu, kolik sebral's ty už brouků?“—„U nás jich je dosud málo“, odpověděl mužík, „my čekáme, až to bude stát za sbírání.“

Vynechá-li se čárka.

Jeden časopis uveřejnil následující zprávu: „Včera tady zemřel pan V., majitel známé továrny na neštovice.“

Oznámení.

Slušnou odměnu tomu kdo dopomůže mladé, příjemné dívce k místu krámské, společnice nebo k malým dětem.

Dvanáct dolarů odměny tomu, kdo mladému muži zaopatří bohatou nemocnou tetičku, po které by mohl dědit. Ale brzo. Po případě dostačí také strýček. Čtěné nabídky p d šifrou

Kašpar Filištín, v tiskárně.

Rakouská.

Když to vezmeta kol a kol,
prospěje ten monopol
tabákový v Německu
hlavně nám a—Turecku.
Buďte se pak nastokrát
vic do Německa pašovat.

Vídeňská divadla octla se následkem požáru Ringtheatru v považlivé krisi: místo aby se otvíraly nové brány a východy, budou se muset i ty staré zavříti.

Z Berlína. Nyní panuje zde nejkrásnější shoda mezi říšským sněmem a železným kancléřem: Jednou vynadá říšský sněm Bismarkovi a podruhé zas Trojchlup říšskému sněmu, a sice tak, že by od něho Tyras ani kus chleba nevzal.

Merendy, plesy, věnečky a besedy se blíží—budem co nevidět pracovat přes čas. Zastavárny.

Nás to pranic nepřekvapí, zůstane-li dr. Pražák ministrem bez portefeuille. Co je mu také portefeuille platno, když mu do něho pro nás nic nedají?

Lákání dělnictva do Ameriky.

Nedejte se „lákovat“,
bratří, zlými podvodníky;
kdo chce pilně pracovat
a brát za to malý plat,
nemusí do Ameriky.

Jeden zdejší.

Precl. Víš-li pak, že jsem měl dnes v ruce čtyry nové desítky, v Praze tištěné?—Vířtl. Ale jdi! Ty modrč?—Precl. Ty ne, nýbrž zelenou, červenou, bubenskou a žaludskou.

Vířtl. Že nevíš, kdo na letošní svátky přišel lacino k rybě?—Precl. Noť—Vířtl. Čeští poslanci; chytili ve Vídni lososa.

Co jest perpetuum mobile?—Rakouské dluhy; dosud se (ve vzrůstu) nezastavily.

Česká.

Koleda, koleda Štěpánku?
Co to neseš ve džbánku?
„Nesu krajíc kafe,
dal mi je pan Taaffe;
je samá cikorie—
Čech prý ho však vypije.“

V divadle.

„Pane Oukropečku, vy takový štrašpytel a přece v divadle? Nebojíte se?“—„Inu víte, moje stará mi dala sloupeček a sirky pro případ, že by to tu shasło.“—„Ukažte!“—„No počkejte, až půjdem domů; já si to dal do zimníku a ten mám v garderobě.“

V maškarním plesu.

„Byl to tlukot mého rozbouřeného srdce, má drahá, jenž ti řekl, že jsem já na blízku tebe,“ horoval on. — „O, mlč, já tě poznala dle tvých křivých nohou,“ znělala odpověď.

Během času v Čechách.

Prouděm času vše se mění,
jak ty naše kalendáře;
teď jen slyšíš kladiv znění
a jak bouří stroje v páře.

Telegrafy, mikroskopy,
telefony, elektriky,
a vše co ty dobré kopy
zašlou nám sem z Ameriky.

Toto všecko a co více
vymyslili vtipní pán:
plní naše mozkovice,
krouti jimi bez ustání:

Jest-li to tak půjde dále
s jejich umu jasným svitem,
dočteme se nenadále:
„Zuby trhaj' dynamitem!"

Vánoční v Čechách.

Nesem vám noviny poslouchejte,
z vídeňské krajiny, pozor dejte:
(slibů na kopy,
po ničem stopy,)
nezoufejte!
Sli jsou tam Čechové koledovat,
rozpočty ochotně povolovat.
(„Když Vy nám tento..
my Vám—memento)
chcem zachovat."
Memento trvá již leta dlouhá,
leč zbyla z něho jen tužba pouhá;
(je už na čase
zvolati zase:)
„Halt, prrr, ouha..!"

Osud.

Na svém trůně shrben sedě
hledí osud přeskaredě.
Lidem neustále činí
nesčíslná dobrodiní,
nicméně naň nařikají,
ba mu častokrát i lají;
zvláště ale milenkové,
ti jsou praví stěžitelkové,
„Zas dva! Láskou jen jen planou—
holoubek a holubice!
Až se manžely však stanou
medvěd bude z nich a lvice;
jak se stanou na vždy svými,
na vždy budou nešťastnými.
Co jen s nimi udělati?
Kdybych nechal zemřít oh',
bude se mi vytýkati,
že to neskonalá zloba.
Kdybych jednomu vzal žití,
po své celé živobytí
ští mi bude zase druhý.
Věru je to úkol tuhý!—
I co, ať jsou tedy svoji;
napoli, když se budou rváti,
nebudou mít kdy mi láti,
nechají mně na pokoji."

Divadelní historky.

Nemůžeš-li přeskočit, podlez — V Č.—L. žijou sami vlastenci a proto nebude nikomu divno, že vybrali sobě jejich ochotníci vlasteneckou činohru „Břetislav a Jitka", kterou také veškeré publikum unesli. Čert prý ale nikdy nespí. Hráli. Jitka vychází z kostela, v tom ji uchopí Břetislav a odnáší sladké břímě ku bráně zatažené řetězem. A již ho také Přeslav dostihuje. Břetislav odváží se tedy k mohutné ráně, ale dřevěný meč padá mu z ruky přeražen a řetěz nepovoluje. Nyní se ukázala platnost starého přísloví. Břetislav pouští Jitku z náruči a oba rychle podlezou řetěz. Ovšem že statečný čin Břetislava byl bojným potleskem odměněn.

Zpověď. — Tovaryš vrána byl učiněn žoldnéřem. Když pak hrabě ku konci hry žoldnéře pokoří, chytí také Vránu a zahřmí: „Zpovídej se, bídníče, ze skutků svých, sice prožeru tělo tvé ošlepem!"—Chudák Vrána ale zapomněl, že je na divadle a maje před smrtí strach, počal zkroušeně: „Já bídný hříšník zpovídám se...."

Nábožná pastva věřících oveček.

Vyňato z kázání pátera Hessouna v St. Louis, Mo.

II.

Kněži Bernardovi Kalnagovi z tovaříšstva Ježíšova do kostela jdoucímu jedna duše z očistce se zjevila a bolestně si stejskala, že již 40 let v očistci opuštěná ostává, že jí žádný s drahou obětí mše svaté nepomáhá. Přisliboval jí Kalnagus, že bezprodlení mši svatou za ni složiti bude, což i také s velikou vroucností a s proléváním mnohých slz vykonal. Když pak se z kostela navracoval, duše ta již vysvobozená jemu velice za prokázanou lásku děkovala. Tot prý důkaz, jakou platnost, jakou moc má prý mše svatá u boha a proto aby žádný déle neprodlíval a nechal čist každý věřící katolík několik mší za své rodiče, přátele a vůbec za všechny duše v očistci, které pláčou a naříkají v tom plamenu, v tom tmavém limbu a jedině mše svatá prý jim může ulehčit a zbavit je toho trápení hrozného.—(Poznámka: Kdyby kněží věřili v tyto lže, což by čtli mše od rána do večera za duše v očistci a nečekali by, až jim za to někdo bude platit. A když máme tolik kněží na světě a mše jest tak mocná, nemusela by dnes býti v očistci ani jediná duše. Když se ale kněžím jedná jen o dolary, je to něco jiného.)

V zemi francouzské byl jeden hrbatý sedlák na den svatého Šebestiána, v té krajině zasvěcený, k orbě pospíchal. Napomenut jsa, zpurně odpověděl: Já se orbou živím, toho svatého neznám, nic jsem od něho nedostal a nic jemu dlužen a povinen nejsem. Následující noc ale v klubko se stočil, ústa pak jeho ošklivě křížem se rozstoupila. Když tak do třetího dne v bolestech se svíjel a řval, až jej daleko široko slyšeti bylo, zjevil se mu ve velikém blesku sv. Šebestián a tázal se ho, zdali by se polepšiti chtěl? Což když on slíbil, šťastně od svého sklícení osvobozený povstal a čtvrtou noc dostal od téhož svatého hodný výprask, což mu sloužilo za výstrahu. On ale ten zázrak u jeho hrobu veřejně vyhlásil a potvrdil, když každý mohl opět viděti, že na jeho ústech uzdravený jest. (Poznamenání: To jest zrovna takový zázrak, jako se stal v burgundské zemi hraběnce Valentině, velmi pobožné vdově, která měla pejska a kluci mu useklí ocásek. Ona se modlila k sv. Šebestiánu a on psí ocas zase uzdravil a nechal dorůsti. Kdo to nevěří, ať tam běží.)

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní děječ se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.
August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 29. LEDNA, 1882. ČÍSLO 23.

T. H. BREWSTER,

spolkový návladní.

Benjamin Harris Brewster, vrchní návladní Soustátí a člen kabinetu Arthurova, byl rozen 13. října 1816 v okresu Salem, New Jersey. Graduoval v koleji Princeton r. 1834 a věnoval se hned právům ve Filadelfii. 1838 byl předpuštěn před soudy a stal se brzy vynikajícím právníkem. Od presidenta Polka byl jmenován komisařem na rozsouzení nároků kmene Čirokýsů proti Soustátí a r. 1867 byl ustanoven návladním státu Pennsylvanie pod guvernérem Geary. Po 40 roků byl Brewster považován za nejpřednějšího právníka ve Filadelfii a měl výdělky nesmírné. Vyznamenal se také co klasický učenec, přednášeč a řečník.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. D. Z.

Bruno ve Wittenbergu. 1586—1588.

Koho to zde máme mezi sebou, tázal se profesor, jenž byl slova ta všechna slyšel. Což Pelagius vstoupil do bran našeho města, že se tu jeho učení ozývá? Takováž řeč by jistě i doktora Filipa byla z kacířství usvědčila. Červe pozemský, který se opovažuješ nadutě proti bohu se vzepříti, jako by neměl moci odplatiti tobě ještě jednou svou cestou. Kdo jsi? Dle zvuku řeči tvé nejsi Němec a dle slov tvých strachuji se o tvou duši.

Bruno podíval se pedantickému učenci bohosloveckému posměšně do očí, pozvedl se na svém sedadle, pokročil tak, jak byl promočený, že z něho teklo, blíže k němu a pravil slavnostním hlasem, jako z katedry: Já jsem Giordano Bruno z Nola, pakli mne znáte.

Zdali tě znám, zasyčel učenec. Běda tě hodině, v které tato nebohá dívka byla tebou z vody vytažena. Lépe by ji bylo, aby byla v Labi utonula. Vždyť tys ten hanebný pohan, který prochází celou Evropou, aby ji celou zhyzdil a zprznil svým neznabožským učením.

Ano já jsem ten hanebný pohan, odpovídal Bruno. Jmenujte si mne jak chcete, jen když to, čemu učím, souhlasí s přirozeností všech věcí a s pravdou. I pohané měli velmi vznešené a veliké muže a vám ve vaší nečistá nesnášenlivosti nechtěl bych se nikdy státi podobným: Já miluji každého jako svého bratra v člověčenstvu a snažím se poučiti jej tak dalece, aby se z něho mohl státi pravý a celý člověk. Vy ale milujete jen toho, kdo se vám podá ve vašem domnění a bloudnění.

Jakže, panáčku, zvolala teď ona stará matrona, která se Aničky z počátku ujala byla, vy jste skutečně seskočil do vody a nasadil jste svůj život, abyste zachránil křesťanský život? Aneb jest to nějaké pekelné mámení? Vždyť by vám přece muselo to býti velmi milým a příjemným, když o nějakou duši více do pekla se dostane! Bůh jenž zkoumá ledví a srdce člověka, sám suď, jaké zlé úmysly ve vás se kryjí.

Flanďáci a staré baby; staré baby a flanďáci! odříkával zpěvným hlasem usmívavě Bruno; pak ale pokloniv se matroně, pravil zdvořile: Šlechetná paní, stává ještě mnoho hvězd, které ani vy, ani hvězdáři neznají a ač jest to zdánlivě nestydaté býti bez jejich vědomí, ony přece jsou. Tak jest to i s lidmi. Když někdo skočí do vody pro jiného, maje v hlavě řezanku, jest ctnostným; pakli ale stane se vysvoboditelem ze smrti člověk, který honosí se rozumem a světlem, prohlašujete jej za lotra. Držte se jen věcí, které vidíte a nikoli těch, které nevidíte.

Anička podívala se napřed bázlivě a pak prosebně na matronu, pak zase ostýchavě na filosofa; studující se smáli a příznivec pana Crella pokyvoval Brunovi, jako by jej chválil za jeho neohrožnost proti profesoru. Pan Strubius ale podal stařeně ruku a šeptali si něco spolu, sestrčili své dlouhé nosy dohromady a několikráte s jízlivým okem ukazovali na Bruna, který dělal si z nich jen žerty.

Zatím plulo se dále a bylo tak krásno, příjemno a původno v přírodě té, že nezdržel se Bruno, aby pozvednuv rukou vzhůru, nepochválil si přírodu tu, povzneseným hlasem: Skvostný ni, skvělý bode u vzájemném běhu hvězd, jak obveseluješ lidi tobě příbuzné. Zelená příroda, moje matka chce svému dítku připraviti svátek a moji příbuzní, byliny a květy, k nimž se jednou také přidružím, pokyvují na mně se svých stonků vysokých. Přátelé zůstáváme ve všemmíru překrásném, roztomilém, jediném; povzleťmež do výše a nikdo nenarazíme hlavou neb jest vesmír ten nekonečný. Pak se všichni jednou budeme milovati, když poznáme, že jako ty pestré květiny, jsme všichni stejně dítky přírody. Růže závidí přece lilii a tulipánek nežárli na fialku, neb každá má své místo, svou barvu a tvoří pospolu souhlas krásy v přírodě.

Tu povstal také profesor, aby nezůstal pozadu a pozvedna vykrmené své ruce k nebesům, jal se volati hlasitě: Bože otče, synu a duše svatý a přece jediný bože, vysvoboď mně brzo z tohoto slzavého údolí a nech mne vejíti do tvých rajských slastí. Prosím osvoboď mně co nejdříve tohoto shnilého a nečistého těla, které jest poškvrněno prvotním hříchem a dej ať očištěno v krvi syna tvého pro nás smrť kříže podstoupivšího může vstáti slavně z mrtvých pro nebeské království. Zůroveň ale potrestej všechny ty, kteří tobě a tvému slovu nevěří jakož jsi pravil, že věčně zatraceni budou, kteří neuvěří. Amen.

Studující při tom sepjali rukou a Anička dívila se sama sobě, proč to jest, že se jí líbila ta rozmarná řeč mladého filosofa kacířského lépe nežli ta nábožná řeč často slyšána od profesora kněžského.

Když vystupovali z lodičky, podal Bruno Aničce ruku k pomožení jí ven. Profesor starý div ji neprovrtal zrakem svým za to.

Přišlo se do zahrady veliké s cestičkami krytými a veselými, se stoly a střechami nad nimi. Studující zasedali ku stolům a tlukouce holmi na ně, poroučeli si piti. Vyslali mladého ohránce Crellova k Brunovi co vyslance, aby jeho pozval mezi ně ku stolu. Bruno jim tak učinil po vůli a pil s nimi, až mírně, tak že když už jich několik svalilo se pod stůl, on s ostatními velice pro jeho slova se zajímajícími bavil se výborně, vykládaje jim náhledy své svobodné.

Matky s dcerami seděly u jiného stolu naproti a Anička mezi nimi. Byla celá jiná a když se na ni promluvilo, odpovídala zmateně. V hlavě jí celý svět šel kolem a často pošilhávala, třeba skrze prsty po Brunovi.

Starý profesor nezasedl ani ku stolu, ale procházel se cestami zahradními, řka, že musí rozjímati. Stále mezi chůzí pro sebe něco brumlal, z čehož nebylo nic k srozumění, leda nějaké to „kacíř“ neb „pohan“, které mu ve svatém hněvu lítém ze zubů vykloužlo. Jeho srdce bylo plné divoké vzteklosti, kterou Melanchton byl stále naplněn, jak se přiznal a které hodlal ujíti až na smrtelné posteli své.

—(Pokračování.)—

Nová přísloví

Kde nic není—dělají se dluhy.
Nic není tak tajného, aby to—babička nevyzvěděla.
Kdo neslyší—nekupuj si telefon.
Po skutku bývá—divadlo střeženo.
Každá chce k svému—muži.

Dvojčata.

Dva bratři, dvojčata, byli si tak podobni, že jich nebylo možná rozeznat. Jeden z nich zemřel. Po krátkém čase na to potkal známý na živu zůstavšího bratra; otázal se ho: „Prosím tě, zemřels to ty, či snad tvůj bratr? Nemohu vás nikdy od sebe rozeznat!“

Jízda na plese.

Od Ferd. Schulze.

Pokračování.

Sexekvent odešel po snídani dělati panského kuchaře. Pan Šimon obešel všechna okna, každým se díval chvíli, jak se nasazuje snih na haluzích zahradního stromoví, jak na návsi mládež v huňatých čepicích, ale na mnoze bosa se klouže na zamrzlé kaluži a jak nejbližší krajina mizí v husté chumelici.

V pokoji je teploučko jako v lázni; zimní krajina vypadá odtud tím krásněji. Dne přibývá jen stěží, slunce zahalují nepronikutelné mraky sněhové, poněkud bělejší skvrna na obloze naznačuje jeho místo, pod nízkým stropem ani se nevyjasňuje, v prázdných kouřech vládne posud šero. Pan Šimon obchází je už po několikráte, tak zabrán v sebe sama, že ani sobě nevšímá, kterak hejl v kleci, podobající se poustevně, svým melancholickým tikotem a veverka prudším zavřením svého drátového kola, kdykoliv se jim blíží, upomínají jej o svou obvyklou výslužku ze snídaně.

Po chvíli přinesl ze své ložnice zbytky dvou tlustých voskových svíček, rozsvítil je a postavil u prostřed pokoje, každou s jedné strany objemné knihy, zcela vázané ve vepřové kůži a opatřené dvěma kovovými sponkama. Přisedl a jal se převracovati listy svých zápisek.

„Daň od července až do října roku 1850 se neplatila“.... četl zvučným hlasem a po krátkém pomlčení pravil:

„Zrovna tak, jako léta před tím a přece exekuce přišla tenkráte o celý měsíc později. Jindy už tu bývala na štědrý večer; tenkráte nám Ježíšek, chystaný pro vojáčka, zbyl až na masopust. Jaké to strašné nepořádky v našem úřadování! Rád bych věděl, co tolik lidí v těch kancelářích dělá, když nedovedou ani v čas poslati vojáka na exkuci? Když ho nemám v zimě, v létě ho nepotřebuju. Přijíte musím přestat s placením daní už na jaře, když chci, abych po Mikuláši dostal exekuci.

Pan Šimon Kostecký měl s úřady opravdový kříž. Nemine ani týden, aby ten onen z jeho členův neposlal do Chvalína cedulíčku s kratičkým obsahem: prosím, račte mi dát dopravit sáh měkkého nebo tvrdého dříví; nebo jindy: zejtra dávám hostinu, snad se mohu spolehnouti, že mi ráčíte pomoci srnčí kýtou, párem bažantův a několika páry koroptví; nebo opět: s politováním oznamuji, že nemohu osobně se dostaviti k lovu, jenž u vás zejtra odbývati se bude; však prosím, abyste mi laskavě poslal můj díl, nějakého pěkného candáta, třebas i nějakou štiku, kapry si u vás nechám až ke štědrému večeru, ale prosím dejte je do sádek, aby ztratily bahnitou chuť po rybníku, jinak bych měl zkažené svátky; nebo: zajíci, co jste nám včera poslal byli spařeni, očekávám v nejbližších dnech náhradu za nepříjemnost, kterou jsem s nimi měl, pozvav si na oběd několik svých nejlepších přátel; atd. atd. „Ale aby sami udělali k vůli takovou maličkost, která je nic nestojí, než škrtnutí pérem v pravý čas, to, nechají mně tu celou zimu o samotě a pošlou mi exekuci až po vánocích, když už počínají zase delší dni. Právě naopak, než jak dle posavadního pořádku samo sebou se rozumí. To tam jistě zas přišel nějaký nováček, který do zdejší krajiny pranic se nehodí a který tu bude dělat jen zmatek nad zmatek, až jej budou musit přestěhovat zas jinam. Mám já teprv k takovému nesíkovi vzkázat dlouhý výklad, k čemu je na světě exekuce a kdy mně ji má poslati! Hlupák! V létě ji nepotřebuji; ale v zimě!

Pan Šimon totiž už dávno nepěstuje žádné spojení s ostatním světem; žije na svém, v odlehlé samotě se nacházejícím zámku—tak totiž se říkalo v Chvalíně největšímu chalupě o jednom poschodí a se šindelovou střechou—jako nějaký poustevník. Bude tomu brzy dvacet let co se odtud nehnul dále než na hranice svého statku. Ale proto přece má stále touženost, dovědětí se, co ve světě se děje. Novin nečetl nikdy a do smrti nechce čísti. Bůh ví, kdož prý to píše a může-li se mu věřit. On musí tvář tvář viděti osobnost, která mu něco nového sděluje. A tu po dlouhém přemýšlení, jak by sobě takovou soustavu novinářskou zřídil a zabezpečil, po několikaletých nudně trávených večerech zimních, dospěl k myšlence, jako všechny světodějné a osvobozovací pravdy tak prostické a blízké, že se mohla zroditi v každé dětské hlavě a zároveň tak velkolepé, že není lze upříti jí největší obdiv: „Nebudu platiti daně! Dostanu na exekuci vojáčka, toho si u sebe nechám pokud budu chtít, či vlastně pokud on bude co vědět, aby mi vypravoval!“

Tato znamenitou myšlenka pan Šimon pěstuje už déle než deset let a jest s výsledky jejími spokojen až na nejnovější.

Pokud bylo možno, vycházeti sobě do zahrady, na pole a do lesa, pan Šimon ještě jakž takž trávil svůj den a jakmile se smrklo, unaven, ani nemohl se dočkati svého lůžka. Ale když nadešly bouřlivé větry, deště, mlhy, přísnice a mrazy, přestal scházeti i na dvůr. Jediná osoba, kterou mimo paní Rozálii vídal, byl správce který ráno přinášel noviny z hospodářství a přijímal na ten den rozkazy pánovy, ale vlastně dělal celý čas jen co sám chtěl.

Tak kolem všech svatých přestalo panu Šimonovi chutnati; paní Rozálie musila už den co den slyšeti, že neumí nic dobře připraviti k jídlu. Tak mu ubývalo spaní; stěžoval si, že mívá nyní každou noc špatně nastlanou postel. Se svými denními poznámkami v tlusté knize byl za pět minut hotov a naříkal, že večery nemají žádného konce.

Posedělť nějakou chvilku sám a sám vůči dvěma voskovým svícím—jiné světlo nenáviděl—přemýšlel, vymlátilo-li se dnes právě tolik mandel jako včera, dobře-li kočí Vojtěch dojel do lesa pro dříví, stačí-li pluh sennik a ještě dva stohy koním až do nové píce, kam asi se podělo ze sýpky tolik lonského obilí, když se ho jen málo prodalo? Když v ničem nemohl dospěti k žádné určitosti a jistotě, zavolal z kuchyně paní Rozálii, aby si přenesla svůj kolovrátek k němu do pokoje.

Radil se s ní, jaká by měla býti zejtra polívka, co k masu a co potom? Najmenovala mu vždy několikerý druh z mouky, zeleniny, rýže, brambor; dvojí troje čerstvé nebo naložené maso, jež měla ve špižírně; dobrou i vysokou zvěřinu, která tu bude na zavolání; tučnou drůbež, která se ani nehýbá od mlatu. Uměla dělati chutná jídélka z vajec, cukru a rozličných zavařenin, letního i zimního ovoce. Pan Šimon den jak den si dal sestavovati celý tento dlouhý seznam, den jak den probíral číslo po čísle s největší zevrubností, chválil, hanil dle okamžité nálady rozmanitou chuť, na konec měl pohromadě, co by zejtra se mělo připraviti k obědu; však pravidelně podotknul, aby pí. Rozálie přece počkala, až jak bude ráno.

Touto poradou zase ušla aspoň hodina; ale paní ještě nechtělo se přihlásiti. Když pan Šimon umlkl a před sebe se zadíval, paní Rozálie jala se příti. Kolovrátek se rozvrčel; on po chvíli se k němu obrátil a zhola nic nemysle, poslouchal jeho jednotvárnou hudbu. V dlouhých mezerách prohodil krátkou otázku: dobře-li na závoru zavřela dveře na dvůr, dostal-li Fylax něco k večeři, budeli zejtra zas tak ošklivé počasí jako dnes, máli v ložnici zatopeno, atd.

Paní Rozálie už jen kývla nebo zavrtěla hlavou, neboť pokřčila rameny, vědouc, že po těchto otázkách pan Šimon už brzy složí sepjaté ruce na život, za chvíli pustí hlavu níže na prsa, počne hlasitěji dýchat až pomalu přimkne oči, jakoby zdřímal. Ale na nejslabší nezvyklý ruch přimkne oči, jakoby zdřímal. Ale na nejslabší nezvyklý ruch šoupnutí nohou vytrhne se, aby opět hledal cestičku k šoupnutí nohou vytrhne se, aby opět hledal cestičku k spánku. Proto paní Rozálie i přestane příst, ačkoliv vrčení kolovrátku náleží k pravidelným přípravám jeho spánku.

dímoty a doprovodí jej na lůžko, u něhož pak na tichých modlitbách vyčká tak dlouho, až silný zdravý chrápot zvěstuje, že denní úkol pana Šimona Kosteckého se naplnil.

Ráno při snídani nářek na špatnou dlouhou noc, mrzutý rozkaz paní Rozalii, aby k obědu vařila co sama chce, někdy vyhubování správce, proč dnes ozývá se na mlatě o jeden cep méně než včera, nebo důtklivé napomenutí, aby za tolik obilí přece přinášel více peněz, pak rozskřípaným pérem, jež stále vězí v husté, na povrchu zelené inkoustové kaši, udělá se tlustá čára na dnešním datum v kalendáři a počítá se, kolik ještě dní schází do Mikuláše.

Toť jest nejpozdější lhůta, do které musí dostaviti se k Chvalinskému panu exekuce pro nezaplacenou daň. Poslední týden v listopadu už zavládne zámkem napjaté očekávání, kdy konečně „vojáček“ přijde.

Pan Šimon stále obcházeje okna, kudy se vidí daleko na silnici k městu, přes tu chvíli volá paní Rozalii z kuchyně, aby se podívala, co tam se blýská, není-li to vojenská puška neb čáka. Už se musí co den více vařiti, aby očekávaný host patřičně se uctil.

Pak zase pan Šimon sám se objevuje v kuchyni, aby s paní Rozalií probral příjemné i nepříjemné vlastnosti všech vojáčků, kteří už se ta vystřídali za tolik let a hádá jaký asi bude letošní. Chatě k jídlu už opět přibývá, spaní se lepší, třeba ještě tak mnohý den nepřinesl nic než zklamání. Ale lhůta k cíli jest přece zase kratší.

A když konečně zasvítne dávno vytoužený den, vojáček v celé své zbroji vstoupí do Chvalinského zámku a podá panu Šimonu Kosteckému cedulku berního úřadu že se mu posílá exekuce pro nezaplacení císařské královské daně od měsíce července tohoto roku, není v celém obvodu dotyčné berní správy šťastnějšího člověka nad majetníka statku Chvalinského.

Vojáčkovi vykáže se místo v komůrce pěkně zařízené na konci chodby a oznámí se ihned, že tu nějaký čas zůstane, jen aby si udělal pohodlí. Stravu dostává u panského stolu, výbornou a hojnou, že žádný důstojník si ji nemůže opatřiti.

—Pokračování.—

ZAČÁTKY KŘESŤANSTVÍ.

Dle Edw rda Gibbona. — Podává Josef Bartoš

III.

Křesťanství bývá často vysvětlováno, jakoby bylo zůstalo po celé první století, t. j. asi od panování Trojana neb Hadriana, ve své panenské čistotě neporušeno rozkolnictvím neb kacířstvím. Tomu však tak není, ale jest spíše pravdě podobno, že právě v tomto století pohybovali se učenníci Ježíšovi svobodněji, než v kterémkoliv budoucím věku. Libovolnost náboženská byla čím dále tím více zužována a strana právě vládnoucí s rostoucí přísností o to dbala, aby své náhledy prosadila, čemuž se arci časem mnohé sekty opřely. Gnostikové byli ti nejuhlazenější, nejvzdělanější a nejbohatší ze všech křesťanů. Jmeno gnostik znamenalo přednost ve vědomostech a dali si toho jmena buď sami ve své pýše, neb jim dáno bylo. Oni byli skoro bez výminky pohanského původu a zdá se, že jejich hlavní zakladatelé pocházeli ze Sirie neb Egypta, kde teplé pondělí nakloňuje ducha i tělo k rozjímání.

Gnostikové mísili s vírou Kristovou mnohé vznešené ale pochybené zásady, které zdědili z filosofie zemí východních, jakož i z náboženství Zoroastra. Toto hloubání zavedlo je tak daleko, že se na více než padesát sekt rozštěpili, z nichž nejrozmanitější byli basiliani, valentiniani, marcioniti a později i manichejští. Každá talentiniani, marcioniti a později i manichejští. Každá tato sekta měla své biskupy a sbory, učence i mučeníky a místo čtyřech evangelií církví přijatých, tvořili si ve prospěch nauky své množství nových povídek o činech jakož i řečích Ježíše a apoštolů. Gnostikové šířili se rychle po Asii a Egyptě, usadili se v Římě a odtud i do krajů západních. Oni se vyvinuli v druhém, květli v třetím a byli potlačeni v čtvrtém nebo pátém století, kdy jiné náhledy v modu vešly a nadvlády si získaly. Gnostikové rušívali často pokoj a nezřídka se i ukázali hanbou náboženství, přec však spíše urychlili než zdrželi pokrok křesťanství.

Jakkoli šířili se pravověřící, ebioniti a gnostikové ve svých náhledech o božském původu zákona Mojžíšova a povinnosti k němu, všichni v ošklivosti měli modlářství, kterým se židé od ostatních národů starého věku vyznamenávali. Filosof, který považoval soustavu mnohobožství za složeninu lidského podvodu a bludu, mohl zakusiti úsměšek opovržlivosti pod škraboškou pobožnosti, aniž by se bál, že jeho šalba propadne hněvu nějaké neviditelné usmyslené moci. Na panující náboženství pohanské dívali se však první křesťané s velikou nevolí. Všeobecnou domněnkou mezi křesťany i pohany bylo, že jsou zlí duchové původci, ochranci i předměty modlářství. Myslelo se, že této buřičtí duchové, kteří byli sesazeni z hodnosti andělské a shozeni do propasti pekelné, směli se ještě toulati po zemi, aby týrznili a svádělí lidi. Této zlí duchové brzy zpozorovali a nadužívali přirozenou náchylnost lidské mysle k pobožnosti a proto lstivě vzdalovali lid od velebení stvořitele a stáhnuli na sebe postavení i úřady boha. Jejich zlomyslný plán se zdařil a oni hned jediné jim možné útěchy, naděje, že se stane lidské pokolení účastníkem jejich zločinu a bídy. Myslelo se i dále, že této zlí duchové rozdělili mezi sebe nejpřednější hodnosti mnohobožství, jeden duch osvojil sobě jméno a vlastnosti Jupitera, druhý Eskulapa, třetí Venuše a čtvrtý Apollo, a že když mají velké zkušenosti a bytost vzdušní, jest jim možno vykonati s dosti zručností a důstojností úlohy své. Oni čihali v chrámech, zaváděli slavnosti a obětě, vynalezali báchorky, prohlašovali věštby a často jim též dovoleno bylo činiti zázraky. Křesťané vysvětlovali si tímto zakročením zlých duchů velmi snadno všechny nadpřirozené úkazy a klonili se k těm nejvýstřednějším myšlenkám pohanského bájeslovi, ba oni v ně i věřili, ač zároveň považovali za urážku boha vzdávati té nejmenší úcty zlému duchu.

Dle mínění toho stalo se první povinností každého křesťana, aby se zachoval prost a nepoškvrněn modlářstvím. Náboženství tehdejších národů nebyla pouze smyslní bohové a obřady mnohobožství byli úzce protkané každou okolností obchodů i zábav, veřejného jakož i soukromého života a zdálo se tedy nemožným, ubrániti se jejich zachovávání, aniž by zároveň se zřekli obchodu světového a všech úřadů i vyražení lidské společnosti. Důležité záležitosti míru i války byli doprovázeny posvátnými obřadmi, při kterých úřadníci, senátoři i vojínové súčastniti se museli. Veřejná divadla byla podstatnou částí okázalé bohoslužby pohanů a myslelo se, že bohové jejich považují za nejvděčnější obětě hry, které panovník i národ ke cti jejich zvláštních svátků konali. Křesťané, kteří se s opovržením vystříhali cirkusu a divadla, tržili jenom úsměšky na všech stranách. Každé umění a každá živnost skoro měla nějakého spojení s modlářstvím a bylo by tedy vedlo tisíce k záhubě jistě, kdyby se náhledy křesťanů byly panujícími staly. Pohlédneme-li na množství památek starověku, zpozorujeme, že pohané považovali mimo sochy bohů a nástrojů bohoslužby své za nejvznešenější ozdoby domů sochy s elegantními tvary a dle toho šat i nábytek svůj tvořili; byl to vkus již nárojem řeckým zasvěcený. V tom saméms směru pohybovala se hudba, malba, řečnictví a básnění. Křesťanští spisovatelé prohlašovali Apolla a musy za nástroje ducha pekelného a Homera a Virgila za jejich nejpřednější služebníky a to krásné bájeslovi, které proniká a oživuje jejich skladby, že je určeno jen k oslavě zlých duchů.

Tuto vidíme, že první křesťané věřili, že se ďáblové po světě toulají, aby člověka svádělí a vypravuje se i o Ježíši, jak ho ďábel rozmanitým způsobem pokoušel. Vrhá to zajisté špatné světlo na samospasitelnou víru křesťanskou, když se takové nesmysly za pravdu držely a ještě drží. Musíme se zhroziti nad zatemnělostí spisovatelů prvních věků křesťanství, když se odvážili prohlásiti Homera a Virgila za služebníky a musy za nástroje ďáblů. Když nejvzdělanější mužové v křesťanství takových byli náhledů, jak hrozná nevědomost musela vládnouti ve vrstvách křesťanů nevzdělaných! Počneme tu i pochybovati, že nějaký bůh založiti mohl víru tak surovou aneb duch svatý náhledy její osvětlovati.

Náboženská pastva věřících oveček.

Vyňato z kázání pátera Hessouna v St. Louis. Mo.

III.

Adulfovi, rozenému hrabětí, z řádu sv. Františka, který skrze dlouhá leta bohu věrně sloužil a rodičku boží obzvláště ctil, při posledním tažení, když rozličně pokoušený strachem se třásl, rodička boží se zjevila a těmito slovy ho těšila, řkouc: Měj milý Adulfe, proč se strašíš? Nebudeš umříti, ještě jsi můj? Pojď bezpečně, neboť můj syn Ježíš Kristus, jehožto první přikázání jsi pilně zachovával, tvé dobré skutky v nebi korunovati bude. Tak potěšený Adolfus všechen strach složil a vesele v Pánu usnul.

Dále vykládal, že ve Francii jedna panna na úděch těla chromá, mezi domácími zdémi v trpělivosti, v postu, modlení a svatém rozjímání, obzvláště ochotná a štědrá v duchovních osob posluhování, vroucně bohu sloužila. Jednou na velkou slavnost bolestně sobě připomínala, kterak jiní křesťané z rozžatými svícemi na památku obětování páně procesí doprovázejí, ona pak že v posteli tohoto potěšení zbavena ležeti musí. Když pak se i v tom vůle boží srovnávala, byla vytržena do nebe, kde spatřila krásnou procesí, když svatí patriarchové, mučedlníci, panny a jiní v volení boží v přepodivné a rozličné jasnosti a páru, ze ruce se držíce, s rozžatými svícemi kráčely a písně církevní prozpěvávali. Ten slavný průvod sám v biskupa m rouše Kristus pán vedl a průvod uzaviral anděl p ně a té panně též svíci podal, když procesí do zlatého periového kostela přišlo. Syn boží zpívati počal, toť : „Dnes blahoslavená panna Maria dítě Ježíše v kostele obětovala.“ Mši svatou držel Kristus pán a gloria zpíval, svatý Štěpán epištolu. sv. Jan evangelista dnešní evangelium prozpěvovali. Potom se Kristus pán brý obrátil a odevšech svíce přijal, tak jako se to činí až podnes, kde kněz svíce od lidu přijímá — Ta dobrá panna vědouc, že s tím nebeským tovaryštvem déle přebývati nebude, ráda by byla svou svíci sobě zachovala a anděl boží ji rozlomiv polovici té panně popřál, kteroužto ona napotom, omočivší vosk ve vodě mnohým nemocným k zdraví pomohla. Tak na příklad uzdravila bolavé nohy, oči, kurděje, podágra, prašivinu souchotiny, děravé zuby, vředy, a více jiných bolestí.

(*Poznámka naše:*) Ale co nejdivnějšího, že žádnou kněžskou kuchařku od „vodnatelnosti“ neb jiné podobné nemoci uzdraviti nedovedla. A proto když jednou deset farářů tam poslalo dvacet kuchařek svých po sobě a ta panna s tou nebeskou svíčkou ani jedné nepomohla od toho, farářové dali ji do klatby, svíčku ji vzali, do pece hodili i spálili. Tak se stalo, že ta zázračná svíčka nebeská shořela, sice by podnes ve své nemoci každý mohl býti uzdraven. Hepšt!

Kázal s'ovo boží mezkům.

Nedávno stalo se, že starý černoch Nelson v okolí Little Rock, Arkánsas, který po několik let „pracoval“ v politice ale bez všeho úspěchu, nevěděl si jiné rady, nežli, že se přidal k církvi methodistické, začal „studovati“ bohoslovi a že bude kazatelem slova božího. Toť se rozumí, že se mu to povedlo, že za půl leta byl vyslán do světa a dostal faru. Kázal už celý rok a slouží nevi sám komu, věrně, až minulý týden pojednou nenadále se octlil před smírčím soudcem jsa obžalován, že ukradl mezka mladého, nejlepšího z pěti v jedné stáji, kamž byl zabloudil v noci při měsíčku.

Pravil k němu smírčí soudce: „Nelsone, totoť jest velmi těžká obžaloba, která se proti vám vznesla. Já vás vždy považoval za poctivého muže. Když moje malička holka byla nemocná, chtěla vidětí strýce Nelsona a když přišel, upokojil ji lépe, nežli já jsem to dovedl. Když zemřela, vykopal jste jí hrob a spolu jsme nad ním pak truchlili. Vaše modlitba nad jejím hrobem byla jako mastí drahou na rány mého srdce a jako svíci hořící ukazující mi cestu ze zármutku mého. Jak se mohlo státi, starče, služebníče boží, že vás mohli zde obžalovati z krádeže?“

„Boss“, odpověděl starý Nelson, vytírajíc si slzy z očí rukávem u kabátu, „já jsem v té krádeži tak nevinen, jako sám Mojžíš.“

„Přece vás ale viděli ve stáji.“

„Ano, vaší počestnosti.“

„Přece jste navlékl ohlav na mezka a vyváděl jej ze stáje ven.“

„Tak jest, vaší počestnosti.“

„Tedy se přiznáváte ku krádeži své?“

„Toto, vaší počestnosti—odpustte že jsem se podřekl —já nijak neuznávám svůj zločin. Pakli jen nějakou minutku mne budete poslouchati, vysvětlím vám a všechny ty podezřívající okolnosti, že řeknete, že mám pravdu a že jsem nevinný, jako padlý sníh v zimě.

„Tedy mluvte co máte říci.“

„O, děkuji vám, vaší počestnosti, s apoštolem Pavlem, za tu milost, že mohu jako on mluviti k ospravedlnění svému. Pavel a já to jsme dva a naše věci jsou stejné, jen že on nebyl udán z krádeže mezka. Tedy to bylo takhle, vaší počestnosti. Tuhle jednou pozdě večer vracel jsem se ze shromáždění náboženského, kde jsem pracoval na hříšných dušech do unavení, ale nemělo to ani toho nejmenšího následku ani pro muž ani pro ty duše. Cítil jsem, že mi ubývá chuti a síly na vinici páně a že to marné kázání slova božího se nevyplácí. Pravil jsem k sobě: Co jest to platno vtloukati slovo boží do těch zabedněných duší? Když jim tam jedno slovo jedním uchem vtlučete, dvě jiná druhým uchem vyletí. Hříšníci na mé kázání slyšeti nechtějí, nechtějí ani na slovo boží platiti, a co z toho mám? Ani nemohu pohodlně živ býti? Ať se trápí s tím někdo jiný. Nechám bohoslovím a kázání a dám se zase na politiku, neb se zdá, že ta nová strana republikánská v jihu bude platiti nastávajícím rokem lépe, nežli ta stará až dosud platila. A co tak přemýšlím, napadlo mi, že jsem byl pomazán a poslán hlásati slovo boží všemu stvoření a že jsem vlastně poslání to ještě nesplnil a proto že snad nedočkal jsem se žádného úspěchu. Teď teprvé mně osvítilo světlo boží pravdy a já poznal, že musím kázati všemu.

Zatím jsem se dostal až k stáji, kde jeden běloch držel zavřené své mezky a muly. Jedna mula volala hlasitým hlasem, řkouc: “Pojď k nám zakázati slova božího!“—Proč bych nešel, pomyslím si, vždyť ani vrabci se

střechy nespadnou bez vůle boží, což teprvé ty muly a mezci—ty mohou míti také duši a větší nežli vrabci a ona také chce býti spasena.

Vstoupil jsem tedy bez meškání do stáje, vybral jsem si svůj text a započal jsem kázati. Sto to pěkně, chvala bohu, až jsem měl sám z toho radost.

Měsíček pěkně svítil a já mohl viděti, jak z očí jedné staré zrzavé muly tekly slzy hořké. Zrovna chrněla litostí nad svými četnými hříchy. Tu jsem si vzpomněl, že to byla asi ta mula, o které se povídalo, že v čas války jednoho vozku svého zabila kopytem zadním. Jiný mezek položil hlavu svou na žlab a plakal žalostně až mu srdce usedalo. Tu přikulhá se jiný mezek mladý rozpustilý neznaboh, který spal na druhém konci stáje a začal si vám, vaši ctihodnosti, dělat z plačících a kajících se žerty a vtipy zhola neznabožské zlolajicné. Slovo bože mého ani se ho neteklo a já nevěděl, jak si pomoci, aby mou práci na obráceni těch dvou kajících mul nepokazil. Konečně mi napadlo, že jej vyvedu ven, aby nám v naší pobožnosti nepřekážel a že jej přivážu někde na dvoře, dokud nebudu s kázáním hotov. Proto jsem naň pověsil ohlav a vedl jsem jej z chléva ven. Jakmile jsem ale opustil stáj, v tom mně jeden obyvatel domu popadl a myslel, že mu snad chci toho mladého neznaboha mezka ukrásti. Co říkáte, vaší početnosti, jest toto vysvětlení postačující?“

„Docela,“ odvětil soudce.

„Těší mně, vaší ctihodnosti, že neodpíráte své pomoci šíření svatého evanděliа mezi vším stvořením.“

„Ano, ano“ pravil soudce. „Musíte ještě držeti jedno kázání velké porotě, Nelsone. Abyste ale nezapomenul den, kdy se to musí státi, necháme si vás tu ve vězení do té doby, nežli se porota k poslouchání vašeho kázání shromáždí, rozumíte?“

Nelson se zamračil, ale ani necekl.

Světélka.

§ Stříbrných dolarů s dírami jest až hanba v oběhu, ale co jest horšího, že jest ještě vío děr k nalezení na všech koncích, které nemají žádný stříbrný dolar kolem sebe.

§ New Haven Register poznamenává, že následkem velikého nedostatku zelí v Americe jest to přece znáti na connecticutských doutnících, že mají trochu tabákové chuti, neb jest tabák tam lacinější letos, nežli zelné lupení.

§ Co jest to za neplechu, zvolal jeden pán v koncertu, před nímž nafouklý nějaký panák hlasitě mluvil k své dámě.—Týká se to snad mně? tázal se švihák ten.—Nikoli, odpověděl ten pán; já myslím jen ty hudebníky, kteří se svými nástroji tam nadělají takový rámus, že nemohu slyšeti ani, co si tu povídáte.—Švihák ani muk.

§ Když si přečtu poslední zprávu o neštěstích, která se stala parolodím na moři za minulého roku, mohu býti rád, že jsem měl to štěstí plouti čtyřikráte do Ameriky přes atlantický océán a zpět dříve, nežli byly parní lodě vynalezeny. Columbus, t. č. v nebi.

§ Ze školy: Pernîčku, volá učitel. Včera jsme čtli, že čas jsou peníze. Jak to dokážeš příkladem. — Pernîk: Když dáte dvoum žebrákům čtvrt dolaru, aby se o to rozdělili, to jest to „čtvrt na dvě.“

§ Co pak mi dáte letos k svátku, milá paní tchýně? Či snad nějaké záclony, neb nová kamna kuchyňská, neb něco podobně užitečného?—Tchýně s úsměvem nikoli, nikoli, pane zeti. Dám vám něco velmi příjemného. Odjedu na tři měsíce k druhé dceři na venek.

§ Topila se na moři lodi. Irčana jednoho pobízeli, aby přece šel na palubu, aby zde nepřišel k utopení, jako myšj; odseki jim: Co vás napadá, abych se ještě šel dívati, jak se utopím?

§ Ranhojič uřízl nemocnému nohu nad kolenem a nemocný velice bědoval bez konce. Ranhojič aby jej potěšil, obrátil se k němu a pravil: „Hleďte, že ci pámbů činí, dobře činí. Právě jste měl dostati kuří oko na malíčku u nohy, když jste nohu ztratil. Považte, co by se vás bylo to oko nazlobilo!

§ Chlubílek vyprávěl při pivě „ze života“ některé anekdoty očekávaje, že pohne posluchače své k smíchu. Když byl vyprávěl jednu o psu, spustil jeden posluchač jednu o faráři, která s tou první nijak nesouvisela. Pan Chlubílek divil a táza! se, jak že sousedu napadla tato anekdota, když nemá s tou předešlou žádné souvislosti.— Přece, odpověděl vypravovatel. Vždyť se nalezá s onou na jedné a téže stránce sbírky anekdot posledně vydané.

§ Vkladatel jeden přišel v Brooklynu na národní banku, aby nechal si u pokladníka něco odepsati v knížce. Pokladníka tu ale nebylo, nýbrž na jeho místě seděl v hluboký spánek pohřížen nějaký jiný tlustý pán. Nedalo ta cizímu, aby se nedozvěděl, kdo ten cizí pán jest. Konečně po obratném ptání zvěděl, že jest to od spolkové vlády vyslaný dozorce na národní banky a jejích knihy, který jest tady každý měsíc pravidelně, ale jakmile si usedne, že se dá do spaní a spí tak dlouho, pokud jest zde. Pak podpíše certifikát, že jest vše v pořádku a odejde.

§ Ten chudý člověk na světě už všechno, ale všechno zlo odnese. Podívejme se do kostela. Pakli boháč nedá nic do sáčku neb na talíř, hned si domýšlí ostatní: Aha, zapomenul si tobolku s penězi v druhém kabátě, neb tak. Ale pakli chudý někdy nedá dárek do pokladny pod nos mu nastrkované, ví každý, že nemá žádný druhý kabát, v kterém by byl doma mohl zapomenout tobolku s penězi a soudí se hned už kdo ví co zlého a nehezkého o něm.

§ Jednou v dešti vstoupilo několik mladých lidí do kostela, aby se tam před lijákem ukryli, nemajíce kam jinam se skrýti. Právě bylo kázání. Kazatel spozorovav je i jejich úmysl, pravil hnedle v kázání svém: Že by lidé často používali kostela za přístřík, jímž své neprávosti zakrýji, jest pochopitelno, ale že by bylo takových, kteří si z kostela chtějí dělati jen deštníky, to by nikdo nevěřil a přece jest to pravda.

§ Paní Putičková, čisté krve Amerikánka, slyšela od paní Nešetřilové něco o Haydenově „stvoření,“ jak že jest krásné a velebné. Přiběhla domů celá nešťastná, neb jí to nedalo pokoje celou cestu. Vyprávěla muži svému, že jí do toho vlastně nic není, jakou mají Nešetřilovic bibli, ale v její bibli „že jest jen jedno stvoření a to že jest od Hospodina boha všemohoucího a od žádného Haydena.

§ Col. Moses P. Handy od filadelfického listu jednoho, Press, nábožný jinak člověk, setkal se ve společnosti s Robertem Ingersollem, právě když tento byl držel přednášky své o „pekle“. Handy vyslovoval velikou radost nad seznámením se s tak znamenitým mužem, jak pravil, jen že jest mu velice líto, že nemůže souhlasiti s ním v jeho naukách, vlastně nedostatku nauk náboženských.—Ach, milý mladý příteli, pravil dobromyslně Ingersoll, nemyslete si nikdy, že bych chtěl vás neb kteréhokoli mladíka vašeho druhu oloupiti o vaši naději na hořoucí peklo.

Viříl. Slyšel jsi o tom malíři bez rukou? — Prece. Slyšel, ale nesháněvám na tom nic zvláštního. U nás jsou také pánì, kteří jako on hubou malují — straky na vrbě.

Po neštěstí Vídeňském a Varšavském.

Už tedy nemohu jít ani do divadla ani do kostela, nechci-li se upéci nebo umačkati. Co mi teda zbývá? Hospoda! Kmotr Bumbal.

Národní poslanců českých.

Ráznosti, ráznosti! kde tě lidé berou?
Na skalách nerostеš, v poli tě nesejou.
Kde tě lidé beron, kdybychom věděli,
snad bychom pak s prázdnou ze sněmu nejeli.
Kdybychom věděli, na prodej kde jsi ty,
snad bychom nejeli bez university.

Ohlášky.

V nynějším mazopustě ve stav manželský vstoupiti míní:

1. Pan Václav Čecháček, majetník velikých práv národa roli dědičné a spolumajitel rozsáhlé rovnoprávnosti na papíře, atd., atd.—bude sobě bráti za svou věrnou a poctivou manželku pannu Karolinu Universita, dceru zvěčnělého Otce Karla IV. a matky Vlasti. Ohlašuje se dnes láskám Vašim, nevíme už po kolikáté a také ne, zdali naposled.

2. Slovutný pán, pan Magistrát z Prahy, držitel rozličných realit a obstaravatel potřeb obyvatelů velkoměstských, atd. atd.—vezme sobě za svou věrnou a upřímnou manželku zletilou již pannu Vodní Otázku, dceru mnoha pp. inženýrův i chemikův a matky Protáhlie z Odkladova. Ohlašuje se již od prachpraloňska a snad i letos ještě ne naposled.

Bismark a papež.

Papeži dát nazpět Řím
Bismark rád prý dovolí;
inu dávat z cizího,
to nikoho neboli.

Trefil by to.

Kaprál cvičil nováčky, jak se mají chovati na stráži. Jednoho postavil jako na stráž a sám blížil se k němu. Nováček spustil: „Haltwerdá!“ Kaprál však nic, šel jen blíže. Nováček však ani teď nenamíří na kaprála, ale držel zbraň jako dřív. „No, zajíci, nevíš, co máš teď dělat?“ zlobí se kaprál. „I vim“, povídá nováček, „ale když nemám nabito, co je to platno?“

Českým pánům poslancům.

Jen zvolna, pánové! Půjde-li to takhle dále, co pak eckáte k dobývání mně? Dorůstající pokolení.

Tři doby v životě advokáta.

Dokud advokát studuje, dře se; když dělá zkoušky, dřou ho jiní; a když otevře kancelář, dře on jiné.

V německých novinách

vyskytl se nářek, že nyní Němci v Rakousku kráčejí mnohem pomaleji ku předu, než jak bývalo a udávají se rozličné toho příčiny, ale podle našeho přesvědčení není ani jedina z nich pravou. My však pátrajíce po původu toho dopídili jsme se pravdy: těžkoť kráčet rychle ku předu má-li člověk—na nohou olověné podešvy.

Ukolébavka matky Austrie

„Tak—tak, hajej pěkně Čecháčku, hajej. Budeš-li hodným, Ježíšek ti něco pěkného nadělí. Ale nesmíš mu mukat, synáčku, sic by se tatínek Taffe hněval a řekl by Ježíškovi, aby ti nic nedával. Tak—tak! Tu máš cumlíček a buď jenom potichu. Ježíšek ti přinese hezký domeček—universitu—ale nesmíš ho brát do ruky. Dáme ho do skleněné skříně a ty se budeš na něj dívat. Až pak tě navštíví malý Němeček, půjčíš mu ho pěkně, aby neřekl, že jsi nespolečným.—Nu, nu, nu! jen se utiš a neplač, však tě tatínek za to pochválí a řekne strejčkovi Pražákojic, aby se za tebe u Ježíška přimluvil. No, no! už zase sebou škubeš? Musíš hezky poslouchat a spinkat! Zavři pěkně očička a bude se ti zdáti o Ježíškovi v jesličkách, o pastýřích, ovečkách, volečku a oslíčku.... Tak—tak. Jen usni můj zlatý. Hajej—pupej—roztomilej; pš....pš....pš.....

(A teď buďme už i my tiši, aby se synáček snad neprobudil.)

Ztracená.

Lékař k manželovi nemocné ženy: „Buďte spokojen, předepíšeme něco, a bude zase dobře.“

Manžel: „Nebude, nebude, pane doktore; má žena nedá si nikdy předpisovat, to je to!“

Ze St. Louis, Mo.

Přeběhl do katolického tábora:—Bývalý velko-starosta velko-řádu st. Mo., Č. S. P. O. a velko-předseda velko-řádu Mo. Č. S. P. S. obč. M. Jaroš odstoupil od řádu Slovan číslo 1. Č. S. P. S. a vrhl se do náruče římsko-katolického spolku sv. Václava, činí pokání od pátera Hesouna mu uložené a musí pravidelně každý čtvrt roku ku zpovědi, by oplakával svůj hříšný přestupek po celý čas jeho bývalého členství jmenovaných řádů.)

Není divu, že jest považován za odpadlíka od věci národní a že se sype kletba na jeho hlavu zbabělou a zrádnou. Ale pomozme si! Kdo může za to, že osel nejlépe si pochutnává na bodláku a kdyby se brumkal vydával za zlatohlávka deset let, přece se vždy k svému původu a k své staré rozkoši navrátí. Tak jest i v tomto případu. Lépe, když takový člověk jest tam, kam patří, nežli ve spolku, jehož není hoden a do něhož dle smýšení svého nepřináleží.

Poslední neděli musel páter Hesoun odbývat odpolední služby boží při prázdných lavicích u přítomnosti ponze několika babiček a pana učitele Balína za příčinou velikého pohřbu občana Josefa Suchla, člena řádu Mo., Č. S. P. S. jemuž hudební kapela obč. Brože, švakra zemřelého poslední poctu prokázala. Následkem toho původu oproti hali všichni svatí a světice boží o poctu svou „orodujte za nás.“ Pohřeb blízko kostela spravován velkým počtem katolíků až k Allenovu tržišti se smutně ubíral. Pohřební řeč držel bývalý předseda Jos. Stes a mnohý slzu z oka svého vyronil. Zemřelý zanechává tu vdovu a 4 dítky. *Zpravodaj.*

DOPISY.

Z okresu Wineshiek, Iowa.

Myslím, že posloužím čtenářstvu vašemu i dějinám osad českých katolických v Americe, když vypíšu, jak se moje vlastní milá žena odnaučila choditi do kostela. Bylo nás tu okolo sto českých rodin kolem Fort Atkinson a cítice se naloženi k tomu, postavili jsme zděný kostel. Já se stal také údem a dal jsem poprvé $30, potom $10, pak se dávali taneční plesy ve prospěch kostela a žebralo se v celém okoli. Dodnes ale žádný neví, co se všechno na ten kostel darovalo a obětovalo a to proto, že posvěcený patron propil svědomí i paměť a ani sám neví, mnoho-li z kostelních peněz propil a mnoholi si uložil pro sebe. Pak se vybíralo na stolice, na kostelní věci, na zvon, na šaty velebnému pánu, atd. Mně to stálo úhrnkem $50.00. Za to jsem si mohl sednouti do stolice, ale z místa jsem musel zaplatiti. Já zakoupil jen pro mou manželku jedno místo a sám, abych měl v nebesích větší zásluhu, stával jsem v kostele nábožně u dveří. Politují mne „Duchu Času"! Když přišel zase čas k placení, zaplatil jsem velebníčkovi s tím dorozumněním, že místo pro mou manželku v kostele podržíu na dále. Patronovi chrámu páně ale to nebylo dobré neb on chtěl abych zaplatil jemu zvláště za místo to, aby on měl na pivo více. Já pak vida, jak on pořáde ke cti a chvále boží se namáhá, z jednoho salonu do druhého se vleče, často třeba po čtyrech, když už po dvou nemohl státi a že z těch peněz, které se mu na kostel a na potřeby kostelní daly, žádné účty nedělá, ale každého po účtech se tázajícího zhruba odbývá, ano z věřících si jen posměch dělá, že jsou hloupé ovce povídá, uminil jsem si, že mu platiti nebudu. A neplatil jsem. On ale nemeškal a přinesa do kostela kus prkna, zabil lavici mé manželky hřebíky a prknem. Když pak moje manželka nejdříve do kostela přišla zabednění to viděla, divila se a myslela, že se stala nějaká mýlka v opilosti patrona, chytila za prkno, utrhla to a usadila se. Patron vzdor tomu, že to bylo v neděli, šel k rychtáři, počastoval jej a on poslal konstabla pro mou manželku, která také jako přestupkyně byla zatčena. Tu ona vroucně vzývala „Ducha Času" a to pomohlo, neb on ji vysvobodil z ohavného toho otroctví. Žádali od ní $30, hrozili jí vězením, svatou inkvisicí, ale „Duch Času" jí dodal síly a vytrvalosti, že přemohla všechny své nepřátele. Tázala se, čí že ta stolice jest a kdo za ni zaplatil, když byla ještě u dřevaře, nežli její manžel a kdo že ji zaslíbil pro ní za ty peníze, které od nich na kostel byli dány? Žádný neodpovídal, ale patron se skryl a já si ženu odvedl domů naposledy z kostela, neb mi do toho pelechu vícekráte nechce ani páchnouti. Tak ušetří nejméně jeden pár střevíců více do roka a to má z toho k lepšímu. Pak ví, že jí za její vlastní peníze nikdo nemůže udělati ostudu a pak se nemusí báti, že za ni budou lidi pokřikovati, že jest kněžská tentonone, že za těmi vykrmenými lenochy a co ještě běhá.

Zatím se ale všechno u nás i s tím kostelem změnilo. Když ostatní sousedé pozorovali, jaké vede se s kostelem hospodářství, že patron jest za kostelní peníze pořád jako buben napilý, přestali také platiti a on udělal úpadek. Velebníček odešel hledati si štěstí jinde a chrám páně ve Fort Atkinson stojí pěkně v tichosti jako prázdná stodola. Dle výpovědi patronovi stál $7.000, snad i s kořalkou a pivem, která se při tom vypila, a něco se střílo za nehet. Teď jest odhadnut na $700 bez věže, která mu schází. Každý teď lituje těch peněz, které na to vyhodily. Ale jest pozdě bycha honit? Po druhé nebudou sousedé jistě tak hloupí, aby něco podobného podnikali.

M. F. Zima.

Pátý smysl pomohl z nouze.

Kmotr Brázda povídal doma, jak se měl na posvícení. Jedlo se, až se hory zelenaly a Brázda popustil již opasek na celé kolo. „Chuť nebyla už žádná", vypravoval, „už ani čich nepomáhal, ba už ani zrak nenabádal a sluch byl už také k pobízení hluchý. Co dělat? Když už nás čtyry smysly opustily, hmátli jsme do mísy a jedli jsme dál. To bylo posvícení!"

Prostředek proti horku v divadle.

Vzpomeň si na požár okružního divadla ve Vídni a kdybys byl horkem už napolo upečen přejede ti mráz záda.

Pánům porotcům a soudcům ve Washingtonu.

SLYŠTE páni co se děje,
již se vám celý svět směje,
neboť ten váš soud jen je
jak pouhá komedie.

Jak vám jest se zachovati,
těžko je rozhodovati,
moudrá rada zajisté
bude tady na místě.

Protož jsem umínil sobě
v nynější kritické době,
moudré slovo promluvit
račte je v úvahu vzít.

Lotr nezapírá činu,
nést však nechce žádnou vinu,
neb on duše nebohá,
nástrojem prý od boha.

Před soud pohnat pána boha
věc to trochu choulostivá,
zničit nástroj toť však přec
jesti jenom lehká věc

Nechť bez veliké přenice
postavena šibenice
a vrah aby na ni včil
se světem se rozloučil.

Bude-li co namítati
můžete se omlouvati,
že jste bohem nadšení
pro jeho oběšení.

Pakli toto učiníte
národu se zavděčíte
v nebi pak jak budou chtít
velkou radost mohou mít.

A za tuto moudrou radu
nežádám žádnou náhradu,
tolik co si přáti jest:
zachovejte soudům čest.

Chicago 17. ledna 1882. *Alois Břetislav Civiš.*

„DUCH ČASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní děitež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 5. ÚNORA, 1882. ČÍSLO 24.

J. WARREN KEIFER,

předseda sněmovny zástupců v kongresu.

Po presidentu třetí osobou v důstojnosti a úřadníkem velikého vlivu na zákonodárství celé země mající jest předseda zastupitelstva kongresního, kteréhož si volí většina v zastupitelstvu ovládající. 47. kongres zvolil pro tento důležitý úřad J. W. Keifera, člověka poměrně mladého, neboť jest rozen 30. ledna 1836 v Clark County, Ohio. Byl synem farmera a dostal svého vzdělání pavního v školách obecných, jak na venkově jest, načež poslán do koleje Antioch. 1856 započal studování práv a za dva roky byl předpuštěn co zástupce před soudy. 1861 vstoupil do spolkového vojska co major třetí pěchoty v Ohio. V bitvě ve „Wilderness" byl těžce poraněn ana mu koule roztříštila kosti v ruce jedné. Sotva se vyhojil, navrátil se zase k armádě a udatně bojoval stále jsa povyšován, až se dostal za generála.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Bruno ve Wittenbergu. 1586—1588

III

Kostel ve Wittenbergu jest pověstným proto, že první prohlášení světoznámé opravy církevní od Lutera bylo na jeho vratech přibito. Jednoduchý mnich, jenž měl ještě jednu nohu v řetězu, postavil druhou poněkud dále nad kouzelný kruh, do kterého byl katolický svět zaklet, strhl kněžstvu licoměrnou škrabošku s tváří, aby poznal lid důvěřivý a lehkověrný v domnělých duchovních otcích svých kupce, hanebné řemeslníky a pokrytce ošemetné. Tehdy bylo kněžstvo veselé a chytré, pokud lid byl tak hloupý. Kněžím vysokým i nízkým nejednalo se o nic jiného, nežli jak by nahrabali hodně mnoho peněz, aby mohli uživati světa a jeho rozkoše při víně, děvčatech, ženách, jeptiškách, na koních, ve válkách, v trápení nevěrců a pochybujících a ve vraždění svých dítek aneb v prolévání krve jiné. Člověčenstvo z počátku mrskalo svá vlastní těla, aby svému bohu připravilo rozkoš popasení se na jeho krvi a později podplácelo boha svého zlatem, které se sypalo jeho služebníkům, kněžím a on ten bůh pak zamhouřil jedno oko, neb obě na jejich neplechy a zločiny. Lutr poznav, na jakém prahu propasti člověčenstvo stojí, uminil si zbičovati jeho rozum na odpuštění hříchů. Pošlapal tedy rozum ke cti svaté víry a bezpochyby, že jednal méně nelidsky, nežli jeho předchůdcové, kteří bičovali tělo, neb při Luterovi aspoň nebylo viděti krve.

Giordano Bruno, který nosil po Evropě prapor srdečního rozumu a rozumného srdce, stál zamyšlen na hrobě Luterově v kostele tom. Kostelník, který jej provázel a zajímavé věci mu ukazovati chtěl, s podivením patřil na mladého muže toho, neboť nebyl jakživ v chrámě tom ještě spatřil myslitele. Proto naslouchal polo se zděšením a polo se strachem o rozum hosta toho jeho řeči, kterou tento nad hrobem Luterovým držel, řka asi:

Veliký bojovníku, kterýž jsi silou pádného slova svého poráželi více nežli tisic roků staré bláznovství. Proč jsi jen musel řetězy poutající ruce vložiti na duši a spoutati tuto? Židé nosili kamenné desky tvrdých svých zákonů na bolavé své hlavě. Kristus a jeho doba roztříštili desky ty, aby připoutal na veselých nitích člověka k mlhám nebes. Tyto veselé nitky kněží rimsti sdělali zase v silné provazy židovské, jimiž spoutali zase celou Evropu. Tys pak, veliký Lutře, rozřízl provazy ty, zničil je, abys jen utvořil židy nové, duševní. Vnitřní zákony, vnitřní víra zase nechává svět úpěti, když se byl probudil z boje o písmeny. Tys učinil ženy kněží v početné matky. Kéž bys ještě ze svého boha udělal člověka a z člověka boha a mohl bys i Krista potrápati. Hvězdy rozplynou se před zrakoma našima co nadpřirozené bytosti, jakmile se přesvědčíme, že i naše země jest jedna z hvězd. Láska těší se svému bohatství a nebojí se porušení, jako zapovězené ovoce nějaké. Ale jak ty nazýváš ty hody dlouhých rozkošných nocí, v nichž se rodičové zhlížejí s láskou a zač vydáváš je, nežli překročí k dítku sluha nového zákona aby pomocí pokropení vodou vypudil z něho ďábla a smyl s duše dítka prý hříchprvotní? A od té doby podlehá dítko to v celém životě zase obřadům náboženským pod rozličnými jmeny a když nevypadají všechny ty obřady tak židovské, jako u židů, neznamenají přece ale jiného, nežli ty židovské. Dovolováte se stále víry, ale vluzujete do víry té tvary, obřady a spoleháte na ně. Lutře, Lutře, na tvé hroby bych zavěsil zlatý řetěz, který jsi rozdrtil a jeden zelený, který jsi ukoval. Abychom byli svobodni, musíme býti uvědomělí, musíme býti částěmi přírody myslicí. Mé myšlénky jsou mým majetkem. Lutře děkuji ti za to, že jsi byl dosti silným abys bránu svobody do pola otevřel. Pomoci tvou co připravovatele otevru ji do kořán a vyjdu na svobodu.

Kostelník kroutil několikráte hlavou, neb mu nechtělo do ní vše, co tuto slyšel, se hoditi. Většině však nerozuměl a zůstal mu nad tím rozum státi, ba myslel, že má ten cizí pán o kolečko v hlavě více. Nemohl rozeznati rozum od pomatenosti.

Když mu pak kostelník nabídl, že mu ukáže také hrob Melanchtonův, při jehož smrti sám také byl, odporučil Bruno, že mu postačí přední bojovník. Kráčel pak z kostela ven.

Nedaleko dveří klečela Anička ve vroucí modlitbě k obrazu na oltáři obrácená. Slyšela kroky mužské, obrátila se a poznala svého zachránitele. Nemohla se více modliti a srdce div se ji nerozskočilo radostí nad tím neočekávaným shledáním.

Dobrý den, Aničko, pravil Bruno. Což abych vás doprovodil domů, při čemž můžeme trochu po břehu Labe se projíti a na minulé dny vzpomínati. Byla ihned pohotově a šli spolu a měli si mnoho, mnoho co povídati. Její otec byl zarytý luterán a pobožný nesmírně. Znala se dobře v písmě a náboženství a Bruno shledal, že je velice schopna osvobození, jakého on každému přál. A proto jí podával co nejpochopitelnější důvody své pravdy, tak že na cestu tu naplnila celé srdce a celou mysl jeho zásadami a měla na dlouho co uvažovati a o čem přemýšleti.

Když ji byl až k domu její doprovodil, nechal si dáti políbení kteréž mu neodepřela a slíbil si, že osvobodí děvče to a spojí je s sebou co nejúžeji. S tím úmyslem kráčel po městě, aniž by mu srdce nepokojem nějakým odpovídalo, kdežto Anička ve své komůrce rozjímala o všem tom, čemu se byla dnes naučila.

—Pokračování.—

Co značí též K † M † B † na dveřích.

U Dra. Pražáka: Krajan Moravan Bezmocný.
U Herbsta: Kazatel Míru Bohemského.
U Schönerera: Kde Můj Berlín?
U Schmeykala: Kasiňácký Množitel Buršáctví.
U Terstské deputace: Královské Memento Bouchorouním.
U ústaváků: Kam Máme Brousit?
V Berlíně: Král Miluje Breberku.
Ve Washingtonu na věznici: Konečně Moudří Blázen.
V Bílém Domě: Kořist Máme, Bařme!
Ve Francii: Kéž Mine Bouře!
A u nás: Každý Má Bráti

Duch Času.

Hádanka a rozluštění její.

Proč as ten německý orel
prázdné drápy nosí?
a proč Bismark třemi těmi
chlupy se honosí?
On kaprálem je
Viléma šedivého;
ale přátelit se chodí
do Rakous:
Rakušáci pozor!
by vám orla dvouhlavého
z nenadání nezakous. *A. B. C.*

Jízda na ples.

Od Ferd. Schulze.

Pokračování.

Nová porcelánka s obrazem nějaké bitvy a s dlouhým višňovým troubelem, k tomu pěkný kožený vak s hedbávnými třásněmi, naplněný michaninou třikrálového a tureckého, byla pro vojáčka připravena na stole v komůrce, která dle svého už dlouholetého určení se nazývá exekutka. Zde ovšem málo se sdržuje; jen v noci a chvilku po obědě když panSimon si zdřímne.

Všechen ostatní čas musí býti společníkem domácího pána a baviti jej. Musíť vypravovati o všem co na světě viděl, slyšel, zažil, zkusil, kde všude byl, jak tam lidé žijí, jak se jim vede, atd. V tom ohledu pan Simon Kostecký měl zvláštní štěstí. Vojenská posádka krajského města změnila se v té době, co on sobě tuto soustavu zábavy a novin zařídil, už po třetí, takže „vojákové“ k němu na exekuci vysaní, vždy z jiných končin Čech k němu přicházeli a jiné a jiné vypravování mu přinášeli. Když pak vědomosti vojáčkovy se vyčerpaly a zábava vázla, pan Šimon posýlá správce zaplatiti dané a vojáček jde domů.

Na úřadě už dávno prohlédli tuto taktiku Chvalínského pána a snažili se, aby jaksi nevědomky co nejlépe ji vyhověli. Žádali vojenského velitele, aby mu posýlal lidi slušné a ve světě zkušené, nejraději už starší vojíny, kteří byli účastni nějaké válečné výpravy neb jinou osobní spůsobilostí k tomu účelu se hodili.

Když pak letos se blížil podzimek, opět bylo ohlášeno, že posádka vojenská se změní. Tím se stalo, že exekuční vyprava do Chvalína se musila odročit. Ale za to dostal úřad disposici muže, o němž jeho představení se vyjádřili, že k vyřízení takové úlohy jest jako stvořen.

Pan Šimon jest s panem Josefem také jak náleží spokojen; ale právě proto lituje, že ho nedostal o šest neděl dříve. Vánoce byly za tou příčinu na Chvalíně velmi smutny. V domácí pamětní knize jest tato nepravidelnost zaznamenána se zvláštním podotknutím, že úřadově za minulý rok už po druhé nepěkně se zachovali.

Pan Šimom ještě posud nemůže zapomenout, s jakým nevděkem potkala se jedna důležitá oprava, kterou právě minulého roku na svém statku provésti chtěl z pouhé lidumilnosti. Už dávno jej bolestně hnětlo, že při lovecnt chvalínských rybníkův tolik lidí musí do studené, někdy už ledové vody. Nemohl se na to trápení ubohých rybářův nikdy dlouho dívati a pokaždé opustil lov, když dle tvrzení jiných přítomných věc právě byla v nejlepším: totiž když všecky ryby s klesající vodou se shromáždily kolem čepu. Jak se to zde skončilo, pan Šimon neviděl nikdy; ale představoval si to hrozné, když pak tolik skřehlých skrz na skrz promočených lidí viděl vraceti se domů. Každý měl sice plný pytel ryb na zádech, ale pan Šimou je litoval, že pro ně lezli. On sám nebyl milovník rybích jídel, bál se kůstek; dal loviti jen, aby bylo něco na rozdanou ve vsi a jak už víme v městě mezi úřadníky.

Z pouhé šetrnosti ke zdraví lidu dal minulého roku loviti všechny své rybníky za nejkrásnějšího počasí letního, koncem července. Teplounká voda se spustila, tučné ryby vyznesli se na sousední louky. Byly jich pěkné hromady; pan Šimon měl z nich sám radost. Z okolních vesnic všude byli sezváni lidé, musili se seřaditi kolem rybích kupek, p. Šimon zatleskl rukama a všechno rázem vrhlo se na společnou kořist; každý odcházel s hojným obdarováním.

Ale za týden přijela lékařská a soudní komise do krajiny, poněvadž po všech vesnicích propukla táž skorem morová nemoc, něbrž přiházela se i četná úmrtí. A opět za týden oznámeno panu Šimanovi Kosteckému, že jest odsouzen k pokutě tolika a tolika zlatých, poněvadž se zjistilo, že zavdal podnět k tak hromadnému a povážlivému onemocnění veliké části zdejšího obyvatelstva.

Nechtěl míti dalšt opletání a zaplatil. Ale už nedá nikdy lovit ani v zimě ani v létě; ať ryby se množí, jak samy chtějí.

III.

Už čtvrtý den paní Rozalie má tolik práce, co jí nepoznala po všechen čas svého hospodaření na Chvalíně. Pan Šimon jest nyní samý rozkaz, každý den přidává něco nového. Nejdříve ta cesta do města, kterou by paní Rozalie skoro byla odstonala, kdyby byla měla k tomu jen trochu pokdy. Ale tu hned na zejtří ráno musily počati přípravy k pečení koláčův, bábovek, k smažení koblih a k drobnému cukrářskému zboží. Ještě štěstí, že tu jest pan Josef. Bez něho paní Rozalie by se musila zbláznit. On tloukl cukr a kořeni, pařil a strouhal mandle, krájel citronovou kůru, třel mák a tvaroh, rozdělával povidla, splital nová špikovadla, přebíral rozinky atd. Ve vojenské menáži ovšem nikdy nic podobného nedělal, ale dobrý voják umí a dovede všechno na světě.

Třetího dne paní Rozalie smažila koblihy, pekla koláče a všelikě jiné pamlsky z mouky a cukru, tím časem co pan Josef připravoval zajíce, srnčí, bažanty, krocana a kapouna k pečení zejtřejšímu.

Pozdě na večer dne čtvrtého bylo konečně všechno usmaženo, upečeno a ve klenbě na dlouhých prknech složeno, aniž by paní Rozalie do té chvile věděla, k čemu všechno její pachtění a unavení vlastně má býti dobré?

Pan Šimon přikázal, aby se z toho nic nejedlo, až pak bude se vším hotovo, aby paní Rozalie mu přišla povědětí, že on se na to podívá.

Tvář celou rozpálenou vstoupila k pánovi do pokoje s oznámením, že všechno jest dokončeno a vyloženo. Pan Šimon poručil, aby paní Rozalie a pan Josef každý s rozžatou svíčkou šli napřed. Vážným krokem postupoval kuchyní vida Fylaxa v koutě vyjizovati pekáče od tvarohu a omáček zvěřinových, mlaskl prostředními prsty o palce obou rukou, znamení jemuž starý strážce domu ihned rozuměl, následuje ač nerad celou domácí společnost do sousední komory na důležitou komisi.

Pan Josef stanul se svíčkou na jednom konci výkladu, paní Rozalie na druhém. Na tváři pánë Šimonově rozložilo se radostné uspokojení ano překvapení. Zrak jeho s potěšením útkvěl na hnědozlatých kuřičkách pečeň i pečiva, jichžto vůně se šířila po celém domě.

Pochválil paní Rozalii, že se velice vyznamenala. „Snad máme ve sklepě ještě nějaké víno,“ pokračoval obcházeje výstavu jejího umění kol kolem, „ať Josef ještě dnes večer několik lahví sem přinese!“

Pan Šimon měl vždy něco bílého a červeného vína doma, kdyby přišla nějaká nemoc, jest prý to nejlepší lék. Jinak nepřišlo na Chvalíně víno za celý rok na stůl mimo dva dni: když byl svátek pana Šimona a paní Rozalie. Tu vypili společně po kališku.

Ale zejtra nic takového; proto paní Rozalie ani sobě nevšímajíc opětované chvály, kterou pan Šimon jí vzdával, už byla jako na trní samou zvědavostí, co z toho všeho bude, kdo asi tolik pečení a pečiva má sníst? Dnes už si myslila, že pan Šimon to všechno pošle svému lesnímu, který pozejtří slaví svatbu své dcery; ale když lesní zde odpoledne byl, přinášeje koláče a opakuje své pozvání k rodinné slavnosti, dal mu pan Šimon sto zlatých, aby si ještě opatřil na hostinu co by mu scházelo. A hosté nepřijeli na Chvalín, co paní Rozalie vůbec zde pamatuje. Co tedy s tolika jídlem a nyní také pitím?

„Pak přijďte oba ke mně do pokoje“, vytrhl ji z přemýšlení pan Šimon, maje se k odchodu ze zásobárny, „já vám musím něco říci....“

Pan Josef přinesl čtyři lahve vína, celé opředené pavučinami a plísní, paní Rozalie vyháněla Fylaxa zpět do kuchyně a v nejbližším okamžení vešli oba plni dychtivého očekávání do pánova pokoje.

Pan Šimon seděl u postranního stolku, kde se snídalo a večeřelo; záře voskových svíček až k němu samému posunutých padala na starý obličej, mile se usmívající, na scvrklé ruce, které si pohrávali nějakým bělostěsklým, velikými literami potištěným listem tuhého papíru.

„Zejtra ráno pojedu na ples!“ oznamoval pan Kostecký svému služebnictvu.

Paní Rozalie vzkřikla udivením, že pan Josef v leknutí od mi odskočil, ačkoliv se nepohnul, ani když největší dělo vedle něho vybuchlo a kule mu prášely k lem hlavy. „Milostpán—pojede—na ples— —na ples— —?“ ůžasla milá hospodyně a tázavě opětovala slova svého velitele.

„A co se tomu tak divíš?“ s nejdokonalejším klidem vece pan Šimon. „Pojedu do města na ples. Tu mám zas pozvání. Letos tam pojedu a všecko co jsi napekla a nasmažila, pěkně mi složíš do kufru, vezmu to s sebou!“

Paní Rozalie musila se posaditi na blízkou stolici. Nohy pod ní klesaly. Ještě ani se nesebrala z prvního úžasu, když ji pojal nový. „To všechno milostpán dal chystat, aby to vzal sebou na ples?“ opakovala opět slova, která v ní vzbudila pohnutí tak mocné a hluboké.

„Naň jiného?“ odvětil pan Šimon. „I řece nebudeš chtít, abych si zkazil žaludek tím, co se tam vaří? Jen se hned dej do toho, aby to přišlo pěkně do kufru. Ať se nic nepolámě a nepomačká!“—

„Což milostpán tam dá společnou tabuli?“ hospodyně v svém velikém myšlénkovém zmatku ani nevěděla, nač dříve se ptáti.

„Žádnou společnou tabuli tam nedám,“ opakoval opět po ní pan Šimon. „Jen Josef pojede se mnou“, obrátil se s povykem k vojáčkovi, jenž poslouchal s udivením ne menším než paní Rozalie.

„Já—s milostpánem—na ples?“

„Muvím dues snad tak, že nikdo z vás mi nemůže rozumětu?“ už ponětkud rozhorlen namítl pan Šimon. „Ještě jednou vám povídám, že pojedu do města na ples protože mně tam zas pozvali, Josef pojede se mnou a co jste tyto dni v kuchyni strojili, vezmeme si sebou.“

„Ale já odtud nesmím“, voják upomenul pana Kosteckého. „Jsem zde na exekuci. A zvlášť nemohu do města, kde jsou moji představení!“

„To jest všechno moje věc“, upokojoval jej pan Šimon. „Ty jsi na exekuci u mne a když já pojedu do města, musíš jeti se mnou, ahysi provázél exekuci. Připrav se na ráno! A dojdeš ještě té chvíle dolů k Vojtěchovi, aby měl na ráno velký kočár v pořádku a koně dobře nakrmené.“

„Hned ráno....“ jedním dechem setkali se voják i hospodyně ve své nové otázce. „Vždyť ples bude až večer!“ připojila paní Rozalie.

„Hned ráno po snídani pojedeme a teď už víte všechno. Časněji si dnes lehneme, abychom zejtra byli brzy v pořádku. Odpoledne se vyjasnilo, na noc chystá se mráz a zejtra budeme míti krásný den....“

Bylo blízko k půlnoci. V kuchyni stál už velký kožený kufr, plný jídel chutných a výborného vína. Paní Rozalie i pan Josef seděli na něm a rozmlouvali co se to s panem Šimonem stalo a co z toho dále bude.

„Z toho nemůže pojíti nic zlého“, končil pan Josef svou útěchu. „Pan Šimon Kostecký si vzpoměl na svá mladá léta a chce zkusit, mohl-li by ještě být tak vesel jak býval. To se mi na něm velice líbí“

„Vy vojáci jste bez toho samá lehkomyslnost a samé světáctví,“ namítla paní Rozalie hlasem stísněným. „Naposledy jste vy tím vším vinen a pánovi by snad bez vás nic podobného nebylo přišlo na mysl“, dodala vyčítavě a vstala....

Rančka na orloji kuchyňských hodin hledala dvanáct, když v celém domě shasla všechna světla a zavládlo tou hlubší ticho.

Jen v kuchyni ještě dlouho bzučely veliké mouchy, pasouce se na drobtech, jež zůstaly na stole.

—(Pokračování.)—

V besedě české.

(Z HUM. LISTŮ.)

„I pěkně vítám z honby, pane nadlesní! Jak se daří, jak?“

„Ale božínku: líp než naším v rajchsrátě! Tot víte, našince nejde na hon se zmoklými patronami, nečku aby zapomněl broky doma. Zelené krvi nesmí selhat, to by bylo krásné!“

„A tak to tedy chodilo ráz na ráz?“

„Chvála bohu, jak druhdy u českých kovářův, Perlíku!“

„Když jsme ještě zpívali: „Není muže nad kováře“ —není-liš pravda? Však tuhle pan učitel svědkem, co jsem onehdy přál: Celé naše neštěstí v té sekáčké písničce, že přišla—tuze brzy na svět. Tenkrát v letech šedesátých, když do toho bušili Maďaři a Poláci, my mohli dobře s ranou počkat a strádat síly; ale ne! Ten krát my také zhurta do práce, až z nás teklo. Každý kovářem, mužem celým,—tu rána na ránu co hrom dopadá a celý národ pevné víry, že nadarmo nižádnou kovář nezadá.“

„A zatím....“

„Jak figura zkušenosti ukazuje—zadal!....Utrmáceli jsme se, když toho nebylo tak tuze třeba a teď, kdy by se měla kovářská rozlehat do taktu od Vídně až za slezký Krňov, teď—krníme a máme to! „Rána na ránu“ sice dopadá, ale na– nás a my, suché loupání a křeč v jazyku—jen se ohmatáváme a vzdycháme: „A potom že my jsme kladivem o oni kovadlinou!“

„To mně také může ze všeho nejvíc dohřát, když my na každou ťafku, kterou utržíme a kterou bychom jindy byli dovedli splatit třemi za jednu, teď máme hned náplasť útěchy, že aspoň nebudou moci Němci říkat, jako bychom byli na koni my a utlačovali je.—I bodejž vám běhoun na kuří oko—toť by už česlice vyrostla!“

„No, no, jen se tak nedurděte! Tak zle ještě není, a universitu přece již asi dostaneme!“

„Ještě ji ale pořád nemáme, pane učiteli. Ještě běhá pořád po panské lásce v komisi panské té snémovny kde máme jakorát půl čtvrtě přátel proti korci Hasnerů. Nuti se, povolit nám ji konečně, protože i ta přeberstle českých profesorův na—„jejich“ Karlových školách těší je jako sůl v očích. Ale kladou výminku: na té nové české universitě, která prý musí býti od jejich tak oddělena jako Cis od Trans — mají se dítí zkoušky po německu!“

„Ou, ou! Pomalu s tou flintou!“

„Krom žertu pane otče: naši čeští studenti mají na těch českých vysokých školách být podrobováni zkoušce z němčiny. Jen za tu cenu prý “

„Inu dovolte: tohle by už dohřálo lednici! Nežli na to dopustit, inu to raději ....“

„Tak se mi konečně líbíte!—Hahaha! Přece že zas jednou vidí člověk dopáleného Čecha v Čechách; ale což jestliže naši páni poslanci, uvažujíce tak i onak, jako už tolikráte....“

„Ne, ne, to není možné! To mi nepovídejte, kováři. Nechť již pustili chlupů co chtěli—: až potud, ale nic dále! Všechno má svůj konec, i to povříslo české povolnosti. Tu by už nešlo o vousy, ale o rozum a svědomí. Tu by už nešlo o vousy, ale o rozum a svědomí. Tou hanbu pro věčné časy!“

„Ne, jaký vy jste Tomáš! Tentokrát, Perlíku, mějte víru: tomu nedopustíme, to nám neudělají.“

„I pozdrav vás ruka Páně, za to slovo silné, živé vidím, že přece ještě námi něco může hnout a to budu míti hned veselejšího Sylvestra. O kéž by jen přišli na nás s takovou! Pak by snad bohdá do velkonoc bylo zas v Čechách zeleno.“

„To mínte jako od ústavěka? Haha! Nu ano, ti mají podzelenou. Tuhle jsem šel o svátcích v Praze po Příkopech kolem kasina. Kýho výra, žasnu: což si tam nastrkali za okna na zimu okůrek? Nasadím si skřipec a tu máš: oni to koukají ústavačtí matadoři na boží svět. Lidičky, už jsem viděl moc nosů a moc huží, ale tohle jsem zůstal stát. Hromada louči: ta zelenost! Ti musí vařit klih!“

„A jak vás znám, vy jste je moc polityroval, pane nadlesní, viďte?“

„Jak pak jináč, chuděrky! Kuřátku prý jakživi nesežláskou k nim nestrhají a za to na konec musejí slyšet, že jsou rušitelé zákona a buřiči....“

„Však už byl čas! Ale což tu vydá pouhé slovo! Otřesou se a budou tropit neplechu dál. Činů je třeba, exemplárních pokut, jak oni nám štědřívali, pak by bylo teprv podívánička na německé kasino. To se mi pranic na pana ministra Pražáka nelíbilo, když tenkrát pravil ústavákům: „Vy jste porušili zákon svým štvačkým manifestem, ale my vám chtěli dál velkomyslně pardon.“ Měl z toho: kohouti se jen tím více naparovali a křičeli, div v hrdle nepřeskočilo: „Postavte nás před soud, my tomu chceme, my to žádáme!“ — Inu, být já v ta chvíli panem Pražákem, mžikem jim učinim po vůli: menšinou postavim celou tu bandu Schmeykalsko-Herbstovou s obětma kapelníky v čele před pražskou porotu a dám u svatého Václava provětrat seperace po českých redaktorech. Tušim, že by jim zašla bandurská a že by z toho fortissima byli bývali přešli náramně brzy do moldánkového piana s velkými pausami úplného pomlčení.“

„I to já také pořád říkám: kdyby se chtělo za čtyřiadvacet hodin je po rámusu a zlatý pokoj v Čechách. Ale jak pak se chce, když se nechce: jen desitinu té různosti, co se jí vystřílelo v Rakousku od třiceti let proti snahám dobrým, jenom desitinu té kuráže na potření nepravostí a křivdy, co jí mívali křivditelé, když ubíjeli právo a pravdu, sáně borové: kováři, to by byl masopust!

„Darmo mluvit! Cosi takového netroufá si u nás už ani kominík.“

Z Evropského kluziště.

Na kluzačce evropské politiky prohání se to lidské pokolení od božího rána až do milého večera ve všední den i ve svátek. O přízeň slečny Evropy ucházejí se brusaři všicci a sice jeden u druhého; též se namáhají, aby ji udrželi v rovnováze. Nápadné je, že p. Bismark si teď nadchází Lva XIII.; po zvyku, však proti bruslařskému řádu, běhá za nimi pes Tyras. Gambetta rejduje graciésně jakoby sám pro sebe, ale levým koutkem pravého oka mžourá bystře. Mansiny opisuje všelijaké křivky a má tolik překážek, že je stále na klopýtnutí. Turka, jehož brusle jsou rozviklány, pokoušejí dovádivi hoši srbětli, bulharští a řečtí a zvláště ti vykutáleni z Černé Hory. Kalnoky rád by se ho ujal proti těm neposedům, ale tomu brání nápis Gladstonem nad kluzištěm zavěšený: „Ruce pryč!“ Gladstone sám připevňuje železka paní Irčance. Gorčakovu a Ignatěvu vede se v kožích celkem dobře. Dán, Španělsel a Švejda nekloužou se skoro ani; zahřívají se v koutku dýcháním na sebe a jsou prý spokojeni.

Co komu přeju.

TAKÉ moudrým přeju štěstí,
ctnost dobré srdce mámy;
bílým vranám rozum z černých,
Oidřichy všem Božencm.

Lásce přeju méně rumi,
vlastním více kořenů,
pravdě, aby lidé v ní
po ní méně bořeni.

Našim českým Rafaelům
ročně jedno Národní,
a všem dobrým českým knihám
aby byly původní.

Do tiskařské černi saze
pod fabričním komínem,
a všem tu spe vyléučilům
očepení vavřínem.

Charakterům bez plev zrna
po korcích a měřicích,
a těm novým čtyřem svatým
bodlé over věřicích.

Starostlivým ředitelstvím
pro dospělou kasovou
do divadel v každé patro
jednu bábu svíčkovou.

Dlužníkům a herčina poměť,
úzké boty pokladním,
nehorázné laskominy
na strajk státnímu naváděním.

Šmokům za lži o Slovanech
studu krásný růmenec;
Čechům, na těžinské zvěsti
v obřívárně měděnec.

Menší uřechy, větší rány,
kde se železo má skout;
osvětářům jenom jiskru,
když už nasmakali troud.

Občtavým národovcům
vlastenecký výlělek,
k práci pro vlast ob den svátek,
ob den modrý pondělek.

Správním radům čisté ruce,
špatný obchod mydlářům;
Žižky do výtlačných skříní
vlastenectvým hrnčířům.

Krásným heslům ruce k dílu,
bojovalky praporům,
bezstarostnost harumbašům
odpovědnost výborům.

Poslancům a pacientům
při dietě hlavně klid,
mírné teplo, dobré spaní
bez horeckých kalamit.

Líným kůžím na kožichy
samohybné rikšasky;
těm, kdo ještě slibům věří,
truchu ledu na mozky.

Konkurenčním časopisům
redaktorů přátelství,—
a na české universě
Palečkovi pedelství.

E. Krásnohorská.

Samá hrůza.

V Rusku prý je samá hrůza
jak nám zprávy nechozí;
prý tam řádí šíjná luza
s židy krutě zachází.
Na cara se stále číhá,
vyhodit chtěj jeho hrad,
jedna pomsta druhou stíhá,
dynamitem Petrohrad.
Podkopy tam nacházejí
pekelnými plné stroji,
orsinky prý tam hácejí,
tuho car se velmi bojí.
Z Vídně zase děsné luno
divadla nám žár zvěstuje;
tisíc lidí v sauf posáno,
rozčílení tam panuje.
V Záhřebu z měšťanení
město již na půl zbořeno;
ve Švýcarích strhlé stráně,
město Ulm s lidmi pohřbeno.
V Irsku pozemková líga
na Anglí se vzbouřila,
národ nechce dál nést břímě,
jež naň vládla uvalila.
O velkých hořích na moři
denně jest nám tu slyšeti;
ve Alžíru demonstrace
a při tom krveprolití.
Výbuchy v báních uhelných
přečasto se opřtují;
srážky vlaků, děsné vraždy,
hrůzu ještě zvelčují.
Kdybych já byl katolíkem
věřil pevně v boží trest,
tu bych vřítil listojiště:
konec světa blízký jest.

A. B. C.

Každý na své místo.

Bratři, buďme všichni bdělí,
to je ctnosti největší,
šťasten, kdo jen sobě svědčí
blaho své a bezpečí;
není třeba velkých skoků,
jen vždy čile na stráži,
uvidíte, zdaž se nu vás
s útokem kdo odváží.
Nespoléhej na jiného,
kdo má pomoc v sobě sám,
vlastní Máma je ryzí zlato,
cizí Dámě je pouhý klam;
máme lebky jako kámen,
máme srdce jako troud,
nuže dlužno jenom obě
v plný plamen rozkřísnout.
Pospěšme si hezky spolu,
dříť než bude pozdě snad,
dobrá mysl někdy zdřímne,
ale nespí nikdy nad;
mnohé u nás ladem leží
máme čeho dohánět,
chtějte, aby bylo lépe -
bude lépe v ráz a hned.
Bratři, buďme všichni bdělí,
v tom je spása účinná,
ručíť, že nás nezadávi
nepřátelská lavina.
rozptýlí se jako chmýří,
rozplyne se jako dým
před lidem, jenž sebe ubalým,
před národem bedlivým!

Humory.

ZAČÁTKY KŘESŤANSTVÍ.

Dle Edwarda Gibb'na. — Podává Josef Bartoš

IV.

Nejnesnadnější bylo pro křesťany ubrániti se pohanským obřadům v dnech velikých svátků. Tyto svátky byly tak chytře sestaveny a přes celý rok rozděleny, že se pověra zdála býti zábavou ba často i ctností. Římská kniha obřadní určovala některé z nejposvátnějších dnů ku vzdávání úcty nastupujícímu novému roku, kdy si lid veřejně i soukromě blahopřával. Jiné svátky zasvěceny byly památce mrtvých i živých, uvítání jara, moci lidské plodivosti, zvěčnění dvou památných dob Říma, založení města a republiky, jakož i obnovení lidstva k původní jeho síle v dobu prostopášné saturnalie. Křesťané pohlíželi s největším opovržením na takové bezbožné obřady. Obyčejem starých národů bylo okrašlovati dveře přibytku na velké svátky lampami jakož i větvemi vavřínovými a ověnčovati hlavy své květinami. Tento nevinný a uhlazený obyčej mohl se snadno co pouhé občanské zařízení trpěti. Na štěstí považovali ale křesťané, že jsou dvéře pod ochranou domácích bůžků, že byl vavřín posvátným milenci pohanské Dafne a že věnce byly hned od počátku zasvěceny pověře. Bázliví křesťané, kteří se podrobili zvyku země a rozkazu úřadů, žili stále v té největší obavě, pocházející z výčitky vlastního svědomí, z kázání kněžského a ze strachu před božským trestem.

Tak starostlivé pečlivosti bylo třeba, aby uchráněno bylo evangelium od nakažlivého dechu pohanství. Pověrečné zvyky a obřady veřejné i soukromé zachovávali křesťané jen nedbale, ba čím dále tím více nevoli svou s obřady těmi pohanskými na jevo dávali. Tímto častým protestováním sílili se v oddanosti ku víře své, až nabyli dosti síly a odvahy k veřejnému vystoupení proti moci ďábla, jak to jmenovali. Tím co dosud uvedeno bylo, vysvětluje se nám, co zavdalo první příčinu k šíření křesťanství; byla to horlivost židů.

Příčina druhá byla nauka o nesmrtelnosti duše. Cicero popisuje nám v nejživějších barvách nevědomost, blud a nejistotu s jakou se filosofové starověku o nesmrtelnosti duše pronášeli. Oni učili, že smrtí končí vše zlo života a že tedy nemůže více trpěti, kdo více nežije. Mezi Řeky a Římany bylo však několik mudrců, kteří pojmuli myšlénku mnohem vznešenější, ač se doznati musí, že důvody jejich vedeny jen byly obrazotvorností. Oni pohlíželi, že zálibou na rozměr duševní své síly, na schopnost paměti, obrazotvornosti, soudnosti, hlubokého přemýšlení a pomýšlejíce na slávu, která by památku jejich daleko za meze smrti a hrobu do všech budoucích věků zachovala, nechtěli se nakloniti myšlénce, že by nebyli více nežli zvíře a nechtěli připustiti, že by život bytosti která hodností svou jejich opravdivý obdiv zbuzuje, mohl býti obmezen na některé místo země a jen na několika letě trvání. S tímto příznivým předsudkem brali ku své pomoci vědy nadsmyslné a nalezli brzy, že se vlastnosti hmoty nevztahují k činnosti mysle a že tedy duše lidská musí býti bytostí rozdílnou od těla, čistou, jednoduchou a pouze duchem, neschopným rozpadnuti, ale schopným mnohem většího stupně ctnosti a blaha po rozejití se s tělem. Kráčejíce v šlepějích Platona dovozovali filosofové ti od těchto zdánlivě pravých zásad velmi neospravedlněný závěrek. Oni tvrdili nejen že je duše lidská nesmrtelná ale že i od věčnosti byla a považovali ji jen za část toho nekonečného samovládního ducha, který vesmír proniká a udržuje. Nauka tato, brána ze světa nadsmyslného a nepodporovaná žádnou lidskou zkušeností, mohla by sloužiti k bavení mysle filosofa aneb podati paprslek útěchy málozmocněné ctnosti; na většinu lidu učinila však jen dojem slábý. Jsme dostatečně seznámeni s vynikajícími osobami z doby Cicerona a prvních Cesarů i s jejich činy, povahami a pohnútkami, abychom se ujistili, že jejich jednání nebylo řízeno přesvědčením o nějaké odměně nebo trestu v budoucím životě. Nejschopnější řečníci před soudem i v římském senátu odsuzovali nauku tu co daremnou a výstřední smyšlenku a s nimi stejně smýšlel i každý kdo se poněkud vyššího vzdělání byl dodělal.

Posvěcené zlodějství.

V Paříži prasklo jedno veliké posvěcené zlodějství katolické církve založeno její pomocí na úkor věřícím lidem, žehnáno papežem a podporováno všemi vysokými hlavami církevními, šlechtici katolickými ve Francii i v Rakousku a kardinály z Říma. Byl to ústav peněžnický Union Generále zvaný, do kteréhož od papeže až po kaplana, vysocí i nízcí, světští i klášterní duchovní své úspory skládali a jej odporoučeli v celém katolickém svě tě, takže dělal ústav ten nesmírné penize. Spekulovalo se a vydělávalo se nesmírně mnoho a platily se úroky a dividendy těm posvěceným i šlechticům jako zlatý déšť, tak že rok od roku ústav nabýval více důvěry a rozmnožoval kapitál svůj nejméně jednou tolik rok od roku. Zatím ale to bylo všechno jen holé zlodějství svaté pod rouškou katolictví naličené na šlechtice a na bohaté biskupy a arcibiskupy a když měl je ústav všechny v pasti, udělal pojednou úpadek o oni přicházejí o nesmírné penize, snad až o sto milionů franků. Papeži prý a kardinálům zloději ti katoličtí zaplatili, aby snad nebyli poslání do horoucího pekla od nich, ale ostatní kněží ve Francii a Rakousku, ta vznešená šlechta pobožná, která si to od kněží dala odporučiti, ti klejí, jako bezední, neb se zase jednou se svou katolickou vírou napálili a sice nejen málo, nýbrž o miliony. Jak poslední zprávy pod mořského lana sdělují, budou ti náboženští zloději pronásledováni soudem a kdo ví ještě, kde své zlodějství odsedí, což bude velice líto cincinnatským věřitelům arcišpicpupa Purcella, který své ovečky okradl o čtyři miliony a oni nejen nemohou od něho nic dostati, ale nemohou jej ve svobodné zemi, která prý majetek občanů svých chrání, dostati do kriminálu, kam i se svým arcibiskuským posvěcením náleží.

DOPISY.

Niobrara, Neb., dne 30. ledna.

Milý Duchu Času: Věz že tě se zálibou čítám, zvláště nalézají-li se tam štiplavé vlastenecké šlehy neb úsměšné fízky pro vládu a ministerstvo „nadutého Rakouska“. O jak velice často se rozbuřácím v mysli své na takové středověké zpátečnictví, a myslím sobě: Kéž mám jen jednou staročeský palcat starého neboţtíka Žižky z Trocnova. Palcatem tím bušil bych jim do očí, až by se jim blýskalo jako z mlna. Však nesou podíl viny také sami páni poslanci na sněmu, ti patolizalové a škrabalové vídeňských pantoflí, jako nějakého svatého. O nich mne právě napadá povídka jako o Kristu, když sestoupil s hory jeden malomocný k němu a klančí se jemu, řka: Pane, jen kdybys chtěl, můžeš mne očistiti. Ježíš sice odpověděl: „Chci,“ ale i vláda rakouská slibuje dosti a nechá se stále také poníženě prositi, jen že nic nedává, aniž chce někoho pozdraviti. Bylo by škoda času a vyplacení peněz na to, lépe jest se zanášeti myšlenkou, jak se nechá zvýšiti vojenská moc. To se jí lépe vyplácí. Dobro– aneb strachomyslní poslanci čeští toho nahlížejí a jen kývají hlavou. Ty vzdory kacířské dovedl přece Ferdinand druhý po bitvě na Bílé Hoře z Čechů vyhnati a vymrskati a vštěpiti do nich: „Buďte poddaní vrchnosti své, ať s vámi nakládá jak se jí líbí, nemáte žádného práva její činy posuzovati ani přehlížeti. Já jsem pánem a dost!“ A při tom také zůstalo. Jos. V. Holeček.

Pan profesor Písmenka byl náramně krátkozraký a zároveň roztržitý člověk. Jednou vyslovil se ostře o důstojnictvu v P., a byl proto vyzván na souboj. „Dobrá, přijímám souboj,“ pravil pan profesor posům v rukavičkách, „ale pod jednou podmínkou; jsem náramně krátkozrakým, a proto ať se můj soupeř postaví o deset kroků blíž mně než já jemu.“

Profesor líčil žákům rozháraný stav v Irsku a konečně slovy: „Můžete si představiti ten zmatek, když noční přepadení jsou tam takřka na denním pořádku....“

Lékař. „Ale člověče, buďte přec trochu střídmý. Vždyť pijete jako díra.“ — Piják. „Inu, pane doktore, vzpomněl jsem si právě, jakou asi žízeň má doma moje stará. Piju tedy z pouhé útrpnosti za ni.“

Soudce. „Máte nějaký důkaz, že jste byla řádně provdána?“—Obžalovaná. „Mám, prosím—osm kluků a pět holek.“

Kdosi hovořil o lékařství a jeho temných ještě stránkách. Přítomný lékař odpověděl mu: „Pravda, pravda, my známe lidský organismus jako drožkář město: ulice jsou nám známy, ale kdo bydlí v domech, sám pán bůh ví!“

Postup.

„Ale pro pána boha muži, tys zase mnoho pil! Vždyť jsi mi slíbil, že nebudeš více pít, než dvě sklenice!“ spustila žena na muže, když přišel v noci domů.—„Pravda, slíbil jsem ti to“, blábolil muž, „ale nemohu za to, že jsem slib zrušil. Považ: tys pravila pij dvě! já myslil tři, v hostinci řek jsem však čtyry, sklepník rozuměl pět a přinesl jich šest. Já za to na mou věru nemohu!“

Slun čko a kožich.

Letos na podzim navštívil strýc Kapounek strýce Kohouta a že právě sluníčko hezky svítilo, usadili se oba na dvorku na výsluní. Seděli ale bylo jim chladno. „Povězte mi, kmotře“, začal hovořit strýc Kapounek, „čím to asi je, že teď to boží sluníčko už tak nehřeje jako před 30 lety?“ — Kmotříček Kohout zamyslil se. „To máte tak,“ pravil po chvíli, „jako s kožichem. Nový hřeje hodně, ale čím víc pelichá, tím je studenější.“ — „Pravda, pravda, kmotře,“ řekl Kapounek, „já mám tenhle kožich teprv 40 roků a zdá se mi, že hřeje míň a míň. Jak pak to sluníčko! Svítí už řádná léta, i není divu, že je taky studenější.“

Večerní obrázek.

Slepice spí již chvíli drahnou,
a nad jabloně, hruše, slivy,
jež po stráni se vzhůru táhnou,
vyhoupnul hlavu měsíc snivý.
Jak když se náhle skupí mraky
a bouře ze všech sil se vzteká,
řev slyš—pes kde jen ve vsi jaký
na měsíc z plna hrdla štěká.

Škoda, že nevyhoří také nějaké školy, aby ministerstvo nařídilo, udělat k nim větší dveře, by studenti spíše *prošli*

Jeden oktaván.

Kdesi na Moravě zabila žena muže proto, že přišel pozdě z hospody. Proto bych k vůli uvarování zla myslil, aby vůbec už ani se nechodilo — domů z hospody.

Ten ustrašený.

Vířtlář: Víš-li pak, jaká podobnost jest mezi tou novou „německou hymnou“ a jelitem? — Precl. Hm, snad ne ta, že v obou je pino krve? — Vířtl. Uhodl's!

Silná povaha.

Sedlák připevňoval koni spřeženi. Nepokojný kůň kopl nehorázně sedláka. Sedlák vykřikl: „I ty mrcho, dáš pokoj! Zlomíš podkovu!“

V Čechách.

Babička sedí u kamen,
ze staré knihy čte tiše,
vedle ní vnouček naslouchá,
dychtivém sotva že dýše:

„Za starých časů předkové
v čas své vysoké školy,
přišli však cizí, zalezli
do jejich škol jak moli.

Uplynul věk a předkové
zbavení práv i všech zájmů,
tak že jsou vlastních ve školách
trpěni jen jako v nájmu....“

„Babičko, děd můj také měl
ve starém kožichu moly,
on však je z něho vyklepal
pořádnou liškovou holí.“

Pomstil se pánu bohu.

Při okresním úřadě v Chicago byla vtělovaná závěť jistého Jamese H. Knowltona z Wheaton, Ill. a ta byla podivně sestavena zvláště co se týká jejt zmínky o bohu, kteréhož člověk ten za živa bezpochyby etil, k němu se modlil, ale nikdy od něho nemohl nic vymoditi. Závěť ta odkazuje jeho ženě pozůstalé a jeho za vlastního přijatému synu majetek pozůstalý na polovic. Zemřelý naříká na to, že tak malý odkaz může činiti svým milým po své smrti, ale svádí to na boha, který prý jej nechal po celý život stíhánu býti bolestnými nemocemi, tak že se jich nemohl nikdy sprostiti a pořádně pro rozmnožení majetku pracovati. Praví doslovně: „Nemoc a neduhy zůstávaly při mně po větší část mého žití věrně a vytrpěl jsem velice bolestí. To smrtí přestane a až to přestane, toť snažně žádám, aby žádná modliba a žádná nábožeňská řeč nedělala se nad mou mrtvolou a nad hrobem od kohokoli, jenž vyznával by víru, že žije nějaká bytost nejmoudřejší, všemohoucí a nejspravedlivější, která byla vždy v mimalosti i v přítomnosti a není schopna předejíti lidské urputní a křivdění nespravedlivé, která ale nikdy nie neučinila a nečiní k ulevení tolika našich bolestí.“

Máme před sebou tedy jednoho věřícího sklamaného jako jsou obyčejně všichni. Po celý život trpí, snáší, jako berani a věří při tom, že to na ně ukládá pámbů, a ku konci teprvé poznávají, že jest to pouhé bláznovství v takového boha věřiti, který by musel býti nespravedlivý, nerozumný a bláznivý, aby dělal to, co mu kněží všechno vypisují. Tak zemřel věřící ten člověk lituje, že kdy věřil a mstí se tomu bohu, nechtěje ani, aby o něm nad jeho mrtvolou bylo mluveno.

Nábožná pastva věrících oveček.

Vydáte z kázání pátera Hesouna v St. Louis. Mo.

IV.

Blahoslavené vdově, Angelina de Falginio řečené, před její smrtí syn boží tato slova řekl: O krásná a v pravdě ode mně milovaná choti má! Nechci abys ke mně přišla s trápením, ale s plesáním a s nesčíslnou radostí, jako choť královská v zamilovaném oděvu ku králi svému. Ukázal jí spola to její roucho svatební, kdežto bylo samý přesivný lesk, samá jasnost, v kterou duše obdařena bývá. Pak ji laskavě objal a k srdci svému tiskl, řka: Pojď přemilá choti má! Pojď, nebo všichni svatí s plesáním na tebe čekají. Nedomnívej se, že já tebe andělům nebo jiným svatým svěřím, aby tebe k slávě nebeské dovedli; ale já sám osobně pro tebe přijdu a tebe k sobě pojmu, nebo ty jsi učiněná mně příjemná, mé osobě příslušná a milá mé božské velebnosti.—Vědě ti pak sluší, že tato svatá vdova časně při počátku stydlivost k zpovídání udatně přemohla, ze všech hříchů svých celosrdečně se vyznala, až do smrti své v kajícnosti setrvala, po smrti rodičů svých, manžela a dítek svých, které v sprostnosti beze všeho vyučování vychovala, obzvláště z dopuštění božího i od zlých duchův náramně trápená byla, tak že sama se přiznala, že nikdy bez bolesti živa nebyla, ani porodit nemohla, že nebylo ani jednoho oudu v těle jejím, který by od ďábla uděřený a trýzněný nebyl, že skoro vždycky nemocná otekla, plná ve všech oudech bolesti ležeti musila, že se sotva hnouti a najisti mohla, při tom ale, že se neštítila žádnému nemocnému posloužiti, málomocnému ruce ošklivé a smradlavé s velikou ochotností mýti; za to se prý nyní v nebi raduje.

(*Poznámka naše:* Všechny staré panny bohaté a zámožné vdovičky velebnici hledí získati tím pro sebe, že jim malují Ježíše a boha co milence zaboucbnutého do jejich krásy a jejich vnad posvěcených. Kněží arci za to své posvěcení nechají si dobře platiti, ale pak není divu, že se mnohá ta stará panna a vdova nezblázní zabouchnutím se do milence nebeského Ježíše. Panna Maria při tom musí hráti kuplířku a všichni svatí napomáhají k milování tomu. Kdo čte bláboleni takto zabouchnuté svaté Teresie, a mnohých jiných „svatých" ženských, nemůže mysleti jinak, nežli že to byly hlavy šílené.)

Svatý Alderik, z rodu Análů Franckých zplozený, příkladem jiných svatých králův a knížat pohnutý, z vlasti své odešel, v řádu sv. Norberta v klášteře světu neznámý, v pokoře svaté živ byl, opovržnou službu pohůnka zastávaje. Když kdysi dle svého obyčeje svině pásl, skutečné palčivou zimnicí zemdlený náramně žízní a vida ženu ze dvora v stoudví vodu nesoucí, ji snažně a pokorně za nápoj vody požádal. Ona pak nejenom vodu odepřela, nýbrž obořila se naň řkouc: aby jakožto mladý a silný tam kde ona sobě, sám vodu navážil! Alderikus nikam pro mdlobu nemoha, mile tu potupu snesl a boha vroucně za občerstvení žádal. I dokázal bůh jak by se mu pokora srdečná líbila, seslal anděla svého, na jehožto návěští ten svatý a milý bohu pohnuek pastýřskou hůl do země vrazil, načež ihned pramen nad křišťál čistý se vypryštil a hojnosti vody všechen okolní kraj potěšil, jehož prvé z daleka k potřebám lidským i hovadským voda se nositi a přiváženi mohla a mnoho zázraků, bolestí a neduhů ošklivých a smrdutých, kteří již dlouhá léta červy a ošklivým hmyzem prolezlé byly, se tou svatou a zázračnou vodou uzdravily. Voda ta až podnes v témž místě stále sladká hojně se pryští. Ačkoliv již častokráte kleneatim, neb jiným stavením ten pramen okolní obyvatelé opatřili, vždy však andělskýma rukama do rána všecko stavení zbořené se vynašlo, chtěl totiž bůh aby zázračný pramen volně všem jak chudým tak bohatým též i dobytku k užitku sloužil, aby pokorný pohnuek a pastýř dobytka, z rodu královského co svatého před celým světem ctěn a povýšen byl.

(*Poznámka naše:* Jak veliká škoda, že velebný pán Hesoun, a vůbec žádný kněz a žádný člověk na světě nevi, kde ta studánka jest, v které zemi, v kterém kraji a při které vesničce. To bychom tam jistě z Ameriky hnali všechna prasata, aby byla uzdravena a mohlo se jejich maso do Francie dobře dovážeti; a všechen dobytek a koně a psy, aby se hojili a před nemocí zachránili. Kdyby velebnici o té studánce věděli, ehradili by ji třeba na pět mil kolem plotem, aby andělé jej nezbořili a nechali by tam třeba čerty hlídat, by ty andělé zahnali, jen aby nesmírný užitek z toho míti mohli. Když však takové studánky nemají, jest vidětí, že lhou, že jsou tajkáři, profláni podvodníci a že věší věřícím svým buliky na nos.)

Jak se časy mění.

R. 1862 řekl Šmerling: „Wir können warten!" A r. 1882 říká se Šmerlingovi: „Sie müssen warten!"

Příslušný rešpekt.

Vesnický pastýř dostal pozvání, aby se stavoval z rána, když bude vyhánět na pastvu, také pro panský dobytek ve dvoře. Náš Kubík zaklepal na čeledína, jenž mu přišel otevřít, a ptal se: „Ráčil se už dobytek probudit?"

Blahopřání k svátku

oslavenému 4. února 1882

P. AUGUSTA VOLENSKÉHO,

a paní, rozené

Anně Floriánové.

SKLÁDAJÍ

Ctěnému kolegovi svému: Redaktoři „Svornosti"

Vrchnímu jednateli listu: Sazeči a Tiskaři.

Milému zaměstnavateli svému: Roznášeči.

JEDNATELOVÉ se hledají pro jedině velkou ocelory ou podobizny GARFIELDA, která jest ryjá v určitých bodech dle fotografie schválené pí Garfieldovou Krásná práce umění. Žádná konkurence. Velkost 18x24. Pošlete pro cirkulář a zvláštní cenu. The Henry Bill Publishing Co., Norwich Conn.

„DUCH ČASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásilkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Herry Hruza

DUCH ČASU

NEDĚLNÍ LIST SVORNOSTI.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 12. ÚNORA, 1882. ČÍSLO 25.

THOMAS ALVA EDISON.

Každý Americký občan, ba každý vzdělaný člověk na zeměkouli jistě slyšel toto jméno velikého vynálezce v oboru elektriky, telegrafie a upotřebených věd, jehož mikrofon, fonograf, elektrická svitilna, a jiné vzbudily obdiv celého světa. Každé hobnde také jistě zajímati jeho životopis a to tím více, když zví, že muž ten jest pouhým samonkem, který děkuje všechno své vědění nikoli pravidelnému vyučování školnímu, ale vlastní píli a přičinlivosti, tak že z vlastních sil stal se vynikajícím členem společnosti lidské.

Narodil se v únoru 1847 ve státu Ohio a od mládí svého, chudého jsa původu, musel se sám živiti, což činil pro dávaním časopisů na železničních stanicích. Už v tomto obchodu vynikal a pojistil si úspěšnost svou konečně právo výhradné na prodávání časopisů na celé čáře dráhy té. Ač měl jen sporého školního vzdělání, připadl na myšlénku, aby vydával svůj vlastní časopis který by na vlaku při jízdě sázel a tiskl. Měl místo na vlaku zdarma, stavěl se na každé stanici, kde koupil časopisy tamní a prodával je. Mezi stanicemi neměl nic na práci a to jej přivedlo na tu myšlénku. Prázdné té chvile tedy upotřebil, aby vydával malý časopis zvaný „Grand Trunk Herald", vybral do něho všechny nejnovější zprávy ze všech časopisů, které cestou dostal na rozličných místech, vysázel to, vytiskl a prodával. Později se věnoval telegrafování, a když byl 17 roků stár, naučil se sám tele grafovati a odevzdal se tomu povolání. Když se s tím seznámil důkladně,

Poznal, že se telegrafování může mnohem více zjednodušiti a lacinějším činiti.

Bádal, zkoušel a pracoval dnem i noci, až učinil několik vynálezů zajímavých v oboru tom. R. 1865 už měl vynalezenou soustavu dvojnásobného telegrafování, dle které se mohlo po jednom drátu poslati dvě zprávy najednou opačným směrem. Získal důvěr a stal se vrchním telegrafistou společnosti Western Union. Když byl jak několik let takto sloužil společnosti a zatím si nashromáždil značné jmění prodejem několika svých patentů, koupil si statek v Menlo Parku při dráze Pennsylvania, asi 24 mile od New Yorku, pořídil si tu pracovnu rozsáhlou a věnoval se tím horlivěji dalšímu bádání a zkoušení bez odpočinku, tak že se už divili všichni, jak může člověk vydržeti pracovati skoro bez jídla a bez spaní. Má teď daleko přes dvě stě svýchpatentů na všelijaké vynálezy více méně důležité a užitečné ale neustává v práci své, a předčí co samouk všechny učence přirodovědecké v odborech svých, strojníky a počtáře. Jest ještě mlad a silen a jest naděje, že jeho práce přinese nejen jemu, ale i zemi, jeho vlasti, mnohé cti a slávy a mnohého vynálezu užitečného pro všeobecnost.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha času“ přeložil F. B. Z.

Bruno ve Wittenbergu. 1586—1588

IV.

Profesor lékařství a bohosloví měl pravdu, když prorokoval s velikou bolestí srdce svého, že luteránská církev musí na nějaký čas pronásledování nevěřících a pokřtěných zastaviti pod novou správou země, která bychom si rozumnější. Bohoslovci jako vždy i tenkráte byli sami o sobě vrtkavými, nejistými a pohlíželi k trůnu, jaké ten hoslo dá v náboženství, kdežto i knížata zase záviseli rukou a rozkazem svým na svých prvních rádcích. Tehdy právě Sasko bylo pokojné v náboženském ohledu, neboť přestálo strašné zuření a pronásledování všech rozumných, ale hotovilo se luteránství k zakročení novému proti nim. Sotva byly uklizeny poněkud spory mezi luterány a katolíky a uspořádány jich vzájemné poměry v zemi vládou, dali se do sebe sami protestanté a luteráné potýkali se všemi i nejpekelnějšími zbraněmi s kalvinisty. Obě tato hlavní vyznání protestantská zanevřela smrtelnou záští proti sobě a ani ty nejkrutější poměry ve státu nepřivedly je k tomu, by uznali se vzájemně a spřátelili k odolání proti nepřátelům společným. Tím více pak, když nastal v zemi pro církev pokoj, dali se jen zástupci do sebe s bestiální zuřivostí a šíleností, třeba by sobě a své církvi tu největší ránu tím zasazovali. Luteráni se uráželi kalvinistickým nelidským učením o předurčení a kalvinisté zase se uráželi na luterském pojmu o večeři páně. Luteráni všude zvedali nosy a čmuchali tajný kalvinismus u všech těch, kteří se jen trochu odpornými jim stávali a přivedli to tak daleko, že vtiskli roku 1574 zbraň kurfirstu Augustovi, kdežto za 12 roků na to nastoupila na trůn země v osobě kurfirsta Christiana mírnost a snášenlivost kněžím nesnesitelná. Za pět roků ale na to obrátily se zase poměry a Crell musel krvácet. Právě do této volnější doby snášenlivosti vpadalo příští Giordana Bruna do Wittenbergu, což mu zabezpečilo vlídného přijetí. Rektor Zanger udělil mu povolení držeti přednášky o filosofii a matematice, čímž se stal řádným profesorem. Zde také horlivě pěstoval Lulliovo umění pamatování si, jemuž věnoval několik latinských spisů. Za naší doby by se mu té cti nebylo asi dostalo, kdyby vystoupiti chtěl co řádný profesor na universitě některé německé vládami přísně střežené přede vší nevěrou. Možno, že by směl teď přednášeti matematiku, kterážto věda smí pokračovati, jak se jí uzná, ale ve filosofii by se nesměl na stolici profesora ocitnuti, neb ta dle náhledů copatých vlád nesmí pokračovati, aby se jim a jejich copům nestala nebezpečnou.

Velmi i ta okolnost mu byla k uvítání ve Wittenberce nápomocná, že byl uprchlík z katolického klášterа a že byl vypuzen z města a ze škol od kalvinistů, neb kdo nebývá poznán sám dle sebe, bývá poznáván dle svých přátel a kdo nemá ani těchto, bývá posuzován a poznáván dle svých nepřátel. Proto zůstával Bruno ve Wittenbergu svobodným a sobě věrným. Statně opřel se všemu svádění a slibování lichotivému, jakož i prosbám, aby přistoupil k církvi luterânské a také nikdy ani jednou nebral na její bohoslužbě nějakého podílu. Sice později se o něm povídalo od jeho nepřátel, že přestoupil skutečně na luteránství, než už jeho cesta do Prahy a tamní jeho se zdržení dokazují nám, že tomu nikdy tak nebylo.

Jednoho dne byla poprava zločince jistého a tento byl veden na popraviště kolem místa, kde se právě Bruno hádal s rektorem Zangerem, učeným to mužem, o zásady lidskosti. Bruno obrátil se pohnut jsa na přívod k popraviští se pohybující a pravil k rektorovi: I toto jest cíl snahy mé, abych vyhojil duchy z pomatení a zločinu nikoliv však tím, že bych chtěl duchy takové katovou sekyrou zničiti, ale že bych je chtěl v lidštějšt tvary přetvořovati. Vy nezkoumáte po příčinách nemoci, nýbrž chcete nemoci s nemocným zabiti. Takto se zbavujete jednotlivých nemocných houfně, avšak nemoc celá vám zůstává.

Snad byste nechtěl, pane doktore, pravil učený rektor, stavěti se zde obhacjem tohoto zločinu. Vždyť tento lotr zavraždil vlastního svého bratra, krev z krve vlastního otce, tělo z těla vlastního otce.

A proč to učinil, tázal se Bruno.

Dopustil se toho v zlosti, odpověděl rektor.

A zkoumali jste po příčinách. které jej ku zlosti takové přivedly; prozkoumali jste jeho povahu a přirozenost, abyste poznali jeho vývoj a nalezli body, na jichž základě byste mohli z něho zase dobrého člověka učiniti?

Kdybychom měli toto všechno činiti, odpověděl rektor, toť milý příteli Nolanský, museli bychom věnovati větší práce a pile zločincům, nežli hodným lidem.

Kdo vám ale praví, odpověděl Bruno, že tak nemáte činiti? Což se nevěnuje všude nemocným většího opatrování a více práce, nežli zdravým? Když své nemocné povražděte, pak nepotřebujete lékařů. Abyste si tedy uspořili práce, vražděte lidské životy.

Vy jste přece jen arcikacíř, příteli Nolanský, pravil s úsměvem rektor; vžuť ten nebohý kajíci hříšník sám si toho přál, aby byl co nejdříve popraven. Kdo chce kam, pomozme mu tam.

Zajisté, pravil Nolanský. Neboť zločin činí srdce člověka skrouhené a sklíčí mysl i srdce tak, že chceme se zbaviti pak dojmů neblahých těch třeba i na účet ztráty celého života. Až nadejde člověčenstvu jasnější doba, nebudou zločinci si toho přáti, ale budou žádati si svá práva. Vy tu nejste pro to, abyste plnili žádost nemocného, nýbrž abyste jednali dle pravidel k jeho blaženosti. Řekněte mi sám, jaký byl úmysl váš, když jste jej odsuzovali?

Stojí v písmě psáno, odpověděl rektor se spjatýma rukama: Oko za oko a zub za zub, život za život.

Ha, zvolal Bruno v zápalu, jak dlouho bude temná Asie tlačiti jasnější Evropu! Jak dlouho ještě budeme čerpati život a světlo z vybledlých pergamenů? Jak dlouho bude ještě rozum náš vlastní spáti?

Přece uznáte, vy kacíři, pravil už trochu netrpělivě rektor, že musí vina býti pomstěna; tak toho žádá spravedlnost.

Ano, vina musí býti smířena, totiž vaše vina, že jste se přičinili k tomu, aby mohl takový zločinec povstati a že jste nepřičinili pranic k tomu, abyste zacpali zdroje zločinů. Usmiřte tu vinu, nechajíce uschnouti krev na sekyře katově a vystupujíce pak co lékaři nemocných ve vězeních, co vychovatelé lidstva, kteréž vašim dřívějším opomenutím dostalo nepravý směr; chlácholte vášně, které zvedají ruku ku zločinění; mírněte chudobu, která nemocné myšlénky obrací na chléb bližního. Pominuté psy zavíráme a hubíme, poněvadž neznáme žádných prostředků proti jejich nemoci; pomatené dáváme do bláznců, poněvadž nemohou nikdy, anebo pozdě vyléčeni býti; ale nemocné lidi léčíme, když jen víme o nějakém prostředku proti jejich nemoci a pakli si dáme na tom záležeti, můžeme proti každé lidské nemoci nalézti nějakého léku. Jen když si s tím vezmeme práci přiměřenou. Vyhojené je pak navrátíme člověčenství spět a stanou se u nich z divokých zvířat dobrodinci lidi. Otevřte velikou školu lidskosti, kterouž vaše církev nikdy nebude sto nahraditi a tím potlačíte tu obludu: zločin po rodu, dědičný; otevřte veliké učiliště a nemocnici pro zločince a přijde vám do rukou nebohý ten, který první brankou vám byl vykloužnul. Zločinec ten musel hřešiti—jeho přirozenost a vychování nemohly pud ku zločinu jeho přemoci v něm; na vás jest, abyste jej polepšili a posilnili, aby se naučil tyto zlé pudy překonávati přiměřenými léky v sobě. Laskavá přirozenost velikého lidstva vede a nutí vás k tomu. Ilidte se jen dle její věčných zákonů a jen ten může býti svobodným, který zná její a své vlastní zákony.

Tu byl přerušen Bruno hlukem vracejícího se lidu, jenž žádostivě pásl se na rozkoši připravené mu katem, a s potěšením i požitkem zvířecím pásl se na krvi lpící na sekyře katově. Filosof se zamlčel a rozsmutnil se. Rektor Zanger ale povzdychal a pravil před sebe: O marné jsou všechny řeči bláznů; ano, kdyby nebylo dědičného hříchu!

Pokračování.

Jízda na ples.

Od Ferd. Schulze.

IV.

Kočí Vojtěch byl z mládí společník páně Šimonův. Chodil s ním ve Chvalíně do školy, vybíral s ním v zámecké zahradě ve vysokých vrbách vrabce, hledal s ním v lese ježčí pelechy a veverčí hnízda, dělali spolu z bezu stříkačky, bouchačky, skřínky na pěnkavy, sedmihlásky a pěnice, vytrhovali zámeckým i cizím brunám z ohonův nejdelší žíně a splétali z nich jemné vlasy na rybaření, při čemž všechna ostatní mužská mládež chvalínská se závisti přisvědčovala, že nikdo na okolí neumí udělati tak lehkou dlouhé bíče; spravovali sáňky, jež spustivše se po stráni vedle cihelny dolů k rybníku, opět rozbili o kmeny olšové atd.

Když potom mladý Kostecký po odbytých školách chvalínských dán byl na vyšší učení do města, Vojtěch nádeničil při dvoře, těše se na studentské prázdniny a svátky jako mladý pán, pro něhož vždy zase nějakou zábavu vymyslil a připravil a divil se vždy jen tomu, proč učení v městě trvá déle než na vesnici a proč pan Šimon—jak sám počal říkati příštímu dědici chvalínského statku — už nejde domů, když beztoho prý nechce býti panem páterem.

Mladý pán z Chvalína byl by v tě věci zajisté milerád vyhověl přání svého milého druha; ale jeho otec zakládal si na tom, že má syna studenta a s veškerým důrazem své otcovské autority přiměl jej k setrvání na dráze učenosti.

To se provedlo tím způsobem, že Šimon měl stále na paměti také starostlivé napomínání matčino, aby přílišným seděním u knih neubližil svému zdraví.

Vytrvalá šetrnost k nejpřednějším tužbám obou rodičův osvědčila se skvělým skutkem, že Simon studoval v městě plných dvanácte let, ačkoliv tam pro studenty bylo toliko šest škol.

Toto tajemství zaměstnávalo hloubavou mysl nebožtíka jeho otce po mnoho let a snad by v ní nebylo ani dospělo k svému rozřešení, kdyby dřívějí manželský nebyl přispíšil na pomoc. Pohlížejíc s oprávněnou hrdostí na červené hebounkým světlým vousem ověnčené tváře, a na temně modré, do světa vesele zírající oči svého Šimonka, stará paní dokázala svému manželu, že dítě jejich naplnilo svou povinnost měrou vrchovatou a že ourlé zdraví jejích jediničkа nesmí se dále vydávati v šanc útrapám školním. Umí prý už dávno více, než na Chvalíně kdy bude potřebovati. Při tom se vší rozhodností prohlásila, že na nějaké další studie do Prahy ho nepustí. Aby zůstal k vůli zotavení svému některý čas doma pak aby si vyjel do světa trochu se vyhoupit a snad kdyby se mu někde nahodila nějaká způsobná nevěsta.

Otec svolil. Šimon zůstal doma. Nikdo nebyl radši, než Vojtěch. Provozovali spolu všeliké veselé kousky o poutích, posvíceních, výročních trzích a obžínkách doma i na dalekém okolí.

Pamětníci posud ukazují sobě na podruhova syna, co prý on sobě kdysi směl dovoliti, to že by nikomu z nich nebylo prošlo. Při tom pak nikdo z nich nemohl ukázati na žádnou špatnost, kteréž by mladý pan Kostecký nebo jeho nerozlučný společník byli se dopustili.

Kdyby někdo z dávné závisti na krásně bylo chtěl v něčem zlehčovati jejich minulost, nepochodil. Staré hospodyně ve Chvalíně i v sousedních vesnicích ujaly se jich s mladistvým zápalem, tvrdíce, že to byli dva nejpřijemnější mladí muži v celé krajině a litujíce těch pěkných časův, že už tak dávno minuly.

Ještě prý poslední krátký zbytek jejich ale jen na krátko zasvítnul nad chvalínským zámkem, když pan Šimon ze svých dalekých cest se vrátil domů, aby s ovdovělou matkou svou hospodařil.

Tenkráte také Vojtěch stal se zámeckým kočím a posud rád vzpomíná na první léta svého povýšení.

Není jich mnoho, bůh ví, proč se tak zkrátily. Jakoby panu Šimonovi někdo byl udělal. Brzy po smrti své matky náhle tak se změnil, že jej nebylo poznati. Z bývalého veselého muže stal se mrzout a podivín, ze člověka velice družného samotář.

Ještě štěstí, že paní Rozalie se vrátila ze světa a šla k němu za hospodyni. Od toho dne jako by se kolem něho bylo trochu vyjasnilo; ale s někdejším panem Šimonem nebylo přece ani nejmenší porovnání. Mohl ještě užívati světa ano byl teprvé v těch letech, v nichž většina mužův pouští se plným proudem pozemských radostí: ale on jakoby jej byl někdo začaroval, uzavřel se ve svém zámku, jako poustevník v lesní jeskyni. Sestárl v nudách a všichni kolem něho s ním: paní Rozalie, Vojtěch i koně.

Pro celý rok na každý den nýbrž pro každou hodinu týž dávno ustálý, nezměnný pořádek; každý krok, každé dechnutí letos v tutouž chvíli jako loni, předlonim, před desíti a dvaceti roky!

Proto Vojtěch před čtyřmi dny nechtěl ani vlastním ušim věřiti, že má zaprášiuout a jeti s paní Rozalií do města. Ten den nejede se z Chvalina už po třicet let nikam.

Ani koně nechtěli tomu rozuměti, že mají opustit svou teplou skrýši, vzíti na sebe chomouty a řemení a vydati se v té chumelici bůh ví kam. Vojtěch musil každého z nich zvláště ve stohových chodbách vyhledat a za hřívu za sebou na dvůr vytáhnout, tak veliké bylo dnešní odchýlení od obvyklého pořádku.

Při té příležitosti musíme povědět, že pan Šimon byl na své koně zvláště laskav a dopřával jim neobmezenou svobodu. V stáji nikdy nebyli uvázáni, nýbrž ani stáj jejich se nezamykala, aby podle libosti své mohli proběhnouti se po dvoře. A zde měli svou píci stále v hojnosti připravenou. Dva stohy sena, každý pro jednoho kočárového koně, musily se udělati před stájem na dvoře. Když před pětadvacíti lety správce poprvé dostal nařízení, aby takové stohy upravil, namítl, že na seníku ještě dosti jest místa a že venku na dvoře sněhem a deštěm mnoho tak krásného sena se zkazí, jakož že i koně sami nemálo ho pošlapou, seuchají a zmaří. Ale pan Šimon vyvrátil jeho námitky, když v nejhlubším klidu odvětil: „Já to jist nebudu. Je to jejich, ať si s tím dělají, co chtějí!"

Od té doby dělávají se na zámeckém dvoře ve Chvalíně dva senové stohy a koně vybíhajíce na dvůr, kdykoliv se jim líbí, zajídají se do nich na některých místech zvláště hluboko, že až i jeskyně a chodby sobě v nich upravují, v nichž pak nejraději v létě i v zimě odpočívají.

Zde musil je Vojtěch i dnes ráno vyhledati a zbudit, aby opět mimo všechen starodávný pořádek je zapřáhl do velikého kočáru, do něhož Josef už snášel všechny peřiny a pokrývky s pánovy postele.

„Proč milostpan bere s sebou i podušky?" tázala se paní Rozalie, ještě všecka pomatena, že dnes zaspala a že pan Šimon dnes byl ve svém denním pokoji, když ještě v něm nebylo vytopino a za šera, že si musil rozsvítit; snídaně také ještě nebyla hotova. „Vždyť snad by bylo těch kožichů dost, nanejvýše by se přibrala vrchnice kolem těla."

„Kdybych mohl vzíti i postel s sebou, bylo by mně nejmilejší," odpověděl pan Šimon už ve své parádě, v obleku z černého tlustého sukna, krátký život, dlouhé šosy. „Ale do cizích peřin nikdy si nelehnu. Měšťáci ani nevědí, jak pořádná peřina má vypadati. Jen všechno dobře seber", napominal vojáka, vynášejícího už druhou náruč hebounkých a objemných peřin z jeho ložnice, „a pamatuj si, jak to všechno leželo, aby mi v městě právě tak ustlal."

„Milostpán tam přijede unaven" podotkla paní Rozalie, přinášejíc panu Šimonovi, když ještě nemohla snídaní, aspoň plácačku, ačkoliv on dnes ještě se nehnul po ní. „Trošku se prospat a prohřát po cestě, udělá milostpánovi velmi dobře."

Pan Šimon nevrle odhodil osudný stroj na stůl a zabručel. „Kdo pak by spal ve dne?" A za odcházející hospodyní prohodil: „Hloupá osoba! Co si o mně myslí, jakobych už k ničemu nebyl. Musím jim dát všem poznat, že ještě nejsem tak chatrný, za jakého mne pokládají."

Vstal od stolku na němž mimo pečivo a otevřenou cukerničku ještě nic jiného nebylo a popošel k hejlovi. Nyplašil jej ze sna.

Udělal několik kroků k veverce. Byl to už stavý samečck jen s několika vřeteny rudých, černých a bělavých chlupův na skřiveném ohonu se štětičkou jen na levém uchu. Ležel schouleu ve svém měkkém pelíšku. Zavrčel mrzutě, že někdo ruší jeho pořádek, přitiskl hlavu hloub do klubka a spal dále.

„Vidíme, vidíme", potřásl hlavou pan Šimon a trpce se usmál, „všechno podle mne se zařídilo" jakobych já zde už ani nebyl! Každému překážím jen když se pohnu. Počkejte, počkejte, vrátím se do světa, budu užívat radosti jeho, ještě nejsem stár, abych musil žíti jako v zaláří nebo v poušťovně. Vím, že jiní v mých letech jsou samé vyražení. Ale já to také změnim. Kde která záhuba, pojedu!"

Otočil se na podpadku, ale zavrávoral málem by byl upadl. Volné, flanelem vyšité, kožené boty s rozřízuutými holínkami stiskly jej ve všech kloubech. zvláště pak na kuřích okách tak, že bez vlády sklesl na nejbližší sedadlo.

Však nedal na sobě znáti bolest a pravil k vojákovi, jenž se vrátil s oznámením, že kočár už jest ve všem prostoru svém peřinami tak nacpán, že milostpán sám sotva se tam vejde:

„Josefe! Nezapomeň na mé beránky. A měj je po ruce. Jak tam přijedeme hned si je vezmu."

—Pokračování.—

Nábožná pastva věřících oveček.

Vyňato z kázání pátera Hesouna v St. Louis. Mo.

V.

Žena jistá bezbožná, vezmouc boží tělo do koryta před nečistá hovada je položila, a s mlátem smíchala. Tu všechny svině uctivějšt k bohu svému, nežli ta žena na kolena padaly a velebné svátosti, totiž: Ježíši Kristu se klaněly. Ona však všechna zapálená zlosti, chtějíc dále zvěděti, zdaliž by a jakéby to tělo boží bylo, dala je z lehka vážně na rožeň a k ohni přiložila, aby je jako pečeni prasečí neb husí upekla, v tom krůpěje krve odtud padaly. Aniž by na tom dosti bylo, vezmouc odtud to drahé boží tělo, do země je zakopala, ale i ze země krev boží se prýštila, jako by v zemi vřela. Tu teprv nad tím užasla a litost nad spáchaným hříchem majíc k biskupu přistoupila, jemu se ze všeho vyznala a v pokání svatém přestupek svůj do smrti hořce oplakávala a celý svůj majetek jednomu klášteru věnovala v chudobě pakživa byla.

Dále pravil, že šel jistý kněz jednou s velebnou svátostí, aby jí nemocnému podal, v tom se s ním potkal žid s neňalým komenstvem, an na koni sedí. Hned pak jak přijel ten žid před velebnou svátost, kůň před na ní kolena klekl a byť ho jakkoliv žid bodal vstáti z místa nechtěl, až kněz odešel. V tom ihned hlas slyšán jest: „Poznej stvořitelé svého, jehož ty nevěříš býti z panny Marie narozeného". Nad tím ustrnul žid, v Krista Pána uvěřil, dal se pokřtít a později stal se blahoslaveným.

(*Poznamenání naše:* S tou nejhloupější věcí nadělá církev nejvíce humbugu. Kus holého oplatku, který každý může sníst, ztráviti a zase ze sebe vydá, má býti bohem, člověk se tomu má klaněti, má k tomu se modliti a od toho pomoc očekávati. To je to nejoškliveiší bláznovství, které kněží lidu ubohému ukládají za tu nejsvrchovanější moudrost. Na sta pohádek o tom vypravují, jaké se staly s tím oplatkem zázraky, ale stalo se to před několika sty lety prý, kde nikdo z nás nebyl živ. Proč se to nestane každý den a všude? Proč se neukáže zázrak ten, když kněží berou ten oplatek do znečištěných pracen svých, do prolhané huby, když se oplatku tomu mezi sebou a v přítomnosti kuchařek svých posmívají? Kdyby kněží věřili, že na tom oplatku jest jen chlup z boha, jisté by ani desátý z nich nešel k oltáři každý den boje se, že mu hrom udeří do ruky neb do huby, až toho boha udělá, držeti bude neb spolkne. Ať nám naši kněží, Čoka, Molitor, Cikán, a jak se jmenují, ukáží jednou veřejně jediný takový zázrak a uvěříme také. Pokud z oplátku toho nepoteče krev a neozve se hlas—je každý blázen kdo tomu humbugu kněžskému věří.)

Pětiletou bohumilou panenku Kateřinu Raconilin navanou, navštívila jedenkráte nejsvětější nebes královna v přejasném a skvoucím se oděvu, korunou perlovou ozdobená, a měla k tomu Kateřinu, aby se Ježíškovi zasnoubila. I odpověděla pětiletá panenka, že by to ráda učinila, kdyby věnem zaopatřená byla a řekla: Kde já, chudého kováře dcera, pro takového ženicha věno dostanu? Těšila ji matka páně řkouc: Daruješ-li mu srdce své, dáť mu to, po čem on nejvíce touží.

Ach, kdybych věděla, řekla nevinná dceruška, kde je mé srdce, kdybych je nalezti mohla, bez meškání bych ho zanáčkovi tvému za věno obětovala, ale já ještě nevím, kde ho mám.

Zasmála se rodička boží, panenku za ruku vzala, k srdci jejímu přiložila a řekla: Zde jest srdce tvé! I hned se zde postavilo spanilé nad krásu andělskou skvějící alabastrové dítě, byl to malý Ježíšek.

Na jeho prsou visel perlovou prací vzdělaný obraz, na kterém bičování pána Ježíše představené bylo. Pak nejsvětější panna u přítomnosti sv. anděla strážce, sv. Jarolíma, sv. Petra a sv. Kateřiny Senenské Ježíškovi a jeho pětileté malé Kateřince na prstíčky vsadila prstýnky. Ježíšek k nové choti takto promluvil: „Já tě sobě zasnubuji ve víře, naději a lásce. Pozoruj choti má abys na potom *podle vůle mých kněží* živa byla a ve všem jim poslušná a povolná byla.

Takové zasnoubení obnovené bylo s dotčenou Kateřinou v patnáctém letě jejího věku 10. září 298.

(*Poznámka naše:* Ta kněžská rota, která o manželství poctivém nemá ponětí a o samých jen kuběnách sní, představuje ku svedení dívek a žen Ježíše jim za jediného ženicha, zasnubuje je s ním, nechá je nazývati jeho nevěstami a miluenkami a pod takovou zástěrkou posvátnou užívá jejich lásky pro sebe. Co tu známo případů, že kněží zastupovali pak místo Krista u smyslně svedených dívek a namlouvali jim pak, že jest to všecko z lásky k bohu a svaté. Kdyby ten Ježíš byl takový, jak jej kněží ženským malují, musel by býti stonásobný Mormon musel by míti „nevěst" a „choti" na miliony a ani největší neplecháři mezi svatými David a Šalamoun, by se mu v tom děvkářství nevyrovnali.

Všimněme si, jak ti chlípní kněží kladou v této povídce Kristu samému do úst napomenutí k dívce oné, že ona co „choti" Kristová má žíti *„podle vůle jeho kněží* a býti jim ve všem *poslušná a povolná*". O ta bídná oplzlá rota posvěcená! Z žen vašich dělají cizoložnice a z dcer vašich své nevěstky. K tomu máte své kněze věřící katolíci!)

Vláda Masopustu.

Jeden jásot nadšený
zní z úst mi lonů,
že kralevic Masopust
opět na svém trónu!
Do svých doupat se všech čel
prchnou dumy tesknė,
každému líc rozmarným
úsměvem se zleskne.
Masopust, náš nový pán,
absolutně vládne,
proti jeho rozkazům
není vzpoury žádné.
Kyne žezlem-taktovkou:
každý tančit musí,
kdyby se i rozletěl
malý botky v kusy.
Veli: „Pijte!"—a neplatna
lichých výmluv řada,
každý groše poslední
u šenkýře skládá.
Káže: „Noci nastavuj,
den je přílíš krátký!"
A běc každý z hospody
jde až ráno zpátky!

Leč tak vládne Masopust
ze starého zvyku,
jinak vždy žert veselý
mívá na jazyku.
Že je k pannám milostiv,
není pověst šířená,
každé kloudné stará se
za včas o ženicha.
Ode všech je milován,
žádná o něm huba,
jenom zle ho pomlouvá
každá stará panna.—
Manifest svůj vydává,
ať ho všude znají,
po čas jeho vlády ať
budby všude hrají.
Kdo má ještě v nohách cit,
ať roztočí boty.
Staří sapoň kývejte
hlavou podle noty!
Mravokárcům zakázán
však pohled křivý:
to měj každý v paměti:
Jsme jen jednou živi!. .

ZAČÁTKY KŘESŤANSTVÍ.

Dle Edwarda Gibbona. — Podává Josef Bartoš.

V.

Ty nejušlechtilejší snahy filosofie nedocílily více, než že slabě naznačily přání, maličí anebo možnost budoucího života. Božské zjevení mohlo jedině zjistiti jsoucnost a jakost toho neviditeluého kraje, do kterého se duše po rozloučení se s tělem ubírají. Náboženství Řeků a Římanů byla však neschopna díla tak obtížného. 1. Jejich celá soustava básesloví čili mythologie neměla pevného základu a ty největší mudrci pohaněti popírali jeho autoritu. 2. Na peklo nevěřil a popisování jeho bylo zanechano obrazotvornosti malířů a básníků, kteří kraje ty neznámé vylíčovali co plné strašidel, přísер a netvorů, které prý udělují odměny nebo tresty, ale málo spravedlnosti. Tak potlačena byla posvátná pravda ta nejpříbuznější srdci lidskému tou nesmyslnou směsí nejdivočejších výmyslů. Jedenáctá kniha Odyssey vylíčuje velmi hrůzně a nesouvisle netvory pekelné. Pindar a Virgil obraz ten poněkud zmírnili, avšak i této básníci dopustili se velmi podivuhodné neúhelnosti. 3. Nauka v budoucím životu nepovažovali řečtí a římští přívrženci mnohobožství za základní článek víry. Domýšleli se, že se prozřetelnost božská ukazuje hlavně na jevišti tohoto světa. V prosbách, které skládali na oltář Jupitera nebo Apolla, vyjádřovali jen úzkostivost svou v pozemský blahobyt a projevovali úplnou nevědomost nebo lhostejnost k věčnému životu duše. Nauka o nesmrtelnosti duše byla většpována s větší pílí a s větším zdarem v Indii, Assyrii, Egyptě a zemích, které dnes nazýváme Francií a jelikož země tyto tehdy obydleny byly národy barbarskými, nelze se domýšleti, že je jejich větší vzdělání k jiným náhledům vedlo, ale dá se určiti, že se to stalo vlivem kněžstva, kteří se zde silně rozložili.

Mezi židy.

Přirozeně mohli bychom očekávati, že by bůh základní nauku o nesmrtelnosti duše, která je v náboženství tak důležitá, byl národu židovskému v Palestině v nejjasnějších slovech zjevil, neboť to byl jeho národ vyvolený a že by se pak mohla nauka ta bezpečně svěřiti dědičnému kněžstvu Arona. Musíme se diviti tajúplnému řízení božímu, když shledáme, že se nauka v nesmrtelnosti duše nikde v zákonech Mojžíšových nenalezá, proroci se jen velmi slabě o ní dotkli a po celou tu dobu, která ubělila mezi egyptským a babilonským zajetím, obmezovali židé své naděje a obavy jen na život pozemský. Když Cyrus dovolil, aby se židé z vyhnanství vrátiti směli do zaslíbené země a když Ezra obnovil starověké památky víry jejich, povstaly v Jerusalemě dvě velké sekty, saduceové a farisevé. Prvnější patřili nejvíce k třídě zámožné a vznešené, drželi se doslovního znění zákona Mojžíšova a ve své zbožnosti povrhovali nesmrtelnosti duše, jakožto myšlenkou, která se slovem božím nepotvrzovala, kteréž slovo oni za jediné pravidlo víry své drželi. Farisevé přidali k bibli i tradici a pod tímto jmenem ústního podání chytili se několika spekulativních zásad, pocházejících buď z filosofie neb náboženství národů východních. Nauka o osudu, předurčení, andělech, duchách a o budoucích odměnách neb trestech, toť byly některé z těch nových článků víry a jelikož farisevé přísnosti svých mravů přilákali mezi sebe větší část židovského lidu, stala se nauka o nesmrtelnosti duše pojmenováním smýšlením synagogy. Povaha židů nebyla schopna spokojiti se s takovým chladným a slabým přesvědčením, které bylo uspokojiti mysl pohanů a jakmile připustili myšlenku víry v budoucí život, uchopili se jí s takovou horlivostí, kterou se národ ten vždy vyznamenává.

Jejich horlivost nepřidala však ničeho k důkazům dřívějším a proto bylo ještě třeba, aby nauka o životě a vyšším a proto bylo ještě třeba, aby nauka o životě a nesmrtelnosti duše Ježíšem obdržela božského styrzení.

Mezi křesťany.

Když se slibovala člověčenstvu věčná blaženost za podmínku, přijímali víru tu za svou a bude-li zachovávati předpisy evandělia, není žádného divu, že by tak výhodná nábídka velikým množstvím lidu každé víry, každého stavu a každého kraje římské říše přijmuta byla. Křesťané začali povrhovati životem vezdejším a skládali vší důvěru na nesmrtelnost duše, o které nám pochybná a nedokonalá víra ani v novém věku nemůže podati postačitelného pojmu.

Konec světa.

V původní církvi myslilo se všeobecně, že se blíží konec světa jakož i království božího. Apoštolové sami předpověděli tuto podivnou událost, která ústním podáním učenníky jejími zachována byla; ba i Ježíš mluvil o příchodu království božího, a proto ti kdo si vykládali doslovně rozmluvy jeho, očekávali druhé a slavné přijití syna božího v oblaku dříve, nežli vymře pokolení to, které patřilo na jeho pokorné postavení na zemi; tito křesťané též očekávali pád židovstva pod Vespasianem a Hadrianem. Od té doby uplynulo osmnáct století a dosud nevyplnilo se, o čem Ježíš obrazně mluvil, co si apoštolové ve své nevědomosti doslovně vykládali a čeho křesťané s tak velkým napnutím a hrůzou očekávali. Sv. Matouš předpovídal tento den soudný v kapitole 24. a sv. Pavel v první epištole k Tes. Eramus nahlídnul snad nesmysl ten a snažil se to vysvětlovati, že to byla jen mluva obrazná, kterou Ježíš tak rád užíval; učený pak Grotius vymlouval vše tím, že prý to bylo náboženství křesťanskému užitečné, když se lid v stálém napnutí a očekávání dne soudního udržel. Tak se lid balamutil a balamutí dále. Ať žijí velební páni.

Nauka o tisíciletí čili millennium.

U starých národů bylo oblíbenou věcí očekávati na konci tisíciletí nějaký veliký převrat a myšlénky té drželi se i křesťané, domnívajíce se, že soudný den, Ježíšem i apoštoly předpověděný, na konci tisíciletí přijde. Důkaz, že se tak státi musí, brali z toho, že jak svět byl stvořen v šesti dnech, tak má potrvati v pořádku tom šest tisíc let, to prý prorok Eliáš předpověděl. Z pramenů stejných dovozovali, že přijde na konci tisíciletí šábes, který má trvati tisíc roků a že Kristus přijde na svět vítězoslavně, obklopen svými vyvolenými a svatými a že bude vládnouti na zemi až do doby všeobecného z mrtvých vstání. Nyní se jen jednalo o to vypočítati, kdy svět stvořen byl a kdy tedy těch 6000 let dojde. První křesťané v Antiochu napočítali skoro 6000 let od stvoření světa do narození Ježíšova. Africanus, Lactantius a řecká církev zmenšila počet ten na 5500 a Eusebius spokojil se s 5200 roky a protestanti jakož i katolíci nynějšího věku ustanovili se na 4000 roků. Myšlénka na druhé příští spasitele vábila tak všechny křesťany, že si svět ten budoucí představovali v barvách nejpestřejších jako jeden a nový Jerusalem. Blaženost pozůstávající pouze z ryzé duševní zábavy byla by se zdála příliš uhlazenou pro obyvatele budoucího toho království, o kterých se dosud myslelo, že i tam podrží lidskou povahu a své smysly. Zahrada rajská se všemi zábavami pastýřského života nehodila se více pro pokročilou společnost římské říše. Proto představovali si město ze zlata a drahých kamenů a krajinu vůkolní oplývající nadpřirozenou hojností obilí a vína, plodů kterých ten šťastný lid měl svobodně užívati až do konce. Takovými nerozumnými nadějemi těšil se lid a učení o millennium se pěstovalo s největší péčí. Byliť arci mnozí, kteří tomu víry nepřikládali, avšak většina lidu na to věřila, neboť vše, co se jemu slibovalo, vyhovovalo touhám a pojmům jeho. Víra křesťanská se naukou touto značně rozšířila. Když se ale budova církve dostavěnou býti zdála, začala se i rozpadávati. Nauka v Kristově panování na zemi byla považována zprvu co alegorie, poznáhla ale co pochybné mínění a konečně zavržena co hloupý výmysl kacířství a fanatičnosti.

Jak bych jej zastřelil!

Šest neb osm statných hrdinů sedělo minulý týden ve venkovské grocerii kolem kamen, ano právě venku sněžilo silně a nemajíce nic moudřejšího na práci, vyprávěli sobě o všelikém svém hrdinství, které vyvedli i nevyvedli. Když už došla nit rozprávky, započali rozprávěti o poplaších v divadlech, kostelích a sínich. To zavdalo panu Naděj nému příležitost ku poznámce:

Pánové, já bych si jen přál tam také jednou býti.

Kde?

Nuže, při nějakém takovém poplachu. Ano, pánové, dal bych za to nový dvacetidolar, kdybych mohl býti někdy v noci v divadle, kde povstane poplach nějaký.

A proč?

Inu, poněvadž jediný, chladný, rozvážný a udatný člověk může lehounce zastaviti celé to neštěstí počínající.

Well, pravil jiný, já nevím, jak by to mohlo býti, ale tolik si představuji, že to musí býti praošklivé, když počnou volati „hoří!“ a ať to slyšíte kde chcete, ono to člověka vždy podlosí a zastraší. Co byste tedy chtěl započíti v divadle, neb v kostele, kdyby najednou započali volati že hoří?

Já bych vyskočil na své sedadlo, vytáhl bych svůj revolver z kapsy a křičel bych, že zastřelím prvního člověka, který se opováží tlačiti se a hnáti se zpět. Jeden takový chladný muž by celý poplach zastavil v několika minutách.

Co se takto mluvilo a honosilo, zašel si grocerista na zad do krámu, nasypal trochu prachu na prkno a pokynul asi pěti mužům tajně, aby věděli co se děje. Ti se usmívali jako nevinní, ale na jednou udál se výbuch, plameny vyšlehly, kouřem zahalila se místnost a křik „hoří, hoří!“ naplnil krám.

Toť se rozumí, že všichni vyskočili a tlačili se jako jeden muž ku dveřím. Pan Naděj ný ale nevyskočil na sedadlo své a netasil se s bambitkou a nekřičel: „Kdo se opováží atd.“, ba naopak. Skočil ku dveřím, padl na hromadu košíků, svalil je na sebe, řval jako divoch v lesích, lezl přes hromadu košťat a škopků svalených od těch ostatních a když už byl na chodníku před krámem, nezastavil se, dokud nedoskočil přes ulici na protější chodník, leza po všech čtyrech, celý bledý, pomazaný a zpocený.

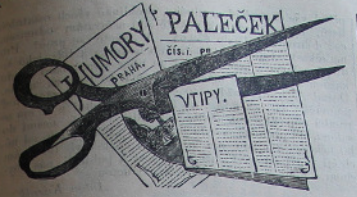
Vysmáli se mu a on se nechlubil celý týden už.

V novinách

nastala nyní učená rozprávka, zdaž je možno učiniti z ničeho něco. Příčinu k tomu zavdal jim pařížský lučebník Schützenberger, jenž prý se domýšlí o možnosti toho. My však nedomýšlíme se jenom; my zcela určitě tvrdíme: Je to možno! Vždyť máme po ruce makavý doklad: Ústaváci udělali z ničeho nic pekelný rámus o utlačování Němců v Rakousku.

Opravená přísloví.

Více Taaffe má než nám dal. Vrána k vráně sedá a zloděj si advokáta hledá. Vídeňský šurnál jako uhel: nemoha pálit, špiní,

Z Čech do Rumunska: Jednejte přec s těmi svými židy trochu slušněji, sic je — máme na krku my!

Skvělý dar. Italský král Humbert daroval dívkám vlašským vyhlídku na 800.000 vojáků.

Podvodní hráči. Naši chrabří námořníci v Boce kotorské hrají si pod vodou s torpédy.

V Rusku budou prý zavedeny ve vojště nové uniformy. — A kdy pak oblekne vláda ruská sama „jiný kabát“?

Tuhle bylo v „Nár. Listech“ poděkování muže vysočanskému lékaři Dru. Keornerovi za ošetřování manželky po čas nemoci, a zároveň na téže stránce poděkování za účastenství při pohřbu téže ženy. — Jak teď tomu rozumět?

Mates.

Kulhavě dle Jablouského.

Jestiť jedna hodná vláda
v oboru evropských těl:
my viděli její sliby,
činů nikdo neviděl.
Jestiť jedno hezké oko
v oboru vídeňských těl:
my viděli jeho úsměv,
činů nikdo neviděl.
Jsouť jedna chytrá ústa
v oboru vídeňských těl:
my slyšeli přemlouvání,
činů nikdo neviděl.
Jestiť jeden ve Rakousku
závislý na Taaffu hyb:
my cítíme jeho nátlak—
Bože, chraň nás v „říšské“ chyb!

Veršík turecký.

Máme my se, máme
hošky tady věru:
dlouhý jako kvítí,
kradlí—na maděru.

Slibůplný Taaffe ve Vídni.

„Co pak se děje,
pane bože, se mnou?
Slabost v údech cítím,
tváře mi už b'ednou.“
D'ouho hrabě hloubá,
pak dá projev vzdechům:
„Již jsem celý týden
nic neslíbil Čechům.“

Manifest císaře Viléma.

Plesej, stará Germanie;
na bedra už dána ti je,
věř bez dlouhých orací,
kazajka té svírací.
Bismark tvůj, ta tvoje modla,
pomocí ní „spojit“ hodlá
na vždy tě a „jednotit“ — —
Přejem dobrý appetýt!. .

Společná nota anglo-francouzská.

Do Egypta notu
velkou jako botu,
poslali jak z novin zítř
„kamarádi“ Frank a Brit.
Přejí si srdečně
bránit jej společně
mocí svojí vojskerou,
než se—o něj seperou.

Ministerstvo rakouské.

U Školské bráničky,
tam v tom sále,
perou se stranički
neustále.
Mějte přec lidský cit,
neperte se!
Tu máte deficit,
rozdělte se! . .

Pruský zástupce u Vatikánu.

Hotovo prý je to už:
Budeť podsekretář Busch
staré hříchy napravovat,
u papeže koledovat.—
Bismark stará se o sebe
by někudy vklouznul do nebe,
neboť ví, že, co Němcům dělá,
čertovinám páchne zcela.

Krivošije.

Mračí se to, hatí se to
dole v Krivošiji;
zdá se, že tím krajem pořád
„všichni čerti šijí.“
Officiós volá: „Bděte!
neb se připozdívá;
rychle ha'it!—jiskra zhoubná
v zemi tě se skrývá.“
Vyplanutí že zbraňujete,
tak se dobře děje;
jen nerač te ku hašení
nabírat oleje!

„A my chudí vandrovníci vandrujeme ve dne v noci, naše slovo: D—almacie!“

Ploky myslivecké v Rakousku.

To je anekdota; ale skutečnost je, že císař Vilém pravil: „Vy Němci máte úplnou svobodu; ale budete-li dělat něco jiného než co já chci, hned vás dám pozavírat.“

Polský žid,

dav synovi svému dva krejcary, pravil: „Kup si za ně co chceš; ale bude-li to něco jiného než houska, přetluču ti hnáty.“

Rozmluva o náboženství.

[Zaslánо z Braidwood, Ill.]

Ct. red. — Jednoho večera přišed z práce domů a povečeřev, zašel jsem si na sklenku piva k pohovoření si se sousedy a byl jsem svědkem následující rozprávky o náboženství:

V. — Když jsi tak moudrý, pověz nám která víra jest nejlepší.

J. — Žádná.

V. — Nepřináležíš tedy k žádné víře?

J. — Nikoli. Býval jsem někdy také katolíkem, věřil jsem těm kněžským báchorkám; teď ale poznal jsem rozumem svým, že jest to humbug. Věřím dobrým lidem, ale nikoliv křápání tomu. Mohu se modliti kolik let a bůh mi nikdy nepomůže, ale když žádám o něco dobrého člověka, on jest vždy tak laskavý, že mi pomáže. Bůh ale nikdy žádnému nepomohl, kdo jej o to sebe více prosil.

V. — Ty tedy ani snad nevěříš, že jest nějaký pámbů, který celý svět stvořil a všechno spravuje a řídí.

J. — Tomu nevěřím, neb nikdo takového boha neviděl a nikdo nemá žádných důkazů, že by mohl takový bůh býti.

V. — Protože jest ten bůh duchem, který nikdy na zemi nesestoupí, aby jej lidé mohli viděti.

J. — Že ne? jak ale když sestoupil do ráje k Adamovi a k Evě, poručil jim, s kterého stromu mají jísti a s kterého ne? Tak aspoň kněží to povídají. Já arci si myslím, že kdyby měl bůh takovou moc, že by nikdy nešel k vůli takové maličkosti dolů na zemi, ale poslal by svého anděla, zůstal by sám někde na pohovce v nebi, a zapálil by si desetiecutový doutník. Jest to taková povídačka vymyšlena, jako ta o nějakém spasiteli celého světa. Kdyby takový svět spasil, byl bych i já spasen. Než kněží si z toho dělají řemeslo, aby jim jejich ovečky hodně platily za to, že nic nedělají a oni si pak za sebrané penize od věřících prolévají posvěcený svůj chrtánek.

V.—Což ty ani nevěříš, že byl Ježíš synem božím?

J.—Jak bych to mohl věřiti, když bych přece musel napřed míti za to, že byl bůh ženatý a ani ten nejučenější kněz ještě nevypátral kdo by byla boží manželka. Jak ši kněz ještě nevypátral kdo by byla boží manželka. Jak mohl míti syna, když neměl ženy? Já jen četl, že Adam dostal ženu od boha a měl dva syny a z těch Kain zabil Abela a stal se pak pobělhlikem až do smrti.

V tom vstoupil pan M. do hospody a oba se na něho obrátili, žádajíce, aby je rozsoudil. On ale odpověděl, že také tak četl, ale že slyšel, že farmeři na Kaina poličili pytel a do toho že jej chytili — a hádky bylo tímto konec.

M. B.

Mládencům k poučení.

Od Jos. Bartoše.

VELECTĚNÉ shromáždění,
mám dnes důležité zprávy;
každý člověk než se žení
pro zajíčka ať má trávy.

Má-li trávy, tu ať dbale,
opatrně vyhledává,
nejmilejší že jsou malé,
na to ať vždy ohled brává.

Chce-li ušetřit si zlosti,
tu mu radím s celou duší,
by si nebral pytel kosti,
ale tlustou, jak se sluší.

Hubená je plná svárů,
jazýček má velmi hbitý;
z maličkosti dělá cáru
přijdeli muž domů—zpitý.

Jenom tlustá žínka dobrá,
tys mužíčku, pozdě, řekne;
kdy hubená zlostí modrá
každým slovem ti odsekne.

Proto kdo se ženit chcete,
poslechněte moudré rady;
na hubené zanevřete,
tlustá žínka má jen vnady.

Která panna chce se vdáti,
ať se dříve vykrmí;
postýlku až bude stláti,
ať jí ruce nebrní.

DOPISY.

Minto, Dakota, 5. února 1882.

Ctěná redakce!—Četl jsem v katolickém „Hlasu“ čís. 378 dopis od nás, kde si pan dopisovatel naříká, že jako jako jinde i zde schází ta sjednocenost mezi lidem naším a táže se co jest toho příčinou? Sám hned odpovídá: Zajisté ta nevěrecká plácanina, což znamená české svobodomyslné časopisy, která prý se i sem k nám už vetřela. Já musím k poučení krajanů našich vysvětliti tolik, co zase já znám za příčinu nesvornosti té naší zde. Jsou to předně kněžské léčky kterými do svých krámů a ve svůj prospěch lid vábí a do jiných krámů jim zapovídají choditi a jiné časopisy, nežli kněžské bráti, tak že když se mezi námi ukáže někdo, kdož jiný, nežli katolický list odbírá, třeba byl sebe hodnější člověk, jest zatracován a z jejich spolku vyobcován. Za druhé jest to nepoctivost některých těch svatouškářů a hloupost jejich, která společenskost naší boří. Oni někteří myslí, že když se mohou přetvařovati v kostele a před knězem, tudíž i před bohem a mohou černé srdce obiliti tlustě vápnem, aby vypadali bílí, jako andělé, že mohou to také dělati v obchodu, koupi a prodeji. Poslední léto na příklad jeden takový horlitel pro katolický „Hlas“ a nepřítel všeho svobodomyslného, proklínač všech ostatních listů, byl zatknut a k pokutě $50 a útratám odsouzen, což dohromady dělalo $58.65. A tážete se proč? Pro maličkost. Chtěl také šiditi obchodníka a lidi, jako šídí pána boha a kněze. Vzal 20 liber sýra, obalil hrudu každou asi na palec máslem a prodal to pak za máslo. Dostal za libru každou 40 centů a myslil, že může teď polovičku dáti na kostel na kněze a na oltář a že mu to pámbů odpustí. Jak vidíte pochodil špatně, nesmí do salonu, do obchodu, všude mu říkají „Sýr“, nikdo od něho nekoupí a nikdo mu neprodá. A takoví lidé nám chtějí v „Hlásku“ kázati mravnost a pobízeti nás abychom s nimi chodili do kostela. S úctou

Anton Kárník.

Nová Praha, Texas, 3. února 1882.

Milý „Duchu Času! Zajisté se podiviš, co má mně k tomu že zase jsem na tebe zpoměl, jakobych neměl nic jiného na práci, než těch pár řádek namalovat a to s chybami; ale bez chyby není žádný v tomto slzavém údolí, ani ten prožluklý Texas; je letos i on samá chyba. Co čert nechtěl mít, farmeři se těšili na rannou setbu a nastojte, ono už dnes třetího února a s poli voda pořád teče; začalo pršet před městcem a střídavě každý druhý den prší, tak jak by se už chtělo vše rozmočit a náš pan farář ani muk. Divíte se tomu? Já se tomu nedivím. Když má jiné práce plné ruce a hlavně plno trampot. Skoro ob den přijde některý požáduti o sedmou svátost a pak spustí hrr! Velebný pane, račte nás poctiti svou návštěvou při hostině. A rozvažte ty cesty, to prožluklé bláto, a plná hlava ležáku, to vše, k tomu třeba odvahy a kuráže, že ne? Jak jest to podivné řízení boží; vše jen obráceně. Darmo se domáhají ženy hlasovacího práva. Nevěříte-li, já vás přesvědčím ohlášením našeho pana správce farnosti. Na příklad, když zemře muž, bude se zvoniti velkým zvonem; zemře-li žena, zvoní se malým; jest to rovnoprávnost, hm? až by člověk z kůže vyletěl. Mnohý si pomyslí, kde by vzalí v Nové Praze dva zvony? Na mou duši, my máme už tři a kdybyste věděli, jak jsme k nim snadno přišli. Na jeden se udělala sbírka a na druhý chtěl dát Hospodářský podporující spolek. To vám byla sláva! Jen že čert nikdy nespí. Spolek nechtěl dovolit jinému kmotra, než úda spolkového a ten nechtěl do měšce. To se panu Žákovi a pánům výborům nelíbilo—zamítli podporu spolkovou a kmotrem byl hlavní výbor, jenž dal sto dolarů, aby mohl celou čtvrt hodiny dojít za kladivo zvonu, jak jalovou krávu. Jsem starý už, ale takovou slávu jsem ještě neviděl. Byl bych vám přál všechněm, abyste byli ten den v Nové Praze. Také tu byl pan biskup v celé své uniformě. A což když začali zvonit, tak srdce usedalo, neb vám to šlo zrovna jako na poplach, bum! bum! bum! Spolek musel pak svůj majetek obrátit na národní školu. Tak kdyby se vždycky stalo. Na zdar spolku!

Jeden odpadlík.

PŘIJME SE šest dívčat na roztřiďování hadrů; 25c od 100lb. V č. 242 Morgan ul. 1

JEDNATELOVÉ se hledají pro jedině velkou ocelorytinu podobizny GARFIELDA, která jest rytá v určitých bodech dle fotografie schválené při Garfieldovou. Krásná práce umělá. Žádná konkurence. Velkost 18x24. Pošlete pro cirkulář a zvláštní cenu. The Henry Bill Publishing Co., Norwich Conn.

„DUCH ČASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásilkám.—Zásylky peněžní dějteť se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 19. ÚNORA, 1882. ČÍSLO 26.

LUDVÍK ŠIMEK.

Umělec, s jehož podobou dnes čtenáře své seznamujeme, narodil se dne 10. ledna 1837 v Praze na Malé straně. Odbyv vyšší školy reálné vstoupil počátkem let padesátých jako učeň do dílny Emanuela Maxa, tehdejší doby nejslavnějšího sochaře pražského, kdež ztrávil plných 9 let. Mistr Max poznav nadání mladého Šimka, vedl chovance své po především cestou praktickou, zaměstnávaje ho i prací hrubší, tak že směle říci můžeme, že Ludvík Šimek v sochařství sloužil „od piky“. Nevšední zručnost Šimkova ve provádění vlastních komposic v kameni je výsledkem této vychovatelské methody Maxovy.

Zároveň Šimek navštěvoval průmyslovou školu u sv. Havla, jakož i malířskou akademii, jejíž ředitelem byl tuho času nynější dvorní rada Engerth, korektorem pak malíř Poppe a po něm Petr Maixner. Díla Šimkova z doby této jsou: Socha sv Jana Křtitele a socha Rudolfa Habsburského.

Nabyv takto pevných základů, odebral se Šimek na počátku let šedesátých do Mnichova, kdež za ředitelství Kaulbachova vstoupil do školy Wittmannovy. Profesor Wittmann, ačkoliv sám nevynikal mezi sochaři německými, měl přece tu dobrou vlastnost, že dovedl se (podobně jako Piloty mezi malíři) snadno vmysliti do individuality každého z přečetných svých žáků a tak ani Šimkovi nebránil, když za pobytu svého v Mnichově počal se mostatně pracovati o náhrobku pro dceru slanského lékárníka p. Klarnera, představující cím postavu krásné dívky, (podobiznu) jež s výrazem vroucí zbožnosti vznáší se k nebesům. Náhrobek ten, proveden v kararském mramoru vlastní rukou Šimkovou, nalezá se na Slanském hřbitově. Jiná práce Šimkova, této doby jest model rozkošné postavy Martětky, jejž později (v Římě) provedl v mramoru pro pražskou uměleckou jednotu.

Z Mnichova do Prahy se vrátiv počal S. pracovati na konkurenčních modelech pro vídeňský arsenál, na postavách pos. Papenheima a Jeana de Weerta, kteréž se ve Vídni tak líbily, že u Šimka bez konkurence objednána byla kromě nich ještě i socha generála hraběte Šporka.

Státního stipendia, šesti set zlatek, tonž dobou Šimkovi uděleného, užil k dokladnějšímu ještě vzdělání svému; r. 1861 odebral se do Říma. Při plných studiích, modelování přečetných skizz a provádění prací již před tím začatých uplynulo rychle Šimkovi plných šest let. Z prací tou dobou vykonaných jmenujeme před

jinými velezdařilou kopii staré sošky „sv. Antonína Opata“, již Šimek podle prosaického originálu římského provedl v terracottě. (Kopie tato nalézá se nyní v Solnohradě.) Tenkráte zhotovil mě kolik reliefů pro dveře chrámu karlínského, kterýchž se však užití nemohlo, poněvadž Šimkovi omylem byly udány nepravé míry.

Avšak ačkoli se Šimkovi v Římě líbilo velice, touha po milé vlasti přece nikdy v něm neutuchla, a tak se stalo, že Šimek r. 1870 konečně opět navrátil se do svého rodiště—do Prahy, kdež nyní stále meškal.

První prací Šimkovou po tomto návratu byly skizzy pro pomník Jungmannův a model k Valdštejnovi, jehož provedení pro arsenál vídeňský krajanu našemu opět bez konkurence svěřeno bylo; pravíme krajanovi, poněvadž krajanství toto také rozhodovalo při této objednávce. [– Nadějme se, že Valdštýna jako Čecha nejlépe provede Čech,“ čteme v listě objednacím].

Následují sochy Isidora Miletského, slavného budovatele velechrámu jsv. Sofie v Cařihradě, a sv. Eligia, ochrance umění; obě provedeny jsou s výší 8 stop pro dvorní Musea vídeňská, jak socha Krista Zchmajícího s knihou [v životní velikosti provedená v pískovci pro p. rytíře Králíka ve Vimperku] a podobný Kristus z kararského mramoru pro manžele Maggagnoli [na hřbitově Volšanském]; dvanácte reliefů pro hrobku Lannovu, mešanské sousoší pro kapli svaté Anny u sv. Víta, relief Madony tamtéž a 18 proroků pro hlavní oltář.

Litujeme, že místo nám nedovoluje, bychom šířeji posoudili hodnotu a uměleckou cenu děl Šimkových, to však sluší vytknouti, že Šimek jest umělcem pravým, nadšeným pro umění a rovněž tak skromným jak dovedným. Pro své zásluhy umělecké Šimek ještě za pobytu v Římě jmenován jest skutečným členem c. k. umělecké akademie vídeňské; za vytečné provedení sochy Jungmannovy v Praze stal se činným členem „Svatobora.“

ZAČÁTKY KŘESŤANSTVÍ.

Dle Edwarda Gibbona. — Podává Josef Bartoš.

VI.

Požár Říma a světa.

Mezitím co kněží slibovali křesťanům štěstí a slávu pozemského panování, předpovídali jinověrcům nejstrašlivější rány. Římu jakož i celé říši bylo přezdíváno Babylon, jelikož císaři až do Konstantina byli pohany. Kněží křesťanští zhotovili úplný seznam mravního i hmotného zla; hrozili jich květoucí říši, tresty jako: nesjednocenost vnitřnosti přepadení nejkrutějšími barbary z neznámých krajů severních, mor, hlad, komety, zatmění slunce, zemětřesení a povodně. Vše to připravovalo lid na velikou pohromu Říma, kdy vlast velikých cesarů měla býti strávená ohněm padajícím z nebe a město sedmipahorkové se svými paláci, chrámy, triumfalními branami pochováno býti ve velikém jezeru ohně a síry. Tolik smyslila si křesťanská láska proti těm, kdo s její vírou nesouhlasili. Avšak Římanům mohlo sloužiti za útěchu, že až doba ta nadejde, má býti i konec světa celého, který jak jednou povodní měl po druhé ohněm zmařen býti a tedy že nebudou pohané hynouti sami. Nejmírnější nevěrec nemohl upříti, že je možné, že svět ohněm zničen bude. Křesťané, kteří se o možnosti tak hrozné pohromy s rozumem nikdy neradili, zakládali víru svou jen na ústní podání a výklad písma a čekali konec světa s hrůzou ale s jistotou a jejikož mysl jejich byla stále naplněna těmi vážnými myšlénkami, považovali každé neštěstí, které říši potkalo za neomylnou známku blížícího se konce.

Pohané odsuzováni k věčnému trestu.

Odsuzování těch nejmoudřejších a nejctnostnějších pohanů pro neznalost neb nevěru v křesťanství urážl rozum jakož i lidskost nynějšího věku. Navzdor tomu jest to dosud veřejnou naukou všech křesťanských věr. První křesťané vyznamenávali se však mnohem pevnější důsledností a odsuzovali bez váhání k věčným mukám větší část lidského pokolení. Někteří oddali se tě lidumilné naději, že Sokrates a jiní mudrci starého věku, kteří se řídili dle rozumu, když ještě světlo evandělium nezářilo, nepropadli tak hroznému osudu, všichni ale shodovali se v úsudku tom, že ti kteří od narození neb smrti Ježíše vytrvali tvrdošíjně v klanění se ďáblům, zač byli všichni nekřesťané považováni, nezasluhují aniž mohou očekávati odpuštění rozhněvaného boha. Toto přísné mínění, neznámé starému věku, vštěpovalo ducha trpkosti do soustavy lásky a svornosti, za jakou se křesťanství považovalo. Pásky pokrevní i přátelské byly často rozmetány rozdílem náboženských náhledů a křesťané kteří na tomto světě byli utlačováni mocí pohanskou, nechali se často svésti hněvem a pýchou svou tak daleko, že se radovali, jak v budoucím životě jejich bude vítězství. Přísný Tertulian pravil k pohanům: „Vy milujete divadla; očekávejte to největší ze všech divadel, poslední soud. Jak budu obdivovati, jak se smáti, jak se radovati, jak jásati, až spatřím tak mnohé hrdé panovníky, kteří se bohy býti domýšleli, vzdýchati v nejnižší propasti temnoty; tak mnohé vrchnosti, které pronásledovali jméno boží, rozpustiti se v krutějším ohni, než oni proti křesťanům zapalovali; tak mnohé moudré filosofy rdíti se v plamenech červených se svými sklamanými žáky; tak mnohé oslavované básníky třásti se před soudnou stolicí Kristovou; tak mnohé herce více naladěné k vyjadřování vlastních utrpení; tak mnohé tanečníky atd.“ Lidumilnost čtenáře dovolí mi, abych více těchto pekelných úsudků neuváděl, které tento náboženský křesťan africký v dlouhé rozmanitosti a s necitelným vtipem zaznamenává.

Mnoho století uplynulo od doby té, avšak kněží a křesťané vůbec jsou dosud toho necitelného náhledu, a zatracují každého, kdo s nimi stejně v smyšlénku křesťanskou nevěří, do pekla k mukám věčným.

Strachem mnozí obráceni.

Mezi prvními křesťany byli mozi, kteří měli upřímnou útrpnost nad svými přáteli a krajany a přičiňovali se vší silou, aby je od hrozícího neštěstí zachránili. Přivržení mnohobožství viděli se obklopeni novým a neočekávaným nebezpečenstvím, proti kterému jim ani jejich kněží ani filosofové nedovedli podati bezpečné útěchy a proto byli na mnoze dohnáni vyhrůžkami věčných trestů do lůna křesťanství. Strach snadno převážil rozum a mysl jejich víru a jakmile se jen počali domnívati, že je křesťanská víra snad pravá, stalo se velmi snadným namluviti jim a přesvědčiti je, že jest křesťanství tou nejbezpečnější vírou, které by se jen připojiti mohli.

Třetí příčina: moc dělání zázraků.

Křesťané připisovali si nadpřirozenou moc dělání zázraků, čehož se žádná jiná víra nedomýšlela a to i přispělo značně k obrácení nevěrců. Víra křesťanská připisuje si od času apoštolů nepřetržitě moc dělání zázraků, kde zakročením samého boha byly zákony přírody často přerušeny, aby tím náboženství posloužené bylo, jako n. p. mluvení rozličnými jazyky, zjevení, proroctví, moc vyhánění ďáblů, uzdravování nemocných a z mrtvých vzkřísení. Mluvení rozličnými jazyky bylo nejdříve ze zázraků vyloučeno. Lépe šlo to se zjevením božím, kterým štědře obdařeni byli bdící i spící ženy, muži i děti všech stavů. Když jejich pobožná mysl dosti připravena byla řadou modliteb, postem a bděním, aby přijmouti mohla tuto neobyčejnou milost, byli ze smyslů svých unešení a ohlašovalí tak s nadšením, co jim zjeveno bylo, jsouce pouze nástrojem ducha svatého, jako píšťala je nástrojem

toho kdo do ní fouká. K tomu nám ještě zbývá přidati, že účel těchto vidění byl nejvíce, aby ohlašovaly se budoucí děje aneb aby se dílo nich zpráva církve křesťanské řídila. Vyhánění ďáblů z těch nešťastných lidí, kteří jimi posedlí byli, považováno bylo za znamenité vítězství, jehož se víra dodělala a bylo to stále uváděno co nejpádnější důkaz pravdivosti křesťanství. Tento strašný obřad odbýván byl obyčejně veřejně a u přítomnosti velikého počtu diváků; pacient takový byl ďábla sprostěn mocí a uměním zaklínače a ďábel přemožený také neopomenul hlasitě oznámiti, že je jeden z bohů starověku a bezbožně na se útěku stáhnul která jenom bohu náleží. Zázračné hájení nemocí nejhorších bylo zcela obyčejnou věcí, ba za času Irenea, asi na konec druhého století, nebylo ani řídkou událostí, že mrtví z hrobů vstávali. Zázraky ty děly se často ve zvláště k tomu připravené kobě a byly modlením a postem všech křesťanů místních na bohu vymoženy, ana osoba k životu navrácená pak mnoho roků mezi nimi žila; máme i dosti důkazů, že druhé století bylo úrodnější na zázraky nežli první. V době takové, kdy se víra mohla honositi tak velikou mocí, že i nad smrtí vítězila, musíme se diviti, že i tu byli filosofové, kteří neuvěřili, nýbrž zavrhovali a posmívali se nauce z mrtvých vstání. Jeden vznešený Řek žádal Theophila, biskupa v Antiochu, že kdyby jemu bylo dopřáno, aby viděl jediného člověka z mrtvých vstáti, přidá se hned k náboženství křesťanskému a divno jest, že kněz ten, který se jinak velmi přičiňoval o obrácení svého přítele, odmítnul tak spravedlivou a služnou žádost.

(Dokončení.)

Jízda na ples.

Od Ferd. Schulze.

Pokračování.

To bude pěkný tanec v těch bačkorách!“ dovolil sobě s nevinným úsměvem podotknouti voják, sbíraje páně Simonovy boty z výklenku kamnového, aby je odnesl také dolů do kočáru.

„Dej si pozor holobrádku“, zastavil jej pan Kostecký ve dveřích“ abych tě ještě s těmi bačkorami v kole nepřeskočil.“ A srdečný smích jako ozvěna zašlé mladosti, ohlušil bolest křehkého stáří....

„Nejvyšší čas, že jsem se odhodlal k nepohodlné jízdě!“ pravil opět samoten k sobě samému.

Po snídani paní Rozalie, pan Josef a Vojtěch uvazovali těžký veliký kufr, obalený několika houněmi, na prostranné stupátko v zadu na kočár a přikryli jej ještě hojně senem.

„Ať to nezmrzne!“ přikazoval pan Šimon, dívaje se k nim dolů oknem ze sině. „Raději ještě přidejte sena kolkolem.“

Byl jen prostřední mráz, jak už bývá koncem masopustu, ale nějaká odmluva nebyla by nic prospěla. Navázali kolem kufru ještě tolik sena, že kočár měl za sebou tlustou zelenou zeď.

„A na mne nepamatuje z vás nikdo?“ káravým hlasem zvolal pan Šimon, když mu přišli do pokoje ohlásit že už všechno jest hotovo.

Paní Rozalie s panem Josefem pohlíželi na sebe tázavě; nikdo nevěděl, co pán tím míní.

Seděl už v objemném kožichu, na hlavě vydrovku s uchy spuštěnými, ruce v placatých jezevčích rukavicích o jednom prstu.

„Aby pečeně a koblihy nezmrzly, o to jsem se postaral“, pokračoval pan Šimon vyčítavě, když viděl, že nemyslí. Josefe, vybor s Vojtěchem pod kůlnou ještě nějakou pořádnou borovici a přivažte ji za kočár. V městě nebudou míti kousku dobrého dříví, aby mně zatopili!“

Konečně i to se vyřídilo, ačkoliv Vojtěch, když v jak mu i tento rozkaz přinesl, spráskl rukama nad hlavou a zvolal:

„Teď už neschází, než aby pan Šimon vám oznámil, že se ožení. Také jsem si nikdy nemyslil, že někdy se ze mne stane, co nyní ze mne jest; ale že někdy ještě uvidím našeho starého takové bláznovství provozovati, ani ve snách jsem netušil. Pod tím popelem přece ještě doutná plamínek. Rozko, naposledy přece ještě ti budu říkati milostpaní“, obrátil se k paní Rozalii, která se přišla podívati, nejsouli pečiny nikde přiskřípnuty. „Pak budeme slaviti ples doma. Bez toho myslím, kdybys jen měla úmrtní list svého ubohého Františka, že by to už dávno bylo. Ale to ti povídám, ať pak nepohrdneš Vojtěchem. Budeš musit do kola a vzpomeneme si, jak to bylo před třiceti lety, tam na Dvorcích.“

„Kdybysi na stará kolena raději vzal růženec do ruky, než mluvit tak hříšné bohapráždné řeči“, napomínala jej paní Rozalie, všecka studem polita, že cizí člověk, jakým pan Josef v zámku přece napořád byl, to slyšel. „Až k tomu přijde, jen se neupejpej,“ radil Vojtěch a odstoupiv na několiv kroků od kočáru zpět do sněhu zvolal se zvláštním humorem:

„Takhle jsem ještě nikdy nejel!“

„Proto tak rojedeš dnes!“ zazněl u samého kočáru silný hlas pana Šimona, jenž už byl sám sešel po schodech, aby zrychlil výpravu.

S pomocí Vojtěchovou, Josefovou i paní Rozalie dostal se do kočáru, kde zapadl do peřin, že mu jen nos a oči bylo vidět.

Za malou chvíli Josef v plné vojenské zbroji zasedl na kozlík vedle Vojtěcha, jenž ohlédnuv se po obou stranách kočáru, všechno-li v pořádku, přitáhl kolem sebe dlouhý ovčí kožich a pobídl k volnému kroku koně, kteří už opět dřímali.

„Zejtra nás čekej k snídani!“ zvolal ještě pan Šimon tukaje na kočárové zapocené okno, k paní Rozalii, která spjaté ruce v klín spuštěné tu stála, plna udivení pohlížejíc za odjíždějícími....

Byla to prapodivna výprava. Kočár starožitné stavby jako archa Noemova; v něm kožešinami obalen a v peřinách ponořen pan Šimon; podle voje dvě nízké a svarnaté, huňaté ryzky velice drobounkého kroku; na kozlíku vedle kočího, jenž se svým obalem zaujímal dobré dvě třetiny místa, voják v úplné polní úpravě; vzadu na širokém prkně houněmi a senem ukrytý kufr a za vším jako ohon na kometě dlouhá po sněhu těžce se vlekoucí borovice ještě se zeleným vrškem.

V.

Vzešel překrásný den zimní.

Řídkými běloskvoucími oblaky, z nichž jen drobounce se prášil sníh, prokmital už temněmodrý blankyt; vrány, chocholoušková a vrabci sezobávali v silničních kolejích svou praskrovnou stravu; tu i tam ve slunečném čistém vzduchu už zazvonilo stříbrné hrdélko skřivánčí: živé, vroucně výtoužené to znamení nadcházejícího jara.

Sirosáhlý kraj až ke vzdáleným modrajícím se lesům byl pokryt bělostným touchem sněhovým.

Ve městě, když pan Šimon do něho přijel, ze sněhového skvostu už bylo bláto. Jaký také div; vždyť Vojtěch se opravdu loudal. Zvonilo poledne, když vjížděl pod mýto. Kdo by v městě jen poněkud čilém a hlučném ještě v tu dobu hledal bělost sněhu, napadlého v noci? Město ztráví všelikou nevinnost velmi rychle.

Černou pliskavicí táhl se za kočárem páně Kosteckého po kostrbatém dláždění široký pramen, umetený ubroušeným vrcholem vlečené borovice.

Za tím ohonem vzrůstal nyní rychle druhý. Zástup zvědavých, množící se postupem ulice až do středu ná-

městi, kde Vojtěch zastavil před nízkým, jako do sklepa vedoucím vchodem panského hostince, hned pod kostelem, k jehožto lodě oltářnímu konci z venčí byla přistavena kašna.

Vyhrabav se opět úsilovnou pomocí Vojtěchovou i hospodního podomka—pan Josef, k noze zbraň, stál ve dle kočáru—z propasti prachových peřin, pan Šimon přeslapával jaksi rozpačitě na blátivém dláždění, když zelenou aksamitovou čepičku v ruce tiskna prohýbal se před nim malý hostinský v kolenou kolmo dolů naboru, jakoby šlapal vodu, poněvadž tlouška mu nedovolovala, aby se ohnul v břiše a nachýlil se k předu.

„Pozvat jste mně na dnešní ples, jak svědčí tento list," jal se mluviti pan Šimon, tuše před sebou dle životní zkušenosti své domácího pána a podávaje mu ze záhadří vytažené pozvání, „přijel jsem."

Hostinský neměl dosti slov na projevení díků za velikou čest, kteréž vzácnou návštěvou milostivého pána jeho skrovnému domu se dostalo.—

„Jen nám dejte hned nějaký pokoj, co nejvíce vzdálený od tanční síně, abychom o vaší hudbě ničeho nezvěděli!" poroučel pan Šimon, klestě sobě k hostinci cestu zástupem dívčiny, kteří obklíčili tak zajímavý povoz až k samým kolům.

Hostinský tlačil se za vzácným hostem, nevěda dobře-li zaslechl. Neboť nemohl srozuměti, že by někdo přijel na ples nechtěje slyšeti hudbu. Teprvé když pan Šimon v přízemní chodbě mu opakoval své přání, že chce míti od hudby úplný pokoj, seznal že tedy přece jest pravda, co sobě městští i venkovští lidé v jeho hostinci i jinde o neobyčejných zvycích a zvláštnostech chvalínského pána povídají. Na štěstí měl v zadní části své nepřehledné budovy pokoj zcela odloučený, s výhlídkou na romantické lučné údolí, jímž v křivolakých březích vinula se řeka. Po několika schodech, chodbách a zátačkách uvedl tam svého hosta. Byla tam zima a mimo to pod jmenem nábytku kamna, malý stůl z měkkého nenatřeného dříví a jedna stolice.

Pan Šimon stanul v prostřed pusté místnosti a rozhlížel se po ní do všech koutův. Hostinský omlouval se velmi rozpačitě, že by se nikdy ani neopovážil, milostpánu ukázati tento pokoj, který se pronajímá, jen když je největší nával hostův. V přední budově že jsou místnosti krásně zařízeny a dnes už také dobře vytopeny, že milostpán snad přec ráčí sobě tam nějaký pokoj vybrati.

„Ručíte mi za to, když zde zamkneme dveře, že nebudu slyšeti hudbu?" odvětil k těm omluvám a návrhům pan Šimon. Hospodský přisvědčil.

„Zůstanu tady," ohlásil pán z Chvalína a na potvrzení svých slov už se spustil na stolici tak rozhodně, až pod ním zapraštěla.

„Čím tedy mohu milostpánu sloužiti?" na rozpacích vždy větších tázal se hostinský. „Než tu bude zatopino snad milostpán ráčí sejíti do jídelny na oběd. Jest tam velmi vybraná společnost: pan krajský, pan major, pan president od soudu, několik jiných úřadníkův a důstojníkův, ve zvláštním pokoji. Po obědě přichází i pan děkan na černou kávu a na taroky...."

„Poslyšte," přerušil pan Šimon jeho ještě na dlouho vyměřený výklad. „Dejte sem přinésti dobrou prostrannou postel se slamníkem, stolní příbor pro tři osoby a tři stolice; ale lepší než jest tato. Ostatní zařídí tu všechno moji lidé."

Obraceje se pak již k Josefovi, jenž v úplné zbroji a válečné hotovosti stanul ve dveřích, chtěje býti co nejblíže k exekvovanému, pravil: „Nejdříve ať Vojtěch opatří koně. Pak si spolu pospěšte a rozsekejte tu borovici, abychom se tu zahřáli. Potom sem přineste všechny peřiny a kufr."

——Pokračování.——

Zase jeden kacíř v Chicago.

Rev. George C. Miln, kazatel církve unitarianské v chrámu známém pod jménem Unity, vyslovil minulé nechrámu známém pod jménem Unity, vyslovil minulé nedělе v kázání svém náhledy své zřejmě a jasně, že nevěří a věřiti nemůže ani v nějakého boha, ani v nesmrtelnost duše, ani v nebe a peklo. Vzdal se úplně všech nároků, že by byla církev křesťanská měla nějakého nad hledů, že by byla církev křesťanská měla nějakého nad pozemského původce, nýbrž že jest to výkvět lidské snahy a politiky kněžské a čím více nynější církve snaží se srovnati své nauky s rozumem, tím že mocněji kopají si hrob. Kázání to vzbudilo mezi posluchači velikého rozčilení, neb jen asi polovina souhlasila s kazatelem svým a ostatní svolali hnedle na to schůzi, aby odsoudili kázání takové. Avšak rozum přece i zde převládal a prosadil ti rozumnější ten náhled, že církev unitarianská jest jednou z nejpokročilejších církví a přijímá nejvíce rozumných náhledů a proto, že by ji nesluselo, aby k vůli přednesení svobodného smýšlení proti kazateli svému něco počínala. Odložili tedy všechno až do výroční schůze v březnu, kde vypršel první rok služby kazatelovy a kde mu mohou dáti výpověď, pakli se jim to do té doby nerozejde.

Kazatel Miln neodříkává na počátku kázání žádnou modlitbu, nýbrž na místo „modleme se" řekne: „obcujme spolu v duchu!" při čemž poslední ono kázání započal následující rozmluvou:

„Opět uzavíráme své oči proti světu, starostem a náměháním, abychom mohli je otevříti na svět plný míru a přemýšlení klidného. Chceme zanechati za sebou všechen smutek, všechnu bázeň a všechno tíživí myšlení a poraditi se s našimi nejsvětějšími pohnutkami a s naší nejjasnější myšlénkou. Chceme dáti volného panování všemu, co jest v nás, aby se to vzmáhalo a rostlo ku slávě a chceme zbaviti se všeho nedájstojného a sprostého. Přicházíme sem, abychom mysleli, z čehož bychom měli přítomně pocit sladký. Kéž jen myslíme vždy jasně a poetivě. Kéž bychom povzbuzovali jeden druhého takovou nadšeností pro pravdu, abychom byli povznešeni tím nad ohledu po tom, co si lidé o nás myslí.

O, kéž bychom jednou stali se upřímnými, a bezohlednými na předsudky a chrabrými—bez chvástavosti. A kéž pravda v nás počne a zakoření své nejpožehnanější ovoce. Kéž soustrast jest naším denním plášťem a čest naším zvykem v životě. Kéž láska září ze všech našich činů a oslazuje naše spolu obcování. Kéž bychom pohrdali veškerou malichernosti nedůstojnou lidí. Kéž bychom byli pravdivými v srdci, jemnými v smýšlení, skromnými v mluvení a nadevše kéž naše spolu obcování budí v nás ducha lásky, bychom vysoko se povznesli nad nepřívětivost a pomluvačnost jednoho druhého. Kéž budujeme v sobě samých i jiných pravou povahu, šlechetnost, láskavost k chudým, ochotnost k nemocným, milosrdnost k padlým, shovívavost k bohatým, a tak pomáhame rozprášiti mraky, které zakrývají svitání ideálního dne lidskosti. Amen.

Kázání jeho pak bylo následující:

Před několika stoletími církev křesťanská pohnala před svůj soud znamenitého učence, který se opovážil hlásati děsivou tu nauku, že jest země kulatou. On dosáhl tohoto závěrku co výsledku snaživé bádavosti a nesustálého zkoumání a přirozeně zůstával v přesvědčení tom pevný bez ohledu, jaké neštěstí mu to přinese. Církevní úřady pokoušely se vymoci od něho odvolání té nauky, ale Cecco d'Ascoli měl v prsou svých ono tajemné něco, kteréž se nazývá obecně „odvahou přesvědčení" a zdráhal se tedy vzdáti se a odvolati pevného a zralého přesvědčení svého, i kdyby nebesa se zbořiti měla. V tehdejších dobách církev znala s kacíři a bludaři nakládati krátce a bez milosti. Ona věřila v spalování, a spalovala, ne jako my, mrtvá těla lidská, ale živá. Pokročilý učenec, který popírati se opovážil, že by byla země plochou, byl přiveden na hranici a podpálen, uškvařen, spálen. A budiž to řečeno k jeho poctě na věky, že šel na hranici veselo, blažen a s milostným vzezřením, které se velice odráželo od tváří jeho upalovatelů náboženských.

Nějaký čas po této příjemné církevní zábavě, bylo náhodou odkryto, že země jest skutečně kulatou a že se starý náhled o její plochosti musí zanechati zapomenutí. Než nebohý D'Ascoli byl už spálen a větrové všech stran už na svých perutích roznesly jeho popel do vzdálených končin—co odkaz všem pozdějším kacířům.

Nečiním o této udalosti zmínky proto, že by se mi snad líbila v životě církevním, nýbrž jen proto, abych mohl ukázati co vývod z toho, že církev také někdy příliš rychle rozníti svou siru urputilosti a zapaluje ve vášnivé horlivosti své plameny pronásledování, jejichž světlo v budoucnosti slouží jen k tomu, aby ukázalo její nevědomost a vinu. Církev dnešní může z tohoto případu se učiti, jakož i z nesčíslných jiných podobných, jimiž jsou listy dějin církevních krvavě potřísněny, aby byla opatrnější při sestavování svých výroků nad novými naukami náboženské pravdy. Mohl by býti nový D'Ascoli—a pak jak by toho kroku mohla litovati!

Církev máme a církev budeme míti i v budoucnosti, pokud bude na zemi lidi. Jedná se jen o to, jaká asi církev bude v budoucnosti možnou pro všechny rozumné a osvícené lidi. Chci se pokusiti o to vyličiti asi přibližně její vlastnosti dle našeho poznání.

Církev budoucnosti bude prosta všech spekulativních článků víry co základu svého. Co se ale myslí pod tím slovem: spekulativní články víry? Musím vysvětliti slovo, že znamená všechny články víry, které se učiají dokázati smyslně a pochopitelně. Ač jest dokazování ze zjevů samo v sobě ještě dosti nejisté, přece jest mnohem jistější a bezpečnější, nežli domysly a výmysly, rozsudky a posudky vyvozené z pouhého představování si na mysli, z pouhé obrazotvornosti. Než nechte mi, abych podrobněji se zmínil o jednotlivých spekulativních článcích víry, o nichž mám za to, že se jich člověčenstvo v budouci církvi sprostí, tak aby aspoň nepovažovalo je za základ svého náboženství. Víra v peklo jest jedno, pak víra v božské nadchnutí jest druhé, víra v osobní božství jest třetí a víra v osobní nesmrtelnost jest čtvrté.

Peklo už bylo zavrženo od všech lidí, kteří jen trochu myslí. To jest ten starý církevní pojem o pekle. Svědomí, to jest pravda, utvořilo nové peklo z výčitek za nepočestné a nespravedlivé jednání. Avšak to staré peklo, v němž by byly duše zemřelých zavřené na věky milosrdným bohem, bylo už všeobecně zahozeno do starého haraburdí pocházejícího z východních báchorek. Nad tou tou ztrátou ani ti konservativci v náboženství mnoho naplačou—kteréžto pocit uspokojení můžeme odvozovati aspoň u nich z toho, že nemusí se trápiti strachem o svou blaženost po smrti. Než ti, kteří chtějí hájiti starou církev a staré náboženské učení, ať si dají dobrý pozor na pekelné brány, aby se jim pod rukama nezbořily, neboť pakli se tyto zboří, ztratí církev svůj karabáč. Ano, soustava pekelná už se viklá a třese před svým pádem, neboť základ pravoživotnosti jest položen v hlubinách pekelných. K tomu není zapotřebí žádného proroka, aby oznámil, že lidé v církvi budouci nebudou potřebovati učení toto hrozné o tom pekle starém.

Ale ani nebude od nich žádáno, aby přijímali bibli za zjevené slovo boží. Můj náhled o církvi budoucnosti jest, že nebudou žádati lidé od spolubližních svých, že jest nevyhnutelno k spasení věřiti, že Abraham dostal od hospodina všemohoucího rozkaz, aby ztopil ostrý nůž v hrdle syna svého nevinného. My nemůžeme toto učení přijímati v 19. století. Pakli bychom to činili, pak by nebohý ztřeštěnec náboženský v Pocasset byl slavným světcem za zavraždění své dcerušky na rozkaz prý hospodina a Guiteau byl největším na světě hrdinou. Víra v domnělé nadšení a vnuknutí boží jest pouze vymyšlená domnívavou věrou. Ona se nedá dokázati. Ona protiví se rozbora rozumovému a budouci církev nebude žádati od lidí, aby ji přijímali a ji se drželi. Na místo toho, pakli se smím odvážiti jednotlivého poroctví pobudu, řekne církev obledně bibli, abychom užívali jí tak, jako každé jiné knihy a toho, co jest v ní napsáno. Jinými slovy, církev budoucnosti postaví bibli do seznamu knih jako knihu starou, často surového slohu, ale obsahující mnohé zajímavé, ač ne skrz spolehlivé náčrty dějepisné, jakož i některé velmi krásné zásady mravnosti a jemné pokusy básnictví.

Kdo bude choditi do kostela církve budoucnosti, nebude muset ale také býti ani nezmabohem neb bezbožcem, neboť církev nebude se nikoho tázati, zdali věří v boha neb ne; kdo bude chtíti věřiti bude moci, jakož i ten, který nebude moci věřiti, bude míti úplnou k tomu vůli i v kruhu církve. Jesti pojem o osobním bohu rozhodně nedokazatelný. Někomu se to zdá býti možným, ale jinému ne. Oba ale budou míti svobodu.

Tak jest to také s nesmrtelností duše. Církev nebude ji žádati co základ víry v budoucnosti. Nejsem cizincem u rakví a dojmu smutku; plakal jsem s matkami nad nemluňaty a s dítkami nad matkami a otci vychvácenými předčasně z jich náruče nemilostnou smrtí. Nemluvím o této věci prost všeho citu. Kdybych mohl věřiti, že stává života za hrobem, napjal bych všechny síly, abych jej vyličil co nejkrásněji v obrazotvornosti své i vaši. Kdo raději by každému člověku chtěl zotvírati brany ráje po smrti, nežli já! Než přátelé, já nemohu vás klamati. Jak krásně vyhlíží ten sen o ráji nemožný! Přírodověda nás učí, že naše myšlení spočívá výhradně a plné na hmotných částkách mozku a ani ti nejodvážnější obhajci pravověrnosti už nedokážou toho, aby tvrdili, že jest myšl od mozku oddělitelnou. Otázka všech otázek jest nám tedy ta, zdali když myšlení spočívá cele na mozku, může myšlení trvati ještě déle, když mozek byl dopracoval, jest uložen do hrobu a shnije? Nebude tedy potom v církvi ovládati spekulativní filosofie, ale výkonná mravouka jedině a bohořečím církvi této, že ona pro budoucnost se připravila tím, že vzdala se spekulativní filosofie a drží se jen vykonávání mravouky čisté. Když přijímáme člena, netážeme se, jakou má bohosloveckou víru, jaké smýšlení o článcích všelikých, nýbrž tážeme se jen, zdali jeho život jest čistý, zdali jest mravný aneb zdali chce a bude moci s námi mravně působiti. Proto se mezi námi nalezají v církvi této osoby od všech vyznání, od rozličných bohosloví, tu pracují i budou pracovati svorně k zabezpečení si vzájemné svobody i dobra.

Dodatek.—Mezi členy církve Unity povstalo po kázání tom hned rozčeření veliké a to skončilo 13. února večer velikou schůzí, která v značném rozčilení uzavřela dáti p. Milnovi výpověď a vypuditi jej tak s kazatelny. P. Miln žádal o slyšení, nežli bude to odhlasováno, a dostalo se mu dvakráte po 20 minutách. Vyložil své stanovisko a přál si, aby když bude propuštěn z úřadu při církvi té, bylo zřejmě udáno, že se tak stalo k vůli tomu, že kázal, že nemůže tvrditi, že bylo nějakého osobního boha a že pochybuje, že by byla duše lidská nesmrtelná. Žádosti jeho nebylo vyhověno však a bude mu dána výpověď bez udání příčin.

§ Na dráze hovořily hlasitě spolu dvě dámičky, pomlouvajíce a přetřepávajíce celý svět od Adama až do soudného dne. Před nimi seděl vážný pán jeden, kterému, zdálo se, bylo často nevolno při poslouchání klepů tázala: Odpustte pane, ale snad vás naše povídání znepokojuje?—O nikoli, odpověděl on chladně, já už jsem ženat skoro 30 let.

Náboženská pastva věřících oveček.

Vydáto z kázání pátera Hesouna v St. Louis. Mo.

VI.

V městě Angertorátur bylo 10 kacířů odsouzeno, aby byli za živa spáleni pro své pohoršlivé bludy nebo chtějíce oni zázrakem své bludy potvrditi, veřejně před lidem rozpálené železo do rukou brali. Však ten zázrak se jim nepodařil, nebo všichni sobě ruce popálili až do kosti. Za to tedy, že boha týrali, měli býti na hranici spáleni.

Jeden z nich od jistého katolíka byl namluven, aby se svých bludův odřekl a pravou víru přijal, dal se naučiti a hle, když na popravním místě učinil vyznání pravé víry, ta propálená ruka v okamžení sama od sebe byla zahojená. Byl jemu za to vyznání od práva život darován. Šel domů a povídal ženě své všecko, co se s ním bylo dálo a spolu že je katolíkem. Manželka tak se na to proto rozlítila, že on jí k vůli přijatou víru Kristovou zase od sebe odvrhl a do kacířstva se navrátil. Jak to učinil vybleskl plamen z pověří na oba dva a ruku jak jeho tak i manželky popálil, že oba pro velikou bolest, řvaní a křik z domu i z města vyjíti museli. V malé chvíli právo městské dalo je chytit a oba do toho ohně, kde jich těch devět ještě dohořívalo, vhoditi.

(Poznamenání naše: Vidíte, vy neznabozi a kacíři, jaké umí dělat pámbů zázraky. On jest milostivý, milosrdný, bůh lásky, nejvýš dobrotivý, atd., ale pošle na lidi hned oheň ze vzduchu a propálí jim ruce až do kosti. Kdyby to udělal člověk, polil zúmyslně jiného člověka vitriolem, až by mu maso na těle do kosti spálil, byl by vykřičen za lítou saň a zavřen do žaláře i trestán. Když ale udělá pámbů takový ďábelský zločin, to jest v pořádku. A když to smí pámbů dělati, proč ne jeho svatá církev? Proto také ona pálí a smaží, peče a zabíjí lidi, jako řezník zabíjí vepře. Velební páni by dnes ještě rádi okusovali pečené maso s kostí nevěřících a kacířů, kdyby nebyly zákony světské to jedině jejich potěšení jim zapověděly. To by byly časy, aby mohli velební páni v Chicago i jinde všude, jako někdy v celé Evropě, nechati přivesti před sebe pohunky svými a vládními pochopy každého nevěrce, zavříti jej do sklepa smrdutého pod farami a kostely a oznámiti mu, že paklí během 24 hodin neodvolá a veřejně před celou církví nevyzná, že věří všemu co oni lhou, bude upálen, neb stat, neb voly trhán, neb na kole lámán, neb hlady umořen, neb jinak do smrti utýrán. Toby se dělaly obchody, neb by pak musel každý do jejich kostelů a kdo by se opovážil v neděli doma zůstati, pro toho by poslali policajty, šerify, hulány a husary, kteří by měli právo zpouzejícího se na kusy rozsekati.

Ach, co dělal ten starý pámbů ničemný, že usnul a dopustil, aby světská moc kněžím všecho to svaté právo a mocnost vzala? Jak může ten ospalý pámbů očekávati ještě, by mu kněží jeho sloužili, slávu mu zpívali a jej blahořečili, když jim nepřeje ani tě nejmenší radosti, kteréž jejich předkové měli tolik? Teď jest zle býti knězem, když ani nesmí posvěcený sluha páně s kazatelny jmenovati nikoho z občanů, kteréhо chce míti zatraceného, sice by mohl býti žalován pro urážku na cti a pro kažení obchodu a musel by zaplatiti několik tisíc náhrady a byl by na nějaký rok neb dva zavřen sám do kriminálu. I hrom už aby do toho kněžského řemesla, které se tak špatně vyplácí a není divu že kněží z něho utíkají, někdy s kuchařkami na farmy a jindy bez nich.)

Když z poručení Marciána vladaře svatý Julián rozličnými mukami všecek umořený železnými pruty a pouty obtížený, skrze město veden byl, pacholátko šestileté jménem Celfus, jediný syn Marciána vladaře, ze školy na sv. mučedlníka vzhlédna, k jiným spolužákům řekl: „Vidím tohoto křesťana množstvím krásných a jasných osob obklíčeného, vidím kterak nad ním dva bělovlasí mužové na způsob orlů se vznášejí, a jej opatrují, hlava pak jeho zlatou a perlovou korunou jest ozdobená. Tomu tedy bohu sloužiti sluší, který své sluhy tak chrání a ozdobuje.“ Nadarmo učitel, nadarmo spolužáci Celfa od toho úmyslu odvrátiti usilovali, zahodil knihy pohanské i oděv, skrze všecky ulice běžel, sv. Juliánovi k nohoum padl a k němu takto mluvil: „Tebe druhého mého zrození, kteréž mně Kristus zjevil, otcem uznávám a Marciána otce mého tělesného, jakožto protivníka pravdy se odříkám. O vy všichni národové na mně vzhleďněte, já jsem vladařův syn, jenž jsem prve s bezbožným otcem těla svatých mučedlníků nohama šlapal! Ale v nevědomosti mé toho jsem se dočinil. Již pak poznav pravého boha, všech bohů falešných, otce i matky se odříkám a Krista vyznávám.“ Divilo se celé město, že syn vladaře rány mučedlníka objímá. Všem pak kteří z poručení Marciána pacholátko od objímání Juliána odtrhnouti chtěli ruce i ramena ihned zdřevěněly. Přiběhla i matka a s odkrytými prsy, s celým přátelstvem nad synáčkem hořce slzela. Vladař tedy Juliánovi řekl: „Ukrutný Juliáne, vzhledni na pláč otce i matky a celého přátelstva a jediného syna, kterého jsi očaroval, nám navrať, já císaři ponavrhnu, aby tě bez úrazu propustili“. Odpověděl sv. Julián: „Já tvé přímluvy nežádám, ani nepotřebuji; máš zde syna, ať on sám tobě a matce odpoví“. Pacholátko Celfus takto mluviti počalo: „Z trní růže rostou, nechte mně ať líbeznou vůni všem věřícím dodávám; ať vás poslouchají, kteří zahynouti chtějí; ať mně následují, kteří z temnosti k světlu přijíti žádají. Já se pro Krista rodičů mých spoušt'ím, odpusťte mi, nemohu vám po vůli býti, marné jsou slze vaše, od vyznání Kristova žádný mně neodloučí.“ Byl tedy Celfus do tmavého žaláře uvržen, kde plno červů, žab, ještěrek, hadů a rozličných zemědivů v hojnosti se nacházelo a k tomu ještě při hladu se trápiti musel, na to pak jej do ohně sirou a smůlou plápolajícím plamenům uvrhli, kdežto on neporušený zůstal a tím svou matku Kristu pánu získal, kdežto potom ona s ním i s mnohými jinými mučedlnickou korunu obdržela.

(Poznámka naše: Jak ti svatí, neb vlastně jen posvěcení kněží dovedou lháti! Než ani to není tak divné jako to, že jest v devatenáctém století ještě jediného člověka rozumného, který jim to všechno věří! Každý katolický křesťan slepě věřící bude přisahati, že jest na příklad celá tato povídka o tom šestiletém pacholátku, synu vladařovu, pravdivou od slova do slova. Když ale vidíme, že tu není udáno ani místo kde se to stalo, ani rok v kterém to bylo, divíme se, jak může kdo s takovou pohádkou ven na světlo, jako s událostí dějinou. Šestileté pacholátko Celfus chodilo do školy se spolužáky a mělo knihy. Mělo to býti v Římě asi a tu jest znám jen jeden vladař jmenem Marcianus Flavius, který zemřel asi 450 po Kristu a neměl s pronásledováním křesťanů pranic co dělati. Tehdy nebyly ještě školy, do kterých by byli šestiletí hoši chodili se spolužáky, jako jsou teď zavedeny ve všech vzdělaných zemích. Školy ty nebyly zavedeny ani tisíc let ještě po Marcianovi, tak že měl-li Marcian syna, nemohl tento do školy chodit. Tím méně mohl míti knihy, jako jsou slabikáře, čítanky, písanky, když ještě o knihách nebylo ani památky, nýbrž až po tisíci a více letech byl vynalezen tisk a knihy započaly se zhotovovati. Jak jest to směšné, když slyšíme mluviti šestileté dítě, které sotva cumlík odložilo, o dvojím otci, o jednom tělesném a druhém duchovním; o povrhání otcem a matkou a přidržení se Krista, poněvadž otec a matka jsou protivníci pravdy, kterou jejich šestiletý kluk poznává býti samospasitelnou pravdou a oni starší, kteří mu život dali a oň starali se po šest roků, jsou na to hloupí, aby to poznali. Jak se to hezky vyjímá,

když ten kluk nepatrný vyznává se z hříchů, říká, že on se svým bezbožným otcem šlapal těla svatých mučenníků nohama a přiznává se, že to činil z nevědomosti, kdežto onoho křesťana hejno vzácných osob, nad nim dva bělovlasé muže a na hlavě jeho zlatou a perlovou korunu. Hned volal, že tomu bohu se dlužno kláněti, který své sluhy takto umí zlobiti. Kdyby si tedy byl jeho otec namaloval a pozlátkem polepil korunu, i perlami ji dal polepiti, obklopil se vzácnými a bohatými muži, bylo by to také odměnění od boha jeho pro jeho víru a kluk by byl zase šel na tou korunou, jen kdyby byla hezčí.

Co ten nebohý nevědomý lid musí si nechat pověsiti na nos za bulíky od kněží svých a on tomu přece věří, ba ou si žádá ještě větší balamucení a platí za to, jako za spasení a klaní se tomu a volá to o pomoc a skládá v to své spasení. Kdo mu poukazuje pak na tu lež, na to balamucení, na pravdu čistou, toho považuje lid ten za svého nepřítele a utopil by takového na lžící vody.)

Panu dopisovateli: Na váš dotaz, zdali si přejeme, byste pokračoval v sdělování těchto pohádek kněžských s kazatelny v St. Louis hlásaných, můžeme oznámiti vám, že čtenáři naši i my přejeme si toho více, neb to každý v bedlivosti čte, získá zásluhu jako by byl na slovu božím v kostele a nalezne ještě k tomu spasitelné vysvětlení a poznámky, tak že by v tom sám čert byl, abychom všichni jen za to čtení nedostali se do nebe sedmého.

Světélka.

§ Tedy ty se učíš tančení, Vašíčku? tázal se jeho strýček. Jak pak se ti líbí valčík?—Inu, odpovídá Vašíček, když jsem sám, toť to jde dobře, ale když mi dají nějakou holku k tomu, ta mi v tom vždy překáží.

§ Grant už tolik nekouří jako dříve. On teď mnoho mluví a pro to nezbývá mu na kouření tolik času.

§ O ruském caru se povídá, že nikdy nezakleje, ale když jej někdy chytne vztek, zatne zuby, popadne do každé ruky jednu židli, neb něco podobného a dělá dříví k podtápění pro chudé. Je to sice trochu dražší zábava, nežli klení, ale také více vydá a je s tím spojen milosrdný skutek.

§ Velebníčkovi jedna ovečka vyčítala, že poslední jeho kázání už daleko nejso u tak duchaplna, jako od něho očekávala. I odpověděl: „Nikoli, má milá dušinko, není to ani možno kázati něco kloudného takovému shromáždění oslů.“—„A proto vy je nazýváte v kázání vždy milovanými bratry?“

§ Když se teď po hospodách a groceriích venkovských mezi sešlými tolik napovídá a tolik nalže o poměrnosti, tu nám napadá, jak asi by lhal starý Methusalem o povětrnosti podivné, jakou zažil byl za svých osm neb devět set let života, když už tolik toho nalhou ti, co žili osmdesát neb devadesát roků, ba třeba ani polovinu toho.

§ Jednomu kazateli v Conecticut, který pracoval na vinici páně už 25 roků za $500 ročně, jeho milovaná obec na nový rok odhlasovala, že má míti přidáno $100 ročně. On ale zakroutil oči k nebesům a odmítl ten dar. Když se ho dlouho a dlouho tázali, aby odpověděl, proč nepřijímá; zdali snad ze skromnosti, z pobožnosti a spokojenosti v bohu svém, neb proč, odpověděl konečně: „Bratří, vy víte dobře, že celý rok nejvíce mi dá práce, běhání, upomínání a mrzutostí vybírání mého služného od vás, a kdybych měl vybírati pro nastávající rok ještě o jedno sto více, nežli loni což bych se umořil, rozlobil, uběhal, uklel a hlady bych musel pojíti, jako kterýkoli jiný hříšník. A proto vám to raději odpustím a budu spokojen, jen když ten menší počet seženu.

§ V Austin, Texas, byl předvolán jeden hoch za svědka k jisté záležitosti pranice. Svědčil, že to bylo v neděli o poledni. Jak to ale víš tak jistě, že to bylo v neděli? tázal se ho právník.—„Proto že jsem musel jíti pro pivo zadními dveřmi u salónu.“

§ Kdy pak jest nejvhodnější čas na cestování? tázal se milenec milenky při tajném dostavení.—Ona: Jakmile spatříš mého tátínka zahýbati s psem Trhalem okolo rohu, toť jen cestuj honem a bez rozpaků, miláčku, sice by bylo s tebou zle.

§ V Cincinnati prý musejí míti všechno a to pořádně. Tak když chtějí býti nábožnými, jsou jimi dokonale. Jako ono děvče, které tyto dny stálo tam před soudcem, že ukradlo nové šaty přítelkyni své. Ono podvadž nedostatek slušných šatů již bránil do kostela mezi tu parádu jíti, toť než aby pána boha ošidila o svou službu jemu v kostele, raději ukradla šaty a šla v nich. On ale pámbů ji nechránil, nýbrž nechal ji sebránu a potrestánu býti, jako každého jiného zloděje, který do kostela nechodí.

§ Irčani jsou vtipní někdy a když prý jest jim nejhůře, jsou nejvtipnější. Jeden přišoural se do domu po obědě a prosil mladou hospodyňku, ne velmi zrovna hezkou: „Prosím ponížen, byste dopálil chuďasu zapáliti dýmku. Jisto jistě, krásná panička, potřebujete jen jedním okem mrštiti na mou dýmku a už bude v ní hořeti jako v kometě před vaším krásným a ohnivým okem.“—Toť se rozumí, že dostal, sirku, ale i dobrý oběd k tomu. Z toho plyne naučení, že se má před ženskými vždycky mluviti svatá pravda jen.

§ Na jedné parolodi na řece Missouri vezl se kazatel jistý. Tu pojednou přistoupil k němu kapitán a tázal se ho, zdali věří v předurčení boží, že totiž každého pokřtaki může jen to, co mu pámbů napřed byl předustanovil. Kazatel odpověděl, že jistě tak věří.—To jsem rád, odpověděl kapitán.—Proč by ste byl tomu rád? tázal se zaraženě kazatel, neuméje si to vysvětliti.—Proto, odpověděl kapitán, že chci přednositi tamten parník před námi tak pěkně plujíci, pakli jen kotle mé a stroje to výdrží. Za 15 minut musím míti loď tu za sebou. Nic se nebojte. Ustanovil-li pámbů, aby naše loď vyletěla s námi do povětří, vyletí; pakli ne, bude nám zdrávo.—To jste měli pak velebníka viděti, jak se třásl, jak se připravil, aby při nejmenším znamení seskočil do vody a zachránil se, a na nejbližší stanici pěkně se s lodě klidil, nechtěje s takovým odvážným kapitánem déle plouti.

§ Malá deruška jednoho kazatele slyšela mluviti otce svého o baptistech a metodistech. Neuměla si to vyložiti, co to asi jest. Při obědě tedy se tázala otce, zdali on jest také baptistou. On odpověděl, že ne, že jest kongregacionalistou. A co že jest maminka, tázala se malinká. Také kongregacionalistkou. A co jest strýček Antonín? Ten jest baptistou. A teta Helena? Ta jest metodistkou. A co jsem já? Kongregacionalistkou.—A co je pámbů náš?—Tu otec nevěděl co odpovědětí a poslal všetečnou deerušku s hubováním do kuchyně k matce.

§ V New Jersey jedna vdova dosti obratná a ne hloupá vydělávala si výživu prádlem pro lidi. Nemohla ale vydělati za týden ani šest dolarů. I praštila s prádlem a dala si dělati tabulku, že jest „doktorka“ a „prorokovatelka osudu,“ což jí učinilo nejen spokojenou s výdělkem, ale zámožnou v krátkem čase. To jen ukazuje, že jest člověku líto zaplatiti čtvrťák za vyprání košile své, ale dolar a dva zaplatiti jen za to, aby mohl střežiti svůj nos do budoucnosti, není mu líto. Kdo se chce nechat okrádati, ať mu kněží, a čarodějnice a kartářky stáhnou kůži až přes uši!

Loučení.

Od Jos. Bartoše.

Dej mi, Lidko, políbení,
snad to dnes je naposled;
slyš těch ptáčků švitoření,
jak se v dálný strojí svět.

Půjdu, Lidko, půjdu s nimi,
zde mi nelze doufati;
chudý musí žít s chudými
v světě štěstí hledati.

Až po třetí pro své milé
ptáček dům si vystaví,
pak je, Lidko, blízka chvíle,
kdy tě hoch tvůj pozdraví.

Kdybych ale v cizém kraji
s mnohým ptáčkem zemřít měl,
ostatní ti vědět dají,
proč jsem zpátky nepřišel.

Dej mi, Lidko, políbení,
snad to dnes je naposled;
slyš těch ptáčků švitoření,
jak se v dálný strojí svět.

DOPISY.

Nová Praha, Minn., 8. února 1882.

Milý „Duchu Času"! Jesti žádoucno, bychom si trochu na našeho místního faráře Františka Cikána posvítili a jeho věřícím ovečkám dokázali, co to mají za slouhu. Budou se zajisté osadníci Novopražští ještě pamatovati, když místní spolek Čechoslovan č. 30. Č. S. P. S. loňského roku v den hromnic dával maškarní ples, tedy pan Fr. Cikán—aby snad se lidé z venkova nepřišli podivati též do plesu — neděli před tím ohlásil, že den očišťování Panny Marie (čili hromnic) není v této diecési žádný zasvěcený svátek a také žádné služby boží nebyly. A hle letos, když jeden nejkatoličtější salonník a největší sloup církve v ten den držel muziku—tu konal slavné služby boží—světil hromničky s průvodem pod nebesy a svou kapsu sbírkou — a to všecko proto aby jmenovanému sloupu církve přivábil z venkova ovečky. Ale nepovedlo se, neb v protějším saloně byl dáván maškarní ples a nejkatoličtější ostrouhal.

Jaký to rozdíl v jednom roce! Letos kázal Cikán, jaký význam má ten svátek hromnic a loňský rok nestál ani za šňupec tabáku. Na odpoledne ohlásil růženec a nešpory. V tu dobu ale držela zdejší mládež průvod maškarní městečkem a jak ovečky tak zpěvačky zapomněly na jeho hokus pokus a přihrnuly se s průvodem do taneční síně a panu Cikánu ostalo jenom pár bab, které on arci tak rád nevidí, jako jeho zamilované zpěvačky. Druhý den na to dával baštonádu všem žákům a žačkám v katolické škole, kteří se na maškarní průvod dívali, až měli jelita na rukou, modřiny na zádech a boule na hlavách. Takou surovost od tohoto zuřivce trpí v této svobodné zemi rodiče—ač se někteří na něho strojí—ale mlčí a tak jest zdejší lid samou věrou (ale žádným náboženstím) zaslepen.

Ač se maškarní průvod s hudbou v čele v tom nejlepším pořádku beze vší výtržnosti a v dosti slušném obleku městečkem ubíral a odevšech nezaslepených chválu obdržel, (neb zajisté žádný rozumný člověk v trochu masopustního žertu nic špatného nespatřuje), přec pan Fr. Cikán přišti nedělí na to zuřil jak obyčejně, prał do svých oveček, až se babičkám vlasy ježily, by mu žádný, který se průvodu súčastnil, do kostela nechodil, že žádnému rozhřešení nedá. Ten lid že prý je čím dál, hloupější; marné že už je jeho domlouvání; když ohlásí sbírku, že přijde málo lidu do kostela a ti že ještě při započetí sbírky utekou. Na bály a plesy to že mají; něco pro kostel, totiž pro boha, to že mají ruce chromé a ten maškarní ples že byla komedie, že byli při tom horší nežli psi; psa když kopne, ten že uteče a tito šli a vyvedli si svou komedii. Nám ďábel aby vám tu byl knězem, atd.

Příští nedělí je ohlášena sbírka, ať nemusím u každého stát půl hodiny; ať to máte připravené; není to snad pro mne, to dáváte bohu. A ten maškarní ples, nebo ta komedie, až se mně to ještě jednou stane, ty nechám sám konstebiem sebrati; já mám právo v ruce. Na to každý vydá poslední cent, a na kostel mu nezbude nic.—

Bylo panu Cikánu líto, že když se průvod k jeho krámu přiblížil, hudba umlkla, a když vůdce průvodu chtěl by hráli, dostal za odpověď, že loňského roku pan Cikán ve veřejném listu soudek piva nabídnul a když ho vypili a jemu účet poslali, nezaplatil a až posud dlužuje a proto za málo peněz málo muziky.

Však to ještě není vše, pravil Cikan: Milí osadníci, je třeba, by se i této věc provedla a provést se musí; zde vedle chrámu páně se postaví budova a ta bude sloužiti ditkám za strávní dům. Měšťané jsou příspěvku sprostěni, neb jejich štědrotu ukázali tím, že nám koupili zvon a tudíž je žádoucno, byste se vy farmeři uhodili přes kapsu. Protož vám oznamuji na den 12. v 1 hodinu schůzi, by se ta věc provedla. Ach, chuděrové farmeři, ani nevědí, že jejich jednání a usnešení nic neplatí. Jakkoliv se rozhodnou, přec Cikán co zamýšlí vždy provede.

Jeden z průvodu.

§ Josef Billings, vtipný dopisovatel jeden píše, že by za to nedal ani pět centů, aby slyšel Boba Ingersolla řečniti o chybách „Mojžíšových", ale 8500 že by za to dal, kdyby mohl slyšeti Mojžíše o „chybách Ingersolových."

Nabídnutí k sňatku. Mladý muž, rozený Čech, zlatník a hodinář 28 let stár, který je více roků cestujícím jednatelem pro zlatnický velkoobchod, chce nyní začíti obchod pro sebe a oženiti se. Nemaje příležitost jíti do společnosti, chce se seznámiti touto cestou s českou dívkou, která umí trochu anglicky, v stáří od 18 do 24 let, jíž by pojal za manželku. Laskavé nabídnutí s přiloženou fotografií ať je zasláno do 14 dnů na Frank J. Weverka, Post Office St. Louis Mo. Za mlčenlivost se ručí.

PŘIJMOU SE dělníci na šití lacinych kalhot. Stálá práce v čís 197 záp. Madison ul.

JEDNATELOVÉ se hledají pro jedině velkou ocelorytou podobizni GARFIELDA, která jest rytá v určitých bodech dle fotografie schválené pí. Garfieldovou. Krásná práce uměnf. Žádná konkurence. Velkost 18x24. Pošlete pro cirkulář a zvláštní cenu.
The Henry Bill Publishing Co., Norwich Conn.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásilkám.—Zásylky peněžní dějteť se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.
August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 26. ÚNORA, 1882. ČÍSLO 27.

JAROSLAV ČERMÁK.

Mezi umělce, jižto slávu jmena českého daleko za hranice vlasti naší nesli a prací úsilovnou, nedbajíce vlastních prospěchů i lákavých příkladů, národu našemu čestné místo v řadě národů vzdělaných dobyli, v nejpřednější, řadě slouží pocítati našeho Jaroslava Čermáka. Málof těch umělců, jižto nabyvše jména slavného nezapomínají na pramen, z něhož čerpali prvotní svou sílu a ještě méně těch, kdož rozpomínajíce se na půdu mateřskou, hlásí se i jménem i skutkem k neuznanému rodu svému. Ač přemnoho těch sil, jež, zapomínajíce se nad vlastní svou důstojnosti, prorháme v službě cizích, často nám nepřátelských živlů, přemnoho těch jimž nebylo přáno doma rozvinouti se a již utíkajíce před mrazivým vše umrtvujícím dechem národa o kousek ten existence bojujícího—v cizině původní roucho své svlékají a za kousek chleba a bídný zisk matku svou zapírají. Pravda to, smutná pravda, než poměry, v nichž žijeme, byly nejhlavnějším všech stížností základem. Nemohl se u nás takřka umělec ani samostatně vyvinouti, a jestliže i jedinotlivec, nadšen pro krásu a umění, odhodlal se nebýti chlebařem, jaký trapný život, jaká protivenství vedle řídkých okamžení pravé služby musám, kterým byl život zasvěcen, mu pak nastávaly! Avšak silná vůle a pravé nadání dovede si všude pomoci a vlastní cestu raziti. Nejjasnější doklad toho vidíme na Čermákovi, jenž vytknuv sobě, rozhodněji než kdokoli jiný z umělců našich, za cíl života: samostatnost a neodvislost, vlastní prací dovedl se vyšinouti na pravou výši umění. Ano samostatnost a neodvislost, slova tato musí být hvězdou vodící každému umělci, a což přemnohý z našich umělců po nich se snažil, přec nepřálo jim štěstí tak rozhodně na vždy zaujmouti to svobodné, všem rozmarům nádherné tak hovící stanovíště, jako našemu Jaroslavu Čermákovi, prvnímu to českému malíři, který za hranicemi vlasti slavného si vydobyl již jméno, prvnímu to Čechovi, jenž s vlastní ctižádostí spojuje tu snahu vyšší, aby totiž dosažením tohoto prvního palmy v svém oboru také vlasti své—i té užší české i té širší slovanské—vydobyl soucitu, uznání i slávy. A věru Čermák jest právě nejlepší cestě zasedenutí mezi umělci, jichž jména po všem světě vzdělaném s úctou se vyslovuje.

Čermák pochází z rodičů vyre českých. Otec jeho Jan byl svého času na slovo vzatý a nejhledanější lékař pražský. Matka jeho, rozená Veselých, vynahradila Jaroslavovi a ostatním dítkám svým po předčasné smrti svého ctěného manžela, více než obyčejného otce i matku najednou. Nezanedbávala cit i srdce svých sirotků, byla nadání i duchu jejich pravým pěstounem ano jistého času i vůdcem jich na trnité cestě života.—

Jaroslav narodil se 1. srpna 1831 v Praze. Od matky a vybraných učitelů pečlivě vychován, navštěvoval gymnasium malostranské. Léto trávival vždy na venkově, uče se tak zdroj milovati přírodu a pěstuje v sobě cit pro krásy její. Osřev v dospělém roce, vstoupil do veřejné školy, než v brzku stihlo jej neštěstí, jež zdálo se, že na vždy zničí naděje matky, jež skládala v nadějného synka svého. Trávil prázdniny u strýce svého na Skalkách, kdež nejraději ve společnosti lesníků a myslivců romantickou tu krajinu, táhnoucí se až k Litoměřicům, probíhal, spadl na jedné z procházek svých se skály a vymknul si velmi nebezpečně nohu. Dlouho nebodou touto churavěl, nemohlť lékařové pražští mu pomoci, až tu náhodou zaslechla matka Jaroslavova o jistém sedláku z okolí borounského, který narovnával údy a hojil zlámaniny jakousi divotvornou mastí. Tam tedy obrátila se a ble, starý Klapka pomobl i našemu Jaroslavovi. Rány pučely se hojit a za 2 měsíce mohl znovuzrozený, jenž se byl za nemoci své neustá e kreslením zabýval, již vstáti a chodíti aspoň o berlích.

První učitel Čermákův v kreslení byl jakýsi Blumauer z Chebu, v oleji počal malovat s ním Koller a napotom jmenovec jeho, tehdejší akademik František Čermák. Roku 1847 vstoupil do akademie p d Rubenem, kde brzy zaujal mezi mladými umělci našimi místo velmi čestné. První větší jeho komposice zůstala nedostatná byl „Marius na zříceninách Karthaga.“ pak „Zavražděná Valštýnových v Chebu.“ V tomže čase vypravil se bratr druhů Wall

Jízda na ples.

Od Ferd. Schulze.

Pokračování.

Já ihned zařídím, co milostpán ráčil poručit", pravil hostinský, prohýbaje se v kolenou; a tiskna se vedle Josefa ze dveří, připojil: „Také jídelní lístek té chvíle přinesu. Máme všechno jako v prvním hostinci hlavního města."

„Můžete si to tam nechat!" volal za ním pan Šimon. „Jen nám sem pro tři dejte talíře, vidličky, nože a sklenice. Ale nejdříve pořádnou postel a tři dobré stolice. Nerozumím, jak se může nazývati hostincem, kde v pokoji není ani v největší zimě zatopino a žádné jiné nářízení mimo stolek a rozvrzanou stolici. Měl jsem tušení, že to asi tak bude. Borovici jsme vzali s sebou, na postel a stolice jsme zapomněli.... A ty tam ještě tu stojíš!" nevrle, ano káravě vzkřikl na vojáka nehýbajícího se z místa. „U mne na stráži stát nemusíš, já ti neuteku; raději se sebe slož to tele a jdi udělat, co jsem řekl. Zima mi v té Siberii už nohama leze do těla. A počal poklepávat na podlahu špičkami a patami.

„V pokoji udělám všechno co milostpán poručí; v domě a zvláště před domem nesmím tady dělat nic", omlouval se voják. „Už beztoho vědí v kasárnách, že jsem zde, viděli mně moji představení. Nejlépe, abych šel hned se ohlásit sám, nežli pro mne pošlou." Urovnal na sobě šat a zbroj, stroje se k odchodu.

„Zde zůstaneš!" velitelsky zazněl hlas pána Šimonův. „Což nic nepůjde podle mé vůle? Poslali tě ke mně; teď jsi můj tak dlouho, jak já budu chtít! Přijde-li sem nějaký hostinský, dovedu s ním ještě promluvit. Najmi lidi, kdo z tvých, dovedu s nimi

bratně, že druhý den ráno nalezli bratří bratra Jarolíma vykonávajícího povinnosti všechny, jako by se nebylo pranic stalo, kdežto na jeho místě v kostele u sloupu byl přivázán čert sám v podobě jeho, tak že si mohli pak bratří mysleti, že čert vzal podobu bratra Jarolíma a chtěje mu udělati ostudu, nechal se chytiti. Bratr Jarolím zůstal čist a čert odnesl nespravedlivě všechno. Čert přece nekradl, čert nic zlého nedělal, jen že se chtěl pokusiti o svedení křehkého bratra k hříchu. Čert si nezasloužil býti pohaněn od panny Marie, jak mu udělala, aby byl považován za zloděje. Ona to spletla tak nestydatě a nespravedlivě, jako by ani kousek cti a poctivosti v těle neměla. Nebohý čert musel si pak ještě nechat líbiti výprask nehorázný, a byl rád, že jej s velikým křikem a řvaním konečně pustili z kostela ven. A jak se ten bratr Jarolím potutelně musel pod vous smáti, když viděl, co se všechno děje. Myslil si: vy hloupí blázinkové, však jen jej žežte, ale nevíte, že já to vlastně zasluhuji. O zlatá rodička božt i s jejími zázraky! Kdyby chtěla takové zázraky dělati v Americe, hnedle by ji zavřeli do kriminálu co pomocnici zlodějů, svotokrádeů a ukrývatelku jejich a ničemnici, která ubližuje čertům na jejich cti.)

Kuňkání katolického „Hlásku.“

Nastal půst, světské radovánky jsou ty tam a chcemeli se teď trochu udržeti pohromadě, dlužno nám dbáti radovánek duchovních pouze, které znají připravovati jen velební páni svým ovečkám, jen že oni nejraději je připravují jen těm v sukních, kdežto posvěcený „Hlas“ ze St. Louisu obmýšlí pohlaví obě. Skoro hladově—postili jsme se o masopustě v požitcích duševních z tohoto pramene čerpaných, nemajíce dosti místa a času pro to — sahámě po posvátném tom flastru na všechny bolesti duševní i tělesné, který nejen olej svatého Jakuba má na každé stránce s kněžským požehnáním odporučovaný, ale i olej, vlastně manu nebeskou podává na zahojení všech polámanin, vyvrknutí, nastuzenin a zhrbatěnin duše každého, aby vykoupaná v této tinktúře kněžské, vypadala zase jako lusk a nechala se se všech stran obdivovati i sobě záviděti od andělů, kteří nemají tolik výhod a štěstí, jako věřící ovečky kněžské zde na světě. Nenamazali jsme se a nepomazali hadrem tím někdy ušpiněným, někdy ale zázrakůplným, už dlouho, a proto bude nám to v postě hezky služeti, když ke cti a chvále boží a svaté církve, i k pochvale velebných panáčků a jejich patolizalů budeme citovati z „Hlasu“ všelijaké hezké povídačky a dopisy, jimiž se to tam hemží a kterých se čtenáři jeho nemohou dosti nasytiti.

Začínáme pokání čas tentokráte s dopisem z Chicago v č. 384, podepsaným k naší litosti jen tak halabala „jedním čtenářem „Hlasu.“ To je vždycky škoda, když jen tak chatrný podpis při hezkém a zajímavém dopisu spatříme, neb si pak myslíme, že ten chudinka katolický křesťan se buď za sebe, neb za tu „pravdu“ ve svém dopisu stydí a že nerad by byl v nebi za to pochválen, co napsal. Proto nežádá na anděla strážci, který jeho dobré skutky zaznamenává, ani o jednu čárku pro své jméno více, a nechce zároveň, aby pan čert, který zase jeho zlé skutky do svého lejstra pekelného maluje, nemohl k jeho jménu snad udělati o jednu kaňku více. Celý ten dopis jedná o samém dávání ne chudým, neb lidu, nýbrž kněžím. Dle toho už může každý poznati, odkud v dopisu tom vítr věje. Každá ovečka dovede o všem psáti ostatním, ale o tom „silném“ a nábožném dávání kněžím nejméně napíše. Leda by se chlubila, že už to má s krku a že už jest to zapsáno v nebeské knize a v „Hlasu“, mnoho-li ona dala; ale když píše kněz, tu stále a stále třeba pod falešnou škraboškou vybízí: dávejme, dávejme, dávejme! Dle toho poznáš dopis knéze vždycky, jako psa podlé štěkání. Naší povinností jest, volá dopisovatel nejmenovaný v botách velebných, dávati a platiti. Když není zatím nic jiného, tedy na klášter český, a všude se musí pořádati sbírky ve prospěch ten, neb taková obec jen jest bohu milá. Jaký jest to katolický křesťan, který říká: „At dá kdo chce, co chce, já nemohu dáti nic“. Do takového ani pan dopisovatel by nekopl. Co je platno modliti se, choditi do kostela, obtěžovati kněze a pána boha v kostele, když se neplatí a hodně neplatí?! Víra bez lásky jest mrtvá, bez lásky nic nejsem, dí sv. apoštol a láska—to jest: dávati kněžím peníze.

St.-Louisští katolici prý se vyznamenali nejlépe v tomto ohledu, neb dávají, jak berani, spolky i jednotlivci. Ku příkladu, chlubí se pan dopisovatel, spolek katolických panen daroval $30. Jaký to krásný a následování hodný příklad! Což chicagský spolek panen nechodlá následovati toho příkladu?—Tak umí ten zakuklený velebník žebrat, pobízet, donucovat, poštívat, aby jen pohnul jednotlivce i spolky k dávání. Kdo dává, jest katolický křesťan, a kdo nedává, není nic, třeba věřil jako bezhlavý. St.-louiské panny daly, jsou věrné katoličky a stojí za vzor všem ostatním pannám a když chicagské panny neučiní také tak, nebudou státi za nic.

A když takové panny katolické nedají kněžím na klášter a na co tito žebrají, nejsou ani početné, jak dále vykládají velebné boty chicagské. Pýcha prý jest příčinou toho, že katolici nedávají a kde se usadí taková pýcha, tu není ani počestnosti. Neboť pýcha miluje módu, šaty, botky, kloboučky, pentličky, punčošky, česané vlasy, pozlacené knížky, pěkný byt a nábytek, slávu a přednost.

Vydíte, vy katolíci, co vám velebný pán váš vyčítá a co od vás žádá: V hadrech choditi, nikdy se nemýti, nikdy se nečesati, zahodit botky a punčošky a choditi ve vlastních špínou namazaných, aby to tak nezáblo; zůstávati v děrách v zemi vyrytých bez nábytku a ozdoby — a co vydělátе jemu přinésti — to budete katolickými křesťany podlé srdce božího a vašeho kněze, nebudete pyšní, nebudete vynášiví, ale poddaní a poslušní, jak se sluší a patří.

Píše dále ten umaza—, či mám říci pomazaný: Jak vznešený příklad horlivosti v navštěvování chrámu podával nám božský náš spasitel! I ta bohaprázdná huba kněžská, která lže, jako když tiskne. Buď nikdy nečetl životopis svého vlastního spasitele aneb četl a ví, že to není pravda, co povídá, ale lid svůj přece balamutí, jen aby svému kněžskému řemeslu nadháněl výdělku. Kdy pak že chodil spasitel Ježíš do chrámu horlivě? Byl tam jednou když mu bylo dvanácte let a tu se jen hádal s učiteli a zákoníky v předsíni a potom tam přišel jen jednou zase poslední týden před svou smrtí a to ne k modlení, nýbrž s karabáčem v ruce, aby odtamtud hnal ty, kteří dělali tam obchod. A to se jmenuje horlivost v navštěvování chrámu páně? Neapak, Ježíš pranic na to nedal, zdali chodí kdo do chrámu neb nechodí, ba zrazoval od toho, řka, že tak dělají jen licoměrníci a svatouškáři podvodní, kteří se ukazují tam před lidem, aby byli chváleni, sedají do prvních stolic, modlejí se tam nahlas, chválejí se a ukazují se s oběťmi, které tam kněžím přinášejí. Svým pak poručil, aby když chtějí se modliti, vyhnuli se chrámu hodně daleko, zavřeli se do své komůrky a modlili se tiše ve svém srdci k bohu, neboť bůh slyší je tak dobře, jako by mu šli do uší v chrámu hulákati. Ježíš zapovídal učenníkům svým, aby do chrámu chodili ukazovati se, aby za to byli chváleni, a teď přijde chicagský ten pomazaný lhář páně a volá, že Ježíš horlivě chodil do kostela a dal nám příklad, bychom také tak činili. Aby takovému lháři hrom do huby za takovou urážku Ježíše. Kdyby bylo nějakého boha, jenž tresce urážky své a lži o sobě povídané, musel by zmrskati každou neděli nejprvé všechny kněze za jich prolhanost o svatých věcech a vypálití jim jejich jazyky pekelnou lživostí napuštěné. A na takovém lživém učení mají se vzdělávati ovečky katolické a mají věřiti všemu, co kněží káží a do svých posvěcených novin píší? Fuj!

Pak volá lhář ten posvěcený: Milý otče a matko, učte dítky své záhy choditi do kostela, neb zde najdou nejdříve pomoci ve svých křížích a utrpeních. Zvykejte je od mládí choditi do kostela. Duch svatý v den pokušení a neštěstí je potěší. Strasti činí člověka zoufalým, vedou jej na místa osamělá, kde naň přijdou myšlénky hrozné — větev a kousek provazu učiní všude konec! — Jakoby všichni ti, co do kostela nechodí, se byli oběsili a nebylo na světě už žádných lidí, nežli pobožných katolických křesťanů, kteří chodí do kostelů. Není to hanebná lež a pomluva celého ostatního člověčenstva? Nekřesťanů jest na světě třikrát tolik co křesťanů a bylo jich vždy více i bude, a když se někdo oběsí, jest to takový apoštol Ježíšův, který si z náboženství jeho udělal řemeslo prodal pravdu za stříbrňáky, jako Jidáš a pak jde a se oběsí. Než ti kněží jsou daleko horší, nežli Jidáš. Oni si z Ježíšova učení udělali také obchod a prodávají všechno za penize, ba i samého Ježíše by prodali, kdy zaň něco dostali, než Jidášova příkladu nenásledují v jeho litosti a nejdou oběsit se po spáchaném zrazení pravdy, po kázání svém nedělním, v kterém lid lžemi a výmysly balamutili. Kdyby v kněžích našich bylo jen trochu citu a studu lidského, jako v Jidáši, už by se byli dávno oběsili všichni. Proto horší jsou Jidáše.

Ten chicagský Jidáš ve svém dopisu ku konci praví, že ti osvětáři učí, že postačí jen mravnost člověku bez náboženství. Avšak to že nemůže býti, poněvadž žádná mravnost nemůže býti bez víry a každé naučení mravů že se zakládá na nějakém článku víry.—To jest stále jen ta kněžská mravnost, která jest před očima rozumu nemravnostl. Ta se zakládá na článcích víry. Tak na př. jest článek víry, že když někdo cítí se vinným, může se vyzpovídati, dostane rozhřešení a může znovu zase dále hřešiti, poněvadž jsou zde k tomu kněží, aby mu dávali ve spovědi rozhřešení. To jest také mravnost? Který člověk může dokázati, že zpověď vede k mravnosti? Takových článků, na nichž se v církvi mravnost zakládá, jest mnoho a všechny jsou stejně zkažené a nemravné a vedoucí věřící k nemravnosti, neštěstí, nespokojenosti a zkaženosti. Právě ti kněží, kteří nejvíce článků víry mají, mají nejméně mravnosti, jak nás učí dějiny papežů, biskupů, svaté inkvisice, klášterů, atd.

Pro dnes dosti. Po druhé vrátíme se ještě k tomu článku „Hlasu“ 384 a posvítíme si na dopis pátera Simonika v něm z Heidelbergu, Minn.

Světélka.

§ Potom mi povídejte, že jsou zázraky skládáním rukou tvořené od posvěcených osob nemožné. Povídal pan Hlavička, že třeba neměl ruce posvěcené, ale tolik že ví, že vkládáním rukou na svého výrostka syna zbavil jej těch nejošklivějších nemocí mravních a duševních. Arci k tomu ještě potřeboval důtek.

§ Jeden bohatý kostelíčkář, který každou neděli svou mladou ženu v plné parádě do kostela provázel, aby ji tam ukazoval a obdivovati nechal, přišel do hudebního skladu v pondělí a ukázal svou znalost náboženství, že se tázal, zdali mají noty k písni Šalamounové, neboť jeho žena prý by se té písni ráda naučila na piano, poněvadž včera pan páter píseň tu tak horlivě vychvaloval.

§ Kazatel Talmage, v New Yorku nedávno vysvěcoval svým posluchačům, že náboženství není žádné vzdychání, ale že jest to veselí a zpěv. Kdyby mu měli věřiti na slovo, kdo jej vidí kázati, musel by mysleti, že považuje náboženství za nějaký cirkus a sebe v něm za pančáku.

§ Patrick jeden vypravuje vždycky, že se narodil poslední den v roce a děkuje pánu bohu, že se smiloval a nechal jej narodíti do života v poslední ten den, neb nevíco by se bylo s ním stalo, kdyby se byl narodíti musel druhý den po tom posledním dnu.

§ Yankee jeden přišed ze západu, vypravoval v Bostonu, že za jedné příležitosti, zastřelil 999 kachen divokých za den na západě. Posluchač jeden se ho tázal, proč že nezastřelil už také tu jednu, aby jich měl rovný tisíc. —Snad bych vám k vůli jedné kachně mizerně nelhal, pravil opravdově, a ani se neusmál.

§ No a či už si blahopřála také přítelkyni Lily k její zasnoubení? tázala se přítelkyně druhé.—Toť se ví, že, a sice byla jsem u ní včera schválně, abych ji řekla, že jistě nemohla učiniti nic lepšího. A je to svatá pravda, tak hloupá ošklivá husa, že ne?

§ V New Yorku kázal jeden kazatel o namlouvání a vdávání svým posluchačkám, neb věděl, že takové slovo boží nejraději slyší a zaplatiti mohou, neb to byl kostel bohatý. Pravil, že jen aby každá trpělivě čekala. Pro každou že jest stvořen jeden společník, jen když se dočká, až ten pravý přijde.—Nebyly spokojeny a v nejbližší schůzi, kterou obeslaly všechny, jež čítaly už 35 a 40 vyslovily se jednohlasně, že nevědí velebníček, o čem mluvil, neb když prý je člověk v takovém stáří, jako ony, že dobře poznává, že ten pravý dávno už někde buď zapadl sněhem, aneb byl zastřelen, neb docela—což jest nejhorší—vzal si jinou—tu nepravou.

§ Při kávě se vždycky něco hezkého povídá, když se hodné dámičky ze sousedstva sejdou. Povídala paní Smith, že ten Pavel mladý, který si chce vzíti její Pavlínu, jest sice velmi hodný člověk, a že by proti jeho nabídnutí nic neměla, ale že jest velice marnotratný. Tak se podívejte na příklad, dodala: On nám na vánoce koupil do pokoje krásné francouzské hodiny a přece může vědětí, že u nás není ani jedné osoby, která by po francouzsku hovořila.

§ Maminko, tázal se malý Karlíček večer, nežli šel spat, což ty chceš tu starou naši slepici poslat na léto někam pryč?—Toto, co tě to napadá?—Inu, tatínek povídal naší vychovatelce dnes, že až v letě bude míti u něho dobré časy, až prý tu starou slepici pošle někam pryč.—Maminka se zamračila a poslala Karlíčka do lože. Ale mužíček nikdy se nedozvěděl, odkud se to jeho žena dozvěděla. Pykal toho velice.

§ U paní Jenkins byly dnes dýchánky paniček při dobročinném spolku jsoucích a pro chudé šijících. Paní Jenkins nezásobila se dnes ničím dobrým a co bylo, toho bylo málo, ale paní Jenkins to napravila zavedením zábavy o třech místních skandálech, o nichž všechny podrobnosti ze všech lnb sebrala a společnost se večer rozcházela sice hlavlová, ale chválila si každá, že se výtečně u paní Jenksové bavily, jako už dávno u nikoho.

§ Maminko, sdělovala dorostlá dcera v Duluth vážně matce své. Já myslím, že můj Jindřich už jistě požádá o mou ruku a mé srdce.—Jak to víš, miláčku, tázala se starostlivá a nedočkavá matka, odkládajíc velké okuláry s nosu.—On včera započal už otázkou, zdali se mi snad už nezhnusilo to živobytí v takové menažerii, jako prý s tebou a s tatínkem.

Nesmiřitelná

Ženuško, pravil kajícně mužíček před večerem, pakli že jsem snad použil nějakých tvrdých slov proti tobě dnes, prosím tě, dovol, abych je vzal všechna zase zpět. —I vždyť já vím, odpověděla ona nesmiřitelně, že jich chceš míti zase v zásobě u sebe, abys jich mohl po druhé znovu použíti a mně pozlobiti.

ZAČÁTKY KŘESŤANSTVÍ.

Dle Edwarda Gibb'na. — Podává Josef Bartoš.

VII. Dokončení.

Pravdivost zázrakům odpírána.

Po staletí věřili křesťané v pravdivost zázraků těch a když roku 1750 dr. Middleton v Anglii spis vydal, v kterém velmi svobodně a důmyslně nepravdivost zázraků dokazoval, přijal lid spis jeho velmi příznivě, celé kněžstvo však se proti němu zvedlo, ba universita oxfordská i hodnosti rozdávala jeho odpůrcům. Když učení křesťané osmnáctého věku v zázraky věřili, můžeme si úsudek utvořiti, že věřili tím pevněji ve stoletích předcházejících. Od prvních spisovatelů křesťanských až do posledního papeže předvádí nám církev stále nové svaté mučeníky a zázraky a je to podezřelé, že v celém dlouhém dějepisu církevním nenalezáme jediného případu, aby některý svatý o sobě udával, že měl moc dělati zázraky, ale každý vypravuje o jiném a jiní pak zase o něm. Ve věku devatenáctém nebude se žádný rozumný člověk domýšleti, že by víra křesťanská dosud požívala moc dělání zázraků a proto nutno nám tázati se, v kterou dobu pozbyla církev té nadpřirozené moci? Byla-li moc ta bohem dána církvi v prvních stoletích k obrácení pohanů, což bylo by té moci dosud třeba, neb většina člověčenstva není ještě v lůně křesťanství. Ať vezmeme kteroukoliv dobu pro ztrátu tu, po smrti apoštolů, obrácení římské říše aneb Konstantina, nenalezáme nikde, že by křesťané věků těch byli nějaké změny pozorovali. Oni stále stejné nároky dělali i když moc tu ztratili, lehkověrnost nahražovala jim víru, fanatičnost vnuknutí a výsledky zůmyslného zařízení byly přičítány mocí nadsledky zůmyslného zařízení byly přičítány mocí nadpřirozené. Zkušenost však nás učí, že se žádné zázraky nedějou, ač v ně křesťané dosud věří. Kdyby však ten nejvýtečnější umělec devatenáctého věku malby své za Rafaelovy vydával, dokázal: by křesťané brzy jeho nestydatý podvod.

Jakou službu dělání zázraků prokázalo.

Ať jakkoli smýšlíme o zázracích prvních křesťanů, musíme uznati, že tím víře samé posloužено bylo. V novější době nemohou se i ti nejnáboženější křesťané ubrániti lhostejnosti k zázrakům. Navyknut jsa rozum nás, dívati se na nepřerušitelný pořádek přírody, není schopen uvěřiti, že se bůh zřejmě do něčeho vkládá. V prvních stoletích křesťanství byla však vzdělanost lidu docela jiná. Spolky byly založeny, které se mocí dělání zázraků honosili a křesťané byli tak navykli zázrakům, že to nejpodivnější, co jim vypravováno bylo, snadno uvěřili. Oni cítili aneb si představovali, že jsou stále všude zlými duchy pokoušení a že síly nabývají ze zjevení, poučení z proroctví a od neštěstí, nemocí a smrti že mohou býti zachráněni modlitbami církve. Když byli sami navykli na zázraky, bylo jim velmi snadné uvěřiti v neslýchané zjevy, o kterých evangélium vypravuje.

Kdo pevně v zázraky ty věřil, říkalo se, že má víru; tato pak víra považována byla za zvláštní milost boží a nejjistější zárukou budoucí blaženosti a byla odporučována jakožto první a snad jediná zásluha křesťana. Mravný a ctnostný život sám nepostačoval, neboť takový prý i pohané mohou vésti, od křesťana žádala se *víra*.

Ctnosti prvních křesťanů.

Čtvrtá příčina šíření křesťanství byly ctnosti prvních křesťanů. I první křesťané dokazovali víru svými ctnostmi a dle toho soudilo se, že božská moc osvěcuje rozum, očišťuje srdce a řídí činnost věřícího lidu. První obranové křesťanství dokazovali i nevinnost souvěrců a spisovatelé jejich v pozdějším věku odvážili se tak daleko, že předky své za svaté prohlásili.

Již za dob starých vytýkáno bylo křesťanům, že mezi sebe berou nejohyzdnější zločince, kterým postačilo, aby činů svých litovali a křtem hříchy umyli a se tak čistými stali. Výhodu takovou neposkytovali ani bohové pohanští, a není tudíž divu, že za příčinou toho církev mnoho přívrženců získala. Kdyby dnes spolek dlužníků zařízen byl, jehož členům by postačovalo ku zbavení se dluhů svých, aby dluhů těch litovali a se svěcenou vodou pokropiti dal, jest patrno, že by spolek ten v krátku se rozšířil. Výhody podobné poskytovala víra křesťanská hříšníkům a poskytuje dosud křtem a spovědí. Je dostatečně známo, že mnozí nejpřednější svatí vedli před křtem život zcela spustlý.

Tuto podali jsme čtyry hlavní příčiny, které vedly k šíření a rozmnožení se křesťanství. Jest patrno, že se křesťanství rozšířilo způsobem docela přirozeným a lidským, jak se spolkové vůbec šíří a není nikde v dějinách křesťanství ani známky, že by nějaká moc nadpřirozená, božská, řád ten vedla a podporovala.

Gen. Grant a židé.

Starý lišák U. S. Grant nedá si ještě pokoje, a pomýšlí do opravdy na to, aby ještě jednou utržil výprasku od národa svým novým čekanectvím pro presidenství. Aby si i židy v zemi nalákal, ukazuje se v New Yorku v Chickering Hallu mezi těmi největšími přáteli a soukmenovci ruských židů—jak by byl sám nejméně dvakráte obřezaný. Zatím vypravují dějiny poslední války občanské, že jest týž Grant takovým židům nepřítelem, že ani nechtěl dovoliti, aby byli přijímáni do armády, když každého ramene bylo k zachránění Unie zapotřebí, o čemž svědčí jeho 11. nařízení roku 1862. Jen že jest tomu už 20 roků a židé na to mohli dávno už zapomenouti, kdyby chtěli.

Činnost spolkové vlády.

Jest to radost podivati se na presidenta a jeho sedm tajemníků, jak je poslední číslo „Pucku“ dle skutečnosti maluje, jak při té namáhavé práci vládní usnuli, jako ti praví mandarini, kteří jsou „pořád na tom fleku zde“. Ani se to nehýbe, ani krok ku předu nečiní, jen trochu starých klepů se přetřepává, trochu na předešlé tajemníky žehře, trochu se Blainovi postup jeho k čekanectví kazí, ale jinak ani zbla se nečiní ku získání vděku, slávy neb pochvaly pro republikánskou stranu, neb pro osobu presidenta a spoluvladařů jeho.

JEDNATELOVÉ se hledají pro jedině velkou ceelovou podobizn GARFIELDA, která jest rytá v určitých bodech dle fotografie schválené pí Garfieldovou. Krásná práce uměn. Žádná konkurence. Velkost 18x24. Pošlete pro cirkulář a zvláštní cenu.
The Henry Bill Publishing Co., Norwich Conn.

„DUCH ČASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkách.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.
August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 5. BŘEZNA, 1882. ČÍSLO 28.

MICH. DIMITRĚVIČ SKOBELEV.

Generál Michael Dimitrěvič Skobelev, v poslední dny nadělal tolik hluku v Evropě, až se to ozývalo do Ameriky, jednoduchou svou řečí k srbským studujícím, v níž vyslovil mínění milionů krajanů svých Rusů, že očekává celý národ nápad německý a válku s Německem, válku na život a na smrt a že jen tehdy, až z války té vyjde co vítěz, otevírá se mu budoucnost skvělá a vývoj zdárný.

Řeč ta od generála a miláčka ruského cara třeba vyslovena mimoúřadně, když byl vojín tento na dovolené a tudíž více méně svoboden, nadělala hluku ve všech zemích, u všech dvorů a ve všech časopisech. Jedni ji zatracovali, druzí se báli, ale všichni v řeči té hledali něco důležitého. Německo zvlášť, které se v císaři svém s carem bratříčkovalo nedávno, zavřelo chraptivým svým hlasem proti Skobelevu a žádalo vysvětlení od cara, ne sice úřadně, ale veřejným hlasem. Car prý také vysvětlení to podal Bismarkovi, aspoň se tak v novinách oznamuje, aby se svět nečeřil, a vyslanec ruský ubezpečil Bismarka, že jest mezi carem a císařem staré přátelství a všechno v pořádku, a že Skobelev bude za svou prostořekost pokutován nějak. Jak uvidíme. Snad bude i odměněn, neb není to nic nepřirozeného, že mluvil se schválením cara, že měl za úkol tak asi se vyslovit, jsa na prázdninách, aby obrátil nejen mysl Evropy, ale hlavně mysl ruského lidu na nějaké jiné věci, nežli na které lid ten myslí—by tak svedená mysl lidu přestala se zabávati carem, vládou jeho a samým sebou, vlastními potřebami a nedostatky a bavila se nějakou válkou už napřed s Německem a její následky.

Tento Skobelev narodil se roku 1841 z otce generála Skobeleva a hned v mládí nastoupil po otci dráhu vojenskou, v níž se vyznamenal hlavně roku 1871 a 1872 na vojenských výzkumech v Turanu v Asii při mírně i některé zeměpisné odkrytí učinil, jako nalezení bývalého koryta řeky Oxus. Nasbíral důležitých látek pro válečné tažení proti Chivě; roku 1873 při spěl znamenitě co major vrchního stábu a pak co obrist ku zdárnému výsledku války a byl také při dobytí Chivy první v nepřátelském městě.

Ve válce turecké vyznamenal se velice účastenstvím svým neboť on to byl, který 3. září 1877 (obyl opevněný Lovoc, při prvním útoku na Plevnu levé křídlo vedl, dne 11. září několik hradeb stekl s nesmírnou ztrátou sice, tak že nemohl jich ani uhájiti pak. On dne 10. prosince dostal se do Plevny a o sadil ji. Pak nové slávy si získal překročením Balkánu s vojskem svým, zajetím armády turecké u Šipky 9. ledna 1878 a dobytím Drinopole, odkudž skoro až k Dardanelám se dostal. Roku 1880 na jaře byl pověřen druhou výpravou proti Tekke—turkomanům, a tu se mu podařilo po dlouhé přípraci vzíti jim pevnůstku utrpenou Ruskem 1879 od nich, neb dobyl útokem zuřivým dne 24. ledna 1881 všechny jejich ohrady a pevnosti v Geog-Tepe.

Za toto vítězství, které otevřelo Rusům cestu do Mervu, byl povýšen za generála pěchoty. Po nastoupení nového cara byl povolán zpět do Petrohradu, kdež do nedávna se držel, dávaje na sobě znáti horlivost svou vlasteneckou a všeslovanské smýšlení.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Bruno ve Wittenbergu. 1586—1588.

——Pokračování.——

Bruno přivinul valýkající divku blíž k sobě a pravil: Aničko, v náhradu má se ti dostati mne a pak sebe. Hleď, dobré dítě: když tam nahoře nesedí více žádný člověk; který by svět tahal na drátkách, což ti ukážu jak u prostřed světa sídlí mocnost, jako jeho nejvnitřnější duše, která řídí všechno a nechá se všemu stávati a jak kousek této moci veliké jest také v každém z nás, jakož i v každém prášínku světovém a to nás vede a se vším ostatním na světě v souhlasu udržuje. Za své hříchy jest každý zde na světě potrestán, neb ti ostatní jsou povinni k vůli sobě udržovati pořádek světový a mimo to za každý svůj hřích musí člověk odpykati bolestí v sobě samém, tak jako za každý dobrý čin dost a ne se mu uspokojujícího pocitu odměnou. Když pak zemřeme jsme mrtvými, poněvadž přece jsme jen jednotlivci a všechno jednotlivé musí se zaměňovati časem. Až pozdě, že to třeba by si ji mohl představiti, uspokojíš se nad tím právě tak lehce, jako když spratříš z proptchuté žíly stříkati krev což přece také býti musí. Pak bude z tebe udatné děvče, položíš se klidně na umření a budeš myšliti: já žila rozumně a dobře tolik let, vyplnila jsem účely života svého dle možnosti—teď musím umříti. Nikomu se nevede jinak a musí to tak býti. Zanechám celou přírodu po sobě a v ní celé člověčenstvo, které při stálém měnění jednotlivců žije blaženě dále. Vidíš milé dítě, tak chci zemříti, a kdyby to bylo třebo dnes!

Anička držela Bruna pevně v náruči, jakoby se bála, by skutečně nezemřel, když o smrti mluví; on však vyvinul se z její ruku a zlíbal je vroucně. Děvče pak se slzami v očích pravilo: Giordano, mně se zdá, že musím věřiti, že jest to tak všechno bezpochyby pravda, jak mi to vykládáš a předvídám, že asi mne chceš zasvětiti v své smýšlení; ale pověz mi přiteli drahý, není to hřích když tak budu mysleti, jako ty?

Ať si myslíš, co chceš, nemůžeš tím nikdy hřešiti, odpovídal filosof. Musíš věděti, že kdo jen hledá pravdu upřímně a chce se vyhnouti bludu, ať pak už ji nalezne neb ne, plní svou povinnost a nenalezení, čeho hledal, není jeho vinou a on nemůže za to snad býti trestán. Či můžeš ty sama za své myšlénky? Ty je slyšíš ode mne a když ti rozum tvůj velí, abys je přijala, což s tím souhlasíš, ať chceš neb nechceš. Hleď, Aničko, dříve se také říkalo, že ten hřeší velice, kdo nevěří na papeže a Lutr vám ukázal, že jest to chyba. Lutr ale zase pravil, že ten nemůže býti spasen, kdo nechce jisté věci věřiti; teď ale já ti zase povídám, tvůj milenec, že jest i to chyba. To můžeš na mne vidětí; já myslím a vím něco jiného, nežli Lutr a jsem už blažen, ne že bych čekal, že se jím stanu až někdy.

Tu vystoupil proti nim měsíc v rudé září nad obzor a vystupoval stále výše, až povznesl se nad stromy a osvětloval do ruda jejich blažené tváře. Oba byli blaženi a šťastní a vynuli se k sobě v lásce vroucí Až když ve staré věži kostelní zavznělo zase biti hodin a sice hodně mnoho jich, vytrhla se Anička z jeho náruči, pravíc, že musí už do své komůrky, že jest nejvyšší čas k tomu. Rozloučili se v objímání a líbání. Bruno kráčel ku vrátkům. Zavolala jej ještě jednou zpět, ještě jednu hubinku žádajíc, aby měla potravy pro své sladké sny v noci.

Políbili se ještě jednou. Větřík sval několik zelených listí se stromů na jejich hlavy a bedra. Anička sesbírala je s beder milence svého, řkouc: Ty si schováš; jsou mi svatými, neb spadly na tebe, když jsi mnekteré tě jisté jednou pal pobozkal.

líbal. Bruno ale odpověděl: i jdi mi s tou modlosužbou ostatků svatých! Já své listí zahodím. Co potřebuji upamatování, když přijdu sem zítra zase, abych tě po líbil.

Anička ale schovala své listy za ňadra a hrozila milenci ještě jednou prstem skrze křoví mizíc jeho zrakům. Bruno stál tiše, až zmizel její bílý oděv v temnu nočním a pak s lehkým a veselým srdcem kráčel ze zahrady.

VI.

Jedné neděle spěchali náboženství měšťáci všichni tichými ulicemi ve svátečním oděvu do zámeckého kostela. Tu také šli dvě dívky přítelkyně Aničky, Berta a Brigita, zpěvníky v rukou třímajíce, oči skromně na zemi upírajíce, když pojednou spatřily proti sobě kráčející přítelkyni Aničku. Zavolaly na ni, zastavily ji a daly se s ní do povídání.

Anna, pravila Brigita, ty ošklivá, kde pak dnes běháš? Vždyť nejsi ještě ani vystrojená, jak se v den páně sluší. Bezpochyby půjdeš za kostel, místo do kostela, viť. Mohla bys se styděti.

Na mou věru pravila k tomu Berta, tobě ten tvůj nový milenec odnekud z katolicka hezké věci do hlavy nasadil, že ani mezi nás nechodíš a jsi celá zaměněná. Tak pyšnou a veselou se stala teď ta holka, která umčla dříve sotva počítati pět. Nevěř mu holka, on pochodí z Italie, kde řádí také antikrist.

Styďte se, pravila Anička, že jej tak hanobíte. Ano, proč bych to zapírala. On jest mým milovníkem a učitelem v dobrých a krásných věcech. Kde ale se domýšlíte, že drží s Antikristem, což jste valné na omylu; jemu je antikrist protivnějším ještě, nežli doktoru Martinovi (Luterovi). O, kdybyste jen poznaly jednou, jak on zná myslíti a mluviti i jednati! Vy byste pak nikdy nevěřily zlým utrhačným jazykům, které se na lidi jeho druhu věsí. On jest pln ctnosti a mravnosti a šel by pro svou víru do ohně. To mi na jisto věřte.

Jak pyšně mluví, začala zase Brigita. Jdi mi, holka; pýcha předchází pád. Nevěř té cizí krvi, neb já si pořád myslím, že jest pln falše, poněvadž nevisí na pánu Ježíši. Tu si chválím mého milovníka, písaře, který jest zcela hloupý človíček, dítě hodných rodičů a jednou si mne vezme do Drážďan, až jen rada Crell dostojí svým slibům k němu.

A ten můj, zvolala Berta, kladoue prst na nos, jest pyšný student z Dessavy, který studuje umění lékařské. Já si nedovedu nic lepšího na světě představiti, nežli býti paní mistra lékařského Třeba se lidé báli před jeho pokojí, že se tam nalezají kostlivci a žáby a hadi v lihu, já se přece nebojím a to mně jen dělá pyšnější a mám jej tím radší.

„Slyš, Anče, obrať se, pravila zase Brigita a přidej se k nám počestným děvčatům. Zvony právě vesele zvoní —pojď s námi do kostela. Já vím, že jsi se beztoho už dlouho nemodlila.

Jen jděte, sestřičky, jděte, pravila klidně Anna. Můj Bruno praví, že nemůžeme nejvyššího uctíti lépe, nežli když navštívíme svobodnou a volnou přírodu, těšíme se s ní a především jiným pozorujem sebe, poznáváme se a milujeme se. A já se vsadím, že má Bruno můj pravdu.

Ha, co jsi to za ošklivou ženskou, zvolala rozzlobená Berta; nechávás se svádětí od toho pohana, který staví stvoření před tvůrce. To jsou věru hříšné myšlénky, za

Slyš holka, pravila Brigita. Ty ještě můžeš jíti do sebe. Co pak ti poví louka, pole, les a červ? A co bych mohla já hříšná holka si sama povědčti? Pojď jen s námi. To jest něco jiného, když pan farář vykládá písmo svaté tak, že se chce člověku do pláče a varhany zněji a obec počestné písně pěje.

Ach, děvčata, pravila Anna, ta příroda zná vyprávěti mnohem krásnější věci, jen když jim můžeme rozuměti. Arci, kdo jest pro ni hluchým, ten musí choditi na kázaní do kostela, jako já to dříve také dělala. Ale kdo má otevřeně uši pro přírodu, tomu se líbí slova kazatele jen co do citu, ale nikoli do rozumu. A můj Bruno mi praví, že ten kdo rozumí jasně, také dobře cítí. A já jsem o tom přesvědčena na sobě i na něm od té doby co jej znám.

Však oni to ti nábožní a učení páni lépe budou rozuměti, nežli ten mladý cizinec, jejž nikdo nezná. Ach, Anno, co pak ještě musíme o tobě slyšeti od tvých soused a sousedek. Býváš s ním sama v noci v zahradě, nechá se jím líbati a líbáš jej a podvádíš otce.

Vždyť já jej také miluji, zvolala pyšně Anička, zvednuvši hlavičku do výše proti svým přítelkyním ji plísnícím. Co pak mi ještě překáží, abych byla celá jeho. Sladký přítel visí na mně a já na něm s nejvroucnější láskou a já bych mu ani nedovedla srdce své odříci, i kdybych chtěla. Když se zavazuji nejmilejšímu svému, není hanbou. K čemu mám svůj jednoduchý život, nežli abych mu jej věnovala, svému jediného příteli. On také říká, že čistá láska dává práva ku všemu, vižte se na celý život.

I ty hloupá holka, zvolala vesele Brigita, což tě zavedl před oltář kněze, aby vám tam bylo požehnáno a aby váš svazek byl slovem božím posvěcen? Ale on to dobře ví, ten čistý pán, že by se v celém Wittenbergu nenalezlo ani jednoho faráře, který by jej s tebou dovolil se oženiti, a ani otce tvůj by jej nechtěl za svého zetě.

Bruno říká, odpověděla dívka důvěrně, že jen když se věrně nemilujeme a chceme si zůstati věrnými, pak že potrvá láska naše, neb milujeme pomíjící věci na sobě, nýbrž rozumné a to že už je krásné manželství božské na zemi, které nemusí nikdo jiný teprvé žehnati a zavěcovati, jako by k tomu někdo cizí měl nějakou pečeť. Takový kněz má pečeť tu ještě méně, nežli my, neb on myslí, že svatost přidává se z venčí. A co mi můj Bruno povídá, to považuji za pravdu a jistotu.

Slyšíš, Anno, ty přijdeš ještě k hořkému pádu, uvidíš. Musela bych se ti smáti, kdyby mně tě nebylo líto. Taková holka jako ty, hezká, slušná, plný přádelník prádla, počestného řemeslníka otce—takové děvče by mohlo míti deset nápadníků z těch nejlepších. Věř mi to, neb povídá se, že profesor Strubius, ten učený starý mládenec, měl tě v očku. Což se musíš tomu pohanu zaprodati s tělem i s duší? Já bych se vsadila, že tě očaroval nějakými pekelnými kejkly svými.

A kdybych i přišla k pádu, což padnu přece s ním, odpověděla Anička, s ním, jenž jest mou duší a mým pokladem a to jest lepší nežli s profesorem Strubiusem, s tím ošklivým starcem, proti kterému jest můj statný Giordano jako bůh. Profesor Strubius ani nezná lásku lidskou a křesťanskou, neb on nenávidí každého, kdo nevěří jako on, kdežto Bruno miluje všechny lidi stejně. Ano on mne očaroval svými sladkými ústy a svou moudrostí, neb on má všechnu moudrost samojediný v celém Wittenbergu, věřte mi.

Pojď Berto, zvolala Brigita, varhany už se ozývají. Ta jest už ztracená a nedá se na ní nic už také zachrániti. Šly do kostela, ale Anička kráčela do zelené přírody. Když pak došla k lesu, zastavila se. Tu zašustělo to v houštině a Giordano Bruno vynořil se z křoví.

——(Pokračování.)——

Jízda na ples.

Od Ferd. Schulze.

——(Pokračování.)——

Všichni milčky jedli dále, některé pečeně studené, některé na kamnech ohřívané; Josef musil sebrati všechny své kuchařské vědomosti, nashromážděné na vojně, aby přivařená jídla neminula se svým účelem. Pan Šimon po několikahodinné jízdě a poněvadž neobyčejně časně vstal, měl opravdu hlad. Také neobyčejnost celé situace zvýšila jeho chuť. Vojtěch a zvláště pan Josef pustili se do pánských jídel s plnou silou svých dobrých, nezkažených žaludků. I tento příklad působil, že pan Šimon pojídal vše než kdykoliv doma, ačkoliv úprava jednotlivých pokrmův, netoliko svou teplotou, ale i nedostatky salátův, kompotův a omáček velice se lišila od pečlivosti, s kterouž paní Rozalie udržovala zažívací ústroji chvalitebného pána ve stálé svěžesti.

Jedna misa pečeně po druhé prázdná odklizovala se se stolu. Pan Šimon pokynul Josefovi, aby otevřel lahev červeného vína. Tři kalíšky třkly do sebe.

„Na vaše zdraví, milostivý pane!“ zvolal Josef a prázdné kalíšky zazvonily o stůl.

Josef přinesl koláče a koblihy. Už se šeřilo, bylo potřebi rozsvítit. Vojtěch odešel opatřit svíčky. Tím časem Josef naložil do kamen novou hraničku dříví. V pokojíku počínalo býti uspávavě dusno. Pan Šimon kázal podruhé naplniti skleničky. Hlava jeho už klesla na lenoch; staré oči počaly se klížiti umdlením, teplem a snem!

„Na zdraví paní Rozalie!“ zvolal Vojtěch a už držel skleničku k přípitku.

Pan Šimon, sáhl po svém kalíšku, zdvihl jej a Josef i Vojtěch tuklí a vypili do poslední kapky. Pan Šimon jen lízl, postavil víno před sebe a ukládaje se zpět na lenoch, pravil slábnoucím hlasem:

„Vidíš, Vojtěchu, tenkrát jsem vyvedl kousek, který mně až podnes mrzí a který mi bezpochyby zkalí i poslední chvíli mého života. Rozka mohla býti šťastnou ženou a matkou, naše či vlastně moje lehkomyslnost udělala z ní nešťastnou bytost, uvrhla ji v žal a zoufalství. Snažím se, uleviti jejímu bolu aspoň opatřením jejích potřeb hmotných, ale svědomí bodá mně neustále a kdykoliv ji spatřím smutnou a zamyšlenou, rozmůže se ve mně palčivost výčitek. Jedinou nerozvážnou chvíli zkazil jsem život její i—svůj.“

I vzdechnuv z hluboka, zastřel sobě obličej oběma dlaněma. „Mnoho bych za to dal, buď kdybych tenkráte na Dvorcích nebyl býval, nebo kdybych ve svém životě ještě někdy napraviti mohl, co jsem tenkráte pokazil.“

Touto vlastní řečí jako ze sna probuzen, pan Šimon otevřel oči a teprv se lekl, že mluvil před člověkem vlastně cizím a neznámým o svých nejhlubších tajnostech a bolestech. Co dávno v nitru pohřbeno tlelo a prachnivělo, to lehké zavanutí upomínek křísilo k novému životu před zrakem a uchem snad netečným. Co bylo vojákovi, zvaném na Chvalině pan Josef, po paní Rozalii a jejím poměru k panu Šimonovi? Jak mohlo jej zajímati, co po tolik let mučilo a trápilo duši, otravovalo život pana Kosteckého? Dnes tu, zejtra onde, voják sezná a shlédne všelicos; však obrátí se a zase neví nic. Nač odhalovati rány srdce před člověkem, který pro ně snad neměl ani nejmenšího srozumění, neřku li soucitu?—Vojtěchovi nebylo třeba nic říkati; ale Josefovi by se musilo dlouho vykládati, aby pochopil proč pan Kostecký tak často býval mrzut a smuten.....

„Paní Rozalie jest už dávno vdová?“ tázal se Josef, jen aby tak něco řekl a přerušil mlčení, které se mu zdálo trapné pro oba spoluhodovníky.

„Podej mi, člověče, neavratné důkazy, že ji jest a

odměním tě královsky!“ zvolal pan Šimon čím dále, tím čilejší, uchopiv na stole ruku Josefovu a potřásaje jí tak mocně, až starý zkušený voják se zachvěl.

Tak chvilku přemýšlel, až opět svým mírným, všeho duchovního vzrušení prostým hlasem pravil k Vojtěchovi:

„Chceš-li mu říci, jak to bylo, nemám nic proti tomu....“ a opět po krátkém pomlčení: „Nebo raději abych povídal sám. Není toho vlastně mnoho, ale už velmi dlouho to trvá.... podle mé paměti, déle než třicet let.... Byl jsem povolán k mrtvole otcově domů z cest, na které mně vypravili, abych prý si vyhledal nějakou nevěstu. Sjezdil sem kus světa, utratil jsem mnoho peněz, bavil jsem se výborně, prožil mnoho veselých příhod, ale nevěstu jsem nenašel a neměl. Peníze jsem nehledal a jinak se mi všude zdálo, že bych si spíše na Chvalínsku vybral něco pro radost. Vrátil jsem se domů jak jsem odjel. Matka bědovala jednak nad úmrtím otcovým, jednak že jsem jí nepřivezl žádnou pomocnici. Byla už velmi ustaraná dlouholetým plahočením se po dvorech a polích; nebožtík otec vždycky hlavně jen na ni ve všem se spolehal a v posledních letech téměř už ničeho si nevšímal. Nyní scházela rychle, prudká nemoc zachvátila vetché tělo. Zdědil jsem pěkné jmění na polnostech a lesích, ale nerozuměl jsem ničemu. Musil jsem přijati správce. Jest u mne posud.“

Tolik jedním proudem pan Šimon už dávno nepověděl. Jako unaven odmlčel se, novým krátkým douškem vína navlažil rty, pobídl své společníky, aby ještě jedli a pili, co se jim líbí a opřev hlavu o levou dlaň nad stolem pokračoval za chvíli:

„Obžínky na Chvalínsku slavívaly se ode dávna. Posud, Vojtěchu, rád si vzpomínám, jak jsme jich spolu užívali. Veselili jsme se s veselým lidem. Když jsme tenkráte šli je slaviti na Dvorcích, nenadál jsem se, že jsou nejposlednější, jichž jsem účasten. Také jste mohli, Vojtěchu, se správcem nechat všech novot; byli bychom se pobavili po starém dobrém způsobu ....“

„Kdo by se byl nadál,“ přerušil Vojtěch řeč svého pána, „že ten chlap se tak rozdivočí, z čeho by sobě každý jiný byl dělal velikou čest a co ještě také pro něho bylo vyznamenání. Přišel do dvora před samými žněmi a vypadal jako němý beránek; ale vězel v něm čert! Rád bych věděl kam se poděl a nelitoval-li nikdy, že pro takovou nevinnou věc zkazil celou svou rodinu. Konečně“, připojil s pohrdlivým pohozením hlavy, „co je po něm! Ale jak asi skončil ubohý malý chlapec, jejž s sebou do světa zavlekl? A Rozka může mluvit ještě o štěstí, že ji tam někde nezabil a že našla cestu domů. Kdyby aspoň se mohla dovědět, co z toho dítěte se stalo. Bývá mně jí hrozně líto, když ji tak někdy zastihnu že pláče. Nevím nikdy, co bych řekl, abych ji trochu potěšil.... Kdo ji teď poprvé vidí, ani by nevěřil jaká to byla hezká holka a žena....“

„Mluvíte o paní Rozálii?“ vmísil se do řeči voják. Vojtěch několikráte přikyvnul hlavou.

„Znám ji teprv několik dní“ pokračoval Josef, „ale tolik už jsem srozuměl z celého jednání jejího, že ji v životě potkalo něco velmi zlého a bolestného.“

Pan Šimon ani s sebou nehnul a ještě některou chvíli mlčky před sebe hleděl, klidně opět ujal se slova:

„Když jsem začal musím dokončiti....Obžínky na Dvorcích měly býti nějakou oslavou, že se odbyla první sklizeň za mého hospodaření na statku chvalínském. Správce mně požádal, abych mu dovolil nepatrnou mimořádnou výlohu na odměnu pro dělnici, která vyvolena budouc od veškeré čeledi dvorské podá mi na uvítání snůpek obilí, svázaný rozmarinou a okrášlený mašlemi. Pravil, že to má býti nejhezčí ze všech našich dělnic; já sám abych ji podal dar, jejž on s sebou přinese a pak abych s ní zahájil tanec. Přijeli jsme s Vojtěchem na Dvorce v určitou hodinu, když správce pravil, že všechno bude připraveno....Josefe, ty jsi ještě nebyl na Dvorcích? Až se vrátíme, musíš se tam podívati. Jsou i v zimě velmi pěkné. Z Chvalína přijdeš kolem starého opuštěného hřbitova k cihelně, odtud březovým mlázím vzhůru na rozsáhlou výšinu. Tam hned z kraje mezi roztroušenými borovými lesíky leží nejmladší osada celého našeho kraje, mým otcem založené Dvorce, k jichžto hospodářským stavením se přikázala menší polovice chvalínského statku. Paprskovitě sbíhají se k nim mezi poli aleje ovocných stromů. Byl překrásný den zářijový, brzy po polednách, když jsem vjel do prostranného dvora. Byl čistě umeten. Uprostřed stály všechny řebříny vé vozy z obou dvorů jednou řadou, koně a okrášlenými hřivami a ohony, chasa všechna ve svátečním oděvu před nimi seřaděna ve dvou sborech, mužští a ženské; oni s kosami a cepy, tyto s hráběmi a rouby. V plné záři vaný posud. Všechna čeleď zapěla píseň, která vyzněla v hlučném provolání slávy. Správce podal mi kožené pouzdro, já je otevřel a vyňal z něho veliký zlatý peníz na červené hedvábné šňůrce. Připjal jsem jej dělnici kolem krku, hudba zahrála skočnou a já se svou mně vybranou a určenou tanečnicí zahájil na tvrdém trávníku kolo. Ostatní čeleď s jásotem pustila se za mnou. Nechci zapírati, že se mi to velmi líbilo. Tanečnice moje byla jako pírko, díval jsem se na ni s potěšením a přetancoval jsem s ní celou písničku. Pak ještě krátce jsme spolu za hudebníky v čele průvodu veškeré čeli chasy do největší dvorské světnice, kde kolkol na stolech plno koláčů, pečeně a piva a kde v tanci se pokračovalo. Zůstal jsem až mezi svým veselým lidem. Provedl jsem všechny ženské, i nejstarší babičky. Také k první tanečnici své jsem se vrátil, když právě ji pustil chasník, osmahlé tváře a jiskrných očí, tak asi v mých letech, snad o něco mladší.“

„To byl její muž!“ vysvětloval Vojtěch Josefovi, jenž naslouchal s rostoucí napjatostí. „To byl divoký Francek, jak jsme mu potom říkali.“

„Teď už to dávno také vím,“ pokračoval pan Šimon; „ale tenkráte mi nikdo z vás neřekl, že Rozka je vdaná. Myslil jsem, že jest svobodná. Vypadala tak....“

„Štíhlá jako laňka“, opět přerušil jeho řeč Vojtěch, „a milostpán tehdy také byl v plném květu svého věku. Což divu, když všichni jsme tenkrát nahlas mezi sebou mluvili, že to Rozce s milostpánem tisíckrát lépe slušel, než s jejím Franckem?“

„Jestliže takovou nevhodnou poznámku vaši Francek zaslechl, což nyní rozumím, že rozpálila se v něm žárlivost,“ vece pan Šimon. „Největší neštěstí pochází vždy z toho, když cizí lidé se pletou, do čeho jim vlastně nic není. Posud cítím ten žhavý pohled, jímž po mně Francek mrštil, když po skončené písničce jsem dovedl Rozku jinam než k němu. Já na jeho místě bych také byl přišel do ohně.“

——Pokračování.——

Pomsta chuděry.

Chuděra dělník jeden cestoval za prací a cestou z hladu dal se donutiti k poprosení na kraji města v prvním bohatě vyhlížejícím domě o kousek potravy. Nalezl právě domácí paní doma u stolu, jak krmila vonnou pečínkou svého mazlíka psíka. Odháněla zuřivě chuděru že pro něho nic nemá, aby se klidil. Ten obrátil se na psa honem s prosbou, aby se „mladý pán ráčil laskavě u paní „*mamá*“ za hladového přimluviti.“ – Nepovídá se, jak pochodil.

Přituhlo!

Silhouettka od Václava Rezníčka.

V červotočinou prolezlý svícen zastrčená borová louč rudým plamenem hořic čoudí a svinuje se v černý uhel. Matná její záře rozlévá se po nízounké jizbičce, v níž družným souhlasem vrčí několik len předoucích kolovrátků, jejichž nepřežitý hlas každou chvíli přehlušuje zvonivý dívčí smích. Ve velkých kachlových kamnech praskají na drobno rozštípané pařezy a dýší miloučkým teplem podoucím dívkám ve mladě, svěží tváře krásný rumělnec podobný polorozvitým růžím.

Ve příjemném hovoru plyne jim chvilinka za chvilinkou kvapněji nežli běží ručička po ciferníku starých u dveří visících, čile hrkajících dřevěných hodin. Sotva stačejí. Masopust je právě v proudu, jak by bylo možno všecku na přetřes vhodně se naskytující látku do podrobna probrat. Berou to tedy jen tak páté přes deváté, jako když se za parného letního dne rozletí hejno krásných motýlů po rozkvetlé lučině. Ten sedne na květinu, ten opět pohopne si na poupěti tam a onen zase ponoří se do kalíšku onde a když se potom opět sejdou, má každý hlavinku plnou jiného pelu a křídélka nasáklá jiného vůní, což druhé až k rozesmání baví. Tak bylo i onde. Ta byla tu, ta tam a ona zase jinde. Všude slyšena novin k nevyslechnutí a viděla k nevypovězení. Řeč o nových šatech, hlučných muzikách, obmýšlených nebo uskutečněných svatbách, hezkých šviháckých, slušných výbavách, dobrém plátně, strakatém kanafase, těžkých pefinách, husích vejcích, trvanlivém nábytku, nespokojených nebo šťastných manželstvích, nepředvídaných třeba i křtinách, hanebném sklamání, marných dlouhých zálech, zničených námluvách a knězem předražených oddavkách neměla konce.

Sešly se u domácích dvou dcerek tři. Hodiny odbíjely právě osmou, když se dlouhý, kroutící se uhel hořící louče najednou rozštěpil, jako rozkročil. Jedna z dívek si toho hned všímala.

„Hosté jsou jisti,“ zvolala ukazujíc na to. „Ještě dnes přijdou“, dodala.

Sotva že dořekla, zacupal po zápsi kvapný krok a někdo bouchal na domovní dveře. Pes venku na varáku u pelecha vesele zaštěkal a u kamen dračky štípající, až dosud zamlklý junák vstal a spěchal otevřít.

„Holky! Louč dobře předpovídala,“ ječela se děvčata, že zase družek přibude.

„To jseš hodný“, brzo slyšet ze síně, když závora zaharašila a dveře se otevřely, hovořící dívku. „Ale přituhlo! Mráz jednoho ani od země pustit nechce!“ prohodila ještě a již vběhla s kolovrátkem v jedné a s nařízeným kůželem v druhé ruce do světnice. Hovořila, že jí byla hned jizba plná. Usadila se mezi ostatní, postavila kolovrátek před sebe, naslinila ukazováček a palec, chytila na kuželi několik vláken, pravou nohou roztočila kolo a vřeténko zavrčelo. Nitka jako vlásek tenoučká je obtáčela. Již hodnou chvíli předla, když se teprvé junák, který ji byl otevřel, vrátil.

„Počítal jsi hvězdičky?“ vesele se ho ptala. „Pane, dnes není na ně dobře vidět.“

Skutečně nebylo. Noc byla jasná, neboť ve sněhem pokryté půdě a pochumelených střechách chaloupek tma se ztrácela, tak že byla v poloseru dobře k pozorování vysoká vrstva husté mlhy vinoucí se s odpoledním sluncem rozvlhlého sněhu. Třeskutý mráz ji táhl do výše. Dívka měla pravdu. Po mírném slunečném lednovém dnu přituhlo, tak že se až dech na samých rtech měnil v droboučké krůpěje ledu a padal jako jinovatka na prsa a sedal na vlasy méně je v bílé stříbro.

Od klekání nebyl junák přes práh. Z večera sedl ve světnici ke kamnům, vzal pořiz a dělal dračky. Hlavy se mu při tom nerozkočila. Slyšel děvčata jak hovoří o masopustě, o muzikách, a on skrní v těle jako oheň a s panenkou v srdci jako makový květ nevěděl si při té vzpomínce rady.

„Nikde nic a ani krejcárek výdělku,“ stýskal si a černá předtucha, že až se veškerá vesská mládež v kole při sladkých zvucích křupké písně roztočí a rozpleše, musí zůstat doma a že potom nebude mít vhodné odpovědi na otázku, proč také nepřišel, jej přímo škrtila, tak že nebyl v stavu ani jediného kalého slova ze sebe vypravit.

Dlouho přemýšlel, ale nijak nemohl z té tísně nalézti ani jediného přímého východu. Nebylo jinak možno. Musil se vždycky vrátit ku svým mosazným „krzkům“, které měl v komoře ve slamníku schované.

„Ty musí pomoci! Jen teď příhodný čas!“ myslil si. „Pan kníže pro jednoho ušáka neschudne, hajný“, při tom se pozachvěl, „to neposná, pan páter to odpustí a mně bude zlatka za něho dobrá.“

Když později přibyla přástevnice prohodila, že přituhlo, div ji radosti neobjal. Hned šel se sám přesvědčit. Na dvorečku ovanul jej mráz, jako by skočil do ledové vody.

„Chlapík!“ zaliboval si. Ani nepozoroval, že je s holou hlavou a že mu pot na čele mrzne. Zkoušel nohou umrzající sníh.

„Ten neodhrabou, aby se mohli na ozimu napást. Musí na obžery. O zmenách vím. Nic platno, půjdu!“ Vydýchl si a skoro se otřásl.

Když se vrátil, skádlily ho dívky, pokoušely až hrůza, ale marně. Ve tváři jen hořel, ale k hovoru rozehřát se nedal. Dráček nadělal na plný trakař. Jednu jako druhou a ani se při těch nejveselejších vypravováních neusmál až teprvé po desáté, když měla děvčata kužely prázdné a zdvihala se k odchodu, mihl se mu kolem rtů úsměv jako v listopadu sluneční záře.

„Děvčata, zejtra budeme vás očekávat u nás,“ prohodila jedna. „A ty bručáku vem také kolovrat a přijď. Nebude ti škodit, když také předýnko usmolíš. Beztoho potřebuješ do roka na košile celou kopu. Hajných Bětuška přijde také. Sem dnes nemohla. Musila zůstat s matkou doma. Starý šel ven. Onehdy prý našel oka. Bojí se proto pytláků. Půjde na číhání. Přituhlo!“

Za chvilinku vrátka zaskřípěla a smích jejich rozlehal se po pusté návsi. Drkotajíce zuby kvapem utíkaly k domovu. Mráz je tahal za ouška a nutil ke spěchu. Všude byla již tma, jenom v hospodě ještě svítili.

* * *

Svítili, ale šenkýř rychle přecházel po rozlehlé hospodě, mrzutě zahlížeje ke stolu, za nímž vykuřuje z krátké dýmky v skleničku pálené seděl hajný Siška. Nechtěl mu nic říci, ač byl přes hodinu jediným hostem. Když tak spořádaný člověk jako on trošku jednou za čas přebere, tu se mu i nejhrubější nádoba ostýchá třeba jen slovo říci. Přišel se sem z večera celý zkřehlý zahřát a šťastně tady v teple uvázl.

„Aby je žalud až z vršku zrovna do hlavy kloft,“ zlobil se. „Oka si mně dávají. Ale mne neznají!“ vyhoukal. „Šenkýři, na tu zimu ještě jednu!“ poroučel si. „Přituhlo! Tak, proč ne. Jinak by člověk ve službě zmrzl.“

Hodina kvapila za hodinou, všude se již schovali do peřin, ale Siška nemohl.

„Nejde to, musím hájit!“ omlouval se hospodskému, který ho neposlouchal.

Okna byla zamrzlá, jakoby je obílil. Ani mrazem namalované květy nebyly na nich k rozeznání a kdyby byl v kožiše do poli se berouci junák z naší chaloupky nepoznal hajného podle hlasu, nebyl by věděl že to on. Zakroutil nad tím hlavou.

„Přituhlo!“ slyšel. „Na tu zimu ještě jednu!“

„Aha, kocour není doma a čas, kdy tálnou je pomalu tady," povídal si mladík a bale se pečlivěji do kožichu spěchal za ves. Modlil se při tom. Dal se k nevečernímu remízu. Mlha byla ještě jako pytel hustá, ale když se k němu blížil, poznal že tam něco živého sebou hází. Několika skoky byl u toho.

Chycený zajíc! Div nezajásal.

„Ani hlásit nemusím. Nejsem zloděj! Sám pán bůh mně ho uchystal!"

Rychle šloupl mu na hlavu, oko rozepjal a rychle s ním pod kožich. Letmo se naň podíval.

„Hlavu má jako čtvrcl a vousy jako lev!" liboval si. „To bude více než zlatka!" Hned dal se zpět. Umrzlý smích mu pod nohama vrzal jako když se mladinký skřivánek o první písničku pokouší. Zdálo se mu, že slyší muziku, že tančí, že objímá Bětušku. Má muzikantům a na zavdané. Zapomněl proto na vše. Byl již skoro u chaloupky své matky, když uslyšel cestou od hospody nejistý krok. Čerstva hodil zajíce do příkopu a čekal kdo to.

„Přituhlo!" blábolil jdoucí. Motal se.

„Hajný!" poznal ho junák.

Ten ho již také zpozoroval. Musil počkat.

„Pojď, chlapče pojď! Mám tě radši nežli Bětuška. Pojď a doveď mne domů", volal na něho. „Neviš, jak umí věrná služba jednoho strhnout. Pojď!"

Junák zapomena na muziku i na zajíce vzal jej ochotně pod pážďi a vedl. Vždyť to je jeji otec. Je napilý. Mohl by snadno třeba někdo zmrznout. Bál se o něho. Za čtvrt hodiny byli u hájovny. Starý na pytláky a na oka více ani nevzpomněl. Chtělo se mu dřímat. Jinoch zatloukl na okno, psi zavyli a dívka jako laňka přiběhla otevřít. Hned poznala co se s otcem asi stalo. Průvodčt vpravil ho do síně a ona chěla mu za to děkovat. Chopil ji za teplou ruku.

V tom se hajný v sini obrátil.

„I neboj se. Buď nič nebo tvá! jsi hoch k pohlédání!"

Horký, dlouhý polibek trochu vděčnosti a trochu vroucí lásky spojil rty mladých lidí. Ani je nemohli od trhnout. Jakoby jim přimrzly.

„Inu ano, jak by ne!" povídal usmívaje se na práh vrátivší se hajný. „Přituhlo!"

* * *

Junák utíkal zpět jako střela. Všecek byl rozehřátý, rozčastněný.

„To bude masopust!" těšil se.

Byl již skoro u vsi, když se odtamtud ozvaly dlouhé táhlé zvuky rohu. Ponocný troubil půlnoc.

Zabalen do huňatého burnusu s obvázanou hlavou kolébal se prostředkem dědiny jako medvěd dobře se do toho nečasu hodící. Rozhlížel se bystře na všecky strany. Najednou se u jedné z chaloupek zastavil a silnou svoji holí jal se převracet v příkopě natažený předmět. Zdál se mu být měkký. Sehnul se k němu.

„Na mou tě duši, zmrzlý zajíc! Tohleto se mně ještě jaktěživo nepřihodilo. Chudák šel on si z hladu na obžery až do vsi. Kde pak taková zima! Našel ubožák místo mladých jabloněk starý plot. Jistě že si zoufal a raději zmrzl, nežli by šel dál. No dobře udělal. Kdyby tak každý den přituhlo!"

Vzal zajíce za uši a bral se přímo k pastoušce.

Právě zavíral a petlice ještě na dveřích harašila, když junák přikvapil do dědiny. Hledal dlouho ale marně. Slzy litosti mu na zmodralé tváři mrzly.

„Jak nabyl tak pozbyl", stýskal si. „Snad mrcha utekl!"

Celý zkřehlý a rozmrzelý zmizel v chaloupce. Mlha již zase zmrzlá spadla a na vybrané obloze jiskřily se hv dičky. Přituhlo!

ez

Nábožná pastva věřicích oveček.

Vyňato z kázání pátera Hescuna v St. Louis, Mo.

VIII.

Leta 1492 ve vsi Šternerbach nějaký žid koupil od kněze částku těla božího, přinesl to jiným židům, položil ji na čisté roucho na stole a pravil: Uhlídám jestli to ji na čisté roucho na stole a pravil: Uhlídám jestli to ji na čisté roucho na stole a pravil: Uhlídám jestli to

České řeči vrah.

(Zpívá se jako: „Když jsem já ty koně pásal.")

V Minnesotě Nová Praha
nešťastné to městýsko,
krmí české řeči vraha
cikána to flandisko.

Při jedné veřejné schůzi
ozvalo se cikánče—
že jest vůdce škůdné luzy
pověděl v angličině.

Přes padesát jich tu hlásá,
zbožně k nebesům hledí:
my jsme ta vítězná chasa
bůh nás za to odmění.

Dost mají ti neznabozi
čtyř měsíců učení
povídali si tak mnozi
po cikánském loučení.

Děti, žena a půl páter,
radostí si ruce mnou,
žena vaří hrnec jater
pro tu chasu velebnou.

Nejásejte v slabé síle,
nad hanebnou zrádností,
porážka na hoře Bílé
dává nám srdnatosti.

Cikána se nebojíme,
my jsme jeden pevný hrad
a vám časem oplatíme
kyselý váš vinohrad.

Cikána svoboda páli,
chce být nad Prahou pánem
přijde Franto—přijde doba
zazpíváme ti: Amen.

Poznámka. Ač cikánovy ovečky odhlasovaly, by se nemělo učí a bude se učit i dále pokud budou peníze a tak tedy nadarmo byl řenkovský lid trmácen. VÁŠ.

Lacině panství.

První Pražák k druhému Pražákovi v Chicago usazenému a po cestě se živícímu děláním dluhů a ostudy: Hrome, ty se zvedáš, bratře. Takový nóbl kabát, takovou krásnou čepici a teď ještě, jak vidím, černošku za panskou? Kde nabereš tolik peněz na takový luksus?

Druhý: I jdi, kloupej; vždyť jest to moje žena. Nechtěla se mi nikdy mýti, aby tedy vypadala trochu víc apetitlich, nechal jsem ji natříti na černo. Ono je to víc nóbl. Ta bílá to je naše služka.

Z Minnesoty zasláno. — Tak jest to v té svobodné Americe, že už nebude člověk smít nazývat své zvíře, jak by sobě přál, když by nějakému Cikánu za ten křest nezaplatil. Obyčejem jest zde říkat koňovi Frank, Billy, Džimy a kobyle Lizy, Mary, atd. Já jsem znal kněze, který se na Mary vozil a toho si žádný nepovšimne. Ale když ku př. člověk má jenom prase a také mu nějak chce říkat ku př. velebný pane, tu se i Cikán na to dopálí, že to urážkou pro něho. Což ono za to může? Nikoliv; tak málo jako ta kobyla. A což kdyby se někdo opovážil říkat psovi „Cikán", ten by u nás as nahrabal.

Jeden horlivý katolik.

Naše mládež.

Džán: Sej, Maiku, kam pak jdeš? — Maik: Jdu si zakoupit k lejku. Což ty, kam se ženeš? — Džán: O, wel—já jiu k mé Mejry.

Židé do Palestiny!

Co se nyní vypravuje,
nemálo nás překvapuje;
chceť prý Izraele plémě
jíti do zaslíbené země.

Co je v písmě svatém psáno,
má být nyní vykonáno;
jak bůh Židům sliboval,
zkaz proroky zvěstoval.

Nechtějme je zdržovati:
mohlo by se lehce státi,
že by se nám nelidských
dostalo ran egyptských.

Neb jak mučil Egyptany,
uhožáky poznamenány.
Židovský ten Jehova,
bible dobrou zprávu dá.

Buďme jenom opatrní,
nepůjčujme jim své jmění,
žádný skvost ni drahokam,
by s tím neuplachli nám.

Bude tohle podívání
na to slavné stěhování,
bůh až rozptýlené syny
povede do Palestiny.

Zázraků že bude dosti,
nestává zde pochybnosti:
proč-ež, pozor nevěrci,
stanou se velké věci!

Až obsadí Jerusalem,
Rothšilda učiní králem;
budou-li mít Mojžíše,
o tom se nic nepíše.

Zlata mítí budou dosti,
mléka, medu ve hojnosti,
štěstím budou oplývati,
vespolek se radovati.

Jedno je však přece tíží,
to každý dobře nahlíží,
a přemýšlí všichni v čas
koho budou šidit as?

ABC.

§ Biskup Ryle z Anglie stěžuje si, že většina křesťanství za našich dnů skládá se z náboženství, které podobá se chladnosti a nemastnosti svou z huspeniné z ryb, neboť většina křesťanů a sice duchovních i světských, nechtějí prý nic slyšeti o věroučných článcích pevných zásadách, kterými by se jedna sekta od druhé přísně oddělovala a jedna na druhou klela a nechtějí hlásati žádné učení přísné, jako bylo za starodávna. Praví, že jak v církvi anglikánské, tak i v ostatních všech církvích křesťanských většina duchovních má takové náboženství, které nemá v sobě ani jedinou pevnou kost ku podpoře své, že se nechá ohýbati a obraceti na všechny strany, jak se toho právě politicky dá použíti, a to že se pak má jmenovati křesťanstvím! — Za takové křesťanství se stydí. A on jest přece znalec, je biskup a ví co mluví. Kdyby to řekl nějaký nevěrec, vysmáli by se mu, že mluví o něčem, čemu nerozumí.

JEDNATELOVÉ se hledají pro jedině velkou oceloryt'ou podobiznu GARFIELDA, která jest rytá v určitých bodech dle fotografie schválené pí Garfieldovou. Krásná práce umění. Zádná konkurence. Velkost 18x24. Pošlete pro cirkulář a zvláštní cenu. The Henry Bill Publishing Co., Norwich Conn.

„DUCH ČASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějteť se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 12. BŘEZNA, 1882. ČÍSLO 29.

FERDINAND ŠAMBERK.

Naší dramatičtí umělci téměř všichni více méně jsou síly mnohostranně zaměstnané a nadané. Vzhledem k našim divadelním poměrům jest to úkaz přirozený; jsouť všechny druhy dramatického umění, jak ve zpěvohře, tak i v činohře i nelze se tak snadno vyhnouti tomu, aby týž umělec zaměstnán nebyl v rozličných oborech, byť i dosti příkře od sebe se různících.

Přísná kritika právem nad tím může vrtiti hlavou, ale blahořáti si musíme, že nejen nutnost, ale i skutečné nadání a povolání naše umělce uvádí na různá pole umění dramatického, tak že, kdyby jednou dojíti mělo k přísnému oddělování oborů, na rozpacích bychom byli, do kterého z nich toho kterého umělce máme viděnati. Tak se nám zajisté vedlo i u Šamberka.

Také Šamberk jest herec bohatě nadaný. Když přestal hráti úlohy prvních milovníků, litováno toho bylo obecně, ale tím opět divadlo získalo komika, jenž ve spolku s Frankovským a Mošnou jako veselý triumvir neobmezeně a mnohdy i tiransky vládne bráničí našeho obecenstva. Šamberk ale i v charakterním oboru jest silou vážnou a dovede na diváka působiti dojmem hlubokým. A neméně šťastně pokusil se také v dramatickém spisovatelství.

Ferdinand Šamberk narodil se v Praze dne 21 dubna 1839, záhy již jevil náklonnost k divadlu a ve svém patnáctém roce poprvé veřejně vystoupil v pražském divadle, a sice v českém představení Schillerových Loupežníků. Pobyv pak ještě rok u Tylovy společnosti a chtěje vzdělati se na jevištích pokročilejších odebral se do ciziny, nejprve do Ischbruku, pak do Pešti, Olomouce, Berlína a Královce. Když pak r. 1859 navrátil se do Prahy a českému obecenstvu se představil jakožto „Karel Moor" se zdarem úplným, angažován jest ihned pro obor prvních milovníků, od které doby horlivě slouží českému umění. Abychom zde vyjmenovali všecky úlohy, v nichž Šamberk všude jest na svém místě, kdykoli jen chce a s chutí hraje, a všecky ty různé osoby a povahy, jež leží mezi jeho „Špiglem" a „Michonetem", nalézají v něm tlumočníka obratného.

Zmínili jsme se také o jeho činnosti spisovatelské, jež budou jest chvalného uznání. Šamberk si „pomníky kovu trvalejší", ale píše dobré časové hry, jež účelu svému plně vyhovují: ony jsou schopny života na jevišti. Dvěma vlastnostmi

roshodně dobrými honositi se mohu jeho práce: praktickou znalostí jeviště a působivým samorostlým humorem jakož vůbec Šamberk i v soukromých kruzích znám jest jakožto společník zábavný. Tyto jeho přednosti převažují vady jeho dramat, jimž vytýká se nedostatek propracování a vůbec psychologického prohloubení, a udržují je po delší dobu na jevišti. Šamberk sepsal veselohry a frašky: Boucharon (1864); Jen žádný sněm (1866); Blázinec v prvním poschodí (1867); Já mám příjem (1867); Svatojánská pouť (1878); Hrůzostrašná noc (1870); Sedmašedesátníci (1870); Svůj k svému (1872); Osudná kule (1873); S největší pochvalou přijat byl loni jeho obraz Rodinná vojna, Šamberkova nejzdařilejší práce, jež nás naplňuje nadějí, že spisovatel její časem stane se českým Nestrojem.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. D. Z.

Bruno ve Wittenbergu. 1586—1588

VII.

Anničin otec, starý provazník, ulehl nemocen a lékaři už pochybovali o jeho uzdravení. Ležel v pěkně vyřezávané čisté posteli a těžce oddychoval. Chvílemi pohlížel na dceru, kteráž seděla při něm štkajíc. Pak si nechal od ní položiti na pokrývku svou onu velikou, železem kovanou knihu a přečítal si slabým hlasem jednu kapitolu evanděliа. Už přijal večeři páně a rozželnal se se světem, aby věnoval se nebeskému, kteréž proň vycházelo. Anička netrpělivě chvílemi pozorovala bystrým nehem, zdali se něco před dveřmi hýbe a každý desti malý šramot ji pozvedl se sedadla, jako by někoho čekala. Vše ale nadarmo. Vítr silný pohrával si s kohoutem na střeše a kapky dešťové šlehaly chvílemi silněji, chvílemi slaběji na tabule oken. Otec počal chladnouti už a chraptěti, i studený pot vyrážel mu na čele. Dcera s ustrašeným k němu pohlížela skrze slzavé oči, jako by smrť už viděla za jeho hlavou státi. Pak sebral se ještě jako poslední silou a položiv slabou a chladnou ruku svou na její, pravil: „Anno, jdu k pánu a budu vzdáti jeho slávu. Syn člověka přijme mne, křehkého a hříšného v milosti neb jsem po celý život na něm věrně visel a přidržel jsem se svaté církve, jak se každému člověku pořádnému slušÍ. Duch můj visí jen na slabé nitce života v těle mém a hnedle se povznese z údolí tohoto slzavého, aby hleděl do blaženosti nebeské. Jedno jen mi dělá těžké starosti a prosím pána, aby mi odpustil, že se mysl má ještě zabává pozemskými věcmi. Jedno mi jen dělá těžké starosti—a to jsi ty, mé dítě. Já tě během dlouhé nemoci své nemohl tak hlídati, jak jsem si přál a když nyní smrť mne schvátí, zůstaneš slabé děvče samotnou v tom světě, kde zlý svůdce obchází, jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil. Jistě se tě ujmou dobří příbuzní, až mne více nebude.

Tu vyrušila se Anička s hlasitým vzlíkáním a pokrývala jeho chladnou ruku polibky. Několik paprsků slunečních prodralo se oblaky zamračenými a padly na lože umírajícího. V tom polehounku otevřely se dveře a Bruno vstoupil určitě v dobu, kdy jej Anička objednala, aby jej představila umírajícímu otci svému, jenž o jejich poměru ještě ničehož nevěděl. Otec neslyšel ho, aniž jej viděl neb postavil se k hlavám za něho. Anička ale podala mu druhou ruku a přitáhla jej před tvář otcovu, kterýž se skoro ulekl nad neznámou postavou mladého muže u lože svého.

Otče, pravila teď Anička s hlasem pohnutým a smutným, otče—než nemohla dále pro usedavý pláč, který ji přerušil v řeči.

Kdo jest tento muž, dcero má?

Otče, odpovídala Anička sbírajíc své síly; kdybys jej znal, věděl bys, že jest to ten nejšlechetnější muž v městě našem, jenž všechny lidi miluje a tvou nebohou dceru nade všecko. Já jej miluji jako zřítelnici oka svého, jako tebe drahý otče. Kdybych jej ztratila, bylo by po mém životu—tak jsem s ním srostlá. Také profesoři na universitě jej ctí a zvolili jej za svého druha, neb jest plň moudrosti. Ach, otče, nemohla jsem tě nechat zemříti, aniž bych ti byla okázala toho, jemuž dcera tvá po smrti bude náležeti.

Na tváři umírajícího objevil se na chvíli paprsek radosti. Filosof přistoupil klidně k loži; uchopil se ruky umírajícího a políbil ji.

Jest evandělickým křesťanem? tázal se otec pološeptem své dcery. Anička ale mlčela úzkostlivě a pohlédla okem plným lásky na milence svého, aby jej pobídla, by odpověděl sám. Tento pravil: „Nikoli, otče můj, nesmím vás přelhávati; ale já následuji učení lásky které dal Ježíš ve svém učení člověčenstvu, třeba bych měl o přírodě a bohu jiné pojmy, nežli ostatní svět.

Tu sklesl starec do podušek a dech se mu počal svírati. Za chvíli pak tázal se: Jak se jmenujete?

Jest to Giordano Bruno z Nola, šeptala otci Anička.

Tu zableskło se v očích umírajícího jako ohněm nenávisti a když se byl poněkud sebral, pravil hlasem poněkud silnějším, nežli dříve: Nešťastné dítě, kéž bys radějí se mnou leželo v náruči smrti, abych tě mohl vziti s sebou do říše světel, nežli abys nechala se ďáblu zde na zemi svésti k tomu pojmouti toho může za svého. Běda, běda, běda! Kdybys mi byla řekla, že jest jeden z papeženců, kteří modloslužbu pachají v Babelu antikristově a znesvěcují svátosti, ještě bych mohl ruku svou vložiti na hlavy vaše a žehnati vám než čeho jsem se musel dočkati—pohan překročil prah domu mého a bezbožný člověk uloupil srdce mého dítěte. Pakli předstoupil bych teď před pána a chtěl bych prositi, aby žehnal mému zeti, nebudu smíti úst otevřiti pro obavu, neboť stojí psáno: Přijde-li k vám někdo a nepřinese toto učení s sebou, toho nepřijímejte v domu svém a nepozdravujte ho ani. Kdo jej pozdravuje, účastenství béře na jeho zlých skutcích. Nikdy nemohu se u pána za něho přimlouvati, neb stojí v písmě ona jasná slova: Vidí-li někdo hřešiti bratra svého hříchem lehkým, může prositi zaň a hospodin dá života těm, kteří nehřeší hříchem k smrti. Tedy jest také hříchu k smrti; za takového nelze se přimlouvati. A při slovech těch poslední silou vyskubl svou ruku z ruky Bruna, jenž ji byl skrápěl slzami.

Anička byla v děsném zápasu vnitřním. Její oko bloudilo s umírajícího otce na skvostného milence a s něho na umírajícího otce. Před její smysly byla čirá noc a v údech její probíhala krev divoce, srdce tlouklo matně a tíže veliká ji skličovala. Konečně křečovité sevření její rozložilo se v pláč a ona si ulehčila, volajíc: Otče, otče, jak se můžeš od svého dítěte nebohého takto rozloučiti? Já bych musela po celý život svůj býti zoufalou, když bych ta tuto hodinku si vzpomenula. Otče, volala a její rty tiskly se na jeho chladné tváře—zachraň mne z této bídy—promluv jen slovíčko požehnání a bude míti srdce mé pokoje.

Starého zrak už se lámal. Ona přiložila ucho těsně k jeho ústům a slyšela zdrcující slova jeho šeptem jen už vydechnuta: Pán jej zatratil na všechny věky.—Krátké zachraptění ještě a—starého provazníka nebylo více mezi živými.

Anička bez vlády sklesla v náruč Giordana a tiskla hlavu k jeho prsoum. Teď jsi ty mým otcem, pravila po chvíli; nevím sice, zdali hřeším tím, ale nemohu jinak.

Giordano nemluvil, ale jeho slzy jasně se skvěly padajíce na její plavý vlas a jeho ruce objímaly ruce její. Až po dlouhém pomlčení pravil: Ty navrátíš se do života zpět. Ty zůstaneš mou dle živého práva přírody.

Anička zvlhala mu ruce a vrhla se pak zase na mrť volu, jejíž jednu ruku pojala sama a druhou vložila do ruky Bruna, řkouc: Jest to můj otec, můj drahý otec, milovaný můj muži.

Církev by ji byla odsoudila za ta slova; člověčenstvo ji staví korunu ženskosti na hlavu. Církev rozbíji se na o skály pekel, ale o srdce lidská.

—(Pokračování.)—

Jízda na ples.

Od Ferd. Schulze.

Pokračování.

TAKOVÝ člověk ani se nemá opovážit býti žárlivý, když někdo vyšší na jeho ženu se podívá a zvláště když jest to milostpán, u něhož on má práci a výživu“ Vojtěch hleděl zavděčiti se svému pánu. Ale pochodil špatně.

„Takovou mi nemluv!“ odbyl jej pan Šimon vážně. „Jinak jest divati se třeba už na nevěstu a jinak na vdanou. Ani ženichovi nemůže se tak ubližiti jako mužovi a kdybych ještě dnes se dověděl, že Francek žije někde na nejvyšším kopci, jak špatně chodím, šel bych k němu pěšky a požádal bych jej za odpuštění. Jí hleděl jsem nahraditi, co ztratila, jak nejvíce mi bylo možná.

„A co vlastně se stalo?“ už plu nedočkavosti Josef naléhal na další vypravování.

„Hned se dovíš obrátil se k němu pan Šimon. „Selo se znenáhla i cizích lidí tolik na dvorské obžinky, že světnice byla přeplněna. V té tlačenici nikdo nespozoroval že Francek a jeho žena zmizeli. Já také záhy odjel. Ale ráno správec mi ohlašoval, že dvorská komora, kde Francek s Rozkou a tříletým chlapcem bydlili, jest prázdna! Ani na dvoře ani v nejbližším okolí, v roklích a lesích žádná stopa nešťastné náhody nebo úmyslného zločinu. Byli pryč, v největší tichosti a nikdo kolkolem jich nepostřehl odcházeti.... Vyptávali jsme se po nich i dále, psalo se i úřadům, žádná zpráva. Zapadli ve světě....“

„A jak vlastně se jmenoval ten Francek?“ dychtivě oči na na vrch čela a tvář plnou ohně zvolal Josef, přitrhnuv svou stolici blíže k panu Šimonovi.

„Jmenoval se Bárta“, odvětil pan Šimon, poněkud zarážen Josefovým chováním.

„Bárta! Bárta!“ opakoval po něm voják, vyskočiv se stolice. „A jeho synu říkali Toník, víte?“ opřel se oběma rukama o stůl a zimničně planoucím okem pohlížel v kvapném střídání na oba společníky své. „Mluvte, mluvte!“ volal, vida je oba udivením jako ztrnulé a nemohoucí promluviti.

Oba jen současně přikývli hlavou.

„Jest to on!“ vzkřikl Josef, odtrhl se od stolu, skokem octl se v koutě, kde ležela jeho kožená torba, vyházel z ní chvatem několik kusů prádla, pár bot, kartáče a škatulku, z níž se rozletělo po podlaze slubičko nití, nůžky, několik knoflíkův, kousek černého vosku na vousy, až ze samého dna vyňal balíček jemného už velice sežloutlého plátna. Mžikem stanuv u stolu, třesoucíma se rukama rozvinul obal. Na stůl kleplo kulaté pouzdro z černé kůže a z něho Josef zvolna vyzdvihoval za červenou hedbávnou šňůrku velký zlatý peníz....

Úžasem ochromen pan Šimon sklesl na své stolici a byl by snad dopadl k zemi, kdyby Josef nebyl zachytil ho pod paží.

„Světice boží!“ vyrvalo se jen ze sklíčené staré hrudi a obě ruce málomocně ovinuly se kolem vojáka.

„Pověz rychle, jsi ty sám Toník Bártův?“ vzkřikl překvapením zmatený Vojtěch, hledaje v tváři vojákově nějakou podobu s Franckem nebo s Rozkou.

„Jmenuji se Josef Vrabec“, odvětil voják, podpíraje pana Šimona, jenž na něho sklonil svou hlavu. „Ale Toníka Bártu jsem znal a tento peníz je od něho. Konečně napnil svůj úkol, odevzdávám jej milostpánovi!“

Uložili pana Šimona na lůžko, posadili se k němu a Josef vypravoval:

„Náš pluk ležel už dvě leta v Terstu když vypukla válka s Piemontem. Radecký vyhledával hlavní sílu svého vojska v pluciích českých. Brzy jsme se dověděli, že půjdeme také a že naše šiky se rozmnoží novými branci. Skutečně přibývali hojně mezi nás nováčkové našeho jazyka. Večer před tím, když už jsme měli vytrhnout do pole, přihlásil se v kasárnách hezký, silný mladík, ale takměř v hadrech. Mluvil česky a pravil, že pracuje na přístavních hrázích a prosil, aby byl přijat mezi nás. Ráno už měl na sobě bílý kabát a šel vesele s námi. Byli jsme spolu v téže setnině. Náš pluk postupoval stále v čele armádního sboru. Brzy jstae narazili na nepřítele a byli téměř nepřetržitě v ohni. Toník, jakoby byl na dělu se narodil, počínal sobě od prvního dne velice neohroženě; kde bylo největší nebezpečí, tam se objevil, nejstarší vousáči mezi námi vzdávali chválu jeho hrdinnosti. Na pochodu postoupil za desátníka a beze všeho poranění prodělal mnoho krvavých potýček a vražedných bojův. Smrt jakoby se mu vyhýbala a on ji patrně vyhledával.“

„Úbožák!“ vzdechl pan Šimon“, i jeho máme na svědomí!“

„Nadešel parný den u Custozzy“, pokračoval Josef. „Hned na úsvitě houkala děla a dříve než rozpálilo se slunce, rozsáhlá krajina stála v ohni a halila se v dýmu. Náš pluk dostal rozkaz hnáti útokem proti náspu, jenž chránil hok nepřátelské jízdy a byl obsazen dvěma baterriemi. Stáli jsme na malém, révím hustě zarostlém návrší. Od baterií, jichž jsme dobyti měli, dělil nás lučnatý úval, kudy vinula se řička. Dřevěný mostek spojoval přes ni úzkou silnici. Vyrazili jsme ze zeleného úkrytu dlouhým šikem, abychom sběhnouce po stráni a přebrodíce se mělkou vodou, hnali se s nasazeným bodákem vzhůru po příkrém protějšku. Myslili jsme, že kvapným sběhnutím překvapíme nepřítele, který své vlastní stráně už nebude moci dělovou střelbou hájiti. Ale zmýlili jsme se. Velitel nepřátelských baterií byl na tento náš záměr připraven. Sotva že šik náš sběhl do polovice stráně, děla s protější řady zahoukla a řada našich prořídla. Mrtvoly v bílých kabátech kutálely se s vrchu mezi živými a překážely rychlému a pravidelnému pohybu jejich. Však když rozmetaný šik dole na břehu se sestoupil, zadunělo násep po druhé a ouzké řečiště naplnilo se mrtvolami. Na druhý břeh nedostal se z našich nikdo mimo několik raněných. Za čtvrt hodiny opakovalo se totéž hromadné vraždění. Nepřítel mířil velmi dobře; část jeho děl pálila do středu stráně, druhá na břeh. Pokračovati v tomto našem záměru znamenalo hnáti celý pluk na jatky bez nejmenšího úspěchu. Důstojníci sestoupili se k poradě. Tu vyžádal sobě desátník Antonín Bárta, aby s muži, kteří by se k němu dobrovolně přidružili, směl provésti jiný pokus o stečení nápspu. Znajíce jeho odvážnost, důstojníci dovolili mu to. „Hoši, kdo půjde se mnou?“ zvolal Toník a mžikem hrnulo se za ním mužstva tolik, že je musil zdržeti. „Padesát bude nás dost!“ pravil. Byl jsem také mezi nimi. „Padneme-li, nebude ztráta tak velká.“ zvolal a už nám velel, abychom, různo daleko od sebe se rozprchli po celém návrší a křivolakým během čelice k náspu, sešli se v šik až pod samým ústím děl. Zachovali jsme se v šik až pod samým ústím děl. Zachovali jsme se dle jeho rozkazu. Zbytky našeho pluku, v bezpečném zeleném úkrytu hleděly na nás. Z náspu vypálila se

oblaka dýmu, veliké i drobné kule fičely mezi námi a nad námi a zaryly se do země. Sběhnuvše až k říčce, viděli jsme, že z nás nikdo neschází. Nový výbuch vraždného ohně z kovových jícnův. Na břehu zaprásilo se, voda na mnohých místech vytryskla, z nás opět neklesl nikdo. Toník zdvihl pušku s nasazeným bodákem nad hlavu a zajásav bral se po kamenité stráni vzhůru, rychle před námi všemi. My stále různo týmž směrem za ním. „Hoši dohromady!“ velel dobrhaje vrcholu. Napjali jsme všechny síly a stanuly za chvilku při něm. Jásot našich zazněl k nám přes údolí. Nad hlavami našimi černala se ústa dělová, ještě jednou vyletěly z nich blesky, ale už přes nás. „Teď kamarádi ještě druhou polovici našeho podniku. „Za mnou!“ vykřikl Toník a my za ním, po strázném náspu. Dělostřelci pálili do nás z pistolí a z karabin, nemohouce už užívati děl. Několik našich ihned střemhlav řítilo se zpět. Však než opět bylo možno nabiti, zachycovali jsme se za cevy a kola dělová a jeden druhému pomáhajíce stanuli jsme na náspu. Bylo nás méně než vojáků nepřátelských. Nastal krutý, vražedný zápas muže s mužem, někde i s dvěma. Vystřeliyše vrhli jsme se s bodáky na své odpůrce, z nichž už několik skleslo k zemi. Šlo nám hlavně o to, vytisknouti je všechny od děl. Bránili se jako lvové, na koních i pěšky odpírajíce nám, čím kdo mohl. Rychle klesala těla s obou stran; však naše bodáky vítězily; nepřítel odražen od děl couval, když z dáli zaznělo troubení, že mu přichází pomoc. Než v témž okamžení také zadunělí vršík pod námi a rozlétl se jásot našich, kteří vidouce, že jsme nahoře mezi děly nepřátelskými, úprkem hnali se k nám. Přišli dříve, než mohli stihnouti sem nepřátelé a za nimi už hrnuly se z vinic i zahrad nové proudy našich. Boj o nepřátelskou posici byl ukončen, baterie padly do rukou našich a tím rozhodla se velmi důležitá část bitvy u Custozzy v náš prospěch. Nepřátelská jízda, napadena v boku, byla na tom křídle rozprášena nebo potřena. A původce toho vzácného zdaru, Toník Bárta! Setkal jsem se s ním až opět v Benátkách, v nemocnici, kde jsem ležel, maje několik sečných ran do hlavy. Přinesli jej na nosítkách. Vypadal na smrt bledý. Měl na sobě důstojnickou uniformu, prsa ozdobena vysokým řádem. Byl vyznamenán před nepřítelem. Ale obě nohy měl ustřeleny.“

„Výborný hoch!“ zvolal pan Šimon, nazdvihuje se na lůžku, patrně osvěžen vypravováním Josefovým. „To tak zdědil divokost po svém otci, jen že v něm se jevila jiným způsobem.

Dokončení.

Světélka.

§ Schytralý klučina černošský, jak jsem sám viděl, vyzrál nedávno na obchodníka. Přivezl v kočárku malého hošíka dvouletého před krám, řka, že si mladý pán přeje nějaký pomoranč, načež černošek pobízel hošíka aby za to zaplatil pět centů. Hoch se ale bránil, že ne, a chtěl plakati. Černošek ale povídá: On má desíticent a chce pět centů nazpátek. Obchodník podal ditku pět centů do ruky a žádal desíticent. Hoch se ale dal do křiku, že ne a ukazoval černochovi, aby jen dále jel. Držel pomoranč a pětník pevně v rukou a nedal si to vzíti. Marné bylo obchodníka namáhání. Hoch měl pomoranč a pětník a černoch mladý šibalský odvezl jej s rámusem od krámu. Co si na nich měl obchodník vzíti?

E. K.

§ Arcibiskup Purcell slavil minulý týden své 82. narozeniny v uršulinském klášteře u Cincinnati, kde se zdržuje a kde jej obsluhují jeptišky dnem i noci, aby mu ani na okamžik ničeho nescházelo prý. Zpravodaj tamního listu jej nalezl ve velmi pěkném vypadání a při poměrně na jeho stáří dobrém zdraví, s veselým okem, s povidavou hovorností a s obyčejnou přívětivostí ku posvěceným, kteří přišli jej navštíviti a jež častoval arci vínem a zákuskami vybranými od sester poskytnutými. Jeho chuť prý jest stále dobrá a vypadá prý šťasten a spokojen. — Když toto čte pobožný katolický křesťan z těch, kteří mu svěřili své peníze a které o ně okradl, co si asi musí pomysliti o spravedlnosti boží a kněžské? Těch 4,000 vdov a sirotků, které okradl tento posvěcený arcibiskup o čtyři miliony dolarů a zanechal je v bídě největší, připraviv je tak o úspory, na které zakládalo se jejich celé štěstí v životě—ti jistě nežijí tak spokojeně, ale trpí hlad, namáhají se a plačou, proklínají jej — on sedí, baví se se setrami a s kněžími, pije a hoduje, maje nejlepší chuť na světě a nenechaje si stýskati. Či lotr ten posvěcený a arcizloděj nemá ani kus svědomí, že mohl na ty jim okradené tak lehce zapomenouti a na jejich bídu a kletby ani nepomní? A to jest spravedlivé od toho boha, který zloděje velikého odměňuje takto a opuštěných a okradených vdov a sirotků, třeba katolických, si ani nevšímá?

Všechno možno

A.—Tuto jsem četl v časopisu, že nějaký muž měl po tříletém manželství 32 dětí. To jistě musela býti nějaká kuchna a sice hodně tučná!

B.—Jen se neposmívej, nevěrče; u boha a u mormonů jest všecko možné.

I to jest jedno.

Polní kaplan: Pane kaprále bylo mi donešeno, že prý nesmírně klejete; musím vás na to upozorniti, že tím mnoho hřešíte.

Kaprál: Pane polní kazateli, vy se mnoho modlíte a já mnoho kleju, ale žádný z nás při tom nic zlého nemyslí—je to jedno.

Obchodní vzlech.

Kupec: Na mou věru, už tak daleko to došlo s námi v obchodech, že ten kupec, který se nenarodil, může si to počítati za štěstí.

Choulostivá otázka.

A.—Bydlí zde advokát Poctiva?

B.—Poctiva — advokát? Neznám žádného takového.

Pohnútka milosrdenství.

Žebrák: Milý pane, mám tak zlou ženu, že bych vás chtěl prositi, abyste mi z milosrdenství nějakou pomoc byl štědrým.

Pán: A šak bych vám to mohl pomoci?

Žebrák: Kdybyste mi ráčil něco darovati, abych svou litost a zármutek mohl zapíti.

Spolehlivá posluha.

Ke všem všudy, posluho, co pak ješt to za pořádek ve vašem hotelu. Neřekl jsem vám, že mne musíte zbuditi určitě o šesté a ono jest už sedm pryč?

Posluha: I líbějí odpustit, to jsem se musel zmýliti u nich z číslem 13., které mi uložilo, abych jej zbudil určitě o páté. Jinak to býti nemůže.

Urážený žebrák.

Žebrák: Prosím ponížene, mladý pane, o nějaký dáreček pro nebohého slepce.

Panáček: Kliďte se mi odtud! Což ani při jídle nemůže člověk míti pokoj oů té žebravé luzy?

Žebrák: I vy vyblédlý krejčíku, vy myslíte, že když cpete se pečení a máte na nose skřipec, smíte urážeti takhle nebohého slepého?

Rozmanitá chuť hubiček.

Hubička, ta je vám podivné stvoření:
Jedna má chuť rozličnou jako to koření!

Hubička, kterou dá dětátko matince,
chutná jak mandličke, je po ní sladince.

Hubička, kterou muž mu'ovi uděl,
chutná jak vyčí hlá vodička ze zelí.

Hubička, s jakou se pozdraví dívčiny,
chutnává celerem: budí lask-miny.

Hubička ve hře — ta ředikem chutnává,
nestravné zúbavě lahody dodává.

Hubičku, již mi dá matrona na ústa,
chutná jak přestárlá dřevnatá kapusta.

Hubička od báby mívá chuť zázvoru:
po ní se kašel hn.d vyškrábe nahoru.

Hubi'ka děvčátka první — je šafránek:
po ní se rozleje na lících červánek.

Hubička od hezké dívky je skořice:
sladnaká, lechtavá, podrážděí velice.

Hubička, od dívky šaredé chuť nese,
jako křen z Malína: osrdím zatřese,

Hubička, kterou dá koketa pitvorná,
česnek je s cibulí: čpavá a odporná.

Hubička, již si dá párek se bučící,
chutná jak hroznky smíšené s hořčicí.

Hubička, již mi dá milenka v zachvění,
uch! ta je chutnější nade vše koření!

V. V. Bělohrobský.

Náboženská pastva věřících oveček.

Vyňato z kázání pátera Kossuna v St. Louis, Mo.

IX.

Jakby mocná před bohem byla oběť mše sv. , zkusil blíž města Padui jakýsi člověk, který chtěje tajné věci vyzkoumati, s jistým čarodějníkem nočního času ďábla vyvolati se opovážil.

Když tedy v kole stáli, ďáblové s hrozným zvukem a řvaním se dostavili, že pak člověk ten ďáblům odpověděti neuměl, jazyk mu z úst vytrhli a oči vyloupali a svým kalem nacpali. On sice srdečně bezbožnou opovážlivost svou litoval, že pak se z hříchu svého vyznati nemohl, své útočiště k sv. Antonínovi vzal a skrz mnohé dni a noci v klášteře řádu sv. Františka se modlil.

Až jedenkráte při mši svaté, právě když kněz velebnou svátost pozdvihoval, nové oči s dokonalým zrakem nabyl. Sbohl se ktomu zázraku veliký a veliký zástup křesťanů, všichni spolu s ním vroucně se modlili, aby i jazyku účasten býti mohl. A hle! Když při mši sv. tato slova: Beránku boží, jenž snímáš hříchy světa zpívána byla, byl i jazyk dokonalou řeří od boha odbařený, aby totiž z hříchů svých se vyzpovídati mohl a tak jazyk mu zase byl zpět navrácený.

(*Poznámka naše.*)—No, takové zázraky už si nechám líbiti, když v nich jest leč a nesmysl tak tlustě, že musí k tomu potřebovati hovádko dvounohé hodnou nádobu víry a hodný klacek na ubití rozumu, aby tomu mohlo věřiti. Za to pak jest víra jeho zaslužnou a jen takovému, který i takové hlouposti věří, dostane se nebeského království. Toť se rozumí, že musí každý takový věřící dobyteček věřiti na čerta dříve, nežli na boha a na svaté a proto povídá se napřed o všemohoucím a zlém panu čertovi a pak teprvé o pánu bohu, který jest ještě mocnější, nežli všemohoucí čert, ačkoliv nejmocnější ač třeba se od čerta nechal někdy ošidíti, přece jest aspoň hodnější a zasluhuje o jednu svíčičku na oltář více, nežli čert. Toť se rozumí, že jest tento zázrak pravdivý, neb jest udáno i místo, totiž nedaleko města Padui a čas, totiž, když bylo mezi kněžími a křesťany tolik zabedněných nerozumů, že věřili v citování čertů a citovali je, hledíce od nich dostati toho, co jim nechtěl po dobrém ani po zlém dáti pámbů jejich. U nich to bylo hned rozhodnuto. Modlili se o něco k bohu a když ten spal a neslyšel jich, zašli si k čarodějníkovi neb k čarodějnici a žádali to samé na čertu.

Co nejdivnějšího, že čert jim vždycky se zjevil, když jej přiměřenými slovy citovali a dal jim vše, čeho si žádali—to jest oni to tak hloupým lidem povídají. Běda ale takovým, kteří neuměli čerta zase zahnati a s ním mluviti, když jej jednou měli. Tomu našemu hlupákovi k vůli kterému se sv. Antonín namáhal, aby jej uzdravil, čert vytrhl ve zlosti jazyk, vyloupal mu oči a do úst a očních děr mu—brrrrr! Teď se teprvé chlapisko to znovu obrátilo k bohu a ukazovalo, že by mu byl bůh dosti dobrý, kdyby mu to chtěl napraviti zase, co mu čert zlého udělal. Četli se mše, sv. Antonín tu byl jako na zavolání, pomohl, uzdravil, vyčistil zbytky čertovy a bylo zase dobře. Svatá mše, při níž všelijaký hloupý a nemravný člověk dělá v komediantských šatech trochu poklon a obratů, mumlá něco latinského, čemu ani koza nerozumí, ta má tak velikou moc. Proč my o té moci také něco nevíme? Proč se neději dodnes zázraky pomocí mše a sv. Antonína? Dnes by toho bylo zapotřebí ještě více nežli někdy, aby se ti nejhodnější lidé, co jsou nevěrci, obrátili a kněžím se dali zaprášnouti. Jak to kněží omluví? Než oni dovedou překroutiti a vyhnati všechno a blaze tomu, kdo jim věří—ti mu toho jednou as naměří!

Kramplovala vlnu na den narození p. Marie jakási žena na předměstí pařížském, napomenuta pak jsouc, aby od takové hmotné práce na den rodičky boží přestala, zpurně odpověděla: zdaž Marie jiným ženám podobna nebyla? Jak ta slova dořekla ihned hřebeny k rukoum jejím tak přirostly, že na žádný způsob odtrhnuty býti nemohli, od kterýchžto trestu teprv v čtvrtém měsíci dne 3. ledna v kostele sv. Jenovefy po dlouhém pokání sproštěna byla.

(*Poznámka naše.*)—Hleďme, jak jest ta panenka Maria, ta zrzavá židovička, co dovedla sv. Josefa, svého chotě, tak pěkně za nos voditi, na svou svatost hrdá a jak si nechává sobě záležeti, že ji ani sebe poctivější ženu nesmí k sobě porovnati. Dobře se stalo té jakési ženuštině, k čemu pak vědětí její jméno—která bydlela v jednom z pařížských předměstí — co jest komu do toho, v kterém—proč chtěla se co poctivá žena plná hospodyně rovnati k té židovce hezké. A co jest komu do toho, kdy se ten zázrak stal? Což musí každý všechno vědětí? Stalo se to 3. ledna a dost. Zdali před sto roky, neb před tisíci, neb loni, na tom nezáleží, však oni to věřící budou přece věřiti na jisto a čím hloupější zázrak, tím větší zásluha od věření.

V jednom městě byl měšťanosta, který pocestného žebráka mile přijal a když on sobě proti biskupovi toho města Fortunatovi stýskal, že ho z příbytku svého vypudil, dal se měšťan do pomlouvání a řekl: Já vás jako náš nezdvořilý pastýř, z domu nevyženu, večeři a nocleh vám rád popřeji. Žebrák takto se hospodáři odměnil: Syna jeho náhle do rozpálené pece vhodil a umořil. Ten trest na sebe uvedl měšťan proto, že pastýře svého nejdůstojnějšího biskupa kvapně posuzoval, neb žebrák ten byl litý ďábel, kterého nedávno Fortunatus z posedlého vyhnal a proto sv. biskup přetvářeného žebráka zahnal, že jej toliko mámiti, pokoušeti a zahanbiti svou žebrotou mínil.

(*Poznamenání naše.*) — To byl zatrolený žebrák v tom jednom městě—třeba v Průcích, to jest jedno a bylo to tehdy, když žáby nosily čepce a zajíci botky ze vší

kéře. V tom městě byl biskup a ten se jmenoval Fortunat. Ten vyhnal žebráka z domu, neda mu ničehož alnužny a jeden měšťan chuděru žebráka podaroval a při tom pana biskupa pomluvil. Biskupa, kněze neb jejich kuchařku pomlouvat, jest ale takový veliký hřích, že se mu žádný jiný nevyrovná a proto dostal měšťan co proto; žebrák byl ďáblem a měšťanu popadl syna a vhodil jej do rozpálené pece. Biskup toho ďábla nedávno z někoho vyhnal a poznal jej, proto mu nic nedal. Měšťan jej nepoznal, dal mu dobrodiní, a dostal za to odměnu takovou. To jako znamená, že se mají pobožní míti před žebráky na pozoru a když jim na faře nic nedají, že jim také nesmějí dáti a nesmějí si lidé mysleti, že na faře proto žebráka odbudou, že jsou lakomí, ale proto, že v tom žebráku se skrývá něco zlého. O, kněží si znají svou víru a své lidi naučiti a narafičiti, že jest radost je viděti a slyšeti. A všechno jest pravda, co oni povídají: oni se vám na to zadušují.

DOPISY.

Riverside, Iowa.

Milý „Duchu Času“: Vzpomínám si tak často na tebe a přemýšlím co z tebe bude, pakli dále budeš takto psáti stále, kazit velebným pánům obchody jejich, že přijdeš do klatby a všichni tvojí čtenáří s tebou. A co si o tobě musí asi pámbů mysleti, pakli mu totiž už nějaký velebníček na tebe žaloval a pakli on se vůbec o nás a o tebe stará. Tu mi ale napadá, že stojí psáno, že on milivá se všemi svatými velikou radost nad jedním hříšníkem pokání činícím a že jej má raději, nežli všech ostatních 99 spravedlivých. Musí to býti nějaké radosti, když se ten pámbíček kouká s nebeské půdy dolů a vidí ty darebáky, zloděje, vrahy smilné kněze a jeptišky po zločinech jejich dělati pokání, zpovídati se a ku kříži lézti, aby dostalo se jim odpuštění a oni mohli zase dále hřešiti. On se jistě radostí směje, za břicho se popadá a po nebeské podlaze se válí, kdežto ti jeho spravedlivi mu žádnou radost nedělají. Proto také dobře nečil Luter, že co jest do takového člověka, který nemá žádné hříchy. Takového že pámbů si ani nevšimne a že z něho nemůže míti ani žádnou radost. Proto ti velebníci katoličtí i protestantští nechají si na tom záležeti, aby hodně hříchů na sobě namazali, by pak pokáním nimi dělali pámbíčkovi radost.

Když ale my chceme býti počestnými, hodnými a dobrými k lidem i zvířatům, což se o nás pámbů nestará. Nestarejme se tedy také my oň a budeme míti s ním na věky pokoj. To jest to nejmoudřejší, co můžeme učiniti.—Kdy poznají všichni lidé ty vlky v rouše ovčím kteří mezi nimi řádějí? Jak dlouho to bude trvati, nežli se stane člověčenstvo rozumným? — Pozdrav všem čtenářům. F. B.

Z Nové Prahy, Minn.

Milý „Duchu Času“: Páter Cikán s půlpátereem Hovorkou mají už schůzi na založení jeptiškského hampejzu zde odbytou. Umějí na to nalákat osadníky sice, jen že málo který se jim dobrovolně poddá. Říkají, že postavějí ztravní dům pro školní dítky, aby tyto nemusely v zimě choditi domů po škole, když mají daleko a v tom domě že je budou jeptišky hlídati i učiti. Pro stavbu byli jen dva hlasy a ostatní osadníci byli vesměs proti. Když se jeden starý osadník ozval proti stavbě, že má osada ještě dost starého dluhu, k čemu přidělávati nového, byl od dvou sloupů církevních vyhozen a jeden horlivec má i kabát na sobě z té schůze roztrhaný. Když se jeden osadník tázal, kdo že bude ty jetišky živiti, odpověděl Cikán, že si vydělají samy; budou učiti. Mnoholi jich bude, neví se ještě, ale našemu zamilovanému Cikánovi by sotva postačil harém tureckého bimbaše s třemi ocasy. Což už se nabažil těch svých zpěváček? Vždyť na faře ještě drží šindyky. Než on má peněz dosti, vede se mu po pansku, proč by si nepřál té boží radosti. Však ony to ubohé ovečky zaplatějí jistě. On béře od oddavek $10 až $15 a za jednu z posledních neděl, vlastně jen tak asi za hodinu vydělal $95. Není to na něho a na harém dosti?

Až tu budou ty jeptišky, bude půlpáter Hovorka profesorem, čili profesórem. Už v poslední schůzi jmenovaného žádal za přídavek ku svému služnému. Teď má ročně $65, svobodný byt a dříví. Za to prý dál nemůže učiti, prý by mohl dostati jinde lepší místo, atd.—Tu ale chyt kusého za ocas. Se všech stran bylo voláno, jen aby šel, že ho zde není třeba, že tu beztoho nadělal jen různic. Kdo ale nešel a nepůjde, jest půlpáter Hovorka, dokud nedostane vyhazov. Kdyby mu ho ale osadníci směli dáti. Oni totiž vypovědětí jej nemohou bez vůle kněze a tak na sebe upletli karabáč, který je tlačí. Až jej budou chtít rozpletat, nepůjde to.

Tak to mají ti věřící zavedeno mezi sebou i zde ve svobodné zemi. Že nemají žádného krále ani císaře, žádné světské karabáčníky, dělají si je ze svých kněží, vlastně nechávají se jimi ukovati do otroctví. Presidenta, guvernéra a všechny úřadníky můžeme shoditi a jiné si zvoliti, když se nám ti staří nelíbí aneb nedělají dobrotu, ale kněze a kantora, když jsou nám protivní, nemůžem se zbýti. K tomu vede svatá církev a každý soudný může poznati, jak daleko to s námi může dojíti, pakli budeme dále takto kráčeti.

To karabáčování malých i velkých od pátera Cikána se už mnohým počíná nelíbiti a oni na to pomýšlejí, aby se nechali od kostela odepsati, že by brzy byli na majetku i na duchu i na svobodě zničeni. Hnedle bude z naší obce kriminál pro věřící i svobodomyslné, nechají-li občané naši od kněze a pohunka si vše líbit.

Dne 13. února karabáčoval páter Cikán školní dítky za to, že šly se dívat na maškarní průvod. Sám se tomlá celé noci ten mravokárce a toť se rozumí, že nikoliv s růžencem. Každou hodinu v noci už byl vidín a poznán a takové cikánování posvěceného tuláka se těm věřícím nelíbí. Pakli tento zkažený kněz neudělá z věřících našich nevěrce, nevím kdo je bude moci napraviti.

Novopražan.

Niobrara, Neb. dne 25. února.

Ctěný „Duchu Času!“ — Náš veliký Karel Havlíček Borovský psal jednou o pochybovatelích u věci národní: Kdo na světě něco velikého provésti chce, musí míti zásadu, že jest všechno možné! Kdyby tu naši stateční mužové, kteří na počátku tohoto století takřka již pochovaný národ český křísiti počali, místo práce byli přichytili se pochybování, nebyli bychom tam, kde jsme nyní, kde se o nás již nikdo nedomýšlí, že zahyneme v němectví. Veliká tato pravda byla již velmi mnoho, jak dějinami minulých věků tak i událostmi přítomného času dovozena. Za důkaz v první řadě stojíť nám vlády světská a duchovní; tato poslední pak se zvláště vyznamenala ve svém gustu, neb zásada její velmi známá ve veřejnosti zněla pobídkou a rozkazem: Kdo se nechceš v samospasitelném lůně našem jednomyslně v náhledech našich smířiti a souhlasiti, ten vydej život svůj pro smír celku, aneb odvolej a litуj provinění svého! Vůli měla hroznou a možnost dalekosáhlou, neboť ničeho se neštítila ani nestrachovala. Proč by se strachovala, aneb čeho obávala? K čemu a opět proč? Vždyť sami velcí panovníci světa se chvěli a třásli před pouhým zahrozením z mocného Vatikánu! Tenkráte vskutku vládli v Římě církevní Jovišové, rozesílajíce své sršící blesky vzteku daleko široko. A proč by ne? Ferdinand I., císař rakouský, vyslovil se, že dříve odpočinouti nechce až celá ta nová sekta vyhlazena bude; byť z toho i sám žebrati měl. Taková psovská oddanost a obětavost se nenalezá ani v nynějším čase pro největší dobro a lidumilný skutek, byť jí i hledal pod nejvíce sálajícími paprsky slunce obětavosti. Který Vanderbilt, Gould, Scott a neb jiný milionář přítomné doby prohlásí, že neustoupí ani o krok v konkurenci svému soku, byť by i s žebráckou boulí se shledati měl, co jediného jeho družkou? Kde je který z těch vlastenců a lidumilů? Když taková odhodlanost a obětavost vládla v mysli vladařův, jaké tedy nadšení a úcta byly mezi sprostými věřícími! Kdo se odvážil popírati o jistotě věřícího lidu, že papež jest čtvrtou osobou v božství, že s pánem bohem musí rozpravěti? My sobě tu sprostotu a temnost oněch věků nedovedeme nějakými rysy představiti, neb tehdy nestávalo ničeho nemožného v ohledu vynalezavosti potlačovatelů svobody, práva a přesvědčení náboženského a politického. Věrný obraz se nám představuje z posledního okamžiku našeho mučenníka pro pravdu nesmrtelného mistra Jana z Husince, když stará bába přinášela několik polínek dříví k jeho upálení pro větší čest boží. O sancta simplicitas!

Jos. Holeček.

Montgomery, Minn., 26. února 1882.

Milý „Duchu Času!“ — Jest již na čase, bych tě seznámil s páterem Přibylem, farářem z Veselí, který sem přistěhuje, pokud se nedostaví kostel zde; pak bude chtít aby mu vystavěli zde faru. Minulého roku v měsíci červnu ptal se, mnoho-li je zde nevěrců, *že s nimi bude brzo hotov.* Žádný si toho nepovšimnul a nechal pátera Přibyla s pokojem, já ale měl to potěšení se s ním úzce sejíti, byv požádán od mého souseda, bych mrtvolu jeho chlapce a kněze dovezl na hřbitov. Syn vezl rakev a já asi za dvě hodiny pátera Přibyla. Sotva že sednul do vozu a já opratě do ruky, již mně oslovil: Já slyšel, že odbíráte Ducha Času. Pravím že ano. To byste neměl dělat, co se člověku nelíbí, to by neměl čísti. Já mu odpověděl že se mi to líbí. Berte raději nějaké knihy. Hm, knihy to nenahradí, co mi přináší Duch Času. O to je něco jiného, vy jste jiného smýšlení. Odpovím ano; na to jsme dohonili dva lidi, já zastavil a řekl jim, aby přisedli a tu přestal náš hovor, poněvadž to byli tvrdí věřící a on nechtěl o něčem podobném před nimi mluviti. Pohřeb odbyl jednoduchý, ale zaplatit si nechal dvojnásobně; mysílím tak v duchu: tři dolary, ty chuďase, dát mu musíš a co bys řekl „D. Č.“? On musel mu dáti sedm dolarů, ani nebral ohled na druhé dítě, že je mrzák, když mu ho okázali. To jest ten bůh láska, kterého kněží nevěří, lásky nemají a pravdu lidem nepovídají. Na zpáteční cestě rozpředl se mezi námi jiný rozhovor, až jsem já přišel na Karla Vinařického, ptal jsem se ho, zdali o něm něco ví. Že docela nic, zněla odpověď. Vyobrazil jsem mu ho a jeho svobodomyslné kázání, náhledy, lásku k chudým a lásku k dítkám ve školách. Na to ani neodpověl, poněvadž takový kněžourek zde vyučený o takových velkých našich mužích nic neví, jen jak má lidi klamat a balamutit, tak jak sám z toho semeniště zbalamucený vyšel a pak řekne: já s těmi nevěrci budu brzy hotov! Sám učí jeho věřící tu pravou nevěru a pravdu zavrhuje. Milý „Duchu Času“, já ti mohu říci, že on s námi tak brzo hotov nebude a doufám, že i u těch nejtvrdších nic nesvede, poněvadž i ti si z jeho kázání smích dělají: neumí-li lepší, tak aby přestal. Tak jak kázal v neděli 12. února: byla kdesi schůze děvčat a byl přítomen jeden nevěrec a byl tázán, co bylo dříve, vejce neb slepice a nevěrec že se rozmýšlel a řekl, že vejce; hádanku ale nerozluštil. Kdyby nebylo kohouta, že by nebylo slepice, to si nechal pro sebe. Pak jedna paní že řekla tomu nevěrci že ona má doma dva nevěrce, kočku a psa, že oni také nevěří, ale že si to nechají pro sebe. Nahlédni, „Duchu Času“ na tu kněžskou mravouku. Jest to slmě nerestí, jež jejich věřícím podávají a oni ještě řeknou: dejž to nebeský pámbů! Jak ta kočka a ten pes si to nechávají pro sebe, tak i páter Přibyl si nechává to pravé učení Kristovo pro sebe a hlásá samou nevěru a humbug, ale co mu po tom, vždyť by mu to tolik nevyneslo, tak jako když pravdu na rub obrátí.

Tvrdý nevěrec V. L.

Nová Praha, Minn.

Milý Duchu Času! — Jak tí známo z dopisu dne 8. února, ohlásil Cikán svým ovečkám sbírku na 12. toho měsíce v kostele s kazatelny; hřímal, aby hodně dávali a nechoe maličkých přijíti ke mně, atd. Šel k sedláři a koupil žilu či karabáč, hodlící se k mrskání koní neb psů, a darował ji půlpáterovi Hovorkovi, katolickému učiteli, by ji upotřebil ve škole místo metly, což tento s pobožným „ksichtem“ pokorně přijal a jak náleží ji používá. Však upotřebí-li žilu tu posvěcenou hnát páně Cikánův, hned se ukážou zjevné účinky křesťanské lásky. Po maškarním plesu měli děti katolické školy ruce samý modrý pruh.— Rodiče se totiž domnívali, že možno těm dospělejším potřáti té nevinné radosti podívati se totiž asi hodinku na maškary. Ale běda nevinným dítkám Po masopustě přišel do školy Petr Arbuez (inkvisitor) v podobě pastuchy Cikána a nastal strašný soudný den. Dítky musely pověsit jedno na druhé a žila v ruce surovce Cikána dělala divy. Jedno děvčátko, sirotek, má již třetí den ruce krví zalité a otekle. Před párma dny zavítal do Prahy páter Plut, vikář ze Shakopee, a zašel též do zmíněné školy (učitel ve škole nebyl). Spatřiv zminěnou žilu, ptal se dětí, nač by tam byla. Děti řekly, že jsou jí bity. Tento udiven pravil: Toť nemožnost! Dítky stojí na svém že ano. Dítky, praví páter Plut, děvčátka přece jí bita nebyla? Všickni zněla odpověď. Aby se lépe přesvědčil pravil: Kdo jste byl bit tou žilou, zvedněte ruku. Byl ale strašně překvapen, neb děti do jednoho ruce zvedaly.

Odcházeje p. Plut slíbil dětem, že více žilou biti nebudou a žila vskutku ze školy zmizela. Však ne na dlouho, pušt prý přinášt lidem utrpení a pastucha Cikán přines dětem žilu zas, jižto masopustním provinilcům řádnou exekuci

Český smírčí soudí E. A. Fišer.

Edward A. Fišer, jenž byl ustanoven nedávno za prvního smířčího soudce v Chicagu a otevřel nám tak dráhu, abychom si na tom místě udrželi pro vždy jednoho schopného Čecha, narodil se nedaleko od Prahy v Čechách 18 května 1847. Rodiče jej od mládí opatřili vychovatelem a učitelem domácím, který jej připravil tak dalece, že jsa 10 roků stár, byl přijat na gymnasium v Mladé Boleslavi pod piaristy, pak přestoupil do Králové Hradce a konečně když spozorovali u něho zvláštní vlohy pro obchod, poslali jej do obchodní školy do Prahy, kterou prošel s výborným úspěchem. Vystoupiv ze školy nalezl ve velkém domě obchodním místo kněhvedoucího v Praze pro sebe a výhradní dozor značného vybírání a dopisování. To jej přivedlo do styku s právníky a soudy a tu se stalo, že jeho zalíbení na právech se vyvinulo.

Bedlivé jeho plnění povinnosti mělo nepříznivý účinek na jeho zrak, tak že mu musel konečně lékař zapovědět, chce-li si udržeti zrak, aby zůstával v povolání tom, nýbrž odporučil mu venkov a zdržení se prací pro oči namahavých; to bylo 1865. Téhož roku vzdor všemu protivení se příbuzných a přátel odplul do Ameriky a stal se zákopníkem usazení zde rodiny Fišerovy, která později jej následovala ecla. Zdržev se krátko v N. Yorku, jel na západ a usadil se v Chicago. Nejprvé si obstaral naučení se jazyku zemskému, a brál hodiny od jednoho učitele, načež vstoupil do obchodní koleje Bryant a Stratton, kde během tří měsíců pro-vedl běh, který obyčejně trvá tři roky a dostal své diploma.

Na to pracoval u několika největších obchodníků zdejšího města po sobě, postupuje od nejnižší služby k vyšší a zodpovědnější, až konečně dostal místo cestovatele, kteréž mu podalo příležitosti poznati a studovati zemi i lidi. Cestoval po celé čtyry roky po celém Soustátí až k Tichomoří.

Když byl veliký oheň chicagský zničil téměř jeho zaměstnavatele, přestal pracovati pro něj, opustil dráhu, bylo trpěti, že na to tak snadno nezapomenou. To má být jako křesťanská láska? Je-li člověk v stavu páchat podobné brutálnosti z lásky, což možno od něho očekávat v hněvu? Na to si odpověz jak kdo můžeš, já pomlčím.

— —

kterou tak dlouho byl kráčel a otevřel českou lékárnu na ulici Halsted, nedaleko 12. na jaře 1872, kde pomocí vzdělaného lékárníka a svého bratra, nyní dra. G. Fišera, prospíval zdárně. Na podzim ale prodal obchod ten a věnoval se studiu práv s jedním znamenitějším právníkem a navštěvoval právní kolej Union po dva roky pod nejlepšími profesory, tak že v létě 1875 dostal své diploma jsa jeden z prvních své třídy.

Tu zadal za dvoje povolení, a sice jedno k vrchnímu soudu státu za povolení k hájení před soudy, a druhé k okresnímu písaři tohoto okresu za dovolení k ženění. Dostal obě a podzimek 1875 spatřil jej co nově usazeného a ženatého právníka českého s úřadovnou na Dearborn ulici. Co takový hleděl slouřiti obecnosti s dobrým úspěchem až do té doby, kdy guvernér S. M. Cullom jej jmenoval pro stolici smířčího soudce západní strany města Chicago dne 28. ledna 1882.

Dobré sémě.

Maminka se vrátila s pětiletým děvčátkem od lékaře. Trvalo to dlouho, než se dalo dítě pohnouti, aby se odebralo k „panu doktorovi", který mu kdysi v krčku šťoural a velikou bolest způsobil. Dnes se tam s ním matka konečně dostala. Druhého a třetího dne potom žádalo děvče maminku, aby šla s ním zase k tomu panu doktorovi. Dlouho to z dítěte nechtělo co se jít k na jednou u lékaře zalíbilo. Posléze svěřilo se služce. „Víš", pravil nadějný dorost krásné pleti, „když on mně—pan doktor—říká—slečinko!"

Kdo chce něco pěkného?

Který svobodář chce míti krásný rozumný obraz, ať si koupí dnešní „Puck," č. 285, který jest u všech knihkupců a novinářů k dostání za 10 centů, anglicky neb německy, a v něm nalezne hlavní obraz s podpisem „Rozum proti rozumu," který stojí za dolar těm, kdo mu rozumí. Vidětí tu boj smečky tmářů proti jasnu slunce a spůsob, jakým kněžská rota vede své ovečky k spasení.

JEDNATELOVÉ se hledají pro jedině velkou ocelorytou podobizu GARFIELDA, která jest rytá v určitých bodech dle fotografie schválené pí Garfieldovou. Krásná práce umělá. Žádná konkurence. Velkost 18x24. Pošlete pro cirkulář a zvláštní cenu.
The Henry Bill Publishing Co., Norwich Conn.

„DUCH ČASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

DUCH ČASU

NEDĚLNÍ LIST SVORNOSTI.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 19. BŘEZNA, 1882. ČÍSLO 30.

Prof. Lad. Klácel

zemřel dne 17. března ráno o 10. hodině v Belle Plaine, Iowa, v stáří 74 roků mezi svými věrnými a milými tiše a klidně po dvoutýdní nemoci své.

Osvojeci, kteří v srdcích svých vděčíte svému učiteli a prvnímu svému bratru tak mnohé sémě zdárné kličící a k svobodě i blaženosti vás vedoucí, patříe, jak předešel vás poslušen zákonům nezměnitelným, aby odevzdal vše, co měl, všemumíru, by z prvků hmotných jemu pro život svěřovaných nové zase tvořila příroda-matka tvary. Chudý se narodil, chudý zemřel, a co po něm zůstává, jest přece velká dobytost jeho píle, horlivosti, snahy životní, po hledání pravdy a šíření, ani jí mezi krajany a všemi lidmi. Nezapomenutelné stalo se nám zvláště v Americe ku svobodě ducha se hlásícím jeho jméno pro jeho učnost, upřímnost, horlivost a neúnavnost v hlásání poznaného dobra, lady a blaha. Nepřejte a nenáviďte, ale sémě jeho učení v srdcích pěstujte, aby přineslo ovoce hojné a šířte jeho čest a lásku k němu dál a dále, aby s těmi šířilo se poznávání pravdy a pravé blaženosti vesměrné.

Nezemřel učitel náš, ale spí, odpočívá po práci a boji a duch jeho nadále bude žíti se všemi dobrými a jeho obcování hodnými.

GIORDANO BRUNO.

Fr. „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Bruno ve Wittenbergu. 1586—1588.

VIII.

Nestálý ale duch Bruna nesnesl na dlouho připoutání na jedno místo. Od delší doby v jeho snaze po procestování Evropy stále a stále mu vysvitala Italie, co země, která nejvíce světla potřebuje a již co vlasti své jest nejvíce svého přičinění povinen. Zde, v tom hnízdě draka, jednalo se o to rozšlapati jeho plémě a uzavříti mocnou rukou zdroj, z něhož se fine pramen hlouposti a potlačování duševního pro všechen evropský lid. Ostatně vábil jej čistý a krásný vzduch italský a ta klasická vzornáh půda, která vzdor zotročení katolického zde přece se zachovává! Jeho nadšený duch netázal se rozumu a opatrnosti, kterýmiž byl varován, aby se do vlasti své navrací. Moudrost musela mu ve vlasti jeho přinésti smrť.

Duch Giordanův nebál se ani smrti pro pravdu a kdyby i na jisto byl věděl, že mučenictví nenjde, nebyl by na dlouho mohl od vlasti své vzdálen zůstati. Ve Wittenbergu odpočíval už po dva roky a nehodlal zde na déle zůstávati, neboť poznal německého ducha, že ještě není k tomu schopen, aby prolomil poslední okovy a mříže, které jej od poznání pravdy a zákonů přírody dělí. Ona neuřitečná duchovní válka, která zuřila tehdy v německých zemích o každé slovo a každou písmenu písma, zdali ten neb jiný nesmysl jest v tom skryt, nemohl baviti vzdělaného a osvojeného ducha jeho a unavoval jej v jeho letu.

Bruno loučil se od všech shromážděných profesorů Wittenbergu slavnostní řeči, děkuje jim za jejich přijetí ho a hostění. Pak slíbil, že z vděčnosti jim přednese ještě zvláštní řeč, na kterouž všichni s napnutostí čekali. Mluvil tedy:

„Jedná se mi o to, učení a počestní pánové, abych vzal v ochranu a přivedl ku cti nebožáka jednoho zneuznaného, jejž každý pomlouvá, každý nenávidí, jehož se každý bojí, každý jej hledá tam, kde není a nevidí jej tam, kde zřejmě se nalezá. Hádáte asi, koho míním, ale sotva to pravé jméno vám napadne, poněvadž i vy máte za to, že je vzdálen od vás, kdežto on se nalezá mezi vámi. Neníním nikoho jiného, nežli čerta samého. Čertá? tážete se v udivení. Belzebuba, krále ďáblů? Jej samého? Ano. Či není on dokonalejším, nežli každý z vás, když s lidskou podobou spojuje roh býčí a kopyto koně? Či není mocnější vás, ani se ho bojíte a své duše nebohé a třesoucí před ním skrýváte? Jako zpěv siren je jeho volání, sladké a svůdné a vy samy nedovedete ze sebe odporovati jemu. V Římě používá se proti němu vykuřování modravými obláčky; radíte jeden druhému tělesnou zdrženlivost a střízlivé modlení. Nikomu se ještě nepodařilo poraziti důvody ďáblovy protidůvody rozumnými, ale jen surové kříže proti němu staví a pak se vám vypravuje, že před nimi utíká, jich se děsí. Jest známo, že mocní tohoto světa před maličkostmi jeví veliký strach, jako slon před hrochtáním vepříků, lev před kokrháním kohouta. Ďábla, tohoto Achila, chcete zraniti na jeho patě, poněvadž prý jej jeho babička zapomenula patou ve Styxu omočiti. Než střežte se, neb v jedné z posledních nocí, když při měsíčku jsem seděl u vína, zjevil se mi a vyprávěl, že už se kříže nebojí a že modlení a říkání nad nim už moci nemá. Otužil se proti tomu studováním filosofie a věřící prý jej nebudou teď už moci ničím zahnati. Ba i vy, nebožáci propadli jste mu už sami. Či nejste vy učiteleli moudrosti? Či nezvedá se v tomto posvátném městě universita? Či neroztahuje se zde nadutý rozum lidský i v duchovních věcech, chtěje všechno vyzkoumati a vyzvěděti lépe, nežli to samo zjevení podává lidstvu? Čemu ale jest tento ďábel bližším, nežli lidskému rozumu? Kam se ohlédnu, všude vidím spolky s čertem, podepsané černým inkoustem a spečetěné červenou krví.

Tamto pyšně vykračuje si učenec právnický a zkoumá staré pohanské knihy Řeků a Římanů, postihaje jejich rozum v nich složený. On jest ve spolku s čertem, když sedí nad starými těmi kněhami a čerpá z nich moudrosti. Kdyby to byl pobožný právní učenec, spokojil by se s právy obsaženými v starém zákonu, se zákonem Mojžíšovým a s proroky i s evanděliemi. Kdyby to byl pobožný právník, bral by oko za oko a zub za zub; nastavil by druhou tvář, kdyby mu na jednu někdo fanuru vylepil; přidal by plášť svůj tomu, který mu ukradl sukni; prohlásil by přísahu za zlopověstný lidský neb ďábelský vynález; zapověděl by knižatům najímati vojsko a prolévati krev lidskou proti zřejmému slovu božímu.

Tuto opět vidíte magistra umění lékařského spěchati k nemocnému člověku, poučěti mu žilou, dávati mu pilulky k užívání a nápoje hojivé k pití, ba i poraněné údy zavazovati mu a chrániti. Jemu po boku běží čert, jenž mu takové všeliké prostředky do ucha šepce. Kdyby to byl pobožný lékař, odříkával by na místo toho modlitby, předčítal by nemocnému slovo boží z písma, spoléhal by se na pomoc páně, jenž nenechá přece ani vlasu skřiviti na žádném člověku bez své vůle a nenechá ani vrabce se střechy spadnouti, tím méně člověka zbytečně zemříti.

Hle jak tamto celé noci dřepí nad starým pohanským Homerem a jeho zpěvy neznabožskými a jak mezi nebohý nevinný lid rozšiřují staré pohanské písemnictví v příkladech! Jak to jejich péro škrábe a skřípe na papíře trpělivém a jest viděti, že je dráp ďáblův postrkuje a popohání.

Za tiché noci, neopovažuje se nižádný pobožný podívati se na oblohu, aneb snad jíti na hvězdárnu a pozorovati běh nebeských těl, kteráž až křiklavě ničí celé hvězdářské známosti ducha svatého v písmě. Kopernik jen pomocí čertovského umění patřil na to, jak se země pohybuje okolo slunce a jak velebné slunce stojí a pozvedl se opovážlivě nad muže božího Josua. Mně samému ďábel ten šepotal do ucha, že Aristotelova věrouka jest nepravou a že stává světů do nekonečna.

A tak jest dvojnásobné zjevení boha pána se všech stran zjeveními čertovými obklíčeno a do nejtemnější noci ponořil on ty filosofy, kteří staví pozemské věci nad nebeské, a opovažují se v drzosti své stáhnouti závoj s pravdy věčné. Živy jejich podivuhodně otužil a naocelil, že při spatření čisté božské pravdy neklesají jako bleskem sklácení, nýbrž blaženější, nežli Semele při podívání se na Joviše, stojíce pevně a přímo s vysokým čelem.

Nuže, vy bohoslovci, zachraňte, zachraňte ten svět ďáblem zachvácený, neboť vy jste ještě ti jediní, kteří v nevinnosti své žijete, vědám přísné mlčení ukládáte, jakmile se tyto opovažují postaviti se proti slovu božímu.

Avšak už vidím, co prorok do budoucnosti, a s hrůzou pozoruji, jak zasvěcujete to nejhorší a nejzhoubnější manželství, spojující biblické knihy s vědami a tu netrpělivou a vadivou babu, theologii, s vážným a silným mužem filosofie, nevěduce, že když chcete theologii život nastavovati, musíte dříve filosofii žíly podřezati. Slyším v budoucnosti daleké svět jásati, že se toto manželství konečně přece rozloučilo; bohosloví scvrklo se na pidimužíčka, který zalízá do polosesuté staré budovy, aby se zachránil před ostře vanoucími větry na venku; neboť jednoho rána krásného spadl všechen s theologie čvt a připadl filosofii: totiž zeměznalectví, dějiny a jazykoslovi. Nyní teprvé jest znáti její vrásky a její největší a nejoddanější přátelé poznávají, jak se sestarala a sešla věkem, kdežto filosofie roste rok od roku, odívá se v hvězdnatý veliký plášť a jim zakrývá celé člověčenstvo a jeho školy.

Abyste takové bídě na zemi předešli a zabránili, velectění a počestní pánové, nezbývá vám nic jiného, nežli abyste se spojili s čertem, jako jsem to učinil já.

—Pokračování.—

Jízda na ples.

Od Ferd. Schulze.

—Dokončení.—

A Rozka, ubožák ta se zblázní radostí, až uslyší co velikého a slavného její syn ve světě provedl!“ pravil Vojtěch, na němž bylo vidět, že by nejraději té chvíle se byl rozběhl do Chvalina, jen aby ji mohl první vypravovati, co pán udivení právě byl slyšel.

„Škoda, že ji nemohli potěšiti tou zprávou sám“, ujal se dále slova Josef. „Shlednuv mně, přál si, aby jej položili vedle mne. Vzchopil jsem se s postele a se zvláštní hrdostí nad jeho vyznamenáním salutoval jsem před ním. Posud pokládám za svůj nejkrásnější vojenský čin, že jsem tenkráte s ním hnal útokem na piemontské baterie.... Podal mi ruku; byla jako led. Ztratil mnoho krve, než jej na bojišti našli a než mu pak obvázali rány. Viděl jsem hned, že sotva několik dní vydrží. Vyžádal jsem si u lékařův, že v noci budu sám u něho hlídati. Spozoroval jsem, že jej to těší. Druhého dne rychle mizely jeho síly; k večeru obcházely jej časté mrákoty. Osvěžující léky neprospívaly u něho. Kdykoliv procítil ze mdloby, jen se mně tázal, spějí-li už všichni, že nemůže zemříti pokud mi něco nesvěří. Vida krapně zanikati jeho životní sílu, prosil jsem, aby k nám do toho kouta dlouhé síně nikdo nechodil a ujistil jsem jej, že všichni usnuli. Tvář jeho se poněkud vzrušila. Ujal mně za ruku a slabým, mdlobami často přerývaným hlasem šeptal: „Mám, nevím kde — ale nejspíše v Čechách—matku.—Otec jí velice ublížil. — Nepamatuju se na ni — než asi od šestého roku. — Stále plakala. — Už jsme nebyli v Čechách—ale v jižních Uhrách—kam otec matku se mnou zavlekl—jak později jsem od něho se dověděl—z nesmírné žárlivosti.—Pracovali jsme na dráhách —na řekách — měli jsme hlad a velikou bídu. — Otec s matkou často se hádali.—On jí vyčítal—že je všim vinna.—Ona pak ještě více plakala.—Pamatuju se, že—jednou v bouřlivé, deštivé noci—otec—jmenoval se František Bárta — — mně vsadil do nůše—a nesl mně na zádech—šlo to samým lesem—myslil jsem, že—matka jde s námi.—Ráno ležel jsem — na kraji lesa v trávě — — vedle otec — — matka s námi nebyla. — — Dal jsem se do pláče.—Otec mi pohrozil, že mně hodí do vody—nebudu-li mlčeť.—Měli jsme hlad. — — On mně nesl v náši dále—a žebral. — Tak to trvalo několik neděl—až — — jsme se dostali do — — Terstu.—Tam otec dostal — — zase — práci — na hrázích.— — Dvanáct let jsme tak žili — — už jsem pracoval s ním.— — Tu počal býti velmi smutný—nepromluvil někdy kolik dní—ani slova.—Jednou večer — — přisedl ke mně—podal mi v plátně zabalené pouzdro z černé kůže — — — v něm zlatý peníz — — na červené hedbávné šňůrce. — — Tato památka—pravil mi — — živila ve mně lnčv — — — odevzdávám ti ji — — vrať se do Čech — — vyhledej svou matku — — a vyřiď jí — že ji pro — — boha — prosím—aby mi odpustila—že jsem jí tak hrozně— — ublížil.—Objal mně a já brzy usnul—unaven denním namáháním. — — Ráno— jest tomu teď právě — — pět let — — naši rybáři—otcovu—mrtvolu na břehu.—Chystal jsem se do Čech — — ale bez peněz—nebylo možno.— Tu válka—mi přišla vhod. — — Vstoupil jsem—do vašeho — — pluku — — doufaje — že buď najdu brzkou smrt—nebo se vrátím—s nim—do Čech.—V hadrech jsem —tam nechtěl—přijíti.—Už se tam nedostanu — — — v mé torbě nalezneš — — ono kožené pouzdro—najdeš-li ho otce — a srdečný — — pozdrav — — od jejího umírajícího—syna.— Matka moje—se—jme—nu—je—.“ —Umlkl, oči se zavřely, už nepromluvil. Za čtvrt hodiny srdce jeho ustálo biti. Pochovali hrdinu s velikou vojenskou slávou. Z jeho pozůstalosti byla mi vydána tato památka, která konečně po několikaletém marném pátrání se dostala na právě místo.“

Josef podal zlatý peníz panu Šimonovi. Ten jej přijal do chvějících se rukou a zarosenýma očima naň dlouho patřil. Posvítili mu z blízka.

„Jest to pravda!“ zvolal v mocném pohnutí duchovním. „To jest ten peníz, jejž jsem před třiceti lety Rozce upjal kolem krku. Ubozí lidé, všichni tři: matka, otec i syn!“

„Kde ona chuďas by se byla dohledala tenkráte svého Francka, jenž i s dítětem od ní v Uhrách prchl, zůstaviv ji v největší nouzi ano v zoufalství!“ připomínal Vojtěch. „Tenkráte po dlouhém bloudění dožebrala se opět do Chvalína a milostpán dal ji na rok k panu děkanovi do kuchyně, aby pak mohla býti u něho samého za hospodyni....“

Rozmlouvali dlouho. Z přední části budovy zaznívala sem tichem nočním taneční hudba. Pan Šimon při zvucích jejich brzy usnul.

Vojtěch odešel ke koním. Josef ještě přiložil do kamen, zhasil světlo a ulehl si podle postele páně Šimonovy na zem, vojenský plášť svinutý pod hlavou.

VII.

Na zejtří časně ráno dal pan Šimon zavolati hostinského.

„Rád bych zaplatil, napište účet.“

„Bože, vždyť milostpán u nás neudělal ani za krejcar útraty. A milostpán měl přece aspoň na chvilku přijíti do sálu. Bylo plno, místnosti nestačily, celé město se sešlo. Všichni se těšili, že uvidí milostpána.“

„Jen vezměte honem křídu a počítejte!“ nařizoval pan Šimon hostinskému, který se točil vesele po pokoji. Udělal znamenitý obchod dnes v noci; kuchyň a sklep jsou úplně prázdny. „Spočítejte všechno, co tu na mísách a v láhvích dosud zůstalo; Josef vám také poví, co jsme snědli. Myslete si, že jste nám to dodal sám. Zaplatím vám to. Dříví si také počítejte....“

Hostinský nevěřil vlastnímu sluchu. Takového hosta ještě jaktěživ neměl pod svou střechou.

Za chvíli houpal se u prostřed náměstí v kolenou ještě dlouho za odjíždějícím kočárem — — — — — — — — — — — —

Byl právě den svátého Šimona.

Paní Rozalie čekala pana Kosteckého se snídaní, jak byl poručil. Mimo to postavila na stůl láhev vína a čerstvé suchary.

Nescházelo mnoho do oběda, když přijely z plesu. Sestoupiv z kočáru, pan Šimon podal paní Rozarii ruku a dal se od ní dovésti nahoru až do svého denního pokoje. Usmál se, když spatřil na stole láhev vína, těšilo jej, že nezapomněla na jeho svátek.

„Josefe, vezmi tuto láhev a pět skleniček za námi do parádního pokoje. Zavolej Vojtěcha a správce a přijďte všichni tři za námi.“

Paní Rozalie, k vůli pánovu svátku ve svém nejpěknějším šatě, nevěděla, co se děje. Pomáhala panu Šimonu svléknati kožich, rozvázala mu pod bradou uzel, jímž na cestu připjal si výdrovku a chtěla odejíti.

„Počkej chvilku," zval ji měkkým, jaksi chvějícím se hlasem.

V tom vkročili do pokoje správce, Josef s láhví vína a za ním Vojtěch nesa tácek s pěti vinnými skleničkami.

„Zatím nalij, Josefe", pravil pan Šimon, hledaje cosi v nejhlubším oddělení staré skříně. Vyňal obdélnou škatulku, položil na stůl a otevřel. Byl v ní snůpek obilí, svázaný proutkem rozmarinu a ozdobený mašlemi.

Paní Rozalie bolestně vzdychla a zastřela sobě obě ma dlaněma tvář.

Pan Šimon vyndal z kapsy černé složené pouzdro, položil vedle škatulky na stůl, otevřel a vzdvihl za šňůrku veliký zlatý peníz.

„Rozko!" pravil, hledě zakrýti své hluboké pohnutí.

„Podivej se, co ti neseme z plesu."

Výkřik bolesti a úžasu rozlehl se prostranným pokojem. Paní Rozalie chytila se za hlavu a byla by se zvrátila, kdyby pan Šimon ji nebyl pojal do náruče.

Připal ji ten peníz podruhé kolem krku.

„Nelekej se; smrt všechno vyrovnala a smířila. Jsi už dávno vdovou a od této chvíle mou—ženou!"....

Skákání snoubenců i svědků naplnilo parádní komnatu Chvalinského zámku. Svátek páně Šimonův slav se tenkrát poněkud jinak, než obvykle.

Na zejtří musil správce do města, netoliko daně platiti ale i vyplatiti Josefa z vojny. Paní Rozalie nechtěla se od něho odloučiti; musilť ji vypravovati o Toníčkovi, že neměla nikdy dosti.... I pan Šimon si jej velice zamiloval, pokládaje jej za člena rodiny....

Svědomí novomanželův si odlehčilo a bylo úplně čisté.

Paní Rozalie pěstovala zimní mouchy až do smrti s opravdovou vděčností. Pan Šimon jí v tom pomáhal.

„Salvation Army."

Příspěvek k dějinám sektářství od F. B.

Sekta „salvation Army" jest sice nejmladším, za to však nejsilnějším výstřelkem Methodismu v Anglii a dostoupil již věru toho vývoje, že zasluhují dějiny jeho objektivního posouzení. Všude obzvláště ale v Londýně, okazuje se tato armáda tak zřejmě, ba vyzývavě, že nejen denní listy se o ní rozepisují, nýbrž i náboženské listy všech barev, ba i kněžská kázání s ní co činiti mají. Stať následující, již tuto čtenářům svým předkládáme, spokojuje se s pouhým výnosem dějinným sekty té, též zásadami a výsledky této armády. Mravní úsudek vyberě sobě čtenáři sám. Dějiny „Salvation Army" počínají osobou zakladatelnou, jenž i dosavádním vůdcem její jest, čili „generálem". Jest to William Booth. On sám podává v knize nadepsané: „Salvation Army and Heathen England" podrobných zpráv o sobě a díle svém.

* * *

Booth narodil se v Nottinghamu r. 1829. Otec jeho náležel k „církvi vysoké", dovolil však synu svému přestoupiti u věku 14let ku Wesleyanským Methodistům. Hned po svém přijetí počal pořádati veřejné schůze lidu na mnoze z vrstev nejnižších a kázal na veřejné ulici zároveň s třemi jinými mladíky. V 17. roce byl jmenován skutečným laikem—kazatelem. Po dvou letech snažil se představený jeho přimětí jej ku stavu duchovnímu; na radu lékařskou upuštěno však od toho. On však pokračoval ve svých kázáních, jež pořádal po 18 měsíců i v Londýně a Linkolnshiru. Ve 24. roce vstoupil konečně do „Methodist New Connexian" jenž byl ustanoven v Londýně. V brzku byl volán náčelníky methodistů na ostrov Guernsey za kočujícího kazatele. První dny neudálo se nic obzvláštního; již rozmáhala se tu netrpělivost, když tu nenadále jedné neděle 30 osob veřejně se vyznalo, že jsou „spasení" a během desítidenního pobytu jeho prohlásilo se neméně než 300 osob „pro boha".

Zpráva o tomto podivuhodném hnutí rozšířila se na všecky strany a Booth byl nucen osm největších měst Anglie, mezi nimiž Manchester, procestovati. Poněvadž i zde potkal se s podobnými výsledky, povýšil se Booth v methodistickém shromáždění r. 1854 za evangelistu, by mohl všude nerušen „pravou víru" hlásati. Výsledky jeho působení byly dle „Methodiste Magazine" z r. 1855 mezi jiným následující: v Hanley „obrácení" 400, v Newcastlu v „jediném témdni" 290, v Scheffieldu 663, v Halifaxu 300, atd. „v register zanešení."

Nescházela však i Boothovi opositce. Přemnozí duchovní vyslovili se proti výlučné jeho moci a stanovisku. Uchýlil se tedy do vlastního úřadu a působil jako duchovní rok v Halifaxu a tři leta v Gateshead. Přesvědčení jeho však, více pak manželky jeho, že by více mohl působiti dřívějším spůsobem, pohnulo ho opětně služby své nabídnouti jakožto kočující kazatel a když toto nabídnutí bylo kongresem methodistickým r. 1861 rozhodně zamítnuto, složil Booth úřad svůj, vystoupil z „Connexe" a jal se působit na vlastní pěst. Dvě leta na to kázal v Cornwallu v kostelích všech možných sekt a výsledek byl veliký, zvláště mezi sedláky a horníky.

Při tomto „zaměstnání" byl úsilovně podporován svou paní, kteráž již rok před jeho vystoupením počala sama bohoslužbu vésti a kázati a jež od okamžiku toho vždy po straně jeho působila a svým populárním přednesem houfy posluchačů přivábiti uměla.

Z Cornwallu táhli oba manželé od města k městu, kázajice všude a dospěli konečně roku 1865 do Londýna. Rokem tímto položen základ ku „Salvation Army". Když jednou kázal Booth v ústavu nějakém ve Whitechapel a spatřil ohromné to množství sem tam se valícího lidu v bídě a „bezznáboženství", odhodlal se věnovati díl své práce rodákům. Počal tím, že kázal na ulici v Mile End (Whitechapel), kde na neobyčejně širokých chodnících bez toho značné množství prodavačů a lenochů všeho druhu z nejnižších vrstev se válí. Novost věci a vytrvalost Boothova, jenž za každého počasí na svém místě byl viděn, ba zevnějšek jeho — byltť on zrostlý sice, však asketicky hubený—nezůstaly bez výsledku. V brzku následoval hlouček osob kazatele do ceitu (stanu) a prohlásil se „zachráněným". Tito tvořily nyní průvod kazateli, podporovali ho svým hrubým zpěvem a vypravujíce své „obrácení" zvali k témuž jiné. Když v podzimu r. 1865 stan Boothův deštěm a bouří byl rozmetán, odbývány bohoslužby na ulici a znenáhla v určitých dobách i na více místech. V zimě pak r. 1865 koupil Booth starou taneční síň a malou hospůdku, jež proměnil v budovu „misijní". Brzy na to seřízeno opět divadlo, jež 1000 osob pojalo, kteréž při kázáních vždy k umačkání plno bývalo. Že všech končin města zvláště z východního konce, hrnuli se davy lidu ku kázáním, že shledalo se nutným čtyry nové místnosti otevříti v různých částech města. I mimo Londýn, v Croydon, Hastings a Brighton zařízeny pobočné spolky a to „paní Boothovou." V roce 1870 zakoupil Booth starou tržnici ve Whitechapel na 2000 osob, jež pak tvořila za příčinou své velikosti „hlavní stan" až do r. 1881.

Ovšem i mnohé obtíže kladly se Boothovi v cestu. Po dvakráte byl již hrobu blízek, zakusil i mnoho odpadlictví, zvláště v Chatham a Brighton, kdež ustanovení představení své vlastní obce si utvořili.

Booth však neztratil důvěry. Neblahé zkušenosti přivedly jej k poznání, že celá řeč musí býti lépe, kompaktněji organisována a tu případě na myšlénku přivržence své úplně vojensky organisovati, světu, „totiž pohanskému křesťanství" vypovědit „válku" a přemoci je svými vojsky a vycvičenými „náčelníky". V roce 1878 nazval se „generálem", přívržence své pak „Salvation Army";

obklopil se štábem generálním, podělil jednotlivé pluky „vojínu" svým majorům, kapitánům a lieutnantům, opatřil každý pluk zvláštní korouhví, opatřil heslem: „fire and blood", učinil „War cry" spolkovým časopisem a zařídil svůj hlavní stan r. 1881 v jedné z nejkrásnějších ulic City totiž Queen Victoria Street.

Přehledněme nynější stan „Salvation Army" dle vlastních slov Boothových; jest následující: Armáda sestává ze 231 pluků čili stanic ve všech částech Anglie, Walesu a Irska, 3 v *America*, 1 v Paříži a 1 v Adelaidě Australské. Těmto plukům čelí 337 plukovníků mužského i ženského rodu, jež stále se ve službě činné nacházejí, kromě kterých náleží ještě 44 důstojníkův ku generálnímu štábu a 74 „kadettů" (44 muž. a 30 žens.), jež ve dvou kadetních domech v Hackney (London E.), se „exercirují". Armáda sama obsahuje 12000 vojínův, kteří každým okamžikem odhodláni jsou „řechtovati", totiž jako kočující kazatelé vystoupiti. Každého týdne provádí se 4300 bohoslužeb ve 273 různých místnostech, jež mohou 180,000 osob pojmouti. Nájemného platí armáda 1200 liber šter.; pozemkův drží v ceně 21,700 lib. a na hotovosti má 7,800 liber. Právě (r. 1881) vyjednává generál o koupi sirotčince v Capton [London E.], kdež má být zařízena kadetní škola pro 200 mužských a pro 200 ženských chovanců a zároveň sín shromáždovací na 4700 osob. Tot tedy úhrnný výsledek 16leté práce Bootha.

—(Pokračování.)—

Nábožná pastva věřicích oveček.

Vyňato z kázání pátera Hecouna v St. Louis. Mo.

X

Velebný otec Bartoloměj Salutius, římský kazatel řádu menších bratří, když v Římě v slavném chrámě Ara Coeli jmenovanému, na kazatelnici vystoupil, zaklínal ďábla, pokud by nějaký v tom chrámě se vynalezal, aby se ozval a jemu na otázku odpověděl. I ozval se zlý duch z těla jednoho posedlého a zvolal: Co mně chceš? Toho tedy ducha muž boží skrze živého boha zaklínal, aby pověděl, kdyby v tomto chrámě všichni posluchači (bylo jich veliký počet, ze všech stavů) v tu chvíli všichni náhle umřeli, kolik by jich ze všech přišlo k spasení? Na to zaklínání přinucený ďábel hned takto odpověděl: „kdyby tito tvoji přítomní posluchači, nyní všichni najednou zemřeli; toliko tři přišli by k spasení a nic více." Na tu odpověď všichni posluchači leknutím, hrůzou a skroušeností tak jsou tepali prsa svá, tak vzdychali a hořekovali, že kazatel pro hluk jejich kázati déle nemohl; tu bylo pokání, tu bylo pláče, tu bylo kvílení a rvání kajících posluchačů.

(*Poznámka naše.*) Dovolujeme si toho slavného kazatele pochváliti za jeho obratnost a chytrost, že dovedl tak umělé povzbuditi lítost v posluchačích svých, že nemohl pak ani pro samé rvání jejich kázati. Muselo to býti „každopádně" velmi zajímavé podívání a velebníček se pak při bohatě jídly a vínem obsazeném stole mezi pány bratřími při obědě ještě těm bulíkům všem vysmál, že se tak nesmyslně dali v brekot převésti. Bezpochyby se vsadil s nějakým posvěceným ferinou, že své posluchače rozpláče a navedl pak nějakého věrně mu oddaného sluhu, neb kostelníka, neb žebráka obdarovaného, aby dělal mezi posluchači ďábla a na jeho zavolání aby se ozval. Nic jiného to nebylo, nežli připravená od něho komedie a k tomu ještě taková, která pána boha fláká do tváře, uráží a hanobí, jako nic podobného. Za to nemůžeme kněze toho pochváliti, že pánu bohu svému v kostele před tolika lidmi udělal ostudu tu největší. Předně byl v kostele, kde jest dům prý páně a kde pámbů jest stále přítomen ve všech třech osobách a kde tudíž nemá žádný čert co dělati, tím méně, aby mu tam chodil čert na kázání. Proč se kněz ten neřízal boha otce, neb syna neb ducha svatého, aneb třeba některého anděla na oltáři u svátosti klečícího? Což by mu nemohli odpověděti bůh některý aneb anděl také tak dobře, jako ďábel? Proč zrovna volal ďábla, jakoby věděl, že ďábel v kostele také musí býti? A když se mu ten nastrojený ďábel ozval, tak jak mu uložil a zadpovídal mu otázku jeho, že jen tři ze všech přítomných jsou k spasení ustanovení, jak přišel kněz ten k tomu, aby přijal tu odpověď za pravou, když přece ví, že jest ďábel nazýván v písmě hříchem a podvodníkem od počátku a že tedy zvláště kněžím nesmí ani mluviti pravdu. Kdyby byl i ďábel pravdu chtěl říci, jak to mohl věděti, že jen tři ze všech jsou pro spasení určeni, kdežto jen sám bůh je vševeděucí a ten k ďáblovi jistě nechodí k zpovědi, aby mu všechno pověděl, co sám ví.

Celá ta komedie může se opakovati každý den zrovna tak, jako v Římě a kdyby páter Hesoun neb Coka, neb Molitor takovou zkoušku provedli, jejich slepé a němé ovečky by tomu věřily také ještě dnes, že mu ďábel odpoví na jeho zaklínání a děkaly by ty samé komedie, jako ty pobláznění lidé tehdy v Římě. Jest to smutné vysvědčení chudoby pro církev a její věřící, že nijak za těch několik set let nepokročili, ale zůstávají stejně slepými a hloupými, jako v středověku.

Jeden bohaprázdný a váš nešlechetnosti oddaný člověk, jenž jsa napomenut, smíchem říkával, že peklo pro takové blázny je vystaveno, kteří při smrti pokání činiti neuměji aneb nechtějí. „Jen ať mi bůh zpovědníka dopřeje, vysměji já se všelikým pekelným pohrůžkám."—Stalo se, že nešlechetník ten v pranici proboden byl. Hned přivolán kněz Petr de Ognate z tovaryšstva Ježíšova a když jej, an byl řeč již pozbyl, k tomu měl, aby zevnitřní nějaké znamení skroušenosti na sobě viděti dal, i zdálo se, že jakoby dal a bylo známo, že v srdci jinak spořádaný byl, cihle! když zpovědník jemu rozhřešení dáti chtěl, tak slova svatého rozhřešení jemu z paměti vypadla, že ani na jedno zpomenouti nemohl. Tak bezbožník duši vypustil a ďáblu na věky věkův do horouciho pekla se odevdal.

(*Poznámka naše.*) Ano, to jest učení církve svaté, že bez čarování není žádného náboženství a že jen čarováním se všechny náboženské výkony mají díti. Tak není křest nikdy platný, leda by bylo odříkáno doslovně: „Já tě křtím ve jméno otce, syna a ducha svatého" a kdyby třeba žid, mahomedán ta slova odříkali, jest křest platen, jen když úmysl toho člověka není žádný zlý. A opět s ton svátosti oltářní. Když se nad plackou odříká „Hoc est enim corpus meum", jest v oplatku tom hned přičarován bůh s tělem i s krví a masem, kostmi, chlupy, nechty, řití, a všim, co k tomu patří, a kdo ji placku tu, ji maso, krev, kosti, duši, vlasy, vousy, chlupy a všechno dohromady, aniž by si směl při tom jednou odplynouti. Tak i s hříchy a jich odpuštěním. Když řekne kněz „Ego te absolvo," jsou hříchy odpuštěny, ale kdyby toto překroutil, neb vynechal nějaké slovo, třeba hned v tu chvíli by měl sebe lepší vůli, fneplatí to a kdyby náhodou, jak jest tomu často, odbrebentil něco zcela jiného, chtěje rozhřešení dáti, není to platné a kajícník ostrouhá. To jest právě totéž, jako citování čertů a duchů. Když v Kopeckého Faustu Kašpárek křičí „padluke", znamená to přivolání čerta a když volá „peluke" znamená to odehnání čerta. Když si to Kašpárek spletl bylo zle.

A teď si má rozumný člověk představiti boha, že se dle takových nesmyslných čarovných pravidel řídí, dle toho se s nebe snáší, hříchy odpouští, neb zadržuje, jaké čarodějné slovo kněz vyřkne. Takový bůh by musel být zrovna takový hlupec, jako ten Kopeckého dřevěný čert a musel by také takovým dřevěným otrokem a loutkou býti v ruce kněze, jako ta loutka v ruce komedianta

A to se má jmenovati bohem, nejvyšší bytostí rozumnou a nejsvrchovanější všemohoucností, láskou a svatostí?—Když to považíme shledáme, že nám kněží sami představují svého boha co loutku, co nástroj svůj, pomocí kterého vydělávají. Mají kukátko, v kterém ukazují boha, nebe, čerta, peklo, očistec a co vše, volají kluky a hlupce k svému kukátku a vybírají od nich peníze a to jest celé jejich náboženství. K tomu nemají ani tolik mravního a šlechetného citu, že jako v této zázračné pohádce řeknou, že ten člověk byl „ostatně se srdcem svým v pořádku," to jest, že to byl člověk poctivý, dobrý šlechetný, že měl svědomí čisté a že by jakživ byl do pekla se nedostal, ale že pámbů ze msty nad ním zmátl kněží paměť, on nemohl se upamatovati na slova rozhřešení, vzdor tomu, že to byl jesuita, a člověk ten dobrý umřel a byl zavlečen do hroucího pekla na věky.—Taková jest ta kněžská mravnost a důslednost!

Te deum laudumus.

Když jest někde sedmidenní pouť, velební páni sedm dní po sobě pijí a jedí, zazpívají si na konci slavně „Te Deum laudamus" (tě boha chválíme). Když se několik potentátů mezi sebou popere o kus země aneb pro jinou hloupost, každý pobije několik tisíc mladých lidí ve vojště, proleje potoky krve, spálí na sta vesnic a domovů, udělá na sta vdov a sirotků, zničí za miliony majetku a všechen blahobyt v jedné neb více zemí, že to trvá mnoholeté práce, slz a vzdechů, klení a zlořečení trpících, nežli se to zase poněkud napraví, zpívají kněží na každé straně „te deum laudamus". Když jest po žních, polovina rolníků skliditi po své celoroční práci odměnu, polovina pak nic, neb jim potlouklo, voda jim vzala, myši sežraly, kobylky spásly, atd., tu také kněží pozvou všechny do kostela, volajíce: dávejte, milí, „te deum laudamus." A všichni ti vypasení kněží, mniši, jeptišky, kostelníci a svíčkové baby, kteří jsou od kostela živi, to jest od lidu a od toho, co se na něm jmenem božím vydře pro jeho hloupost a pověru, ti všichni společně volají: „te deum laudamus." — Co si asi musí pámbů při tom mysleti? To lehko uhodneme, když si představíme, že by ten bůh nebyl pranic více, nežli obyčejným rozumným a dobrým člověkem. Takový dobrý rozumný člověk by si myslil, že od takových placených služebníků chvála žádná nemůže chutnati a že jest to zrovna tolik, jako když si nechá nějaký vysoký úředník neb vladař při svém zavítání do města uspořádati slavnost od policajtů, vojáků, úřadníčků a těm podobných, kteří jsou z jeho milosti živi a že tedy volají mu slávu jen proto, aby neztratili chleba aneb by dostali o krajíc ho více.

Co jsou ti všichni jmenovaní, nežli pochopové, vyděduchové, řemeslníci na řemesle kněžském, kteří si tím voláním a křičením vydělávají pohodlné živobytí, aby nemuseli pracovati a jinak užitečnými se ve světě státi. Jejich celé povolání jest udržovati lidstvo hodně hluboko v nevědomosti a pověře, aby z něho mohli těžiti. Jiného nic nechtějí. Biskupové a papežové chtějí panovati a hodně peněz míti a k tomu mají své pohunky kněze, aby jim lid pro poslušnost a placení stále připravovali a volným k tomu udržovali. Jiného nic nejsou ti kněží. Jak musí tomu rozumnému pámbíčkovi tedy chutnati to jejich hulákání, že mu vzdávají chválu a slávu? Kdyby ten pámbů byl ještě k něčemu a měl jen tolik moci jako má každý protinký člověk na světě, jistě by každého takového posvěceného křiklouna, jenž mu volá slávu, plesknul pěkně přes hubu a řekl by mu: Drž hubu, pracuj a dělej něco užitečnějšího. Já se tě o to neprosím, neb mi z vašeho hulákání nemůže nic dobrého povstati, ba spíše mi uši od toho zaléhají a pak pozoruji, že pod tím hulákáním a křikem chcete zakrývati vaše nešlechetnosti, nepřesti a nelásku jeden k druhému. Kliďte se mi s očí!—Tak to platí o všech obřadech a zvláště o modlení k pámbíčkovi.

Holá nemožnost.

Lékař: Nuže, dávala jste vašemu muži ten lék, tak jak jsem předepsal; dvě lžíce každé tři hodiny?

Venkovanka: Já mu dvě lžíce nemohla dáti, pane doktore, neboť my máme v domě všeho dohromady jen jedinou lžíci.

Hloupý milenec.

Jeník: Ale, Mařenko, pověz mi přece, co bych musel dělati, abych si od tebe nějakou tu pusinku vydobyl?

Mařenka: Nemáš se tak hloupě ptáti.

Neptal se, opovážil se, a bylo to v pořádku.

Jak se vychovávají matky.

Matka: Hned mi vstaneš se země, Kubíčku, to ti říkám.

Kubíček: Nevstanu, dokud nedostanu koláč.

Matka: Žádný koláč nedostaneš, rozumíš?

Kubíček: Tedy nevstanu; já se na to podívám, zdali ti tvou tvrdohlavost nevyženu z hlavy jednou.

Jitrnice smutková

„Paní radová, moje maminka se nechá pěkně poroučeti a vzkazuje svou soustrasť, že pan rada ráčil umříti a poněvadž jsme nemohli nikde dostati žádný věnec květinový, posýlá maminka párek jitrnic, jsou právě čerstvé, neb jsme včera zabíjeli."

Nové předměty.

Jsoutě u mně k dostání všechny nejnovější předměty toiletní, a modní v nejhojnějším výběru, jako rukavičky, vějíře, krásně vázané modlitební knížky ve všech barvách a jiné modní zboží.

Žádal svůj honorár.

„Slavné vydavatelstvo, poněvadž nemohu tedy, jak posledně mi odpovídáte, připusobiti své duševní plody potřebě vašeho listu, tož laskavě odstupuji a přestanu vám jich zasílati; doufám však, že vy v uznalosti mého sebezapření a v uvážení, že uspoříte značně na čase, práci, papíru a kolkách vracováním a z odpovídáním mi zásylek mých, jistě nebudete od toho, abyste mi každý týden za to poslal aspoň jeden dolar (pravím $1) honoráře.

Službovolný N. N., básník.

To bratrství.

Starý známý: Víte co, přiteli; když jsme se tak po mnoha dlouhých letech sešli, zaplaťte jednu a budeme píti na bratrství, abychom si mohli tykati.

Nový známý nechal naliti dvakráte po sobě a tu starý zase začal:

Ale co myslíš přiteli; dej naliti ještě jednu a já ti budu zase vykati, jako dříve.

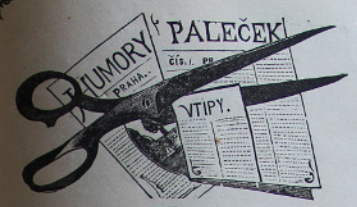
Stalo se.

Soudná oznámka.

Mladomanželům, kteří jsou trochu živější letory, odporučuji ve svém skladě nerozbitelné porcelánové a majolikové nádobí a zároveň jistou a bezpečnou mastičku ku slepování porcelánového i skleněného nádobí rozbitého. Za dobrotu ručí Honza Chytrý.

Kostelní dobročinnost.

V New Yorku se odbývala kostelní zábava, kde se měly mezi jiným také prodávati ústřice, jedna za pět centů ke cti a slávě boží a ve prospěch pytlíku kostelního. Neopatrností upravovatelek připálily se všechny smažené ústřice, tak že nebyly k jídlu. Výbor kostelní sestrčil své pobožné a moudré hlavy dohromady a rozhodl, že se s těmi zkaženými ústřicemi má učiniti milosrdný skutek a že se mají poslati do ústavu pro staré a choré lidi co dar. Ať prý se za nás a náš kostel ti staří lidé pomodlí za to.

Telegramy.

Z Chocně. Náš kníže Ferd. Kinský hlasoval proti české universitě jedině proto, aby nové pokolení umělo německy lépe než on; neboť „toto jest factum", že v letech padesátých dal zde na přivítání své právě mu zasnoubené choti postaviti slavnostní bránu s nápisem: „Gott segne Deinen Eingang!"

Z Prahy. O letošních ostatcích se tu pochovávala místo „Bachusa" nadutost německých profesorův universitních.

Souhlasím úplně s p. Carnerim, t. č. poslancem, že pro svobodného muže nemá býti horšího pocitu, než stud nad svým postavením." S úctou 33letá Lori.

Úloha z počtů.

Kolikrát za minutu otočí se hlava poplatníka, čtoucího, že Rakousko pro r. 1882 z přímých i nepřímých daní uhraditi má 462,530.648 zl.?

Důkaz, že je smíření národních protiv možné.

Profesor Hoefler pravil v panské sněmovně, že odejde z pražské university rád. A Čechové budou tomu také rádi.

K dani petroleje v Rakousku.

Paní: Fani, stáhni trochu světlo; petrolej je teď drahý.—Služka (pro sebe): To je dobře; alespoň se můj Franci nebude tak stydět!

Útokem na českou vědu
jal se Unger prudce hnát;
s „důvody" pak když byl hotov
sál se musel—provětrat.

Slavnému stavebnímu úřadu.

Již dva sloupy německé university se vyklaji: Hoefler a Klebs.

Ještě štěstí, že česká universita zřízena teprv teď, kdy já už mám panství. Dr. Herbst.

Nová přísloví.

Po chuti bývá nechuť a po masopustě dluhy.
Snáze jest dívku najíti, než ji ujíti.
Pást mění vše, jen staré panny ne.
Den plyne za dnem a do prvního pořád daleko.
Ocas musí za liškou a Vilém za Bismarkem.
Žena co neví, to—vyzví.
Když všichni v domě spějí, děvečka s milým bdí.

Z hospodářství.

Strýc Brázda zasil blízko vsi u cesty hrách a víte, co mu vzešlo? — škoda, neboť mu kluci všecky lusky otrhali.

A víte, jak strýc Brzák dostal Straku?

Ukazoval mi to jednou. Nasypal v zahradě několik kousků tvarohu. Druhý den to učinil opět na témž místě. A tak celý týden. V neděli pak nenasypal ničeho —a tak straka přiletěvši opět na to místo, nenalezla ni čeho. A tak ji strýc Brzák dostal.

V opeře.

Galerian (k sousedovi): „Pane, nezdá se vám, že ten tenor zpívá příliš nízko?"

Soused: „To se vám oltud z galerie jenom tak zdá."

Poslanec Jaques

myslí, že Rakousko nebude dlouho trvati, zůstane-li Taaffe při vesle. A doměnka ta jest úplně oprávněna; neboť zůstane-li Taaffe věren svému programu, pak ovšem Rakousko dlouho nepotrvá—v odvislosti od Pruska.

Nestravitelné sousto.

Cestou do boje nařizoval vojevůdce vojínům, aby přemahali hlad a žízeň, i doložil k tomu: „Pořádný voják má mít po čas války pouze nepřítele v žaludku!"

Podle holubů.

Kdysi šel párek novomanželů polem a zahlídl párek holoubků svorně zrní zobajících a se cukrujících. Tehdáž se párek prvější na vzájem ujišťoval, že budou žít jako ti holoubci. A skutečně! Nejen že tak žili, ale i v jiném je napodobili. Oni, stloustli jako nafouknutý holub, a ona? Ustěla s jiným!

To babička jistě vyhrá.

Matka (k dětem na zahradě kopajícím): „Co to tady děláte?"

Pětiletý hošík: „I nic, maminko. Babička nás poslala bychom vsadili tři čísla a dala nám za to šesták. Tak jsme je vsadili a Mářinka je ještě zaleje, aby měla babička radost!"

Ze soudní síně.

Soudce: „Vy jste se vloupal na půdu domu č. 24; Proč jste to učinil?" — Zloděj: „Prosím o slovo. Věcse má takto: V prvním poschodí byli všichni nájemníci doma; v druhém poschodí byli sami lidé, kteří ničeho nemají; v třetím poschodí bydlí strážník a jeden soudní sluha; tedy — prosím vás — kam jsem se měl jinám vloupat, než na půdu?"

Z rojnice.

Desátník: „Proč zamhuřujete oči, když nabíjíte?", — Rekruta: „Poslušně melduju, pane kaprál, vždyť nařídili, aby se nabíjelo na slepo!"

Předčasná otázka.

„Co vás stojí ten nový oblek, jejž máte na sobě?" — „Nevím, krejčí mne ještě nezažaloval."

Z ulice.

„Věru jsou to špatné časy, stěžuje-li si kupec, že nic nejde a fiakrista, že všechno jde!"

Ze školy.

Učitel: „Kolik je pětkrát sedm?"

Žák: „„ Třicet pět!?""

Učitel: „Dobře; a sedmkrát pět? Pozor, je nějaký rozdíl v tom?"

Žák: „„Je rozdíl. Sedmkrát pět je — pětatřicet!"

Podezřelé chrupání.

Doručka: Maminko, to je přece podivné, jak náš tatínek brzo usne!"

Maminka: „„Proč pak, ty moudrej?"

Doručka: Tak se podívej, tatínek leží v pokojíčku a jen teď odtamtud vyšla kuchařka, a to ještě nespal a jak tys otevřela dveře, už chrupal!"

Domácí přítel.

Přítel, vejda do pokoje profesora, volá: Ach, odpusťte, pane profesore, že snad vás vytrhuji.

Profesor: Abych řekl pravdu, jest tomu tak, neb mám před sebou práci, ku které nevyhnutelně musím míti klidu.

Přítel: A to bude dobře; toť račte se, pane profesore ukliditi do vedlejšího pokoje a my tu zůstaneme s vaší paničkou sami, abychom vás nevyrušovali z klidu vašeho.

Postní obrázky.

Již jsem dost pracoval.

„Půst že už tedy máme? Jak se ale jen postit od masa, když je nemám a na ně také nechuť!“

Hoefler plakal.

Vám přišlo jaro po století mnohém
a slunko práva budí ze sna zem,
a palma pně se nad zvráceným hlohem,
z nějž korunu nám tiskli nad čelem.
Hle, před holoubkem sivým prchá šakal
a vše radosti plá a vše se směje,
že pevný „most se vzepnul přes naděje.“—
jen Hoefler plakal.
A když vyvedli nás lid z Getsemany,
by slavil vlastní svoje vzkříšení,
už nikdo nedbal na zející rány
a tváře zjasnil v tichému načtení.
Jen osamělý havran zlostně krákal,
kdy vrátili nám Alma mater drahou
a pocítili s námi rozkoš blahou, —
jen Hoefler plakal.

Ba, ba!

Ve sněmovně panské s křikem
naparoval chlubné plíce
doktor Unger, aby mžikem
pohnězdil nám blátem líce.
Smála se židovská kůže,
takové že vyšetřníky
a také nemáme muže,
jako oni — Vřelé díky!
Kdybychom my ve svém kruhu
taký „vykvět“ měli vidět,
nám za lidi toho druhu
bylo by se věru stydět.

Čechové.

Z Trans.

V maďarských je listech
ob den zpráva jistá:
tam a tam že s ruby
viděn panslavista.
Ale zprávy tyto
co den druhý míjí—
jinde prohlašují
je za komedii.
O čem nikde tuchy,
ember zří k své hrůze.
Vysvětlení? Strach prý
bystří oči tuze...

Pláč, Čechie!

Nevýslovný, krutý žal
do svých kleští nás teď spjal,
jak kdy „pařenou“ nás žáhne
a ruh ví, jí ké dosáhne
žal ten ještě dimense!
Čechie, křen stroubej z rychla
a dělej, bys už si vzdychla,
ikej, jak by tě „báká“ píchla—
Hoefler chce jít do pense!

Co to?!?

Že řek' slovo „odvěta“,
musel jíti Gambetta;
že dal city svoje v jev,
musel jít i Skobelov
na vandr kams' do světa
A teď má jít—wie es heisst—
z Paříže náš „přítel“ Beust.
Tak rozličný muži přec
nejdou snad . . pro jednu věc!?

Našim milým kolegům

JOSEFŮM,

Kernerovi, Holáňovi, Růžičkovi, Trskovi.

provoláváme k dnešním jejich jmeninám

HLUČNÉ NA ZDAR!

Vaši kolegové *v tiskárně Svornosti.*

Zvyk — druhá přirozenosť!

Pepa Skuhravých naříkal si zle doma otci, že mu pán učitel ve škole často nehezky nadává.

„Nu a jak pak ti, Pepíčku, ku př. říká? ptal se otec.

„Někdy „trumbero“, někdy „tulipáne“ a někdy taky „vrtáku“.

Otec: Dobře! však já si dnes večer v hospodě s ním o tom promluvím.“

Večer skutečně domluvil otec učiteli, aby se podruhé tak nezapomínal, což však mělo za následek, že druhého dne ve škole učitel sobě Pepu zavolal a náň zahřímal: „Co pak tys to na mě tatínkovi žaloval? Což pak jsem ti, ty osle, už někdy nadával?“

Velkořád Illinois Č. S. P. S. svolává mimořádnou schůzi stran úmrtí prof. Lad. Klácela na dnešní neděli o 2. hodině odp. ve škole na 18. ul. K. Drábek, předs.

„DUCH ČASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějteť se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

DUCH ČASU

NEDĚLNÍ LIST SVORNOSTI.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 26. BŘEZNA, 1882. ČÍSLO 31.

BARON J. VON SCHAEFFER,

rakouský vyslanec ve Washingtonu.

Nově ustanovený vyslanec rakousko-uherský, který přišel právě do Washingtonu, a jehož počátek bizzu tuto přinášíme, jest osvědčeným už diplomatem. Ač ještě mlád poměrně, má už značnou zkušenost za sebou. Zastupoval Rakousko při pařížské výstavě 1867 a obdržel ozdobu velikého kříže čestné legie. Později byl přidán k vyslanectvu v Londýně, tak že stal se znalcem diplomatických a politických tajemství dvora francouzského i anglického. Pak sloužil rakouské vládě nějaký čas zdařile v Číně, Japonsku a v Siamu, vyjednávaje tam o obchodní smlouvy, konečně pak co vrchní konsul v Egyptě zastával choulostivou úlohu svou k veliké spokojenosti vlády. Přichází do Soustátí s dokonalou známostí jazyku anglického, a s vřelým obdivem pro naše znařízení. Vybrali si sám Ameriku za místo, když mu několik míst na výbranou bylo podáno. Byl už před osmi roky navštívil Soustátí a jest tudíž zde poněkud znám. Vyslovil se tyto dny o America a své zkušenosti v ní: „Nepochybuji ani dosti málo, že vaše země jest zemí budoucnosti a že nás při své podnikavosti jednou všechny v Evropě předstihnete a pohltíte. Vy vybavujete schopnost samosprávní, že se Evropa až diví. U nás na příklad drží nás rozličné národy pohromadě jen panovničí rod; my jsme především buď Čechové, Maďaři, Poláci, atd. U vás ale není zapotřebí prážádné panovničí rodiny, aby vás v jednotě udržovala a vaše společné jméno Amerika činí vás velkými a mocnými.“

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Bruno ve Wittenberga. 1586—1588.

VIII.

Jako oněměli a zkamenělí posloucháli veleučení a náboženští pánové profesoři tuto neslýchaně zlolajičnou a všecko svaté urážející řeč, která nicméně byla čistou pravdou a rozumem a nemohli pochopiti, jak se černý zemně může opovážiti o tak vznešených pravdách a tak děsných pro ně pojmech tak lehce a hravě se zmiňovati, jakoby to bylo o všelijaké hračce myšlénkové. Nemohli ani mysl svou sebrati, až když se Bruno uklonil ku všem a stůl opustil, oddechl si prof. Strubius a pravil: Má pravda; spolčil se s čertem, nechal se jím svésti s cesty pravé a k rouhání neslýchanému, avšak ať počká, však on jej hněv boží stihne, až jen přijde jeho doba.

Však i u něho, pravil rektor Zange, přijde milost boží v zjevení a nad ním bude pak v nebi více radosti, nežli nad devadesáti spravedlivými. Jak jest známo ze slov těchto, byl Zange velmi mírným a laskavým křesťanem, jako jest jich málo.

A toho všeho přičinou jest ta bláznovská vláda v Drážďanech; kde se uhnízdí a trpěno jest modlářství kalvinistické, tam není daleko nevěra a rouhání; neb kde jen na jediné slovo páně přestáváme věřiti, brzo se opovážím i proti ostatním. Tak se to vždy děje.

A tak páni profesoři žalujíce si na vzájem na ty ošklivé časy, které svaté stádo věřící potkávají, rozcházeli se ze sině, zanevřevše v srdcích svých ještě vášnivěji proti vší filosofii, proti všemu bádání a přemýšlení a zaklínali se, že ta světská moudrost nemá nikdy více ve Wittenbergu nalezti ochrany a podpory, což také věrně plnili a snad do dnes plní.

Bruno zatím spěchal k Aničce, která s nedočkavostí naň čekala. Rozloučil jsem se se slavnými profesory Wittenbergskými, vyprávěl.

Rozloučil? tázala se ona s leknutím a bolestí. Snad choeš opravdu naše klidné nivy opustiti. O, já bych musela zahynouti, kdybys nebyl stále po mém boku. Vždyť už teď každá hodina mi připadá bez ceny, že nestojí ani za to, aby byla v život počítána, když ty nejsi při mně. Ty přece nebudeš chtíti usmrtiti duši mou odejitím svým?

Povinnost mne volá odtud, odpověděl Bruno. Už jen na krátko budu cestovati Německem a pak mne volá moje Italie zpět domů. Posílněn cestováním po Evropě odzvídám rodné zemi své všechny poklady, které jsem cestou byl nasbíral.

Do Italie, zvolala dívka zblednuvši. Vždyť jdeš jistě smrti vstříc, jako člověk, kterému už není žádné pomoci. Tam ti nikdy neodpustí tvou moudrost, leda bys se chtěl státi jejich sluhou, a že k nim nikdy nepřejdeš, za to jsi Giordano Bruno, to vím. Ach, ty hledáš svoji i moji smrť, milovaný neblahý muži.

Aničko, odpověděl Bruno, i vojín jde smrti vstříc, aby zastával nějakou dobrou věc a co jsem já jiného nežli bojovník pravdy vystrojen mečem řeči! Než tvou mysl zastírají temné předtuchy, jak obyčejně zastírají mysl milujících. Toto oko ještě nezhasne a ještě bude moci skoliti bleskem svým mnohého kněžoura a lháře; moje ústa ještě neonémí, neb mají ještě mnoho důležitých věcí přednášeti tam, kde do dnes se ozývalo jen brebentění nesmyslné mnichů. Ještě jsem živ a v každé žíle cítím radost života; ještě bije srdce mé vesele a blaženě a nikdo nebude moci je poraniti, aniž bych se bránil.

A což já nebohá, zvolala Anička s pláčem. Což já mám osiřeti; v záměrech tvých velikých nemáš pražádného místečka pro mně? Co bych si počala jako nebohá vdova na těchto místech, které by posměšně mi připomínaly to někdejší štěstí mé, kdežto by mne obklopovala tma čirá kolem? Věř mi to, že má duše jest celá tobě oddána a nemůže odloučena býti od tebe, aniž by života svého se zbavila. Ty můžeš mne zabiti, ale k zapomenutí mne nikdy nepohneš. A nové štěstí více naléztí mi nemožno.—Než proč mám moudrého přítele svého rmoutiti slovy svými? Toť raději umlknu a vykrvácím po krůpěji.

Sladká Aničko, zvolal filosof, nechávaje slzy slasti kanouti po lících a líbaje truchlící, nikdy nezůstaneš zde když já odjedu. Daleko budiž ode mne, abych tebe opoustěl. Pojmu tebe s sebou a učiním tebe občankou světa. Ať světlý vlas tvůj vzejde pod sluncem Italie mezi černohlavými co slunce jasné a ať jim vypravuje o německé lásce. Co pak také jiného opustíš zde, nežli vlasť rozervanou, rozkouskovanou, vadivou a hloupostmi ovládanou?

A co získám, zvolala Anička, lepšího, nežli věrného přítele, pečlivého otce, milujícího muže, udatného bojovníka!

Tak zůstaneme spojení, pravil Bruno. Ty půjdeš za mnou zítra, nechávajíc mne napřed jíti a připraviti cestu tvou.

Tak líbali a láskali se a hodiny ubíhaly jako minuty nepozorovaně. Jen chvilemi vzpomenula si Anička: Do Italie, mezi ty štíry a kněze! Ale Bruno slíbal jí všechnu pochybnost a všechen strach ve vroucím objetí s úst. Ona pak pevně jej objímajíc, jakoby viděla sluhy svaté inkvisice proti němu státi hrozivě, volala: Ne, nedám vám jej; nesmíte mi jej vzíti — já bez něho žíti nedovedu. On náleží mně a já jej nedám!

Než doba přísně a bezohledně kráčí svou nevyhnutelnou cestou ku předu a nedbá v nejmenším toho, zdali šlape po srdcích, neb ničí blaženost jednotlivců!

———Pokračování.———

Je to rozum u toho mého pejska

To vám ani nemohu dosti toho napovídati o našem pejskovi, který vám má rozumu, že se člověk musí diviti. To vám povídám, takového pejska nenaleznete na celém světě. Jen poslyšte. Včera jsem mu předložila v poledne trošku bramborové polévky zbylé od předešlého dne — byl pátek a neměli jsme maso — ale myslíte, že se do ní dal? To to, ani muk. Přičuchl, odvrátil se s opovržením a ani nelízl. Rozpomínám, co to asi má znamenati, až jsem si tu zpomenula, že jest jeho den narození a tu že bezpochyby chce něco svátečního. Honem jsem na jeho stoleček pěkně předložila mu kus nadívané telecí pečínky, zavolala, a to jste měli viděti, — ani drobtu z ní nezbylo! A s takovou radostí a tak slavnostně si pochutnával, že to bylo zřejmě na něm viděti, že si pamatuje, kdy se narodil a kdy jest jeho svátek Je to pejsek, co paní sousedko?

Bezbožnost.

Na popelečnou středu měly mnohé časopisy telegramy tištěné tužným písmem.

Vojenská škola berlínská je znamenitá. Vojáci tam střílejí na vartě do dětí tak trefně, že kule nikdy cíle se nemině.

Dr. Holub, přednášeje nedávno ve spolku fysiokratickém o africkém ptactvu, zapomněl zmíniti se také o pečených vrabcích, o nichž myslila Anglie i Francie, že jim v Egyptu budou lítat do huby.

„Salvation Army.“

Příspěvek k dějinám sektářství od F. B.

Jak s vrchu řečeno učinil si Booth úlohou onu část rodáků svých postihnouti a svými kázaními „obrátiti“, která takřka mimo každé obcování křesťanské stojí nejnižší tedy stany jako nádenníky, dělníky a řemeslníky. Avšak s výsledky rostou i cíle. Nyní vypovězena válka již celé církvi a její soustavě. Pravá a jediná spása nacházi (prý) se jen v lůně „Salvation Army“. Ovšem že postavení Bootha se svými přívrženci jest přátelštější k wesleyanským methodistům; po případě i k jiným sektám než k církvím uznaným všeobecně—vytasiliť se před nedávnem náčelníci oněch methodistův s provoláním ku obrátkám před veřejnost — avšak jak dlouho takový mír potrvá jest pochybné. Vůbec béře řečená „Army“ čím dále tím hrozivější postavení vůči ostatním sektám.

Jakým způsobem dovozuje Booth, toto „vypovězení války“ a účel své armády, možno seznat z vlastních jeho slov: „Není pochybnosti“, praví, „že ohromné množství dělníků, rybářů, námořníků, metařů atd. stojí nad propastí zkázy tělesné i duševní. Každý krok v ulicích velkých měst uvědomuje nás o tom. Odkud to ale přichází? Především jest nedostatek účastenství pro zájmy chudiny a to zvláště u těch, kteří k „jednotné“ církvi se hlásí. Ti jsou spokojeni dosáhnouti sami povznesení při službách božích, ať již je tisíce a tisíce chuďasů na cestě z kostela potkává o kterých lze říci že žijí beze všeho náboženství. Pranic neplatí omluva církve: my podporujem dílo vnitřní misie našemi prostředky a opíráme se proti jiným společnostem—poněvadž všemi těmi zařízeními se až posud nic nevykonalo mezi těmi, kdož toho nejvíce potřebují. Proč nejdete k nim? Proč nejsou vodění k nám, proč neseberou se s ulic a plotů, ti ubožáci, kteří všude se vyvrhují a kteří se ani neodváží navštíviti kostela, když i rozumí co se zpívá a káže?

Odpověď na to dává písmo prorokem Hozeášem 13, 6–8: Jsou syti! Veškerý národ anglický nasycen jest bohatstvím slávou a statky Štěstěny, avšak zapomínají proto boha svého, a ti kdož by je napomínati a probuditi měli, jsou též nasyceni jemným vzděláním, plni víry rozumové a přec slabí svědomím mass. Sůl stala se hloupou, čím se má sůl soliti? Ať se postaví sebe více kostelův, pokud poměry v církvích křesťanských tak jak jsou utvořeny budou, potud jest vše marným. A k čemu potřeby vědeckého vzdělání vůdcům. Dostačí znalost bible a příběhův z ní, něco čtění a psaní, pod širým nebem, tak i v místnostech. Avšak, bohu díky, máť on se svým lidem cosi jiného v úmyslu. Můžeme směle říci: my jsme „zvláštní boha šik“, který sám postavil se proti všeobecné hrůzné bídě. Důkazem jest nám toto: v kratičké době probudil boje schopnou armádu z celníkův a hříšníkův, jež rozohněna jest plápolem jeho vlastní lásky proti zkaženým duším, která s celou silou svou potře pevnosti ďáblа.“ *)

Z těchto až příliš sebevědomých vyjádření s dostatek jest viděti, že daleko předčí Booth se svými přívrženci Wesley-ův výrok: „Celý svět jest mou hrou církevní“ a že tedy církev považována jest za nepřítele jenž všemi prostředky musí býti zničován. Vítězství svého jest ovšem Booth ve svém hlase jist (?)

Tato jistota vítězství spočívá na způsobech jak se s armádou operuje. Nejdůležitějším tu momentem jest bohoslužba pod širým nebem a pochod „vojáků“ ulicemi. Na oposici všeho druhu musí ovšem každé takové shromáždění býti připraveno a jest z pravidla úlohou generálního štábu zvláštní ustanovení zaříditi. Kolem vůdce shromáždění, jenž obyčejně se zvláštní délkou těla vyznamenává, tvoří „vojáci“ obého pohlaví zvláštní kruh, maji obličej na venek obrácený a ruce uvnitř spojené. Booth sám praví: „Nazývají počínání naše obtěžováním oněch domův, před kterými ostáváme státi; neočekáváměž ničevýsledky.“ Námitky neb otázky některého z posluchačův vyčházejí buď od opilcův neb od nepolepšitelných pochybovačův, s oběma pak nemáme ničeho společného!“ Avšak když oposice stane se velice drastickou, když celá rota pobudů s píšťalami, plecháči a jinými podobnými předměty, kolem kroužku věřících seč síly stačí hřmotí (což průměrně každého týhodne se opakuje) a usilují kazatele k mlčení přivésti; tu umikne na okamžik hloueček „věřících“ ve svém zpěvu, jakmile však ochabne jen poněkud hřmot od luzy je obklopující, začínají tím hlasitěji zpívati. Tato taktika unaviti svého protivníka, vždy s výsledkem se potkala a před uplynutím půl hodiny jest nepřítel poražen. Což ale, když oposice holi a pěsti odhodlá se vystupovati? Ta nejvyšším jest příkazem, neopláceti zlým, nýbrž celé množství ochýtí se do sálu shromažďovacího, po párech, vedouce se za ramena, ženštiny majíce uprostřed; nejvěší „vojín“ kráčí v čele, avšak obrácen zády a jest dvěma muži po levé i pravé straně kryt proti nějakému útoku, při čemž řídí celý postup zpěvu. A co když objeví se policie, aby zamezila výstup pouliční, jímž pasáž ohrožena? Tu nejlepším prostředkem jest postupovati 20 kroků napřed a opět 20 nazpět, aniž by se ustálo v službách božích. Tak učinilo se zadost zákonu jenž ovšem zakazuje pohromadě státi, nikoli ale pohromadě jíti. Při těchto bohoslužbách má „Salvation Army“ největší ztřetel na krčmáře, jež vůbec za nejhorší a nejnebezpečnější nástroj ďábla považují.

* * *

Členové „Army“ jsou „Teatotalers“ a zasazují se při vstupu slavnostně zdržovati se lihových nápojů po celý život svůj a zároveň část takto nepotřebných peněz věnovati k účelům společenosti. Nešli však přece tak daleko, aby zamčnily „večeři páně“ za „Teameeting“. Zastavují se tedy zvláště v nedělních odpolednech se zvláštní zálibou před krčmami a snaží se odvrátiti modlitbami(!) a zpěvem svým jak hostinské tak i hosty od cesty nepravosti. Při tom neopomenou ovšem zanechati vždy celý balík letacích lístků v krčmě, jež pojednávají o „ďáblu chlastu.“

Bohoslužby pouliční odbývají se dle téže šablony. Počínají zpěvem, jehož obsah čelí proti „hříšnosti národa“. Pak odbývají se modlitby; shromáždění kleči na zemi; po modlitbách se opět zpívá. Jeden po druhém drží pak krátkou řeč jež obyčejně z dvou dílův sestává; z vypravování řečníka o jeho „obrácení“ a z napomenutí příkladu jeho následovati. Dále pěti minut nesmí nikdo mluviti. Někdy se vůbec jen zpívá. O zpěvu praví Booth toto: „Jest nejlepším prostředkem kolemjdoucí upoutati a zároveň vzbuditi v nich rovněž takovou radost, jaká bývá viděti v obličejích těch, kteří zpívají.“ Písně „Army“ byly původně vyňaty se zpěvníkův jiných společenstev, nahražují se však čím dále, tím více jinými původními; nápěvy ty jsou obyčejně národních písní, namnoze nejnižšího druhu, aby i ta část obecenstva něco známého nalezla, jež nejvíce jest zubožena a když byla „obrácena“, hned mohla vpadnouti v hrubý zpěv.

Po skončení „obřadův“ odchází shromáždění v uzavřených řadách majíc prapor v čele do ustřední místnosti, jsouc následováno množstvím zvědavcův. K zvýšení dojmu, zvlášť když je málo účastníků, děje se pochod po jednom [po způsobu hus.] „Jak chcete vycvičit vojáky, nevičíteli jich v pochodu?“ táže se Booth. Tyto pochody odbývají se za každého počasí, „kdyby i šídla padala“ jak zní naše národní přísloví.

*) Zde čtenáři vidí, že každá sekta, nejen ta naše „samospasitelná“ jest nasáknuta cele fanatismem.

„Obřady“ v uzavřených místnostech podobají se úplně *methodistickým* jsouce jen propleteny efekty jako zpěvem, sténáním, modlitbou, úsilným vyzýváním k „obrácení“ atd. Neschází ani lavice „pokání“. Poněvadž obyčejně volí se za shromažďiště budovy divadelní a kajícné na jevišti kleče musí se „káti“, vzbuzuje se tím více pozornost obecenstva. Dostačí zde, podáme-li jednu z oněch zpráv, jež pravidelně ze všech stanic do hlavního stanu přicházejí a v týdeníku „Válečný křik“ se uveřejňují: „Hartlepul, 11. listopadu. Chvěji se, avšak přece ohromné shromáždění k modlitbě o 7 hod. dopoledne táhli jsme na ulici, as 40 mužů, kteří vesměs během měsíce „zachráněni“ a „obráceni“ byli. Odpoledne kázala slečna Booth s nadobyčejnou silou a celé shromáždění v parteru a na první galerii pocítilo požehnání z kázání. V noci bylo divadlo k umačkání naplněno ačkoli ohromná bouře zuřila. Slečna Boothova kázala opět. Více než polovina posluchačův pohnuta k slzám. Když zpívala:

„Vrchy nechte zmizet, skály rozstoupiti
v nový útulek nás nechte únes vejíti“,

bylo nám, jakoby každý hříšník přítomný již musil spěchati v tento útulek. Vystoupily i tři řady „kajících“. Muž jeden v touze po spasení vyskočil *jedním* rázem na jeviště. As sto, postavilo se před nás ku konci na jevišti a zpívali jsme:

„Nebe vidím otevřené,
spasení jež mi posílá . .“— *)

Zvláštní působiště nalezá „Army“ v nemocnicích a chudobincích velkých měst. K službě té vybírají se nejspůsobilejší vojínové, kteří na určitých místech nemocné navštěvovati musí, aby se nimi modlitbu vykonávali. Zároveň musí vésti úplný přehled všech případův takových, kde přijetí dosáhli.

Dokončení.

*) O svatá sprostoto!!!

Vzorná smrt profesora Klácela.

Kdo čítal katolický „Hlas“ ze St. Louis, ví jak kněží často poukazovali k tomu, že se těm neznabohům, kacířům a nevěrcům, jako byl Klácel, dobře teď nuluví a píše proti svaté víře, ale až prý přijde jejich poslední hodinka života, a smrť bude jim státi před očima, tu prý teprvé polezou ku kříži a budou žebrati na kněži nějakém, aby je vyzpovídal, jim rozhřešení dal a do nebeského království jim pomohl, sice že je čert zrovna ze smrtelného lože popadne a do horoucího pekla zanese, kde se budou trápiti věčně věkův!

Tak bulíkovali všickni katoličtí kněží své věřící a dnes—když profesor Klácel, největší ze svobodomyslných Čechů, nejučenější z nevěrců amerických, nejosvícenější s bezbožců, zemřel byl 17. března smrtí tak klidnou a tichou, jako nějaký svatý, nyní má každý věřící právo plné všechny ty dřívější kletby proti prof. Klácelovi od kněží pronesené a jejich proroctví o jeho bídné smrti jim vmetati v tvář prolhanou a říci jim, že jsou synové ďáblа, od čerta jeho ocasem posvěcení k jeho službě, a jeho kopytem pomazaní, aby lidi svádělí s cesty pravé a naváděli k hlouposti, pověrčivosti a otroctví a že všechno balamucení jejich jest přivedeno na světlo co bídná lež a podvod na nebohých věřících, kteří si myslí, že jest každé slovo pravdivé, které řekne čertovým mazadlem pomazaný kněz jejich katolický.

Klácel, kterýž býval sám knězem, a byl zasvěcen ve všechny ty humbugy, podvody, hlouposti a nečesti kněžské, které mezi kněžstvem na všech místech a ve všech zemích se nalezají, Klácel zemřel jako svatý, klidně a bez bolesti a všechno to, co prorokovali hloupí kněží svým hloupějším ještě ovečkám, čím hrozil Molitor, Čoka, Hesoun, Cipín a jiní, to všechno dnes je makavou lží a podvodem a kdo jim ještě bude věřiti od dnešního dne, co oni s kazatelny budou za pravdu hlásati, jest blázen neb skutečnost dokázala, že jsou lháři. Kdo lže, jest z ďábla, praví písmo a proto kněží katoličtí naši jsou synové ďábla a nikoli služebníci boha a kdo je potká v životě, má s nimi zacházeti co s ďábelskými služby a nikoli líbati jim neřádné ruce sloužící ďáblovi a jeho zlým skutkům pomocí lži, podvodu a humbugu.

Klácel neodvolal ani nejmenší slovíčko, ba litoval jen toho, že všecky jeho spisy, které má napsané proti lži kněžské a církevní, nemohly býti vydány. Nelitoval ani jediného spisku, ani jediné řádky, ani jediného slova, které vyslovil proti kněžím, proti církvi a proti bohu, neboť ve smrti viděl, lépe, nežli za živa, že jest to vše svatá a nepřekonatelná pravda! On miloval všechny lidi až do posledka a pamatoval na to, aby byli dobrými a osvícenými, i aby se od církve trhali a sloužili jen v poznání dokonalým zásadám poznaným věrně a oddaně, jako on.

On se nebál smrti, ale těšil se na ni, jako málo který svatý činil a co ani Ježíš nedovedl, neb i ten zvolal: Otče, je-li možno, odejmi tento kalich ode mně! Klácel těšil se na smrť svou co na sladký odpočinek a na splynutí těla svého a sil svých s tělem a silami přírody a věděl, že zákony přírodní pro všechna těla stejně naložil s jeho tělem, jako by bylo ze zlata, neb z toho nejdražšího a nejlepšího. On nevolal kněze a nebyl by k sobě ani žádného takového humbugáře připustil, neb považoval ze své vlastní zkušenosti všechny kněze za komedianty a podvodníky a s sebou kejkle nějaké dovoliti nechtěl dělati. Nežádal se vyzpovídati tomu nějakému darebákovi, kterýž jest horší jiných a dělá, jakoby uměl hříchy odpouštěti. Nenechal se pomazati posvěcenými olejí, nýbrž nechal jen své slabé nohy mazati kafrovým líhem a nic více. A jak zemřel tak byl pochován slavně bez kněží, bez zvonění a modlení od svobodomyslných. Ti největší neznabozi a nevěrci čeští po něm, Šnajdr a Zdrůbek s Paldou drželi řeči krásné nad jeho rakví a všichni přítomní uznali, že byl pohřeb krásný, dojemný a velebný, jakéhož krásnějšího neviděli.

Tak umírá neznaboh, nevěrec a osvojenec — kéž bychom všichni mohli zemříti tak a nebáli se smrti pranic více, nežli on. Jen dobré svědomí a čisté srdce nás připraví k smrti podobné a ode dneška jistě žádný svobodomyslný Čech v Americe nebude se báti ani smrtí ani pohřbu bez kněze, ale spíše bude chtíti v smrti i pohřbu podobným býti největšímu Čechu, Slovanu a Svobodomyslnku prof. Ladimíru Klácelovi!

Křesťanství a poesie jeho.

Od J. J. Habenichta.

„A kdybys hlasu zdvihnul, že by sama
rcha opona se zatřásla, bych
mlčel, rozum drže v tiché vaše,
kde se jeví bůh a vede lidstvo
k temnosti, tu já bych radš zvolal:
Zbav mne zdravých smyslů, učiň ze mne
levá šelmu, v tmavé noci, v krvi
rozkoš nalezající! Neb býti
člověkem a nesmít cítit, mluvit,
jednat jako člověk, nesmět práva
člověčského užívati: to jest
se živa býti zakleštym,
být stížen kletbou nejtěžší.“

Tylův „Hus“.

Kdo spisy římských spisovatelů: Juvenala, Petronia a nejznamenitějšího římského dějepisce Tacita pozorně čte, může snadně rozpadnutí se nesmírné říše římské předvídati!—Neřest a znemravnělost dosáhly za panování císařů: Tiberia, Kaliguly, Klaudia a Nerona nejvyššího vrchole a zárodek nové *křesťanské* idey vypučel ponenáhlu, jak tak přeštěděře zaléván šlenstvím těchto římských vladařů v neodolatelnou duševní mocnost revolučí, jež pak onou sešlou sociální stavbou starého věku tak mohutně zatřásla, že napotom jedna část za druhou pod náporem německých hord v prach se bořiti musela!—

Z té nesmírné skoro pět století trvající směsice, v níž zbělé roty kulturu starého světa úplně zničiti se namáhaly, vyvinuly se konečně v 8. století po K. dvě nové státní ústavy: římské papežství a německo-římské císařství,....tyto dvě osy, kol kterých se středověk pohybovał!—

Tuto velkou periodu světa dějin, musíme, na vzdor tím „křesťanským dějepiscům“, jižto tím neb oným krášlidlem vše, co papežstvím a křesťanstvím závání, přebarvují, *dobou největšího barbarství nazvati;* ačkoliv nám a jednal, jak náboženské a státní vidy tehdejších dob *je-* ni ve snu nenapadá, středověku zazlívati, že cítil, myslil *mu předpisovaly!*

Vládu ducha i těla měla církev, tato „morana“ neúprosná v rukou svých a byla drahný čas ochranitelkyní i ďárkyní skoro každé vzdělanosti?!!!—Je to však bohužel podstatou každého dogmatismu postupu vzdělanosti jen na tak dlouho přáti a i jej rozšiřovati, pokuď názory jeho, církvi *nebezpečné* nejsou!

Jakmile však bádající duch hranice dogmatické překročiti se osměluje, stane se církev jeho nejúhlavnějším, neúprosným nepřítelem! Tuto smutnou pravdu dokazují dějiny církve jasně a ne snad jen dějiny římsko-katolické, neb řecké; anobrž neméně protestantské a anglikánské církve!

Jest nade vší pochybnost, že těch nesmírných výsledků, jichž duch lidský v 17., 18. a v 19. *století docílil; nikoliv přičiněním, anobrž na vzdor církvi se domohl.* Ona bránila povždy přirozenému, volnému vývinu člověčenstva a proč neni divu, že dávno již nikoliv vznešenosti jeji ideje, anobrž jedině nevědomosti, ducholenosti, farisejství a státní ochraně co děkovati má, že doposud žije!

Mravoučné jádro křesťanství, svatá mravouka Ježíše, bude povždy žíti, ana věčně lidská je; — však dogmatické těleso musí jedenkráte v prach se rozpadnouti, neb není s to na dlouho novověké kultuře odolati.—Prvopočátečné křesťanství zvítězilo nad prostopášným, sešlým světem starým vznešeností a mocí mravouky Ježíše. Ono bylo spiritualismem předepsaná reakce přemocnému šílenému sensualismu a o jeho světodějné nutnosti pochybovati, bylo by nesmyslem.

Ano křesťanství předepsalo člověčenstvu, když ďábelský tanec, jejž římští císařové a římská společnosť prováděli, v šílený rejd se proměnil—nechutnou sice, však léčivou postní polívku, jež oné závratí uchvácené a zbesilé společnosti na začátku výborně chutnala! Známo nám však důkladně, že každá nová idea, jež horem pádem proti stávajícím zásadám se přivalí, napotom, když zvítězila „výstředně“ si počíná.

To samé platí o křesťanství! „Křesťanství“—praví Jean Paul—„zahladilo jak poslední soud pojednou smyslnost i půvabnost; z místa, kde dříve milostenky a zálibnice švitořily, učinilo náhrobek, postavilo naň žebřík až k nebesům sahající a vykouzlilo novou říši duchův, avšak ne tak půvabných a vlídných, jako řečtí a římští byli. Běsi a ďáblové počalí v podobě lidské neb božské po zemi putovati a ubohé pozemšťany k hříchům sváděti. Život pozemský stal se pouhým snem a člověk upíral zrak jen k nebes bráně.“—

Není tedy divu, že náboženství takové v prvopočátkách jak k vědám tak k umám nepříznivě se chovalo.

Byvši samo krutě pronásledováno, bylo již co děcko nesnášenlivé; když pak v muže povyrostlo a moci nabylo, tu v slepém vzteku proti starobylým kulturním pokladům zuřiti počalo.

Chodník, po němž vítězný průvod nové víry se ubíral, byl poset troskami římské a řecké kultury.

Roty zběsilých fanatiků vyřítily se z pousteven a klášterů a vrhly se majíce v čele pitomé biskupy, na dragocenné poklady starobylého umění a vědy.

Nejušlechtilejší stavby a výtvary uměleckě zničili bibliomniši, nejdrahocenější knihovny padly plamenům za oběť. Tak na př. drahocenná knihovna v Alexandrii byla tamnějším arcibiskupem Teofylem r. 389 zničená. „Ještě skoro po dvaciti letech spůsobil pohled na prázdné přihrádky žel a zármutek v srdci každého, jenž nebyl doposud úplně náboženským předsudkem zaslepen“ (Gibbon, Decline and fall of the Rom. Emp. Chap. 28.)

Ty nejkrásnější skvosty nadšení básnického a bádání filosofického prokleli otcové svatí.

Na zříceninách bývalé řecké a římské světa-lásky povstala pojednou smutná bohoslužba smrti a kde dříve rozkošně božské postavy v rouše lidském dováděly, nyní hnusné ostatky svatých na trh se vozily.—

Jakmile však fanatismus se nasytil a vladařové o lidské hlouposti přesvědčení nabyli, že nemožno na dále bez těch prokletých Řeků a Římanů se obejíti a s jednotvárnou křesťanskou kulturou lidu se zachovati, tu volky nevolky muselo se křesťanství své zpupnosti odříci, a ku stavbě nové vzdělanosti (!) chtěj nechtěj u těch prokletých pohanů ty ještě nezničené zbytky v hromadu sbírati. A ještě mnohem více: nutnost to „nové náboženství“ báječslovím zdokonaliti zdála se čím dál tím více záhodnou a pročež sv. otcové beze studu se k tomu odhodlali žebrati u těch bídných pohanů o značné báječslovní půjčky, *by jimi svůj křesťanský Olymp okrášlili.* — —

Prvopočátečné křesťanské básnictví čerpalo nejvíce z biblické poesie, ani Řekové a Římané v klatbě se nacházeli, ačkoliv nikdy s to nebylo z těch starých klasiků se zcela vyprostiti! Ona nestvůrná báseň (Apokalypsa) „zjevení sv. Jana“ v které pomatená fantasie jak skokoun fantí, platila drahný čas za základ křesťanskému básnictví, ano v ní o tom „slzavém údolí,“ čímž země prvním křesťanům byla, tak začasto se pojednává. Prvopočáteční křest. básnictví jest velmi jednotvárné a mdlé; opisování sv. evan., životopisy mučeníků, hymny, v kterýž spasitel brzo co pastýř, brzo co beránek, jenž snímá hříchy světa opěvován jest—toť základní rysy oné vychválené poesie křesťanské!

Lyrika, kostelní zpěv byla teprv věhlasným biskupem Ambrožem († 397) v bohoslužbu uvedená. Zdaž ale všude známé „Te deum laudamus“ jím sepsáno jest není doposud zjištěno.

Teprv v 11. století, když vítězství římské církve úplně zjištěno bylo, počíná zpěv její mohutněji zvučeti. Z doby této pochází znamenité rekviem „Dies irae“:

„Onen hněvu den se chýlí
kdež se v popel svět rozpýlí,
dle Davida a Sibyly.“ atd.,

a překrásné mnichem Jakobonem zbásněné „Stabat mater“:

„Stála matka bolestící,
podle kříže plakající,
na němž syn milenný pněl.
Jí ve srdci skormouceném,
přežalostně zarmouceném,
břitký meč bolesti tkvěl.“ atd.

Slavná vláda.

Myslíme, že dosud jest v platnosti zákon o ochraně řemesel. Vžlyť odvádíme daně, a to značné, a proto domníváme se, že je povinností slavné vlády, aby se nás zastala proti lidem, kteří neoprávněně pletou se nám do řemesla. Jak totiž známo, nechá pověstná vídeňská žurnalistika na panu hraběti Taafovi a na Češích ani poctivého chlupu, není jim tedy třeba dávat se holit, čímž jsme my náramně zkrácení ve své živnosti. Prosíme tudíž o laskavou odpomoc.

Vídeňští a čeští holiči.

Kubovická garda r. 1848.

I.

Všecka čest Kubovicům. Ne snad proto, že jsou uprostřed městečka dvě kaluže a pastviště pro husy, nýbrž pouze a jedině pro občanské ctnosti Kubovičanů. A jako všude, předchází i tu hlava obce dobrým příkladem.

Tak dobrou pověst měly Kubovice již před lety a—jak o tom svědčí pamětní knihy a annály—zachovaly ji zvláště r. 1848.

Jednoho krásného dne léta Páně řečeného roznesla se po Kubovicích zvěst, že je Praha obležena. Dráb Lorenc přinesl zprávu z blízkého Filipova, že se tam již utvořila garda a že táhne Praze na pomoc. Tulák Honza povídal totéž o Trubačově. I bylo nadšení u sousedů Kubovických, samých to reků a rychtář Mikeš dal věděti „všem vůbec a jednomu každému zvlášť, aby se zítřejšího dne o šesté hodině ráno všickni dospěli—muži a jiní noši—co možná ozbrojení shromáždili na náměstí, odkudž potáhnou pod velením jeho na pomoc matičce Praze".

Nastalo všeobecné zbrojení; z komor a přístěnků vynášeny motyky a sekery, piky, kosy a srpy znovu broušeny a kovář dal se do spravování obou starých brokovnic, které se daly v Kubovicích sehnati.

Všude živo, hlučno jako před opravdovým bojem, jen u Mikšů bylo ticho.

Rychtář seděl za stolem nad ohromným papírem a žvýkal v ústech brkové pero. Na papíře skvěly se již tři křížky a švábským písmem stálo tam napsáno: *Testament*. Patrno, že přemýšlel Mikeš, co má komu ze svého jmění odkázat; „člověk musí být na všecko připraven".

Do dveří vešla rychtářka.

„Poslouchej, starý, je to pravda, že potáhneš zítra na Prahu?"

„Nejen já, ale celé Kubovice, vyjímaje ženy, děti a starce."

„Pamatuj, mužu, že máš ještě malé děti."

„Nemohu jinak, Voršilo. Co by tomu řekli sousedé?"

„Ať řeknou co chtějí. Ostatně myslím, že to se dá ještě jinak spravit, abys se zachoval sousedům a zároveň nevydal svůj život v šanc." A horlivě jala se cos rozkládat.

Rychtář z počátku odporoval, konečně ale, když jej žena neustále na sebe a děti pamatovala, pokynul hlavou na svolení. Papírem, přichystaným k sepsání poslední vůle, podpálila rychtářka dříví v kamnech.

Téže noci odejel Mikšův pacholek se slamou z Kubovic.

II.

Na věži odbila šestá hodina ranní. V Kubovicích pusto a tichо, jakoby veškeren život byl vymřel. Jen na náměstí stojí dráb Lorenc, za pasem pistol, na pravém rameni starou brokovnici a čeká, až se bude garda scházeti.

Čeká—marně.

Konečně—k osmé hodině — kráčí z obecní pastušky muž přímo k Lorencovi, jehož bystré oko v něm poznalo —Honzu. Měl na sobě vojenský kabát, jenž byl někdy bílým a za čepicí „oficírskou" několik vraních per. Ozbrojen byl ohromnou pikou.

Teď počali vycházeti i z jiných stavení „gardisté" s kosami a sekerami na ramenou a shromažďovali se před radnicí. Na každé tváři smutek—předtucha smrti. Jako před bojem.

Když jich bylo as půl kopy, poznali, že tu není hlava, totiž rychtář. Poslali pro něj Lorence. Leč ten se vrátil a vyřizoval armádě, že není Mikeš doma; od večerejška už prý ho rychtářka pohřešuje.

Divili se všickni události té a bojovnost jejich klesla.

„Snad odešel rychtář napřed—na přezvědy", minil Lorenc.

„Možná; avšak co teď?" ozvalo se více hlasů. „Radní Mikulo, co teď"

Mikula míval dobré nápady; i dnes ujal se slova a pravil: „Sousedé! Já si myslím takto: Pánbůh vysoko a Praha daleko. Než bychom tam došli, už by z ní nebyl dávno kámen na kameni. A konečně bylo by hříchem dávati své životy v šanc v tak odvážném tažení. Proto si myslím, abychom prozatím zůstali doma."

„Ale, páni sousedé, co pak by nám řekli Filipovští?"

„Mlčet, Lorenc!" okřikl ho Mikula. „Chce-li jíti sám pustíme ho, beztoho nemá co ztratit."

„Půjdu", odvětil tento, „a sice hned. Připojím se k Filipovské gardě."

„Já jdu též", přihlásil se hrdinný Honza a změnil svou piku za Kubovickou pušku

Tak sevrklo se tedy celé válečné tažení až na tyto dva srdnaté muže, kteří—zaopatřeni střelivem i proviantem na tři dni—vytáhli ve vší slávě z Kubovic, hledice vstříc nejistému osudu.

Odlehčilo se bojovníkům doma pozůstalým. Se slzami v očích děkovali Mikulovi, že moudrou řečí zachoval je rodinám, otčině, státu a odložíše zbroj oblehli hostinec „u tří raků".

III.

Rychtáři Mikšovi bylo zatím volno a blaze, jako v nebesích. Seděl v „Nově hospodě," kteráž leží asi dvě hodiny od Kubovic a statně popíjel. Jak se tu octl, ví Bůh a—Mikšův pacholek. Seděl tu spokojeně a pil; mimo to poslouchal hospodského, jenž mu vyprávěl to nejnovější o pražské „rebelii".

K poledni dostalo se mu neočekávaného překvapení. Do krčmy vrazili dva ozbrojenci: Lorenc a Honza. Na obou stranách výkřik—udivení.

„Aj, vy tu, pane rychtáři?" pravil dráb. „Doma vás hledali. Já a Honza táhli jsme ku Praze a zabloudili jsme".

„Ano, zabloudili jsme," dosvědčoval Honza, „a dostali jsme nehorázným žízeň. Hospodský, dva džbánky!"

Rychtáři nebylo volno. Myslil si, že by mu to nesloužilo ke cti, kdyby ti dva po svém návratu vyzradili, kde se s ním setkali. „Poslouchejte, hospodský, na mé konto," doplnil řeč Honzovu. „Avšak," obrátil se k obě ma, „nesmíte se doma zmiňovat o ničem, kde a co.."

„Nestrachujte se, pane rychtáři", pravil Lorenc a jako by na důkaz toho vyprázdil džbánek jedním douškem. Honza následoval dobrého příkladu a ubožák hospodský sotva že stačil nalévat.

Trojice Kubovická se brzy srozuměla. Ve válečné poradě, odbývané po desátém džbánku, ujednáno, že se výprava „pro nedostatečné zásobení" musí vrátit. Rozhodil tu hlavně výrok Honzův: „Však ono se to tam bez nás také spraví."

Když se ozývalo v Kubovicích první kuropění, vracovaly tři postavy kolem vrat „u tří raků"; ponocný si na ně důkladně posvítil a k svému podivení poznal rychtáře Mikše, Lorence a Honzu.

„Ponocný, vy budete mlčet!" kázal těžkým jazykem rychtář.

Ponocný slíbil a mlčel. Mlčel ale tak důkladně, že to do rána věděla celá ves i s okolím. Gardě se vysmáli a rychtář Mikeš dostal jméno „slaměného rytíře."

Tak skončila se památná výprava Kubovická.

Co je vášeň?

Vášeň osvědčila na př. ve Slezku jedna žena, která muže svého násilím zavlekla do postele a jej přinutila, by tři dni a tři noci spal, aby „numírka", která by se mu po případě zdála, mohla vsadit do „lotynky".

Ubozí ústaváci, a těmi to jde rychle s kopce! Nedávno ještě po Berlíně jen šilhali a teď už jsou po něm celi slepí. A Hasner neříká nic!

Turecko povolává pruské důstojníky, aby si zřídili armádu. Dětina! Jako by nemohlo vyčkat, až mu ji na novo „zřídí" Rusové.

Jistý chvalně známý básník od té chvíle, co v manželském svazku se oženil, oddal se tak prosaice, že by pro zajíce duši dal.

Bulharský kníže Battenberg chce prý se ženit. Jeví tedy už i on choutky „válečné".

A. Co děláš teď v postě?—B. Zpytuju své—účty.

Vláda prý si láme hlavu starostí o potřebné místnosti pro českou universitu.—Podle historického práva měla by se starat o místnosti pro německou....

Ženy těší se v životě nejrychlejšímu povýšení; neboť ledva jsou přijaty, již převezmou vrchní velení!

Návštěva je vždy něco příjemného: ne-li, když vejde, aspoň když odejde.

Mladý pán: „Pane Katzer, přeju si zimník!"— Pan Katzer: „Jak si jej přejete?"—Mladý pán: „Na dluh!"

Jak se mají děvčata vdávati.

Španělské jedno přísloví: „Máš-li dceru sedmnáctiletou, dej ji jen tomu, kdo má vyšší postavení tvého; je-li jí dvacet let, dej ji osobě, která má postavení tvému rovné; pakli však dosáhla již třicátého, dej ji tomu, kdo přijde."

Prasátko.

Učitel: „No, Pepíku Vomáčků, ty se nyní v „učení" nápadně lepšíš; budeš-li tak pokračovati, dostaneš sa mé jedničky. Řekni nám tedy, jak se jmenovalo ono zvíře, jež jste v sobotu zabijeli a z něhož mi tatínek tak chutné jaterničky poslal?"

Pepík: „Pane ucitej, my sme ho nezabijejí; dys tatýnet psisej jáno do chjífta, tat vono byjo scipjí."

Smutná zpráva.

V jedněch novinách otištěno bylo toto oznámení: „Včera pádem s věže pozbyl můj manžel svého drahocenného života. Kdo zná ohromnou výšku této věže, pochopí snadno hloubku mého žalu."

Úvahy venkovana o nových měrách.

Jsou ale ty nové míry nepraktické! S hektolitrem žita se může člověk strhnout a liter piva není zas ani vidět."

Lokomotiva na útěku.

Na trati Jičína do Kopidlna stal se tento špás. Blíž nádraží vyháněl pastýř stádo dobytka. Strojvedoucí na lokomotivě, Němec, dal ihned znamení píšťalou a pustil vlak na celé kolo. Byv na nádraží tázán, proč to tak hnal, odpověděl: „Inu, bál jsem se, aby mi bejk nepotrkal mašinu."

Slečny Kubičkovic jedou saniční v plném lesku a slávě do plesu. Sníh tál a sáně tvořily v té pliskanici a sněhovém blátě široké brázdy. V polou cesty — musily se vyhnouti povozu; neobratný vozka však saněmi narazil na ohromný povoz a vyklopil vzácné své svěřenky do bláta. Seskočiv také a pohlížeje zarmouceně na fresky blátа malované na jemném sněhobílém gruntu atlasových šatů, táže se ponížené: „Prosím, pojedeme dále?"

Důstojník: „Co je to „general decharge" a kdy se užívá? při Nováček: „General decharge" jest stížení z radosti a užívá se — rozličných slavnostních příležitostech. na př., když nějaký náš představený zemře."

Na gymnasiu v P. smějí žáci jen po třech choditi pro housky. Profesor H. vida jich vycházeti více, chytil si jednoho a tázal se ho: „Proč nechodíte po třech?" — „Poněvadž mám jenom dvě (nohy)," odpověděl čiperný hoch.

Pan katecheta D. zkouší. Volá: „Houžvička!" A hledí zcela na jiné místo, než kde týž sedá. Houžvička zatím vstane, a pan katecheta volá znova: „Houžvička!" marně ho hledaje. — I táže se: „Což není Houžvička zde?" — Tomu se dají žáci do smíchu, a pan katecheta vzav si jednoho, jejž měl v lásce, na mušku, praví mu s patřičným důrazem: „Kdybych já se měl smát vaší hlouposti — ale já se nesměju!"

O Hromicích.

Kmotr Kapánek k panu faráři, jenž mu dává dvě svíce pod bradu, aby ho nebolelo v krku: „Prosím jich, velebný pane, ráčejí mi ty svíčky dát taky trochu pod nos, já trpím víc na rýmu."—

Ze školy.

Profesor: Co pak tam pořád děláte Suchánku?" — Suchánek: „Píši, vašnosti, vaši přednášku."—Profesor: „Ale nechte toho; to je nesmysl. Vždyť to máte v knize."

Učitel: Varujme se užívání slov *ení* nebo *dání* končících. Je to zbytečné znešvařování řeči. Říkejme vždy na místo čtení-četba, smání-smích atd. Kropáčku, jak řeknete místo holení?"—Kropáček: „Holba".

Rozjímání postní.

Letošní „popeleční středa" je vlastně „škaredá", neboť ať pohlédnem kamkoli, všude kupí se mraky více méně hrozivé a strašidelné, které zvláště na Východě nechtějí proniknouti a vzejíti slunci jasnějších a utěšenějších chvil politických.

Žádnému „vysokému" politiku není teď pojednou už do tance a masopustního šibření — všickni dělají „popeleční" vážné tváře a mnohým zaznívá do uší přísrné „Memento", až jim hrůzou falešné zuby cvakají a vlasy na parukách vstávají.

Nechceme nikoho zejmena uvádět, ale mohli bychom vším právem na Berlín a ještě snad i jinam prstem ukázat.

Zvláštním úkazem jest, že to není pan páter, nýbrž generál, kterýž rozdává letos „popelec" a jehožto „Memento" straší právě ve všech evropských žurnálech.

A protož vy všickni politicti hříšníci, dejte se na pokání, pokud ještě čas, oblikejte na kvap roucha žíněná a sypte popel na své „klouzačky", ať slituje se bůh mír ještě aspoň pro letošek a dá divoké běsy a války někam pod petlici, aby nemohli ani sem ani tam....

Příslušný patron.

„Jak si přejete, aby se dítě jmenovalo?" táže se velebníček kmotra. „Nu víte, velebný pane," odvětil tento, „je to rychtářojo dítě — tedy tak nějak, aby mu občané trefili na jméno!"

„Colli Kali, Calo Kilo, Kalakauo".

Co je to?—Stručný telegram, jejž odeslal známý od lošska Kalakauo vídeňskému obchodníku, oznamuje mu, že pro „královu" soukromnou dílnu fotografickou objednané kali nedošlo na ostrov v pořádku. Jevil se totiž v bedně (colli) úbytek na váze (calo) jednoho kila objednaného kali.

Ve škole.

Učitel: Nu pověz tedy, Františku,
ty's přece moudrý tak:
zda čáp, o němž jsem vyprávěl,
je stěhovavý pták?

Frantík: Čáp? Není, pane učitel;
neb kdyby takým byl,
tu v zimě naší maminee
by děti nenosil.

Memento mori.

Již umlk' rachot fiakrů
a ticho ve všech sálech:
ty tam jsou dívek naděje —
jest po vínkách i bálech.
A starostlivým tatínkům
mrak vytratil se z čela;
z popocování matinky
už vyspaly se scela.
Tam v koutku leží kytice
a v prádle rukavice,
na obou vrouc'ch čiší znak:
políbků na tisíce.
A cena vaty, atlasu
čím dál tím více klesá,
i přepychu již zlomen vaz,
jen zastavárna plesá.
A mnohý hříšl vzdychá teď:
„O jaký já byl fulpa!"
Na prázdnou kapsu klepá si
a šeptá: „Mea culpa...."

Arabi bej u velké lásce Egypťanů.

tak že snad co nejdříve
měl' být z něho khedive,
pakli od jisté tam chásky
nebude umačkán z lásky.

K utlačování Němců v Čechách. Redaktor jistého českého listu zapálil si doutník fidibusem, utrženým z „Tagblattu".

Zatknutí. Studující Vošmrda zatknul do dveří svého bytu hřebík, na který pověsil ručník.

Zastavená doprava. Dnes přerušeny byly nenadále sousedky z č. 41. u vypravování o svatbě domácích Lori.

Úloha z počtů.

Co asi by dal Bismark za to, kdyby byl — mu Skobelev přítelem?

Z minulého týdne.

„Páni" taky škandál utržili,
že se nám až oči slzou rosí:
oč ve Vídni, v Praze zavadili,
odevšad s dlouhými tábly nosy. [vat?
Nosy rostou. Kam jich jenom scho-
Nu, já poradím vám, milí pání:
V Krivoklát je jděte „kurírovat" —
tam prý kvete nosů ujímání.

Evangelium v čas postní

to jest od 20. do 30. každého měsíce.

Za onoho času řekl studios kollegům svým: Když se postíte, nebývejte jako diurnisté smutní, neboť tito zachmuřují tváří svých, aby bylo vědomo pánům radům, že žlab visí jim vysoko. Amen pravím vám, že proto přec málou jen vezmou výplatu. Vy ale když postíte se náhodou, nakadeřte hlav svých a vousky nakrutte a skla nasaďte, aby nebylo zjevno děvám vašim nastávajícím, že „vnitřní hlas" váš truchel jest. Také neskládejte si skutečných pokladův ani na zemi ani v zemi, kde je nyněko archelogové vykopávají a musea berou — alebrž skládejte si poklady jiné: přízeň, oblibu a lásku u matinek dětí svých, kde se mnohonásobně zúročují. Neboť kde jest „poklad" t. j. děvče tvé, tam ať jest i věno její. Mnoho arcit bylo by povolaných, ale jedna jest vyvolená. Amen.

Postní obrazek.

Jeden, který točil po celý mosopust i v postě—a je stě ho to neomrzelo.

Nové svítivo.

Můj přítel, takto dobráček,
teď zlobí se a kleje,
i žena jeho hubuje
na tu daň z petroleje.
„Ta daň k té bídě scházela,
jakou my tak už třeme!
Což věru, muži, do zítřka
už svítit přestaneme."
V tom malý Jeník za stolem
se usmál: Pohleď, mamá:
já rozbité mám kalhotky
a svítím kolenama.
A když je drahý petrolej,
jaké tu dlouhé rady?
Já posadím se na stůl jen
a světlo bude tady!"

Šimon Lomnický.

Nula od nuly pojde.

Turek prý už dělá kroky,
aby Rusku moh' dát „floky",
jichž mu dlužen počet hojný
z poslední „veselé vojny".
Dá prý mu, jak zvědělí kdosi,
„kajmy" a turecké losy,
o čemž možno směle říc,
že to celkem, dvakrát — nic.

Povětrnost v Rakousku.

Dávno očekávaný obrat v našem počasí konečně se ukazuje. V poslední době vane s hůry vítr určitý a jasný. Mlhy, do kterých halil se hr. Taafe, rozběhly se jeho statečným odfoukutím nájezdů fakciosní oposice: podobně led, jenž svíral srdce Conrada vůči naším oprávněným požadavkům, z velké části roztál a odekel, takže můžeme očekávati pohodu aspoň již trochu lepší. Na „hospodáře" z kraje ústaváckého působí to arci náramně nepříznivě a mnozí z nich dostali už první vítr, z čehož zase velká pleskanice v žurnálech vídeňských. Také se povídá, že v noci na den volební 18. t. m. úpěla v knížecím komině Car. Auersperga Melusina, načež rychlé stoupání většiny naší šlechty spůsobilo ráno deště slzí na přísloušných tvářích. Co však se týče věcí zahraničních, vane poněkud mrazivější větřík z Ruska, ale doufejme, že na srážky tím nedojde. Také prý tlak masopustního počasí na kapsy tatíkův ulevil, i dá se tedy dle neklamných známek souditi, že jasné sluníčko Humorů bude už brzy se usmívat na celý svět.

Precl: Ústaváci prý mají o nás Čechy starosti, abychom se nestali pacholky. Viftl: Nediv se jim; vědíť, že pacholci vyhání dobytek.

„DUCH ČASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 2. DUBNA, 1882. ČÍSLO 32.

SIMON BAVIER,

předseda konfederace švýcarské na 1882.

Občan, který ve Švýcarsku byl povolán k nejvyššímu úřadu, jaký jest v rukou občanů, jest vynikající v každém ohledu. Jest rozen z rodiny velmi vážené 16. září 1825. Byl vychován napřed doma v obecní škole a pak šel na technické ústavy v Carlsruhe a Stuttgartu. Vida by jeho vedly jej na studie strojnické a vykonal některé práce toho oboru ve svém kantonu také. Byl zaměstnán po několik roků při dráze Piacenza Cartel, pak zanášel se postavením dráhy Spluegenské, kteráž měla býti soupeřkou dráhy sv. Gottharda. 1863 byl ustanoven státním komisařem a 1876 byl zvolen do vysoké rady. Na tento rok byl zvolen předsedou rady té, kteréž místo dle dosavadní činnosti jeho soudíce, bude jistě zdobiti.

Z „divokých zpěvů" k Taafemu

Ve dne, v noci tak se rvát,
škandál tropit, v kraju st hnát,
pravdu kroutit, v hrdlo lhát,
resolince marně psát,
na liberála si hrát,
ostatním však pouta přát;
vzpomínat, kdo kas by rád
jako dřív i nyní vládl
a slyšet jen kol se smát:
koho čert by neměl brát!
Míti respekt pro své jen,
Čech když mlaví, jíti vždy ven
a chtít: dělat dobrý den
k úctě si z jeho jmen;
ha bou tlouct jak na bubeu,
věřiti, že Herbstův sen
přece bude vyplněn,
být však náhle zahuben
volbou v Praze dnes týden,
nein, Herr Graf, das ist nicht schoen!

Co teprv hne Němcem.

To je v říši lomození,
polemik a křiku!
Oposice bývalá zas
v jednom stojí šiku.
Jedna rána za druhou jí
bleskem stihla zrádná;
jaká teď se na ni chystá,
nebylo z nich žádná.
Osmnáct let oposice
jako dudek spala,
když reakce v září přibíc
svobodě hrob stlala.
Vítězství jazyk zasřen
jí na zámek trojí —
teď Bismarka trhá, tupí,
proti vládě brojí!
Volnost spoutat celý národ
mlčky, klidně svolí — —
tabákovou daň však nikdy,
nikdy nepovolí!!

Jak se to rýmuje!

Na slovíčko „Taafe"
rýmuje se „kafe";
na slovíčko „drnáši"
rýmuje se „naši" —ale špatně.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Brunova smrť. 1600.

I.

Jednoho mlhovitého rána podzimního roku 1599 povzedl se jeden z dozorců římského inkvisičního vězení mrzutě s lože svého, aby postaral se o své vězny. Jeho přiručí přišel mu v ústrety právě když komoru svou chtěl opouštěti a sděloval mu o novém vězni, kterého do svého oddělení byli dnes v noci dostali. Jest to židovský pes jeden, pravil, který asi před rokem přistoupil k naší církvi, bezpochyby proto, že jeho eminence, kardinál N., jenž jeho dceru svedl, tomu chtěl, pakli že má oba na dále vydržovati peněz svými. Včera ale v noci byl překvapen v jednom sklepě židovské čtvrti, kde maje bílý modlitební šat na ramenou, stál mezi svými souvěrci a činil pokání za podrobení se křtu. Zbičovali jej a seděli kolem něho na nízkých stoličkách, majíce všichni popel na hlavách svých nasypaný. Teď jest jist v našich rukou a bude toho pykati, že jeho prokleté pysky mumlaly židovské modlení, když byl v nich jednou už pozřel tělo páně.

Beztoho že jsi jej zavřel do oné celi, kde sedí ten druhý žid, jenž před dvouma rokama ukradl chlapce křesťanského, aby jej obřezal? Tam bude míti aspoň příjemnou společnost. Jejich třetím společníkem jest ten Nolanský kacíř, kteréhož nám před rokem přivezli z Benátek lapiše jej tam.

Musím Brunovi přinésti vody, pravil přiruči, neb už nedostal po dva dny ani kapky. Svatá úřadovna pozoruje každé hnutí mé a vyčítá mi, že prý jsem příliš laskavým a dobromyslným. Od té doby, co mi jeden svatý inkvisitor něco takového nadhodil, mám skoro každé noci sny o mém předchůdci zde, který co podezřelý úpí teď v téže díře, do které chodival jednoho kacíře obsluhovati. Každý jest sám sobě nejbližším. Musím teď vodou při Nolanském a při tom židu hodně šetřiti.

Muž ten po slovech těchto spěchal s velikým džbánem temnými chodbami, do nichž jen spoře vkrádalo se denní světlo tlustými mřížemi. Kroky jeho se temně ozývaly a dusný vzduch udržoval nepříjemný pocit každého, kdo do těchto chodeb vstoupil. Otevřel pak těžké železem pobité dveře s rachocením podobným u jiných dveří a zámků, kamž jiní obsluhovatelé vězňů také právě vody donášeli.

Napřed chvíli poslouchal za dveřmi, ale neslyšel ničehož, nežli tichou ranní modlitbu žida a hluboký vzdech jeden. Když vkročil do úzké a dosud temné celi, zavanul proti němu smrdutý zápach, který i jemu, ač po mnoho roků už tomu byl přivykl, nosem divně zakroutil. Kdo by si byl hodnou chvíli na temno žaláře přivykl očima, byl by spozoroval za několik minut na dřevěném prkně za lože sloužícím polopoloženou postavu lidskou, která hlavu krásnou a vznešenou o ruku opírajíc, nechávala hustý černý vlas splývati po ruce dolů netečně. Obličej byl bledý a vyzáblý, ale černé oko sálalo z hlubokých důlků živě a jasně.

Tento muž tedy byl Bruno, jenž v Anglii u Filipa Sidneyho se stkvěl a ve Wittenbergu nejkrásnější děvče v loktech svých objímal? Teď nalezal se v Římě na místě, které jediné pro něho zde býti mohlo připraveno. Jiného místa pro duchy jeho druhu zde neměli. Při zarachocení klíčů pozvedl se na polo a když spatřil žalářníka a slyšel vodu zašplouchati ve džbánu, zaradoval se, což i na obličeji jeho bylo viděti.

Neseš mi čerstvé prameny, pravil, abych zvlhčil vyschlá ústa svoje? Pojď jen blíže ke mně, neb skoro už ani nemohu dojíti k tobě; celý svůj obličej do vody smočím—ach takovou mám žízeň.

Muž ten přidržel mu džbán a Bruno polykal vodu v dlouhých douškách jako nebeský nektar. Pak ustal, z hluboka si oddechl a pravil: Příteli Abrahámе, odpusťte, hnedle bych byl na vás zapomenul. Pijte, muži, chutná to rozkošně po dvoudenní žízni.

Muž v černém hávu s dlouhým šedým vousem a s čepičkou na hlavě připotácel se blíže, pokračuje i v chůzi své v ranním odříkávání modliteb svých polohlasitě. Chopil se džbánu, vyslovil nad ním obyčejné své požehnání a pro několik následujících minut nemohl jej od úst odtrhnouti. K třetímu, onomu přestoupilému židovi musel strážce sám dojíti, poněvadž byl řetězem ku zdi přikován. Strážce chtěl už celi opustiti, když Bruno jej zdržoval, řka: „Dobrý příteli, nezůstávejte mi tak dlouho vzdálen s vašimi čistými prameny vody. Jistě jste to jakživ ještě nezakusil dva dny po sobě zůstati žízniným. Hnedle zemru samou křesťanskou láskou; nedejte tedy abych zemřel žízní v lásce této.

Vy jste kacířem a nezasloužíte nic lepšího, odpověděl strážce, utíraje si slzu z oka a opustil na rychlo celi. My ale ji ještě neopustíme. Počínalo se v ní trochu osvětlovati a věžňové mohli domnívati se, že nad Římem vzešel zase jeden krásný den. Z daleka sem zaznívalo dunění a rachocení z ulic římských. Život čilý v městě oznamoval se skličeným zde vězňům jen chabou a pomíjející ozvěnou. Zde ležel poutník světový, jenž poznal a požil v plných douškách krásy přírody; jeho duch bez zemdlení prolétl neobmezeným prostorem všehomíru a viny nekonečné doby vyvrhly jej na tento bědný břeh, kde proň nejvíce strádání a utrpení bylo připraveno. Nesmrtelný hrdina ten ale nosil v hrudi své vesmír a z něho čerpal sílu nezlomnou pro svého ducha, i když tělo jeho podléhalo mučení. Pyšně a klidně snášel neštěstí a vyhlídka na blízkou smrť nedovedla umrtviti v něm nadšení a veleducha jeho. Pozvedl se zdlouhavě na svém loži tvrdém a učinil několik kroků sem a tam po tmavé úzké celi, jak činil každého dne, aby nenechal své svaly zakrnětí. Starý žid s okem zlým hleděl naň, neb poděl mu jednou strážce žalářní, že Bruno jest zde vězněn pro svou nevíru a pohanství.

Příteli Abrahame, pravil Bruno, nepřipadá vám to příliš dlouhé, když jeden den na druhý následuje, aniž by se v osudu vašem změna nějaká stala?

Abraham odpověděl: Kdo jest poslušen zákonům hospodinovým a vyplňuje celý den modlitbami, které předepsal Jehova svému lidu vyvolenému, tomu není žádný zármutek, ani bol, ale zlé a nešlechetné lidi bůh bude stíhati do třetího a čtvrtého pokolení.

Nemějte o mně starosti, odpověděl Bruno, neboť na mně nemůže nikdo stíhati ani druhé, ani třetí pokolení. Jsemť poslední rodu i jména mého a k tomu vidíte, že jsem tichým a bezstarostným. Oni mne zabijí a to jistě udělají, ale k samovraždnému odvolání a k přetvářce mne nepohnou. A co jest také dále na tom? Život náš jednou započal a jednou musí skončiti. Aby skončil jest nutno, jako všechno ostatní. Či myslíte, že člověk maje tuto pravdu v prsou svých třese se a bojí a že cítí nešťastným?

Žid chopil se malé kostky kožené přidělané k řemínku jeho, s nímž se modlíval a otevřev pouzdro kostky té, poukázal na pergamen v něm skrytý a heberejskými literami popsaný. Zde, pravil, vidíte celou moudrost světa, zákony to, které dal Hospodin Mojžíšovi. Kdo poruší jediné z těchto přikázání, jest vinen smrti. Ach, a vy jste jich přestoupil více, nežli jedno. Či světíte den páně?

Jest Hospodin vaším bohem a žádný jiný? Běda, běda! Škoda, pravil Bruno, že nepanujete vy s vaším lidem na místě Říma nad celým světem; vy byste byli milosrdnějšími a lidštějšími, neboť byste přestupitele zákonu božích jen kamenovali. Zde ale napřed vysušejí u člověka morek z kostí a pak jej ještě upekou. Než kdo ví: panování dělá bujným a není pak za těžko pochopiti myšlénku inkvisice.

Tu zaslechl žid na zdi přikovaný. Bruno k němu přistoupil a podal mu soustrastně ruku. On ale ji nepřijal, ale s opovržlivým zrakem pravil: Stesk mého těla a moje perla, moje Rachel, přilákaly mne, abych přistoupil k Nazaretskému, než Hospodin osvítil moje oči, že jsem se navrátil do stanů svého lidu a volal jsem k němu o smilování a odpuštění. Avšak chtěl bych, abyste byl raději Nazaretským nežli pohanem z prokletých těch národů, které si dělají rytiny a jsou srdce zatvrzelého, neb křesťan jest mi bližším, nežli bezbožec.

Bruno tiše vzdechl si, ale mlčel. Jen své duši pravil klidně: Tedy i v žaláři dělí víra lidi trpící od sebe; snad moji soudruzi by si přáli hranici k spálení hodně daleko od mé, aby se neposkvrnili a aby se naše popele nesmísily. Marně, nedočkám se už lidí na světě, neb umírám pro křesťany a židy.

—(Pokračování.)—

„Salvation Army.“

Příspěvek k dějinám sektářství od F. B.

Dokončení.

Vynikající místo v „Army“ zastupují ženy, jež mimo zvláštního postavení jakožto plukovník neb kapitán atd. všeobecně jméno „prorokyně“ nesou. V jich čele stojí „lady Booth“ s dvěma dcerama, které jsou zároveň přednostkami ženských domů kadetních, kdežto Bootholvi oba synové mužský ústav řídí. Paní Booth má pevné přesvědčení, že od nynějška veškerá spása lidská jen na ženách spočívá, poněvadž prý mužové na vzdor svému vědění a umění dosud ničehož nevyřídili. Náhled ten vnutila i Boothovi samému, že dovolil ženám hráti tak velikou úlohu v „Army“. Přirozeno, že setkal se v tom s mnohými odpůrci a tu musili se snažiti zařízení toto z bible dokázati. Důkaz ten není nezajímavým a ukazuje zjevně—jak možno bibli nohama vzhůru obrátiti a každý smysl zní vyložiti. Praví: „Vytýká se nám, že prorokování jest něčím jiným než pouhým kázáním; prorokyně tak jak v novém zákoně se líčí, má prý obzvláštní plnomoc boží. My nechceme nikoho, ať muže či ženu, kdož by chtěl *jen obyčejně* kázati. My spíše chceme, aby lidé jen tehdy mluvili, když duch svatý je k tomu pohání; neboť jen tak je možno násilím vniknouti v srdce hříšníků. Největší vadou naší doby jest, že duch svatý bývá (zvláště u ženského pohlaví), potlačován a takto tisícům béře příležitost veřejně svědčiti. Ubohý Pavle! Jest s podivením, vi-li ten ubožák jak skracují se jeho slova. Či nepraví sám: Zde není muž ani žena? (Gal. 3.) Není tím (výrokem) nad slunce jasněji vyřčeno, že obě pohlaví mají stejné oprávněnosti? Muž či žena oba musí býti znovu zrozeni; a jako muž, jenž není „obrácen“, byť i vysoce postaven byl a mnohá vysvědčení měl, nesmí kázati: tak i žena nemůže býti z kazatelství vyloučena, je-li „obrácena“. Ba, nebyla žena první osobou, jež kázala, tam v ráji? Ďábel učinil ji kazatelkou a výsledkem prvního jejího kázání byla zkáza všeho lidstva a nyní by nesměla žena kázati ku zachránění, ku spáse téhož? Pravda byl to první krok, jenž i ženě samé obrátil se ve zlé, čert a církev šli dále, tak že jí nic nezbylo než *vaření*.“ Podobné důkazy jdou ženám velmi k duhu. Nezapomenu nikdy, s jakým sebevědomím mi ženský takový kapitán při jízdě z Derby až do Londýna neustále líčil vznešené povinnosti své úlohy. Že ovšem se i často přihodí, že mužští a ženští vojínové v takových poměrech mezi sebou žijí, že nutným „morálním“ zakročení policie se jeví, nebudo se nikde diviti. Nejspíše nejsou ještě úplně „saved“.—

Zbývá ještě posouditi výsledky vnitřní, t. j. co vlastně má se státi z toho, jenž k „Army“ se přidává. Možno tu veškerou nauku v následovním shrnouti; „Salvation Army“ má být „obcováním svatých“ a každý jednotlivec má „svatý“ život žíti, ač ovšem o absolutní přesnosti nemožno mluviti. Jak tomu dlužno rozuměti, ukazují čtyři předpisy k dosažení „svatosti.“ Předně: Nutno působiti na každého jednotlivce, tak aby byl výsledek náhlý, viditelný; v určitém okamžiku musí poslucháč proniknut býti nejen touhou po spasení nýbrž i skutečným „spasením“; každým prodlením stává se „zachránění“ obtížnějším. Jestli že kdo přesvědčen jest o svém „spasení“, tu musí za druhé se použíti toho k práci další; čím čerstvější dojem tím snáze možno na jiné působiti; proto napomínají právě „obrácení“ aby ihned se shromážděním mluvili a se modlili. Když již jednou tak daleko bylo pokročeno, tu za třetí dovede již chovance sám „svatý“ život vésti, an úplně střeží všechny své myšlenky a stálým přemítáním se snaží odporovati břichu. Avšak má „praktické“ svatosti užívati a sice: vystříhati se lihových nápojů, kouření tabáku, světských knih a zábav, jakož i drahých šatův. Ohledně posledního zavedli Booth zvláštní uniformu; mužové nosí tmavé spodky a kabát se šňůrami a vojenskou čepicí; ženy mají černý kreppový klobouk a jednoduché černé šaty, na krku podle důstojenství porty. Čtvrtý předpis zní: Členové mají přijímati plat hotovými penězi. Každý má odváděti jisté procento ze svého týdenního výdělku. A to jest pak s podivením, jaká ohromná suma mnohdy drobných peněz se sejde. Hledí se však i při jmenování důstojníků, aby v tomto ohledu byli „schopní“.

* * *

Podávaje zde krátký náčrt dějin a učení této nové sekty, měl jsem hlavně v úmyslu poukázati k tomu, že *každá* sekta živí se jedině z nevědomosti lidu. Z náčrtu tohoto jsme shledali, že jako katolicismus účinkuje rozličnými hloupostmi na jemný cit lidu, tak i zde podobně se děje, kde zpěvem a průvody se láká nevědomý lid do tenat „Salvation Army“. Náboženský vychovaný lid hledá vždy v náboženství útěchu a sice v náboženství takovém, kde se co nejvíce na veřejnosti rozličným pozlátkem možno blýskati. Kdyby lid dostatečně byl vzdělán, nemohl by nikdy v podobných kejklích si líbovati, musel by s ošklivostí odvrátiti tvář od podobných bláznův, jako Booth jest. Kdo dobře a zdravě promyslí přednášející článek, pojme v něm obsažený *fanatismus řečí Boothových a odhodlanost* hloupých jeho vyznavačův, ten zajisté bude se varovati v podobnou společnost přijíti ať společnost ta jest katolická, evangelická neb „Salvation Army“ ani více méně si v jádru svém v ničem nezadají. Každý kdo dnes zdravě myslí, zavrhne nejen „S. A.“, nýbrž všecko sektářství, které jedině k nesnášenlivosti lidské vede a bídu duševní plodí. Zpěvem a modlením chtí světskou bídu vykořeniti jest bláznovství, to uznává dnes již každý. K tomu jest přehojných prostředků, kterých domáhati lze se jedině lidstvu vzdělanému, jak ale lidstvo má se vzdělati když všecky sekty nevyjímaje ani „S. A.“ zakazují čtení světských knih? A jen bible se držíce, bychom daleko nedošli, neb i zde vidíti jsme jak všelijak lze ji vykládati. Z důvodů těch musí se proti sektám bojovati. Lidstvo musí býti nezávislé, svobodné. K tomu všichni pracujme.

Památka na Veliký Pátek.

(Z francouzského.)

Hrozné revolucionářské a bouřlivé jsou dějiny utrpení Ježíše. Máme v nich své hrdiny, svatý tribunál, veleknéze Kaifáše, římského prefekta Piláta, vojáky, kteří smění se v pochopy a všichni ti strůjcové a všecky ty přístroje, všecky ty autority činí se od počátku až do konce muk Ježíšových směšnými a zodpovědnými za opovržení a hanebnost. Stoupenci stávajícího řádu, zastánci náboženských a sociálních článků oné doby, ukřižovavše Ježíše, dosáhli pravý opak toho, co si byli předsevzali:

Původce jest mrtev, dílo žije!

Ve všech našich soudních dvorech, všude, kde ve jménu řádu, obecného blaha, rodiny, majetku, náboženství, mravnosti se konají rozsudky, stojí podnes nade soudcem, klidným okem na něj patře—Kristus.

Zajisté by musel soudce, zasedne-li na místo své za zeleným stolem a setká-li se, pozvedna zrakův svých, s tímto pohledem, cítiti se pohnuta a na rozpacích, neboť vznáší se nad ním 19. věkův, které mluví ku Kaifášovi, k Pilátovi, k lidskému právu takto: „Ty se můžeš mýliti! ty můžeš, odsuzuje, býti vinníkem sám. Onen, jehož prohlašuješ za zločince, může býti spravedlivý! Pomysli si, že jest tobě předveden Ježíš dvěma strážníky; není pochybnosti, ty ho neukřižuješ, ale ty nalezneš množství paragrafů ve trestním zákoníku, které souhrně jej odkáží na dlouhá léta do temného, děsného žaláře.

Nuže! Ty jsi na stolici soudce. Vyslechni Ježíše!

„Vaše jméno?“

„Ježíš Nazaretský.“

„Stár?“

„Třiatřicet roků.“

„Vaše zaměstnání?“

„Mesiáš.“

„Obžalovaný chovejte se poněkud slušněji a ušetřte si takové řeči. Doznáváte, že jste činil proroctví?“

„Ano.“

„Dobře. §. 201, list b a d trestního zákonníka: 6 měsíců až jeden rok.“

„Jest známo, že jste svolával nedovolená veřejná shromáždění, v nichž se nalezali lidé, kteří zjevně neb skrytě nosili zbraň a že jste utvořil nedovolený spolek; jeden rok vězení dle §. 288, §. 298 zákona, ze dne 15. list. 1867 a ze dne 26. list. 1852“.

„Než to není vše. Vy jste byl původcem bouřlivých schůzí a výstupů. Na základě §. 69 a §. 70 odsuzujeme vás toliko ku desítiletému těžkému žaláři, avšak nevíme, zda byste nezasluhoval po právu dvacet let.“

„Vy jste údem společnosti, která se velice internationale podobá a zastáváte v ní úřad. Na základě §. 288 tr. zák. 3 až 12 měsíců.“

„Vy nebudete upírati, že jste se stal vinným vniterných pikl a pletich, čímž jste rušil veřejný pokoj. Dle rozhodnutí kas. dvoru ze dne 27. května 1853 G. Ž. č. 77 a zákona ze dne 17. pros. 1862 č. 8 říš. zák. z r. 1863 odsuzují vás ku těžkému žaláři na dobu 5 let.“

„Vy jste tulákem ze zvyku §. 1. zák. ze dne 10. května 1873, č. 108 tr. zák. Trest 8 dní až 1 měsíc.“

„Rovněž nebudete upírati, že při vašem vjezdu do Jerusaléma vaše banda vám ku poctě provolávala buřičská slova a že dalek toho, by jste jim v tom bránil, jste je ještě k tomu povzbuzoval. Dle §. 302 trest zák. trest 3—6 měsíců“.

„Nebudete popírati, že jste rozdával znaky a symboly, které měly za účel rozšiřovati ducha revoluce a rušiti veřejný pokliď. Na základě §. 300 trest. zák. trest 1—6 měsíců.“

„Neupřete, že jste schopen práce a že jste přese vše to žebral. Dle zákona 518 tr. zák. a §. 13 zák. 10 5 73. budete dán pod policejní dohlídku.“

„Nyní však něco závažného. Vy činil jste násilí a a výtržnosti neb alespoň jste se o to pokoušel, neboť vy jste řekl, jak svědek Lukáš (19, 27) dosvědčuje: „Ty pak nepřátele mé, kteříž nechtí, bych nad nimi vládnul, přiveďte sem a zabijte je přede mnou. §. 99 §. 100. Těžký žalář do pěti let.“

„Vy jste budil nenávist a opovržení ku vládě a snažil se ji zvrátiti. Vy jste si přikládal falešné tituly, neboť vy jste sám o sobě tvrdil, že jste králem Israelským. Všechny zločiny a přečiny, z nichž první mají v zápětí trest vězení až 1 rok dle §. 300 a §. 492.“

„Vy jste vícekrát, jak svědek Lukáš (16, 19—25; 6, 24—25; 12, 49—52.) a svědek Matouš na rozličných místech dotvrzuje, popuzoval občany ku zášti proti sobě. §. 302. Trest 7 měsíců.

Dokončení příště.

Náboženská pastva věřících oveček.

Vyňato z kázání pátera Hesouna v St. Louis, Mo.

XI.

Svatý Bruno byl biskup v Irsku, kterému na velkém sněmu, u přítomnosti sv. Patricka a množství duchovních i světských osob, nectná žena jedna dítě k nohám nyrhla řkouc: Vezmi sobě dítě, jehož jsi se nestyděl otcem býti. Což jak sv. Brigita zaslechla, tu ženu před celý sněm zavolala, ústa její znamením sv kříže poznamenala, pak ji snažně žádala, aby křivým svědectvím duši své neubližovala. Ta pak žena i s přísahou, slovy velmi ošklivými lež svou potvrzovala. Načež ihned od hlavy až do paty otekla, tak že víc strašidlu než člověku podobna byla. Zeptala se sv. Brigita čtvrtletního dítěte: „Kdo jest otec tvůj? zdaliž tento biskup, jak matka tvá praví, jest otcem tvým?“ Dítě hlasitě odpovědělo: „Otec můj není biskup, ale sprostý sedlák, který zde, ne mezi duchovenstvem, ale mezi obecným lidem stojí.“ I dala sv. Brigita dítěti jablko, aby ho otci svému dodalo. Dítě pak ihned otce svého v zástupu poznalo, jablíčko mu do rukou položilo. Veškeren lid tu bezbožnou ženu k hranici odsoudil, ale sv. Brigita všecky k smilování pohnula a znamením sv. kříže od oteklinv tu hříšnou ženu sprostila a k pravému pokání ji vroucně vzbuzovala.

(*Naše poznámka.*)—Na tomto zajímavém zázraků plném povídání vidíme zase tu nestydatost svatých a svěcených osob, ať jsou muži aneb ženy. Sv. Bruno, irský biskup měl s nějakou chudou ženou dítě a nechtěl se o ně starati, aniž ženě té na jeho vychování co dal, třeba sám břicho veliké nosil a nebohé Irčany dřel z kůže. Matka kněžského dítěte toho arci v lásce mateřské žádala na vychování toho dítěte pomoc, neb těžko jí bylo od jiných lidí pomoci dostati, ani křesťané takovými poblouzdilými povrhají a zvláště kněžským dětem nepřeji toho posvěcení, kterého se jim po otcích dostalo cestou tak nesvatou. Žena ta přišla, nemohouc nijak k biskupovi se dostati, na sněm, kde bylo mnoho kněží a biskupů, toť se rozumí, ze samých svatých, jako ten Bruno a položivši dítě Brunovi biskupovi k nohoum, nechala mu je, aby se o ně staral, když jest jeho otcem. Bruno byl jako v kleštích a všichni biskupové s ním. Nevěděl si jak pomoci. Tu mu přišla na pomoc jeho přítelkyně, sv. Brigita, která jeho svatost dobře asi poznala, a udělala že ně té, které nectných a bezbožných nadala, na ústech svatý kříž, očekávajíc, že teď žena ta nebude moci lháti, ale vyzná se, s kým to dítě měla. Žena i s tím křížem na ústech ale vyznávala a pod přísahou tvrdila, že jen biskup Bruno jest otcem a nikdo jiný. Co měli s ní činiti, když takové neblahé řeči proti němu a proti kněžím všem vedla? Mučili ji, až otekla celá, ale ani to nespomohlo. Žena zůstala výpovědi své věrnou. Svatá Brigi-

ta, spřežená s chlipným biskupem, byla chytřejší jeho a aby jej nějak očistila a aby to vypadalo jako zázrak, tázala se dítěte tři měsíce starého, kdo že by byl jeho otcem. Toť se rozumí, že jest to svatá pravda, že to nemluvně volalo hlasitě, že jest to jeden sedlák a nikoli kněz. A když prohnaná ta svatá dala mu do ručky jablko, to tři měsíce staré dítě, které neumělo se ani na svět podívati, nalezlo v davu přítomných jednoho hlouchého sedláka a dalo mu do ruky jablko, na důkaz, že on jest jeho otcem. Ani se nepovídá, zdali to dítě samo běželo mezi lid a otce hledalo, aneb zdali je nesla ta svatá prohnaná k tomu sedlákovi sama a ten dostav jablko, byl s ním spokojen a mlčel, jako zařezaný samou snad radostí a slastí, jakou počtěn byl v shromáždění svatých těchto. Toť se rozumí, že ostatní lid pobádán vzteklými kněžími byl by sedláka toho i s tou ženou nebohou na místě ukamenoval a spálil.

Tak se odbývali v těch zlatých časech, kde biskupové a svatí na zemi panovali soudy a sněmy. Ničemný vinník vždy unikl, jen když byl posvěcen a nějaká bucha ta dobrák, nějaký sedlák to vždy odnesl. K tomu páni sedláky měli, aby na nich mohli se povozit a všechny své neřesti jim na záda složiti, i třeba je za sebe nechat upáliti. Jak jsme šťastni, že dnes církev nemá moci, aby prováděla takové soudy mezi námi. To by se měli sedlíci a chudí, zvláště ale ti svobodomyslní, kteří by se chtěli hlásiti o svá práva.

V Kolíně nad Rýnem žid v odívu křesťanském obleče-
ný v čas velikonoční s jinými křesťany k přijímání veleb-
né svátosti přistoupil. Nemohl ale na žádný způsob veleb-
nou svátost přijmouti a ji pozříti. Vyňal tedy svatou
hostii z úst a hle div! Spatřil místo ní krásné božské
pacholátko. Žid dítě nebeské pod plášť skryl, pospíchal
s ním pryč, aby prozrazen nebyl. Živil se mu pak spo-
lu v tu chvíli středný ďábel s kopytem koňským s vi-
dlicemi a rohama na hlavě a z tlamy jeho šlehal pekel-
ný oheň. Přicházel právě z hřbitova a jemu odejíti ne-
dal. Žid plný strachu v koutě hřbitova jáma vyhrabal a
tam ten nebeský poklad do země zahrabal. Nic méně
odejíti odtud nemohl až duchovnímu správci všecko co
se s ním bylo stalo vyjevil. Když to božské dítě ze ze-
mě od duchovenstva s největší ctivostí vyzdvižené bylo,
slyšán byl v povětří tento andělský hlas: „Ukřižován
umřel, pohřben jest a z mrtvých vstal“. Když se ale s
ním ke kostelu přibližovali, katoličtí křesťané ne spůsob
pocholátka, ale toliko svatou hostii spatřili, neb víra je-
jich toho zázraku nepotřebovala, židé ale krásně bleskem
nebeským obkličené jezulátko viděli.

(*Naše poznámka.*) — Vzpomeňme si jen na toho v malířství proslulého umělce Enšpigla, jenž si nechal zaplatiti v jednom hradu hodně peněz, slibuje, že vymaluje krásné obrazy v něm. Dobře jedl, pil a užíval, ale nemaloval. Když za delší dobu přivedl panstvo do pokojů, které měly býti malovány, ale měly holé stěny a nic na nich, pravil: Malby mé jsou hotové a jsem pyšen, že tak krásně dopadly. Avšak mají tu vlastnost, že jen počtivý člověk je vidí a kdo jest nepoctiv, nevidí nic. Panstvo všechno koukalo na prázdné stěny a jeden přes druhého vychvalovat ty krásné malby, aby nebylo na nikom znáti snad, že jest nepoctivým.—Tak to bylo i zde. Křesťané všichni viděli jen obyčejnou placku, jako jiná hostie, když to kněží ze hřbitova se slávou nesli domů, ale židé viděli Jezulátko zářiti. Tak aspoň kněží potom s kazatelny vyprávěli, když si byl lid stěžoval, že to byl veliký humbug, že nic neviděli na tom oplatku. Kněží řekli, že každý, kdo jest dobrým křesťanem, vidí v duchu boha v placce té a lid se mohl přetrhnouti a vyznával, že vidí, jen aby nebyl nikdo považován za nevěrce neb nepravého křesťana. Proč jen ti kněžští humbukáři s tím svým oplatkem kletým, s kterým tropí darebáctví po tolik set let, pomocí kterého okrádají celé národy, uvozují je v otrocství duchovní a urážejí pravý pojem o bohu v člověčenstvu, proč takové komedie zázračné neprovádějí aspoň každý rok jednou, aby tedy se mohl konečně svět přesvědčiti, že jest vše pravda, co hlásají. Nemohl by býti na světě ani jeden nevěrec, pochybovatel a rouhač, neb by se mohl každý přesvědčiti. Oni ale humbugy a podvody zázračné nemohou před vzdělaným světem teď provozovati a odvolávají se na zázraky, jimiž hloupý lid před stoletími klamali. Přece by to mohl udělati papež, neb bůh aspoň jednou za rok k vůli tisícům hodných lidí, kteří by chtěli věřiti, jen kdyby mohli a chtěli by býti spasenými, jen kdyby jim rozum a přesvědčení dovolilo. Co mohl bůh učiniti k vůli všelijakému židu, jenž se do chrámu křesťanského vkradl, proč to neučiní k vůli nám, kteří jsme byli přece na jeho jméno pokřtěni? Jest to jeho vina, když pak nevěříme a věřiti nemůžeme, že by takové nesmyslné a hloupé věci mohl dělati a od nás žádati, jak nám kněží káží. Chce-li nás míti spasené, ať nás přesvědčí napřed.

Žaloba za odškodnění.

V Troy jeden kluk přikradl se mezi hromady prken v skladu dřevním a chtěl ukrásti jedno prkno. Tu při vytahování ho svalila se hromada prken naň a zlomila mu jednu nohu. Jeho táta zažaloval dřevaře za odškodnění $20,000 za to, že se jeho kluk v skladě tom poranil. —Už to přichází hnedle tak daleko, že zloděj, který seskočí s okna, kde kradl a zláme nohu, bude žalovati občana, jehož chtěl oloupiti, za odškodnění.

Marné namáhání.

William Sindram, new-yorský vrah jeden, jenž má býti budoucí měsíc oběšen, pracuje ve své celi poslední dobou na vynálezu, kterým by se člověk mohl uchrániti před ohněm a uhořením. Než jest on tak zatvrzelý zločinec, že sami velební páni povídali, že mu to nebude pranic platno, i kdyby takový vynález učinil, neb prý si ho s sebou do pekla nebude moci vzíti.

Dobrý hospodář.

Když prvně mladý dělník jedl u stolu nového svého zaměstnavatele, tento vida, že ztrávník jeho olupuje sýr a nechává kůrky ležeti na talíři, s bolestí v srdci pravil: Mladý muži, já vždy pojídám kůrku od sýra všechnu. — To jest dobře, pravil vtipný ztrávník, já vám ji právě všechnu nechám.

Před soudem.

Soudce, vážně: Obžalovaný, jak jste jen se mohl opovážiti vloupati se do obydlí žalujícího a oloupiti jej v pravé poledne?

Obžalovaný, plačtivě: Ctihodný soude, když jsem tu minule před vámi stál, chtěl jste věděti ode mne, proč že jsem byl tak opovážlivým a vloupal sem se do přibytku okraděného o půlnoci. Prosím vás, kdy pak byste mi chtěl dovoliti abych své řemeslo provozoval, když ani ve dne ani v noci bych to neměl dělati?

Zámínka.

Před několika večery opakoval si osmiletý student doma svou úlohu ze školy večer za přítomnosti matky své, an byl otec odešel „do lóže“, jak pravil. Pojednou zvedne hoch hlavu a táže se: Mámínko, co znamená to slovo „zámínka“?—To jest tolik Bedříšku, pravila matka, jako když tatínek tvůj říkává třikráte za týden, že musí jíti do lóže, aby mohl býti jen z domova pryč; to chození do lóže jest jeho „zámínka.“—Chlapec na to neodpověděl, ale druhý den ve škole, když se ho učitelka tázala, co vyrozumívá pod tím slovem „zámínka“, podal ji nabyté vysvětlení a nejen učitelka, ale ostatní všichni se smáli, a den na to měl s tatínkem večer co dělati, neb se mu doneslo, co synátor ve škole jeví za moudrost na sobě v odpovědích svých.

Podřekl se.

Chlapec v masném krámě: Dejte mi za pět centů kus masa pro psa; ale nemáte mi dávati tak tučné a lojovaté, jako posledně, neb bylo tatínkovi po něm minule celý den špatně.

Vtipný hoch.

Synu, napomínal otec synka jdoucího do lesa, nedři se sekáním větví se stromů, nýbrž jdi a přilož sekyru hned ku kmeni a ku kořenům. Synek poslušný učinil tak, položil sekyru ku kořenům stromu a šel chytat ryby.

Pověra černých i bílých věřících.

Když se takovému nebohému pověrečnému černochu neb bělochu zdá tři noci po sobě, že viděl na jistém místě zakopaný poklad, nějaký starý hrnec plný stříbrňáků, marné jest pak kázání všech kazatelů, politikářů a cirkusů, nepřestane kopati, dokud jen záda mu vydrží—třeba do nejdelší smrti ničehož se nedokopal.

Užívání tabaku prodlužuje život.

Nedávno stalo se na dalekém západě, že byl lapen konečkrádce, kterémuž nezbylo, to věděl, nic jiného k očekávání, nežli oběšenu býti od lynčovatelů na nejbližším stromu. Lynčovatelé si ale dali říci a počkali s popravením lotra toho tak dlouho, až dokouřil celý svůj doutník jak si přál. A potom že užívání tabáku neprodlužuje život.

Menší zlo z dvojího.

Následující rozmluva udála se mezi jedním kazatelem a občanem oddaným hráčství v karty:

Vy tak silně hrajete v karty, milý příteli.

Ano, hraju, velebníčku, ale já nepiji.

Však byste neměl ani hráti.

To musím. Což se nepamatujete, jak jste nedávno kázal, že ze dvou zel máme voliti vždy to menší? Jak bych se mohl zachovati dle toho vašeho přikázání, kdybych aspoň jedno to zlo nevyvolil, a když už jedno tedy tedy musím voliti, volím raději to menší.

Kněz bulkář.

Texanský list vypravuje o jednom knězi, který velmi vášnivě hrál bulku dnem i noci. Ze soboty na neděli v dobré společnosti hrál celou noc a pil a když přišel ráno domů, aby se umyl a šel k oltáři, vstoupí varhaník s otázkou: Velebný pane co mám hráti?

Velebníček v domnění, že snad ještě sedí při hře s kantorem, rychle se otázal: Kolik máte kluků? Až když kantor odpověděl že pět, nevěda kam velebníček miří, poznal tento svou chybu a pověděl, jaká píseň se bude zpívati při mši.

Kdo byl Mojžíš.

V jedné z nedělních škol našich, kde se vykládá dětem nebohým mravouka náboženská dle katechismu a vštěpuje se jim do paměti, že ten kdo „zlomí“ (break) jedno z přikázání božích jest bezbožníkem, odpověděl žáček upřímný na otázku, kdo že byl Mojžíš: Mojžíš byl nejbezbožnějším člověkem na světě. — Ulekaná učitelka honem se tázala, proč že. — Protože zlomil (broke) všech deset přikázání božích na jednou.

Staré přísloví už neplatí.

Luther praví jednou: Není-li muž hezkým ve dvaceti, silným ve třiceti, učeným ve čtyřiceti a bohatým v padesáti, tož už nikdy nebude hezký, silný, učený a bohatý na světě. Možno, že se mnoho z této pravdy ještě hodí na poměry smrtelníků až po dnes, ale tolik jest jisto že Lutherovi nenapadlo ani ve snu, že by mohl úřadník naučiti se uspořiti si ročně $25,000 ze svého služného ročně $2,500 obnášejícího, jak se to za naší doby děje.

Tak jest to s deštníky.

Občan jeden v St. Louisu, a mohlo to stejně býti také v Chicago, přijel právě do města po vlaku, ano v městě přešlo. Před sebou spatřil na ulici někoho, koho považoval od zadu za známého a aby jej překvapil, dohonil jej, zaklepal mu na rameno a bera mu deštník roztažený z ruky, pravil: Dovolíte pane, já si ten deštník vezmu. Cizinec ten zcela mu neznámý jen z poloviny se ohlédl, nechal mu deštník v ruce a omlouvaje se, že nevěděl, že by my mu ten deštník náležel, spěchal honem v dešti bez deštníku dále.—Měl s deštníkem svým špatné svědomí.

Ohláška.

Oznamuje se láskám vašim, že v stav svatého manželství vstoupiti míní: *Americus Čech*, zdárný syn mnoha českých velikánů a slavné matky Čechie. Nadějný mladík, majitel mnohých schopností, vědomostí a skvělých nadějí do budoucnosti. Hodlá sobě bráti za věrnou, nevyhnutelně mu potřebnou družku života—*Thalii Vlastencovou*, dceru Dramatické Vědy, milou a něžnou dívku právě v rozvíjejícím věku.—Přejeme jim hojné štěstí a zdaru a v brzku malé robátko: Vyšší učiliště.

A. B. C.

Pámbů jej poslal.

V Kansas se vypravuje o jednom muži velmi pilném a na pána boha spoléhajícím, že jednou kopaje studeň, použil také prachu k trhání, když udál se jeden výbuch a vyhodil kus země i s milým farmerem hodně vysoko. Farmer spadl na velikou hrušku nedaleko od domu a uvízl ve větvích její, neublíživ si ani. I zvolal: Buď pámbů pochválen, neboť on vždy nejlépe ví, co má člověk dříve dělati. Už jsem si kolikráte myslel že tu hrušku ořežu, nežli počne nalévati a tu mne sem pámbů poslal, abych slib svůj splnil. Vytáhl pak také hned z kapsky nůž a jal se větve ořezávati.

Vyhnání z ráje vysvětleno.

Dr. Strother z Kentucky, který drživá přednášky poučné i náboženské ve státu svém, pravil nedávno, že má za to, že ráj původní nalezal se někdy v údolí řeky Mississippi. Pakli jest tomu tak, tož prokázal hospodin s tím andělem milosrdný skutek Adamovi a Evě, že je odtamtud vyhnal, neb by se byli jistě každý rok nejméně jednou utopili.

Nemravnost a kacířství.

Nemravnost jest, vykládal jeden zkušený, když někdo ukradne šunku. A kacířství jest, když se někdo domýšlí, že ta šunka a nikoli ten člověk, co kradl bude, na ohni pečená a smažená.

Po generální debatě o rozpočtu.

Krutá seč, ba bitva byla,
místo krve řeč se lila.
V mnohých slovech žihadla,
jiná hromem dopadla. (ho
Klier, Jaques, Neuwirth, jiných mno
bolení teď mají z toho;
strhlíť se prý velice
tělocvikem pro plíce.
„Náš finančník“ Plener mladší,
(prý moh zůstat doma radší)
chtěl též „trhat“ rozpočet,
velmi však se přepočet'
A když nejvíc řádí křikem,
přerušen je Pandrlíkem,
jehož zbraní: vtip a smích —
jako much je raněných!
Pro ty, když už nesli máry,
přišel Herbst – náš „přítel starý“
ze všech sil, až pot se lil,
k retiradě zatroubil.
A teď vidět celou tlupu
horem pádem na ústupu:
v divém zmatku uhání,
Tanfe hranu odzvání.

Křesťanství a poesie jeho.

Od J. J. Habenichta.

Pokračování.

Z římsko-katolického básnictví vyvinula se napotom tak zvaná novoklasická poesie, jež v učených hlavách dlouho a všude strašila, z náboženských okovů se sice poněkud vymknula, povždy však pouhou směsnou otrokyní starých klasiků a klasické formy byla, že za nimi daleko pokulhávala!

Bernard z Clairveaux hlásal v písni „marnost světa“ jakýsi pessimistický druh křesťanského stoicismu, jehož nauka v energické, závěrečné strofě dí:

Nic nezví tvým, co lze opětně ztratiti,
Co tento svět dává, chce ti zas vyrvati,
O vyšším přemýšlej, srdce měj nahoře;
blázen kdo dovede světem zde zhrdati

Poesie tato, ačkoliv i několik znamenitějších básníků a spisovatelů zrodila, byla výtvinu skoro každé národní poesie velmi škodlivou; ona se k ní povždy nepřátelsky chovala, a národní poesie vedla s ní všude, obzvláště ve Francii tuhý boj! Ona se opičila po samých klasických mistřích, chtěla, by veškeré básnictví se podle starořecké formy hříšně řídilo — Aristoteles jí byl největší autoritou, a jeho nauka o básnictví byla jí neomylnou papežskou encyklikou — čímž však veškeren volný, svobodný básnický vzlet v zárodku umrtven a básnění toto pouhým, nanejvíce „slabým“ odleskem „nedostižených“ Řeků zůstalo!

Nesmrtelný Shakspeare neřídil se skoro dle žádného řeckého pravidla, a přec je sluncem proti těm dávno uhaslým novoklasickým křesťanským hvězdám!! „Národní“ katolická poesie jest též dcerkou křesťanskou — Katolicismus jest tou studnicí, z které ona nadšenost čerpala, a proč ž můžeme ji směle *poesií katolickou neb Romantickou nazvati.*

Není katolické země, kde by básnictví toto se bylo nevyvinulo a začasně prerozkošné nekvětlo! Básnictví toto muto byl katolicismus skoro tím, čímž byl Homerovi řecký Olymp — ačkoliv v básních nebeského Homera Olymp jen krásným pozemským rájem, bohové zušlechtilými lidmi a lidé polobohy jsou, kdežto katolická romantika, která se teprv vyvinula, když křesťanství v katolicismus se přeměnilo, nanejvíce o nadpřirozeném ráji blouzní, z člověka přeměněnou bytost činí a ve výstřednostech si líbuje. A-však premluvme o té

Romantické neb katolické Poesii trochu obšírněji.

Bouře způsobená stěhováním se německých barbarů rozdrtila v brzku římský svět, neb ona vysílená, v hnilobě se nacházející vzdělanost návalům surových, však zdravých hord odolati s to nebyla. Bouře tato působila však v lidské společnosti tak dlouho obíhala, až p zdější pařežství novou nákazu v lidstvo byl vštěpilo. — Je to obvyklou však pitomou průpovědí, že „vpád barbarů do římské říše člověčenstvo v jeho postupu a výtinu o několik století zdržel!“

Náhled takový jest zcela nespravedlivý a nehistorický. Neb tělesně i duševně spustlý a sešlý Řím jedině těm sice surovým, ale zároveň zdravým barbarům znovuzrození své děkovati měl. Též, jak jsem již před tím naznačil, ona dříve tak rozkošná starověká vzdělanost dávno již před vtrhnutím těch barbarů v hnilobě se nacházela.

Teutonové byli vykonávateli jednoho z těch strašlivých výroků, jež občasně (v historii vládnoucí) bohyně pomsty nad zkaženým, mizerným pokolením vyřkne — výroky, jimiž vyžilé, znemravnělé pokolení vyhlazeno, a nové lepší na místo jeho postaveno bývá. Francouzská revoluce byla též jedním z těch historických výroků, kterýmž přebídné, fanatické, z boží milosti národu francouzského bourbonské krutovládě a zastaralým životním rána zasazena byla.

(Dokončení.)

Z myšlenek pana Pletichy.

Půjde-li to s tím zdražováním takhle dál, nebudu pít ani kávu ani petrolej.

Ve Vídni prý se nosí „šuby“ na hodinkových řetízcích, představující polského žida. Nejspíše ze vzájemnosti, neboť židé zas drží vídeňské křesťany na řetízku.

V ryze českém Božím Požehnání a Brau založil „Schulverein“ německou školu. „Na božím požehnání všecko záleží“, říkalo se dosud, ale teď už nebude Boží Požehnání stát za nic.

Počet jazyků, užívaných v celém světě, obnáší 2523, ale ty všecky dohromady nevyrovnají se jazyku mé staré, přijdu-li tak někdy teprve k ránu domů. (Podpis nečitelný.)

Já jsem si hned myslil, že to nebude pravda, že by se byla provazolezkyně Miss Wanda zabila. Taková ženská „do luftu“ je pád u již zvyklá. Dr. Mores.

Nejkrásnější měsíc jest bez odporu měsíc únor. Člověk může se už těšiti 28. na prvního. Serapion Bez z Čekalova.

Němci zřizují v Praze „zahrádky“ na vroubení českých dětí němčinou. Patrně tam chtějí pěstovat tulipány a jiná povedená „kvítka“.

Ve Vídni vyžopali mrtvou nevěstku. Mnohde bylo by záhodno „vykopat“ živou.

Tabákový monopol straší teď v Německu víc než Skobelev. Nikdo už tam nechce kouřit — s Bismarkem „dýmku míru“.

Italská vláda prý napomíná Srbsko, aby nepodporovalo hnutí v Dalmacii. Nechce nejspíš, aby někdo se jí míchal do řemesla.

Z Říšské rady. Poslanec Lustkandl obává se, aby prý nebylo zvýšeno cło z povidel.

Z českého divadla. Právě se tu objevují o půlnoci duchové Shakspearův a jiných klasiků, jestli se dělají nějaké vchody také pro ně.

Smír pruska s vatikánem.

Starý hříšník dobře ví co dělá,
že se poslé dívá na pokání,
Kainovu chtě skvrnu smazat s čela
za svobody Němcův utrpení.....
Prý se hříchy chce si sundřít kůže,
než ta přijde, která všechno skolí;
ač zapírá, Bismarck již o jeho leze
na kolenou v žních do Canossy.

Co je ironie.

Jde-li fiakrista do plesu pěšky, aby tam byl — dřív.

Když koupí žeť své paní tchýni životní balsám.

Když nutí žena muže svého, diurnistu, aby ji předplatil modní časopis.

Když dostane pražská tramway (pouliční dráha), nařízení, aby nejezdila tak rychle.

Když postaví hostinský před burše sklenici vody.

Když městský rada v zimě klouzne na nepospaném chodníku před svým vlastním domem.

Když se ptá žena nastříkaného muže, přišedšího k ránu: jeli už zavřený dům?

Z lidu v Praze.

„Paní Kati, slyšely to,
jak zas osud straší?
Bude nejen petrolej pyj,
ale i kafe dražší.
To mne málo intresuje,'
Kati odvovídá;
„však Tschinklova cikorie
také něco vydá!"

Adressa pražských pejsků.

Sivý, ty ctěný magistráte,
sbore ctěných města hlav! [ze
Pod tvou moudrou vládou v Pra-
lidem je i pejskům blaze—
haf, haf, haf!
Trnem ještě při vzpomínce
na ten výmíněný stav,
když pohodný z výše vyšší
vraždil nás jak kočka myši —
haf, haf, haf!
Přec však tvoje nařízení
respektoval pejšků dav,
s heslem: „vše pro pánů zdraví!"
rádi kladli pod nůž hlavy —
haf, haf, haf!
Vůli tvojí nabyli jsme
k žirobytí opět práv,
proto rod náš provolává
tobě hlučné místo „sláva"
haf, haf, haf!

Z přednášky učeného.

Ústřice žijí v moři přibřehu.
Pobřežní obyvatelé sirkají do
vody prkna, na něž pak ústřice usazují. Když pak se jich mno-
ho usadí, vytahují lidé prkna spojídají je.

Z ulice.

„Kam jdeš?"
„No, koukej!"
„I ty lumpe, *nestydíš se! Počkej přeci na mne!*"

Bismarkovy tajné plány.

Rusko náhle přepadnouti,
Polsko jemu odejmouti,
Albertu je nabídnouti,
Sasko k Prusku bleskem sjednotiti,
Rakousko „tam dole" spoutati,
by nemohlo se ni hnouti;
napotom se do Francie
dát zas jako zář furie —
to Bismarckův prý je plán.
Štěstí však, že „tajným" zván.

Zítek a Národní divadlo.

Poněvadž měl tajný plán
učinit se Zítek pán,
proto vloni zamčkány
na „Národní" nové plány,
když pak nemoh' váhat dál,
za týden je udělal,
neptejme se ale — jak!
Zmenšil počet míst v něm tak,
nad tím hlavou že potřásá
krom každého hlavně kasa..
Proč ež musí nové plány
na kvap být pracovány
má-li stavba dospěti
ještě v tomto — století.

Počestný příklad.

Učitel: „Vypočítejte ale ten to příklad: Obsadí se místo bezplatného diurnisty. Tvž mu-
sí složiti kauci rovnou služné-
mu, která se mu ročně 4 percen-
ty zúrokuje. Kolik zlatých dostane za 10 roků, 5 měsíců a 14 dní?"

DOPISY.

Z Weselý, Minn.

Milý "Duchu Času": Toť se rozumí, že si z tebe dělají ti pobožní šmeškáry, ale tolik jest jisto, že kde se tě mohou dopídit, čtou tě po taji, aby věděli, co jest na nebi a v pekle nového. Oni ti dávají i přednost před katolickým svým „Hlasem". Musím ti sděliti také, co se zde stalo při jarní volbě dne 14. března. Jistý svobodomyslný občan, Jan Drozda, byl těmi pobožnými přepaden a musel utéci, chtěl-li se zachovati před jejich pěstěmi. Pak rozkuráženi dali se věřící ti do některých co tebe odbírají a rvali se jako raráškové. Špatně jim to ale dopadlo, neb ti přepadení šli žalovati, ti neurvalci museli platiti pokuty a útraty asi $70 a byli pak z ticha. Když nás viděli pak v neděli z pošty brátí „Ducha Času", říkali, že nám je lehce vyhráti, když prý se v těch svých novinách všeho dočteme a dozvíme, co oni ve svém pobožném listu nemají. Když jsme jeli ze soudu, zpívali jsme si následující písničku:

Hlávka nyní píše
z té sousední říše,
že má kůži vydělanou,
až mu kruží v břiše.
Ajou, milí páni,
my nehrůli s vámi,
kůži jste si vydělali,
zadrhli si chrtány.
Pleskají srdce vřele
nad vítězstvím směle
my svobodu budem hájit
jistě ještě déle.
Nepřátelé chtěli
provést kousek stměly,
zrušit svobodu svědomí
ve svém plánu měli.
Přišli ale časy,
kdy rozkvetly hlasy,
propad jako lehká pléva,
nechť jej vezmou ďasi.
Zakuklence máte,
tlouct a strkat znáte,
svoje všecky černé činy
žehnati si dáte.
Jděte jen tak dále,
v takovém randále,
my vám přejem šťastnou
otroctví přátelé. [cestu
Jeden zbitý.

Ze St Louis, Mo.

Dne 22. března nalezena byla v českém katolickém kostele sv. Jana Nep. zdejším pod lavicemi od kostelníka mrtvola malého dítěte ženského pohlaví. Toho dne odbýval se pohřeb v kostele a po něm to bylo nalezeno a policii odevzdáno, kdež se pátrá po tom, kdo asi dítko to snad zavražděné sem donesl. Katolici si to pokládají za velikou hanbu pro chrám svůj a povstaly z toho už mnohé řeči, což však jsou arci jen domysly a nelze uhodnouti, co na nich jest pravdy. Pakli pravda přijde na jevo o skandálu s tím spojeném, sdělím vám to.

Pátera Přibyloví

v Montgomery, Minn., jenž 3. postní neděli vynadal s kazatelny ovečkám svým prasat.

Otče Přibyle, co tě napadá,
že jsi se pustil (:do svého stáda:)
O ty chytráku, cos to udělal,
že jsi věřícím (:prasat vynadal:)
Chceš-li tak kázat, jako pobuda
k prasatům rovnat, (:bude ti bě-
dat:)
Rozběhnou se ti, jak nejno telat,
tebe vyženou, (:co budeš dělat?:)
Pastýře ještě nechají si líbit,
pastuchu ale (:nebudou živit.:)
V. L.

Z Řecka

Statečnou je Řecko zemí,
při bojích se umí skvýt;
za to však silami všemi
při braní chce vždycky být.

Z Německa

Strašný poprask v Israeli,
hrůzou třás' se Sinai celý,
Němec řádí povykem — —
Skobelev hnul — malíkem!

V pekařském krámu.

Pekař: „Co pak, synáčku, si mneš oko?
Synáček: „Pad mi tam krej-
carový rohlíček!"----

Po masopustě.

A. Prosím, račte mi laskavě říci, kolik jest hodin?
—B. Jest mně líto, ale hodinky mně zůstaly stát. — A. Děkuju! Vím už, kolik uhodilo.

DUCH ČASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zasýlkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.
August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

DUCH ČASU
NEDĚLNÍ LIST SVORNOSTI.
Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.
ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 9. DUBNA, 1882. ČÍSLO 33.

PROF. JAN BOHUMIL EISELT.

Sotva uplynulo 18 let, co nejzdárnější syn vlasti své, prof. Purkyně o sjezdu přírodospytců a lékařů německých ve Varech Karlových pronesl tato památná slova: „Vděčně vzpomínám, že Německo mne poučilo, ale nezapomínám, že jsem Čechem; a jest má snaha vyvésti rodáky své z ustavičného učenictví, aby mohli i oni se státi mistry samostatnými." Purkyně skončil řeč svoji slovy: Nechť dopěje mohutný národ Němců Čechům vědecké jich vyvinutí!"

Zda splnilo se přání to? Nikoli! Trnitá jest cesta, kterou domácí učenec, lnoucí láskou k vlasti, se ubírá, a hlavně v vynější době, kdy snaha naše po samostatném věd náu bádání ovoce jich zjevnými se stávají. Právě na tom poli, kde žádných rozdílů rýtí nemá, to jest v pěst vání věd světových, jako jsou medicína a vědy přírodní vypukl boj nejkrutější. Zesnulý Purkyně tušil velmi dobře, s jakými obtížemi budě domácí vědě zápasiti, a proto sjromáždil kolem sebe nejen nadané žáky, ale i pevné charaktéry, jež k bojitomu připravoval. Nejmužnějším a nejvýrvalejším bojovníkem a zároveň nejzdárnějším ze žáků, které sobě odchoval, jest prof. lékařství na fakultě pražské dr. Jan Bohumil Eiselt, tou dobou zástupce domácí vědy lékařské.

Již od okamžiku, kdy vstoupil na fakultu lékařskou věnoval veškeré snažení tomuto vznešenému účelu, v kterém jej podporoval jeho učitel Purkyně, jenž mu věnoval přátelství své.

Eiselt neskímal té úcty, neboť tou dobou, kdy vstoupil u veřejnost, tiše sice ale se vší silou a energií; neboje se žádných překážek, razil cestu mladší generaci k samostatné činnosti. Nejvíce mu v tom prospěl organisatorský talent, zvláštní rozhled a bystrost ducha. Můžeme-li dnes po zápase trvajícím sotva dvě desítiletí vším právem činiti nároky na samostatnou fakultu lékařskou, má o to zajisté zásluhu Eiselt sám.

Jan Bohumil Eiselt narodil se 28 srpna, 1831 v Poličce. Otec jeho byl městským lékařem v Poličce, později krajským fysikem v Táboře, Jičíně a Králové Hradci. Ze školy průpravné v Táboře odebral se Jan Bohumil na gymnasium v Jindřichově Hradci a později do Jičína, kde Simon Mashácek o vzdělání nadaného žáka pečoval. Odbyv gymnasiální studia s prospěchem výborným, odebral se na filosofické učení pražské, kde mu Bořivoj Presl, Jandera, Exner a Petřina byli učiteli. Chovaje vždy náklonnost velkou k vědám přírodním věnoval se studiu medicíny na pražské fakultě, a konal zde studia u výborných a proslavených učitelů Purkyně, Hamerníka, Artla, Engla, Seifferta a Bohdálka.

Povýšen byv dne 12. dnora, 1855 za doktora medicíny stal

se již v červenci t. r. assistentem na klinice prof. Hally. Připraviv se řádně k učitelskému úřadu, ku kterémuž cíli konal též vědecké cesty do Francie, Anglie a Německa, podal r. 1860 habilitační práci. Ohlášel přednášky české z odborné pathologie a therapie, dlouhou dobu jediné to v mateřském jazyku vedlé výkladů Purkyňových o fysiologii lidského těla. Odrážaný tento kr k byl strestán tím, že Eiselovi nebylo povoleno bohatého materiálu v nemocnici k přednáškám upotřebiti a tak nezbývalo mu než uchýliti se do vojenské nemocnice na Karlově náměstí, jejíž chef vrchní stábní lékař z Russheinů svolení k demonstracím neprodleně poskytl.

Po úmrtí prof. Čejky r. 1864 stal se Eiselt ordinujícím lékařem oddělení psních nemocí ve všeobecné nemocnici a zde započal oddělení psních nemocí ve všeobecné nemocnici a zde započal studujícími plně navštěvované přednášky o fysikálním výzkumu nemocných.

Literární činnost Eiseltova vzbudila záhy ohlas v cizině a již r. 1864 dostalo se mu čestného povolání za profesora lékařské kliniky v Charkově. Žáci jeho, jakož i veškerí posluchači fakulty lékařské pochopili plnou měrou, jaké ztráty by škola lékařská i domácí věda utrpěly, i osvědčili veřejně, jak jim milený učitel k srdci přilnul. Prosba jich, aby jich neopouštěl, byla je jinou pohnutkou jeho, že se čestného a svrchého povolání zřekl, neboť věděl, kde přítomnosti a slov jeho jest více zapotřebí. Že téhož roku byl jmenován bezplatným profesorem psních nemocí, bylo toliko skrovnou náhradou za obět žákům přinešenou.

Teprv po dlouhé řadě let, totiž r. 1871 vzešla z klinického oddělení psních nemocí klinika vnitřních nemocí; neustálé péči Eiseltově jest děkovati, že jazyk český má tou dobou na fakultě lékařské zarovný titulek. Než doufejme, že se mu záhy dostane důstojnějšího místa klinického, jež mu vším právem pro zásluhy jeho přísluší. Činnost jeho neobmezila se pouze na úřad učitelský, všude rozvíjel snahy své k povznešení jazyka domácího. R. 1862 založil Časopis českých lékařů, v jehož redakci po více než dvě léta se vší obětavostí se uvázal a který vzniknuv vždobě velmi nepříznivé zásluhou jeho neustále zkvétal, nabývaje uznání v cizině, což tím více oceniti musíme, že v krátké době založený časopis německý za nedlouho zanikl. Maje stále na paměti, že k zvelebení vědy lékařské všickni čeští lékaři se přičiniti musí, založil téhož roku spolek českých lékařů. Po krátké době vystoupil neunavenč činný Eiselt před členy spolku opět navrhuje, aby v Praze zahájen byl sjezd českých lékařů a přírodozpytců. Myšlenka ta, již Purkyně živě podporoval, pro nepříznivé poměry tehdejší se neuskutečnila, jakož se nesplnila jiná tužba jeho, aby spolek českých lékařů jal se vydávati českou pathologii a therapii nemocí vnitřních. Než on se jich nezřekl nikdy. Vychovav si žáky a přesvědčiv se, že vydání pathologie by se potkalo se souhlasem českých sil mimo Prahu dlících, vystoupil s návrhem svým po druhé a sice r. 1877. Tehdy byl přijat od členů spolkových s velkým jásotem a proto ihned přistoupil se zvláštní svou energií k uskutečnění jeho. Velké dílo to, k němuž přispívají všichni mimo Čechy dlící lékaři a které pro nás má význam nekonečný, jevíc rozhodný obrat v našem žití, dospělo nyní k svazku třetímu; ono nejlépe svědčí o schopnosti naší a hlásá nejzřejměji právo naše na vysoké učení. Dílem tím položil sobě Eiselt památku nejlepší, a kdyby neměl zásluhy, provedení myšlenky té, jež mu co životní úkol na mysli tanula, musil sobě získati díky pozdějších generací. Zjevným ohlasem našeho uznání byl i r. hlavně zásluhou Eiseltovou svolaný sjezd českých lékařů a přírodozpytců, který nad míru skvěle se zdařiv ukázal, že tou měrou důstojně jako jiní národové v pěstování věd se sůčastniti můžeme i chceme.

Při vší této činnosti Eiselt pilně neunavnou píli literárně. Práce jeho jsou velmi zásluhné zejmena výzkumy jeho o barvivu rakovin melanotických, jakož i nálezy při jistých nemocech očních pojistily mu velmi čestné uznání v literatuře cizí. Vedle četných prací v Časopise českých lékařů, v kterých hlavně pojednával o nemoci ústrojí srdečních, přispěl později výbornými pojednáními do odborné pathologie a therapie.

Za veškeré své zásluhy zvolen byl Eiselt mnohými učenými společnostmi za čestného a dopisujícího člena, posléze od královské učené společnosti v Praze a akademie bělehradské. Jako lékař požívá Eiselt nejchvalnější pověsti a zejména jest známa jako jemný diagnostik nemocí srdečních a plicních; jako učitel po živá nejvřelejší sympathie svých žáků, jimž se vždy osvědčoval učitelem milým a přítelem upřímným. Při veškerých svých zásluhách jest Eiselt charakter nad míru skromný; energická povaha jeho nezapře nikdy vlastní mu jemnocitnosti a šlechetnosti, jak se každý záhy přesvědčí, vstoupiv ve styk s ním. Ryzí jeho srdce jest každému ze žáků a přátel jeho s dostatek známo, neméně i šlechetná snaha o dobro povšechné. (Světozor.)

Zkušenosti pana Velebila v očisti.

Pro Ducha Času překládá F.B.Z.

Bylo to na cestách po Francii, že p. Velebil se těžce roznemohl a ležel ve francouzském hotelu už dlouho, trpě velice. Jeho žena snažila se jej potěšiti tím, že mu slibovala, že naň nezapomene a kdyby měl zemříti nechá za něho čísti tisíc mší, aby měl spasení jisté. To jej upokojilo. Bylo tomu nedávno teprvé, co se nechal obrátiti od své ženy na katolickou víru a podnikl s ní cestu do Říma k sv. otci, kde se podroboval tolikerým poutěm a pokáním ku získání všech odpustků, zpovídal se stále a postil se, přijímal a pokání vykonával s takou horlivostí, že se na zpáteční cestě roznemohl ve Francii.

Dobře, pravil potěšeně, jen nezapomeň, drahá, aby ani jediná nescházela. V potěšitelném pocitu tomto přimhouřil oči a pojednou se mu zdálo, že už je ze světa venku—že se vznáší vysoko nad zemí ve vzduchu. Jeho poslední slova byla velmi slabá a zdálo se mu, jakoby je prosákel k někomu v prostorách nekonečných hodně od něho vzdálenému. Pan Velebil cítil, že jest mrtev. To jej ale ani v nejmenším neznepokojilo, ba spíše cítil, že jest to velmi pohodlné, že to má už za sebou bez všelikých nesnází, loučení, a slzí se všech stran a byl překvapen, když se tak pohodlně a bez bolesti teď cítil plynouti ve vzduchu nad zemí sprostěn jejt pout. Tak klidně a rychle pohyboval se vzduchem, jako by se nalezal na lodičce u prostřed veliké a rychlotoké řeky.

Zastavte zde! ozval se tu pojednou mu v uchu hlas děsný a aniž by byl se ještě rozhodl, zdali má uposlechnouti, neb ne, a jak to má učiniti, už se ocitl, že stojí na svých nohou vlastních pod chladným klenutím, plným průvanu silného, kde chladně jej přivítal krátkým pokynutím nějaký muž v černém hávu a pokynul mu, aby šel za ním.

Tu vstoupil p. Velebil do veliké síně, jako písárny zařízené, kdež značný počet mužů velmi vážného vzezření zapisovalo do velikých knih něco. Jeden se ho otázal, jak se jmenuje, a co jest při tom ještě zapotřebí a pan Velebil mu pověděl o všech podrobnostech svého života na zemi, načež on tento tázal. Poslední otázka průvodčího byla, zdali očekává nějakou pomoc ze země sem.

Pan Velebil částečně se domýšlel, že se táže průvodčí, zdali snad nějaká peněžitá pomoc, nějaké podmazání sem bude ze země posláno za ním, a odpověděl, že ano, neboť že jeho žena nechá zaň čísti tisíc mší.

Tisíc? zvolal průvodčí. Toť bude asi dosti, abyste se odtud zase dostal.

Kde pak ale jsem? — V očisti.

Na moutě věru, pravil pan Velebil.

Během dne pak byl uveden pan Velebil do místností pro něho určených, aby v nich zůstával po celou dobu svého očišťování. Nebylo tu arci nic pohodlného, avšak průvodčí jeho mu vyložil, že v očisti není žádné zařízení proto, aby se někomu líbilo, neboť na to se nepočítá. Pan Velebil byl na zemi trochu rozmazaný a pohodlný, neboť byl bohatý a proto byl v pokojíku, kde komín stále kouřil, židle se stále překocovaly, majíce každou nohu jinou a postel byla tvrdá jako kámen a měla prahrubou přikrývku na sobě. Když mu přinesli oběd, bylo to trochu vlažné polévky a řízek studeného vařeného skopového—což on za živa nemohl ani z daleka vidět.

Pamatujte si, pravil jeho průvodčí a obsluhovatel, že pakli budete žehrat neb klít, dostanete černou čárku do seznamu ku svému jménu a to vám přitíží. Čím více černých čárek, tím více roků zde musíte vydržeti pak.

Což bych nemohl dostati aspoň nějakou okurku, neb kousek salátu k tomu skopovému, tázal se kajícně pan Velebil.

Zde nemáme žádné okurky a žádné saláty; musíte brátí, co se na vás dostane a vyhlížeti, jakobyste byl spokojený a blažený. Pak vypravoval příchozímu svému, jaké pokání zde musí vykonávati.

Poněvadž byl za života na zemi marnivým, vychloubavým, marnochlubným a nechával rád o sobě mluviti, musel zde slyšeti lidi, jak o něm stále mluví a jak si jej prohlížejí do nasycení jeho. Ba i co k němu mluvil jeho průvodčí, slyšel své jméno několikráte vysloveno a pomíjeno od lidu v chodbě a pod okny. Celé dávy lidu přetřepávali jeho povahu, jeho činy, jeho chyby a směšnosti; povídalo se o něm, jaký jest to nadýmavý holub, že o sobě mysli více, nežli o všech jiných lidech na světě, kdežto jest prázden všeho, co by jej mohlo opozneděti nad jiné. Prý změnil své náboženství na zemi jen k tomu, aby se ukázal a byl nápadným, že byl pokrytcem, sprostákem, hlupcem a surovcem.

Žádný člověk přece nemůže poslouchati takové pomluvy o sobě, aniž by z kůže nevyletěl, aneb s těmi, co tak mluví se neprat. Není divu, že i pan Velebil se zlobil nesmírně, ale dovedl se přemáhati co nejvíce. Říkával: Ani si nemohu domysliti, kde tito nešaskaví lidé o mně se to všechno dozvěděli; ale kdyby se byli tázali v těch místech, kde jsem zůstával, byli by slyšeli jistě zcela jiné pověsti.

To se mýlíte, odpovědel mu jeho průvodčí. Ty hlasy které zde slyšíte, jakoby před oknem a na ulici, jsou jen ohlasy řečí těch, které se o vás mluví na zemi od vašich přátel a příbuzných, kteří na vás vzpomínají. Pakli že se podíváte oknem ven, pozníte odrážené obrazce obličejů všech svých známých a uslyšíte, co každý o vás mluví.

Pan Velebil pohledl oknem ven a spatřil veliký počet obličejů známých jako v zrcadle jen odražených, kteří o něm mluvili a sice věci na mnoze velmi nehezké. I poznával v obličejích těch přátele dávné, služebníky, známé a příbuzné a měl tu jedinou radost, že mezi těmi posloucháním nemluvícími není také jeho žena. Nicméně to ale o mně mluvícími není také jeho žena. Nicméně to poslouchání odebralo mu všechnu chuť na studené skopové, kteréž mu bylo předloženo. Průvodce jeho mu radil aby činil si ještě procházku městem očistce, nežli půjde spat, a aby si pamatoval, že nesmí ztratiti trpělivost a že se musí dobře chovati, sice, že bude s ním zle.

Pan Velebil poslechl, ale jeho procházka byla mu zdrojem mrzutosti a utrpení nových. Zdálo se mu nejednak, nežli že jeho vnitřek, jeho mysl staly se průhlednými, tak že všichni lidé, kteří šli proti němu a za ním, mohli prohlížeti jej až do nejtajnějších jeho myšlení a chouteK. Každý si při potkání jeho udělal nějakou poznámku a sice velmi ostrou a příkrou o něm. Žádná smečka nestydatých uličníků, kteří pronásledují v pozemském městě nějakého smrtelníka nápadně oblečeného, nemohla býti tak krutější a drzejší, nežli ti diváci na něho, které potkával a kteří o něm své úsudky činili.

Pan Velebil držel jazyk za zuby, aby nedostal černou známku ku svému jménu a sotva přišel domů, naříkal, že raději jakživ ani z domu nevyjde, nežli aby se takovému týznění každý den znovu vydával v pospasy.

Uhelí, ale usnouti nemohl skoro po celou noc, neb dvě velké krysy dělaly na jeho posteli stálý šramot a znepokojovaly jej. Když ale ráno vstal a průvodci svému si stěžoval, potěšil jej tento slibem, že jej doprovodí do úřadu mešního po snídani, aby se přesvědčil, zdali už nějaká mše za něho sem byla poslána.

Snídaně se skládala z vlažného čaje a kousku okoralého chleba. To bylo vše. Nechutnalo mu a byl by za to mnoho dal, aby si mohl zasednouti k tabuli, jak to za zemi v životě dělával. Ale bylo pozdě. Byltě v očisti.

Dokončení.

Na katechismu.

Velebný pán: Tedy mi povíz, dceruško, kolik otčenášů má růženec?"

Nevěsta: „7".

Velebný pán: „A co je v tom kazdém otčenáši?"

Nevěsta (prohlížejíc růžencová zrnka): „Dírka, velebný pane„

„Pro naše hloupé ovečky jest to dobré dosti,"

pravil Šimoník v Heidelbergu, Minn. a sedna napsal dlouhý velmi poučný článek do katolického „Hlasu" už 22. ledna, který jsme chtěli během svátého postu dávati k lepšímu našim čtenářům, ale neradi jsme viděli, že se líkonečném a pro jarní dobu. Než možno, že i tu bude dosti zaživným a že nežli přijde ten veliký den, kde páter Šimonek bude provozovati cirkus s nějakými starými hnáty, které v Heidelbergu bude vydávati za svaté pozůstatky svátého Jana Nepomuckého a sv. Školastiky, budeme míti vysvětleno všechno dopodrobna, aby z daleka tam mohli putovati k němu se svými čtvrťáky věřící a snesli mu jich hodně, by si mohl na jejich účet učiniti se svou kuchařkou dobrý den jednou, jaký neměl až do dnes.

Co, myslí si páter Šimoník v Heidelberg, Minn., co já se potřebuji starat a dřít, kázání studovat, mravouku kázat a provozovat—to jest všechno hloupost u těch našich ovečeK, které jsou na hrubé seno už navyklé a přímou, když na to přijde, i bodlákem za yděk—přinesu jim do jejich krámku několik hnátů, které se válely kdo ví v které kostnici mnoho let a pochodí kdo ví z koho, a řeknu jim na svou kněžskou čest, že jsou to kosti ze sv. Jana z Nepomuku, jejich patrona a krajana a oni mi uvěří, pohrnou se k líbání a k placení, budou dělati pokání, zpovídati se a na modlení dávati a já vydělám mnohem více, nežli kdybych se rozkrájel samým kázáním mravouky Kristovy, kterou ani kněží, ani jejich věřící nemají rádi.

Hrome, pravil páter Šimoník v Heidelbergu, to ty chrapouny tady v okolí natáhnu. To bude komedie, až se budou v prachu plazit a ty hnáty olizovati, pentze z ruky pouštějíce, lépe nežli pelichající vrabec peří. Biskup Seidenbuš nám dá kousek sv. Školastiky a kardinál Švanciperk z Prahy kousek sv. Jana Nepomuckého, který tam v Praze nepotřebují, neb když ukazují tamním věřícím v oktavu svatojanského kus volského jazyka z jatek přinešeného a posvěceného, věří tam všichni, že jest to „veritábl" jazyk sv. Jana a klání se tomu, jako by na všech čtyrech stranách měli samá kolena. Biskup St.-Paulský už dal své svolení k odbývání nevídané té komedie na výdělek a Heidelbergští uvítají ostatky ty slavnostně před svátkem sv. Jana v květnu a budeme míti posvícení, třeba na jaře bylo a kobylky třeba ať seženou potom všechnu úrodu, my budeme míti svou žeň v kapse. Mordie, to budou časy.

Když to tak veselé páter Šimoník v „Hlase" oznámil, pouští se do vysvětlení, co svaté ostatky jsou a jak se mají cítit. Poněvadž mu ale nezbývalo mnoho času a mnoho papíru, aby te svým věřícím náležitě vysvětlil, co se svatých ostatků týče, musíme my pro důkladné ocenění jeho ostatků doplniti jeho udání a vysvětliti co svatá církev se svatými ostatky chce a jak s nimi umí vydělávati.

Mezi lidem jest už obyčejem, že všechny památky po milých svých zemřelých velice cení, je schovávají, líbají, draze prodávají a kupují a myslí, kdo ví co mají, když z papírku vyvinou žďibec vlasů, kousek šatu, punčochu, prsten, střevíc, stužku, neb některou jinou věc, která náležela milé jim osobě. Co se jen natropí v Americe humbugu s věcmi, které se přičítají Washingtonovi, neb jiným zakladatelům republiky. Tu nejen spodky jeho, meč, střevíce, klobouk, židle, kabát a kdo ví co vše jest velmi vzácné, ale jest takových podvodníků na tisíce, kteří vedou prodejem takových věcí dobrý obchod, vyšťourávše kdo ví kde nějaké staré harampádí a prodávajíce to za věci velikánským těm někdy náleževší. I takový člověk, který má náklonnost k tomu, aby si vážil takových věcí památných musí s ošklivosti odvrátiti se od tako-

vých podvodníků, kteří každou starou na smetišti někde a ve sklepě zahozenou věc zvednou a připisují jí vlastnosti vzácné, že tomu neb jinému velikánu náležela. Koho dovedou obalamutiti, tomu jest to jedno, zdali jest pravda, že ta věc byla toho a toho velikána, neb ne, jen když on tomu věří. Víra tu jediné rozhoduje a platí. Tak jest to i s ostatky svatých, které církev prodává a z nichž nesmírné peníze tržívala a tráví do dnes, neb jest do dnes takových bláznů, kteří věří, že ty hnáty, jež jim církev ukazuje za sklem, náležely jisto jistě té osobě, o níž to ona tvrdí.

V středověku temném, kde církev neobmezeně panovala nad těly i duchy člověčenstva celého téměř, zuřila hloupost ctění ostatků nejdivočeji a nejen sprostí lidé, ale i králové a císařové platili báječné obnosy peněz za každý cár, který byl od kněží opatřen pečetí, že náležel tomu neb jinému svatému. Kosti z rozličných svatých máme teď v každém katolickém kostele po celém světě a kdyby se jednotlivých svatých pozůstatky snesly z celého světa dohromady ukázalo by se, že některý svatý měl nejméně tři až pět těl, co jest tu pro něho kosti. Tak na příklad jest sv. Dionis, Diviš po česku zvaný, celý u Sv. Diviše u Paříže a v sv. Emerann a mimo to jsou v Praze a Bambergu jeho dvě hlavy a v Mnichově jeho ruka. Vlasů panny Marie nalezá se velmi mnoho mezi ostatky a sice na jednom místě černé, na druhém zrzavé, na jiném hnědé a na jiném bledě zlaté. Kousků z pravého kříže, na němž Ježíš byl ukřižován, jest na světě tolik po kostelích opatřených papežskou pečetí, že by se z nich nejméně sto křížů celých a ještě několik srubů vystavěti mohlo. A což ukazuje se hřebů jimiž byl Kristus na kříž přibit. Padesát humbukářů posvěcených by jimi mohlo ukřižovati a ještě by jich nejméně tucet zbylo. Velebný mnich Eiselin ukazoval roku 1500 ve Würtembergu pravé křídlo archanděla Gabriela a když mu to ukradli, ukazoval aspoň jedno péro z něho, velmi pěkné jako z labutě. Kdo to péro za drahý peníz polibil k tomu neměl přístup mor; když mu i to péro ukradli, naplnil prázdnou škatulku od něho senem a vydával je pak věřícím za seno z jesli, do kterých byl v Betlehémě položen novězrozený Ježíšek. A lid zase platil a líbal seno to, a kdo mohl si ho kousek koupiti, skousal a napásl se na něm, jako dobyteček, věře, že mu to do nebe pomůže. A co nejdivnějšího, čím více mnich ten ze škatule sena prodal, tím více ho tam bylo, neb ho neubývalo. V noci vždy se rozmnožilo.

Jakým výnosným pokladem byly takové ostatky pro každý klášter a kostel, ukazují nám jeptišky v Macon. Jejich klášter měl kůži s těla svatého Dorothea, který byl prý z kůže stažen od svých katanů. Svatou tu kůži dali si vycpati a balsamovati a měly s novým svatým veliké potěšení. Když ale všechny mladé i staré příliš často k té svaté kůži vycpané do kostela modlivati se chodily a ji líbaly a s částmi těla si pohrávaly, nelíbilo se to jedné přísné abatiši staré, bála se, že se jeptišky pokazí na tom svatém a darovala svatou kůži jesuitům v městě tom. Ti hnedle poznali, jaký poklad v kuži té jest zašitý a založili bratrstvo svaté kůže, které jim hodně vynášelo. To vidouce jeptišky pod novou abatiší, žádali kůži zpět, ale jesuité nechtěli jí vydati. Jeptišky žalovali do Říma k svatému otci a on rozhodl pro jeptišky. Jak se ale udesily jeptišky, když dostaly svatou kůži dobře vycpanou, ale zbavenou toho kousku, který jim byl nejvzácnější. Žalovaly znovu do Říma, žádajíce, aby jim jesuité ten kousek vrátili. Papež ale rozhodl, že do ženského kláštera kousek ten ani není příslušný a že jeptišky mohou míti kůži bez toho kousku, na místo jehož poslal jim papež svěcené dva ořišky muškátové. Představte si, jak se jeptišky pak zlobily a vztekaly.

Ježíšových sukní beze švů nalezá se přes půl tuctu v kostelích, mezi nimiž jsou nejznámější ony v Trieru, Argenteuil, St. Jago, v Římě, ve Friaulu a jiné. Na všech místech dušují se kněží a ukazují pečeť papežskou, že jest sukně pravou, ač v Moskvě praví, že mají tu jedině pravou. Míška panny Marie a krve Kristovy nalezá se v láhvičkách a po kapkách nesmírně mnoho; plenek Kristových z pěkného plátna starého taktéž a jedny spodní kalhoty sv. Josefa s nimi. Jeden ze třiceti stříbrných Jidášových se ukazuje, i jeho měšec a svítilna, kterou nesl, když Ježíše zrazoval. Ba i to bidlo na které kohout seděl, kokrhaje, když Petr Ježíše zapřel, se ukazuje a ctí. Kosti osla na kterém Ježíš na květnou neděli seděl, jsou arci lehce k dostání a mají jich v kostelích mnoho. Turinský biskup Claudius, který nechtěl aby se kříž ctil, pravil, že když máme ctíti kříž, na němž Kristus visel, musíme ctíti také osla, na kterém seděl. A ono jest tomu tak.

Čím více se svaté ostatky množily v křesťanském světě, tím větších pokladnic měli papeži a kněží, neb shrabovali peníz, jako sena, poněvadž učili lid, že od těch hnátů a hadrů může spasení si vymodliti a přímluvce v nebi získati. Co se tu dálo za zázraky při těch hnátech a hadrech, jest k nevypovědění a ty tisíce, ba i miliony, které vystavování ostatků svatých do jednotlivých kostelů přilákalo! Kněží pak zapomenuli na všechno kázání a učení a poznávali, že jest nejlépe, když nechají lid v hlouposti a nevědomosti, v pověře a nesmyslu, že jim to nejvíce vynese.

A s takovým právě humbugem honosí se páter Šimonik první mezi českými kněžími v Americe, aby jim ukázal cestu, jakou mají nejlehčeji a bez namáhání své měšce plniti. Až dosud se vedlo na to nářků, že tu máme tak málo ostatků svatých a že se nikde žádné zázraky nedějí a páter Šimoník chce učiniti počátek s kostmi sv. Jana a sv. Školastiky, tak že nebude dlouho trvati a uděla tam s nimi nějaký zázrak a budeme míti v Heidelbergu první poutnické místo, kamž budou putovati z daleka hloupí věřící, aby tam hledali něčeho, co doma nalézti nemohou.

Jak to jde s kopce s tou svatou vírou, která má lidstvo oblažovati a dobrými činiti. Už není nic platno kázání a poučování, teď už se musí vziti útočiště k starým hadrům a hnátům, a k dělání zázraků. Aby byl Kristus také tak vystoupil a na místo kázání a napravování hříšníků nosil nějaké staré cáry s sebou, dával je za peníze líbati a sliboval těm líbajícím, že se dostanou do nebe. Dnes by se mu za to každý rozumný člověk vysmál, jako nějakému komediantovi. Než Ježíš tak nečinil, poněvadž smýšlel s lidem poctivě a upřímně a chtěl jej míti lepší, ctnostnější, dokonalejší. Naši kněží ale nedají si na tom záležeti, aby měli lid ctnostnější, nýbrž hloupější, poddanější a plativější. Šimoník neumí kázati, ba nechce hlásati pokání a polepšení se a sahá k humbugu a podvodu, k mámení lidu a balamucení ho, jen aby vydělal.

Jaký může páter Šimoník míti úmysl jiný, nežli okrádati ty hloupé mezi věřícími o jejich mozolovitě nabyté peníze, když co vzdělaný muž může věděti, že kdyby celou horu starých kostí všech svatých židovských i křesťanských snesl do Heidelbergu a ukazoval je i líbati nechal, nemůže to na umravnění a polepšení lidu pranic působiti. To přece nikoho neudělá moudřejším, lepším, mravnějším, laskavějším k bližnímu, ochotnějším k dobrému a neústupnějším zlému. Ano na opak, ono to ty lidi spíše zatvrdí, od pravého náboženství odvrátí, jejich mysl na obřadnost, na líbání a placení obrátí, tak že zanedbávají čistého srdce, poctivého svědomí a vzorného křesťanského života.

Jest to velmi smutné, že to musí býti jeden z českých kněží v Americe, a k tomu jeden z mladších, který k takovému humbugu a podvodu útočiště své béře, ale přece očekáváme od něho, že přijde k poznání a když ne

on sám, aspoň ten český lid a že se od takového šibala, humbugáře za nos voditi nedá, aniž že své peníze jemu nositi bude, neboť má pro ně místa jinde, jen když pamatuje na to, že má své děti slušně vychovati a svým bližním dobře činiti.

—(Pokračování.)—

Sjezd Svobodomyslných v Římě.

Během tohoto roku, 1882, bude se odbývati v Římě sjezd všech svobodomyslníků z celého světa, k nimž náležejí všecky spolky a jednoty protikněžské, proticírkevní, rationalistické a bezbožecké, k nimž následující provolání jest učiněno:

Spolulidé: Všeobecný sjezd svobodomyslných odbývaný roku 1881 v Paříži dle usnesení sjezdu shromážděného před rokem tím v Brussellu, uzavřel dle pravidel a stanov svých odbývati všeobecný sjezd Svobodomyslných pro rok 1882 v Římě. Výbor pořadající o 15 členech byl k tomu ustanoven a vstupuje v činnost, činí toto vyzvání k vám. Svobodomyslní ustanovili opět jednou ozvati se proti zlomyslným pomluvám úmyslně šířeným nejúhlavnějšími nepřáteli pokroku a svobody a slavně stvrditi pevné a stálé sloučení republikánské a protikněžské Francie s celou Italií, která nadšená duchem svobody přeje si, jako všichni vzdělaní národové, zbaviti se kněžského jha.

Proto nalehavě dovoláváme se všech spolků a jednotlivců svobodomyslných ve všech zemích, aby přidali se k nám a s Italií a Francií učinili kongres v Římě ještě památihodnější a výdatnější, nežli byly sjezdy v Paříži a Brusselu.

V Římě před samým Vatikánem, tváří v tvář papežství, jest to nejpřihodnější místo, kde by měla svobodná myšlenka pozvednouti slavně a pevně svůj prapor, vejíti do kapitolu a vzdáti díky lidskosti, že jest lidstvo zbaveno jha kněžského.

Zapřísáháme vás tedy, spolulidé, muži i ženy, byste nám poslali bez průtahu všeho své přihlášení se k zásadám pro kongres v Římě. Seznam otázek, o nichž se bude ve sjezdu jednati, bude poslán všem společnostem, jichž nadpis bude znám a všem svobodným myslitelům, kteří si toho budou přáti. Zařídili jsme výbor dopisující a žádáme všechny ty, kterým na úspěchu sjezdu toho záleží, aby laskavě vstoupili ve spojení s výborem tím. Oběžníky, v kterých bude vyloženo všechno pokračování podrobnějšího, budou všem přívržencům zaslány. Mimo to bude se vydávati čtvrtletní zpráva o všem jednání výboru a sjezdu pro všechny svobodomyslné, kteří k nám se přidají. Seznam předplatitelů bude uveřejněn.

Velký počet novinářů, spisovatelů zástupců a politiků slíbili nám už své spolupůsobení. Žádáme všechny svobodomyslné spolky všech národností, aby nám svá jména zaslali. Sjezd tento není dílem několika osob, neb jen jedné národnosti, nýbrž jest výhradně mezinárodním. Sjednocení evropských států, kteréž bude v budoucnosti heslem Evropy musí míti napřed sjednocení mysli. Řím za starých dob býval střediskem všech národů, všech lidů; pozdější stal se střediskem knězovlády. Díky vaší snaze a spolupůsobení všech osvojených myslitelů ve světě má se pro budoucnost státi střediskem vědecké vzdělanosti, pokroku a lidského vědění.

Jmenem všeobecné svobodné myšlénky doufáme setkati se s vámi v Římě roku 1882. Svoboda, Rovnost a Bratrství.

Výbor pořadající.

Nadpis: M. Pempel, 153 Quai Lafayette, Paris, France.—Pokladník: Theodore Brisson, 40 Quai de la Rapee, Paris, France.

Vzorek přihlášení:

I (we), the undersigned, in the name of the Association of — — (or personally) declare my (our) adhesion to the Universal Congress of Socialist Freethinkers, to be held at Rome.	Já (my) nižepsaný(íl) ve jménu společnosti— —(neb osobně) prohlašuji svou přivislost Všeobecnému sjezdu společenských Svobodomyslníků, drženému v Římě.
(Signature.)	(podpis.)

Bylo by žádoucno a pěkné, kdyby svobodomyslné spolky české ze Soustátí a svobodomyslní jednotlivci ze všech států poslali třeba na lístku poštovním takovéto přihlášení pod udanou adresou v anglickém jazyku, arci s podpisem co čeští Svobodáři. I svobodomyslné Rády by to mohly učiniti. Sloužilo by nám Čechům svobodomyslným zde, abychom byli zastoupeni v sjezdu tom římském v značném počtu. Svobodná obec chicagská jistě tak učiní.

Památka na Veliký Pátek.

(Z francouzského.)

Dokončení.

„Vy jste porušil veřejnou a náboženskou mravouku, ježto jste tvrdil býti synem božím §. 122 a 123; trest 5—10 roků.

„Vy jste si posměch tropil z náboženství státem uznaného. §. 303 trest 1—6 měsíců.“

„Vy jste nazýval sluhy Páně „obilenými hroby“, pokrytci, atd. a jim udíž spílal. §. týž. budiž vzata největší výměra trestu na §. 303 určeného.“

„Vy jste sáhl na majetek, neboť vy jste řekl: „Prodej vše co máš a dej chudým; (jak svědek Matouš dotvrzuje), „běda vám boháči, neboť vy budete kvíleti a bědovati, (jak svědek Lukáš vypovídá), „vy máte nápodobovati ptactvo, které neseje a přece žne, bůh živí je, on i vás bude živiti.“ §. 197 tr. zák. Trest 6—12 měsíců.

„Vy jste učinil útok na práva rodinná, neboť vy jste řekl: „Příště se bude v každém domě svářiti z pěti osob tři s dědma a dvě s třemi; — — opustí otce svého, i matku svou, manželku svou i děti své.“ §. 305 tr. zák., trest 1—6 měsíců.

„Vy jste schvaloval ba hájil jednání, která jako zločiny jsou kvalifikována, neboť vy jste řekl: „Nemyslete si, že jsem přišel mír zjednati zemi. Nepřišel jsem mír zjednati, ale boj,“ jak svědek Matouš sděluje; a nejednou hrozil jste městům: „Běda tobě, Chorozaime! běda tobě Betsajdo!“ atd. §. 98. Trest 3 roky.

„Obžalovaný, Ježíši! vzdávám se, sledovati věc dále. —Můžete se vzdáliti, neboť přečiny, jichž jste se dopustil—opomíjím všechny ony, které nejsou přesně dokázány — mají pro vás za následek trest více roků vězení, nežli si můžete odsedětí.“

„Strážníci, odveďte Ježíše!“

Dobře.—Ty jsi Ježíše odsoudil. Ty posýláš ho do vězení. Pilátus ho poslal na Golgotu; to jest pokrok. Ty jsi jich zákonů, ty dounáváš se, že jsi společnost zachránil, dobře. —

— — — — — — — —

O, Ježíši, ty zločinče, Ježíši, ty buřiči, Ježíši ty společníku žebráků, Ježíši ty soudruhu chudých a nuzných v Judei—když Pilátus ku svým pochopům řekl: „Odveďte ho!“ tuť jsi sobě dobyl nesmrtelnosti; avšak kdybys, přetrpěv všelikou bolest, byl mohl pohlednouti s výše tvé útrapy, byl bys četl legendu, jak na mohutných svých perutích nese tvou památku a celé zemi od věku do věku silným hlasem zvěstuje: „Tento zločinec, on jest—bůh!“—

A proč bůh? co učinilo ho bohem?—Jeho odsouzení. V tom okamžiku, kdy ortel byl vyškrtnut, neměl

více posluchačů, on byl kamenován lidmi, týmiž lidmi, kteří krátce před tím jenom volali: „Hossana, synu Davidově!“ Kdyby Kaifáš a Sanhedrin na hoře olivetské nách zůstavil po sobě ani stopy. On by byl zmizel, jako oni ostatní četní agitatorové a proroci, kteří židům kázali o neodvislosti, byl by se ztratil, aniž bys světu zůstavil jakousi imyšlénku.

A nyní, vy kněží omezených představ, vy fanatikové a scholastikové, vy farisejové, kteříž věčně mimo lidstvo stojíte; vy aristokraté, kteříž náboženství za podklad svých výjmad považujete, vy soudcové, kteříž světské své rámě propůjčujete zášti sekt a svými rozsudky, theologické a metafysické články posvěcujete, kteříž pravíte: náboženství jest třeba, nezbytně třeba pro lid, a kteříž proti oněm, kdož vědu na místo víry dosaditi chtí, stát přivoláváte: „O, vy všickni stoupenci vládnoucího řádu, kteříž domníváte se, že několika mocnými výroky a zákony můžete zadržeti valící se lavinu pokroku, pozorujte přece tato obět stihatelů, jehož jménem vy chcete pronásledovati, tohoto mučeníka, z něhož po devatenácte století usilujete učiniti — kata! Slyšte jak každá krůpěj krve, která se roní z jeho ran, každá rozevřená jizva, k vám se strašnou ironií křičí: Kdo pak jste, vy všickni, vy inkvisitoři, vy upalovatelé myslitelů, vy stihatelé všech novot, soudcové, vy všickni, kteříž jste místo své v dějinách označili potoky krve a zříceninami, vy všickni, kteříž drze stavíte se člověčenstvu v cestu a k němu voláte: Až potud a ne dál!?

Kdo jste tedy? vy, kteříž mluvíte ve jménu mém? vy, kteříž prý mně zbožňujete?—Odpovězte! *Což jiného nežli nástupci Kaifáše a Piláto!*

Křesťanství a poesie jeho.

Od J. J. Habenichta.

(Dokončení.)

Němečtí národové smísili se s podmaněným Římem a s jeho národy a s této směsice vyšli pak ti různí, mísení národové, jež *romanští*, tedy: Vlaši, Francouzi, Španělové atd. Nesmísili však vítězové jen krev, anobrž i mluvu svou s onou podmaněných Římanů, a poněvadž jazyk latinský mnohem lahodnější a vybroušenější byl, než mluva německých barbarů, nedivme se, že surové nářečí vítězův smísivší se s latinou, jí podmaněno bylo! Latinská řeč vzdělanců, učenců a církevní, ba i v „Romanco“, jehož obyčejný lid napotom používal a což latinsko-germanská hatmatilka byla a jest, převládala latina!!

Z tohoto „Romanco“ se později, když romanští národové se ostřeji oddělovati počali a ještě s jinými živly smísiti, ty různé nynější nářečí vyvinuly, tak jako: francouzské, španělské, vlašské, anglické atd. Napotom nahromadila ona výměna severních a jižních pověstí, bájí a báchorek poetický kapitál, z něhož později katolické básnictví značné úroky těžilo a konečně této románští národové prvopočátečný křesťanský spiritualismus zmírnili a náboženství více zčlověčili.

Známo nám, že jižní národové od jakživa po požitku dychtili, a poněvadž přístežením se severních obyvatelů se v brzku silní cítili, tu se nedivme, že jim suchopárné náboženství, křesťanstvím udělené, na dále chutnati nechtělo!

Tímto jihozemcům máme tedy co děkovati(?), že křesťanství v katolicismus se přetvořilo, tedy v bohoslužbu smyslnou a citelnou, která si zcela nové bájesloví tím utvořila, že z pohanských bůžků, bohů a bohyň, katolických „světců“ nadělala, v jichž čele co křesťanskou Venuši bohorodici postavila — pohanské obřady a slavnosti přeměnila a křesťanským jménem překřtila, —smyslnou lásku k životu obnovila a bránu nebeskou i sebe horšímu hříšníku tím trochu „pokání-činěním“ otevřela. Pekla se nesměl katolicismus zbaviti, an by si tím byl smrtelnou ránu zasadil; avšak on počal všemožně pečovati o to, by to „zemské slzavé údolí“ podle pohanské šablony zařídil.

On zjemnil surovost soustavy manské, počal s lidem lidštěji cítiti, a chránil lid, z jedné strany dobročinnými ústavy před hladem, s druhé strany pečoval nádhernou, velikolepou a divadelní bohoslužbou o to, by ovečky těmito ladnými požitky před otupělostí chránil a smyslův jejich vladařem se stal!

Katolicismus vykouzlil křesťanskou umu, neb on chtěl nejen na smysly ale i na srdce účinkovati, a pročež stal se tvůrcem katolického básnictví, malby a hudby! On učinil z kostelů divadla (prováděním duchovních her, mysterií, mravoučů atd.), čímž se tvůrcem moderního divadla stal! A což není „mše“ divadlem? — Ona je pouhé liturgické drama, dramatická památka obětní smrti Ježíše!

Katolicismus, v němž všechna indická fantasie a symbolika obnovená, vykouzlil tedy onu romantickou neb katolickou poesii, kteráž značné, nyní však nanejvíce nezáživné talenty vykouzlila! Dante, Tasso, Lope de Vega, Calderon, Klopstock atd. jsou ty hvězdy z čarovné noci romantické, kol kterých se dříve hejna již dávno zmizelých hvězdiček pohybovala! —

Romantická poesie chtěla z člověka učiniti nadpozemčana: ona toužila po něčem, co nebylo a uskutečnit se nedalo, a její nemocná, často však čarovná fantasie nepřišla skoro nikdy k utěšenému cíli!

Romantika počala ženu zbožňovati i učinila ji osou, kol které se celý svět pohyboval a básnila jen o lásce k ní o čarovném milkování.

Zdaž však světová poesie tím něco získala, že žena katolickou poesií povznešená, pochybuji velice; jisto je, že ty starověké ženy: Penelopa, Nausika, Antigona atd. po vše doby co hvězdy nejryzejší a nejušlechtilejší ženskosti zářiti budou!

V praksi soudil středověk o ženě docela jinak! Pokud byla mladá, krásná a svobodná, tu ji miloval a blouznil o ní — když však se provdala, stala se otrokyní pána svého.

Církev těch dob, když Tasso a Calderon básnili, podobala se nejbujnější a nejkrásnější třešňce. Běda těm, kdož vyšperkovanými vnadami okouzliti se dali v čarokruh jejího svědnictví. Ať učení, ať nízci, když na její kypící řádra v opojení hlavu svou sklonili, těch duševní samostatnost, mužný sebecit, sžehnut ohněm fanatismu. Avšak o těchto věcech promluvíme jindy.

Světélka.

§ Jest to ale bezbožná země tahle Amerika. V New Yorku na Broadway pokleknul jeden muž a modlil se hlasitě. Policista jej za to sebral a odvedl do vězení. Kdyby byl stál a klel, jako bezedný, nebyl by se ko policista ani pohnul.

§ Jest to nevysvětlitelný tah mravnosti a uspůsobilosti člověčenstva nynějšího, že dosti málo deště a vlhka zdrží tolik lidí v neděli od jití do kostela, kdežto do divadla a do cirkusu jdou i kdyby hrom bil a šídla padala a vydrží tam třikráte tak dlouho, jako v kostele.

§ Náboženský jeden časopis tištěný ve Filadelfii má ve svých redakčních poznámkách také následující vyznání: „Vysvobodíte jistě jednu duši k spasení, pakli pošlete předplacení své.“ — Ta duše je bezpochyby ona redaktora toho listu, kterýž asi nedovede duši s tělem svým pohromadě udržeti ze samé náboženství své i jiných.

Opice.

Z opice zda přece povstal člověk,
hádají se učencové tuze, velice.
Zbytečnost! vždyť podnes každé ráno
tisícové lidí povstávají z opice!

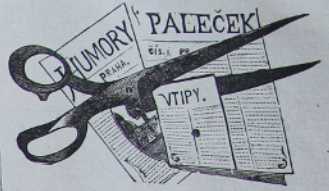
DOPISY

Po telegrafu z Tisch Mills, okresu Manitowoc, Wis.— Politujte nás krajané na blízku i v dálce, máme ztratiti kněze svého českého, který hrozí, že nás opustí a zanechá nás tu, pakli mu nepostavíme kostel zděný a faru panskou a neseženeme peněz tolik, kolik on by si přál.— Co my si pak počneme a kde nějakého pohodlného zase najdeme, aby chytal kolem naší osady ty chlupaté čerty, kteří jako lvi obcházejí, hledajíce, koho by sežrali? Čert tě jest mnoho a vysvěcených pohodných na ně málo a naše nebeské blaho zůstane pak v nejistotě. Duchu Čas su pomoz nám!

Po poště z Čáslavi, okres Saunders, Nebraska.—Četl jsem dopis ve vašem listu, kde mne litujete p. M., že mne nevzal kněz náš za kmotra. Já pro kněze a pro kostel od dávna dělal všechno, co jen mé síly stačily činiti a peněz jsem pro kostel a pro kněze nelitoval, pohostil jsem každého dle možnosti; šest let jsem byl kostelním výborem a pracoval jsem pro blaho sboru—a teď mám takovou odplatu. Přijde nový člověk, přinese knězi $5 na kostel, trochu pánským panu Kočárníkovi, nějaké klepy na faru a jest hned mnohováženým údem, má první místo a nebeská brána je proň otevřená, kdežto ti staří vyždímaní jsou považováni jen tak za lotry při Kristu! Mohu pana Kočárníka ubezpečiti, že dokud zde bude, ode mně ani centu nedostane. Jaká služba takový plat. Pakli přijde do nebe jen ten, co se vás drží a žádný jiný, pak bude jistě v nebi místa dosti. Vy jste nepřišel hledati ztracených ovcí, ale vydělávati svým knězským řemeslem. Proč nejezdíte k těm 50 rodinám k p. Čudovi? Že nemohou vám platiti za vaše kejkle? Což už neplatí napomenutí Krista: Darmo jste vzali, darmo dejte? Co by řekl Kristus, kdyby přišel mezi naše kněze lakomé, nafouknané, vykrmené, ve skvostných kočárech, s pohodlným životem, s prsteny zlatými na rukou; tu by se divně na ně podíval a opakoval by jim, řka: „nemá býti učenník nad mistra a blahoslavení jsou chudí; vy co lidu kážete, sami nevěříte. Příkladem ukazujete, že toužíte po bohatství, kdežto přece vám napřed má platiti učení mé, abyste neskládali poklady své, kde rez a mol je kazí. Zapomenuli jste, že dům můj jest domem modlitby a vy jste jej učinili peleší lotrovskou.“

Tak by to asi znělo, co by Kristus ku kněžím našim mluvil. Nechci se dále pouštěti, ale jeden příklad ještě musím uvésti z mé zkušenosti. Ve staré vlasti byla jedna chudá rodina. Dcera měla stařičkou matku u sebe; muž jejt byl na práci v horách a ona sama s dětmi se živila chudě. Stařenka měla dvě slepice, a mladá hospodyně kozu. Jedna z těch dvou slepic časem kokrhala a stařenka ji proklínala, říkajíc: aby tě čert vzal s tím tvým zpěvem. Jednou se roztonala a zavolala kněze. Když ji kněz zaopatřil, tázal se ji, co by chtěla odkázati na modlení a na mše, kdyby ji bůh povolal k sobě. Já nemám, velebný pane, nežli dvě slípky, pravila stařenka. Dobře pravil kněz, můžete tedy jednu dáti. Já ji tam pošlu, pravila, než kněz pravil hladově, že si ji raději s sebou vezme hned a že si ji kostelník může chytiti. Dcera tedy nechala chytiti tu zpěvavou. Babička se ale pozdravila a přála si pak trochu polévky na posilnění. Poslala dceru, aby tu zpěvavou slípku zabila a uvařila. Což nevíte, pravila dcera, že jste ji dala velebníčkovi? On si ji vzal hned s sebou. Tu chudinka stařenka zvolala: Ti kněží jsou horší, nežli sám čert. Čertovi jsem ji tolikráte dávala a on si ji ještě nevzal a kněží jsem jen jednou řekla, že mu ji dám a on ji hned odnesl. Měla po polévce. Měla pravdu ta stařenka.

Josef Kastl.

Ze školy.

Učitel: „Jeníčku, kolik pak sněda koňáčů o posvícení?“
Jeníček: „20.“
Učitel: „A kolik pak ti jich maminka ještě nechala?“
Jeníček. „10.“
Učitel. Kolik jich tedy sníš dohromady?“
Jeníček. „28“.
Učitel: „Ale jdi, jdi, kolik pak je 20 a 10?“
„30, ale náš cikán maě dva odnes,“ dodal Jeníček plačky.

Učitel. Řekni mi, Toníku, kdo to byl, jenž se přišel k úúět Pánu Ježíši v Betlémě v chlévě?“
Toník: Svatí králové.
Učitel: Dobře! A kolik pak by'o těch králů, Papáčku?
Papáček: Čtyři!“
Učitel: Vyjmenuj je, však poznáš hned, že jsi chybil.“
Papáček: ‚Zelený král, červený král, žalužský král a kulový král!“

Široká cesta—úzká lavička.

Kmotr Vošatka naříkal si dlouho, že už ale skoro prachnic nevidí, zvláště když chodí v noci z krčmy a měsíček nesvítí. Největší rozpaky způsobuje prý mu úzká lavička přes potok. Stryk Samrha poradil kmotrovi, by si koupil v městě o jarmarce brejle. Jarmark nenechal na sebe dlouho čekat — a tak za nedlouho měl kmotr Vošatka brejle podle gusta, hodně zvětšovací. Avšak aby mu dlouho vydržely, nosil je ve futrále a jen podle potřeby kladl je na svůj požehnaný, červeňoučký nos. Jednou když šel náš kmotr opět z hospody a přišel šťastně širokou cestou až k potoku, dostal z ouzké lavičky hroznou trému. Noc byla - tma jako v rohu — kmotrovi se na lávku nechtělo. — V tom — o, šťastná hlava — kmotr měl dobrý nápad. Vyňal brejle, nasadil si je na nos, aby mu lavičku udělaly širší a už kročil odvážně ku předu. První krok na lavičku už poved, ale druhý byl nešťastný! Kmotr ocítil se v potoce, dřív než by byl dvě napočítal. Mobl ještě bohu děkovat, že ztratil při tom zatrolené brejle, které se mu tak falešně zachovaly.

Jinověrec.

Soudce: „Jste obžalován z tuláctví, a odsuzujete se dle § teatonone do vězení na 5 dnů, zostřeného třemi posty!“
Tulák: ‚Pončeně prodím, milostpane,já na posty nedržím, já jsem evangelík.‘

Jak kmotr Brázda vydělal 10 zl.

Kmotr Brázda byl svého času rychtářem v A. Nesnášenlivým protivníkem jeho byl soused Dostál, který kde mohl, rychtářství jeho snižoval a vše na úkor mu činil. Jednou sešli se v hospodě. Dostál vzal si hned rychtáře na mušku. Rychtář dlouho mlčel, pak ale vstal a dal Dostálovi dvě — už až!

„Chcete ještě jednu?“ ptal se, když tento ani po tom neumlkl.

„Dejte!“

„Tu máte“ — a opět zasvištěla ruka.

Konec všeho byl, že Brázdu odsoudili k pokutě 10 zl. za pobičky Dostála k pokutě 5 zl. pro zlehčování úřadu.

Brázda jda od úřadu počítal:

„Tři facky po 5 zl., dělá 15 zl. Protože jsem ale platil jen 10 zl., vydělal jsem 5 zl. Dostál ale taky platil 5 zl., tedy jsem vydělal 10 zl. Houby ale.“

Také útěcha.

Důstojníkovi ustřelili ve válce nohu. Sluha jeho trpce naříkal. Pán jej konejšil slovy: „Neplač, hloupý chlapce, budeš mi místo dvou teď jenom jednu botu cídit.“

Jistý prostředek proti štěnicím.

Namaž ve dne postel terpentýnem, nasyp do peřin zámořský „hmyzí“ prášek, lehni si v noci na pohovku a dobře spáti budeš!

Pochybené povolání.

Kde jsi ty, starý Amore,
srdcí lidských historie živá;
litují, že ta tvá povaha
jako luny září je proměnlivá.
Kde jsi, ty starý Amore,
lásky v ráj, jenž otevírá dveře,
Romea jenž pojil s Julií,
Leandrovo srdce zanes k Héře?
Stará tvá duše zkouší dnes
opět moderní se svěžčit slávou,
globus náš, starý psycholog,
krouti převážně si nad tím hlavou.
Nadarmo lásky béře dnes
v ústa mládež naše boží jméno:
u dívky péče rozhodne —
mužům hlavní milenčino věno.
Peníze, jenom peníze —
Amore, jak svět jsi zkazil celý!
V penzi jdi s láskou — vždyť z
[tebe
byl by ministr financí skvělý!...

Děvčátku do památníku.

Bleskotná očka nad líčky
s lahodným pelem mládí
jsou dovětivé stránečky:
ty svádí, svádí!
že, než se člověk naděje,
v zpomínek padne závěje,
v nichž umrzlo mu mládí.

A neměže se vyrvat z nich,
sil k tomu v duši schází —
nad sebou slyší bujný smích . .
ten mrazí, mrazí!
víc než ty smutné vzpomínky,
do nichžto očí plamínky
své ledné jiskry hází.

Upad jsem také do léče
dvou takých svůdných očí . .
kdo osudu již utče?
Svět kolem mne se točí!
Bych v skutečnosti se vrátil zas,
toť při shledání, prověm vás,
již zakryjte si očí!

Z venkova

Teď ale dostanu hubičku, Julinko, že?“
„...! to, to! Já se bojím.....“ “
„Ale, ale! vždyť nás v té boží přírodě nikdo nevidí.“
„...Nevidí.....já se bojím, že bych jich pak chtěla víc.“

Rok po svatbě.

Ženuška: „Mužíčku, já měla dnes krásný sen: zdálo se mi, že jsem vdaná.“
Mužíček: Hm — to já měl krásnější!“
Ženuška: „A jaký?“
Mužíček: „Zdálo se mi, že jsem svobodn.“

Tajnosti obchodu.

V jednom městě v hostinci vzali si sklepníci do zvyku ho stovi na větší peníz jen tolik dodati, by ještě šestaček se nedostávalo, načež tak dlouho v kapsách hledali, až jim jej host obyčejně daroval, zvláště měli-li na spěch. Jistý učenec, jenž hostinec občasně navštěvoval, zvědav, kterak to sklepníci provádějí, že nikdy šestáku nalézti nemohou, pozoroval jednoho večera, že sklepník všechny šestáky, jež přijal, uschoval do kapsičky u vesty. Když pak měl platit, podal sklepníkovi zlatku. Rozumí se, že nemohl tento při nejlepší vůli scházejícího posledního šestáku dodati: „Ale', oslovil jej s úsměvem učenec, „sáhněte si jednou do levé kapsičky u vesty, snad :am přec nějaký naleznete!“ — Načež sklepník ihned se k učenci shýbnul a do ucha mu šeptal: Že jste byl jednou sklepníkem!“

Kam náležejí svatby?

Mezi masitá jídla, poněvadž jsou v postě zapovězeny.

Jistý prostředek proti bolení zubů.

Vezmi do úst sladké smetany a třepetej hlavou tak dlouho, dokud ze smetany máslo neutluče; nepomůže-li to, jdi k „zubním lékařům“ a dej si zub vytrhnout. Pak tě jistě už nezaboli. –

Z p.sní o mozolech.

I.

Vracím se vám, děti, zpět
z práce—dnes mi půl sta let.
Nevím co z očí slza nuí —
touží po vašem tak obejmutí.

Dnes jest svátek rodiný:
starosti ně matčiny
ustoupí dnes radovánkám plaše,
dnes je děti radost naše!

Nevěděl jsem, co je klid
v práci pro váš blahobyt,
ale také nejdu s holou dlaní —
vizte, plno mozolů je na ní!—

II.

Mozoly mozoly,
k čemu jste získány?
Aby z vás dělali
klenoty pro pány!

Podivná látka to
ve vás se ukrývá:
čím z ní víc klenotů —
tím víc vás přibývá!

III.

Do světa dva čerti přišli
Oblečeni v módním šatě,
hlavu hrdě vztyčovali,
prsty oblalili v zlatě.

Mimo „vyšší kruhy“ věru
společnosti neměli jinou:
svůj vždy k svému—poznajíť se
ti, kdož páchnou čertovinou.

S chuďasem však jednou také
čerti podali si ruce —
jakoby však spálili se,
rvali strašně v kruté muce.

Což v té ruce kříž byl skrytý,
že pryč chasa ďáblů chvátá?
Světější než kříž je ďáblu
ruka prací mozolnatá!

Ant. Kouki.

Kdo haní, rád má.

Muž (v noci bouří na dveře): „Ženo otevř!“
Žena: „Tak ty tak, tuláku? Teď se chodí domů? Jdi se vyspat tam, kdes tak dlouho byl!“
Muž: „Dobrá; tedy s bohem!“
Žena (rychle dveře otevřouc): „Půjdeš hned domů! Ještě teď by si se toulal!?“

Řízná odveta.

Jistý člověk měl poněkud dlouhé uši. Kdysi ve společnosti přišel do hádky s jedním vtipálkem, nepříliš chytrým a ten mu tyto uši vyčetl. „Pane,“ odvětil klidně uražený, „moje uši jsou dlouhé pro člověka, vaše jsou však krátké pro osla.“

DUCH ČASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok s každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.
August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 16. DUBNA, 1882. ČÍSLO 34.

Český kněz Vojtěch Cipín o prof. L. Kláceloví.

My jsme znali dosud českého kněze Vojtěcha Cipína co mírného a spravedlivého sluhu církve, který dovede slušně a dosti odvážně, odvážněji i slušněji, nežli ostatní kněží v Americe, hájiti zásady řemesla svého, ale že by byl bídným lhářem a na cti utrhačem, že by se snížil k tomu nejpodlejšímu a největšího pohrdání každého rozumného člověka vyžadujícímu utrhačství zemřelým zasloužilým vůdcům národa, buditelům jeho a vzdělavatelům, takové mrzkosti jsme v tom posvěcenci nechtěli. A ona se v něm nalezá v míře až úžasné.

Sám katolický „Hlas“ podávaje v čísle svém 390. zprávu o úmrtí prof. Klácela, napsal o něm: „Zemřelý patřil k těm vlastencům českým, kteří pomáhali křísiti českou národnost z jejího smutného úpadku, horlivě se súčastňoval literární činnosti, přispívaje pilně do českých časopisů a vydav sám též více spisů, čímž si zasloužil vřelé uznání a vděčnost národa českoslovanského.“

Ano vděčnost celého národa československého zasloužil si prof. L. Klácel v plné míře, a hle kněz národa téhož, který chce národu tomu býti učitelem, vůdcem, vzorem, chce vzdělávati jej v lásce k národnosti a k řeči jeho mateřské, kněz mladý a nezkušený, Vojta Cipín v Ahnapee, opováží se jako ten nejbídnější odřezanec splatiti tomuto zasloužilému a velikému muži našemu, a své hanopisy ještě zasýlá do anglických časopisů, nemaje na tom dosti, že zesnulého s katedry hanobil před svými věřícími. Bídný odřezanče, kněží Cipíne, jak zodpovídáš tento svůj zločin a do jak dlouho budou tebe živiti české mozole, česká srdce náboženských svedených tebou, abys ty národu našemu a jeho zasloužilým mužům mohl dělati ostudu před americkým světem! Jaký karabáč musí přijíti na tebe, aby tě naučil když ne lásce a snášenlivosti, aspoň opatrnosti a hadí moudrosti, bys aspoň nesloužil za kámen urážky všem, kdo se v této zemi mezi Američany Čechy ještě nazývati chtějí?

Než slyšme a čtěme, co opovážil se tento nedouk kněz český napsati a uveřejniti v časopisu „Ahnapee Record“ v posledním čísle, kterého se nám laskavosti přítele jednoho do rukou dostalo. Kněz český, Vojta Cipín, pod písmeny A. A. C. se skrývaje, podává v listu zmíněném následující hanebný článeček proti zemřelému prof. Kláceloví, kterýž už se ani proti hanebnému tomu utrhačství bránit nedovede. Takým jest zhabělcem ten kněz, že nejen neopovážl se celým jmenem svým se podepsati, ale vede útok na velikého muže toho, až když tento v hrobě spočívá a brániti se nemůže. Di:

„V některých anglických časopisech stala se zmínka o zemřelém českém profesorů Kláceloví, kterýž by měla býti trochu opravena. Zemřelý započal svůj veřejný život velmi skvěle, jsa jedním z oněch vlastenců českého národa, kteří národ ten přivedli po 200 letém spánku zase k životu. On byl knězem a profesorem v Brně na Moravě. Ale později ztratil svou všechnu víru a započal vésti boj proti křesťanství a zvláště proti katolictví. Tak neměl dosti svobody v staré vlasti, aby šířil kolem svou nenávisť Krista a pravdy mezi lidi a přišel do Ameriky, aby provozoval *své pekelné dílo* zde mezi českým lidem. Jeho nenávisť křesťanství a pravé filosofie, která se jeví v jeho týdenníku „Hlas Jednoty Svobodomyslných“ jest nevyslovitelná. On zavedl velikou část českého lidu svými *mělkými filosofickými spisy* od víry a náboženství. On byl jako Voltair, *rouhač* všeho, co svaté jest člověčenstvu. Pakli blaho lidu a země pochází zásadně z toho, když se olupuje *bláznovskými sofismaty* o vše náboženství a o vši lásku a úctu k pravdě; pakli ničení křesťanství, šíření semene nejnižšího materialismu a tvrdohlavé *povrhání všemi vyššími myšlénkami* jest velikým činem, pak ať jeho památka jest ctěna. Než kdo se opováží tvrditi takovou věc? Bojovati proti křesťanství, jest bojovati proti rozumu, jelikož jest náboženství založeno na rozumu, a jest bojovati proti veškeré pravdě božské i lidské. Bylo už mnoho posměvačů a rouhačů křesťanství a lidskému rozumu, ale zhynuli a zahynou; když to pravda zůstane povždy, poněvadž jest věčnou, jako bůh sám.

A. A. C.

Tak píše katolický kněz o Kláceloví, kteréhož mohl jistě znáti co nejdůkladněji z jeho spisů a mohl poznati

jeho vznešenou snahu o blaho člověčenstva a dobývání těch nejjistějších cest k dosažení blaha toho. On o něm nic jiného neumí říci, nežli, že vedl boj proti křesťanství a katolictví, že nenáviděl Krista a pravdu. On nazývá jeho práce po celých jeho 74 roků „pekelným dizyá jeho práce po celých jeho 74 roků „pekelným dizylem"; on nazývá jeho učenost, jíž ani řemínky u obuvi její není hoden rozvázati a již se kořili biskupové a profesorové v poštové, učenci a filosofové, doktorové a profesorové v Čechách a na Moravě a již se bála vláda církevní i vláda světská a k vůli níž by jej byla oboje ráda pro sebe získala, kdyby byl chtěl sloužiti mamu a klamu poznaménu—on nazývá tuto jeho učenost „mělkými sofistickými spisy a bláznovskými sofismaty povrháním všemi vyšlými myšlénkami." On hlásá, že Klácel nenáviděl pravdu, rozsévál nenávisť ku Kristu a ku pravdě a svářděl lid od náboženství. Ty bídný lháři knězský, což jsi nemusel tisickráte čísti v jeho spisech, že se mu jednalo nejhlavněji o poznešení u lidu pojmu náboženství a o zdokonalení mravní celého člověčenstva, aby mohlo celé člověčenstvo na základě rozumného náboženství býti blaženějším a šťastnějším, nežli jak jej mohou udělati kněží nynější zkažené církve, sami jsouce zkaženými a hlásajíce zpotvořené učení Kristovo z výdělku jen?

Podhelený ty utrhači, ty jsi rouhačem proti pravdě a proti učení Kláceloměmu a pakli to necítíš sám, jak bídně to tvé utrhačství vypadá, čti pilněji a pozorněji jeho spisy a jistě přiučíš se tolikému, že z tebe bude zcela jiný člověk a kněz. A pak jistě odvoláš své hanobení našeho velikého za zasloužilého muže a budeš hledětí se usmířiti s národem československým, kterýž Kláceho cti a jemu zůstane vděčně zavázán. Pokud ale to neučiníš, budeš vyvrhelem, psancem a odřezancem od národa českého a nezasloužíš aby ti věrný syn národa toho ruky podal, do očí ti pohleděl a od tebe pozdravení české přijal. Jednání tvé jest bídácké a nemůžeš se ani omlouvati svým zkaženým od ďábla nesnášenlivosti svědomím, neb neukládal ti úřad tvůj za povinnost v anglických novinách na někoho hanu podlou kydati, do kterého ti nic nebylo, a kterého jsi mohl se své kazatelny ve svém chlévku poháněti, jak se ti líbilo, pokud toho stádo tvé sneslo. Tvé zuřivosti černokabátnické ale nebylo na tom kázání dosti, tys musel ještě slyny své zanésti do veřejnosti americké a to byla hanebnost neodpustitelná. Zodpovídej se p·ed národem českým!

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času" překládá F. B. Z.

Brunova smrť. 1600.

I.

A opět zarachotily klíče v celi. Žalářník vkročil a pravil: Bruno, následujte mne; svatý úřad přeje si tázati se vás dále.

Bruno opustil celi a kráčel za vůdcem svým temnými chodbami. Blížili se více a více dennímu světlu. Oči filosofa oslněny až plakaly radostí, když kráčel dvorem v plném denním světle se nalezajícím. Žluté listí se stromů spadlé pokrývalo zemi. Uchopil jedno z nich mimochodem a přitiskna je k ústům, políbil je. Ještě jedny dvéře se otevřely a Bruno stál v síni velebné a skvostně vyzdobené před svými soudci.

Bílé obláčky kouře z kaditelnice šířily vůni kostelní a stěny byly pokryty pěknými malbami představujícími ponejvíce postavy svatých a světic. Vysokými klenutými okny padalo do síně jasné denní světlo. Pánové ti podobní měsíci v úplňku seděli kolem velikého stolu a na židli povznešené zasedal předseda svatého soudu převor dominikánský, jenž měl své bílé ruce plné prstenů položeny před sebou na stole. Před nimi stál nešťastník, jemuž čtyři roky jejich žalářování byly hluboko do tváře zaryly znamení útrap přestálých. Nicméně byla jeho postava dosud přímá a pyšná a jeho pohled klidný i vznešený.

Bruno, začal jeden dominikán, vyžádal jste si čas na rozmyšlenou. Zdali pak jste času toho v samotě žalářní použil svědomitě k tomu, abyste se nechal pohnouti k pokání a mohl teď odpřisahati své bludy?

Měli jste dobré pomocníky, odpovídal Bruno ostře, které působily výmluvněji, nežli vy sami: totiž temnotu, hlad a žízeň. Než ani ty nedovedly mne překonati. Vyžádal jsem si lhůtu k tomu, abych mohl seznam vašich hříchů doplniti a pak vás samé před vámi obžalovati.

Kacíři, zahřměl převor, tvé hříchy jsou větší, nežli aby ti mohl bůh odpustiti a ty se opovažuješ ještě tak opovážlivě mluviti? Tys rouhal se bohu, uprchl jsi z kláštera, s ženštinou jsi byl živ po několik roků bez svátosti, posmíval jsi se svatému náboženství a dopustil jsi se všech hříchů, které ani nejsou vyjmenování schopny.

A přece znám mnoho hříchů, kterých jsem se nikdy nedopustil. Obraz boha, který stavíte zhloupělému a zotročilému lidu ku klánění, jsem arci v posměch uváděl, poněvadž jsem jej prohlédl, co to jest za potvůrku vaši k balamutění lidu ustanovenou a vámi samými udělanou. I vy se posmíváte při svých prostopášných hodech a rozkoších potvoře té, ale před lidmi přetvařujete se, jako byste toho boha ctili. Vy nejen jste rouhači, ale zároveň pokrytci a co jest pak horší? Z kláštera jsem ušel, poněvadž jsem měl v sobě ten ctný pud býti svobodným, ale vy zůstáváte v klášteřích, honosíce se s tím co s ctností, jinak ale přesvědčeni jsouce, že kláštery nejsou ničím jiným, nežli krmníky a hampejzy kněžskými. Kdo z nás jest bezbožnější?—S děvčetem jedním žil jsem několik roků, poněvadž jsem je miloval a od ní byl milován. Avšak nikdy jsem nesložil slib panickosti, abych pak ve zpovědnici vedl stonásobné útoky na čistotu dívek a žen a pznil je napořád slovem i skutkem. Kdo z nás zaslouží většího opovržení?—Svaté náboženství nikdy nebylo předmětem posměchu mého, ale náboženství nesvatému, líčenému, zlolajícímu a farisejskému jsem se posmíval. Než vy jste ti, kteří se posmívají náboženství svatému už tím, že vynalezli a na místo jeho postavili náboženství nesvaté. Kdo z nás je poctivější? Jděte, vyť jste mými nepřáteli a můžete se státi mými vrahy. Soudci mými ale nikdy nejste a nebudete.

Jest zralým, zařval jeden dominikán ve vzteku svém, aby světská ruka spravedlnosti nad ním rozhodla. Při tom rozhlédl se po soudcích kolem stolu a jejich hlavy všechny vážně přikyvovaly.

Ještě jednu otázku, pravil převor hlasem poněkud pokojenějším. Ještě jednu zodpovídej otázku a pak se můžeš navrátiti do své celi zpět. Tys učil filosofii po tři roky v Paduí. Jmenuj mi nejhlavnější z tvých žáků.

Snad nechcete dítě umořiti v životě matky, aby nemohlo vzrůsti a zardousiti vás pak jednou?

Jmenuj mi své žáky, velel zpupně inkvisitor.

Nikdy, odpověděl Bruno rozhodně.

Však máme ještě prostředků, abychom ti ústa otevřeli, pravil s posměchem inkvisitor. Proto si dej pozor, co praviš.

Vy nemáte žádných takových prostředků, odpovídal Bruno vztýčiv se do celé své výšky. Máte prostředků polámati mé údy, přetlouci mé kosti v tělo a omráčiti mně.

Než ku zradě mne donutíti nedovedete prostředky žádnými. Vězte to.

Uvidíme, zvolal převor. Tak mluvili všichni ti, kdo stáli před námi v této síni. Když došlo na mučírnu, rozmyslili si to. Zazvonil zvoncem, který stál před ním a skrutná choutka zářila v tvářích celého shromáždění.

Dva pacholci odění cele v černé voskové plátno, vstoupili. Ti chopili se Bruna, jenž se jim nechal bez protiveni se smejkati a vláčeti, dle jejich nejsurovějšího způsobu. A opět to šlo po sluncem osvětlených dvorech, kde cítil Bruno žluté listí pod nohama, až se navrátili do polotmavých chodeb věznických.

Černé těžké dveře se otevřely a vstoupili do vysoké místnosti, která nebyla osvětlena oknem, ale svitilinou vysutou. To byla veliká mučírna římského katolicismu, kterýž jest všude hmotnější a ztělesněnější, nežli protestantismus. Katolicismus mučí odpadlíky své tak dlouho, až spadší krev, kdežto protestantismus sloučený se světskými vládami mučí ducha lidí svobodných a dovede je trýzniti zadržením jim práv lidských a občanských.

Dva soudci následovali velko inkvisitora do mučírny a už se mělo s mučením započíti. Bruno, zvolal převor, poklepávaje filosofu na rameno, zde všechna pýcha klesá a nadutost se rozetře a rozmačká; zde posměch a rouhání cedí krvavé slzy. Hleď na toto koryto. Kdo jednou na něm spočinul, ten zapomene na svá nejlepší předsevzetí, která jej naplňovala na čerstvém vzduchu venku. V této místnosti zapomene žid na zákon Mojžíšův a pohan na vdechnutí pyšného jeho rozumu.

Ano, pravil Bruno, tento žlab je mocnější vás. Sem jste kladli těhotné, a když tu jejich krev řinula a jejich smysly byly v mrákotách, vycházely z luna jejich dítky bolesti. Než filosofic jest silnější žlabu tohoto.

Jmenuj mi své zamilované žáky, velel převor. A když Bruno hlavou vrtěl, chopili se ho pacholci a jali se svlékati ho. Bruno byl položen v ten žlab smrtodatný. Ruce a nohy byly mu svázany a na provaze, který táhl se nahoru k stropu do kolečka, byl bleskorychle pozdvižen do výše, ihned zase spouštín dolů. Provazy hluboce se zařezovaly se do masa a pod nim červenala se podlaha už jeho krví. Jeho údy hnedle byly vyvrtkány všechny a zařval bolestí.

Jmenuj mi své žáky, kaciři! velel opět hlas převora. Bruno neslyšel, neboť svalil se k zemi omráčený. Pacholci nalévali mu studenou vodu v obličej a natírali mu spánky. Za dlouhou chvíli protrhl se z mrákoty a jeho zraky otevřevše se, padli prvně na dominikána.

Přiznáš se, Bruno, volal tento.

Nikdy, odpovídal Bruno hlasem slabým.

Kněz boha lásky zvolal pak: Snad podaří se vodě, co se nepovedlo provazu. Byl opět položen do žlabu řečeného tak, že jeho nohy byly výše, nežli hlava. Vlhký šat byl mu protažen nosem a ústy až do hrdla. Na ten nalévali pacholci ponenáhlu vody, která mu vnikala do hrdla, kdežto skoro všechen vzduch byl mu odňat k dýchání. Strašně pracovala prsa muže mučenníka, aby zachránila si nějakou krůpěj vzduchu k životu potřebného. Jeho obličej černal a oči jeho v důlkách se vyvalovaly na povrh.

Zachovejte jej pro hranici, šeptal jeden ze soudců převorovi do ucha, sice nám zemře dříve. Převor na to dal pochopům znamení a zkrvavený šat ten byl mu z úst a nosu vytažen zase. Z hluboka si oddechl a byl z mučírny vynešen ven.

Opět otevřely se jiné dvéře a do mučírny byli přivedeny oba židé svázaní dohromady. Starý byl vážný a klidný, ale otec Rachelky třásl se jako osyka.

Kdy jsi ukradl onoho římského hocha? oslovil převor starce a kam jsi jej skryl?

Už jednou jsem vám pravil, odpovídal žid, a přisahám na to při živém bohu mých otců, že jistý křesťan, který dostal od mého syna výprask za to, že jeho sestře chtěl učiniti bezpráví, udal toto na mne u vás jen z pouhé msty a bez podstaty. Vy znáte udavače toho. Postavte jej přede mne a uvidíte, zdali bude moci to zapříti.

Sviežte jej! velel převor.

Už byl jednou mučen, šeptal jeden ze soudců převorovi.

Zákon, o kterém se pracovalo celé století, byl vymožen přece, který zapovídal dvakráte po sobě někoho mučiti k vůli přiznání se k něčemu. Než svatá inkvisice nevšímala si zákona nižádného, neb ona mučila své obětě neustále a bez oddechu. Běda tomu bezmocnému, jenž by se byl chtěl odvolávati na zákon. To dokazovalo hluboké úpění starce, jenž při mukách svých bědoval, ale nepřiznal.

Mladší souvěrec jeho stál při tom a patřil na děsné trápení jeho, že mu zuby cvakaly a mučírna se mu v hlavě točila kolem. Konečně i na něho se obrátil převor a tázal se, který že to byl žid, jenž jej ponejprvé dovedl do synagogy, aby tam křesť svůj smyl pokáním. Žid mlčel, ale když naň byly sáhly ruce pochopů a se šatů jej svlekše, chtěly položiti na žlab, zvolal v zoufalství: Už vše povim. Byl to Dan, syn Mordochiáše; zůstává v druhém domě v levo, když se vejde do židovské čtvrti.

Převor pošeptal, ale tak, že to mohl žid slyšeti: Umříti přece musí, neboť se přiznal, až když smrť mu hrozila hrůzami svými.

Mluv dále, velel převor k zdrcenému židovi. Když ale tento se k tomu neměl, povelel převor katanům, aby jen pokračovali v mučení a tu zase žid se vyznával a odpovídal na všechny otázky mu předložené, jak nejlépe věděl. Byl jako beze smyslů strachem a jistě nevěděl, co mluví. Tak veliký strach jej naplnil před mukami mu hrozícími.

Pokračování.

„Pro naše hloupé ovečky jest to dobré dosti," pravil páter Šimoník v Heidelbergu, Minn.

II.

Na místo kázání pravd náboženských ku poučení a zušlechtění svých posluchačů chce páter Šimoník tedy, jak v „Hlasu" oznamuje, pustiti se do zbalamucování a zpohanění svých křesťanů a přinésti jim nechá několik hnátů, kdo ví čích a z čeho, a bude je vydávati za kosti svatého nějakého Jana z Nepomuku, kteréž bezpochyby mají nějakou zázračnou moc, tak že kdo se na ně podívá, je políbí, neb k „nim" se pomodlí, dostane zvláštní osvětlení ducha, neb požehnání na dětech, neb na dobytku, neb na polích. Páter Šimoník už to slyšel často od svých křesťanů, že jim prostá modlitba nic nespomáhá ani při tělení krav, ani při úrodě, ani při nemocech dobytčích, ani k nasycení hladu dítek, ani k zachování zdraví před nemocí, ale že jsou-li nemocní, musejí nechat modlitby a platiti lékaře; mají-li hlad, že si musejí chleba v potu tváře vydělati; chtějí-li míti úrodu, že musejí se na poli dříť celé léto a když nepohnojí dobytčím lejnem, že mohou celé pole zasypati modlitbami a kříži, kto nespomůže. Ten lid už přestává nechat se za nos voditi od kněží a poznával, že není žádného nadpřirozeného boha, který by se staral, jak kněží říkají, o potřeby svých věrných, ale že každý musí se starati sám o sebe a o svou rodinu i o svůj dobytek, že musí tedy každý spoléhati se na své ruce a na svůj rozum a nikoliv na zázračnou nějakou pomoc s hůry. Aby takový probouzející se rozum ve svých ovečkách porazil a utlumil, aby je zase znovu do větší temnosti strhl a do kalu bludů a hlouposti povalil, slibuje páter Šimoník, že nechá přinésti svaté kosti svatého Jana z Nepomuku, krajana českého, který jeho ovečky vytrhne a všeho toho jim dá, čeho od boha a od svatých dosud dosáhnouti nemohli. Proč přestávají se

modliti k bohu a proč utíkají se k hnátům nasbíraným po kostnicích starých? Či jest už ten pámbů nebožtíkem, aneb spí, aneb nechce o lidech a o katolicích slyšeti, a oni musejí pomáhati si ku vládě pomocí kostí a ostatků? Mají ty hnáty nahrazditi věřícímu tomu boha jejich a má se lid obraceti teď na ty hnáty a boha nechati na pokoji?

Či myslí páter Šimonik v Heidelbergu, Minn., že kdyby nechal nanésti plný heidelberský kostel svatých hnátů ze všech končin světa, že by to Čechům heidelberským co pomohlo, aby byli rozumnější, hodnější, zdravější a bohatší? Či myslí páter Šimonik kdyby celou Minnesotu zanesl kostmi svatých lidí, že bude stát tento miditi o jediné zrnko obilí, o jedno štěně, o jediné tele, o jediné hříbě, o jedinkou krůpěj deště více nežli kdyby ty kosti tam nebyly? A pakli ty hnáty pranic nespusobí dobrého osadě, obci, státu, k čemu je sem nosí? Proč zve všechny katoliky, z blízka i z dáli, aby přišli, jako do cirkusu a dívali se, zaplativše arci pořádně jemu do kvadrátu? Kdyby se páter Šimonik rozkrájel nedokáže, že jest celé to vystavování hnátů než sprostým humbugem, podvodem, k vydělání peněz namířeným a nic jiného. On sám od toho nic jiného neočekává a jistě ani hezčí kuchařku, ani bohatší faru od těch hnátů nedostane, ale od toho hloupého lidu, který bude těch hnátů olizovati, bude miti dobrý pšouros, neb čím hloupější pták sedne chytrému ptáčníku na lep, tím oškubanější odejde.

Ještě kdyby přinesl k počtě kosti nějakého našeho zasloužilého velikána českého, jako Havlíčka, Hanky, Jungmanna, Dobrovského, a podobných, které jsou ještě snad k nalezení a mohlo by se dokázati, že jsou to ony. Než třeba by tyto nic neprospěly občanům v Minnesotě, páček na ně nespolehal, že zan nějakou práci vykonají, neb že jeho dům, jeho pole a jeho dobytek zachrání od pohromy, a pak by neokrádal se každý takový, aby dával penize své těžce dobyté za hloupé dovolení směti kosti ty polibiti. Tak ale když přinese Šimonik kosti kdo ví kde před mnoha a mnoha roky sebrané, a bude-li je vydávati za zázračné hřáty, které za lidi dovedou pracovati, za ně vydělávati, hlídati, dovedou je chrániti a jim pomáhati, tu pobázní se ti chudáčkové na duchu a budou přinášeti poslední cent svůj, který sobě a dítkám od úst utrhnou a budou na těch hnátech žádat, aby za jejich nemocnou kobylu oraly, jejich krávě k stelení pomohly, jejich pole před krupobitím zachránily, jejich dítě bez doktora lacino z nemoci vytrhly, atd.

Co byl ale svatý Jan Nepomucký?

O svatém Janu Nepomuckém se toho ve vlasti napovídá a napíše tolik, že věru jest těžko z toho labyrintu dostati se po pravé cestě ven a přinésti na světlo z toho to, co jest pravdou. A pravdou může býti jen to, co se stalo skutečně, čím Jan z Nepomuku byl a co dělal. Kde se ale o tom můžeme dozvěděti, nežli u dějepisců, kteří tehdejší věk popisovali. A co ti dějepisci o tom Janu povídají? Krátce řečeno, neví se o tomto divném svatém mnoho v dějinách a co se ví jest následující:

Za dlouhého a slabého panování krále Václava přidružily se k mnohým svízelům v zemi české panujícím také ještě spory královského dvora s duchovenstvem, kteréž rok od roku stávaly se horšími a nebezpečnějšími, zvláště od té doby, co arcibiskup pražský Jan z Jenštejna z veselého a rozpustilého společníka králova stal se po těžké nemoci náboženským mravokárcem, mnišským zamračencem a přísným horlivcem proti rozpustilosti u dvora.

Kněžstvo české bylo tehdejší dobou nadmíru bohaté a mělo statky velice výnosné, které je zmocňovaly vésti si nádhernější, nežli královský dvůr. Jak kněz Bohuslav Balbín udává, vynášelo pobožství vyšehradské 800,000 uherských zlatých ročně. Chrám sv. Víta samojediný měl 800,000 zlatých důchodů pro své kněze. Statků kněžských bylo po celém království, kamkoli noha šlápla, a co nebylo majetkem kněží, bylo stíženo kněžskými poplatky, tak že ze všechné půdy v zemi vzdělávané těžili kněží, jako by byla jejich. Nebylo divu, že lid takovým nesnesitelným břemenem stížený od kněží a je vida plýtvati bohatstvím a užívati bez práce jen rozkoší, a páchati neplech, počínal se proti nim bouřiti a nescházelo nikdy mnoho, že se dal poštvati proti nim a pobořil pak lehce jejich domy a hubil je.

Král sám pohlížel na bohatství kněží a na vzrůstající moc a panovačnost okem žárlivým a vida, že lid ci jejich moc a panovačnost okem žárlivým a vida, že lid jest celý na jeho straně, umínil si na radu jiných, že moc tu kněžskou trochu zlomí a zvláště vliv arcibiskupa rozděli, by nebyl tak velký. Umínil si, že utvoří ještě jedno biskupství, čtvrté, v Čechách a opatří tak místo jedno biskupství, čtvrté, v Čechách a opatří tak místo jedno biskupství, čtvrté, v Čechách a opatří tak místo

DOPISY

Z Nové Prahy, okres Fayette, Texas.—Náš velebníček páter Žák, o němž a jeho surovosti jsme se už několikráte byli zmínili, ukazuje se čím dále tím horší a dokazuje, že posvěcení ze surovce neudělá vzdělance nikdy. Dne 26. ledna pil v hospodě s několika sousedy až do večera. Když v noci odešel do fary, zpomenul si jeden z jeho spoluhodujících, že ještě něco má knězi povědětí a šel za ním do fary. Zde ale byl přivítán zlým psem, který mu sňat i maso s těla trhal a k tomu ještě vyřítil se kněz opilý na něho s klackem a zmlátil jej, že lékaři pochybují o jeho uzdravení. Dne 1. února se stalo zase něco podobného, neb se popijelo zase na zdraví pámbíčka v hospodě a velebníček trknutý vsadil se s jistým občanem J. H., že nesmí nikdo k němu do fary, sice že jej pes potrhá. H. chtěl přece to zkusiti a pětku si vydělati a šel pak do fary, pes mu nic neudělal, ale velebník se naň vyvalil s-obuškem a jal se do něho mlátiti. Stlučený zůstal tu ležeti, až jeho rodina pro něho přijela a jej domů si odvezla. On musí míti to své rváčství po krvi, neb jeho matka ukázala se také v domě p. Vikla hrdinkou, když jednoho občana chtěla pantoflem zmrzačiť, ale vytrhli jí ho z rukou. Tak se to svaté náboženství u nás pěstuje samými klacky a pěstěmi a velebný panáček jest v tom vždy prvním. Kam to povede, uvidíme a jak se stanou věřící zde pobožnými, ukáže se hnedle, když mají takového fajtýře za učitele a vůdce. Pak není divu, že jest Texas tak rozkřičen pro svou rvavost, když sem posýlají nám takové surovce i za kněze.

Jeden ještě nestlučený.

Z Yuba, Wis.—Z naší české osady nemáme mnoho zajímavého, ale jedno jest poučné. Dostalo se mi do rukou č. 382 St.-Louiského Hlásku, kde byl dopis od p. Fr. J. Trávníčka, který naši osadu tak výborně vychválil, že jest zde přes dvě stě českých rodin a bez kněze. Prý mnozí zdejší občané dokud byli v Čechách poddanými, byli dobrými katolíky a zde, když nepostrádali chleba, zapomenuli na pána boha, myslíce si prý, že přes Zdrůbka není. Chci k tomu odpověditi tolik: Jest pravda, že většina osadníků našich byla ve vlasti dobrými katolíky a proč nejsou jimi už teď? Proto, že když se naše osada zakládala, psali si několikráte k biskupovi do Milwaukee by jim poslal nějakého sluhu božího. Ale on tak neučinil, poněvadž věděl, že takový břichopásek spotřebuje pro sebe a svou boubelatou kuchařku hodný kus pastvičky a že bychom mu zde tolik nemohli dáti, jsouce v počátcích chudými. Naši osadníci nevědouce, čeho by se nedělního času chopili, složili nějakou tu částku peněz a předplatili si na časopisy. Tu poznali co jsou kněží a že jest blaze tomu, kdo se jim může po celý život vyhnouti. Každý hnedle se přesvědčil, že jej časopis dovede lepší cestou k rozumu a blahobytu za malé peníze, nežli kněz za drahé peníze a tak jsme hospodařili bez kněze, až jsme učinili pokrok dobrý a polepšili jsme si všichni. Tu teprvé, když kněží cítili u osadníků peníze a dobré časy, začali sem dolízati, jako červené štěnice, aby ty peníze z nich vytahali. Přišli ale pozdě. Hnízdo ovšem nalezli, ale ptáčkové už vylítali, které oni chtěli učit tancovat podlé své píšťalky. Já myslím, že to pro naši osadu není žádnou hanbou, že se dovedeme bez kněze obejíti a o sebe a svůj blahobyt se postarati, aspoň tu nemáme žádné kněžské neplechy. rvačky, nadávky a co jest s knězem, s farou a s kněžskou kuchařkou spojeno. A jestli p. Trávníček jest ten jediný v naší osadě, který nedovede bez kněze a jeho stříhání živ býti, ať si nějakého pro sebe objedná a sám si také vydržuje, by mu jeho hříchy odpouštěl. On ho dovede tak dlouho pošimrávat, až z něho sáček jeho vyšimrá a pak adié, Trávníčku—na shledanou v nebesích neb v pekle.

J. M. Urban.

Z Nové Prahy v Minnesotě. — Milý „Duchu Času“. Člověk by nevěřil, co vše jest možné u nás. Dne 5. března b. r. byla přibyta tato slova (nápis) na kostelní budově: „Dnes za peníze zítra darmo. Kdo nemáš peněz, do kostela nelez.“—Tu každý přítomný smutným okem na zmíněný nápis pohlížel. Jeden starý osadník šel k panu Cikánovi do fary a praví: Velebný pane, co pak jste to přilepil na kostel? A tu jemu vše sdělil. Cikán vše ale zapíral, že on to tam nepřilepil; ale kdož tomu uvěří, Cikán nezná jenom lež a lest. Ovšem nemožno říci, kdo to přilepil, ale jisté jest, že se toho Cikán drží. Lid byl rozčilen, že on všeho původce jest, ale co to osadníkům platné, když neznají moudřejšího nic. A páter Cikán zmíněný den syčel zas. Aby těm lidem, kteří jej živí, dokázal svou hrubost, pravil: „Vy bídní ničemové, kteří nechcete nic dát na dnešní kolektu, nedávejte, já proto se s vámi křičet nebudu; z kostela nemusíte utíkat“ a tak jsou mnozí zaslepeni, že jemu toto surové jednání chválí. A co pak ty staré matky? Jedna už se vyslovila, že vidí celou podobu svatého Jana z Nepomuku, když se na Cikána podívá.

Česká spořitelna

pamatuje při podělování z čistého užitku mnohem více na Němce než na Čechy. Bylo jí to vykládáno ve zlé, avšak bezprávně. Důkaz je velice snadný: Pije-li člověk na zlost, vypije mnohem více, než pije-li jen z potřeby. A že Němci od nastoupení hraběte Taaffeho ze zlosti ani nevycházejí, pijí také mnohem více nežli Čechové a potřebují proto víc než tito. Je tedy jednání České spořitelny úplně správné a oprávněné.

Jarní.

Přijde jaro, přijde, na kávu nezbude
bude brzy máj, nám pak ani fuk...
bude dražší maso, Přijde jaro, přijde,
petrolej i čaj; bude brzy máj,
dražší bude mouka budem chodit nazí,
dražší bude tuk, aby tu byl ráj.

Jak lze hostinskému v Čechách vyzískati 6 kr. na jediném půllitru piva.

Takto: Výdělek z půllitru piva činí..... 1 kr.
Menší míra vynáší ..... 1 „ .
Nahražení piva pěnou vynáší..... 1 „ .
Rozředění piva vodou vynáší..... 1 „ .
Vyjde-li host ven napije se čerstva hostinský za 1 „ .
Zbytek ve sklenici (slivky) stojí za..... 1 „ .

Úhrnem může vydělati tedy ..... 6 kr.

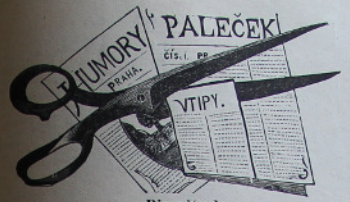
To bude čistoty!

V šesté wardě v Chicago nově už po tolikráte zvolený radní Cullerton zadušoval se, že ač po celých 10 roků velmi pilně a svědomitě pečoval o čistění ulic a uliček, cest a chodníků své wardy, tak že je radost vyjíti si tam na procházku, že letos udělá ještě více, nežli dosud, že se překoná, jen aby občanům dokázal, že zaslužuje jejich zvolení a nechá teď každý den vyciditi i stíny od svítilen, kde totiž jaká je, aby ani ten stín jejich nebyl tak černý a špinavý.

Vzdech pijáků v Rakousku.

Daní stihla říšská rada
všechna svítiva,
neb je k vůli dluhům vláda
daní dychtivá.

Toť i na mně v státní bídě
čeká smutný los,
neboť tvrdí mnozí lidé,
že mně svítí nos.

Div přírody.

Právě tyto dny narodilo se rakouskému finančnímu panu ministrovi dítko, jemuž dáno jméno chvalně známého evropského patrona Deficit. Pachole má 37 zubů, z nichž každý stojí za milion, nad míru berné ruce a těší se velmi dobrému apetýtu. Pámbů dá, že poroste.

Trefa.

Mnozí smáli se, že na slovo Taaffe špatně prý se vyjmuje kafe. Tomu však není tak, rým ten jest znamenitý, ať si říká kdo chce co chce. Vždyť známo, že černé kafé zahání spaní, no a Taaffe nedává Němcům také spát.

České časopisectvo

stěžuje si, že na Národním divadle pravíc se nestaví. Rozumí se, že je to pouhá lež, jako obyčejně. Neboť zpravodaj „Humorů“ přesvědčil se tuhle na vlastní oči, že stavitel P. T. pan Zítek postavil — si tam hůlku do kouta.

Stará s novou.

„Nechtěl se obrátí při mém křtu otec můj v hrobě“, řekl žid rabínovi, jenž ho zvážel ze křtu; „za 14 dní dá se pokřtít můj bratr, otec obrátí se podruhé a bude pak ležet zas dobře.“—

Skobelev mluvil v Rusku poněkud svobodomyslně, i poslali ho tedy do Paříže. Tam mluvil opět svobodomyslně, i zavolali ho zase domů.

Slavnému výboru

pro dostavění Národního divadla.

Pokud se pamatujeme usnesl se slavný výbor vloni na tom, že zřídí střechu na divadle dřív, než počne padat sníh, aby pak se mohlo pracovati uvnitř.

Pamětliv jsa tohoto usnešení čeká sníh s padáním, až střecha bude hotova. A poněvadž by totéž se mohlo stát i s deštěm, jehož už nevyhnutelně potřebujeme, prosíme slavný výbor, aby si se zřízením střechy popílil, bychom zbytečně neutrpěli škody suchem.

Čeští rolníci.

Precl. Včera tedy dávali v českém divadle „Dra-homiru“.—Viřtl. No, to tam asi bylo šenkýřů, řezníků a pekařů, co?

Precl. V divadlech bude prý se všecko chytlavé teď napouštět zvláštní tekutinou.—Viřtl: Je-li možná? Balet také?

Viřtlář. No tohle jsem Franta! Kdosi měl prý v žaludku malou domácí myš!! — Precl. Proč ne? Já sám znám lidi, kteří mají v žaludku „němkyně“.

Celibát zrušen.

Starý pan farář v Železné nenáviděl nesmírně celibát. Jednoho dne byl pozván na svatbu v Hýskově. I bylo tam také několik veselých studentů. Po obědě přinesl panu farářovi posel veliké psaní mnohostvím ohromných pečetí opatřené. Pan farář přečetl je a pravil, aby všeobecnou zvědavost ukojil, žalářu blahosem: A teď, teď zrušili celibát, když už je mi šedesát let!“ A vzdychnul a — dal se do smíchu.

Volební právo v Rakousku má býti teď za pětku a facka také za pětku. Proto tedy považují Němci dotyčný návrh za tatíka.

Kritikové

stýskají si často, že hercům českého divadla vykouří se slohy z hlavy. My se tomu pranic nedivíme, považíme-li, že herci ti většinou mají na hlavách komíny.

Sl. výboru Národního divadla.

Co pak aby se zakoupily ty svého času povětrné plány od Hradce? S těmi to šlo náramně rychle; tuším, že za sedm dní bylo všecko fixumfertig.

Milovník rychlosti.

Vládě rakouské na uváženou.

Novým celním tarifem má být sice vůči Německu zahájena jakási politika sebeobrany a celní odvety, ale dle našeho náhledu táž ještě nikterak nedostačuje. My Čechové hlavně bychom si přáli, aby vláda uložila co možná vysoká ochranná cla na dovoz následujících předmětů:

1. na rozličné ty učence i profesory z rajchu.
2. na různé „katilinářské“ existence, jež tu hledají dobré bydlo a pak berou na Rakousko bídlo;
4. na odpadky německého literárního cílí knihkupeckého trhu;
4. na švindlířské, lid balamutící podniky á la Orlice —a tak dále a tak dále!

Čechové.

Ptačí svět.

Orel.

Pevným zrakem paprsk slunka stíhá,
k oblakům až hravě doletí. — —
Mnohdy v kleci je ho viděti,
jak mu otrok mocnou perut stříhá.

Slavík.

Ten život písní plin a zvonivého zpěvu.
Ve písni každičké se kouzlo tají,
jímž stříbrné zvuky k srdci zalétají;
však často letí hájem — ode dřeva k [dřevu

Špaček.

Do rozpaku, do nesnází
tento řečník nepřišel,
zásobu vždy hojnou měl
naučených — hlučných frází!

Houba.

Často na kostelní báni
točí se a nadýmá se;
víť, že jednou ve své krásе
dospěje až — ku vycpání!

Páv.

Přepýcha je skvosty, příkladu že není:
zříme na něm spoustu zlatoskvoucích [brků,
majestátně hlavu drží přepych krku!
Otevře li zobák, je to — „k utečení“!

Husa.

Každý vtip svůj brousí, sotva jazyk [stačí,
ani péro z tebe není prosto hany.
Ubohá, o též se! že ty výtky planý
dokážeš jim jednou lehce—na pekáči!

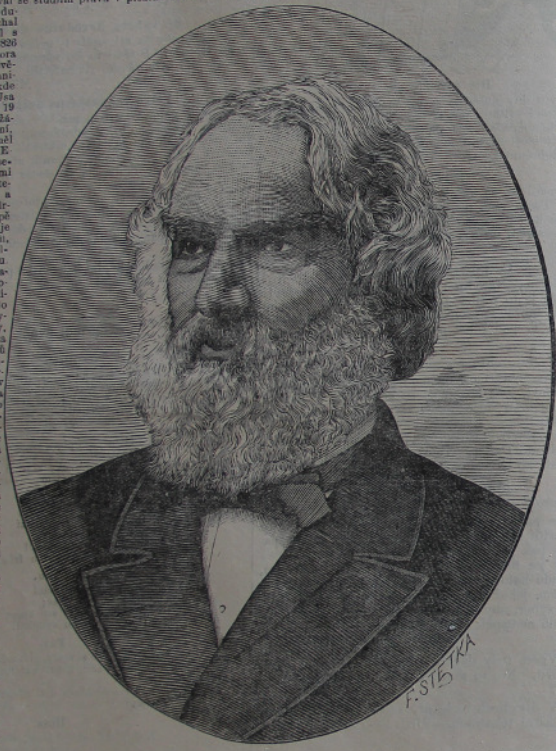
Vrabec.

Rád se hostí v hnízdo cizí.
Řemeslo tak pekelé
potrvá i nadále
pokud — hlupci nevymizí!

PŘÍJMOU SE dívčata k napařování tabáku, ptejte se v Tobacco Factory 103 již. ul. Canal. 12 1td č.

Henry Wadsworth Longfellow, americký básník.

Longfellow byl největším americkým básníkem nynější doby. Narodil se v Cambridge Mass. dne 26. února 1807. Jeho otec Štěpán byl právníkem. V stáří 14 roků vstoupil do Bowdoin College a vystudoval se cť. Nežli byl 20 roků, napsal několik básní, které byly uvítány co známky básnického velikého ducha. Při tom vědoval se studiím práva v písárně svého otce, avšak

svého mu to k duhu, neb zanechal toho a přijal s větší ochotou 1826 místo profesora jazyků novověkých a písemnictví na koleji, kde byl stanovaný. Jsa však teprvé 19 roků stár, vyžádal si dovolení, aby dříve směl ještě navštíviti Evropu a tam seznámiti se s řečmi těmi a lidmi, které je mluvili a jimi psali. Zdržel se v Evropě tři roky, studuje pilně v Anglii, Francii, Španělsku a Německu. Navrátiv se zastával místo profesorské s velikým úspěchem do 1835, kdy zase vydal se do Evropy, byv povolán za profesora jazyků těch a písemnictví na koleji Harvard. Zdržel se v Evropě jen rok a vyučoval pak po 17 roků na universitě Harvardské. 1854 vzdal se tohoto povolání a oddal se výhradně spisování a básnění. Jeho pověst co básníka zatím upevnila se v Americe a v Evropě a když tam po třetí a po čtvrté přijel, byl ctěn a slaven. Rada spisů jeho jest znamenitá a mezi těmi jest jich mnoho, které řadí se k plodům nesmrtelným.

Poslední rok byl už velmi slabý na těle a málo vycházel na veřejnost. Poslední nemoc jeho byla však krátká. Nastud 1se18.břez na a za šest dní stihla jej smrt dne 24. března 1882. Jeho vrstevníci a druzi na poli prací jeho, spisovatelé a básníci američtí Whittier, Holmes a Emerson asi budou jej brzo následovati, neb všichni už překročili sedmdesátý rok a plesnický čtverolístek slavený v tomto století brzo bude pochován sealem od národa vesměs.

Světélka.

— Dvě sklenky pití, vypočítává jeden časopis, mohou opatřiti celou rodinu potřebnou moukou. — Či myslí tu časopis ten na rodinu kořalečníka, když tak počítá?

— Ano, pravila jedna Amerikánka, ano, muž se zdá, že přece zbohatneme. Můj manžel byl právě jmenován receiverem jedné padlé banky. — A netrvalo to dlouho i stalo se tak.

— Nemoudrý člověk nosí své poštovní známky v tobolce v kapse stále s sebou, aby mohl jich uporučiti, když za vhodné uzná. Člověk moudřejší a opatrnější nikdy tak nečiní, poněvadž ví, že se může vždy vypůjčiti nějakou tu známku v čas potřeby od nemoudrého.

— Pětkráte tři jest patnáct, počítala mladá kuchařka, jíž bylo uloženo, aby uvařila pět vajec na měkko a aby nenechala žádné vejce ve vařící vodě déle nežli tři minuty. Po 15 minutách je vycedila a nemohla pochopiti, že jsou tvrdé, když přece na každé nevypadlo více nežli tři minuty vaření.

— On dobře si zapamatoval časné ráno, že je prvního dubna a že se nedá nikomu za blázna vyvésti. Proto když mu povídali, že u něho v domě hoří, ani se neohlédl, řka: Jen to nechte hořeti! A oni nechali. V poledne neměl kde obědvati a pojištění také neměl žádné.

— Henry Sullivan postavil v Leadville, Colo svou nohu do pasti na medvěda aby se přesvědčil, zdali past ta skutečně spouští. Ona spustila a měl kus nohy prvé. Až po druhé bude chtíti zkoušeti past medvědí, zdali dobře spouští, neškodí mu to, neb ztratí pak jen kus dřeva místo nohy.

Jeden ruský časopis navrhuje, aby sešel se opět kongres evropský, jenž by se uradil co má se státi s Bosnou. Hm! Kdyby to byl kongres věděl, byl by to už tehdá řekl a nebyl by ji strčil nám. Jeden Rakušan.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

DUCH ČASU

NEDĚLNÍ LIST SVORNOSTI.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 23 DUBNA, 1882. ČÍSLO 35.

Henry M. Teller, tajemník vnitra.

Nově jmenovaný tajemník vnitra, H. M. Teller, jest rozen v New Yorku r. 1830. Studoval práva a když byl 28 roků stár, přestěhoval se do Illinois, pak 1861 do Colorado, kde až dosud žije. Když byl stát Colorado přijat do Unie, byl Teller zvolen republikánským senátorem spolkovým a zaujal své místo 4. prosince r. 1876. Jeho schopnost jest, jak znalci soudí, znamenitá a jeho povaha jest též nade vší pochybnost čistá. V politice byl horlivým zastancem ražení stříbrné měny do nekonečna a o indiánské otázce má pevné náhledy vlastní a sice proti nim, uznávaje je ze zkušenosti vlastní na západěža překážku pokroku a nechce připustiti, aby oni měli překážeti bílým osadníkům u vzdělávání západu. Se zájmy hornickými, které do jeho oboru vpadají, jest velmi dobře seznámen, neb jest majitelem dolů sám. Jest hlavním podporovatelem návrhu, aby všechny železnice, které měly slíbené pozemky od vlády a nesplnily své závazky k vládě, pozemky ty byly přinuceny vrátiti. Co předseda senátového výboru na pohledávky výslužby jest seznámen dostatečně s věcí tou a bude moci v té záležitosti do jeho oboru spadající, o svém vlastním náhledu jednati. Očekává se, že bude učinlivým v odboru vnitra, jak se vůbec jen od koho naditi lze.

HENRY M. TELLER, tajemník vnitra

Pravá příčina.

Vždycky jsou se na pravici dívali,
proč by zuby levičáci tratili.
Napsala to stará bába pemzilkem:
Že prý tuze o ně melou jazykem.

Z náboženského učení.

Velebníček: Milé dětičky, znáte ten dům. Jest stále pro každého otevřený, pro chudého i bohatého, veselého i smutného, pro muže, ženu, starce i dítě. O kéž byste doň hodně často chodívaly, neb kdo z něho vychází, odnáší si útěchu a občerstvení. Nuže, jak pak se jmenuje ten dům?

Malý bystrý klučina: Já to vím, velebný pane, to jest hospoda.

Ze zápisníku chudých ra kouských.

Ó měsíčku, ó cikorko,
vás nebýt, zle by bylo,
Čím pak by mohlo svítit se
a co by pak se pilo?!
Vždyť měsíček, ten dobráček,
nám zdarma světlo leje,
bez plscení a přiražek
i bez cla z petroleje!
A cikorka, ta dobračka,
nám skýtá hnědé šťávy
za malý peníz velký džbán,
a ty bez drahé kávy! —
Ó měsíčku, ó cikorko,
jen vy nás v lásce mějte
a vděčným chudým poddaným
světlo i bryndu přejte.

Německá.

Tak divný jakýs nepokoj,
jakési zvláštní chvění
Pruským vjelo do všech žil,
že jsou tak pobláznění.
A divno: všemi najednou
dnes šije tisíc dlaní,
od nejmladšího junkříčka,
až vzhůru ku Tyrasu.
Tu všecko všude čichá krev
a v „svatém, mocném" hněvu
by v peklo vrhlo nejraději
sto, tisíc ruských (Skobelj-evů.
A o jich zátí, válce již
tam každé dítě špiechtá — —
Není to špatné svědomí,
co takto pány lechtá?

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha času“ překládá F. B. Z.

Brunova smrť. 1600.

II.

Dne 9. února 1600 stály časně z rána před budovou svaté inkvisice v Římě dvě ženské postavy. Jedna stařena pletí temné, s černými vlasy, mající hlavu zahalenou šátkem, hleděla s nepokojnými a netrpělivými zraky na druhou, mladou, jasné pleti, s plavými vlasy a modrýma očima, což vše prozrazovalo původ jinozemský. Tato držela v ruce kytici a pohlížela upřeně do zamřížovaných oken žalářů a hnedle zase se zoufalým okem k obloze po níž klidně nesený byly zarudlé mráčky ranní.

Pojďte, srdečko, pojďte; vždyť si ještě svůj krásný krček vykroutíte. Jen buďte veselejší. To neustálé plakání, které u mně už celé dva roky provozujete, nic nespomůže.

A tys viděla jeho zraněné ruce, tázala se dívka, a ony ještě snad krvácejí?

Jak často pak bych vám to musela opakovati, pravila netrpělivě stařena, jak jsem jej vidělа, když jej kolem mně vedli k výslechu. Vždyť celé dny nemluvíme o ničem jiném, nežli o něm. Jak by mu neměli ruce krvácetі, když svatá inkvisice má tak ostré provazy na všechny ty, kdož nechtějí svaté církvi se podrobiti. Ona s nimi nežertuje nikdy.

Považte, matičko, považte, úpěla dívka žalostně, těma rukama zakrvavenýma hladíval mne na čele a stíral každou starost a každý zármutek jeho hned v zárodku. O bože, jak jsem nešťastnou!

Ale, ale, zlatá moje, proč pak se zase rozčilujete na novo. Nenechávejte mi stále řinouti ty hloupé slzy, kterýchž se vám už hnedle nebude jistě dostávati. K čemu to má veci? Vždyť jste se už od toho tak spadla, že nejste skoro k poznání.

A což pravila na to Anna, žena Brunova, neb ona to byla a žádná jiná, což nemohli bychom mu ty ruce jeho zahojiti? Považ, což bychom nemohli nalézti nikde nějakou ztracenou jeskyni daleko od všech křesťanů a židů, kde bych mu každý den ty jeho bolavé ruce obvazovala a zulíbala! Snad by pak se mohl uzdraviti, že ne?

Na to ani nemysli mé srdečko, sice přijde hodina, která tvou naději všechnu zničí najednou. On jest synem smrti a jej z rukou svaté inkvisice nikdo nezachrání.

Synem smrti, opakovala Anna skoro bez smyslů a zádumčivě. Zdali pak by nás k němu pustili? Áž dosud nás stále od něho odháněli — což jej ani nesmíme viděti?

Co tě napadá, drahoušku. Však můžeš si přáti štěstí, že tě a mně s tebou svatá inkvisice nemá v rukou, neb mohlo se to státi pro tvou horlivost a lásku k němu. Pojď, jen pojď odtud, sice může tě potkati ještě jiné neštěstí. A stařenka táhla dívku za ruku odtud.

Matko, matko, co myslíš, že se mohu odtud vzdáliti; ach já jsem tu jako přibitá k zemi. Zde jen mi překážejí tlustá zeď a já bych mohla vrci se mu na prsa, volati k němu: Můj Giordano, a slyšela bych z jeho úst sladké: Má Aničko!

Pojď, děvče, pojď, pravila stařena, sice nás obě přivedeš ještě do neštěstí. Pojď; teď vidím, že ti udělal, že nemůžeš jej ani z myšlenek svých vypuditi. Dám ti doma svatý amulet, který jsem dostala od jednoho mnicha žebravého. Kdo si ten pověsí na srdce, ten zapomene na to, co jest mu nejmilejším. To bude pro tebe dobrým lékem.

Kdybych neměla v srdci amulet, který mne nutí stále na něho pomýšleti, tož bych žádala tebe, matičko, o tvůj. Ale co jen mám začíti bych jej zachránila? To mne udělá šílenou!

Ty nemůžeš udělati praničehož, napomínala ji stařena, leda, že nás obě uděláš ještě nešťastné. Ona mnohá eminence kardinálská třeba smýšlí jako on, ale mlčí a žehná lidu, který před ní kleká v prachu na svá kolena. On ale vyřečnil si hrob svůj.

Ach, kdybys jej byla jen jednou mohla slyšeti o přírodě a její kráse. Bylo to k žasnutí, jak ta krásná slova z jeho rtů splývala. Já mu ihned uvěřila a vícekráte jsem do kostela ani nešla. A tohoto řečníka chtějí učiniti teď v popel? Stařenko, stařenko, kdo to může jen pochopiti? Celý Řím svolám, aby o tom rozhodoval.

Stařena se zalekla velice a táhla ji násilím odtud. Kdyby nás tak někdo slyšel, skuhrala; což jsi se zbláznila. A dívka se nechala mimovolně odváděti, jsouc sama v sebe ponořena.

V žaláři ale bylo hlučno a těžké dveře vendkovské vrzaly křiklavě. Strážce postavil se mezi dveřmi a díval se za odcházejícími ženštinami, řka: Sám bůh ví, jak jsou ty ženské zamilované; hned časně z rána už přinášejí kacířům zastavenářka.

Den tento měl se státi Brunovi osudným. Dnes měl býti vynešen rozsudek nad nejhlavnějším a nejslavnějším nepřítelem římské kněžovlády, který světlem svým celé Evropě svítil na její tmu a zotročilost a jehož se po dlouhém pasení po něm přece zmocnila a do svých mučírem zavřela. Shromáždění, kteréž mělo tento veliký výkon církevní přítomnosti svou oslaviti, bylo skvělé a veliké. Celá svatá inkvisiční úřadovna byla tu zastoupena; kardinálové, bohoslovečtí doktoři a městští úřadové seděli už ve velké síni soudní pohromadě. Pochopové správce římského státy u dveří aby přijali odsouzené a odvedli je ke krvavé slavnosti jim připravované, neb svatí kněží přichystali pro svůj nábožný a oddaný lid rádi jednou za čas takové krvavé divadlo, na kterém prý se svatá víra lidu cvičí a zpružuje. Bylo to pravým pochutnáním pro ty svaté i nesvaté, viděti takového kacíře peci v plamenech. Už ti nejpatrnější zajatci, mezi nimiž i oni dva židi, vyslechli své rozsudky, když se pojednou všech zraky obrátili na dveře, kterými vstoupil Giordano Bruno celý bledý a zmořený po přestálých mukách. Svatí soudcové pohlíželi na něho zraky, v nichž vítězství slavné zářilo a převor poručil Brunovi, aby poklekna, vyslechl ortel, který nad ním má býti vynešen.

„V uvážení toho, žes ty, Filoteo Giordano Bruno, rozený v Nola, v Neapolsku, 40 roků starý, z dominikánského kláštera, do kterého tě náboženství tvojí rodičové odevzdali, bezbožně utekl, pak jsi Švýcarsko, Anglii, Francii, Německo a květ Evropy, Italii, hanebnými tvými bludy naplňoval; svatým obřadům a způsobům, kteréž nám svatá církev skrze svou viditelnou hlavou poroučí, nejen se vyhýbal, ale jimi i povrhal a jim se posmíval;

v uvážení toho, žes co prokletý bezbožec opojený rouhačstvím a hříchem šířil zejmena následující prokletí hodné a zatracené bludy jako: 1. že stává nekonečně světů; 2. že duše z jednoho těla do druhého a z jedné světakoule na druhou putuje a snad i dvě těla najednou oživovati může; 3. že čarodějství jest dobrou a spolehlivou vědou; 4. že jest svatý duch duší světovou a svět že jest věčným; 5. že Mojžíš své zázraky provozoval skrze síly přírodní a že zákon svůj sám ze sebe vymyslil; 6. že ďábel jednou zase může se státi spaseným; 7. že od Adama a Evy jen Hebrejci, ale od prvostvořených nejmenovaných lidí ostatní lidé pocházejí;

v uvážení toho, že svatá římská inkvisice po dva roky vzdor vší lásce a „laskavosti své a vzdor smilování kterés nám sám pán ku hříšníkům přikazuje, marně se namáhala, aby tvé myšlení od hříšné cesty odvrátila;

v uvážení, žes opovážlivými a drzými řečmi rouhavými jsi dal na jevo svou zatvrzelost pekelnou a nenapravitelnost;

v uvážení toho všeho svatý úřad posílněný k tomuto skutku modlitbami, uzavřel, že tebe, Filoteo Giordano Bruno, z lůna samospasitelné církve vyvrhuje a světskému úřadu ku potrestání přiměřenému odevzdá.“

Všichni hleděli na tvář Brunovu, v níž ani jediným tahem nebylo znáti, že se nějaká změna v jeho nitru děje, nýbrž on patřil nepohnutě a pevně mluvícímu soudci v tvář. Tu přijal dominikán na sebe tvář svatého, obrátil se na světské úřadníky přítomné a pravil laskavým a přívětivým hlasem: Odevzdávám tohoto zatvrzelého hříšníka vám a prosím vás vřele jmenem našeho spasitele a pána Ježíše Krista, abyste jej tak mírně, co možno a bez proliti krve potrestali.

Jak známo neprolévá se při upálení na hranici žádná krev.

Bruno povstal a stál tu před soudci svými pevný a mužný, pravě klidně a sebevědomě památná ta slova:

„Majori forsitan cum timore sententiam in me dicitis, quam ego accipiam“. (S větším snad strachem vyslovujete nade mnou ortel smrti, nežli s jakým já jej přijímám.)

—Pokračování.—

„Pro naše hloupé ovečky jest to dobré dosti,“ pravil páter Šimonik v Heidelbergu, Minn.

Co byl ale svatý Jan Nepomucký?

II.

V posledním čísle jsme uvážili, co dějiny vypravují o osobě Jana kanovníka, jenž se nazýval i psával Jan z Pomuku. Toť se rozumí, že takový životopis nikdy nestačí člověku, aby se mohl státi svatým a jeho jméno aby přišlo do kalendáře. Proto musel se pro Jana z Pomuku udělati životopis zcela nový, světější, aby to za to stálo, a aby to nejen jemu utopenému, ale i pámbíčkovi a svaté církvi slávu dělalo a do kapes přinášelo kněžím, kteří pomocí toho svatého budou chtíti bohatě vydělávati. Proto pokoušeli se velební páni všelijak o sestavení pořádného života Jana z Pomuku, než nepodařilo se jim to, až jesuitovi Balbinovi, kterýž o neznámém tom svatém Janu vypravuje následující:

Svatý Jan narodil se v Nepomuku, ale neví se kdy, mohlo to býti mezi rokem 1320 až 1330. Ačkoli se neví, kdy to bylo, přece ví jesuita ten, že v ten den, neb vlastně v tu noc jeho narození ukázali se světlí plamenové s nebeské výše sestupujíce a překrásným světlem vesnici tu ozařujíce. Jen že nikdo neví kdy to bylo

Dále ví jesuita Balbin, že chodil chlapec do školy a třeba nevěděl, zdali se učil neb ne, ví to, že se naučil při mši svaté horlivě přisluhovati, to jest „ministrovati.“ Pod tím vyrozumívá totéž ministrování, které katolické děti jsou potahovány dělati nyní v kostelích svých. Později byl dán na latinské školy žatecké a když už věstmu se byl přinčil, co tam učili, prý musel na universitu pražskou císařem Karlem založenou, kde se stal mistrem filosofie a doktorem bohosloví i práva kanonického.

Zatím král Václav klesal ve svých náruživostech a chybách stále hlouběji a když jej jeho manželka Žofie napominala, aby vedl bohabojný život, jako ona, nechtěl jí uposlechnouti. Ona za to se pilně modlila, do kostela chodila, zpovídala se a pokání za svého muže činila, chtějíc takto přivésti na dobrou cestu svého manžela. Ještě muž ale ji za to čím dále, tím více nenáviděl. Zachtělo se mu zvědětí, z čeho se královna zpovídá svému zpovědníku, zdali snad někoho jíného miluje, atd. Dal tedy zavolati její zpovědníka, sv. Jana a sliboval mu hory doly, aby se mu přiznal z toho, z čeho se královna vyznává ve zpovědi. Jan ale se ulekl této žádosti královy a káral jej za to, že od něho takovou zapovězenou věc žádá.

Brzo na to stalo se, že královský kuchař přinesl na stůl královský nedopečeného kapouna. Krále popadl takový vztek, že nechal kuchaře uvrhnouti ve vězení. Z dvořanů žádný neopovážil se proti vůli králově něčemu namítati, jen jediný svatý Jan, kterýž náhodou byl na blízku, vystoupil před krále a činil mu těžké výčitky pro takové bezprávi. Král ale jeho „spasitelné“ napomenutí ani nevyslechl, nýbrž nechal jej uvrci také do hlubokého a temného žaláře, kde musel po tmě o hladu a žízni trávíti.

Najednou viděli jsme Jana v žaláři uvězněného a najednou za několik dní na to jej vidíme podnikati pouť do staré Boleslavi, kde byla zázračná panna Maria. Když se od té vracel posílněn, spatřil jej oknem král, nechal jej předvolati zase a zapomenuv na tu věc stran kuchaře chtěl jen vědětí o té královnině zpovědi. Svatý Jan ani slovem neprozradil, ba krále za jeho nesvaté žádosti kárál a král nechal jej mučiti ve vězení jeho a pak v noci jej nechal hoditi do vody s mostu vltavského. To prý se stalo dne 29. dubna 1383.

A hle, jako při narození, tak i při smrti ukázala se nebeská světla zase. Celá Vltava se jimi třpytila. Nesčíslné množství přepodivně zářících světel se po Vltavě jen hemžilo a pobožní dle tehdejšího poznání hvězdářského věřili, že hvězdy s nebe spadaly a po Vltavě plavaly na počest svatého Jana. Celá Praha se sběhla podívati se na ta světla, ale nevěděli nic, až ráno nalezli mrtvolu jednoho kněze na břehu, poznali, že jest to Jan kanovník utopený od krále, líbali mu ruce a nohy a prosili jej za přímluvu u boha.

Když se král dozvěděl, že mrtvola kněze Jana požívá tolik oslavy, poručil kněžím, aby mrtvolu tu pochovali někde stranou a nedělali žádné okaté s tím komedie. Oni uposlechli, ale co to bylo platno, když pámbů chtěl svého mučeníka oslaviti. Jeho hrob vydával takovou líbeznou vůni ze sebe, že lid po čuchu zase k tomu místu přicházel z daleka a hrob svatého toho byl zase ctěn a slaven. Hrob ten byl předmětem úcty veliké a stalo se tam na něm mnoho zázraků.

To by bylo všechno v pořádku, ale kde se ten jesuita Balbin, který životopis tento psal roku 1670, padesát let po bitvě na Bílé Hoře, kde jesuité vládli celou zemí a dělali zázraků všude na maneáry — kde se to všechno dozvěděl a jak to dokázal, že jest to všechno pravda, jak to napsal? Vždyť my jsme poznali z dějin, že tyto o Janu z Pomuk něco zcela jiného vypravovaly, a že král Václav pro zcela jiné politické příčiny zrádce a notáře arcibiskupova utopiti dal.

Když nám záleží ale na důkladném poučení o tom, kde jinde můžeme ho nabýti, nežli u těch církevních otců, kteří svatého Jana za svatého vyhlásiti nechali a k tomu účelu o jeho životopisu museli míti všechny podrobné vědomosti i důvody a důkazy pro všechno své o něm tvrzení. Tento obšírný životopis byl vydán ve Vídni roku 1722 pod názvem: „Zprávy o dvojím vyšetřování stran kanonisace blahoslaveného Jana Nepomuckého a pověsti jeho svatých ctností, a zázraků.“ Kniha ta má 500 velikých stránek a v těch se nalezá vše, co kněží tehdy o svatém tom věděli, neb smyslili. Na základě jejť udání papež Benedikt XIII. prohlásil Jana za svatého.

Než když se s tou knihou seznámíme blíže, vidíme, že nám pranic nevyhovuje v poznání pravdy. Obsahujeť kniha tato dlouhé výslechy a protokoly sepsané v Praze, v Olomouci, ve Vídni a v Římě o tom, co kteří svědkové udávali. Svědků těch jest 55 a vě o nebožtíku svatém

jejich udání srovnává se tak dalece pospolu, jakoby se byli všemu, co pravili z jedné knihy naučili. Všichni ti svědkové vypravují jen to, co byli někde čtli, aneb od jiných osob slyšeli, ale sami o sv. Janu, který přes 350 let před nimi živ byl, žádný arci nevěděl ani toho nejmenšího.

Tak hned o zázraku při narození jeho, ohledně těch světel objevivších se, vypravuje první svědek, 74 roky starý hrabě Kinský, že tenkráte když se sv. Jan narodil, on na světě arci nebyl, ale že o tom čítal a také od svého pana otce, který byl 60 roků stár, když zemřel a byl rytířem zlatého rouna, jakož i od jiných hodnověrných osob že slýchal, že by se byla při narození sv. Jana ukázala světla v noci.

Jiný zase svědek osvíceně doktor František Astrle von Astfeld, 54 roky starý, má zprávu po nebožtíkovi pantátovi, jemuž to zase jiné staré osoby vypravovali, že byly slyšely od svých předků, že se skutečně takový zázrak byl udál.

Velmi bezpečným svědkem jest též v tom ohledu velectěný kněz z tovaryšstva Ježíšova, páter Kniha, který se dobře pamatuje, že od svého nebožtíka otce slýchával, že mu děd jeho vypravoval, že se při narození svatého Jana světla objevila se neobyčejně krásná.

Na otázku, zdali svatý Jan, v mládí ministroval, do školy chodil a učennosti církevní nabyl odvolává se jiný svědek, hrabě Vratislav z Mitrovic, že on sám o tom sice ničeho neví, ale že měl myslivce na svém panství, který byl věrným katolíkem a ten myslivec že dosáhl stáří 118 roků a vypravoval mu často, že slýchával od svého otce, od děda a jeho děda, že to skutečně tak pravda, jak v té knížce od pátera Balbína je napsáno.

Na otázku, zdali svatý Jan z Nepomuku utrpěl mučennickou smrť pod Václavem králem, svědčí zase velectěný 70 roků starý doktor Havlíček, že to slýchal v mládí svém od svých předků a zejmena jeho slavná babička jmenem Rebeka že vypravovala o svatém Janu z Nepomuka, že o něm slýchala od své prababičky, že jest to skutečně tak všechno, jak to v Balbínově knížce stojí sepsáno.

Takoví jsou všichni svědkové, na které se kněží odvolávají. Každý to slyšel od svých předků, kterým to zase povídali jejich báby a prababy a celé to svědectví není nic jiného, nežli babské klepy, jak šly z jedněch úst k druhým a stále se zvětšujíce, konečně se dostaly do rukou kněžím a ti si z nich udělali, co se jim do krámu jejich hodilo. Jiného nic nevěděli ti všichni svědkové, nežli to, co napsal byl před 50 roky kněz Balbín ve svém životopisu a nevěděli ani o zázracích starých, ani novějších osobně ničehož.

Když tedy všechna ta svědectví přečteme, poznáme, že nevíme zase nic, jako dříve, neb chceme-li vědecky před se jíti, musíme míti svědectví věrohodných současníků a nikoli svědectví osob sebe hodnějších, které žily 300 let po smrti svatého Jana a nevěděly samy pranic jiného, nežli co jim jejich babičky a těm co jejich prababičky vypravovaly.

Na takových důkazech babských zakládá se celá víra ve svatého Jana a celá svatá víra vůbec. Když považíme celé to kněžské náboženství, nemá pro sebe pražádných lepších důkazů, nežli takové klepy babské, jako byly tyto a na tom pak stojí církev jako skála a brány pekelné ji nepřemohou. Je to smíchu. Každé zafouknutí větru boří tu pevnou svatou církev a není jí pomoci. Není!

—Pokračování.—

Nábožnost a deštníky.

V Hartford, Conn., občan jeden ve společnosti obchodníků spílal oznamování v časopisech, že to není k ničemu dobré, a že jest to jen pro vyplnění místa a pro s„brání peněz. Dok azoval to z vlastního příkladu, řka, že měl minulý týden krásný deštník, který mu byl velice milý, poněvadž jej byl dostal darem, ale šel s ním do kostela v neděli, nechal jej v předsíni a on mu byl ukraden. Odebral se hned do novin, oznámil to, že mu byl deštník v kostele ukraden, slíbil náhradu navrátiteli, ale ani živá duše neukázala se. Dal za oznámky ještě jednou tolik, co deštník stál a přece jej nedostal.

Jakou oznámku jste postavil do listu, tázal se jeden kupec.

Zde jest, pravil mu ten, ukazuje výstřižek z časopisu.

Kupec četl nahlas: „Ztratil se z předsíni kostela... ....v neděli poslední deštník z černého hedbávi. Ten pán, který jej vzal dostane pěknou odměnu, pakli jej vrátí v č.... ulice N."

Nuže, pravil kupec, já jsem přítel oznamování a vím že to prospívá velice, jen že mnoho záleží na tom, jak co oznámíte. Zkusme to s vaším deštníkem ještěji ednou, ale jinak a když nedostanete svůj deštník, koupím vám sám nový.

Kupec vyňal z kapsy kousek papíru a napsal naň následující oznámku: „Pakli ten muž, jenž byl viděn, když brał deštník z předsíně kostela....minulé neděle, nepřeje si přijíti do nesnází a nechce-li na svou křesťanskou víru a povahu uvaliti černou skvrnu, neb vím, že své křesťanství a svou povahu má ve veliké vážnosti — ať deštník ten navrátí do č.... na ulici N. Jest dobře znán."

Tato oznámka také druhého dne ocitila se v časopisu a jak byl muž ten třetího dne ráno překvapen, když vyjda z domu ven, nalezl přede dveřmi asi tucet deštníků všech barev a odstínů, které byly tam hozeny s chodníku z ulice, kdežto malá zahrádka před oknem byla celá jako vydlážděná samými deštníky a při mnohých ještě byla na papíru přišpendlená poznámka, kde prosí odevzdavatel bezejmený, za odpuštění, že dopustil se v neděli chyby, kterou nespozoroval až bylo pozdě, žádaje zároveň, aby majitel deštníku laskavě ponechal celou tu věc v zapomenutí a ušetřil veřejné ostudy jemu.

Veliký úhoř.

V Minneapolis přišel z Newtownu člověk k vydavateli časopisu, aby mu platil oznámku nějakou rodinnou. Při této příležitosti si chválil, jak tuto zimu úhoři dobře táhnou, že jich jest mnoho nachytáno. Vydavatel zapisoval si příjem do knihy a mimochodem se tázal: „Chytil jste jich mnoho?"

Jde to, jde to, odpovídal rybář, celý do toho zabraný. Tuhle minulý týden jsem vám chytil úhoře, jakého tak hned neuvidíte. Vidíte šel jsem k potoku ráno časně, udělal jsem do ledu díru a spustil jsem tam udici. Sotva jsem chvíli čekal, ještě ani mi zima nebylo, když jsem spozoroval, že už jedna ryba zakousla. Začnu tahati a vidím po hlavě, že to úhoř. Když jsem ho vytáhl deset yardů z vody. — —

Což jste vytáhl? tázal se v udivení vydavatel.

Jak povídám, když jsem vytáhl ho deset yardů, tu nemohl jsem napřed věděti, jak bude asi dlouhý; naložil jsem si ho tedy na ramena a a vláčel jsem jej domů, mili cesty od potoka; pak jsem šel po něm zpátky k potoku a zde zase jsem naložil další kus a nesl domů a tak jsem se s ním natahal skoro až do večera, nežli jsem jej dovlekl domů celého.

Jak dlouhý přece byl? tázal se vydavatel usmívaje se.

Počkejte až k tomu dojdu. Tolik vám ale mohu povědětí, že jsem z něho udělal kolem své farmy na čtvrt míle v průměru řetěz kol kolem na osm yardů vysoko. Co, nebyl to statný úhoř?

Jaké pak vnadidlo užíváte na takové úhoře? tázal se potutelně vydavatel.

Kořalku, odpověděl klidně rybář. Na toho úhoře jsem spotřeboval tři pinty kořalky. Víte, já ji ráno vypil a to záhlo.

Následek toho byl, že vydavatel ani slova více se netázal, ale celý den okusoval si nehty, ba když přišel někdo, aniž by měl co platiti, ani s ním nic nechtěl jednati, obávaje se, že mu zase nějakou podobnou lež na nos pověsí.

Měl jsem holubičku.

Takovou písničku pěje dnes na ulici Alport v Chicago 64 roky starý občan Jos. F., který slevil si na stáří svém sedm roků a hned po smrti manželky své první za několik neděl se oženil s jinou Marií D., která byla 44 roky, ale aby se mu vyrovnala trochu, přidala si k stáří šest roků. Dne 17. t. m. měli slavné oddavky v kostele sv. Prokopa, kde je svázal na věčné časy velebníček za pět dolarů, odbrebentil nad nimi latinské pohádky nějaké a pravil jim, že jsou věčně věkův svojí. O jak se to blaženě a šťastně žilo tomuto párečku — až do samého večera. Manželíček rozplynul se radostí a láskou ku křehotince nábožné tak, že jí dal co důkaz. přátelství svého všechny své úspořené a od děti vydělané peníze, $200 pod ochranu. V noci ale z pondělka na úterek, po 12. hodině, kdy katolická strašidla chodějí, bylo viděti takové strašidlo vycházeti z jejich domu. Když se pak ráno manželíček probudil, byla jeho nová polovice v pekle i s těmi úvazky kněžskými, ba i s těma dvěma sty dolarů. To jest ta katolická přísaha, věrnost, nábožnost—to jest ovoce kněžského kázání a osvícení svatého ducha.

F. S.

Svaté ostatky naprodej.

(*Zaslánо.*)—Milý Duchu Času: Znaje tvoji obětavost a úslužnost vzhledem k tvému oznámení o svatých ostatcích a věda, že jsou u velebných bot tak mocné a žádoucí, neboť jim pomáhají k jejich obchodu a výdělku lépe nežli kázání pravdy a slova božího a mají na věřící ovečky mocný vliv, dovoluji si žádati od tebe, bys oznámil, že mám také takové svaté pozůstatky na prodej a sice čtyři svaté kousky, totiž ze sv. Kláry, svaté Pii mučenice, sv. Celestina a sv. Abundanty, mučennice, kteréž jsou všechny od papeže Innocenta XIII. posvěcené a vydané, potvrzené a zpečetěné a tudíž jisto jistě pravé. Oznam to tedy a dopomoz mi, pokud hodně platí, je odprodati a speněžiti, začež ti slibuji odměny 25 ze sta. Ať kněz neb ne kněz může prostřednictvím tvým je od mně odkoupiti. Se vší úctou J. J. Beneš,

14 Ruble str. Chicago, Ill.

(*Poznámka naše.*) — Krásná to příležitost pro věřící kněze i nekněze pomoci si k ostatkům svatým bezpochyby za lacinýpeníz a založiti s nimi třeba handrlácký krám v Chicago, aneb učiniti některý kostel zde v městě aneb na venkově zázračným pomocí jejich, aby k němu z daleka putovaly ovečky s vlnou k ostřihání dorostlou. Velební páni by neměli měskati a hned vypsati příspěvky mezi ovečkami, aby se složili a tyto ostatky z rukou nevěrce vykoupili, neb jim jistě ti svatí, jejichž jména nesou, pakli jest papežovo dosvědčení pravdivé, povděční za to a budou se v nebi nad vysvobozením svým z rukou nevěrce radovati, jako vysvobozená nějaká dušička z očistce. A když se koupí kosti ty, ať se nesou slavnostně s procesím do některého chrámu, ukazují se a dávají se za 10c. kus líbati starým i mladým a hloupých takových bude i v Chicagu dosti, že líbání k tomu polezou i platiti za to budou. A nějakého prolhaného žebráka a šibala také už velební páni budou moci sehnati, který se bude dělati jednonohým, neb slepým, neb souchotinářem, a pak po polibení kostí těch najednou dostane druhou nohu i s nohavicí, aneb nabude zraku, aneb začne tančiti na důkaz, že má zdravé plíce. A jaká to bude sláva a jaký to bude pak biznis! Věru jest to nejkrásnější a lacina příležitost po kněžsku vydělati hodně mnoho a proto jen s chutí do toho!

Světélka.

§ Nemocní obyčejné dělají mnohem více pro lékaře, nežli lékaři pro nemocné. Nemocní dělají, že lékaři mohou žíti, kdežto lékaři málokdy udělají nemocného schopného, by mohl dále žíti.

§ Ve Washingtonské hospodě volá piják: Sklepníče, přineste mi ještě tři skůnery. — Jiný host si myslí na hlas: To jest jistě ten nový tajemník pro odbor lodřstva.

§ Slovo „(Smích)" tiskne se do všech řečí kongresních našich všude tam, kde má poznati čtenář, že jest čas, aby se smál.

§ Pisatel jeden praví, že velociped dvoukolí jest velmi přiměřeným nástrojem, který přidává nohám masa.—To jest pravda, ale co přidá nohám, to uběře nosu a tvářím.

§ Člověk prý má v těle 240 kostí. Je to hezká věda, ta tělověda, ale na štědrý večer po večeři má jich člověk jistě nejméně 250, pakli se totiž při čtvrté kosti neudávil už.

§ Jak možno napraviti povětrnost a podnebí.—Kdyby kalendářní sestavovatele udělali měsíc únor třikráte tak dlouhý, nežli je a započali jaro hned květnem, jistě by bylo to jaro mnohem lepší a krásnější. Ona jest povětrnost takto u nás hezká pro únor, ale ty kalendáře to kazí, že tam dávají březen a duben zbytečně.

§ Hodný ale hodně přihluchlý venkovan jeden přišel do města a večer šel do divadla, kde se dávala právě pantomima. Když už celých pět minut naslouchal, zdali by nějakého hlásku k posunkům doslechl a nadarmo a když i trubici ušní přiložil a ničehož neslyšel, netrpělivě konečně vstal po pěkném výstupu jednom a zvolal hlasitě: Více nahlas—my neslyšíme ani slova.— Vysmáli se mu chuděrovi on nevěděl ani proč.

Platné oddání v žertu.

V Maine jistý smírčí soudce při zábavě jedné prohlásil na dvouma mladýma lidma ze žertu následující prohlášení:

Muže toho s touto děvou dnes tu hlásím spojenstv

Nikdo, leda hromovládce nerozluč to manželství.

Společnost to všechno považovala za žert a oddaní také, když ale jedna strana se k tomu hlásila co pravidvost a druhá se soudně chtěla brániti, prohlásil soud oddání toto za postačitelné a závazky manželské musely zůstati platnými.

Ve společnosti kaplanů.

U Pecoldů sešlo se několik kaplanů. Mezi ně vmísil se i jeden známý společník. Páni kaplani naříkali si o závod na své bídné poměry. Společník civilista dovolil si poukázati žertem na pána Ježíše, že také byl chudým. ....„Pán Ježíš také mnoho zkusil", vzdychl si jeden pan páter, „to je pravda, ale kaplanem přece nebyl!"

Nábožná děvečka.

Kuchařka jedna, která byla velmi neohrabaná a každý den musela něco roztlouci, aby byla šťastnou, i pobožně vše strkala na pámbíčka, že on tomu tak chce, rozbila velikou vásu na květiny. Oznámila to své paní následovně: „Už zase, milá paní, zlíbilo se pánu bohu, abych rozbila jednu vásu. Nemohla jsem nesvětější jeho vůli oddolati a podrobila jsem se tedy, ač jest mi to velice líto."

Náboženská pastva věřících oveček.

Vyňato z kázání pátera Hessouna v St. Louis, Mo.

XII.

V hrabství Badnánském ve vesnici sv. Vedasta, kmotr kmotru ovci ukradl. Ten, jenž škodu trpěl, sv. Vedastu vzýval a duchovního za ohlášku své ztráty prosil. Když pak podruhé z kazatelnice velebný pan farář tu ztrátu ohlašoval, rukavice z kůže té kradené ovce vydělaná, ovčím hlasem zloděje prozradila.

(*Naše poznámka.*)—Naši čtenáři se dávají do smíchu přečetše tento zázrak veliký a znamenitý a přece není nic krásnějšího, nežli tento zázrak. Představme si jen, až bude svatá církev všude vzdělanou a bude znáti každý sv. Vedasta, jak to bude zajímavé choditi do kostela. Pobožný křesťan uvidí na kněži novou krásnou štólu a pěkné červené neb fialové pentle na krku, jako u nějaké parádnice. Pomodlí se k sv. Vedastovi a zeptá se pak, za čí peníze kněz tu štólu má. A ta štóla počne křičeti, že jest koupená za peníze, které tři pobožné sestry v první stolici sedící ukradly svým mužům, aby ty nevěděli. A tak to půjde se vším napořád. Která příjde v novém klobouku do kostela, pomodlí se nad ní sousedky k sv. Vedastu a klobouk ten bude volati hlasitě jméno toho zálet[illegible], který jej koupil a daroval. Budou to zajímavé schůzky pak v kostele. Rukavice, štóly, klobouky, nové šaty, modlitební knihy pozlacené, parapláta a salupy, kabáty a vše možné bude o přízrž volati, za čí peníze byly koupeny a všechny posvěcené škapuliře na prsou věřících budou volati, z čí spodničky byly vystřihány a kolikráte spodnička ta byla od kněze na kuchařce jeho svěcená, pak budou naše klepavé choditi do kostela raději nežli do divadla, každá přinese bez reptání svůj pěticent a přidá třeba ještě, kostely budou jak by nabil, velební páni budou míti výdělek a sv. Vedasta bude míti práce, že sotva postačí. A to všechno bude ke cti a chvále boží. — Dejž to nebeský pámbů, aby už se to splnilo.

V jednom klášteře se dvě panny tak horlivě o početí Marie Panny ve spolek se slovy potýkaly, až obě na potvrzení zdání svého s velkou smělostí do ohně skočily. Jedna z nich, která nepoškvrněné početí matky boží věřiti nechtěla, ihned od ohně strávena jest, druhá pak v ohni neporušena zůstala a z něho šťastně vykročila, totiž ta, která věřila, že matka boží bez počátečního hříchu počata jest.

(2. (*Naše poznámka.*)—Divíte se, čtenáři, že se tu povídá o dvou pannách, které v klášteře se nacházeli, neb myslíte si, že v klášteře žádná panna vydržeti nemůže, poněvadž z ní kněží hnedle něco jiného udělají. Než tento zázrak jest sepsán od kněží a oni si představují panny právě tak, jako pannu Marii, totiž třeba děti měly, jen když nejsou ženami pořádnými, zůstávají pannami. A takové panny arci se pak mohou hádati o početí nějakého dítěte. Kdyby to byly panny ve smyslu našem, nemohly by o početí nikoho se hádati, a z toho už poznáváme, že to byly panny kněžské a věděly, co početí jest. Kolik osob učených i hloupých se už také hádalo o toto početí panny Marie a nikdy se mezi nimi nic nerozhodlo, ale zůstalo nejisté. Proč to nedělají všichni ti věřící, když se chtějí o pravdivosti a spolehlivosti nějakého svatého učení přesvědčiti? Uspořili by si času a mrhání slovy, a každý by hned poznal, kdo má pravdu a kdo křivdu. Ať takoví dva skočí do ohně, který pak bude uchráněn před ublížením a popálením, ten ať má pravdu, a který shoří, o tom se bude věděti, že měl na své straně lež.

Dejme tomu, že by svatí boží, biskupové a kněží tohoto důkazu velmi pádného použili— jak lehce by mohli přesvědčiti celý svět, že jest jejich pravda pravdou nevratnou. Když se na příklad jednalo v Římě nedávno o článek víry stran neomylnosti papeže a bylo mnoho biskupů pro článek ten a mnoho proti němu, proč neskočili všichni tu biskupové do ohně, a kteří z nich byli by zůstali nespáleni, byli by měli pravdu a ti spálení byli by ukázali že jest na jich straně lež. Vida, svatá církev nechce ani své vlastní recepisy užívati, a přece by jí to pomohlo, kdyby na takovém zázraku bylo jen dosti málo pravdy. Nejdivnější jest při zázraku tom ta okolnost, že ta hloupějšíl vyšla z ohně neporušená, a ta rozumnější že shořela. To by mohli počítati dle toho kněží, že všichni ti mudrlanti a pochybovatelé v ohni takovém shoří a že jen ti hloupí kněží a zastanci nerozumu z něho vyváznou. Proč to tedy nezkusí? Bylo by to i v Chicago roztomilé podívání na takovou komedii a mohla by se třeba každou neděli opakovati místo nadávání neznabohům s kazatelen. Ono by to více prospělo, každý by se šel na to podívati a jsa přesvědčen, uvěřil by a kněží by mohli míti zlaté dni.

Jistý kazatel v Španělích v městě Talosa proti nepoškvrněném početí rodičky boží kázati se opovážil. Když pak u oltáře měl svatou sloužiti chtěl, rodička boží na tom oltáři na vytesaném mramoru krásně vyobrazená hněvivě tvář i hlavu od něho odvrátila. Kněz nad tím zázrakem náramně se ulekl a zardělý, pak na obě oči oslepl. Jak ale slib učinil, že chce všecko veřejně odvolati, tak oči proti rodičce boží byl mluvil, skrze orodování Marie Panny zraku nabyl. Ten kamenný obraz matky boží s odvrácenou tváří až po dnes v témž městě v klášteře řádu kazatelského se nachází.

(3. (*Naše poznámka.*)— Jen se zase nesmějte, milí čtenáři. Vy dnes jste trochu příliš k smíchu nakloněni a kdo v neděli se směje, ten v pátek bude plakati, pamatujte si to. Tento zázrak jest zcela možný, ba my slyšeli, že se stal a opakoval také v jednom místě v Čechách. Proč bychom povídali, v kterém místě se to stalo? Vždyť na tom nic nesejde a vy nám uvěřiti musíte, neb jest to zde černé na bílém. Měli tam na náměstí svátého Jana Nepomuckého a ten pobožně stál na kamenném podstavci, sám jsa kamenný a díval se zrovna do krámu jednomu kupci, který prodával do kornoutku za krejcar i za groš. Ten kupec ale byl vám neznaboh a nevěřec, nieméně lidé chodili kupovati k němu nejen proto, že dával dobrou míru, ale že se do jeho krámu koukal svatý Jan a to bylo dobré znamení. Na druhé straně náměstí byl také kupec, který byl věřícím, chodil pilně do kostela a třeba ošidil každého, kdo se mu dal, byl přece v milosti u kněží, jimž vždy polovinu svého „výdělku“ obětoval. Na toho kupce ale sv. Jan se díval jen zády, pakli totiž měl na zádech nějaké oko, a to kupce mrzelo. I dal se do modlení a nepřestal se modliti k svatému Janu až se tento obrátil. Jednou měl s sebou kladivo, dláto a jaké ještě nádobí a modlil se s tím před sochou svatého Jana po celou noc, a hle sv. Jan vyslyšel jeho modlitby a druhého dne ráno měl svou hlavu obrácenou k druhému kupci. Díval se mu zrovna do krámu, ač ruce měl na straně druhé. Takový zázrak roznesl se hned po celém městečku, a když si to nábožní obyvatelé městečka pořádně rozložili a rozložiti od starých babiček nechali, poznali, že sv. Jan nemohl už se na to dívati, jak ten nevěrecký kupec dělá dobré obchody, kdežto ten pobožný ne, a že ukázal všem lidem, kde nadále mají kupovati a ku komu se mají obrátiti zády. Obyvatelé také uposlechli svatého Jana a chodili kupovati od toho dne k náboženmu kupci a když se velebného pána tamnějšího někdo na to zeptal, zdali jest to možné a pravdivé, odpověděl jen s vážnou tváří: U pána boha jest všechno možno. — Po straně ale velebný pán s kuchařkou svou vybumbali tak mnohou flaši, kterou jim ten nábožný kupec po svém mládenci tajně poslal a děkovali po tají svatému Janu a hlouposti věřících, že se jim tak dobře vede.

Nuže, to přece nikdo z vás nebude chtíti upírati, že jest to svatou pravdou a že se to stalo. Ano stalo se to a v Čechách se to stalo, a snad na více místech, jak vypravují dodnovérní lidé, kteří to na vlastní oči viděli, že svatý Jan má do dnes hlavu na druhou stranu obrácenou. Kdo to nevěří, ten marně bude se těšiti na nebeské království. S tím jest už jisté amen.

To bych přec jen rád věděl, proč sl. pražská pěchota volí si za velitele nejraději sládka? Mates.

Italský král Humbert řekl prý ondyno komisi, že nevidí na obloze žádných „mráčků“.—To myslil nejspíše jen nebe italské, na kterémž jsou mráčky ovšem pravou vzácností.

Souhlasíme rozhodně se zvýšením cla na cizozemské kůže. Zejmena na ty milionské z rajchu. Čechové.

O sv.-Josefské pouti nesmí se tu již hrát „fix-nix“. A policie má dobře, že to netrpí, Víť asi též ona, že Čech nemá štěstí, nabýt čehož lehce.

Bez přístřeší. Na louce Holešovické u Prahy potuluje se jakýsi Schulverein, hledaje byt pro svou přeljevárnu. Holešovičtí nabídli mu vyljevárnu.

Až se bude upravovat nový tržní řád pro Čechy, ať se přihlédne trochu přísněji k tomu, co sem dochází z říše bohabojnosti a vojanské kázně. Bývá mezi tím mnohdy tuze divné „zboží“. Čechové.

Zas tři neděle ztraceny? Tentokrát k vůli jevišti. Pak ještě tři neděle k vůli chodbám, tři neděle k vůli portikům, tři neděle k vůli vykývům — a o letošním sv. Václavě bude se moci Národní divadlo otevříti — zednikům.

Z Vídně. První jarní bouřky zde už byly. Při jedné takové zůstal Herbst, jako by do něj uhodilo.

Z Ruska. Židé tu již nesmějí čepovat opojné nápoje, protože žid každého rád opil.

Z říšské rady rakouské.

Levičákům vede se
jako nahým v trní;
kde který z nich, každého
všechno všude brní.

Na obranu spojené levice v rakouské říšské radě.

Opět a opět vyskytuje se v prolhaných našich novinách tvrzení, že „spojená levice“ je neplodná. Ale to je lež, jako obyčejně; neboť právě v minulých dnech naplodila se levice zase velmi mnoho—ostudy.

Německá.

Vilém bez strachu z blamáže
o bohabojnosti káže,
Bismark zatím — na mou čest! —
celý čertem podšít jest.

Dohrá rada.

Muž (v noci, nastříkmutý): „Nedopaluj mne, mámo! Kam si dala sirky? Kdybych se rozkrájel, neuvidím jichť!“ Žena (pod peřinou): „Víš co? Posvěť si na ně!“

Martiálnost.

Náš hajný, stará vojna, je takto náramně martiální chlap. Onehdy ku př., bylo to na popelečnou středu, šel si také pro popelec. Když pak velebný pán pravil: „Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se obrátíš“, bručel náš hajný do vousů: „No když to musí být—ale v jiný ne, než v střelný.“

Škoda.

Pan Zkoušený sedí v kruhu své hojné rodiny vzdechl si: „Ne—ženo, děti, kdyby tak lidé mohli být živi vzduchem, co bychom ušetřili! To bychom mohli jíst každý den pečení!

N. B.

Byl člověk, jenž se bez „N. B.“ v nižádném svém listě neobešel. Když se mu proto jeden přítel smál, umínil si, že se zaspoň v listech k tomuto příteli svého „N.B.“ vystříhá. Skončil šťastně prvý list po tomto rozhodnutí a již chtěl vložiti jej do obálky. Ale v tom jej opět rozložil a připsal: „N. B. To koukáš, že jsem si už svých „N. B.“ odvykl—co?“

Jak může býti někdo svým vlastním dědečkem?

Vdova a její dcera poznají vdovce a jeho syna. Amor spojí všechny čtyři. Vdova stane se manželkou syna, dcera choti vdovce. Takto stane se vdova maminkou otce svého muže (neboť zetově jmenují matky svých manželek vesměs „maminkou“) a tím také babičkou svého vlastního muže. Nyní narodí se jim syn a matka jeho je zároveň jeho prababičkou. Protože syn prababičky dle logických zákonů musí býti dědečkem, jest také tento chlapec svým vlastním dědečkem.

Aby nepokousal děti....

Jaké vzdělání, aspoň t. zv. předběžné, za nímž ovšem často už jiné nenásleduje, žádá se na obec. úřednicích pražských, každému je známo. Méně ovšem žádá se na otci našeho královského města!—Před několika dny ohlášeno bylo ve schůzi pánů starších (a „starých“!), že jeden obchodník z Norvéžska nabízí pražské obci levně dva tuleně. Přečetl se jeho německý přípis, načež pan Vojta Náprstek navrhoval, aby tuleni zakoupeni byli pro rybník v měst. parku, beztoho Praha je co do zoologie chuda a byl by tudíž učiněn počátek aspoň nějaký. — — Po tomto návrhu ale vyskočil se stolice starší X. a—zaslechnuv, že mají být v parku ubytováni dva tuleni, čili po německu „*seelöwnde*“ (jakž se čtlo), zvolal: „To tak, aby nám ještě pokousali děti!“ Nastal ovšem smích, ale budou-li tuleni koupeni, čili nic, nevíme....

Rychlosť vlaků.

Že tam v Rakousku jezdí vlaky náramně rychle, povědělí jsme již v loni. Stalo se totiž, že jeden cestující ve voze, když vyjížděli rychlovlak z Prahy, kýchl, druhý cestující že mu řekl: „Pozdrav pán bůh!“ už v Vídni! To stalo se u nás; ale v Anglii „Dejto pámbů!“ už ve Vídni! Tam jezdí rychlovlak tak rychle, je rychlosť vlaků ještě větší. Tam jezdí rychlovlak tak rychle, že jeho stín spočívá ještě v nádraží Londýnském, kdežto vlak sám vjíždí už do druhé stanice. To všecko je ale ještě nic naproti rychlosti vlaků francouzských. Onehdy — jen považte! — stalo se, že vyskočil na vlak, z nádraží Pařížského již se pohybující, jeden pasažér, který se opozdil. Rozumí se, že se strhla hádka mezi ním a přednostou stanice Hádka byla vzteklá a hrubá kokrevný pasažér vytal na konec přednostovi stanice notnou facku. Ale jak se podívali, když viděl, že facka dopadla už vlastně na tvář nevinného přednosty stanice Versailské, kamž zatím přibyl vlak. Není to báječná rychlosť! (Paleček).

Rozklad levice v Rakousku.

Marný skřek i naříkání,
marný vztek i hudrování,
marné Bismarka volání,
marné vše agitování
z tribuny i v listech štvání.
Levice, ta pyšná paní,
nezvratně se k pádu sklání . . .
Umírače k jí odvání,
opouští jí mnozí páni,
již jí byli dřív oddáni;
nechtíce být hlamování,
nečekajíc radši ani
na to její „rozsypání",
smutné, bídné „doklepání" . . . .
Klio píše „epilog":
a my krátký „nekrolog":
„Herbst co hodlal Eda zvrt' —
jaký život, taká smrt!"

Blahoslavení věřící.

Sultán věří tentokrát
Rus že s Němcem chce se prát
i s Rakouskem na pochvat,
tak že Turkům někdy v letě
velký prospěch z toho zkvete.
„Galgenhumoru" v tom nádech,
ne-li „delíria" spíše;
což když servou se ty říše
o něj a na jeho zádech?!

Pan rada Oukrop zlobil se,
že zas jim „vandruje" služka; —
— však je to divná dračice,
ta jeho života družka.
A v dlaň pak složil lysou skráň,
jak činí za vrd a kvíli:
„Kéž bych měl také ženušku svou,
abych mob, kdybych chtěl, jíti!"

Nový „Frajtr Kalina".

Ó není žádná lež to vám!
Na monitě — jak vám povídám;
v pondělí hrabě Hohenwart
vám Herbsta skřípal na capart!
„Aj, aj, aj!" — hrabě Hohenwart?
Nu, ano, ano — na capart!

I z ostatních tam jak by nic
nadělal hrabě jitrnic,
až klub „levých" se zapotil,
jak „arcadien" mu zatopil.
„Aj, aj — až klub se zapotí?"
Nu ano — tak mu zatopil! . .

Nerozdílní.

Až pan Bismark i pes Tyras
složí svoje staré kosti,
pukne mnoho „věrných" srdcí,
tu i onde od lítosti.

Odevšad, kde Teuton brčí
jako trakař v cestě skalní,
naštemují elegie
básníkové geniálbí.

Volat budou k nebes báni
v přeryvaném bolné hlase,
až to zavzní po všem „říšchu":
Ó Bis-mar-ku! Ó Ty-rase!!

Písně Herbstovy dle Hálka.

1.

Nic nejsem víc, než u příkopu
jen mezník, patník u dveří,
o nějž se každý chůdce otře,
jejž každý bolf udeří.
Nic nejsem víc, než sešmatchané
mé staré perko na hnoji:
i mé i jeho rány žádný,
ni švec ni lékař nezhojí.
Nic nejsem víc, než spodek pouhý,
jejž přetrumfnul teď lepší kart,
ať už to Rieger s protokolem,
ať Taafe nebo Hohenwart.
Však ať už tak či onak dotrh'
svůj „ráf" jsem jedno za léto
já — přiznám se — sám předvídal jsem,
že dřív či později praskne to.

2.

Nechť věci vážím jakkoliv,
jen to mně kmitá nocí temnou
a do uší mně kučí teď,
že vypadá to bledě se mnou.
A jediná jen myšlenka,
jíž zrodit mhž dnes mozek ztuchlý:
že letos březen dvacátý
mým Plevnem byl, či spíš mou Chuchlí. . . .

Lékařské vtipy.

Předseda: „Jak děláte prsní thé?"

Praktikant: „Odvážím si předepsané množství fíků, hrozinek, svatojanského chleba, ibišových listů, sladkého dřeva a jiných specií—každé zvlášť. Fíky, svatojanský chleba a hrozinky sním, přidám více ibišových listů a smíchám to dohromady."

Předseda: „Proč recepty s poznámkou „cito" musejí se přede všemi ostatními recepty co nejrychleji vyřídit?"

Praktikant: „Poněvadž každou chvíli může přijít jiný posel, že už pacient zemřel, a kdyby nebyly léky hotovy, musili bychom si je nechat a přišli bychom o výdělek."

Posel: „Mám koupit něco pro vůni a zapomněl jsem, jak se to jmenuje. Prosím vás, jmenujte mi něco, co hodně čpí, snad si vzpomenu—"

Provisor: „Taiteles, Pereles, Abeles, Jeiteles— —"

Proti „všelikým" chorobám.

Rp. Vezmi kousek vepřového a svař jej v m... nemocného, až se docela zavaří. Pak přidej znova něco naznačené tekutiny, zavař to podruhé a stejným způsobem i po třetí. Jsi-li hotov, vezmi to a dej uvařený tuk — neračte se lekat! — hladovému psovi. A všeliká nemoc vyjde z člověka.

Lékárník (podávaje sedlákovi skatulku s osmi chininovými prášky): „Tak tu to máte."

Sedlák: „Co to stojí?"

Lékárník: „Zlatý dvacet krejcarů."

Sedlák [k nemocnému synu]: „Ježíš Maria! Franto, zač bys jich potřeboval, než bys se najedl?"

Sedlák: „Rád bych flašku životního balsámu — a prosím jich pane hapatykář, je to pravda, že kdo užívá, je dlouho živ?"

Lékárník: „Ovšem, pokud ho budete užívat, budete živ."

„Pane lékárníku, jste radši, vystůně-li se pacient, nebo umře-li?"

„Vystůně-li se."

„A proč?"

„Inn poněvadž jsou vyhlídky, že může být ještě několikrát nemocen."

Spekulant.

Jakoubek: Tateleben, já se nechám pokřtíti a nechám si dáti jméno Pátek.

A proč to, táže se otec; snad ne z lásky k Pátkovi v tvém Robinsonu?

Jakoubek: O, nikoli, ale pak budu míti každý týden svátek a dostanu dárky.

Cvičení v myšlení.

Za parného dne červnového, přišel inšpektor do vesnické školy; tam panovalo svaté ticho; stařeček učitel i svěřenci jeho vedrem usnuli.

„Co zde děláte?" zvolal překvapený inspektor.

„Cvičíme se v myšlení", odpověděl čiperný učitel.

Slavnému ministerstvu války v Rakousku.

Já nesouhlasím s pozvolným povoláváním myslivců z Bosny domů. Baruška.

„DUCH ČASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.
August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 30. DUBNA, 1882. ČÍSLO 36.

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času" přeložila F. D. Z.

Brunova smrť. 1600.

II.

Noc na 17. února roku 1600 se končila a nejisté polosvětlo blížícího dne vnikalo zamřižovaným okénkem žaláře do místnosti, v které se nalezali nešťastníci, kteří věděli, že nastávající den jest posledním jejich života. Giordano Bruno ležel na loži svém v sladkém spánku a chvilemi bylo i usmívání blažené pozorovati na jeho bledém obličeji, pochodící z příjemných snů jeho mysl bavících. Jednou i pozvedl ruku svou, jakoby nějakou zajímavou a nadšenou řeč držel. Jemně pohybovala se prsa šlechetná, jejichž dýchání měly co nejdříve udusiti plameny hranice pro něho připravované. Na jeho tváři trůnil však vznešený a klidný mír a spokojenost nevšední. Tento muž byl však také jediným, jenž ve vězení tomto klidně spal, neb všem ostatním nepokoj, bázeň před smrtí, aneb horlivost jejich ubíraly spánku posilňujícího.

Oba židé nalezali se v jeho vězení s ním. Abraham umyl si ruce, obvázal řemen modlitební kolem ruky a čela a odříkával své ranní modlitby. Posilňoval se odříkáváním žalmů a moudrých průpovědí po otcích zděděných k poslední cestě své v životě. Avšak otec krásné Rachelky byl k politování. Oči od probdělé noci celé zarudlé, obličej strachem a hrůzou zkroucený a vyděšený, vlas na hlavě divoce rozcuchaný. Rukama stále se tloukl do čela a pronášel nesrozumitelné jako zoufalé výpovědi polohlasitě. Abraham se naň podíval s opovržením a modlil se dále, nevšímaje si jeho strachu.

Slyším kročeje, zvolal pojednou zděšený žid; už jdou! —zdali pak se jim můžeme protiviti?—Jen žádné plameny! Bože, co se stane ze služebníka tvého?

Oni tě pěkně klidně svážou, vykládal Abraham ukrutně chladně, a svázaného posadí na hranici. Než ty budeš činiti pokání ještě na popravišti, abys ušel smrti a oni pak tě jen uškrtí.

Uškrtí, zvolal Rachelčin otec, klapaje zuby. No aspoň to nebude tak dlouhé, jest to přece lepší. Ale běda mně, oni mně uškrtí na tom místě, kam jsem chodíval procházkou tak často.

Naproti divadlu Pompejovu, doložil klidně Abraham.

Což není žádné pomoci Abrahame? Kdybys mi viděl do duše, musel bys ustrnouti senade mnou. Stojím jako v nejhlubší tmě.

Jeden prostředek vím, odpovídal zase chladně Abraham soudruhu vyjeveně naň hledícímu.

Proč pak toho neupotřebíš sám, tázal se nedůvěřivě tento.

Poněvadž toho nemám zapotřebí, odpověděl Abraham, ty jsi ale nemocen a máš zapotřebí léku. Rozběhni se, co nejmocněji můžeš a seber všechnu vůli co nejpevněji, naraž hlavou do zdi a rozdrť si lebku o kameni. Pak tě nebudou moci ani uškrtiti, ani spáliti a bude po všem.

Odpadlík sklesnul sklamán v očekávání svém na místo lože svého a sténal rukama si tvář zakrývaje.

Když ani toho nedovedeš, tož pěkně mlč a nedělej svému kmeni ostudu, napomenul jej Abraham přísně.

Druh jeho mlčel a hleděl zamyšleně k okénku, jímž se dralo ranní šero do vězení jejich. Když pak zvony v městě zvěstovaly novou hodinu na den, vzchopil se, vjel si rukama do vlasu, rval si je s hlavy, hledě nevysloviteľným a zděšeným okem na Abrahama, což tento pokynutím ruky přísně od sebe odmítal.

Bruno oddechl si z hluboka a probudil se. Spatřiv den značně už světlém pokročilý, vzchopil se, vjel pil k mřížovému okénku a pravil hlasitě a vážně: Posledním den tedy, kde mám sebevědomí. Smrtelné bolesti jsou jen bolestmi porodními, jimiž nový tvar povstane ze mne. Celý druh můj a celá příroda zůstanou po mně. Co záleží na jednotlivci?

Umyl si obličej, uspořádal svůj vlas a popošel v malé místnosti jak dalece tato dovolovala. Teď jsem jak

náleží posilněn spánkem, pravil polo k sobě, abych mohl důstojně smrť podstoupiti. Věc má zůstane po mně. Ta neshoří. A ona musí býti dobrá, když osoba se nechá pro ni spáliti. Nuže pojďte vrahové, volal hlasitě zastaviv se na chvilku u prostřed žaláře, vaše oběť jest přivpravená silná. Vy byste byli i zbabělými, neb vy zvedáte se dnes z podušek pohodlných z náruči měkkého souložnice svých, kdežto já kráčím z předposledního tvrdého lůžka k onomu poslednímu.

Otec Rachelky z hluboka zaúpěl. Bruno jda mimo něho zastavil se. Co jest vám? tázal se ho jemně.

S vámi mohu mluviti, pravil žid hlasem dušeným, ale ten tam—ukazoval při tom na Abrahama—má srdce z kamene. Povězte mi, co mám počíti. Já nedovedu zemříti. Není a není mi to možno. Jmenujte mně zbabělcem, kopejte mne nohama od sebe, ale já už jsem tak a nemohu jinak.

Jste nemocen ale potěšte se, pravil vlídně Bruno. Utrpení vašemu bude brzo konec. Jak vidíte pomáhám já sobě sám, Abrahamovi pomáhá jeho bůh; když vy se cítíte osamoceným a nemáte ničehož, pomýslejte na lid, který bude kolem nás státi, na každého jednotlivce. Nechte se pomlouvati od toho lidu a ukažte se býti mužem.

To jest vše marné, vzdychal žid; já nemám pro lid žádné myšlénky.

Což vás litují, pravil Bruno, odvrátiv se, ale tolik vám opakuji, že to vezme už brzo konec.

Bruno přistoupil zase k oknu a stál v plném světle slunce sem zářícího. Svaté světlo, zvolal, opoď můj popelu, aby z něho vznikaly sladké květiny, které by potěšovaly srdce lidská. Zůstanu v nekonečném všemíru, z něhož není žádného uniknutí ale jen přetvořen, výše povznesen a popel můj až dostoupí zase nějakého dokonalého tvaru, bude mysleti zase. Duše má jest pokojná a srdce mé naplněno jest vážnou radostí.

Ještě hodinu to trvalo, i utvořil se průvod, který zdlouhavě se od vězení pohyboval ku Campofiore, kde stály hranice už připravené. Napřed kráčelo sto silných mužů z umouněnými obličeji, uhlíři to z blízkých lesů, kteří dodali dříví pro hranice. Bílý kříž nesen byl chlapcem a září za černými těmi postavami, jako káně mořská nad rozbouřenými vlnami. Po dvou kráčeli dominikáni, kteří měli úřad inkvisitorů od církve svěřený. Za nimi kráčeli šlechtici, kteří svobodou cla zaprodali své meče k službě kněžské. Za těmi pak kráčeli ovinčení odsouzenci dle stupně viny své a trestu na ně čekajícího seřadění. Nejzadněji šli ti, kteří měli dnes skončiti na hranici spálením. Římské katolictví, které po celém světě hledí budíti obdiv a slávu vystrojeností svou, vystrojilo své krvavé oběti, aby v nich podalo po okázalosti dychtícímu lidu pastvu pro oči. Napřed kráčeli někteří v dlouhých tunikách s hořícími svícemi v rukou a bosí; ti byli odsouzeni jen k vězení a k veřejnému pokání. Za nimi kráčeli málomyslní a bojáci, kteří pozdní litostí a vyznáním se vykoupili od upálení, ale byli odsouzeni k uškrcení na popravišti. Jejich hazuky byly pomalované čerty rohatými a ocasatými a na hlavě měli vysokou papírovou čepici. Tak blízko při sobě nalezají se v Římě a v církvi maškara a náboženství. Poslední kráčeli ti, kdož byli odsouzeni k upálení. Na jejich čepici viděti bylo viděti plameny namalované a čerty malé i veliké s vidlemi a jinými nástroji tančící a se šklebící. Když Brunovi pacholek jeden inkvisiční podával tuto čepici a ukázal mu na plameny na ní namalované s posměchem, pravil Bruno, že mu připadají ty plamenné jazykochem, pravil Bruno, že mu připadají ty plamenné jazyky jako znamení otázky, která se táží, zdali jsou kněží a inkvisitoři také lidmi. Otázníky ty ale zůstávají neustále do výše státi, neb neopováží se nikdo je zodpovídati. Po boku každého odsouzence kráčel jeden zpovědník, aby jej cestou až k poslednímu kroku trápil. Konec průvodu tvořili kněží vysocí i nízcí a pak světští soudci ve svých hávech.

——Pokračování.——

„Pro naše hloupé ovečky jest to dobré dosti," pravil páter Simonik v Heidelbergu, Minn.

Co byl ale svatý Jan Nepomucký?

III.

Kněží největší důraz kladou na to, že svatý Jan byl zpovědníkem královny Johany a že pro zamlčení její zpovědi stal se mučenníkem, neb jen proto jej nechal král mučiti a utopiti prý, že mu nechtěl prozraditi, z čeho se královna zpovídá.

Než to si velební páni dali. Jak dějiny nás poučují, zemřela královna Johana už 31. prosince 1386, tedy sedm roků před utopením Jana z Pomuku a jest tedy zhola nemožnou věcí, aby byla bezpostřední příčinou jeho smrti. Kněží myslí, že nikdo si toho nepovšimne a pověsí tedy věřícím bulíka na nos. Jan z Pomuku nemohl tedy býti utopen proto, že nechtěl králi vyzraditi tajemství zpovědní královny Johany nebožky ale víme, že byl utopen z pomsty za potvrzení opata kladrubského.

Aby bulík ten byl ještě větší a stál za povídání, vypravují kněží, že když mrtvola Jana z Pomuku roku 1719 byla v rakvi otevřena, nalezen v těle, které bylo pouhou už jen kostrou, jazyk svatého toho neporušený a čerstvý. Když k vyšetření toho zázraku pak přišli papežští komisaři, aby se přesvědčili o pravdivosti toho za šest let po nalezení ho, nabubřel jazyk ten v okamžení zázračnou mocí a jeho tmavočervená barva proměnila se v nachovou, zrovna tak, jako by na jeho místě byly nějaký čerstvý jazyk volský položili velební páni k mrtvole.

Kdyby byl nějaký Jan z Pomuku od krále utopen býval pro plnění kněžské povinnosti, byli by to dějepisové jistě věděli a zaznamenali. A kdyby nikdo jiný o tom nevěděl, byl by to jistě věděl arcibiskup sám, který poslal do Říma k papeži velikánskou žalobu na krále Václava a v té vypočítává všechny hříchy a chyby králový proti církvi a kněžím, ale o nějakém utopení Jana z Pomuku pro plnění kněžských povinností v tom není ani slova. A přece by to muselo státi na prvním místě v žalobě té, neb kdyby takové komedie se byly staly s mrtvolou Jana z Pomuku, byly hvězdy se ukázaly na Vltavě kolem jeho těla, byly se dály zázraky u jeho hrobu, byl by o tom musel především arcibiskup věděti, když nikdo jiný. On ale nevěděl pranic a nepovídá v listu svém k papeži o ničem takovém. Již tato okolnost postačuje k tomu, abychom poznali, že celá ta pohádka o o mučenníku Janovi z Pomuku jest výmyslem pozdějších jesuitů, když už krále Václava a žádného živoucího svědka z doby té na světě ani nebylo.

Ten Jan, kterého nechal král Václav utopiti, byl potrestán jen pro velezrádu, neb tak se nazývá zločin, kterého se dopustí ten, jenž se zřejmému rozkazu panovníka protiví a proti němu jedná. Jinak se to nazvati nemůže a pro jiného král jej také netrestal.

Do počátku 15. století, tedy bezpostředně po smrti Jana z Pomuku, sáhají doby husitské a celý jiný katolické církvi nepřátelský směr; o svatém Janu z Pomuku a o jeho ctění, o jeho hrobě a o jeho zázracích nikdo se ani nezmiňuje. Až když husitství bylo přemoženo a ze

země vyklizeno, když jesuité domohli se moci v Čechách zase a mohli dělati co se jim líbilo, až v 18. století, nalezli hrob pokrytý kamennou deskou, na které bylo napsáno „Johannes de Pomuk". To byl celý nález a z toho se udělalo vše, co o svatém Janu z Pomuku se teď povídá.

Pohádky o mučennictví Jana z Pomuku pro zpověď vynalezl však první pražský kanovník Pavel Židek, který žil sto let po smrti Jana z Pomuku a napsal roku 1471 ve své „Spravovně" věnované králi Jiříkovi Poděbradskému co výstrahu, že král Václav mezi jinými koušky zlými spáchal byl i ten, že zpovědníka své ženy, mistra Johanka, děkana u všech svatých, nutil, aby mu pověděl, co se žena králova u něho zpovídá, chtěje se dozvěděti, s kým ona má nejaké nedovolené obcování. Poněvadž prý mu ale děkan ten nechtěl nic takového prozraditi, dal prý jej za to utopiti. Ale hle, pámbůh se na takový hřích králův nemohl dívati bez pomsty, neboť řeka Vltava hned ten rok na to vyschla, lid nemohl mleti, neměl chleba, počal proti králi žehrati a reptati a to že byl počátek všeho zlého.

Kanovník Pavel Židek na štěstí neudává rok, kdy se to stalo, že by byl mistr Johanko utopen býval pro královnu a její zpověď, aniž rok kdy vyschla ta pražská řeka až na dno. Když byl svatý Jan z Pomuku utopen, jak kněžské zápisky svědčí, byla Vltava značně rozvodněna, roku 1392 dějiny vypravují také o povodni, ale až 1403 neslýchané sucho následovalo, tedy deset let po utopení Jana z Pomuku, což jest arci trochu pozdě. Celé Čechy měli veliké sucho.

Jak to přišlo, že pámbů se dozvěděl o utopení sv. Jana až za 10 roků? Aneb snad putuje duše z této země do nebe celých deset roků? A nebo se nemohl rozhodnouti pámbů dříve potrestati krále Václava za utopení jeho vyvoleného Johanka? A když se konečně rozhodl, že jej potrestá, proč trestal celé Čechy pro přechmat jejich krále suchotou, drahem a hladem? Jak to souvisí?

Jest divno, že Pavel Židek, jenž byl po třicet let kanovníkem pražským, nežli „spravovnu" svou napsal, a byl prý velice učeným kněžem, nedovedl se na to přeptati lépe, aby aspoň byl věděl a zapsal, kdy se tak velké a důležité pro zemi českou věci udály. Než on nevěděl ani to, ač teprvé sto let po Janovi z Pomuku mohl ještě některé staré lidi nalézti v Praze, kteří Janovo toho znali a kteří byli ta světla viděli, aneb o zázracích na jeho hrobě by něčeho věděli. Židek ale neví pranic o tom.

Čím dále od pravdy tím lépe se to lže. Není tedy divu, že co nevěděl Židek sto let po Janu z Pomuku, vědět už mnohem lépe dějepisec Václav Hájek 70 let po Židkovi, třeba neměl žádných lepších pramenů, žádných zdrojů bezpečnějších, nežli Židek, ale za to měl horlivost, nadšenost, obrazotvornost, hloupé a věřící čtenáře a lhal jako když tiskne.

Hájek ví o dvou Janech už utopených ve Vltavě od krále Václava. Jeden byl utopen roku 1383 a druhý 1393. Před ním nikdo nevěděl o nich a žádné dějinné zápisky se nic o nich nezmiňují. Při roce 1383 vypravuje, že král Václav byl napomínán manželkou svou k pořádnějšímu žití a zanevřel na ni. Dne 3. máje nechal si předvésti zpovědníka své ženy, Jana z Nepomuku, mistra učení vysokého, kanovníka a zpovědníka královny a žádal od něho aby mu prozradil, co se mu královna zpovídá. Jan nechtěl tak učiniti a král jej za to nechal večer utopiti ve Vltavě. Ukázala se světla na vodě u mrtvoly a na hrobě jeho děli se divové, zvláště ale nikdo nesměl se opovážiti na hrob jeho vstoupiti, sice byl hned poražen tajnou mocí a následkem toho musela městská rada hrob ten obehnati železnou mříží, aby se lid před tím mstivým Johankem v hrobě chránil a nebyl od něho stále huben pro šlapání po jeho hrobě.

V Hájkově zápiskách už tedy vidíme všechny tyhlavní tahy budoucího životopisu svatého Jana pohromadě. Ale Hájka známe co jesuitského patolizala, který ač měl k prameném dějinným přístupu volného, použil jen to, co jeho úmyslům a patolizalství církevnímu svědčilo a jiné nejen vynechal, ale i dle možnosti zničil. Jesuitům, kteří od doby Ferdinanda I. na dějinách českých pracovali, nejednalo se o lásku k vlasti a o poslouženíl k národu, ale jen o to, aby české dějiny spracovali dle svého pojmu a účelu náboženského a tím směrem také v spisování dějin kráčeli. O Hájkovi zejmena píše otec Palacký takto: „Proti nikomu nezachoval se vůbec ve všem svědomitý Hájek hanebněji, než právě právě proti Václavovi králi, i můžeme to vůbec za neomylné pravidlo považovati, že všechno v dějepisu Václavově, co nemá staršího vypravovatele, nežli Hájka, pouhou smyšlénkou a lží jest."

Co nedovedl Hájek ve své lživosti a vymýšlivosti, to dokonal pak Bohuslav Balbín. On jest ten ječný báchorku o sv. Janu Nepomuckém vůdělal dokonale, aby se zář toho svatého lésku dvojnásobně, podložil pod ní černý nástin života krále Václava. Balbín vzal si za základ pojednání Hájkovo v jedné kapitole a udělal z toho kapitol šestnácte. Všech tedy 15 dodatečných kapitol si smyslil a „vzdělal" z náboženské své smysle sloužící církvi a její účelům, a počinal si opravdu tak mistrovsky, že jest k podivení, jak může se dějinná pravda takto tři sta let po smrti něčí předlévati a zkrucovati.

——Pokračování.——

Zkušenosti pana Velebila v očistci.

Pro Ducha Času překládá F. B. Z.

Dokončení.

Po nechutném snídaní tedy kráčel pan Velebil s průvodčím svým k úřadu mešnímu, kde se zanášely všechny mše, která sem přišly se světa obětované za duše v očistci. Před úřadovnou tu stálo mnoho set duší čekajících zdali pro ně něco sem přijde. Chodívali do mešního úřadu tak každé ráno, jako chodívají v jiných zemích a městech na poštovní úřad, by se přesvědčili, zdali pod jejich nadpisem nějaká pomoc od přátel ze slzavého údolí přišla. Mnozí chodívali sem každý den a čekávali trpělivě až do poledne a pak se sklopenou hlavou a smutným okem kráčeli zpět k domovu bez potěšení. Jeden starý muž s očima velice jako vyplakanýma pravil k panu Velebilovi: Zdali pak byste pane uvěřil, já už po pět roků zde čekám na nějakých sto mší, které jsou mi byly na zemi slíbeny, ale pořáde marně. Ani jedna už nepřicházejí, jakoby byli na mne zapomněli. Jiný mu zase vyprávěl, že jeho věc je zcela horší; pět set mší, že by bylo postačilo jej z tohoto místa vysvobodití; 450 že jich bylo už odsloužono, ale nějaký nepocitivý kněz, který si nechal napřed zaplatiti za 50 ostatních, neslouží a proto že on musí zde se mořiti.

Pusťte mne, volal průvodčí pana Velebila, prosím lačuje se pomocí loktů mezi dušemi před úřadovnou. Přistoupil pak k zapisovateli mší u stolu velikého, před velikou knihou a zde se dozvěděl, že právě přišla jedna mše ze země na účet pana Velebila.

Jen jedna? tázal se pan Velebil. Toť smutné? Toť bych zde musel dřepěti celé tři roky.

Ne tak dlouho, odpověděl průvodčí, neb dle všeho jak věci stojí, bude 750 mší postačitelno, abyste se odtud dostal. Vaše žena bezpochyby objedná mše vaše v nějakém kláštěře a mniši rozdělí je mezi větší počet jednotlivých kněží, tak že budete moci očekávati jich deset a snad i více každý den.

Než budou kněží, kteří za mše přijmou peníze, tázal jsem se, konati také svou povinnost?

Ach, to bude bezpochyby záležeti na ceně, jakou vaše žena za ně zaplatí. Pakli bude lakomou a bude na tom chtíti šetřiti, půjde to zdlouha. Za dobrý plat ale—

Moje žena není nijak skoupá, odpověděl pan Velebil. Než nemohl bych ji poslati nějaké znamení, neb nějakou zprávu a poprositi ji, aby peněz na mně nešetřila?

Nikoli, odpovídal průvodce; to jest proti pravidlům zde. Kdyby to bylo možno, tu by všichni ti tisícové čekajících samým posýláním zkazků a proseb obtěžovali své příbuzné do nekonečna. Kdo sem jednou přijde, nemá více žádného spojení se světem a musí vyčkati na štěstí, zdali se jeho mším dobře povede čili nic.

To jest ale velmi kruté, že když jsou i mše zaplaceny, kněží je nečtou, pravil pan Velebil. Myslíte tím říci, že ti nebožáci, za které žádné mše se neobětují na světě musejí zde zůstati do nekonečna?

O nikoli, oni se jednou také dostanou ven. Jejich jména budou postavena na listinu žebráků chudých a opuštěných, vyprávěl průvodčí suchým a úřadnickým hlasem. Stává totiž hojně takových nábožných lidí, kteří nechávají sloužiti mši svatou za duše v očistci vůbec a když hromada takových mší přijde sem, rozvrhne je mezi naše nejchudší chadé, kteří toho zasluhují svým klidným a trpělivým chováním. Arci ale takové vyvázнutí odtud trvá někdy velmi dlouho, dlouho.

Pan Velebil cítil, jakoby se mu duch svíral v hrdle. Nicméně druhého rána zase kráčel k úřadovně a tu zvěděl, že za něho bylo obětováno pět mší. Druhý a následujících několik dní přišlo jich každý den deset a někdy i více každé ráno, tak že se těšil, že půjde-li to tak dále, bude brzo odtud pryč.

Vaše záležitost pokračuje velmi úspěšně, pravil jeho průvodčí, blahopřeje jemu. Pakli to tak půjde dále, zbude vám ještě mnoho mší přes počet, jež budete moci obětovati těm nebohým dušim zde, na něž si nikdo na zemi nevzpomene.

Velmi rád tak učiním, odpověděl nadějně a spokojeně pan Velebil, neb upřímně řečeno, jest toto místo děsné pro mně.

My je pořádáme tak, jak jen jest to možno, odpověděl správce jeho a naše pravidla jsou pro duše, jež jsou dobromyslné, také značně zmírněná. Jinak arci víme, že místo toto není a nebude nikdy hezkým.

Ano místo to bylo tak vzdáleno toho, aby bylo hezké, že k tomu bylo zapotřebí každodenních přídavků několika mší, aby se pan Velebil mohl udržeti při klidné mysli a rovné váze, neb jen naděje na brzké vyjití odtud jej posilňovala, že si div nezoufal. On by si byl třeba zvyknul na tu špatnou kuchyň, jakou zde měli, ale který člověk prosím může zvyknouti na to pomlouvání a spílání, odsuzování a hanobení, které na vlastní uši musel slyšeti od těch jež míval za své nejlepší přátele. Večer pak ulehl pan Velebil na lůžko své nepohodlné k odpočinku, pokud mu ho jeho dvě německé myši dopřály, věda, že jest zase o jeden den jeho utrpení kratší. Tak uběhlo deset týdnů a panu Velebilovi bylo oznámeno, že už jest sem 500 mší za něho zasláno.

Poslední dva týdny docházely mše už poněkud zdlouhavě. Jednoho dne pět, druhého čtyři, pak tři, a pak dvě neb jedna jen. Než nejméně jedna přišla přece každý den. Jednoho dne ale odpovídal zapisovatel mší v úřadovně krátce a chladně, že dnes nepřišlo pranic.

Jste si tím jist? tázal se zařazen pan Velebil.

Zcela bezpečen, odpovídal zápisník; chcete-li, můžete se podívati do zápisní knihy. K tomu dodal uražen a rozmrzen: Snad nemyslíte, že bychom neuměli zde ani knihy vésti, aneb že bychom někoho šidili a okrádali?

O nikoli, nevykládejte si to tak, prosím, pravil pokorně pan Velebil a s těžkým srdcem kráčel k domovu svému.

Tak to šlo několik dní po sobě. Pan Velebil přišel denně ráno do úřadovny, ba čekal tam už ráno časně, nežli se dvéře ještě otevřely, ale zapisovatel mu stále stejnou zpíval píseň, že totiž žádný příspěvek pro něho dnes nedošel.

To vyhlíží smutně, pravil jeho průvodce, jenž jej stále těšil a naději v něm budil. Vy jste pravil, že jste zemřel v Nicei? Hm, mne to připadá, jakoby vaše žena byla mše ony objednala u trapistů tam, ti pak dali jich několik čísti páterům Benjoinovi a Grosbonovi, jak to dělávají a tito staří kněží jsou darebáci, jež si nechají zaplatiti mnoho a mnoho mší do roka, ale nečtou pak žádné, poněvadž nestačí všechny zaplacené čísti.

Nemohl byste se dozvěděti, zdali jest tomu tak, tázal se zařazen pan Velebil.

Hm, jest to proti pravidlům, ale abych se vám zavděčil, učiním co mi možného. Počkejte zde chvíli.

Průvodčí odebral se do úřadovny a hnedle se zase vrátil, vrtě hlavou. Ano, jest tomu tak, jak jsem se obával. Benjoin a Grosbon mají vaše mše a s tíží si na ně vícekrát vzpomenou, když mají zaplaceno. Oni už jsou jich dlužni mnoho set a tu není naděje žádné. Jsou to prastarí vinníci.

Jaký jest to hanebný podvod, naříkal pan Velebil.

Ano, jest to velmi zlé, odpovídal souhlasně průvodčí; ale vidíte, jak to chodí. Ve Francii se zaplatí a objednají mnohem více mší, nežli všichni kněží do roka mohou přečísti, neb znáte dobře, že kněz může čísti pouze jednu za den. Páter Benjoin jest světák veliký, jenž spotřebuje mnoho peněz a tu když potřebuje několik set franků, zajde si k trapistům, požádá je za několik mší po dvou frankách za jednu. Oni obyčejně berou tři až pět franků za jednu a když mu jich sto přepustí vydělá on značně na tom. Páter Grosbon jest venkovský farář, který nabízí jim mše za jeden frank a někdy i laciněji; a proto mu jich dají tolik, kolik jich chce. On tak nabere si jich na rok nejméně tisíc se všech stran a pak zůstane je všechny dlužen, aneb třetinu jich při nejlepší vůli nemůže odříkati.

Jest to ta nejkřiklavější hanba, zvolal pan Velebil v rozčilení a zlosti. O kéž bych jen mohl poslati na svět poselství nějaké.

To nejde, odpověděl průvodčí suše. Já bych vám radil, abyste se nechal zapsati na listinu chudých.

Pomyšlení na to, že by mělo jeho jméno státi na listině mezi žebráky a chudými, kdežto on býval tak bohatým na zemi, bylo mu tak odporné, že dal se do hlasitého pláče litostí a zlostí. Slzy mu kanuly po lících a on pojednou pozoroval po vnitřním otřasu, jakýž u něho nastal, jako by se nalezal na nějakém jiném místě. Cítil oči maje zavřené, něco takového, jako za živa na zemi; příjemné teplo, slabost v údech — nedalo mu to— pootevřel oči a shledal se ve francouzském hotelu na lůžku, při němž seděla jeho věrná žena, ošetřujíc jej v nemoci jeho.

Kde se to nalezám, tázal se nedůvěřivě.

O muži drahý, tys byl tak nemocen a blouznil jsi v horečce několik dní po sobě, odpovídala jeho žena. Cítíš-li pak se trochu lépe už?

Tedy nejsem v očistci více? vzdychl si pan Velebil ještě s pochybnosti se kolem sebe ohlížeje. A jak jest to s těmi mšemi?

O, těch bylo mnoho čteno za tvé uzdravení, odpověděla žena.

Benjoin a Grosbon, ty darebáci—mumlal polohlasitě pan Velebil, já je naučím. Jak jen budu moci vyjíti, navštívím je a podívám se do jejich knih, ale pak jim pomoz pámbů, neb já to vše udám jejich biskupovi. To jim povídám.

Jen se nerozčiluj, mužíčku! napomínala jej žena, která se obávala, že zase upadl v blouznění.

Pozdravil se. Jak hrozby své splnil, nevíme.

Odsekce let v nízké chladné celi
životem bídně, světem nepoznán!
O kdy se rány srdce mého zcelí,
kdy pokoj duši v údělbude dán? —

I ohádka z mládí! Přerozkošní snové
tak útulně mi k srdci často lnou— —
leč pryč! — to přelud, jenž mě vábně [zove,
však připomíná zrádu pekelnou!

Však jednou, jednou též jsem šťasten [byval,
o lásce její sníval jsem a zpíval
tak sladce jí — krásnému dítěti.

Leč rýj nebeský ona lidská dcera
v strávě změnila mi údolí! —
A já jsem, chuďas, skrýt se do klá- [štera,
kde srdce přec tak těžko neboli....

* * *

Vztýčil se kmet a setřev slzu z očí
popíchá ven z té celi studené.
Údy se chvějí, hlava se mu točí,
a srdce zmírá bolem sevřené.

Tajemná kobka —tma tu čirá vládne,
jen kahan matně bliká v pozadí —
kolkolem ticho — obavy tu žádné,
že někdo uzří ho a — prozradí.

Tu otec sklesl k jedné z vetchých [schránek,
jež dumně hledí na něj ze šera,
tvář náhle zarděla se nad červánek,
a rty se chvějí synu klášterа.

„Ty, v němž jsem povždy ulevení hle- [dal,
ty hvězdo útěchy mé jediné,
co pláš mi, bych se světem svésti ne- [dal —
přátelství naše ni teď nezhyne!

Kdy proudy žalu k srdci se mi derou,
kdy obtížným mi zdá se celý svět,
ty útěchy mi dáváš hojnou měrou,
já spěchám k tobě jen si pokvílet!“ —

Umlknul mnich a rukou svojí vztáhne—
snad zemřít hodlá podle přítele? —
O nikoli! dnes v hrdle tolik práhne—
hle, jak se chopil svého korbele! —

J. Polívka.

Náboženská pastva věřících oveček.

Vyňato z kázání pátera Hescuna v St. Louis, Mo.

XIII.

Roku 1675 jistý kupec Antonín Poctamanus, který sv. Antonína Padúnského obzvláště ctil, z jednoho městečka království Neapolitánského šel do města Terandyna, aby tam plátno nakoupil. Když na cestě své u přítele noclehoval, sešli se do téhož přibytku dva jeho známí, kteří znamenavše, že by peněz zaopatřený byl, ráno i s tím vlastním přítelem jeho jej předešli a potkavše ho jako lotři provazy ho svázavše na něj se obořili. Když pak on po dvakráte k svatému Antonínu o pomoc volal, jeden z nich v tom okamžení hlavu jeho sekerou silně udeřil řka: Jdiž, a vzývej svého Antonína; dva ostatní mnohými ranami jej bodali, první pak osmnáctkrát do jeho hlavy vrazil. Tak ukrutně zamordovaného do jakési jámy uvrhli, kterou prsti kamením a ratolestmi přikryli. Po pěti dnech, když již tělo mrtvé černý se rozleziu, zavolal zabitého po dvakráte vlastním jmenem sv. Antonín; jako by ho ze sna probudil, krev z něho setřel, černý vyňal, za ruku ho vzal a na cestu jej uvedl řka: dvakráte jsi ke mně volal a já dvakráte jsem tebe povolal, abych tě vzbudil.

(*Poznámka naše.*) —Takový zázrak už jest tlustý, jako to nejtlustší jelito, tak že když pobožný věřící to z úst kněze slyší a do pohádky té se zakousne, pochutná si a zamlaskne si, neb to cítí, že jest toho plná huba, a věru nechtěl, ba nemohl by ani obědvati, kdyby tři tak tlusté zázraky po sobě poslouchal a uvěřil. Jak ten svatý Antonín jest veliký a mocný pán a jak ten pámbů umí si sám ze sebe, ze svých zákonů a nezměnitelných pravidel všeho života blázny dělati. Pět dní ležela mrtvola člověka toho zahrabaná v jámě a zaházená kamením; všechna krev z něho vytekla, červy vnitřnosti jeho už prohryzaly, maso bylo rozpadené, kůže nedržela pohromadě, a tělo bylo zetlené. A hle sv. Antonín, který byl lenoch neb pohodlný, aby byl přišel, když jej nebožtík volal na pomoc proti lupičům a vrahům, kde by jej mohl lehce zachrániti před smrtí pomocí pořádného klacku, aneb jen pomocí svého krucifixu, ten přišel za pět dní po jeho smrti, a že jej kupec volal dvakráte, i on mu to oplatil a zavolal dvakráte jeho jméno. A hle, člověk ten vstal, byl živ a zdráv a žil dále. Sv. Antonín jen s něho setřel krev, vybral z něho červy všechny a už bylo vše v pořádku. Zdali pak také vybral ze žaludku každého toho červa ty částky, které červy z těla toho v sobě msly? Zdali pak také spravil, zalepil, neb zašil ty díry ve vnitřnostech, které těmi červy učiněny byly. Zdali pak přinesl s sebou nějakou jinou teplou a živou krev, neb bez krve nemohl by člověk ten žíti dále a svou krev byl všechnu ztratil. A pakli krev nějakou přinesl s sebou, kde ji vzal? Či snad někoho jiného zabil a krev z něho pro kupce upotřebil? Neb nějakému neznabohu a pohanu žaludek jeho vyňal a nasadil ho do břicha kupci tomu? Či jak to asi udělal? Škoda, že velební páni nám to nepovídají, ač to jistě vědí a věděti mají.)

Když rybaři blíž toho místa v kterém tělo sv. Vincencia mučedlníka odpočívalo, na lovení pokračovali a poněkud, aby muže božího uctili se pozastavili, jeden z nich jmenem Ubydandus, ostatní z té pobožnosti stihal řka: raději se již napřed všem stromům v tomto lese klaňte, poněvadž se v každé ulici k modlení zastavujete. Jak ta rouhavá slova prořekl ústa jeho až k uším ošklivě roztažená zůstala, tak dlouho, dokavádž kajícím srdcem rouhání své u hrobu sv. mučedlníka skrze mnohé dni i noci neoželel.

Voják zaslechna mnohé řeči přisedících o zázracích sv. Antonína, s posměchem řekl: Jestli že Antonín tuto sklenici celou zachová, uvěřím, že svatý jest. Jak to řekl do země sklenici z výšky silně vrazil, kteráž ku podivu všem celá zůstala; voják v kacířstvu zrozený, bludů svých se odřekl.

Král Hunnerykus z návodu Aujánských kněží, víc než čtyřikrát sto tisíc křesťanů pobil, pak osmý rok vlastní dařství svého, jako Herodes, červy prolezlý sám svými zuby se roztrhal a tak sám sebe snědl.

(*Naše poznámka.*) — Kdyby na těchto tlachách kněžských bylo jen dosti málo pravdy, muselo by se věřiti, že ten bůh, který takové věci činival, jest už dávno nebožtíkem, aneb že se o svět pranic více už nestará. Jen se podívejme, co se na tom světě teď děje všechno u porovnání s tím, co udělal nějaký sprostáček Ubidandus, neb nějaký sprostý voják před svými soudruhy, aneb král Hunerikus. Podívejme se jen na ty všechny veliké, učené, vlivu a úcty požívající muže, kteří nedávno v stáří velebném zemřeli, jako byl Klácel náš, Bruno Bauer v Německu a Darwin v Londýně. Ti lidé přece řekli proti bohu, proti kněžím a proti svatým více, než-li všichni ti jmenovaní, oni se rouhali proti bohu a jeho svaté církvi nesmírně, když učili pravdu a ukazovali, že bůh jest báchorka o červené karkulce, nebe že jest zaklený zámek v pohádce a peklo zaklená nějaká zahrada nějaké čarodějnice; oni se stále rouhali svým věším učením, když vykládali přírodu, její zákony, mravnost čistou nenáboženskou a vedli všechny lidi od kněží, od boha, od církve přivádějíce je na cestu rozumu samostatného, na cestu svobody a mravnosti. A co se jim za to stalo? Někteří hloupí kněží jim nadávali s kazatelen a v katolickém „Hlase“ neb v jiných časopisech, ale jiného nic. Měli veliký počet přátel a obdivovatelů, žili spokojeně a blaženě, jak to kterému jeho chudoba dovolovala, a zemřeli blaženě a šťastně mezi svými milými a milujícími bez bolesti, bez trápení, bez červů, bez kříku, bez slintání, bez trhání si vlasů s hlavy, bez zápasení s čerty a ďáblv, bez zpovědi, bez kněží, bez svátosti, bez všeho náboženství a celé člověčenstvo jim nad hrobem žehná, zvláště ti, kdo je znali, vzpomínají na ně s vděčnosti a poukazují na jejich život, aby byl za příklad dítkám jejich.

Ponukázali bychom také na ty živé tak zvané rouhače a svobodáře jako jest Ingersoll, Šnajdr, Dennice, Duch Času, Huxley, Alfons Šťastný, atd. Těmto lidem by dle takové nauky knežské musely všem už dávno narůsti rohy a kopyta, museli by míti ústa roztáhnuta až po uši, museli by míti všechnu tvář zkřivenou a zpotvořenu, a kdo ví co všechno jiného by jim kněží udělali, kdyby jen mohli a kdyby měli nějakého boha mocného, jenž by jim k vůli něco dokázati chtěl a mohl. Ale kde jest ten jejich pámbů? Jako když do dubu mluví, ani brebentil celý den modlitby v kostele a doma; jako když starý sýr jedí a syrovátkou zapíjejí, ani polykají svého boha při přijímání a při mši; jako když před každým psim ocasem na ulici se klání a po kolenou svých lezou, a nise v kostele plazí po kolenou před tím oplatkem, kterého za boha vydávají. Co jest jim to platno? Kdyby čerta ctili a jemu se klaněli, byl by jim zrovna tak nápomocen, jako jest jim bůh, jest to jedno. Čert jako bůh jsou oba nesmysly a výmysly hloupých lidí, aneb vlastně chytráků na balamucení a odírání hloupých. Kám se hrábete, velebnici s takovým bohem a s takovými zázraky?

Jakou si kdo notuje.

Bismark s oposicí v duettě: „Hněvej ty se na mně nebo nehněvej, jen když Vilém chce, svolení mu dej!“—Rothschild: „Hadry jsem vozíval, hadry jsem vez'!“—Turek: „Blaze tomu, kdo nic nemá!“—Exekutor: „Není větší potěšení jako kráva v chlívě!“—Exekvovaný: „Pšeničku jsem zasil, nebudu ji žíti“! — Herbst: „Muziky, muziky, vy smutně hrajete!“

Jak jsem se stal z nábožného svobodomyslným.

Ze života svého vypravuje F. C. Biss.*)

Narodil jsem se 20. července 1834 ve vsi Jiříkově u Litomyšle, v kraji rozhodně katolickém. Tatík i matka byli věřící oddaní církvi i kněžím z celé duše a nechali si na tom záležeti, aby naše dítky, tři hochy a dvě děvčata, vychovali také pro církev a pro kněze, čemuž říkali vychování pro pána boha. Já byl nejmladší ze všech a mazánek, jen že si pámbů při oddělávání mého těla dal špatný pozor a přesmlka se mu noha moje na těle nedořez a když to spozoroval, bylo už pozdě a tak jsem se narodil s zůstal na nohy mrzákem, bez mé viny a jen jeho nepozorností. To mohlo být mým rodičům pohůdkou, aby vidouce, že nebudu schopen práce těžké, nechali mne vyučiti nějaké lehčí práci, aneb aspoň školně vzdělaati, abych se světem spíše mohl pak pobývati, ale o to jim to nenapadlo a napadnouti nemohlo, neb oni věřili, že všechny dobré dary pocházejí od boha. Že člověk dosáhne všechno, zač prosí, že tedy nemusí nic jiného na světě umětí, nežli modliti se a to postačí pro celý život. Dle toho také mne vychovávali.

Do školy jsme měli daleko a třeba byli moji rodiče dosti zámožní, aby mi byli mohli školu přáti, nepouštali mne tam, že prý k tomu následkem nedokonalých nohou nejsem., že bych se tím příliš nondal, že bych si mohl ublížiti, a že mne matka sa bude učiti modliti a zpívati a to že bude na mně dosti. Na tom také zůstalo. Otec s mne tak dalece nepovšímal, a nebyl mnohého doma, aby se p'eptal, co se učím a co ne, a matka chudinka znala jen v modlitbách svých říkati a písničky zpívati pěkně nikdy se neučila. Nemohla mi tedy žádných jiných vědomostí vštípiti nežli co sama znala. A v tom ohledu se příčinila, svědomitě, neb ze mně vždy mívala radost, jak umím všechny modlitby ráno i večer z paměti odříkávati a chlubívala se soudruhy často, že její Františ ek umí se lépe modliti nežli které. koliv jiné sousedky synek.

A já to také uměl sekati, když jsem ráno vstal a celé modlení odříkávati musel, jakož i večer před uložením se. Napřed očenáš a zdrávas, pak věřím v boha, desatero, anděl páně, zdrávas. královno, očenáš a zdrávas za dušičky v očistci, modlitbu k sv. panně Barboře, pak pohádku: Šel pán Ježíš do zahrady, potě musel jsem se třikráte udeřiti do prsou a maminka říkávala mi: čím více se udeřím, tím bude míti pámbů větší ze mne radost a já u něho větší zásluhu. Při tom odříkávalo se: beranku boží a ku konci ještě několik očenášů a zdrávasů za dědečka, za babičku a za jiné přátele zemřelé.

Když mi bylo šest roků, brala matka zpěvník, zpívala z něho písně nebo né a ukazovala mi písmeny jednotlivé, napomínajíc mne, abych se jim pilně učil, abych si mohl pak sám zazpívati ze zpěvníku píseň, jakou budu chtíti. To mne pobádalo k učení neb jsem byl velikým milovníkem zpěvu a písniček, a netrvalo dlouho, já se naučil slabikovati a čísti a pak jsem si vybíral ze zpěvníku náboženského i národního ty nejhezčí písně a předčítal i předzpěvoval jsem si je. Nejvíce se mi líbila zamilovaná moje „V borovém na skále háji“. Na tom přestalo mé učení. Možno, že bych byl měl dost schopnosti učiti se více, a ne-li kde jsem měl chuděra k tomu přijíti, když matka, jediná moje učitelka, ničehož sama více neuměla a pak spolehala na to, že jest dosti pro člověka, když zná se modliti, zpívati a pána boha chváliti, jiného že nemusí nic víděti. Já také tomu věřil, jak mne učila a odříkávali jsem každý den dvakráte všechny ty naučené modlitbičky, jako když bičem mrská, s horlivostí a ratolestí, jako bych věděl na jisto, že to nadarmo není.

A tu ještě, když jsem vlehl do postele, odříkával jsem jednu modlitbu k andělu strážci, který prý mi ta tu moc, že na celou noc čerta od spícího člověka zapudila. Jak mohu to nebožtím mým rodičům dob ře zazlívati, že mne tak vychovali a na vzdělání zapomněli? Oni sami nebyli lépe vychováni, do světa nepřišli a věřili sami pevně, že dobře dělají, když mne tak vychovají. Kněz žádný jim to jinak nepovídal a jinému by nebyli věřili. Ba kněží jim potvrzovali tyto zásady jejich a každý rok a stále, že co jest do člověka, kdyby celý svět získal a na duši své škodu utrpěl, a proto musím to mým rodičům odpustiti, že mne nechali nevzdělaného a tak zavinili mnoho a mnoho bolestí a útrap, jimž jsem následkem toho byl za svůj život podroben.

Jest zcela přirozeně po vychování mém, že jako mnoho jiných dítek se mnou neznali jsme ani, jak nějaký jinověrec vypadá a proto když nám jednou ukázána žena, která prý byla helvetkou prohlíželi jsme si ji, zdali se od ostatních liší nějak liší. Jednou se stalo, že našel jsem, neznaje ještě čísti, nějakou starou knihu a já ji vzal mezi své hračky a hrál jsem si s ní. Pamatuji se dobře, že matka mi starostlivá o mou duši knihu mi vzala a povídala, že by to byl velký hřích pro mně, kdybych si s ní hrál, neb prý jest to kniha helvetská.

Pak si pamatuji, že když mi bylo třináct let, bylo u nás biřmování a já byl ho také účasten, než se mnou to šlo zle. Které děti chodily do školy, byly připraveny k zpovědi a přijímání o já nikoli. Kněz napřed si zavolal nechal matku, a uložil ji, jak ona mne má připraviti, což ona svědomitě činila, abych se ukázal mezi ostatními dítkami co zvedené katolické dítě. Naučila mne odříkávati obecní zpověď, dala mi kus chleba na cestu do kapsy, ale pravila, že jej nesmím sníst leda až budu míti svatou hostii po přijímání v sobě a poslala mne do školy, kam všechny děti šly. To bylo poprvé, co jsem do školy přišel. Mně se ta zpověď už zpředu nechtěla líbiti, neb mi připadalo, že jest to něco zpotřebného kněží takové hlouposti povídati, co jsem dělat kdy. Ale vykonal jsem to pořádně, divil jsem se ještě více, proč se kněz mne na takové všeliaké hlouposti vyptával a pak řekl jsem k přijímání. Zatím bylo poledne, já měl hlad a pustil jsem se do krajíce svého.

Druhý den bylo biřmování. Stáli jsme v kostele řadou, biskup šel od jednoho k druhému, dal každému dvouma prstama jednou přes hubu a bylo po všem. To jest vše, co si pamatuji z mládí svého o těch pobožnostech, ku kterým jsem byl veden. Tolik ještě vím, že jsem se teď nerad modlil, nerad jsem chodil do kostela a že mne nic náboženského netěšilo, aniž vím proč by to bylo. Než za rok na to zemřel mi otec a starší můj bratr, věrný katolík, přidržoval mne u kostela a víry více nežli nebožtík otec. Pod jeho přísnou dohlídkou jsem byl až do 16. roku svého stáří. Tu se totiž stalo, že můj starší bratr byl odveden na vojnu a já se těšil, že budu zbaven přísné dohlídky jeho a že nebudu muset dělati to, co se mi protivilo, totiž to modlení a do kostela choditi. Matka se pobožná měla mne přece co mazánka svého ráda a prominula mi mnohé.

Jednou dostal jsem se do Sloupnice, kde jest ta zázračná panna Filomena, která prý mnoho dobrodlní zázračné lidem prokázala a kdo se prý k ní vroucně modlil, tomu pomohla. I myslel jsem si, že bych to s ní mohl zkusiti, a kdyby mi pomohla, že bych pak přece se zase modlil, do kostela chodil a zpovídal se, věda, že to vůbec co jest platné. Přijda tedy do chrámu, obrátil jsem se k tomu zázračnému obrazu a naklonil jsem mu toho tolik, co jsem jen věděl, že budu dvakráte do roka na pouť k němu chodit a že se budu tolik a tolik každý den modliti atd. Očekával jsem, že za mé sliby všechny svatí zázra'ná panna bude pro mne také moci něco udělati. Pokleknl jsem před obraz a prosil jsem ji, aby se mne ujala a když jsem tolikráte nadarmo prosil jsem ji, aby se mne ujala a když jsem tolikráte nadarmo prosil pána boha, aby napravil na mne, co pokazil sám, a aby mne udělal zase tak, jako jsou všichni ostatní lidé, on pak nikdy ani tím nejmenším mi nepomohl; by ona spravila, co on pokazil. Když jsem tak skrze zaslzené oči na ten obraz pohlížel, zdálo se mi, jakoby se ta panna na mne usmívala, a byl jsem si toho skoro jist, že mne vyslyší. Byl jsem ve velikém rozčilení a naději. čekaje nějakého účinku své modlitby.

Když jsem z chrámu vycházel, zdálo se mi, jakobych mohl

*) Starý náš přítel, F. C. Biss, nyní v Montecito, Iowa, posílá nám tuto zajímavou zprávu o svém obrácení z temnot svobodomyslných i nepodařených k světlu víry katolické. Jak se to stalo, jak se to vypsalo, vše mi sejmavě i poučně, tak že by hnm rádi vyzvali k žádosti přítele svého svobodomyslného, ale aby to podal veřejnosti k poučení, nebo sám se k věcnému svobodomyslným, ale aby to podal veřejnosti k poučení, neb

lebčeji choditi, ale za chvíli, když mne zase rozčilení vnitřní přešlo a já se podíval na své nohy, bylo po radosti. Ani té nejmenší změny k lepšímu nebylo na nich znáti a já z touže obtíží kráčel domů z kostela po modlení jako do kostela dříve k modlení. Poznal jsem, že jest to modlení všechno marné a že nikomu nic dobrého přičísti nemůže. Matka hned se mne tázala, zdali jsem se modlil k sv. Filomeně a měla radost, když jsem odpověděl, že ano. Než já už se trápil u vnitru svém, že jest to marné, kdežto ona jistě mne těšila, že snad mi to jednou pomůže přece.

Pokračování.

V pražské besedě.

—[Z HUMORŮ.]—

„I na zdar, Perliku,—no již zase v pořádku? Pančeku, to vás ta zimnice hezky dlouho zlobila!“

„To víte, u mne musí být všecko důkladné. Hřebíky jsem mohl polykávat, takový jsem měl žaludek. Ale najednou si chlapík vzpomene, udělá ryc a zimnice byla tady.“

„To vám v něm něco zůstalo ležet.“

„Nejspíš. Jen že nevím, byl-li to Herbst nebo — Zitek, anebo oba dva dohromady.“

„Ale na štěstí mráz kopřivu nespálí, je-li pravda?“

„Že ale nevíte, pane učiteli, proč?“

„Hm, vidíte, to na mou kuši nevím.“

„Stalo se prý takhle: Když pán bůh rozdával v ráji bylinám krásu nebo vůni a do kramole všecky už podaroval, povšimnuv si teprv ubohé kopřivy v koutě u plotu. Honem prohledal kde kterou kapsu, zbylo-li mu ještě jakés špetky voňavé, ale kde nic tu nic! „Tohle je pěkné!“ mrzel se: „což pak já ti, chudé, jenom dám?“ — „„Inu, dej mi, pane bože, to, co jsi nedal žádné....““ ozvala se žíhavá. — „Máš to míti!“ zasmál se Tvůrce; „když všechny ostatní spraží mráz, ty zdráva stůj a svět dopaluj, neb zasluhuje toho v zimě jako v létě.“

„Hahaha! Prosím vás, odkud pak to máte?“

„Nalezl jsem to už před lety v kopuletém umouněném herbáři, který někde uklouz' Koniáši. A při tom vám byla rezavým švabachem připsána modlitbička: „Dejž to, Pane Bože, ať přečkáme ty veliké mrazy, kterými nás stihäš, jako ta kopřivka v koutečku plotu tvého—“

„— a dopalujem kujóny ústaváky v zimě v létě,— měl jste tam připsat, kováři, českou latinkou nebo azbukou!“

„Tam by to bylo málo platné, pane otče, zapíšeme si to raději každý nebozízkem za uši, tam je takového nápisu potřebí.“

„Myslíte, kováři?“

„Čím dál tím více! Já si aspoň nemohu pomoci. Ať na ten náš nynější život koukám jak chci, skrz prsty nebo skrze nohy, žádná pomoc: muz se nechce a nebude nikterak líbit. Tak mně to připadá, jakoby nás všecky dohromady něco tlačilo jako můra na prsou, jakobychom nemohli jak patří vydechnouti, slovem: jakobychom všickni byli tak nějak zastuzení, zamlkli, zvadli a nabotnělí, jakobychom nevěděli, začneme-li kličit nebo nahnívat?“

„Hleďte, to máte pravdu! Včera jsme o tom zde mluvili, což to na nás vlastně leze, že nejsme jaksi v dobré kůži, že si připadáme jako uhranutí.“

„Tak vida; já myslil, že to jenom dělá ve mně ta moje křaptivost a ono zatím vám, bukům při pivě zrovna tak. Čerchmant aby to vyjádřil dobře, jak člověku za těhle éry v Čechách vlastně jest! Nejsme ani nahoře, ani dole, není nám sice do breku, ale také ne do smíchu, jsme tak drobet spokojenější, ale přece zase dokonce ne spokojení, nestůněm sice zrovna, ale necítíme se také zdravými, namlouváme si, že rostem, ale cítíme zatím, jak nám údy kopřní, jak ze svalů ta síla se nám trati...“

„Ne, ne, ať mi říká kdo chce co chce, já jsem a zůstanu starý—“

„— nespokojenosti pytel!“

„Tak jest, pane otče. A nadejte mi bláznů, můžete-liž. Vemte si co chcete: tu stavbu Národního, tu naši universitu, ten volební řád, tu rovnoprávnost, to naše školství, tu naši Moravu,—třebe dokonce tu naši slezkou Popelku; jářku, zelená se tu kde cos, by člověku mohlo přece srdce upřímné v těle poskočit? Nevleče se spíše všechno jako tělo bez duše?“

„Inu vleče, vleče, ale přece jen už neuteče!“

„Aby vás Skobelev za tu útěchu! Takhle může si odfukovati mráčky bratr Rus, ale ne ten chudák štvaný český pocestný, který má co dohánět ve dne v noci, aby nezmeškal vlak a nemusel cívět opět půl druhé věčnosti na prázdné, smutné štaci s pohaslými lucernami naději.. Po celém ostatním světě všude ruchu až milo, všude se staví a robí o přitrž, — jenom my nejsme ještě ani — s plány hotovi! Co jinde dokážou za několik neděl, na tom nám nestačí léta a kde jiní od těch čas, co pohořeli, už dávno zase sebrali se a hnedle budou pod střechou, my ještě nevíme kterou lopatou bychom začali maltu rozdělávat.“

Nu viděl-li svět kdy druhé podobné politiky, pak ať kovu rohlíky a ne podkováky! A s takovou jehněčí nátурou to chceme někam přivést?! Oh, pán bůh dobře věděl, proč nedal kopřivy mrazem spálit!“

Jeremiáš Herbst.

Ó pohleď sem, kdo se mnou cítíš,
na moji práci mnoha let,
z níž teď mi pouhé trosky zbyly,
a vyber si z nich amulet!
i pověs ho na srdce svoje,
bys poznal též mých strastí znoje
nad bořící se levicí.

Ó ulev mi ve krutém bolu,
kdo v sevřené zříš nitro mé,
a pou oz — pomoz! jestli můžeš,
než ztratím všecko renomé.
Hleď, sedím tu jak prorok starý,
jenž z roucha svého trhá cáry
nad bořící se levicí.

Již dílo mé se ve hrob káci
a nikde — nikde pomoci!—
Můj sen o věčném panování
mně rozplynul se po noci,
v níž zdálo se mi, že jsem silným,
ba všemohoucím, neomylným....
Teď — lkám nad ztrátou levice!

Jarní

(*jak se tomu podobá.*)

Přijde jaro přijde, brzo bude máj,
brzo bude mrznout a sníh padat v kraj.
Vítr počne fučet ostrý jako jed,
sládci nakládati budou snad i led.
Přijde jaro, přijde, brzo bude máj—
nastává jak vždycky: s čákou na sajraj!

Sultán zřídil prý celou svou říši dle vzoru pruského. No, o barvy pruské nebude tam zle; neboť s Turkem vypadá to už dávno dost černě i bledě.

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 7. KVĚTNA, 1882. ČÍSLO 37.

William E. Chandler, tajemník loďstva,

byl presidentem Arthurem dosazen 6. dubna na místo Hunta. Chandler jest 48 roků stár, velmi obratný a chytrý v politice, bez svědomí a ohledů, kde se jedná o zájem strany které slouží, a byl bezpochyby přijat za člena kabinetu jen pro tyto své schopnosti.

Myšlénko zlatá.

(Napsal v žaláři Leo Hanuš Kochmann, český socialista uvězněný v Praze).

Myšlénko zlatá, svatého vzniku,
ukryj se v hlavě a nechoď ven,
pochopí stráž, aby tě lapli,
jak z hlavy vkročíš na bílý den!

Vidíš, jak jejich zraky se svítí?
Jak lační dravci brousí si spár?
Smýkali by Tě pomluvy kalem,
až zloby jejich schladnul by žár?

Polypa vidíš storamenného
jak na Tvou čeká nevinnou krev?
Nuže, myšlénko, vyleť mi z hlavy,
podlým ať stvůrám vzkypí jich hněv.

Osidla vidíš, i tmavou kobku;
řetězy těžké, potupný šat?
Lešení děsné, zkropené krví,
jak vedle soudců stojí též kat?

Tebe nelekà zjevení děsné?
Ty moci pluješ prostorem v před!
Ano, Ty míříš, kde Achil skrývá
pod zlatým rouchem svůj hnusný vřed!

Rozraž myšlénko, kamennou kobu,
těsnář pro Tebe stará má jeb!
U mně bys byla nevolný vězeň,
jiným pak sloužíš za ducha chleb!

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Brunova smrť. 1600.

III.

Tak pohyboval se průvod zdlouhavě řadami lidu ulice plniciho. Řím vstal dnes časně, aby se pobavil na divadle, které se připravilo jeho náboženským očím od kněžstva jeho.

Hleďte, pravil jeden řezník, tamto se blíží odsouzenci. Hle, jak ten žid vypadá směšně ve svém strachu, že nemůže ani postaviti se pevně na nohy. Dva jej musí vésti a podporovati a přece bude ukřicen. Některý zbabělec takový oběsí se raději sám, nežli by tuto poslední cestu nastoupil. Nepochopuji, jak může takový žídek býti do svého neznabožského života zamilován.

Teď všechno poklekło. Když pak zase povstali, tázal se strýc z venkova, kterého řezník byl si pozval na slavnost tuto. Kdo pak dával nějaké požehnání? Vždyť já nikoho neviděl. Proč jsme klekali?

Jen se podívejte právě tamto proti sobě do paláce nahoru v okně; tam stojí jeho eminence, která udělovala požehnání právě. Přišla se podívati také na průvod.

A co jest to za krásné a roztomilé děvče, které mu stojí po boku, tázal se cizinec. Do té brch se věru mohl zamilovati. Ta jejt očka svítí jako slunce.

Mějte se na pozoru strýče, napomínal jej řezník; nezvedejte očí svých příliš vysoko, sice by se jeho eminence mohla na vás rozhněvat a to by se vám nevyplatilo. To jest Rachel, dcera toho žida, který se o svůj život tak velice boji.

Jakže? zhrozil se strýček venkovský, to jest tohoto odsouzence vlastní dcera? A může se tak vystrojená a veselá dívati ještě na poslední cestu svého otce? O, hanba takovému nezdárnému dítěti! fuj!

Pro boha, strýče, nedělejte mne i sebe nešťastným, napomínal cizince řezník, popadna jej za ruku. Což jste se zbláznil? Chtěl byste mne i sebe přivésti také na hranici, aneb do vězení, z kterého by nám nikdo více nepomohl na světlo? Aby vás byl takto někdo uslyšel! Vždyť ona jest pokřtěná katolička a on jest zatracený žid—co pak na tom? Z lůna svaté církve naší můžeme dívati se na každého z půdy, aniž bychom se pohřešili, jen když takový jest méně ve víře, nežli my vyvolení.

Strýc kousl se do pysku a mlčel; jeho zkušený příbuzný ale pokračoval, řka: Vy tam na venkově žijete hodně hloupě a bídně se dne na den a nevíte ani, že máte nějakého náboženství. To jest u nás v Římě něco jiného, každý den přináší sebou nový svátek. To jste tu měli být před šesti měsíci, kdy spravedlnost našeho svatého otce Klementa slavila své vítězství. To byla jiná tlačenice, nežli dnes; všechno to sedělo na střechách. Zde sem právě stál, když povoz jel mimo a na něm sedělo to nejkrásnější děvče, jaké kdy svět viděl, Beatrice Cenci. Musel jste o ní přece slyšeti, neb pověst o ní šla celou Evropou. Roztomilé černé vlasy objímaly krásný bledý její obličej o ona byla statná a pevná, jako muž ze železa. Když vstoupila na popraviště, slýšeli jsme děla z andělského hradu hřímati. Svatý otec to tak nařídil, aby věděl pravou chvíli, kdy jí má udělíti svého požehnání. Podívejte se tamhle na toho—tomu nikdo neudělí požehnání nijakého.

Kdo jest ten muž? tázal se cizinec; už jest mi delší dobu nápadným. Nikdo nekřičí tak klidně a sebraně, jako on. Hle on se chvílemi také usmívá, když se svým zpovědníkem mluví a přece ony plameny na jeho čepici vysvětlují, že bude upálen.

Toho si prohleďněte důkladně, napomínal řezník, to jest ta největší potvora, kterou kdy svět splodil. On na nic nevěřil, všemu se rouhal a hřešil den se dne slovy i skutky. Řím jest šťasten dnes, že svému úhlavnímu nepříteli může položiti nohu na jeho hlavu. Bezpochyby znáte také jeho jméno, neb jest známo a prokleto v každé chatrči. Jest to Giordano Bruno z Noly.

Ukažte mi Giordana, udělejte mi místo—já musím k němu! Rychle, rychle! Smilujte se! volal dívči na blízku nějaký hlas a plavá hlavinka Aničky se tu pojednou objevila v davu, když se řezník směrem k ní obrátil. Pohledl do tváře dívky celé zsinalé, ztrápené, zoufalé a ustoupil krok nazpátek. Stará žena jedna držela dívku za šat a prosila ji: Zůstaňte, zůstaňte! Nebuďte bláhovou! Neběžte ve vlastní své neštěstí! Anna ale neslyšela napomínání a tlačila se, utrhnuvši se od stařeny ku předu, aby se k odsouzencům dostala.

Tak dotlačila se Anička až k Brunovi a jeho zpovědníku jej provázejícímu a tu sklesnouc mu na prsa a líbajíc svázané jeho ruce, zastavila jej i celý průvod zanímna chvíli. Ještě jednou, zvolala, smím tě tedy viděti a to naposledy! O žiž blaze! A sklesla mu k nohoum bez pohnutí.

Brunův průvodčí velebný zotavil se ze svého překvapení a hned jal se volati: Chopte se jí! Dodejte ji svatému úřadu inkvisičnímu! Jemu náleží! Také hned dva pochopové vložili na ni ruce své, aby se jí zmocnili. Anička ale neslyšela už ani slova popa ďabelského, aniž cítila ruce pochopů jeho.

Nechte ji, pravil Bruno, poklekna k mrtvole její na na cestě před ním skleslé. Ruka přírody moudře tu zakročila. Ještě můžete její mrtvolu jen potrestati a pochovati ji v zemi neposvěcené—více jí zlého učiniti už nemůžete. Žij blaze sladký anděli. Tato bolest pálí více, nežli plameny, které mne čekají. Takovými květinami se zlomeným srdcem posypáváte mou poslední cestu!

Mlčel a z oka jeho kanula veliká slza po bledé líci, a nemohl si ji ani usušiti, neb měl ruce svázané. Mrtvola byla zatím stranou uklizena a dav pohyboval se dále ku popravnímu místu.

Dokončení příště.

„Pro naše hloupé ovečky jest to dobré dosti,“ pravil páter Šimoník v Heidelbergu, Minn.

Co byl ale svatý Jan Nepomucký?

IV.

Celé jeho pojednání o sv. Janu Nepomuku má do sebe tolik vědecké ceny; jako jeho pojednání o panně Marii boleslavské. Vůbec jest celý jeho dějepis jen za tím účelem psán a upravován, aby do něho mohl vmísiti a vřaditi všechny ty jesuitské výmysly, na kterých církvi tehdy záleželo a aby mohl čistou pravdu zahaliti.

Na ukázku jak Balbín umí dělati dějepis, stůjž zde jedna z jeho vlastních poznámek: „Že král při smrti Janově osobně přítomen byl — ačkoliv jsem to od nikoho zaznamenané nečetl—může dle ostatního živobytí jeho se domýšleti, poněvadž víme že s rozkošl takové věci vídal a že bezpochyby ještě očekával, že při mučení uslyší věci, jež Jan dříve pronesti se zdráhal.“ — Jesuitovi tomu bylo tedy i to pravdou, co nikde nečetl, ani neslyšel a co si jen domýšleti mohl o pomluveném a zhanobeném králi Václavu.

Ještě 55 roků po smrti Jana z Pomuku, kdy psal velebný Eneáš Silvius, pozdější papež Pius II., svoje dějiny českého království, nemohl se ničehož dozvědětí o němu, o jeho svatosti, o jeho mučení a o zázracích na jeho hrobě, neboť nebylo nic takového známo ani kněžím, ani papežům, aniž komu jinému. To vše spalo ještě a v Čechách nebylo ani památky o nějakém podobném svatém. Proto v dějepisu tom o Janu z Pomuku nenalezáme ani slova. Až když po bitvě bělohorské učiněn byl konec samostatnosti českého království a do země se nastěhovala černá kněžská slota, která ovládla veskrze a před niž se musel vystěhovati ze země každý Husita, nevěrec a pochybovatel, ta hleděla zaslepiti památku Husovu, vytlačiti z paměti lidu vděčnost Janu Husovi a promísila je v sochy jiného Jana, onoho z Nepomuku, mučeníka, atd. Za panování Jesuitům poddaného krále Ferdinanda I. vystoupil teprvé sv. Jan z Pomuku, nad obzor katolické církve a počalo se o něm mluviti, a počalo se cíti ho na místo Jana z Husince. Děkan na hradě pražském Václav z Wolfenburgu, poručil teprvé, aby hrob sv. Jana z Pomuku byl ohražen železnou mříží, což bylo prozatím postačitelno, aby se pozornost lidu na onoho ten obrátila. V tu dobu se také vyskytl známý kněz Václav Hájek se svou kronikou českou věnovanou saméhu králi Ferdinandovi a tomu se o nic jiného nejednalo, nežli aby všechno kacířství z národa českého vypudil, za kterýmž účelem uznal za dobré i tu nejjasnější pravdu v dějinách překrucovati, báchorkami děje nahrazovati, zázraky dělati a tak lid zaslepovati, aby pak neviděl, až budou kněží věšeti mu ty největší bulíky na nosy.

Jako Židek psal i Hájek v jazyku českém; hleděl krále Václava co nejvíce začerniti jen proto, že král ten byl ve sporu s církví a nechtěl se jí podrobiti, ale panoval nad její biskupy a kněžími. Hájek psal jen za účelem jesuitů, dostával od nich příspěvky pro svůj dějepis a ukázalo se, že nebyl ničím jiným, nežli placeným vládou a jesuity ohavitelem českých dějin, který svou mělkou lebkou posvěcenou chtěl prorazíti skálu dějinné pravdy o Čechách.

Od té doby čerpal lid kněžími svedený všechny vědomosti své o předcích svých z Hájkovy kroniky a tak se mnohá pohádka mezi lidem ujala, zvláště i ta o sv. Janu Nepomuckém, kterou on do své knihy přijal co svatou pravdu se všemi lžemi a zázraky.

Než nebylo tak lehko potlačiti v lidu památku na mistra Jana z Husince, neboť když počátkem šestnáctého století vystoupil v Německu Martin Luter, který kázal totéž co Jan Hus a jeho přívrženců i v Čechách přibývalo, pamatovali si tito, že jest Luter asi onou labutí, kterou prý Jan Hus předpovídal, že za sto let po něm vystoupí a jeho dílo dále ponese. Neštěstí však, které národ český potkalo po bitvě na Bílé Hoře, zničilo všechno to slnce, neb musel se každý nekatolik vystěhovati, aneb obrátiti a tak docílila katolická církev monopol pro učení své v Čechách a nikdo více se neopovážil hlásati Husa Jana, nýbrž každý kořil se Nepomuku Janovi.

Po bitvě bělohorské neobmezovalo se už katolické duchovenstvo jen na to, jako Židek dělal, aby se proti přemoci kacířů českých hájilo, nýbrž ono cítilo se býti vítězem a jeho úkolem bylo vykořenění kacířství vůbec a husitství zvláště.

Strana kněžská musela napřed vytlačiti z lidu paměť na mistra Jana. Postavila tedy jiného Jana v před a říkala mu také „mistr Jan“, ač jest jisto, že nebyl mistrem učení pražského ten Pomucký, nýbrž jen ten Husinecký. Mistr Jan Hus to byl, který zpovědníkem královny, výmluvným kazatelem, karatelem dvora, etnostným poctivcem, horlivým karatelem skaženosti mravů tehdejších byl. Balbín všechny tyto vlastnosti připisuje Janu z Pomuku ač v dějinách není o tom ani té nejmenší zmínky při jménu Jana z Pomuku. Jan Hus byl zpovědníkem královny Žofie, kteráž mu věnovala svou důvěru a náboženou úctu, držíc k němu i tenkráte, když byl dán do klatby a pohnán před římskou stolici k zodpovídání se z bludů. Ještě 1412 přicházívala na jeho kázání v kapli betlemské a přimlouvala se naň u krále, kdykoli toho bylo zapotřebí.

Král Václav měl dvě manželky po sobě, napřed Johanu a pak po smrti její Žofii. Jan z Pomuku nemohl býti zpovědníkem Žofie, ač to někteří letopisci tvrdíti chtějí a nezbývá velebným pánům nic jiného, nežli nechati jej býti zpovědníkem královny Johany o níž se pak v životopisu jeho dí, že nad jeho umučením se utrápila a zemřela. Než to jest báječná kněžská lež, neboť jest známo, že královna zemřela roku 1386, tedy sedm roků před utopením Jana z Pomuku ve Vltavě. Než co na tom záleží kněžím, když chtějí lid přelhávati. Oni se nenadálí, že by se národ český ještě kdy mohl dopídíti pravdivých udání o svých dějinách, a proto lhali jak by tiskli a očekávali, že jejich lež ovládne a pravda potlačena bude na věky.

Ještě jedna známka ukazuje na chytrárství jesuitské v tomto ohledu a na jejich podvod s jejich Janem z Pomuku. Hájek udává, že byl utopen Jan z Pomuku v ten den po sv. Zikmundu, jiní spisovatelé jesuitští udávají ten den na 29. dubna, neb na 2. května, aneb na 14. května. Svátek jeho ale byl od kněží postaven na 16. května. Proč toť Jak Eneáš Sylvius, Veleslavínův kalendář a Apologie českých stavů dokazují, slavili před bitvou bělohorskou Čechové památku svého mistra Jana Husi dne 16. května. Když jesuité tedy chtěli v pasovaného mezi svaté provinilce politického Jana z Pomuku postaviti na místo Jana Husi, museli to učiniti také tím, že jeho den památný ustanovili na den Husův a tak nejen stejnost jména Jan, ale týž den slavnosti napomáhal k tomu, že lid poddával se ponenáhlu tomu dojmu, jakoby ten jeho ctěný a milovaný Jan nebyl nikdo jiný, nežli Jan z Pomuku.

(Pokračování.

Romance biblická o Goliášovi a Davidovi.

Kdyš Filištýny napad' vzlek,
že židů král jim něco řek':
„Ne — ne! to nesneseme —
no — my jim ukřečeme!

Však kde je milý obr náš,
šestiloketní Goliáš?
Bez něho přec to nejde—
ať na radnici vejde!

Vždyť při mu-tice vytlouk' ves,
a kdysi vola v pěsti nes',
ba sprá' i Herkulesy —
ach, Goliáši, kde jsi?“

„Zde jsem,“ řek' na to Goliáš,
a smluvíme li se, jsem váš,
když deset tisíc dáte,
mne na ty židy máte.“

Tu měli radost velikou,
hned otevřeli kasu svou
a dali baculatých
mu 10.000 zlatých.

On groše dó pasu si koup'
a bročeh'. „To jsem levný troup!“
pak nahlas řekl: „Pojďme
s krála Saula shodnem.“

Tak šli. A přeli země prut,
už došli z rána země Jud,
a armády pak obě
tu stály proti sobě.

Zde vrch, tam vrch, a obapol
se rozpínají stany kol,
a obr s vrcha dolů
již sstoupá do údolu.

Měď na lebce a v měďi hnát
meč vážil centnýř akorát,
a nad kožiš z kmentu,
měl krunýř na pět centů.

Ha! ňa to z něho hrůza, hu!
on rozkřik' se jak bůvol tu
a směl se, strach jich vida,
a děšal na ně žida.

A v souboj s posměchem je zve:
„Vy breptové, vy maušlové!
já mříkem na mou věru,
vás židy všechny speru!“

Král Saul se strachy třepetal,
a po táboru hlásit dal,
kdo odhodlá se k boji,
že dá mu dceru svoji.

To slyšel David pastucha
a vesel zvolal: „Chachucha! —
jen co si pňrak svůj nabhím,
já hned then obr zabhím!“

Již prak a hůl svou v údol nes
tu obr zařval: „Což jsem pes,
že ty jdeš na mne s holí!“
Však David: „Phočkaj – bolí!

Hned kamenem ho v čelo flek'
a obr padnul, už jen hek'
a více nezamuknul,
jen ještě rukou cukanul.

A David do týlu ho tal,
pak useknutou hlavu vzal,
vzal páš si obrův k tomu,
a šel pak zase domů.

Filištští do bot práskali
a židi hopsa skákali
a do kolen se plácali,
a ženy kolem plásaly:

„Král Saul vzal na se tisíce,
však Dhavid dáesét tísíce!“

Pro dvě hrdličky.

Mravokárná komédie. Napsal Oldř. Kostelecký.

JAK obyčejně, tak i loni strávila rodina p. t. pana JUDra Michala Chytila, advokáta, léto na své ville u Prahy. Pan JUDr. Michal Chytil byl hlavou rodiny, kterou tvořili tito členové:

Paní Františka Chytilová, dáma dosud velmi rozto-milá přes to, že již prožila 40 jar; slečna Františka, roz-košná 19letá brunetka; Helenka, utěšený knoflík, mající do slova 12 roků; pan Michal Chytil junior, filosof ze II. roku; mladý pan Břetislávek, 7letý lucipírek.

Mimo to lze s velmi dobrým svědomím k rodině pá-ně Chytilově přičísti také 25letou slečnu Marii, vychova-telku Helenčinu a 30letého pana Svatopluka Vrátila, vy-chovatele povedeného Břetislávka.

Štěstí a blaho páně Chytilovy rodiny nebylo kaleno ni nejmenší příhodou. Některých Břetislávkových kou-sků, pro které toho neb onoho člena páně Chytilovy ro-diny mohla pokaždé zlostí raniti mrtvice, ovšem do toho nepočítám. Nebo takové vtipy, jako jsou: polepiti slečně Františce svršek její hedvábného slunečníku vystříhaný-mi obrázky z „Palečka“, anebo přibít o prázdninách na dveře páně filosofovy studovny návěští „Zde se čepuje pivo přes ulici“; nebo napanalovati Helence, když usnula kdys odpoledne, černé kníry pod nosejčkem a nechati ji tak přijíti do společnosti k obzvláštní radosti páně Bře-tislávkově – to vše jsou pouze efemérní zjevy páně Bře-slávkova talentu k vyššímu skotáctví, jakýž jevívá se při-rozeně u každého jen poněkud čipernějšího rozpusty.

Z čista jasna však objevil se na blankytné obloze klidného života páně Chytilovy rodiny malounký mráček jenž rostl a rostl, až posléze zmohutněl tak, že svým rozsahem zatemnil všecek mír a klid na páně Chytilově ville. Tím nešťastným mráčkem byla nevinoučká hrdlič-ka, kterou Břetislávek přinesl kdys odpoledne ze své vy-cházky po zahradě. Že prý ji darem obdržel od za-hradníka.

Zavolán zahradník, neboť Břetislávkovi nebylo co věřit. A zahradník dosvědčil: že hrdličku nalezl na me-ruňce v zahradě; že beze vší pochyby přiletěla do zahra-dy z daleka, protože byla všecka bez sebe unavenou; a že by byla dojista zašla, kdyby se ji nebyl ujal zahradník.

Břetislávek, když bylo mu dovoleno, by podržel si nalezenou hrdličku, měl radosti za tisíc zlatých. Ihned opatřena veliká klec a postavena s hrdličkou do Břeti-slávkova pokoje. Hrdlička byla obsluhována s nejvzor-nější pozorností; každinkou prázdnou chvíli trávil Břeti-slávek před klecí. A což tu bylo radosti, když hrdlička poprvé zacukrovala! Břetislávek lítal z pokoje do poko-je a svolával kde kdo byl, aby šel poslouchat hrdličin cu-krot. Opravdu. Břetislávek pro tu hrdličku žil s celou svou duší.

Kdysi praví Břetislávek Helence:

„Poslouchala, Helenko, ví náč se těším?“

„Náč pak?“

„Až ta hrdlička bude míti mladé. Panečku, to se pak podívá, Helenko, co bude mít hrdliček! Tisíc!“

„Ah jejé! On je hloupý, Slávo!“ dala se 12letá He-lenka do hihikotu. „Jejé, to musím říci slečně Marii, jak je hloupý, hihihi!“

„Proč pak?“ táže se Břetislávek poněkud zaraženě.

„Co pak myslí, on hloupý, že ta hrdlička může mí-ti mladé?“

„A proč pak by nemohla?“

„Ne, on je hloupý! To musejí býti—ví-li co!—dvě hrdličky, hihihi!“

„Dvě?“ táže se Břetislávek nedůvěřivě.

„Zeptal se pana profesora, uvidí!“

Břetislávek letěl ku svému vychovavateli.

„Helenka povídala, že prý má hrdlička nemůže míti mladých. Že to není pravda?!“

„Proč?“

„Že prý musejí být dvě hrdličky. Že ne?!“

Pan vychovatel se usmál a pravil:

„Ovšem; Helenka má pravdu, milý Břetislávku.“

„Opravdu?“

„Opravdu, Břetislávku.“

Břetislávek div se nedal do pláče.

Odpoledne byl u starého zahradníka jako na koni.

„Poslouchejte, Pavlíčku,“ praví mu tajemně. „Já vám něco povím.“

„Nu?“

„Nemohl byste mi chytit ještě jednu hrdličku?“

Starý Pavel pohledl vyjeveně na mladého panáčka.

„Jen jednu jedinkou“, dokládá Břetislávek. „Já bych vám za ni dal třeba—třeba desetník, až budu mít.“

„A k čemu pak potřebujete druhou hrdličku, Bře-tislávku?“

„Abych měl dvě.“

„Nu ano, ale k čemu pak dvou hrdliček?“

„Ah, vy jste, Pavle—nezlobte se!—hloupý, že to ne-víte! To musejí býti, panečku, dvě hrdličky, aby měly mladé. Helenka i pan profesor to povídali.“

„Ah tak“, usmál se dobrácký Pavel. „Nu uvidíme, co se dá dělat.“

Dobrý zahradník neměl druhého dne nic pilnějšího na práci, než doběhnouti do Prahy a koupiti zde ze svých peněz druhou hrdličku. Měltě sám dětinnou radost z ra-dosti Břetislávkovy.

Když Pavel podal Břetislávkovi druhou hrdličku, skákal blažený Břetislávek až do stropu. A když posléz utišil se, táže se:

Kde pak jste ji chytil, Pavlíčku?“

„Zase na jiné meruňce.“

„A to je divné, že ty hrdličky lezou na samé me-ruňky. Poslouchejte, Pavlíčku nežerou hrdličky také meruňky?“

Pan doktor Chytil, znaje již Břetislávkovu tužbu, dovtípil se, odkud vítr věje a nahradil dobrému zahradní-ku jeho oběť.

Opravdová radosť Břetislávkova byla také radostí všech ostatních. Proto také, když Břetislávek dával do klece druhou hrdličku, byla tomu slavnostnímu aktu při-tomna všecka páně doktorova rodina i se slečnou vycho-vatelkou i s panem vychovatelem.

Po obědě sedí pan doktor se svou chotí u stolu. Ostatní rozutíkali se každý do jiného koutu villy nebo zahrady. Za hovoru přišlí staří manželé také na Břeti-slávkovy hrdličky.

„Nevšimla si's ničeho při těch hrdličkách?“ táže se pan doktor.

„Nu?“

„Mně se zdá, že Břetislávek se nedočká mladých hrdliček.“

„Věř mně, Michale“, praví doktorova paní s oprav-dovým interesem, „já si to také myslila. Před obědem jsem ty hrdličky pozorovala a poznala jsem, že jsou obě —samečky.“

„Samečky? Bůh uchovej! Právě naopak! Samič-kami!“

„I což tě napadá, Michale! Samičky nejsou nikdy tak divoké. Jen je pozoruj a poznáš, jak jsou na sebe zlé: jedna druhou může roztrhat. A to je vždycky zna-kem samečkův.“

„Dej si říci, ženuško, nejsou to samečkové.“

„Podle čeho pak to soudíš?“

„Právě proto, že jsou spolu tak nesnášenlivy.“

„Ale to se přece vlastnosť samečkův.“

„Naopak: samiček.“

—Pokračování.—

Ze životů svatých našich.

Četli jste, milí čtenáři, tu zprávu z Gibson, Wis., o našem českém pohunkovi posvěcením, páteru, který pase stádo ve Franklin Town, okres Kewaunee, Wis.? Zemřelť v Gibson vážený 64 roky starý český občan, p. Fr. Kreh a jeho rodina odjela pro kněze toho, aby byl pohřeb tro-chu slavnější. Na kněze toho museli čekati až do večera neb nebyl doma, a když konečně přijel vůz, nalezli jej jaksi žunče opilého v boxně vozu, tak že jej také jako žunče museli sundavati dolů. To jest učitel, to jest slu-žebník církve boží, pastýř duší, posvěcený a pomazaný správce duší, kněz a zástupce boží na zemi, na kterého ten náš lid má hleděti s úctou a říditi se dle jeho při-kladu. To je český katolický kněz, páter Lang.

Když pak mu trochu probravšímu se z opice přednes-li neboť ustrnulí občané žádost, aby jel na pohřeb, vy-mlouval jim to, že toho není třeba, že bude nebožtík v zemi odpočívati, když on tam nebude, jako kdyby tam byl, že mu nemůže nic přidati k blaženosti jeho a nic u-brati nepohodlí, tvrdosti a chladu a že jest to nesmysl choditi pro kněze a platiti mu, aby nebožtíka pochovával.

Když pak přece slíbil, že přijede druhý den a objed-nal je, aby pro něho přijeli, a oni chudinky přijeli s vo-zem, nalezli jej po opici v strašné posvěcené kočičině, že nemohl ani vstáti, nevěděl, kde mu hlava stojí, a nebyl ani schopen býti zvířetem, tím méně člověkem, ještě pak méně posvěceným sluhou božím, kterýmá každý den držeti v pazourkách pána boha oplatkového. Takového dobytečka ze sebe umí dělati velebný pán, katolický kněz, sluha boží, pomazaný, a pak se máme diviti chudým lidem, že také se té zvířeckosti poddají někdy a dělají ze sebe doby-tek. Jaká hanba takovému knězi a takovým lidem, kte-ří jej za kněze považují! Jaký posměch věí víře, všemu náboženství a mravnosti, když učitel mravnosti takto ze sebe dělá bestii, a pak se chce honositi, že mluví každý den s bohem, že jest ve svém kněžském stavu vyšším, nežli andělé, ponévadž andělé nemohou z oplatku boha u-dělati a on to dovede.

A když se přesvědčil, že mu někdo ukradl víno a posvěcené hostie ten kněžský dareba posmival se sám ví-če své, řka, že ten, kdo mu ty pánybohy snědl, nemusí kolik let ani k zpovědi, ani k přijímání chodit, neb že jich bude míti na kolik let v žaludku.

Ejhle, lide český, to jsou tvoji kněží, kterým věříš, kterým důvěřuješ co svým učitelům mravnosti a náboženství a líbáš jim ruce jako sluhům božím i honosíš se, že jejich rozkazů poslouchás, jakoby sám bůh k tobě mluvil. A to není jen jeden takový, nýbrž snad všichni, neb ne-známe jediného, který by se od tohoto kněze Langa při-lišně lišil. Podívej se na Molitora, na Vystavila, na Re-piše, na Žlebčíka, na Žáka a jiné, a máš vždy stejného mrška před sebou. To jsou ti naši svatí, dle kterých má-me se říditi, abychom byli mravnými a dokonalými a abychom nedělali člověčenstvu ostudu. — Sit saluti!

Jiný příklad svatosti knězské sděluje se nám z Nor-way, Iowa, kde někdy pověstný a nešestný kněz Urban pracoval, založiv kostel sv. Michala tam mezi Němci a ubluhoval také Čechy v Solouě a okolí a přivedl to tak daleko, že musely na něho české věřící ovečky, které mě-ly trochu cti v těle, s košťaty vytáhnouti a jej z fary vy-hnati. Jest teď v Čechách, kde snad činí pokání za ne-plechy, které zde v Americe páchal k hanbě svaté víře a českého národu. Na jeho místo přišel páter Honzíček Žlebčík, maličký človíček, kterého kdy jsme znali v Ce-dar Rapids před jedenácti roky, poznali jsme v něm mla-dého kněze slušného, vzdělaného, mravného a opatrného, z něhož by se byl mohl vyvinouti dokonalý člověk, kdy-by se byl nevrhl na to nejbídnější řemeslo, jež každého mladého muže zkazí, na kněžství a co s tím jest všechno spojené.

Co se z toho Jana Žlebčíka stalo, nechtěli jsme ani věřiti a považovali jsme za svou povinnost přeptati se u těch, kteří také jej znají a znali i dříve, zdali by to bylo možné, aby byl tak skřet a svatost svou čertu zapsal, jak nám od spolehlivého a poctivého starého přítele sděleno bylo. Když tento páter Žlebčík přišel do Norway, měl při tom tři lokálky, které ob čas navštěvoval. Što to ně-jaký čas dosti dobře, jako to bývá, že nové koště dobře mete, ale nejprvé přišly roztržky a boje s jeho kuchařkou. On říkával, že musí pěstovati také národnost a pod tím rozuměl, že musí choditi do hospody mezi lidi na pivo a opíjeti se, tak že kdykoliv jel na lokálku a vydělal tam dosti peněz, přišel s prázdnou domů, neb tam a ceston všechno probil a přinesl domů jen opici. Jeho kuchařka, která byla na faře větším pánem nežli sám farář, plsni-la jej skrze to a přišlo to tak daleko, že mu ani nechtě-la choditi pro pivo. On se mnoho nedopálil, ale chodil si pro ně sám, to jest šel do hospody a zůstal tam celý den třeba, neb chodil z jedné hospody do druhé. Jsou tam hospody tři, vesměs katolické, jak se tu říká, dvě německé a jedna irská. Napřed šel tedy pěstovati svou „národnost“ do německých obou a pak už plu „ducha svatého“ zasta-il v té irské hospodě. Ten Irčan byl věrný katolík, kde se dalo co na katolících vydělati, a kryl velebného a posvě-ceného zhýřilce tak dlouho, dokud to šlo, a když už ani na nohou státi nemohl, nechal zapřáhnouti a nechal jej na voze domů odvézti. Vezlo se to slavně, jako když pána boha vezou, jen že to byla opice, arci opice posvě-cená, nicméně mrška ošklivá, která drápala a kousala kaž-dého, kdo se jí jen dotekl. Velebná a bezpochyby také posvěcená kuchařka Žlebčíková nechtěla to trpěti a na-stala mezi nimi vždycky pranice, až celá obec se pobouři-la, neboť prali se ti dva zrovna tak, jak to muž se ženou dělávají, když jest muž spustlý chlap a bestie. Kuchař-ka po takové komedii šla pak po všech německých star-ších církve a zostudila svého nemanželského muže — to jest velebného pána, co jen mohla. Ti jej pojali do vel-kého opovržení a žádali konečně biskupa, aby jim jej z fary vyhnal, že takového dobytka za kněze míti nechtějí a jej ani živiti, ani poslouchati nebudou. Zehýtralý pá-teřík Žlebčík ale šel na to s čepicí. Udělal se bláznem a nechtěl se z fary hnouti, ne a ne. Když to nešlo po dobrém, muselo to jíti po zlém. Přišel na pozvání věřících oveček jeho šerif se zatykačem a splnomocněním, aby jej z fary vyházel. To pomohlo. Jeho kuchařka měla v městečku domek a Žlebčík se do něho utekl a jeho ku-chařka jej ošetřovala nějaký čas, jako blázna a žil zase podlé vůle boží, jako dříve na faře, jen že neměl důchody.

Netrvalo to dlouho a tu kdo se do obce na faru ne-přisype, jako páter Mikota, také jeden ze svatých českých katolických, se štíhlou a hezkou kuchařkou a jeho ovečky německé slavili „te deum laudamus“, že zbavili se svi-ňáčka jednoho a že za něho dostali pasáka jiného.

Jednou si vzpomenul páter Žlebčík, že jest den jeho vysvěcení na kněžství. Sebral se a šel do kostela, měl ještě nějaké staré košile a podvazečky, oblekl to a poslu-hoval u oltáře. To bylo nějakého svěcení a kašlání v ko-stele, ale nechali si to konečně přece líbiti. Když přišlo k obětování, Žlebčík popadl najednou kalich s oltáře a pravi: Bratře prvé nežli budeš obětovati, smíš se dříve s bratrem svým, a uteki s kalichem do sakristie, kde se zavřel na klíč. Lid se hrnul všechen na dveře, až je vy-půdili a tak vzpřirajícího kněžourka vystrkovali z kostela, štulcovali jej, tahali a strkali až jej dostali přece ven.

Náš zpravodaj dodává: Tu samou neděli jsem jej na-vštívil a on mi všechno to vyprávěl a modřiny na těle mi ukázal, které dostal při těch službách božích od ove-ček. Když jsem jej navštívil druhou neděli, stěžoval si, že jest ode všeho odloučen a že mu nezbývá nic jiného, než aby šel do Dubuque do kláštera biskupského, kdež by dělal pokání, aneb aby šel na dráhu pracovati, jen kdyby měl tolik síly, neb těžkou práci nezastane.

Šel tedy do Dubuque, kde byl uznán od biskupa za blázna a byl dán do kláštera na vyléčení. Jeho kuchařka věrná, jako žena, myslela, že to bude zadarmo, aneb na biskupské útraty, ale dozvěděla se za dva měsíce, že žádají $10 za měsíc, které ona měla zaplatiti z toho, co si na fare nahospodařila. Nežli aby platila tam a doma nic neměla, vzala jej k sobě, že jej bude ošetřovati sama a také to dělala. Než nešlo to tak lehce neb byl zvyklý píti hodně a ona mu nechtěla dovoliti více nežli půl galonu piva denně, což mu bylo málo. Ona se bála, aby se nezbláznil úplně a on nebyl spokojen a staral se, jak by si na více vydělal. Přišel do Cedar Rapids a chtěl už vstoupiti za dělníka k natírání vozů, než irský farář se nad ním ustrnul a držel jej nějaký čas u sebe.

Když za nějaký čas dostal od biskupa odpuštění a milost, putoval z místo na místo, dělal svaté mise, jak se tomu říká a vydělával si náboženstvím, jako sýčák, neb pobuda nějaký od kliky ke klice, až konečně se dostal do Solonu, kamž přišel arci chudý, že neměl ani kam by hlavu položil. Nábožné ovečky ale se nad ním ustrnuly a koupili mu napřed postel, pak snesly podušky a co k tomu bylo zapotřebí a vypravily jej tak tak. Když se to dozvěděla jeho kuchařka, že má už postel, pospíšila, aby v Soloně a slouží pánu bohu spolu tak, jak to kněží s kuchařkami svými umějí. Jak to s jeho soudem dopadlo, není možno zvěděti, jen tolik jest známo, že měl asi dvě stání a že se to nějak ututlalo.

Páter Mikota zase žije jako nějaký evropský děkan se svoukuchařkou berkou v Norway. Ona jest Rakušanka německá a on se drží mnohem správněji, že nedělá žádné pohoršení a snad jsou s ním jeho ovečky spokojené a on s nimi také.

Zde má náš český lid druhý obrázek z kněžského života, ale těm věřícím kdyby jich postavil na oči sebe více, budou přece těm nejohavnějším a spustlým darebům ruce líbati a budou slovu jejich věřiti, jako slovu božímu. Běda těm, kdo jim chtějí oči otevříti — ti zatracují a pak říkají, že ti nevěrci jsou nemravní a jen jejich svatá víra že vede k náboženství.

Do třetice všeho dobrého. Třetí obrázek představuje nám velebného pána Cikána, jinak Frantu Tichého v Nové Praze, Minnesota. On také říká, jako všichni ti ostatní, že přišel sloužiti jmenem božím českému lidu, aby nejen pěstoval národnost mezi nimi, učil je, jak se mají vespolek milovati, cítiti, podporovati, snášeti a oblažovati a při tom kleje na ti nevěrce, kacíře a neznabohy že rozsévají samou zášť mezi krajany, nenávisť a nesvornost. Ale poslední dny jsme četli v časopisech, jak on tu lásku a svornost pěstuje.

Zemřela v osadě, kde on pracuje na vinici páně, vážená česká paní, Anna Jelínková, která požívala úcty a lásky všech, kteří ji znali. Pohřeb se odbývati měl v pondělí 24. dubna na novopražský svobodný hřbitov. Jak jest mezi námi chvalitebný obyčej, sjedou se přátelé a známí zemřelé osoby, aby poslední poctu ji prokázali, doprovodíce ji ku odpočinku v hrobě a vyslovují svou soustrasť pozůstalým. Jest to úkaz lásky, přátelství, sousedskosti a krajanství, které svádí nás takto k podobným smutečním slavnostem a jest to útěchou ztrápených, placících a opuštěných, když přijdou skutečně všichni, kteréž rádi vidí, aby svou soustrasť dali na jevo a pomohli poctu poslední zemřelé osobě prokázati. Kdo rozumný opovážil by se zapovídati některému příteli, známému a krajanu, aby nechodil na pohřeb přítele, krajana a souseda, že by tím zhřešil? Bylo by to považováno za diveošství, nevzdělanost a surovost nesnesitelnou se společností vzdělanou a její mravy. Takový skutek zapovídati bylo by překáženi mravnosti, bylo by kázati surovost a zkázonosnou nesnášenlivost, která rozrývá rodiny i obce a kazí celou společnost lidskou, když se do ní zažere.

A hle, posvěcený sluha boží a hlásatel lásky Kristovy opovážil se vystoupiti na kazatelnu ve svém chrámu a kázal místo lásky nenávisť, místo svornosti nesvár, místo úcty k zemřelému neúctu a povrhání. „Kladu vám na srdce, jakožto váš katolický kněz, abyste žádný neopovážil se na pohřeb ten jíti, neb církev to zapovídá. Muž té ženy, která zemřela, jest nevěrec a na pohřeb půjdou spolky nevěrecké bez kněze, a proto nesmí se světlo srovnávati s temností. Proto kdo by se přece ze zvědavosti opovážil na ten pohřeb, aniž by si vzal u mně dovolení, dopustí se smrtelného hříchu a já jej budu trestati tresty církevními, jak k tomu mám moc."

Tak mluvil v kostele ten sluha boží a ten český lid si to nechal líbiti. Oni jej neobstoupili a neshodili s kazatelny a nevytloukli jej z kostela co zrádce náboženství Ježíšova, co buřiče proti svornosti a lásce mezi lidem a proti snášenlivosti jejich a přátelství vzájemnému! Oni si to nechali od toho surovce říci, co by ani Indiáni si říci od svého kněze nedali, a nedali mu na jevo, že od nich žádá něco nerozumného, nekřesťanského a nemravného.

Sice bylo účastenství při pohřbu zemřelé paní velmi veliké, a mnozí z kostela Cikánova šli na pohřeb, nemohouce to přes srdce přenésti, aby uposlechli takového cikánského rozkazu, ale mnozí jistě si dali nehodným knězem říci, a zůstali doma, třeba sami až i plakali, že jim kněz něco podobného zapovídá. Kdyby nějaký vrah byl na šibenici věšen za nejohavnější zločin, jistě by jim páter Cikán nezapovídal, aby nechodili se podívat na smrť jeho a na pohřeb bídáka toho. A když zemřela vážená a milovaná paní, která tak mnoho dobrého učinila mnohým a mnohým, začež jsou ji vděčni i po smrti její, vystoupí kněz a zapoví těm lidem, aby ani na pohřeb její neopovážili se jíti, sice že propadnou trestům za těžký hřích. A to jen proto, že spolky mimokostelní šly na na pohřeb ten k prokázání úcty zemřelé. Jakoby ty spolky byly ne lidské, ale pekelné, a jakoby k nim nenáležely lidé dobří a vzorní, nýbrž buď sami zlosynové a lotři, aneb čerti a ďáblové.

Když tak daleko sahá divošství katolických českých kněží zde na půdě svobodné mezi občany, a když tak daleko sahá zotročení nebohého slepého lidu, že si něco podobného nechají od kněze namluviti a zapovědíti, pak jest věru už čas, aby zaduněly hromy nad hlavami lidu toho a nad hlavami kněží a aby probudili lid ze spánku, by povstal, prohlédl a poznal, kam jej vedou takoví svůdcové a kazisvětové, jako jsou ti katoličtí kněží.

Vždyť to vypadá v těch farách a kostelích, jako by ti katoličtí kněží byli nádhončími ďábla jejich, v něhož věří, a jakoby rozsévali jen nesvár, zášť, nenávisť, zlobu a samé jedovaté símě. Vždyť to vypadá, jako by ti posvěcení synové církve byli zapsáni čertům všem a hledali koho mohou pohlíti, zkaziti a do horoucího pekla s sebou strhnouti.

Nedivte se, milí čtenáři, že tyto řádky jsou nápadně přikré, neušlechtilé a surové. Není možno jinak psáti, kde má skutečný hrom býti nad hlavami těch, jichž se týká, aby je ze spánku probudil a oči jim otevřel. Na takové zaslepence a na jejich svůdce nepostačí hezká a lahodná slova, mírné a laskavé přemlouvání, napomínání a srdečné litování. Nebojme se těch slov; ale přejme si, aby dopadla na tvrdý kámen a rozdrtila jej na capart.

Má moc práce!

Bismark prý se nemůže starat o vnitřní záležitosti Německa i kdyby chtěl, protože prý má plné ruce práce, aby udržel evropský mír, jenž se právě při dobrém a stálém zdraví nevynatřefuje. K tomu ovšem šelma vlasatá se nepřizná, ani kdyby ho za pačesy popadli, že by to s tím evropským mírem a se shodou všech velmocí vypadalo mnohem lépe, kdyby on se do toho—nepletl.

§ Tatínku, tázal se dychtivý synáček, prý jsou bobři ti nejpilnější živočichové, tak že se říká, že máme být pilnými, jako bobři. Co pak ti bobří přece dělají?—Hlobrové klobouky, synáčku, bobrové klobouky, odpověděl učený tatínek.

§ Když sedící Býk četl ve svém časopisu o zákonu proti Číňanům, přemýšlel dlouho, pak se škrábal za uchem, pak si několikráte odplyvl a konečně zvolal: Hrome a blesky, že jsme tak hloupými byli za starodávna. Kéž by si byli naši otcové vzpomenuli před třemi sty roky a přijali zákon protievropský. Teď bychom té bledolící sloty zde neměli!

§ Pravil pan Mlsný: V ten den, když jsem se oženíl, zanechal jsem kouření i žvýkání a věřte mi, že to pro ten den bylo na mně velikou úlohou. Ale druhý den již jsem si ulehčil.—A jak se to stalo?—Inu, začal jsem zase kouřiti a žvýkati znovu.

§ Není k tomu zapotřebí zrovna člověka chudého, aby byl poctivcem, to jest pravda, ale neméně jest pravdivé to, že člověk musí nevyhnutelně býti a zůstati chudým, pakli chce býti poctivým, jako by ta poctivost s chudobou jen a nikdy s bohatstvím se srovnati nemohla.

§ President Arthur nesměl dovoliti, aby kongres vyhnal všechny Číňany ze země, neboť kdyby byl zákon protičínský potvrdil, kdo by byl pak jeho spolkovému návladnímu Brewsterovi pral a žehlil jeho překládané límečky u košil? Proto ono veto.

§ Vinen, nebo nevinen? tázal jeden venkovský soudce obžalovaného krátce přísně. „Nevinen", odpověděl stejně přísně a opravdově obžalovaný. „Co tu tedy chcete, pane, táže se soudce; jděte si po svém obchodu a nepřekážejte soudu."

§ Byl první máj, Máchovy lásky čas—a my museli vytáhnouti ten nejtěžší svrchník, chtěli-li jsme ven na ulici, odpoledne jsme museli přikoupiti ještě jednu tunu tvrdého uhlí a na noc jsme museli zatopiti místo v jedněch ve dvou spodem hořícím kamnech, abychom v tom krásném jaře při té lásce nezmrzli.

§ Dokázalo se, že tělo kořalečního pijáka neshoří v peci na pálení mrtvol ani o minutu dříve, nežli tělo kazatele temperenctví. Následek toho jest, že ani v pekle tělo první nebude hořeti rychleji a více, nežli ono druhé. Na toto přesvědčení mnoho temperenců si zašlo na sklenku a to beze strachu.

§ David Swing v Iowa, stár 83 roky, byl soudem k tomu donucen zaplatiti $3.000 jednomu děvčeti, které si byl najal za službu za to, že je několikráte poltbil. Myslel, že má lacinou pomoc, když najal si děvečku, ale poznal pozdě, že se to nevyplácí.

§ U stolu.—Tetička: Kdo pak dnes byl v komůrce při ovoci nakládaném? Vašíčku, nebyl tys tam a nemlsal jsi?—Vašíček dlouho přemítá, a když se ho podruhé tetička táže, odpovídá: Tetinko, tatínek mi vždycky poroučí, abych při obědě ani slova nemluvil.

§ Dobrosrdečného farmera poznáte v zimě každého nejlépe, když přijede do města, maje vůz naložený a sedě na kozlíku se svou ženou. Zastaví a hned strhne ze zmrzlé ženy své houni vlněnou a přehodí ji přes koně, aby jim nebylo zima.

§ Co jest tohle za pěkný dům, tázal se mladý hošík přítele svého, jejž byl navštívil prvně u jeho rodičů. Při tom ukazoval na školní budovu. Druhý hoch jenž dobře věděl, co jest to za budovu, odpovídal, škrabaje se na zádech, neb ho tam trochu při vzpomínce zasvrbělo: To jest naše koželužna.

§ Vida, kdyby byl Jesse James na místo loupení, zabíjení a jiných čertovin usadil se byl pěkně někde, chodil do kostela, zavedl si pořádný obchod, prodával padělané a zkažené zboží za drahou cenu, lil do cukru glycerinu z patnáctá volských, užíval menší váhy a při ráželstále na rentu—mohl dnes býti ještě veleváženým a hodným i poctivým člověkem mezi námi a byli by mu zvonili při pohřbu jednou všemi zvony—jen že do nebe by nebyl přece tak lehce se dostal. Stálo by jej to mnoho peněz poctivě vydělaných.

§ Venkovanky jedné tázal se farář, proč že její mazánek Honzíček nepřišel celý minulý týden do školy? Inu, odpovídala tato, velebný pane, můj Honzíček jest už třináctero roků stár právě před týdnem a tu jistě se ve škole všemu naučil, čemu se naučiti mohl a nemusí nic jiného vědětí snad? — Toto, odpovídá velebníček, vždyť já jsem chodil do škol až do svého 23. roku, matko a nepřečetl jsem se.—Snad byste mi nechtěl, velebný pane, povídati, že jste byl takový zabedněnec, že vám nešlo nic do hlavy a že jste musel tak dlouho do školy choditi? To byla její upřímná odpověď.

§ Mladý jeden francouzský spisovatel neznámého ještě jména přinesl k Dumas-ovi nový svůj plod dramatický, žádaje by přečetl to a opravil a stal se tak jeho spolupracovníkem. Dumas byl na okamžik jako zkamenělý, pak ale popadl péro a odepsal: „Jak se opovážíte, pane, zapřáhnouti spolu koně a osla do jha jednoho?"—Mladý spisovatel odpověděl ihned zase: „Jak se opovažujete, pane, nazývati mně koněm?"—To se zalíbilo Dumasovi tak pěkně, že ihned odpověděl: „Milý příteli, pošlete mi ještě jednou svou práci."

DOPISY.

Niobrara, Neb. 29. *dubna* 1882.

Red. „Ducha Času":—S velkým podivením čítávám dopisy od některých krajanů, tak různé a plné nesnášenlivosti dýchajících historek z života a činnosti jejich duchovních pastýřů, tak že se vůbec nemohu ubrániti nevěře apoštola Tomáše a přemítám na mysli: Je to možné a pravda, nepřiměsují dopisovatelé k tomu více smyšlenek? Snad nevede nás neponouká je mstyžádost nějaká? Jest to možné aby ti, již sluji církevními vůdci, svému lidu, jim pod správu co sluhům božím svěřenému, říkali, jej učili a ponoukali, a páchali skutky neplech a nečesti, jež slouží za čest toliko banditům? Možno to, aby oni kteří jsou povoláni hlásati lásku bratrskou, vespolnou snášenlivost ku všemu co lidského a náboženského sluje, byli vzory a příklady tak nečestnými? Nad takovou cestou, takovými příklady, musel by jistě zase poznovu zaplakati zakládatel křesťanství, jako tenkráte nad Jerusalémem, nad takovými musí se i zarmoutiti mohý lidumil. Ano, nad takovými musíme se i zarmoutiti mohý lidumil. My v tomto zajisté zakouti jsme zcela od podobných údajů ušetřeni. Jsou čeští osadníci ohledně toho nesvorni, rozkolní. Někteří si myslí, když mohli živu býti po dvanácte roků bez kostela a kněze, že to již také nějak dokonají. Opět jiní by sice měli rádi obého, jsou však přece pro podobný podnik slabí — a vypomocí tomu stodolárky — také nejde; poskrovnu se jich rodí. Proto ale přece nejsou úplně bez útěchy. Občas (as jednou za rok) přece je navštíví velebníček, jemu se pak vyzpovídají, ze svých hříchů, uvádí v lůno křesťanstva nové mladodobčany aby nepřišli do pekla a mají po starosti pak zase. Ono jest to snad pohodlnější spoléhati se na někoho, nežli sám na sebe. Každý zná své obtíže a starosti nejlépe. Všecko se děje pro větší čest a slávu boží.

Jos. V. Holeček.

Nábožná pastva věřících oveček.

Vyňato z kázání pátera Hessuna v St. Louis. Mo.

IX.

V městě Clandiopoli byl veřejný lotrů vůdce Antiochus Agonatus nazvaný, který loupeže své skrze dlouhý čas provozoval a od žádného práva pro svou sílu a osemetnost chycen býti nemohl. Vybrali tedy Antiochenští páni sto padesát set nejsilnějších vojáků a pro dotčené loupežníky je odeslali. I dopadli ho právě v hospodě víno štěděře pijícího. On ale jak vojsko ucítil, do stáje skočil, na klisnu, s kterou jako s člověkem rozmlouval, šacl, na klisnu, s kterou jako s člověkem rozmlouval, šacl, ty své hodil a aby v blízké řece naň čekala ji poručil. Což když ona ochotně učinila, lotr vytáhna meč svůj, celé vojsko jim přestrašil, řka: Rychle odstupte, abych vás všechny s tím mečem nepobil. Leklí se všichni tak že žádný ruku na něho ačkoliv jich mnoha set bylo vztáhnouti nemohl; on ale na koně se posadil a co nejrychleji ujížděl, tak že to vojsko s otevřenými ústy za ním hledělo. V tom utíkání počal sám s sebou takto rozmlouvati: „Zase jsem lidskému soudu a časným mukám ušel, ale kterak před soudem božím obstojím, jemuž ujíti nemohu, chtěj nechtěj, věčným mukám podroben budu. I upamatoval se, že nedaleko odtud na sloupě asi 25 sáhů vysokém stojí muž boží, jmenem Simeon Stylites, o němž řeč byla, že by žádný bez potěšení odněho neodcházel. P. spíšil tehdy s velikou důvěrností k němu, jeho sloupu se chytil a k muži božímu volal: Spas hynoucí duši mou služebníče božíl Co žádáš? tázal se ho sv. Simeon. Odpověděl Antiochus, já jsem onen známý vůdce loupežníků, který jsem k tobě útočiště své vzal abych spasení došel. Muž boží dolož!l: chceš-li v sobě vzbuditi pravou litost nad svými hříchy? Jak pak lotr odpověděl, že proto přichází, aby hříchy své oplakával, dohonili ho výše jmenovaní vojáci a domlouvali svatému muži, že takového zločince u sebe přechovává, žádajíce ho, aby jim ho propustil. Sv. Simeon takto jim odpověděl. Já jsem ho sem nepovolal, ten ale který jeho skutky a úmysl zná, milosrdenství s ním učiní. Věztež, že kajících jest království nebeské, neb i se synem božím dva lotři ukřižovaní jsou, jeden nebe obdržel druhý to, co zasloužil, dosáhl. Může-li kdo z vás se protiviti tomu, který toho kajícího lotra sem poslal, ať se ho chopí. Vojáci strachu plní odešli. Kající pak Agonatus, když již sedm dní toho sloupu se držel, za odpuštění Simeona žádal, aby dejíti mohl. Tázal se ho boží muž, takyli se k předešlým nepravostem navrátiti chce? Načež lotr řekl: Nikoli. Ale Kristus mně k sobě volá; pak skrze celý dvě hodiny tak hořce sízel, že Simeona a všechen lid, který čítal několik set osob k pláči pohnul roztažen ými rameny ta slova ustavičně opakoval. Pane Ježíši Kriste, synu boží, který jsi nepřišel pro spravedlivé, ale pro hříšníky abys je k pokání povolal, přijmi ducha mého. Když pak pak pochován býti měl, zase z města Antiochie právo přišlo a jmenem celé obce lotra toho od Simeona žádalo. Muž boží konečně s touto odpovědí je odbyl: Ten který ho sem přivedl, ten Kristus který mu hříchy odpustil s množstvím nebeščanů pro něj přišel. Pamatujte si, že on celé vaše město i obyvatele do horoucího pekla uvrhnouti může; navrátili se všichni s bázní a strachem a v městě to co slyšeli vypravovali.

(K tomuto nemusíme dělati poznámku žádnou. V tom už každý sám pozná, jaké jest to kněžské cancání a jaké jsou ty všechny zázraky kněžími vypravované, které nechají loupežníka a vraha i s kobylou mluviti a kobylu ho poslouchati. Celá věc jest výmysl holý a slátanina, která nemá do sebe tak dalece nic mravného, jen že zaslepenému lidu, jenž rád čte o „laubířích", ukazuje jednoho svatého, který se stal svatým z loupežníka a to jest vábné, dle náhledů svaté církve krásné a pohnutlivé. Právě tak, jako když církev nechává lotry šibeniční provázeti kněžími svými k popravě a namlouvá jim, že se z nich stanou nebešťané, andělé s křídly, jakmile duše jejich provazem šibeničním z těla bude vyškrcena.)

Pověra.

V jedné obci u Klatov při silnici k Plzni ležící, přišla jednou nějaká cikánka do jednoho stavení a tázala se hospodyně, zdali ví, proč jí krávy tak málo mléka dávají a nemá-li na některou sousedku důmínku, že by jí škodila Hospodyně se dlouho nerozmýšlela a pravila, že toho všeho hořejší sousedka jest příčinou. — Tu se cikánka chvilku rozmýšlela a když vše náležitě a dobře uvážila, pravila jí: „Oblečte se do šatů vašeho muže a o půlnoci musíte u domovních dveřích v máselnici tak dlouho mléko tlouci, až někdo dveře otevře a tu poznáte vaši sousedku z hořejšího stavení, jak se tiše bude chtíti do vašeho chléva vkrásti, by vaším kravám uškodila. Jakmile ji spatříte, nemluvte ani mrskejte ji tak dlouho, dokud vám nepřislíbí, že vám více škodit nebude." Když selka přislíbila, že se ve všem dle dané rady říditi bude, podarovala ji hojně a cikánka spěchala do hořejšího stavení a tázala se zde hospodyně, zdali ví, kdo jí v hospodářství škodí. „Jak pak ne," odpověděla selka. „vím zcela jistě, že mi to dělá kmotra z dolejšího stavení!" Když sobě cikánka celý stáj prohlédla, pravila: „Vím vám výbornou radu. Když vše tak uděláte, jak vám poradím, zbavíte se škůdce a vše se vám v hospodářství dařiti bude, jako dříve. Až bude hodin o půlnoci, oblečte se do šatů vašeho muže, vemte velkou a hodně sukovatou hůl, jděte do dolejšího stavení a poslouchejte u dveří, jak dolejší kmotra vaše jako čarodějnice obleče na v máselnici mléko tluče a tím vám tak škodí, že vám vaše krávy takřka pranic nedojí, jelikož všechno mléko vaše do belíku Ijejího vchází; tu neměškejte, vemte hůl a bijte ji tak dlouho pokud se bude hýbati." Když cikánka byla opět hojně obdarovaná, odešla do druhé vesnicí opět hloupé lidi vyhledati. —Kmotry nemeškaly a vykonaly vše tak, jak jim cikánka poradila; zvlášť selka z hořejšího statku ozbrojena silnou holí přišla ku dveřím dolejšího statku, poslouchala chvíli, zda li to skutečně pravda, co jí cikánka poradila. Ku svému největšímu překvapení slyší, že skutečně kmotra v máselnici pracuje, i nemeškala, otevřela tiše dveře, které za tou příčinou jen přivřeny byly a počala ihned do kmotry holí tlouci, jako by to bylo v stodole obilí; tato však nemeškala, nechala máselnici stát a týmž spůsobem ji oplácela Jelikž tyto obapolné přátelské domluvy čím dále tím vě ší hlomoz spůsobovaly, probudili se jak hospodáři, tak i o statní čeládka a sbíhali se ode všech stran ku stavení, ve kterém takový křik panoval. Teprvé když sousedé světlo přinesli a dosud nikdež nespatřené viděli, nemohli pochopit co obnm a kmotrám do hlavy vlezlo aneb zdali něco jiného za tím nevězí. By se pravdy dozvěděli svolali představenstvo—bylo po 1 hodině v noci — schůzi představenstva, k níž starosta dal taktéž obě kmotry jak ještě byly v šatech mužských, předvolati. Když tyto vše vysvětlily, jak jim cikánka byla poradila, propukla celá rada v hlučný smích. Od toho času nesmí žádná cikánka do té obce ani vkročiti a selky také více na čáry nevěří. (Šumavan.

„DUCH ČASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

DUCH ČASU

NEDĚLNÍ LIST SVORNOSTI.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 14. KVĚTNA, 1882. ČÍSLO 38.

RALPH WALDO EMERSON.

Ralph Waldo Emerson náleží mezi nejctihodnější spisovatele naší země v tomto století. Zvláště pak náměsvobodomyslným mužem byti vzácným, že po celý život svůj byl nejen sám pro sebe svobodomyslným, ale i jevil to na sobě, neobávaje se, že by to mělo proň nepříjemné následky ve společnosti a v jeho spisech nalezáme přehojné stopy svobodomyslnosti té. Ba jej můžeme považovati za zakladatele a hlavního podporovatele myšlénky o založení Jednoty svobodomyslných v Americe, jejíž byl stále čestným členem, podporovatelem a čestným místopředsedou na prvním místě vždy jmenován.

Narodil se 25. května 1803 z rodiny kněžské, kde po osm pokolení po sobě byl stále v rodině se strany matčiny i otcovy někdo vynikajícím duchovním. I on byl ustanoven na kněžství a když vystudoval Harvardskou kolej 1821 a několik roků byl učitelem byl 1829 posvěcen, neb ordinován v církvi unitariánské v Bostonu. Církev tato sama jest svobodomyslnou už značně a pokročilou ale mladý tento myslitel pokročil ještě více, jsa důkladně vzdělán a za tři roky oznámil církvi, že nemůže zůstati úřadníkem její, poněvadž jeho náhledy jsou značně už rozdílné od její a on nemůže zpět, aby ukládal lidu věřiti to, co sám nevěří. Odcestoval do Evropy a za rok se navrátiv počal držeti velmi krásné a důmyslné přednášky životopisné, pak filosofické, vzdělavatelské, dějinné a p. Usadil se v Concord, Mass., kde také zemřel.

Roku 1835 vydal první svůj spis „Příroda", kterým se zavděčil velice a od té doby vydával pilně, tak že jeho řada spisů jest nejkrásnější ozdobou písemnictví amerického. Ať psal veršem neb prosou, byl vždycky básníkem a filosofem. Whittier napsal o něm: „Snad žádný žijící básník mluvící řečí anglickou, nepsal verše zřejměji nesmrtelnost na čele nesoucí, nežli on. V jeho prosaických spisech každý musí uznati jeho odvážný průhled, jeho moudrost, jeho jemný vtip nekonečnou snášenlivost a lásku k přírodě— nenápodobitelné spojení praktické moudrosti, hluboké přemýšlivosti a mystického názoru.

Emerson byl dvakráte ženat a jeho druhá žena přežila jej a třemi dítkami jedním synem a dvouma dcerama. Jeho starší dcera, která zůstala svobednou, byla stařičkému otci nejoddanější

podporou když už ztrácela se mu paměť. Udržoval se při síle a zdraví svou střídmostí, ale za poslední rok cítil slabost věku značněji než kdy dříve, tak že málo kdy vyšel do společnosti. Po hřeb jeho přítele, básníka Longfellowa, jej ale vyvolal do Cambridge. To bylo poslední jeho objevení se u veřejnosti. Zemřel klidně v náruči milých svých 28 dubna, 1882, úplně jsa do poslední hodiny si vědom a důsledem, co svobodomyslník bez kněží, bez náboženství jejich, o bez boha! Sláva a čest jeho památce!

GIORDANO BRUNO.

Pro „Ducha Času“ překládá F. B. Z.

Brunova smrť. 1600.

III.

Bruno, oslovil teď zpovědník svého svěřence a svou obět, blížíme se silnými kroky k cíli. Hleďte tamto vyčnívající sloupy pompejanského divadla a tamto onen vysoký kůl. Pro lásku Ježíše Krista a jeho svaté církve napomínám vás, abyste svou nebohou duši zachránil před plameny pekelnými. Obraťte se, dokud ještě čas. Považte, jak bolestné vás plameny budou žráti. Obrátíte-li se, budete jen ušklcen a jste za okamžik mrtev.

Bruno se usmál a odpovídal: Jen přes vaše mrtvoly bylo mi možno přivésti lid k poznání pravdy. Neměl-lo se tak státi ještě. Přes mou mrtvolu kráčejíce vracílo se tak státi ještě. Přes mou mrtvolu kráčejíce vracílo se do statků svých zase zpět. Buďte s tím spokojeni a mlčte už.

O ty zatvrzelá kacířská duše, sápal se na něho zpovědník zuřivě koule očima kolem sebe. Ten nejtrhatější a nejsilnější ďábel bude tebe trápiti v pekle dnem i noc!

Právě kráčeli teď mimo několik mladých Římanek s černými a jiskrnými zraky. Hleď, Lukrecie, pravila jedna se smíchem, hleď na mého miláčka, jak nábožně toho kacíře obrací na pravou víru. Jak se ohání tím krucifiksem a jak výmluvně jeho ústa melou. Ten to zná! To jest můj mužík a všechno dovede, když jest na to čas. Umí lháti, s pobožnou tváří zpověď slyšeti, pěkně latinu u oltáře pěti, oči krásně k nebi obracetí a ke mně také, když jest v mém pokojíčku. Bůh mu žehnej! Minulé noci byl můj—pošeptala přítelkyni ještě do ucha.

Abys věděla, sestřičko milá, že by se mi líbil v náruči lépe ten kacíř, nežli ten tvůj páter. Jeho duše jest zatracena a bůh ji bude věčně v pekle páliti, ale ten hezký jeho obličej, ta ušlechtilá postava—tu bych si ve své komůrce spíše přála, kdykoli jen by si srdce zažádalo. Ach, Giordano, plameny sežerou to tvé krásné tělo, které bych chtěla ještě nekolikráte zulíbati.

Mlč, ať tě nikdo neslyší! Když mluvím o svém miláčku, vím že má moc, peníze a lichotivá slova! Když se pak právě tvář kněze k ní obrátila, pokynula mu drze na pozdravení! Kněz ale byl příliš zabrán do svého obracení kacířské duše, nežli aby byl měl času podivati se ještě jednou na milenku tajnou.

Stáli už na popravišti. Převor dominikánský vstoupil na vysoké lešení a četl hlasitě mši. Po tolika letech slyšel ji Bruno zase jednou. Pak převor držel horlivé kázání proti bludařům a završeném, při čemž ukazoval prstem na svázaného Brana. Blahoslavil sv. inkvisici, která svět od takových nevěřících potvor zbavuje, aby jej nenakazili. Pak udělil těm, kteří odvolali a činili pokání, odpuštění jmenem svaté matky církve a odkázal je do životního vězení. Otec Rachelčin měl býti uškrcen. Když ale přivedli jej k popravišti, sklekl k zemi a když pacholci kněžští chtěli jej zvedati, byl mrtev. Strach před smrtí ukrutnou jej usmrtil. Nicméně nemohl mu trest vyřčený býti odpuštěn a byl ještě po smrti své uškrcen, aby lid měl své podivání a pámbů svou radost slíbenou.

Bruno pak byl přivázán vysoko ku sloupu a kolem něho bylo nastaveno od uhlířů dříví. Uhlíři pak přiložili pochodně k dřevům a plameny počaly za ranního větru olizovati polena dále a dále, kdežto lid shromážděný jásal radostí nábožnou. Tu jeho zpovědník ještě jednou k němu vystoupil na hranici a držel mu svůj stříbrný krucifiks před očima, volaje hřmějícím hlasem: „Pokloň se ukřižovanému, bídný hříšníče! Naposledy tě k tomu napomínám! Učiníš-li tak, odváženě tě od sloupu tohoto a budeš tamto jen uškrcen s ostatními pokání činícími.

Plameny už vzplály do výše a zachytily šat Brunův. On pak vrhl na kněžoura opovržlivý pohled a zavrtěl hlavou na důkaz, že nehodlá jeho rady uposlechnouti. Tu kněz ten udeřil jej kovovým krucifiksem přes obličej tak silně, že hned na několika místech krev mučennika vystřikla a v plamenech syčela pekouc se. Na okamžik děsně se zamračila tvář Brunova, ale za chvíli zase byla klidnou a tu mrak kouře ji zahalil.

Kněžská pobožnost se skončila! hranice i s obětí svou dohořela a lid se rozcházel po domovech svých zase. Kolem popele žida Abrahama stáli židé naříkajíce, kdežto kolem popele Brunova neshromáždil se mimo jeho nepřátel nikdo. Jasná obloha italská zářila nad hranicí tou tak jásně, jako by byl pies nějaký slaven a všechna příroda byla krásna, jako jindy, jakoby nevěděla ani toho nejmenšího o tom zločinu, který právě byli kněží zde spáchali.

Nepocitila to ta příroda, že stala se chudší o jednoho velikého syna svého, ctitele a velebitele, kterýž ji znal a její krásu a zákony hlásal světu nevěřícímu. Jen z povzdálečí stál o chrámový sloup podepřen muž asi 36 roků starý a smutně, než klidně pohlížel na to, co se zde před jeho očima dálo. Přišel byl ku dnešnímu dni z Padui, aby popatřil ještě jenou na Bruna. Bruno podstoupil muka, aby nemusel jeho jméno vyzraditi a on to věděl. Jeho oko bylo obkličeno bolestí hlubokou a ač slzy mohly jej prozraditi Římu co nebezpečného nepřítele jeho, nemohl je přece zdržeti v očích a nenechati jim volný průchod. Byl ustanoven k velikým věcem; měl poraziti zírkev pomocí vědy. Byl to učenník Giordana Bruna, velmi nadaný, Galileo Galilei.

Zakončení.

Pozdržme se také chvíli ještě u doutnající hromady uhlí a popele z těla velikého Giordana Bruna. Co tu tak smutně nad hromadou uhlí stojíme, zaléta už jeho duch nesmrtelný na cestu, kterou nese se do dnes ku předu. Nepřechází do mlžin a mraků nad zemí, které dětinská víra nazvala nebem, nikoli, on žije bez konce v hlavách myslících lidí a každý člověk, který stejných pravd byl nalezl v duchu svém, má podíl na jeho práci, jeho zásluze a jeho boji i utrpení.

Když my dnes vzpomínajíce na Giordana Bruna posilníme se v svobodném pojímání přírodních sil, čisté lidskosti i mravnosti a umíníme si, že jako on budeme věrně a neodvratně kráčeti dle svého nejlepšího přesvědčení ku předu, aniž bychom poddávali se nedůstojně uznané nepravdě, bludu, klamu, přeludům a lžím a posilnění jeho příkladem vytrváváme na dráze té svého života, tu jest jeho nesmrtelný duch s námi, pracuje v nás a jeví se v těchže následcích, v jakých se jevil u něho, pokud on na živu byl.

To jest to nebe naše, naše nesmrtelnost, že ty nejvznešenější stránky a síly i vymoženosti ducha našeho

zůstávají po nás mezi člověčenstvem, pracují a sílí, utužují a posilňují jednoho i každého, kdo jest účasten jich. Tak kráčí člověčenstvo svému zdokonalení vstříc jsouc povzňášeno duchem nesmrtelným, jenž v něm v celku žije do nekonečna.

Pro dvě hrdličky.

Mravokárná komédie. Napsal Oldř. Kostelecký.

—Pokračování.—

„Ale dovol, Michale: mužské plémě je vždycky prudší a prchlivější, nežli ženské.“

„Ohoho! Prosím! Prosím! Přirozenou povahou žen jest prchlivost a prudkost.“

„Tak se podívej, muži, jakým jsi! Právě nyní sám sebe káráš ze lži. Povíš to tak nakvašeně, jakoby šlo buh ví o co.“

„Jedině nejsem nakvašen a za druhé nelhu.“

„Jdi! To zas praviš takovým tonem, jakobys byl uražen.“

„Myslím, že mi nemůže býti lhostejno řekneš-li mi v oči, že lhu.“

„Tedy mluvíš jinak, nežli jednáš.“

„Jednám vždy tak, jak mluvím, a mluvím vždy tak, jak jednám. O vás ženách to ovšem s dobrým svědomím nelze říci.“

„O prosím!“

„Nu co? Víš co pravil Virgilius? „Varium et mutabile est femina.“

„Co pak to je?“

„Žena jest učiněnou vrtkavostí a těkavostí.“

„Inu ovšem: ten Virgilius, anebo jak se jmenoval byl mužem.“

„A mluvil a jednal jako muž.“

„Ale psal jako baba“, durdila se doktorova paní.

„Jdižiž! Vida, jakým jsi ty kritikem!“ směje se pan doktor.

„Pravím pouze, co by řekla každá žena.“

„Nikoli však, co by řekl každý muž.“

„Každý spravedlivý muž bude se mnou souhlasiti.“

„Chceš tím říci, že jsem nespravedlivým?“

„Zajisté, že jsem k mužům spravedlivějši, nežli ty k ženám.“

„Pravda není nespravedlností,“ odsekl pan doktor.

„Ale ta tvá nespravedlnost také není pravdou,“ odsekla paní doktorova.

Pan doktor vstal.

„Věru,“ pravil, „nežli přiti se se ženou raději trpěti.“

„Ale dovol, muži: kdo pak trpí? Ty?

„Snad že ty?“

„Ovšem, že trpím já. Pro dva hloupé sameček—“

„Samičky to jsou!“ zvolal pan doktor zlostně.

„Samečkové, muži.“

„Samičky povídám!“

„Zeptej se, koho chceš a každý ti řekne—“

„— že musíš míti vždycky na vrchu!“ doložil pan doktor přecházeje prudce po jídelně.

„Hádala jsem se s tebou již někdy?“ brání se paní doktorova.

„Dosti na tom, že se hádáš nyní!“

„Hájím pouze pravdu!“

„Kdybys hájila pravdu tisickrát po sobě, jsou ty hrdličky samičkami a dost! Přece mne nebudeš učiti znáti samičky!“

„A ty mne samečky!“

„Ženo, tys věru hrozna ve své rozpustilosti!“

„A ty směšným ve své domýšlivosti!“

Pan doktor zastaviv se před svou choti, pravil:

„Dnes teprvé poznávám tě ve pravém světle. Bohužel, že pozdě.“

„Myslím, že nemáš ani nejmenší příčiny činiti mi takovou výčitku.“

„Mám právo činiti výčitky tomu, kdo je příčinou mých útrap! Bůh miž vi, jak dlouho mne budeš ještě soužit!“

Doktorova paní prudce vstala.

„Muži!“ zvolala velitelsky. „Toho výroku nyní odvolás!“

„Totě k smíchu!“ usmál se pan doktor urážlivě.

„Nuže dobrá! K tomu kroku natiš mne ty. Zítra odtud odjedu, abych tě přestala „soužit“.

„Jak je libo!“ odvětil nedbale pan doktor.

„Skoro pětadvacet roků jsme spolu“, praví paní doktorová již plačky, „a za všecku tu dobu nebylo mezi námi ni nejmenší mrzutosti—“

„Však to také v tobě pětadvacet roků vězelo!“ odpovídá pan doktor.

„Zrovna jako v tobě. Pro dva samečky—“

„Pro dvě samičky!“ vykřikl pan doktor.

„Já pravím, že to jsou sameckové!“

„Ale teď toho již mám, ženo, dost!“

„A já též!“

Po těch slovech paní doktorová prudce odešla....

Po svačině zůstali oba manželé opět sami a sice v besídce. Doktorová paní pletla punčochu a pan doktor seděl nedbale ve křesle, maje nohy natažmy do půl besídky. Při tom odfukuje prudce mohutné kotouče dýmu ze dlouhého čibuku, hleděl zamračeným pohledem před se.

Posléze přerušila ten trapný klid paní doktorová, řkoue: „Odjedu zítra ráno.“

Pan doktor sebou ani nehnul.

Za malou chvilenku praví opět doktorová paní:

„Pojedu k sestře do Kolína.“

Pan doktor opět ani muk. Jen vypouštěl prudké kotouče dýmu.

„Prosím však“, pokračovala paní doktorova, „abys našim ditkám ani slečně a panu profesorovi nevyrazoval příčiny mého odjezdu.“

Tu teprvé pan doktor, avšak ani sebou nepohnuv, odvětil:

„Prosím tě ženo, nech už těch komedií. Už toho mám plnou hlavu!“

„Kdybys byl netvrdil, že obě hrdličky jsou samičkami—“

„Ale pro boha tě, ženo, prosím: dej si již jednou říci: Jsou to samičky! Já přece za to nemohu.“

„Já také za to nemohu, že to jsou sameckové.“

Pan doktor otočil se prudce ku své paní:

„Ženo! Pro boha tě prosím, jeď už raději do toho Kolína! Sice přijdu ještě o rozum!“

„Ty mne vyháníš?....Dobře, tedy jdu!“

A paní doktorova odešla...

Za večera dověděli se všickni, že paní doktorová navštívení na nějaký čas „Kolínskou tetičku.“ Ovšem, že nikdo netušil příčiny té návštěvy. Doktorová paní tvářila se při tě zvěsti tak rozmarně, jakoby obě hrdličky byly opravdu samičkami a nikoliv samečky.

Druhého dne ráno odjela paní doktorová opravdu. Pan doktor byl tak zarputilým, že svou chot nevyprovodil ani se schodů. Vymluvil se, že jest churav.

Pan doktor změnil se na dobro. Lahodný úsměv, který tak často hrával okolo jeho rtů, zmizel; pohled jindy tak vážný a přece tak rozmarný proměnil se v pohled děsící svou přísností a bezohledností; a výraz tváře, jindy tak sympatický, ustoupil výrazu škaredivému, odpuzujícímu. Pouze při obědě ve společnosti svých dítek a jejich vychovatelů snažil se, aby nedal znáti, co děje se v jeho rozbouřené duši....

Téhož dne, kdy doktorová paní odjela, vyšel si pan doktor před obědem do zahrady, aby se poněkud zotavil. Právě zahýbá okolo besídky k rybníku, když tu zaslechne

z besídky nějaký prudký hovor. Stanuv poznává po hlasech svého syna Michala a pana Svatopluka Vrátila, vychovavatele malého Břetislávka.

Pan doktor naslouchá s utajeným dechem.

—Pokračování.—

Jak jsem se stal z nábožného svobodomyslným.

Ze života svého vypravuje P. C. Bise.*)

(Pokračování.)

Když jsem se viděl tedy s modlitbami těmi nejeroucnějšími sklamán, nebylo jinak možno, než že jsem ztrácel v modlení všechnu důvěru a já započal ustávati v tom, tak že netřílo mi to ponenáhlu nijak na svědomí, když jsem ráno neb večer své od mládí naučené modlitby neodříkal. V létě často nechav prá ce večerem vyšel jsem si do zahrady a usadiv se v trávě vonné, viděl jsem, jak ti svobodní ptáčkové vesele po větvích poskakují a mezi sebou švitoří, nocleh si hledajíce pohodlný. Tu jsem myslíval nejednou, jak že to může býti, aby tací malí tvorové, kteří nikdy se nemodlí, byli na světě tak veselí a šťastní, kdežto my lidé musíme se stále plahočiti, mořiti, modliti k zpovědi choditi, a při tom všem se musíme báti toho hroucího pekla a čerta v něm? Když pak se na obloze ukázaly hvězdy jasné a já chtěl přemýšleti o tom, kdo to vše řídí tak pěkně a spravuje, zůstával mi mozek státi, neb neměl jsem žádu ho poučení a nemuěl jsem si to vyložiti O přírodě a její zákonech jsem nikdy ničehož neslyšel a nevěděl jsem ani tedy, co to slovo příroda jest a co v sobě obsahuje. Když jsem někdy mnoha se spokojiti, zmínil se před matkou o svých myšlenkách a o svých pochybnostech, napomínala mne, abych se neopovážil zkoumati ta jemství boží, neb to že jest velký hřích a že se všechno děje na světě mocí boží Já ale na to nedal, co mi matka povídala, neb můj rozum se budil a nenechal se v otázkách i přemýšlení zadrželi nijakou mocí I přemýšlíval jsem dále To mi ale málo pomohlo, když nebylo v celém mém okolí člověka, který by by mohl se mnou o těch věcech jinak promluviti a mi nějakého poučení podati. Ani jsem nevěděl a byl jsem snyšlení beznáboženského proti celé naší rodině a bylo mi samému divno, když mne matka stále na to upozorňovala, že nejsem tak pobožným a nedržím se svaté víry a pána boha, jako můj bratr. Ona stále říkala, že se musí za mne modliti, aby mne bůh osvítil a dal mi poznati svatou pravdu, ale já nikdy žádné takové osvícení nepoznával, ale tolik vím, že mi bylo všechno sloužení kněžím a kostelu obtížné, nepříjemné a nerozumné, pročež jsem se toho varoval, kde jen bylo možné.

Byl jsem už hnedle 20 roků stár a měl jsem svou milenku, Kačenku, která sloužila u mého poručníka, když sousedky k nám přicházející, na mne žalovaly, že prý nechodím k zpovědi, jako ostatní hoši. Domlouvaly mé matce, proč to trpí, a ona si umínila, že se o tom přesvědčí. Posýlala mne sice každý rok s ostatními mladými k zpovědi, ale já nikdy nešel a nějakým způsobem jsem si zaopatřil zpovědní lístek od jiných a ukázal jsem jej matce, jako bych byl u zpovědi býval. Sousedky řekly, že jest to podvod a že matku přelhávám. Nastaly velikonoce a já musel s ostatními táhnouti ku zpovědi. Nežli se tak stalo, zašel jsem si večer před dnem zpovědním k mé milované Kačence, kde jsme spolu rozmlouvali a bavili se tak, jak jsme v poctivosti dovedli. Mezi jiným tázala se mně ona, proč že jsem dnes přišel, že mne nečekala, věduc, že zítra půjdu ku zpovědi, a tu před zpovědí prý se nemá dělati nic, co jest hřích — a hubičky hochům dávati prý jest hřích, jak velební páni povídají. Já se divil, jak že ona ví o mé zítřejší zpovědi, a tu mi prozradila, že moje matka byla u jejich hospodáře dnes, aby byl tak hodný a dával na mne pozor, zdali skutečně k zpovědi půjdu, neb ne, což on také slíbil učiniti. Poznal jsem z toho, že jsem hlídán a že se k té zpovědi zase jednou odvážiti musím.

Ráno jsem kráčel s těžkým srdcem a nespokojen do kostela, neb to bylo z mušenosti a nikoli z lásky, že jsem šel k zpovědi, a cestou jsem záviděl všem ptáčatům na polích, že oni jsou tak šťastní i bez zpovědi. Přišel jsem do chrámu a zaměřím přímo do sakristie. Tu spatřil jsem státi pana poručníka v koutě a viděl jsem, jak mne svým bedlivým okem stíhá. Jakobych nepozoroval, že jsem hlídán, ač jsem to věděl, vyňal jsem z kapsy modlitební knížku a modlím se, kleče už blízko u zpovědnice, ale při tom jsem chvilkami mrštil okem stranou, zdali hlídač můj jest ještě na svém místě. Vida jej nepohnutého státi, věděl jsem, že už neujdu zpovědi a připravoval jsem se tedy k tomu, jako k nějakému mučení. Když už jen dva hoši přede mnou u zpovědnice klečeli a můj hlídač asi myslil, že už neuklouznu, rozmyslil se a vzdálil se tiše ze sakristie. Jak jsem jej viděl vytáhnouti paty, vstal jsem také tiše a za chvíli jsem vyšel ze sakristie, jako bych byl po zpovědi. Počkal jsem na přijímání a šel jsem pak s ostatními domů

Teď mi scházel ale ještě zpovědní lístek. K tomu jsem si pak pomohl nepoctivě, neb nechal jsem si od chlapců jejich listiny ukazovati a jeden z nich jsem si zastrčil do své knížky, aby toho nepozorovali a byl jsem vítězstvím svým jist.

Když jsem vešel do domu, byla první otázka mé matky, zdali jsem dobře sv. zpověď odbyl. Já odpověděl, že ano, a ukázal jsem také svůj lístek. Matka mne pochválila a napomenula, abych jen zůstal tak hodný a pobožný, aby ze mne měla ona a pánbů radost. Tak jsem matičku svou oklamal zase a ona nevěděla ničehož.

Večer jsem se setkal s mou Kačenkou a té jsem se pod slibem tajnosti vyzpovídal dobrovolně, že jsem u zpovědi nebyl a že jsem se tedy nezpovídal z toho, že ji mám rád a že od ní dostávam hubičky.

Teď se rozumí, že jsem byl poříde tím starým pochybovačem ve víře a že jsem byl už přes 20 roků stár, neuěl jsem se co obávati přísnosti mé matky Přemýšlel jsem o samotě vždy o tom a to byl můj jediný hřích. Mám za to, že by každý i ten nejvěrnější katolík, kdyby přemýšlel o pravdě, o přírodě a porovnával události v životě, musel k takovému také konci dojíti, jako já.

Za nedlouho na to jsem se přistěhoval z matkou do Pardubic, což se mi stalo velmi prospěšným, neb kdo sedí jen v jednom místě doma a nikdy nevidí jiné lidi, nepozná jiné mravy, bývá velmi obmezený na duchu. Nový ten život v městě z počátku přicházel mi trochu nezvyklý, poněvadž jsem o něm neměl ani tušení. Byli tam také evanděličtí, slýchával jsem častěji nějaké svobodnější slovo o náboženství bez strachu od lidí proná šetí a viděl jsem, že žádného ruka boží nerasila, kdo nevěřil, do kostela nechodil, aneb snad i rouhavé slovo nějaké pronesl. O tom všem jsem přemýšlel. Pak jsem měl dva sousedy protestanty, a navštívil jsem je častěji v prázdné chvíli a od nich jsem tak lecos slyšel, co jsem jindy vědětí nemohl. Jeden soused ten měl slušné vzdělání a měl z toho radost, že rád jeho řeči poslouchám. Důvěřoval mi a sdělil mi často mnoho, co by jinému nebyl pověděl, a někdy mi i předčítal ze svých knih. I řt tom sle byl dosti opatrný, neb měl ve mně přítele, ale to poznal, že co se jednou do mozku zaseje, nikdy více se to z ně ho nevyškrábe. Jednou mi také ukázal svou knihovnu, která se nalezala v nejzadnějším pokojíku a zde měl mnoho kněh a mnoho obrazů reformatorů. To bylo poprvé, co jsem viděl tváře těch velikých buditelů lidského rozumu a lidský svobody ducha Tak jsem dostal nové látky k přemýšlení. Po celých šest roků jsem k sousedu tomu chodil a byli jsme nejupřímnějšími přáteli spolu.

Roku 1856 jsem se oženil, čehož podrobnosti pro zajímavost jejich také musím sděliti. Musel jsem z nevěstou, která byla z jiného místa, napřed, toť se rozumí, ku knězi na cvičení Přišli jsme tedy časně z rána a nevěsta přinesla plný košík dárků z hospodářství, aby prý se velebný pánček tak přísně nevyptával. Že bylo časně s velebný pán nebyl ještě vstal, zavedli nás do čeledníku a tam jsme čekali. Já seděl právě naproti nějakým dveřím skleněným a záclonou potaženým, které bezpochyby vedly do pokoje farářova. Jako námatkou podíval jsem se na ně, a pozoroval jsem skrze otvor, jejž záclona nestažená dobře nechávala, že jest vidětí právě na postel a že z té postele vstává nějaká ženská. Bylo mi to nápadné, a co tak se dívám, leze z téže postele za malinkou chvíli zase mužský. Byl to velebný pan farář. Mne to zaleklo velice, neb jsem neočekával, že by mé pochybnosti v cnost kněžskou, které jsem byl už v duchu svém choval, měly se takto opodstatniti. Očím svým jsem měl teď věřiti, když jsem pořád pravdu toho věřiti nechtěl, neb jsem jako všichni katolíci, věřil pevně, že posvěcené osoby, jako kněží, nemají nic tělesného a hříšného na sobě a že nikdy nic podobného u nich není co u jiných spořádaných lidí.

Když konečně vešel farář do čeledníku a jinými dveřmi zavřel se a bezpochyby soudil, že jsem jej i s jeho kuchařkou s postele vstávati byl viděl. Cvičení bylo krátké. Byl stále na rozpacích Odbyli jsme to brzo.

Nejobtížnější mi bylo, že jsem musel také jíti k zpovědi, chtěl-li jsem oddán býti. To mi nešlo dobře po chuti. ale jaká pomoc, když jsem se tomu nemohl vyhnouti.

Odpodlal jsem se k tomu tedy a odříkal jsem ve zpovědnici jen všecbnou zpověď, řka: to že jest vše, co vím. Kněz vyptával se mně ještě, zdali neobcuju s nevěrci a helvety, a podob ně. Vyšel jsem z toho krátce, uložil mi pokání a bylo odbyto. Dostul jsem vysvědčení a mohl jsem se ženiti.

Ještě jednu potýčku s kněžem jsem měl, když jsem šel platiti za oddávky. Žádal na mně 8 zlatých. Já ale mu vyložil, že jsem chud, že dám 4 zlaté a nic více, kteréž jsem položil na stůl. On z počátku nechtěl ani slyšeti, když jsem ale mu pravil, že se tedy půjdu zeptati, co na kněze sluší, a když si také bezpochyby vzpomenul na tu záclonu u skleněných dveří do jeho ložnice, shrábl peníze a bylo po starosti.

„Pro naše hloupé ovečky jest to dobré dosti," pravil páter Šimonik v Heidelbergu, Minn.

Co byl ale svatý Jan Nepomucký?

V.

Tak jako někdy při zavádčnění křesťanství mezi pohany jejich bohyně Juno čili královna nebes v pannu Marii se proměnila, jako přešel německý Wodan v archanděla Gabriela, slovanský Svantovit v svatého Víta, musel i nyni, když bylo katolictví nad husitským „kacířstvím" zvítězilo, původce tohoto, Jan Hus, sám překřtěn a v katolického svatého proměněn býti.

A tento svatý Jan Nepomucký, jak se o něm vypravuje v legendě a jakž jej víra obecného lidu zná, není také v skutku nic jiného, než sloučení opravdu bývšího od krále Václava utopeného generálního vikaře Jana z Nepomuku s mistrem Janem z Husince, od Václavova bratra Zikmunda upáleného.

Podoba, v jaké se svatý Jan ve všech katolických zemích představuje, jest dostatečně známa: jest vždy přioděn kanovnickým rouchem pražské kapitoly s kožíškem, maje v ruce kruciflks a pět hvězdiček okolo hlavy. Jestatnější tahy jsou vzaty od Jana Husa.

Hus naproti tomu představoval se obyčejně v dlouhém kněžském taláru, drže v ruce otevřenou knihu jakožto odznak vykladatele písma a učitele slova božího. Nebylo žádné příčiny na mosty jej stavěti.

Byli bychom však na omylu, očekávajíce že tyto rozdíly všude s úplnou přísnosti provedeny nalezneme. Jsou některeré podobizny Jana Nepomuckého o nichž není ani nejmenší pochybnosti, že se k Husovi nikdy nevztahovaly a které vzdor tomu Jana Nepomuckého s knihou v ruce představují, jako na př. obraz sv. Jana v jeho tak zvaném rodinném domě v Nepomuku, pak onen na pražské staroměstské radnici ve Václavské kapli hlavního chrámu pražského, anebo rytina v knize od arcibiskupa Matěje Ferdinanda vydané, vesměs ze 17. století. A jak že přišel náš svatý k těmto odznakům?- Z jeho legendy nenalezáme ničeho, co by nám o tom nějakého vysvětlení dáti mohlo. Zkrátka ale řečeno: celé vysvětlení záležíjednoduše v tom, že byl způsob poety a vyobrazení Jana z Husince na Jana z Nepomuku od jezovitů přenešen. Tito zchytrali podvodníci věděli dobře, že taková věc jen znenáhla provésti se může, neboť náhlá a úplná proměna posavádní podoby Jana Husa a Jana Nepomuckého byla by lid pro tohoto nového svatého tak rychle a snadně nezískala: tento se musel nejprvé v známé a vzácné podobě Jana Husa a Jana Nepomuckého zvykati. Teprv v poslední třetině 17. století, as okolo roku 1681, když byl lid Jesovitskými zázraky a jiným šibalstvím až k zhovadilosti přiveden, jakž jsme se z některých jejich knih, právě toho času vydaných (Krokuvských, Paměti Kutnohorské, Zázraky Jičínské) přesvědčili, zmizela veskrz kniha z ruky nového svatého a na její místo přišel krucifiks.

Mimo tyto dvojaté podoby jsou však i takové jež původně Jana Husa představovaly: sem patří zejmena všecky před rokem 1621 postavené a posud zachované.

Historickým Janem Nepomuckým není tedy nikdo jiný než Jan Hus, veliký reformátor český. Přidáme-li k tomu cnčch několik zevnějších tahů, jež byly od utopeného generálního vikaře vypůjčeny, máme pak veškerou látku k utvoření báječného Jana Nepomuckého pohromadě. Tak poznali jsme celou tu pohádku o JanuNepomuckém a posoudíme, že církvi svaté, která toto všechno dobře ví a přece toho svatého a jeho domnělé kosti svým věřícím k úctě předkládá, nebeží o nic jiného, nežli o tu mamonu, o výdělek.

Když tedy páter Šimonik v Heidelbergu chce vystavovati nějaké kosti z takového svatého, znamená to právě tolik, jako kdyby tam Barnum chtěl ukazovati svého největšího slona Jumbo—jedná se tu jen o peníze toho lidu, aby se mu jich do kostela hodně nahnalo a aby platili. Ukazovati slony neb opice, neb rohatá prasata a německé myši s dvěma ocasama, aneb nějaké kosti, kterým se říká kosti sv. Jana, kteřížto svatý Jan vůbec ani nebyl nikdy svatým a nebyl tím zač jej kněží vydávají, jest aši jedno. Kněz udělá si z kostela svého komediantský dům, cirkus, tesežnický krám a zve lidi, aby přicházeli a

Dva hraničáři u nebeské brány.

V Rakousku nedávno novým zákonem byli utvoření sborové hraničářů polovojenských, poloobčanských. I stalo se tyto dny, že dva tací hraničáři v jedné obci německého Štýrska najednou zemřeli a nežli se nadáli, stáli spolu před branou nebeskou, aby tam zaklepali a místo pro své nástupce tam připravili. Byli to první hraničáři, kteří do nebe přišli a nikdy před tím ani svatý Petr, aniž starý pámbů o nich ničeho neslyšeli, protože noviny vládní tam nečtou.

Jeden z nich byl hubený a dlouhý a druhý krátký a zavalitý. Na počest pro jich slavné povolání za živa dali jim jejich příbuzní do rakve jejich stejnokroj na tělo, poněvadž prý to tak pěkně vypadá; pohřeb byl odbyt slavnostně, jak se sluší a patří na člena hraničářského sboru. Měli čáku, palaš a pušku s sebou, kdyby se jim snad ještě v hrobě zachtělo trochu se pocvičiti, aby měli všechno pohromadě a nemuseli jiným živým chodit krást. Spěchali se pámbíčkovi starému omeldovat že se už do jeho šiku dostavili, zdali má pro ně nějakou práci.

Svatý Petr byl právě pozván u starého boha Otce na svačinu vepřovou s křenem a nechal si tam všechno, co cherubim a serafim předkládali, udatně chutnati, poněvadž takové žrádélko dole u brány nebeské málokdy dostane. Jedl a pil i výskal, až se hory zelenaly. Jeho prozatímní náhradník při klíčnictví u brány nebeské nemaje dlouhou dobu koho vpouštěti, usnul a chrupal tak zdravě, že jej ani tlučení na bránu nevybureovalo.

Oba hraničáři nemohouce se vrátného dočekati, umínili si, že počkají nedaleko a že si zatím odpočinou v pěkně zelené trávě před branou málo pošlapané. Pozor! K ruce zbraň! K noze zbraň! Pokoj! velel jeden z nich a prodělali pravidelně celé cvičení před složení zbraní obyčejné, načež se do trávy uvelebili a bylo ticho zase.

Toto neobyčejné před nebeskou branou vojenské velení vybureovalo udiveného vrátného ze spánku sladkého. I vzchopil se a běžel k sv. Petru, sděluje mu, že před nebeskou branou děje se nějaký pekelný rámus po vojensku, jakoby celé nebe byló nějakým nepřátelským vojskem obléháno. Že si neví rady ani pomoci a že se ani neopovážil malé okénko otevříti, aby se mu nic zlého nestalo.

Sv. Petr pochválil jej za jeho bedlivost objevenou a rychlost, a šel s ním ku bráně své zase zpět. Zde otevřel malé šoupátko ve vratech a vyhlížel, kde asi mohou ti znepokojovatelé rajského míru se nalezati a mnoho-li jest jich. Když viděl dva stejnokrojem opatřené muže sedětí v trávě, zahulákal na ně, kdo jste a co chcete u brány nebeské?

Tito ihned vyskočili, postavili se do šiku, jako jeden muž a pozdravujíce po vojansku, oznamovali s poníženě prosím, že jsou jako vojáci a že by rádi se dostali do nebe.

Petr prohlížel si nedůvěřivě jejich stejnokroj jemu ještě neznámý a vrtě hlavou, tázal se jich, kdo že vlastně jsou a zdali jsou vojáky?

Ano, my jsme vojáky, ale ne celými vojáky, milost pane, poslušně meldujeme, rozumíte, to jest jen hraničáři, jak zákon povídá, poslušně meldujeme, koktal jeden z nich v rozpacích a ve strachu, co z toho ze všeho protahování vyjde.

Hraničáři, vrtě sv. Petr hlavou; to slovo jsem neslyšel, co jsem živ. To musíte ještě trochu počkati, až pánu svému o vás učiním sdělení a až se zeptám, co s vámi mohu udělati a zdali smíte také do nebe. Na to zavřel kukátko ve vratech zase a spěchal k starému bohu otci, který nic zlého netuše, kouřil si svou dýmku a připíjel černé kávy arabské i se zrnim, aby se mu nechtělo spáti.

Sv. Petr jej ulekal skoro se svou rychlosti, s jakou vrazil do nebeského sálu a dýmka mu vyhasla a trošku máčky se mu dostalo na jazyk, že prskal po židovsku, volaje stále: Fuf tajbl, fuj tajbl. Když pak slyšel o hraničářích, nevěděl si také rady. Jak je starý, tak ještě to slovo neslyšel. Serafe, pravil, přines mi z hlavní písárny seznam cizinců, abych se mohl podivati, zdali jest tam něco takového a zdali tato nová branže jest důstojna žiti při mém dvoře.

Seraf uposlechl na povel a už jen letěl do písárny pro knihu. Byl by se byl rád podival cestou, co to asi jest, ti hraničáři, ale kniha byla sepsána heberejsky a on do židovské školy nechodil a neznal ani álef ani bét.

Starý bůh otec přehrabával se v knize velmi bedlivě a obracel listy rychle za sebou, zdali by na některém přece nenalezl něco o hraničářích. Marně. Celá kniha neměla o nich ani zmínky. Co to za lidi přece jen může být, u všech rohatých, že ani já, ani nikdo z mých dvořanů o nich nevi. Nikdo se však se žádným vysvětlením nehlásil a bylo po radosti.

Víš co, napadla starému konečně dobrá myšlénka, víš co, vrátný, jdi a zeptej se odkud jsou; snad potom se dopídíme vysvětlení nějakého.

Svatý Petr praštil se do lysého čela, nadávaje si troubů, že mu to už nemohlo dříve napadnouti. Přece jen pámbů všechno ví a na všechno musí první přijíti, povídal si cestou. Když pak okénko ve bráně pošoupnul a tázal se, co že jsou za krajany ti dva, odpověděli tito že jsou ze Štýrska.

Petr přiběhna zpět k starému na trůnu, volal z daleka: I dyť oni jsou to Štajeráci; hloupí Štajeráci.

To je dobře, povídá pámbů. Zavolejme tedy svatého Josefa, jenž jest patronem země té; ten musí něco přece o nich věděti—k čemu by měl tu zemi jinak na starosti?

Pepku volal svatý Petr na svatého Josefa z daleka: považ jsou tu dva Štajeráci před branou nebeskou, tvoji krajané; praví, že jsou hraničáry; což nevíš ty nic, co jest to za branži, ti hraničáři? Podivej se do své knížky s poznámkami, zdali je snad nemáš někde zaznamenané. Bůh otec si může hlavu ukroutiti, že se nemůže dozvěděti, co to jest.

To ale bylo žádáno na svatém Josefu trochu mnoho neb on nevěděl o hraničářích také nic a jakživ a jak v nebi o takových lidech nic neslyšel.

Veliký zármutek panoval v celé nebeské říši a zvláště svatému Josefu to šlo k srdci, že své krajany ze Štýrska nemůže do nebe dostati, i svatému Petru, který už tak dávno bránu nebeskou neotevřel a měl klíč celý zrezavělý.

Vyšel tedy před branu a kukátkem volal k nim: Jest nám to moc líto, že vás nemůžeme sem pustiti do nebe, ale sem jednou nepatříte, neb nejste nikde, ale pranikde zapsáni. Zkuste svého štěstí v pekle. Tamhle jest k němu cesta. Provázej vás pámbů.

Co měli vojáci hraničáři dělati, nežli uposlechnouti moudré rady Petrovy. Postavili se do zbraně a do glidu a krúčeli udatným krokem ku pekelným branám. Byl už skoro večer, když se tam v potu tváře dostali. Nejstarší luciper právě seděl před otevřenou branou a kouřil s veliké své dýmky, až to smrdělo na pět mil do dálky. Za ním stál veliký kotel železný, v kterém se to vařilo a klokotalo, vzdychalo a úpělo, jako když z té největší bolesti někdo zpívá. Prababa luciperova přikládala pod kotel polínka jedno po druhém.

Luciper spatřiv z daleka udatné hraničáry těsně při sobě a v pořádku, jako v jednom šiku krúčející, zachechtal se vesele a volal k prababě své, že už zase nové nějaké zboží se blíží. Něco v nebi nepotřebovali a posýlají mu to. Jsou tam hodní ti svatí.

Udatní se blížili, ale v luciperu se divně vařilo, neb zůstal nad tou jejich novou a nevídanou uniformou celý zaražený. Nesmíte do své říše dle pravidel a zákonů nikoho přijmouti, kterého neměl zapsaného sobě. Vrtěl vážně hlavou, když se mu oba představili, meldovali se poslušně a pravou rukou na čáce a on nahlédna do své černé knihy, jejich jména tam ani nenalezl. O hraničářích, za jakéž se vydávali, neměl ani nejmenšího tušení.

Do pekla nenáležíte, odpovídal na jejich oznámení. Snad bylo zapomenuto na vás vřadíti vás do patřičného seznamu. Ale podíváme se. A zavolal do tajné rady všechny staré čerty a čertíky, satanáše a rarachy, dábly a ďáblice, šotky a rorejty, neb mu toho bylo líto, aby někoho, kdo až ku bráně jeho se dostal, nechal táhnouti zpět s nepořízenou.

Páni čerti seděli v radě dlouho, ale o hraničářích neměl žádný ani té nejmenší známosti, co by byli zač a zdali by je do pekla směli přijmouti. Než nemajíce zákon žádný v té věci, chtěli si nějakou cestičku aspoň okolo starého zákona vyšlapati, když tu jeden z hraničářů přistoupil ku velikému kotli, v kterém se tak vařilo silně, a prohlídnuv si ho, pravil: S dovolením, pane Lucipere, jest z toho kotle zaplacená daň a má zákonité sterzenou svou míru, aby se v něm nemohlo vařiti víc, nežli jak jest předepsáno?

Jak ta slova uslyšel starý Luciper, vyskočil do výše, jako divoký býk, zabouchl knihou před ním ležící a zvolal, což u všech bohů a andělů, či bych měl snad i z mého kotle platiti daň a nechati si jej prohlížeti od všetečných úřadníků. Ke všem bohům s vámi, ať vás tady více nevidím, ničemové. Teď se nedívím, že vás v nebi nechtějí a vás vyhnali sem, abyste nás trápili. Pakujte se, odkudž jste přišli. Na to se zvedl, sebral svou dýmku, která mu při zlosti z huby vypadla a utekl se do vnitřností pekla, kamž za ním utekli všichni ostatní jeho říše pánové a hraničářům nezbylo nic jiného, nežli smutně za nimi se dívati. Pod střechu se nedostali. Prababa Luciperova popadla plamenné koště a zahnala oba hraničáře daleko od pekelné brány, kmouc a slyntajíc, až hrůza. Oba hraničáří teď ještě bloudí mezi kometami, chuděrvě a čekají na poslední neb soudný den, co se s nimi stane.

Rozhovory.

Pan Kudláček: Jak jste už vlastně dávno v Americe?

Pan Kudlička: Přijel jsem do New Yorku po svaté Hátě.

Pan Kudláček: Aj, aj! Já myslil, že po lodi.

Tedy ty máte ze všech měsíců nejraději červen? tázala se krásná dívka z města známého mladého rolníka na venkově jsouc, a při tom hleděla na něho z hlubokého modra svých jemných a snivých zraků. Ano, nedivím se vám. Ten krásný zelený červen, plný krásných a vonných růží a ovívaný jemnými a vonnými zefírky. — Ano, ano, odpovídal on chladně; a krávy se v tom měsíci nejlépe telí, což jest pro nás nejdůležitějším.

Jak pak, hošíku, tázal se jeden dobromyslný starý boháč kuřiny na ulici, což není to trochu časně choditi bos? — Nemyslím, odpovídal bystrý mladý Američán. Já jsem se už narodil bos a bylo to v zimě, na mou duši. — Ach, bědoval hodný a bohatý pán, ach, jak ta máti příroda jest k chudým lidem necitelná. A dal kloučinovi dáju, aby jej částečně aspoň odškodnil za to, že jej příroda tak zanedbává. Myslel jistě sám o sobě, že se narodil s hedvábnýma punčoškama a bačkorkama vlněnýma na nohou.

Farář: Hleď synáčku, kdyby tebe opustil otec tvůj i matka tvá a neměl bys přítelíčka na světě žádného, kdo pak se tě ujme?

Žák: Policista, velebný pane.

Soapgrease: Hochu, to jsi jakživ neslyšel, že by člověk mohl být tak roztržitým. Utekl ti z našeho okresu, jak mi přijou naši, pokladník okresní, když se byl k tomu pořádně po tři dny a tři noci připravoval, ujel daleko, byl lapen a zpět přivežen a tu se teprvé ukázalo, že — hádej, co byl s sebou vzíti zapomenuv? — Straw: Toť se rozumí, že průvodní list, ženu a děti. Soapgrease: Toť jednou zase neuhodíš. Inu pokladnu nechal v úřadovně a ty ni všechny peníze; zapomenul na to.

Školní dozorce: Pane učiteli, jak si to mám vysvětliti, že ukazuje se u vás stále a bez konce tak veliká řízeň?

Učitel: Pane správče, odpusťte, ale nemohu si věru pomoci, každý na mém místě by musel býti stejnému osudu podroben. Račte jen považiti, jak nemám míti stálou řízeň, když mám ty děti ve škole tak na sebe nacpané jako slanečky.

První hoinec: Tolik ti ale povídám, že se mi ti zajíci jistě nevyplíší, co zastřelím. Považ a počítej: povolení k nošení zbraně; opatření potřeb střelných; spotřeba potravin a piva na cestě, co se zkazí šunek a bot, co se zkusí řízně a hladu a vše lijaké psoty a ztrátu drahocenného času; když to všechno počítám, jistě není to mnoho, když mně stojí jeden zastřelený zajíc nejméně dolar. — Druhý myslivec: No, na mou věru, to můžeš býti hodně rád, že jich tak málo zastřelíš, vůbec.

Soapgrease: A co že, kamaráde, udělal ten general Fitz, nebo Pitz, neb jak se jmenuje, že mu president musel dáti plnomocné odpustky?— Straw: To je tak. Fitz John Porter byl ve válce občanské, kde jsme oba ještě boty cídili, generalem; pak jej jeho spoluvojínové odsoudili pro zbabělost a neschopnost osvědčenou. President Lincoln to potvrdil a generál byl pěkně udělán kmínem a vyhnán ze služby. Nesměl od té doby dostati centu od vlády, ani úřadu. Zachtělo se mu nějakého výslužného z národní pokladny a teď po 17 letech zase náš president uznal, že byl nevinně odsouzen a že kdyby i ne, že mu to odpouští, aby mohl dostati za své zásluhy buď nějaký výnosný úřad, neb hodně peněz z pokladny naší. Gen. Arthur a gen. Grant byli ti jediní, kteří jejich takového zasloužilého uznali. — Soapgrease: Na mou duši, kamaráde, za to musíme Arthurovi i Grantovi dát všechnu čest, že z padesáti milionů občanů jsou oni jediní tak chytří, že takovou věc vynalezli a objevili. — Straw: Máš pravdu, ale jinak buďme rádi, že takových chytrých lidí máme v zemi tak málo až dosud, jako oni se v tomto ukázali. Bylo by, ať mne husa kopne, naší pokladně pak hůře.

První krysa: Sestřičko, čeřa jsi už noviny nedělní? — Druhá krysa: Nečetla, holka, nečetla. Můj starý byl celý den "na kanále" za obchodem a přišel domů jako zmalovaný. Copak jest nového?— První: No, to se špatně staráte o blaho pokolení, to jste mi krásní vlastenci. Což nevíte, že president v sobotu slíbil, že polepšíe zákon protičínský a že bude u nás po strachu před Čínány, že by nás všechny snědli? — Druhá: O jen kdyby to paneuka Maria dala, to by byly pak časy, že ne? — První: Jestli v úterý ráno uvidíte nás na naší ulici všechny na mol, ať víte, proč to jest, že slavíme osvobození z rukou nejúhlavnějších našich nepřátel a udělení nám svobody. — Druhá: Dejž to pámbů a svatý Josef. Ať žije president Arthur! hurrah!

Moudrá rada Gladstonovi

Voní fidr, k čemu s tím zeleným stromem takové cavíky a a stálé znepokojování celého světa, i utrácení peněz anglickýcu moci, každý na mém místě by musel býti stejnému osudu podroben. Račte jen považiti, jak nemám míti stálou řízeň, když mám ty děti ve škole tak na sebe nacpané jako slanečky.

První hoinec: Tolik ti ale povídám, že se mi ti zajíci jistě nevyplíší, co zastřelím. Považ a počítej: povolení k nošení zbraně; opatření potřeb střelných; spotřeba potravin a piva na cestě, co se zkazí šunek a bot, co se zkusí řízně a hladu a vše lijaké psoty a ztrátu drahocenného času; když to všechno počítám, jistě není to mnoho, když mně stojí jeden zastřelený zajíc nejméně dolar. — Druhý myslivec: No, na mou věru, to můžeš býti hodně rád, že jich tak málo zastřelíš, vůbec.

Soapgrease: A co že, kamaráde, udělal ten general Fitz, nebo Pitz, neb jak se jmenuje, že mu president musel dáti plnomocné odpustky?— Straw: To je tak. Fitz John Porter byl ve válce občanské, kde jsme oba ještě boty cídili, generalem; pak jej jeho spoluvojínové odsoudili pro zbabělost a neschopnost osvědčenou. President Lincoln to potvrdil a generál byl pěkně udělán kmínem a vyhnán ze služby. Nesměl od té doby dostati centu od vlády, ani úřadu. Zachtělo se mu nějakého výslužného z národní pokladny a teď po 17 letech zase náš president uznal, že byl nevinně odsouzen a že kdyby i ne, že mu to odpouští, aby mohl dostati za své zásluhy buď nějaký výnosný úřad, neb hodně peněz z pokladny naší. Gen. Arthur a gen. Grant byli ti jediní, kteří jejich takového zasloužilého uznali. — Soapgrease: Na mou duši, kamaráde, za to musíme Arthurovi i Grantovi dát všechnu čest, že z padesáti milionů občanů jsou oni jediní tak chytří, že takovou věc vynalezli a objevili. — Straw: Máš pravdu, ale jinak buďme rádi, že takových chytrých lidí máme v zemi tak málo až dosud, jako oni se v tomto ukázali. Bylo by, ať mne husa kopne, naší pokladně pak hůře.

První krysa: Sestřičko, čeřa jsi už noviny nedělní? — Druhá krysa: Nečetla, holka, nečetla. Můj starý byl celý den "na kanále" za obchodem a přišel domů jako zmalovaný. Copak jest nového?— První: No, to se špatně staráte o blaho pokolení, to jste mi krásní vlastenci. Což nevíte, že president v sobotu slíbil, že polepšíe zákon protičínský a že bude u nás po strachu před Čínány, že by nás všechny snědli? — Druhá: O jen kdyby to paneuka Maria dala, to by byly pak časy, že ne? — První: Jestli v úterý ráno uvidíte nás na naší ulici všechny na mol, ať víte, proč to jest, že slavíme osvobození z rukou nejúhlavnějších našich nepřátel a udělení nám svobody. — Druhá: Dejž to pámbů a svatý Josef. Ať žije president Arthur! hurrah!

Moudrá rada Gladstonovi

Voní fidr, k čemu s tím zeleným stromem takové cavíky a a stálé znepokojování celého světa, i utrácení peněz anglickýcu a ještě znepokojování celého světa, i utrácení peněz anglickýcu moci, každý na mém místě by musel býti stejnému osudu podroben. Račte jen považiti, jak nemám míti stálou řízeň, když mám ty děti ve škole tak na sebe nacpané jako slanečky.

První hoinec: Tolik ti ale povídám, že se mi ti zajíci jistě nevyplíší, co zastřelím. Považ a počítej: povolení k nošení zbraně; opatření potřeb střelných; spotřeba potravin a piva na cestě, co se zkazí šunek a bot, co se zkusí řízně a hladu a vše lijaké psoty a ztrátu drahocenného času; když to všechno počítám, jistě není to mnoho, když mně stojí jeden zastřelený zajíc nejméně dolar. — Druhý myslivec: No, na mou věru, to můžeš býti hodně rád, že jich tak málo zastřelíš, vůbec.

Soapgrease: A co že, kamaráde, udělal ten general Fitz, nebo Pitz, neb jak se jmenuje, že mu president musel dáti plnomocné odpustky?— Straw: To je tak. Fitz John Porter byl ve válce občanské, kde jsme oba ještě boty cídili, generalem; pak jej jeho spoluvojínové odsoudili pro zbabělost a neschopnost osvědčenou. President Lincoln to potvrdil a generál byl pěkně udělán kmínem a vyhnán ze služby. Nesměl od té doby dostati centu od vlády, ani úřadu. Zachtělo se mu nějakého výslužného z národní pokladny a teď po 17 letech zase náš president uznal, že byl nevinně odsouzen a že kdyby i ne, že mu to odpouští, aby mohl dostati za své zásluhy buď nějaký výnosný úřad, neb hodně peněz z pokladny naší. Gen. Arthur a gen. Grant byli ti jediní, kteří jejich takového zasloužilého uznali. — Soapgrease: Na mou duši, kamaráde, za to musíme Arthurovi i Grantovi dát všechnu čest, že z padesáti milionů občanů jsou oni jediní tak chytří, že takovou věc vynalezli a objevili. — Straw: Máš pravdu, ale jinak buďme rádi, že takových chytrých lidí máme v zemi tak málo až dosud, jako oni se v tomto ukázali. Bylo by, ať mne husa kopne, naší pokladně pak hůře.

TELEGRAMY.

Z Čech: Už jsme, jak dějiny vypravují, ve vlasti své mnohý hloupý kousek vyvedli, ale abychom teď měli milovati nejúhlavnější nepřátele naše, kteří nám i jazyk z úst by rádi vyřezali a nás na všech koncích i na kapsách obřezali, toho bohdá se vystříháme, až do těch našich hrdel a statků.

Od nás do Trantarie: Nepotřebujete několik milostpánů a milostpaniček u vás, třeba k dření bídy a sušení chřtánů, jen když nic od práce od nich nebude žádáno. Přihlašte se co nejdříve, nežli nám odtud utekou, aneb nežli jich několik do šupliku zavrou. Cito cito.

Z Berlína: Hlubokým a důkladným zkoumáním velikých učenců německých přišlo se teprvé pravdě na kloub že totiž německý trojchlup trká svými třemi chlupatými rohy německou svobodu a německé svobodáře jen proto, že—se mu dají a že vleče je za řetěz jako psíky pod pantofel do vatikánu jen proto, že si obojek sami nastrčili.

Z horoucího pekla do Chicago: Když tam máte Peklo z pekla v Domažlicích, použijte té příležitosti a seznamte se s tím, abyste napřed věděli, jak to bude jednou s vámi dopadati. Aspoň vám přestane strach a nepřijdete sem tak vyzáblí a zhubeněli, jako pořád teď chodíte. K čemu se nechat od velebných vycucávat za rých kostí s vámi si nic nepopadnem. Obraťte se a čiňte pokání, milí katolíci kněžští! Luciper, m. p.

Od nás do prostředka atlantického oceanu, kde jest nejhlubší, po lanu podmořském: Hej, slavný oceane, povšimněte si dobře, že veliký Vanderbilt, železniční král, majitel sta milionů zlatáčků, utlačovatel milionů chudých dělníků a rolníků, vypůl v sobotu z New Yorku na cestu do Evropy. Šnažně a od srdce vás upozorňujeme a prosíme abyste si tohoto povšimli a dělali svou povinnost, abyste v Americe se dostali brzo do kalendáře chudého lidu za svaté. Bude brzo volba—a může vám to býti dobré!

Cincinnati, Ohio.—Neštovice řádí zde s velikou zuřivostí a pilné přípravy dějí se k nastávající velkolepé hudební slavnosti. Jak vidětí, nepřichází neštěstí nikdy samo—obyčejně dvě najednou.

West Brattleboro, Vt.—Jak škodlivé má následky na blaho člověka užívání tabáku, ukázalo se tyto dny u nás při slavnosti domácí, kde 104 roky stará paní Sally Rockwellová slavila své narozeniny v kruhu velmi četných příbuzných svých. Jestiť silnou kuřačkou po mnoho a mnoho let a bude kouřiti bezpochyby ještě hodně dlouho. Kdyby se byla vystříhala zhoubné té byliny prokleté od tak mnohých hodných lidí, mohla už dávno býti zbavena života svého v tomto slzavém údolí.

Z Vídně.—Jak veliké úctě se těšil zemřelý velikán Darwin i zde, dokazuje jeden zdejší časopis, který v den úmrtí jeho oznamoval svým čtenářům, že je prosí za odpuštění, že opovažuje se také o politice psáti „v tento den, kde člověčenstvo utrpělo tak velikou ztrátu."

Lyons, ve Francii.—Nový důkaz podán o rytířskosti a ušlechtilosti francouzských litířů. Přijela sem Angličanka jedna nemocná, cestující k vůli zdraví. Náhodou byla podobná v tváři shozené císařovně Eugenii a dostala se jí záplava urážek a ošemetných posměchů! Ať žije zbabělost a ztřeštěnost!

Z Londýna do Ameriky: Vy tam máte tolik úřadolovců, jak píšete—což byste nám nemohli nějakého sem poslati, aby se nechal jmenovati tajemníkem nového pro Irsko? Potřebujeme naléhavě. Pošleme vám zaň to krátkorohých krav, deset čistokrevných býků a svého bezzubého tvoucího lva nádavkem.

Z Dublina. — Člověk míní a lotr mění. Gladstone obral si svého nejmilejšího Cavendishe, jinak neschopného a bezbarvého, ale dobře pro výnosný úřad odporučeného, aby jej poctil úřadem tajemníka v Irsku. Počeného, aby jej poctil úřadem tajemníka v Irsku. Počeného, aby jej poctil úřadem tajemníka v Irsku. Poč

Pro dvě hrdličky.

Mravokárná komédie. Napsal Oldř. Kostelecký

—Pokračování.—

„Opakuju, abyste příště volil slušnějších výrazů!“ pravil právě Michal. „Ostatně stojím na svém, že samičky mají nozdry mnohem níže na zobáčku, nežli samečkové! A všimněte si obou hrdliček a poznáte, že obě hrdličky mají nozdry hodně vysoko a stejně vysoko. Jsou to tedy samečkové a na tom trvám!“

„A já zase trvám na tom, že obě hrdličky jsou samičkami. Všimněte si jejich očí a doznáte zase vy, že nemají proužků šedých, nébrž docela červené.“

„Toť nesmysl!“ zvolal Michal potupně.

„Chcete-li mne urážeti“ praví pan profesor docela chladně, toť vás upozorňuji, že mne je věru nedůstojno s vámi déle disputovat. Ostatně jste dosud příliš nezkušeným mládkem, než abyste si mohl dovoliti proti mně takových impertinencí, jakých jste si již dnes vůbec dovolil. Není na vás viděti pravého filosofa.“

„Pane!“ Vy—vy jste....hlupák!“ vykřikl Michal.

Pan vychovatel odvětil docela klidně:

„Pravdu dítě, sice bych tak chladně nepřijal vašich drzých urážek. Ale kdybych vás nepovažoval dosud za hocha, dovedl bych vaši horkou krev ochladiti, buďte přesvědčen.“

„Pane! zasípal Michal. „Té urážky buď odvoláte, nebo vás vyzvu na souboj!“

„Jak jste směšným! Žízníti po lidské krvi pro dvě samičky!“

„Pro dva samečky, pane!“

„Pro dvě samičky, milý mládíku.“

„Vy jste sketa, pane! Buďto přijměte mé vyzvání, nebo—nebo jste v naší rodině dnes naposledy!“

„Tak? Nuže, pak volím to poslední, ačkoliv uznáte, že vy nemáte ni nejmenšího práva vyháněti mne z tohoto domu. Odejdu sám ze své vůle, abych nemusil dlíti pod jednou střechou s člověkem, který ve své nadutosti myslí, že vychovatel jest otrokem.“

Pan doktor jen jen že skryl se za hustou křovinu za besídkou, když pan profesor a za ním též Michal, vyšli chvatně z besídky. Každý dal se v jinou stranu. Teprve když oba soupeři zašli vystoupil pan doktor z úkrytu a pohlížeje za Michalem, pohrozil za ním zlostně:

„Počkej, hošíku! Já ti dám samečky!“ ...

Mračna, která stahovala se nade hlavou nešťastného Michala, prolomila se, když po obědě do pokoje páně doktorova vstoupil pan vychovávatel a žádal za propuštěnou ze svého vychovatelského úřadu. Pan doktor, očkoval li byl na tuto žádost páně vychovatelovu připraven, byl přece překvapen. Ale přes to, přemohl se, otázal se docela klidně po příčině té neblahé žádosti. Pan vychovatel svedl ji na své zdraví. Pan doktor neřekl ani slůvka, přistoupil ke dveřím a trhl prudce zvoncem.

Vstoupila služka.

„Kde je Michal?“

„Dosud v jídelně, milostpane.“

„Ať jsem okamžitě přijde!“

„Přišel Michal.

Pan doktor, jenž byl přecházel po pokoji, stanuv těsně před Michalem, pravil:

„Pan profesor chce od nás odejíti.“

„Tak?“

„Není prý zdráv.“

„Tak?“

„Neviš co mu schází?“

„Nesvěřil se mi, tati.“

„Nesvěřil? Dobrá, tedy se ti s jeho nemocí svěřím já. Nyní pana profesora slušně odprosíš, rozumíš?! Ty opovážlivý, ty nerozumný, hloupý kloučku!“

„Račte dovoliti, pane doktore—“, chce mluviti překvapený profesor.

„Prosím, račte dovoliti vy, pane profesore. Vyslechl jsem váš hovor v besídce a vím vše.“

Michal zbledl.

„Nyní pana profesora odprosíš“, pokračuje pan doktor přísně, „a to ostatní si pak vyjedláme spolu. Já tě naučím!“

„Ale, tati, vždyť pan profesor mne sám urazil!“ brání se Michal.

„To jest urážkou, když pan profesor tvrdí, že obě hrdličky jsou samičkami?“

„Ale, tati, vždyť to jsou samečkové!“

„Ty, Michale, nezlob mne! Já ti říkám po dobrotě, že to jsou samičky a dost! A nyní pana profesora odprosíš!“

Michal přese vše zdráhání byl přinucen odprositi pana vychovatele. Ale když byl s odprošením hotov dodal: Ale samičkami ty hrdličky nejsou.“

„Ne?“ otáže se pan doktor.

„Ovšem že ne. Jen si tati všimni, kde mají ty hrdličky nozdry.“

„Tedy nozdry? Dobrá. Slíbil jsem ti, že pocestuješ o těchto prázdninách do Benátek. Ale když tak pěkně studuješ filosofii, že ani nerozeznáš samečka od samičky, zůstaneš s pánem bohem i s těmi nozdrami doma, rozumíš? Tak! A teď se mi kliď s očí!“

Ale Michal se neklidil. Prosil a prosil, že by se byly hory slitovaly, ale pan doktor se neslitoval.

„Chceš-li mermomocí cestovati,“ bylo poslední páně doktorovo slovo, „jeď si do—Kolína!“

Do Kolína pan doktor patrně externoval svou opozici.

Jako s Michalem, tak po své chuti pan doktor naskončil s panem vychovávatelem. Přese vše páně doktorovy výklady stál uražený pan vychovatel na svém, že za týden odjede, neboť dobře věděl, jaké vyražení by to měl s Michalem v páně doktorově rodině. Za to slíbil, že doporučí panu doktorovi spolehlivého svého nástupce. Teprvé když nakvašený pan doktor byl houževnatou neústupností páně vychovávatelovou znova popuzen, přijal pan doktor výpověď, ale zároveň též odmítl každého náhradníka páně vychovávatelova ....

Takové nálady při svačině, jako byla toho dne, věru nebylo dosud u doktorových nikdy. Místo, kde sedávala paní doktorová, bylo prázdné; též i místo páně vychovatelovo, jenž omluvil svůj nepřítomnost churavostí; pan doktor seděl u stolu jsa zamračen jak obloha před bouří; Michal zhltžel na svět, jakoby se právě chystal při nejmenším vypálit villu; slečna Františka, dívka jindy kypící veselým rozmarem, skláněla dnes tu svou roztomilou hlavinku k jemně vlnícím se prsoum, aby zakryla, že má uplakaná očka; ba také Břetislávek a Helenka, snad bezděky cítíce nějakou tíhu na svých mladých srdéčkách chovalí se také klidněji než obyčejně; a slečna vychovatelka nebyla o nic lepšího rozmaru, nežli slečna Františka. Posléze pan doktor všiml si uplakaných očí své dcery.

„Tys plakala, Fanči“, praví tedy. „Co pak se ti přihodilo?“

„Nic, tatínku, nic.“

„Nu, to není samo sebou. A slečna Marie také není svá. Co pak to?“

„Nic, pane doktore, nic.“

„Tati, já také nejsem svá“, ozve se též Helenka.

„Tak? A proč pak?“

„Když jste všichni tak smutní.“

„A já také nejsem, tati, svůj,“ ozve se posléz i Břetislávek.

„Co pak zase tobě schází?“

„Tati, já bych prosil ještě o kus támhle té buchty,“ vysvětluje „nesvůj“ Břetislávek příčinu svého trudu.

Všichni, i Michal, usmáli se.

A když po svačině vytrousil se z komnaty Michal a za ním i Břetislávek a Helenka a když po té také slečna Fanči a Marie chystaly se k odchodu, pravil pan doktor starostlivě:

„Co pak se vám přihodilo, děti? Nedělejte mi zbytečných starostí.“

Ta vyrovnalo se slečně Fanči několik drobných perliček z těch jejich hezoučkých černých očí a slečna Fanči pravila:

„Tatínku prosím tě nezlob se, ale slečna ti řekne vše.“

„Já—já nemohu.“

Po těch slovech odešla plačíc.

„Ale nyní vás prosím, slečno,“ pravil pan doktor určitě, „abyste mi zjevila, co se to děje.“

A slečna Marie s růměncem na tvářích zjevila panu doktorovi, že se prvé nepohodly se slečnou Fanči pro Břetislávkovy hrdličky tak, až jedna druhé vypověděla přátelství na věky věkův.

Pan doktor, uslyšev to, otevřel ústa do kořán.

„Ano, pane doktore, pouze pro hrdličky“, opakuje slečna Marie.

Pro—hr—dlič—ky?“ táze se pan doktor vzpamatovav se. „Ale dovolte, to je přece již trochu mnoho! To jest — pohněvati se pro hrdličky až do krve, to je zvláštní!

„Slečna totiž tvrdila, že obě hrdličky jsou — samičkami“, pravila slečna Marie klopíc velmi cudně zrak.

„A já zase, že nejsou.“

„Ale ovšem že jsou!“ pravil pan doktor chvatně.

„Bůh uchovej, pane doktore!“ pravila neméně chvatně slečna Marie.

„Cože?!“

„Ráčte se mýliti, pane doktore.“

„Neráčím se nejmíti pranic!“ odsekl pan doktor.

„Obě hrdličky mají na krčkách rozčepýřené pásky, pane doktore,“ pravila slečna Marie nedbajíc příkré odpovědi páně doktorovy.

„To není ještě znakem—“

„Jest, pane doktore.“

„Prosím!“

„Neračte se rozčilovati, pane doktore, ale—“

„Já se nerozčiluji, avšak to bych si vyprosil, abyste mi odporovala slečno. Již toho mám s těmi zlořečenými hrdličkami tak právě dost!“

Slečna vychovatelka, jsouc uražena, pravila ponděkud příkře:

„Nebudete přece na mně žádati pane doktore, abych souhlasila s vámi proti svému přesvědčení!“

„Prosím! Zapovídám si takového tonu!“ zvolal skrz na skrze popuzený pan doktor. „Nechte si svého přesvědčení, ale nezapomínejte, že se nedám od vás mentorovati já!“

„A já trýzařiti!“ odsekla slečna vychovatelka z prudka.

„Kdo vás trýzní?!“

„Slečna Fanny urazila mne prve tak—“

„Nelíbí-li se vám tu, můžete jít!“

„Opakuji, že jsem byla uražena já!“,

„Nelíbí-li se vám tu, můžete jít, opakuji zase já!“

„Toť zní jako—“

„—výpověď, ano! Nestrpím abyste mi vnucovala své domněnky. Obě hrdličky jsou samičkami a to jest mé poslední slovo! Za měsíc, prosím, abyste opustila můj dům!“

„Opustím, ale zůstanu přesvědčena, že obě hrdličky jsou—“

„Samičkami!“

„Tedy nikoliv! Dobrá! Nikoli!“

Pan doktor přistoupil ke skříni, vyňal z ní několik bankovek, odpočítal je zlostně na stůl a pravil:

„Zde máte plat na celý měsíc napřed a prosím, abyste do tří dnů opustila můj dům! Služebník!“

Pan doktor odešel do vedlejší komnaty, bouchl při tom dveřmi, až okna zařinčela....

Slečna vychovatelka odešla nesouc ve třesoucí se ruce bankovky skropené trpkými slzami.... Sotva že zavřely se za ní dveře, vešel opět pan doktor, nesa v ruce klec s oběma hrdličkama. A postaviv ji zhurta na stůl až obě nevinňoučká zvířátka, která přece za nic nemohla, úzkostí se tetelila, přistoupil ke dveřím druhým a trhl zvoncem, div ho neutrhl.

Vstoupila služka.

„Zavolejte Pavla!“

Přišel starý zahradník.

—Dokončení.—

„Pro naše hloupé ovečky jest to dobré dosti,“ pravil páter Šimoník v Heidelbergu, Minn.

Dokončení.

O svaté Scholastice.

Poněvadž do každého krámu naláká se více lidí s penězi, když jest tam zboží více, nebyl páter Šimoník spokojen s pouhou kostí nějakou po sv. Janu, ale on si objednal ještě jednu ze svaté *Skolastiky*. To prý byla veliká svatá a uměla dělati zázraky, jako pekař malé rohlíčky. Byla to sestra velikého zakladatele kláštera sv. Benedikta a byli spolu dvojčaty, narodivše se roku 480 v Nursii, ve vévodství Spolletto. Tak jako její bratr zakládal kláštery pro mužské, zakládala ona kláštery pro ženské. Když bratr její založil klášter pod vrchem Cassino, založila ona jiný v údolí Plumboriola a navštěvovala svého bratra jednou za rok v jeho klášteře. Jednou on přišel také ji navštíviti do její kláštera mezi ženské a byl tam celý den, kdež spolu rozmlouvali jen o slávě božt a zpívali slávu jeho. Když nastávala noc, prosila bratra, aby zůstal s nimi v klášteře na noc, aby ještě mohly klášternice více pána boha chváliti. On ale zdráhal se, že nemůže a nesmí, poněvadž jejich klášterní pravidlo nedovoluje, aby zůstali přes noc v jiném klášteře, zvláště v ženském. Když jej nemohla uprositi, zasmušila se jeho sestra svatá Skolastika a položivši hlavu na stůl, jakoby plakala, modlila se k bohu. A hle, tu pojednou spustila se taková bouře, hromy a blesky, liják a kroupy, že Benedikt chtěj nechtěj musel zůstati a nemohl domů jíti. Ale zlobil se a zaklel volaje: Bůh ti odpusť, sestro, co's to udělala. Ona ale vesele se chlubila, řkouc: Já tebe prosila a když ty jsi nechtěl mi po vůli býti, prosila jsem pána boha a hle, on mi po vůli udělal. Jdi teď domů, můžešli, hejť.—Kdyby to byla svatá Skolastika udělala několik set let později, byli by ji spálili co čarodějnici. Dnes se jí koří a její kosti líbají, totiž pakli nějakou kostičku z ní mohou míti, která zemřela před více nežli 1300 roky, když teď jest za těžko sehnati kosti těch, kteří zemřeli před 20 roky.

Ve svém dlouhém dopisu na ochranu svatých ostatků napsal páter Franta Šimoník (v „Hlase“ č. 384) také následující: „Čteme v dějepisu, že za husitských válek novým nekatolickým učením svedený lid český vrazil do hrobky českých králů na Zbraslavi, ji zhanobil, ano i tělo Václava IV., dosud nezetlelé, na oltář postavili zajepenci, ti a posměch si z něho tropili.“ K tomu páter přidává své mravokárné vysvětlení následující: „To zavinila nová, církvi protivná nauka. Hříše než pohané počínali si lidé ti, když se pozdvihli proti církvi své! To jest ta osvěta? To ta svobodomyslnost, že ani mrtvým nemá býti pokoje popřáno?“

Páter Šimoník tímto chce dokazovati, že jsou osvětáři a svobodomyslnící netvory ohavnými, kteří ani živým ani mrtvým nedají pokoje a že jsou tedy prázdni všeho lidského citu, ušlechtilosti, vzdělanosti a nezaslouží nežli toho nejhlubšího povržení od věřících katolíků, kteří naopak zase jsou plni úcty ku živým i zemřelým, chovajíce nebožtíky v uctivosti, nedopouštějí se nikdy takových ničemností, jsou vzdělaní a ušlechtilí, tak že je každý musí míti v uctivosti a lásce.

Páter Šimoník v Heidelbergu, Minnesota, se v tomto ale trochu mýlí, aneb nikdy ani dějiny nečetl, že něco takového proti svobodomyslným a osvětářům udává. Předně nemůže nikdy dokázati, že to, co udělali zbujnělí vojíni na Zbraslavi tehdy pocházelo od osvětářů a svobodomyslných, neb takových tehdy nebylo mezi lidem, ani mezi vojenskou luzou, tak že se při tomto příkladu marně posmívá osvětě a vzdělanosti svobodomyslných, jaké má dnes před sebou a které chce hodně zohaviti před věřícími katolíky, třeba pomocí lže a pomluvy hatvářů nebné.

Než my můžeme páterovi Šimoníkovi ihned také povědíti, kde se tehdejší lid asi naučil takto s mrtvolami králů a velikých osob nakládati. Povíme mu to přímo, že od papežů, od římských katolických papežů, kteří to také dělávali a sice mnohem ohavněji a kříklavěji, nežli ti surovi vojáci, kteří na Zbraslavi něco podobného vyvedli, jak dějiny vypravují.

Pakliže to páter Šimoník neví, ať si laskavě opatří dějiny papeže Štěpána šestého, kterého nazývá posvěcený kronikář fuldenský, sám také kněz, po sprostu „vir fame infamandus“, to jest po česku asi tolik, co hanebník, lotr, mizera chlap. Ne my svobodomyslní a osvětáři mu tak spíláme, ale kněz, který jeho činy a zločiny zapisoval do kroniky, v které jest to zapsáno podnes.

Tento papež, nástupce Krista na zemi, náměstek boha v Římě, hlasatel osvěty křesťanské, lásky nebeské, mravnosti a ušlechtilosti do nebe vedoucí, neomylný vykladatel učení víry, tento Štěpán VI. rozpálil se ďábelským vztekem proti svému předchůdci na papežské stolici Formosovi. Poněvadž ale Formosa byl už nebožtíkem, když Štěpán VI. dostal moc papežskou do ruky, uminil si, že si vztek svůj vyleje na jeho mrtvole aspoň. Proto uspořádal po spůsobu starých Egyptanů velkolepý soud mrtvých roku 897 v Římě ve sborové síni u sv. Petra, kde se církevní sněmy odbývaly a pozval k tomu všechny kardinály, preláty a duchem svatým aneb čertem posedlé posvěcené hodnostáře církve katolické a zavolati nechal mrtvolu zemřelého papeže před soud ten. Poněvadž mrtvý papež nemohl přijíti, nechal mrtvolu jeho vytáhnouti z hrobky jejž u sv. Petra v kostele, nechal jí oditi v papežské roucho, jaké za živa nosila, byla přinešena od pacholků a bířičů kněžských do síně soudní, tam posazena na papežský trůn, dán jí obhajce a živý papež Štěpán sám, předseda soudu toho děsného, vystoupil co její obžalovatel.

Jak krásné a vznešené to muselo býti podívaní na tento soud nad mrtvolou už osm měsíců v hrobě hnijící. Jaká vzdělanost a osvěta v tom byla viděti, ta pravá katolická osvěta mravnost, ctnost, ta katolická a papežská svobodomyslnost, kterou má páter Šimoník tak vysoce v úctě, že by za ni hned hlavu na špalek položil.

Papež Štěpán přednesl všechny své obžaloby na zemřelého Formosa, papeže před ním panovavšího, vyčetl mu všechny jeho zločiny a neplechy a odsoudil jej se všemi kardinály a posvěcenými i svatým duchem posedlými kněžími, nechal jej shoditi s trůnu papežského, nechal mu uřezati tři prsty u pravé ruky, jimiž papežové žehnají, nechal s mrtvoly strhati svatá roucha papežská a kněžská, nechal mrtvolu tu smejkati za nohy ze síně na ulici, ji od bířičů a luzy smejkati ulicemi římskými po celé hodiny a konečně poručil zohavenou a znectěnou tu „mrchu smrdutou“, jak ji nazval, vhoditi do řeky Tibery. Veškeré katolické obyvatelstvo města Říma jím pozvzbuzené a kněžími poštvané jásalo a radovalo se nad tímto papežským výkonem a povídalo se o tom po celém světě co o něčem velmi krásném a náboženském, vzdělaném a osvíceném a papež byl slaven tak dlouho, nežli byl od přátel a přívrženců zhanobeného papeže Formosy uvržen do vězení a tam jako pes uškrcen. Štěpán tento byl zvolen papežem 22. května 896 a uškrcen byl za rok na to.

Co tomuto katolickému jednání svatého otce říkáte, velebný pane Šimoníku? Měli bychom my osvětáři a svobodomyslní také hulákati do světa, jako vy v „Hlase“ činíte, řkouce: To jest ta katolická osvěta, to jest ta mravnost, vzdělanost, láska, náboženství, svatost katolických kněží a papežů, která ani mrtvým pokoje v hrobě nepřeje. To jest ta katolická nauka, při níž hůře nežli pohané počínají sobě ti, kteří se katolické církvi do služby dali aneb za pány pozvedli!

Co by nám bylo volání takové platné? Oni papeži v Římě napáchali toho ještě horšího a ohavnějšího mnohem více a dokázali, že není v nich ani křůpěje svatosti, lásky, náboženství, tak že třeba katolíku jen přečísti si dějiny papežů a nebude moci jinak, nežli s největší osklivostí odvrátiti se od celé soustavy římsko-katolické.

Velebníčku, toto vám slouží za poučení, že si nesmíte pohrávati s dějepisem, abyste dokazoval nějakých svých pověr a balamucení, které lidu nebohému dějiny neznajícímu na nos věšíte. Ten lid jest k politování, že dějiny nezná a když vystoupí pak ještě takový posvěcený dřichník, jako vy a zkroutí mu dějiny tak, že na místo bílého ukazují černé za pravé a uplete si z nich karabáč na neprobudilou mysl jeho a ukove z nich okovy, které jeho duch mají do smrti poutati, pak jste na špatné cestě. Tak neposlouží ani lidu, ani sobě ani církvi, neb vaše lže a balamucení může býti vždy odhaleno a dokázáno k vaší vlastní hanbě.

A věru také to bude vaší zásluhou, že budeme uvečňovati stručné životopisy sto papežů římských, kteří ukázali se těmi největšími ohavami v kůži lidské zašitými a budeme věnovati práci tuto vám a vašim spoludělníkům na vinici páně, kteří si na svobodomyslné tak rádi vyjíždíte, přičítajíce jim všeliké ohavnosti vymyšlené a očerněné a sami sebe, své papeže a kněze i věřící vystavujíce za příklad nábožného života k následování. Ať vidí ti vaši věřící v jasném světle pravdivých a neupiratelných dějin, hlavně samými kněžími sepsaných, jaké netvory jste si volili na papežskou stolici, jak se náměstkové božť v Římě chovali a co vše uměli ke cti a chvále boží. Ti největší lotři na světě mezi kněžími, Guiteauové, Jesseové, Babinští, a jak se jiní nazývají, jsou pravými anděli čistými proti vašim papežům. Ať tedy dějiny nás pouči a my si dáme záležeti na tom, aby nás poučily. Kdo pak neprohlédne ještě tu lež kněžskou, tu ohavnost katolické víry, tu nemravnost a zkaženost, jakou víra ta spůsobila a působí do dnes, tomu už žádný oční lékař na světě nepomůže a tomu bude dobře když usne, aby se viecikráte nepróbudil, neb z něho nemůže míti člověčenstvo žádného užitku leda trochu hnoje.

Dotaz k páteru Šimoníkovi v Heidelbergu, Minn.

Jsou od té dobroty, velebný panáčku, dám na svíčku čtvrťák a na jednu mši dolar ve prospěch všech, kteří mají oči katolickou mázdrou potažené, pakli že mi odpovědí v nejbližším „Duchu Času“ a kdyby se styděli, tedy v soukromém dopisu na číslo 463 South Canal street, Chicago, Ill., zdali ta panna Maria Heidelbergská jejich jest, jako jiná panna Maria, pannou neb matkou, neb paní, neb boží souložnicí, neb kuběnou svatého ducha, neb jen tak ženskou s dítětem?

Jeden, jenž by byl rád věřícím katolíkem, kdyby mu rozum nebránil.

Píseň k panně Marii Heidelbergské v Minn.

Milý „Duchu Času“: Dostalo se mi do rukou něco překrásného jak tomu náboží u nás pod vedením pátera Šimoníka říkají. Vychvalují jej, že jest výborný kněz, ale my víme, že jest prohnaný šibal a jezovec, který své věřící ovečky dovede balamutit, jako málokterý jiný. Posýlám vám tuto z brusu novou píseň, kterou pro své lidi stvořil, či vlastně složil a pomocí které láká je z daleka i z blízka, aby do jeho kostela chodili a peníze nosili. Jaký jest ferina a jak svému řemeslu rozumí, poznáte ze samé písničky. Otiskněte tu píseň laskavě, aby všechny dušičky nábožné mohly z ní míti své ganz dům a poznal každý co jest to tlustá víra a tenký rozum. Váš Tomáš.

Píseň jest bez obrazu, čehož jest nám líto, neb by to bylo pěkné vyobrazení, aby se každý mohl na tu mršter Šimoník a ku které nechá tak dojemné písně zpíheidelbergskou podivat, jakou postavil k úctě pávati. Název písně jest: Píseň k Panně Marii Heidelbergské v Minnesota, hrabství Le Sueur. U. S., Amerika, 1882.

Udává hned tedy celou adresu, aby každý, kdo by té panně chtěl dopsati, mohl nadepsati je tak úplné, by pošta mohla list ten dodati. Ještě ani není kněz ten, že tu nemáme žádná hrabata v zemi a tudíž také žádná hrabství a že County se překládá okres? Výplod bláznivosti jest zcela čerstvý, tištěný 1882, což obyčejně na podobných výplodech nebývá udáno, nýbrž napíše se jednoduše, že jest tištěna roku tohoto a dost. Zpívá se jako: „Zdráv buď chlebe andělský“ atd. Připojíme ku každému verši nějakou poznámku bohabojnou, aby tím většího užitku duším každý verš přinesl.

Marii na pouť šli zas; protož my nemeškejme, na cestu se vydejme; o Marii v Heidelbergu prozpěvujme.

1 Radujme se křesťané, již přišel čas, bychom k panně

I pro celý rok, neb panna Maria stojí tam jako dřevo celý rok a kněz má svůj kvadrátek na vybírání obětí stále připravený. Jen nemeškejte, kdo peníze má, na cestu se vydejte a prozpěvujte, neb při zpěvu nábudete smysle, lehce budete moci dávati, co s sebou nesete a až s prázdnýma rukama pojedete domů, zpívejte zase, tak na všechnu bídu zapomenete.

2 Tobě, matko Maria, se strojíme, naše domácí Bohu poroučíme: manželé i manželky, též naše malé dítky, vše naše hospodářství i přibytky.

Poručte všechno, co jest doma, bohu, manžele i manželky, dítky malé i hospodářství, krávy i telata, psy, prasata, on se o to bůh bude starati; on bude dojiti, prasata krmiti, děti malé umývati, polévku jim vařiti, brambory peci, orati a žati, seno sklízeti a mlátiti — on to všechno vykoná, až bude radost. K čemu také máte boha, když by za vás to všechno nechtěl vykonati, když vám se zachce vyjíti si na tâčky a klepy k panně Marii? Jen toho všeho doma nechte a jděte. To jsou dobří hospodáři a dobré hospodyně, které nechají všechno doma, jak to stojí a běží a jdou si na klepy.

3. Cokoliv promeškáme, t-n krátký čas, naradí nám pámbů dvojnásob zas; jak na stitku, na jmění, vyprosí počehnání Maria Heidelbergská, naše paní.

Toť se rozumí, že zmeškáte práci všelikou, povinnosti své a nutné výkony, ale nic si z toho nedělejte, neb pámbů to za vás všechno udělá a kdyby neudělal, on vám to nahradí jinou cestou, co jste zameškali. On vám nechá dvojčata přijíti místo jednoho dítěte a na pšenici budou růsti dva klasy za jeden, když ji zanedbáte, kukuřice dvojnásob husté zaroste, že nebudete moci ji pak proorati; nové tele bude míti dvě hlavy a dva ocasy, když nebudete při teleni; na poli napříč dvojnásob a budou-li padati kroupy spadnou dvě za jednu. Bude-li si mít dítě zlomiti ruku neb hlavu za vaši nepřítomnosti, zlomí si dvě; děti a všechno co zanedbáte bude požehnanější, nežli na čem byste doma chtěli pracovati. Lépe byste vlastně udělali, abyste nechali to hospodářství celý rok běžet zanedbané, abyste celý rok vězeli u panny Marie heidelbergské a to byste se podivili, co ona dovede svou přímluvou, až byste po létě přišli domů a nalezli všechno sklizené v pořádku. Zkuste to.

4. Pojďte chudobné vdovy a sirotci k Heidelbergské Marii, spomocnici. Ona v núzkování, ve všem velkém soužení, učiní vám zastání — potěšení.

Vdovy a sirotci, zanechte starostí a plahočení, jest to marné. Jděte k panně Marii a ona vás zastane a dá vám všeho, co jen budete chtíti a potřebovati. Plné čepice toho od ní ponesete? Jen jděte a uvidíte. To bude zastání ve vašem soužení. To si nabeřete!

5. Pojďte s námi mládenci k té překrásné Marii, čisté panně Panenství ji darujte, čistotu zachovejte, o Marii Heidelbergské prozpěvujte.

Mládenci a panny, také pojďte na pouť a darujte ji své mládenectví a panictví, jako to dělají panny a mládenci na svaté Hoře, v Boleslavi a jinde v Čechách, že chodějí obětovati panně Marii a přinesou si nazpět domů obyčejně nadělení takové, jakého se dostalo panně Marii, aniž by o tom její muž byl věděl. Jen hodně při tom zpívejte.

6. Také vy zarmoucení pojďte s námi, chcete li být v zármutku potěšení. Maria vás vyslyší a pomůže v neštěstí, ta na světě nejlepší vás potěší.

Kdo má neštěstí, jen sem pojď, panna Maria tě potěší nejlépe. Proč bys to nezkusil, když tak málo stojí. Ať tě trápí, co chce, jen putuj tam a uvidíš, jak se ti vysmějí ti ostatní, že jsi takový blázen, že bys chtěl za pár centů snad, abys stal se bohatým, abys dostal bohatou osmdesátku, neb za zcepenčilou kobylu jinou zdravou, neb za spálenou chalupu nový pěkný dům, neb za ukradený dolar zlatý dvaciáš, neb za zlámané kolo celý nový vůz. Jen jděte, uvidíte, co nahrabete. Ten kus dřeva vám toho nasype do čepice.

7. Pojďte s námi nezdraví, neduží, kteří chcete předešlé nabýt zdraví. U kaple si klekněte, modlitbou ji uctěte, od ní předešlé zdraví obdržíte.

A vy nemocní, jichž jest všude plno, proč si nedáte říci, an vám kněz Šimoník slibuje, že vás uzdraví panna Maria jeho, když přijdete a u kaple její se pomodlíte? Proč se trápíte, proč drahé doktory platíte a za léky peněz vyhážíte, mohoucce dostati zdraví a sílu za hlouposých několik otčenášků a zdrávasů před její kaplí? A až budete zdravými, vzkažte to námi do Chicago a my tam pošleme všechny špitály a nemocné naše zde, aby se stali také účastní mocí té zázračné panenky.

8 Pomoc, vy farmářové, ctitelové Marie milovnice, oráčkové. Neb skrz přímluvu její Bůh vám dá požehnání; ať Marie Heidelbergská mocná paní.

A což vy farmářové, její zamilovaní oráčkové, proč pak vy se pachtíte na svých polích, vozíte na ně hnůj, oráte a sejete, okopáváte a oorváte, jakobyste nevěděli, že jest to vše zbytečné a že potřebujete jen choditi k panně Marii Heidelbergské a ona že to za vás všechno udělá a že budete sklízeti až hauba, že to ani nestačíte svážeti a prodávati. Jeť ona mocná paní, jen se přesvědčte, ale ne abyste na ni a na kněze toho vzali hůl, kdybyste se sklamati měli ve svém očekávání.

9 A tak všickni, kteří k ní lásku máte, k Heidelbergské Marii s námi pojďte. Budeme jí velebit, litovati hříchů svých a krásnou modlitbičkou cítit.

Všichni tedy pojďte a budeme ji cítit krásnou modlitbičkou. Každý budeme k ní volati, každý křičeti a prositi, a ona bude míti nesmírnou radost, pakli neohluchne. To musí býti radost k zbláznění, když jeden houf zpívá, druhý litanie brebentí, třetí zdrávasy drmolí, čtvrtý modlitbičky odříkává a ona to všechno musí poslouchati a každému snad toho dáti, zač prosí. Ale jen pojďte a počtěte ji krásnou modlitbičkou. Kdybyste by-

li sebe většími šibaly, hanebníky, pomlouvačkami, hanobitelkami sousedů a bližních, ona vás přece ráda uvidí a dá vám toho, co se do vás vejde.

10. Ráda panna Maria všech vyslyší, kteří mají na sobě kříž veliký a ve manželském stavu kteří snášejí bídu, na tom světě trpějí mnoho veliko...

Manželé, kteří mají kříž spolu, jen ať tam běží. Jest to moudřejší nežli aby se mezi sebou prali, to jest pravda, ale co si mohou tomu dřevu, postěžovati a jakou útěchu a pomoc nabýti? Vždyť přece není ten kus dřeva advokátem, neb soudcem, aby jim dal rozvod a kněz nechce od nich nic, leda jejich příspěvky na okrášlení panny Marie a pak je pošle zase domů, aby se snášeli jak umějí. Vysměje se jim ještě když odejdou a bude své kuchařce povídati, jaké jest to v manželství peklo, a že jest lépe nebýti ženatu, jako jsou oni a mít se rádi. Děti se mohou třeba škrtit a do záchodů házet, to už velebníci a jejich kuchařky také dovedou.

11. Rodiče od svých dětí opuštění, jenž jste se vždycky na ně spoléhali, s nimiž jste moc vystáli, než jste jste je výchova l...; nyní o vás nedbají, když jste stáří.

Staří rodiče, kteří jste si děti v mládí zkazili, jděte sem, panna Maria vám je napraví. Ona, která neuměla si vychovati ani svého Ježíše, ona vám děti napraví. Když mu bylo 12 let a on ztratil se jim v chrámě, nechav se tři dny hledati a Maria jej pak hubovala, že proč jim to udělal, že jej tři dny s otcem jeho bolestně hledali, odseklo: A co jest na tom, že jste mně hledali? A když v Káni galilejské se přimlouvala, že nemají vína, odseklo synáček její: Co jest mně a tobě, ženo, do toho? A když jej Maria a bratří chtěli vyvolati z domu, kde byl mezi lidem a lid jej upozorňoval na to, odpovídal: E co, já nemám žádnou matku, žádného otce a žádné bratry; jen ti, kdo mne poslouchají, jsou moji matkou, otcem, bratry a sestrami. Tak ona si vychovala synka, tak vám budou dělati děti, když ji je dáte na vychovávání. Ta vás potěší!

„Maria Heidelbergská, naše matko!" Ty, jenž zde vylévá, vzdechni takto. Neb ona tě vyslyší, teba jistě potěší, neb jest matka v životě postavených.

Žádný nemůž na světě tak trpěti, by nemohla Maria mu pomoci. A tak v každém soužení pospěchejte k Marii, neb Maria je mocná paní.

Tak se tobě, mističko, poroučíme, s duší, též také s tělem oddáváme. Když umírati budem, přijď k nám se svým milým synem: duši vám poroučíme věčně. Amen.

V ostatních verších nechá páter Šimoník vzívati ten kus dřeva omalovaného co matku naši, pomocnici a mocnou paní. On chce, abychom se tomu dřevu s tělem a s duší odevzdali a když budeme umírati, že ta heidelbergská panna přijde k nám se svým synem na pomoc. Celá ta písnička jest bídná plácanice, která nemá ani zdání bec rozumu v sobě a které se musí každý rozumný vysmáti, kdo by ji četl. Tak daleko jsme to dotáhli už v Americe, že se budeme modliti ne k bohu, ne k Marii na nebi, ale k té malované Heidelbergské; ji dáme duši i tělo a co pak zbude bohu?

Jest to nejohavnější modlářství, když se všelikým obrazům malovaným, dřevěným a papírovým odevzdává duše i tělo; pak líd ještě má mysleti, že má nějakého boha a že se ten bůh oň stará.

Velebný pane Šimoníku, za tuto písničku zasloužíte kožený medalion s dírkou. Co vzdělaný muž měl byste se styděti s takovými plácaninami na světlo přicházeti a dělati tak celému českému národu v Americe ostudu.

Světélka.

§ Londýnský věhlasný krejčí Poole vyjel si do Brightonu na výlet a odpočinek o posledních svátcích. Když se procházel v stromořadí, potkal jej vznešený jeden jeho objednavatel a pozdravil jej zdvořile, načež Poole zdvořile lordovi odpověděl. Chtěl právě dále jíti, an lor zapomena, že nemá se u veřejnosti a o svátcích o obcho- du mluviti, zastavil krejčího a volal: „Počkejte, pane Poole; popatřte, jak mám poslední kabát od vás pokaže- ný. Prosím, prohlédněte jej, zdali nemám pravdu, řka, že jest zkažený." — Poole, maje vždy všech pět pohro- madě, zastavil se bez mrzení, vyňal z kapsy přiručnou křídu a prohlížel kabát znaleckým zrakem. „Máte prav- du, milý lorde; tento kabát měl býti zde stažen, a zde zase roztažen, zde měl býti delší a zde zase kratší, zde musí se sejmouti a zde zase odejmouti." Při každém „zde" udělal pan mistr velikou čáru na kabátě, tak že byl kabát hnedle celý počáraný. Mistr vida, že se mnoho lidí na procházce zastavilo a že si oba prohlížejí zvědavě, co by to mělo znamenati, pravil: „Teď milý lorde, když vezmete s sebou tento kabát do mé dílny do Londýna, tak jak jest naznamenám, bude vám opraven tak, že budete spokojen. Poroučím se." Lord neopovážil se od té do- by na procházkách zastavovati mistra krejčího, když jej o svátcích potkal, ale počkal, až v krámě.

§ Aby se kostel vyplácel, jest k tomu zapotřebí tak dobře obchodníka, jako aby se cirkus vyplácel. A nej- lepšími obchodníky, kteří toho dovedou, že se náboženství vyplácí, jsou kněží. Pravil jeden farář nedávno k známé- mu faráři z jiné obce: „Hle když jsem sem přišel, ne- měli jsme v neděli sebráno od lidu žádné peníze, tak že mi bylo vždy smutno. Teď jsem si to ale zavedl tak, že posadím do poslední stolice, kde stojí pokladna, dvě hezká mladá děvčata na jednu a dva bohaté obchodníky na druhou stranu a od té doby, co této mohou viděti, mnoho-li každý do pokladny vloží, máme v pokladně vždy hezky peněz, neb se každý před nimi stydí jíti mi- mo a nic tam nevložiti.

Učitelství v Idaho.

Přišel k nám jeden osadník ze západu, jenž mnohá leta zdr- žoval se v tom krásném, jak říkal Idahu, a vypravoval, co vše o tom věděl. Když byl popsal všechny zajímavosti o povětrnosti, krajinství a podnebí, otázali jsme se, jak to tam dopadá se škol- lami.

To jest ta jediná věc, která se nám tam nedostává, odpo- věděl muž se vzdechem hlubokým. My sice máme dosti škol, a- le učitelky nemůžeme dostati do nich.

A co v tom věcí?

Well, podivejte se na příklad na naší školu v místě, kde já jsem domovem. Škola jest jen dvě míle vzdálena od nejbližšího domu, krásně na návrší postavená a platíme učitelkám nejvyšší službě, ale přes dva týdny jsme ještě žádnou neudrželi.

Což vám tam zemrou?

Některé ano, ač to není žádné místo k umírání. Nejprvé jsme to zkoušeli s učiteli. Dostali jsme jednoho chvtrého chla- píka z Ohio a ten když potkal šedivého medvěda, počal naň hvíz- dati. Šedivec pošel a bylo konec Dostali jsme pak jiného. Do toho zamilovala se ale jedna vdova nedaleko a vzala jej nám na svou farmu. Dostali jsme p k za dlouhý čas jednoho, a ten byl kulhavý. Přišli Indiáni a on neuměl utíci. Bylo po učiteli. Zkou- šeli jsme to pak s učitelkami. Ta první vdala se ještě téhož ve- čera, co přišla, ještě nežli otevřela. Za tři neděle jsme dostali druhou, a tu jsem si já zase vzal za ženu. Za několik neděl pří- šla zase jedna, ale uvdzli lupiči cestovní.

Proč si tedy nevyhěřete ty nejošklivější, nejbloupější, nejše- rednější, jaké jsou jen k nalezení, které by každého z daleka strašily, jako tamto ta ježibába u okna s lístky, která má dásně jako svítilna a nos jako břitvu?

Proč se tážete? Cizinče, vy lidé z východu nám nikdy nepo- rozumíte západním zákopničkům. To jest právě moje žena, ta druhá učitelka, co jsme dostali, a ta byla tou nejkrásnější ze všech, co tam přišly.

Po přestěhování.

Do sousedního domu se přistěhovala 15. května nová rodina a sešli nadělila noc, vypůjčila se hospodyně nové od všech svých sousedů v domě a v sousedních pěti domech kávy, čaje, hraků peníze, mléka, cibule cukru, vajec a petroleje. Druhý den ráno už věděla, který soused bude asi nejtrpělivější a sedla si na toho, naposylajíc kluka svého k žádnému jinému, neměl k tomu. Hnedle po snídani přiběhl klučina k sousedovi tomu, a pravil: Paní, chcete přibíjeti koberec, a došly nám hřebíčky; maminka by se ráda zeptala, zdali by se jich nemohla pár od vás vypůj- čiti.

Učiněn po domě shon a několik hřebíčků bylo shledáno po koutech. Za deset minut ale byl tu chlapec zase, pravě:

Slyšíte, pane, my jsme někam založili naše kladívko, a ma- minka by se ráda vypůjčila vaše. Dostal je.

Trvalo to teď dvacet minut, nežli se zase objevil, řka: Slyšíte, maminka si může zuby na tomto koberci vylámat jak jej ta- há a on nechce uposlechnouti. Ona se posílá ptáti, jestli byste jí nemohla půjčiti jednoho vašeho chlapce.

Jeden chlapec tedy šel tam na pomoc, ale koberec byl zá- tvrzený a nechtěl uposlechnouti, neboť za malou chvíli přišel klu- čina už zase volaje: Slyšíte, máte svého muže doma?

Máme, co pak bys mu chtěl?

Well, maminka založila svého muže někam a ráda by se vy- půjčila vašeho, aby jí cípy toho koberce zatroleného pomohl na- táhnouti a přibíti.

Někde toto neslýchané vypůjčování muselo býti konečně pře- ce zastaveno — a zastavilo se tuto. Byl konec.

Pijavice.

Na venkově bylo posláno pro lékaře k dělníkovi, jenž upadl při práci a poranil si lebku, tak že mohl upadnouti do zánětu mozku. Lékař pravil ženě, že jí pošle dvě pijavice, aby je dala nemocnému, ráno že se zase podívá, jak se vede. Přijda druhé ráno, shledal nemocného hůře. I tázal se, co dělala žena jeho s pijavicemi? Pravila, že mu jednu dala, načež lékař přísnil jí, že zavinila bezpochyby smrť svého muže, neboť že jest s ním velmi zle. Nebohá žena naříkala, že dělala, co jen mohla; nase- kala pijavici na drobno, nalila octa na ni, nasypala pepře, ale on se zakřel, že raději pojde, než aby požřel ještě tu druhou, proto jsem mu ji nemohla dáti.

Vzorný pan Dux.

Obrázek z amerického života.

Tedy vy nás chcete opustiti zítra ráno?

Ano, myslím, že mne chtějí oběsiti zítra určitě o desáté.

Vyjevil jsem oči a otevřel jsem uši, slyše tuto část rozmluvy. V okamžiku tom stál jsem na prahu žalářní cely. A jaké to cely. Vyhlížela spíše hovorně panské ji- delny podobná; okna arci byla zamřižovaná, stěny váp- nem jen bílené a na dveřích visel těžký zámek; ale na podlaze byl měkký koberec a podél stěn stály vycpané pohovky a křesla pohodlná.

V cely bylo několik dam v návštěvním přistrojení, buď sedice na židlích, aneb stojice obklopovaly pána ně- jakého, jenž byl odín v dokonalý večerní oděv—bílý ná- křelník drahý, černý frak, bílé rukavičky a boty vyleště- né jako zrcadlo.

To jest ten vrah, šeptal mi do ucha můj průvodčí, tajný zvěd, jemuž jsem platil za ukázání mi po městě $10 denně mimo ztravu.

Nemohl jsem se zdržeti, abych nedal na jevo podi- vení své.

Jest to James Dux, pokračoval můj průvodčí, nevšl- manje si mého divení se. Jest vám to jeden z nejpro- hanějších a největších zločinců — vypravěl dále jedno- hlasně, bez citu a významu, jako obyčejně průvodčí dě- lávají. Tento Dux započal jednoduše, napadaje jen bo- haté lidi, kteří měli svých $10,000 neb tak asi. Čtyři- krát po sobě ušel šibenici. Poprvé zakoupil svědky; po druhé podařilo se mu podplatiti si porotce; po třetí docela odvážil se s úplatkem na soudce a s úspěchem. Po čtvrté měl smůlu. Papíry cenné, které nálezl při bankéři, jejž k vůli nim zavraždil, ukázaly se býti padě- lanými. James zavraždil spolubratra ani nevěda. Nemo- ha s padělanými těmi papíry nic získati, neměl peněz na podkoupení si někoho a na dokázání neviny své nad smíh jasně a byl shledán vinným. Měl býti oběšen, když jistý druh jeho započínaje svůj obchod, nabídl se, že pa- dělané ty papíry za jistou náhradu odkoupí, poněvadž prý jich bude moci zpeněžiti u svých objednavatelů na západě. James dostav peníze, upotřebil jich všech pro guvernéra státu a ten pak přimlouvil jedno oko a pustil lotra omilostněného na svobodu.

Než poslední toto zkušení nemohl Dux nikdy více z mysli spustiti, neb už byl se na smrt odevzdal a trpěl velice. Učinilo jej to tupohlavým a ztratil velikou část bývalé své paměti a zručnosti. Uminil si oloupiti prvního člověka, který mu přijde do cesty. Proto večerem v předměstí na ulici udeřil jednoho starého pána do hlavy kladivem až jej na místě zabil a dostal od něho mizerné stříbrné hodinky, které neměly pražádné ceny.

Při činu tom byl ale polapen mladým policistou, jenž myslel, že je to proň výhodnou příležitostí k vyznamená- ní se. James byl předveden před kriminální soud po páté. Důkazy byly tentokráte nepřekonatelné, obrana byla slabá, porota netečná. Co tucet porotníků okoušeli jak dobrá jest v městě kořalka, povstal soudí Blackstone u prostřed kouře doutníkového a vynesl ortel smrti, da- da odsouzenému lhůty jen tři měsíce, aby se připravil k smrti seznámením se s bibli. Jeho lhůta vyprší dnes večer.

A tenhle jest tím vrahem, ten pán v tom nádher- ném oděvu? zvolal jsem.

Ano, to jest ten Dux, odpověděl průvodčí můj. Vi- te, on se obrátil na víru teď v žaláři a všichni náboženství, zvláště ty náboženské kostelíčkářky vznešené i pyšné jinak které by se chuděho dělníka na ulici nepovšímly, jsou do něho celé zfanfrnělé. Naše nejbohatší dámy v městě platí mu všechny jeho výlohy. Ty nejlepší rodiny v mi- stě přicházejí aby jej těšily. Bezpochyby že zemře krás- ně, tak očekáváme. Jest to veliké vítězství pro tvrdé baptisty, s kterým se hlasitě honosí. Uvidíte, že James zemře smrtí blahoslavného, třeba měl pod kůží tisíc ďáb- lů zašito.

Zatím vrah provázel jednu z dam ku vchodu, přiblí- žil se hodně blízko ke mně a já dostal příležitost po- jmouti jeho podobiznu v mé myslové komoře. Byl to hranatý, zavalitý veleliký chlapík, na jehož hrubé tváři bylo plno uhrů z kořalky; měl nízké čelo, studené a prázdné oko a ruce dlouhé, jako u opice. Tato ošklivá, ba protivná postava, oděna v módní oděv a nejvybra- nější, vypadala velmi nabubřeně a nic zajímavě. Z jeho krátce přistřižených vlasů vycházela vůně nějakého ma- zadla, ale z těla jeho hrubého šel nepříjemný potní zá- pach.

Jedna dáma se přiblížila a podala vrahovi krásnou bílou kytici—odznak čistoty duše. Když pak pokoušela se, aby přednesla několik přiměřených slov k tomu, byla tak dojata, že klesla ve mdlobu.

Odsouzenec vzal kytku zcela lhostejně, přičichl si k ní a pak ji zahodil do kouta v cely, kde jsem spozoroval celou hromadu takových kytic a věnců, pohozených jako na smetišti.

Ty nebožátka ženské jsou příliš důtklivé, pravil James, ony by měly vždy vypíti hodnou sklenku jalovco- vé, nežli se sem vydají na cestu, aby posílnily si kuráž.

Dovolte, abych vám představil mou jedinou dceru slečnu Blackstonovu, pravil pán jeden přicházející ku složnici, na němž bylo viděti něco vznešeného, jako u soudců a představil mu svou dceru mladistvou ještě, podpírající se o jeho rámě.

Vrah se poklonil jak jen uměl.

Mladá slečinka se také klonila, jak to způsob v saloně žádá.

Tlustý pan soudce pokoušel se také, aby poklon usekal po příkladu obou.

Papa o vás často mluvil, vyprávěla mladá slečinka. Jest mi věru velice líto, že nemůžete s námi zítra obědvati.

To jest arci zcela nemožné a já toho hlubocе lituji, pravil vrah s poklonou neobrabanou k slečně, z hruba se chechtaje.

Dívka se zapýřila, buď že to bylo předepsáno tak v nějakém spisku, který byl její vzorem, aneb že ji urážel ten hrubý smích.

Leda byste mohla svého otce k tomu přimětí, aby vzal svůj rozsudek v úvahu, dodal odvážně vrah.

Ach, Jamesi, pravil soudí s obřadností obyčejnou na soudní stolici, to již jak víte není možno. Obchod jest obchod, víte; nahna pak se k složinci, šepotal mu: Stálo by mně to tolik asi, co jest mé jmenování v ceně, kdybych teď pro vás něco učinil.

To musí býti strašné, býti oběšenu, pane Dux, není-li pravda, vskočila zase slečinka do řeči.

Bolest okamžiku, nic více, krátký okamžik, slyšíte, slečno Blackstonova, pravil soudí k dceři, jest to smrt kterou bych si sám také přál.

Arci, přijde na to, vykládal zase vrah. Já myslím, že jest to dosti sladká smrt, když propadiště pracuje dobře a šerif je trochu zkušený. A při té příležitosti, soudí nechtěl byste býti tak laskav a postarati se o to, aby byl provaz pořádně namydlen?

Se vší ochotou, milý příteli. Každou laskavost, kterou vám mohu za okolnosti těchto prokázati, smíte směle očekávati.

Pan Blackstone poručel se pak a slečinka jeho ně kolikráte se ohlédla, aby ještě zachytila loučící se pohled vrahův na památku.

Později jsem se dozvěděl, že ještě v předvečer popravy poslala do vězení košík živých vonných květin netvorovi tomu.

Ještě více smetí! volal Dux spatřiv to. Tyhle ženské jsou přece jen bláznivé. Jen jedna jest mezi nimi moudrá, mé děvče Johanka, která nejlépe ví, jak pomoci občanu Soustáti, by se důstojně připravil k smrti. Poslala mi galon dobré burbonky. To je holka!

Zatím co odcházely dámy jedna po druhé, loučíce se s vrahem, jako by byl jejich příbuzný, nevinně odsouzený a svatý muž k srdci jim přirostlý, blížil se zase jiný dav. Byla to deputace občanů, kteří si přáli, aby jim bylo popřáno míti slyšení u odsouzeného nebožáka, jenž byl tvem dne v místě. Mluvčí davu toho pokročil tři kroky proti odsouzenci a podávaje mu pěknou skřínku morokovou a pozlacenou, přednesl následující řeč se vší přiměřenou vážností: Drahý pane Dux, dovolte občanům Humanityvillu vůbec a s nimi ve spojení členům poroty, šerifovi a rozličným osobám, které byly nápomocny ve vašem přeličení, jakož i členům policie, kteří byli napomocni ve vašem lapení, by vám směli skrze mé ruce nabídnouti slabý důkaz úcty, kterou jste v nás všech ně byl vzbudil, nejen chladnou oddaností svou osudu a chováním ve všem ohledu gentlemanským, ale i svou křesťanskou a náboženskou připravenosti, ušlechtilými náboženskými pocity a slovy, kterýmiž jste dal na jevo, že odpouštíte od srdce všem, kteří vás byli pomohli přivésti až na tato místa. Protož prosím přijměte ode mně jmenem všech mých spoluobčanů tento skrovný dárek; přejeme si srdečně, aby se vám osvědčil užitečný a přijemný v těchto posledních hodinách života vašeho pozemského.

Pan Dux vztáhl obě ruce a přijal od řečníka v pouzdře drahocené zlaté hodinky kapesní. Potěžkal je na dlani pravé ruky, pak přidal k uchu a naslouchal.

Jdou také?

O, ano, zněla odpověď celého sboru.

Drží dobrý čas?

O, ano.

Jsou s klenoty?

Zajisté.

Jsou to Americké?

Vsaďte se.

Nuže dobře, pravil vrah, já jsem jist, že jsem vám za to velmi povděčen, ale když jste už to kupovali, mohli jste si také přidati na řukadlo dělané rukama.

Tu viděla slavná deputace, že nemůže žádný mu na to odpověděti a proto podávali mu ruce, mačkali mu je, obešli jej jako v husím pochodu kolem a vzdálili se.

—Dokončení.—

Rozhovory.

Soapgrease: Zdali pak vite sousede, proč zdejší Indiani choději nazí, jak se v knihách o nich dozvídáme? —*Straw:* To jest jednoduché, na mou věru, poněvadž nemají, čím by se odívali.—*Soapgrease:* Ano, ale jedná se o to, proč toho nemají?—*Straw:* Na moutě, to nevim a nikdy jsem na to nemyslil ani. — *Soapgrease:* Vidíte, když umí člověk francouzsky, čeho se může dověděti. Oni chodí nazí, poněvadž je jednou už dávno Kolumbus o d k r y l, a od té doby je žádný nepřikryl a nemohou tedy jinak, nežli býti odkryti.

Učitel přírodovědy: Dějí se často v přírodě věci, které si nedovedeme nijak vysvětliti a kdybychom sebe více bádali, nedopátráme se přece souvislosti a výkladu jejich. Na příklad, slečno Harrietto?—*Slečna žačka:* Ano, to pochopuji, neb jsem nejednou o tom přemýšlela, že se nedá nijak vysvětliti, že želvy, z nichž máme přece tolik želvových hřebenů, samy nemají ani jediného vlasu na hlavě.

PŘIJMOU SE děvčata k napařování tabáku, ptejte se v dílně 103 Canal ul.

PŘIJMOU SE 4 děvčata na ruční kabátovou práci, 1 na první šicí stroj a dělník na ruční práci, 131 Bunker ul.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

DUCH ČASU

NEDĚLNÍ LIST SVORNOSTI.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 28. KVĚTNA, 1882. ČÍSLO 40.

PROF. JAN KVIČALA

Do nedávna, kdykoli jednalo se o otázce české university, vytýkali nám protivníci nedostatek pracovníků na poli vědeckém. Že výtka tato jest prosto lichá a pouze zlomyslností neb stranickou vášní pronášená, o tom netřeba šířiti slov. My sami jsme již ukázali na celou řadu mužů ve vědě proslulých, jichž jména i za hranicemi naší vlasti požívají úcty a vážnosti, a kteří by zdárně a platně mohli působiti na universitě české, kdyby zúmyslně nebyli odstrkováni a zanedbávání. Na vysokém učení pražském působí nepatrný hlouček našinců, ale jsou mezi nimi učenci, kteří ničím nezadají svým kolegům německým.

Mezi muže tyto to náleží i prof. Kvičala.

Jan Kvičala narodil se 6. května 1834 v Mnichově Hradišti. Ukončiv na gymnasiu litoměřickém r. 1852 studia gymnasijní oddal se na universitě pražské studiu klasické filologie. R. 1855 stal se suplentem na malostranském gymnasiu pražském; avšak již roku následujícího odebral se za příčinou dalších studií na universitu v Boně, kde až do srpna 1857 pobyl, posluchaje přednášky proslulých filologů Ritschla, Welckera, O. Jahna a historika Dahlmanna. Téhož roku v září jmenován jest gymnasiálním profesorem v Litoměřicích.

Avšak působení jeho na škole střední netrvalo dlouho. Když roku 1857 zařizoval se proseminář klasické filologie na universitě pražské, mladý učenec, jenž byl mezi tím i nejednou psací literární pozornost na sebe obrátil, povolán jest do Prahy i svěřeno mu řízení proseminář. V červnu 1859 habilitoval se jakožto soukromý docent na universitě pražské a již v prosinci téhož roku jmenován jest mimořádným, r. pak 1867 řádným profesorem klasické filologie na universitě pražské, na niž až dotud působí. Diplomu doktorského nabyl na universitě lipské.

Za dlouhé této řady let působení Kvičalova na poli vědeckém i v oboru učitelském byla obsáhlá a výdatná. Sepsal značný počet německých důležitých pojednání gramatic-

kých, kritických a literárně historických. Neobyčejná bystrost a důmyslnost úsudku, jež spisy jeho pro kritiku a výklad klasiků výše vytčených činí nezbytnými, zjednala Kvíčalovi záhy nejen u nás, ale také za hranicemi jméno čestné a vážnost velikou. V otázkách filologických má Kvíčala vážný hlas; důkazem toho jest i písemné spojení, v jakém jest z učenci cizími (Curtiusem, Langem, Reiffertscheidem a j.) i úcta a vážnost, jakou zjednal si při sjezdech filologů v Německu (hlavně v Gefe r. 1878, jichž debat v sekci kritické horlivě se zúčastnil.) Za zásluhy své vědecké zvolen jest již r. 1866 za dopisujícího člena vědecké akademie vídeňské, a roku 1871 za řádného člena král. učené společnosti české.

Spisy svými Kvíčala, netaje se nikdy původem a smýšlením svým českým, nemálo přispěl k tomu, že vědecké snahy národa českého a za hranicemi vlasti naší čestného docházejí uznání. Rovněž literatura česká neunavnou činností jeho v nejedné příčině o pohlcena. Přispěl již roku 1864 článkem o charakteru Ismeny v „Sofokleově Antigoně do Dastichova „Kroka"; jakožto redaktor „Bibliotéky klasiků českých a římských" neunavně jiné ku práci povzbuzuje a upřímnou radou pomáhaje, způsobil, že literatura naše honositi se může četnými zdařilými překlady díla Herodotova a Sallustiova Katiliny. Do Slovníka Naučného napsal řadu článků týkajících se literatur a jazyků klasických. Když roku 1874 hlavně jeho zásluhou v život vstoupily Listy filologické a paedagogické a literatura česká domohla se takto organu, v němž by vedle obětavého a nezištného řízení listů těchto ve spolku z prof. Gebaurem zajímavými a cennými články horlivě do něho přispívati. Od r. 1874—1880 uveřejnil v Listech tato pojednání: O původě a vývoji mluvy. — Příspěvky mythologické. — Dva pražské rukopisy (roč. I.) — Vergilisma (roč. II.) — O řeči lidské a božské (roč. IV.) — Kritická analekta k dramatům Sofokleovým a Euripským (roč. V.) — Vergiliana. — Řecký codex miscelaneus knihovny strahovské (roč. VII.).

Neméně zásluh než na poli vědeckém dobyl si Kvíčala také co učitel. Kvíčala vychoval — můžeme říci téměř sám — velikou řadu filologů klasických, již nyní dílem na gymnasiích, dílem i na vysokých školách působí; mnozí z nich činní jsou i literárně. Přednášeje velmi hojně (někdy až 15 hodin týdně), a to polovici přednášek jazykem českým, a řídě seminář filologický, jehož ředitelem jest od roku 1860 s obratností a péčí uznánihodnou, uměl vždy vštípiti žákům svým hojnou míru vědomostí. Z nou, uměl vždy vštípiti žákům svým hojnou míru vědomostí. Z velikého počtu žáků jeho literárně činných jmenujeme pouze z Čechů záhy zvěčněného Niederla, z Němců docenty Schuberta a Rzacha.

Neobyčejná horlivost, s jakou zastával úřad svůj učitelský, měnila ovšem vždy v zápětí horlivost posluchačstva. Kvíčala nemýlí se věru stěžovati na liknavost posluchačstva v návštěvě přednášek a výkladů seminárních: posluchači dobře jsouce si vědomi prospěchu, jaký jim plyne z hojných a všestranných výkladů Kvíčalových, účastní se přednášek i rozprav v semináři řídí a horlivě. V kruzích studentstva těší se Kvíčala oblibě i vážnosti nemalé; Akademický čtenářský spolek a Jednota českých filologů zvolily ho čestným členem. Jednota filologická zvolila jej mimo to také svým protektorem.

Avšak nemenší vážnosti a úcty požívá Kvíčala mezi profesory i německými. Byv zvolen na rok 1878 děkanem fakulty filosofické velkou většinou hlasů počínul si v úřadě tom s takou obratností a taktem, že rok jeho úřadování dosud všem, studentstvu i profesorům, v milé je paměti.

Že Kvíčala jest pravým a věrným Čechem, netřeba připomínati. Právě za posledních dob, kdy opět živěji jednati se počalo o otázce universitní, vyslovil u veřejnosti při několika příležitostech smýšlení své zcela jmé a bez obalu. Rázností jeho a neohroženost ve všech podnicích, řečnické nadání, jevící se řečí klidnou sice ale plynnou, plnou bystrých a přesvědčivých důvodů, a protkanou často jemným vtipem a trpkou satirou, za posledních dob netolik mezi profesorstvem, ale i v kruzích širších vzbudilo přání, by muž tento, školství našeho nad jiné znalý, zastávati mohl požadavky na místě příslušném, na říšské radě. Přáli bychom si, aby přání toto stalo se skutkem a nepochybujeme, že by činnost Kvíčalova i na tomto místě neminula se s žádoucím úspěchem.

Pro dvě hrdličky.

Mravokárná komédie. Napsal Oldř. Kostelecký.

—Dokončení.—

„Vyhoďte tu klec i s těmi vašimi hrdličkami!" houkl pan doktor tak upřímně, až starý zahradník ustoupil o krok.

„Račte dovolit, milostpa—"

„Vyhoďte tu klec i s těmi bestiemi, povídám! Sice to všecko i s vámi vyhážim já!"

Starý Pavel, vzav opatrně klec, odešel.

„To by tak ještě scházelo," pravil si pan doktor, „abych pro dvě pitomé hrdličky neměl ani jednu minutu pokoje—"

Břetislávka nebylo možná utišiti, když pohřešil svých milých ptáčátek. Pan doktor sliboval mu hory doly, ale marně. Teprvé když přenešťastnému milovníku hrdliček slíbil výprask, nebude-li z ticha, utišil se. Za to zase nelze popsati jeho radosti, když druhého dne, spěchaje požalovat si starému Pavlovi, shledal se v jeho světnici se svými miláčky. Neboť jako kdysi Faustulus ujal se zavržených Romula a Rema, tak i starý zahradník vzal v ochranu zavržené hrdličky, které byly příčinou hotové revoluce na ville pana JUDra. Michala Chytila.

Pan doktor dovedl to posléze tak daleko, že slovo „hrdlička" nesměl už ani slyšet....

Uplynuly tři neděle.

Na ville bylo vše vzhůru nohama. Paní doktorová žila dosud ve vyhnanství; slečna vychovatelka byla již dávno ta tam a pan vychovatel též; s panem doktorem nebyla žádná řeč; Michal dostav se do křížku pro ty hrdličky se slečnou Fanči a byv pro to od otce znova pokárán, stal se zarputilejším; slečna Fanči, snad litujíc, že slečna vychovatelka dostala se z domu její vinou, stala se zádumčivou; a služebnictvo, ač nerozumělo té neblahé proměně, ale cítíc ji s sebou, bylo také jako pokropené studenou vodou. Pouze Břetislávek a Helenka oslazovali si ten svůj bezestarostný živůtek častými návštěvami obou hrdliček. Vůbec: jak to na ville chodilo, lze nejlépe poznati z toho, že již i starý Pavel, který přece prožil dost, kroutil nějak povážlivě hlavou.

Po čtyrech nedělích ditky již tázávaly se, kdy že matinka zase přijede. A tu pan doktor pokaždé odvětil dvojsmyslně:

„Až se toho pobytu v Kolíně nasytí."

Z čista jasna pan doktor obdrží z Kolína list. Ale byl to list od jeho pana švagra, u kterého doktorová paní trávila to své vyhnanství. Jádrem dopisu páně švagrova bylo:

„Měj rozum a povol. Když urazil jsi svou ženu, tedy jest opět povinnosti tvou, abys ji udobřil. Piš jí."

Pan doktor sic odepsal, ale nikoli své paní, nýbrž panu švagrovi. Jádrem jeho dopisu byla tato čistě logická sentence:

„Má žena ode mne odjela a tedy jest povinností její, aby ke mně zase přijela. Řekni jí to."

Třetího dne, kde se vzal, tu se vzal, ocitl se pan švagr na páně doktorově ville. Ditky měly neobyčejnou radost, že přijel „Kolínský strýček", avšak pan doktor dobře věděl, že to nepřijel strýček, nýbrž parlamentář, který chce vyjednávati o smír obou rozvaděných stran. — Nemýlil se. Neboť když odpoledne vyšli si oba mužové do zahrady, aby zde pohovořili beze svědků, přišel pan švagr z kolejí všedního hovoru velmi záhy na mrzutost páně Chytilových manželů.

„Jdiž, Michale", praví páně doktorův švagr. „Nebuď tak bláhovým! Pro dvě hrdličky tolik mrzutosti! Pro takovou dvě nevinoučká zvířátka!"

„Čert nám byl ty dvě nevinoučká zvířátka dlužen!" rozčepejřil se rázem pan doktor. „Žena mi odjede, profesor odjede, vychovatelka odjede — ještě aby se mi děti rozjely!"

„Nu a řekni, Michale, je toho všeho potřeba? Co na tom, jsou-li ty hrdličky samičky aneb samečkami. To je přece jedno."

„Prosím tě, švagře, to mi nemluv: jedno! Když jsou to samičky, tedy to nemohou býti samečkové!"

„Ale ostatně kdo ví, jsou-li to opravdu samičky?"

„Když ti říkám, že jsou, tedy jsou!"

„To je zvláštní. Ty posloucháš, Michale, nemohl bych ty hrdličky vidět?"

„Vidět! Vidět! Co bys na nich si vydíval? Ostatně dal jsem je již dávno vyhodit!"

„Ale vidíš, podle toho, jak mi vyprávěla tvá žena, myslí bych i já, že jsou to samečkové. A proto —"

„Poslouchej, švagře, chceš-li také ještě ty začínat—"

„Ale já nevím, nač se tak zlobíš? Nestojí to všecko dohromady za to."

„Nestojí! Nestojí! Stojí to za to!"

„Nu nestojí."

„Stojí!" houkl pan doktor.

„Nu tak tedy stojí, ale je to hloupost. Kdyby někdo věděl, že může u vás být rodinná vojna pro hloupé dva samečky —"

„Ty, švagře, nezlob mne zbytečně! Když ti říkám už po tisící, že jsou to samičky —"

„Nu tak tedy samičky, to je jedno."

„Není to jedno!"

„Ale mně je to jedno, bloude."

„Ale mně ne!"

„Nu, nu, jen tak nekřič, Michale. Ty jsi dětina, že se tak zlobíš."

„Protože nejsem taková bačkora jako ty!" odsekl pan doktor.

„A ty pěkně začínáš," usmál flegmaticky pan švagr. „Protože je to pravda! Na celém světě je ti všecko stejno a jedno: nebe jako dudy, bílé jako černé, sameček jako samička.

„Jen mi není lhostejným tvůj rodinný spor, Michale."

„Však ti také do něho nic není!"

„Já myslím, že je."

„Já myslím, že není. Ostatně ti říkám upřímně, chceš li mi tu kázat, a přijel lis ke mně, abys tu dělal nějakého prostředníka, že nepotřebuji ani kazatele ani žádného prostředníka!"

„Ale dovol, Michale. Nebuď bláhovým!"

„Já se srovnám se ženou sám! Je-li vám obtížna —"

„Ale, ale, Michale!"

„— řekněte jí to a ona pojede —"

„Domů?"

„Ne, jinam! Já nepotřebuji žádných milostí od vás, rozumíš?"

„Nu, posloucháš, Michale, to již přestává s tebou všecka moudrá řeč. Já snesu mnoho, to víš, ale chceš-li se mnou jednati takovýmto způsobem, přejde mi také trpělivost. Tak nejedná švagr se švagrem."

„Není-li ti mé jednání vhod, prosím!"

Pan doktor ukázal rukou jako na odchod.

„Mně není vhod pouze tvůj nesmyslný rozmar," odvětil pan švagr uraženě.

„Prosím, tu je velmi snadná pomoc. Odejeď si zase s pánembohem a vícekráte se nemusíš s tím nesmyslným rozmarem sejíti", pravil pan doktor určitě.

„Jak je libo. Mně toho líto nebude", pravil pan švagr už docela rozmrzeně.

„A mně to bude zvláštním potěšením."

„Prosím!" uklonil se pan švagr ironicky.

„Prosím!" opakoval pan doktor.

„Já se ti tedy, Michale, uctivě poroučím."

„Služebník."

Jeden pan švagr odešel na pravo, druhý pan švagr odešel na levo. A ráno ten kolínský pan švagr odejel zas do Kolína, nejen praničeho nepořídiv na ville ve prospěch páně doktorovy choti, nýbrž odejel, ještě jsa rozvaděn s hlavou páně doktorovy rodiny. Tak je ten parlamentářský úkol vděčným....

Bůh milý sám ví, co bylo by se v rodině a celém příbuzenstvu páně doktorově všecko pro ty dvě hrdličky ještě dělo, kdyby pan doktor nebyl potkal v zahradě starého zahradníka.

„Pán bůh rač pozdravit, milostpane!" pozdraví zahradník uctivě.

„Vy — vy jste osel!" děkuje neuctivě milostpán.

Pavel vyjeveně pohlíží na pána villy.

„Račte laskavě dovolit, milostpane: smím vědět proč?

„Proč? Pro ty vaše pitomé hrdličky! Chytíte samičku, přikoupíte k ní samičku a chcete, aby měly mládě!"

„Ale račte laskavě odpustit, milostpane. Vždyť to nejsou samičky!"

„Cože?!"

„Jsou to...."

„Samičky a dost!"

„Račte se přesvědčit, milostpane."

„Co?! Vy ty čertovy hrdličky přechováváte? Tak vy tak?! Dobrá! Dnes jste byl v mé službě naposledy, rozumíte?!"

„Račte dovolit, milost.."

„Nic nedovolím! Kde máte ty bestie?!"

„Doma, milostpane", pravil neštastný zahradník třesoucím se hlasem.

„Pojďte se mnou!"

Pan doktor zajisté chtěl oběma „bestiím" zakroutit krk před očima neposlušného sluhy.

Starý Pavel, třesa se po všem těle, vedl pana doktora do svého domku při ville. Byla to nejsmutnější cesta ze všeho zahradníkova nepříliš veselého života.

Když oba mužové vstoupili do světnice, stáli Břetislávek a Helenka před klecí s oběma hrdličkama. Spatřivše tatínka přiskočili vesele k němu a s jásotem, tahajíce jej za šosy, volali:

„Tati! Tati! Podívej se!"

A pan doktor, podívav se, stanul jako bleskem omráčený: ve klecí zří ty dvě osudné „samičky" a dále — hnízdečko se dvěma roztomilými mláďátky.

* * * *

Paní doktorová vrátila se z vyhnanství; pan švagr přijel osobně obnovit své staré přátelství s panem doktorem; Michal, jenž cestoval do Benátek letos, podíval se zatím do Šumavy; pan vychovatel i slečna vychovatelka po dlouhých oklikách opět jsou nalezeni; a v rodině p. Michala Chytila, advokáta, jest opět klid a mír nerušený ničím, leda cukrotem dvou párů hrdliček.

A starý zahradník? Zůstal ovšem na ville. Když pak dozvěděl se, co vše přihodilo se pro ty dvě hrdličky, prohodil sám k sobě:

„Inu bodejť! Já tomu nebudu rozumět! To je nápad!"

KONEC.

Královéhradecká

Dle nápěvu „Jeden kaprál od husárů.“

Pojď, pe smíchu láčný synu.
napni uši na novinu,
kterak Hradec nad Labem
neštovicím ušel všem.

Nepřítel ten začal skrytě
napadati každé dítě;
lstivě sobě počínal —
věru, každý se ho bál.

Při tak hrozitánském strachu
několik se sešlo brachů;
radili se víc a víc,
jak se zhostit neštovic.

Plzeňské jim dalo ducha
Že to schválil doktor Mucha.
spálit aspoň polovic.

V pátek čtrnáctého dubna
hlas jde z obecního bubna,
ve tři že prý hrozný dým
odzvoní neštovicím.

Na všech stranách měli práci:
kolik ulic, tolik štací;
zhurta jen se obořt,
v plameny zlo ponořt

Jeden hrál je na vidlice,
druhý stříkal od hadice,
třetí držel pochodeň —
zbyteček pak troubil jen.

Na hranici dehet lili,
neštovice upálili;
a když všecky byly dryč,
vzdech si každý souhasič. —

Na prostředek tento babský
vem si patent Hradec Labský,
neb o slávu nápravy
Kocourkov jej připraví.

Nábožná pastva věřících oveček.

Vyňato z kázání pátera Hesouna v St. Louis, Mo.

X

V dolejších Němcích ve vsi Merchten, tři mile od města Bruselu vzdálené, jakýsi piskač nestydatým zpěvem a pohoršlivými rospustilostmi mládež ku všemu zlému vzbuzoval, až jedenkráte posel boží jej nenadále zabil a rameno od těla odrazil; aby pak někdo neřekl, že se to náhodou přihodilo, našli se brzo dva černí psi, totiž sami čerti, kteří jak rameno tak i tělo kam patřilo odnesli.

(*Naše poznámka.*) To jest zcela obyčejnou věcí, že všelijaký necuda svými nestydatými zpěvy a rozpustilostmi mládež může kaziti a i to se stává, že tu i tam do modlení, neb na koni, neb kdykoliv jinde. To jest ale veliký nesmysl, který kněží do lidu cpou, aby totiž za to měl, že blesk jest posel boží a že uderí jen do toho, koho chce bůh potrestati různě. To by nesměl hrom nikdy udeřiti do kostelů do oltářů, do jeptišek, do kněží, do nevinných dětí, atd. a přece nám denně vypravuje kronika, že hrom bije do všeho, co mu do cesty přijde, a má zvláštní zalíbení na kostelích, poněvadž obyčejně mají vysoké věže a on má předměty vysoké nejpohodlněji po ruce, aby do nich udeřil. Jest to zcela náhodilé, že do jednoho piskače v Německu uhodil a zabil jej. Mohl tak dobře uhoditi do faráře tamního a jeho kuchařky a byl by třeba větší hřích potrestal, nežli u piskače toho, neb kněz s kuchařkou nadělají obyčejně lidu i bohu, církvi a víře více ostudy, nežli ten nejvyplaskanější piskač. I to jest možno, že člověku tomu blesk urazil jednu ruku a že mohli přijíti dva psi, černí neb zrzaví, na tom nezáleží, a odnesli tělo mrtvé někam do doupěte svého. Neležel, a odnesli tělo mrtvé někam do doupěte svého. Neohrabaná však jest lež kněží, když chtějí dokazovati, že hrom mu urazil ruku za to, že piskal, neb tu by musel mu urazit hubu neb jazyk, chňtáv neb plíce, ale nikoli ruku, poněvadž rukou nepiskal, a že ti dva psi byli čerti, kteří odnesli tělo to do pekla. Takových báchorek nesmyslných už teď ani hloupý člověk nevěří — ale velební páni ve své učenosti, vzdělanosti a horlivosti náboženské si to nenechají vymluviti, aby, třeba sami tomu nevěřili, o takových hloupostech nekázali.

Leta 1330 ten den před sv. Václavem sešli se v Praze tři řemeslníci, kteří kůže dělají, a řekl jeden k druhému: Zítra bude slavnost sv. Václava, dědice českého; to nebudem pracovati, nýbrž k hrobu sv. Václava půjdeme a jej za přímluvu požádáme. I řekl třetí: neznal jsem toho troupa Václava, nevím kdo jest on byl a proto ho ctíti nebudu, a hned na místě tom oněměl.

Vedli ho veškeren lid k hrobu sv. Václava, kdežto kněží se za něj modlili a hlavu sv. Václava na jeho hlavu vstřelili a on hned promluvil a činiv pokání, bohu a sv. Václavu děkoval a mši svatou hned čísti dal.

(*Naše poznámka.*) Tot se rozumí, že patronové čeští v Čechách musejí dělati zázraky, třeba by nikde jinde mocnými nebyli a nejkrásnější ze všech zázraků jest vždy ten, když se nějaký člověk, jenž některému svatému se posměje, na místě potrestá citelně nějak. Jako by ti svati na nebi byli nějakými zbošilými vzteklivci, o nichž se nesmí ani slova křivého říci. Jakoby byli za živa bývali takovými, že nesměl jim nikdo nic říci do očí, co se jim nelíbilo. Věru nemůžeme si představiti člověka rozumného a vážného na světě, aby neuměl snésti nějakou urážku, třeba dosti nevinnou, hloupou, neb kdo jiného urážel bez příčiny, jest vždy hlupcem a nikdy člověkem, na jehož hlas bychom dbali. Kdyby byl ten řemeslník svatému Václavu za živa řekl, že jej ctíti nemáže, poněvadž jej nezná a kdyby ve své obmezenosti byl mu řekl, že jej považuje za hlupce a troupa, byl by svatý Václav, měl-li jen trochu rozumu, pěkně mlčel a nebyl by nikdy dal nikomu dovolení, aby člověka toho za to jeho urážlivé slovo trestali. A po smrti svatých těch, když jsou prý v nebeské radosti, kde jim nemůže nikdo ublížiti, nikdy je uraziti, a kde nejsou schopni zlosti a msty, tu bychom měli věřiti, že každé hloupé slovo nějakého obmezeného člověka je rozpálí tak divoce, že hned toho člověka potrestají, jako tohoto, němotou? Vidíme v tom, že kněží sami své svaté takto před rozumnými lidmi zlehčují a pomlouvají, neb kdo jest svatý a blažený, prázdný vášní a slabostí těla, jak kněží o svatých v nebi líčí, ten nemůže takové zhovadilosti se dopustiti, by pro hloupé slovo někomu vykopl jazyk z úst a učinil jej němým.

Než i to jest v tom nesmyslném zázraku podivné a proti učení samých kněží, že ti křesťané, kteří viděli tohoto potrestaného rouhače, nepálili ho, nezavřeli do žaláře, nemučili a nepronásledovali jej, jak to kněží poroučí ale oni jej vedli do kostela k svatému Václavu, posadili mu hlavu sv. Václava na jeho hlavu a tím prý jej uzdravili. To bylo aspoň lidské, když ne kněžské jednání. Tot se rozumí, že když přišel tak lacino člověk ten o řeč, že zase taktéž lacino přišel k řeči.

Božena, manželka Boleslava, který sv. Václava zabil, jsouc těžkou nemocí trápená, vešla tajně k tělu sv. Václava a skrze jeho přímluvu od boha uzdravení žádala.

I ukázal se jí sv. Václav a dav jí požehnání, zdravou zanechal. S čímž když se manželka pochlubila, řekl kníže Boleslav: Neuvěřím, leč tak těžkou nemocí jako ty obtížen budu. Ihned v tu hodinu ukrutná zimnice trápiti jej počala, a celý rok přestati nechtěla, až jest, jak někteří kronikáři píší, u hrobu bratra svého uzdravení nalezl, načež bratra svého za blahoslaveného uznal a v něj pak věřil.

(*Naše poznámka.*) Dobře že kněží při tomto zázraku svém, který jest jimi vymyšlen, sami připisují, že dle toho, jak *někteří* kronikáři píší, mělo se státi. Ono se to ale nestalo, a jen několik hloupých posvěcených kněží si to vymyslilo a někteří ještě hloupější, aneb podvádětí chtějíce na výdělek, to napsali do svých kronik. Celá věc jest nesmysl a nedá se ani mysliti a pak není o tom děsiný praničeho, že by manželka Boleslava, neb konečně i sám Boleslav byli považovali Václava za blahoslaveného, když jej považovali za zrádce vlasti a zaprodance.

Jistý duchovní očitě spatřil, kterak ďáblové v síni jistého panského dvora zavěšený nestydatý obraz každodenně kadidlem podkuřují, poněvadž skrze něj víc hříchů nežli svým pokušením zplodili. Duchovní pána toho domu napomínal, aby takové pohoršení zkazil a přetrhl; že pak napomenutí nic neprospělo, ve dvou dnech pán od ďáblů roztrhaný nalezen jest.

(*Naše poznámka.*) — Poněvadž kněží učí, že máme před obrazy svatými kaditi a sami to také dělají v kostelích i mimo ně, proto není divu, že napadlo knězi nětaký, že před nestydatým obrazem ďábel zase kadí a ten kněz docela říkal, že na vlastní oči ďábla s kaditelem pekelnou před tím obrazem spatřil. Jest to bílé na toho kněze, ale on byl dosti chytrý, neb sám tomu nevěřil, nýbrž jen lidu to bulíkoval, a js u lidi, kterým se velice zavděčíte, když jim povšíte hodného bulíka na nos. Oni v tom vidí zásluhu, když jej nosí, zvláště když jest bulík ten posvěcený od kněze. Při tomto zázraku je ženě mu sloužil a pomocí obrazu toho lidi k hříchu svádění pomáhal, roztrhal za to, že ten kněze neuposlechl a obraz nezničil.

Ten kněz, který to vypravuje, chtěl vlastně říci, že pánbu toho neposlušného pána na kusy roztrhal, aneb že poslal anděle své, aby jej na kusy rozsekali a pak pro nebeskou tabuli z něho jitrnic nadělali, ale ono mu to uvízlo v krku, neb si vzpomněl, že svatí, andělé a pámbů nic takového dělati nemohou. Proto si myslel, že když už jest jeho lež jednou na světle, nebude škoditi, když bude tlustší, a přidal, že pána toho roztrhali ďáblové. A lid se spokojil, věřil a chtěl za to být spasen. I přejme spasení. Takový hlupáček by beztoho nebyl na světě k ničemu, tedy ať aspoň kněžím dělá robotníka a dře se na ně a na jejich kuchařky. K čemu by takových lidí také bylo, nežli k takové hloupé práci, živiti lenochy a neplecháře? Ať se tedy dřou, kdo nechtějí oči svých otevříti, a ať se těší těmi pohádkami, sny a obrázky, kterýž jim kněží šikovně podávají. Kdo chce kam, pomozme mu tam, K prožení jest schopné jen oko zdravé a silné, oddané. Ty baby obého pohlaví, které se světla bojí, že by je opálilo na duši, ať jen otročí kněžím a louskají své bobečky posvěcené. Více dobroty na světě nezasluhují a také nikdy nedosáhnou. V hrobě pak budou tak pokojně a tiše hníti, jako ti ostatní a červi si na nich pochutnají jako na jiných rozumnějších. Jen kdyby aspoň ti chudáci nebyli takovými bláhovci a nebáli se čerta. Bohu sloužiti by nebylo nic zlého, ale čertu sloužiti, jeho se bát a před ním se třásti, to jest to, co jim škodí a z nich špatné lidi dělá. To jim také do nebe nikdy nepomůže ani živa a tím méně po smrti.

Jak jsem se stal z nábožného svobodomyslným.

Ze života svého vypravuje F. C. Biss.)

Dokončení.

Tak tedy jsem byl oblažen ponty manželskými a žil jsem se svou manželkou blaze. Do kostela jsem šel zřídka kdy a to vždy jen na šestou v neděli, jen tak pro jméno, aby neříkali o mně, jak to bývá, že se mne musejí báti. Svého přítele jsem častěji navštěvoval a poslouchával jsem od něho vypravování o španělské inkvisici, o bělohorské bitvě, o utrpení předků našich pro jejich náboženství a podobné. Nejednou jsem slyšel, že když bych přečetl celou knihu o sv. inkvisici, že by ze mně nemohl býti více citlel církve a kněží, ale soused byl tak opatrný že se mi nikdy nenabídl, že by mi tu knihu půjčil, poněvadž se vždycky obával, že přede mnou přece nemůže býti jist.

Za několik roků přestěhoval jsem se do Semčic, v okresu litomyšlském, a tu se mi již dostalo do rukou nějaké číslo novin českých, které mi podávaly žádoucí světlo o mnohé věci, jíž jsem nerozuměl byl dříve. Tu stalo se, že se chystalo několik rodin ze Semčic k přestěhování do Ameriky a poněvadž jsem věděl, že v Americe jest každý člověk svobodným a nemusí se obávati žádného pronásledování se strany kněžské, kterou jsme museli u nás považovati za nepřátelskou lidu a každého, kdo jen trochu svobodněji smýšleti chtěl, posedla i mne touha odstěhovati se s nimi.

Vyprodal jsem brzy svůj nevelký majetek a připravoval jsem se s ostatními na cestu. Byli jsme všichni katolíci, co jsme byli takto připravení a tu povídali si mezi sebou ostatní, že musí každý před nastoupením cesty se vyzpovídati, poněvadž prý žádný, kdo se nezpovídal, ani na lodi vstoupiti nesmí, neb ona prý by se s ostatními všemi utopila. Já byl v nesnázích, neb jsem nebyl u zpovědi už tolik roků a kdybych byl nešel, nebyl bych s těmi ostatními obstál. Podrobil jsem se tedy požadavku tomu, zvláště když mne za to matka moje vřele prosila a dne 12. srpna vydali jsme se na cestu.

Ještě to musím podotknouti, že když jsem v Čechách někdy ještě slyšel někoho vysloviti, že by nebylo žádného boha, otřásло to mnou silně. Poznával jsem, že kněží nejsou ctihodní, že jejich řemeslo jest jen na výdělek, ale o bohu pochybovati jsem se neopovážil, poněvadž jsem neměl od nikoho žádné nikdy jiné poučení, jak by se mohl svět bez boha spravovati sám. Na lodi jsem také několik otčenášů a zdrávasů k bohu vyslal, abych si na cestě ochranu vyprosil.

Přistáli jsme v New Yorku 1. října a do Iowa City narodila holka a já ji nechal pokřtíti, neb jsem měl za to, že by žádné dítě nevyrostlo, kdyby nebylo křtěno. Pak jsem se přestěhoval do Cedar Rapids a počal jsem se ponáhlu vpravovati do těch zdejších poměrů. Objednal jsem si časopis a dostal jsem častěji příležitost, že jsem si mohl upřímně a beze strachu porozprávěti o tom náboženství s lidmi, kteří byli už uvědomělejšími. Začal jsem také nadávati kněžím, jak to bývá u takových počátečníků, ale brzo jsem se přesvědčil, že to není ta pravá cesta, a že kdo nepřečte hodně mnoho, nemůže se počítati za svobodomyslného, třeba by nadávati uměl na kněze. Poznal jsem, že ve vzdělání se svobodném spočívá svobodomyslnost a že se má jeviti v mravnosti a slušnosti, spravedlnosti a trpělivosti s těmi, kteří jsou ještě otroky své víry.

Jednou se stalo, že měl jsem u sebe v domě několik známých krajanů a mluvili jsme o všeličemž, až jsme přišli také na panenku Marii. Já se vyslovil o ní trochu neuctivě, a aniž bych se byl nadál, dostal jsem velikou ránu od zadu do hlavy. Obrátím se a ona to moje matka, která mne v hněvu a uražené svě střevícem udeřila a pak mi trpké kázání držela, co že ze mně ta Amerika

udělá. Nařikala, že to tušila v Čechách ještě, že asi za ni málo otčenášů se budu modliti, až by zemřela a proto že dobře učinila, když velebným pánům tam zanechala zaplaceno bodně mší, aby je za ni odříkávali, až bude mrtvou, by nějaké poklady v nebi pro sebe nalezla. Proti matce nemohl jsem býti zlým, a musel jsem si to nechat líbiti. Zůstal jsem klidným a nikdy také jsem se nepokoušel o její odvrácení od víry, věda, že jest to marné a že by to jen mrzutost na její straně mělo v zápětí. Ženu svou jsem připravil na svou stranu, že byla věrná svobodomyslnosti až do smrti a spokojená, a když byla nemocnou smrtelně a očekávala, že jen smrť ji může z bolesti vysvoboditi, nesnižila se k tomu, aby byla zavolati dala kněze, nýbrž zesnula klidně a blaženě bez něho a odebrala se spokojeně k odpočinku do hrobu bez porušení zásad svých.

Nejstarší dceršku moji posýlala moje matka pilně do nedělní školy a učila ji odříkávati modlitbičky všelijaké, kterým se sama byla naučila. Když však jednou přišlo děvče z nedělní školy celé rozčilené a já se tazal, čemu že se tam byla učila, odpovídala, že tam velebný pán vykládal o horoucím a o čertech, až všechna děťátka z toho byla. Zakázal jsem ji tedy vícekráte tam choditi a rozhodně jsem i matce poručil, že si nepřeji, aby s mým dítětem takto vládla a kaziti je nechala.

Byla to veliká práce a veliký boj duchovní, nežli jsem poznal toho pravého boha a uspokojil se v přesvědčení svém. Snažil jsem se pilně, abych mohl z mozku svého dostati ven ty předsudky a hlouposti, které se v něm od mládí zahnízdily, ale byla to práce krutá. Poznal jsem, že jest to veliká úloha předělati katolického křesťana na svobodomyslníka a zbaviti jej všech předsudků a přeludů, kterýmž věřil a na nichž své blaho zakládal pro život tento i záhrobní. Dlouho to trvalo, že ve vnitru mém se ty dvě myšlénky potýkaly, ona věřící s tou svobodomyslnou a ta náboženská snažila se stále tu svobodnou ze mně vypuditi. Tak na př. jednou jsem jel přes rozvodněný potok a když jsem byl u prostřed, poznal jsem, že se vůz nadzvedluje a že mi hrozí nebezpečí utonouti. V strachu tom bylo mi na jazyku ze starého zvyku volati o pomoc slovy: Ježíš, Maria, Josef! až to slyšel za mnou jedoucí krajan jeden, který mi to častěji ještě připomene. V tom ale jsem si také vzpomenul, že jména a ti svatí mi nemohou přece nijak pomoci a že se musím spolehnouti v nebezpečí sám na svou sílu, jinak že zahynu. I tu teprvé mně napadlo, že znám plovati a shodil jsem kabát dolů, abych vyplaval, kdyby se mělo něco státi. V tom ale kůň také ucítil pevnou půdu pod nohama a vyjel z vody ven. Kdybych byl věřil a nepochyboval, třeba bych to byl přičítal nebeské pomoci, ale když jsem věděl, že jsem volal tu pomoc jen tak maně a že jsem hned také počal pochybovati, tož jsem byl přesvědčen, že ne svatí na mé volání, ale kůň že byl vysvoboditelem mým.

Všechny dítky své posýlal jsem pilně do obecných škol, aby se naučily více, nežli já jsem se naučiti mohl a byly moudřejší a neměly tolik překážek v kráčení cestou svobody v životě svém. Nekřtil jsem u kněze žádné více dítko, ale pokřtil jsem si je sám, a nejstarší moje dcera kráčí toutéž cestou a majíc dvě dítky ve svém manželství, také si je sama pojmenovala bez kněze, tak že z toho mám potěšení to, že vidím dítky své pravou cestou kráčeti v mravnosti a spokojenosti, jakou jsem byl pro sebe i pro ně s velikým bojem vybral.

Když jsem se odstěhoval do Monticello, Iowa, zůstal jsem bez české společnosti a oddával jsem se tím pilněji svobodomyslnému čtení. Máme tu náboženství všechna zastoupená, a katolíků jest zde též, a oni se pokoušeli, aby mne na svou stranu přivábili, slibujíce podporu všelikou. Než nedalo mi svědomí zapříti svého přesvědčení a neuposlechl jsem jejich lákání, věda, že duch můj by se jejich církvi nikdy nemohl podrobiti více, když se jednou z pout její těžkých byl vyzul. Mám jednoho souseda Amerikána, jistého pana W. H. Proctora, muže to vzdělaného a na skrze svobodomyslného a ten je mi vždy rádcem a podněcovatelem a učinil pro mně více dobrého, nežli bych mohl od věřících očekávati, tak že mu budu vděčen do smrti.

Když tak přemýšlím o tom, jak by to bylo krásné, až by všichni lidé se dostali z okovů kněžských na svobodu, poznávám, že to nepůjde jinak, nežli když přestali všichni, jako já učinil, na kněze platiti. Co jsem v Americe, zaplatil jsem kněžím jen těch 50c. za pokřtění prvního dítka, ale vícekráte ani centu ze mne nedostali. Kdyby to dělal každý tak, bylo by hnedle po kněžích. Kdyby to dělal každý tak, bylo by hnedle po kněžích, po jejich mámení a balamucení, nemravnosti a zkaženosti a žili bychom spokojeněji a blaženěji pohromadě všichni a měli bychom se rádi. Přesvědčil jsem se, že svobodomyslnost nese u člověka, v domácnosti i v obci, i ve státu ovoce dobré, že člověka zušlechťuje, mravným činí, učelivým a vede jej k mondrosti, vzdělanosti a k užívání všech svých sil na polepšení si stavu svého na této zemi, kdežto náboženství hubí jeho vlastní sílu a slibuje mu stále pomoc někdy až po smrti, blaho až v nebi, a zde mu ze života pozemského připravuje peklo, otroctví a bídu.

Jen čtěmež, krajané a přemýšlejme, a žádné vysoké učenosti nemusíme míti, jen prostý náš rozum poučí nás o pravdě a budeme svými, šťastnými a blaženými.

To přeji všem svým krajanům vřele.

FRANT. C. BISS.

Vzorný pan Dux.

Obrázek z amerického života.

——Pokračování.——

Za nedlouho druhý sbor byl předveden v celi popravenu býti mající vraha. Po obyčejném pozdravu jal se vůdce sboru tohoto řečniti následovně:

Ctěný pane, já jsem bratr z dvojčat, a tito páni a dámy jsou nejbližší příbuzní nebožtíka George Browna, kterého jste zavraždil v noci 31. srpna minulého několika ranami kladivem, abyste se mohl zmocniti jeho niklových hodinek, které on koupil za $5. I řejíce si dáti na jevo své smýšlení a svůj obdiv a úctu, kterou chováme k vám po vašem obrácení se na víru Ježíše Krista, prosíme uctivě, abyste ráčil přijmouti pokorný důkaz naší úcty této v podobě úplného obleku šatního pro vaši osobu. Velice bychom se cítili povděčni, kdybyste ráčil oděv tento nésti při zítřejším obřadu.

James Dux vyplyvnul žvanec tabáku směrem do kouta, kde byly ony kytice a věnce naházené, nacpal si do úst nový žvanec čerstvého tabáku, strhl papír kryjící oděv mu nabízený, prohlížel si kabát, vestu i spodky jedno po druhém, prozkoumával látku a střih okem znalce a pravil:

Víte-li pak, zda-li jsou tyto anglické látky jistě?

O, ano! znělo to ze všech úst najednou.

Nejnovější střih?

O, ano!

Knoflíky pevně přišité — ne krámská plácanina?

O, ano!

Ale podívejte se, pánové, zvolal najednou, co pak jste mi to přinesli? Vždyť ty kalhoty nemají žádnou přesku a u rukávů kabátu není žádný knoflík.

Na to hned dva z příbuzných jako by je vystřelil, vyběhli ven a někteří jiní hned ujišťovali, že to bude jistě přidáno, jak má býti.

Dobře, dobře, tedy nemluvme o tom dále.

Při té příležitosti bylo slyšeti hluboký dušený vzdech. Přicházel z úst dvou osiřalých dcer nebohého zavražděného pana Browna.

O, pane Duxe, pravila jedna z nich, jak jste mohl srdce své k tomu obrátiti, abyste zabil našeho drahého tatínka?

To byla jeho vlastní chyba, odpovídá James. On mě vyzval k tomu, když přede mnou ukazoval ty zatracené svoje hodinky, díval se, kolik je hodin. Já nemohl odolati tomu pokušení. Kdyby nebylo toho kousku hodinek, byl bych zemřel hlady, jako muž, nežli bych se byl odvážil někoho oloupiti. Jak jsem to ale spatřil, svedli mně k tomu. Bylo to od něho velmi neprozřetelné, ba docela nemravné, takovou věc s sebou nositi a přede mnou se na to dívati.

Ano, ti Brownovic bývali vždycky chlubivými a honosivými, poznamenala jedna tlustá nábožná paní na hlas a ta nebyla žádná jiná, nežli předsedkyně ženského spolku na poskytování útěchy odsouzeným zločincům kajícím a víru vyznávajícím. Nebožáku, dodala pak, tedy vy musíte umříti co obět' marnivosti a chlubivosti jednoho z našich příbuzných. Co se mne týká, já bych byla první pro to, aby se zákonem zapovědělo nositi veřejně na ulici šperků a cenných věcí ku ozdobě.

To jest tak, přizvukoval pan Hiram Lidomil, tajemník spolku onoho. Ani svatý žádný by neodolal pokušení takovému. Celá vina spočívá na Brownovi. On dostal jen tolik co zasluhoval. Ale vy, pane Duxe, povězte mi, prosím, když vás napadlo ono pokušení, abyste Browna zabil pro jeho hodinky, musel jste mnoho zkoušeti boje?

Strašně, strašně, pane, to vám povídám. Když jsem jej viděl, jak hodinky vytahuje, na ně se dívá, kolik je hodin, myslil jsem si, že mne chce podněcovati a vybízeti. A to víte, že v naší zemi nemusí si to nikdo nechati líbiti. Ono mne to nejprvé dojalo v žaludku, pak v nohou a pak v hlavě. Pokoušel jsem se přemoci se, a také jsem už chtěl utíkati před ním pryč — daleko. Ale nemohu říci, jak se to stalo — já se nemohl přemoci. Když jsem pak přišel k sobě a ochladl jsem, stál jsem nad ním, v ruce kladivo a jeho hlava na caparty roztlučena.—Arci, teď není tomu žádná pomoc, už jest to všechno to tam.—Já mu odpouštím z celého srdce.

Chudinka, volaly všechny přítomné dámy s přízvukem hluboké soustrasti, a pak mezi nimi nastal zápas, která že z nich dá na rozloučenou odsouzenému nejkrásnější památku.

Přijměte tuto peněženku, pravila jedna.

A tuto lahvičku s voňavkou, prosila druhá.

Zde je moje pouzdro s velmi zdravými cukrlátky pro posílnění plic; ona výborně působí proti záduchu a těžkému dýchání.

Dux přijímal všechno, co mu bylo podáno, ale také všechno za chvilku táhlo tou cestou, kterou házeny byly kytice a věnce obdržené.

Najednou povstal šramot v jednom koutě chodby. Nějaký bídák neblahý, celý v hadrech a vyzáblý, bledý a ztrýzněný hladem, bránil se pěstěm několika nábožných, kteří jej popadli a drželi pevně.

Dámy a pánové, račte mít slitování, volal žebrák ten, neb jsem nejedl už dva dny ani sousta, a věru jsem nikoho nikdy nezabil.

Jeden ženský hlas hned zakřikoval jej volaje: Teď jsem jej chytila při skutku: ukradl s talíře pochoutky, které jsme přinesly panu Duxovi, aby se zotavil a posílil. Ten bídák byl by je všechny snědl, kdyby jej nebyla nadržela.

Slitování, volal hladový žebrák, ale nedostalo se mu ho, nýbrž byl zkopán a vyhozen ze žaláře ven.

V tom vkročil černoch a oznamoval, že jest tabule připravena pro pana Duxe ve vedlejší místnosti.

Celá společnost odebrala se teď do sousední místnosti, kde správce žaláře byl připravil pomocí svého francouzského kuchaře a od pobožných dam zapůjčeného porculánového nádobí skvostnou hostinu pro velevážného pana Duxe a jeho přátele.

Dokončení.

Rozhovory.

Paní Klepáčková: Paní Vodrbalová, zdali pak si všimli paní soudcové dnes, jak vypadala bledá; jak živa neviděla jsem ji tak bledou na ulici.

Paní Vodrbalová: Na moutě věru, paní Klepáčková, já jsem si toho také všimla a vědí, od čeho to bude? Ona jistě šla na déšť ven a zapomenula doma paraple.

Patrick obouvá nové boty a nemůže do nich, poněvadž jsou o čtyři čísla menší, nežli jeho noha: Na mou tě věru, ať mně svatý Patrick nespasí; dokud já si ty nové boty nerozchodím asi dvakráte neb třikráte, nedostanu se do nich živou mocí.

Pan Štika: Co jest ti, kumaráde, že tak vypadáš ustaraný, jako by ti byli rybník vypálili. *Pan Kapr:* I jsem jako když mne strka stále s kopce do jámy a z jámy do kopce — ani si nemohu oddechnouti. Věřitelové mi nedají pokoj. — *Štika:* Jsi tedy dlužen nějaký velký obnos? — *Kapr:* To to, ale samé malé obnosy a malé dluhy, to víš, jsou jako malé děti, čím menší, tím více rámusu a nesnází nadělají člověku.

Paní Střídmá na 1. května: Co pak jest to, starý, jest nějaká kozí výstava, že všude za okny krámů nalezá se koza, neb kozel, neb co to znamená? — *Americký pan Střídmý*, jenž se nerad přiznává, že pije, odpovídal: To jest, moje drahá, víš, to jest, totiž to není výstava, to jest, jen tak, jak se mi zdá, něco od piva. *Ona:* Vždyť tys v jednom takovém krámu byl před chvilkou a měl bys věděti, co to jest.

Pivař: Jsem věru rád, že ten první týden května máme za sebou — ještě štěstí, že byly mrazy na místo tepla. *Mýval:* A to tě může těšiti? — *Pivař:* Proč ne? Což ti výkoupilo se z hlavy to svinstvo, které nám sládkové zdejší připravili pod jménem Bock? Jak živ jsem takovou břečku neviděl, tím méně pil. Ani vůl by se toho byl nenapil, kdyby mu to podal. *Mýval:* Jakoby ty btečky v celém roce byly něco jiného, nežli ten Bock. Naflakají do toho glycerinu a glukosy, nějakých jedovatých hořkých kořínků a nalejou do toho vody — to jste dodělali s vaším slavným pivem. A když nějaké pivo uvařejí, říkají tomu kdo ví jak a nechají si ho platiti draze, aneb je prodávají jen v městě pánům — my vzdálení, abychom pili ty slivky nestydaté, které mají každou hodinu jinou chuť, jednou po zkažených švestkách, podruhé po shnilých jablkách a po třetí po splaškách ve stáji! *Pivař:* No přeju dobré chutnání! Na štěstí máme ještě české pivo a raději budu platiti deset centů za beliček, nežli bych k těm břečkám ještě čuchl. Ať žije české, pokud se bude tak dobře držeti.

Pan Lenivý k doktorovi: Nemohu, pane doktore, nemohu se naučiti vstávati časněji, kdybych za to dal nevím co, a tak by mi to dobře dělalo, já to vím. —*Doktor:* Jen mně poslechněte a uvidíte, že se tomu naučíte, Kdy pak vstáváte pravidelně? *Lenivý:* O deváté hodině ráno. — *Doktor:* Dobře tedy; každý den vstávejte o půl hodiny později pravidelně a za měsíc budete moci vstávati ráno o čtvrté, uvidíte –a pak na tom zůstaňte.

Slečna Parádova: To by se mi chtělo, abych se učila dělati buchty a péci chleba. Takové holky, které se tomu naučily, dostaly pak za muže, kteří neuměli vydělati ani na mouku, a pak musely jíti samy na výdělek do klobouků, neb jinam do šití a pomoci šatiti svého muže. To by se mi chtělo!

Velmi truchlivé.

Velké nebezpečí hrozí matce jedné, která se právě nachází na cestě po moři z Čech do Chicaga. Těchto dnů vyslovila se jistá paní, která svou matku již 11 roků neviděla, jakmile ji spatří, že jí *rozmačká*. X.

Proč se svět hýbe!

Proč se hýbe svět (Moves, stěhuje, zní to po anglicku)? tázal se vtipkář jeden u stolu. A když žádný nevěděl, co by odpověděl, pravil: Jednoduše proto, že nemůže platiti nájemné.

C. k. dobrý poddaný.

Profesor přednáší ve Vídni: Bora jest, pánové, velký vítr bouřlivý, který zuřívá často v Dalmatinsku, pohazuje domy, chalupy a stromy, ba opovážil se někdy převaliti i c. k. poštovní vozy!

Mladá hospodyně.

Muž: Hleď, ženuško, spatřil jsem v zahradě naši už chřest (špargl); kdyby ti to dělalo potěšení, mohla bys snad sama jíti si ho natrhat.

Mladá ženuška, která nechtěla svou vědomost zahradní a kuchyňskou zakrýti: Víš co, Adolfe, půjdeme spolu; ty můžeš chřest trhati a já ti přidržím žebřík, abys nespadl.

Vzájemnost.

Školní dozorce: Pane učiteli, jsem se stavem školy úplně spokojen, ale jedno bych vám chtěl v důvěrnosti přece sděliti. Bylo mi totiž sděleno, že trochu více pijete.

Učitel: A to jest zvláštní náhoda, pane dozorče; mně to bylo o vás právě tak sdělováno, já tomu ale nevěřím, na mou kuši.

Přeochotný.

Eugenie, která se s Amalií nechala dovézti na návrší aby mohly pohodlněji pozorovati západ slunce pod večer v překrásné krajině: Popatř, Amalie, jak krásný jest ten obraz zapadajícího slunce a celé té krajiny.

Amalie: Ach škoda, že jsem si nechala doma sklo, neb jsem krátkozrakou.

Vozka: Milost slečny, neměl bych jeti trochu blíže, abyste ráčily viděti lépe?

Vznešený sebecit.

Pruský gardista v novém stejnokroji přivedl svou milenku k moři na podívanou, řka: Jak velkolepý a slavný jest ten pohled na moře!

Milenka: Opravdu, opravdu; ale zdá se mi býti to moře příliš rozčileno a rozbouřeno.

Vojín: Bezpochyby ještě nikdy nevidělo pruského gardistu v novém stejnokroji.

Redaktoři, teď jest zle!

Biskup santanderský ve Španělsku vydal na redaktory svobodomyslných časopisů následující kletbu: „Bůh všemohoucí je zatratí! Zničí je v domě neb volné přírodě, ať nalezají se na suché zemi neb na vodě, nechť prokletí jsou od paty až k temeni hlavy své, bůh zatratí je když přímo stojí, jdou, sedí neb leží a spí, dnes a vždycky. Nechť jejich oči oslepnou, uši ohluchnou, nechť jejich ústa onémí a jazyk uschne. Ruce jejich ať se stanou nehybnými, ústa nechť žádného pokrmu nemohou přijmouti a víčka jejich oči nechť se nezavrou. Též ostatní části jejich těla buďtež proklety a hrob jejich nebudiž jiný než psů a oslů, aby v plné své hanbě odpočívali.“ — To jest veliké štěstí naše, že nejsme někde ve Španělsku, a že španělský pámbů česky neumí, neboť bychom se skoro báli, co se nám by mohlo vše státi na tak veliké biskupské zaklení.

Pro chudé nejsou ani kněží.

Čteme v českých listech stesk následující: V horské osadě mlázovské u Šumavy není již po 9 měsíců žádný kněz; církevní výkony, jako křty atd. dějí se na vzdálené jiné fáře k velké obtíži osadníků mlázovských, bohoslužby pak ve farním kostele v Mlázovech odbývají se sotva jednou za měsíc. Když občané žádají o obsazení fary, oddnou za měsíc. Když občané žádají o obsazení fary, oddpovídá se jim, že se žádný kněz pro chudobu osady na faru jejich nehlásí. Rozezlení občané vidouce, že se žádný katolický kněz z pouhé horlivosti pro víru a oltář k nim nehlásí a nejspíše ani nepřihlásí a nechtíce zůstati úplně bez náboženské služby, rozhodli se, že zahájí vyjednávání se zástupci církve evangelické o přestoupení celé osady na víru evangelickou.

Potom prý pámbů dává své náboženství lidem zadarmo, třeba by nemohli si za to platit. Kdyby se jednalo o duše a jejich spasení, a ne jen o výdělek a obchod, či hé duše, jako bohatá farnost, zůstati tak dlouho bez kněze a nemohla by se tak dlouho kněze dožebrati, až by byla přinucena přestoupiti na jinou víru?

Svatouškářství.

Pravil jeden člen zákonodárstva tuhle: Hrom aby do toho; celých pět neděl jsem se neopovážil vejíti do divadla zdejšího, poněvadž prý není slušné dívati se na to co se na jevišti ukazuje; bál jsem se stále, že by mne tam některý člen sněmu mohl spatřiti a pomluviti. Až konečně, když jsem myslel, že už ostatní se nabažili a nodárstvo sedí do posledního muže, a ze všech stran mně tam nepřijdou, šel jsem také a ono tam skoro celé zákopozdravují, když jsem myslel, že tam nebude jediný. To máme krásné zákonodárce a opatrovníky veřejné mravnosti.

DOPISY.

La Grange, Texas, 18. května, 1882.

Duchu Času: Dnes jest mi potěšitelnou zprávu podati Tobě o moji návštěvě některých přátel osvěty v Nové Praze, Texas, kde právě v ten den tamnější bdělci obývali schůzi za účelem složení rozptýlených mysli jednotlivých badatelů. Byl jsem též přítomen schůzi. Po několika návrzích přijato jméno nové spolku „Svojan“ č. 1. v Texas. — Schůze odbývati se budou každou poslední neděli před úplňkem měsíce. Ačkoli málo údů bylo při založení spolku, jsem přesvědčen, že každý z údů zná účel spolku „Svojan“, za jakým cílem mají pokračovati. Heslo jejich jest: Raději jedno zrno zralé, než celý klas spuchřelý, který v krátkosti v nivec se obrátí.

Dále jsem přesvědčen, že tento nový spolek dodělá se zdárného ovoce svého působení v krátkém čase. Ačkoli okolí Nové Prahy mělo již asi pětkráte méně neb více náboženstvím zapáchající spolky založeny, ve kterých všichni údové dočkali se nemilých následků působením náhončích pekla, byli vždy sklamáni. Z krásného jinocha, v něhož celé okolí své tajnosti skládalo, když došel vrchole cíle svého, při první půl noci obrátil se v raracha a zmizel v pouhých mlhách; jen trochu smradu po každém zůstalo. Amen. Tvůj I. J. Gallia.

HLEDÁ SE český mladík 16 až 20 roků starý, aby pracoval v obchodě se zbožím drobným a ozdobnickým. Který mluví anglicky a má jakési zkušenosti co prodavač, má přednost. Taž se ve West Side Fair, 699 již. Halsted ul., P. & J. Hickey.

„DUCH ČASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 4. ČERVNA, 1882. ČÍSLO 41.

Ježíš Nazaretský.

Životopisný nástin od J. Gr., spisovatele článku „Příroda a bůh“ v „Duchu Času.“

Na omylu jsou ti, kdož hledají v úváze následující jakousi náboženskou polemiku, neboť kdo v boha vůbec nevěří, tent nemluví též o božskosti Ježíše.

Pojímáme Ježíše zrovna tak, jako Sokrata neb jiného myslitele a v jeho díle spatřujeme pouhý historický výjev.

Ze čtyřiapadesáti evangelií uznala církev pouze *čtvero* a sice z toho neomylného důvodu, poněvadž jest čtvero větrů, čtvero druhů cherubínů a čtvero úhlů světa. Jsou to známá evangelia Matouše, Marka, Lukáše a Jana.

Prvopisy těchto evangelií se nám nezachovaly; nevíme ani určitě, kdy a jak byly sestaveny; jich text byl tak často přepracován, že Mill ve povšetném svém vydání „Nového zákona“ uvádí více než 30,000 odchylek. A přece utvoříme si z těchto čtyř evangelií nárys života Ježíšova!

V době, kdy Ježíš vkročil na jeviště světové, pozbyla již Judea, tak často dobyta a opět dobyta, své samostatnosti úplně. Spojena jsouc se Samarií a Idumejí, byla pouhým přívěskem — ať tak dím — provincie Syrské, spravována jsouc jakýmsi druhem římských prefektů.

Proti této vládě bouřili se Židé neustále, nadšeni jsouce neúkrotnou láskou ku vlasti. Každý té pevné naděje byl, že spása není daleka, že jistě přijde. Veškerý tento ruch potlačovali Římané s energií. Tomu v zápětí šlo ustavičné rozčilení, tvořící podrážděnost, která měla za následek, že lid se oddával všelikému blouznění a šílenému toužení. Ode zajetí babelonského bylo všude, na každé výšině i v každém údolí, množství bohem inspirovaných proroků, kteří Judei slibovali mesiáše a úplný převrat věcí.*)

Sekty v Palestině rozestupovaly se tehdy ve tři tábory: Fariseové, Sadduceové a Essenové.

Fariseové, jichž učitelé měli povinnost spisovati „zákony“, již se nazývali „učenci“. Lpěli na slovu zákona, na zevnějších formách a obřadech a brojili proti všeliké novotě.

Sadduceové, vysoká aristokratie, skeptická, zavrhovali zevnější obřady a hleděli ku positivní spravedlivosti zákona.

Essenové tvořili sektu přísných mravů, snad že jich členové vesměs byli chudí. Nepili víno, živili se potravou rostlinnou, dívokým medem, bydleli vespolek, neženili se, nýbrž přijímali raději děti za své, by nevymřeli. Mezi nimi byli horlivci, kteří zároveň měli úkol politický: Zlomení nadvlády fariseů a osvobození Judeje. Byli to odvážní, odhodlaní mužové, plni víry ve dílo své. — „Enthusiasmus“, praví Josephus, „byl duší této strany, její naukou: dokonalá volnost a rovnost.“ Římané se jich báli; než marně trestali je nejkrutějšími tresty, píše dále Josephus, bolest nepřiměla nikoho z nich, by císaři dal titul: „pán.“ „Zdálo se, jakoby jim to způsobilo radost, byli-li železem čtvrceni a ohněm upalováni.“

Všichni tito mužové, na pospas vydání pronásledování a bídě, kteráž vzniká z poroby, očekávali dychtivě hodinu, Jesajašem předpověděného vykupitele, který přijde, by spravedlivé odměnil a bezbožné vyhladil s povrchu země.

Muž jeden, jménem Jan křtitel, byl jich tlumočníkem, rozdmychoval jich hněv, jich naděje. Přísných jsa mravů jako oni, zahalen pláštěm ze srsti velbloudí, živě se kobylkami a lesním medem, shromáždil na březích Jordanu nejohnivější stoupence kolem sebe. Ozvuk jich náruživosti, chopil se boháčů, obou panujících sekt, hlavně fariseů. „Pokolení ještěrčí!“ volal, „jižť jest sekera ke kořenu stromu přiložena! Každý strom, kterýž nenese dobré ovoce, vyťat a na oheň uvržen bude!“ Boháčům, kteříž jeho se tázali, co by činiti měli, odvětil: „Kdo má dvě roucha, dej tomu, kdož žádného nemá a kdo chléb dej těm, kdož o hladu jsou.“

*) Arabští kněží ještě za naší doby jsou věrnými kopiemi těchto proroků.

Horlivosti neunavnou povzbuzoval lid proti jeho utlačovatelům, chudé podněcoval ku zášti proti bohatým; podkopal základy společnosti tak velice, že Herodes kázal ho zajmouti, „obávaje se“, di Josephus, „že v lidu způsobí vzpouru.“ Každý člověk má třeba pohnutky; každý mistr byl dříve žákem.

Jan byl předchůdce Ježíše.

Ježíš narodil se v Galileji. O jeho mládí, jakož i jeho rodině nevíme ničeho. Ona sama uvěřila v něj teprv po jeho smrti. Za jeho života považovala ho za blázna. „Žádný prorok není vážen ve své otčině“ doznal Ježíš sám. Ježíš navštívil Jana krátce před jeho uvězněním, slyšel slova jeho, nadšen jeho naukou: ustanovil vstoupiti na jeho místo.

Jan kázal toliko.

Ježíš konal zázraky.

Jan chtěl národ israelský zbaviti všech podvodníků, proroků a šarlatánů, kteří z něho jen kořistili a za nos jej vodili. On byl ohnivý a prudký, ale právě, poněvadž přesvědčen byl, na otázku:

— Jsi Eliáš, jsi prorok? odvětil:

— Nikoliv!

Pozoruje, že Ježíš ohrožuje věc jeho, vyslal Jan z vězení k němu dvé poslů, by zvěděl jeho úmysly a žádal o vysvětlení. Než Ježíš tehdy nebyl žádným žákem více: mluví jako mistr, tvrdí, že Jan jest pouze jako prorokem. Učenníci Janovi zapřeli ho a odešli od něho.

Ježíš nastupuje dráhu svou sám a sám. Nebyl letory tak horkokrevné jako Jan: on byl povahy mystické, mírné, nedělal mnoho slov. Jednal: chtěl utvořiti si kruh žáků, slovem chtěl vše zařídíti tak, aby messiánské předpovědi v něm nalezly svého vyplnění. Odtud divy. Filosofie jeho učení vyvinula se z podání východních; mravouka jeho byla morálka starých rabbinů zjemněna jeho letorou.

Zcela na počátku, když se obrátil ku rybářům vesnice Betsajdy, Magdaly, Charazim, hlásal jim resignaci, odříkání s malého návrší Kapernaa, jež vévodí nad jezerem Tiberiadským.

„Co záleží na štěstí této země, kdež vše pomíjejícno jest? Blahobyt spíše nebezpečný jest nežli výhodný. Pravé štěstí naleznete leda v nebi. Třeba napodobovati ptactvo nebeské, které neseje a přece žne; bůh živí je, on i vás bude živiti. (Mat. 6, 3–10 a j.) Udeří-li vás někdo v líc levou, nastavte jemu i pravou....“

Rybáři a obyvatelé hor, k nimž se obrátil, zůstali chladni, vrtěli hlavami; což nebylo jim zápasiti denně s přírodou a bůh že jim cos dá? Odpírání? Snadno tak kázati, než je tísnily daně a neradi by sprostili se všeho. Úpěli pod břemeny bídy a toužili po pomstě — zejmena Římany nenáviděli, kteříž jich vzpoury tak nelitostně potlačili. Oni žíznili po odvetě a mesiáš, jehož očekávali, toť nebyl kníže míru, nýbrž kníže msty, kterýž by jim vydal Judeji a jenž — když byl trůn israelský opět v celé jeho slávě postavil — by jim zjednal bohatství a svobodu.

Ježíš nebyl takovým mesiášem, jakého si žádali; proto odvrátili se od něho a přáli jemu, by sám se cvičil— v odpírání.

—Pokračování —

Z Podhostýnska na Moravě.

PODÁVÁ Y.

„Šťastným být a jiné k sžít
to jest dáti člověka!“
B. BOLZANO

O NEBI.

Rozmýšleje o dogmatech vůbec a neomylnosti lidské zvláště usnul jsem dne krásného v zahradě a tu najednou přišel jsem do nebe. Nejel jsem tam jako prorok Mahomed na jednooké kobyle své, neodvezli mně tam na ohnivém voze jako Eliáše, neseděl jsem na vepři jako svatý Antonín, ani oblaka mně tam nevynesla, — zkrátka nevím jak jsem se tam dostal, ale vím, že v nebi jsem byl dojista. Mnoho, přemnoho, pravím, viděl jsem, že můj rozum nebyl s to, by vše pojmul, tím méně podržel. — Jestli tedy vypravování o nebi nebude úplné nebo rozervané, budiž laskavě odpuštěno.

Zvláštní, překvapující dojem učinil na mne soud v nebi, který, jak se samo sebou rozumí, neustále mnoho práce měl. Tu spatřil jsem jenerála jezovitů, který předstoupiv pravil: „Pane! velikých zásluh získal jsem sobě o církev tvou, obrátiv množství duší k tobě a rozmnožovav vždy slávu tvoji; myslím, že čestné mi přísluší místo po boku apoštola Pavla.“ Sotva domluvil, objevili se tu i svědkové činnosti jeho. Vstoupilo množství ženštin, které na čele cos napsáno měly, objevily se obětí inkvisice, a v zarudlé záři za nimi zračil jsem lidi na hranici umírající, v oblace pak nade všemi se vznášejícím jména všech nepravostí. „Všichni ti jsou výmluvnými důkazy činnosti tsvé,“ ozval se strašný hlas, — „do propasti s tebou!“

Jedva zmizel, spatřil jsem ohromný dav mnichů černých, bílých, strakatých, s kapucemi, bez kapuc, kteří vesměs volali: Pane! my věrni sluhové tvoji, my pečovali o dobro člověčenstva, my věřili všecko!“ „Skutkové vaši provázejí vás, ne dle slov, ne dle víry, ale dle skutků soudím vás,“ ozval se opět ohromný ten hlas, — „do propasti s vámi!“

V pozadí tohoto nepřehledného stáda objevila se viditelná hlava církve,odhodlaně kráčejíc v před. Ostnuvši se u stupňů trůnu, pravila: Pane! já cítil se vždy a cítím dosud místovladařem tvým v církvi; já jen o zachování tvého svatého slova staral se, já bezbožnou osvětu, rozum lidský kalící a náboženství rušící, kanony svými zničiti se snažil; já, bych úplně povolání svému dostál, dal jsem se prohlásiti neomylným. Pane! doufám, že zásluhy mé dojdou spravedlivého uznání u tebe!“

Strašný hlas odpovídal: „Tys tedy jedinou jiskru rozumu, již jsem člověku dopřál, ničiti se jal, tys osvětu, kterou mne člověk teprv opravdu poznati může, pronásledoval, tys kanony svými místo lásky ke bratrům na světě rozséval zlo, a na konec opovážil jsi se býti mně roven, hodlaje býti svrchovaně moudrým a tedy neomylným! Viz počínání své v době nejposlednější! Do propasti s tebou!“

V pozadí objevilo se něco jaké kuchyně, v niž, jak jsem viděl, měli velice pilno; hemžiloť se v ní množství různobarevných mnichů, mezi nimiž nejčetnější byli jezovité. Viděl jsem tam něco velikého; vyhlíželoť to jako veliký kamnovec, v němž jakási ohromná se vařila šiška. Jakou práci ti lidé činili! Brzo přilévali vody *hlouposti*, brzo přikládali pod kamnovec palivo *vášnivosti* a vládychtivosti, hned zase přiklopili kamnovec pokličkou *pokrytství*, hned zas odkryvše michali šišku mřchačkou *drzosti*. Rozléhal se celkem hlučný lomoz, poněvadž, jak jsem se domýšlel, se šiška již uvařila v pánvi *hlbatví*.— Najednou se však množily v kamnovci páry, zvedly pokličku, načež zaslechl jsem strašný výbuch: Strossmayer, Strossmayer! Veliké hnutí mezi kuchaři, strašný shon, volali nadkuchaře, mocně k radě jeho ucpali štěrbiny okolo pokličky. Tato historie opakovala se několikráte.

Najednou nastalo velebné ticho, klokot přestal a nepochybně šiška byla uvařena. A vskutku, rychle zvedají pokličku, vybírají šišku a položivše ji na mísu *nestoudnosti*, nesli ji jezovité k veliké tabuli, u níž zasedali nejrozmanitější národové světa. Jeden z jezovitů rozkrojil šišku ještě horkou, chtěje podělíti národy a tu v páře z ní se valící, spatřil jsem nápis: *Neomylnosť*.

Skutečně jsem se neklamal; rozuášeliť kusy šišky té koiem tabule, nutlce, by národové okusili jí. Avšak tito již vůní, kterou vydávala, jaksi omámeni, nejevili chuti okusiti jí. Španělové nevinní kousli ponekud do ní a hle! již na jazyku měly pryskýř *inkvisice*. Přese vše domlouvání nebylo lze národy přinutiti, aby ochutnali šišku. Jezovité vidouce, že nelze dosíci, čeho pro spásu národům přáli, rozhněvali se a sebravše kusy šišky a složivše z nich opět celek pravili: „Aj, vy hlupci, jen počkejte, jak nás, šišku touž, ještě rádi hledati budete, ale marně!“ Po té vzali ji a strčili do jakési almary řkouce: „Tu již množství podobných máme oblažujících lahůdek pro člověčenstvo schovaných, ale tato poslední je nejpikantnější.“ Sotva se dvéře almary této pootevřely, značný rozšíření se vůně puch, rozum tlumící — národové prchali. A opět zněl hlas: Skutkové tvoji odsoudili tě — do propasti s tebou!

Dosud nespatřil jsem soudců, avšak nyní uzřel jsem k nemalému udivení, že to nebyli ani apoštolové ani nám známí svatí, nýbrž lidé moudří, pro blaho člověčenstva se obětovavší, jako: Corfutse, Solon, Sokrates, Hus a j.

Objevilo se před nimi nesčíslné množství lidí, kteří volali: Pane! pane! my věřili věrně! my věřili! avšak na čele jejich napsáno bylo: zlo jste páchali, čímž byli odsouzeni.

Ještě nepřehlednější řady různobarevných uzřel jsem fakyrů, bonzů, mnichů, kteří domnívali se, že služili bohu zpěvy, posty, mrskáním a p. Hlas táhl se jich: co učinili jste pro blaho člověka? Nastalo hrozné ticho, nikdo ani nehlesnul.

„Do propasti!“ ozval se soudce.

Nové zástupy nepřehledné vidím se blížiti se všech stran, složené z národů roličných. Nová přestávka—načež slyšán hlas povšechný: „Tvůrce nejvyšší, nejspravedlivější, nejmocnější, nejmoudřejší, ohlašuje všem na milionech světův žijícím, že nikdy nebude platiti u něho, co kdo *chtěl* nebo věřil, nýbrž co *činil*—tak káže spravedlnosť!“

Radostné srdce mé zaplesalo, když jsem to zaslechl; bylo to poprvé, kde poznal jsem pravou spravedlnosť, jsa uvyklý soudům a soudcům našim, zákony dle nejlepšího smyslu svého tvořícím a vykládajícím, seznal jsem ohromný rozdíl mezi ním a pozemskými rozsudky, ježto všecko vyzvukují vždy stejně. „Tak to poroučím, toť jest vůle má!“

Co takto ještě rozmýšlím, pozoruji, jak zástupy rozcházejí se na místa rozsudkem naznačená. Vidím na konec celé davy císařů a králů se šlechtou vyžilou přilišným uživáním, vidím též davy úředníků, policajtův, tajných a podobných trýznitelů člověčenstva, a oni vesměs ubírají se, kam odešel — neomylný.

Tu ozval se hlas bratrův: „Vždyť zaspíš opět část svého života!“ zbaviv mne hrozného a přece krásného snu.

„Hamlet“ v obyčejných šatech.

Maze Edward, pořadatel divadel pro Edwina Bootha, podává do veřejnosti popsání vystoupení společnosti jeho minulé zimy ve Waterbury, Conn., se šaty obyčejnými z ulice úplně bez obleku náležitého pro divadlo. Vypravuje: Když jsem shledal, že bedny se šatstvem nepřišly v čas a divadlo už bylo plné obecenstva, ták že se mělo započíti, chtěl jsem zoufalstvím skočiti do řeky. Vzpomenul jsem si ale, že nežli se zabiju, ještě panu Boothovi sděl-lím, co se stalo a rozloučím se s několika známými svými. K mému největšímu překvapení přijal pan Booth zprávu tu tak chladně, jako kdybych jej pozval na sklenku k pití. Pravil, že když už jsou posluchači v divadle, vystoupí a omluví nedostatek ten několika slovy a pak že započnou hráti tři jednání „Hamleta“ v šatech, které kdo má na sobě. A tak se také stalo.

Pomýšlení na Hamleta v krátkém kabátci a světlých spodkách obracelo mi žaludek na ruby; když Booth vystoupil na jeviště, vyhlížeje skoro jako episkopální kazatel s kordiskem templářským, jako ku krájení sýra vypůjčeným nemohl jsem si na Hamleta ani pomysliti. Nicméně divváje se na něho, viděl jsem přece jen Hamleta a snad kdyby byl měl na sobě plavčí stejnokroj jen a červenou vlněnou košili na těle, byl by každý z diváků přece jen Hamleta v něm viděl. Věru, on jest velikým hercem, největším, jaký kdy žil.

Lid seděl úplně tiše a zdálo se, že jest zabrán a unešen Hamletem jen a jiného nic nepozoruje. A také byl umělcem každý, jen pokud se nepodíval na ty ostatní chlapíky. Když se ale podívali na Laerta, jenž měl krátký kabátec na sobě, široké spodky, klobouk jako placku na hlavě, zdálo se mi že je slyším smáti se. A což král, tchán Hamletův, jak ten vypadal! Představte si jenom krále s kostkovaným kabátcem vyříznutým a přes ten svrchník plátěný ze železniční cesty, v ruce jeho nohu od židle na místo žezla, s královnou v cestovním oděvu s přehozeným šálem a svrchníkem plným knoflíků. Představte si dále Polonia v cestovním plátěném svrchníku a se slaměným kloboukem s modrou širokou stuhou na něm. O, to mi bylo opravdu zle. Ofelie ještě nšla. Měla na sobě nějaké šaty bláznovské, v nichž cestovala a sehnali jsme trochu slámy a něco květin s klobouků damských, tak že provedla úlohu svou dosti dobře. Než ten dych! Umřeli byste, kdybyste byli viděli toho ducha. Měl na sobě veliký a široký ulster s velikou přeskou na zádku jeho a opasek jeho visel po obou stranách. Hoši mu opatřili zelený kus floru proti mouchám uživaného, který mu přehodili přes hlavu a do ruky mu dali na místo žezla klícek tlustý; když pak měl vystoupiti na jeviště, upadl přes židli a vyvalil se ven.

Byl bych se musel smáti třeba na smrtelné posteli, když jsem jej slyšel mluviti k Hamletu: Já jsem duch tvého otce! Vypadal spíše, jako cestovní syto na hlavě. krářský, maje něco takového, jako cínové syto na hlavě. Já myslím, že obecenstvo bylo by se smíchem válelo, kdyby nebyl Booth přítomen byval na jevišti. Já myslím že byste jej ani za milion dolarů na jevišti nepřivedli k smíchu. On hleděl na ducha právě tak, jako by to byl duch skutečný a obecenstvo hledělo na Bootha a zapomenulo na ulster ducha a na jeho spodky dole zahrnuté k vůli blátu na ulici.

Bylo to bezpochyby největší vítězství, jaké kdy slavil nějaký herec, když přiměl Booth celé obecenstvo, aby zapomenulo a nevidělo všechny ostatní okolnosti a směšné okolí a mělo před zrakoma svýma jen povahu, kterou on představoval. Já bych nechtěl neviděti představení to ani za tisíc dolarů. Když pak jsem slyšel k desáté hodině, že hoši nesou bedny se šatstvem na jeviště z ulice, skoro mi toho bylo líto. Poslední dvě jednání hrála se v oděvech přiměřených, ale šlo to tak dobře, jako v prvních třech. Než přece myslím, že bych byl měl mnoho starostí a strachu uspořeno, kdyby byl oděv býval na svém místě ve svůj čas.

Podobenství.

Nevinnost jest podobná asi veliké bankovce, řekněme tisícovce, o níž také často slýcháme, že byla ztracena, ale nikdy není pak slyšeti, že by byla nalezena bývala.

O kuřích okách.

Z přednášky černocha, učeného kazatele.

Smrkání v zadní části síně, kde se přednáška odbývala, bylo celých pět minut velmi silné, když pojednou církevní jáhen, bratr Zpěthostře plnou a celou svou duší pokoušel se o ukašlání si hlavy s těla, ale marně; tu pozvedl opět bratr Jenkupředu hlasu svého a přednášel:

Milí krajané a spoluobčané: když setkáte se na cestě svého života s člověkem, který ví vždycky, kde se může vypůjčiti dolar, když jest ho zapotřebí — který má své přátelé u obou politických stran, který dostává pozvání ku všechněm kostelním slavnostem a tabulím — o němž se vůbec mluví co o dobrém chlapu: tož nalezli jste člověka, který si obral za svůj předmět zkoumání lidské přirozenosti. Studujíci na lékaře rozpitvává nebožtíka člověka, aby se učil znáti, jak jsou lidské kosti složeny — kde leží svaly — jak jsou životní vnitřnosti na sebe nalepené a k sobě přilité. Ten člověk ale, jemuž říkáme dobrý chlap, ten studuje živého člověka na místě mrtvého — duši na místě těla.

Lidská duše jest plna kuřích ok! Šlápněte jen na jedno z nich a hned uvidíte výslednť činnost tohoto kroku. Kdyby ch potřeboval pětidolar časně z rána v pondělí, tož bych šel proň k bývalému jáhnovi Tlustému. Jeho veliké kuří oko pozůstává v tom, že věří a věřiti nepřestane, že nemůže nikdo nabýti spasení, kdo není pokřtěn potopením ve vodě a já byl opatrným velice, abych kolem toho kuřího oka obešel. Jdu do jeho domu maje v jedné ruce džbán moštu jablkového a v druhé plno důkazů pro spasitelnost křtění potápěním ve vodě. Někdy se tak zapálí a obměkčí, že by mne hned chtěl skoupati ve své cisterně na dvoře.

Kdybych potřeboval nějaké sazenice cibulové, zajdu si k staršímu Hubáči. Jeho kuří oko pozůstává v tom, že mysli, že se narodil velikým kazatelem, největším na světě. Já chodil přes něho celého mnohosetkráte, ale vždy tak opatrně, že jsem mu ani jednou na jeho kuří oko nešlápl. Posadil jsem se s ním a chválil jsem útvar jeho lebky, kroj jeho úst, jeho hlas, postavu a přednášku, a seděl jsem na židli, jako přibitý třeba celou hodinu, nechávaje jej povídati a přednášeti, aniž bych byl jen mukl! A kdybych byl chtěl celé cibule, byl by si přerazil nohy, aby mi je ze sklepa přinesl.

Když přijdete na někoho, kdo si myslí o sobě, že je velikým řečníkem, nestahujte jeho plachty hned dolů, ale raději mu do nich přifoukejte. Nikomu to neuškodí, když jej necháš myslíti si to, ale učiníte z něho úhlavního vašeho nepřítele, pakli byste mu chtěli dokazovati, že byl vyřezán a ustanoven vlastně za kováře.

Stává také lidí, kteří se domýšlejí, že píší básně. — Měl jsem souseda, jenž napsal takové mazanice 44 veršů, což mi pak předčítal vážně a žádal ode mne slyšeti můj úsudek nepředpojatý. Myslíte, že jsem mu řekl, že jest to slátanina, kterou by ani prasata nepožrela? Či myslíte, že jsem vyskočil oknem ven, když započal čísti druhý verš, ač jsem měl k tomu chuť? Toto! Poslouchal jsem s nejpevnější pílí a když dodělal poslední řádku, žádal jsem jej uctivě, aby pro blaho spolubližních uveřejnil své básně tiskem. Týden na to jsem upadl do nemoci a kdo myslíte, že mne navštívil první? Ten básník a přivedl ženu svou s sebou a ona přinesla veliký hrnec plný polévky ze slepice i s tou slepicí a talířek nakládaného ovoce k tomu.

Když setkám se s člověkem, který věří a jiné přemlouvá, aby věřili, že naše městská vláda udělá úpadek a rozpadne se na caparty, pakli on nebude zvolen do rady aneb do jiného úřadu, pobízím a povzbuzuji jej. Mladé podněcuji, aby z nich byli Washingtonové — staré podporuji v čekání a čekání, až by svět byl donucen uznati jejich zásluhy veliké. Každé slovo v pravý čas vysloveno znamená mi půjčení dolaru, až bude třeba — znamená třicet ze sta srážky, když potřebujete koupiti novou štětku na bílení — znamená odporučení, když byste si přáli býti přijatu za policistu.

Dotkněte se mých kuřích ok a já dostanu deset chutí kopnouti a odkopnouti vás od sebe hodně daleko. Všichni lidé jsou v tom ohledu stejní. Říkejte si tomu kuří oka, aneb koníčky — jest to jedno, ale tolik jest pravda, že takový člověk, jenž kráčí životem, nedávaje pozor ani v levo, ani v pravo, zdali někomu šlápne na kuří oka, udělá si dříve dvacet nepřátel, nežli jednoho přítele. Pak když potřebuje dolar, neb pětku, neb sazenice, atd., neví kam by šel pro to. Proto studujte své lidi, rozeberte je pěkně, zase je složte, přesvědčte se, kde mají kuří oka a potom našlapujte hodně s vysoka a tence.

Pan farář Rovný.

Skutečná událost.

Na panství —ském uprázdnila se velmi bohatá fara, kteráž byla předmětem touhy a závisti všech pánů bratří na celém panství. Mezi těmito měl dle stáří po právu největší nároky na uprázdněnou faru zbožňovský farář, poněvadž byl však znám, co člověk málo zdvořilý a milostivé vrchnosti nepodlézající, nezdálo se, že bude míti růžové vyhlídky. Myslilo se, že ani žádosti nepodá. Páni bratří z patronátu pěkně vymydlení a oholení, s líbezným úsměvem v tváři, přes znamenité objemy těla velmi ohybní, otáčeli se co den kol dveří všech možných inštancí. Jen faráře zbožňovského nikdo tam nespatřil. Ten klidně vylupoval doma boby a k vůli umrtvování hříšného těla štípal jako dříve půl hodiny před obědem pařezy. Ale zadal o místo.

Nastal rozhodný den. Milostivému knížeti podával pan řiditel panství zprávy o došlých žádostech, z různých příčin různě příznivé.

„A což zbožňovský pan farář žádost nepodal?"

„Podal, jasnosti, ale tak, že ...."

„Což je to tak zlé? Přečtěte mi ji!"

Řiditel znaje knížecí jasnost, neodvážil se ani slovem odporovat a četl jak následuje:

Pane kuře!

Je zvykem, že nejstarší farář na patronátě obdrží tuto faru. Já jsem nejstarší farář, pročež patří fara mně.

V povinné poslušnosti a oddanosti

Václav Rovný,

farář zbožňovský.

Milostivý kníže hlasitě se rozesmál.

„Je to sice příliš upřímné, ale jest v právu. Ať mu jest dodán dekret. Takových lidí je málo."

Tím bylo vše odbyto. Farář Rovný obdržel faru houkalovskou, přes to že kysele se k tomu tvářil řiditel a ještě kyseleji páni bratří. Přesídlil se velmi brzy se starou sestrou do Houkalova, kdež bylo mu v prvních dnech trpělivě přestáti protivné mu uvítání. V krátce bylo však opět vše ve starých kolejích.

Pojednou bylo však knížecí kancelář překvapena novým přípisem nyní houkalovského pana faráře, který zněl takto:

„Jest zvykem, že nově ustanovený farář v Houkalově obdrží od vysoké vrchnosti darem pár koní, kteréž mají-li být trochu slušné, mají cenu 600 zlatých. Já koní nepotřebuji, tedy prosím o částku 600 zlatých."

Netrvalo týden a panu faráři doručen byl zvláštním poslem list z kanceláře knížecí, ve kterémž mimo šest z brusu nových stovek byl krátký přípis Jeho Jasnosti, ve kterémž vyslovena naděje, že snad již všecky paragrafy zvykového práva fary houkalevské tímto jsou vyplněny.

Pan farář Rovný uložil s úsměvem přípis a zavolal sestru, ukazuje jí šest nových bankovek.

„Vidíš, to je Jenšků doktorát. Piš mu o tom sama. Pár koní jej snad na tu výši již dotáhne a strýc na bohaté faře nepřestane tlačit.

Písně o mozolech.

I.

Nepoví, kdo ještě nepoznal
srdce řeč v bolestném tluku —
na dobrou noc když mi, tatíčku,
podáváš mozolnou ruku.

Brázdy v ní stále zřím před sebou.
divně sen kreslí mi na ní:
zdá se být silnice, po které
v kočárech vyjeli páni.

II.

Mladý hejsek z letohrádku
nádenníka svářeči dceru.
Jednou přišel k podvečeru
baviti se na zahrádku.

Odsouzen byl dělník; *vina*
jeho přitížilo ale:
že měl v ruce neurvalé
mozol právě ve vývinu! —

III.

Říkají, že nejste ale k ničemu!
Jak vás urážejí, pane hrabě!
K *jídlu* nejste, to je ovšem pravda —
špatný žaludek vás trápí slabě!

K *práci* však — to číst lze: vašich na
mozoly zřím. Obdiv neděvedu (rukou
ukrytí — ach, vždyť jste celé půldne
jezdil včera *na celocípedu!*

Rozhovory.

Sviňák: Jaké asi jest vaše stáří, ctěná slečno?

Slečna (která nemůže stavěti se do řady mladých): Co jest to za otázku? Jak vás to může, pane, bavití?

Sviňák: Pouhá zvědavost.

Slečna: Dobře tedy, pane, chci být k vám upřímná. Já to nevím. Lidé počítají své peníze, klenoty a jiné věci, které jim mohou býti ukradeny; já jsem ale zcela jista, že mi nikdo ani jediný rok mého stáří neukradne, a že nikdy ani jediný rok neztratím. Proč bych se tedy s tím počítala, prosím vás?

Zástupce před soudem: Viděl jste obžalovaného zde přítomného uhoditi a poraziti nebožtíka?

Patrick svědek: Nikoli, vaši počestnosti; já jej viděl živého, jak jej obžalovaný udeřil a povalil.

Zdravověděc: Jak jest možno sebrati sepsání chorobných v této zemi?

Žák: To jest velmi lehké letos. Kdybychom spočetli všechny ty osoby, které od Guiteaua koupily jeho vlastnoručení podpisy po 25 centech, měli bychom součet blázniů všech najednou.

Dáma ve voze železničním: Konduktore, pohleďte na toho surovce tamto, jak vystrkuje nohy své oknem ven za mými zády a znepokojuje mne tak svavolně. Nemohl byste ho požádati, aby tak nečinil?

Konduktor: Odpusťte má dámo, ale ostýchám se vyzvati jej, jest to zákonodárce.

Francouzský důstojník k švýcarskému vojínu: Jak si to mám vysvětliti, pane, že krajané vaši bojují vždy za peníze, kdežto naši vojíni bojují vždy jen za čest?

Švýcarský důstojník: Já myslím, že to pochopíte lehce, když uvážíte, že obyčejně lidé bojují za ty statky, kterýchž se jim nejcitlivěji nedostává.

Kupec koně: Vy jste mi pravil, pane, že ten kůň, kterého jsem od vás koupil, jest bez chyby; a hle, já se přesvědčil, že jest na levé oko slepý.

Prodavač koní: To jest zcela v pořádku. Pane, já nepovažuji slepotu za chybu někomu, alebrž jen za neštěstí. A po tom jste se netázal.

Cizinec na burse newyorkské k posluhovi černému: Nemohl byste mi povděti, pane, který z pánů jest U. S. Grant mezi spekulanty zdejšími?

Černoch: To jen, pane, počkejte, až půjdou páni za čtvrt hodiny z bursy; ten, jehož šaty vypadají, jako by nebyly nikdy prášeny, ten jest gen. Grant.

§ Nedávno pařížský jeden obsluhovatel v hostinci počítal dvoum Amerikánům za tucet vajec na tvrdo asi $1,50 a sice ne proto, že by byla vejce tak sporá, ale že hostů z Ameriky bylo po sporu.

Světélka.

§ První brigada illinoiské státní obrany jest bez generala.—Proto ono se to v Evropě mračí k nějaké válce všeobecné!

§ Prý jest zapotřebí 100.000 slonů ročně k zásobení všechné slonové kosti, co se jí spotřebuje v průmyslu nynějším. No ať si jen dají krávy pozor na rohy své, až zásoba slonů dojde.

§ Když v Číně prodává někdo potraviny zkažené a padělané, bývá po zákonu tamním jednoduše oběšen a má to. V naší zemi zase odnese všechen trest za padělání potravin ten, kdo to kupuje, neb bývá obyčejně otráven aneb aspoň okraden, kdežto ten, jenž padělá potraviny, neb je prodává, tloustne, až má na pět palců sádla na žebrech a pak je zvolen do úřadů a k pokladně, kde může řemeslo své provozovati dále.

§ Romance o dvou kapitolách.—Kapitola I. Prvně co se setkali Jiřík s Mařenkou, bylo to při zahradní zábavě u paní Vorlíčkové. Jeden starý pán tam chytal ryby. Ona neřekla nic jiného, nežli: Mně se zdá, že mu ryby nejdou na udici. Jiřík odpověděl: Pravá blaženost spočívá v očekávání toho, co přijde. Mařenka z toho si pro sebe soudila, že musí Jiřík býti zvláště nadaným a původním duchem a tajně jej milovala.

Kapitola II. — Po druhé se sešli opět v téže místnosti za podobných okolností. Týž starý pán zase chytal ryby. Jiřík prohodil: Mně se zdá, že mu ryby netáhnou. Mařenka odpověděla: Pravá blaženost spočívá v očekávání toho, co přijíti má. Jiřík si to vysvětloval, že musí býti Mařenka velmi nadaného a původního ducha a zamiloval se do ní. Jsou teď svojí.

Slepice a její kuřata.

Z Bangoru v Maine sdělují tamní časopisy o jedné slepici mladé, která ponejprvé byla posazena na kachní vejce, z nichž také šťastně kachňata vyseděla. Jak se ale podivila, když mláďata její při nejbližší příležitosti hnala se k vodě a naskákala tam, koupala se, potápěla a dovádělа, až chuděrka matka měla strachu plno, že jich z vody více nedostane. Když ale několikráte se tak stalo, zvykla na to a vedla mláďata hned ráno časně prvně k vodě a pak se jim starala o potravu. Kachňata odrostla a stala se samostatnými. Slepici se zachtělo ale zase seděti a ona dostalá tentokráte své vlastní vejce do hnízda. Vyseděla v pořádku krdělec kuřat, a jak byla naučena s prvními, vedla je hned k vodě, domýšlejíc se, že jest to jednou z prvních mateřských povinností vykoupati děti své. Milá kuřata ale vody si ani nevšímala, a ani jediné do ní nechtělo. Domlouvala jim v slepičí řeči, kárala je, napomínala, aby dělaly, co dělati mají, avšak když čeládka její nechtěla poslouchati, rozhněvala se a popadajíc jedno kuře za druhým, házela je do vody. Ani jedno více nevylezlo z mladých těch.

TELEGRAMY.

Z Petrohradu: Velikou nesnáz má car se svým spodním prádlem, neb nemůže dostati žádnou prádlenu pro ně; zvláště nemůže mu žádná vyprat límečky a knoflíčky ku spodnímu trojnásob drátěnému a ocelí vykládanému krunýři, jejž nesmí sundati s těla car ani ve dne, ani v noci. —

Z Petrohradu druhý den: Car tráví život tichý a šťastný, jako v pokojném klášteře. 16 hodin denně ztráví v podpalácovém sklepě zavřen v ocelové nedobytné pokladně pod trojím zámkem, k němuž jen tři ministři první znají heslo k otvírání a má na sobě mimo to stále železem obrněný svrchník. Nihilistů se nebojí pranic, když jest doma a ven nikam nejde.

Z New Yorku: Máme zde jednoho muže souchotináře, který se léčí z nemoci své požíváním denně psího sádla. Věří, že jej to uzdraví.

Do New Yorku: Dejte si na toho muže s tím psím sádlem a s těmi souchotinami pozor, až přijdou psí dni, aby nestalo se vám něco nemilého.

Vzorný pan Dux.

Obrázek z amerického života.

Dokončení.

Odsouzenec posadil se na čestné místo; po jeho pravici seděl sudí Blackstone a po levici státní návladní. — Věhlasný kazatel druhu Talmage-ova odříkal modlitbu před jídlem, při čemž zároveň přednesl krásnou modlitbu v kteréž zmínil se velmi důmyslně a ušlechtile, umělce a pomazaně o zítřejší slavnosti v ráji, ku které jest pozván odsouzenec a ku které se chodí do nebe po provaze.

Pan Dux nechal si chutnati výborně a pil udatně, často vybuchaje v smích a vtip, což vše bylo obdivováno od nábožných hostů při tabuli sedících. Pojedení toto bylo skutečným banketem co do hojnosti a slavnostní hostinou co do radostného ducha, který tu ovládal. Mezi jídlem bylo hráno několik vybraných hudebních skladeb na harmoniu od kostelního varhaníka a kostelní zpěváci zapěli dojemnou píseň náboženou. Po kávě přišli na stůl lihoviny a pak přišla řada na přípitky. Jeden z přípitků znamenitý pro svou stručnost a jemnost zněl následovně:

Dámy a pánové, náš velemilý a hlubocе želený přítel James Dux jest na odchodu od nás. Kéž zármutek nad jeho loučením se jest oslazen a kéž jeho bolestem jest trvání zkráceno.

Dux postavil se také na nohy a silným hlasem hřmotně odpovídal:

Dámy a pánové: Na tyto chvíle budu hleděti vždy co na nejšťastnější okamžiky mého života, s kterýmiž se mohu pochlubiti před celým světem. Nezapomenu na ně do posledního okamžiku života mého. Velmi často v životě svém byl jsem sklíčen a zničen nespokojeností a sklamáním, a skoro bych si byl nejednou zoufal. Nikdy mi ani nepřipadlo, že bych se jednou dočekal takové cti, jaká se mi dnes zde děje. Nikdy mi ani nenapadlo, že bych se ocitl kdy v tak vznešené společnosti, jako jest tato, až když jsem zakončil běh života tomu kohoutu starému, Brownovi, dada mu průvodní list do onoho světa za uši. Smrť onoho bídného hříšníka učinila ze mně nového člověka, ona mne znovuzrodila a naplnila mne novým životem. Od okamžiku toho, co můj ortel byl vynešen od přítele mého zde, pana sudího, cítil jsem se novým tvorem. Ano mohu říci, aniž bych se chtěl honositi daremně, že jsem neměl ani tušení o těch radostech, jaké má člověk jsa dobrým, až když jsem vykonal ten úkol, který způsobil mi onu změnu, že budu zítra oběšen.

Mnil přátelé, jak bych si přál, abyste se všichni nalezali v řadách spravedlivých, jako váš sluha tuto. Mám za to, že jest to věc velmi prospěšná a užitečná, býti probuzenu ku pravdě, čísti náboženská pojednání a pojídati jarní kuřata a dušené kachny s omáčkou. Osobně mohu dotvrditi, že odpouštím všem, kteří byli měli podílu na mém usvědčení, odsouzení a zavraždění. Necítím ani jedinou unci nepřátelství proti žádnému z vás. Kdybych měl býti pušťován zítra na svobodu, nedovedl bych zkřiviti ani jediného vlasu nenarozenému dítěti. Věru, jistotně, nedovedl bych toho. Než zítra dostanu se do svého domo a a mě vyhlídky obchodní budou jasnější, nežli kterékoli obča na v této zemi. Ano zítra budu se procházeti ruku v ruce s proroky; zítra bych nevyměnil svůj srub v nebes. kém Sionu ani za Bílý dům ve Washingtonu. Se strany pozlacené mraků nad vámi budu pohlížeti s politováním na vás, nebohé hříšníky, sem dolů, putující v tomto slzavém údolí. Vy jistě nedostanete se do té slávy nebeské závěr. Vy jistě nedostanete se do té slávy nebeské tak lehce, jako já, poněvadž jste neučinili ničehož, co by vám činilo hodnými odměny takové Nicméně, odpouštím vás všem. Odpouštím soudci i svědkům, i porotcům. Ba já odpouštím i tomu hanebnému starému kohoutu, Brownovi samému. Duše má nezná pražádného nepřátelství teď už více.

Každý z přítomných rozplýval v slzách.

Zde jest svatý muž, pravil pak hlasitě kazatel přítomný.

Co se týká soudce, cítil se tento tak pohnuta, že musel oči své skrývati pod ubrouskem, za barikádou sestávající ze čtyř vyprázdněných lahví kalifornického vína.

Po této loučící hostině jsem opustil místnost tu, zaslechna ještě, jak kazatel odporučoval těm, kteří byli dostali lístky na vyhražená sedadla k popravě, by přišli časně a přivedli také své dítky s sebou, poněvadž podívání to bude jistě velmi povznášející.

Účinky náboženosti

V Seatle, Wyoming T., nalezá se jeden muž, který jest náboženskými přeludy tak pomaten, že hlásá všelikě nesmysle za pravdu boží. Tak předpovídá, že co nevidět, snad do budoucích vánoc, nastane v Americe válka mezi černochy a bělochy a až válka ta bude u konce, bude on korunován za Jana evandělistu. Vykládá do opravdy, že cestoval dlouho s Ježíšem Nazaretským. A tak má všechny pojmy o světě, času a náboženství pomatené. Byl prohlášen za blázna a dán do blázince.

Na ostrově Union, v řece San Joaquin Cal., žil jistý Ahern. Ten věrou svou byl přiveden k tomu, že pevně jest přesvědčen, že jeho otec, matka a všichni předkové byli po své smrti smeteni do horoucího pekla, kde jsou v síře a smole pečeni a v oleji vařeni a jemu že jest dána úloha na světě, aby je z pekla vysvobodil. Domnívá se stále viděti čerta v každém člověku skoro, kterého potká a má za to, že mu tito čerti překážky činí, aby své předky vysvoboditi nemohl. Několikráte plul v řece sem a tam, hledaje příbuzných svých někde. Byl chuděra také poslán do blázince.

V Georgii zbláznila se jedna černoška náboženstvím svým. Jala se kázati evandělium to pravé a napomínati všechny ostatní lidi k pokání. Nosí na hlavě mosazný plechový kruh lesklý, jako září na svatých hlavách vídáme v kostelích katolických a říká, že jí tuto září svatosti přinesl anděl s nebe na důkaz, že už ona jest svatou, a že ona jest jediná, které se to vyznamenání na zemi stalo, neboť všem ostatním že se této záře dostane až teprvé po smrti od andělů. Běda tomu, kdo by jí nevěřil, neboť toho prokleje a do pekla odsoudí. Vydává se také za zázračnou moc mající k léčení nemocí a k pomáhání před bohem ve prospěch hříšníků.

Husarská ctižádostnost.

Podlé staré maďarské ano doty povznešen je husar nad ostatní zbraně. Je hned prvním po bohu na světě. Napřed prý je totiž bůh, po něm husar, pak jeho kůň, pak nic, potom zase nic, a ještě jednou nic, a pak teprv přijde — *pěšák!*

Obrázek z vesnice.

Sužovaný ženou muž do samého oběda rozhodl se, že hned po obědě ujede jí někam do světa, aby dal odpočinout ztrápeným svým uším.

Před vraty stál již zapřažený vůz, do něhož skočil náš ubožák a křiknul na kočího, aby práskl do koní. Kočí ptal se ale, kam jet.

„Jeď k čertu!“ odbyl ho pán. Důmyslný kočí objel pánův statek a zastavil opět před vraty.

Pán porozuměl soucitu, který mu kočí projevil a — nejel už dál.

Dějiny civilisace.

„Z Písní a žertů“ Vladimíra Zagorského.

Otec praop měl dvě synů —
jeden jenom vděk mu byl.
nezměnilť se u vývinu.
čtverem ruk se honosil.
Druhý — tvor byl přeubohý.
rukou dvě on postrádal.
že však za to měl dvě nohy.
proto — člověkem se stal.

Usvědčen tak z nerozumu.
čtveroruký bral se v svět.
Člověk v nestihlém svém umu
stvořil sud — a k sudu sed'.
Čtveroruký lokal vodu.
chroustal nať a bodláčí.
člověk zašel na hospodu.
vodky džber mu nestačí!

Vece k bratru člověk v výše:
„Fi donc! z cesty se mi klid'!
čpíš — a já pán světa říše.
podle toho dál se řid'!
Já se Excellencí hravě
mohu v „Říši“ časem stát,
všakýť um v své chovám hlavě,
a ty! — darmo povídat!“

Tuhne jazyk, hasnou oči,
všecko skáče kolkolem.
ještě jednou sklínkou točí,
a již — leží pod stolem:
čtveroruký, jenž to viděl.
s lavice jak člověk spal':
„Věru bych se“, vece, „styděl,
býti takým, jak můj brat!“

STAROSTI.

Do pekla cesta široká,
přec lid se na ní tlačí;
do nebe branka uzounká,
jak pro ty duše ptačí.
Tak povídalas babičko,
však ven to musí ústy:
kudy se v nebe dostanou
náš velebníček tlustý.

Boty za $700 000.

Poslední týdny občanské války byly penize jižní velice skleslé, tak že papíry ty skoro nikdo nechtěl brátí. Jeden konfederační vojín pod gen. Lee-em psal otci svému do severní Karoliny, že jest skoro prázden vší chuti do dalšího válčení a že nemá ani co by obul na nohy. Jak starý otec psaní přečetí, vsedl na mezka.

Byl zastaven známým otázkou:

Hello, byla už zase nějaká bitva?

Ne, abych o ní věděl, ale dostal jsem psaní od mého Honzíka.

A co píše váš Honzík?

Nemá co obout a ztratil všechnu chuť už.

A kam chcete teď?

Musím k Abnerovi Smithovi vypůjčit si asi $700,000 abych je poslal hochovi, by si koupil pár bot. Kdybych mu neposlal peníze, mohl by ztratiti chuť nadobro, a pak by jistě ten zatrolený Yankee na nás sem dolů přijechal, a měli bychom jej na krku.

To jest pravda, přikyvoval druhý. Nemusíte ale tak daleko jezditi, neb vám mohu ty peníze půjčiti sám. Ustřádal jsem si několik set tisíc, abych si mohl koupit paklíček sirek a žídbec žvýkavého, a mohu vám tedy posloužiti, neb to ještě nepotřebuji. Vraťte se tedy domů a přivezte trakař, abych vám ty peníze mohl svázati a naložiti.

Poučť k svaté Školastice se jim nevyplatila.

V Nové Praze, Minn., odbývala se na pozvání humbugáře českého kněze Šimonika pouť na nějakému hnátu, který on vydává za kost sv. Školastiky, sestry sv. Benedikta, o níž jsme se v listu už jednou zmínili. Jistě mnozí, když pouť vykonali a peníze, které přinesli, knězi odevzdali aneb propili, nařikají na pouť tu, ale nejvíce naříká Josef Klíma z Nové Prahy, který i do „Hlasu“ katolického zasýlá nářek na sv. Školastiku, že se tak nehezky zachovala a několik katolíků z pouti se vracejících by byla povraždila, nic na ně nedávajíc pozor, jako by si jejích modliteb a obětí nic nebyla povšímla, tak že nezaslouží jistě více ani ten mizerný zdrávas, tím méně nějaký otčenáš, aneb nějaký pěticent. Hanba jí. A proč? Inu, když se pobožní a svatého ducha plní věřící vraceli od svaté Školastiky z pouti, byli buď její krásou a svatostí celí zpiti, aneb měli od velebného pána oči celé mázdrou potažené. Jeden z nich, Jan Joch, se svou manželkou a se švagrem utrpěli splašením koní a Jan Joch spadl mezi koně, potlouk se tak zle, že byl bez vědomí jsa, domů dopraven. Jiný pobožný zase chuděra, Jan Klimeš, jenž také poslední cent nechal u sv. Školastiky, vracel se po trati železniční pěšky touž dobou, a také buď měl oči od kněze celé zalepené, aneb krásou toho svatého hnátu školastického oslepený, neviděl vlak proti němu přicházející, byl zachycen jím a byla mu utržena pravá ruka u samého ramene — čím chudinkům byl sám čert tu sv. Školastiku dlužen, říkají teď, a velebného Šimonika také, když je do takového neštěstí připravil.

Pravidelnost.

Pouliční káry na ulici Canal jezdí velmi pravidelně, to jest pravda. Když včera paní jedna už 5 minut čekala na rohu na jednu, a nemohla se dočkati, tázala se obchodního přiručího v krámě na rohu, jak často že káry ty jezdí?—Každých deset minut, odpověděl tento.—Vždyť já už čekám přes pět minut a ono pořád nic nejede. — Počkejte ještě čtvrt hodiny a uvidíte, že snad něco přijede přece.

Co nejlehčí možno.

Právník jeden vyhotovoval právě účet za své služby pro svého chráněnce, jenž byl pekařem. — Prosím, pane advokáte, pravil pekař, prosím, jen to račte udělat hodně lehké.—Co vás napadá, osopil se právník, takto můžete mluviti jen k svým dělníkům, by to dělali lehké, co dělají, ale já jsem zvyklý dělati si chleba zcela jiným způsobem, těžký, hodně těžký.

O tajných spolcích.

Paní Lenko, co to slyším,
vlasy vzhůru vstávají mi,
jejich muž se chce dát také
k těm co jsou vždy tajnejmi.

Prosímich to nedovolej',
pro boha a pro svaté,
sice přijdou i s tím mužem
smrti mezi rohaté.

Ach kdyby jen poslouchali
velebnička našeho,
jak nám ženám výklad činí,
o tom co je tajného:
co ti muži v tajných spolkách
za neplechy natropí,
jak se s čerty tam spolčují,
ďábel je sirou kropí.

To musí být podivaná,
když tak s čerty zasedají'
hrůza hrůzoucí to je prý,
když jednoho přijímají'.

Předseda na kazatelně
po pravici čerta má,
zakleje kříž, prokleje svět,
každý úd hned rohy má.

Svolá všechny čerty, ďábly,
ten nejstarší je s nimi,
hejna černých kopyťáků
provádějí' čertoviny.

Nováčka hned obstoupí si,
obličeje zastírají'
klejí, kážou, peklo vzývají'
víru z srdce vydírají'.

Starý rarach, co má drápy,
jako kocour strakatý,
oči velké vyvaluje,
neb je velmi okatý.

Nováček přisahat musí,
že nechce víc boha znát,
proklíná vše, co je svaté,
líbá z pekla ďáblit hnát.

Kdyby nechtěl uposlechnout,
předseda má revolver,
hrozí, straší, čerta volá:
Jen ho čerte, jen ho ber!

Smrtí hlavy, hadi, štíři,
nováčka hned obklopí,
kdyby chtěl jen krokem couvnout'
nečistě mu zatopí.

Osedlají černa kozla,
co jako kůň vypadá,
posadějí nováčka mu
do sedla pak na záda.

Na tom musí jezdit dlouho,
v povětří a na zemi,
až mu smysly přecházejí
a jazyk mu oněmí.

Když jej takto utrápili,
do židle jej posadí,
co má dělat, ženu přelhat,
jemu všecko poradí.

Paní Lenko, jen pro boha,
muže k spolku nedávej'
ale k nám jej do kostela
knězi k spolku zapsat dej'.

To budou mít jinou radost,
až on bude litířem,
bude nosit kříž a helmu
s bílým liščím ocasem.

Zeptají' se jen velebnička,
on jim to vše vysvětlí,
on jim svatou pravdu poví,
dají mu jen na pentli.

Byla noc, muž přišel domů,
paní Lenka zlé má sny,
vidí muže přijímati
v tajném spolku stanovy.

Vzdychá, pláče, probouzí se,
uděšená celá je,
neb se jí ve snu zjevila,
kněžská ta komedie.

Věřila víc babským klepům,
nežli muži hodnému,
marně vykládal jí pravdu,
věřit jen knězi svému.

Stanovy své jí vykládal,
lásku, věrnost, bratrství,
které v spolku všechny váže,
že tam žádné čertovství,
přece mu to nevěřila,
noce zlé pak mívala,
až se přece přesvědčila,
když se sama dívala.

Dala se navrhnout k spolku
sester věrných národních,
tu se teprv pozbavila
hloupostí svých původních.

Mnoho-li jest židů na světě.

Dr. R. Aňdree vydal nedávno spisek podávající poučetní zprávy o židech v celém světě rozptýlených. Udává jich počet vesměs na 6,100,000. Z těch nalezá se v Asii 180,000 jen, ač země ta byla jejich kolébkou a vlastí; v Africe jest jich na 400.000, v Americe 300,000 a v Australii 20,000. Daleká většina jich tedy zůstává v Evropě a sice přes 5,000.000. Nejvíce židů ku poměru k obyvatelstvu čítá Rumunsko, a sice 7.44 ze sta, kdežto Norvégsko má jich nejméně, totiž jen 34 osob. Spisovatel probírá dopodrobna rozšíření židů v jednotlivých zemích a ukazuje, že v některých částech ruského Polska jest jich až 18 ze sta obyvatelstva. Ač pak v Německu připadá na celé obyvatelstvo jen 1—2 ze sta židů, šest jich v jednotlivých městech a krajích mnohem více, tak že v Berlíně jest jich 5 ze sta na obyvatelstvo tamní.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 11. ČERVNA, 1882. ČÍSLO 42.

Ze života Giuseppe Garibaldiho.

Nejslavnější a nejmilovanější hrdina našeho věku, jehož život jest plný slávy a dobrodružství, Giuseppe Garibaldi zemřel na svém ostrově Capreře 2. června v stáří 75 roků na zánět průdušnice smrtí pokojnou po všech těch bouřích života, které způsobil sám, aneb v nichž byl nápomocen vždy co věrný sluha svobody a lidských práv, co věrný vlastenec a muž.

Garibaldi narodil se 4. července 1807 v Nize z otce chudého plavce a byl ustanoven tímto pro stav duchovní. Než mladému nastávajícímu bořiteli katolické církve a všeho otroctví hned z mládí nelibil se otrocký ten stav, ku kterému měl býti připravován a oddal se plavectví. Znal výborně plavati, a jsa 13 roků stár, pustil se do rozbouřeného moře k zachránění několika přátel mladých jichž lodička byla překocena vlnami.

Když byl 21 rok stár, nalezal se co podvelitele korábu Cortese na cestě do Černého moře. Cestou byli po třikráte přepadeni a oloupeni od řeckých námořských loupežníků. Při té příležitosti se stalo, že když hledali pomoci v přístavu sv. Mikuláše, nemajíce ani oděvu, ani potravy, mladému Garibaldimu jeden Angličan daroval pár střevíců. Garibaldi pamatoval si toto dobrodiní a r. 1870 ještě o tom pravil: „Když se na to dívám zpět, nemohu jinak, nežli viděti v tom první laskavost a dobrodiní z těch mnohých, kterým jsem zavázán nepřerušitelnými pouty k vzněšenému národu."

Tyto cesty na východ spojené vždy s podobnými loupežemi ponenáhlu v něm budily ošklivost proti despotické vládě turecké, která nedovede ani své poddané udržet v pořádku a poslušenství a jest tak všem jiným národům na škodu a z toho učil se znáti a cíti národy svobodné a svobodnou vládu, kteráž udržuje nejen pořádek, ale vede je k blahobytu. Když pak poznal Řím a papežskou krutovládu v něm, srovnával ji s tureckou libovládou a poznal, že takové vlády, které tělo i ducha zotročují, nejsou hodny žíti a od té doby zanevřel proti nim a umínoval si, že bude ze všech sil svých napomáhati k tomu, aby takové vlády byly vyhlazeny a na jejich místo aby přišly vlády ústavní a svobodomyslné.

Roku 1832 byl obviněn ze spiknutí s Mazzinim proti vládě krále Karla Alberta v Sardinii a musel z vlasti své utéci. Byl pak v nepřítomnosti své odsouzen k smrti. Utekl se do Francie, odtud pak do Tunisu a pak do jižní Ameriky, kde 1836 už stál v řadách vojska republiky Rio Grande bojující za svobodu svou proti Brasilii. Byl zajat co velitel lodice jedné, trýzněn velice, ale utekl a hnedle zase nalezal se v řadách bojovníků v Rio Grande. Pojal zde za manželku svou Anitu, která sdílela s ním věrně všechny podniky a dobrodružný život. Stal se velitelem italské legie 800 mužů proti diktatoru Rosovi. Když Karel Albert sardinský nalezal se ve sporu s Rakouskem, nabídl mu Garibaldi své služby, ocitl se v republikánském Římu s velikou silou dobrovolníků, zahnal francouzské i rakouské vojsko od Říma a byl Rakušany pak pronásledován velice. Při nesmírných těch válečných nesnázích podlehla jeho žena Anita a zemřela a Garibaldi, který byl lapen, ale utekl, dostal se do New Yorku, kde v Staten Island stal se mydlářem a vyráběl svíčky.

Za nedlouho ocitl se zase v Italii a usadil se na pustém ostrově Caprera, kde započal rolničiti s dobrým úspěchem. Při nepokojích italských nabídl služby své králi Viktoru Emanuelovi k sjednocení Italie pracujícímu a postavil se 17.000 dobrovolníkům v čelo,s nimiž bojoval u Varesy, Coma, Camerlaty, Bresscie, Magenty, Montebella, Solferina a j.

Přistál v Marsale v květnu 1860, dobyl Palerma, postoupil na pevninu a nesl boj z Reggia do Pizzy, do San Giovana, Miletu a konečně do Neapole, z kteréhož utekl král František II. Na svém pochodu do Gaety setkal se s králem Viktorem Emanuelem a pozdravil jej co „krále Italie." Capua a Gaeta později se vzdaly. Garibaldi pak nesnášel se dobře s důstojníky královskými přiliš zpanštělými pro něho a proto raději odebral se chud a prázden všech ctí a titulů na svůj statek na Capreře. Postoupení jeho rodiště Nizzy Francii spůsobilo mu veliké bolesti.

Jeho soukromý život na ostrově jmenovaném dlouho nezůstal bez činnosti a 26. července učinil provolání k

Maďarům, aby se vzbouřili proti Rakousku, maje bezpochyby v úmyslu, aby odvrátil značnou část rakouského vojska od Benátek. Než účinek jeho provolání byl sešlaben veřejným listem gen. Klapky ku Garibaldimu, poukazujícím k tomu, že by každé povstání v době nynější bylo nejen neužitečným, ale zhoubným. Garibaldi nenechal si ale nic v cestu stavěti a sebrav několik set dobrovolníků, táhl ku předu. Vláda italská nemohla to vziti na svou zodpovědnost, a poslala za ním gen. Cialdiniho. Konečně byli dobrovolníci ti zaskočeni od obrsta Pallaviciniho u Aspromonte, kde se vzdali a Garibaldi sám byl poraněn kulí do nohy. Zkusil velikých bolestí, nežli kuli našli a vytáhli a ještě většich, že nemohl provésti své záměry osvobození Říma a postavení ho co koruny a hlavy sjednocené Italii. Co zajatý byl slaven a veleben lidem, obsluhován z blízka i z dáli a ženské všech národností zápasily o přednost posluhovati jemu v nemoci těžké.

Konečně byl omilostněn se všemi soudruhy svými od vlády a navrátil se na svůj ostrov zase. Už ale 1864 byl zase v Londýně, kde se mu dostávalo nadšeného uvítání a holdování od lidu, od šlechty, ba i měšťanosta londýnský dal mu na počest hostinu. Ve válce 1866 bral Garibaldi zase podílu v Tyrolsku. Nemohl ale ničeho pořídíti, když byl pojednou uzavřen mír.

Rok na to ujal se osvobození Říma, vzdor tomu, že vláda italská nejen nic v tom nepodnikala, ale spíše stavěla se, jako by záměru tomu nepřála. Pořádal veřejné přípravy ku výpadu do papežského území, ale byl zajat zase a poslán na svůj ostrov. Byl tu sice hlídán válečnou lodí, ale nadarmo, neboť v říjnu už zase postavil se veliké síle dobrovolníků v čelo a svedl bitvu s vojskem papežským u Monte Rotonde 26. října 1867, poraziv papežské. Hnedle na to však papežští sesílení francouzským vojskem porazili Garibaldiho na hlavu dne 4. listopadu u Montany, za což měli Francouzi co děkovati novým svým šasepotkám, které výborně střílely. Garibaldi byl zajat zase a umístěn v pevnosti Varignano u Spezie. Garibaldi hlásil se o svobodu svou co italský zástupce a co americký občan a byl propuštěn na svobodu, načež se odebral do svého domova. Odtud vystoupil opět když uslyšel o pádu francouzského císařství 1870 a šel pomáhat republice francouzské. Nepořídil však nic většího, ale byl zvolen 1871 na několika místech do sněmu republikánského. On však se poděkoval z úřadu toho a táhl zase domů, řka, že miluje republiku, ale knížectvo nenávidí.

Když starému a zmrzačenému na noze Garibaldimu nebylo možno na dále účastniti se živého boje na poli, jal se pracovati a bojovati perem, kteréž posledních 10 roků bylo jeho jedinou zbraní. Roku 1875 byl zvolen za poslance do sněmu římského a dostavil se, aby své místo zaujal. Garibaldi byl ještě, jako dříve modlou Italie; od prostinské chatrče až po nejvyšší šlechtu každý jej zbožňoval. Byl zvolen v několika okresech a mezi jinými také v samém Římu, jehož zastupování přijal. Když přijel do CivitaVecchia o 2. hodině ráno, vyšlo mu všechno obyvatelstvo města na přivítání vstříc. Dne 24. ledna se sytili diváni na něho, sestaralého v jeho službě, o berlích jen se pohybujícího a zavěšeného na rameni syna svého. Ale jeho červená košile a jeho šedivý plášť vojenský byly s ním ještě co s poslancem do sněmu, na tváři spokojený úsměv a bílé zdravé zuby svědčily o střídmosti jeho životní a o dobrém zažívacím ústrojí. Když jej do hotelu jeho doprovodili, a musel se ukázati na pavlánu, s jásotem jsa oslavován a k řeči vybízen, odpověděl: Přáli byste si, bych k vám promluvil. Nuže tedy, těší mne velice, že jsem se s vámi shledal, a teď jděte domů, zůstávajíce Římany ve všem, ve vlastenectví i v pořádku milovnosti. Rádcem jeho v politice zde byl poctivý Cairoli, a ten vedl Garibaldiho, jenž se v tom, čemu sám nevěděl rady, nechal vésti přáteli, k pořádku a oddanosti ku vládě.

Veliký vliv na Garibaldiho měl sám král Viktor Emanuel, jejž Garibaldi vysoce ctil pro jeho odhodlanost, s kterou tasil meče pro sjednocení Italie. Na radu svého starého druha v bojích, gen. Medici, navštívil Garibaldi také krále sjednocené své Italie, již si byl zamiloval a již svůj život byl věnoval, a pohovořil si s ním hodinu o samotě. Byl tak nadšen sejitím se tímto, že od krále jako mladík vycházel, zapomínaje na bolavé své nohy a na jindy potřebnou podporu syna svého při chůzi. Jeho nejhlavnější zájmy byly národohospodářské a zdravotnické pozvednutí Říma a okolí. Spolčil se s knížetem Tarlonim na vysušení velikého jezera a močálů a přeměnění jich v dobrou a úrodnou půdu a na změnění řečiště Tiberi, k navrácení Římu lepších zdravotnických poměrů. Dostával od vlády ročně $10.000 důchodů.

To se týká náboženských zásad, byl Garibaldi svobodomyslníkem. Redaktor demokratického listu Alberto Mario přináší jednu jeho řeč o náboženství, v které se dí: „Co mně se týká, považuji za proroky a náboženské věstce ony nadané duchy, kteří hledali a odkrývali věčné zákony přírody: Kopernika, jenž dokázal pohyb země; Galilea, jenž opodstatnil pohyb tento; Keplera, jenž měřil dráhy hvězd atd. Vaše bible zastavila slunce. Pro mne stává tři nekonečnosti: nekonečnost prostoru, nekonečnost času a nekonečnost hmoty. Co se týká kněží, ti jsou velice škodní se svými naukami; mluvím to o kněžích všech náboženství.“ Garibaldi přečetl řeč tuto a poděkoval Mariovi za tu práci, kterou si dal se sepsáním životopisu a náhledů jeho. Mezi posledněji pak listy jeho nalezá se jeden, v němž Garibaldi dí: „Milí přátelé: Lidé si stvořili boha a nikoliv báh lidí. Váš Garibaldi.“ Po smrti krále Viktora Emanuela vystoupoval se Garibaldi více demokraticky, nežli dříve, neb po smrti toho krále, jejž etil tak vysoce neměl ku králům tolik úcty, jako k zemřelému. Na jeho pohřeb přijíti nemohl, jsa churav, ale poslal tam syna svého.

Roku 1878 napsal mezi jiným: „Budoucnost světa je republikánství.“ A brzy na to: „Socialismus, komunismus, nihilismus a republikánismus jsou stejná jména a všechna znamenají nespokojenost chudých s těmi, kteří křivě užívají bohatství.“ Jindy napsal: „Nikdy nebude zaveden všeobecný mír, dokud nebude člověčenstvo bez svých pánů.“ O Voltairovi při památce jeho oslavované v Paříži, kamž byl pozván ale přijíti nemohl, napsal: „Voltaire nebyl jen svobodomyslným filosofem, nýbrž byl jedním z největších předchůdců oné revolúce, která skoro po celé Evropě zlomila okovy feudalismu. Voltaire započal práci tu a nám zbývá, abychom ji dokonali.“

Když pod novou vládou nepřátelé svobody domohli se nemalého vlivu na vládu, poděkoval se Garibaldi u svých voličů z místa ve sněmovně, řka v listu svém mezi jiným: „Nemohu na dále se nechati poučtati mezi takové zákonodárce, kteří dopouštějí, aby v zemi jejích bylo šlapáno po svobodě a zákonů se používá k tomu, by se za bezpečovala svoboda Jesuitům a nepřátelům Italie.“ Jeho syn Mennoti následoval příkladu otcova a poděkoval se taktéž. Voliči římští ale naléhali na oba, aby podrželi úřad ten, a oni zůstali v něm na dále.

Posledně objevil se Garibaldi v Palermu při 600leté slavnosti sicilských nešporů a byl od lidu s jásotem přijat a vyznamenáván. Po navrácení svém na Capreru churavěl stále a konečně zánět průdušnice zakončil slavný jeho život. Zemřel arci co svobodomyslník bez kněží a ani při pohřbu nesmí se žádný súčastniti. V závěti nařídil, aby jeho mrtvola byla upálena a popel uložen v hrobce rodinné na ostrově, kde jedno dítko jeho odpočívá.

Garibaldi, co člověk odvahy neobloumné, poctivosti neporušitelné, prostosrdečný a laskavý, vlastenecký a pro svobodu nadšený, vryl jméno své mnohem hlouběji do

srdce doby své, nežli i sám král Viktor Emanuel, nežli Cavour a Mazzini a jméno to ze srdce lidu a z listů dějin nesmaže nikdo na věky.

Poznamenání. Podobiznu G. Garibaldiho přineseme, až se p. Štětka, rytec náš, vrátí z cest svých.

Ježíš Nazaretský.

Životopisný nástin od J. Gr., spisovatele článku „Příroda a bůh“ v „Duchu Času.“

—Pokračování.—

Ježíš tedy poznovu snaží se, by zaopatřil sobě posluchačů, on poznává, že nutno, by kráčel po cestě Janově, by stal se ozvěnou, hlasem, tlumočníkem naléhavosti, hněvu, nadějí chudých a nuzných; a hle, jest ještě radikálnější, nežli Jan; vyzývá veřejně k vzpouře a občanské válce. „Nedomnívejte se, že na zemi jsem přišel, abych zjednal mír; nikoliv: nepřišel jsem, bych mír zjednal, nýbrž meč!“ (Mat. 10, 34. 35.) „Přišel jsem, bych oheň rozmítil na zemi a což více bych sobě přál, leč aby již hořelo“ (Luk. 12, 49—52). „Příště bude se v každém domě svářiti z pěti osob tři s dvěma a dvě s třemi....“

Těmto vyhladovělým zástupům, jež dychtivě naslouchají slovům jeho, ukazuje určitý cíl: bezpostřední ukojení jich žádostí, jako výsledek sociálního boje.

„Amen, pravím vám, každý, kdožkoliv opustil dům, neb bratry, neb sestry, otce neb matku, neb manželku, neb dítky, neb pole pro jméno mé, stokrát více vezme a život věčný v onom světě obdrží. Mnozí první však budou poslední a poslední první.“ (Mat. 19, 29—30.)

Žádný smír s boháči: chce jich být prost.

Mladý muž přijde k němu a táže, co činiti by měl, by byl přijat za jeho žáka?

„Prodej vše, co máš a rozdej chudým — a pojď a následuj mne.“ (Mat. 19, 21.)

To vzbuzuje úžas; snad dokonce i reptání; vždyť těmto chudým lidem by to nebylo nepříjemno, kdyby měli mezi sebou několik boháčů, kteří by povznesli jich věc. Společenské předsudky trvají respektem, jaký má chudý před bohatým. Než Ježíš jim praví: „Jak nesnadno jest bohatému vejíti do království nebeského! Snáze jest velbloudu projíti skrze ucho jehly, nežli bohatému do království nebeského!“ [Matouš 19, 23. 24; Lukáš 18, 24. 25.)

Na to vypravuje podobenství o chudém Lazarovi, který, pln vředů, přede dveřmi boháče leží a drobty sbírá. Chudý zemře a nešen jest v lůno Abrahamovo; bohatý zemře a volá k němu z pekla: „Otče Abrahame! smiluj se nade mnou a pošli Lazara, ať omočí konec prstu svého ve vodě a svlaží jazyk můj, neboť mučen jsem v tomto plameni!“ [Luk. 16, 24.]

Abraham odpovídá jemu:

„Synu! rozpomeň se, že tobě dobře se dařilo v životě tvém, kdežto Lazarovi zle; nyní však tento se těší a ty se trápíš.“ [Luk. 16, 25.]

Není mučen tedy, že byl zlým boháčem, nýbrž jen proto, že byl boháčem.

A Ježíš volal: Běda vám bohatým, neboť vy již máte potěšení své! Běda vám, kteříž jste nasyceni, neboť lačniti budete! Běda vám, kteříž se nyní smějete, neboť vy kviletí a plakati budete.“ (Luk. 6, 24—25.)

Řeč taková líbila se chudině: oni stali se hrdými na svou chudobu a nazývali se veřejně „chudými“, „ebionity“, stotožňujíce slovo „chudí“ a „přátelé boží.“

A tento název zachoval prý se až do 11. století v okolí Bethanie a Hanranu u žido-křesťanů, jež se vychlouli tím, že mají mezi sebou potomky Ježíšovy.

Spolu myslili sobě: „To jest našinec, tomu můžeme důvěřovat, ten nezradí nás!“

A zvěst o něm pronikla ponenáhlu ku všem chudým v Judeji. Nuzní, nespokojení, slovem všikni, kdož byli v minulých převratech vyobcování ze společnosti, spěchali k němu a naslouchali tlumočníku svého hněvu, pochlebníku svých tužeb a snah, přilnuli k muži, jenž jich potřeby a přání zosobňoval, ku svému mesiáši!

Tyto mohutné vlny nadšení strhly s sebou nejen několik mužů „od stavu“, nýbrž i nervósní, vyvržené, po novotách bažící ženy, jako Johanu, Susanu a zejména Marii, pověstnou a slíčnou záletnici Magdalejskou.

V té míře, jakou zástupy vzrůstaly, utvořil se dvojitý proud mezi nimi a Ježíšem. Ježíš vždy více a více se stával jich tlumočníkem; on byl již jen jich orgánem; *on* to nebyl více, který mluvil, oni všickni to byli, ti chudí a nuzní, kteří, kteří *jeho* ústy mluvili. Bohové praví jen to, co my chceme, aby pravili.

Ježíš stále k tomu hledí, k tomu směřuje, státi se nejradikálnějším ze všech.

Cizá paní prosí ho, by pomohl dceři její; učenníci mají s ní útrpnost, Ježíš však dí: Není slušné vzíti chléb dětem Israelským a vrci jej štěňatům.“ A lhostejně ubírá se dále. Jindy zase lahodí vášním těchto chudých oproti bohatým; lahodí jich vlasteneckým snahám, které, čím více jsou potlačovány, tím více se rozplamenují: „Přišel jsem jen, bych zachránil syny Israelské, nehleďte si cizích, nechoďte k nim.“ —

Tato dvojitá propaganda nalání vyšším třídám strach, boháčům, stoupencům stávajícího řádu, ba i řemeslníkům a nevolníkům, kteří považují ho za původce nepokojů a revolucionáře a Ježíš dozvěděv se o stětí Jana a obávaje se reakce náruživosti, již popustil uzdu, opouští území místodržitele (tetrarchy) a uchyluje se na poust.... Než tím získá si přízeň ještě větší, neboť lid pozoruje, že jest pronásledován, má s ním větší sympatii a obkloupje hlavu jeho září posvátnou. Uvyklý jsa na nadpřirozené ucho plno proroctví Izaiášových, Jeremiášových, Eliášových, oko chtivé vidětí zázraky, spatřuje ho skrze přeludy pouště v nadlidské velikosti, jak pokynem pouhým vykouzluje divy, jako onen vládce, dle legendy, jehož prorocí předpověděli a sice Danielem v určité ustanovené době; on věří v povolání, poslání Ježíšovo. Lid považuje ho za velikého krále Israelského, který náboženství Mojžíšovo zrušil, jej na nepřátelích jeho pomstí, skvělejších vítězství než David dobude, větší poklady, nežli Šalamoun nashromáždí. O tom neměl ani té nejmenší pochybnosti. Apoštolové sváří se o nejlepší místa při trůnu a ve své obrazotvornosti z předu již vrhají se na kořist. Jednoho dne chtějí zástupové Ježíše provolati králem.

V samotě pouště, nepochybně ve společnosti několika žáků, dospívá Ježíš ku víře v sebe sama, kteráž ne zbytnou jest podmínkou každého velikého díla, všech velikých snah, všech velikých obětí.

Tu víru v sama sebe, již si byl zjednal, žádá též od ostatních. Víra! jest jeho heslem.

Jest přísný, mimo přírodu, mimo lidi. A to jest doba, kdy stanoví předpisy, které na ustrašené člověčenstvo uvalily balvan středověký. Mluví o politice jako neznalec, který nemá pojmu o organisaci člověčenstva, ale právě proto tím náruživěji a výrazy tím více rozjitřenými. On metá kletby své na místa, která ho zapřela, z něho posměch si tropila, neb o něm pochybovala. Běda tobě, Chorozaim! Běda tobě, Betsajdo! nebo kdyby v Týru a Sodomě byli bývali konáni divové ti, kteří konáni jsou u vás, dávno by byli v žízni a popeli činili pokání! A ty Kapernaum! kteréž jsi až k nebi vyvýšeno, ty až do pekla svrženo budeš!“ (Mat. 11, 21—24.)

Oproti těmto vždy prudším, vždy drsnějším hrozbám nevědí jeho učennici po chvíli strachem na čem jsou.

Ví, že nemůže potrvati v takové míře své náruživo-

sti a že, když byl krev v jich žilách rozproudil, dílo jeho má třeba ukončení. V tom jest podivuhodný. Ačkoliv opojen touhou po nadpřirozeném a populárním, má přece temné své okamžiky, kdy pochybuje a si zoufá. Onen, jenž byl většipul víru, pociťuje tíži zodpovědnosti, kdežto věřící nechá se slepě vésti, aniž by pomýšlel na temnou budoucnost.

On pochopuje velmi dobře, že jeho nadšení horujícímu ovšem lze dáti přchod kdesi na poušti, nikoliv však v městě, jako je Jerusalém, kde vládnou Fariseové pedanticky, uvyklí na marnou scholastiku, plní zášti náboženské. On cítí, že v boji svém s touto organisovanou mocí zahyne....

Přese vše to přece neváhá. On jest si vědom, že neučinil ničeho, dokud si nebyl získal střed Judska, on se obětuje své straně. On mluví sám k sobě: „Co záleží na tom, zhynu-li, předpokládaje, že jméno mé a tudíž i dílo bude zachráněno; řekl jsem, co jsem říci chtěl; čas ku jednání se přiblížil.“

Jedná jako vůdce strany, jako muž schopný. Měl ve zvyku, organisuje propagandu, prozkoumati území dříve, nežli se odvážil do něho vkročiti; a tak i tentokráte poslýlá dva posly do Jerusaléma, sám pak ubírá se do jeskyně hory olivetské, kde čeká na jejich zprávy. Zajisté zmocnila se ho tam znova pochybnost a zbabělost, které tak rády na se béřou plášťik chvrostí a opatrnosti; než Ježiš zůstává neohrožen; jest na tom, jednati a to nikoli platonicky, nýbrž ze vší síly své. Pravi: „Kdo má měšec, vezmi jej a též i mošnu, kdo však nemá, ten prodej šat svůj a kup si meč!..“ (Luk. 22, 36.)

Odpor snésti nemůže, pln hněvu volá Ježiš: „Ony nepřátele mé, kteří nechtějí, bych vládnul nad nimi, přiveďte sem a zabijte je přede mnou!“ (Luk. 19, 27.)

—Dokončení.—

Nábožná pastva věřících oveček.

Vyňato z kázání pátera Mosouna v St. Louis. Mo

XI.

Píše Torquemada o jistém rytíři španělském, který skrze všetečné pohlížení na jednu kláštérní pannu, pak skrze marné s ní rozmlouvání tak daleko přišel, že proti častému vnuknutí ducha svatého objednal sobě falešné klíče nočního času k vyplnění bezbožné žádosti své, na koni ku kláštera přijel a podle bezbožné smlouvy s dotčenou kláštérní pannou učiněné, první dvéře kostela otevřel, druhé pak krom všeho nadání již otevřené a kostel celý osvětlený nalezl. Kněží dle obyčejného pořádku sedící, hodinky za mrtvé říkající nalezl a když se jich tázal, za koho by je vykonávali, oni že za něho, jakožto již mrtvého, to modlení vykonávají, dosvědčovali. To neobyčejné o půl noci celého chrámu osvětlení, to zázračné vidění bylo poslední mistra nebeského ducha sv. napomenutí, aby se ten hříšník na pokání dal; rytíř pak bez. božný strachem na pokání zapomněl, domů pospíchal, však ne sám, neboť dva hrozní psi jej následovali, a ačkoliv on je zabánčl a dvéře domu svého pevně ohradit poručil, nic méně ti psi, když on se k odpočinutí odebral, u postele jeho se nalezali, a tělo ukrutně roztrhavše, duši kam patřila odnesli, tam kde se musí na věky věkův z plamenu pekelném trápiti a hořeti.

(Naše poznámka.) Vida, jak se přiznávají i sami velební páni, že jsou kláštery ženské jen hampejzy a že tamní bohu zasvěcené „panny“ jsou jen nevěstkami nejen kněží, ale i jiných „rytířů“, ba že i kostela užívají k pelešení nemravnému, jak chtěla jeptiška tato učiniti, jen že ji to překaženo bylo. Zde v pohádce byl zločin nemravný překažen zázrakem, ale kolikráte se stane takový zázrak, aby kněze a jeptišky od hříchu odvrátil? Kolik černých psů jest posláno na jeptišky, kněze, faráře a jejich kuchařky, by je v postelích roztrhali a do pekla zanesli? Kdyby na každého takového nemravu měl přijíti černý pes a roztrhati jej, neměli bychom dnes ani jednoho kněze a ani jednu jeptišku, nebo by už dávno všechna ta posvěcená verbež byla roztrhána a do pekla odnešena. Poněvadž kněží, mnichů a jeptišek máme tolik na světě, a pořád ještě mají mladé, to jest očividno, že žádný zázrak se nemůže teď už státi, jako tehdy, když byli lidé hloupí a že když kněží o zázracích mluví, balamutí a věří bulíky na nos.

Dcera anglického krále Hugoberta, nad míru krásná a spaniíá, od mnohých požádána jsouc k manželstvu, nejenom pro lásku věrné čistoty odepřela, ale i od lidu vzdálená v samotě živa býti sobě vyvolila, a také nejctnostnější živa byla, v prostřed nejlepšího věku z toho světa do věčnosti poslána jest. Vzácná paní a její bývalá kojná, žádostiva byla věděti, jak by se s tou knížecí slečnou na onom světě dálo; hle, když v noci na modlitbě trvala, nenadále s přehrozným hřmotem dvéře byly vyrazeny a skrz ně veliký houf zlých duchů do světnice vešel, kteří s sebou vlekli osobu ženského pohlaví, plamenem obkličenou a ohnivými řetězy svázanou. Poděsila se paní náramně, ale ta ohnivá osoba k ní takto promluvila: Nelekej a neboj se, já jsem dcera Hugoberta krále na věky zatracená. Jednoho těžkého hříchu jsem se dopustila, z kterého když jsem se vyznávala, zpovědník se mne tázal: Co? Já leknutím a studem jsem pravila, že jsem toho neučinila, ale že jsem na to jen myslela. Ale zpovědník řekl, že i pomyšlením hřešiti můžeme, já jsem se ještě více zardčla a řekla, že se mi to ve spaní jenom zdálo; při tom jsme zůstali. Na to jsem tuhý a přísný život vedla, tělo trýznila, posty konala, ve dne v noci na horlivých modlitbách trvala, almužnami a pláčem pokání činila, a myslila, že mne bůh za to ten hřích odpustí, a ačkoliv jsem kolikráte měla vnuknutí boží, abych se zpovídala, ano i na smrtelné posteli jsem slyšela hlas: Zpovídej se, nebo ještě času máš, nicméně jsem ten hřích u poslední zpovědi zamlčela a za tu mou stydlivost v svaté zpovědi hořeti budu tak dlouho, jak dlouho bůh bohem bude. Ďáblové na mých vnadách se pásti budou, se mnou dle jejich libosti obcovati a zacházeti mohou. Na to zmizela s takovým hřmotem, jakoby se celý svět bořil.

Jistého smilstvu oddaného mládence, když s bezbožným úmyslem pospíchal do jednoho háje, kde se nestydaté osoby zdržovaly, potkal ďábel a řekl mu: Jdi pořád, kam pospícháš, neb časem svým tobě se odsloužím. Když pak dále do lesa vcházel, potkal se s nim Ježiš Kristus v spůsobu řeholníka a ptal se ho: Kam se můj nejmilejší synu ubíráš? Mládenec od boha a ode všeho duchovenstva odvrácený zpurně odpověděl: Já tě za otce mého neuznávám. Načež pán Ježiš odpověděl: Dítě mé, já jsem tvůj otec, a rozvina oděv a kápi,kterou oděn byl, ukázal mu tělo ukřižované, bok a ruce zbodané a zkrvavené a promluvil k němu takto:

Jestli pak nyní poznáváš, že já jsem tvůj nebeský otec, který mnohé rány, velké bolesti i ohavnou smrt podstoupil, abych tvou duši získal? Padl k nohou pánu Ježíši hříšný mládenec a zvolal: Ty jsi pán a bůh můj, ty jsi drahý vykupitel duše mé! I dal mu výstrahu Kristus, řka: Jdi, vyznej se z hříchů svých i z celého úmyslu svého, neboť ten, který tebe před lesem potkal, jest ďábel a čeká na tebe; kdybys byl nezavrhl bezbožný úmysl svůj, byl by ti krk zlámal. Pak se Kristus pán s ním rozloučil, objav jej a polibiv, zmizel, mládenec pak s úmyslem upřímného pokání z háje vyšel. Ďábla sice potkal, ale od něho poznán nebyl a když pak se zlého hosta tázal na koho že čeká, dostal odpověď: Ty nejsi ten, na koho já čekám, neb ten je celý můj, je smilstvu oddaný a dána jest mi moc, abych ho zaškrtil, na tobě ale dokonce jiný úmysl znamenám. Mládenec pak vstoupil do kláštera a stal se náboženským kučzem.

(Naše poznámka.) Oba předcházející příklady jsou jen doklady k tomu, jak daleko kněží jdou, aby nalhali nebohému lidu hříšnému, to jest na hříchy věřícímu, jak důležitá jest zpověď, a jak nevyhnutelno, aby se vyzpovídala každá dívka i žena i z nejtajnějších svých myšlení, nápadů, choutek a snů. Když jsme přinášeli pojednání o svaté zpovědi pod názvem „Kněz, žena a zpověď“, přesvědčil se jistě každý, jak děsná jest zpovědnice pro ženy a dívky, a že jest to pravým kněžským nesvěstincem, kde kněží dívky mravně przní, ženy k cizoložství svádí a chtivým svým hoví, nechávajice si od nebohých obětí svých pod nejtěžšími tresty vyprávěti to nejtajnější, co žena z úst před sluchem cizího muže nemá prozraditi, aby se nezneuctila. Která dívka neb žena dovede takové tajnosti knězi ve zpovědi povědětí, ta jest padlá, zkažená a ztracená, a nezaslouží nikdy úcty ani důvěry ani od sester, ani od bratrů. Mimo to, že jest báchorka tato velmi nemravná, jest i nemotorná velice a nestoudná, tak že se těžko by mohla povídati ve slušné společnosti, tím méně ale hodí se na kazatelnu neb do posvátné nějaké náboženské knihy. Než kněží si myslí, že duch svatý v bibli nechal napsati hanebnějších, oplzlejších a nemravnějších kousků, které se nikdy pro čtení mravnému člověku nehodí, a že tedy oni si také mohou voliti něco podobného.

Jistý řeholník řádu kazatelského, druhému svému známému po smrti v slávě a lesku velikém se zjevil, a tázán jsa, jak by s ním bylo řekl: Žádná střela z lučiště vypuštěná tak hbitě k svému cíli neletí, jak čerstvě duše má, když z těla vyšla, k bohu se dostala.

(Naše poznámka.) Jak rychle myslíš, čtenáři, že se asi může dostati duše člověka z těla do nebe k bohu, to jest předpokládaje, že stává duše bez těla, že ta duše se může pohybovati a že stává nějakého místa, kde je něco, jako nebe a jako bůh.

Pod sluncem to nebe není, neb celý ten prostor jest od země až k slunci prozkoumán důkladně a není tam žádného místa jako nebe. Kdyby nebe bylo na slunci neb v něm, jak někteří bohoslovci dříve soudili, tož by to také trvalo dlouho, nežli by tam duše ze země doletěla sebe rychlejším letem. Šíp neletí arci rychle, ale kule z nabité pušky letí rychleji. Dejme tomu, že by ta duše byla vystřelena z těla lidského takovou silou, jako kule z veliké pušky a že by letěla pět mil za vteřinu. Uražila by tedy za hodinu 300 mil, za den a noc 7.200 mil, za rok přes dva a půl milionu mil, a tu by spotřebovala tedy asi 17 –18 roků k tomu, nežli by se do slunce dostala, kdyžby ani vteřinu na cestě neodpočívala, nikde nekrmila, nikde nenapájela a nikde se neohřívala. Jest slunce od nás vzdáleno kolem devadesáti milionů anglických mil.

Než jest známo také, že na slunci není konec světové prostory, ale že se tato táhne daleko za ně, a že jest u slunce teprvé tak asi počátek nekonečných těch prostor, v nichž se miliony slunci vzdálenějších a větších pohybují. Známe hvězdy, které jsou miliónkrát tak vzdálené od nás, jako jest naše slunce a ještě za nimi jsou jiné světy. Což musela by dušička ta nebohá letěti osmnácte milionů let, nežli by na takové slunce vzdálené se dostala a pak by měla před sebou ještě stejně daleko do prázdnoty nad sebou. Ano kdyby ta duše stejnou stále prudkostí litala miliony milionů let stále ku předu, nepřijde k žádnému konci, k žádnému nebi, k žádnému bohu, neboť není takového žádného místa ani nad námi, ani pod námi a marně by taková chudinka toho hledala.

Na příklad duše Adamova, tak zvaného prvního člověka, která dle kněžských zpráv jest nejdéle 6.000 roků z těla svého venku, pakli letí tou prudkostí, jakou ona kule z pušky, není dále, nežli asi deset neb jedenáct tisíc milionů mil od země.

Sympatický prostředek.

Pro „Ducha Času“ od J. B.

Pronikavé hvizdnutí, — těžké oddychování parostroje — a vlak vyjel ze Smichovského nádraží k Plzni.

V jednom voze 2. třídy seděla u okna mladá, velmi hezká, as 17letá dívka, držíc bílý šátek u úst svých a těžce vzdychajíc; vedle ní seděl již starší, tlustý pán s jovialním obličejem, otec dívky, a naproti této, též u okna, vrtěl sebou člověk, na kterémž bylo na první pohled k poznání, že jest to obchodní cestující vůbec — a dle jeho, v nejkrásnější barvě granátové se skvícího nosu a množství na prstech nastrčených prstenů, že je to cestující „ve víně“ specielně.

Druh lidí těchto jest od přírody obdařen nadobyčejnou výmluvností, pohyblivosti a drzostí, a též i hrdina náš vynikal vlastnostmi těmito.

Sotva po uvelebení se na sedadle po spolucestujících se poohlédl, padla mu ihned spanilá dívka do oka a spatřiv šátek u úst jejích, rozpředl okamžitě s dívkou rozhovor.

Račte odpustit, slečno, že jsem tak smělý Vás oslovit, ale vidím, že máte bolení zoubků?

„Ach, ano, pane, již tři dni,“ vzdychá dívka, „mám reuma v hlavě a trpím strašné bolesti.“

„Reuma máte? toť znamenité, mohu vám okamžitě pomoci, jestli věříte v sympatii!“ zvolá radostně obchodní cestující.

„Přijde na to,“ dí dívka, „v čem sympatie pozůstává.“

„To je tak,“ nabízí se cestující, „já mám v ústech svých tak silnou sympatickou moc, že jakmile se dotknu rtóma svýma chorého místa, okamžitě všechna bolest přestane.“

„Děkuji vám, pane, děkuji,“ praví dívka rozhorlena nad drzostí jeho, „nemohu pomoc vaši přijmouti.“

„Ale Márynko,“ vplete se dívčin otec do řeči, „co pak jsi tak nezdvořilá k tomu pánu, on to jistě dobře s tebou myslí; máte-li pak — obrací se k vinárníku — též úplnou důvěru k prostředku, pane?“

„O arci, arci, jistě pomůže,“ tvrdí tento v naději, že otec snad pohne hezkou dívčinu k tomu, aby jeho pomoc přijala.

„Dobře tedy“, praví otec, „odpusťte dceři mé její nevlídné chování k vám; když nechce ona použíti vašeho prostředku použiju ho sám — *trpím totiž na zlatou žílu* — a jakmile do Plzně dorazíme, zkuste moc sympatickou rtů vašich na chorém místě; pomůže-li, dobře se vám odměním.“

Hlučný smích spolucestujících doprovázel na nejbližší stanici z vozu rychle vystupujícího vinárníka.

Poctivost.

Velebníček měl v kapse v kostele vybraný falešný půldolar. Když se nechal kočímu svezti druhý den na to, podal mu ho a spěchal domů, jsa rád, že se mu podařilo nábožáka toho napáliti. Za okamžik ho to rozešlo a on volal kočího zpět, že se zmýlil. Kočí ale, který měl od předešlého dne falešný čtvrťák od jednoho náboženského kostelíčkáře, jenž se nechal do kostela se ženou odvezti, volal: I vždyť to jest dobře, to jest dobře, neb se bál, že bude mu kazatel chtíti dávati ten čtvrťák zpět, když mu ho dal nazpátek na ten půldolar.

Bob Ingersoll před soudem božím.

(DLE „PUCKA.")

Když tak sledujeme v časopisech jednotlivé veliké a zajímavé pře soudní, aneb jsme přítomni rozvláčnému tomu soudnímu jednání tu a tam, napadne nám mimovolně, jak asi ten starý milý pámbů zatočí při posledním soudu s těmi miliony hříšníků lidských a jak asi dlouho ten soud bude trvati, pakli to půjde tak, jako při soudech světských.

Většina té drobotiny hříšné bude odbyta arci zkrátka a vpálí se jí na kožích „10 dní očistce"; ale s těmi skrz na skrz zkaženými, zatvrzelými a rouhavými hříšníky, jako jest na příklad Bob Ingersoll, půjde to hůře, až na ně řada dojde, neboť pak bude věru trvati takový soud aspoň celou jednu věčnost, pakli se soudce nejvyšší jen tolik lidskosti bude přidržeti, jako soudcové pozemští zde.

Aneb snad bychom se mohli domnívati, že vrchní soudí na nebi každého hned, jak tam přijde vezme ve výslech a započne jej souditi, aby si pak při soudném dnu ušetřil času a práce? S tiží. Ba nešlo by to rozhodně. Na příklad zemřel by onen žid Wolf Hirsch Rosenstrauch který nedávno postaven byl před soud v Paterson, N. J. pro rouhačství, poněvadž se vyslovil, že kdo ví, jak byl Ježíš splozen. Soud tamní jej propustil a jeho záležitost by se dostala k novému přelíčení na nebesku. Či mohla by jeho duše býti odsouzena, aniž by jeho pozemský obžalovatel a všichni jeho svědkové se k tomu dostavili?— To by bylo příliš nespravedlivé a nedůstojné vrchního soudce. A zavolati obžalovatele jeho a svědky tak z nenadání na věčnost k vůli tomu přelíčení, to by nebylo také spravedlivé, neb mohou ještě žíti a mnoho dobrého vykonati. Z toho musíme souditi, že se nedá žádné předběžné vyšetřování zločinců v nebi prováděti spravedlivě a že tedy bezpochyby zůstane všechno až na ten poslední neb soudný den, který ale bude, pane, dlouhý nesmírně, strašně.

Mezi nejzajímavější přelíčení by jistě náleželo ono „God versus Col. Robert Ingersoll." Na to bychom mohli vsaditi už napřed sud nektaru nebeského, že bude při soudu tom síň soudní, jak by nabil, že nebude moci ani jediný meteor propadnouti na zemi za celou tu dobu. Tot se rozumí, že jako všude, bude i tam ženský svět v prvních lavicích zdomáčelý, neb bude lze očekávati, že se bude mluviti o věcech hodně choulostivých a mastných, kteréž poslouchati pohlaví tomu jest nekonečnou lahůdkou. Když se tak do té budoucnosti vzdálené podíváme, musíme doznati, že pámbů s tím chytrým Yankeem nebude tak lehké hotov, jak by se zdálo.

Nejprvé obžalovaný započne arci, jak to zde chodí, tím, že bude žádati pod nějakou záminkou odložení soudu na několik tisíc neb milionů let, až několik jiných milionů bude odsouzeno.

Důvodů pro takové odložení naleznou právníci hojnost. Božská spravedlnost nebude moci jinak, nežli povoliti mu tuto žádost, neb i největšímu zločinci na podstatné důvody světská spravedlnost takové odložení povoluje. Pak když konečně nadejde doba, kde se přelíčení začne, bude říkaný ten právník americký, jako se stalo ve při Guiteauově, stavěti místnost v otázku, totiž zdali může někdo býti souzen v nebesku za věci, které byl vykonal v pozemsku, zdali mohou zákony nebeského státu souditi někoho, který se dopustil obžalobou vyčítané viny ve státu pozemském. Nebeský státní návladní ale vezme si za příklad při Guiteauovu a dokáže, že námitka stran místa nic neplatí a soudce námitku tu odmítne.

Tím ale nebudou ještě všechny pomůcky obrany vyčerpány. Myslíte, že se podaří nebeskému soudu sehnati dvanácte porotníků, kteří by nestáli v žádném poměru k obžalovanému, nikdy o jeho záležitosti ničeho neslyšeli, ničehož nečtli a kteří by nikdy také trestání nebyli? Bude to asi velmi těžká práce a kdo ví, zdali se podaří. Než dejme tomu, že by se podařilo, co myslíte, jakých prostředků bude moci použíti soudce, aby přinutil obžalovaného, aby složil na bibli přísahu? Ale kdyby i kdyby to se konečně přece podařila, jak to dopadne pak, až předuese se námitka proti právomocnosti soudcově? I řeče jest a bude vždy základem spravedlnosti soudní ta zásada, že nikdo nemůže býti soudcem ve své vlastní záležitosti. Kdož ale se opovážil vésti žalobu jmenem nejvyššího a snad i chtíti souditi na jeho místě? Z jeho přísluších osobnosti žádný to nebude moci býti, aby se nevzmohlo podezření strannictví, a kdo to pak bude moci býti? — Před touto otázkou stojí rozum lidský, jako zmrzlý. Mo-žno, že pan Hesoun od „Hlasu" katolického bude moci na tuto otázku odpověď dáti — ptejte se ho — neb

Co nemůže poznat rozum nejmoudřejších lidí,
to už z předu jistě kněžík nejhloupější vidí.

Ať už to tedy dopadne jakkoli, můžeme se vší jistotou hádati, že jediné přelíčení Boba Ingersolla z Ameriky protáhne se déle, nežli pře Guiteaueova, že pámbů a všichni jeho při tom sestárnou a že je to konečně omrzí všechno, tak jako nás mrzelo už čísti o Guiteaueově soudu a že s tím se vším pámbů flekne a nechá svět i po jeho smrti běžet dále, jak běží.

Směšná mýlka.

Pro „Ducha Času" od J. B.

V jedné setnině byli dva vojáci stejného jména, oba se jmenovali Václav Piškůtek a změněním jejich os b se stalo již více nehod.

Kdysi ostal Vác. Piškůtek bez dovolení celou noc mimo kasárna, tak že byl od poddůstojníka k potrestání setníkovi ohlášen.

Setnina stála na dvoře v řadách a desátník vykonal poslušně svůj „meldůnk"; setník spatřiv před sebou v řadě Václava Piškůtka, vyvolal jej ven.

„Tys, chlape, ostal celou noc „aus"!" rozkřikne se na ubožáka.

„Prosím poslušně, pane-hejt...."

„Hubu držet!" křičí setník, „netrpím žádné odmluvy, dám ti vysázet 25, až ti budou kosti v těle praskat! Lavici sem!"

Piškůtek již ani nemukl, lavice byla přinešena, on si lehl a kaprál začal sázet.

Piškůtek se však při každé ráně škodolibě usmíval a dal se docela při posledních ranách do hlasitého smíchu což setníka tak dopálilo, že velel: „halt!" Poručil Piškůtkovi vstát a zlostně se tázal, proč se směje?

„Prosím poslušně, pane hejtmane, jak pak se nemám smát, když jste se ráčil zmýlit: to zůstal ten *druhý* Piškůtek přes capnštrajch a vy jste nechal *mně* za něj 25 vysázet."

Od toho času se musel jeden z nich jmenovat Piškot a druhý Piškůtek.

Důmyslná mlsalka.

Irena: Maminko, prosím, zavři trochu oči, jen malou chvilku.

Matka: A proč, dítě?

Irena: Maminko, tys nedávno pravila, že mne nechceš už nikdy viděti, až bych mlsala cukr, a já bych si ráda teď jeden kousek vzala.

Bezpečné znamení.

Žena (budíc v noci za děsné bouře svého muže): Mužíčku, pro boha, už vstaň, vždyť to vypadá, jako by už měl nadejíti konec světa a soudný den.

Muž (protírá si oči): Už troubili, he?

Chytrá odpověď.

Otec: Vy jste mi krásní mlsouni, vy děti. Teď těm capartům není ani teleci pečené dosti dobrá. Vite-li pak co já dostával k večeři, když jsem byl tak veliký, jako vy, u svých rodičů? Trošku polévky a trošku od oběda zbylé zeleniny ohřáté, a někdy jen kus suchého chleba a sirovátky.

Děti: Víte, tatínku, že jsi rád, že se ti teď u nás vede lépe a že máš s námi lepší věci k jídlu?

Co jest konservativní náhled.

Muž (čte v novinách): Hrome, co jest to jen s tou Amerikou; jedno zemětřesení za druhým se tam udává a jak hrozné. Už zase jest tu o jednom zpráva.

Žena: Já to vždycky říkám, že s těmi novými díly světa není nic. Škoda těch, co do té novoty se tam odstěhovali. Tady jsme se mohli míti z nich dobře.

Nechtějte pána boha.

Ale Humáčku, co pak jest to s vámi, že vás není vidět už celý půl roku v kostele? Vždyť vy snad ještě nestal jste se odpadlíkem, co vím a na pána boha držíte.

Humáček: I to víte, Čumáčku, že se pána boha nespustím, ale to víte sám, že když na nejlepšího přítele stále lezete, že se mu protivíte a stanete se mu obtížným. Proto já si schovávám chození do kostela až na dobu, kdy toho budu více potřebovati. Potom si mne pámbů spíše všimne, když mne tam nebyl dlouho už viděl.

Méně svátků, více práce.

Pravoslavná církev v Rusku poznává ponenáhlu, že jest to skutečně pravdou, co národní hospodáři a rozumní lidé stále povídají, že církev v Rusku nechává světiti lidu příliš mnoho svátků a že tím trpí blahobyt celé země, neboť že pámbů nijak nemůže nahraditi zemi to, co se za tolik dní od všech milionů rolníků zanedbá, a proto že stojí každý téměř svátek zemi ruskou nejméně 75 milionů rublů, o kteréž jest země připravena a lid skráceu, když jest nucen, aby světil. Pravoslavná církev jest v tom ohledu ještě bláznivější a výstřednější, nežli katolická a nechává do roka světiti co zasvěcené svátky s nedělmi 169 svátků, tak že pro práci zbude národu do roka jen asi 200 dní. Jedná tedy o tom svatý synod v Petrohradě, aby počet svátků zasvěcených byl zmenšen co nejvíce možno.

Učený kočí.

Své doby vyprávělo se o českých sedlácích, že každý z nich byl ve školach tak vzdělán, že znal latinsky a málo že jich bylo, aby latinu neznali. Podobně myslel sobě jeden mladý hejsek v Bostonu, když najímal si vozku s kočárem, aby jej městem provezl. Přál si, by byl dovežen na místo, které se zove Myopia a kde se odbývají koňské dostihy. Mezi jiným táže se mladík kočího, proč se říká místu onomu Myopia. Kočí se podíval na hosta svého, v němž poznal někoho z New Yorku dle mody oděnčho a hned spustil: Pane, to slovo pochází z řeckého a znamená krátkozrakost. Newyorčan poněkud důmyslnosti, vědou a zběhlostí takovou zaražen, zděsil se toho, jak musí býti Boston učený, když i kočové znají takové věci, i zvolal konečně: Na moutě duchu, kočí, vy musíte vsednouti si teď do kočáru a já si sednu na vaše místo na kozlík.

Proč a proto.

Bostonský jeden baptistický kazatel přišel do rybího trhu a žádal věděti, které ryby jsou nejlepší na skladě. Prodavač mu odpověděl, že za čerstva jsou nejchutnější ryby, které se jmenují „Sprats", a kterým se říká v trhu a od rybářů obyčejně „baptisté." A proč jim tak říkáte? divil se kazatel baptistický. Proto, milý pane, že jakmile se ty ryby vytáhnou z vody, už jsou zkažené a nestojí za nic. Žrovna tak jako u baptistů. Pokud jsou tito ve vodě, jsou hodní, jak ale vylezou ven, už mají několik čertů v sobě zašito.

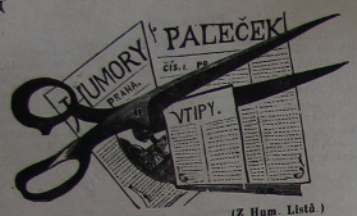
Dunkardi.

Sekta původních německých baptistů, která se nazývá v Americe Dunkardy, odbývala 30. května a několik následujících dnů svůj výroční svatodušní sjezd neb sněm, při němž se jedná o všem, co za celý rok členům přijde na srdce, nejvíce o šíření náboženství toho pravého a jediné spasitelného, jaké oni mají dle svého náhledu. Bývali Dunkardi silnější a mocnější, ale roztěpili se na dvě poloviny nedávno a jedna tu polovička se křesťanskou horlivostí nenávidí a pronásleduje druhou, až jest z toho radost. Roztržení to povstalo od mladé části církve, která chtěla trošičku aspoň se světem v před a chtěla mít copy aspoň o polovinu kratší. Starší popadli své copy do hrstí a nežli by si nechali kousky ustřihati, raději dovolili roztržení se a tak dvě církve Dunkardů živí se, jak jen mohou na půdě svobodné, jen že se při tom proklínají a člen jedné by člena druhé utopil na lžíci vody, jak prý to náboženství křesťanské přikazuje. Schůze letos se odbývala v Arnold's Grove u Brookville, O., ve velké stodole, ku které byly přistaveny místnosti pro velikou tabuli pod střechou, tak aby se tam mohlo na 5.000 osob, mužských a ženských vejíti k rokování i k stolování.

V shromáždění muži sedí vždy na jedné a ženy na druhé straně.

Ženy nosí veliké čepce na hlavě a klobouky nositi nesmí žádná. Církev má mnoho hezkých mladých děvčat mezi členy, ale ty jsou tak vážné a velebné, jako matrony a nesou se také tak, jako ony. Když se dva členové shledali po dlouhém vzdálení od se e, padnou si do náručí a líbají se, jako milenci. Když shromáždění započalo rokovati, chtělí zpravodajové zapisovati si poznámky, ale starší církve tomu nedovolili, že prý jest to příliš světské a proti pravidlům církve. Mezi jednáním se také rokovalo mnoho o vousech a knírech u mužů, o vlasech a jejich česání s pěšinkou u prostřed a na straně, atd. a všechno to prohlášeno za novoty, kterých svati předkové neznali a proto že jest to světskou novotou, která se má z církve vymýtiti. Mnoho řečí se nadělalo proti tomu, že si někteří také nechávají domy barvami natírati, což jest také hříšné a nebývalo to za starodávna, kde lidé zůstávali třeba v jeskyních a byli přece dobrými křesťany. Konečně dovoleno, že dům může mít aspoň jednu barvu, ale ta nesmí býti veselá. Přísně jest zapovězeno pěstování tabáku a kukuřice pro účely vyrábění lihovin. Nikomu není dovoleno užívati hedvábí, krajek, střapců neb třepení. Takové a podobné jsou ty zásady náboženství, o kterém se rádili Dunkardi a ustanovili, že se za rok na svatodušní svátky sejdou zase v Carroll's Grove, Ind.

Bábi: Já jsem skládala v pana barona Filipoviče všechnu důvěru a on.... — Nani: Zklamal tě v něčem? — Bábi: Jak pak ne! Poručí přehlídku vojska místo na neděli odpoledne na pondělek ráno, zrovna když má člověk prádlo!!

(Z Hum. Listů.)

„Jenom pomalu!“

Jakové že má prý heslo,
o Taaffovi se rozneslo;
a že heslem tím se řídí,
to i slepý teď už vidí.
Máme strach jen—ato boli—
aby se ten ‚zajíc‘ v poli,
zdánlivě jenž hlavu sklonil,
nad *prohrou* jak by se trudil,
z čista jasna neprobudil,
‚ňeka‘ Taaffa nepředhonil,
což by mohlo mrzet jej.
Kdo čteš bajky, rozuměj! —

Korunovační adresa ruské šlechty.

Chtěla přáti šlechta caru
ke korunovaci zdaru,
adresu dát na památku;
na srdci však něco měla,
o čem se též zmínit chtěla:
o vnitřním to Rusi zmatku.
Většina však značná dosti
z dlužné k caru šetrnosti:
chce ten passus vynechati,
zmínky o tom nedělati
zamlčet to caru hledět —
nemusí prý o všem vědět!

Ze Slezska za Taaffem.

Pane Taaffe, co děláte?
O nás-li se postaráte?
Zahrajte nám brzo jinou,
než slovanské kmeny zhynou!
Zahrajte nám jinou v škole,
ať v ní nejsme pořád dole!
Hrajte jinou na úřadech,
ať nelupá nám už v zádech!
Hrajte jinou po vší zemi,
fakciósní ať oněmí!

ŠICÍ STROJE a veškeré zařízení pro krejčí jest na prodej v čísle 52 Ema ul. blíže Milwaukee Avenue a Noble u Tom. Kaboně.

DOPISY.

Niobrara, Neb., 29. května 1882.

Ctěná redakce Ducha Času:

Pozoruji, že čím dál tím více rozvinujete boj proti kněžím, kteří chtějí lid oslepiti a balamutiti svými báchorkami a pohádkami o těch některých svatých a světicích. Bylo dobře a na čase, že jste uveřejnili dějepisné život a působení tak zv. sv. Jana z Nepomuku, čili jinak mistra Jana z Husince. *Jen takovým bojem a důkazy* se nechá lid přesvědčiti, a sám potom bude se styděti, a smáti svým dřívějším pověrám. Neb jen pouhým štvaním a tupením nedá se lid odvrátiti. Tak brůzyplná inkvisice nedovedla, ač vládla téměř celým světem, přece na katolickou víru obrátiti. Stůjž zde na příklad: Kdyby byli přišli katoličtí věrověstci k našim bratřím polabským, žijícím te hdy ještě v pohanství, se smírem v ruce a lásku hlásajíce ústy na místo kříže neb krucifixu v jedné a s mečem v druhé ruce, mohli býti kmeni slovanskému zachování až podnes, tak jako jsme zachováni my Čechové a Moravané, poněvadž k našim praotcům přišli a hlásali křesťanství *řečí, kterou národ sám hovořil*, a nikoli cizou, nikdy neslyšanou latinou, obětaví slovanští apoštolové Cyril a Method ze Soluňska.

Jak pak obraceji zdejší misionáři na křesťanské pověry divoké syny přírody, Indiány? Vím jistě, že na ně anglicky nebrebentí ani latinou, nýbrž nářečím jejich. Ti by se pěkně bledolicím pochechtali a porozprávěli by si o nich kolem ohniště do dvou vošatek a ještě by dvě přebývaly. To by si dali!

Já sice nemám příčiny toho litovati, že jsem dříve toho nečetl, neb byl jsem křtěn na evangelické vyznání a bylo mně to tedy již dříve známo, leč lituji oněch věřících srdečně, již s neoblomnou zarytostí věří, že vskutku takového sv. Jana bylo a jemuž ke cti neužitečně jeden den prozahálí, a snad i proklíná. Než takovou kněžskou stvůru a zeměrádce cítí, lépe se předplatiti na D. Času, tak sám sebe aspoň žádný nezahanbí.

Jen pokračujte s podobnými články dějepisnými dále! Jen víc světla! Jos. V. Holeček.

EDWARD A. FISHER,
ČESKÝ
SMÍŘČÍ SOUDCE
Úřadovna nalezá se
v č. 186 z. Madison, roh Halsted ul.
nad obuvnickým obchodem.
HODINY ÚŘADNÍ: od 8. hod. ráno do 6. hodiny večer.
Obydlí: 805 z. 12. ul. blíže Halsted.

„DUCH ČASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.
August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 18. ČERVNA, 1882. ČÍSLO 43.

Ježíš Nazaretský.

Životopisný nástin od J. Gr., spisovatele článku „Příroda a bůh“ v „Duchu Času“

Dokončení.

Nelze jinak, než kořiti se této Ježíšově pevné vůli Ustanoven vjezd do Jerusaléma v dobu velkonoční, kdy shromážďovali se tam Israelité z celé Palestiny.

Ježíš jde — nepochybně do Galileje — by očekával den veliký. Proroctví předpovídala, že mesiáš přijede na oslici, vsedne tedy na ni a vydá se krátce před velikonocemi s nemalým zástupem lidu — zejména z Galileje — na cestu do Jerusaléma. Nedlouho před tím bylo—sluš podotknouti — v Galileji potlačené nešťastné vzbouření, čímž většina obyvatelů proměnila se v tlupu vagabundů a banditů, kteří celému stávajícímu společenskému řádu vypověděli boj na nůž.

Tito zástupové mávali ratolestmi palmovými a olivovými a volali: „Hosianna synu Davidovu! Požehnaný budiž král, který se béře ve jmenu páně!“ (Mat. 21, 9.; Mar. 11, 9.) Mírumilovní občané v Jerusalémě, Farisejové, ulekli se, vidouce blížiti se bandu tuto.

„Poruč jim, aby mlčeli“, pravili k Ježíši.

Ale Ježíš, který, jak se podobá, chtěl jim imponovati, dařek byl jich uposlechnouti, odpovídá: „Budou-li tito mlčeti, kamení bude křičeti!“ (Luk. 10, 40.)

Takto nabyl půdy v Jerusalémě; však v noci město opět opustil. Druhého jitra vrací se opět a jde do chrámu. Jeho učenníci upozorňují ho na velkolepost stavby; mají za to, že se jí bude diviti. On nevšímavě odpovídá: „Pravím, že z celé této budovy nezůstane kámen na kameni.“ (Mar. 13, 2.)

V té chvíli jde kolem chudá vdova a hodí malý peníz do pokladnice. Ježíš, pokračuje v soustavě své proti boháčům, praví: „V pravdě pravím vám, že vdova tato dala více, nežli jiní; tito z přebytku dávají, tato ze své chudoby.“ (Luk. 21, 3. 4.)

Kráčeje dále, vyhání z chrámu peněžoměnce a prodávače, kteří v předsíni chrámové měli obchod s předměty pro bohoslužbu určenými a obětními zvířaty — podobně as jako před našimi kostely handlíři se svatými obrázky a růženci.

Fariseové, praktičtí, positivní, uvyklí na náboženskou kasuistiku, tázali se jeho: „Jakým právem jednáš takto? Kdo tě k tomu splnomocnil?“

Ježíš rozplameniv se, odpovídá vášnivě:

Běda vám, zákonníci a Fariseové, vy pokrytci, kteří podobáte se hrobům obíleným, jež sice z venčí zdají se býti krásné, ale uvnitř plny jsou kostí umrlčích a všelijaké nečistoty.... Hadové, plémě ještěrčí, kteříž zžíráte domy vdov, kteříž předstíráte spravedlivost před lidmi a kteříž sami jste jen plní nepravosti, vy neujdete ohni pekelnému! Veškerá krev nevinná prolitá na zemi, od Abela až po Zachariáše, přijde na vás a pro vás též na lid, jejž klamete!“ (Mat. 23, 13—36.)

On mní se býti na poušti a jsa plný víry v sebe sama, již si byl získal v kruhu svých učenníků, volá: „Zbořte chrám tento a já ve třech dnech jej vystavím!“

Klidně odpovídají Fariseové: „Bylo třeba 46 roků než chrám byl dokonán a ty chceš jej zbudovati ve třech dnech?“

Ježíš odpovídá jim novými urážkami. Lid, onen zástup, jejž Fariseové nenáviděli, s nímž jednali jako s opovržlivou, zákona neznalou holotou, naslouchal hltavě této jeho vášnivé lahodící řeči. Ustrašení Fariseové neodvážili se zatknouti Ježíše. Ježíš viděl se býti pánem situace. Zaslepen svým výsledkem, rozohněn beztrestností, nezkušen jako obyvatel pustiny, jehož slovo nenalezá odpovědi jiné kromě ozvěny, pozbývá pojmu skutečnosti, vece:

„Sestoupil jsem s nebe; přišel jsem od boha. Vše, co otec činí, činí též jeho syn ... Kdo mně vidí, vidí i mého otce....“

A s výše závratného sebeklamu, v němž sám sebe ztrácí, s výše slávomamu a popularity, kteráž mesiášem ho býti provolala, řítí se opět v nedohlednou propast jako málomocný — rouhač. — Sám lid, který u vítězoslávě ho doprovázel do Jeruzaléma, ho opouští. Ti, kdož mu ještě před chvilí byli nakloněni, hledají nyní kameny, aby ho — ukamenovali.

Ježíš praví k nim: „Učinil jsem mnohé dobré skutky vám; pro který ze skutků těchto chcete mne kamenovati?“ — „Nikoliv pro dobrý skutek, nýbrž pro rouhavou řeč, totiž že ty, jsa člověk, děláš se bohem!“ (Jan 10, 31.)

Ježíš jest zase *sám* se svými dvanácti učenníky. On pociťuje, odhaduje celý rozsah svého pádu, vidí, jak pověst jeho jest zničena, záměry jeho jsou zmařeny: cítí se býti ztraceným; oznamuje to při poslední večeři své svým posledním přátelům.

„Synáčkové, ještě maličko jsem s vámi.“

Petr táže se: „Pane, kam jdeš?“

„Jdu, kam nemůžeš jíti se mnou, ale půjdeš později.“

„Proč? Já život svůj za tebe položím!“

Ježíš, znaje dobře povahu apoštolů svých, odvětil jemu:

„Život že za mne položíš? Amen, amen, pravím tobě: Spíše, než kohout dvakrát zapěje, ty třikráte mne zapřeš!“

Na to překročí se svými dvanácti učenníky potok Kidron a odebére se do zahrady olivové (Gethsemane).

A nyní téměř sám, opuštěn všemi, odsouzen veřejným míněním — pláče.

A mezi tím, co on vidí, jak se všemi svými sny řítí se v bezedné hlubiny, spí jeho apoštolové bezstarostně a klidně. Třikráte je vzbudí, třikráte usnou opět, mumlajíce slova nesrozumitelná.

Smrtelný pot vystoupí mu na čele. Jsa v boji se smrtí horlivěji se modlil. I učiněn jest pot jeho jako krůpěje krve tekoucí k zemi, praví Lukáš. [22, 44.]

Než když pomine trapná nejistota, když pozoruje nebezpečí skutečné, vzmuží se opět: přicházejíť vojínové, by ho zajali. Mysl se mu vrací.

„Spěšež dále“, praví s trpkou ironií ku svým žákům, „vyť můžete, já nikoliv.“

Oni byli ozbrojeni, ironie tato je rozníti.

„Pane, máme ti přispěti mečem?“

Všeliký odpor byl marný. Ježíš vzdá se vojákům, kteří ho spoutají. Učennici prchnou. Petr samojediný ve vzdáli ho následoval, spojuje chytrost se zvědavostí.

Ježíš byl pronásledován jako rouhač náležel v moc nejvyššího národního soudu židovského (sanhedrim), jako buřič v moc římského místodržitele Pilata.

Ježíš předevšim předveden velekněžstvu Kaifášovi. Při svítání denním objeví se před sanhedrimem, který se sešel by ho soudil.

„Jsi mesiáš?“ zní otázka.

„Řekl-li jsem tak, toť jste mi nevěřili.“

„Jsi synem božím?“

„Ano“, odvětí Ježíš určitě, nechtěje zapříti soudcům, co byl veřejně lidu řekl a vida ve svém odsouzení ospravedlnění své hrdosti.

„Což třeba svědků?“ mluví mezi sebou soudcové; „slyšeli jsme to z jeho vlastních úst zde. On zasluhuje *smrť!*“

Velekněz roztrhnuv háv svůj na znamení ošklivosti a litosti.

V římské státní správě bylo pravidlem nezabývati se vnitřními spory židovských sekt.

Sanhedrim mohl Ježíše odsouditi sám; ale sanhedrim byl chytrý, neboť Ježíš přese vše to měl přece ještě své stoupence v lidu. Bylo lépe, když se přepustila zodpovědnost odpravy Pilatovi.

Židé předvedli Ježíše tedy před něho a ježto otázka rouhání jest, jež se jich týká, obžalují ho z tohoto zločinu u Pontia Pilata.

Pilatus, který, jsa Římanem, opovrhuje takovými malichernými nesmysly, odpovídá jim: „Nenalezám viny u tohoto člověka.“

Než Židé usmyslí se na jiném, lepším a žalují znova Ježíše:

za 1.) že pobuřoval lid.—To jest pravda.

za 2.) že spečoval se platiti daň. — Ale Ježíš přece byl tak opatrný, že na choulostivou otázku tu odvětil: „Dejte císaři, což císařovo jest!“

za 3.) že chtěl se státi králem. — Tu jednali Židé chytře, neboť touto, jimi formulovanou obžalobou, dosvědčovali oddanost svou ku Římanům.

Pohrdavě patří Pilatus, statný a rozumný to muž, na mladého málomocného člověka a spatřuje v celé záležitosti jen haštěřivost Židů, jež nenáviděl, nechť náleží ku kterékoliv straně. Praví k Ježíšovi:

„Zdaliž jsem Žid já? — Pověz, co jsi spáchal! Lid tvůj a velekněží dali mi tebe, neboť obžalovali tě, že prý jsi tvrdil, že jsi králem.“

Zhrtrale odpovídá Ježíš: „Říše má není z tohoto světa; kdyby z tohoto světa bylo mé království, služebníci moji bránili by mne, abych nebyl vydán Židům.“ (Jan 18, 35. 36.)

Chtěl uchrániť zdání; neměl při sobě ani jediného ze svých učenníků. Židé dokazují Pilatovi, že pochází z odbojné a buřičské Galileje.

Než Pilatovi nebyla celá záležitost ta velice vhod; ale propustí-li Ježíše, vzbouří celý sanhedrim, záležitost bude přenesena do Říma a on nucen podati vysvětlení; tím vzniknou pro něho všeliké nepříjemnosti a rozpaky; odsoudí-li však Ježíše, zcela osamělého, člověka od všech opuštěného, toť neozve se proň ani kuře.

Rozhodnul se tedy: odsoudí ho, zbaví se takto nemilé záležitosti a propůjčí moc občanskou ku ukojení náboženské zášti. Křesťané v dobách pozdějších mstí s strašně na židech, uživajíce téže moci. Ježíš odveden je na pahorek Golgotu a mezi dvěma zločinci přibit na kříž. Byli to bezpochyby dva insurgenti podobní Ježíši.

S výše tohoto děsného vražedného přístroje, kde lze čítati každou minutu smrtelného zápasu, kde skrze nohy a ruce vraženými hřebíky spůsobené rány samy nedostačují, by smrť měly v zápětí, kde mnohý teprvé po dvou, ba i třech dnech, zžírán jsa žízní, hladem (Euseb. H. E. VIII, 8.), oběť nejhroznějších bolestí v hlavě a v srdci, ponenáhlu dokonává, viděl se Ježíš býti opuštěn. ..... Jen několik žen: Marie Kleofašova, Marie z Magdaly, Johanna a Salome byly svědky jeho útrap. Všickni jeho učennici se rozprchli.

Židovští hlupci, zlomyslní sluhové chrámu, lidé, kteří vždy oslavují vítězství moci a urážejí své oběti, přišli, by jemu se vysmívali, ho tupili a z jeho trýzně smích si tropili: „Ach, tu jest ten, jenž se nazýval synem božím! Nuže, nechť přijde nyní jeho otec a osvobodí ho! Druhým pomáhal a sám sobě neumí pomoci. Je-li králem israelským, ať sestoupí s kříže a my v něj uvěříme! Ty, jenž jsi chtěl chrám zbořiti a ve třech dnech jej vystavěti, ukaž své umění!“

Z ironie přibili Římané desku na kříž s nápisem:

JESUS NAZARENUS, REX JUDAEORUM!

Zkusiv tolik muk, tolik potupy, zvolal Ježíš: „Eli můj, Eli můj, proč jsi mne opustil!“

Opuštěn lidem, opuštěn svými žáky, sklonil hlavu a zemřel!

A: Kdo má rozhodovati, když doktoři se nemohou dohodnouti?

B: To nevím, kdo by měl, ale tolik vím, že pak rozhoduje vždycky pohrobník.

Lamaité v Tibetu

Není národa více a otročtěji kněžím podrobeného, kde se kněžstvu vede lépe, nežli v Tibetu mezi Lamaity. Od kněží lamaických učí se všichni kněží na světě opanovávati národy i jednotlivce a vydělávati řemeslem svým. Tibetansko má svého vlastního panovníka, jenž se nazývá Dalai Lama, a jenž jest vlastně duchovním vladařem v zemi, zvoleným od kněží, ale dává zákony všechny, jak se kněžím zalíbí. Aby kněží jej mohli udržeti podle své vlastní vůle, nesmí tento král tibetanský nikdy sestárnouti, ale jest stále dítětem, neboť jakmile by se stával se mužem a bylo by nebezpečí, že by chtěl něco podlé své vůle, utratí jej kněží a dosadí někoho jiného na jeho místo.

Oni učí víru v stěhování duší a proto když někdo zemře, má každý za to míti, že jeho duch vstoupil do nějakého jiného právě narozeného nového člověka. Jedná se pak, když Dalai Lama zemře, aby se nalezl ten člověk v tu hodinu narozený, do kterého duše Dalai Lamova vešla.

Proto mají s tím kněží mnoho práce, nežli takového naleznou. Obyčejně hledají mezi nejchudšími a vlivu prázdnými, neb vědí, že kdyby hledali mezi bohatými a vlivu v zemi požívajícími, že by si mohli upleсti na sebe karabáč dříve neb později. Nalezše pak mezi chudými nějaké dítko, kteréž se asi v tutéž hodinu narodilo, kdy přední Dalai Lama zemřel, podají dítku nějakou věc z těch, které Dalai Lamovi náležely. Když dítě po té věci sáhne, jest jim to postačitelný důkaz, že v tom dítěti jest duše nebožtíkova a vezmou jej hned s sebou a dosadí jej na trůn panovníka, skrze kteréhož arci pak vládnou sami, jak se jim líbí a jak to s jejich řemeslem souhlasí.

Pakli panovník takový, když oni si přejí, nezemřel, mají dle toho zavedené obřady náboženské, při nichž jej nechají sedm dní bez potravy a nápoje, kdež obyčejně zemře. Když ani po těch sedmi dnech nezemřel, shrnou se kolem něho, klánějí se mu, jako bohu, pro jeho vytrvalost, naloží jej do nádoby veliké a tak jej konečně nechají zemříti se vší slávou při modlení a kadění, neb mu zase nic nedají jísti ani píti. Lidu pak namlouvají, že Dalai Lama jest bohem, aneb blízek bohu samému a že jest nesmrtelný, ba stále mládí.

Lid, jenž o těch tajnostech v paláci panovníka ničeho neví, kdykoli vidí Dalai Lamu, snad jednou do roka, a každý rok, jest tento mladým dítětem, a proto věří lid, že jest panovník jeho s bohy spřízněn a proto že nikdy neumírá.

K Dalai Lamovi putují lidé z celé země, ba i z Číny a z Mongolska tisícové poutníků a každý z nich má k nesmrtelnému panovníku nějakou žádost, nějakou modlitbu, jejíž splnění si vymáže zaplacením a složením daru nem. Nesmírné poklady a obnosy peněz tu přijdou každý rok k Dalai Lamovi, to jest do rukou kněží a proto jest také kněžstvo v Tibetu tak bohaté a patří k němu dvě třetiny obyvatelstva, tak že jen jedna třetina lidu v zemi se dře na ostatní dvě třetiny. Že se při tom slavně míti nemohou pochopíme lehce.

Požehnání udělené Dalai Lamou osobně jest velmi vzácné a má prý velikou moc, ale stojí také peníze a zadarmo se ho nedostane nikomu. Nejmenší cena jeho stojí dle našich peněz asi $4. Bohatí věřící často nabídnou za takové požehnání sta i tisíce dolarů, a pak takové požehnání něco vydá. Přijdouce, padnou na tváře své před trůnem panovníkovým a on promluviv ku každému nějaké slovo, položí ruku svou na jeho hlavu a odříká požehnání.

Mimo toho papeže lamaického stává ještě 103 tak zvaných nesmrtelných kutuktů, kteří jsou přednostové tolika též klášterů v zemi velmi bohatých a shromažďují bohatství nesmírné, tak že každý domorodec, jenž chce blaženě žíti a zemříti, dává se na kněze mezi lamaity. Každý tento klášter chová v sobě na tisíce kněží vykrmených, kteří se oddali službě Dalai Lamovi a výdělkářství — odříkáním nebohého lidu.

Vysoká škola v Kumbum, kde se nalezá na 4.000 lamů stále, jest rozdělena na čtvero učení, a sice 1. škola náboženských tajností, 2. škola náboženských obřadů, 3. škola lékařství a 4. škola modliteb. Ta poslední jest navětšovánana co nejčetněji. Přísnost mezi žáky jest vzorná a každé přestoupení zákona trestce se tělesnými tresty, vypálením znamení na čele, neb vyhnáním. Každý lama se modlí bez přestání, avšak ono mu to nedělá tolik nesnáze, jako křesťanům neb židům, poněvadž se všecko modlení vykonává pomocí strojů.

Žádný kněz, ba žádný Tibeťan nezapomene, ať jde kamkoli, svůj modlicí stroj doma, ale nosí jej stále s sebou. Jest to škatule obyčejně plechová, v které se nalezá válec, jako v kolovrátku, a na tom válci jsou na papíru, neb na pergamenu napsané modlitby natočené. Když se tím válcem jednou otočí, jako by se všechny modlitby na něm odříkaly a vymodlily. Kolikráte se klikou otočí, tolik modliteb jest odmodleno, právě tak, jako kolik bobečků na růženci se odříká, tolik jest otčenášů a tolik zdrávasů. Tak může se někdo i při práci pomodlíti sto, tisíc a deset tisíc modliteb za den, aniž by se mnoho vytrhoval od práce, která ostatně není nikdy veliká. Ani huba nikoho při tom nezabolí a pamlčkovi uši nezalehnou od samého křiku, jako ve škole židovské neb v křesťanském chrámu. Vše se děje tiše a platí to zrovna tolik, jako když by se modlitby ty odříkaly. Od těchto kněží se mohou křesťanští kněží mnoho naučiti. Oni mohou si také udělati kolovrátky a ně napsati modlitbu páně a zdrávas a pak na místo brebentění mohou jen točiti klikou a bude modlení odbyto rychleji, nežli odříkáváním. Pámbů, který beztoho musí býti vševědoucí, vidí to točení klikou tak dobře, jako to odbrebentění a jest mu to asi jedno. Když kněz tibetanský chce vysloviti modlitbu obráceně, to jest, když chce místo prosby vysloviti kletbu, nemusí se učiti klení a nadávání, nemusí sakrovati, hromovati, a lomoziti, až se všechno kolem něho třese, ale on točí jen klikou u svého stroje napátek a tu jsou všechny modlitby obrácené, to jest on proklíná. Bohatí Tibeťané si dělají vodní mlýnky hnané spádem vody, a těmi nechají stále dnem i noci hnáti kolo, na jehož hřídeli jest modlitba jejich přilepená a tak modlí se dnem i noci, třeba při tom dělali sebe horší čertoviny. Modlitba ta hřichy jejich přemůže. Až tam dojde známost o síle parní, budou míti jistě bohatí věřící lamaičtí parní stroje na modlení a pak budou míti požehnání, že ho ani nestačí plnýma rukama brátí.

Kněží mají nesmírný vliv na lid nejen svou domněnkou svatostí, ale hlavně svým bohatstvím, neb skoro všechen majetek v zemi jest v držení jejich. Žádný Tibeťan nemůže nazývati majetek nemovitý svým vlastnictvím, ale drží jej jen milostí kněží, od nich mu propůjčený, tak že kdykoli by se jim stal nemilým, vyženou jej jednoduše z pozemku toho a jest ztracen. Není pak divu, že se kněžím všechno koří a že je poslouchají všichni, jako boha. Proto také země tato zůstává ve tmách a zpátečnictví a nemůže pokročiti, neb kde kněží vládnou, tam jest tma a pokrok tam v lidu není možný.

Ze školy.

Co je to? Jak je to? Proč je to? tázal se hodný tatínek ještě hodnějšího synátora ze školy přišlého, který přinesl měsíční vysvědčení a na něm známky z mravů nedokonalou. Minulý měsíc jsi měl známku z chování výbornou a teď špatnou? Co pak jsi dělal?

Pranic tatínku, odpovídal syn, aspoň nic jiného, než minulý měsíc; ale tentokráte to pan učitel spozoroval, a bylo hned zle.

A s výše závratného sebeklamu, v němž sám sebe ztrácí, s výše slávomamu a popularity, kteráž mesiášem by býti provolala, říti se opět v nedohlednou propast jako málomocný — rouhač. — Sám lid, který u vítězoslávě ho doprovázel do Jeruzaléma, ho opouští. Ti, kdož mu ještě před chvilí byli nakloněni, hledají nyní kameny, aby ho — ukamenovali.

Ježíš praví k nim: „Učinil jsem mnohé dobré skutky vám; pro který ze skutků těchto chcete mne kamenovati?“ — „Nikoliv pro dobrý skutek, nýbrž pro rouhavou řeč, totiž že ty, jsa člověk, děláš se bohem!“ (Jan 10, 31.)

Ježíš jest zase *sám* se svými dvanácti učenníky. On pociťuje, odhaduje celý rozsah svého pádu, vidí, jak povést jeho jest zničena, záměry jeho jsou zmařeny: cítí se býti ztraceným; oznamuje to při poslední večeři své svým posledním přátelům.

„Synáčkové, ještě maličko jsem s vámi.“

Petr táže se: „Pane, kam jdeš?“

„Jdu, kam nemůžeš jíti se mnou, ale půjdeš později.“

„Proč? Já život svůj za tebe položím!“

Ježíš, znaje dobře povahu apoštolů svých, odvětil jemu:

„Život že za mne položíš? Amen, amen, pravím tobě: Spíše, než kohout dvakrát zapěje, ty třikráte mne zapřeš!“

Na to překročí se svými dvanácti učenníky potok Kidron a odebéře se do zahrady olivové (Gethsemane).

A nyní téměř sám, opuštěn všemi, odsouzen veřejným míněním — pláče.

A mezi tím, co on vidí, jak se všemi svými sny řítí se v bezedné hlubiny, spí jeho apoštolové bezstarostně a klidně. Třikráte je vzbudí, třikráte usnou opět, mumlajíce slova nesrozumitelná.

Smrtelný pot vystoupí mu na čele. Jsa v boji se smrtí horlivěji se modlil. I učiněn jest pot jeho jako krůpěje krve tekoucí k zemi, praví Lukáš. [22, 44.]

Než když pomine trapná nejistota, když pozoruje nebezpečí skutečné, vzmuží se opět: přicházejíť vojínové, by ho zajali. Mysl se mu vrací.

„Spěteť dále“, praví s trpkostí ironií ku svým žákům, „vyť můžete, já nikoliv!“

Oni byli ozbrojeni, ironie tato je rozumí.

„Pane, máme ti přispěti mečem?“

Veliký odpor byl marný. Ježíš vzdá se vojákům, kteří ho spoutají. Učenníci prchnou. Petr samojediný ve vzdálí ho následoval, spojuje chytrost se zvědavostí.

Ježíš byl pronásledován jako rouhač náležel v moc nejvyššího národního soudu židovského (sanhedrim), jako buřič v moc římského místodržitele Pilata.

Ježíš především předveden velekněžím Kaifášovi. Při svítání denním objevil se před sanhedrimem, který se sešel by ho soudil.

„Jsi mesiáš?“ zní otázka.

„Řekl-li jsem tak, což jste mi nevěřili.“

„Jsi synem božím?“

„Ano“, odvětí Ježíš určitě, nechtěje zapříti soudcům, co byl veřejně lidu řekl a vida ve svém odsouzení ospravedlnění své hrdosti.

„Což třeba svědků?“ šumí mezi sebou soudcové; „slyšeli jsme to z jeho vlastních úst zde. On zasluhuje *smrť*!“

Velekněz roztrhnuv háv svůj na znamení ošklivosti a litosti.

V římské státní správě bylo pravidlem nezabývati se vnitřními spory židovských sekt.

Sanhedrim mohl Ježíše odsouditi sám; ale sanhedrim byl chytrý, neboť Ježíš přese vše to měl přece ještě své stoupence v lidu. Bylo lépe, když se přepustila zodpovědnost odpravy Pilatovi.

Židé předvedli Ježíše tedy před něho a ježto otázka rouhání jest, jež se jich týká, obžalují ho z tohoto zločinu u Pontia Pilata.

Pilatus, který, jsa Římanem, opovrhuje takovými malichernými nesmysly, odpovídá jim: „Nenalezám viny u tohoto člověka.“

Než Židé usmyslí se na jiném, lepším a žalují znova Ježíše:

za 1.) že pobuřoval lid.—To jest pravda.

za 2.) že zpečoval se platiti daň. — Ale Ježíš přece byl tak opatrný, že na choulostivou otázku tu odvětil: „Dejte císaři, což císařovo jest!“

za 3.) že chtěl se státi králem. — Tu jednali Židé chytře, neboť touto, jimi formulovanou obžalobou, dosvědčovali oddanost svou ku Římanům.

Pohrdavě patří Pilatus, statný a rozumný to muž, na mladého málomocného člověka a spatřuje v celé záležitosti jen haštěřivost Židů, jež nenáviděl, nechť náleží ku kterékoliv straně. Praví k Ježíšovi:

„Zdaliž jsem Žid já? — Pověz, co jsi spáchal! Lid tvůj a velekněží dali mi tebe, neboť obžalovali tě, že prý jsi tvrdil, že jsi králem.“

Zchytrale odpovídá Ježíš: „Říše má není z tohoto světa; kdyby z tohoto světa bylo mé království, služebníci moji bránili by mne, abych nebyl vydán Židům.“ (Jan 18, 35. 36.)

Chtěl uchrániti zdání; neměl při sobě ani jediného ze svých učenníků. Židé dokazují Pilatovi, že pochází z odbojné a buřičské Galileje.

Než Pilatovi nebyla celá záležitost ta velice vhod; ale propustí-li Ježíše, vzbouří celý sanhedrim, záležitost bude přenešena do Říma a on nucen podati vysvětlení; tím vzniknou pro něho všeliké nepříjemnosti a rozpaky; odsoudí-li však Ježíše, zcela osaměléhо, člověka od všech opuštěného, toť neozve se proň ani kuře.

Rozhodnul se tedy: odsoudí ho, zbaví se takto nemilé záležitosti a propůjčí moc občanskou ku ukojení náboženské zášti. Křesťané v dobách pozdějších mstí s strašně na židech, užívajíce téže moci. Ježíš odveden je na pahorek Golgotu a mezi dvěma zločinci přibit na kříž. Byli to bezpochyby dva insurgenti podobní Ježíši.

S výše tohoto děsného vraždeného přístroje, kde lze čítati každou minutu smrtelného zápasu, kde skrze nohy a ruce vraženými hřebíky způsobené rány samy nedostačují, by smrť měly v zápětí, kde mnohý teprvé po dvou, ba i třech dnech, zšírán jsa žízní, hladem (Euseb. H. E. VIII, 8.), obět nejhroznějších bolestí v hlavě a v srdci, ponenáhlu dokonová, viděl se Ježíš býti opuštěn. .....

Jen několik žen: Marie Kleofašova, Marie z Magdaly, Johanna a Salome byly svědky jeho útrap. Všickni jeho učenníci se rozprchli.

Židovští hlupci, zlomyslní sluhové chrámu, lidé, kteří vždy oslavují vítězství moci a urážejí své oběti, přišli, by jemu se vysmívali, ho tupili a z jeho trýzně smích si tropili: „Ach, tu jest ten, jenž se nazýval synem božím! Nuže, nechť přijde nyní jeho otec a osvobodí ho! Druhým pomáhal a sám sobě neumí pomoci. Je-li králem israelským, ať sestoupí s kříže a my v něj uvěříme! Ty, jenž jsi chtěl chrám zbořiti a ve třech dnech jej vystavěti, ukaž své umění!“

Z ironie přibili Římané desku na kříž s nápisem:

JESUS NAZARENUS, REX JUDAEORUM!

Zkusiv tolik muk, tolik potupy, zvolal Ježíš: „Eli můj, Eli můj, proč jsi mne opustil!“

Opuštěn lidem, opuštěn svými žáky, sklonil hlavu a zemřel!

A: Kdo má rozhodovati, když doktoři se nemohou dohodnouti?

B: To nevím, kdo by měl, ale tolik vím, že pak rozhoduje vždycky pohrobník.

Lamaité v Tibetu

Není národa více a otročtěji kněžím podrobeného, kde se kněžstvu vede lépe, nežli v Tibetu mezi Lamaity. Od kněží lamaických učí se všichni kněží na světě opanovávati národy i jednotlivce a vydělávati řemeslem svým. Tibetansko má svého vlastního panovníka, jenž se nazývá Dalai Lama, a jenž jest vlastně duchovním vladařem v zemi, zvoleným od kněží, ale dává zákony všechny, jak se kněžím zalíbí. Aby kněží jej mohli udržeti podle své vlastní vůle, nesmí tento král tibetánský nikdy sestárnouti, ale jest stále dítětem, neboť jakmile by se stával se mužem a bylo by nebezpečí, že by chtěl něco podlé své vůle, utratí jej kněží a dosadí někoho jiného na jeho místo.

Oni učí víru v stěhování duší a proto když někdo zemře, má každý za to míti, že jeho duch vstoupil do nějakého jiného právě narozeného nového člověka. Jedná se pak, když Dalai Lama zemře, aby se nalezl ten člověk v tu hodinu narozený, do kterého duše Dalai Lamova vešla. Proto mají s tím kněží mnoho práce, nežli takového naleznou. Obyčejně hledají mezi nejchudšími a vlivu prázdnými, neb vědí, že kdyby hledali mezi bohatými a vlivu v zemi požívajícími, že by si mohli upříti na sebe karabáč dříve neb později. Nalezše pak mezi chudými nějaké dítko, kteréž se asi v tutéž hodinu narodilo, kdy přední Dalai Lama zemřel, podají dítku nějakou věc z těch, které Dalai Lamovi náležely. Když dítě po té věci sáhne, jest jim to postačitelný důkaz, že v tom dítěti jest duše nebožtíkova a vezmou jej hned s sebou a dosadí jej na trůn panovníka, skrze kteréhož arci pak vládnou sami, jak se jim líbí a jak to s jejich řemeslem souhlasí.

Pakli panovník takový, když oni si přejí, nezemřel, mají dle toho zavedené obřady náboženské, při nichž jej nechají sedm dní bez potravy a nápoje, kdež obyčejně zemře. Když ani po těch sedmi dnech nezemřel, shrnou valost, naloží jej do nádoby veliké a tak jej konečně nechají zemříti se vší slávou při modlení a kadění, neb mu zase nic nedají jísti ani píti. Lidu pak namlouvají, že Dalai Lama jest bohem, aneb blízek bohu samému a že jest nesmrtelný, ba stále mlád.

Lid, jenž o těch tajnostech v paláci panovníka ničeho neví, kdykoli vidí Dalai Lamu, snad jednou do roka, a každý rok, jest tento mladým dítětem, a proto věří lid, že jest panovník jeho s bohy spřežen a proto že nikdy neumírá.

K Dalai Lamovi putují lidé z celé země, ba i z Číny a z Mongolska tisícové poutníků a každý z nich má k nesmrtelnému panovníku nějakou žádost, nějakou modlitbu, jejíž splnění si vymůže zaplacením a složením daru toho nejvzácnějšího, jakého jest schopen, před jeho trůnem. Nesmírné poklady a obnosy peněz tu přijdou každý rok k Dalai Lamovi, to jest do rukou kněží a proto jest také kněžstvo v Tibetu tak bohaté a patří k němu dvě třetiny obyvatelstva, tak že jen jedna třetina lidu v zemi se dře na ostatní dvě třetiny. Že se při tom slavně míti nemohou pochopíme lehce.

Požehnání udělené Dalai Lamou osobně jest velmi vzácné a má prý velikou moc, ale stojí také peníze a zadarmo se ho nedostane nikomu. Nejmenší cena jeho stojí dle našich peněz asi $4. Bohatí věřící často nabídnou za takové požehnání sta i tisíce dolarů, a pak takové požehnání něco vydá. Přijdouce, padnou na tváře své před trůnem panovníkovým a on promluví ku každému nějaké slovo, položí ruku svou na jeho hlavu a odříká požehnání.

Mimo toho papeže lamaického stává ještě 103 tak zvaných nesmrtelných kutuktů, kteří jsou přednostové tolika též klášterů v zemi velmi bohatých a shromažďují bohatství nesmírné, tak že každý domorodec, jenž chce blaženě žíti a zemříti, dává se na kněze mezi lamaity. Každý tento klášter chová v sobě na tisíce kněží vykrmených, kteří se oddali službě Dalai Lamovi a výdělkářství — odříkáním nebohého lidu.

Vysoká škola v Kumbum, kde se nalezá na 4.000 lamů stále, jest rozdělena na čtvero učení, a sice 1. škola náboženských tajností, 2. škola náboženských obřadů, 3. škola lékařství a 4. škola modliteb. Ta poslední jest navštěvována co nejčetněji. Přísnost mezi žáky jest vzorná a každé přestoupení zákona trestá se tělesnými tresty, vypálením znamení na čele, neb vyhnáním. Každý lama se modlí bez přestání, avšak ono mu to nedělá tolik nesnáze, jako křesťanům neb židům, poněvadž se všecko modlení vykonává pomocí strojů.

Žádný kněz, ba žádný Tibeťan nezapomene, ať jde kamkoli, svůj modlicí stroj doma, ale nosí jej stále s sebou. Jest to škatule obyčejně plechová, v které se nalezá válec, jako v kolovrátku, a na tom válci jsou na papíru, neb na pergamenu napsané modlitby natočené. Když se tím válcem jednou otočí, jako by se všechny modlitby na něm odříkaly a vymodlily. Kolikráte se klikou otočí, tolik modliteb jest odmodleno, právě tak, jako kolik bobečků na růženci se odříká, tolik jest otčenášů a tolik zdravasů. Tak může se někdo i při práci pomodliti sto, tisíc a deset tisíc modliteb za den, aniž by se mnoho vytrhoval od práce, která ostatně není nikdy veliká. Ani huba nikoho při tom nezaboli a pambíčkovi uši nezalehnou od samého křiku, jako ve škole židovské neb v křesťanském chrámu. Vše se děje tiše a platí to zrovna tolik, jako když by se modlitby ty odříkaly. Od těchto kněží se mohou křesťanští kněží mnoho naučiti. Oni mohou si také udělati kolovrátky a ně napsati modlitbu páně a zdrávas a pak na místo brebentění mohou jen točiti klikou a bude modlení odbyto rychleji, nežli odříkáváním. Pámbů, který beztoho musí býti vševědoucí, vidí to točení klikou tak dobře, jako to odbrebentění a jest mu to asi jedno. Když kněz tibetanský chce vysloviti modlitbu obrácenč, to jest, když chce místo prosby vysloviti kletbu, nemusí se učiti klení a nadávání, nemusí sakrovati, hromovati, a lomoziti, až se všechno kolem něho třese, ale on točí jen klikou u svého stroje nazpátek a tu jsou všechny modlitby obrácené, to jest on prokliná. Bohatí Tibeťané si dělají vodní mlýnky hnané spádem vody, a těmi nechají stále dnem i noci hnáti kolo, na jehož hřídeli jest modlitba jejich přilepená a tak modlí se dnem i noci, třeba při tom dělali sebe horší čertoviny. Modlitba ta hříchy jejich přemůže. Až tam dojde známost o síle parní, budou míti jistě bohatí věřící lamaičtí parní stroje na modlení a pak budou míti požehnání, že ho ani nestačí plným rukama bráti.

Kněží mají nesmírný vliv na lid nejen svou domněnou svatostí, ale hlavně svým bohatstvím, neb skoro všechen majetek v zemi jest v držení jejich. Žádný Tibeťan nemůže nazývati majetek nemovitý svým vlastnictvím, ale drží jej jen milostí kněží, od nich mu propůjčený, tak že kdykoli by se jim stal nemilým, vyženou jej jednoduše z pozemku toho a jest ztracen. Není pak divu, že se kněžím všechno koří a že je poslouchají všichni, jako boha. Proto také země táto zůstává ve tmách a zpátečnictví a nemůže pokročiti, neb kde kněží vládnou, tam jest tma a pokrok tam v lidu není možný.

Ze školy.

Co je to? Jak je to? Proč je to? tázal se hodný tatínek ještě hodnějšího synátora ze školy přišlého, který přinesl měsíční vysvědčení a na něm známky z mravů nedokonalou. Minulý měsíc jsi měl známku z chování výbornou a teď špatnou? Co pak jsi dělal?

Pranic tatínku, odpovídal syn, aspoň nic jiného, než minulý měsíc; ale tentokráte to pan učitel spozoroval, a bylo hned zle.

Čestný dluh.

Z přístavního města v New Haven.

Bylo vlhké ráno lednové právě přede dvouma rokama, když obyčejný dav zahalečů, kteří se potloukají při převozním přístavišti měli veliké z toho potěšení, že jim v jednotvárnosti jejich života zavlovacího utvořili dva policisté zábavu zajímavou. Jeden z těchto dobře krmených strážců veřejného pořádku klečel na kolenou při díře prolomené do podlahy chodníku pobřežního a vydával ze sebe zvuky, kterými hrozil, nadával a stíhal nějakého tvora nebohého, jež se pod chodníkem tím před nim skrýval a sem a tam se posmýkal. Druhý pak jeho bratr modrokabátník s hvězdou a obuškem při stejném klení a pocení se snažil na druhém konci utrhnouti jednu prkno, by tím snáze se mohl dostati k pronásledovanému chuďerovi.

Co jest? Co se děje? tázal se kolemstojících jeden po druhém zastavujíce a tlačíce se k policistům a lidé přicházejíce z převozného parníku, také se zastavovali.

I policisté ale nevšímali si otázek všelijakých pobudů daně neplatících, avšak když se k nim také přiblížil občan vyhlížející jako nějaký kupec zámožný, tedy daně platící, a tázal se, co se to děje, ustali ve svém namáhání a jedno z těch mosazných světel odpovědělo krátce:

Nic, než nějaký potkan, pane.

Proč pak tedy tam nepošlete psa, když je to potkan? odpovídá nevinně občan. Když mu ale policista chtěl právě odseknouti, jak že jest nevědomý, že nezná ani co to slovo „potkan“ znamená, ozval se křik z pod chodníku, pocházející od potkana toho, velmi pronikavý, který dostal se k první díře v chodníku následkem udatného užívání klíčku policistou u druhé díry, jemuž se podařilo konečně prkno odtrhnouti a pánem se udělati prostoru podchodníkového na své straně, kamž byl potkan se uchýlil.

Měli jej zajatého. Byl to nadmíru nepatrný, ušpiněný a otrhaný capart klučina s vlasy jako uhlí červenými a očima jako noc černýma. Když jej vytáhl policista za chatrný límec u kabátku jeho celého se třesoucího a svíjejícího se na světlo, zavznělo pochvalný výkřik mezi rozveselenými diváky kolem, kteří mají velikou radost, když podobné divadlo jednou za rok uvidí.

Co se stalo? tázal se znovu vážný obchodník onen, jejž uznal policista zo hodného odpovědi. Či se tu servali psi?

To ten hoch zde, ozval se zase policista. Jest to jeden z tak zvaných vodních potkanů, kteří žijí zde pod chodníky u břehu a kradou v noci z lodí plodiny. My je všechny pochytáváme a předvedeme soudům co pobudy a proto, že se nestoudně odkrývají, neboť každých 5 minut jest takový potkan svlečený ve vodě. Po tomto čertíku jsme pásli už několik dní. Jakmile skočí do vody, jest marné po něm se honiti. Oni znají plavat, jako ryby a mají více děr, do kterých se skrýtí mohou, nežli úhoři, na mou kuši.

Potkan při tomto popisu sebe naslouchal, zastaviv své kňučení a ozval se také několikráte, dotvrzuje, že není žádným pobudou, ale že prodává časopisy; pod chodníkem že spává, poněvadž to nic nestojí; dále pak pravil, že nikdy neslyšel, že by učiti se plování bylo zapovězeno a proti zákonu. I jinak omlouval se ve způsobu velkých zločinců.

Jeden z policistů odešel, aby najal nějaký vůz expresní, by tak klučinu dopravil na stanici. Vůz najímal proto, že předně by to bylo proň málo čestné, tahati se po ulicích s takovým capartem, a za druhé že měl známého jednoho expresníka, jenž čekal stále na nějaký takový výdělečék a pak něco z toho spolu vždy propili. — Druhý klacek zákona podepřel se vedlé chlapce na kůl k přivazování lodí a dal chlapci věděti, že nepřestane-li křičeti a ceniti se, rozbije mu lebku na kusy.

Zatím pozastavovalo se několik jiných cestujících z přívozu přicházejících, aby byli svědky mocné ruky zákona, kteráž byla právě v činnosti své a vyptávali se na přečin, neb zločin zatčeného. Jeden z nich byl uhlazený a oholený kazatel z jednoho městského kostela panského; poněvadž ale pospíchal domů, aby dopsal velmi dojemné kázání o milosrdném Samaritánu, neměl času zdržeti se a hledětí na toho kluka filistinského a proto raději uhnul se stranou a spěchal dále.

Druhý veliký spekulant v dolech zlatých, milionář; toho to už dopálilo, když musel před sebou vidětí lidi chudé v roztrhaném oděvu, vyhladovělé a ošumělé. On chudé v roztrhaném oděvu, vyhladovělé a ošumělé. On sám jednou bývalý také špinavým, hladovým a roztrhaným, a proto považoval každé přijití mu do cesty takového chuďasa za urážku sebe a za výtku, že byl dříve zrovna takovým.

Třetí, který se zastavil, byl národní hospodář velmi učený, který třikráte týdně mluvíval ve schůzích o nejlepším spůsobu, jak nízké pracovité třídy možno nejlépe povznésti a jejich břemenům uleviti. Jeho duše naříkala na netečnost a nelaskavost společnosti, jak říkával, a zastaviv se na tak dlouho, co by si udělal poznámku na límec u rukávu o předčasné zkaženosti a spustlosti dětí, ubíral se bedlivě rozjímaje dále.

A opět jeden milionář se objevil, který byl pronásledován stálým strachem, aby nepřišel o své miliony a aby nestal se z něho ještě na stará kolena žebrák. Vida bídného klučinu před sebou a domýšleje se o něm toho nejhoršího, zmáčknul v kapse svůj měšec s penězi tím pevněji a kráčel starostlivě dále, nechávaje místa dvoum smějícím se dámám.

Obyčejně se má za to, že všechna náboženská soustrast s bídou a všechno milosrdenství už jedině se skrývá v nadrech citlivých žen. Tyto ale prohlédly si nebožáka zatčeného a štěbetaly mezi sebou: Co jest to za špinavého zmetka! Pospíchaly pak ku kostelu, aby se pomodlily za ten zkažený svět, rády jsouce, že nejsou takými, jako luza a její děti.

Zatím onen první kupec, který se ptal po příčině zatčení hocha nebohého, spěchal jakoby každá ztracená minuta stála kdo ví co v jeho pokladně a mířil k tržišti. Sotva několik kroků ale udělal, uvolnil krokům svým a zdálo se, že přemítá a bojuje v myšlénkách sám s sebou. Potřásal hlavou, bručel si něco do vousů, ale šel dále.

Skutečně vedl veliký boj ve svém vnitru. Tento obchodník byl stižen pojednou neduhem srdečným, říkým sice, ale velmi účinlivým, jemuž se říká: hnutí lidskosti v srdci. Byl to pro dospělého člověka a zběhlého kupce neduh zcela neobyčejný v nynějších dobách, tak že se kupec na počátku zaň styděl sám u sebe; ba co více, neduh ten vzmáhal se stále více, čím více kupec o tom přemýšlel a hnedle celé jeho srdce zachvátil. Sám o sobě byl kupec ten bohatý, spořádaný, vážený, do kostela také chodil, ale jinak měl všechny vlastnosti pravého obchodníka: byl sobcem přísným, soustředil celý svět na sebe a odváděl všechno od sebe a milosrdenství žádného neznal. Proto jej to zlobilo, že se taková nemoc o jeho srdce pokouší. I to spozoroval byl na sobě, že nemoc ta — ač není epidemickou, jak čtenáři bez toho vědí — napadá jej právě tehdy, když jest sám s sebou spokojeným, šťastným. A že právě nalezal se v takovém rozmaru blaženém v nitru svém, napomínalo jej něco stále a nedalo mu odpočinku v myšlenkách, říkouc:

Vzpomeň si na své malé děťátko, kteréž jsi políbil právě před chvílí, nežli jsi domov opustil. Dejme tomu, že by ono sedělo tam pod klickem policisty na místě onoho malého špinavého a roztrhaného potkana. Pojď, nepřemýšlej, co by udělal soused tvůj Jones, ale pojď a pomoz dítěti tomu, jako by bylo tvému pomoci zapotřebí. Snad proň můžeš přece něco udělati.

S takovými myšlénkami zápasil udatně, ale konečně jak se zdálo podlehl jejich nutkání a obrátil své kroky zpět, při čemž na tváři jeho bylo viděti, jako by se styděl neb mrzel na něco nepřijemně se ho dotýkajícího, jak to často vídáme u lidí, kteří něco dobrého chtějí konati, aniž by věděli, proč se tak s nimi děje.

Jak se jmenuješ? tázal se klučiny potkana, když se byl až k němu zase zpět dostal na své zpáteční cestě. Klučina byl velice zamyšlen a zoufalý, neb ač byl mládě věděl přece, že naň nečeká nic jiného, nežli šest měsíců do polepšovny. A to znamenalo u něho mnohem více, nežli jakýkoli jiný trest, jakákoli jiná pokuta, o hanbě s tím spojené ani nemluvě, neb o studu zde nemohlo býti ani řeči. On hleděl budoucnosti vstříc, jako nějaký velkoobchodník, jenž byl právě prohlásil úpadek. Jaká to bude proň ztráta. On se byl se svými novinami usadil pevně na jednom rohu ulice, který po mnohých půtkách a bojích se svými soutěžníky si uhájil a kde on sám jen směl prodávati. Za šest měsíců kdo ví kdo bude zde prodávati a on přijde o tak výhodné místo, kteréž byl ze všech dosud zkušených za nejlepší a nejvýhodnější k prodávání uznal.

Z toho zamyšlení vytrhl jej kupec se svou otázkou. Podival se mu na chvíli do obličeje zamračeně a netečně o odpověděl: Snub mi říkají.

Snub a jak ještě? tázal se kupec.

Walker, neb tak nějak, odpovídal potkan, když byl za malou chvilku jakoby přemýšlel. Kluci mi říkají jen Snub, to jest vše.

Kde máš matku?

Zemřela.

Kdy?

Nevím — dávno už — ještě nežli otec utekl.

Kam utekl?

Na moře.

A ty tedy jsi sám sobě zanechám a prodáváš časopisy?

Hm, a proč tě nazývají potkanem přístavním?

Nevím; já přece nejsem krysou, odsekl červenohlavý klučina bystře, neb byl trochu rozehřátý soucitným vyhlížením svého tazatele.

Arci že nejsi, neb nejsi pro krysu ani dost veliký. Tys spíše jako myš, a proto ti dám nějaký drobek.

V tom přiblížil se vůz s policistou pro hocha a on musel do něho, aby byl zavežen na radnici a do vězení. Kupec najal si drošku blízkou a poručil kočímu, aby dovezl jej na radnici, ale čerstvě, neboť že by jinak mnoho zmeškal na burse.

Snub díval se za zvědavým tím pánem chladně, když jej viděl vzdalovati se. Klučina byl už tak navyklý na vyptávání se všelikoho a na posmívání se jeho nepatrné postavě a červeným vlasům, že se tomu pranic nedivil, že pán ten, jako mnoho jiných, ubíral se od něho pryč, zanechávaje jej jeho bídě. Sice přívětivý hlas pána toho byl mu nápadným až příliš, neboť co se pamatuje ve svém krátkém životě, nemluvil s ním byl nikdo ještě tak vlídně. Jeho vůz ale zahnul ulicí a ujížděl k radnici a k obávanému vězení. Jeho malá duše zapomenula toho lepšího dojmu a počala se zase třásti strachem.

Onen muž s přívětivým hlasem ale byl už před ním na úřadovně a hovořil s kapitánem, který měl právě povinnost.

Když mladý přestupník zákona byl v knihách zapsán i s přestupky svými, otázal se kupec, co to asi bude stát pokuty.

Deset dolarů, odpovídal písař při policejním kapitánu.

Kdyby byl anděl s nebe sestoupil v tomto okamžiku a nabídnul Snubovi, jenž tu stál celý zaražený, a neměl už dva dni snad ničeho v ústech, nějaký dobrý koláč, nebyl by se tento tak zaradoval, jako když spatřil kupce onoho sahati do kapsy, vytáhnouti něco peněz a pokládati na stolek deset dolarů.

Tady, pravil kupec, pane Myško, jest vás drobeček. Vaše koupání jest zaplaceno.

To snad myslíte pane, že mohu zase jíti? tázal se celý udivený zatčený hoch. Byl jako omráčen na chvíli, tak že to nechápal ani, co se kolem něho děje.

Ano, pravil kupec, a pak pokyna na písaře, pravil dále: Ale pamatujte si, že vám peníze tyto jen půjčuji. Budu očekávati, že mi je během jednoho roku zaplatíte, rozumíte?

Co se všichni smáli takovému žertu, za jaký to považovali, pozvedl klučina zrzavý malou svou ruku do výšky a vážným hlasem a bez žertu volal jako na přísahu:

To udělám, pane, to jistě udělám, a pakli ne, ať jsem zabit do smrti!

Hleď tedy, pravil dobrodinec, abys to udělal, neb pak bych si musel mysleti, že nejsi muž od slova.

Ať jsem zabit do smrti, pakli ne, opakoval vážně ještě capart pobřežní a když kupec pohnut sahal ještě do kapsy a vyňav půldolar, chtěl jej hochovi podati, zabránil mu tento v tom a pravil: Nikoli, mám ještě 40 centů a za ty dostanu hodnou hrst novin. Podívav se pak na hodiny a vida, že jest čas, kdy se odpolední listy vydávají, zmizel v tlačenici jako myš, neb chtěl s malým svým kapitálem vydělati tolik za rok, aby směle mohl zaplatiti svůj dluh.

—Dokončení.—

Chlupy lítaly, ale čí!

Černošský bratr jeden v Kansas City lítal jen ulicemi a hledal, ač konečně nalezl jednoho policistu na ulici Baxter a tomu vyprávěl, že už dlouho snášel urážky všechny od jednoho jeho krajana nigerského, který bydlí jen jeden čtverec dále odtud, ale teď že to už déle snášeti nemůže.

Nerad bych přestoupil zákon, věru, velmi nerad, ale vidím, že už nadešla hodina, kde musím osobu tu potrestati pořádně, až budou chlupy lítati na všechny strany.

Pakli že vás přistihnu při pranici, budu vás muset oba zmlátit, až budou chlupy lítati z vás obou, vysvětloval policista.

Nemohu si pomoci, pane, nemohu, na mou věru; pakli se ta nigerská osoba objeví na ulici, na moutě věru, budou chlupy lítati kolem na všechny strany, kdybych měl za to zemříti třeba v nejbližší hodině. On mně urazil, on mne pomluvil, on mi na cti utrhal a já jdu zkoliti ho jako tygr zuřivý.

Policista přešel svůj okresek a vracel se zase zpět. Na polovic cesty spatřil černocha onoho státi opřeného o plot a černoška jedna podávala mu namočený v studené vodě hadr, aby si jej přiložil na hlavu.

Aha, pravil policista, vy jste myslím ten muž, co chtěl někoho jako tygr zkoliti jednou ranou, až budou chlupy lítati?

Myslím, že jsem to já.

Vyšel ven?

Vyšel.

Lítaly chlupy?

Na moutě věru, lítaly, lítaly, ale na neštěstí to byly ty nepravé.

Co teď učiníte?

Půjdu a natluču jeho švagrovi. Namočte mi to zase do studené vody, paní, neb stará moje hlava už zase hoří.

Sullivana na ně.

Egypťané v Alexandrii se vzbouřili a pustili se do konsulů, kteréž stloukli zle, aspoň ty, které mohli dostati. Pane, až pošle Soudáti za konsula do Egypta Sullivana z Bostonu, pověstného rváče na výdělek, však ona zajde Egypťanům chuť rváti se s konsuly.

Dítě a hrom

Časopis vydávaný ve Virginia City, Nevada, vypisuje nedávnou bouři následovně: V naší končině Nevady málo kdy slyšíme hrom, leda z daleka dunící a proto když včera ozvalo se hromové otřesení vzduchu několikráte po s bě a tak silně, křiklavě a třaskavě, byli všichni páni kluci, kteří to nikdy neslyšeli, pověšení a běželi domů s vlasy zježenými a očima vypoulenýma, volajíce někoho na pomoc, neb neuměli si vysvětliti, co se to asi tam nahoře děje. Jeden klučina také po prvním uděření hromu letěl do domu a volal:

Maminko, maminko, kdo to střílí?

To pámbů, milé dítě.

A k čemu to dělá?

Maminka byla na rozpacích, nevědouc odpovědi, proč by asi pámbů střílel. Pak si to ale rozmyslila a odpověděla, že proto, aby nám ukázal, jak to umí a že jest všude přítomen.

No, tak, křičel hoch s vyvalenýma očima; když jest to pámbů, toť bych se chtěl vsadit deset proti jedné, že—

Co že tedy, dítě, co že?

Že mu praskla jeho puška a rozbila se na cucky — a kdo ví, zdali se při tom nezabil. Ta poslední rána tak vypadala.

Umění v Texas.

Jeden člen zákonodárstva, který hlasoval proti zakoupení Hndlova obrazu bývalých guvernéru státu toho za státní peníze, podal sněmovně následující své důvody: Dvě stě padesát dolarů za kus jest příliš mnoho za ony obrazy olejové. Olej přece není tak drahý už a kdyby, mohlo by se užívati laciného petroleje k svícení na místě semenného. Já sám koupil nedávno za dva bity kvart dobrého oleje semenného a barvy nemohou býti také drahé neb jsem viděl v krámě barvířském jich prodávati libru za málo peněz. Mimo to jsou chromové obrázky mnohem lacinější. Já koupil chromo Wellingtona jedoucího přes Alpy a bylo tam také koní na obrazu, a dal jsem za to dolar a půl. Na těchto obrazích guvernérů texanských není ani jediný kůň. K čemu tedy tolik peněz za to vy hazovati?

Pěkná panenka k hraní.

Desítiletá dívčinka navracela se v New Yorku ze školy a nesouc na jedné ruce svazeček s knihami, nesla v druhé ruce velikou živou pannu.

Co tě napadá, Minnie, kde pak jsi vzala tu pannu a tak velikou, snad bys si nechtěla hráti ještě, ty velká holka? zlobila se matka.

Minninka přiblížila se k matce a podávala ji domněnou pannu, která započala plakati. Minnie vyprávěla: Jedna panní na ulici mi tu pannu dala a pravila, že si ji mohu podržeti a s ní si hráti. Měla jsem radost velikou a poděkovala jsem jí za to.

Matka arci se neradovala, když poznala, že jest to 3 dni staré novorozeňátko ale co měla dělati—podržela ho. Mělať čím ho živiti.

Zničený obchod.

Ošumělý nějaký gentleman přišel do písárny listu „Texas Shiftings“ a žádal, aby podepsali vydavatelé jeho žádost, by byl dosazen za policistu v městě, sice že bude muset krásti. Měl zavedený pěkný obchod v Austinu, ale zákonodárný sbor mu jej zničil na dobro.

Jaký pak jste měl obchod a jak jej mohlo zákonodárství zničit?

Držel jsem jednu z nejvýnosnější heren v městě, a když zákonodárství se odročilo a členové odjeli domů, je zničena na dobro.

Moc m'uvení škodí.

Na ulici Seneca v Clevelandu pověsili papouška s klecí na slunečko do zahrady a papoušek vylezl si na bidélko před klecí a provozoval tělocvik vyhřívaje se na letním slunci. Tu pojednou objeví se před domem pes malý a čiperný. Papoušek jal se volati: Sik, sik, sik him! Pes nastavil uši i ocas do výše a ohlížel se, co že má za úkol honiti. V tom spatřil papouška a mysle, že jest někým z domu štván na něho, pustil se chutě doň. Nastala muchlanice hustá, kterou pro chlupy a peří litající kolem nebylo ani vidět, až papouškovi napadlo, aby volal: Deš mi, ty zatra, deš mi! Pes slyše se okřiknuta, nechal svou oběť a ta vyskočila na bidélko a prohlížejíc se od paty do hlavy, povídala si rozumně: Parli, nemluv moc, nemluv moc!

Střílelí do čerta

Anglické listy newyorkské přinášejí zprávu o slavení božího těla v Brooklynu v kostele sv. Trojice na Montrose ave. minulé neděle. Kostel byl plný světel, a plný věnců a kvítí i zelení. Lidu bylo nacpáno a po straně v lodi stálo v řadě 400 dítek s kytičkami a věnci v bílých šatečkách oděných. Uprostřed stálo 45 mužů kostelní stráže v stejnokroji a ve zbrani po rytířsku pod velitelem p. Schemerem. Sloužila se veliká mše zpívaná za průvodu hudebního sboru o 14 mužích pod vedením prof. Arnolda. Při hlavních dílech mše bylo od rytířů vystřeleno do povětří slepými náboji a sice za tím účelem, jak listy pozmanenávají, aby se čert z kostela střelbou tou zahnal a neměl k svatyni ani lidem v ní přístupu, neb taková prý jest pověra u německých katolíků.

Naše loďstvo.

Ano, my máme válečné lodí, neboť tuto právě jsme četli v novinách, že při zaslechnutí o vzbouření v Alexandrii v Egyptě vláda naše poslala hned jednu válečnou lodí do Alexandrie. Tak aspoň se lehce a lacino dozvíme, zdali jsou Egypťané připraveni k válce, neb ne, neb když se takové dobrotisko mrzácké, jako jsou naše válečné parníky obrněné pustí do Alexandrie beze všeho strachu a snad zůstanou celé, pak jistě člověk se zdravým tělem může se tam odvážiti a všechen strach před Egypťany přestává.

Dlouhé jméno.

Nejnovější německý princ, to jest syn korunního prince, byl pokřtěn tyto dny, jak telegraf zvěstuje, na jména Bedřich Vilím Viktor August Arnošt. Až bude ten hoch dospělejším, a až se ožení, bude potřebovati jistě jeho žena celou lahvičku nevymazatelného inkoustu k tomu, aby jeho košile poznamenala jmenem tím.

Zkouška na uuiversitě tunkabonské.

z Hum. listů.

Učitel: Tak vás, hoši, rád vidím, jako jste dnes: hezky veselé. Jest aspoň vidět, že nemáte před zkouškou strachu. Ale měli jste také o svatojanských svátcích dosti času, abyste se náležitě připravili. Pozor tedy, ať dopadne zkouška tak dobře, jako vypadáte vy. No, Tidlitáte co jste si nejvíce opakoval? — Tidlitát: Mluvnici. — Učitel: To je dobře; aspoň si z ní opravíte třídu. Před svátky vyprávěl jsem vám, že skloňování mnohých cizích slov řídí se dle vzorů českých. Tak na př. podle kteréh slova řídí se kasino? — Tidlitát: Kasino se řídí dle slova Schmeykalova. — Učitel: I vy prostořeký člověče! Což patří Schmeykalovo slovo do mluvnice? Hned si seduňte a děkujte pánu bohu, že jsem po návratu z Prahy dobře naložen; jinak byste letěl ze dveří. Tintéro, očekávám od vás, že mi dáte kloudnější odpověď než Tidlitát. Dám vám otázku z lučby. Co pak víte o octě? — Tintéra: Že si ho ministr Conrad rozlil u Českého klubu na říšské radě. — Učitel: Tak, tak! To patří do lučby právě tak, jako vy na naši universitu! Zítra mi sem už nechoďte! To by tak hrálo, abyste si měli dobírat mého nejvyššího pana představeného!..... Dloubálku, jmenujte mi některé mastnoty. — Dloubálek: Olej, sádlo, máslo.. — Učitel: Znamenitě, znamenitě! Ale nejsou to všechny. Snad si ještě na nějaké vzpomenete. No, na př. na.... na..... — Dloubálek: Naše nové celní sazby. — Učitel: I ty můj umučený Ježíši! jak jste připadl na tu myšlénku, ty že by mohly býti mastnotou? — Dloubálek: Ale vždyť si jimi cizina mastí kapsy!—Učitel: A já zas vám omastím třídu, abyste věděl! Nafta je to a ne naše celní sazby! Sedněte! Žmolile, co asi v Rakousku nejdříve dozráva? — Žmolil: Šulfrajn. — Učitel: Ne, hoši, s vámi už není k vydržení? Což je Šulfrajn nějaká rostlina? A jak vás vůbec mohla taková odpověď napadnout?!—Žmolil: Prosím, musí-li se Šulfrajn už teď z jara na mnohých místech *klidit*, tu přece jasno, že.... — Učitel: .... dostanete dvojku, není liž pravda? No jak si ustelete, tak si lehnete. Moje škoda to nebude.... Trkálku, pamatujete si, kterak jsem vám vyprávěl o řemeslech?—Trkálek: Pamatuji — Učitel: Dobře. Vezmu na př. hodinářství. Co tedy víte o kolečkách? — Trkálek: Že mají zoubky. — Učitel: To je ovšem pravda, ale to není vše, co jsem vám o nich povídal. Bandůrku, pomozte mu. Co víte vy o kolečkách? — Bandůrek: Že je Herbst ostrouhal. — Učitel: K smíchu! Herbst a ostrouhat kolečka! Jen ať on nestrouhá jiným mrkvičku! Ale když jsme u hodinářství, musím se také zmínit o tom, že máme stroje k probuzení, a sice tak zvané bu ... no, Metelko, dokončte to. — Metelka: Burše! — Učitel: Budičky a žádné burše! Což pak burš někoho probouzí? — Metelka: Jak pak ne? Račte se jen otázat sousedů z Ječné ulice.— Učitel: Toť hned! Já k vůli vám poběhnu zas do Prahy, ne? Já mám jiné starosti. Ale vidím, že je to dnes jako obyčejně: že mne chcete zase jen hodně pozlobit, abych pak pro rozčilení dva dny nemohl vyučovat. Aby se vám to nepodařilo, proto raději teď končím a začnu zas až odpoledne Hajdy k obědu!

Rozhovory.

Soudí k pobudovi: Když jste tu stál posledně přede mnou, slíbil jste mi, že půjdete do práce a že se přede mnou nedáte více ani viděti pro tulačtví, na jisto. Proč nedodržel jste slovu?

Tuldk z řemesla: Ctihodný pane soudí, to jsem si po řádně promyslil a varoval jsem se toho. Já jsem veliký nepřítel všech nepokojů a výtržností, a tolik se znám, že kdybych šel do práce, budu nepokojným a oni mne předvedou k vám co stávkáře a byl by můj konec horší, nežli jest nyní.

Profesor lékařství: Pane kandidáte lékařství, dejme tomu, že byste byl povolán k někomu, jenž byl vzal značnou dávku otrušíku—co byste nejdříve učinil?

Nastávající lékař: Poslal bych pro kněze, pane profesore a nechal jej honem zaopatřiti.

Pan Bumbálek: Pane doktore, dobře že jdete; já vám zkoušim posledních několik neděl, co jste tu nebyl, velice velmi; když ráno vstanu, cítím vám den co den v hlavě jako hloupý, aneb jako by byla veliká jako věrtel.

Lékař: A jak pak se cítíte, když se kladete večer na lůžko?

Pan Bumbálek zůstal odpověď dlužen, neb to nevěděl nikdy, poněvadž už po čtyři týdny, co se dal ku klubu, nešel s dobrým vědomím spat.

Růženka: Všechno by se mi líbilo v té krásné přírodě, ale to nemohu pochopiti, proč nechal pámbů růsti mezi růžemi to ošklivé trní?

Bodláček: Já jsem s tím zcela spokojen, když se na to podívám s toho stanoviska, že děkuji přírodě, že nechává mezi trním ošklivým také narůsti nějakou krásnou a vonnou růži.

První misionář: Mně jest divno, jak to přijde, že ten král Kalakaua, ač jeho rodiče byli divi lidojedi, jest mužem tak dobrácným a pokročilým, že se s ním dá jednati, ba i k obědu mne pozval už několikráte.

Druhý misionář starý: Toť jest lehce k pochopení, neboť když uvážíš, pane bratře, jak na člověka působí zděděné schopnosti a vlastnosti, a viš, kolik misionářů jeho rodiče snědli, nebudeš se diviti, že následkem tak výborného krmení museli rodiče jeho zanechati mu ty nejlepší vlastnosti a schopnosti a tak jsme, misionáři, sami příčinou jeho nynější dobroty a laskavosti k nám.

Mravné naučení: Čím tedy více misionářů divoši snědí, tím budou hodnější. Posýlejte jim tedy kněze všechny tam!

DOPISY

Marion Centre, Kansas.

Milý Duchu Času: Musím ti sděliti potěšitelnou zprávu, že jsi se stal utěšitelem a zaopatřovatelem nemocných na duchu. Moje milá žena, kterou jsem už dávno chtěl obrátiti od podvodných kněží katolických a vždycky marně jsem se o to pokoušel, konečně se roznemohla a přála si zaopatřenu býti. Poněvadž nemáme tady žádného českého kněze, vzpomenula si na tebe a přála si, abych ji zaopatřil tebe, že ji to uzdraví. Vypůjčil jsem se tedy od souseda několik čísel Ducha Času a to ji pomohlo, tak že nechce žádného kněze už ani viděti. Zasýlám teď předplatné na půl roku a přeji ti mnoho zdaru.

Frant. Melcher.

(*Naše odpověď*).— Milý osvojenče: Ženy obraceti na svobodomyslné přesvědčení jest velikou a na mnoze nevděčnou úlohou, neboť vědí kněží, že když osedlají si v rodině jen ženu, mají celou rodinu, a když přichází žena k zpovědi, mohou vlásti celým domem, mužem i ditkami, neboť k vůli ženě a pokoji s ní mnž lecos udělá ji k vůli, třeba proti svému přesvědčení a pak se zdá, že žena v domě vládne, ale ona to není žena, nýbrž jest to kněz, který se jak ďábel vloudil do domu klíčovou děrou a nechá tu dělati, co se mu líbí.

Tolik jsme poznali, že žena v církvi vlastně nemá žádného práva a svaté písmo chce ji míti jen mužovou otrokyní a děvečkou, tak asi, jako to bývalo u Židů. — Proto učí písmo a svatá církev s ním, že žena v kostele nemá ani právo promluviti a žádná žena prý nesmí ani k oltáři přistoupiti, tím méně na oltář vystoupiti, třeba by ten nejšpinavější černoch tam státi směl. Žena jest v církvi kněžím jen nástrojem, kterým chtějí oni působit na muže. Nedají ji žádného práva, ale očekávají, že jim bude věrně sloužiti, když ji namluví, že každá služba jim prokázaná jest, jako byla prokázaná bohu. Oni dovedou osedlati si ženy, že se jim oddají konečně s tělem i s duší. Proto jest to velikou prací ženu od kněží odvraceti a ji přesvědčovati, že jest svobodomyslnost bez kněží roz-

umnější a krásnější, nežli otroctví kněžské se svátostmi, s obřady, se svíčkami, se střapečky a zvonečky. Proto si má každý muž vážiti velice své ženy, když přijde ona k poznání sebe a svých povinností vznešenějších, nežli jaké ji kněží ukládají. Taková žena jest v domě pravým pokladem, neb blaho domu, dobré vychování dítek a spokojenost rozumného muže závisí často na tomto osvojení ženy. Přejem panu Melcherovi mnoho štěstí k obrácení jeho manželky a jsme na to hrdi, že skromná naše práce v Duchu Času pomohla k poznání její a k vysvětlení ji toho, co jí bylo nepochopitelným dříve. Jen s chutí a bez bázně ku předu a krásné vítězství nemine ani jednoho, kdo se naučil svobodě ducha sloužiti a sebe takto osvojovati.

Yuba, okres Richland, Wis.

Ct. redakce: Vnitřní hlas mne nutí, abych vám dal vědomost, co jsem musel posledně přesvědčiti se o velebných pánech, kterým jsem dříve vždycky skýtal ochotně přístřeší a pohostinnost, když k nám nějaký zavítal. Já poznával na nich vždycky, že ať byl kterýkoli, nebyl žádný přílišˇ zdvořilý. Konečně po dlouhém postění se duchovním zavítal k nám jakýsi velebníček nežádaný A. Blaške z LaCrosse, Wis. Hned jak přijel roztáhl si na nás hubu, že jaké hospodářství to vedeme bez hospodáře, to jest bez kněze; že tak daleko do nebeského království se nedostaneme, když nebudeme na kněze pořádně platiti; že je nás tu mnoho svobodomyslných a čertu zapsaných a že nás za to bude pámbů trestati; že myslíme, když jsme ve svobodné Americe, že můžeme býti svobodní bez karabáče kněžského, ale to že nejde ani zde; svůj kostel že budeme muset nechat upsati biskupovi k vůli pořádku.

Toť se rozumí, že se takovým pánovitým a nadutým chováním zde někomu nezalíbil a myslím kdybychom dostali takového nafoukaného hospodáře, že bychom toho mnoho spolu nenahospodařili. On si dovolil z našeho kostela i lidi vyháněti, kteří se mu nelíbili, čímž ukázal, že se mu nejedná o spasení duší, ale o výdělek z řemesla kněžského a že považuje chrám náš za svůj krám, kde může peníze dělati.

Chtěl zde zůstati ještě jeden den, ale neučinil toho, což bylo dobře pro něho, neb by byl snad ještě špatně pochodil. Pakli nám takové štěnice sem polezou, aby nám náš pokoj kazily a mezi námi rýpaly, budeme na ně zlí. Já dosud přijal každého, kdo sem přišel, zdvořile a slušně, ale myslím, že to bylo naposledy a jich budu na dále ušetřen a s nimi ušetřím si zlosti a mrzutosti.

S úctou Martin Vopat.

Ve vojště rakouském

má se zavésti řeč *známková*, které by porozuměl každý vojín bez rozdílu národnosti, asi jako kterýkoli hudebník notám, neb jakýkoliv počtář číslicím. Jedná se o to, jak do toho? A tu myslíme, že by bylo nejlépe svěřit záležitost tu kuchařkám, které v oboru tom jsou nejkompetentnějšími. Neboť známo o nich, že dorozumí se hned s každým vojákem, i kdyby Tatarem byl.

(Z Hum. Listů.)

Doplňky

vlasteneckým heslům neb sentencím.

„*Ještě jedna velká hlava* —“
slavný básník pěl,
při čemž jistě *poplatníka*
na zřeteli měl.

„*Svoji k svému!*“ v době boje
velel velký muž;
proto v divadle německém
půl Prahy je už.

‚*Komu los dán méně stkvoucí*—‘
poeta kdys prál;
že se dotknul *literátů*,
snad se nenadál.

„*Tužme se!*“ a „*Nedejme se!*“
naši volali;
proto, kde kdo může, bratra
sperc, povalí.

„*Za právem a pravdou!*“ šlo se
v mnohém táboře;
a teď pravda na pranýři,
právo v ‚komoře‘.

Nařízení o rovnoprávnosti pro Slezsko a Moravu.

Nutnost toho nalehavá,
a proto se očekává,
vládní kruhy nejvyšší
že si s tím už pospíší.
Taaffe sám nahlédnout může,
že „Nur langsam!“ nepomůže,
a každému že jen k smutku
krásná slova jsou bez skutků.

Co je to?

Píšeš-li to na začátku s *p*, je to bohabojná osoba; píšeš-li to na začátku s *d*, má to každý druhý mužský v hubě. (Počátek — dohtník.)

Před divadly pražskými nesmí se tedy už kouřit. Což ale kdy *v* divadle vykouří *se* — hercům celá úloha z hlavy: jak s těmi mají policajti naložit?

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.
August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 25. ČERVNA, 1882. ČÍSLO 44.

Práže.

Obrázek od Františka Chalupy.

I.

JDE s hlavou sklopenou, zamyšlený, zadumaný, rtové jeho se chvílemi pohybují, jako by chtěli propovědětí něco vážného, moudrého, co mu na srdci leží. Chvílemi rozhodí rukama, jako by rozplašiti chtěl myšlénky, které jej obletují jako dotěrné mouchy. Tvář jeho jest přísná, vážná; pozvedne-li oko od země, jako by kázati chtělo okolo jdoucí: „Divný jste to lid, lid lehkomyslný, ze dne na den žijete, o své blaho se nestaráte, veškerým záhadám a hlubším otázkám životním se vyhýbáte, jako dlužník svému věřiteli.“ Lidé ho znají, už mu na pražských ulicích přivykli, jednání jeho není jim už nijak neobvyklým, nijak neobyčejným. Jedni řeknou: blázen, druzí: filosof — a jdou dále.

Protož ani nikdo si toho nevšiml, když se zastavil na Štěpánské ulici před ženskou sedící ve výklenku přízemního okna. Držela něco pečlivě zabaleného v klíně. Filosof na ni upřel své pronikavé přísné oči a mlčel. Žena se zakabonila a pestrobarevný šátek, v němž onen předmět byl zabalený, popotáhla o něco výše; sytila, napálela prsem svým právě lačné a žíznivé nemluvně. Oči její prozrazovaly, že měla sto chutí, něco nekloudného říci tomu dotěrovi, který stál před ní jako z kamene vytesaný, něco, co by tělo do živého, ale bála se; rozpaky tyto dobře bylo znáti na kulaté, široké tváři, která svědčila o plném zdraví. Bála se ale; v Praze neví člověk, koho může potkati, neb kdo jej může osloviti. Trvalí tak chvilku v mlčení, až konečně profesor promluvil:

„Chci s vámi promluviti, nemějte mi za zlé matko!“

Očekával odpověď, ale marně; žena upírala na něho zraky polo bázlivé, polo zvědavé, jako by se chtěla přesvědčiti, co se v tom člověku skrývá. Z lhostejné jeho tváře, tak suché a klidné nebylo možno nic vyčísti, a jeho jednotvárný hlas ani neodpuzoval, ani nevábil. Proto v mysli její tkvěla tato nejistota, jejíž stopy bylo znáti též na tváři.

„Vy jste, matko, z venkova,“ zavzněl opět onen jednotvárný suchý hlas.

Žena neodpověděvši ještě podivněji, udivenější se na něho podívala a pomyslila si: „Ty musíš býti nějaký boží dárek! Což pak to nemůžeš poznati podle mého stroje a kroje? Kdo pak se takhle v Praze nosí?! — “Na jejím klíně se ten červíček pohnul a slabě zakňoural; hledal prs, který jej sytil a napájel; hlásil se k živobytí....

„Vzala jsem si tadyhle práže,“ pravila žena k muži nepohnutě před ní stojícímu slabým hlasem

Teď zase on na ni vyvalil oči, z kterých mohla docela dobře rozuměti, že jí nerozumí, ale ani za mák nerozumí. To slovo neslyšel jak živ; znělo mu tak podivně, tak nepřirozeně, neobvykle, že při tom zvuku naběhla mu husí kůže po celém těle.

„Co je to práže?“ ptal se vážně, ale hlas se mu trochu třásl. To se stává někdy lidem, kteří prodělavše mnoho, promysliveše mnoho a vědouce mnoho, najednou jsou si vědomi, že v té dlouhé řadě pojmů a ponětí, s kterými se obírali dosud, které v paměti jich žijí, vyskytla se náhle mezera, kterou ani netušili. Žena na jeho otázku spustila, jak neočekával:

„Jsem Sekerková. Máme v Lubicích hezký baráček — je to ještě asi tři hodiny za Kutnou Horou, stranou tam k Ostrovu v horách — a onehdy jsme si povídali se starým, že by teď neškodilo, kdybychom nějakou výpomoc měli na živobytí. Brambor mnoho pohnilo a tři nebo čtyry korečky toho božího žitka dlouho-li nestrávíme. — Tak se nám to právě hodilo. Měli jsme maličkou takovou hezoučkou holčičku; byla jako maliček. Kojila jsem ji tři měsíce a pán bůh jí k sobě povolal Z ničeho nic počala schylovati a na stranu nakloňovati hlavičku, těž-

ko dýchala, a když můj večer přijde z práce, povídá: „Musíš s ní ráno k doktorovi!“ Šla jsem, ale nebylo nic platno. Chytil jí záškrt, a na Matičku Boží jsme ji pochovali. Je to už třetí dítě. Tomuhle jsme nevzali ani družičky. Stojí to peníze a pak byla maličká. Čekali jsme až ji hrobař zakopal: dlouho-li pak to trvalo?.... Malinkou chvilku. —

„Tak pojďme!“ povídá muž.

Při těch slovech, jako by mne něco bodlo, a úzkost mne pojala, jako by ji na mne hodil. Slzy mi vyhrkly na tvář a nohy se mi třásly. Pojala mne tesknost a litost; jak by mi také nebylo líto toho robátka; taková chuděrka, ještě nevěděla ani, co je svět a již musí jíti, sama spáti pod tou černou hlínou. Můj muž pozoroval, co se mnou děje a povídá: „Snad nebudeš ještě tady naříkati, když se nedá již ničeho změniti!“ Šli jsme domů a na cestě začal si zase o tom, že bychom se mohli nyní podívati po nějaké výpomoci na živobytí. Věděla jsem, že má něco za lubem, ale kde se tohle dozvěděl, nevím. V Praze prý je takový ústav, kde dávají děti ještě při prsu se živiti na vychování na venek, a na takové děti pak připláceji. Není toho mnoho, ale lepší je to přece než nic, a u nás, kde nevydělá tenhle čas člověk ani groše, musí si teho hleděti, když se dá něco někde uchytnouti. Můj by mohl do Saska sice na práci, ale je to jenom přece na něho daleko, a pak já to raději vidím, když je mi na blízku. Tak jsme se radili, jak a co? a konečně rozhodli jsme se na tom, že se pozeptáme, jestli bychom také takové dítě mohli vziti. Tadyhle si je již vezu! Nachodila jsem se, až mne nohy bolí; ale mezi pány to již jinak nebývá. Jsem tady od včerejška a já vím, že můj starý bude hubovati, že dlouho nejdu s tím pražetem.“—

Povídala to vše v jednom nepřetržitém proudu, tak určitě, tak přímně a s takovou důraznosti, jako by nejlepšího známého o pravdě přesvědčiti chtěla. Dopověděvši vstala.

„Železnice pojede ve dvanáct hodin, musím jíti; dej vám pámbů štěstí!“ hovořila.

Nepodivavši se ani na stojícího před ní muže ubírala se s dítětem dolů ulicí....

Filosof zůstal státi jako ztrnulý a jenom zraky jeho udivené stopovaly drahnou chvíli ženu odcházející, která nejistě rozhlížela se po vůkolních domech, z nichž ty nejmenší byly ještě větší, nežli zámek ostrovského milostpána.

„To jsou tedy ty prážata!.... Děti od svých matek opuštěné, odstrčená, zapřená krev!.... Nešťastná robátka, neopeřená ptáčátka z teplého hnízda náhle zaduvším větrem vyhozená.... Dech lásky mateřské je neovane, štěstí se na ně neusměje z jasného, spokojeného oka radující se rodičky.... Pouchlátka....“ tak si rozkládal vraceje se filosof domů a při každém slově stříbrem kovanou hůlkou tloukl o chodník, že si na něho lidé ukazovali.... Kdosi jej pozdravuje: „Má úcta pane profesore Štěstěno!“ ale on neslyšel; tak hluboce se zabral do toho slova a tak horlivě i zaujatě je obetkával pásmem svých myšlének. Když přišel domů, zasedl za stůl, hlavu složil v dlaně a v zamyšlení červenou tužkou psal na čistý půlarch papíru: „Práže, práže, práže“....

II.

Zatím lubická Sekerková dostala se mnohými oklikami a po kolikerém ptaní — byla poprvé v Praze — na nádraží. Přeptavši se ještě důkladně, jestli opravdu jede železnice ve dvanáct, uvelelila se v čekárně nedaleko kamen a pohlížejíc na toho červíka, zamyslila se. Přemýšlela.... O čem?

Jsou otázky, které dostavují se samy, jež z nenadání slyší člověk ozývati se v duši a vzpamatovav se v rozpacích chce na ně odpověděti, ale nemůže. Spíše by hlavou zeď prorazil, než by si k takové otázce odpověděl.

Čí je to dítě, které nyní veze domů?

To byla jedna z takových otázek, která Sekerkovou přepadla z nenadání, na kterou snažila se dáti odpověď.. Marně. –

Náhle vedle ní zaplakalo něčí dítě a tento pláč vytrhl ji z těžkých myšlének. Hezká holčička, tříletá, čtyrletá, sedíc vedle matky, nad něčím se durdila a mladistvému svému hněvu ulevovala pláčem. Matka si jí mnoho nevšímala. Byla to žena, nikoliv již z mladších, kroj, šátek zavázaný na babku, těžké, upracované ruce, opálená, vráskovitá tvář, nasvědčovaly tomu, že je to také venkovanka. To Sekerkovou pobídlo, aby se s ní dala do v rozhovor.

„Jedete daleko, panímámo?“ začala.

„Ba daleko.... Až do Kolína.“

„I to pojedeme spolu, já tam také jedu. Byla jsem taky v Praze pro tohle dítě. Ani jsem se na ně ještě nepodívala, nevím, jak se mu bude u nás v horách líbiti“— divala, nevím, jak se mu bude u nás v horách líbiti“— a nyní vypravovala s malými změnami vše, co slyšeli jsme již v rozhovoru s panem profesorem.

„Tak práže je to!“ povzdechla polosoucitně, polopohrdlivě sousedka. Byla to selka z Chvaltic, které leží asi půltřeti hodiny od Lubic. „Tak práže je to“, opakovala přikyvujíc hlavou a nachýlivši se nad peřinky, v nichž podřimovalo bledé děťátko, šeptala:

„Tak vidíš, chudinko, kam se stěhuješ tak brzo! Co na tě čeká? A tvoje ničemná matka sotva asi tuší, kam tě nesou, kde budou uspávati, kdo s tebou bude se piplati. Jiné matce by v této chvíli žalostí a hořem puklo srdce a ona ... Ale dějou se to teď věci na světě!“

„Ba, že dějou!“ přisvědčovala Sekerková.

„A což, abychom se podívaly, v jaké kůži vězí,“ mínila chvaltická panímáma. A obě počaly rozvazovati povijan, rozbalovati peřinky a plínky. Děťátko spalo jako dudek.

„Slaboučká je, slaboučká, ale hezké tělíčko, bělouček jako křída. Dá vám piplání, nežli tyhle nožičky za vámi budou běhati, nežli tyhle ručičky vyrostou, aby mohly natrhati košík trávy.“

„Jaká pomoc!“ pokrčila rameny Sekerková. „Co je ji souzeno, nevíme ani já, ani vy, milá matko. Mně aspoň se po mých dětech, které si pán bůh vzal, nebude stýskati tolik, když ji budu viděti kolem sebe, třeba to nebyla má krev. Můj na ni bude někdy broukati, že jsme si ji vzali do stavení, ale je hezoučká, bude se mu líbiti. Je sice někdy divným pavoukem, ale rád ji bude míti jenom přece.“—

Hovořily tak spolu o všeličemž jiném, až vlak přijel a když sedaly, sedly si do jednoho vozu a pokračovaly.

Najednou v hovoru se chvaltická selka zarazila, přejela si zmozolenou rukou čelo, jako by na něco nemohla vzpomenouti a podívala se ostře, pronikavě na spící dítě, jež Sekerková houpala na klíně.

„Mně se něco zdá,“ prohodila, jako by se jí ani nechtělo.

Sekerková se na ni podívala kvapně a zvědavost probleskovala její tváří.

„Někomu je to dítě podobné,“ pronesla chvaltická s tímž přízvukem. „Ba na mou věru, tak by to mohlo býti,“ povídala dále, více jen jako již pro sebe; pak se zamlčela. Avšak výraz tváře její prozrazoval s důstatek, že o něčem důležitém přemýšlí a že přemýšlí těžko a namáhavě. Rozkládala rukou, přikyvovala hlavou, poposedávala, počítala něco na prstech — a přemýšlela dále. Sekerková ji dobře pozorovala, tušila, že něčím velice důležitým se obírá a proto zvědavost její tím více vstoupala. Trvalo to drahnou chvíli, až konečně pronesla:

„Nechci nic tvrditi, ani nikomu sáhati do svědomí, věřte mi, ale tak by to jistě mohlo býti.“

„Víte snad o něčem?“ vyzvídala Sekerková.

„Inu, tak skoro, jako bych věděla a jako bych nevěděla. Chraň bůh,abych snad chtěla někoho nařknouti z takového nepěkného skutku, ale zdá se mi to.... Dítě tu podobu má, všecky okolnosti se shodují a podle času by to také mohlo býti....“

„To víte, panímámo,“ vpadla jí do řeči Sekerková, „že se o ničem ani slůvkem nezmíním. Když to mně povíte, jako byste vše do hrobu zakopala!“

„Našeho hajného dcera..... Divili jsme se tomu víc než tři čtvrtě roku, co se náhle ztratila; starý říká, že chtěla do služby, že jí nemohl ubrániti, ale já hned povídala, že je v tom nejspíš nějaký háček a dost možná že jsem se nezmýlila ani dost málo. Hezká byla, hochů měla vždycky dost a lidé jí vídali často, že stála v lese s mládencem. Ale prosím vás, to si jen tak myslím, nezmiňujte se o tom nikomu, ani za celý svět!“

Toť se rozumí, že kdyby skála promluvila, Sekerková ani nehlesne. — —

Dobře, že tomu robátku byl svět ještě cizím, neznámým krajem, že neslyšelo a nevidělo, jakého se mu dostalo přivítání v Lubicích. Ostré jazýčky jsou všude a jak by nebyly tudíž také v Lubicích; tam neměly často co dělati, a proto se ženské ohlížely okolo, koho by řádně semlely.

Práže — nevídáno, práže!

Povídaly si o něm, bůh ví kolik neděl, probraly v osadě, kde koho znaly, sestavovaly, rozumovaly! U Sekerkovic baráku si podávaly kliku a chodily se dívat na práže. I mužští si nelenili a konečně i na výminkáře Rudicha se někdo obrátil a povídá:

„Což vy, dědečku, nepůjdete okouknout Sekerkovic práže?“

Rudich zatřásl šedivou hlavou, podíval se na něho přísně, ba káravě, mávnul rukou, což bývalo znamením, že ho něco zamrzelo, a po chvíli pravil vážně:

„Dítě je dítě, za své rodiče nemůže, spíše rodiče mohou za své děti; ale jest jiná, jestli mu bude u nás svědčiti. Naše půda se pro všechno nehodí a u nás fouká jiný vítr než všude jinde; jsem chvála bohu, hezky stár a už jsem také něco tedy viděl. Co je z kraje, k nám se nehodí. Přines z kraje štípek, po letech uschne, zasej jař nebo ozim, skladiš toho několik náruček. Jen to zpropadené fintění, ta čertova moda se u nás ujímá. A to dítě — proč mu říkáte práže? Vždyť vám ničím neubližilo! —je také takovým štípkem. Naše půda mu bude těžká, vlhká, myslím, nevyroste na ní.... Já se toho třeba nedočkám, ale vzpomeňte jednou na mne!“

Dopověděv zvedl hůlku, kterou již stále nosil, a kráčel dále.

Sekerka se na dítě podíval jen zběžně, když je žena přinesla s večerem domů ... Byl za celý den utahaný, navečeřel se a ulehnul. Přede spanim však se ještě ptal ženy:

„Vyjednalas to s platem dobře?“

III

Leta ubíhala jako voda, Stázička — práže — rostla jako z vody; u Sekerků vzali si ji za svou. Proč by nevzali? Pro zlost i pro radost jí bylo dosti, když svých dětí neměli. Narodily se jim ještě dvě, které Sekerková kojila po Stázičce, ale tělíčka jejich dávno již ztrouchnivěla na svatém poli.... Dáti něco na lidské pomluvy? To bylo jako poslouchati co povídá vítr, nebo počítati jehličky na jedli.

Holka se měla k živobytí již, měla se k práci a byl ji celý dům. I Sekerka ji přivyknul tak, že když přišel z práce a neviděl ji v sednici, ptal se ženy: „Kde je Stázička?“

„Dělá to a to, je tam a tam,“ odpovídala žena, která k Stázičce přilnula jako ke své vlastní; již ji to ani nepadlo nikdy, že by to mohla býti cizí krev. Kterak také! Vždyť se za těch posledních jedenáct let, co ji zde mají, po ní nezeptal nikdo ani slovíčkem.— Jak byla rostlá, jak hezoučká! A když tak si někdy v neděli vyběhla v čistých, bílých šatičkách mezi děti, červená jako pivoňka, majíc rusé, jako len jemňoučké vlásky rozpuštěny — byla jako andělíček. Panské dítě, pilná sterýma rukama by se s ní nemohlo měřiti.

Kdyby byla chvaltická selka slyšela tehdy výměnkáře Rudicha, když pravil, že zdejší půda ji bude těžká, vlhká, a viděla ji dnes,jako poupátko, byla by řekla jistě:

„Inu jest od nás.... je z té naší půdy.... Já jsem si to hned myslila.“

Dokončení.

Světélka.

§ Jeden farmer v Illinois z temperenčního hnízda jednoho vyoral na poli dvougalonový džbán dobře zátkovaný, když se ale doň podíval, shledal jej prázdným býti. I pustil se prudkou hubou do svých volů, že tam není v něm žádné kořalky.

§ „Pět hodin spaní jest každému právě dosti“ učí jeden new-yorkský lékař. Ano, má pravdu, neboť jest pět hodin dosti k umučení každého člověka, když se dostane v hotelu do pravé postele, kde jest nebezpečí, že štěnice i s posteli utekou.

§ Jeden dopisovatel nám sděluje, že jeho ženuška pracuje jako blesk. To nejspíše znamená, že neudeří nikdy dvakráte do jednoho místa.

§ Tatínku, pravilo jedno Američáně, hladíc otce po šedých vousech, tatínku, tys musel bývat někdy velmi udatným. — Jak to víš, Willie? táže se otec. — Inu, poslouchal jsem, tv v krámě dole, když si o tom povídali jiní, říkouce, že jsi zabil na sta a na tisíce vojáků v době války. — Já? tázal se otec, vždyť já jsem byl dodavatel lem masa nakládaného jen ve válce. — Ano, oni to také povídali a při tom prý si jich tolik zabil, že prý bylo to maso tak dobré. — Willie se musel honem odkliditi z kuchyně, sice by byl sám také padl pod rukou otcovou, jenž už napřahoval.

§ Až nebudou míti Indiani žádných turů na planinách západních a vláda jim bude muset postaviti americký „boarding house“ a krmiti je tam, pak jistě dlouho se s nimi trápiti nebudeme, neboť jistě dostanou všichni hnedle nezáživnost a budou kapati jeden po druhém, že ani krev nepoteče při jich mordování houfném. — Tohle by si měl tajemník vnitra ve Washingtonu vystřihnouti a přilepiti do klobouku, i řídit se dle toho.

§ Koňař jeden zakládal právě v novém městě obchod stájový pro koně, k jich chování a půjčování. První věcí bylo, že si nechal vymalovati velikou tabuli, na té pak nechal vymalovati sebe, jak stoje drží mezka na uzdě. Když to bylo pověseno a přišel s přítelem se na to podívati, táže se: No, co říkáš, příteli, jest to moje prava podoba? — Na moutě, jako by ti z oka vypadla, ale kdo jest ten druhý, co tě drží za uzdu? táže se nevinně přítel.

§ Bronson Alcott, jenž jest stár právě 83 roků, vydal spisek dosti objemný samých původních básní svých, které všechny byly jím sepsány posledních šest měsíců. — Při té příležitosti můžeme poraditi naším mladým básníkům, kteří nás tak někdy svými plody „potěšují“, aby také počkali, až budou 83 roky, neb to jest ten nejlepší čas pro psaní básní.

Čestný dluh.

Z přístavního města v New Haven.

—Dokončení.—

Kolik asi cestovatelů, kteří se nechávají převážeti přes řeku, vzpomene si na to, co by asi počali, kdyby spadli s přívozního parníku do vody?

Kdyby takové trudné myšlenky plnily jejich mysl, tu by jistě každý rozhlížel se po palubě po prostředcích ku zachránění životů zde připravených. Jesti nám všem známo, že obecné zákony plavecké vyžadují na každé lodi, aby měla záchranné lodice připravené v plném pořádku na palubě, aby jich mohlo býti použito každým okamžikem a plavci mají za povinnost nejméně jednou v týdnu podniknouti s nimi cvičení, aby se s rychlým jich upotřebením co nejdůkladněji seznámili.

Kdyby se ale takový zkoumavý cestující rozhlížel sebe více, nemalezl by ničeho, co by na podobný zákon ukazovalo. Kdyžby pak lodice záchranné nalezl přece, viděl by, že jsou zavěšené na zrezavělých tyčích, jimž na lodi „davits“ říkají. Provazy na nich jsou mnoho a mnohonásobným přebarvováním proměněné v něco podobného železu, pokryty jsou velikým a pevným kusem plátna na všech stranách přivázaného, tak že ani nejzběhlejší prsty plavce by nedovedly odvázati je a vesla k nim — kdo ví kde ta jsou — není jich viděti.

Ta pozoruje cestující, že kdyby se náhodou stalo a on by spadl do vody, aneb by dostal zoufalou choutku utopiti se a ono by jej to, když jest již ve vodě, rozešlo, jak to obyčejně bývá a on by volal o pomoc, nedostalo by se mu pomoci jistě nijak dříve, než asi za 15 minut. Když pak takový člověk má tolik známosti světové, že četl, že průměrně z těch, kteří do vody padnou, i dobré plavce v to počítaje, sotva čtyři osoby z tisíce dovedou se udržeti nad vodou déle, nežli deset minut, jsouce odkázány v šat svůj, což by jistě každý takový pozorovatel drželi se bedlivě co nejdále od zábradlí, aby snad na sobě nemusel zkoušeti, zdali domněnka jeho jest skutečnou, neb není.

Bylo to opět v prosinci a jen několik dní scházelo do výročního onoho dne, kde jako v pohádce lev přehryzal past, v které myška malá byla lapena, kdy kupec onen pomohl na svobodu „pobřežnímu potkanu“ a zavděčil si jej tak.

Dnes ubíral se po přívoze se svou ženou a s malou dceruškou do města. Když se blížil převozní parník ku břehu městskému, nalezala se paní kupcová v kabině, rozmlouvajíc s nějakou matronou horlivě o tajnostech vychovatelství, kdežto on sám zašel si do dolenní nákladní místnosti s mimínkem svým zamilovaným, a jsa zabrán do rozmluvy politické až po uši stran ochranného cla, nepovšímlsi, že mazánek jeho nabažil se držení ho za prsty a udělal několik kročejů ku pokraji lodě, aby se podíval na sloupoví ve vodě zarežené při břehu. Bezpochyby se to podobalo malé divčince tolika vojákům na stráži stojícím a zadivala se do nich.

Když pak parník přistál a narazil na břeh, bylo slyšeti od cestujících nahoře i dole, i od lidí na břehu stojících a lodí pozorujících výkřik pronikavý, neboť se malý uzlíček krásy a nevinnosti při naražení tom skutalil mlčky přes okraj do vody.

Nebesa! zvolal uděšený otec, když viděl, že se lodí přitahuje bokem ku břehu a tak zakrývá místo, kudy by se mohlo nebožátku jeho mazánku pomoci. Vždyť bude prostor nad vodou uzavřen a nebude jí pomoci; dostane se pod kolo.

Zpět, zpět! volali cestující na loďvedoucího, a co zděšené výkřiky zoufalé matky plnily vzduch a srdce soucitných lidí a několik laskavých mužů zdržovalo otce, aby se nevrhl do vody ku zachránění svého dítka, zvonilo se uvnitř parníku neustále, jako na poplach a lodí zůstala na chvíli státi a pak pomálu couvala zpět.

Doufajíce proti vší naději i ti nejchladnější cestující tlačili se ku zábradlí na palubě a hleděli dolů; až za dobu, která nedočkavým se zdála býti celou věčností, objevila se zase voda zrakům jejich a hnedle museli viděti, kde asi jest to dítě.

Ať jsem čertův, pravil jeden plavec, který nahýbaje se silně přes palubu, viděl nejvíce. Ať jsem čertův, pakli nějaký ten pobřežní potkan to dítě nezachránil.

Řeč tato byla posluchačům sice trochu neobyčejná, ale neposlouchali zdále, neboť mohli už na vlastní oči vidětí, co se na vodě děje.

Viděli nad vodou hladce ostřihanou hlavu a pod rudými vlasy čouhala dvě černá pronikavá očka silně podobná potkanovým a hlava ta náležela čipernému hochovi nepatrnému, který se ale v plování velmi dobře vyznal.

Za sebou vlékl klučina ten bezvládné tělíčko dívky spadlé, maje její hlavičku na pevných ramenou svých a drže ji za krásné zlaté vlásky přes rameno přehozené a v zubech umístěné pevně. Rozrážel před sebou vodu obratně a dostal se s břemenem svým až k jednomu kůlu ve vodě, k němu se přivinul pevně, jako potkan.

Hnedle hákem z lodě hozeným byly zachyceny šatičky dítěte a nebožáček ten byl vytažen nahora i položen v náruči zoufalé matky, která dala na jevo radostně zářícíma zrakama, že cítí ještě srdce miláčka tlukouci v těličku na srdci svém.

Když pak vytáhli také klučinu velmi už unaveného z vody pomocí háku toho a pokládali jej na palubu lodi, spozorovali, že z jeho sporých šatů teče mimo vodu také látka jiná, která povrch vody barvila červeně. Po bližším nahlédnutí poznali, že má nebohý velikou a hlubokou ránu mezi žebry.

Ustupte, ozval se jeden hlas z obklopujících hocha. Jest těžce poraněn, neb musel se pro dítě potopiti pod kolo lodí.

Diváci ustoupili na krok od postavy zubožené rozložené před nimi na koberci krvavém, pochodícím z jeho rány veliké.

Když nastalo ticho víkol, bylo slyšeti hlas úpějícího dítka, kteréž právě přicházelo k sobě. Hoch zaslechna to v mrákotách svých, otevřel oči a zasmál se s vnitřním potěšením, neb věděl z toho, že život dítěte jest už zachráněn.

Kde jest? tázal se silný hlas pohnutý a kupec tlačil se davem k ochranci svého dítěte. A když se dodral až k němu a poklekna u tiše ležícího, pravil:

Nebesa ti žehnejte, milý hochu. Co pak mohu pro tě učiniti? Pak ale dodal uděšeně: Hle, on jest raněn. Zavolejte prosím někdo lékaře.

Není zapotřebí, šeptal hoch slabě, poznav kupce někdy před rokem svého dobrodince. Pokyna mu pak, by se nahnul blíže k němu, šeptal: Vy jste zachránil myšku jednou.

Kupec hleděl na něho, jakoby mu nerozuměl. Hoch ale dodal: Vy mne snad už neznáte; ale já vás poznal a vaši malou holčičku také, jakmile jsem ji viděl padati do vody. Já jsem ten hoch, co jej tehdy sebrali.

Ano, já už rozumím, pravil kupec, ale nesmíš mluviti, dodal starostlivě, pokud nějaký lékař nepřijde, hodný nebožáčku.

To nic nepomůže; já už jdu, pravila malá myška. Zde vezměte a přepočítejte si to, a ukázal na uzlík špinavý, který vyčouhal z kapsy jeho mokrých šatů.

Kupec jemně vyňal z kapsy té uzlík a shledal v něm hromádku stříbrňáků.

Přepočítejte to, napomínal hoch starostlivě. Muž mimovolně uposlechl a pravil, že jest to $9.40.

Já jsem slíbil, že vám to splatím za rok, šeptal už slaběji hoch. Ale jak vidím, už to nedokážu. Schází mi ještě 60 centů.

A řekl to s tak vážným a litostivým hlasem, že bylo viděti, že se stydí, že nemůže slovu svému dostáti. Kupec se zaslzeným zrakem hleděl na něho a představoval si nebohého, jak strádal, sobě utrhoval, ničehož si nedopřál, aby ze svých výdělků sporých mohl uložiti tolik, kolik byl dlužen; jak nejedl třeba celý den a jak se třásl v zimě v noci, aby uspořil za nocleh a tak skládal nikly a dajmy jeden k druhému, čím nabyl obnosu tohoto, který odevzdával svému věřiteli, jen aby mohl splniti slovo dané.

Co pak jest do peněz, pravil kupec, utíraje si slzu svou. Mé dítě jest mi milejší, nežli všechny penize celého světa a ty jsi zachránil je z jisté smrti.

Co takto mluvil, rozveselilo se oko nebohého malého obchodníka s novinami a důvěrně i opravdově tázal se kupce:

Stojí život děvčat něco?

Bylo znáti, že nepočítal nic ztrátu svého života pro záchránění života jiného a že se mu především o to jedlo, aby splatil čestný dluh, který před rokem splatiti slíbil. Otázku svou postavil z pochybnosti, neb těch několik holek, které ve svém krátkém životě byl poznal, nemělo, dle jeho poznání, docela žádné ceny, neb neuměly holky ty ani časopisy prodávati a ničehož neuměly vydělati. Proto považoval život holek za bezcenný.

Jistě, jistě, pravil kupec, jest tak cenný, jako můj vlastní, a nevěděl, co by jiného na divnou tu otázku odpovědělí.

Stojí za 60 centů? tázal se hoch.

O jistě, a mnohem více, ale —

Chlapec nedal kupci dopovědětí a pravil ač velmi už slabě ale s okem jako vítěze: Pak jsme vyrovnáni. Já řekl, že to udělám a také jsem to udělal! A oči jeho se zavřely.

Což bych nemohl pro tebe, milý malý hrdino, pranic učiniti? tázal se kupec soucitně, nemoha ani stačiti utírati slzy své, neb lékař přišlý právě odvrátil se od hocha a vrtěl hlavou na znamení, že tu není už žádné pomoci.— „Přeješ si něčeho?“

Oči nebožáčka se otevřely mdle, a zdálo se, jako by na něco přemýšlel, pak ale se zase zavřely. Za chvíli pravil slabě: Přál bych si, aby Skinny Smith měl po mně mé nároží.

Jakoby to mluvil už z dálky nadsvětové. To byla jeho závěť a jeho majetek byl spořádán.

Začal se dusiti a krev počala pomálu vytékati jeho ústy. Skubl sebou několikráte a pak ještě z úst mu vyšlo slovo: „Vypořádán.“

Počlna přeštl, ozval se hlas jeden z přistojících diváků. Vezměme hocha a donesme jej domů.

Než potkan pobřežní už byl *„doma.“*

Guiteau a soud.

Stává mnoho osudářů, kteří se přimlouvají i u samého presidenta za omilostnění vraha Guiteaua na tom základě, že prý to přece jen byl osud zlosyna toho, aby presidenta republiky naší zavraždil a proto že by neměl se nad nim vykonati trest smrti, ku kterému byl odsouzen jen proto, že vykonal, co bylo předurčeno osudem pro něho.

Ta myšlénka o tom předurčení jest nejen velice nesmyslná, ale i nemravná. Nesmyslná jest tak dalece, že když říká jeden, že ten a ten zlosyn zaslužuje politování a ne trestu za jistý zločin svůj, poněvadž nevykonal nic více a nic méně, nežli co dle osudu svého vykonati měl, což může druhý na to odpověděti, že osud také jistě předurčil člověka toho k trestu za zločin následovati mající mu a že tedy v případu tomto byl Guiteau ustanoven pro šibenici a té že nemůže ani president jej zbaviti, neboť týž osud jest pak pánem umínění presidentova, a nutí jej, aby odmítl každé omilostnění vrahovi. Když byl Guiteau osudem nucen ku zločinu, musel soudce tím osudem býti nucen k odsouzení vraha k šibenici dle stávajících zákonů a president tímže osudem jest nucen nechati jej jak se sluší a patří obésiti. Je-li tomu tak, jak Guiteau ku svému omluvení stále předstírá, že byl nástrojem vyšší neodolatelné moci, která jej ku zločinu jeho přiměla, k vykonání jeho vedla, pak jest i porota, celý soud, strážník, a kat, pak jsou všichni tito nástroji téže neodolatelné moci a musejí vykonávati, co jest jim uloženo moctou. Týž osud, který přiměl Guiteaua, aby zabil presidenta, přiměje kata úřadního, aby zabil Guiteaua, tak že nebude osudem tím dovoleno presidentovi ani prstu pozvednouti pro záchránění vraha toho.

To dobře pochopil už starý mudrc Zeno. Jeho sluha, který pochytil některé drobty mudrctví svého, ukradl mu jednou nějaké cenné věci a jsa při krádeži dopaden, omlouval se tím, že za to nemůže, ale že jej osud k tomu svedl, ba nutil. Zeno popadl hůl a odpověděl: Věřím ti, že není to tvá vina, žes kradl, ale osud tě k tomu přivedl; než moje vina to také není, že tě tresci, neboť i zde osud vede mně k tomu — a spráskal jej, co se do něho vešlo.

Osudářství takové jest však také nemravné. Pakli každý člověk jest ku všemu, dobrému i zlému hnán osudem a nemá za své činy a opomenutí pražádné zodpovědnosti, tak že ani není rozumné jej za zločiny trestati, aneb vlastně jej a nebezpečí jeho osoby se zbaviti, kde bychom se dodělali pořádku, spravedlnosti, rozumu a dobra? Pakli jest každý člověk od věčnosti takovým, jak jej byl bůh ve své nejvyšší moudrosti předurčil; pakli všechno, co jest, co dělá a co opomíjí, i jeho dobro i zlo i jeho spasení i jeho zatracení jest od všemocného boha od věčnosti předurčeno, pak jest arci Pavel se svou věrou na místě, když učí, že jako hrnčíř sdělává nádoby dobré a špatné, jednu ku oslavě a jinou k pohození, rozbití a zničení, tak i bůh ustanovuje jedny, aby byli spasení a jiné, aby byli zatracení věčně. Protož, že žádné úsilí, žádné vzdělání člověčenstva není nic platné a tak že všechen pokrok jest nejen nemožný, ale proti vůli boží, neb by každá snaha člověka po dobrém, po pokroku, po zvelebení se a povznešení člověčenstva byla hříšnou i nedovolenou.

Před několika dny vyslovila se stařička paní Harriet Beecher Stowe v tomtéž smyslu při slavení svých 70. narozenin, říkouc, že „cokoli státi se má, stane se.“ Než když do podrobného rozebírání bychom se pustili průpěvědi té a použili ji na jednotlivce a jeho život, neosvědčí se nám zásada ta platící a pravdivou. Sama zkušenost jmenované paní ve snaze její života, aby co nejvíce rozšířila a rozohnila touhu po osvobození od otrokářství v prsou všech svobodných občanů Soustátí, může posloužit za důkaz, že zásada ta neosvědčila se při ní. Kdybychom se ji zeptali, zdali věří, že by otroctví bylo skutečně také už zrušeno v zemi této celé, kdyby nebylo její povídky dojímavé „Chatrč strýce Toma“, kdyby nebylo bývalo „Osvoboditele“, kdyby se nebylo od jednotlivců tolik práce a obětí přineslo této osvobozující myšlénce. Osvobozující myšlénka tato nestarala se sama o sebe, ona se sama nehlásala, pro sebe přívržencům a přátel nehledala, nýbrž muselo stávati několik osob nadšených, kteří i s nebezpečím vlastním nasadili své síly a pracovali pro ni. Jediné přičiněním těchto jednotlivců mohlo se státi, že otázka ta rozšířila se v tom smyslu protiotrokářském do všech státu. Otrokáři na jihu byli činní a používali ústa-

vy, zákonu, kněží, písma svatého a boha i ďábla k tomu, aby otrokářství udrželi. Lid severní byl chladný tak dalece a nechal to běžeti, jak to běží, a kdyby nebylo těch jednotlivců, kteří většinu států a lidu v nich nadchli pro zásadu svobody, nebylo by otroctví po dnes zrušeno bývalo. Kdyby byli všichni před válkou až do 1863 a dále jednali dle zásady: však ono se stane, co se státi má, nebylo dnes otroctví zrušeno bývalo.

To samé učí nás život tyto dny zemřelého velikána Garibaldiho. Kdyby on se byl nestaral o to, ne yl bojoval o to, a přičinil se povzbuditi sta a tisíce Vlachů k myšlénce sjednocení Italie, a byl se řídil dle zásady, že co se státi má,stane se i bez jeho přičinění a byl by učil lidi spolehati se na tento osud, nebyla bydnes Italie sjednocenou a nebyla by tak daleko pokročila.

Všechen pokrok na světě děje se osobním přičiněním jednotlivců činných, schopných a obětavých, jejich utrpením, jejich obětováním se a nikoli osudem.

Říkání katolického „Hlasu."

První roky býval katolický „Hlas" velmi pěkně redigován a bylo viděti v něm trochu práce a píle svědomitosti novinářské a byl to slušný časopis pro katoliky, ač třeba někdy si příliš zalhal, neb nějakého příliš velikého bulíka čtenářům na nos věšel a tak někdy si také od srdce zavynadával těm neznabohům. Každý mu toho všeho od srdce přál, neb to nikoho nepokousalo, ale jedněm to dělalo radost a druhým veselost, a proto při tom nikdy nebyl nikdo zarmoucen. Jinak ale katoličtí jeho čtenáři mohli věděti, že za své penize dostanou aspoň ty nejhlavnější noviny české i americké a že jsou o všem hlavním zpraveni, co se na světě děje, třeba by všechno bylo z toho vymýtěno, co by mohlo katolickou mysl čtenářů pohoršiti a některé zvyklané srdce katolické snad rozvyklati dokonale a odehnati od služby kněžské, neb to byla hlavní přece listu toho snaha, aby co nejvíce čtenářů pro službu kněžskou získal a tak kněžské řemeslo podporoval na všech stranách za to, že kněží čeští navzájem zase podporovali list a téměř jej vnucovali do rukou těch, kteří třeba ani čísti neuměli.

Každý rozumný člověk musel chváliti to, že se církevní výdělkáři starají také o to, aby podali svým věřícím nějaké noviny, z nichž by se o průběhu dějin světových v přítomnosti něčeho dozvěděli, a bylo jisto, že když takový čtenář seznámí se s „Hlasem" a navykne si čísti, nezůstane na něm, ale bude hleděti, aby dostal více ještě ku čtení a tak že se jistě každý čtenář „Hlasu" vzdělá se více nežli takový, který nikdy pranic čísti nechce, ale jen v nebeklíči říkává a růženec louská.

Dříve také přispíval tu a tam některý český kněz ku zvelebení listu a vykládal v něm nějaké ty katolické zásady aneb rozebíral protivné jim učení a tak pobádal čtenáře k přemýšlení vlastnímu, jako na příklad páter Cipínek, nežli se z něho stal zarytý jesuita toho nejšpatnějšího druhu.

Ty časy minuly a katolický „Hlas" v St. Louisu se stal starou babou kolozubou, která nezná nic jiného z náboženství, nežli několik báchorek, písniček a otčenášků a nechce o světě také ničehož vědětí. Stal se, jak jednou byl nazván, posvěceným všehem k utrání špíny z těch svatých, kteří se v životě byli nějakou černí nestydatou pomazali a stal se posvátným hadrem, o který si každý přetvářený a licoměrný předseda neb tajemník, neb jiný úřadník katolických spolků své boty opucuje a své bláto doň skrývá třeba pod cizím jmenem.

Po redakci pilné a svědomité není v něm památky; o příspěvcích kněžských ku přemýšlení povzbuzujících nenalezneš ani jediné řádky; novin pramálo, ani polovina co bývalo dříve a to ještě tak halabala nasypaných, jak právě nerozumným nůžkám do zubů přišly a mimo to jen samé tlachanice od tajemníků a předsedů spolků katolických, kteří šli neb jeli do toho neb jiného města na návštěvu, jak se tam měli, u koho jedli, u koho spali, kdo jim nějaké sousto podal, jaký jest tam kostel, jak se tam modlili, a jak jsou těm a jiným za pohostinství vděčni. Všechny ty dopisy poslední rok nejsou skoro nic jiného, nežli takové stále stejné plácanice, z kterých ani katolík ani nekatolík si nemůže moudrého nic vybrati a které se točí jen okolo samého spisovatele, který by pomocí jich rád pochválil sama sebe napřed a pak při tom ještě někoho jiného pro sklenici piva, kterou dostal, neb pro kus masa, které u něho snědl.

Pakli v tom spočívá celý ten náboženský život katolických Čechů v Americe a pakli se nic jiného nepracuje mezi nimi, nežli o tom sjezdu v Clevelandu, o tom nebožtíkovi předsedovi, o jeho funusu, o té litosti a smutku, místo veselosti, a ostatně pranic poučného, pranic zajímavého a pranic katolického.

Co s takovým cancánim? Či už došel slavné redakci „Hlasu" duch svatý, že nemůže se vzmoci na nějaký článeček poučný pro své čtenáře, a nemá ani tolik času už pro samé vybírání peněz, aby snesla aspoň obstojně noviny jednoho týdne a podala jejich přehled čtenářům, jak jsou k tomu oprávnění? Co myslí slavná redakce „Hlasu" s těmito cancanicemi stále a stále se opakujícími způsobiti dobrého mezi čtenářstvem svým? Když na sjezd nějaký, a ono jest takových sjezdů každý rok několik, přijede dvacet přespolních zástupců katolických, pošle každý z nich dopis do Hlasu a list to otiskne všechno a v každém tom dopisu jest všechno stejné, jen dátum a podpis jest jiný. Jel jsem po dráze, těšil jsem se, vystoupil jsem z vozu, byl jsem přivítán, tam mne uhostili, dali mi jíst a pít, šli jsme do kostela, modlili jsme se a zpívali, šli jsme zase k jídlu, bylo to jako o posvícení, pak jsme šli zase do schůze a pak zase k jídlu a pití a na konec k plesu, kde jsme se hodně vytančili a pobavili a za to skládám díky těm a těm, zaplať jim to pámbu, amen. — A kdyby těch zástupců bylo padesát, pošle každý zrovna takový dopis do „Hlasu" a pak musí nebožáci čtenáři padesát neděl po sobě čísti jednu a tutéž věc v každém čísle neustále.

Nanejvýše že jeden dopisovatel jednou za čas vypíše, jakou měli radost náboženu v kostele při nějaké slavnosti a pouti, jak byly družičky oděny, jaké měly fábory, kolik bylo mládenců a panen a kolik svíček hořelo na oltáři, jak se zvonilo na zvon bim bam bum a jak se střílelo pif paf puf. A ten poslední dopisovatel sděluje pro náboženské snýšlení veledůležitou zprávu, že u nich toho a toho dne přišelo málo neb moc aneb že bylo celý týden sucho a prášivo, z čehož soudí, jak jest pámbů s jejich krajem spokojen neb nespokojen.

A to jest pak celý „Hlas", to jest ta všechna redakční práce v listu, ty jsou všechny noviny, které se na těch osmi stránkách nalezají.

To jest věru už k zbláznění, říkají soudnější čtenáři, kteří vídají občas některý jiný český list novinami naplněný. Toť jest čtení jen pro staré báby obého pohlaví a schází už jen nějaký snář a kousek proroctví slepého mládence, aby tam bylo všechno, co staré báby třeba v kalhotech vězely, potřebují. Už se počínají čtenáři za svůj list stydětí a nedivíme se jim, neb s takovými pokroky račími „Hlas" daleko nedojde. Naprav to pám bů!

Půjčka za oplátku.

„Velebný pane", zlobil učitel faráře, který vynikal náramně maličkým mosem, „jak budete jednou na tom svém malém nose nosit brejle?"– „To jsou starosti!" odbyl ho farář, „vypůjčím si jeden nos od vás."

(Z Hum. Listů.)

Ze školy.

Učitel, vyučuje v první třídě počtům, jakého znamení se užívá k naznačení „a", t. j. křížku + Za malou chvilku vyvolal malého Jakuba Pikelesa k tabuli a ptal se ho: „Rozuměls tomu Kubíčku?"

„Rozuměl, prosím," odpověděl Kubíček.

„Tak mi tedy napiš: „Dvě a jedna" —

Kubíček napsal: 2 — nepsal dále.

„— a," opakoval učitel, ale Kubíček nic, stál jakoby u vidění.

„Nu tak piš — „a" —

Ale Kubíček ještě nic.

„Proč pak nepíšeš?" tázal se pan učitel.

„Poníženě phrosím, thateleben mi phovídal doma, že nesmím ve škhole dělat „*kšiš*" odpověděl Kubíček.

Jednomu řeholníku.

Na čistotu že dbáš mnoho!
Proslavil jsi již své jmeno.
Celý kraj ví, z čistoty že
máš i v hlavě — vymeteno.

Přeskočil list.

Jistý velebníček četl před shromážděnými ovečkami v bibli. Nasadil si brejle a četl: „a pánbůh mu dal společnici . . . ." Tu musil obrátiti list a pokračoval: „– která byla vně i zevně dehtem vysmolena a naplněna všemi druhy zvířat." Spletl Evu s archou Noemovou.

Nenapravitelní.

Před nějakým časem hrávaly se karty v Staré Pace u rychtáře, jen což. Jednou udal četník sousedy a trest neuechal dlouho na sebe čekat. Dříve ale ještě sedláci zkusili rekurovat — hráli v karty zatím dál. Ale oko četníkovo našlo je zas. Vrazil do rychty a zahřměl na milé sousídky, až jim listy z rukou vypadly. Jeden, ten nejstatečnější, koktal ale: „I to nic, pane četník, to my si jen vykládáme karty, *jak dopadne náš rekurs*."

Nutný a důležitý navrh.

(*Zasláno.*)

Jelikož naši „zmrzlíci" čili ledoví muži: Pankrác, Servác a Bonifác se svojí družkou studenou Žofinkou každého roku hospodářům tolik strachu a úzkosti způsobují a svým chladným, mrazivým dechem našemu osení a stromoví škodí, dovolají si kompetentním místům a ordinárním učinit slušný a zdravý návrh, aby svátky těchto tří svatých i se Žofinkou přeloženy byly z měsíce května do měsíce *června* každého roku. Tam by aspoň neškodily, byť by mrzlo o nich jak chtělo, a my bychom pak byli v máji beze strachu.

Bonifác Michal, zahradní restaurátér.

Dobrý prostředek.

Vidíte, pravil jeden Němec chvástavý, který si nechával na sobě záležeti. Vidíte, já se nebojím ani toho nejvzteklejšího psa nikdy. A víte, jak to udělám, když bych měl přijíti do nebezpečí? Postavím se na všechny čtyři, vezmu klobouk svůj do úst, budu dělati divoké oči a veliké posuňky bláznovské a ten nejvzteklejší pes spatřiv mně uteče, neb si bude myslíti: Jaké pak jest tohle divné hovado!

Ze zpovědnice.

Chudý člověk byl u zpovědi. Na otázku pánč farářovu, kradl-li, přisvědčil, že ano. „Ale člověče," dí farář, co jste zamýšlel?" — „Inu, velebný pane, když jsem pochovával svou manželku, žádal jste od pohřbu příliš mnoho, i musil jsem krásti, abych vám zaplatil." — „Zcela dobře, ale při tom jste měl míti na mysli, že v desateru přikázání stojí: „Nepokradeš." – „O to, velebný pane! — ale ono tam také stojí „Nepožádáš."

Slavnému sjezdu pánů lékařů v Praze.

(*Zasláno.*)

Jak pak slovútnosti, nebylo by dobře, abyste také zvrátili to *očkování?* Mohu-li Vám posloužit dokladem, že je na nic dobré, nuže slyšte. Měl jsem dítě jako květ a alabastr. Říkal jsem mu andělíčku, a čert mně nahučel, abych ho dal také očkovat. Já ho poslech, a mé drahé dítě zemřelo v pěti letech – spadlo se stromu a na místě se zabilo. Pak si dejte děti očkovat.

Florian Smutek, t. č. bezdětný otec.

Už ho není!

Žádný žert. Od Hermana v „Pal."

Když klesnula s ramen hlava Budovcova
na krvavém lešení v té hrozné chvíli
zařval naposled — o, děsná bolest lvova! —
zařval zoufale a omdlel — lev náš bílý.

A té chvíle Lichtenštejnský dragoun skočil,
spjal ho železy, — a „Zdrť je!" výsměch houkl..
Procit lev náš, a jak ta svá pouta zočil,
tloukl jimi kolem — víc jich neroztloukl!

Jednou však už byl by se jich málem shostil —
není tomu dávno — žalářník však lstivý
jen to předvídal, už okovů ho sprostil
a dal v ochranu ho Čechům — žádné divy!

Věděl lišák starý, co ti ze lva spáší!
Počali ho krmit samou sladkou kaší,
dávali mu mlíko, a po krátké psotě
uďáli nám šťastně z českého lva – *kotě!* .....

Prozradila svou paní.

Služka: Milost paní, náš papoušek už zase mluvil dnes a pořád opakoval řeči našeho pána.

Milost paní k dámě, která ji právě přišla navštíviti: Ano, ctěná přítelkyně, můj papoušek každé slovo, co mi můj milý mužíček řekne, hned po něm opakuje a tak každý den něco nového se naučí. Jaká pak slova dnes po něm říkal, Dorotko?

Dorotka: Dnes stále křičí a ušklíbá se při tom, volaje: Stará škatule, drž jednou už hubu!

Milost paní honem to chtěla zamlouvati.

Z knihovního vyšetřování v Chicago.

Meilbeck chce být všude přítomen jako starý pámbů. — Když se jej tázal předseda vyšetřující, kde že obývá, odpověděl: Všude, pane předsedo, v Shermanhouse, v Palmerhouse, v Pacific hotelu, v Tremonthouse, v Commercial hotelu, v knihovně a v čísle jednom na ulici Loomis. — Předseda pak na místo aby smeki čepici před novým všudypřítomným pámbíčkem, vyvalil roznařené oči a pravil: Já se tážu, kde bydlíte a nechci nechat ze sebe dělati blázny.

Panu J. Oliveriusovi. — Jen co je recht! Viděj: to s těma českýma knihama se jim zase jednou povedlo!

Meilbeck odporučuje Svornost obchodníkům českým.— Když pan Porges seděl na výslechu a Meilbeck dostal právo od předsedy, aby směl několik otázek mu předložiti, tázal se svědka: Čtete „Svornost“? — Ano. — Jste na ni předplacen? — Nejsem. — Četl jste ten článek 10. května o tom a o tom? — Nečetl. — A co jest to za pořádek, osopil se naň Meilbeck; vy jste přece obchodníkem českým a máte list ten čísti; proč to neděláte?

Na místo odpovědi zakřikl Meilbecka předseda, řka, že nemá nikdo právo svědky týrati a kázání jim držeti.

Toť zajisté už i krátkozraký prohlídne, co to znamená, když bezhlavý prohlídne si na příklad — knihovnu.

Noví Koniášové. — Když si ti také-Čechové velikáni zapřisahli, že to nebohé chuďinké písemnictví české před Američány a Němci hodně zostudí a posměch si z něho před veřejností udělají, rozdělili mezi sebou úlohy a když došla řada na pomlouvání, zostuzování a hanobení českých knih, postavil se žid Porges proti židovské historii a křesťan Meilbeck proti Postile Mistra Jana Husi. Jsou prý to škváry staré, nepotřebné, které by se měly prodávati jako starý papír na sýr dle váhy, a zač dala knihovna $12 neb 12 zlatých, za to by ti výtečníci nedali ani 12 centů, ani 12 krejcarů. Vždyť by do toho nemohli zabaliti ani smradlavý syreček, ba ani svou národní čest a své vlastenectví by tím nemohli přikrýti.

Učenost chicagských Koniášů. — Když Meilbeck a Porges pustili se před celou obcí chicagskou, před zpravodaji a úřady do vyhazování českých knih z chicagské knihovny, dali na jevo, že knihy nenáviděné dobře znají, neb Porges chtěl vyházeti z knihovny všechny knihy z třináctého a čtrnáctého století pocházející, jen že neuměl žádnou jmenovati, poněvadž tehdy ještě o tisku nebylo ani památky, a Meilbeck prohlásil Hankův spis Starobylá Skládanie za knihu tři sta let starou a proto všechny tyto staré knihy musí dle jejich návrhu na hranici a býti upáleny, aby se z nich chicagští Čechové nenakazili nějakým starým copem, z kterého i z české poctivosti se Koniášové ti dávno byli vyzuli. — (Čtění ti pánové nesmějí si snad mysleti, že jméno Koniáš se odvozuje od kůň, neb podobného zvířete a že by chtělo urážeti tam, kde se nic urazíti nedá.)

Naši „literáti“ v Chicagu.

Zima horko — horko zima
zrovna tak to bývá s nima;
naskočí jim kůže husí,
pak se horkem zas až dusí.

Ten všeVědoucí. — V sobotním výslechu prohlásil Meilbeck nepřítomného p. Jana Oliveriusa za všeVědoucího, jenž všecko ví a zvláště všechno, co se týká zásylek knih do obecné knihovny. To opakoval několikráte tak, že všichni byli napjati, až ten všeVědoucí přijde a hnu otevře. VšeVědoucí přišel a hubu otevřel a na 25 otázek jemu předložených odpověděl plným a jasným: Nevím, neznám, nevím nic. Na ty ostatní otázky pak ale věděl odpověděti, jen že se ani jedna z nich netýkala zásylek do chicagské knihovny, nýbrž koupi knih před 10, 7 a 5 roky pro obchod Geringrův, Langmayerův a jeho vlastní. Tak klesá v svedeném lidu víra v pámbíčky všeVědoucí a všudypřítomné.

„Protektorům“ Čtenářského Spolku v Chicagu že smrdí některé české knihy? Proč do nich rejpají?

Já jim dám; já je naučím, (Kadlece, Geringera a Svornost) že na mne budou do smrti pamatovat! křičel Meilbeck všudypřítomný před vyšetřováním. A když započalo vyšetřování, měl býti vyhozen z knihovní síně policistou! — Světe kulatý, zboř se!

Pan Anton Petrtýl byl zvolen od Čtenářského spolku jako znalec knih osvědčený do knihovny, aby prozkoumal knihy zaslané a podal o tom zprávu, zdali jsou dobré neb špatné, užitečné neb zhoubné, cenné neb bezcenné. Pan Petrtýl svědčil pak před vyšetřujícím výborem, že povinnost svou vykonal a zprávu výboru podepsal neb podepsati nechal se svým vědomím, ale v knihovně díval se s ostatními členy jen na názvy a dle těchto názvů už poznal, která kniha jest špatná, která dobrá, která cenná a která bezcenná, která užitečná a která škodná. Sláva mu! Takových učenců máme v Americe málo, ano, jak Meilbeck povídal, měli jsme jednoho a ten zemřel. Navrhujeme, aby byl pan Anton Petrtýl zvolen na místo toho zemřelého jediného učence českého v Americe. Svůj majstrštik už odbyl, neb co on dokázal, nedokáže ani ten největší učenec na světě.

Nevadíme „ctihodnému“ někdy Meilbeckovi, kterýž se ani v zákonodárství nepřiučil moresům, aby nedělal ostudu národu českému a vzdělanému století nynějšímu, aby až bude u konce vyšetřování a rozhodnutí bude vyneseno, neb se neoběsil neb nezastřelil, sice by se mu mohlo u nebeské brány vésti velmi zle. Tam jistě bude čekati nebožtík Hanka a Mistr Jan a ti by mu šeredně ukázali cestu od rajské brány někam tam, kde čerti dávají dobrou noc.

Bože, bože! to jsou ňáké starosti!
Meilbek, „Slavie,“ „Děln. Listy,“ Oliverius & Co.

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Američana“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.
August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 2. ČERVENCE, 1882. ČÍSLO 45.

GIUSEPPE GARIBALDI. [Viz životopis v č. 42.]

Práže.

Obrázek od Františka Chalupy.

—Dokončení.—

Děti měly Stázičku velmi rády, ani se jí nevysmívaly, ani jí neubližovaly a jenom někdy některý rozpustil, když jí chtěl poškádliti, nebo jí pozlobiti a pohaněti zavolal na ni: „Práže!“ Děti tomu nerozuměly, Stázička tomu nerozuměla také, ale když jí to někdo řekl, sklopila hlavu, usedla tiše někam stranou a dala se do usedavého pláče.... Když přišla domu uplakaná, ptala se jí matka starostlivě:

„Co je ti, Stázičko?“

„Nadávají mi: práže!“

„Nech je být, rozpusty, nezbedy! Pojď raději ke mně a vezmi mne okolo krku, jak mne máš ráda.“ —

Něco podobného se přihodilo ondyno.

Byl jasný, červencový den; sluníčko hřálo roztomile. Zlaté mušky poletovaly si vesele modravým vzduchem a cvrček tu a tam pronikavě zatonoval si v dozrávajícím obilí.

Na obecním pastvistku za Lubicemi pásly děti husy a Stázička s nimi. Usednuvše v jedno kopiště hrály si, hrály dlouhou dobu.

Najednou se vzchopí jeden z hochů, nabere hrst prachu a hodí po Stázičce: „Tu máš, práže!“ Stázička vstala, zavrávorala a plačic usedla nedaleko na příkop.

Jeden hoch však se vzchopil a postavi se proti tomu, který hodil prachem: „Co jsi to řekl? Co že je Stázička? Opakuj to ještě jednou!“

„Práže! Práže! Práže! Prá —“

Nedořekl a již se válel po zemi stržen rukou druhého. Prvý se vzchopil a povstala mezi nimi tuhá potyčka, na kterou se ostatní děti upřeně dívaly. Byli stejně silní — vítězil brzy ten, brzy onen. — —

„Ale děti, děti, co pak to děláte!“ ozval se najednou za klubkem dětí měkký, jemný hlas. Děti se rázem obrátily a učinění rváči se také rázem pustili, klopíce zraky k zemi.

Dvě paní stály před nimi v dlouhých svátečních šatech s klobouky na hlavách. Držely v rukou nějaké mošničky, v nichž byly kytky. Děti vzpamatovavše se couvaly a dvě daly se docela na útěk.

Mladší, hezčí z dam počala vyslýchati.

„Tuhle ten nadával tam Stázince, že je práže a já jí nadávat nedám a nedám, kdybych měl dělat nevím co!“ hájil se smělejší z vyslýchaných chlapců, kdežto druhý pomaloučku postupoval do zadu maje oči sklopené.

Napomenuvše děti obrátily se dámy k Stázince, která sedíc ještě na příkopě, pokukovala po očku, co se děti bude.

„Nadávají ti, nedělej si z toho nic,“ pravila mladší dáma berouc ji za bradu a druhou rukou hladíc jemné vlásky.... „Vezmi si to a schovej na památku“ — a vtiskla jí do ruky stříbrný penz. Dítě se zdráhalo ale vzalo přece.

„Hezké dítě, velice hezounké děvčátko,“ pravila mladší ku své společnici, když odešly kus cesty.

„Nevšimla jsem si, komtesso,“ odpověděla společnice tak tesklivě a s takým ledovým přizvukem, že mladá dáma udiveně pohleděla na ni a tázala se:

„Co je vám, moje drahá? Vy jste na smrt bledá!“

„Snad z toho vedra.. Mrákoty na mne přišly; hlava mne pálí.“

„Můžeme si sednouti.“

Seděly mlčky na mezi, zakryté dozrávajícím obilím; komtessa pečlivě pozorovala svoji průvodkyni, které jako by se chytala horečka. Bledla, rděla se, ztěžka oddychovala, zamyšleně pohlížejíc k zemi. Jak by jí balvan padl na prsa, jí tak přitížilo; slova nemohla pronésti. A mladá slečna vedle ní tušila, že nějaká velká bolest sevřela jí srdce, ale nevěděla, jakým lékem by se ta bolest dala zmírniti, zmenšiti. V rozpacích pohlížela komtessa na svou společnici a chopivši její ruku položila ji na svůj klín

Společnice truchlivě a nevýslovně smutně na ni pohlédla, zraky její byly kalné, jenom časem vyšlehnul z nich oheň, divoký oheň, že se komtessa zachvěla. Najednou vzchopivši se a zalomivši rukama zabědovala:

„Bože, proč někdo má býti na světě tak nešťastným!“

Jako by se byla tímto výkřikem zpamatovala, zachvěla se a berouc komtessu za ruku pravila chvějícím se hlasem:

„Můžeme jíti. Nic mi již není!“ Šly.... Chtěla býti pevnou, silnou, ale mdloba vítězila nad vůlí....

Když stoupaly po schodech ostrovského zámku do svých komnat zastavila se náhle komtessa a položivši ruku na rámě své společnice, pravila jemně sice, ale též trochu s výčitkou:

„Vidíte, drahá Anastazie, proč jste mi nepověděla, co bylo příčinou toho náhlého záchvatu bolesti? Já tušim již ...“

„Nemohla jsem a nemohu, komtesso!“ povzdechla si z hluboka společnice.

— — — — — — —

K večeru téhož dne podivila se Sekerková vidouc do jejich dvora vcházeti nádherně oblečenou, svěží ještě dámu ... Nepřirozená bledost spočívala v její dosud sličné tváři.... Hleděla smutně, ztrápeně před sebe. Byla to společnice komtesčina.

Tiše pozdravila, vstoupivši do jizby a bez pobídky usedla. „Kde jest moje Stázička?“ ptala se chvějícím se hlasem. Sekerková pohleděla na ni udiveně, ba skoro vytřeštěně. Cosi v útrobách jejich vzkypělo — hněv, nenávist, bázeň, opovržení — snad vše....

„Já jsem jejt matka!“ zasténala společnice.

„Čistá matka!“ jizlivě obrátila se na ni Sekerková, ale další slova uvízla jí v hrdle, když viděla, jak se dáma kvapně zvedá, jak vrávorá ku dveřím....

Ráno nalezli společníci mrtvou ležeti v jejím pokoji u otevřeného okna. V rukou držela dětskou čepičku a malý lístek růžový, na němž bylo napsáno: „Stázička se mi narodila 6. května 1863“.... Postel byla neodstlána.

„Ranila ji mrtvice,“ — rozhodl lékař.

Lidé si o té náhlé smrti ledacos povídali, ale za nějaký čas umlkli. Chvaltického hajného, hodného a přejícného člověka, politoval snad každý, kdož ho viděl jíti zarmouceného a zdrceného za rakví své dcery.

IV.

Od těch dob uplynulo sedm let a v Lubicích se mnoho nezměnilo. Co by se také v takovém hnízdě mohlo změniti. Lidé se rodí, mladí stárnou a staří vymírají.. Inu tři z nich jsou již pryč za těch sedm let. Výměkář Rudich, stará panímáma z hospody a — Sekerka. Postonával, polehával; — — dlouhý čas to na něm bylo vidět, že tu dlouho nepobude a v loni mnozí říkávali na podzim: „Však ten již sotva bude jarní trávu šlapati!“ A také uhodli. Dlouho se bránil, ale k vánocům uleh a ten den po třech králích již mu hrobař Louda nasypal země, že by pod ní ani živého hlava nebolela....

Ze Stázičky se stala dívčina jako růžička. Když se jí mladý podíval do očí, hlava se mu točila, a když jí viděl starý, po druhé, po třetí se za ní ohlednul. Tak byla urostlá jako višně a tváře jí hořely nachovým růměncem, že o ní říkávali někdy žertem v Lubicích:

„Dejte dobrý pozor, že někoho očaruje.“

Očarovala, věru že očarovala, dříve, nežli tak lidé počali o ní vtipkovati, dříve, nežli to počali říkati. Však si již o té lásce obou mladých lidí tu a tam počali lidé ponocnou a ta jí to tak trochu našeptala.

Suchdolský k něčemu takovému svolí? Dřív budou s nebe padati vřtele dukátů, nežli jeho tvrdá hlavička k něčemu podobnému přikývne: ano!“

„Je tomu tak, ale nemyslete si, že takové věci se člověku vykouří z hlavy přes noc. Má-li starý tvrdou hlavu, může míti mladý ještě tvrdší; dědívají to někdy děti po rodičích. Však vidíte, tamhle mladý Suchdolský vyšel z jejich dvora.“ —

Opravdu, vysoký, štíhlý, pěkně rostlý — vykračuje si jako milostpán. Není divu, že děvčata z Lubic a okolí šeptají s úsměvem, když jde kolem. Co jim to však platno, když se na žádnou ani nepodívá, když na sebe roztomilejší pozdrav odpovídá tak chladně, tak ledově, jako by jich ani neznal. Padla mu do oka ta Sekerkovic — práže.

Přešel náves, dal se ouvozovou cestou, kterou se jezdí k Miletinám, a zastavil se na zápraží u Sekerků. Tváře mu hořely, nohy se pod ním třásly.

Stázička seděla u stolu majíc hlavu podepřenou o ruku a sotva jej přivítala, když vstoupil. Pozvedla hlavu a Petr poznal, že plakala.... Slzy neosechly ještě na přibledlé tváři. Byli sami dva v sednici.

„Sedni si, Petře!“

Neodpověděl, jenom rychlými kroky přeměřoval sednici. Těžce oddychoval, a Stázičce se zdálo, že slyší, jak jeho srdce buší. Dívala se na něho vlhkýma očima, dech se jí počal úzkostí zatajovati. Konečně k ní Petr zvolna přistoupil, díval se na ni chvíli, ale tak divně, že dívce projel mráz tělem.

„Nedají mi tě, nedají,“ pravil pevně, ale hlas se mu při tom přece trochu chvěl. Stázičce klesla při těch slovech hlava na prsa, tvář její nejevila sebe menší stopy života; jen proud slzí porosil bledé sinající líce — — — Mladík chopil její něžné ručky a stíraje slzy na ně splynuvší, prosil měkce:

„Neplač! O našem štěstí rozhodujem sami.“

Zavrtěla hlavou, jakoby těm slovům nevěřila, a úsměv kolem rtů jejich si pohrávající nebyl ten, při kterém by se člověku kolem srdce oteplilo, při kterém by rychleji srdce zabuchlo. Nehřál, mrazil jako vítr táhnoucí od severu. Seděli chvíli, a když Stázička počala potom mluviti, kdo ji dobře znal, byl by vlastním očím neuvěřil, že to sedí ona před ním. Tak se proměnila; byla jako umučení.... Hlas její se nechvěl, ale cosi nevýslovně tesknho v něm zvučelo.

„Vidíš, Petříčku, proč jen to pámbů dopustil, že já, list vadnoucí, větrem neštěstý svátý odněkud se stromu, padla jsem v čistou studánku tvého šťastného života a zkazila ji? Petříčku, řekni jediné slovo, a nebe, jež se nad tebou zatahuje černými mraky nevole, mrzutostí a hněvu, bude v okamžiku jako vymeteno! Řekni je, neboj se, jenom se ničeho neboj! Kdybys neměl nikoho, kdyby otec a matka tvoje nečekali na lepší štěstí tvé s náručí otevřenou, řekla bych: Rozhodněme o svém štěstí sami! Poslechni! Ty zapomeneš a mně dostačí, když budu moci vzpomínati!“

Petřík pustiv její ruku rychle se odvrátil a přeměřil zase několikráte jizbu rychlými kroky.

„Tak mi nemluv, Stázinko,“ skoro se na ni osopil. „Nemáme-li spolu žíti, tak aspoň spolu umřeme!“

V tom vrzly dveře a na prahu světnice objevila se Sekerková, svátečně oblečená. Zaslechla z rozmluvy Stázinčiny s Petříkem jenom jediné slovo: „umřeme“ — a byla doma! Mžitky se jí počaly dělati před očima; tak mane ji napadlo, o čem ti dva spolu zde mluvili. Hrozná obava o Stázičku se jí zmocnila; vždyť k ní přilnula celý srdcem a kdyby — — Mladá krev je mladá krev....

„Stázičko, musím si někam doběhnouti přes pole, hospodař tady zatím sama do večera, s pánem bohem,“ promluvila a zavřevši za sebou, zamířila k Ostrovu po mezích a mezičkách, aby si nadělala kousek cesty. Šla a věru, že ani nevěděla jak. Byl to také dneska den. Celou noc nemohla skorem ani oka zamhouřiti. Pořád se jí zdálo, že vidí tu paní, která jí před lety navštívila, s tváří ubledlou, ba téměř zsinalou vrávorati ke dveřím. To se jí tak často stávalo od smrti jejího muže. Vůbec byla Sekerková od té doby celá jináká. Doma jako by tesknota se na ni sypala z nebe, a jinde byla jako na trní. Scházela valně; a k tomu v noci ta vidění. Mnohdy slyšela z ničeho nic hlas nebožky společnice komtesčiny: „Já jsem její matka!“ V takových chvílích se vždy celá zachvěla. Ubělilo již od té doby, co se s ní setkala, celých sedm let, a po všechen ten čas nezmínila se Stázince ani slůvkem o ničem, aby jí nepobouřila a nerozlitostnila. Teprv dnes ráno po probdělé noci a po těch hrozných vidinách, lehla na ni nějaká tíž, tak že neměla od rána žádného stání a nikde pokoje, až se konečně odhodlala po krátkém rozpakování se, že Stázičce všechno poví. A tak se i stalo.

Stázička ji vyslechla klidně, jako by již skoro na něco podobného byla připravena bývala. To Sekerkovou poněkud upokojilo, tak že si líbovala, že dobře udělala; snad ji teď ty vidiny trápiti nebudou. Brzo na to odešla na faru, aby dala na modlení, ale po cestě ji napadla zase taková úzkost a takové tušení ji pojalo, že se vrátila.

Padlo to na Stázičku teprvé po odchodu Sekerkové, a bolest propukla v usedavý pláč. V takovém stavu ji našel mladý Suchdolský. — Vrátivši se Sekerková stala se svědkyní posledních jeho slov. Umínila si proto, že tu vše nějak k dobrému přivede a proto ubírala se do Ostrova. Úzkost, která se zmocňovala Sekerkové, když uzřela ostrovský zámek, pobízela ji k rychlejší chůzi čím dál, tím více.

V sadě zámku ostrovského v příjemné besídce obrostlé proplitavými rostlinami, hovoří komtessa s nějakým starším pánem. Jako tehdy před lety, kdy viděli jsme ji v průvodu její společnice, dosud jest tak roztomilá, příjemná, ale valně sesílila, stala se vážnější a místo nerozumělé těkavosti nastoupil klid a v tváři obrážela se rozvaha. Hlavu majíc podepřenou o malou ruku vězící v šedé rukavičce s úsměvem naslouchala výkladům svého protějšku, v němž poznáváme na první pohled profesora Štěstěnu z Prahy. Bývalý někdy vychovatelem bratra komtesčina a z těch dob zůstal rodině milým přítelem a vítaným hostem.

Sekerková zůstala státi u vchodu do besídky, kamž ji obstarožný zahradník doprovodil. Ani komtessa, ani Štěstěna zabraný do svých výkladů ji nespozorovali. Po nějaká kolika teprvé minutách upřela na ni komtessa své krásné oko a profesor vida, že pozornost jeho posluchačky obrácena jest někam jinam, ihned také pátral po příčině tohoto. Vida nesměle pozdravující venkovanku, zvedl se a chopiv hůl, lehce se uklonil:

„Podívám se na chvíli, slečno, do stromořadí.“

A nečekaje již ani na pokyn své posluchačky, vážně odcházel. Přešed jednou stromořadí, jda kolem besídky slyšel přitlumený rozhovor; podle jednotlivých ostře proslyšel přitlumený rozhovor; podle jednotlivých ostře proslyšel přitlumený rozhovor; podle jednotlivých ostře prosl

nost. Skoro se zalekl, když mu někdo lehce zaklepal na rameno. Byla ta komtessa; — pohlížela na něho skoro trochu útrpně. Profesor si toho však nevšímal; záleželo mu více na tom, v kterou stranu voda zanese jeho poslední lístek. Aha — do pravého chobotu.

„Zase nějaká prosba o podporu, není-liž pravda, slečno?“ prohodil po chvíli profes r suše. „Máte s těmi lidmi kříž, ale když neráčíte s nimi zacházeti, jak by se slušelo....“

„Tak trochu podpora,“ vpadla mu slečna do řeči, bojíc se opětné nějakého sáhodlouhého výkladu o nynějším poměru bývalých poddaných k svým pánům; „ale více přátelská služba, ha skoro povinnost, která mne víže k jedné osobě, na kterou mile a vděčně vzpomínám. Mám býti prostřednicí sňatku. Matka, po jejímž příchodu jste se vzdálil, vzala si za schovanku dceřušku mé někdejší společnice. Do té zamiloval se synek lubického starosty Suchdolského. Starý — hrdá hlava a selská pýcha — nechce pro živý svět slyšeti o sňatku; nikoliv snad proto, že je chudou, ale že prý je to práče.“

„Práče, práče,“ chytil se Štěstěna za hlavu. „Právě jsem si vzpomněl na jednu příhodu, kterou jsem zažil v Praze,“ a počal vypravovati. V nejlepším přetrhla komtessa jeho řeč:

„Mistme, pane profesore, nyní jednati! Dala jsem slovo, že se přičiním, aby vše co nejlépe se vydařilo, schovanka Sekerkovic aby se co nejdříve stala mladou Suchdolskou.“ —

* * *

Pan profesor Štěstěna dávno již opustil Ostrov a právě dnes ráno chystá se k přednášce první po prázdninách. Ještě cosi hledá mezi starými papíry v psacím stolku a tu mu do ruky přijde pálarch sežloutlého papíru na kterém psáno červenou tuškou: „Práče, práče, práče“ Ihned se upamatoval, k jaké události to stojí a pouká.

Cvakla klika.... Ve dveřích objeví se hlava staré posluhovačky.

„Milostpane, noviny.“

Letmo jen probíhal sloupce jejich, obracel listy s lhostejnou tváří. Náhle mu vypadly z ruky a profesor zavýroval. Byl četl:

„Ve vsi Lubicích blíže Kutné Hory na kraji ostrovského lesa nalezli dne 24. září t. r. lidé jdoucí do práce mrtvoly Anastazie Sekerkové a Petra Suchdolského. — Pravdě podobno, že jinoch zastřelil nejprvé milenku a potom sebe Nešťastná láska, které urputný otec kladl překážky, dohnala milence k zoufalému tomuto činu.“

Profesor jsa zemdlen usedl, opřel hlavu o ruku a zadíval se na sežloutlý papír, na nějž skanulo několik vřelých slzí.... V zamyšlení pod každé slůvko: ‚Práče,‘ které psal před tolika léty, dělal nyní modron tužkou křížek za křížkem. — —

Tak tedy přece bylo snad pravdou, co povídal tehdy výměnkář starý Rudich:

A to dítě — proč mu říkáte práče? Vždyť vám ničím neubližilo! — je také takovým štípkem. Naše půda mu toho třeba nedočkám, ale vzpomeňte jednou na mne!“

Stalo se. —

Veřejné slovíčko velebnému pánu Hesounovi v St Louis, Mo.

Pateru Hesounovi začíná to nyní vrtat mozkem, jak prý možno podati výtahy z jeho kázání, které již před lety svým tvrdým ovečkám k zažití podával. Nepochopitelno jest mu, kdo prý může býti z jeho osadníků tak bystrým, tak pamětlivým rychlopiscem, a uváděti do slova řeči, za které se on sám styděl, že je v kázání uváděti musel, ačkoliv jim, svým vlastním slovům, sám nevěřil; co prý si ale měl počíti, když prý takovou pastvu jeho ovečky nejraději zažijí, a on jako dobrý pastýř, totiž dle obvyklého slova ovčák neb pasák jemu svěřených oveček takovou slaměnou píst je nasytiti musel? Vždyť prý se jeho osadníci na něho dřou a starají, by pohodlně a bezstarostně žíti mohl; vždyť mu to bylo předpovídáno od samého zakladatele křesťanství, že na nemocné ruce klásti bude a za to se dobře míti bude.

Proto hledá pilně a až prý jej nalezne a vypátrá za odhalení v „Duchu Času“ z ovčince samospasitelného jej slavně vyobcuje.

Abych ale usnadnil velebnému pánu onu namáhavou práci, odhalím se sám co úd spolku sv. Václava; ačkoli mé jméno sotva kdy nalezti bude moci, přec se odhodlám a to před všemi bratřími spolku sv. Václava pravdu říci. Kdybych byl mladší, učinil bych to již dávno, ale mám ženu a děti, na které beru ohled pro zachování domácího míru a pokoje, ačkoliv již dávno to boží přehnané komenství se mi hnusilo; co jsem měl ale počíti?

Platím již téměř přes 24 roků do spolku tohoto a nyní jsem již přes normální leta. Musím chtěj nechtěj již do konce mého věku vytrvati a to jho kněžské snášeti, avšak dlouho to již asi trvati nebude.

Co mně ale na srdci leží, to vám nyní a všem spolubratrům veřejně říci se odhodlám, totiž: p. Hesoun dovoluje sobě, co mu nepatří nikdy před spolkem říci, bychom společné peníze, jež jsme skrze dlouhá leta do naší spolkové pokladny pro případ nemoce neb jiného neštěstí uložili, na uplácení kostelního dluhu obrátili, to jest jako bychom naše dlouholeté hospodaření panu biskupovi poníženě pod nohy položili a on nám za to uděli požehnání, z kterého nám nepřijde ani na šňupec tabáku. Vy p. Hesoune, nemáte žádného práva do sítě spolkové se vtírati, nám co neúd a cizí osoba něco navrhovati a poroučeti, což se před nedávnem stalo, a když jeden rozumný a dosti ve spolkových záležitostech obeznalý úd, br. M. J. proti nepatřičnému Vašemu jednání poněkud ostře vystoupil, bera ohled na celek a spolkovou kasu, Vy jste jej neslušným slovem urazil, dokládaje, aby mlčel, až se ptáti budete, že jste se jej ničeho neptal a předhazoval jste mu, že dosti dobře znáte ty bývalé údy od Č. S. P. S.

Proti podobnému Vašemu jednání, jež jste nám již vícekráte učinil, měli by ti mladší údové různě zakročiti a cestu Vám do sítě do konce zameziti a přitž dalším nespůsobům Vámi činěným učiniti.

Lépe byste učinil, p. Hesoune, kdybyste vedl dozor nad Vašimi jeptiškami, by ditky jim od rodičů svěřené, tak nemilosrdně netrýznily a spůsobem nelidským s nimi nezacházely, tak jak se nedávno od Vaší jeptišky jednomu jinochu, synu zde vůbec známého hudebníka p. Jos. Hrdličky, stalo. Tenkráte to bylo velké štěstí pro Vás, že jste uniknul veřejnému skandálu soudnímu, ano i velikému trestu soudnímu za surové zacházení s jmenovaným jinochem; takové jest Vaše povolání a žádné jiné a zapište to sobě dobře za Vaše dlouhé posvěcené úsi a ušetříte si budoucně vtírání se do sítě a nám poroučení, že Vy jste ten jediný předseda katolických spolků a žádný jiný mimo Vás.

Že takové jednání se nám všem nelíbí, to dokazuje, že již několik údů od nás odstoupilo a navrhnouti se dalo u řádů Č. S. P. S., a že by onen Vámi uražený bratr u spolku zůstal pochybují.

Jeden starý úd spolku sv. Václava v St. Louis, Mo

Pochybené porolání.

Kaprál při cvičení jednoho pěšího nováčka: Ale vy jste přece jen obrovský kůň.

Nováček: To se budete asi mýliti, pane kaprále, sice bych byl jistě odveden býval ku kavalerii.

Věda a cigaretty.

Bedlivý školák každý ví ze školy, že kovy alkalické, caesium, rubidium, potassium, sodium a lithium mají tak velikou přichylnost ku kyslíku, že jakmile dostanou se k vodě, rozloučí ji v její prvky, vodík a kyslík, spojí se s kyslíkem a osvobodí vodík. Při všech těchto kovech mimo poslední jest odpor tak silný, že vznikne dosti tepla, co by se vznítal vodík ten a shoří plamenem vypařitelného se toho kovu, kteréhož bylo použito, a sice jest jeho plamen při Caesiu modrý, při rubidiu krvavý, při potasiu fialový a při sodiu žlutý. Lithium spojí se jen a zapálí silnou kyselinu nitrickou a vydává pak plamen jasně bílý.

V New Yorku fakir jeden na Broadway, jak tam říkají všelikým prodavačům pouličním pocestné obtěžujícím za každým krokem, použil této vědy a prodává „Edisonovo elektrické světlo a vodní zápalky k zapalování cigaret.“ Ukazuje pak: Jen malinký kousíček toho vezměte, jako špendlíková hlavička a položte do tabáku neb do doutníku, pak na to plivněte, — takhle — a už máte oheň, ať prší neb sníh padá, ať jest vítr neb bouře.

Na sta všetečných se nastaví do cesty, hledí na jeho důkazy a kupují za pět centů kousek kovu, který má ceny asi jednoho millu. Jest to potopeno v několika kapkách nafty, poněvadž na vzduchu se to okysličí hned a jakmile nafta se odpaří, jest to nepotřebné, tak že to nikomu dlouho trvati nemůže.

Včera jeden paňáček new-yorkský, jakých se toulá po ulicích na tisíce, kteří lehce vydělávají si chleba s máslem na jiných pracovitých, vida to, koupil si také za pět centů lahvičku, maje v úmyslu, že se s někým vsadí o $10 a vyhraje na celý týden živobytí.

V kapse měl škatulku cigaret. Do jedné bedlivě poznamenané nastrčil na jeden konec kousek sodia, cigaretu uložil mezi ostatní a krůček k ztrávnímu domu svému. Tam seděl jeden jemu podobný, který se právě vrátil ze svobodného lunče na ulici Nassau.

Hau dů, Džim, volal ten, co chtěl vyhrát desítku, na druha svého, který měl desítku prohráti Chceš cigaretu?

Nedbám ani, mám-li neb nemám, pravil ten, co měl prohráti. Vzal ale jednu z nabízených a tázal se: Máš oheň?

Nemám, pravil tento chladně, ale snad budeme míti nějakou vodu na blízku, odpověděl ten, co chtěl desítku vyhráti?

Vodu? A k čemu vodu, prosím tě, tázal se udiveně ten, co měl prohráti.

No k zapálení cigarety, k čemuž jinému, odsekl ten, co chtěl vyhráti.

Ještě několik otázek a odpovědí a sázka byla hotova, jak to bývá mezi podobnými — o deset dolarů, které už třetí osoba úřčela od obou v ruce je mačkajíc. Šlo se teď do salonu sousedního, kde se mělo vyhráti zapálením cigarety vodou. Muž, jenž chtěl vyhráti, byl chladným a usmívavým; muž, který měl prohráti, ještě usmívavější a veselejší a držitel vkladu potutelně se usmíval, domníje se, že stojí mezi dvouma bláznama.

Přinešena voda a už stál houf zvědavých kolem toho, jenž měl vyhráti, i kolem toho, jenž měl prohráti. Cigareta byla vložena jedním koncem do vody. Nechytila. Ten, co měl prohráti, smál se. Dav celý se smál. Majitel vkladu už chtěl dávati peníze tomu, co měl prohráti, ale druhý jej zadržel, aby ještě počkal, při čemž cigaretu vstrčil druhým koncem do úst a silně zatahal.

Dav nenadál se nijak, co mělo následovati. V žádném cirkusu nebylo viděti takové kotrmelce a skoky, jaké tvoření a řvání, jako vydal ze sebe ten, co měl vyhráti. Vykřikl, chytal se vzduchu nad sebou, plival, prskal, frkal, válel se, skákal, kýl, kašlal a dělal asi tak, jako nějaký divoký Australec, když se byl napil lávy ze sopky právě vyhozené, aneb kořalky hobokenské.

Ten co měl prohráti, dostal peníze a poručil všem přítomným po sklence. Nalévač jakživ neviděl takovou komedii, jen prý jednou, když byl na kázání Talmageově v tabernaklu. Ten, co chtěl vyhráti, podržel si tajemství své pro sebe a všichni myslili, že jest pomaten.

A co to bylo? Ten co měl cigaretu nastraženou, zapomenul, do kterého konce kov svůj strčil, namočil cigaretu nepravým koncem do vody a ona nechytla. Druhý pravý konec vstrčil do úst a jakmile slina dotekla se kovu chytlavého, tento se v ústech jeho vznítal a chlap do dnes nemůže ani do huby dáti.

Z dějin plemene kočičího.

Co by tu bylo na světě mňoukání, utrpení, pronásledování a předení, nežli by bylo možno tak rozsáhlé dějiny plemene kočičího sestaviti, jak my to hodláme, ač přece tak stručně, jakoby v škořápce jednoho ořišku, kterým se může každý milovník koček a kocourů na jedno posezení naučiti a mladá kotata jimi vzdělávati ku povznesení jich, neb pakli něco, jest dějepis matkou života a učitelkou mládeže a má-li kotě dorůsti v pořádnou kočku, neb v statného kocoura, jest zapotřebí dějepisem plemene jeho jej odkájeti.

Jest mezi lidem mnoho takových, kteří kočku nemohou ani kolem sebe, ani v domě, tím méně v noci na střeše vystáti a jsou to na mnoze takoví, kteří všelijakého psa pobudu, všelijakého psa otrhance do své přízně a milosti uzavírají. Oni se odvolávají, že jest to velký rozdíl ve prospěch psa, když jej s kočkou porovnáváme, neboť co tohoto vidíme stále poctivě a šlechetně dobývati si dle svého povolání chleba vezdejšího, ukazuje se kočka zvířetem potutelným, lstivým, divokým, nepřistupným k lidem i jiným zvířatům. Zvláště mládež našeho pokolení má na kočky spadeno a běda nebohé, která se jí do rukou dostane. Až když stáří schladí naši krev a ustálí naše posudky, tu teprvé počínáme učiti se vážiti si toho zvířete pokojného, opatrného, pohodlí za každou cenu hledajícího, tichého a skromného, které se nám v kočce jeví. Obdivujeme se chytrosti zvířete toho, jevící se v dvojnásobném životě, jednom ve dne, jakožto zvířete nejpokojnějšího a nejpohodlnějšího a druhém v noci, jakožto prohnaného a schytralého dravce, který vychází na lup svůj po tmě, aby tím jistěji kořisti dobylo. Ve dne mazánek a miláček domácí paní, v noci bystrý dravec a divoch za lupem.

Než ublížujeme snad po nejvíce kočce v povaze její, když ji odsuzujeme ostře. Ona jest sice menší mnohem, nežli pes newfoundlandský neb buldog; ona neumí ocasem veslovati na znamení, že „se směje“ na každého člověka, kdo přívětivou tvář jí ukáže, ale ona umí přisti tak spokojeně, že jest na ní to dobře znáti, že všeho na světě žádoucího již má dosti a že si chce pohodlí volného přáti v plných doušcích. Ona nikoho nebudí a nebouří — leda když jest na nočním výletu po střechách a zasluhuje skutečné ochrany před barbarským pronásledováním našich chlapců už třeba hodně velikých. Zvíře toto tak skrovné a vzdělané i se vší svou uhlazeností a přetvářkou ku vzdělanosti její prý náležející, má před sebou rodokmen prastarý a dlouhý, který můžeme hodně vysoko stopovati, abychom se přesvědčili, že má-li nějaké zvíře modrou krev, jest to jistě kočka.

Nejstarší paměť o kočkách jest zaznamenána v starých bájích, kde se kočka zapřáhá do vozíku bohyně Freji neb Venuše, jak Kelly v bájích indoevropských vypravuje. Z toho vysvítá, že musela kočka býti i starému světu známa, kde ještě pámbíčkové a paní božičky se na světě vozívali ve zlatých kočárích a že tedy není pravdou, že by se byla teprvé ve středověku do Evropy do-

stala a zde zdomácněla. Lenormant dí, že švýcarští pravidelně vážili koček a že každý den v jistých domech úřadních a soudcovských ponechává se pro kočky hostina chutná.

Dle Lenormanta ale ctili nejstarší Egypťané kočky ve způsobě lvic a teprv později pod 12. královským rodem započalo ctění koček domácích i nad lvice. Dle všeho pochází domácí kočka z hořenní Nubie a Sudanu. Z Egyptu se rozšířila do Evropy a španělská kočka byla sem přinešena až od Arabů dobyvších zemi.

Že židé žádných koček neměli, jest zřejmo z toho, že se v bibli o kočce ani zmínka neční, jako by ji nebyl ani v ráji pámbů stvořil, jako by ji byl ani Adam jméno nedal a jako by byla se snad za Noema utopila nadobro. Také Asyriané a Babyloňané neznali v starých dobách kočku a babylonské myši musely míti celý rok veliké svátky v starých těch zděch vysokých. Na žádných starých rytinách a sochách, na penězích a deskách nenalezáme obraz kočky v Asii a první nalezáme na penězích ražených za doby Pyhoyy. V prvních dobách křesťanských nalezal prý se v Římě jeden pomník Calpurnie Feliculi, která nechala si na náhrobek vytesati kočku. Pomníku toho však už nestává. V řeckých pozdějších dobách nalezáme jednu pohádku, v níž se kočka proměnila v ženštinu krásnou a úlysnou a to jest povídkám o našich kočkách mnoho podobné, ale jinak o kočkách se tam málo vědělo a psalo.

Původní jméno kočky v Egyptě bylo „mau“ dle její hlasu. Když Římané kočku poznali, nazvali ji „catus“ (chytrý, lstivý, prohnaný) ale to jméno prý pochodí ze syrského „gato“ neb „quit,“ kteréž jméno ale prý pochodí z Afriky a v Nubii se kočka jmenovala „kadiska.“ Tak přišla kočka i se jmenem svým do Evropy a později i do Ameriky, ač nevíme kdy.

Maminka.

Lékař: Matko, udělejte mu placku z hořčice smíchané s moukou a s octem a přiložte mu ji na záda.

Matka: Pane doktore, nesměla bych přidati trochu cukru? Vědí, on jest tak mnoho zvyklý míti všechno oslazené.

Také po kostelec.

Všetečný náboženský synek: Tatínku, dnes ráno se modlil pan farář za déšť a odpoledne pan kaplan za jasný den, aby mohli lidé seno svésti s polí. Co asi s těmato dvěma prosbama pámbů udělá? — Otec v rozpacích jsa odpověděl: Chlapče, až budeš chtíti tak hloupě se tázati jdi si k mamince.

U zubního lékaře.

Lékař: Co vám napadá, pane Zázvorko, snad mi nechcete mou práci s trháním vašeho zubu zaplatiti tím vytaženým zubem? To stojí dolar.

Pan Zázvorka: Jak by ne, pane doktore; je tomu rok, co jste mi ten zub plnil zlatem a dokazoval jste mi, že jste do něho spotřeboval za dolar a půl zlata. Pakli si zub tedy necháte, máte ještě půl dolaru výdělku čistého mimo mzdu a pak jsme si rovni. Mějte se dobře.

Oznámka.

Letní sídlo k pronajmutí.

Roztomilé letní sídlo na jednom ledovci v atlantickém moři, 41 st. severní šířky a 64 st. západní délky, jest k pronajmutí pro vznešenou rodinu aneb pro několik mladých pánů neb dam za obstojný peníz. Krásné vyhlídky ničím nezastavené, žádné komáry ani štěnice, žádná nakažlivá nemoc, ani bahenná zimnice, ledová voda a mražené každý den a celou noc zdarma. Platí se na šest měsíců napřed. K doptání pod nadpisem: Starý Neptun, Atlantic Ocean, N. A.

Horlivost úřadní.

V celnici v New Yorku pozoroval jeden příchozí, že mu celní úřadník tak bedlivě prohledává jeho zavazadla, že nenechal ani jediný kousek prádla a šatstva neprohlédnutý. Konečně mákl také na jednu botu v kufru, zdali by v ní snad nebylo něco elu podrobeného skryto. Pocestný rozmrzen zvolal: V těch botách není nic, ale v těch druhých.

A kde máte ty druhé? tázal se úřadník.

Tady na noze, odpovídal ferina, zvedaje nohu a ukazuje ji úřadníkovi.

Velebníček.

On: Kam pak, Mařenko, tak spěcháš dnes?

Mařenka: Do božího kostelíčka na svatou mši.

On: Zdali pak se také modlíš za mne?

Mařenka: Zajisté, velebný pane, neboť říkám vždy v modlitbě za „všechny bídné hříšníky.“

Podezřelá poklona.

Pán: Slečinko, hledáte místa—vstupte prosím jen do našeho vozu.

Slečna: Jste příliš laskav, pane, ale nemohu, neboť vidím, že jest 1 váš vůz plný.

Pán: Nedělejte si z toho nic, slečno, neboť místa tu dosti. Jakmile sem vstoupíte, uvidíte, že několik pánů hned vstane a vzdálí se z vozu.

(Z Hum. Listů.)

Bismark je navzdor tomu, že nemá zobáku, kosem kapitálním. Aby se udělal hezkým v očích lidu, hodlá prosaditi zákon o zaopatřování dělnictva v stáří. Vít, ferina, že ho to nebude pranic ‚koštovat.‘ Neboť všechno ostátní jeho hospodářství šlesvik-holštýnské, sadovské i sedanské je zařízeno tak, že při něm žádný dělník vyššího stáří dosáhnouti nemůže.

Ze Švýcarska. Továrník Vetterli, vynálezce repetýrek, právě zemřel. Pohřbu súčastnilo se téměř všechno zdejší krásné pohlaví.

V Rakousku je nyní 15,000 židů z Ruska. Koho má býti nyní člověku více líto: těch židů nebo Rakouska?

U myslivny v Kobylicích nalezena nová léčivá voda hořká. — Je to zvláštní od té přírody, že nám v Čechách uštědřuje tolik hořkostí!

A: Víš-li pak, že budu mít zítra svatbu?

B: I nech toho až na všední den..... kdo pak by si kazil nedělí!

Posudky.

Ten Araby paše je jistě *švec*, že je tak *potrhlý*.
Mistr Jehlička.

Ten Araby paše je jistě *kreječ*, že tak *podpichuje*.
Mistr Kopejtko.

Z lékárny.

Selka: Poňžeň prosím, pane hapatykář, řeknou mi, co bude recepis stát?“

Lékárník: „25 kr.“

Selka: „25 kr.? I to mi ho dají nazpátek, copak ten dochtor myslí, že jsem tak hloupá, abych věřila, že recepis za 25 krejcarů může mému synu pomoc od pětileté nemoci?“

Asi za hodinu přišla selka zpět s jiným receptem.

Selka: „Tak prosímich, řeknou mi, co bude tenhle recepis od druhého dochtora stát?“

Lékárník: „Ten? 1 zl. 50 kr.“

Selka: „Tak mi to udělají, ale tuplem, nebo za 3 zl. to už může pomoc'.“

”Dobrou radu hospodářům”

dávají ve Vojnově Městci vycházející „Hosp. nár. noviny.“ Píšou: „Nechtějí-li prasata jsouce v chlévě o samotě žráti, odporučuje jistý hospodář následující *výtečný* (!) prostředek: Bezvadné zrcadlo z jemně broušeného skla (aby ne!) umístí se vedle koryta, z něhož prase žere; toto vidí se býti protiobrazem v žrádle zkrácené a vyžere z pouhého hněvu vše co v korytě. Při delším upotřebení tohoto prostředku docíleno prý značných těžkých krmníků.“

Nuže, hospodáři, hleďte si svého prospěchu!

Zdravotní stav Prahy

zhoršil se povážlivě o právě minulém sjezdu pp. lékařů a přírodozpytců! Jakž ale také jinak! Tolik doktorů!..

Na důkaz svého tvrzení uvádíme následující úkazy a případy: ‚První kavalír říše,‘ kníže Carlos Auersperg, trpí *malomocností*; slavná městská rada pražská dostala *zácrut*, když slyšela, že musí Vinohradům do ústopadu zříditi zvláštní plynárnu, lomy na dlaždicí kámen a vodárnu; kandelábry na Příkopech mají nejspíš *loupání* v těle, že je tak *nažou*; „Německý dům“ na Příkopech chřadne *úbytěmi*, a po hospodách objevily se známky všelijakého druhu „*vyražensk*“ při *pivě* pak na mnoze symptomy více méně povážlivé *vodnatelnosti*.

List egyptského panovníka

měl dle našeho náhledu znáti doslovně takto:

Milý Araby pašo! Jelikož mermomocí *nechcete ani na vlastní Moji žádost jíti do pense, vidím Se nicena nechati Vás v úřadě* a dovolit, byste i na dále pečoval o blaho Našeho mocnářství. Budu Si to na Vás vždycky pamatovat a udílím Vám za Vaši *neodbytnou oddanost* řád šupinatého krokodila 1. třídy s prominutím poděkování se.

Mistokrát Tewfik, m. p.

V Kahýře dne 30. máje 1882.

Nač ještě nikdo nepřipad' až teprv já!

V roce máme jednou jaro, jednou leto, jednou podzim, ale dvakráte zimu; v lednu a v únoru, a pak zase v prosinci.

Isidor Conatokáp, v. ú.

Myslivecké příhody,

které zažil a vypravuje ”ficí“ Hubertus Brčál.

Je tomu asi pět roků, co jsem měl jít naproti nebožtíku panu hraběti na nádraží. Vezmu psa, pušku a jdu. Vítr fičel se sněhem, až se osrdil otřásalo. V tom mi vichřice vzala s hlavy chlupatou čepici a unášela ji daleko po sněhu. Co dělat? Namířím, bác! a střelená čepice se válela na zemi. Lépe mít děravou čepici na hlavě než žádnou. Jdu asi 117 kroků, když na mne vyjde chlap jako hora. Měl široký klobouk s perem a pod červeným pláštěm mu vykukovaly koňské nohy a kravský ocas. Pán bůh s námi! byl to sám ďábel. „Dobrý večer, pane satane!“ povídám. — „Servus, Brčále! Kam pak?“ — „I starému pánovi naproti!“ — „Hm, a co to máš za nestvůru přes rameno zavěšenou?“ — „Prosím, to je má dýmka.“ — „Dýmka? I to mi půjč zakouřit. Máš nacpáno?“ — „Ano, račte vzít tady do úst, tak, pane čerte. Já zatím dole zapálím.“ Teď jednoho přec sprovodím se světa, pomyslím, si natáhnu kohoutek, stisknu..... bums..... a co myslíte?.... Oni mi plivnul celý vypálený náboj do obličeje a pravil: „Fuj tajfl, Brčále, ty kouříš ňáký silný tabák!“ a upalovál dál. Já taky. Ale neušel jsem ani 85 kroků, tu na mne vyrazí jiný chlap. „Penize nebo život!“ povídá. Jakobych hledal penize, obracím kapsy, vhodím nepozorovaně do pušky hrst prachu, ale broků jsem už neměl. Brčál však se dlouho nerozmýšlí. Plivnul jsem do hlavně, slina okamžitě zmrzla, bác! a chlap se válel na zemi, zastřelen zmrzlou slinou. Jednou mě ale přec jenom vyplatil — srnec. — Byl jsem na čekání v lese. Měsíc svítil jako kaří oko (nebo jak) a obloha byla čista jako studenti na třicátého. Já měl ručnici v rukou a mířil do houští na pěknou srnu. V tom Vám však přiběhne z pravé strany srnec, a co byste myslili, že se stalo? Provlíkl si hlavu skrz řemen mé flinty a padil, flinu na krku, ke všem čertům!

Jak jsem ho ale později vyplatil, povím Vám někdy jindy.

Světélka.

§ Ve Washingtonu se dlouho připravoval „b ží muž“ — Guiteau — na cestu k čertu. Konečně se dočkal.

§ V Iowě zkoušeli zase kostelíčkáři a ztřeštěnci náboženští a temperenclíři své síly a shledali, že jest jich tam dosti rohatých, aby celý stát a osobní jeho svobody obrátili na rub. Což aby započali teď pracovati proti bouřím a vichřicím, kroupám a hromu, dali se do toho a přinutili sněm, by zákon proti těmto přijal a pak když to těm všem rohatým nechají odhlasovati, bude jednou zase ve státu pokoj. Tolik jest jisto, že by zákon proti bouřkám a kroupám byl právě tak účinlivý a účelný, jako proti nestřídmosti.

Běda měšťanostovi Harrisonovi, který má to zvláštní potěšení a čest býti „dobrým přítelem“ Meilbekovým a jemuž Meilbek dle svého chlubení se stále pomáhá, pakli se teď vyhozeného z knihovny Meilbeka neujme a slavně jej za knihovníka se $4,000 služného nedosadí. Ztratí nejen přítele, ale i podporovatele mocného a s jeho politickými vyhlídkami bude konec.

§ Guiteau washingtonský jest pověšen — ať žije Guiteau — chicagský!

§ (*Zaslánо.*) — Já nížepsaný veřejně vyznávám, že ani se Zolovou ani jakousi jinou „Nanou“ nechci míti už více co dělati a nepřál bych žádnému krajanu, židu neb křesťanu, aby se byl tak napálil jako já. Proto jsem v knihovně Nanu nechtěl míti, aby se nespálil žádný krajan jako já s takovou Nanou, neb mně to stálo $200, ač byla ta moje „Nana“ Němkyně a 30 let stará. Ta Zolova je mladší, ale je prý ještě horší, nežli ta moje. Jen se zeptejte soudu. Se vší úctou

B. F. Porges, m. p.

Škoda věčná!

Věčná škoda, že se nenarodili za doby Columbusovy tak chytří lidé, jako Meilbek a Oliverius, z nichž jeden jest všudypřítomným a druhý vševědoucím. Kdyby byl chuděra Columbus aspoň polovinu jejich fištronu měl, nebyl by se musel trmáceti odkrýváním Ameriky, a pak by ji byl jistě ani neodkryl, věda napřed, že ani jeho jména se jí nedostane a že za to všecko zemře v okovech v žaláři.

Po kostele.

Vavřinec přišel domů v neděli k polodni z ryb, ana jeho žena právě se vracela z kostela. Pravila: „Ó drahý můj Vavřinče, kdybys byl dnes jen přišel do kostela a slyšel ty modlitby horlivé, které za všemi nepřítomnými vysílal pan pastor, to by tě bylo jistě obměkčilo.—Tedy to přece byly modlitby? tázal se Vavřinec. Na moutě kuši, já si stále myslel, že se za mně někdo modlí, neb jsem měl dnes štěstí a každá, která zavadila, jest chycená; já však myslil, že jsi to ty, která se za mně modliš, a on to zatím byl náš pan pastor. To abych mu tu nejtěžší štiku poslal k večeři.

Je v Australii jiný pámbů?

Buď jest v Australii jiný pámbů, aneb jest tam jiné náboženství mezi křesťany, ale tolik jest jisto, že tamní katolický biskup Melbournský, když přáli žádati jej, aby dovolil, by se v kostelích odříkávaly modlitby za déšť, neb za pěkné počasí, nechtěl nic takového povoliti. On že jest v kostelích pánem a že se tam nesmí provozovat žádný nesmysl a žádné modlářství. Všechny přírodní zjevy, jako déšť, kroupy, hromy, sucho, jasno, atd., co jest vůbec rolnictvu důležito a začo se obyčejně kněží modlívají, praví biskup, vzniká z příčin přirozených a jest závislé na zákonech přirozených, které se nedají měniti pro každého zvláště, a proto jest to nesmyslem modliti se k bohu za nějakou takovou změnu, jak bychom si přáli. Co přijíti má, přijde, ať se modlíme neb ne, a když někdo na to věří, že pámbů dává pěkné neb špatné počasí, darmo prý pak na pána boha kleje, když se mu to nevydaří. V jeho kostelích že se smí lidé modliti jen za duchovní dobro a nikdy za tělesné. V jeho kostelích pámbů prosby za hmotný prospěch a tělesné dobro neslyší.— Kdyby byl řeky biskup, jak si to vlastně už myslél, že jest vše modlení humbugem a že není nad mrásl, že jest vše modlení humbugem a že není nad mrásl, ky žádného ucha, které by modlitby věřících poslouchalo a dle nich osudy světa řídilo, byl by poctivým, ale že řekl aspoň tolik, jest už dosti. On po druhé řekne to ostatní. A potom že církev nepokračuje!

Chicagské žalmy národní.

Blahoslavený truhlík, který Meilbecku věří:
Ale zatrolená šelma, kdo jemu a jeho
slepým přívržencům na frak měří,
Sicut erat in principio atd.

Blahoslavená kniha, která má pěkný název
a zdobený hřbet pro A. Petrtyla,
Neb on na to kouká, když jej spolek na prohlídku
kněh vysílá.
Sicut erat in principio atd.

Blahoslavená je kniha tlustá, mladá a košerovaná:
Neboť bude od Porgesa za ctnou, a dobrou uznaná.
Sicut erat in principio atd.

Blahoslavený mudrc, který zná rozdíl
mezi „lawyer“ a „lier“.
Neboť nikdo nepozná, že v něm
větší hloupý „Meier“.
Sicut erat in principio atd.

Blahoslavená pomatená hlava,
která vždycky všecko vídá,
Ale ani při výslechu nikomu nic
z toho nepovídá.
Sicut erat in principio atd.

Blahoslavený, kdo chicagským
Koníděům víry dává,
Ale zlořená šelma,
která jim lhářů nadává.
Sicut erat in principio atd.

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.
August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 9. ČERVENCE, 1882. ČÍSLO 46.

Egoismus.

Přemýšlení od J. Gr. z Prahy.

PROSLOV:

Proč píši? Snad z lásky k lidem? Nikoliv. Píši, poněvadž chci *svým* myšlénkám zjednati průchod, poněvadž chci jim zaopatřiti ve světě místo a být bych i předvídal, že tyto mé myšlénky mnohé připraví o jich poklid a mír, byť bych předvídal vznik krvavých bojů a zaniknutí mnoha pokolení — já je přece rozesílám. Dělejte s nimi, cokoliv chcete a můžete, to jest *vaší* věcí— já se o ni nestarám. Vy snad budete míti pro ně nepřijemnost, zápas a smrť, menšina jen bude se z nich radovati. *Mně* není nic do toho.

Píši, poněvadž se *mi* to líbí, poněvadž jest to můj „koníček,“ zpívám, poněvadž jsem — pěvec, vás potřebuji poněvadž — uši potřebuji.

I.

Pouze myšlénky, pojmy možno vyslovovati, t. j. *slovy* vyjádřovati, ježto pojem a slovo splývá v jedno; já však nejsem ani myšlénka, ani nezáležím v myšlení; já jsem *více* nežli veliký pojem a veliká myšlénka; jsem bezejmenný, nevýslovný. Pro mne nemá nešťastná řeč žádného slova a slovo? jest pro mě zase jen „pouhým slovem!“ Veškeré označení mého „já“ jsou tedy toliko *zápory*, t.j. praví, co *nejsem*, ale nikdy, co *jsem*. Nic mně nikdy nevyčerpá.

Tak na př. zovou mne — *člověkem*. To však nejsem *já*. „Člověk“ jest pojem druhový, pojem všeobecný, jenž jen potud pro mne má význam, pokud jest *jednou* z přečetných mých *vlastností*. Já mezi jiným jsem člověk,(*) jako jsem též živá bytost, tedy animal, Evropan, Čech, Pražan, křesťan, muž, myslitel, člen spolku, pěvec, atd.; ale kdo by mně ctil *pouze* jako „člověka“ neb „Čecha,“ k tomu choval bych se velmi chladně. A proč? Ježto by ctil pouze jednu mou *vlastnost*, nikoliv však *mně!* Podobně, jak směšné, jak sentimentální jest, tiskne-li „Čech“ někomu ruku svou tou posvátnou hrůzou jsa jat, že jest — *také* „Čech!“ To jest co's kloudného.

Já však kladu přísnost na své „já,“ nikoliv na to, že jsem „člověk,“ nebo „Čech“ a p., ale nejsem „člověk“ a p. Ano — divte se, jak chcete — já pravím vám, že nikdy nebyl a nikde není „člověk,“ nýbrž že vždy byl a všude jest jen *ne*-„člověk,“ neboť když jednotlivý vyhověl kdy tomuto pojmu? Kdy přiblížil se k tomuto svému ideálu? Kdy stala se skutečná tečka matematickou? — Křesťanství zná jen jednoho „člověka“ a tento—Kristus— jest přece jen *ne*-„člověk,“ totiž nadlidský, nad člověčí člověk: bůh. Skutečný „člověk“ jest pouze ne-„člověk.“ Marně hledal tedy ubohý *Diogenes* se svou lucernou „člověka,“ jehož nikde není.

Tím, co jsem, jest podmíněno vše, cožkoliv činím, myslím, atd. Žid jen po židovsku, „křesťan“ jen po křesťansku jednati, atd. Kdyby bylo možno, že by's mohl býti „křesťanem“ (neb „židem“ a p.) a nic než křesťanem, tož jednal by's ovšem vždy *jen* křesťansky; než nejde to; ty — byť by's žil sebe přísněji — zůstaneš přece jen *egoistou*, t. j. prohřešuješ se proti pojmu „křesťan.“ „I spravedlivý hřeší sedmkrát za den.“ Tu poznáváš, že vlastně *nejsi* „křesťanem,“ nýbrž jen „nebohým hříšníkem.“ Proto hledal se pojem dokonalejší, který by *sebe* vyjádřil, co jsi a který by byl tvým odleskem. Nejdonalejším zdál se býti pojem „člověk.“ Jako „křesťan“ a p. jsi příliš málo a křesťanství není tvým úkolem; ale buď „člověkem,“ pak máš vše; státi se „člověkem“ budiž tvým povoláním! Tak se soudilo.

Tak tedy: nyní vím, co býti *mám* a nový katechismus může býti sepsán! Místo, aby's řekl: „Jsem *více*, nežli „člověk,“ praviš zkroušeně: „Jsem *méně* nežli „člověk“ a „člověka,“ dokonalého „člověka,“ t. j člověka; který není nic, než člověk mohu si jen *myslíti*, nejsem jím však a ještě jím *ne*jsem, což zajisté bytují *mimo* mne,

(*) Kdyby "já" ("ego") a "člověk" ("homo") bylo totožné, byl by *ego*-ismus a Ásema-nismus totožný.

v říši nadpozemské a mým úkolem jest, bych s ním splynul v jedno! Ty tedy nevěříš sám v sebe, nevěříš ve svou přítomnost, nýbrž vidíš sebe jen v budoucnosti, toužíš po svém „pravém já“ — „člověku.“ Ty jsi na stanovisku *náboženském*, totiž na onom, které ti předpisuje: „Ty máš!“ „Ty máš býti křesťanem;“ „Ty máš býti „člověkem;“ dodatku: „pravým“ není třeba, neboť „křesťan“ se právě tím, že podrobuje subjekt praedikátu, jednotliv ce všcobecnosti. Ty točíš se dokola: nejprvé jsi chtěl být „křesťanem,“ nyní chceš býti „člověkem;“ nejprvé měl jsi náboženství Krista, nyní náboženství humanity.

Táže se: „jak dostati se z tohoto čarovného kruhu?“ Inu, vyskoč z něho; zvrať názor náboženský a řekni: „Já jedinec jsem člověk!‘ Otázku *pojmovou: Co* jest člověk? zaměň v otázku *osobní: Kdo* jest člověk? — Při otázce „co?“ hledal jsi pojem, by's jej zvěčnil, při otázce „kdo?“ jest odpověď spolu zahrnuta: otázka zodpovídá se sama sebou. *Já* teprvé udílím „člověku“ jsoucnost! Pojmu-li „člověka“ neb jinou ideji (neb i pocit) jako *svou* ideji, tož tím jest již ideja zvěčněna, poněvadž *já* jsem její věcí, její realitou; její realita záleží právě v tom, že já, vskutku jsouci a živouci, ji mám. Ideja jest vůbec potud mým vlastnictvím, mou vlastností.*)

Já vskutku jsem člověk (t. j. tento zvláštní, určitý člověk) a *nečlověk* zároveň, neboť jsem člověk a spolu jsem *více* nežli „člověk,“ „křesťan,“ „Čech“ a pod. beze zadost ideálu ei pojmu „člověk“ “ nýbrž *sobě*, pouze jedinci. Člověk není totiž, leč mé člověčství a vše, co činím, právě *proto* jen člověčské (lidské), poněvadž *já* to činím, *ne proto*, že to souhlasí s pojmem „člověk.“ Vždyť i „ne-člověčí“ (ne-lidské) jest cosi člověčího (lidského), ponévadž možno jen člověku, ne zvířeti.

Jsem člověk zrovna jako zeměkoule jest hvězdou a považovati tedy za „úkol“ můj býti „pravým člověkem“ jest rovněž tak směšno, jako chtíti, aby zeměkoule byla pravou hvězdou.“ Žádný pes, žádná kočka nesnaží se býti „pravým psem“ a „pravou kočkou“, totiž žádnému živočichu nejeví se bytost jeho jako „úkol“ t. j. pojem, kterým má zvěčniti; on nechce ničím jiným býti neb se státi, než čím *jest*.

„Ty radíš mně tedy, abych podobal se zvířeti?“ Co pak si to myslíš? Abych tobě radil podobati se zvířeti, k tomu věru nemohu se odhodlati, ješto by to byl zase úkol, zase ideál!

Je-li *tato* růže z předu již „pravou růží“ (jinak by nebyla růže růží) *tato* vlašťovka „pravou vlašťovkou“ tož nejsem i já teprv tehdy „pravým člověkem,“ vyhovím-li tomu neb onomu „povolání,“ nýbrž jsem již „z domu“ „pravým člověkem.“ Můj první výkřik, mé první blábolení jest známkou „pravého člověka.“ Ne v budoucnosti jako předmět touhy jest „člověk“ nebo „pravý člověk,“ nýbrž v přítomnosti. Kdykoliv a jakýkoliv jsem, dítě neb kmet, v radosti neb žalosti, v důvěře neb zoufalství, ve bdění neb snění, *já* to jsem, já jsem — pravý člověk!

——Pokračování.——

*) Jakmile však *se stane* vystoupí — jako Minerva z hlavy Achyllovy — pak stane se „fixní,“ „absolutní,“ „svatou“ ideji, „svatým“ pocitem.

[Viz kap. III.]

O nošení smutku.

Posuzovatel jeden podává v časopisu „Interior“ několik námitek svých proti veškerému nošení smutku, jak jest to obyčejem i u národů vzdělaných při pohřbech i po nich. Dí: Pakli by to bylo urážkou jemnocitu některých čtenářů, že tak o věci té se zmiňuji, budeme si vyrovnání, neboť já byl uražen nošením smutku toho a mé protidůvody jsou následující:

I Jest to spůsob naskrze pohanský. Jakého pak rozdílu jest mezi najetím několika truchlících z řemesla, aby zvali si vlasy z hlavy a tloukli si do prsou, pěli smuteční písně a hledělí soustrasť u diváků vzbuditi a mezi nošením smutku k vůli okázalosti světské? Význam jednoho i druhého jest: Pojďte sem všichni, kdo chcete děti na nás? Jeden spůsob smutku obrací se pouze k uchu a jiný pouze k očím. Žádný z nich nesměřuje k tomu, aby soustrasť se vyslovila truchlícím, ale aby divák cízí se pobavil nad ukázalostí tou.

2. Další námitku staví dopisovatel se stanoviska věřícího křesťana, že jest to nedůstojno aby se odíval v barvy a odznaky ztracené víš naděje, jako by nebyla smrť počátkem života nového za hrobem, a jakobychom co křesťané věřící neměli pro zemřelého prázdné naděje za hrobem, což by bylo nekřesťanské.

3. Smutek jest přetvářkou. Smuteční oblek jest tak dobře modním oblekem, jako každý jiný oděv, jest nad míru nákladný a velmi pěkně prý sluší. Proto není divu, že malichernost a marnivost ženská tak ráda se uchyluje do smutečního oděvu drahého. Smrť bratrance neb sestřenice jest vítána každé takové parádnici, neboť jí skýtá příležitost obleci na sebe něco, v čem se bude líbiti jistě více nežli v obyčejných šatech. A tu jest arci smutek zcela přetvářený, neb jest to vlastně moda a laskomina truchlící osoby s účely zcela jinými, nežli jaké smutek pravý vyžaduje. I když jest smutek pravý, jest přece jeho šat nošen dávno už, když bolesť první hluboká pominula, tak že jest jest jen parádivost v tom viděti a žádný vnitřní pocit. Zevnější to ukazování se pak nesrovnává s vnitřními pocity. Vždíme ta dle písma jen obílené, vlastně očerněné hroby, které jsou v svém vnitru plny hniloby a nečesti a jen se chtějí lesknouti a vidiny býti

4. Smuteční oděv jest velmi hloupý. Kdo se chce o tom přesvědčiti, ať si jen přečte předpisy všechny, jak se má smuteční oděv zhotovovatti, jaké a kde má míti záhyby, kde uzle a stuhy, atd. Jiný smuteční oděv jest pro dívky do 17 roků, jiný pro dospělejší panny, jiný pro vdané a jiný pro vdovy. Každý stupeň zármutku pro bližšího neb vzdálenějšího příbuzného označuje se zvláštními odstíny černé barvy. Jinak se na veřejnosti truchlí pro otce, jinak pro dítko, jinak pro babičku a dědečka a jinak pro strýce a tetu, a to jen k vůli parádě. Také móda předpisuje velikost aneb maličkost smutku a běda osobě, která by se neuměla říditi dle předpisů těchto a nesla by o jeden záhyb, o jeden uzel, neb o jeden stín barvy více neb méně, nežli móda předpisuje. Kdyžby se stalo, že některá dáma ze společnosti by se opovážila nositi letos smuteční šat, který byl loni módou, ale letos byl změněn, stane se posměchem všech ušlechtilých hub, které se ve smuteční módě lépe vyznají a tak místo soustrasti dostane se jí jen posměchu.

A jak podrobné předpisy jsou užívané co do času smutku a jaké změny jsou při tom dovoleny. Do tří měsíců v jistých případech má se nositi smutek plný s dlouhým černým závojem, který jest na spodu svém opatřen okrajem tolik a tolik palců širokým. Po třech měsících už může se nésti při závoji tom něco bílého, ale úzkého, tak nějaký bílý límeček na krku; za další jistou dobu už může býti závoj ten bile kropenatý a rukavičky už mohou býti světlejší barvy; po delší době může se závoj už s obličeje odhrnovati i ve veřejnosti a ještě později se může černý šat na polovinu zaměniti s bílým, neb šedým a později ještě s jasnějším, až konečně nastane den a hodina, kde může truchlící osoba, třeba by byla svou ztrátu hned druhý den po pohřbu na dobro oželela, zaměniti černý šat a černé ozdoby s nějakými jasnějšími a pak dokonce jest jí dovoleno, nositi, co se jí líbí, jako by žádný smutek nikdy nebyla měla.

Jest to velmi směšné a hloupé a věru žádný rozumný člověk, žádná rozumná žena nebude se v tomto jevení zármutku svého nad ztrátou svých milých držeti předpisů tak bláznovských, jako jsou módní předpisy vůbec. Aspoň společnosť americká jest tak dalece pokročilá nad copy společnosti evropské, že jen v málo kterých kruzích společenských se na takové předpisy co dá. Ba stává se velmi často, že za týden neb dva po smrti už jest zase svatba a že se zapomene na všechno ostatní, poněvadž by to ani jinak neslušelo. Kdo chce ale bláznití a otročiti předpisům módy a předpisům bláznivých starých upravovatelek módy, ať si nechá pak líbiti, že se mu každý rozumnější člověk vysměje.

Upomínka z dob študentských na kláštery.

Podává Jos. Vojt. Kout.

Na kopečku za branou Němec.-Brodskou stojí dosti veliká starožitná budova c. k. gymnasium a zároveň bydliště cvičeného řádu řeholníků Premonstratů. Pravím cvičeného, jelikož co do umělosti jest nám dobře známo bratrstvo jesuitů.

Již mnoho vody uplynulo nedaleko tam se vinoucí tichou Sazavou, co dosazení tam premonstrati po odbytých zkouškách profesorských a zvláštním vyzváním klášter želivského, jakožto velkořádu, od města Humpolce 2 hodiny cesty vzdáleného. — Klášter Želivský jest dopluvacím okresem, jakési depot pro klášter něm.-brodský a oplývá, co se týče blahobytu zdejšího, krásnými zahradami, lukami, polnostmi, koňmi, kravami, jako nějaký velkostatek.

Na jiných souseduích velkostatcích mají tak zvanou železnou krávu, a mimo to se jim dostává hojných dobrých nápojů. Pinty s dobrým pivem málo kdy tam vyschají.

Takový uznaný človíček pro přednášky ve školách latinských byl též před 25 roky pater Damascen — tak se nazýval klášterním jménem. Byl to nadaný člověk a veselý patron. Ale na nadání jeho přece po vyšším vzdělání netoužil.

Proč by byl také toužil? Vždyť byl vzdělaný dost. Znal dobře svou mateřčinu, latinsky, řecky, německy, rusky, znal několik jazyků slovanských a vyučoval v prázdných jeho hodinách řeči francouzské. Chlapíček jako na drátkách, 27 roků stár, a mohlo se o něm říci, že nejen mohl býti u některé šlechtické rodiny vychovatelem, ale více společníkem. Byl sice poněkud krátkozraký, ale okuláry mu dodávaly demonické krásy. Oči jeho za brejlemi byly soudnější.

Byl přece ve svém vnitru přenešťasten. Já jej pozoroval blíže, maje k tomu tu nejlepší příležitost. Zmínil jsem se, že pater Damascen nerad si již lámal hlavu, vyjímaje jen tenkráte, když vyučoval řeči francouzské, k tomu ale ze zvláštní zkušenosti a záliby si volil vždy žáky z pokolení přístupnějšího, totiž ženského.

Starý to spůsob obratných jesuitů. Toho roku choval ve svém lánĕ Něm. Brod mnoho krásných kandidátek. Ty odbýval s dosti dobrým prospěchem a i kapsa jeho se těšila štědrou rukou jeho žákyň, takže se mohl pan profesor za větrem i v jiných hospůdkách ukrýti.

S človíčkem tím jsme stáli na dobré noze — on nerád studoval — a já často pro rozličné pletky jsem nemohl navštíviti přednášky; tu pater Damascen zamhouřil oko, a někdy za svými brejlemi i obě.

Však něco za něco. Když někdy byl utrmácen a ve své celi hledal klidu a rozkošného rozjímání, tu požádal Kouta, aby mu vypracoval exhortu pro příští nedělní přednášku, neboť komu známo, jest studujícím před mší na místě kázání obyčejného řeč k nim čtena z papíru. Bývá s ní spokojen — a já též — a jak se posud děje, stává se někdy člověk buď větší nebo menší samolibec— těšil jsem se z toho, že slova má poslouchají zbožní i bezbožní studující až do posledka, neboť se nám málo komu podařilo uniknouti, až byla celá mše ukončena. On sám ale říkával, že jest za zdmi dobře schován; považoval klášter co refugium peccatorum, čili útočiště hříšníků. Někdy býval stran ženských až veliký samolibec.— Jedenkráte jsem pracoval v jeho cely za jeho nepřítomnosti. Vytáhnav z jeho vázy krásnou růži, hodil jsem ji šťastně jen asi krok před ní; ona zvedla ji zvedla a poděkovala mi svýma krásnýma zrakoma.

Tu se však otevrou dvéře a za mnou stojí nevrlý Damascen, vytýkaje mi, že jsem mu to neměl kazit a jemu přenechat. Za chvili se však upokojil a nabídl mi, že asi za hodinu se mnou přijde k Brixovům. U „Briksů“, roztomilá to hospůdka dobré pověsti a nefalšované pivo, hodila se velmi dobře k laskavému rozjímání. — Též zvěčnělý náš Karel Havlíček za svého pobytu tam zavítal, netuše že jej někdy pražský policejní rada Dedera o půl noci zatkne a odveze do pevnůstky podobného jména, „Brixenu.“

Rodiče Briksovi měli též sličnou Marinku a Lojzičku. Byly to obě dobré duše. U nich se zelným stolem se mnoho vypravovalo. Pater Damascen nám často sdělil, že jen nedostatek jej uvrhl na dráhu jeho posavádní živnosti a že nemíní zůstati na vždy ve zdích klášterních. Tato slova ale vždy opakoval s jakýmsi zvláštním přízvukem, když přicházela Lojzička. Když se napil více, že jej pivo rozehřálo, stával se hovornějším. Vypravoval o stavu svém co o všední živnosti — to samé že smýšlejí všichni jeho představení a kolegové.

„Věřte,“ říkával, „když se k vám obrátím od oltáře, že vidívám s potěšením jiné zjevy“ — a oltář jeho že spočívá na tváři krásných děvčat.

Jedenkráte se tam očekával biskup králové-hradecký k biřmování.

„Přátelé,“ pravil, „je to kousek nesmyslu, až to odbudem, to mně spadne kámen s krku, toho starého ceremonistu nemohu ani vidět! Však to jsou všednosti!“ — Vykládal nám pak více dogmatických článků s velmi zralou filosofickou obratností. Bylo nás pět, co jsme s ním žili v důvěrnějším spojení; tři z nich se však přece stali katolickými kněžy a to hlavně pro to, že našli to samé útočiště hříšníků, jako pater Damascen a nyní požívají výnosných far a všeho vezdejšího dobra z plného poháru.

Nejednou nám sdělil veškeré pletichy tamnějšího kláštera a my tomu rádi naslouchali. Jejich představený měl dvě tetičky v městě, které každodenně navštěvoval, jiný pater Bohuslav měl zas sestřenice, pater Ferdinand dával pro dobro a osvětu večerní počtářské hodiny — a všichni ostatní páni profesoři byli tak živi důvěrně v rozličných rodinách, jako vojsko když několik roků leží posádkou v městě.

„U Briksů“ měli včera velkou různici,“ pravil mi můj přítel Wildman při přednášce.

„Proč?“ táži se.

„Až vyjdeme ven,“— ostatně se tam podíváme.

Stalo se.

Lojzička seděla plačíc v kuchyni a něco vyšívala. Máři nás obsluhovala, ale byla též mrzuta.

Za hodinu na to i my jsme přáli dobrou noc. Nevě-

děli jsme zase nic. Druhý den na to připadalo Aloisia, patrona studujících; Lojzička byla jejich velkou ctitelkou — ale v kostele se ani neukázala.

My šli k Damascenovi do celi.

„Pane profesore," zvoláme skoro jedním, avšak utlumeným hlasem, „pane profesore, u Briksů byla veliká různice, někteří sousedé vědí, že starý vyhnáněl Lojzičku z domu. Damascen se jaksi zarazil, ale v tom samém okamžiku bylo na tvářích a očích jeho pozorovati tajná radost. My jsme se jej sice neptali, proč se tak radostně usmívá, jako jistý kardinál jednoho z římských papežů. Poněvadž byli oba dva ferinové, napsal jeden druhému při hostině lístek:

Kardinál: S. P. Q. R.

Papež: R. Q. P. S.

K.: Sancte pater cur rides?

P.: Rideo quia papa sum.

K.: Svatý otče, proč se směješ?

P.: Směji se, protože jsem otcem.

V latinské řeči otázka začátečními písmenami zpět čtena dá docela vhodnou na hoře uvedenou odpověď.

Tak to bylo i dnes s knězem Damascenem. On věděl velmi dobře vše i pochopil ihned, že i my víme, oč se jedná.

„Přátelé," oslovil nás docela klidně, „Si tacerent homines! To se nestalo u Briksů, moje cela jest dosti veliká, aby ukryla milující párek O to ostatní já se postarám!"

Druhý den na to odebrala se Lojzička k tetě a za nedlouho do Prahy, kde svěřila člověčenstvu živý přírůstek na Karlovu náměstí, aby jej snad nikdy více — nespatřila.

Podobných vil bylo tam více, jenže s tím rozdílem, že vila znamená báječného tvora, který svádí, a ony byly svedeny muži vilnými.

Vilnost jest veliká vada a křehkost člověčenstva, my si ji však v naší samolibosti a v náš prospěch častokráte jinak vykládáme.

Zdali pak pater Damascen Lojzičku v něčem podporoval nevím, slyšel jsem ale, že se provdala za poštovního výpravčího, ale velmi nešťastně, neboť se její muž teprv později o všem dozvěděl a činilo to nemilých výstupů.

Od těch dob uplynulo opět mnoho času a v říši rakouské se mnoho převrátilo: kde nebyli jesuité trpěni našli útočiště i v Praze samé, kláštery byly ještě zvětšeny a dosáhly větších práv. Kopyto pruských koní pošlapalo skoro celou českou zemi.

Po této válce prusko-rakouské jsem byl jednatelem veliké pražské společnosti — nepovažoval jsem to ani za krám jako páni majitelé sami. Já se do toho vpravil s tělem i duší a stal jsem se misionářem. To byl první můj stupeň z opačného tábora vojenského, rozsvaje kviti po celé šíré vlasti — časem jsem rozdával brožurky. Stal jsem se jednatelem pro národní věc a povinností mou bylo putovati, prolézti zámky, statky, chalupy i chatrče, navštíviti dělníky třeba v lese u pařezů, s poptávkou zdaliž by si nějakou novinku z naši pražské zahrady nepřáli. Rozumí se samo sebou, že jsem musel, čili chtěl přijíti i na Něm. Brod. Toho času nebylo tolik drah k Vídni, mnoho měst musel cestující navštíviti, jak to činívali někdy apoštolové. To byl Něm. Brod.

Synové Israel jsou též za svým obchodem na cestách, tak že jsme byli časem v dostavníku stlačeni jako slanečkové v sudě.

Vyskočil jsem před klášterem na kopečku, ohlédnuv se na tu starou budovu a na — náš hostinec a pozoroval jsem, že čas mnoho změnil.

Za několik minut jsem se ocítil s tlukoucím srdcem před domkem starého poctivého hodináře F. K. Bydlel tam posud na 1. schodech. Srdce mi klepalo nepravidelně. U dveří mne uvítala stará paní.

„Bože, to je náš pan Josef!"

Já beze slova odhodil vak, políbil její ruku a ohlížel jsem se kolem: hledal jsem ty ostatní.

Na matčině posteli spatřím Karolinku. Karolinka na smrť ubledlá, bez pohnutí, dívala se černými vpadlýma očima na mne a nutila se podati mně své ruky.

Já ji předešel. Naklonil jsem se až k samým ústům, tak že se mně mimovolně dostal smrtelný políbek na to se posud pamatuji.

Veliký počet menších a větších hodinek klepalo ve světnici. Oko moje vidělo slze starého otce, matky i Karolinky.

„Pro bůh, co se vám všechno stalo, Karolinko?"

„Říkával jste, že mne navštívíte—a přicházíte pozdě!"

„Já jsem misionářem, jak jsem vám říkával."

„Já umru," pravila plačíc, „já vám to povím."—pak si zakryla kostlivou rukou tvář a šeptala: „Klášter, páter Oswald."

Já se neptal více; při loučení se mi nabídl starý, že mne doprovodí a naťáhne při tom městské hodiny. Byla to jeho dlouholetá služba řídíti městské hodiny a tu poslední něm.-brodskou smrt s tou kosou.

Šli jsme.

Bylo velmi zima, prosinec byl neuprositelný; vítr nás bral od sebe a já se musel namáhati, abych jeho slova slyšel. „Moje nejmilejší dítě je pro tento svět ztracené!" Za několik minut jsme stáli před radnicí a pod touto posvětnou smrtí „Quota hora" s nápisem na kose. Ona klapala smrtonosnýma ústama a my oba zimou.

„S bohem!" pravím; „jedu do Moravy; já vás zase navštívím!"

„Bůh vám dej zdraví a štěstí!" pravil velmi pohnutě mistr; „přijďte na zpáteční cestě!"

Na pomezí moravském se setkám s mým věrným přítelem doktorem Starým, nyní slavným okresním lékařem ve Vídni.

„Jdu navštívit Brod," pravil.

„Jdi, bratře," pravím, „piš mně do Prahy, jak jsi se měl. Navštiv Korolinku. S bohem!"

„S bohem!"

„Na zdar!"

Časově se mění a my s nimi.

— — — — — — — —

Dokázáno jest, že jsme k těm farisejským sektám shovívavější než ony k nám — omluvavější a sami nejsme omluvení. My je vřadujem přirozeným zdravým rozumem mezi tvory nám rovné z kosti a masa lidského a zároveň ty samé potřeby a výkony tělesné cítíci; říkáváme, dobře o nich smýšlejíce: „vždyť jest také člověk a pěkný." Oni nás však ve prospěch svůj a neomylné církve vřadují do řady tvorů obmezených, k postu a modlení odsouzených a stačiti by nám měl spíše na veškeré potřeby dolar týdně než na den — ano, my abychom se časem i svého nejposlednějšího zřekli a jim to přinesli v oběť. —

Boží dárek.

Bohatý kupec měl starého sluhu při sobě na 50 roků a ten mu byl tak věrný a tak vzorně pečoval o blaho domu, že nikdy nedovolil, aby ani ten nejmenší boží dar, jak všemu cennému říkal, nepřišel k zmaření. Jednou vystonal se pán z dlouhé nemoce a tu odevzdal všechny hrnečky a kbelíčky s mastěmi a lahvice s léky svému sluhovi, aby je odklidil. Starý sluha nemohl to ale přenésti přes srdce, aby ty draze zaplacené věci všechny vyhodil a proto když druhý den se ho tázal pán, kam že to všechno odklidil, odpověděl: Ty mastě všechny namazal jsem si na tělo, a dělá mi to dobře velice; ty léky jsem si rozdělil na pět dní a až je využívám, povím milostpánovi, jak se mi daří. Bylo by těch božích dárků škoda vyhoditi je.

Prase a kapucín.

Je to sice z prvé části trochu variantek, co Vám plášť, ale v celku myslím, že nezajímavo nebude pro Vaše čtenářstvo, zvíš-li, jak přišel Prostějov o kapucínský klášter a Bílovice o faru.

Bylo to r. 18 ..., když se ubíral fráter Fortunát z kláštera kapucínského po silnici k Bílovicům, aby tam sbíral u dobrodinců skrovné dárky pro chudý klášter. — Představil se u pana faráře v Bílovicích, který ho s obvyklou svou zdvořilostí přijal a na noc k sobě pozval. Na to započal milý Fortunát sbírku. Dařilo se mu dosti dobře, tu dostal několik vajíček, tam zas nějaký šesták, i byl celkem spokojen. Tu přijde do jednoho domu, jehož majitelka byla velká přítelkyně kapucínů. Byla to paní Winklerová. Přijala Fortunáta s velkou radostí, utřela ho a darovala mu pro klášter dvě pěkná podsvinčata. Fortunát byl nad tím darem nemálo překvapen, poděkoval co nejzdvořileji a prosil, aby mu prasátka na faru byla zahnána. Večer pak se s velebným pánem rádil, co by s darem tím počíti měl, máli prasátka prodat, aneb poslat do kláštera. Po dlouhém rokování přijal konečně návrh pana faráře a prodal mu obě podsvinčátka a to tím spíše, an mu pan farář slíbil, že příští den uchystá jedno k obědu a druhé že odchová a na památku je „kapucínkem" nazývati bude. A tak se stalo. Druhý den se fráter Fortunát po výtečném obědě odebral zase na další pouť ke Koničům, odtud pak do hor a přes Plumlov zpět do Prostějova.

Minul rok, a nastala zase doba nové sbírky; zatím však bratr Fortunát byl přesazen do kláštera Vídeňského a na místo něho převzal sbírku v okolí Prostějova bratr Probus. Začal jako před ním Fortunát sbírku v Bílovicích. Stařičký pan farář přijal i jej vlídně a zároveň ho pozval, aby několik dní v Bílovicích ztrávil. Probus pozvání přijal a po skončené toho dne sbírce s panem farářem při skleničce piva se pobaviv odebral se do vykázaného mu pokojíku, který byl od bytu pana faráře jen tenkou zdí oddělen. Zapálil si dýmku a dával, jak se říká, myšlénkám svým audienci. Tu slyší ve vedlejším pokoji hovor pana faráře s hospodyní. Hrůzou mu dýmka z úst vypadla, neboť slova, která zaslechl, byla strašna. „Nu ať je už jak chce, pane farář," praví hospodyně, „já myslím, že zítra *kapucínka* zabijem." — „Ale, Barunko, vždyť je ho škoda, j e ještě mladý a masa na něm také není moc! Nu, ale když už chcete, zabte si ho!" — „Dojdu ještě dnes k Jakubovi, aby záhy ráno přišel, ať do mše svaté je zas všechno uklizeno. Zabiju kapucínka také nerada, ale když to musí být! Dobrou noc, velebníčku!" To byla poslední slova, které ubohý ustrašený fráter Probus zaslechl.

Že v tom domě, kde ty hrozné úmluvy slyšel, přenocovat a smrť svou čekat nemůže, to byla první a nezvratná myšlénka. Uchystal všecky své věci a s chvějícím srdcem čekal na příznivý okamžik k útěku. Konečně, po trapné hodině utichlo vše v domě; tu ubohý Probus, maje sandály v ruce, bos, aby ho nikdy neslyšel, kradl se z domu a šťastně dostal se na nádvoří. Noc byla nad míru tmavá. Hledal po velkém dvoře nějaký útulek, kde by byl do rána bezpečen, dlouho však hledal marně. Tu pojednou radostí div nevzkřikl: našel co hledal. Rychle otevřel dvířka a již chtěl do improvisovaného útulku vlézti, když noční návštěvou vyburcované prasátko z chlívka vyrazilo. Probus vyděšen uskočil, brzo se však zas upokojil a přenechav dřívějšího obyvatele osudu, vlezl do chlívka. Když byl dvířka přitáhl, schoulil se do koutka a čekal s tlukoucím srdcem na svítání, aby mohl utéci. Konečně ho však spaní přemohlo a nešťastný Probus usnul.

Blížící se kroky a rozmluva několika osob vyburcovaly jej však brzy ze sna. Viděl chuďas při svitu lucerny oč jde! Vidi, ó hrůzo! muže v bílé zástěře, dlouhým nožem ozbrojeného, za ním mladou dívku s hrncem a konečně hospodyni s lucernou. „Tak mne přec našli!" To byla myšlénka ubohého Proba. Na útěk nebylo již ani pomyšlení, neboť vrahové sahali jižjiž po závoře u dvířek.

„Aj aj," praví Baruška, „chlívek je otevřen, snad tu v noci nebyli zlo — — Ježíš Marjá! — — Kapucín!" — Lucerna jí vypadla z ruky a nastal všeobecný zmatek. Probus použil toho okamžení a ten tam! — Běžel rovnou cestou do Prostějova, vykládal, co se mu přihodilo a co se přihodit mohlo. Kvardian, ctihodný pater Bonifacius, vrtěl hlavou a že klášter beztoho jen špatně si stál, radil, aby se vystěhovali, což i všeobecné bylo přijato. Všichni bratři týž den odstěhovali se do kláštera olomouckého, kde někteří prý podnes žijí.

Na dvoře pak ve faře Bílovské, když řezník, Baruška i děvečka ze strachu se zotavili, byli i s důstojným panem farářem toho přesvědčení, že to byl trest boží proto, že prase nazývali „kapucínkem." Pan farář brzy na to zemřel a o faru uprázdněnou, *kde prase v kapucína bylo obráceno*, nikdo již nezadal.

Při divadelním požáru vídeňském.

Divadelní ředitel: Co si přejete, pane?

Cizinec: Prosím, nemohl byste potřebovati nějakého ředitele k sezení?

Ředitel: Co je to ředitel k sezení? Nepochopuji.

Cizinec: S dovolením, já býval do nedávna u jednoho časopisu redaktorem k sezení, a když něco přišlo od úřadu proti novinám, byl jsem já za to zavřen. Od té doby, co přestalo politické stíhání časopisů, jsem bez chleba a tu jsem si myslil, zdali bych snad při divadlech nynějších nedostal dobré zaměstnání, když tak často se něco šustne a ředitelové musejí do kriminálu.

Hospodář.

Mrkvička: Ano, ano, stojí to v novinách a musí to býti pravda, že má ruský car denně příjmů 200,000 zl.

Okurka: Pane, ten car musí míti radost, když přijde přestupný rok a on vydělá o 200,000 zlatých více, že ne?

Sama si vydělala.

Muž: Andělé nebeští! Už zase nové šaty, ženuško? Kde pak se mám nabrati a nekrásti pro tvou módu?

Žena: I mlč, mužíčku; vždyť já jsem si na tyto šaty sama vydělala.

Muž: Sama vydělala, a jak pak, prosím tě?

Žena: Inu, odnesla jsem sama tvůj zimník do zastavárny a to mám za to.

Z vojny.

Poddůstojník [k nováčkům svým]: K čemu máme patrony?

Nováček jeden: Poslušně melduju, aby nás chránili!

Můj patron jest na příklad sv. Augustin.

Poddůstojník: I já myslím, ty osle, ohnivé patrony!

Nováček: A ták, to jest zase svatý Florian patronem proti ohni.

Také stávka.

V New Yorku zastavili práci pohodní, kteří chytali psy na ulicích, žádajíce na místě dosavádních 30 centů hned půl dolaru od kusu Jejich žádosti bylo hned vyhověno a sice hlavně z toho ohledu, aby vyrabitelé „buřtů" neměli žádnou podstatnou omluvu, proč zase cenu svých výrobků zvýšují.

Dobrá rada úřadolovcům.

Občan jeden v Austinu, Texas, postavil si obydlí nové a tato ukazoval je přiteli politickému. Ten prohlédl si budovu důkladně a pak hned dělal mu návrhy, jak by mohl budovu tu opraviti, neboť se na ní nalezá chyba veliká. Na otázku, jaká že, odpověděl, že nemá žádný pavlan. Vždyť jsem já žádný nepotřeboval, vymlouval se majitel. Možno, vykládal přítel, ale když teď poběhnete za úřad a přijde večer hudební sbor s lidem se zastaventěkem, lid pak bude chtíti řeč, jak ji budete držeti? Budete muset buď na střechu, aneb na zemi dolů řečnit a to nejde. Pavlan jest právě tak prostřední místo, kde nemusíte mnoho slibů činiti a dosti nízko, abyste nemusel mluviti o opravách.

Smrtící zbraň.

Bylo to v Milwaukee, když policista napadl mladíka jednoho na nároží pohodlně postaveného a poklepav mu na rameno, pravil tiše, že jej musí zatknouti pro nošení smrtící zbraně. Mladík zbledl a třesoucíma pyskama odpovídal, že jakživ žádnou bambitku ani dýku u sebe neměl. To může být pravda, pravil policista, ale podívejte se na své střevíce s těmi dlouhými a zakončenými špičkami. Kdybyste někoho jimi kopl do břicha, prorazíte mu je až do žaludku, jako s dýkou a proto mějte se na pozoru. Dnes toho nechám, ale budoucně jich nikdy více nenoste.

On tomu přece věřil.

Venkovan před kostelem: Dočetl jsem se v novinách, že tady nkazujete neviditelnou velrybu, která proroka Jonáše spolkla a zase vyvrhla. Zde jest čtvrták; rád bych ji také viděl, abych mohl doma povídati, co tu v městě pro věřící lid všechno máte.

Kostelník (zastrčiv čtvrták): Jen se podívejte po celém kostele dle libosti; tu rybu ale viděti nemůžete, sice by nebyla neviditelnou. Rozumíte.

Obdivovatel.

Pán jeden, toť se rozumí že Francouz, obdivoval vábnou ženštinu jednu, nad jejíž hlavou přeletěly aspoň třikráte roje sedmnáctiletých kobylek. Jiný přítel jeho nemobil jej pochopiti. Pravil: Ano jest půvabná, ale nemůžeš mi nikdy vymluviti, že má plno vrásků na tváři. — Vrásků? zvolal vrtišký zbožňovatel ženské té, co tě napadá; to nejsou žádné vrásky, nýbrž jen nesmazatelné otisky úsměvů její, kteréž zůstávají ve tváři na památku.

Kdyby, kdyby.

Matka [k dítkám]: Vidíte, drobotino, kdybych byla bohatou a neměla žádné děti, to byste se na to koukali, jaké bychom měli časy. To byste se všichni najedli, až bysto mohli prstem dostrčiti.

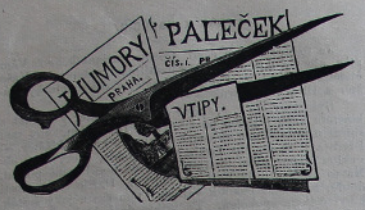
V ráži.

Sedlák přišed do hotelu pražského dal si sklenici plzeňského a vyndav dýmku jal se statně bafati a kolem sebe plvati.

Sklepník však přinesl ihned plvátko a postavil je na stranu kam sedlák odplivoval. Sedlák však plval opět a opět na jinou stranu.

Když byl sklepník několikráte plvátko přestavil na tu stranu, kam sedlák plval, rozhořil se konečně sedlák a osopil se na sklepníka slovy:

„Že vám do toho plivnu, budete-li mi to sem pořád dávati!“

„Povězte mi, co je nic?“ tázal se někdo děvčete.

„Zamhuřte oči, a co vidíte, to je nic,“ odpovědělo toto hbitě.

Právo.

Co je spravedlnost, co je právo
Pouhé pavučiny sítě:
moucha v přízi její zhyne,
bronk však prolítne jí hbitě!

Katecheta (při přednášce): „.... a když pán bůh stvořil světlo, neměl při ruce ani svíčky ani sirky — a řekl jenom: budiž světlo a bylo světlo.“

Voříšek (v zadní lavici): „To umí náš tatínek také.“

Katecheta: „Co zase hloupého povídáš?“

Voříšek: „Jistě, velebný pane, — tatínek také nemá při ruce sirky ani svíčky a řekne jen: Kačenko, rozsvěť! a už je v pokoji Kačenka se světlem.“

Zvláštní vyhláška.

V jednom filadelfickém listě byla uveřejněna tato vyhláška: „Byl mi ukraden měšec se sto dolary. Vrátí-li mi zloděj tento měšec, povím mu, kde by mohl lehko a beze strachu ukradnouti jiný, dvakrát tak velký.“

Ze školy.

Učitelka vykládajíc dítkám o svěcení neděle tázala se: „Proč v pátek napadlo many hned na dva dni?“

„Poněvadž v sobotu musíla se pouště umývat,“ odvětila velmi nadějná 12letá hospodyňka.

Učitel: „Rozličné pojmy nelze sečísti, ku příkladu: kdybychom chtěli sečísti jednu krávu a jednu ovci, přece nikdy neobdržíme dvé krav neb dvé ovcí.“

(Honzík zvedá ruku.)

„Co pak chceš, Honzíku?“

Honzík: „Když ale zmícháme žejdlík vody a žejdlík mléka, obdržíme přece dva žejdlíky mléka, já to vím, tatínek je mlékař.“

Podle zkušenosti.

Malé děvčátko hrálo si na ulici s pejskem, který se byl kolemjdoucí staré panně zaběhl. Jakmile ho tato pohřešila, volala naň ihned: „Pojď Amidorku, pojď!“ — Děvčátko pohladilo ještě pejska a posýlalo ho: „Jdi, maličkej, jdi, maminka by se na tebe hněvala,kdybys nebyl hezky hodný a poslušný.“

Mudrc z kláštera.

Frater Cherubín: „Ctihodný bratře, povězte mi, jaký je užitek ze šňupání?“ — *Frater Serafín:* „Veliký, milý synu; *šňupák snese moc šňupců!*“

Logika pova'ečova.

„Čas jsou peníze!“ Angličánku,
to je moudré slovo přeci.
Času mám dost, jenom čekám,
zbohatnu-li za svou peci.

Neračte přehlednouti!

Jak rychle staví se národní divadlo, vysvětluje nejzřetelněji vykázané vydání za dobu od 1. do 31. května:

Služné a honoráře.....zl. 1545·—
Práce zednické, tesařské, nádennické
a dozor *na stavbu* (!) ....zl. 1161·45

Není nad dobrou náturu.

Neúmorně dělá Bismark
stále nové předlohy,
se všemi však stejně smutný
mívá osud, ubohý!
Porážka, byť sebe krutší,
však mu obzor nezkalí. ..
Starý šproch dí zcela trefně,
„Mráz kopřivy nespálí!“

Konsilium lékařů o nemocném Egyptu.

Anglie: Věru nevím, kudy do toho?
Francie: Věru nevím, jak a co?
Německo: Věru nevím, co mu předepsat?
Italie: Věru nevím, co s ním počít?
Sultan: Tak proč sem lezete?

Na stanici v Podbabě.

Žid: „Wei, Rachel, then zug má zphoždění.“

Hlas z lidu: „Prosím jich, to se nedivěj. Než v Roztokách všecky ty lesy projede, to je ňáká doba. V Bubenči to také trvá dlouho než ty lesy projede, tak se nedivěj.“

Žid: „Wie heist lesy v Bubenči? V Bubenči je Baumgharten a tham nejsou žádné lesy, tham je phark.“

Hlas z lidu: „Jak pak není les, tam je ňákých *lesů*, a každý je zvlášť. To maj: Šufte-les, Karpe-les, Wede-les, Mune-les, Jeite-les, Pike-les, atd.

Evropský koncert v záležitosti egyptské.

Anglie a Francie chtějí hrát *obě* ‚prim,‘ což není ostatním virtuosům právě po chuti; že však ti tam už mají ‚skřipky‘ v rukou, tedy se s nimi nechtějí prát. — *Německo* si ponechalo alianční ‚*triangl*,‘ který však jest trochu rozladěn; *Rakousko* píská na *šulmaj ‚mírů‘* a ví dobře, *proč*; *Italie* si vzala *basu* a bručí zle do toho; *Rusko* skrývá svůj nástroj ještě za zády i neví se tudíž posud, je-li to *fagot* nebo *‚bombardón;‘ Porte* střílí *velký buben*, aby s ním šla na egyptské vrabce, při čemž si šelmy mysli: Nedostane-li tam bití, to je dobře, a dostane-li, tím lépe! — Slovem: bude to zas *ňáká* muzika!

Pěšky jako za vozem.

Studiosa Janáčka, který, mimochodem řečeno, nepožíval té nejlepší pověsti co se týče placení dluhů, přišel opět navštívit dávný, ale nepříliš vítaný a rád viděný finanční přítel Liška.

Dnes už ale starému, trpce zkoušenému druhu přešla všecka trpělivost, začal proti svému obyčeji zhurta:

„Teď už vidím, že od vás ničeho nedostanu, že mne chcete o můj těžce vydělaný groš oloupit, vidím, že jste darebák, že jste....“

Už ale nedopověděl, v tom mu skočil Janáček prudce do řeči:

„Vidíte, Liško, již jsem vám to několikrát řekl, že nedostanete *nic*, ale že jste nyní takový hrubián, nedostanete *docela nic!*“

Pokuta nebožtíka Holovského.

Starý Holovský, dej mu pámbů nebe! miloval bližního svého jako sebe samého! Aby se zbavil žebráků, pořídil si hafana, který nikoho do domu nepustil, ať měl pa nebos ne. Jednou však milý pes kousl jednoho syčáka víc, než tomuto bylo vhod. Holovský byl udán a musel zaplatiti 2 zlatý pokuty na chudé a psa uvázat. Když přišel z úřadu, napsal si 200 čárek na dveře a každého prosebníka doved k nim a pravil: „Tuhle jsem na vás zaplatil 2 zl., krejcar si tedy odrazím,“ a smazal jednu čárku. Když byly čárky smazány a žebráci přece chodili, navařil velký hrnec pražené polivky a každému dával po talířku. Z prvu jedli, když byla ale polivka 14 dní neb měsíc stará, vyhýbali se mu z daleka.

Pozoruhodný výlet.

Světoznámé firmě ‚Marka Humbuga Synové‘ podařilo se najmouti a vystrojiti právě nyní se objevivší, parou hnanou *kometu* a hodlá s ní učiniti veliký *zábavní výlet* do rozličných partií Všehomíra. Z týdenního programu vyjímáme:

V pondělí navštíví kometa známý osvětlovací závod „Měsíc & Slunce“ s prosbou, aby přenechali trochu světla plynárnám.

V úterý složí pasažéři komety svou poklonu *Venuši* rozené *Krasopaní*, načež pánové zvlášť se upozorňují.

Ve středu jest na programu visita *Marse*. Tento staroveký generál je ukrutný dobráček a chová sílu drahých tajných plánů, které *teď zdarma* ukazuje.

Čtvrtek věnují pp. cestující procházkám a výletům do rozmanitých parků a veřejných salů komety, vesměs dle pražského vzoru nezařízených.

V pátek, protože maso jíst jest zapovězeno, pojede se do *mléčné* dráhy, při čemž bude také znamení *ryby a raka* navštíveno, nač činíme všechny P. T. mlsné huby uctivě pozorny.

V sobotu mají židé a *tesla* i buriši zakázáno cestovati. Proto chceme je my, podepsaná společnost, na některé *vzdálené hvězdě vysaditi*, aby si odpočinuli a pojedeme dál, aniž bychom se pro ně vrátili.

V neděli konečně nastoupí se cesta zpáteční, a sice přistane kometa na vršku egyptské pyramidy, kde na uvítání pp. účastníků právě shromážděný *evropský koncert* zahraje něco od podlahy.

Podrobnější zprávy podá firma

Marka Humbuga Synové, pp. Vlasatice.

Paní Kačenka: Je to pravda, že Garibaldiho žena bojovala se svým mužem? — *Pan Ignác:* A to se ptají voni, vdaná osoba? *Žena, muž, patálie* — to přec patří k sobě!

Prosím o krejcárek!

Náš štíhlý, černooký hošík se Vám představuje jakožto blízký příbuzný římských pifferarů. Vlastí jeho jsou jižní svahy mohutných Alp, snad Savojsko, jež nemohouc chudý sic, ale dobrý, poctivý lid vyživiti posílá jej co rok do světa, zejmena do Paříže, kde bodří Savojarští oblíbeni jsou pro svou příčinlivost a úslužnost. Kdežto starší výživu svou a úspory hledají v práci, živí se děti ľudbou a jinými produkcemi, při nichž malá opička jest jim věrnou pomocnicí. Učenlivé to zvíře svou přirozenou komikou dívváky uvádí v rozmar nejlepší, a v takovéto náladě nebývají skoupí. Náš hošík to dobře ví, a proto s dílsným úsměvem promlouvá: „Da mi un soldo!" nepochybuje, že mnoho krejcárků cinkne do čepičky opičiny.

Na kraji v nebi.

Petr svatý (v rozmluvě s Garfieldem): Ten váš Talmage v New Yorku jest přece jen chytrý chlapík. On tomu přišel na kloub a vyzrál si své obci, že zde v nebi může každý provozovati své řemeslo jako na zemi za života. Naše nebe není ničím jiným, nežli velikým hotelem, kde své živobytí děláme. Ale jak pozorujete, není hotel tento přece vzdor svým krásným výhlídkám a rozkošnému položení příliš četně navštěvován. To pochází z toho, že zde máme tak přísný domácí řád. Náš „boss" chtěl míti kolem sebe jen tu slušnou a váženou třídu lidí a proto nepřipouští sem nižádného, který nepřinese s sebou náležité odporučení slušné. Ale prosím vás, má každý, jenž se světa táhne, vždycky času k tomu, aby si takové odporučení opatřil? A ti, které odtud odmítáme, táhnou pak všichni k našemu soupeři do hotelu u pekelné brány, kde to čert tak přísně neběře a jest na každou dušičku jako posedlý. Proto jest jeho hotel skoro stále, jak by nabyl a on při tom dělá dobré obchody, kdežto my sotva tak vydělámé na tu deščovou vodu. Já „starému" o tom už dosti toho nahučel, a on si dal trochu říci, tak že od té doby nechodí to tak příliš krutě a dostaneme sem přece jednou za čas někoho, neb se už počínáme řídit krásným heslem: „Rovná práva pro všechny," jako vy tam v republice vaší. Není to pokrok?

(Zvoní se.)

Petr (volá rourou mluvčí dolů): Kdo pak je to?

Strážce: Nějaký chudý lidomil, který celý svůj majetek odkázal dobročinným účelům.

Petr: Ať trochu počká — nemám právě času. A abych nezapomenul, pane presidente, na svou řeč; tedy se nám obchod teď trochu zvedá. Prosím vás, kam bychom to přivedli, kdybychom zde chtěli míti samé anděle? Ti přece nic nespotřebují. (Zvoní se silněji.) Aha, dle toho zvonění poznávám, že nějaký neobyčejný host přichází. (Volá dolů rourou:) Kdo pak jest to?

Strážce: Jest tu Guiteau.

Petr: Ale, ale, to musím honem pospíšiti, abych otevřel. Odpustíte mi na chvilku.

Garfield: Jen okamžik ještě, pane Petře. Tomu tedy vy říkáte u vás „rovné právo všem," když přijde chudý lidomil, necháte jej před vraty čekati a takovému netvoru, jako jest Guiteau, hned otvíráte s největší ochotou? Krásná to rovnoprávnost!

Petr: Odpusťte — to jest záležitost obchodní — té vy nerozumíte ještě. Ten chudý lidomil mi jistě neuteče, ale kdybych nechal toho Guiteaua čekati před branou, jsem jist, že by mi ho čert vzal. Musím dolů. (Odběhl.)

Garfield: Kéž by ho byl už raději vzal, neb pakli ten chlap se sem také dostane, pak tu nebudu svým životem jist, poněvadž zde může každý své povolání dále provozovati, jako na zemi. Což se raději odsud poštěhuji!

(PUCK.)

Poznámka redakční.—Pan B. F. Porges žádá nás, bychom oznámili, že zasláno v minulém čísle týkající se jeho osoby nezaslal a že obsah jeho na pravděse nezakládá, což mu tuto ochotně uveřejňujeme.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

DUCH ČASU

NEDĚLNÍ LIST SVORNOSTI.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 16. ČERVENCE, 1882. ČÍSLO 47.

Mapa dolenního Egypta.

Podáváme tuto mapu dolenního a středního Egyptu, k němuž jsou obráceny teď zraky všech čtenářů, poněvadž se tam odbývá zajímavá truchlohra válečná, která může míti ještě dalekosáhlých následků. Egypt jest každému dostatečně znám z biblických dějin, neb byli jsme od mládí učení poznávati jeho dějiny částečně, aspoň pokud s dějinami národa židovského se stýkají. Tam byl prodán Josef a přestěhoval rodinu svého otce Jakoba; tam rozmnožil se zárodek národu israelského velice. Tam narodil se Mojžíš a byl v řece Nilu vysazen. Když pak stal se osvoboditelem Israelitů, vyvedl je z Egyptu přes nejhořejší konec Rudého moře, jež se tuto nazývá Gulf of Suez asi v těch místech, kde město Suez stojí, na poušť poloostrova Sinaiského, kdež níže se nalezá hora Sinai vedlé hory Hoker. Tento záliv rudého moře jest spojen se středozemním mořem průplavem suezským od města Suezu až k Damietě. Tento průplav jest vlastně předmětem největší žárlivosti velmoci anglické, která nemůže-li míti jej sama v držení, nechce dovoliti, aby některá jiná moc se jeho pánem stala. Jest to její cesta do Indie, kterou nesmí jí zavříti nikdo. Nahoře vidíme veliké delta Nilu, kde se veletok tento rozlévá po širokých nížinách, nežli vpadne do moře Středozemního a tvoří ostrovy mnohé. Nejzápadnější rameno Nilu vléká do jezera Maraotis, blíže něhož na pobřeží Středozemního moře jest město Alexandria v zálivu zvaném Nový záliv. Před touto Alexandrií započal námořský boj, když lodí anglické, jak minulý týden zvěsti každodenní sdělovaly, jaly se střílet do pevností kolem tohoto města nastavených. Z Alexandrie vede železnice, spojující se s jinou od Damiety vedoucí u Ramsesu, do hlavního města královského, Kahýry (Cairo), naproti němuž přes řeku tyčí k nebesům co starobylé pomníky velikosti faraonů obrovské pyramidy.

Katolický "Hlas" a živelní nehody.

Když se vede věřícím dobře, říkají kněží: Vidíte, to jest požehnání boží s vámi za to, že pilně chodíte do kostela a přinášíte bohu své obětě, nezapomínáte na své povinnosti a dbáte o to, aby církev svatá a její služebníci zkvetali, rostli a tloustli.

Pakli se vede věřícím zle, jsou kněží hned po ruce s výkladem náboženským rčkouce: Vidíte, to jest ruka boží, která vás zkouší, aby se přesvědčila, zdali jste už pro nebe a milost boží zrali. Jen choďte do kostela, plaťte a bude zase dobře.

Jindy zase dle okolností se řekne: Vidíte, to jest trest za vaše dřívější hříchy, neboť pámbů nesmí žádný hřích nechati bez trestu; když pak budete očištěni, spočine na vás láska boží a budete se míti zase dobře, jak si jen budete přáti. Proto jen nepřestávejte choditi k nám do kostela a přinášeti obětě pánu, aby se usmířil a část trestu vám odpustil, neb jest milosrdný a když si u nás modlitby a mše zaplatíte, bude vám pomoženo.

A opět jindy, za jiných okolností vykládají kněží takové tresty boží, říkouce: Vidíte, to jest trest na ty nezbožné, nevěrce a zkažené lidi, které pámbů chce potrestati za jich nevěru a přivesti k poznání sebe a pokání. Vy věřící při tom trpíte nevinně, toť se rozumí, ale to už jinak nejde, to jest trest váš, že s takovými lidmi zůstáváte; kdybyste zůstávali sami pro sebe, potrestal by pámbů jen ty zlé a vám by to neškodilo. Proto se jen držte prvně svaté víry, choďte do kostela, plaťte své křesťanské povinnosti, přinášejte peníze a neobejte s těmi neznabohy, nemějte s nimi nic a kde můžete, zbavujte se jich, aby jich bylo co nejméně.

Poslední číslo „Hlasu“ (405) přináší také takové vysvětlení nepohody a neštěstí živelního. Jest to sice jen v dopisech, ale slavná redakce listu toho nepřijímá nic nekatolického neb protikatolického, nýbrž dokazuje, že schvaluje smýšlení dopisovatelů svých, když je k poučení čtenářů na místo svého článku otiskuje. Kam ale dochází, když člověku rozvážnějšímu takové nesmysly předkládá k zažití, ukáže se hnedle.

V zmíněném čísle stojí na první stránce pod z Nebraska, okresu Valley, Neb., od Ondřeje Johna. Ten sděluje následující:

„Počasí máme příznivé, úroda zdejší je mnohoslibná; polní škůdce nelze tu spatřiti, začež máme jen pánu bohu co děkovati.“

Z toho přece následuje, že kde nemají počasí příznivé, kde kroupy mnoho škody nadělaly, kde jest úroda špatná a polních škůdců mnoho, nemají lidé pánu bohu zač děkovati, neboť pámbů dává jedno i druhé, to dobré i to zlé a tak jak jest původcem dobrého, jest i původcem zlého.

Hned vedle toho jest dopis z Brainard, okres Butler, Neb., od Matěje Kabourka, který zvěstuje věřícím katolikům a bratřím smutnou novinu následující:

„Dne 25. června postihla nás rána krutá, nastalo krupobití, vše co jsme na poli měli a co pro člověka rostlo, nač jsme se celý rok těšili, jest zničeno, zpustošeno. Srdcelomný jest ten pohled na hořekující lid. — Jaký pak to teď život povedeme? Skoro všichni vůlkolní rodáci jsme počátečníci. Většina sem nic nedovezla a když teď jsme se těšili na úrodu, *běh na nás seslal pohromu tuto.* Nemáme docela nic, než nějaký kus dobytka; co na poli bylo, jest zhubeno. Teď se máme starati o živobytí třináct měsíců; pomyslete drazí rodáci, jak smutné jest to.“

Tedy i tento dopisovatel, jako onen první, přičítá celou tu spoustu strašnou ruce boží. Jeho bůh jest toho původcem. Jaký strašný netvor, ukrutník nespravedlivý, nepřítel chudého lidu, jaký ďábel musí býti tento bůh, který nechávaje boháče užívati jich nakradené miliony bez trestu, pomstí se na těch chudých a utrhne jim poslední sousto chleba od úst, zanechá je v hladu a bídě největší i s jejich dítkami, a když se po celý rok nadřeli na polích, orali, seli, čistili, čekali, modlili se a doufali, uzme jim všechen výsledek jejich práce najednou a nenechá jim na poli praničeho. Který ukrutník by to dokázal na svých přátelích? Jaké srdce by musel míti takový netvor, aby na protivnících svých toho se dopustil, čeho se dopouští milující prý otec na svých drahých dítkách, které jeho vlastní syn svou vlastní krví vykoupil, posvětil a jemu na starost a péči odkázal. A takového netvora, takového krvelačného tygra, takového bláznivého vzteklivce jmenujete svým bohem, jemu se kláníte a k němu vedete své dítky, aby se k němu modlili za všechno dobré na zemi i po smrti!?

Jaké jiné ponětí musí každý toto čtouci dostati o tom vašem bohu nežli takové. Váš vlastní „Hlas“ katolický vám to přece hlásá, že on to všecko zavinil, on že všechnu tu hrůzu spůsobil a sice i těm věřícím, kteří byli na něho pokřtěni, za jeho dítky od kněží uznáni, jimž bylo žehnáno, kteří odříkávali denně své modlitby a vedlé své dítky k němu jako k milostivému otci a laskavému pomocníku v nouzi a v bídě. Co mají teď o něm svým dítkám kázati? Co jim mají namlouvati, aby neproklínali z hladu a zoufalství toho krutého a vzteklého boha pro jeho zuřivost a ukrutnost? Jak mají modliti se sami k němu a vzývati jej, nazývati jej otcem milým a velebiti jej za všechna díla jeho? Jak mohou ještě teď volati k němu: „Otče náš!“ Jak věřiti v něho a odevzdávati se jemu s tělem i duší svou?

Náboženský dopisovatel, aby dovršil rouhání své proti svému bohu a zhanobil jej ještě více, vykládá čtenářům podle spůsobu, jak se tomu od kněží naučil, řka:

„Pohroma, kterou nás zastihla ruka páně, je trestem na bohaspustlý lid; nevinní musí trpěti s vinnými. Tu se mnohý osvětář ve své nevědomosti a nadutosti tázal: Co mám od boha? Teď nahlíží, že když bůh nepožehná, úrodu nezachová, nemá nic; teď nahlíží, že marná jest práce bez boha. Mnohý zde pracoval v neděli a když se mu řeklo, aby na ten den odpočíval, že jest to den zasvěcený bohu, vysmál se, vymlouvaje se, že nemůže postačiti všední den. Jak mnohý zde rouhal se bohu, z jeho svaté církve posměch si tropil a teď, když se ho bůh dotknul, teď, když bůh ukázal trestem, že jest, že se nenechá posmívat, tu naříká, proč bůh to na něj seslal. O převrácený a zatemnělý světe! Snad mnohého obrátí trestající ruka páně. Nevezme-li si to napomínání božť k srdci, zůstane-li zarytý ve své nevěře čeká naň jiný horší trest boží. Lépe bohu sloužiti, než pomíjejícímu světu. Neb i když zde na světě bůh nás navštěvuje, dá nám svou přehojnou odměnu, až nás povolá na druhý svět.“

Vsadili bychom se, že toto moudré naučení pro nevěrce nepsal dopisovatel Matěj Kabourek, ale že je psal Matěj Koudelka, redaktor „Hlasu,“ přidav je k dopisu onomu, který bez toho naučení se zdál mu trochu chonlostivý a nebezpečný. Nevěděli bychom, jak by ten zničený osadník mohl v bídě své na takové kněžské, jen z plného břicha plynoucí myšlénky přijíti a sám sebe takto nestydatě těšiti, když žebře nahoře, aby se nad nimi smilovali lidé a posýlali jim pomoci.

Těmito slovy nadává předně Koudelka nebohému tomu lidu tam v okresu Butler zničenému, neznabohů a bohaspustlých, kdežto přece píše věrný katolík, že oni, katolíci, věrní a náboženství stížení rukou páně. Možno že mezi těmi věřícími jest nějaký nevěrec neb svobodomyslník, ale jaká pak jest to spravedlnost, aby ten rozvzteklený bůh k vůli jednomu nevěrci trestání měl ostatní věřící nevinně? To by se jmenovalo spravedlnosti božskou? Jakého pak by to mělo účele? Jak k tomu přijdou ti věřící, že mají sami zbavení býti vezdejšího chleba všeho a přijíti na žebrotu, že jejich dítky mají trpěti hlad a nouzi celých 13 ještě měsíců, nežli se zase moci zase zničiti? Mnohý osvětář prý se tázal: Co mám od boha? Teď všichni ti věřící by se měli od něho učiti a tázati se také: A co my máme od boha za to všechno naše modlení a sloužení mu? Tázání se přece není hříchem a na celém světě, v každé zemi může se každý tázati po tom, co neví. Proč to má zapovězeno býti člověku chudému? A dejme tomu, že by v osadě té byla většina nevěrců, což nechtěl bůh zachrániti Sodomu a Gomorhu pro deset, ba pro pět spravedlivých? Což není tam ani těch pět, aby byl k vůli nim bůh zachránil všechny ostatní od zkázy?

Jaký nesmysl tu blábolí ten kněz, Koudelka, skrývající se za dopisovatele nešťastného, když praví, že z toho to neštěstí se musí takový každý nevěrec přesvědčiti, že když bůh nepožehná, není nic. Právě naopak může se z toho každý věřící přesvědčiti, že není žádného boha, který by žehnal, a že i když příroda jest příznivá úrodě a vzrůstu, přijde pojednou jeho vzteklý a ukrutný netvor, jemuž říká se „bůh a zničí všecko, co narostlo. Kdyby toho netvora ďábelského na zemi nebylo, byla by se úroda pěkně vydařila, byla by sklizena bývala a bylo by dobře všem. Když ale dle vlastních jejich slov přišel bůh, navštívil je pohromou a zničil vše, nemůže to býti důkazem, že on jest ten, který žehná, nýbrž to dokazuje, že on jest ten, který ničí a hubí všechno, co mohlo býti dobrým pro ně.

Bůh prý se doteknul oněch pilných a svědomitých rolníků, kteří když v neděli bylo pěkné počasí a oni mohli udělati na poli kus práce, kdežto mezi týdnem pro prášky a nepohody to nešlo, nastavil i ten den k odpočinku ustanovený a dřeli se, aby svým dítkám kus chleba vydřeli. Za tu jejich pilí a svědomitost, že si ani v neděli odpočinku nepřáli, mají býti potrestáni. To je také spravedlnost? Kdo jest lenoch a nedělá celý týden nic a v neděli zase nic, tomu pámbů váš požehná, ale kdo se přičiní, aby napravil v neděli to, co se mezi týdnem zkazilo, ten má býti za to trestán. Kdo pak vás tomu učil? Snad Ježíš? Což nepracoval on také v sobotu a nenechal učeníky i v neděli trhati klasy a vymílati jich, aby nasytili hlad svůj a pravil: že není člověk pro neděli, ale neděle pro člověka, aby jí použil k svému dobrému? O vy fariseové a obílení hrobové, svůdcové lidu a hubitelé jeho blahobytu. Kažte si své nedělní učení boháčům a zabíječům, kteří za týden dosti nadřou lid a mohou mu dáti aspoň jeden den v týdnu pokoj, ale chudému rolníku, který na každý klásek a na každé stéblo trávy na poli musí hleděti, aby je dostal pod střechu svou, nepřekážejte svým překrucováním křesťanství Ježíšového kaziti chuť k práci a radost z ní i ze života!

Když prý nás pámbů navštěvuje na tomto světě, klábosí pater Koudelka, skrytý za Matěje Kabourka, tož prý nám to nahradí přehojnou odměnou, až nás povolá na druhý svět. To jest, když se kněz tento napapá kuřátek a koroptviček, melounů a broskvových knedlíků, a nabumbá dobrého piva a vína, pohladí si bříško a volá pak k hlady umírajícím a zničeným rolníkům v okresu Butler, Neb., aby si z toho neštěstí, které pámbů na ně seslal, nic nedělali, neboť i kdyby hladem zemřeli všichni, a pámbů si je tedy povolal k sobě na onen lepší svět, že jim to tam nahradí bohatě a že se tam budou míti velmi dobře za to. To se dobře najedenému a nabumbaném knězi káže ale hůře se to plní hladovým a zbědovaným rolníkům, k nimž jejich dítky hladové každý den aspoň třikráte volají s pláčem a bědováním velikým o kus suchého aspoň chleba, o nějakou kůrku, o nějakou kost, aby hlad svůj ukojiti mohly. Ano tam po smrti rozdávají kněží plnýma rukama blaženost a štěstí všem, kdo jim věří, neboť nikdo se odtamtud ještě nevrátil, by oznámil nám, že jest to všechno bláznovství, nesmysl, klam a lež a že tam není pranic podobného, o čem kněží kážou, jen aby udrželi věřící ovečky své oddanými k sobě a k placení po celý jich život.

Taková má následky víra v boha, v jeho prozřetelnost a v jeho poslání na lidi dobrého i zlého dle jeho libovůle. Z takové víry mají se dobře jen kněží, ale chudí věřící trpí ty největší bědy a nemohou si pomoci ani. Musejí svésti všechno na boha svého, co zlého je potká a když ne přímo na něho, tedy aspoň na své bližní, k vůli kterým je prý bůh treste a pak na místo aby se rozmáhala mezi lidem láska k bližnímu, šíří se nenávist, pronásledování, nadávání, pohrdání jinými a povýšování sebe, což jsou nemravy a mají za následek dělání ze života pozemského peklo pro všechny, kteří v takové hlouposti nesmyslné věří a kteří jsou tak nešťastnými, že mezi takovými věřícími musí žíti, aniž by jejich nesmysle mohli s nimi zároveň věřiti.

Kněží aspoň, kteří přece do nějaké školy museli choditi, a museli se aspoň začátkům přírodovědy učiti, měli by vědětí, že žádný rozumný bůh nemá nic s přírodními silami co dělati, ale že se spravují déšť, hrom, blesk, bouře, vítr, kroupy, a všechny živelní zjevy dobré i zlé jen dle pravidel a zákonů svých vlastních, aniž by někoho rozumného poslouchaly a jeho vůli se říditi daly. Když se mrazem a elektřinou v povětří kroupy z vody utvoří, musí spadnouti dolů k zemi, a sice tam, kam je vítr zanese, ať jest to nad mořem, neb nad pouští, nad městem, neb nad prerií, nad osadou katolickou, neb protestantskou, mahomedánskou, neb čínskou, nevěreckou, neb indiánskou; a kam kroupy ty spadnou, tam vše rozbijí. Žádný bůh je nepošle na jisté lidi a na jejich pole, aby jim poručil, komu mají obilí potlouci a komu ne. Kdo jest jim v cestě, toho zasáhnou a kdo jest vedlé, ten ujde bez pohromy. Když ale kněží takové úkazy přírodní vykládají co výsledky vůle boží, lhou vědomě, neb sami tomu nevěří. A kdyby věřili, že bůh trestí zlé lidi podobnými nehodami živelními, což by jistě žádný kněz se neopovážil vystrčiti hlavu z pod střechy, neb by se musel báti, že mu do ní hrom udeří, poněvadž právě kněží jsou průměrně těmi nejbídnějšími, nejnemravnějšími lidmi ve společnosti, do nichž by nepřestal nikdy hrom býti, dokud by je všechny nepobil. A hle, oni kněží se nebojí a jejich kuchařky také ne. Už to by mělo býti dostatečným důkazem všem nebohým zaslepeným věřícím, že na tom jejich kázání není nic pravdy.

Po slávě.

Starý půlmistr, co měl hodný lán lesa a chodil rád na honbu, třeba jakživ nic nezastřelil, ale velmi mnoho o svých zkušenostech loveckých vyprávěl, co kde o tom načetl v knihách, vyprávěl zase jednou v hospodě svým známým takové zajímavé povídky a všichni divili se, poněvadž z úcty před půlmistrem se divíti museli. Netrpěli vě naslouchal starý kupec Ostruha, jenž býval vojákem, křápání tomu a konečně mu to nedalo, aby také něco nepovídal. Pravil:

A teď já vám povím také jednu historku z půlmistrovských lesů, již jsem byl sám svědkem. Jednoho rána seděli za pařezem tři zajíci a hráli bulku. Pojednou mladší z nich nastavil své sluchy a zvolal: Honem pryč; myslivec jde! Druhý starší a zkušenější ozval se, řka: Ne bojte se; směle můžeme ještě dohráti; vždyť jest to starý půlmistr jen. — Následovala veliká veselost, pan půlmistr měl po slávě a nikdy více v hospodě nevypravoval o svých loveckých zkušenostech.

Profesor dějin: Kdy zemřel Sokrates, Brunclíku?

Brunclík: Pane profesore, já ani nevěděl, že byl nemocen!

Egoismus.

Přemýšlení od J. Gr. z Prahy.

—Pokra čování —

II.

Já mám sebe a své vlastnictví, kdežto jiní pachtí se po tom, co „býti *mají*.“ Ty jsou *idealisté*, kteří *nemají* sebe a kteří nejsou svoji. Oni *vzali si cosi do hlavy*, co prý *má* býti zvěcněno. Chtěji se státi „pravými lidmi,“ „loyálními občany“ a p., viděli by rádi své *pojmy* o lásce, dobrotivosti, bratrství atd. *uskutečněnými*; proto mají v úmyslu zříditi na zemi „říši lásky,“ v níž by nikdo nejednal ze zisknosti, nýbrž vždy *jen* z lásky. Láska *má* panovati! Ale jak máš to „*co* si „vzali do hlavy“ pojmenovati jinak, nežli — „*fixní idejí*“? Co jest „fixní idea“? Idea, již se někdo „oddává,“ již jest „nadšen,“ čili jak já se vyjádřuji, již jest jako dobrým neb zlým duchem— „*posedlý*.“ — Tobě se snad slovo „posedlý“ nelibí. Dobrá. Užívej tedy slovo „nadšený,“ ale nezapomeň, že úplný enthusiasmus zove se „fanatismem“ a ty přec nemůžeš zůstati státi na poloviční cestě. Fanatismus jest právě jen „nadšenost“ pro jakousi „svatou věc, myšlénku, ideji“ (fanum). Proto nebýváji jen theisté fanatickými, nýbrž i — atheisté; neboť této i onino jsou idealisté: brojí tudíž *společně* (ač jinak se odpuzují jako + a — !) proti egoismu — *jediné důslednému atheismu*. Jsouce nepřátelé egoismu, jsou proto sluhové čehosi všeobecného, věřící v přeludy své fantasie, slovem: naši theisté i *atheisté jsou liché zbožní*. Oni mohou říci s Euripidem („Orest.“ 412.): „Bohům sloužíme, cokoliv i bohové jsou.“ O boha, o nejvyšší bytost jedná se oběma, a zda tím jest bytost nadlidská nebo lidská*), zda tím jest jediný neb trojjediný bůh, Jahveh neb Allah neb Huichipueli neb žádný bůh, nýbrž „člověk,“ to jest lhostejno, neboť v obou případech jest to bytost *nade mnou*, tedy *bytost vyšší*.

„Vyšší bytostí,“ ať se zove jakkoliv: „Eersaes l'inflame!“ Náboženství tudíž dalece není ještě atheismem (v nynější jeho formě) poraženo a porušeno ve vlastním svém nitru, neboť oba vlastně koří se *téže* „nejvyšší bytostí.“ Ponečuje-li mne *L. Feuerbach*, že „obrátíme-li spekulativní filosofii, t. j. učiníme-li výrok podmětem a tak podmět předmětem“ máme „nezahalenou, ryzou a pouhou pravdu,“ toť jemu odvětím: Ovšem, já pozbudu takto obmezené stanovisko náboženské, ztratím boha, který na stanovisku tom jest podmětem, ale já tím zaměním jen druhou stranu stanoviska náboženského, totiž *mravné*. Neříkám více: „Bůh jest láska,“ nýbrž „Láska jest božská.“ Já *zbožňuji* pak lásku, činím ji bohem, ona jest mi „svata.“ jako dříve mi „svatým“ byl bůh.

„Určením (!) člověka jest,“ praví Proud'hon, „žíti bez náboženství, avšak zákon mravní (la loi morale) jest věčný a absolutní.“ Proud'hon jest tedy otrokem „věčného a absolutního zákona mravního,“ kdežto dříve byl otrokem „věčného a absolutního boha.“ Není Proud'hon zbožný — atheista?**)

L. Feuerbach praví: „Svrchovaným a prvým zákonem musí býti láska ku člověku Homo homini deus est — toť hlavní zásada, toť obratný bod dějin světových.“ Vlastně však změnil se jen bůh, deus, láska potrvala: ta láska ku lidskému bohu, ta láska ku nadlidskému bohu, ku člověku jako bohu. Tedy: „člověk“ jest mi „svatým“ a vše v „pravdě lidské“ božským. Není také L. Feuerbach zbožný atheista? Kdo jest jemu bohem? „Člověk.“ Co božským? „Lidské.“ Tak ovšem stal se z výroku podmět: vzniklo *nové* — náboženství. Poslyš však, co píše dále: „Bytost člověka jest člověku *nejvyšší bytostí*; nejvyšší bytost *předmětnou*; ale v pravdě jest jen člověka vlastní bytostí a proto nadále nemá jeviti se bůh jako bůh, nýbrž člověk jako bůh.“

Odpovídám jemu: „Nejvyšší bytost jest arci bytost člověka, avšak právě, poněvadž to jest jeho bytost, jeho ideál a ne on *sám*, toť jest stejno, zda ji *mimo něj* klademe a „bohem“ nazýváme, neb *v něm* ji shledáváme a „bytostí člověka“ jmenujeme. *Já* nejsem ani „bohem,“ ani „člověkem“ a proto nezáleží mi na tom, zda bytost onu si myslím *v* sobě neb *mimo* sebe. Ba obyčejně se představuje také vskutku nejvyšší bytost jako jsoucí v člověku i mimo něj; neboť „duch boží“ jest dle křesťanského názoru též „duchem naším“ a „bydlí v nás“ [na příklad K Řím. 8, 9.— I. Kor. 3, 16. — Jan 20, 22 a j.] On sídlí v nebi a sídlí v nás; my ubožáci jsme právě jeho „sídlem“ a vyžene-li ho nezdárný Feuerbach úplně z jeho nebeského sídla a přinutí-li ho, by se vším všudy odstěhoval se *do* nás, pak jsme my — jeho pozemská logis — obáváme se — „přecpání.“ Nejprvé bůh zasahoval v činohru světa jako principál a nic nedělo se bez jeho úřad; on do všeho se pletl a všude jednal dle „nejlepších svých záměrů.“ Rozum a tím byl on sám — měl v celém světě býti uskutečněn. Jeho otecká péče zbavovala mne všeliké samostatnosti. Já nemohl nic kloudného učiniti, způsobiti žádný malheur, anižby se nesoudilo: „To bůh dopustil.“ Byl jsem pouhou figurkou v jeho rukou. Na to stal se bohem „člověk“*) a „člověk“ jedná jako bůh; jako bůh tak i „člověk“ chce svět „oblažiti“ a aby jej oblažiti mohl, žádá, aby vše bylo rozumno. Boha zlobil čert, filosofa dopaluje nerozum.**)

Bůh nedopouštěl, abych já kráčel *vlastní svou cestou* a „člověk“ chce mě vésti po dráze *čisto lidské*,“ tedy též ne po *mé vlastní!*

Ano, trápil-li mě bůh, toť i člověk je s to ještě více mne trápiti a tísniti. „Člověk“ jest dnešní bůh a „bázeň boží“ proměnila se v bázeň před lidmi.“ Co vzato jest „bohu“ uděleno „člověku“ a moc humanity štíří se v tom poměru, v jakém ubývá zbožnosti. Atheismus není leč pouhá metamorphosa theismu. Theisté i atheisté mají svou *hierarchii* a latinské slovo „religio“ (náboženství) značí „vázanost,“ ježto ten, kdo jest náboženský jest vázán, jest posedlý „fixní idejí.“ Naším atheistům dařilo se zrovna tak, jako onomu ubožáku, do něhož vtrhlo *sedm* čertů právě když za to měl, že se zbyl *jednoho*. Oni „další kvinde“ starým idejím a utvořili si nové, by se jim ve „Skyllu a klání se „svaté pravdě,“ „svaté povinnosti,“ jsou nadšeni pro „dobrou a svatou věc,“ horlí pro „svatou ctnost“ a p. A není „ctnost,“ „dobro“ a p. — fixní idejí? Dotkni se jen této jich ideje — ale měj se na pozoru před potměšilostí štlence, neboť až přijdeš podobají se — bláznům v Kateřinkách! Neboť jaký jest rozdíl mezi bláznem, z nichž jeden považuje se za „boha otce,“ „papeže,“ „muže v měsíci“ a p. a bláznem, z nichž jeden si vezme do hlavy býti „pravým člověkem,“ „dobrým křesťanem“ a p.? Obě jest — fixní idea. A jako onino se neodvažují ostrým nožíkem anatomickým zkoumati své fixní ideje, tak také tito. *Posvátné, fixní* stojí jako mam šelence i myšlénky tyto a kdo o nich pochybuje, kdo se k nim chce přiblížiti, tent napadá — svaté! Ano, *fixní ideja jediné je svatou.* Ba i v tom shodují se velicí blázni s malými, že pouhoudně přepadávají toho, kdo se dotkne jich „fixní neb svaté ideje.“ Oni ukradnou tobě nejprvé zbraň, pak volné slovo a vrhnou se konečně na tebe. Oba jsou posedlí.

Též nezapomeň, že *každá* posedlost či fanatismus má *stejné* následky. Odvolávají-li mnozí spisy jezuitů, které dovolují vraždu tyrana, toť nechť spolu pomní, že nejen duch církevní, nýbrž i duch republikánský, duch „svobody,“ duch „rovnosti“ vede dýku vražednou a že, jak zkušenost učí, většina atentátů na hlavy korunované v době nové v *tomto* duchu původ svůj má. Či snad vrah, který vraždí „ve jmenu víry“ jest méně „posedlý.“ než ten, který vraždí „ve jmenu svobody“? Onoho fanatisuje víra, tohoto svoboda. Inkvisice zavedla hranice, revoluce guillotiny „ku všeobecnému blahu člověčenstva“ — tvrdily obě.

Ano, není žádného rozdílu mezi orthodoxním popem starověrcem a philalethou, osvětářem. Co jsou oba? Boží bojovníci! Této i onino bojují pro — fixní ideje.*) — Obyčejně má se za to, že za doby naší „lidské obětí“ zanikly, že žijeme ve věku — humanity! A což právě tato „humanita,“ tato fixní idea není Molochem XIX. století a nepožaduje téměř každou hodinu živé oběti? Což neberou a nezabíjí se blázni pro „spravedlivost,“ „čest“ a pod.? Účel jest *svatý*, ale „účel posvěcuje prostředky“§) „spravedlivosti“ a p. nekonná *zločin*, nýbrž *dobrý* bohulibý čin; on jsa nástrojem „svatého“ účelu“ jest sám „svatý“ a tudíž také vše, co činí, „svaté.“ Bez milosti vleče kat „zločince“ na popraviště a přede zraky jásavého zástupu slaví „zákon mravní“ vznešenou svou — pomstu. Proč by měl tedy katolický kněz váhati podati císaři Jindřichu VII. jedem napuštěnou hostii? Ont může uvažovati takto: Já, jsa kněžem, jsem církvi nezbytným; slouží jí horlivěji však, ukojím-li jak náleží své žádosti: nuže tedy: já svedu tuto dívku, otrávím onoho nepřítele atd.; účel můj jest „svatý,“ ješto jest účelem kněze a proto světí prostředky. Vždyť jednám tak jen ve prospěch církve! Tak všude, neboť náboženství mění jen podobu svou a vynoření nových idejí působí vždy *týtéž* viny. —

Pokračování.

*) Proto boj mezi atheisty a theisty vidí se mi rovněž tak směšným, jako hádka jakéhosi šíity se sunnitou neb brahmina s budhistou.

§) Zásada tato zove se jezovitskou, ale jinak jest docela „mravnou.“ Mravný slouží jakési ideji, jakémusi účelu; on se činí pochopem ideje „dobra“ a p. jako zbožný sluha „boha“ a p. Žádný prostředek *sám o sobě* není ani svatý, nýbrž teprvé jeho vztah, jeho účel světí prostředky: Je-li na př. účelem „blaho státu,“ toť jest válka posvěceným prostředkem.

*) „Humanus“ dle některých jazykozpytců značí: „svaté,“ „božské.“

**) Podobně praví *Bakunin* v prvním odstavci svého „zákonníka“ (Aliance de la démocratie sociale): „Spolek *atheistickým* (!?) sebe býti vyznává a o to usiluje, by — — víra byla nabražena vědou a *božská* spravedlivost *lisskou*.“ Není to „čert jako ďábel?“

*) Bůh stal se člověkem, aby člověka božským učinil.“

Athanasius.

**) Srv. *Ph. Spiller:* „Gott im Lichte der Naturwissenschaften,“ Berlín 1873, 81. — *Ed. Hartmann:* „Philosophie des Unbewussten,“ Berlín 18- -

O pohřbech našich a smutku.

(Zasláno.) — Pane redaktore: Bylo to včasné vzpomenutí si na ten spůsob neb nespůsob, který se provozuje obyčejně při pohřbech nynější doby a na ty směšnosti, kterých se mnozí lidé při tom dopouštějí a ponejvíce nevědomky, neb myslí, že následují nějaké předepsané pravidlo, když dle všeobecné módy se směšnými stávají. Dovolte, abych dodala ještě k předešlému, co myslím, že má pravdu na své straně. Nejen to nošení smutku, ale i to naše pohřbívání veřejné, jak veško na módy, jest velmi směšné a nemohu nalezti v tom nic důstojného a přiměřeného. Zaknsila jsem to sama a vím, jak se to člověku módě odvyklému líbí.

Kdo z nás byl ztratil nějakého svého milého a upřímně milovaného přítele, musí si rozpomenouti s opovržením a ošklivostí na všechny ty obřady, kterým podroben byl k vůli módě při pohřbívání svého milého, tak že ani nemohl vyplakati se ze své bolesti a nemohl se skrýti ve svém pokojíku, aby o velikosti své ztráty přemýšlel a duši potěšil. Jest to velmi nelidský spůsob a zvyk, který truchlícího každého se zmocní a chce jej mítí ukazována všem známým i neznámým v jeho zármutku, s jeho bolestí a s jeho slzami; nejen jeho chtěji ukazovati, ale i jeho milého zemřelého vystrojí a vyčistí a ukazují jej v parádě každému cizímu a neznámému člověku, kdo přijde, aby se naň podival, třeba jakživ s ním nebyl a nikdy s ním nemluvil. Pozůstalý truchlící musí pak do svého domu a do svatyně zármutkem naplněné, připustit celé město, každého známého i neznámého a ponejvíce všetečné a pomlouvačné osoby, které přicházejí z ulice po zvyku, aby se podívaly, kolik věnců, kolik svíček, kolik obrázků jest v rakvi a u rakve, jaké má zemřelý šaty na sobě, co na rukou a na nohou, atd., aby měli pro pomlouvání budoucího dne látky. Truchlící musí v zármutku svém nechati si to vše líbiti a poslouchati třeba od neznámých všelikě poznámky prázdné citu a lásky v okamžiku, když se má na vždy se svým milým ztraceným rozloučiti.

Jaká to může býti útěcha pro truchlícího, když se podrobí obřadu zvyklosti a zavolá kazatele, který byl osobě zemřelé zcela neznámý, neb jiného člověka, aby držel řeč nad rakví, kterýž řečník zemřelého ani nikdy neviděl. Co může takový řečník neb kněz o nebožtíku říci, nežli povrchní všelijaké fráse, které neznamenají pranic a jen proto se povídají, aby se zavděčil mluvící těm pozůstalým, aby jim trochu polichotil, neb aby si nějaký peníz tím vydělal. Jak může věděti neznámý člověk, jaké dobré vlastnosti byly skryty v srdci ztraceném, zemřelém a jak je vyličiti, aniž by urážel cit jeho pozůstalých, kteří upřímně truchlí a ztráty milovaného litují? Ještě když dobrý známý, nějaký přítel důvěrný, neb věrný bratr, milující sestra vystoupí, aby promluvili slova dojemná na rozloučenou a vědí, o čem i ke komu mluví, má to nějakého smyslu, ale najatého povídatele za peníz ze poslouchati při pohřbu jest obyčejně velmi nudné pro cizího, tím více pro truchlící samé. Ještě horší to vycizího, tím více pro truchlící samé. Ještě horší to vypadá, když přijde někdo nábožný a počne vykládati při pohřbu, jak pámbů, který všechno činí, činí to dobře a jak se tu vyplnila jen jeho vůle a on že si vzal osobu tu k sobě, poněvadž nechtěl, aby se na tomto světě už déle trápila, on že ji zabil, on smrtí ji stíhl a odejmul z náruči milujících. Jaká útěcha v tom má spočívati? Obyčejně v zármutku chápe se člověk každého stébla útěcha, kde mu jest jaké slibováno a nabízeno a toho použí při tom své kejkle, které peklem a temnotou hrobovou mají zapáchati. Při pohřebních mších ukazuje lebky a kosti, černé pekelnické barvy, zavinuje všechnu naději, a volá jen stále „Miserere.“

Svobodomyslnější a rozumnější vůbec lidé měli by se domluviti a zavesti mezi sebou pořádek jiný důstojnější a prázdný všeho plánčo a děl aného smutku a ukazování se divadelního. Ne snad aby se jeden druh okázalých obřadů zaměnil za druh jiný stejně okázalý. V takových případech třeba jen následovati předpisů prostého rozumu a zanechati pravšechny obřadnosti, které nemají zdravotnických účelů. Jednotlivci rozumnější by měli započíti příkladem svým a měli by ukázati, jak se důstojně pohřbívá milý zemřelý bez ukazování a na odiv stavění ani mrtvého ani živých, jak se smutek má chovati v soukromém uzavřeném domě a jak se nemají k tomu zváti z celého sousedstva známí i neznámí, aby truchlícím překáželi, v jejich zármutku jich vyrušovali a o nich pak několik dní poklepávali.

Nedůstojné jest všechno to, co směřuje k okázalosti a parádě při pohřbu. Kdo chce provozovati nějaké divadlo a chce se ukazovati, má k tomu všude jinde dosti místa, jen ne před mrtvým milým. Nedůstojné jest to loučení s mrtvým u přítomnosti zevlujícího množství všelikého k rodině nenáležejícího lidu. Nepřísluší je ukazování mrtvoly a jejího vystrojení v rakvi před davem cizích osob a dětí. A jelikož smutek v srdci cítěný vyžaduje co první pohodlí pro sebe ticho a pokoj, nemůže povídání, zpívání, hraní a troubení napomáhati ku pokoji vnitřnímu a útěše. Tím méně může nošení smutku se všemi předepsanými odznaky býti slušnou věcí, která by mohla od rozumného člověka očekávati, aby se tomu podrobil. Vždyť jest známo, že se nosí smutek u těch, kteří opravdu truchlí, jako u těch, v jejichž srdci není o smutku ani památky, ba kteří snad tajně se radují nad úmrtím osoby, kterou se smutkem k hrobu doprovázejí. Opravdový smutek nežádá, ba protivi se tomu, aby se tak jako na divadle ukazoval výstrojem, pláčem, nářkem, a obřadnostmi.

Na štěstí už jest společnost naše tak dalece pokročilá, že to nevyčítá truchlícímu, kdyby se nechtěl do smutečního hávu oditi a v něm se ukazovati veřejně, jako by volal: „Ejhle, jak veliký mám zármutek, jak velikou ztrátu jsem utrpěl! Pohleďte na mně a politujte mne!“ To a nic jiného znamená nošení smutku a jest to tedy mravní žebrání o soustrast od osob, do kterých nám nic není, od cizích a neznámých. Aniž pak máme podrobovati se takovým obřadům, kteří znamenají také těžkou a zhoubnou smrť, jako by po zemřelém na světě ničehož dobrého bylo nezůstalo, ani jeho duch, ani učení, ani jeho příklad, ani jeho láska. To vše zůstává po každém a když jeho přirozený úkol života jest dokončen nesluší se tak přílišně se oddávati bolu a nakládati s mrtvými tak neuznale tvrdě. Kdyby tento zvyk nebyl zaveden už tak dlouho, jistě by to mnohému smrť usnadnilo. Kdyby věděl a znal ze zkušnosti, že i po své smrti obcuje jeho duch mezi jeho milovanými; že o něm laskavě mezi sebou povídají, jeho učení si pamatují, jeho lásku si představují a s ním se baví, neumíral by tak těžce a nebylo by jeho loučení s přáteli tak těžké, když vidí, že už nit života jeho jest přetržena a že mu déle na živu zůstati nelze. Věděli bychom, že upomenutí na naše jméno po rozhovoru, milých upomínek a potěšení a to by nám smrť nevyhnutelnou dělalo sladší.

Pochovávejme své mrtvé tak, jak bychom si přáli sami, aby nás naši milí pochovali po naší smrti, v kruhu domácím, mezi známými a přáteli upřímnými, které známe a oni znají nás a dle toho, jaké prostředky majetnosti v rukou příbuzných našich se nalezají. Nepořádejme žádná divadla a žádné okázalosti k ukojení jen zvědavosti a drzosti cizích lidí, kteří bez soucitu na pohřeb přicházejí také jen z módy a ze zvyku. Smutek náš zůstaniž ve vnitru našem a nevtírejme se s ním nikomu, nežebrejme slitování ničí a zůstávejme s ním mezi svými přáteli a milými. Bylo by dobré, kdyby každý rozumný už za živa na to pamatoval, aby si ustanovil, jaký pohřeb si po smrti své přeje. Kdo si přeje ukázalost, hudbu a divadelní obřady, mějž je s pokojem, ale kdo si toho nepřeje a nechce, aby srdce truchlících po něm byla vytrhována a vyrušována ze smutku svého, ať jest mu také vyhověno bez pomluvy a pohoršení. Především ale máme si na tom dáti záležeti, abych se nevtírali do soukromého domu smutku a svou doterností stali se obtížnými truchlícím.

Vaše čtenářka.

Kazatelka svobodářka.

V Bostonu odbýval se výroční sjezd, kterého se časopisy ani nepovšímly, který ale přece jest důležitým aspoň pro svobodomyslné. Byl to výroční sjezd všech kazatelek unitariánských. Unitáři jsou ti křesťané, mezi ostatními nejsvobodomyslnější, kteří věří jedině v jednoho boha a považují Ježíše za člověka vznešeného a ducha svatého jen za sílu vycházející z boha. Církev tato považuje se za nejpokročilejší mezi křesťanskými, a křesťanskou se nazývá proto, že za základní mravouku svou položila mravouku čistou, jak ji kázal Ježíš. Sjezdu tomuto ženských kazatelek unitariánských předsedala paní Julia Ward Howe. Všechno se krásně odbývalo, až když přišlo se na to, které kazatelky mohou býti připuštěny do spolku tohoto a které ne. Bylo usneseno, že jen takové se mohou přijímati a ve spolku trpěny býti, které dostanou od některého spolehlivého kazatelé vysvědčení, že jsou dosti křesťanskými ve své víře. Marně se snažily některé kazatelky, aby jen dobré chování a čestné zastávání svých povinností bylo podmínkou přijetí za členkyni, ale bylo usneseno, že vlastnost „křesťanství“ má se na každé kazatelce nalezati, která se za členkyni chce hlásiti.

Následek toho prohlášení byl, že jedna z nejvzdělanějších a nejhorlivějších kazatelek, ale skrz na skrz svobodomyslná, vystoupila ze spolku toho, poněvadž, jak sama o sobě vydává svědectví, ona necítí se býti křesťankou, nýbrž jen ženskou, člověkem, nic více a nic méně. Jest to pí. Clara Bisbee, která káže v Dorchestru sboru svému. Pí. Bisbee jest dcerou kazatele W. G. Babcocka v Bostonu váženého. Studovala celý tříletý běh bohoslovní v Cambridge, Mass., a graduovala pak tam se vším úspěchem. Vdala se pak za unitariánského kazatele Bisbecho a žila s ním nějakou dobu v Anglii. Po jeho smrti ale vrátila se s dvouma dítkama svýma do Ameriky, vyživovala se učitelstvím, neb jest velmi vzdělaná a pak založila nedělní školu a konečně sbor svobodomyslných, jemuž káže a předsedá s nejlepším úspěchem a vede jej k práci mravní a dobrodějné. Její hlavní zásada jest, že náboženství má vzdělávati mravní povahu člověka a přiváděti jej k dobrodějství. Ona svou práci nechce nazývati obmezeným jmenem „křesťanskou,“ nýbrž „lidskou“ a svobodní myslitelé ji velebí.

Maso v pátek.

Bylo to v pátek ve francouzském cirkusu, kde siňor „president lvů,“ jak se nazval ke cti republiky, dával představení se svými lvy ve veliké kleci. Tentokrát ale nepochodil dobře, neboť ten největší z nich pojednou na nějakého vskočil a vykousl mu kus stehna i pochutnával si na něm. Následovalo mezi dívky veliké rozčílení a když se několik dam ze mdlob probudilo, zvolala jedna stará vznešená babice: „Prosím, pojďme honem z této Sodomy a Gomorhy, nežli to na nás všechno spadne a nás to pohřbí. Neb kde v pátek se opovází jísti maso a k tomu syrové, tam křesťan nesmí zůstati dlouho.“

Světélka.

§ Šalamoun král byl velmi moudrý král a byl prý prvním, který poručil rozdělovati vlasy v prostředku.

§ Jeden velebníček v Bostonu minule kázal o soudech, kteří se vypůjčují máslo u sousedů a pak spláceji je oleomargarinem. Ano, i to by ještě ušlo, většina jich ale neopláci nic, když se všechno byli vypůjčili.

§ „Cítím, že stárnu a ztrácím každý den hromadu vlasů,“ stěžovala se vznešená dáma své přítelkyni, ukazujíc na krásné své černé vlasy. — „Mamínko,“ zvolala nevinně pětiletá Anička, „proč tedy nezamkneš si na noc ten šupík, když tam vlasy ukládáš, aby se nemohly ztrácet?“

§ Kázal nedávno Beecher: Žena nejspíše by mohla sonstrasť cítiti se ženou, ale nedéje se tak. Jen si povšimněte, když nějaká žena má nový kloboúk a ten jest oškliví a nesluší jí, ihned každá jiná žena, která to pozná, má z toho velikou radosť. A tak to je!

§ Jeden velmi veliký boháč vyprávěl následující pravdivý popis svého blaho při svých penězích: Po celých 40 roků jsem se dřel jako mezek, nežli jsem si svůj kapitál nashromáždil, a teď jej hlídám dnem i noci, jako tajný policista a ponocný, začež mám svobodný byt, bídnou ztravu a oděv. Více nic.

§ Kazatel jeden jel na hubené kobyle v dlouhém lehkém kabátě pokojně cestou, když dohonil jej jezdec jiný na bystrém a bujném koni, který se nad koněm kazatele a jeho oděvem plašil. Věru, pravil cizinec, vy byste i samého čerta zastrašil.— Ano, to jest moje povolání, odsekl vtipně kazatel.

§ Pak nemá svatý otec sprásknouti rukama každý den nad zkaženosti tohoto světa, když italští rabíni ve svém posledním sjezdu odbývaném v Modeně se usnesli, že mu pod samým nosem v Římě založí rabínský seminář ku vychovávání židovských kněží. — Ano, svět se hýbe přece.

§ „Před 10 roky byl jsem chudý chlapec,“ vypravoval státník zpravodaji. „Měl jsem $2 mzdy na týden. Krok za krokem zvedal jsem se z podřízeného stavu svého, až konečně stal jsem se členem zákonodárstva, a teď jsem se dostal sem.“ — Řeč tato se vedla ve vězení, kteréž tohoto zákonodárce bylo právě obydlím. Zdali snaha jeho ještě „vyšších“ účelů chtěla dospěti, nepravil.

§ Jeden Iowan zaplatil nedávno před soudcem $3000 za jediné políbení, které uzmul služce v domě svém, a ta služka ještě za mnoho nestála, poněvadž spíše dovedla poroučeti, nežli sloužiti. Z tohoto příkladu jde nanečení, že mzda hříchu jest mnohem vyšší za naší doby, nežli mzda tak mnohého kazatele slova božího, který se musí na $1000 kolik let dříti.

§ Jak lze každé neděle pozorovati, panuje mezi lidmi světskými teď mnohem více pobožnosti, neboť skoro každý, jejž potkáme v neděli s udicí na rameně na cestě k vodě zpívá si nějakou nábožnou písničku, aby si nahradil ztrátu, kterou chozením za kostel utrpí na duši své.

§ Přešelo jen se lilo a liják přišel tak neočekávaně, že málo kdo měl deštník s sebou na ulici. Švihák, jenž byl na to připraven a chtěl pomocí deštníku uloviti nějakou kůstku pěknou, vrhl se na ulici, kudy nejvíce se krásného pohlaví ubírá a vybrav si nejkrásnější ze zmoklých slepiček, přistoupí a prosí: „Smím snad nabídnouti vám, krásná dámo, svůj deštník? — „Tisíceré díky!“ zvolala ona, a popadnouc deštník mu z ruky, pravila, že mu jej zítra ráno pošle do jeho písárny. Nežli se švih k zpamatoval, byla už daleko a on stál v dešti celý až na kůži promoklý.

§ Budeme-li pak míti brzo nějaký pěkný zase den? tázal se jeden presbyterian, farmer, svého spoluvěrce na cestě z kostela v neděli. Já očekával, že budeme míti nastávající týden hezky, prot že se před tím kazatel stále modlil za hezké časy a ono pršelo. On však dnes se modlil za pěkné počasí znovu a to myslím bude jistě příští celý týden.

§ Církve také pokračují. Jest divno, že dosud žádná americká církev v době všeobecného pokroku nepoznala, že jest ještě příliš zpátečnická se svými starodávnými zvony a že nezavedla si parní píšťaly na místo zvonů na věž. Bude to ale brzo, neb i kostely chtějí pokrokem se vykázati.

§ Malá Innocencie, sedíc u stolu s nadutým a vznešeně se tvářícím strýčkem k obědu pozvaným: Pane strýčinku, nechtěl byste se napiti? — Strýček: Zajisté, miláInničko, ale proč mne pobízíš? — Innocencie: Protože maminka povídala včera, že umíte píti, jako ryba, a já bych ráda viděla, jak ryba pije.

§ Na kentucké dráze tyto dny strojvedoucí s vlaku pozoroval muže ležícího přes trať v cestě, spícího, a z kapsy jeho vyčouhala mu veliká lahev pálenky. Udatný strojvedoucí honem vyskočil ze svého místa na kravolap a popadl onu lahev právě v čas, nežli přejel stroj spáče opilého, tak že lahev s obsahem skoro zázračně byla zachráněna.

§ Jeden občan na lepší ulici v Chicago měl v domě přibělčího mrchu psa zrzavého, nehezkého, budiž k ničemuž a nemohl se ho zbaviti, aby si jím nedělal ostudu, že se nemůže na lepšího psa zmoci. Byl by jej zastřelil, ale sousedé byli by se polekali a kdo ví, co by si o něm mysleli ještě. Když nevěděl si jiné rady, obětoval na to 25 centů, koupil mu lesklý obojek, nechal naň vyrýti nějaké jméno, a za dva dni byl pes ten tam. Ukradli jej, myslíce, kdo ví co popadli

§ Svatá církev katolická má nejspíše příležitost dokázati teď před soudem těmi nejlepšími svými důkazy, že stává očistce nějakého a že ona dovede z něho duše osvobozovati. Leží před soudy australskými totiž jedna žaloba zajímavá. Zemřelť jistý kupec bohatý, jenž byl katolikem a odkázal knězím $7.000 ve své závěti, když se zavážou, že jeho duši z očistce vysvobodí. Dědic kupce toho, jediný příbuzný jeho, nechce ale vyplatit odkaz tento kněžím, neboť jest nejen nekatolík, ale i nevěrec na dobro a byl žalován od nich před soudy. On slíbil, že kněžím obnos ten vyplatí v místě, neb jest boháč, pakli mu dokáží soudně a na jisto, že stává vůbec nějakého očistce; za druhé že kněžské modlení z očistce takového dovede duše osvoboditi, a za třetí, že duši jeho příbuzného skutečně z očistce toho osvobodili. Kněží se krouti, jak jen mohou, ale penězům těm raději dají vale nežli by se do takového důkazu pustili, neb sami nejlépe vědí, že jest očistec jen báchorka a chytrá paseť na hlupáky bohaté.

Z ulice chicagské.

Šípek: Což, občane, také si opatříte ty Brejle?
Lípek: Ale jděte, co pak myslíte, že jsem slepý?

Oznámení divadelní.

S neděle některý týden bude se dávati v nové úpravě s cibulí a česnekem na národním jevišti: *Překvapení výborové*, aneb: *Zrcadlo tajností obchodních.* — V kolika jednáních není ještě rozhodnuto. Osvědčený spisovatel „Skopku krve“ prohlédl celý kus důkladně, opravil a vyfintil. Kluci mají vstup volný.

Velký počátek a smutný konec jednoho výtečníka.

Žil jest jednou v světě
jeden velký muž —
revolver měl v jedné,
v druhé ruce nůž.

Robespierem chtěl být,
tu Maratem zas,
ostudy natropil
si za krátký čas.

Mezi komunisty
orval-li se řev—
tu lid zbožně volal:
„Totě Meilbek, Lev!"

Do assembly vstoupil
ještě s vícero —
hrnít bohéčům v uši
jako Cicero!

Užasnuli páni,
když se Meilbek z ved,
pootevřel ústa,
pak si zase sed.

Po takovém špásu,
což měla být řeč,
assemblysté smíchem
dostávali křeč.

Každý občan poznal,
že jeho chlouba
vzdor velkému křiku
je přec jen ---------- Meilbek.

Slubou jsa v knihovně
chtěl být velký pán,
až pro neslušnosti
byl jest vysypán.

A já chlapci tomu
tu dávám radu,
k zmenšení ostudy
by byl vždy v zadu. A. B. C.

V hospodě.

První host: Věřte mi sousedé, ačkoliv ten můj kůň nechce tahat jsem přece rád, když dobře žere.

Druhý host: I to jste šťasten; podívejte se, já také dobře táhnu a má žena mně přece nepochválí.

Ze svaté Hory v Čechách.

Klement Vlasák, residující na sv. Hoře, veliký jinak pán a bohatý, který právě nyní v době korunovačního jubelea je osobou náramně důležitou, má v Berouně vlastního bratra, chudého řemeslníka, který úpí se svou velmi četnou rodinou v nouzi takové, že obec mu almužnu skýtá. Obrátil se sice již několikráte na svého vysoce postaveného pana bratra o malou pomoc, marné byly ale prosby ubohého muže, hrdý kněz, stojící v čele zámožného řádu, poslal po několikáté prosbě hynoucímu svému bratru — — tři dotýkané svatohorské obrázky.— Jistá p. B. v Berouně, rovněž velice blízká příbuzná páně Vlasákova, žijící v poměrech prabídných, několikráte vztáhla prosebné ruky k nelitostnému kněze. Čekala dlouho na odpověď. Konečně odevzdal jí listonoš psaní z Příbramí. A co stálo v němž „Nepřestaneš-li mne obtěžovat, pošlu na Tebe svou kletbu!" Tak chová se vůči své krvi bohatý kněz, jenž zvláště těchto dnů samou zbožností, láskou křesťanskou a vůbec všemi křesťanskými ctnostmi bude se rozplývati.

Noviny a noviny.

V jedné tiskárně v St. Louis se tiskou noviny denní anglické a jedny náboženské týdenní. Vydavatel denníku onoho náhodou minulého týdne dostal do ruky jedno číslo náboženského týdeníku onoho a když jej přehlížel, spozoruje v něm zprávu o veliké povodni, vlastně o potopě světa, kterou náboženský list ten čtenářstvu vykládal a popisoval, jako by to bylo něco, co se včera právě bylo stalo a nikdo o tom ničehož nevěděl. Vydavatel, který svou bibli jakživ nebyl četl, zavolal si vrchního redaktora deníku svého a pustil se do něho, proč že je tak nevšímavým a nemá ve svém listu nic o té veliké potopě, kdežto už i náboženský týdeník ten má o tom zprávu podrobnou. Honem pošlete tam zpravodaje, aby se o tom přesvědčil, jak to všechno jest. Jediný jen muž prý tam byl zachráněn a všechno ostatní se utopilo. Ať zpravodaj neopomene toho starce zachráněného vynalezti, ať to stojí, co stojí a promluviti s ním, by jeho časopis mohl ještě lepší zprávu podati, nežli onen náboženský. Ten stařec prý se jmenuje Noe. — Redaktor arci koukal na to jako s půdy a dalo mu to hodně práce, nežli přesvědčil vydavatele, že ta potopa se stala už před 4.000 roky asi a to ještě jen v bibli a nikde jinde.

Křtění černochů v Georgii.

„Columbus Inquirer" vypisuje následovně křest černochů tamních:

„Jedna z nejdůležitějších událostí v dějinách černošských baptistů našeho okolí bylo veliké veřejné křtění ve Watkinsville, Ga., nedávno, kde 103 osoby byly potápěny. Všichni černoši na kolik mil do kola sešli se, aby byli svědky výkonu toho, ano i mnoho bělochů se dostavilo. V zátoce jedné byla vyhrabaná díra a ohražena blátem nanošeným jako na hráz a když bylo několik kajicníků do louže té vstoupilo a na dně blátem zamíchalo byla z toho kaše, že by ji ani cedníkem nebyl mohl cediti. Do toho byli potápěni ti novodělaní křesťané, malí i velcí, muži i ženy, kmeti i děti. Každý vešel do vody oděn v šat bílý a čistý přehozený přes tělo, ale vycházeli zablácení a černější, nežli byli před tím. Každý z křtěných dělal hlasitě své poznámky si při tom obřadu. — Jedna černoška stará řvala: Teď se brodím nebeskou branou, sláva! Vy ale tam hříšní nigři, jděte si třeba do pekla, jak se vám líbí. Jeden černoch zpozorovav na břehu bílého svého zaměstnavatele, jenž nebyl baptistou, zpíval písničku: Master Ruby pojede do pekla, ale já jsem si koruny nebeské jist! Jiná zase černoška, kterou vedli do vody, spozorovala na břehu několik bílých žen a řvala: Podívejte se na ty bílé ženské, samé hedvábí, přásky, péra a zlato, ty všechny pojedou do pekla, kdežto já chudá špinavá černoška jsem pojištěna v nebi! Jeden z posledních křtěnců spozorovav, jak zakalená jest ta jáma už od předešlých hříšníků, zdráhal se tam vstoupiti, maje ještě nějaký strach před přílišnou nečistotou, ale byl násilně tam stržen a pokřtěn proti své vůli o všecko pryč.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 23. ČERVENCE, 1882. ČÍSLO 48.

V konoušce. Od Karla Troešla.

Egoismus.

Přemýšlení od J. Gr. z Prahy.

—Pokračování —

III.

Kdo jest „posedlý,“ kdo „horuje pro jakýsi „svatý“ účel, neb „svatou“ ideji, tenť jest a musí býti „*nezištným*,“ „*obětavým*,“ „*pokorným*.“

Kde počíná *nezištnost?* Tam, kde účel nějaký přestává býti *svým* účelem, *svým* vlastnictvím (jímž mohu činiti, co chci), kde stává se právě „ *fixním*“ účelem „*fixní*“ ideji, kde počíná *mě* ovládati, snášeti, fanatisovati, slovem: kde není ideja (neb též pocit) více ideji *mou*, nýbrž já *její*, kde stává se pánem, já pak jejím — sluhou.

Každá myšlénka jest původně myšlénkou *mou* a má původ svůj ve *mně*. *Já* jsem jejím tvůrcem a vlastníkem. Jakmile však *ze mne* vyjde, jakmile „slovo“ jest venku, pak tělem učiněno jest“ t. j. fixní ideji. To jest *ideja absolutní* (na př. právo „absolutní,“ dobro „absolutní“ a pod.) t. j. ideja ode mě *absolvovaná*, odloučená, stvořená, které jest více, nežli jeho tvůrce, nežli já. Proto pokud ideji, pocit, účel mám ve *své moci*, pokud účelem jsem já *sám*, nejsem *nezištným* a stávám se nezištným teprve, když horlím pro „svatý,“ „absolutní“ účel, když jsem jím posedlý, když heslem mým jest: „Tu stojím, nemohu již jinak.“

Ideja či účel „absolutní,“ „svatý“ pak není více již účelem *mým*, ideji *mou*, nýbrž činí *cizím*, činí, co prý mi má býti nepřístupno, čeho se nemám dotýkati; slovem: „svatým“ jest vše, co jest *mimo* mou moc, t. j. *nade mnou*, tedy vyšší bytostí. Též možno říci: „To a ono jest mi svatým“ značí „To a ono jest věcí *mého svědomí*“ — tedy ne *mou vlastní*.*) Přede „svatým“ ztrácím však veškeré vědomí své síly, veškerou odvahu, jsem *pokorným*. Pokora není leč málomyslnost, málomocnost *má* oproti čemusi „vyššímu“ či „svátému.“

A přece není žádná věc *samu sebou* „svata,“ nýbrž teprve *mnou*, *mým* prohlášením, *mým* výrokem, *mým* klekáním a p. Ona trvá jen *mou* resignací, *mým* sebezapírám — *mou* pokorou. Má pokora uděluje ji smělost, má oddanost vládu, mé bezsilí sílu. Přestane býti „svatou,“ vzchopím li se. Pozřu-li „svaté,“ jest ve mně, jest mým vlastnictvím. Ztrávím-li bostii, jsem ji zbaven. Ale kdo obětuje.“ Příklady to objasní:

— Puzen žízní *zapírá takomec* veškerý soucit, dobrotu, on jedná bezohledně, neboť jest svou náruživostí — „posedlý.“

— Rovněž tak *ctižádostivý*, který veškeré své žádosti *obětuje* jedině své žádosti; nebo *milenec*, jenž otce i matku opustí, veškerá protivenství i nebezpečí přetrpí, jen aby došel ku svému cíli; nebo *světec*, jenž činí se „potupou světa,“ misanthropem jest: není ten „obětavý?“

„Avšak to jsou,“ namítnes snad, „jen malicherné náruživosti, jimiž člověk nechává se unášeti! Pro *velikou* věc, pro *velikou* ideji má se člověk obětovati!“

Velikou takovou ideji jest asi „*čest boží*,“ pro niž mnozí kráčeli smrti v ústrety; „*křesťanství*,“ které nalezlo dobrovolně mučedníky; „*svoboda*,“ „*rovnost*,“ jíž slouží guillotiny! Anebo „*činost*,“ „*mravnost*,“ jimž tolik se obětuje.

*) Špicl, jehož jméno jest „svědomí,“ bdí nad každým hnutím mysli, nad každým činem, myšlénkou a pocitem. „Jest to věcí svědomí“—„jest to věcí policejní.“ Takto rozštípen idealista na dví: „přirozené snahy“ a „svědomí,“ t.j. chátra a vniterná policie. — A praví-li, že svědomí jest „hlas boží“ — tož l. čt. učiní si sám závěrku.

Hle! tu naproti mně sedí dívka, která snad již po 10 roků přináší své duši krvavých obětí. Nade jarou postavou sklání se na smrť zemdlelá hlava a bledé líce prozrazují zvolné vykrvácení jejího mládí. Ubohé dítě, jak často as bušily náruživosti na srdce tvé a žádaly mladistvé síly svého práva! Když hlava tvá se byla ponořila ve měkké podušky, jak prochvívala probouzející se přirozenost tvými údy, jak naplnala krev čivy té a plamenné fantasie vášnivé rozjiskřily zraky své. Tu objevilo se strašidlo duše a jejího blaha. Ty jsi se zděsila, tvé ruce sepnuly se, tvé strhané oko pohledlo vzhůru — ty jsi se modlila. Bouře přírody utichla a klid moře rozprostřel se po okeánu tvých žádostí. Pomalu sklesla mdlá víčka nade vyhaslým životem, z údů vymizelo nepozorovaně napnutí, v srdci ulehly burácející vlny, sepnuté ruce sami spočívaly na unylých prsou — šeptmé, poslední „ach!“ vzplynulo z úst tvých a — duše byla klidná. Usnula jsi, by jsi se druhého jitra probudila k novému boji a k nové modlitbě. Nyní ochlazuje již zvyk odpírání žár tvé náruživosti a růže tvé mladosti blednou — v bledničce spásy. Duše jest zachráněna, tělo nechť zahyne! — — — O, Lais, o, Ninon! jak dobře jednaly jste dávše výhost sici v ctnosti zeševělým pannám!

Úkazy jsou rozličné, bytnost tatáž: Mamon pozemský a bůh nebeský požaduje totéž sebezapření, totéž obětavost, tutéž neziskost. Lakomec, ctižádostivý, milenec, světec, ctnostná děva, křesťan, apoštol svobody, atd.: oni všickni se „obětují“ oni všickni „sebe zapírají,“ oni všickni jsou „neziskní,“ oni všickni jsou „posedlí,“ oni všickni — jsou blázni.

A nejsou přese vše to přece — egoisty? Kdo jest „obětavý?“ Ten, kdo klade *jedno*, na př. *jeden* účel, *jednu* náruživost, *jednu* ideji, nade vše ostatní. Ježto pak má pouze *jednu* hlavní žádost, stará se též o jedno upokojení, avšak tím horlivěji, on se jí „oddává“ úplně. Právě v tom záleží *jeho* rozkoš, *jeho* štěstí. A což nepozoruješ, že jest „nadšen“ také jen pro *svou* ideji? Kdo jest *„neziskným.“* Co rozumíš slovem „neziskností?“ Patrně cosi podobného, jako slovem „sebezapření.“ Kdo ale to jest, jenž *sebe zapírá* má, aniž by toho měl *zisk*, prospěch? Ty sám? A proč jsi „neziskný?“ Kdo má zisk z tvého neziskného sebezapírání? Opět ty sám! Neboť právě svou neziskností chceš si získati „pravý zisk.“

Slovem: všickni lidé jsou egoisty, ale egoisty spicími, scheklamajícími, nevědomými. Oni ví, že jsou egoisty, ale rádi by jimi nebyli; oni hrozí se myšlénky, že jsou egoisty. Ale poněvadž to jest egoismus, ku kterému se nechtějí znáti, tedy ne egoismus zjevný, proto jich egoismus není egoismem, nýbrž otroctvím, službou, sebezapřením. Oni jsou egoisty a nejsou egoisty, popírajíce egoismus, jsou idealisty, mají „ideální,“ „svaté“ zájmy.

Idealista liší se od egoisty tím, že idealista činí svůj ideál střediskem svého snažení, egoista však šama sebe; tím, že idealista žije pro svou ideji a ji osobní svůj zájem, „obětuje,“ kdežto egoista žije toliko pro svůj zájem a ideji tomuto svému zájmu podřaďuje; tím že idealista své „já“ rozpůluje kdežto egoista své „já“ zachovává celé, tím, že idealista činí ideji (pocit a p.) svou panovnicí, egoista pouhým prostředkem, atd.

Idealista jest tudíž také egoista, který stále *na sebe* myslí, *k sobě* směřuje a přece *sebe* za nejvyšší bytost nepovažuje; který pouze *sobě* slouží a přece za to má, že jakési „vyšší bytosti“ slouží; který nic vyššího, nežli *sebe* nezná a přece o „vyšším“ blouzní a pro „vyšší“ horuje; který by si přál býti *ne*-egoistou a sebe snižuje proto: „aby byl povýšen.“ On chce právě býti něčím jiným, nežli jest; i hledá tudíž na zemi a nebi „vyšší bytosti,“ jimž by se „oddal“ a sebe „obětoval“ a přece — nechť činí, co činí, — činí konečně vše jen *pro sebe* a prokletý egoismus ustupuje od něho. Egoistické jest celé jeho jednání a konání, ale jednostranné, mimovolně egoistické— on právě jest idealista.

Pokračování.

Vesničtí svatí.

Humoreska od Joz. M. Hovorky.

Hostelíčku Noutonický! Přijemný útulku občanů Okořských, Holských, Kamýckých, Statenských a Přílepských! Kolik nábožných vzdechů jsi již pojal, kolik falešných slov a klamných přísah jsi slyšel, když malými tvými prostorami rozzvučely se staré varhany pod ohebnými prsty pana učitele!

Každý obyvatel kolátury, vstoupí-li do té nízké svatyně, jest jako vyměněn. Ústa, která ještě před stupni chrámovými byla rozevřena a rozšklebena po noutonickém vlípu aneb po božihodovém zaklení, mechanicky se sevrou, a s tělem sehnutým blíží se svěcenou vodou pokřikaný hříšník s medem na rtech a jedem v srdci . . . k Jezulátku. . . .

Kmotr Matěj ze Statenic byl jedním z takových nábožných navštěvovatelů. Sedával vždy v poslední lavici. Před sebou ležeti měl „Velký nebe klíč“ a na něm ohmataný kabátu, pod nímž květovaná vesta dosahovala až k pevně zavázanému několikráte otočenému bílému šátku pod krkem. Šedé vlasy splývaly kol holého temene hlavy spoře k oběma skráním a husté obočí pod nízkým čelem skrývalo dvé palčivých očí, jež samou nábožností se až zavíraly.

Pravilo se o něm, že ač chudý baráčníček přec rád pomáhá rolníkům z okolí a postupuje smíchovskému dobrodinci Salusovi dlouhé proužky papíru za hrstě smačkaných potištěných poukázek vídeňského banku.

Avšak, kdo by dal na lidské řeči, a zvláště v okolí Statenickém! Kmotr Matěj měl na veřejném jmění svém jenom kozu, krásnou bílou, pěkně vypasenou. Měla dlouhou jemnou srst jako koza kašmírská. Jen v panském dvoře měli podobný exemplář vychovaný pro radost bu- doucího dědice panství Statenského.

Pochopí tudíž každý zármutek Matějův a jeho polovice, když tato pýcha jejich domu odpírala tvrdošíjně po několik dní i tu nejkrásnější travičku a odhrnovala citlivý rypáček i nad čerstvou ratolestí, kterou zločinná ruka Matějova z panského ulomila. Konečně sklesla a nechtěla na žádný spůsob se postavit. Domkářka mohla smysluposty, ale starý se oblékl a šel — do Noutonic.

Zde probíhaly se zimničnou rychlostí klokoče v mozolovité dlaně a kdykoli zdrávasek zachytil, ukončil jej těmito slovy: „. . . .matko boží, pros za nás hříšné, nyní i v hodinu smrti a zachovej mně moji kozu, amen. . . . “ Oči zaletěly vždy při tomto finale lásku a vroucnosť sálajíce k obrazu Madony, jež by se bezpochyby byla ustrnula, kdyby nemusela koukati zcela v pravo, jak jí malíř poručil.

Pan farář již dávno dokončil mešní obřad, doznělo i velebné „Pange lingua gloriosi,“ zpěváci učitelovi ukládali muzikantům nástroje, našlapovač měchů dokončil záslužnou svoji činnost a lid hnul se z kostela, odkašlávaje unisono. Jen Matěj seděl dosud s růžencem v ruce a klepal chvějícíma se rtoma: „. . . .a zachovej mně moji kozu, amen.“

Konečně zaklepáno mu na rameno a strážce kostela dal mu na srozuměnou, aby sobě nechal také něco na oběd poledne. Celý serván se vyrušil. Kolem ticho hrobové. Nejistým krokem a náležitě zmokřen posvátnou tekutinou v kropence vyloudal se ven a i zde se situace nezměnila. Stáli zde sice lidé v kupách jako vždy, ale hovořili jen tiše; vše bylo zamlklé a klidné jako příroda před bouří. Matěj sestupuje po stupních dolů, vše na něho patří, plaše zvedá zraky a hle — před kostelem Statenský pán — sám pan baron v uniformě švihá jízdným bičíkem červený široký pruh na generálských kalhotách.

Do Matěje jakoby udeřil.

Plni uctivosti blíží se bývalý poddaný a svobodný občan k vojenské vrchnosti, zdaleka smeká klobouk, ohýbá hřbet a v bezprostřední vzdálenosti téměř polokleče tiskne široká ústa svá na bílou ruku barona.

„Dobře, dobře,“ směje se generálská výsosť a bičík lehnyce přejede široká záda sehnutého, „co dělá tvá koza kmotře Matěji?“

„Koza,“ drkotá oslovený, „hraběcí milosti. . . . hm.. koza “

A dále to nešlo. Z vesnického auditoria zavzněl přidušený smích.

„Ano, ano, koza, ta tvoje kašmírská koza. Mani chce jí dnes míti, prodáš ji, či ne?“

„Ale, milosti hraběcí, ta moje koza a—urozený pán,“ koktá Matěj dále.

„Mani dá ji do vozíku a bude míti svoji zábavu, rozumíš mně konečně. Jak sobě cenís to zvíře?“

„Já, hraběcí milosti, nic. . . . ani tomu nerozumím.. Ale žena má, to je metr, ta říká, hraběcí milosti, že jí to hovádko je milé,“ pravé oko taškářsky mžourá po baronovi, „jako stovka.“

„Cette insolence,“ zaskřípnul baron zuby. Přemohl ale rychle svoje pohnutí, myšlénka na churavého synáčka diktovala:

„Dobře, tvá metrová žena dostane tu stovku. Ať je ale zítra koza ve dvoře vyčištěna; v každém jiném případě uzřím-li ji jen jednou ještě na panské mezi, zastřelím ji jako sysla.“

Generálská výsosť stáhla husté brvy nad přísným okem a ubírala se ku své patronátní faře.

Mžikem hnul se lid ku předu. Každý chtěl napřed věděti, proč dostalo se cti nepatrnému podruhovi bytu oslovenu pánem tak velikým.

Ale Matějovi jako když hlava hořela. Uháněl pěšinkou k Lichocevsi a odtud po silnici dále k Statenicům sotva dechu popadaje.

Zítra buď sto zlatých nebo nic — jaká zoufalá myšlénka. Matějová kropila právě slušně namazané a posypané vdolečky velikosti talíře kyselou kozí smetanou, když manžel její čepici v týle maje celý udychaný vrazil do světnice.

„Pán bůh s námi,“ zvolala domkářka a zapomněla vítati jej od slova božího. „Co se ti stalo?“

„Nic. . . . . koza. . . . . “ vyhrkl podruh, jemuž samou úzkostí oči div z hlavy nevylezly, a praštiv svátečni čepicí běžel k chlívku.

Žena za ním.

Zde leželoby hovádko jeho — ten předmět bujných jeho nadějí. Kolínka ohnutá a pod sebou složená zdála se zá- voditi ve zbožnosti s pánem svým jen hlava stále klesala a v očích se zřítelnice ztrácela.

Několika posuňky a neartikulovanými zvuky naznačil Matěj ztrátu, která jej zítra potká, nebude-li koza na nohou.

Domkářka zbledla.

„Muži," vypravila ze sebe, „což abychom se zeptali mladého Kňofálka. Učil se na doktora v Praze 12 let a dobře prý umí hojit koně. Snad by také naši koze rozuměl!"

Muž zavrtěl hlavou.

„Ale zkus to," prosila polovice nalehavě, „hleď, právě „z velkého" přichází." A nečekajíc na odpověď vyběhla prudce ven.

„Pane doktore, pane doktore," volala ze vrátek.

„Buďte tak laskav a pojďte se k nám podívat."

Mladý Kňofálek na takové zavolání vždycky o několik centimetrů vzrostl. Pozvedl klobouk, projel roztaženými prsty dlouhé vlasy své, odfoukl si a několika kroky octl se u domku.

„Jen dál, pane doktore, jen dál!" pobízela Matějová, a Kňofálek rostl každým okamžikem výš a výše. „Klesla nám koza, jediné naše jmění," svěřovala se důvěrně, „a nevíme, co si počíti."

„Má bezpochyby závrať," zněl plný bas mladého muže, jenž 12 let studoval v Praze na doktora, pak ale o diplom se nechtěl prositi, „následkem plnokrevnosti neb slunečného vedra — zde dobře bude působiti puštění žilou, studené obkladky a do nápoje ledek."

Domkářka poslouchala jako u vytržení.

„Pane doktore, nechce ničehož vzíti do huby."

„Pak ji dáme lízání z jalovce a pušky vrce, smíšené se solí a skalicí železnou. Nyní ale spěchám k obědu. Odpoledne se na pacientku podívám."

Rozešli se.

„Jak jen můžeš toho Kňofálka k té koze volati," durdil se Matěj, nabíraje velikou plechovou lžící krupicovou polévku ze společné mísy, „no ty jseš krásná křestanka!"

„A proč pak?" podepřela sobě boky domkářka.

„Poněvadž veškerá pomoc přichází s hůry," namítal klidně nábožný Matěj. „Co platna Kňofálkovi jeho učenost, když ti tam nahoře řeknou: „Ne!" — A mimo to správí nemoc kozinu několik dobře míněných modlitbiček, kdežto Kňofálek se třese už napřed na groš jako hladový pes na kus masa!"

Žena pomyslila sobě co chtěla a nechala Matěje též mluvit.

Když bylo odpoledne ke třetí hodině a vše modlení nic nepomáhalo, koza stále hlavu svoji víc a více věšila, o lekl se Matěj zas do svého starodávného kabátu s vysokým límcem, urovnal květovanou vestu pod bílým šátkem na krku, vzal hůl a šel.

Pozlacení svati a světice skvěly se na oltářích v noutonickém chrámu v paprscích slunečních, jež vnikaly dlouhými okny nad hlavním oltářem. Velebné ticho chrámové, bylo ještě dlouho před prvním zvoněním, rušili jen vrabci na stropu se prohánějící a modlitby nábožného Matěje.

—Dokončení.—

Kněz nechtěl do ráje.

Kněz jeden převážeje se přes moře v bouřlivé povětrnosti, celý se třásl strachy, že snad to lodi nevydrží a že budou všichni utopeni. Každou chvíli se tázal některého plavce, co soudí, zdali jest nějaké nebezpečí už. Jeden starý lodník mu odpověděl: To jest jisté, že pakli vydrží bouře až do půlnoci, jsme všichni do té doby v ráji. Kněz zděšen nad tou odpovědí, zvolal: Že ano? Chraň nás od toho, bože!—Když ale přece se tak nestalo a kněz se dostal na sucho v Americe, kázal vřícím o blaženostech rajských a posýlal je tam, jako by si sám také neuměl nic lepšího představiti, nežli ten ráj, před nímž se křížoval a nechtěl do něho, když už měl duši skoro na jazyku.

"Torquemada" od Viktora Huga.

Obyvatelstvo francouzské už po mnoho roků vědělo, že veliký, ba největší básník nynější doby, zamilovaný jejich Viktor Hugo, má mezi mnoha pracemi svými napsanou velkolepou truchlohru pod názvem „Torquemada," ale že nechce ji uveřejniti a tím méně chce dovoliti, by se na jevišti dávala. Když minulého roku v únoru slavil lid 80. narozeniny Viktora Huga, volali davové kolem jeho domu chodící za vydání „Torquemada," ale neprospělo to. Až konečně letos na jaře dal Hugo spis kolem do tisku a koncem května byla Paříž plna „Torquemada."

Jest to veliká truchlohra o 4 dějstvích s jednou předehrou. Nehodí se však dobře na jeviště a proto spisovatel také nechtěl pro jeviště to uveřejniti. Jest to truchlohra salonní, k přednášení, ale nikoli k provozování. Psána jest truchlohra ta před mnoha roky, když nalezal se Viktor Hugo ve vyhnanství v Guernsey. Přednášení jest jest velkolepé, dojemné, ohromující, avšak dramatických výjevů v ní není tolik, aby na jevišti úspěchu dokázala. Jest plna samomluv o stu a dvou stech verších. Má jen dvě ženské úlohy v sobě a to ještě podřízené a povahy osob v ní jsou přemrštěné asi tak, jako u spisovatelů románů z let třicátých. Jest to práce mladistvého ducha ještě, ač nestydí se za ni spisovatel a nikdo nemůže ji učiniti lepší, dokonalejší.

Jednání proslovu jest položeno na hřbitov luteránského kláštera v Catalonii. V tomto klášteře byli pozavíráni všichni kněží, kteří se příliš mnoho učili, počali státi se nespokojenými, chtěli lid učiti věcem, kteréž církev nedovoluje, aby lid věděl, kteří počali býti svobodomyslnými a chtěli by povědčiti lidu ze svatých tajnosti co lid věděti nesmí. Byli tu také kněží kacíři a neznabozi, kteří nikdy nesměli s nikým mluviti, nežli s představenými svými. Mezi těmito zavřenými nalezal se kněz dominikánský Torquemada. Viktor Hugo nemůže se domysliti, že by bylo lidské srdce schopno takové zkaženosti a ukrutnosti, aby mohlo dělati to, co dělal Torquemada a proto pojal jej tak a lič, že se stal oběti přízraků a popletení mysli: jako by byl apoštolem nové víry zaslepeným touto svou novou věrou a věnujícím se jejímu vykonávání vášnivě.

Torquemada vidí na jedné straně před sebou všechno lidstvo od nejvyšších do nejnižších, krále, císaře, papeže a biskupy, kardinály a kněze, mnichy a jeptišky, všechno zkažené v nejvyšším stupni, plné nešesti neslýchaných a potápějící se až nad hlavu v zločinech. Ti všichni byli pokřtěni, ale oni zapřeli křestní své znamení, zapřeli Ježíše, jeho učení a páší zlo. Na druhé straně zase viděl horoucí peklo s neuhasitelnými plameny jeho v propasti zející proti člověčenstvu, do kterého spadají všichni ti císařové, králové, papeži, biskupové, kněží a mniši. Viděl, jak to vše spěchá do propasti pekelné v nepřestech svých. On zamiloval se do člověčenstva horoucně a umínil si, že je musí od tohoto pekla osvoboditi, že musí pro člověčenstvo zkažené připraviti nové spasení. Ježíš přinesl nám křest, který umývá tělo vodou, on musí se státi spasitelem novým, který bude umývati duši od hříchů, a sice ohněm. Pojal lék proti peklu po homeopaticku. Naproti ohni oheň; peklo se musí vypáliti plameny; ďáblové se museji usmrtiti žárem. Peklo musí býti zavřeno a nebe otevřeno. A jakým to prostředkem? Hranicí. Po celém světě se postaví hranice na hranici, v každém městě, v každé vesničce několik hranic hned vedle kostelů a ty hranice budou stále hořeti a ty zkažení lidé budou se na hranicích těchto stále péci a smažiti, aby z nich to ďábelské a pekelné, to zlé bylo vypáleno, jako šlak ze zlata, a aby ryzí a čisté duše mohly rovnou cestou s hranice do nebe. Hranice zničí v lidech ďábelskost a učiní z nich anděle. Oheň hranic po celém světě bude spasitelem novým a spasení člověčenstva jest zajištěno.

Tak si představuje Hugův Torquemada spasení světa. Svět úpí v hříchu celý. Nikde není žádné víry. Papežové plazí se před císaři a jsou prostopášní. Biskupové sama nečest a žádná víra; kněžstvo samá nečest a žádná spravnost; lid už od nich nadobro zkažený. Ještě nějaký krok a celý svět se musí zřítiti do pekelné propasti. On jej zachrání — svou hranicí.

Volá pak: Sláva hospodinu! Já už jdu a nesu spasení všemu světu! Světe, slyš! Těla lidská sice budeme páliti, ale duše zachráníme a spasíme! Radujte se a veselte se v pánu, spasitel váš se blíží! Srdce, která byla dosud v hříších zkamenělá, rozplynou se. Pokryju svět hranicemi. S hospodinem zvolám: Budiž světlo! a hranice se rozzáří a pece se rozžehou. Nebeské ohně vzplanou, polají v každém místě a andělé se budou radovati nad dušemi vyšlehnými do nebe se hrnoucími. O lidské poklekání, jak tě miluji! Při tomto volání Torquemada obrátí oči k nebesům, sepne zbožně ruce a otevře ústa. Celý jest u vytržení na tom hřbitově.

Takové učení dominikánského toho kněze přivábilo pozornost jeho představených a biskup d'Urgel vyslaný od papeže přichází do kláštera, aby vyslechl kacíře toho. Biskup papežský chce, aby Torquemada odvolal, ale tento se zdráhá. Biskup nařídí, že tedy musí „zmizeti," když nechce odvolati. Církev ale jest nepřítelkou prolévání krve, a protož že musí zmizeti „in pace" (v pokoji).

Na hřbitově jest hluboký hrob vykopaný, do něhož se sestupuje po schodech. Biskup přivede jej k hrobu a velí, aby doň se odebral. Na každém schodu táže se ho ještě jednou, zdali chce odvolati, ale Torquemada se zapřisahá, že tak učiniti nemůže a nesmí, aby spasení světa vydal v šanc a zapomenutí. Když byl v hrobě tom zmizel, podán mu kus chleba a džbán vody a několik svatých mnichů přikrylo hrob ten velikým tesaným kamenem, kterým žádný jednotlivec nemůže ze spodu hnouti. Byl za živa pohřben. Poslední jeho slova byla: O lidské pokolení, jak tě miluji! Jak rád bych tě spasil! Mniši zapěli „miserere" a odešli v bázni boží.

V témž okamžiku, když byl hřbitov uprázdněn, objeví se tu dva mladí lidé, Don Sanche a Dona Rosa. On jest 17 a ona 16. Nařízením kardinála D'Ortheza byli tito lidičkové zde v klášteře držáni na tak dlouho, až by s nimi svatá církev mohla naložiti jinako. Oni se milují; měli slaviti svatbu a tu pojednou byli lapeni a do kláštera tohoto zavedeni. Rosa jest dědičkou Orthezova a Sanche dědicem Burgosovým. Tito mladí lidé hrají si, chytají motýlky a lámou květiny na hřbitově, když zaslechnou z hrobu vzlikání. Sanche domysli se hned, že v hrobě tom jest někdo za živa pohřben. Ulomí jeden železný kříž, použije ho co páky, pozvedne kámen a vysvobodí Torquemadu. Tento zvolá: „Díky, vy jste zachránili mne; přísahám, že i já zachráním jednou vás."

Král Ferdinand ale zvěděl o dětech těchto, kde jsou skryty a jeho tajemník markýs de Fuentel nalezl v mladém Sancheovi svého vnuka vlastního, syna to dony Sanchy v Portugalu, kteráž jej vydala králi, svému manželu, za manželské jeho dítko. Ferdinand a jeho tajemník jsou líčeni co ohavníci velmi ošklivé povahy. Avšak nalezení vnuka jeho budí v markýsi pocit lidský, počestný, z čehož povstane pak mezi ním a králem boj o oba zamilované, jichžto blaho závisí na výsledku sporu toho. Ferdinand by chtěl, aby don Sanche byl posvěcen za krále v Burgosu; s jiné strany jest ale žárliv naň a přál by si miti krásnou donu Rosu sám. Proto v den jejich svatby poslal je do kláštera, chtěje později zmoceniti se Rosy.

Zatím osvobozený z hrobu chvátá do Říma, aby upozornil na povinnost jeho Borgiu, jenž seděl na papežském stolici pod jmenem Alexandra IV. Náhodou přišel Torquemada do jeskyně svatého Františka Paulanského, jemuž své učení vykládal, jak by rád rozsvítil všude ještě jednou na světě celém hranice k očištění duší. František podal mu potravy, řka: „Pij a jez, a co se týká tvého záměru, jehož konec i výsledek předvídám, budu prositi boha, aby tě zabil, prvé nežli budeš moci zapáliti první hranici, neb bude tobě lépe, budeš-li mrtev, nežli abys takovou cestou dále kráčel." Na to stranou Torquemada odpovídá sám pro sebe: „Smutné to seslabení samotářského ducha. Ten chuďera svatý mi nerozumí." Na to ale svatý František zastupuje smýšlení lidskosti, vece k němu: „Člověk jest na zemi, aby miloval všechny věci. On jest bratrem, přítelem. Když zabíjí mravence, má vědět, proč tak činí. Bůh učinil člověka ochrancem všeho stvoření. Pro lidi jest svobodná práce, pro ptáka háj, pro boha pokoj. Žádné řetězy. Žádné klece. Pakli jest člověk katanem, není jím bůh. Křesťanství má kříž a meč má koran. Vždycky máme odpouštěti, doufati, nic nebíti, neodsuzovati ničehož, káti se po učiněné chybě. To jest zákon, aspoň můj, kdo jej plní, bude spasen.

Co takto dominikán hovoří s poustevníkem, vmísí se do toho lovec jeden veselý, řka: „Na mou tě věru, všichni moji pištci, moji blázni neudělají mi takovou zábavu jako vaše tuto řeč. Vy jste oba blázny. Pak líčí zásady svého veselého a bezstarostného života prostopášného. Člověk jest jen hmota. Radost jest krátká. Žití jest užívati těch radostí, které se nám naskytnou. Tento cynický lovec a uživatel světských radostí jest papež.

Třetí jednání předvádí nás do Sevilly, kde svatá inkvisice jest v nejpilnější práci. Jest všemocnou. Nikdo jí neodolá. Židé snáší hromady zlata, aby své souvěrce zachránili před smrtí. Veliký rabín prosí za milost. Ferdinand a Isabella už chtějí povoliti, ne z lítosti, ale ze zájmu, neb ty penize všechny nabízené mohou dopomoci králi dobyti Grenady. Uchopí se péra, aby odvolal vypovězení židů ze země, zapovídaje zároveň upálení odsouzených. Když ale odkládá péro, vstoupí do dveří Torquemada se železným krucifixem v ruce. Utkav zrakú svých na kříži svém, volá: „Jidáš prodal tebe za 30 stříbrných; tento král a tato královna chtějí tebe prodati za 30 korun zlatých!" Výstup tento jest krásný. Kline králi i královně a zničí je výmluvností svou tak v prach, že u nohou jeho oba žádají za odpuštění. Na to vítězně odhrne závoj ze zádu a ukáže jim na náměstí Tablada velikou hranici v plamenech a v těch židy, muže, ženy i dítky úpící a lomící rukama. Dlí pak hranici tuto řeč: „Jsme dva před očima božíma, satan a já. Nosíme oba vidlice, on i já. Oba jsme pánové plamenů. On hubí lidské bytosti a já zachraňuji duše jejich. Draci, rozpadněte se v prach! Holubice vzneste se! Vás, jež peklo chovalo, osvobozuji! Pozvedněte se z temnoty ku světlu! Zaměňte věčnost pekel za věčnost ráje!"

Ve čtvrtém a posledním jednání nechal král odvesti Rosu z kláštera a přivesti ji do besídky zahrady své tajné. Markýs Fuentel přivedl s sebou také z kláštera mladého Sanchu, chtěje nějak ku svobodě mu dopomoci. Torquemada zvěděl, že král chystá něco tajného ve svém soukromém parku. Objeví se. Pozná v obou mladých lidech ony dvě děti, kteří jej zachránili z hrobu. Ujímá se jich. Sliboje, že je zachrání z rukou krále, že je oddá, že je učiní šťastnými. On jest pánem krále a král jej musí poslechnouti. Tu nadšený sliby těmi mladý Sanche vypravuje dominikánu, jak jej zachránili. Jak na osudném tom hřbitově chytali motýlky, lámali květinky, a pojednou zaslechli jeho vzdechy z hrobu vycházející pod těžkým kamenem. Nevěděli, jak pomoci. Sanche konečně povalil a zlomil jeden kříž železný a učiniv z něho si páku, pozvedl jí kámen. — Torquemada děsí se hrůzou slyše ta slova. Praví pro sebe: „Nebesa, oni jsou prokleti, neb zlomili a povalili kříž! Jaké to rouhání! Jaká to urážka spasitele a svaté víry! Věčný oheň na ně!" Odchází od nich, nedada jim znáti, co zamýšlí s nimi, tak že oba se radují z ochrany své, jaké se jim dostává od mocného toho muže svatého. Následuje krásný, překrásný výstup, kde si mladiství milenci vyznávají lásku, borují

Pro sebe a těší se na splnění svých tužeb nejvřelejších. Co takto mluví, blíží se smutečni průvod, v jehož čele se nese prapor se smrtí hlavou a kostmi umrlčimi. Kajicnici černí a bílí ve svých hávech krátcí smutné verše z písma pějíce a konečně vystoupí Torquemada, kterýž odsuzuje oba milence v náruč plamenům na hranici pro přestoupení zákona božího a znesvěcení svatého kříže. Ty, kteréž jedině na světě miloval, vede na hranici, aby jim ustlal svatební lože v plamenech, aby tam dle svého ztřeštěnství očištil je z domnělé viny a poslal jejich duše do ráje.

Jak umějí katoličtí biskupové s českými ovečkami zatočiti.

V Baltimore měli českého kněze J. E. Vídenku, kterýhož dle dopisu v „Hlase," velice si katolicí čeští vážili a jej prý milovali, ponévadž toho zasloužil. Pojednou ale napadlo panu biskupovi tamnímu, že se jemu Vídenka nelibí a z čista jasna, aniž by se byl kdo nadál, aniž on sám, dostal připis od biskupa, aby se z fary vystěhoval a jiném, nějakému redemptoristovi, zakuklenému jesuitovi českému, ji přenechal beze všeho loučení, bez zeptání se osadníků a bez jejich svolení. J. P. Šimánek píše o tom do „Hlasu" plačtivě velice, ale arci neopovážil se vynadati biskupovi za jeho nespravedlnost k osadníkům a ku kněži tomu. Mnoho slzi prý to osadníkům vynutilo, když byl z jejich středu odňat kněz, kteréhož celá obec milovala, jenž byl nad miru horlivý a o blaho obce pečujtel duchovní. Dne 11. června odbýval ještě slavnost svěcení božího těla s hudbou a slávou, maje povolání biskupa z Filadelfie, ale neprozradili nijak na to dostal Vídenka doručeno od arcibiskupa dlouhé Vídenkovi, jaké nadělení mu přinesli. V pondělí ráno psaní, v kterém jej propouští, vlastně vyhání z české obce a v té samé chvíli byl český kostel vikářem arcibiskupským zamknut. Nevole mezi osadníky byla prý nevýslovitelná. To bylo asi klení na arcibiskupa, jak se opovažuje uzamknouti český kostel, na jehož zbudování nic nedal, ukradnouti jej osadě české, ukradnouti jí jejího milovaného kněze, nastrčiti jí neznámého a podezřelého jesuitu. Jedni prý slzeli, jiní zoufale v pravém slova smyslu hněvem zoufalým soptili. Obrátili se k arcibiskupovi s prosbami, ale marně. Obžaloba prý byla, že Vídenka podněcoval Poláky k nesvornosti tím, že je z českého kostela nevyháněl. To prý jest nesmysl, píše p. Šimánek, jakoby arcibiskup mohl také nějaký nesmysl učiniti a nesmyslem se říditi, když má ducha svého najatého a řádně uděleného. Teď má obec nad sebou dva hafany p. svěcené a za špehouny dosazené biskupem, redemptoristy Beránka a Bergera.

Jest to velmi poučné pro katolíky, že když se na kostel nasbírají do upadnutí a naskládají do omrzení, a dostanou nějakého kněze, kterého mohou cítiti, biskup jim kostel zamkne, kněze vyžene a to pro nesmyslnou všelijakou hloupost a pomluvu, pro závisť jiných prý národností, že se jim v osadě tak dobře pod tím knězem dařilo a oni zůstanou na holičkách. Ba ani si nemohou na hlas zakliti na zlodějského biskupa, sice by je mohl z církve vyobcovati a nedostali by pak poslední pomazání, když by zmírali a to prý do nebe nikdo nepřijde, kdo není na cestu pomazán rukou kněze.

Jak bláhoví jsou ti nebozí věřící, a do jakého otroctví se sami dávají, zapisujíce se majetkem svým biskupovi. Nic jiného to není, nežli dobrovolné otroctví. Vídme to v Cincinnati, že když darebák arcibiskup nadělal dluhů, prodají mu všechny naň upsané kostely na splacení dluhů. Biskup jest jejich pánem, biskup jejich soudcem a králem a kdyby nechtěli poslouchati nikoho v zemi, musí přece poslechnouti biskupa, neboť je může potrestati a z kostela jejich vlastního vyházeti, neb jim jej před nosy zavříti na klíč. Tak daleko to přivádějí otroctví od mládí zvykli katolíci, že i v této zemi svobodné otročí a sice dobrovolně, neboť podlé zákona nemohou proti zpupnosti a libovůli biskupa býti chráněni poněvadž do jeho poroby sami vlezli a zákon počítá, že kdo sám do otroctví vleze, nezasluhuje, aby byly jeho svobody chráněny

Než nemysleme, že se mohou otročí katoličtí dlouho zlobiti a snad hlavu si stavěti, že bafanům arcibiskupem na ně poslaným nebudou poslušni. Ještě rádi jim budou olizovati posvěcené pracky a budou se jim zpovídati a za milosti boží skrze jejich ruce prositi a žebrati. Vždyť jsou od mládí na to uvyklí míti ty hloupé obřady nad sebou dělané a říkané a myslí, že bez obřadů těch kněžských by spasení ani dosáhnouti nemohli. Ať tedy trpí ve své zpozdilosti, nevědomosti a svévolnosti. Když jim rozumný a nepředpojatý člověk něco moudrého radí, vysmějí se mu a když by se jim mohl tento rozumný člověk vysmáti, kde oni poznávají svou chybu, jest obyčejně pro jejich zachránění už pozdě. Ať tedy jsou dřeni, dokud nezmoudří, ale ti moudřejší mezi nimi ať v čas z otroctví svého se vymaní a jdou cestou svou vlastní.

Ze sněmu.

V zákonodárství státu Maine bývál p. Barker (Štěkal(jedním z nejlepších řečníků a plynulo mu to od úst, když se do řečnění dal, jako voda při vodopádu. Vyznamenal se vždycky, když mluvil, a s ním také veliký jeho pes, kterého si bral pravidelně do sněmu s sebou a nechal si jej u nohou ležeti. Jednoho dne, když bylo rokování velmi živé a p. Barker se ho také velmi čile súčastnil, vstana proti protivníku svému, horlil pro náhled svůj se vší úsilovností, hledě k předsedovi. Pes spozorovav, že pán jeho jest rozčilen a že tedy snad se špatně mu vede aneb že mu hrozí nějaké nebezpečí, vstal také na nohy, obrátil se k předsedovi a jal se hlasitě štěkati o přtrž se svým pánem. P. Barker zarazen vyrušením takovým volal: „Down, sir! Down! Já mám teď slovo. Jest to proti pravidlům, aby dva Barkerové (Štěkalové) mluvili najednou k předsedovi!" Pes přenechal pánu svému slovo a sněmovna nemohla se dosti vychechtati.

K čemu jsou ještě kostely.

Londýnský jeden časopis vypočítává, že ve všech těch velkých a krásných kostelích londýnských, vyjma dva asi, nenalezne se žádnou nečeli dohromady ani tisic lidi. Jen prý se do nich podívejte v neděli. Na kůru sedí v lavicích zvláštních asi 20 neb 25 sirotků neb jiných chovanců z některého blízkého ústavu dobročinného, kteří sem jsou přihnáni, jako beránci na pastvu; tu a tam v stolici sedí nějaký stařec neb nějaká stařena a to je vše. K obsluze jejich ale musí v kostele býti farář, kaplan, kostelník, tajemník a dva otevíratelé stolic mimo několik malých posluhů. Jednou za rok dostaví se měšťanosta obce s některým úřadníkem obecným v parádě s copy a holemi úřadními, aby slyšel, jak má předepsáno v stanovách obecních, zdali se plní odkaz nějakého starého šlechtice dvě neb tři sta let starý, že totiž jednou za rok má se odbývati pobožnost za jeho duši a má se kázati z toho a toho evandělia. Při takové úřadní příležitosti se do kostela nažene několik zahalečů k podívání se na úřady, odbude se holé a plané kázání zaplacené kolik set let napřed a jest zase po komedii, neboť ostatních 51 neděl jest kostel zase prázdný. Při kázání, třeba bylo sebe kratší, vždycky několik posluchačů ve vycpaných lavicích usne a když se vyspějí, jdou zase domů. — Nastává otázka vážná, k čemu že takové kostely konečně přece jsou a nebylo-li by lépe, aby se z nich udělala třeba divadla, kde by chudí zdarma měli požitky a vzdělání.

Kde jsou čerti v létě?

Velebníček jeden městský potkal se nedávno s paní, která neměla právě mnoho cti před velebným sukněm.— „Povězte mi, prosím," pravila usmívavě a úsměšně paní, „proč pak zavíráte na léto své kostely a chodíte na prázdniny na venkov? Což vaše ovečky nepotřebují ochrany před ďáblý a čerty v parnu letním tak dobře, jako v mrazu zimním?" Velebníček ale nedal jí dlouho čekati na odpověď, a pravil: „O, zajisté že ne, neboť ďábel nikdy nezůstane v městě v červenci a v srpnu, poněvadž musí jíti s těmi velikými panstvy na jejich letní obydlí na venek."

Z letního sídla u moře.

„Já mám takovou chuť," pravila pí. Brownová, když byla první týden přebývání svého letního u moře vydržela, „že bych snědla všechno, co jest mi předloženo."— „Pozoruji, pozoruji," pravila hostitelka, divajíc se na prázdné talíře před hostem svým. Hostitelka měla všechnu příčinu hleděti na tuto zkušenost se smutným okem. Tady pí. Brownová ji vyjídá z jejího domu a majetku a hubne se při tom den ode dne více. Pravila ke kuchařce toho večera: „Co jest to platno krmiti ji tak, jako jsme to dělaly celý tento týden a pak ji pustiti domů, aby nám dělala ostudu hubenosti svou? Podivejte se jen na paní Squabinsovou, která toho nesní za den ani tolik, co by dva kanáry vyživil a vypadá tak tučná a mastná, jako máslo. To je ztrvárník, jakého si nechám líbiti a který dělá domu mému všechnu čest, ale s takovými hubenými nesnáme si ani nikdy začínati.

O colonelu Ingersollovi

píše dopisovatel jeden z Washingtonu, že neviděl jej od pohřbu Garfieldova a že jej nalezá v jeho 48 letech velmi čilého, zdravého a při nejlepší síle, jakož i stále čilého a jarého ducha. Jest prý to nejluchapinější muž, jakého zná ve Washingtonu, a zná jich tam velmi mnoho. Když se někdo nalezá ve společnosti Ingersolla, není mu dovoleno vytasiti se s peněženkou svou a platiti něco. Jeho povaha jest sice zevně bujará a veselá, avšak ve svém nitru také velice citlivá, jemná a zušlechtěná. Já mu pravil během rozpravy naší, že tvar jeho lebky naznačuje, že má značnou dávku uctivosti, ač se o něm mluvívá, že mu právě tato vlastnost schází. Odpověděl na to: „Mám úctu, pane, ku všemu, co jí zasluhuje."

Ochybuji, že by bylo všecbecně známo, že Ingersoll jest jeden z nejlubších znatelů Shakespeara naší doby. Jistě jest málo záhybů a koutečků temných v dilech velikého mistra toho, které by byl neprozkoumal; dovede tak důkladně rozmluvati o Hamletu, Jagu a Macbeth, jak o závadách práva. Studuje bedlivě sonety také a mluví o nich, že prozrazují stejné mistrovství, jako ostatní mistrovská díla. Není možno déle dlíti ve společnosti Ingersolla, aniž by člověk necítil a nepoznával, že on je jedním z těch málo skutečně velikých mužů, jež splodila naše země. Chci se ještě zmíniti o události spojené s poklesnutím jeho akcií dolovních. Právě nějaký den před tím, nežli akcie podniku dolovního, jehož jest značným podílníkem, sklesly v cenách svých, dva pánové, povolá od něho dva bloky po $3 akcií. Nežli ale jim akcie byly dodány a nežli bylo zaplaceno, sklesla cena jejich, aniž by byli kupovatelé ti o tom zvěděli hned. Ingersoll, na místo, aby akcie své na rychlo prodal, podržel jich a vzkázal pánům těm, že jim nemůže a cie přenechati, neboť že zatím přišly nepříznivé zprávy z dolů a že akcie sklesly cenou svou na $1. Oba odpověděli, že jsou velice překvapeni jeho jednáním, neb prý za všechna ta léta, co vedou podobný obchod, nebylo s nimi nikdy tak poctivě jednáno nikdy.— To jest ten velký svobodomyslník americký!

Rozřešení egyptské otázky

není tak těžké, jak se evropským diplomatům zdá. Politikové „Humorů," kteří, jak známo, vynikají zvláštním důvtipem, hádanku tu již dávno rozluštili a sice následujícím způsobem:

Celý Egypt rozdělí se na stejných šest dílů. Z těch připadnuť *po jednom* Anglii, Francii, Německu, Rakousku, Rusku a Italii. *Ostatní* zůstaniž Turecku.

Místo jednoho místokrále pro celý Egypt ustanoví se jich šest; jeden Angličan, jeden Francouz atd. Domorodé obyvatelstvo tamnější *odzbrojí se úplně* a vojska evropských velmocí rozloží se tam strategicky tak, aby Arabové, Koptové a Beduini nemohli se ani hnout. Bezpečnost Evropanů bude tam pojištěna potud, dokud nezačnou se rvát sami mezi sebou.— Probatum est!

Rakouský deficit ohrožen.

Výnosem nového celního tarifu bude prý dosavadní státní *deficit* na dobro odstraněn — má tedy zajíti *v nejlepším svém rozkvětu krásy a bujarosti*, čehož nemůže ani pán bůh dopustit, a sice z následujících každému pochopitelných příčin:

1. Co by byl rakouský rozpočet bez deficitu?
2. Nebýt deficitu, nebylo by zapotřebí vydávat nové renty, a co by bez těch „rentá'ů" kšeftíčků počali si pp. Rothschild et consortes?
3. Kdyby nebylo deficitu, začaly by se naposled i *státní dluhy splácet* — a tu by pak nebyl konec *světa* už daleký.
4. A co konečně by tomu řekli páni ústaváci?

To jsem se vám ondy řehtal,
až jsem si přetrhl' kšandu!
„Proč?" — Že i sám Bismark odkop'
fakciosní rakouskou bandu.

!! Proto ta letošní kometa !!

Minulého téhodne byla v Praze soudem zrušena konfiskace českého časopisu!

Jistá ženština *upekla* nedávno vlastní své dítě. — A teď je bude míti do smrti „*na talíři*."

Darwin že zanechal jmění 240,000 liber šterlinků? Podivno! Já nemohu uspořit ani dva loty šterlinků, a přec také věnuji dost času *opiciím*.

Isidor Korbel.

Ze školy.

Učitel rozhorliv se: Kdyby mně nebylo, byl bys, Franiku, největším oslem na světě!"

Učitel: Včera vám pan farář vykládal o sv. křtu. Zopakuji to s vámi. *Čvančara:* Náš tatínek říká, že je to samá vejloha!

Učitel: Zvěřino, čím *se živí* vaše matka?"
Zvěřina (rychle): Tabákem.

Skoro jako bajka.

Stará panna *Levice* měla kocoura, jehož nade vše milovala. Kocour již pelichal, i dáno mu proto jméno *Třichlup;* drápy však měl dosud ostré. Chvátila pak Levice svého milého Třichlupa a sezvala si kmotřičky i kmocháčky, aby se mohla jim pochlubiti. Hladila ho a celovala, plna lásky jemu důvěřuje. Ale potměšilý kocour škrábl ji, až jí krev vyskočila. A to bolelo pannu Levici velice. Mravní naučení si z toho však sotva vezme.

Kníže Bismark

přirovnal Herbsta k *ocunu* čili *naháči*, jenž na podzim kvete a jedovaté látky obsahuje. Nevíme, co asi mu při tom hlavně tanulo na mysli: zda to, že Herbst objevuje se již v „podzimu“ své slávy, či že nejraději by se svými soudruhy svlékl Čechy do „naha,“ aneb si konečně vzpomenul, co „jedu“ vychrlil už Herbst na své české „drahé bratry.“

Kdo je chytřejší?

Šla liška na lov za vůní
a chytila se v pasti.
Teď marně toho lituje
a poutem zlostně chrasti.
Však — vzal to—! Nežli víc
je lepší něco; ne-li?
chycenou nohu ukousla
a o třech domů peli.

* * *

To čtvernožec, a divná věc,
zda na mysli vám tane,
že muž jen „na vlas‘ chycený
se věčným sluhou stane?

Sto zlatých za pár rukavic!

Sto zlatých vyplatíme tomu, kdo přinese do naší redakce pár rukavic, jež nedávno vítr odnesl bezrukému invalidovi, když je svékl, aby si mohl hezky a pohodlně šňupnout.....

Jen se nedivte!

Jak krásný studentský ten život přec,
když na stole je korbel plný
a nad hlavou když z vonných cigaret
se vznáší tiše kouře vlny.

Co tentokrát vše člověk pocítí,
to nikdo v světě jistě neví,
co v jeho řadru vše as kolotá,
a jaké duši táhnou zjevy.

O, tenkrát zapomíná trudných chvil,
jen tenkrát konec všech je bolů,
a s chutí sterou dře a studuje
o velké moci alkoholů.

Je krásný studentský ten život přec,
tak tichý, milý nekonečně,
o, nedivte se, drazí, když vám dím,
že — — *chtěl bych studovati věčně!*

Světlo!!

V chlévě kopla kráva hospodáře do nohy. Hospodář chytnuv se za nohu vykřikl bolestí na syna:

„Franto, běž honem pro lucernu, ale utíkej čerstvě, co můžeš!“

Franta: „Co s ní budete dělat, táto?“

Táta: „Kopla mě do nohy kráva a chci se honem podívat, — jestli mě trefila.“

DOPISY

Braidwood, Ill., 17. července.

Milý Duchu Času!—Zajímá mne čísti časté dopisy od našinců o té kněžské nesnášenlivosti našich duchovních pastýřů a člověk rozumný by tomu ani nevěřil, že si velebníci tak skutečně mohou počínati, jak dělají. A ten nebohý lid jim věří každé slovo, jako by bylo s nebe od boha samého. Když řekne kněz, že ten obrázek jest svatý, modlí se k němu věřící a svolá všechnu čeleď, aby se také modlila; když pak přelouská několik růženeček, zakotví se ve své víře tak, že věří, že se ten svatý s obrázku naň usmívá. — Musím Vám sděliti jeden případ, který jsem slyšel na vlastní uši. Jeden katolík zdejší hádal se se svobodomyslníkem stran víry. Katolík arci chtěl míti všechnu pravdu na své straně a poukazoval na to, jak víra jejich káže: milujte bližního jako sebe samého. Jaké jest to ale milování, když se ti katolíci tak často seperou mezi sebou, když někdy až smrť z toho někomu přijde. Pravil také: Jsou tu Češi tak spustlí, že sami nevěří a ani dítek křtíti nedají u kněze; pak nás nemá bůh trestati pro takovou čeládku a my věřící pak musíme trpěti s nimi. Já mám doma dva svaté obrazy, a když se k nim modlím, tak vidím, jak se na mne usmívají, všechno mi odpouští, co jsem zlého udělal a u boha se za mne přimlouvají. Jakou pak radost budu míti teprvé tam, až do té slávy přijdu a s nimi se shledám!

Smutně se posloucháš to hádání věru a člověk by ani nevěřil, že může býti krajan jeho tak zatemnělým, že se modlí ke kusu papíru omalovanému, na němž jest podobizna snad nějakého Turka neb žida. Pak si zakládáme na sobě, že náležíme k pokročilým a osvíceným národům a nejsme nic dále, nežli před několika tisíci roky oni pohané, kteří se také malování všelijakému klaněli. Taková vzdělanost je pak to ovoce křesťanství jejich, kteréž si překroutili kněží, aby jim hodně do kapes nešlo a mají z toho teď tolik, že ukazují se jejich věřící co děti bez rozumu, hrající si s panáčky a obrázky a skládající všechnu víru a své spasení na ty obrázky. A co nejsmutnějšího, že se takoví věřící ani po dobrém poučiti nedají, nýbrž každému, kdo by v jejich pověře je nepodporoval, nadávají neznabohů a přivolávají na něho všechny boží tresty, kteréž jen mohou kněží na nevěrce vymysliti.

S úctou B.

Neděle jest neděle.

Syrský jeden křesťan, který se nedávno byl obrátil teprvé ku křesťanské víře, jsa dělníkem v zemi tamní příliš dřeným, zakládal si na tom nemálo, že křesťané mají jeden den v týdnu prázdný práce hmotné a že si může odpočinouti. Když ale jej jeho zaměstnavatel ku práci chtěl přece přimětí a odkazoval jej na jeho písmo, že tam stojí psáno, že když osel neb vůl do jámy upadnou v neděli, že se tam nemají nechati, ale že se má pracovatý přece, aby byli vytaženi, odpověděl: „Ano to je pravda; ale když si ten osel neb ten vůl vezme do zvyku spadnouti do takové jámy vždycky jen v neděli a nikdy jindy, pak jest na čase, aby se taková jáma buď zasypala, aneb aby se takový hloupý osel neb vůl prodal.“

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 30. ČERVENCE, 1882. ČÍSLO 49.

ARABI PAŠE

Tento muž, jehož jméno jest teď po celém světě vzdělaném jmenováno tu s úctou, tu s opovržením, jest přece velikánem právě proto, že se o něm a skoro jen o něm mluví v záležitosti egyptské, která nastoupí na cestu, která povede bezpochyby k rozlušění otázky východní ve větší ještě míře, nežli odbytá nedávno otázka bulharská. Hniloba státu tureckého pokročila zatím o několik stupňů a velmoci evropské už mají své tajné záměry spracované a čekají jen na zavolání, aby svou „radou“ a „pomocí“ dokonali, co byly po válce rusko-turecké započaly.

Arabi paše byl posledně ministrem války u místokrále egyptského a tento byl poslední dny velmocemi evropskými a též zájmem svým vlastním přinucen, ač se dost dlouho tak učiniti zdráhal, prohlásiti jej za sesazeného z ministerstva a za buřiče, kterému nemá ani milost dána býti, pakli by se i vzdáti chtěl. O jeho povaze a zámyslech nemůžeme dosud nic určitého a pravdivého říci, neb co s jedné strany jej uznávají za horlivého vlastence, nadaného spasitele národu utlačeného, a hrdinného bojovníka pro věc lidu, s druhé strany však, hlavně z pramenů anglických, tedy jemu nepřátelských, líčí se co tyran, buřič, zbabělec, svůdce, ukrutník, atd. Není rádno vyslovovati napřed úsudek nějaký o něm, jeho povaze a snaze, pokud nepoznáme jej důkladněji z jeho skutků a přesvědčíme se, jaké účely vedou jej na nebezpečné dráze osvoboditele národa egyptského. Až dostanou se nám do rukou také zprávy s druhé strany, jemu příznivé, až bude po válce, neb Arabi bude mrtev, pak budeme moci oceniti jej buď co dobrého neb špatného velikána egyptského.

Gen. Loring, který dlel v Egyptu několik roků a pod jehož dohledem stavěly se pevnosti u Alexandrie, vyslovil se nedávno, že celé to vzbouření v Egyptě není ničím jiným, nežli zoufalým výbuchem pilného a ukrutně utlačeného národa egyptského.

kteryž dosti dlouho trpěl, snášel a mlčel, ale jemuž došla jednou nit trpělivost a chce si polepšiti, bude li moci. Arabi pak jest náho dou vůdcem lidu toho a jeho zastancem. Zdali dočílí dobro nějaké pro zemi, nedá se předvídati.ale kdyby měl i padnouti v tomto započatém boji, nemůže to v Egyptu dále tak jíti, jak to chodilo a změna k lepšímu nastati už jednou.

Egoismus.

Přemýšlení od J. Gr. z Prahy.

—Pokračování.—

IV.

Těmto zástupcům zájmů ideálních či svatých jest oproti svět bezčetných zájmů osobních, profanních. Žádná ideja, žádný pocit, žádný princip, žádná svatá věc není tak velika, aby nebyla tímto osobním zájmem překonána a pozměněna. Mlčí-li i po chvíli a v dobách fanatismu a ráže, což přece vychází posléze na bílý den pomocí „zdravého smyslu lidu.“ Ideja mijela za ideji, soustava za soustavou a ony vesměs rozbily se o úskalí mého egoismu. Nedokazuje to, že veškeré tyto ideje byly málomocny, že nebyly s to zanjmouti celou mou vůli v sobě a učiniti ji zadost? Ony byly a zůstaly mi nepřátelskými a zvítězí tehdy teprvé dokonale, podrobí-li se mně, t. j. podrobí-li se mým zájmům egoistickým.

Proč na př. zachovávám příkazy boží? Snad z ochoty k bohu? To tak! Ty činíš tak *pro sebe!* Ty jsi sobě hlavní věcí, účelem a musíš sobě doznati: Ano, *já* jsem sobě vším a činím vše *pro sebe.* Rozbřeskne-li se kdys ve tvém mozku, že bůh a jeho příkazy atd. *tobě* nejen neprospívají, nýbrž přímo škodí: zajisté, ty odhodíš je od sebe. Tak opovrhli kdysi křesťané *Apollinem* a *Minervou* pohanů a jich mravoukou; oni ovšem na jich místo postavili *Krista* a *Pannu Marii*, jakož i křesťanskou mravouku, ale oni učinili tak jen k vůli *své* spáse, tedy s egoismem. Oni jednali úplně po způsobu Ostjáků: Zastihne-li totiž některého z nich jakés neštěstí, tu praští svým fetišem o zem, bije jej i zničí: fetiš jest jemu fetišem, pokud *jemu* se líbí, pokud *jeho* přáním vyhovuje; neprospívá-li *jemu* více však, pak zahodí jej a — udělá si nového!*) Pravi-li tedy jistý theolog (*Bersot*), že „není pochybnosti, že *někteří* atheisté boha popírají, ješto mají v tom zájem, aby nebyl,“ že ho tedy popírají z egoismu tož neméně není pochyby, že nejen „někteří,“ nýbrž všichni theologové mají mnohem větší v tom interess, aby jich bůh existoval, t. j. aby se věřilo, že *jest.***)

Jiný příklad: Proč chceš býti svobodeň? Jen k *vůli sobě*, poněvadž *cosi* stojí v cestě. Není-li však tobě toto „cosi“ v cestě, ba je-li snad právě *tobě* milé, jako na př. byť i něžné, přece nezdolně velící pohled tvé milenky —

„Nám je pámbůh, jako pámbůh,
jenom když je ňáký.
— — — — — — —
bez boha neobstojíme
jen jiného konem!“ a jinde:
„Dělají si nové bohy
dle *svého pohodlí*,
koho včera obcsilli
k tomu se dnes modlí.“
(Křest sv. Vladimíra.“)

*) „Všickni mluví, že věří, ale všickni jsou bezbožní ve skutcích.“ (*Kraszewski:* „Na východě.“)

„Všickni lidé jsou praktičtí atheisté.“ (*L. Feuerbach.*)

**) *J. Jungmann* („Zápisky“ č. 42.) praví: „Pohanští kněží nalezajíce ve svém náboženství čest a dotré bydlo, zuby nehty drželi se jeho a bránili proti útokům vznikajícího křesťanství. Přijavše toto že onoho udržeti nemohli, *jen jméno* a některé obřady *změnili*, — vždy *tiší jsouce.* Dobré bydlo a čest jim i změněná ta víra podává, pročež nemohou než ji zastávati. U *Karla Hastlicků* volají kněží:

tu nechceš jeho státi se prostým. Proč? Zase jen *k vůli sobě.* Tak tedy ty činíš *sebe* měřítkem a soudcem všeho: upustíš-li rád od svobody lahodí tobě více *ne*-svoboda: „sladká služba lásky“ a ty zjednáš si příležitostně svobodu svou opět, počne-li se *tobě* více líbiti.

Co *mě* tedy nepřekáží, toho nebudu se chtíti odříci; ale jakmile *mě* toto počne překážeti, pak vím: *že sebe více jest mi poslouchati, nežli lidi*, že „každý jest sobě nejbližší. §)

I tento egoismus to jest, jenž zjednává mi *nocou svobodu.* Stará svoboda učí mne jen: Vyprosť se všeho nemilého; neučí však, co sám jsem. „Staň se volným, volným“ křičí a já, sleduje je mu volání, stávám se i *sebe sama* prostým, zapírám sám sebe. Egoistická svoboda, t. j. svoboda má zve mně však k návratu v sebe sama; praví: „Vrať se k sobě!“ Pod šegidou svobody (ideální) stávám se mnohého prostým, ale nové tísní mne opět: „zlého jsem se zbavil, zlé mi zůstalo.“ Jako egoista (vlastník svobody) jsem vskutku všeho prost a co na mně lpí, to jsem přijal, to jest má volba, má libovůle. Já neuznávám nic mimo sebe; já nepotřebuji se teprvé osvobozovati, ježto z předu již zamítám vše, poněvadž nic čeho více si neváží, nežli sebe, nic více necením, sloveným, poněvadž od sebe vycházím a k sobě se vracím. Jaký tedy rozdíl mezi svobodou mou, t. j. egoistickou a svobodou ideální, kteráž žije jen v říši snů! A jak posetilým jsem byl jsa idealistou a co vše jsem si nechal vzíti. Tu udělil sem slunci. měsíci a hvězdám, kočce a teleti své „já,“ tu přišel Jahveh, Allah a otec můj nebeský a já obdařil je svým „já;“ tu přišly rodiny, kmenové, ba i člověčenstvo a já honoroval jsem je všecky svým mým „já“ a já? Hleděl jsem na vše pokojně a trpělivě. — Tak tedy viděl jsem své „já“ vždy *nad* sebou a *mimo* sebe a nemohl jsem se nikdy vskutku vrátiti k *sobě.* Jako idealistovi jest mi mé „já“ jako jiné „já“ předmětem, já nejsem nikdy své „já,“ nýbrž x a y jest mé „já“ Jako egoista poznávám své „já“ i ve svých myšlénkách, idejích a výtvarech, t. j. jako jich tvůrce a vlastník. Pohrdnuv jako idealista, jako duch světem, vrhám jako egoista, jako vlastník ideál zpět do prvnější jeho nicoty. Nepočítám více s imaginárními veličinami, nýbrž se skutečným životem. Neblouznim, jako mladík, nehraji si jako dítko, jednám jako muž. Ideály a hračky nemají více nade mnou moci. Snižuji je za pouhé své prostředky. Jednám *ze* sebe a *pro* sebe, pokládaje *sebe* za střed, kdežto jako idealista sloužím bohu, vlasti, dobru, lidskosti a jak se všecky ty modly zovou. Jako idealista „cím a slouzím stvoření více, než stvořiteli“ (k Ríman. 1, 25.) t. j. *sobě.*

Popatři kolem sebe a rozhlédni se — všude uzříš egoisty. Hle, vidiš tamo v dálném východě na zlatém stolci mocného *Čingischána?* Jak milostivě stará se o „své!“ Není to vtělená neziskost a neobětuje se téměř ostavičně pro *své* poddané? Ovšem že; pro „své!“ — Zkus však a nebuď *jeho* nýbrž *svůj:* octneš se v temném žaláři. Čingischán jest sobě vším a netrpí nikoho, kdo by tak smělým byl: vypověditi *jemu službu*, — nebýti *jeho.* —

Pozoruj *národ*, jejž chrání vlastenci. Vlastenci padnou v krvavém boji, neb v boji s hladem a bídou, co je národu po tom? Národ právě hnojem jich mrtvol stává se „květoucím národem!“ Jednotlivci zemrou „pro velikou věc národu“ a národ? vystaví jim po smrti pomník, ale hlavní užitek má *on sám.* Není národ egoistický?

Co jest věcí *člověčenstva?* Slouží člověčenstvo nějaké vyšší jitosti? Nikoliv; člověčenstvo pečuje jen o *sebe*, člověčenstvo snaží pouze *sebe* zachovati, člověčenstvo jest *samo sobě svou věcí*, samo sobě účelem. Aby se rozvinulo, pokročilo, trýzní národy a jednotlivce ve své potřebě a kdyžto tito učinili, co lidstvo potěšuje, pak vyhodí je ze samé vděčnosti na — smetisko dějin! Není věc člověčenstva egoistická? A *bůh!* Co jest věcí boží? Jest jeho věcí věc cizí? věc pravdy, lásky a pod.? Nikoliv; věcí boží jest ovšem věc pravdy, lásky a p., ale tuto nelze nazvati věcí jemu cizou, ježto dle náboženství bůh *sám* právě jest pravdou, láskou a p. Jsa „vše ve všem“ (I. Kor. 15, 20.), proto jest vše též *jeho* věcí; on myslí jen na *sebe*, zaměstnává se jen *sám sebou*, jedná „jak se *mu* líbí.“ — Proč na př. stvořil svět? Snad z lásky k lidem? Chyba lávky! „*Všecko pro sebe samého* učinil pán; také bezbožného ke dni zlému.“ (Přísl. 16, 4.) — „Každého, kteryž jméno mé vzývá, *ku slávě své* jsem stvořil, způsobil a učinil.“ (Iz. 43, 7.) Bůh tedy, tvoře svět, činil zadost toliko *svému* přání, svému *egoismu.* „A viděl, že to bylo dobré.‘ (I. M. 1, 12, 18, 21, 25, 31.) A konečně *zkad ideje!* I tyto jsou egoistické; neb žádá si na př. spravedlnost, svoboda a pravda něco jiného, než abych já se *jí* kořil, *jí* sloužil?

Tak tedy: fixní ideja, bůh, člověčenstvo, národ, činí gischán atd. jest — egoista. Proč nebyl bych též egoistou já? Proč bych měl já neziskně sloužiti velikým egoistům a nebýti egoistou *sám?* Proč bych já nebyl sobě vším, sobě jediným? Bůh, lidstvo, národ, čingischán atd. jedná „jak se mu líbí“ a já, který zrovna tak jednat mohu, měl bych jednati „jak se bohu.... atd. líbí“!? A pravi-li, že bůh jedná dle „odvěčných zákonů,“ toť platí to také o mně, neboť já též nemohu „vyletěti ze své kůže,“ nýbrž mám na celé své přirozenosti svůj zákon.

Stačí-li tedy bůh..... atd. sám sobě, toť cítím i já, že mám v sobě dosti obsahu, býti sobě vším. Možno jest pro *mně* „vším.“ A ježto v každém okamžiku jsem *sám* co býti mohu, co býti jsem s to (a netřeba bych byl více), jsem v každém okamžiku — *dokonalý* jako bůh a pravi-li, písmo svaté“ o bohu: „jména tvá nejmenuji,“ též i toto má platnost pro *mně.* Ani ten nejabstraktnější praedikát: bytost, bytí, nevyslovuje mne, neboť je více než — veliký pojem. Já jsem nic, t. j. ne-bytost, ne-osoba, ne-člověk, ne-duch a p., a přece jako zápor záporu též *vše.* Jsem *nic*, které jest *vše.* Jsem sám svým dílem, jsem tvůrcem, tvorem a ničitelem *zároveň*, neboť jen „já.“ Které sebe tvoří a maří, tedy „já“ konečně jest — skutečné „já.“*) A přece já, smrtelný tvůrce sama sebe, tato „krůpěj v oceánu,“ tento „atom ve všemíru“ nic nad sebou neuznávám; žádnou pravdu, žádnou ideji, žádnou myšlénku, žádnou moc, ba ani svou bytost, ani bytost člověka! Kdežto v době náboženské, kdy ideje panovaly, jsem se choval k „vyšším mocem“ *pokorně*, jsem nyní jich *nepřítelem.* Napínám sílu svou proti veškeré „bázni boží,“ neboť bázeň boží by mně ve všem všudy „bránila“ jest „počátkem moudrosti,“ ale ne jejím — *koncem*, vidím, že čím více vystupují *já*, tím více klesá přede mnou bůh, neboť já a bůh (slovem „bůh“ nemyslím na př. boha křesťanů!) jsme dvě misky na jedné váze: jedna vznáší se, druhá padá. Mám-li se za *mocnějšího*, mám více moci; mám-li se za více, jsem více!

Poznávám, že bohové, modly jsou jen mnou a že mizí před *mnocem* mého „já,“ přede *nezvratelným* já.“ Mámť ovšem *podobnost* s jinými, to platí však jen pro srovnání a reflexi, vskutku však *nejsem roven nikomu.*— *Mé tělo* není jich tělo, *můj duch* není jich duch. Učiním-li si všeobecný pojem „tělo,“ „duch,“ toť opět jsou to jen *tvé myšlénky*, které nemají co činiti s *mým* tělem a *mým* duchem. Tak zv. *rovnost* bytuje jen v říši ideji: jen *v pojmech jsme si rovni, neb jako sluhové jednoho pána*: „My všickni věříme v jednoho boha,“ Jsme-li pak všichni pod jednou čepicí, pak arci nemusíme před sebou smekati, jsme si „*rovni*.“ „Rovnost“ tedy buď jest „přáním desiderium“ neb otrocství. Ano v *pouta*, v *okovy* chtějí nás *moderní socialisté* přivésti!

Pokračování.

*§) „Proximus sum egomet mihi“ (lat.) *F. L. Čelakovský* („Mudrosloví.“ V Praze 1852, 56-58; 544.) uvádí tato slovanská úsloví: „Láska od sebe počíná,“ (Č.); „Ljubav se počimlje od sebe,“ (Ch.); „Každý sobě bližkem,“ (Č.); „Napřed sobě, potom tobě možno-li,“ (Č.); „Neštěká pes pro ves, ale pro sebe.“ (Č.): „Až se najím, půjčím ti lžíci.“ (Č.) atd. atd.

Kněží protestantští prý mají více srdce.

Minule jsme z českých listů přinesli zprávu o svatohorském liguriánském rektoru velmi bohatém, který své chudé příbuzné v největší jich nouzi podělil buď třemi obrázky ze svaté Hory, aneb i výhrůžkou, aby jej žebrotou neobtěžovali, sice že je prokleje! Posvěcený ten otrapa snad myslel, že jeho klení platí více, nežli jiného papastachy a že se jeho prokletí musí lidé více báti, nežli se vepří boji zaklení sviňáčka. Dnes zase vybíráme z amerických časopisů nářek na biskupa Becka v Columbusu, Ohiu, hlavy církve episkopální metodistické, který jest velmi bohatý a bezdětek, tak že se už metodistická škola v Syracusách těší na jeho majetek, až natáhne bačkory. Biskup ten má nebohou ovdovělou sestru starou v Columbusu, která chodí žebrotou, neb od něho nemohla nikdy ničehož na pomoc dostati, jelikož láska jeho křesťanská nesahá až k sestře a kdo ví které „sestry“ on se učil podporovati. Když kazatelové metodistiští mu konečně představírali, že to dělá jemu i jejich církvi ostudu, když nechá sestru svou bez pomoci, nechal na ní sbírati mezi nimi, a přidal také $5. Když se to zdálo býti cizím těm málo, slíbil tak halabala, aby je upokojil, že ji bude přispívati ročně $20 — ale více aby na něm nežádali. Bezpochyby si přeje, aby skrze její chudobu udělali si jiní lidé zásluhu v nebesích a nechce jim ty vyhlídky na odplatu nebeskou přebrati. Vždyť prý kněží nemusejí od všeho dobrého míti.

Opatrnosti nikdy nezbývá.

Žena: Ale mužíčku, když se tak špatně cítíš, nech zavolati hned lékaře, snad ti pomůže.

Muž: Co tě napadá, ženo. Jakobys nevěděla, že je zítra svátek, a že máme už naloženého zajíce a kapounka připraveného k obědu. Znám lékaře, jak to umí. Přijde-li, hned mi uloží tři dny nejisti a nepíti, a tak bych přišel zítra o celou hostinu, na kterou se tak nesmírně těším.

*) *G. A. Lindner* („Osvěta“ 1873, 186, 187, 103.): „Naše *já* samo je ten největší Proteus, jaký se vůbec mysliti dá. Je-li ve světě něco v ustavičné změně zmítáno, jest to zajisté naše *já*.“ „Pro toto *já* není žádné nesmrtelnosti: jeho svět byl okamžik a místečko, jeho zákon byla nahodilá potřeba, kterou okamžik s sebou nesl a která ukojením hasne. Toto jednotlivé, empirické *já* nepotřebuje teprv rozpadnutí těla, aby zahynulo, *ono umírá každým okamžikem, zůstavujíc na všem místě nové já*, z jiných představ a chtíčů sestavené, jiným obsahem naplněné.“ —

Vesničtí svatí.

Humoreska od Joz. M. Hovorky.

(Dokončení.)

Postavil se nyní před obraz sv. Ludmily. K té měl největší důvěru. Zasvěcena jí byla kaple v Statenicích, a k její poctě dostával jako kluk vždy jednou za rok sa-tinglové kalhoty a píšťala. Holky směly vždy k muzice a ostatním občanům bylo dovoleno přecpat si žaludky. Tak ryze křesťanským spůsobem slavili tam památku první mučenice české ve výroční den „posvěcení," nebo lépe posvícení.

Matěj se postavil těsně k soše sv. Ludmily a pravil: „Patronko země české, pohleď dolů na mne, ubohého hříšníka. Víš dobře, že vždy o posvícení plnou lampičku oleje dávám před tvůj obraz do kaple v zámku. Shořelo tam již za mého živobytí hezkých pár liber k poctě tvé. Za to nežádám nic, než abys se přimluvila za mne, aby pán bůh mně zas kozu uzdraviti ráčil. Co ti to udělá? Nic! Budu na tebe k příštímu procesí pěkným pláštíkem pamatovati."

Matějovi se zdálo, že jest mu lehčeji.

Přistoupil k druhému obrazu, k svatému Prokopu, a vzdychal:

„Mocný orodovníče! Ty, jenž jsi ďábla, tělo a svět přemohl a nyní na výsosti trůníš, vzhlédni přeci také na mne, ubohého. Zlý duch v podobě nemoci usadil se v koze mé a živou mocí nechce ven. Hodlá mne svésti k hříchu, abych nedoufal v spravedlnosť a zlým náručivostem i mocnou pekelným v náruč se vrhl. Nedopusť to, ale oroduj za mne, aby andělé zlého ďábla z domácnosti mé vyhnali. Jedním dechem to vyřídíš. Já ti za to nechám udělat novou berlu, tu co máš, ta je odřená, a pana faráře poprosím, aby ti dal znovu pozlatit tu biskupskou čepici."

Všeho dobrého do třetice a Matěj stál již zas před oltářem sv. Hedviky.

„Patronko ženy moji," šeptal, chrám se již počínal hodně plniti věřícími. „Ona se modlí mými ústy k tobě. Tys ruku svoji otvírala nuzným a dlaně své vztahovala k chudému. Takovou jest žena má. Má přijíti o kozu pro nic za nic, o přispěj nám přímluvou. Dáme na tvůj oltář pěkné, nové polštářky udělati."

Zvonečky nad kostelem daly se do pronikavého cinkání a dusily hlas náboženského, kterýž po tichu ostatní svaté a světice dále vzývал. Měl vůbec v takové fatální situaci vždy především k patronům českým nejvíce důvěry. Pan bůh je daleko, říkával, ten nemá čas, o takového červa, jak jsem já, se starat. Tu přímluva u některého nebešťana se vždycky dobře vyplatí....

Zatím co Matěj hovádko své svatyni obětoval, dostával se věren svému slovu Kňofálek do bytu Matějе. Vytáhl z kapsy několik lahviček a kornoutů, požádal o hrnek s vodou a šel důvěry plný do chléva.

Matějová assistovala.

Po důkladné prohlídce zněl nález:

„To hovado má paznehtici, kulhavku. Z paznehtu na pravé přední noze mokvá jí jícha. Místo churavé musí být vyčištěno a zvíře občas na vzduchu ponecháno."

„Jak myslíte, pane doktore," podrobovala se domkářka, a měla plné oči slzí.

„Doktor" vzal nožík, očistil malým výřezem nemocnou část. Pak natřel kyselinou dusičnou a olejem z jeleních růžků dolejší nohu až k prvnímu ohybu a zasypal ji práškem z modré skalice, načež dostala obvazek namočený v roztoku vápna chlorového ve vodě rozpuštěného.

Úřad Kňofálka byl skončen, načež jej Matějová do světnice pobídla.

„Zítra ráno jí sejměte ten obvazek a čistou, čerstvou vodou vymyjte dolejší část nohy a dejte jí ještě dnes nové stelivo. Účinek bude neklamný," dodal Kňofálek a ohlížel se, jakoby ztratil čepici.

Vtipná žena ihned tomu porozuměla. Přiskočila ke skříni, kde nahoře několik žáleček poklopeno bylo, vyňala tam něco stříbrných penízků a podávajíc je kozoléčaři, pravila zdvořile:

„Pane doktore, přijměte za vděk..... Mému muži neříkejte...."

Kňofálek projel všemi prsty dlouhé vlasy své, odfoukl si a zkoušel se postaviti na špičky u bot.

„Nemuselo to být," bylo odpovědí a dík za lékařský honorář, po kterém rychle ruku vztáhl a již byl ze dveří.

Byl již večer, když Matěj volným krokem přibyl do Statenic. Křesťanské povinnosti své učinil dnes v míře svrchované zadost. Aby ale dovršil blahodárnými skutky tento den mocného náboženského vzrušení, uložil si ještě malý půst a odebral se záhy na pec, kdež mu stařostlivá hospodyně upravila se vším venkovským pohodlím opatřené každodenní lože. Kozu vidět nechtěl. I o moc výšin nebeských nemůže zde býti tak rychle — pravil — ale v noci to jistě přijde.

Morfeus rozepjal nad ním záhy černá křídla svá a pojal jej pevně v náruč.

Obrazy světců a světic prohánějí se v divé směsici kolem něho, až konečně zdálo se mu, že vidí tak jasně, jakoby v samém slunci se nalézal. Kolem do kola bílé a modravé obláčky dělily jej od propasti, kde bylo sídlo nešťastného světa. Vystupoval výš a výše na perutích zefýrových k nekonečným krajinám lesku a jasu nejkrásnějšího.... Viděl se v nebi.

Tam nahoře nejvýše uzřel křišťálový palác nádhery láječné — tam musí býti sídlo pána všehomíra. Svatí v dlouhých togách chodí kolem a učí se zpaměti žádosti k nim poslané, aby až se otevrou dveřeje zámku křišťálového, které zatím sv. Petr s dlouhou berlou hlídal, byli připraveni. Konečně počaly neviditelné zvony hráti tu nejkrásnější píseň, kterou kdy na světě slyšel, cherubíni a serafíni přilétli. Svatý Petr přijal od každého sdělení a žádost a odebral se k trůnu.

V malé chvíli oznámeno, že všem smrtelníkům vyhověno. Nová hudba, nový zpěv cherubínů a obřad se blížil ku konci. Jen sv. Hedvika ještě, která má ráda vše jisté a spolehlivé, dotlačila se k sv. Petru a pravila:

„A tedy — Matějova koza bude běhat...."

„Bude," znělа odpověď.

„Ubohé hovádko," vzkřikl Matěj ze spaní...., mámo mámo...." U pece stála s veselou tváří hospodyně.

„To byla krása...." A Matěj si protíral oči. „Slunce svítilo...."

„Svítí tobě ještě na nos, podívej se; jest již bílý den a ty se ještě převaluješ na peci," kárala jej polovice.

Mžikem byl Matěj na nohou. V nejhlubším negligé letěl Matěj k chlévku a hle! tam předmět jeho náboženského rozjímání vesele měkkal a stoje požíral zelenou trávičku.

„Zázrak — zázrak!" volal, „nyně ještě pevněji v tebe věřím, svatá Hedviko!"

V tiché soustrasti pohlížela naň rozumnější jeho polovice, netroufajíc sobě ceknouti.

A dříve ještě než poledne zvonili, táhl Matěj kozu svoji jako v triumfu do panského dvora.

Churavý, bledý Maníček okřál a sešel v náležitém průvodu dolů, zapřáhl vlastnoručně obě kašmírská hovádka do svého malého kočárku a velkou bravurou řídil povoz, jak se každého pořádného kavalíra patří a slušÍ.

Generál radostí jat zapomněl na nestydatost svého bývalého poddaného a poukázal u důchodu náležitou pro něj část.

„Udělals si dnes dobrý den, starý taškáři," pravil, když Matěj panským dvorem z kanceláře kolem něho se ubíral a naposledy bílou ruku svého pána pysky svými povlhčil, „tak draze hned zas neprodáš."

„Hraběcí milosti," svíjel se oslovený, co nejponíženěji se přetvařuje, „náležitou část peněz těchto věnuji těm, kteří mně v době bídy toto ubohé zvíře zachránili, svaté Ludmile, Hedvice a sv. Prokopu.

„Co to mluvíš?"

A Matěj jako nerad vyličil, jak jednou kdysi za zdravotní kozy v kostele nountonickém prosil a shledal, jak sv. Ludmila má bídný plášť, sv. Prokop odřenou čepici a berli a oltář sv. Hedviky roztrhané poltáře. Učinil prý slib, že až si pomůže....

„Dost toho" — a konservativní svědomí pána Statenského se bouřilo. „Sám se o tom přesvědčím. Bylo by to pak povinností jiného — ne tvoje, kmotře Matěji, tu věc napraviti."

Matěj zakroutil oči k nebi a pevněji mačkal na srdci ohdržené desítky. Byly nyní teprvé náležité v suchu.

* * *

Než uplynulo čtvrt roku, stkvěli se všichni svatí a světice v patronátním chrámu Nountonickém v nově pozlacené záři. Varhany, korouhve i polštáře, vše dýše novostí a vítá nyní v čistě vybílené, všech vrabců zbavené svatyni nábožné občany Okořské, Holské, Statenské a Přílepské a tamnější velebný pán o všech svátcích modlí se nábožně vždy po „velké" za duši dárce urozeného.

Peníze mocnější, nežli pámbů.

V Chicago zemřel nedávno jeden z členů velikého bratrstva, jež jest od kněží prokleto pro všechny své dobré činy, a z jehož středu žádný český kněz nechce žádného ani vyzpovídati, aniž zaopatřiti, kdyby měl duši na jazyku. Člen ten asi na měsíc před smrtí, cítě v sobě ještě trochu toho katolického bubáctví před smrtí, jaké se do nás vštěpovalo od mládí kněžími a metlami, vzkázal si pro kněze Molitora, aby jej přišel vyzpovídati a na cestu do věčnosti připraviti. Molitor přišel a první jeho otázka byla, zdali jest u bratrstva, čili nic. Nemocný se přiznal, že jest. Kněz, jak má uloženo, dal mu na vůli, aby buď bratrstva se odřekl a pak že jej vyzpovídá a zaopatří, aneb neučíní-li tak, že jej nechá pánu bohu a čertům na věky věkův bez pomoci, aby prý se oň po smrti prali, jak budou chtíti. Chudinka bratr nechtěl o odstoupení od bratrstva ani slyšeti, neb věděl, že kdyby odstoupil, všechny naděje na peníze pro jeho ženu ovdovělou by tu budou ty tam. Kněz odešel nespokojen a nespokojen i zase arci.

Několik dní před smrtí však poslal nemocný pro kněze znovu, neb mu svědomí nechtělo dáti pokoje a myslel, nebohý, že když tomu hříšnému knězi o svých chybách a poklescích se vyzná, on mu bude moci odpustiti zabroebentěním svým. Změlil se zase ale, neb kněz žádal napřed, aby se bratrstva odřekl, sice že jej nechá zahynouti i s jeho hříchy a že jistě půjde do věčného zatracení, atd., jak to ti posvěcení humbugáři zná í, když nějakého chudáka na duchu před sebou mají. Nemocný by byl rád dle toho kněžského spůsobu se smířil, ale tázal se jen, zdali by po odřeknutí se spolku jeho někdo pozůstalé vdově vyplatil tolik a tolik set, kolik ona dostane ze spolku. Když Molitor nemohl nic takového slíbiti, zůstal umírající při svém bratrstvu, dávaje na jevo, že jest mu přece několik těch stovek pro vdovu jeho milejší, nežli celý pámbů i s jeho pomazaným sluhou. Den na to přišel kněz po třetí sám, bez zavolání a vzal si s sebou dva svědky ještě, chtěje umírajícího v posledním tažení zbalamutiti, odřeknutí se spolku z něho vystrašiti a pak že by jel byl zaopatřil a nějaký ten dolárek si vydělal. Avšak žena umírajícího,věrná a rozumná jeho družka, která také poznala, že $600 jest aspoň šest setkrát lepší host, nežli celý pámbů i se vší církví a kněžstvem, vyhnala kněze i s jeho svědky. Věděla, že není lživé to přísloví: lepší jeden vrabec v hrsti, nežli sto jich na stromě. Tak zemřel nemocný v pokoji a tiše, velebníček utřel hubu o výdělek a pámbů vrtí nad tím hlavou, jak že už počínají býti lidé chytří, že mají raději peníze, nežli jeho svaté harabardi.

Z kasárn.

Jest známo, že vojáci nesmí v kasárnech svých na postele nic klásti, aby se nerušil souměr povrchu jejich. Dále jest známo, že v kasárnech a zvláště v jejich postelích se nalézají bystrá zvířátka houfně, kterých jména tuto nechceme vyslovovati, které se ale těší zvláštní přízni dam, tak že tyto na ně často pořádají lovy při měsíčku i bez měsíčka. Muž při naší setmělé slouží také jeden bystrý hoch jménem Klubíčko, který měl někdy velmi dobrý nápad. Jednoho dne přinesl si celý koš květin do kasáren a rozházel je po své posteli. Téhož dne ale byla přehlídka světnic i postelí a dostala se tak až k posteli pohřbené květinami. Velitel se táže, čí že jest tato nepořádná postel. Setník zavolal hned Klubíčka, jenž byl jako struna před velitelem na místě.

Co jste to udělal se svou postelí? Nevíte, že jest to přísně zakázáno?

Odpusťte, pane veliteli, pravil odhodlaně Klubíčko; jeden z mých nejstarších blechářů slaví dnes páté své narozeniny a tu jsem mu ke cti ozdobil jeho obydlí.

Tak ušel muž trestu.

Počty 1 komce.

Lékař: Pane, já k vám vážil během vaší nemoci čtyřicet cest a vy mi tuto nabízíte, když jsem vás uzdravil, jen $20.

Lakomec: Je to snad málo, pane doktore? Musíte si rozpočítati, že kdybych nebyl nemocným býval, nedostal byste ani toto. Tedy zasloužím si já na vás směle polovinu vašeho výdělku za to, co jsem při tom zkusil.

Dvojmyslné.

Studujíci: Dobré jitro, pane Mayer, — čeho pak si přejete dnes?

Mayer: Přicházím, mladý pane, o své peníze.

Studujíci: Nebohý muži, to jste si mohl směle tu cestu uspořiti, neboť o své peníze přijdete tak jistě, jako že se jmenuji John Utratil.

Skromnost ženicha židovského.

Notář: Pane ženichu, do svatební smlouvy dle před pisu musíme napsati, jaký výkaz chcete učiniti pro svou nastávající nevěstu pro případ, že by se stalo, že by byla rozvedena s vámi.

Ženich: Co vám napadá, pane notáři, takového se s námi nemůže nikdy nic státi.

Notář: Když ale v smlouvě svatební jest zapotřebí, aby to bylo obsaženo pro každý případ.

Ženich: Prosím, pane notáři, vždyť bychom urazili nevěstu, mou nastávající paní. Už jsem řekl, že se takového nic nemůže u nás státi.

Notář: Nuže jen abychom vyplnili smlouvu a předpis, řekněme — jeden dolar na den.

Ženich: Takového se nic nemůže státi, ale — řekněme tedy půl dolaru na den.

Zázraky v Australii.

Dopisovatel listu „San Francisco Call“ vypisuje, jak také v Australii, na ostrovech divokými lidmi osazených, pod zcela jinými božičky a bohyněmi se dějí zázraky a jak obětováním jednoho vepříka, lahve kořalky a líbry tabáku byl zastaven tok lávy v Hilo. Podrobný ten popis jest zajímavý a proto jej sdělujeme celý.

Já věděl, že až dostaneme se do Hilo, bude první, co se nám bude ukazovati onen tok lávy, který jest teď vystydlý sice už, ale loni ohrožoval jediné město ostrova Havaii vypálením a zničením, ale zastavil se na čtvrt míle od Hilo, když byl od sopky za devět dlouhých mílí tekl 70 mil daleko přímo k městu směřuje. Tok ten přicházel ze sopky Mauna Loa. Obyvatelstvo, které po několik měsíců umíralo strachem, třeba mělo každé noci prapodivné a neobyčejné ohňostroje před sebou, jaké ani na 4. července u nás všude nemáme, teď jest na ten ustydlý tok pišné, když vědí, že jest město zachráněno i s přístavem a s jejich všech majetkem. Tok byl zastaven v srpnu minulého roku a vypadá teď jako černá zkamenělá řeka tekoucí v délce 70 mil od svého výtoku 1000 stop na hoře sopečné Manna Loa.

Tok tento prožral si žárem svým děsným cestu svou lesem i polem, rovinou i sadem, méně všechen život, s kterým se setkal, v černou děsivou smrť, která rameneu svým vše moří, ramenem 70 mil dlouhým a jednu míli širokým. Tok započal 5. listopadu 1880, když byly nějaké zuřivé podzemní síly přervaly životní nějakou žílu u srdce staré sopky Mauna Loa. Vařící krev sopky vychrlila se černá jsouc otvorem v boku hory sněhy pokryté a za noci osvětlené jen hvězdami, střikala zářic rudě do výše, jako z čerstvé rány v těle živá krev zvířecí. Tekla pak ponenáhlu dolů se stráně vrchu a blížila se k oceanu, kde hledala ochlazení svého konečného ve vlnách.— Den co den po celých devět měsíců patřili na to obyvatelé města přístavního Hilo, jak se tok ten bliží o kousek vždy blíže a přímo k nim.

Čemu jsem se nejvíce podivil, že náhle před městem když bylo nebezpečí už největší, tok přestal pokračovati. Ztahl a leží tu černý a děsivý ještě, ač ne více nebezpečný. Byla to očividně lidskýma rukama provedená práce a sice nemá nikdo jiný o to zásluhu větší, nežli královská výsost Ruth Kýlikolání,kteráž jsouc nejbohatší osobou na ostrovech všech a sestrou tehdy panujícího krále Kamehameha IV. i po něm následovavšího V., věděla bezpochyby o lávě a její stavění mnohem více, nežli kdo jiný v zemi.

Guvernérka Ruth, jak ji náš lid obyčejně jmenuje, poněvadž byla za vlády bratrů svých guvernérkou jednoho z ostrovů jejich, jest plnokrevná Hawaianka, 64 roky stará, nemluví ani slova anglického, chová to nejhlubší královské opovržení proti všem cizincům vetřelým a proti všem jejich módám v šatstvu a zvycích, váží asi 350 liber dobré váhy, chodívá na nohou prsteí k sobě obrácených a nechává za sebou choditi vždy celé hejno nahatých neb polonahatých dvořanů a dvořanek, vlastní jednu starou chalupu v Honolulu,v které by se u nás myšlím stýskalo, ale svým poddaným prokáže za své peníze, když jakých má, mnohé dobro, tak že se neutíkají v nouzi k nikomu jinému, nežli k ní. Ke komu se také měli obrátiti, když bohyně Pele, vladařka nad sopkami, ohrožovala jejich přístav a město zhoubou? Kdo směl se opovážiti promluviti k bohyni té a udobřiti ji? Guvernérka Ruth, když se přesvědčila, že skutečně hrozí městu nebezpečí a že nejen obyvatelé by ztratili mnoho ale i ona, poněvadž tam měla také několik lotů prázdných a nějaké pastviny v sousedstvu, odhodlala se, že přijde a s bohyní to spořádá, aby se takového zločinu nedopustila. Proto vsedla na parník Likelike v Honolulu k její službě se nalezající a provázená královskou bandou čili muzikou a hojným komonstvem i dary připravenými, opustila město za veliké okázalosti a slávy, jakož i za hojné a hrkavé nemoci mořské.

V Hilo obyvatelstvo zpraveno bylo napřed, kdo že přichází jim na pomoc v neštěstí,shromáždilo se z blízka i z dáli na břehu zdobeném kokosovými stromy a ořechy a vítalo ji slavnostně, jako spasitelku svou všemohoucí. Nedaleko konce toku za městem 2 míle byl pro ni postaven pohodlný stan, kde mohla s dvořanstvem svým pohodlně přenocovati. Ale k největšímu jejímu zděšení zapomenul výbor pořádající slavnost tu na to, jak ji tak daleko do stanu dostati, neb nebylo povozu v městě, který by byl dosti slušný pro královnu a spasitelku a pěšky se tam dostati nebylo pro ni a její nohy po tamních nehezkých cestách ani možno. Co bylo za povozy v městě, byly jen dvoukolesáky neohrabané pro volské spřežení a na takovém se přece královna nemůže voziti, aby se nezahodila. Až konečně zvěděl o tom jeden cizinec, jenž bydlel několik mil za městem a měl dvoukolý podlouhlý vozík s jedním mezkem zapřaženým mezi dlouhýma dvěma vojema. Vstup do vozíku byl od zádu a vypadalo to v něm dosti pohodlně a slušně, tak že královna nráčila se v něm i se svými dary, které na nehlaholení bohyně s sebou vezla, totiž živého vepříka, lahev s kořalkou a líbru kuřavého, dobrého. Pevná bedna jedna byla přivalena k vozíku, aby sloužila za stupátko, ve vozíku sdělalo se sedátko pohodlné a Ruth už seděla v něm.

Když prý mezek ohledl se a spozoroval, že tělnatá královna chce na vozík, zahmouřil bolestně oči a zahýkal úpěnlivě, nevěště ani vozíku, ani sobě nic dobrého. A sotva že královská „vážeuost“ vkročila na zadní část vozíku, couvl tento o krok, dlouhé jeho voje bleskorychle vynesly se do výšky a nebohý mezek pevně k nim připoutaný visel už v povětří, marně se namahaje rozkopati pod sebou všechny ty vrstvy vzduchu k zemi mu dostatí se bránícího. Prasátko zasvěcené bohyni letělo sem, jahev s kořalkou tam, a obyvatelstvo v zděšení náboženem na to vše hledící myslelo, že už se blíží konec ostrova jejich. Ruth ale byla odhodlaná a nestrachovala se, a sebravši mysl, vepře i kořalku, uspořádavši vozík, dostala se šťastně pod stan u lávy připravený. Jest mi toho v zájmu vědy a umění velice líto, že žádný z Evropanů ji nenásledoval na této cestě a že tedy nemáme úplný popis obřadů, jaké tam kněžna tato prováděla, aby bohyni žáru usmířila. Tolik jen mohl jsem zvěděti, že Ruth dovolávala se uznání a milosrdenstství bohyně Pelei, obětovala ji prasátko, kořalku i tabák, vhodivši to do lávy žáru, ale nevíme, jaké byly její modlitby a jak znělo její zaklínání. Výsledek její práce ale zůstal. Ve třech dnech po její návštěvě přestala láva téci a město bylo zachráněno. Katolíci budou nevěřiti zázraku tomu, že Ruth nebyla katolickým knězem neb papežem, aby mohla přirodě poroučeti s výsledkem, a protestanté nebudou chtíti tomu věřiti, poněvadž neslíbila Ruth nic ani luteránským, ani helvetským, ani episkopálním, ani metodistickým knězím při tom, ale co jest všechno nevěření platné, když skutek jest skutek a zázrak se jistě stal, neb láva přestala právě tehdy, když žádný neočekával a město bylo zachráněno. Od té doby jest sestra králů „Kamehamehů blahoslavenou v říši havajské a kdo ví, jaké zázraky nebude ještě po smrti dělati! Lid, který zázrak ten zažil a o něm jest přesvědčen, nedá na jeho pravdivost nic dopustiti a lid ten, který to vše viděl, žije ještě, neboť se to stalo léta páně 1881.

Skrovnost panenská.

Otec: Hleď, dcero má, s vdáváním jest to tak, že kdo se vdává, dobře činí, ale kdo se nevdává, lépe činí, jak stojí u sv. Pavla někde zapsáno.

Dcera: Rozumím, otče, a vím také zároveň, že všechno „lepší“ jest nepřátelské „dobrému“; proto chci býti skrovnou a upokojiti se s tím „dobrým“.

Mojžiš Jeiteles na cestě z Ruska

Obrázek ve dvou dějstvích.

1. *Na hranici v Halči.*

Důstojník (při prohlížení listin k Jeitelesovi): Vzal jste si s sebou peníze, abyste mohl v naší zemi slušně žít? — *Jeiteles* (rozpárav podšívku u kabátu vytáhne balíček značkaných rublů): A ano, milostphane jeneráli, mám pheněz dost!

2. *U spolku pro podporování ruských žídů.*

Agent (k Jeitelesovi): Máte peníze? — *Jeiteles* (lomí rukama): Milostphane, ani khopejky! Všecko mi ti Ruové phobrali!

Obhajcům ruských žídů zdá se být velikou křivdou, že tito byli z Ruska vyhnání vzdor tomu, že zhola nic nedělali. Pánové, v tom je malé nedorozumění: Žídé totiž nebyli z Ruska vyhnání *vzdor tomu*, nýbrž *právě proto*, že zhola nic nedělali a přec dobře se měli.

V Paříži zastavili práci už i mydláři. Pánbůh s námi! Právě teď, když všudy vše se chystá *k mydlení!*

Pověst

zde rozšířená vypráví, že na pražských šroubových parnicích budou zařízeny pro výletníky také zpovědnice, v nichž bude se uděleti po rozhřešení také hned svátost posledního pomazání.

Diplomatický cumel

Aby jo (!) Turecko nemyslilo, že kuje se snad něco proti němu, odbývají se konference v *Carihradě*.

Mlsný jazýček.

U dveří stojí starý žebrák. Kuchařka podává mu misku s bambory: „Tu máte dědečku, trochu bramboru. *Žebrák:* „Děvečko, ty já nejím — to jsou ještě — *loňské!*“

A. Má-li pak ten sv. Florián zde něco v té konvi?
B. Musí tam něco mít: *s prázdnou* by se nedržel tak dlouho....

Dobrá výmluva.

Komediant, od něhož žena před několika lety utekla, zamiloval se do mladé engažované umělkyně, kteréž namluvil, že je vdovcem. Jednou odhodlal se jíti na faru, aby se nechal oddati, mělť za to, že žena jeho buďto je nebožkou nebo není-li, že se více nevrátí. Panu faráři se zdál ženich poněkud starým i otázal se ho, není-li snad vdovcem?“

„Ovšem že jsem — již pět roků.“

„A kde máte, prosím vás, *úmrtní listek* nebožky ženy vaší?“ ptal se farář.

„Listek úmrtní?“ zarazil se komediant, „prosím velebný pane, to je tak: moje nebožka žena byla moc zlá, my jsme se jednou pohádali a *ona ho* roztrhala.“

Vyplatil se.

Pan solicitator H. měl kdyby prazvláštní nehodu.— Jednou chystaje se do hostince, zastrčil si 4 zlatky sbalené *do pravé* kapsy u vesty, a protože ještě světlo bylo, procházel se okolo sochy v sadech na náměstí. Když tak chodil, spatřil na zemi před sebou svitek papíru, který také ihned zvedl a do *levé kapsy* u vesty zastrčil. A protože na veřejném místě nebylo radno nalezenou věc prohlížeti, zašel si do průjezdu nejbližšího domu. Ale jak užasl! Nalezl 4 zlatky! Vstrčil je radostně opět *do levé* kapsy u vesty a těšil se, jak lacino dnes večer ukojí svou žízeň. I vrazil k „modrému hřebenu,“ kde se brzo našlo několik stejně smýšlejících, a tak náš milý pan solicitator se octl za chvíli v proudu. Než štěstí jej dnes opustilo, za krátko prohrál nalezené peníze z levé kapsy. Ale nedělal si z toho nic, poněvadž *v pravé* kapse byla ještě zásobička jiných, jeho vlastních 4 zlatek. Těmi se snad štěstí obrátí. Vrazí v zimničném rozechvění prsty do kapsy, ale prsty k jeho nemalému ustrnutí projely — *vesker prázdnou*, děravou kapsou.... Pan solicitor se nedořídil do čela. „O, já osel,“ zabručel, „ztratím své 4 zlatky, najdu je a ztratím je, a to ještě v karbanu! Óóó!“

Desatero studentských spolků německých.

1. V jednoho Viléma věřiti budeš.
2. Nevezmeš jmena Schönererova nadarmo
3. Pomni, abys den knajpovní světil.
4. Cti Bismarka i jeho vůli, aby se ti jednou dobře vedlo v říši kázně a bázně boží.
5. Nezabiješ se pro nic českého, nýbrž naopak.
6. Nevystřízliviš.
7. Nezaplatíš.
8. Nepromluviš proti Israeli nic hanlivého, i kdyby to pravda bylo.
9. Nepožádáš úštů od ševce svého.
10. Aniž si žádati budeš „smůly“ jeho nebo Herbstovy.

Hádanka.

Který svatý má tři uši?

(Sv. Florián. Dvě má na hlavě a třetí — u putýnky.)

Dva partneři

I.	II.
Tys mi nadal pomatených,	Sláva. Honzo Výbusovic —
blázňů já zas tobě —	třeba blázni oba:
dle všeho pak teď se známe,	řečme pruty dokud míza,
šikneme se k sobě.	teď je blázňů doba.

A. B. C.

Kněžská surovost před soudem.

Ligurian p. K. Melicher, kaplan polenský, zažaloval nedávno vdovu Kat. Zemanovou pro nezaplacení za církevní obřady při pohřbu jejího muže. Žalovaná vypravovala tiše a skromně, že veškeré poplatky jednou zaplatívala a nic dlužna nezůstala. Když to kněz slyšel,vyvalil oči, zaslintal pysky a zařičel p ed soudy a svědky všemi: „Ať zahynete! Ať scipnete!“ V síni nastalo ticho a každý jakoby čekal, jaký následek bude míti kletba kněze. Každý chtěl poznati, jak bůh své vyvolené pastuchy, kteří takto před soudem se chovají poslouchá. Ono ale nic. Ani hrom, ani blesk, ani oheň a sira s nebe — zůstalo všechno při starém. Soudce sprostředkoval spor mezi knězem a vdovou, ale napomenul kněze, že by měl věděti, jak se vzdělaný a k tomu ještě náboženský člověk ve veřejnosti chovati má. Obecenstvo vypravuje kolem každému o hanebnosti té kněžské a což se rozumí, že jim to přátel nenažene.

Katolická církev a národy.

[*ZASLÁNO.*]

Již dávno neslyšel jsem někoho tak směle lháti a tvrditi něco, co není pravda, jako se to stalo v neděli dne 24. července při slavnosti zakládání kamene ku novému kostelu sv. Prokopa v Chicagu.

Aby slavnost ta zdála se velikolepou býti, pozván též p. Hesoun ze St. Louis, by pomohl vehnati lid náš v náruč církve katolické, což se však asi valně nezdaří, neb kdo jen trochu rozumu a cti pro svůj původ český má, musí se s ošklivostí odvrátiti nad smělostí kněze toho, jak dovolil si pohrávati s nejposvátnějšími city národními, užívaje léčky na ty, kteří snad by neznali dějiny národa našeho, aby neznali, kdo od věků byl národa toho protivníkem.

Pater Hesoun s pravou misionářsko-jezovitskou horlivostí volal: „svatá církev není proti národům, v písmě svatém nenajdete nic, co by ukazovalo, že sv. církev naše byla by proti národnosti.“ Krásně mluveno, pane kazateli; připadá mi to jako povídka o lišce a kachně, které první chtějíc druhou dostati do svých drápů, lichotivě k ní se měla, aby jí pak ošidila.

Či dávají si herny také napsati na dům svůj: nechoď sem člověče, přijdeš o peníz tvůj!?

Abychom však blíže se podívali na to vlastenectví církve katolické, tu předložíme si dějiny národů těch ubohých, v nichž domohla se církev katolická nadvlády. Či jest jedna z těch zemí všech šťastnou, oplývající blahobytem?

S hrůzou popatří každý podnes na nešťastné Španělsko, zemi přirozeně bohatou, uvrženou v chudobu největší přičiněním svaté církve katolické. Jakého pak dobrodiní prokázala církev Italii? Co dobrého učinila Francii, z níž by byla ráda měla druhé Španělsko? A co učinila církev katolická vlasti naší?

Či bude míti pater Hesoun tolik odvahy, aby řekl, že něco dobrého? Kdo to byl, jenž vždy se pojil k nepřátelům našim po věky všechny? Ano svatá katolická církev to byla, která svalila národ náš až na stupeň nejnižší; sluhové této svaté církve drzou rukou sahali na životy a majetek našich nejpřednějších a nejšlechetnějších mužů.

Kdo nechal upáliti nejlepšího vlasti syna Jana Husa? Svatá katolická církev, poněvadž muž ten nechtěl dovoliti, aby národ náš stal se lidem podružným v zemi své! Kdo posýlal vojska všech národů na zemi naší? Což nebyla to ta samá katolická církev, která chtěla vyhubiti české plémě do muže posledního? Nebylo to přičiněním katolické církve, že po bitvě bělohorské vraždili se námi mužové nejučenější? Nepálila nám církev svými služebníky knihy české? Ano jen krev a oheň rozdáván národu českému, až by byl vykrvácel a to se pak nazývá zásluhou na národech? Po hříchu až podnes páše se strany církve té na národu našem ta největší zlomyslnost, či slouží nám to ke cti, že církev katolická dnešního dne dovolí si prováděti středověké humbugy na svaté pranýř nevědomosti před národy jinými.

Chrámy české prý zde udržují národnost, snad tím, že bude se tam česky modliti, poněvadž navštěvují je výhradně Češi. Zdaž pak dle dítky těchto Čechů zůstanou Čechy, když má na ně vliv církev katolická? Rozhodně to upírám, neb kdyby měla církev katolická odchovávati dítky národnosti naší, muselo by nevyhnutelně zmíniti se jim o velikánech našich, kteří jména světového požívají. A to církev katolická nečiní, neb málokterý z nich byl ctitelem církve katolické, a které oni jim předloží co velikány, ty zas nebyli valnými přáteli našimi. Církev ta nezmíní se ani a nebude stavěti předky naše za vzor, neb ti ukázali celému světu, co jest ta církev katolická.

Čím budou aneb jsou české chr my v Americe. Dostává se tam lidu našemu nějakého poučení, aby z něho mohli těžiti pro sebe a své rodiny? Jsou to basty církve katolické, z nichž činí se útoky na svobodu lidu amerického, v nichž hanebně se brojí proti školám svobodným, v nichž se nanečí dítky za rok více, než v katolických za pět roků, neb v těchto jest hlavním učením odříkávání modlitbiček z paměti, jež dítky přednáší aniž znají v nejmenším význam slov, jež odříkávají. V chrámech katolických jest onen duch, který by nejraději zničil veškeré svobody českého národa a učinil z každého poddaného nějakému císaři neb králi, který by byl stvůrou církve katolické. Ano tato církev jest to, která bude jednou chtíti převrátiti zřízení lidovlády a pak prý církev katolická není nepřítelkyní národů!

České písně budou prý se pěti v českých zdejších chrámech, hlásal páter Hesoun, ale nedodal, že jen tak dlouho, dokud nepovede se kněžím vytlačiti lásku k jazyku českému ze srdcí a pak chutě budou nadržovati cizincům, jen aby úplně zmocnili se lidu toho, neb jakmile to se jim podaří, pak jsou oni pány a lid věřící bude jich otroky. Hoj, pane kazateli, toť asi vám tanulo na mysli při vašem nedělním kázání!

Avšak díky duchu volnosti, že tak mocně rozprostírá křídla svá nad lidským pokolením a že břitkým mečem vždy poráží vaše nástrahy na svedení lidstva v tmu a nevědomost. Pokrok svobody a osvícenosti zaplaší vás co černé noční ptáky a oslepí vás leskem lidskosti až zaniknete a na rumu prokletého vaší zříceniny postaví se genius lidskosti, jenž láskou a bratrstvím spojí národy všechny bez pomoci vaší.

Moc chytrým být škodí někdy.

Kapitán Farrow z Isleboro, Me., vypravuje následující svou jednu zkušenost obchodní, třeba jej zahanbovala. Vedl svou dobou v malé lodi pobřežní obchod. Koupil jednou v zátoce Tampa dvacet tuctů jarních kuřat, platě $4 za tucet. Dostal ale mezi nimi vše možné velikosti i maličkosti, od nevíňátek ze škořápky právě vylezlých až do statných kuřat, která už na stole dělají přece oko. Přivezl to do Key Westu a jeden hotelník se nabídl, že mu něco z nich odkoupí. Žádal vědět cenu. Kapitán odpověděl, že když si bude hotelník vybírati sám, že mu je přenechá za $6 tucet, a když nechá jej vybírati, že mu je přenechá za $3 tucet. Hotelník se hned rozhodl, že si je nechá vybrati jím, a dá mu $3 za tucet. Kapitán pak se dal do vybírání těch nejmenších. Hotelník ani muk, ale nechal jej dále vybirati, a když už byly ty maličké vybrané a hotelník ještě stále volal, že chce více, musel mu vybírati větší a větší, až mu vybral celých 20 tuctů a musel mu je dáti po $3, tak že prodělal na obchodu tom celých $20 mimo práci svou.

Na farmě.

Nevinná, šestiletá dceruška: Maminko, maminko, čáp nám přinesl telátko! To hezky bečí!

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 6. SRPNA, 1882. ČÍSLO 50.

Egoismus.

Přemýšlení od J. Gr. z Prahy.

—Pokračování.—

V.

Jsa idealistou *věřil jsem* v ideál, který sám jsem si byl utvořil, jako egoista *vím* o jeho nicotě. Nepřipisuji jemu žádnou cenu vlastní či absolutní; on má cenu jen *ve mně*, jako *mé* vlastnictví. Žádám-li si jakousi věc, toť žádám si ji jen pro její účelnost, *potřebnost*, vhodnost, jako na př. ustřice za příkusek. Věc musí býti *má*, mám-li míti v ní zalíbení.

Ale kdy mohu nazvati ji *svou?* — Mám-li ji ve *své moci*. Moc však jest korrelatem mé vůle; moc, to jsem já; já jsem mocné, všemocné „já.“ Ale „moc předchází právo“ a proto odvozuji veškeré „právo“ a veškeré „vprávnění“ ze sebe: jsem ke všemu *oprávněn*, čeho jsem *mocen*, mám ke všemu *právo*, k čemu mám *moc*.

Jsem oprávněn svrhnouti čingischána, mohu-li; [t. j. jsem-li s to, či mám-li moc]; nemohu-li, toť zůstane čingischán oproti mně v právu a — moci. Já pak třísti se budu před jeho právem a mocí, budu zachovávati jeho vůli („zákon“) a činiti vše „po právu“ neb „právem,“ o čem se budu domnívati, že činím po *jeho* právu.

Proto však přece se jenom *nepoddám*, proto přece se jemu *nepodrobím*. Nechám-li ho prozatím na pokoji, nechť nedomnívá se, že mi uniknul. Pamatuji na něj neustále. Neupustím od svého úmyslu ho svrhnouti, nýbrž vyčkám jen svého času; upustím jen od špatné cesty, poněvadž vidím, že nevede k cíli; ale nikdy nedám se zajmouti.— *Skálu*, která mi překáží, obcházím tak dlouho, až mám dosti prachu, bych ji vyhodil do povětří; *zákony* jakéhos národa obcházím tak dlouho, až jsem nabyl tolik síly, bych je povalil. Poněvadž se nemohu chopiti *měsíce*, mám jej proto považovati za „svatý,“ za „boha“? O, kdybych se ho mohl jen chopiti, chopil bych se ho věru a kdybych nalezl nějaký prostředek, bych se dostal k němu „zhůru, on by mne nepostrašil.

A, ty — čingischáne! nepřístupný, nepochopitelný, ty zůstaneš mi jen tak dlouho nepřístupným a nepochopitelným, až si zjednám k tobě přístupu a získám *moc* pochopení! Ale pokud se mi nedostává moci, pokud omezen jsem *vlastní svou* málomocností, dotud jsi *ty* v právu, neboť jsi — mocnější.

Čingischán vládne nade svými mongolskými poddanými; oni jsou jeho sluhové a přede tváří jeho sobě „rovni“; mají právo na svobodu? nechť se pokusí čingischán a udělí jim ji — uvidí, jak se v tom přenáhlil! Poněvadž neumí poddaní jeho svobody užívati, nemají na ni též žádného práva, nebo jasněji: poněvadž nemají svobody, nemají na ni též žádného práva. Děti nemají žádného práva na dospělost, poněvadž — nejsou dospělí, t. j. poněvadž jsou děti. Národové, kteří nechávají se nadržovati v nedospělosti, nemají práva na dospělost; kdyby přestali býti *nedospělými*, pak teprvé měli by i právo býti dospělými. Chovejte se jako dospělí, jako svobodní, býti dospělými. Chovejte se jako dospělí, jako svobodní, tož jste jimi bez veškerého prohlášení; nechováte-li se dle toho, tož nejste hodni a nejste přese všechno prohlášení přece dospělí. Dospělí Řekové zahnali své tyrany. Kdy byli čekali, až jim tyrani milostivě udělí svobodu, byli by čekali dlouho. Vy, Mongolové, žižnite a práhněte po svobodě, po právu? Vizte: kdo moc má, jest se svobodou dostaví se samo! Blázni, vezměte *moc* a právo „nad zákonem.“ Jak líbí se vám tyto „vyhlídky,“ — vy „zákonní lidé“? Vy však máte pokažený vkus! — Hleďte: silní lidé, jež umí sebe oceniti, jednali tak vždy. — „Oddaní“*) učinili na př. jakousi „nezdolnou moc“ svou panovnici, klánělí se jí a žádali ode všech, by rovněž se jí kořili. Tu obyčejně přišel takový „přírody syn,“ kte-

*) „Oddaní“ či slabí ovšem — to dobře víme — bývají pravidlem idealisté.

rý nechtěl šiji svou před nikým skloniti a zahnal tak zbožňovanou moc a jejího „vysokého Olympu," on potínal „posvátné háje bohů" a „oddaní" žasli, že ho žádný „oheň s nebe" nezachvátí; on zabil „saň ljutú" a neptal se jí o dovolení! Jedním dechem živouciho svého „já" smetu celé národy z povrchu zemského a byť by to byl dech činguischána neb chudého spisovatele. Ano, *moc* jest pěkná věc a přihodná ku všeličemu, neboť: „s hrstí moci dojdu dále, nežli s pytlem práva" —

Slovem: k čemu mám *moc* býti, k tomu mám i *právo* býti.*) Já udílim si právo *sám* a neuznávám jiného zdroje právního, nežli *sebe*, svou *moc*, ani přírodu, ani společnost, ani stát, ani národ! Co jest *mi* do práva cizího? Já nežádám si „milosti s hůry." Přemohu-li *já* tebe, t. j. zvítězí-li má *moc*, mám já „právo," přemůžeš-li ty *mne*, jsi ty „v právu." Zločinci děje se tedy „po právu," trpí-li za spáchaný čin svůj; proč spáchal jej, *znaje* přece možné následky? Avšak *trest*, jaký ty mu ukládáš, jest pouze *tvým* právem, nikoliv jeho. *Tvé* právo reaguje oproti *jeho;* on má *ne*-právo, poněvadž ty jsi nabyl převahy, moci. Chybné jest tedy, myslí-li někdo, že trest jest právem zločince; též beztrestnost jest jeho právem. Žďaří-li se jemu „podnik," má též práva a rovněž, nezdaří-li se.

Trest určen jest na porušení vůle silnějšího, t. j. zákona. Zákon není totiž učiněn pro „slabé," nýbrž pro „silné" a proti „slabým." Zcela přirozeno: Zákony nestanoví „slabí," nýbrž vždy „silní" — „slabí" musí je — poslouchati. Proto také propadávají jen ti zákonu, kdož nejsou *silnější*, nežli zákon.**) Šibal, který uplácháne v pravý čas, „všemi mastmi namazaný" podvodník, který obejde zákon, že nelze proti němu nic míti; politický agitátor neb kasír, který chytře uprchne do Ameriky: oni jsou všichni *silnější*, nežli zákon. Proto také vážou zákony *nejmocnějšího* jen tak dlouho, pokud se mu líbí a on zruší je, má-li v tom zájem, neboť není žádné vyšší moci, která by v něm vzbudila respekt před zákonem.

Z toho vysvítá, že síla (moc) může spočívati též v něčem jiném, nežli ve *fysické moci*. Chytrý švindlíř, jenž poctivého hlupáka ošidí, má právo silnějšího.*) Jiná *moc* jest na př. *vědění*, jak zkušenost dokazuje: kdo tedy *více* ví, ten má i *více* moci, a kdo *více* moci má, má i — *více* práva a p.

Výsledek boje jest — *vlastnictví*. Vše, čeho se můžeš domoci, jest tvé vlastnictví, neboť kdo si věc dovede vziti, tomu náleží, („má na ni právo") až jemu opět jest vzata, jako svoboda, tomu patří, kdo si ji vezme. Nemůžeš-li se ničeho domoci, ničeho si přivlastniti, nuže tedy — zemři hladem! Nemáš práva, nemáš dosti síly k životu. Každému náleží tolik, mnoho-li si může výdobýti a udržeti. Nejsi hoden míti to, co ze sil bosti si nechráš vziti, nejsi hoden, poněvadž nejsi — schopen! Nemůžeš-li tedy více již světa užívati, tu zbývá tobě přece ještě jedna moc a jedno právo — *moc* totiž nad vlastním životem a smrtí! Což lepšího učiníš, než požiješ-li, zkušen jsa vědy přírodní, kyanidu draselnatého§) (K. C.), by se's ostrávil a jedním rázem konec všemu učinil, přemítaje při tom, z čeho se skládá jed ten a kterak působí na tvé ústrojí? Což? — — —

Pokračování.

*) *Iheran:* „Boj o právo." V Praze 1875.

**) *Froude* („English in Ireland" I, 1, 2.): „The superior part has a natural right to govern; the inferior part has a natural right to be governed."

Nešťastné velebné kalhoty.

Historka ze semináře. — Napsal J. L. Hrdina.

Nebožka babička moje usoudila, bych šel do „seminarium" u mostu studovat na pana pátera; šel jsem. Ale bohové usoudili jinak, pan prefekt také jinak a já ještě jinak. Bohové usoudili, bych si koupil Hálkovy básně „V přírodě," pan prefekt mne přistihl při tak hříšném čtení a usoudil, že proto nikdy ze mne nemůže být pořádný pan páter, spisy skonfiskoval a mne poctil jednodenní dietou (dieta, nic jist!), já pak usoudil, že je nejlepší příležitost k „vylítnutí." A tak se stalo, jak figura ukazuje.

Kde je společnost, tam je veselo, třeba to bylo v semináři. Samá legrace, samý smích — ovšem jen po straně — a nějaký hloupý kamarád se v semináři vždy najde, o nějž se brousí vtipy. Takovým bez odporu byl sextán Samuel Žila, nikoho si nevšímal, s nikým nemluvil, ale za to my jsme si ho všímali až příliš. Nejhůř bývalo v dormitáři či ložnici, kde ubožákovi denně jsme dávali zastaveníčko, někdy vytahali prkénka z postele, aby spadnul na zem, obrátili kufr zámkem ke zdi a on pak půl hodiny makal po kličové dírce atd. Smíchu je v semináři vždy dost, víc než jídla a legrace neměly konce až jsme usnuli.

„Byla noc, byla hluboká, měsíček svítil s výsoka" otevřenými okny do našeho dormitáře. Soudruzi moji už spali spánek spravedlivých, a já posud jsme se převalo val na své posteli. Čert ví, kde můj spánek bloudil. V levo vedle chrápal Žila a zdálo se, že chrupá dvě porce spánku, za sebe i za mne. Kdybych to věděl jistě! V pravo spal jeden Němec a chechtal se ze sna jak sojka. Nestyda. V ostatních osmi postelích chrápali taktéž chovanci semináře a vedli pravý čínský koncert, jímž senior či předseda dormitáře v koutku statně pomáhal. Ach, prosím vás, pozorujte jen toho Němce vedle mne! Vidíte, jak se směje? Musí to býti pikantní sen. Pravá ruka jeho visí s postele dolů, palce od nohou zvědavě vykukují z peřiny, která napříč leží přes tělo. Měsíc dodává jí z peřiny jakousi mladost, něco půvabnosti, ano, je-li dovoleno porovnání toto kniž. arcib. konviktistovi, jakousi divčí svěžest. A v levo vedle? Tam se válí Žila a neunavně v chrápání cvičí svůj středný bas. S nosem vzhůru vztyčeným, s ústy dokořán a s koleny ohnutými leží na znak ten čahoun. Bůh ví sám, jak mohl tak dlouhý člověk na tak krátké posteli spát; ale bohužel je správa kniž. arcib. konviktu ještě tak bezohledna, že nebere miru na postel pro jednotlivce. Teď spadla Žilova peřina na zem. Oddechl z hluboka a chrápe silnějí za to, než všech těch deset dohromady. U každé postele stojí kufr, přes nějž se váleji svlečené šaty spáčů. Jen Žila vždy svlečené šaty uložit do kufru, zamkne a klíč dá pod hlavu, jakoby spal někde v Colorado neb Sudanu. Však

§) Příprava kyanidu draselnatého (Cyankali) jest: Roztaví 8. č. *bezvodé, žluté kreované soli* a 2. č. (dle váhy) *suchého dřevěného uhlí*, až massa klidně plyne. Když směs byla vychladla, vyloužíse lihem, kterýž po nějaké chvíli odpaříš. Vzniknou krystally kyanidu draselnatého, jež lze opět roztaviti a uděliti jim libo volný tvar: Nejlépe jest učiniti kuličky, jež *ihned* obalíš vrstvou vosku, aby vzduch k nim neměl přístupu. Látky jmenované lze dostati *všude*.

ví, chudák, že by je ráno našel někde v dřevníku nebo navlečené na sochu sv. Antonína.

Žila se pořád ve snu vadí, pak se směje, pohybuje a roztahuje ruce jakoby k obejmutí. Při tom ovšem prahodím ji a splatím mu ránu i s procenty štrnáctinásobnými za rohem si nacpával svou dřevěnku, zmocnila se mne myšlénka skoro Darwinská: nebyla to touha po boji o život, měl to být boj o mé kalhoty. Myšlenka ta ovšem do semináře ani nepatřila, poněvadž a) byla dokladem k Darwinu, b) jednala o boji, a c) jednala hlavně o kalhotech. Inu, každý člověk je křehký a já v tu chvíli jsem tak zapomněl své slibované velebnosti, že než Andres si zapálil, sundal jsem kalhoty se hřebu, navlékl na sebe a šel do oratoře, jakoby nic, kolem Andresa, jenž mi řekl ještě: „pámbu dobrýtro vinčuju!"

Tak tichounce jsem vešel do svatyně mladíků zasvěcenců, tak vroucně jsem se pokropil svěcenou vodou, a tak hluboce jsem se poklonil před obrazem sv. Aloisia, abych jen napravil svoje omeškání se. Soudruzi se šťorchali s úsměvem, a zdálo se, že i prefekt, v hlasitou modlitbu pohroužen, mi dopouští. Ale chyba lávky..... „Oremus, deus, qui corda fidelium, sancti spiritus..... Hrdina má dva dny dietu.... illustratione docnisti ..." byl rozsudek můj v modlitbě, a já vida, že mám dietu a že netřeba dále tak přílišnáboženě dívati se na oltář, ohlédl jsem se pomalu na své kolegy.

Tonda a Vincek se tam tahali o jakýs papír, jejž jim Žila se zděšenou tváří vyrvati chtěl. Oko prefektovo hlídalo jen mne a vidouc, že se ohlížím už po delší chvíli, svezlo se taky v tom směru.

„Dejte to sem, vy dva klackové tam v zadu!" velel prefekt, jenž ustál v modlitbě a povstal s klekátka.

Nikdo se nehýbal.

„Nu, bude to? — půjdu si pro to sám!" a přijme z třesoucí se ruky Žilovy zmačkaný papír. Chechtal jsem se v duchu, nevěda ovšem, oč se jedná, že Žila bude za své darebnictví dvakráte potrestán, ode mne za odnesení kalhot a od prefekta za rušení pobožnosti.

Prefekt rozbalil list, přečetl a zbledl, přečetl ještě jednou a zčervenal.

„Čí je to psaní?" ptal se Vincka a Tondy.

„Žilovo!" zněla odpověď.

„Ne, velebnosti," hájil se Žila, „při modlitbě mi ten papír vytáhli z kapsy."

„Koukalo z kapsy!" řekl Vincek.

„Či je kapsa, toho jsou kalhoty a tomu patří psaní, ergo!" dodal prefekt.

„To nejsou mé kalhoty!" Žila na to.

„A či?"

„Tamhle „Poldovy"!" (Polda byla moje přezdívka v semináři.)

„Tak? — jak přišel Žila k vašim kalhotám a vy k tomu psaní?"

„Našel jsem psaní večer u dveří pátera B., vstrčil do kapsy a Žila ráno navlekl kalhoty mé jednoduše a šel do oratoře!" odpověděl jsem.

„Vy lžete!" osopil se prefekt na mne, „ostatně se dozvíme vše. Ale vy, Štěpáne, prohledejte Hrdinovi všecky kapsy, aby se zjistilo, nemá-li ještě jiné psaní podobné u sebe. To je pravá Sodoma!"

Štěpán počal s prohlídkou. Sotva obrátil kapsy u kalhot, jež jsem měl na sobě, vypadlo jiné psaní.

„Aha, ptáčku, teď jsme vás dostali!" liboval si pan prefekt.

„O tomhle psaní opravdu nevím," povídám, „nejsou to mé kalhoty."

„A či?"

„Nevím, nejspíš pátera B.; visely na okně, a já, nechtě bez kalhot do oratoře...."

„Já tě, čahoune, rozsekám, roztrhám, obětsím!" slibo val jsem v duchu Žilovi, nemaje ovšem ponětí o paragrafech, co se vyhrůžky týče. Oblekl jsem tedy boty, kabát a čepici a vyjdu na chodbu. Tam visely na hřebu u okna černé kalhoty pátera B., jemuž je měl nejspíš starý Andres vyklepat. Andres nedělal bez dýmky ničeho, ba ani kalhoty nevyklepával bez kouření a co zatím

Darwinská: nebyla to touha po boji o život, měl to být boj o mé kalhoty. Myšlenka ta ovšem do semináře ani nepatřila, poněvadž a) byla dokladem k Darwinu, b) jednala o boji, a c) jednala hlavně o kalhotech. Inu, každý člověk je křehký a já v tu chvíli jsem tak zapomněl své slibované velebnosti, že než Andres si zapálil, sundal jsem kalhoty se hřebu, navlékl na sebe a šel do oratoře, jakoby nic, kolem Andresa, jenž mi řekl ještě: „pámbu dobrýtro vinčuju!"

Tak tichounce jsem vešel do svatyně mladíků zasvěcenců, tak vroucně jsem se pokropil svěcenou vodou, a tak hluboce jsem se poklonil před obrazem sv. Aloisia, abych jen napravil svoje omeškání se. Soudruzi se šťorchali s úsměvem, a zdálo se, že i prefekt, v hlasitou modlitbu pohroužen, mi dopouští. Ale chyba lávky..... „Oremus, deus, qui corda fidelium, sancti spiritus..... Hrdina má dva dny dietu.... illustratione docnisti ..." byl rozsudek můj v modlitbě, a já vida, že mám dietu a že netřeba dále tak přílišnáboženě dívati se na oltář, ohlédl jsem se pomalu na své kolegy.

Tonda a Vincek se tam tahali o jakýs papír, jejž jim Žila se zděšenou tváří vyrvati chtěl. Oko prefektovo hlídalo jen mne a vidouc, že se ohlížím už po delší chvíli, svezlo se taky v tom směru.

„Dejte to sem, vy dva klackové tam v zadu!" velel prefekt, jenž ustál v modlitbě a povstal s klekátka.

Nikdo se nehýbal.

„Nu, bude to? — půjdu si pro to sám!" a přijme z třesoucí se ruky Žilovy zmačkaný papír. Chechtal jsem se v duchu, nevěda ovšem, oč se jedná, že Žila bude za své darebnictví dvakráte potrestán, ode mne za odnesení kalhot a od prefekta za rušení pobožnosti.

Prefekt rozbalil list, přečetl a zbledl, přečetl ještě jednou a zčervenal.

„Čí je to psaní?" ptal se Vincka a Tondy.

„Žilovo!" zněla odpověď.

„Ne, velebnosti," hájil se Žila, „při modlitbě mi ten papír vytáhli z kapsy."

„Koukalo z kapsy!" řekl Vincek.

„Či je kapsa, toho jsou kalhoty a tomu patří psaní, ergo!" dodal prefekt.

„To nejsou mé kalhoty!" Žila na to.

„A či?"

„Tamhle „Poldovy"!" (Polda byla moje přezdívka v semináři.)

„Tak? — jak přišel Žila k vašim kalhotám a vy k tomu psaní?"

„Našel jsem psaní večer u dveří pátera B., vstrčil do kapsy a Žila ráno navlekl kalhoty mé jednoduše a šel do oratoře!" odpověděl jsem.

„Vy lžete!" osopil se prefekt na mne, „ostatně se dozvíme vše. Ale vy, Štěpáne, prohledejte Hrdinovi všecky kapsy, aby se zjistilo, nemá-li ještě jiné psaní podobné u sebe. To je pravá Sodoma!"

Štěpán počal s prohlídkou. Sotva obrátil kapsy u kalhot, jež jsem měl na sobě, vypadlo jiné psaní.

„Aha, ptáčku, teď jsme vás dostali!" liboval si pan prefekt.

„O tomhle psaní opravdu nevím," povídám, „nejsou to mé kalhoty."

„A či?"

„Nevím, nejspíš pátera B.; visely na okně, a já, nechtě bez kalhot do oratoře...."

V tom vešel starý Andres s uplakanou tváří, že se mu před chvílí ztratily na chodbě kalhoty pana pátera B. Prefekt stál chvíli jako zaražen. Pak nás propustil bez požehnání obvyklého a ptal se mne stranou, četl-li jsem obsah psaní.

„Ano, četl!“ lhal jsem.

„Tedy nemáte žádnou dietu!“ pravil mi, „jděte se převléknout, ale mlčte o tom!“

Šel jsem.

Žila dostal svých pár pohlavků, Andres dostal zpět kalhoty pátera B., zdali však páter B. dostal zpět své, jak nyslím, zamilované dopisy, a co v nich bylo, je mi neznámo.

Něco z říkání katolického „Hlasu.“

František Krátký, tajemník I. ústřední katolické Jednoty spolků podpůrných, jest bezpochyby dobrým tajemníkem a umí pěkné napsati do „Hlasu“ každou řádku, kterou vůbec píše, ale křesťanství jest v tajemníku tom pramálo, právě tak, jako v těch spolcích katolických a v celé jednotě. Když se napíše něco od katolického spolku pro katolický list pro katolické čtenáře, mělo by to býti trochu katolické také a nemělo by to nápodobiti tak nestydatě světské spolky, které nic nevědí o milosti boží, o jeho službě a slávě a obyčejně si volají slávu samy, vzdávají si díky samy a oslavují sebe. Když však náboženský katolík opíše se po nich volá také sobě slávu svým spolkům a chválí se, jako liška chválí svůj ocas, jaký pak jest rozdíl mezi katolickým a světským tajemníkem, mezi katolickými a světskými spolky?

Tajemník p. Krátký zvěstuje potěšitelnou zprávu spolkům sbratřeným, že spolek nový sv. Vojtěcha v Chicago hlásí se k jednotě a při tom volá: Ano, ty milé Chicago, ty se vzmáháš a to v osvětě katoliké; jen tak ku předu kráčej a nenech se másti od toho nevěreckého „puchu,“ jenž sem a tam hnusný zápach rozšiřuje. A zajisté v brzkém čase všichni s tebou zvoláme: „Sláva!“ neboť zvítězilo nad nepřáteli tvými.“

Kdyby byl p. Krátký jen trochu katolickým tajemníkem a měl pána boha na paměti jen trochu a jeho slávu a čest na mysli, musel by začínati své sdělení tím, že se zalíbilo pánu bohu jejich pohnouti nový spolek, duchem svatým vyvolaný a uspořádaný, aby se přihlásil k jednotě sbratřených spolků. Pak by se nesměla volati sláva Chicagu, nýbrž sláva hospodinu, bohu, haleluja nejvyššímu, který vládne srdcemi lidskými a vede je tam, kdež jest jejich spasení jisté a zabezpečené. Nevolalo by se na město: „kráčej ku a předu nenech se másti tím nevěreckým „puchem“!“ — nýbrž volalo by se: „Seď pěkně krásně, nech si od hospodina boha svého provázky jeho milosti svázati ruce i nohy a nech se jeho duchu posvěcujícímu vésti dále a dále dle jeho nejsvětější vůle, neb víš, že samo nikam nedojdeš a že on jen, když tě na provázku svém povede, jistotně tě dovede do svého ráje.“ — Řeklo by se pak: „Ten „puch“ nevěrecký mýslí si, že tě pomate, ale hospodin tě zachrání, neměj strachu, neboť když i vlasy na hlavě má sečtěné, a bez jeho vůle ani jeden s hlavy tvé nespadne, a když i vrabce na střeše pán chrání před úrazem a dává jim, čeho všeho potřebují k životu, jak by se mohlo státi, aby nechal některou duši v tobě nakaziti se nevěreckým tím „puchem“ a zničenu býti, neb jest mu duše vaše přece milejší, nežli vlasy, které ani v dýmce, ani v másle nemá rád, a milejší nežli vrabci, kteří mu slávy mnoho nenadělají.“

Ku konci pak by muselo státi: „A zajisté v brzkém čase budeme všichni s tebou volati: Sláva hospodinu, všemocnému pánu našemu, který tobě dopomohl k vítězství nad nepřáteli svými, neb je všechny pobil a obrátil a není ani jednoho více, který by svou nevěrou se mu rouhal a jeho svaté úmysly v Chicago kazil a hubil.“

Tak by to přece vypadalo trochu po katolicku, po křesťansku, kdežto teď to vypadá zcela neznabožsky.

Také divíme se tomu velice, co dnes po prvé čteme v provolání tom krátkém týkajíci se Chicaga, že totiž ono pokračuje v „osvětě katolické.“ Tedy jest už také nějaká osvěta katolická, nejspíše proti jiným osvětám židovské, mahomedánské, pohanské, protestantské, černošské, čínské, a jiným? Ještě jsme o tom neslyšeli.

Až dosud chlubily se obce a honosili se jednotlivci v křesťanství, že pokračují ve „víře“ pána našeho Jezu Krista, v „poslušnosti“ ku svaté církvi a její kněžím; v naději očekávání spasení věčného—ale o nějakém pokračování v „osvětě,“ a k tomu ještě v „katolické osvětě“ jsme neslyšeli. Musí míti p. tajemník ústřední katolické jednoty zcela nový nějaký katechismus, v kterém se učí něco zcela jiného, nežli v tom, v kterém jsme my se učili znáti víru samospasitelnou katolickou. V tom našem katechismu, který byl schválen arcibiskupem a vytištěn s jeho povolením, stálo jen o víře, naději a lásce a pranic o nějaké osvětě, ba pamatujeme se, že svaté písmo v katechismu tom citované osvětu prohlašuje za bláznovství před bohem. Což máte vy katolíci v Americe přece jiného pána boha a jiný katechismus, jinou víru a jiné náboženství? Prach a broky, to by se mělo v „Hlase“ jednou pořádně přece vyložiti, abychom věděli, na čem jsme a aby také se to dozvěděl ten starý pámbů na nebi, by se dle toho mohl říditi. On to jistě neví ještě, a proto poslouchá vaše brebentění, čili modlitby, právě tak jako když jste k němu volávali za tohoto starého náboženství ve vlasti, a řázi vaše prosby tak pilně pod stůl a do koše, jako to činíval tehdy, nechávaje svatému Petru papírů starých na zatápění v kamnech nebeských. Starý pámbů myslí po dnes, že vy jste i v Americe ti samí hlupáčkové, jako v Evropě a že si z vás může dělati blázna tak dobře jako tam. A hle, ono se to najednou klube ven, že vy jste pokročili nesmírně, že máte jiné náboženství, jinou víru, jiný katechismus. Štěstí, že to přišlo na jevo, a že to tajemník ústřední katolické jednoty takto prozradil, neb on jest zasvěcen ve všechny tajnosti jednoty té, on ví,co píše a ono jest to také stvrzeno předsedou, pročež jest to platné pro všechny údy jednoty celé. Doufáme, že si toho povšimne anděl škrabce, který nad vším naším dobrým i zlým jednáním celý den bdí— pakli právě teď po obědě trochu nezaklímal a nespí — a že to donese na právé místo do nebe, by starý tam věděl, jak se na dále zařiditi. Ten se bude ošklíbati, až to uslyší, ale jaká pomoc? Jednou to muselo přijíti ven, a když to tajemník František Krátký od ústřední katolické jednoty přinesl na světlo konečně, co se v té jednotě tajně tolik let kutilo, musí to pámbů už také jednou zvěděti a pak mu buď milostiv i celé jednotě chudince. To není žádný špás, starého pána boha tak pro nic za nic vhoditi do starého haraburdí, udělati si novou víru po světském způsobu a nový katechismus, v kterém kdo ví co se za čerty naiezá, neboť ani dosud s ním neopovážili se vylezt na světlo, aby jej vytiskli a arcibiskupovi nějakému k posvěcení a schválení dali. Vidíte, ubozí katolíci, že si vaší vůdcové z vás jen blázně dělají a vám před nosem i samého pána boha a staré náboženství bylo nic stálo — ba starý pámbů na nebi nic o tom nevěděl a teprvé teď bude asi veliké vyšetřování zavádětí a bude shánětí všechny své staré blesky a hromy. Jen jestli mu to bude co platno. Vy budete přece svým kněžím platiti, jako mourovatí a oni vás budou zase dále balamutiti. Kam to dojdete?

Hledá se Mojžíš.

pro nynější Egypt, aby z něho vyvedl Angličany.

Pro samé novinky zanedbává teď české divadlo kusy starší, jako na př.

(Z „Humorů“.)

Tak jsme my

Veselohra (!) ve 4 jednáních od Jul. Rosena.

Příbuzní.

Veselohra ve 3 aktech od M. Baluckého.

Jiskra.

Veselohra v 1 jednání od E. Pařízena.

On nežárlí.

Veselohra v 1 jednání od Alexe Elxe.

Slavení svátku.

Poctivý dělník slavil svátek své drahé polovice a na její přání odebrali se do města na ústřice, kde si pochutnávali svátečně. On poručil si pak také lžícentový doutník k tomu. Ženuška, které sice dobře chutnalo, ale tak drahý doutník pro mužíčka, když není jeho svátek ani, považovala za marnivost, zhrozila se, že by tak draho doutníky platil. On ale odpověděl: Víš, ženuško, když člověk pozve ženu svou jednou k svátečnímu obědu, pak není nic dosti vzácného a drahého, co objednává k jejímu potěšení.“

Co jest čert?

V nedělní škole jedné v Austin, Texas, tázala se učitelka dětí, co že jest čert. Žádný nevěděl odpověděti, až jeden čtverný klučina z dobrého domu se hlásil, že on to ví. Na zavolání pak pravil, že sice neví, co čert jest, ale tolik že ví na jisto, že neumí tak dobře běhati, jako jeho otec. Na otázku učitelky, jak že to ví, odpověděl, že tatínek, kdykoliv přijde pozdě večer domu z lóže, vždycky říkává, že tam chytil čerta. „A já také se ho budu učit chytati, až jen budu veliký,“ dodal chlapec opravdově.

Jen dobře počítati.

A: Pane Krabičko, jest to pravda, že si chcete vzíti za ženu tu vaši hospodyni, která vás tak okrádala?

Krabička: Právě že jest to pravda. Víte, přítelíčku, já jsem si to spočítal dobře a poznávám, že tak k svým penězům zase nejlépe přijdu, když si ji vezmu. Beztoho by to dlouho při ní nestačilo a já bych byl na holičkách.

To jest hrozné.

To si nechám líbiti, pane mistře Jehličko. Vy tady ve vinárně pochutnáváte si na smaženém kuřátku při lahvi nejlepšího. Pak arci se nedivím, že musíte mne už po tři leta stále upomínati za ty mizerné troje šaty, za které jsem zůstal poctivě dlužen.

Selská poníženost.

Strážce v divadle k sedlákovi na galerii: Prosím, sejměte laskavě s hlavy, neb jeho veličenstvo jest v divadle přítomno.

Sedlák honem sundavaje klobouk, táže se: Jest také jeho veličenstva žena přítomná zde?

Strážce: Ano, jest tu také.

Sedlák: Což honem, Anče, sejmi také svou plachetku s hlavy dolů!

Hodný soudce.

Jednoho soudce se tázal někdo po soudu, proč že připustil jednu svědkyni úplně zbytečnou a nepotřebnou ku svědectví? Sudí odpověděl, dávaje tak na jevo své dobré srdce a uznalost krásného pohlaví: „Inu, viděl jsem, že chudinka má nový klobouk a že by se dala do pláče, kdyby nemohla přede všechny se posaditi a jej ukazovati na odiv. Proto jsem ji také zavolal.“

Pobožné ženy.

Ve Whitewater, Wis., dalo se osmnácte ženských v kostele do modlení a modlily se jako na zakázku tak dlouho, až skutečně začalo pršeti, neb z Washingtonu toho dne byl předpověděn déšť místní kolem jezer horních. Jakmile ale začalo pršeti, dalo se sedmnácte ženských těch do křiku, že nemají s sebou deštníky a jak se dostanou z kostela prý domů?

Smutné ženění.

Milí přátelé, pravil jeden kazatel černošský nedávno při oddávání dvou černošských milenců v Cincinnati; milí přátelé, jest to smutné, velmi smutné, když se berou za muže a ženu dva sirotci, kteří nemají ani matku, ani otce, na které by se spolehli, jako tito dva.

Pes a dítě.

Milostpaní k služce: Pospěš holka, ať už se jednou vypravíme! Nemačkej mi toho psíčka tolik na zadních nožičkách! Jsi jista, že máš všechny jeho potřeby s sebou, jeho misku, polštářek, lahvičku s mlíčkem slazeným a buchtičku? — Služka odpovídá, že ano, ano. Najednou si ale vzpomene na něco jiného a táže se milostpaní, co že se stane s dítětem její. — „O to se nestaraj, to nese jeho otec; ať se o ně postará, jak umí, já mám dosti starosti o pejska mého!“

Poklad manželský.

Synovec: Pane strýčku, dovolte mi, abych vás směl požádati, byste mi vypomohl půjčením asi $100.

Strýček: Co vám napadá, pane synovče; vždyť jest tomu několik dní, co jste mi povídal, že máte $3000.

Synovec: To jest sice pravda, ale já k nim nemohu.

Strýček: Jak by to bylo možné?

Synovec: Jednoduše, milý strýčku! Když jsem vzal si svou Líšku, pravila mi ona, že jsem jí tak milý, jako $1000. Já jí na to odpověděl, že ona jest mi tak milá, jako $2000. Měli jsme tedy dohromady $3000, ale žádný nám jich nepromění.

Otcova pomsta.

Byli teprvé nedávno svými. On byl mlád, ona také, ale ona chtěla být moudřejší ve všem a netrvalo dlouho že dostala od něho pro hubu na hubu. Plakala, naříkala, a konečně odebrala se k otci svému se stížností na svého muže, jemuž plné uši toho napovídala, jak jest jí ubližováno. Otec, jenž měl rozum a poznal, co v tom všem asi vězí, zvolal rozhořčeně: „Tak on tedy tak? On mi bude moji vlastní dceru ještě biti? Aby věděl, že se mu pomstím. Tu máš a dones mu to!“ A při tom jí dal pohlavek silný, volaje: „Když on se nestydí biti mou dceru, natluču já jeho vlastní ženě, a tak jsme vyrovnáni. Pověz mu to a řekni mu, že kdykoliv on se proti mé dceři takto chovati bude, že já mu to splatím na jeho ženě!“ Ona vícekráte se žalobou nepřišla.

Kostelní sbírka po černošsku.

V Kentucky v metodistickém kostele starší po kázání oznámil, a nadšeném uzavření, že budou vybírati. Předseda sám se nabídl, že to vykoná, půjčil k tomu svůj vlastní klobouk a „do počínku“ vhodil do něho, aby to bylo viděti, desíticent. Obešel pak celý kostel a každého černocha ruka uvázla v klobouku, ale když se navrátil ku stolu a vysypal, neb vysypati chtěl, co sebral, nebyl tam už ani ten jeho desíticent. Pozvedl oči k nebesům a žaloval to hospodinu. Na černých metodistech bylo viděti rozhořčení veliké, ale nikdo z nich nemohl se začervenati, ani zblednouti, by se poznalo, kdo asi ten desíticent ukradl. Byliť všichni jako boty černí a leskli. Až jeden pojednou povznesl své hlasu a pravil: „Jak se zdá, můžeme si tu sami ze sebe vzíti velmi důkladné mravné poučení.“

Zmeškal svou svatbu.

V Montaně nedávno odbývalo se zajímavé přelíčení, kde žalovala dívka ženicha pro nedodržení slibu. Měliť ustanovený den svatební a všechny přípravy byly hotovy i přátelé všichni pozváni, jen že kdo nepřišel, byl pan ženich. Přišel druhého dne do domu její, ale ona jsouc dopálená, poslala nań psy a vyhnala jej z domu, tak že neměl příležitosti ani podati jí vysvětlení. Obžalovaný měl přiležitosti ani podati jí vysvětlení. Obžalovaný neměl příležitosti ani podati jí vysvětlení. Obžalovaný neměl příležitosti ani podati jí vysvětlení. Obžalovaný neměl přílež

ho vyzval pan starosta Havlíček přítomné, aby povstáním ctě projevili zesnulému členu svému, jedíný Berka seděti zůstal. Před pohřbem oznámeno bylo příbuznými P. Berkovi, že bude pohřben zesnulý ve hrobce svého otce na hřbitově nicovském. Když však P. Berka proti pohřbu tomu se opíral, vymohla pí. Kostková telegraficky dovolení biskupa budějovického. Jaké však bylo podivení účastníků pohřbu, když přišedše s průvodem do Nicova, zvěděli, že chrám i zvony uzavřeny jsou a pan farář že odešel! Lid rozlícený chtěl vypáčiti chrámové dvéře a pouze prosbám a domluvám některých vážených osobností, zejména duchovních, podařilo se zdržeti rozjitřené množství od činu násilného. Byla tedy rakev před vchodem chrámovým položena. Smutný to byl a pohor šující zajisté obraz, když jedenácte duchovních, průvod vedoucích, vesměs to kněží vážených, nesmělo vejíti do chrámu a když opuštěná vdova a ubozí sirotci její klečeli ve trávě před chrámem u posledních zůstatků svého živitele, který za svého života byl patronátním komisařem chrámu nicovského. Nechceme dotýkati se sporu mezi P. Berkou a zesnulým ředitelem, avšak zásadě, že nad hrobem vše zášti přestává, holduje i člověk prostý, tím spíše pak etiti jest ji muži vzdělanému, jakým P. Berka chce býti. Jak přijde vdova, jak dítky k té nesmírné pohaně ve chvíli nejbolestnější? jak duchovenstvo vidouc, že stav jeho z osobní nevůle do bláta se snižuje? jak lid, jemuž církevní obřady z osobních choutek nedůtklivého duchovního se profanují? K otázkám těm odpovídal lid přítomný bez rozdílu povolání i stavu výrazy pro P. Berku zajisté nelichotnými. Dovídáme se právě, že přítomní duchovní podepsali ihned stížnost k budějovic. biskupu proti knězi, jenž s úřadu svého povolán jsa, aby hlásal lásku k bližnímu, spůsobem tak okázalým zášti své proti zemřelým sám na odiv staví."

Tuhá zkouška.

V umělecké galerii v Paříži bývá každý nově přijatý člen podroben nějaké taškářské zkoušce ostatních chovanců, nežli smí se nazývati druhem jejich. Posledně se musel jeden nově přišlý podrobiti následující zkoušce.

Když přišel nový studující do studia a měl si vybrati místo, napověděl mu jeden ze starších, že jest na něho učiněna důležitá sázka. Jaká sázka? tázal se nově přišlý nováček. Sázka veliká, že totiž neotevřete svou skatulku s barvami. Já jsem přijal sázku, poněvadž vím, že ji otevřete. — Proč bych ale nemohl ji otevříti? tázal se nováček dále. — To nevím, ale oni praví a sází se, že neopovážíte se tak daleko, ale já myslím, že přijav sázku, neprohrajíte. — Uvidíme, pravil nováček; máte se hned přesvědčiti, že ji otevru. A vytáhna z kapsy klíček od skříňky, přiblížil se ku skatulce.

Jak to spozorovali ti druzí, ihned všichni povstali se svých míst a tlačili se ku dveřím jako plni strachu. — Co jste do toho pouzdra vstrčili, hoši? tázal se zděšený majitel jeho a klíče. Než žádná odpověď, ale všichni se tlačili co nejdále od něho ku dveřím.

Vy si chcete ze mně dělati blázna, odpověděl na mlčení jejich nováček a už vstrčil klíček do skříňky. Ostatní ale dali se do divokého křiku, jedni padali na zemi, jiní letěli po schodech dolů a nováček v leknutí stejném upustil skatulku s barvami na zemi a utíkal za ostatními, zanechávaje skatulku jejímu osudu.

Až teprvé, když se shledali na ulici, pověděli mu ostatní, že vlastně ve skatulce není nic zlého, mimo barvy, a že mu jen chtěli nahnati strachu a přesvědčiti se, jak jest bojácným, že to byla jen jeho zkouška pro údství jejich.

Ženuška: Mužíčku, pro boha tě prosím, co to tropíš, že si bereš brejle, když chceš jít spát?

Muž: Víš, ženuško, opatrnosti nikdy nezbývá. Už po několik nocí zdály se mi číslice, já je ale nikdy dobře neviděl. Nu a terno by neškodilo."

Tatík (byv k učiteli povolán): „Přece je ten kluk po mně *nad hlavu dobrou!*"

Učitel: „Nu to ano!" [pro sebe]: „Aspoň tucet polohavků snese jako by nic!"

Noviny vidí v odporu Porty proti konferenci nějaký chlup. My však v tom vidíme *tři chlupy.* *Humory.*

„Dnes musíš jít Vašku do kostela," poroučel v neděli sedlák čeledínovi, kterému se nikdy do kostela nechtělo.

„No, já, pantáto půjdu," sliboval poslušný Vašek, „ale buďte jist, že tam ani hubou neklapnu."

Bismark a egyptská otázka.

Abychom poučili evropské velmoci i ostatní čtenáře své o tom, proč a nač Bismark tu milou egyptskou otázku vyvolal a čeho sobě z dalšího jejího „rozkvětu" přislibuje, tedy podáváme zde na veřejnost jeho *tajný plán* a přejeme, aby se mu vydařil tak, jako svého času rytíři Benedekovi slavné paměti.

Bismark tedy co pravá „štika v evropském rybníce" pohnul nejprvé tím *„nilským bahnem"* k tomu účelu, aby *zkalil vodu;* neboť *„ve vodě kalné jsou ryby zatné."* — Doufá, že budou všichni kapři evropského rybníka, nevidouce v kalné vodě, na vzájem do sebe vrážeti a se potírati, a on že bude moci pak jednoho z nich zaskočit a na něho se uvrci, aniž by ostatní mohli jít přepadenému na pomoc.

Který „kapr" by to byl, jest sice lehko, avšak přece jen těžko uhodnouti; máť milá „štika" chuť *na všecky.* Dokázalať již roku 1864, že ani sebe menšími rybkami nepohrdá.

Tak to jest a nic jináče. A proto *pozor na štiku v evropském rybníce!*

Dohra k slavnosti Němců v Praze.

Když pak slunce v hory zašlo,
všechny ještě svorné mašlo
v objetí, jak v žáru svém
leželi jsou — pod stolem.

Kterak si hostinský škodí!

Kníže přijel s kněžnou v zimě na venkovskou hospodu. Poručil si oběd a nápoje. Po jídle žádal účet. Hostinský chtě pěkné příležitosti využitkovati, straživě vše vycenil, že i samému knížeti zdálo se býti mnoho. Proto dal si jednotlivé věci zvláště účtovati. Ochotně desaterodal si opět hostinský každou jednotlivost, ku konci ale k zděšení svému neuměl honem 2 zl., přehýrající to částku z celku, někam připočítati. Chvíli se sbíral — pak zvolal: „Již to mám, prosím — kolomaz — za kolomaz, ano, dva zlaté. Tak prosím, účet je hotový."

Kníže zaplatil a odjel. Na cestě pojednou se dal do hlasitého smíchu a na otázku kněžny, proč se směje, odpověděl:

„Ten hloupý hostinský počítal taky 2 zl. za kolomaz a my jedeme, jak vidíš — na saních!

DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1 na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 13. SRPNA, 1882. ČÍSLO 51.

DR. EMANUEL PURKYNĚ.

Učenec, jehož podobizna dnes přinášíme a jehož předčasné smrti nedávno v kruzích vědeckých tak upřímně bylo želeno, narodil se dne 17. prosince 1831 ve Vratislavi, kde slavný jeho otec byl na universitě profesorem fysiologie. Prvopočátečného vyučování nabyl Purkyně doma u svého otce, jenž v nejútlejším již mládí seznamoval jej hlavně se zoologií. Maje osm let odevzdán byl více asistentovi svého otce dr. Oschatzovi u něhož se zabýval nejvíce botanikou zejména mikroskopickými praeparaty rostlin. Méně času věnoval vychovatel tento počátářství, ale za to více řečem. Mladistvý Purkyně naučil se od něho latině, němčině, italské a francouzské řeči.

České a polské řeči učil se u otce, jenž toho času Tassův „Osvobozený Jerusalem" a Schillera překládal do češtiny; vůbec při vědeckých ptacích vždy věrně sledoval otce svého a tak brzy nabyl vědomostí vzácných a důkladných. V průvodu otcovského svého pěstitele navštěvoval musea, královskou bibliotéku, obrazárnu, studoval egyptské, etruské a pompejské starožitnosti, a pomáhal otci při mikroskopických zkouškách. Jsa hošíkem dvanáctiletým vstoupil do třetí třídy gymnasia, při čemž v prázdné době své se zanášel literaturou italskou, francouzskou a španělskou a pak hlavně botanikou. V létech 1846 — 1850 hleděl sobě více polské, ruské, srbské a české řeči. Mickiewicz, Slowacki, Malczewski, Puškin, Lermontov, Gogol, srbské písně, pak Kant a Goethe byla jeho četba.

Když r. 1850 otec jeho povolán byl na universitu pražskou, přišel syn na půdu českou a zde přijat byl do sedmé třídy škol latinských, a již jako gymnasista stal se kustodem přírodovědeckého spolku „Lotos". Avšak herbář tohoto spolku mnoho nového mu neposkytoval, a Purkyně tedy již již tehdáž

mimořádně navštěvoval přednášky universitní, zejmena pak studoval archeologii, filosofii, hebrejštinu, maďarskou řeč a sanskrit. Od r. 1850 věnoval se zase zcela vědám přírodním. Toho času otec jeho zakládal právě fysiologický ústav a v Emanuelovi nalezl nadaného a neunavného pomocníka, zvláště u pracpravování kostery. Roku 1851 přišel do jeho domu otcovského Angličan Martin Barry, a od toho se Purkyně naučil angličině. Téhož roku seznámil se s drem. Ant. Springerem a jeho návodem studoval aesthetiku, moderní dějepis, dějiny umění a literatury.

Stav se kustodem musejním měl přiležitost zdokonalovati se v botanice, sám pak sbíral látku k sestavení flory české. V létech 1852—54 studoval na fakultě medicinské a vedle toho svého zaměstnání hledíl sobě hlavně srovnávací anatomie, histologie, geologie a zvláště anatomie rostlin. Pro odbor lékařský neměl však příliše velké náklonosti, proto r. 1855 přestoupil na fakultu filosofickou, věnovav se fysice a přírodním vědám. Roku 1856 ustanoven byl na zkoušku na pražském akademickém gymnasiu, kde také ještě r. 1857 oněmocnělého tenkráte profesora Baldu zastupoval, a r. 1858 stal se suplentem na gymnasiu novoměstském, povýšen byv mezi tím na doktora filosofie.

Roku 1860 Purkyně jmenován byl učitelem přírodních věd na lesnickém ústavě v Bělé, kdež mu bylo přednášeti fysiku, meteorologii, chemii, mineralogii, geologii, botaniku, zoologii, insektologii a fysiologii rostlin. Na ústavě však neměl pražádných sbírek po ruce. Založil tedy sám především botanickou zahradu, zřídil herbář, sbírku dřev, šišek stromů jehličnatých z celého světa, semen, nerostů, hmyzu a chemickou laboratoř. Se svými chovanci žil stále vycházky a prováděl mikroskopická pozorování. Roku 1864 stal se členem společnosti pro vyzkoumání rozličných výtěžků lesů na rozličných půdách rozdílného podnebí. Roku 1875 obrátil na sebe pozornost vědeckým pojednáním v „Politik" Die Wasserfrage. Roku 1878 bylo mu českým lesnickým spolkem uloženo zříditi v Čechách ombrometrickou síť (čítá nyní 700 stanic). I stal se zároveň redaktorem měsíčních zpráv meteorologických. Práce tyto tak jej zaměstnaly, že vzdáti se musel vydání velkého dendrologického díla o anatomických rozdílech stromů, ač prostřednictvím mnichovského řed. Borga Groeve byl již našel nakladatele. V prosinci 1878 jmenován byl dopisujícím členem spolku „Schlesische Gesellschaft für vaterlaendische Cultur". Tak vědecká činnost jeho i za hranicemi našimi docházela uznání. O jeho rozsáhlých a důkladných studiích svědčí mnohá pojednání a články v „Živě", „Nauč. Slov.", ve Wiedemannově „Archiv für Zoologie" v „Prager landwirthschaftliches Wochenblatt" a j.

Pohřchu smrt vyrvala jej v neplodnější době věku, dne 23. května 1882. Smrtí jeho ztratila věda velmi nadaného a důmyslného badatele.

Purkyně byl muž obecně vzdělaný, umění a zejména hudby zvláště milovný. V životě společenském byl povahy přímé, dobrosrdečný a úslužný ke každému, učitelem vždy laskavým. Peníze u něho neměly ceny; žil pouze vědě, a veliké ty poklady, jichž sobě, těše se výtečné paměti, byl nasbromáždil, vzal s sebou do hrobu. Jeho pak slavným způsobem uložili vděční jeho žáci a ctitelé dne 26. května na hřbitově bělském.

Čest jeho památce!

Egoismus.

Přemýšlení od J. Gr. z Prahy.

—Pokračování.—

VI.

Čeho se *mohu* domoci, *domohu* se a čeho se nedomohu, na to nemám žádného práva, aniž vycházím se svým „nezadaným," „historickým právem." Právo *musí* býti právem *mým*, a právo jest to, co já chci, aby bylo „právo." To jest právo *mé*, či právo egoistické. —

Naopak „právo přirozené," „právo lidské" atd. — o nichž idealismus tolik namluví, jsou slova bez obsahu, fixní ideje, jimiž však lid nechává se vésti, jako druhdy frázemi církve. Toliko idealisté, rovni oněm středověkým náboženským šílencům, mohou býti té domněnky, té ideje, že „člověk" má *práva*, poněvadž (?) jest člověkem, kdežto ve skutečnosti nikdo nepřináší s sebou v tento svět více práv, než kteréhokoliv jiný ústrojný tvor; příroda neposkytuje mi žádného práva; v přírodě vládne toliko jedno právo, právo silnějšího, *moc*. Vždyť „zákon" attrakce (přitažlivosti), který jevi se ve všemmíru, není leč právo silnějšího přeloženo v říš ústrojenstva. Ale ještě větší bylo pobloudnění, když idealista chtěl octrojovati týž systém zákonů: Hotentotům, Papuům, Indiánům, Číňanům, Evropanům atd. Proto všelké pokusy zavésti *„principie revolucе"* ve skutečnosti skončily velmi žalostně neb zvrhly se v pravý opak.*) Na př. *svoboda:* Všichni touží po svobodě. Jak kouzelně krásný jest sen o květoucí „říši svobody" a „svobodném lidstvu!" Lidé se prý mají státi volnými, zcela volnými! Ale *čeho* se mají státi prostými? Snad víry v boha, přísných povinností mravních, neústupného zákona? — „Co si to myslíš?!" — Nu, tedy *čeho* se *mají* zbaviti a *čeho ne?* V tom vězí háček!

„Slepé víry!" volá jeden. „E, co," křičí druhý, „každá víra jest slepá; musíme se sprostiti všelké víry!" — „Pro Krista pána!" křižuje se opět první, „nezavrhněte všecku víru, sice by nastal hrozný zmatek." — „Ne tak, my musíme," ozve se kdos jiný, „míti republiku a vybaviti se z poddanství pánů!" — „To čerta pomůže!" Dostaneme nového pána: „vládnouci většinu"; proto raději zbavme se hrozné nerovnosti!" tak ra-li socialisté. — „O neblahá rovnosti! slyším tu křik luzy zase! Jak pěkně snil jsem o ráji svobody a jaký to povyk drzý a bezuzdný rozlehá se kolkolem!" Tak naříká první a chápe se meče, by učinil přítrž „nemírné svobodě." Brzy na to neslyšeti nic než hlomoz válečný nesvorných „apoštolů" svobody! — Ideální svoboda jest anarchie.

Idealisté po dlouhé již věky marně hledají idylický svůj Eden na zemi; on jest přízrakem jen se všemi svými dravci nedravými; marně hledají v průběhu dějin ponenáhlou snahu po utopii *„věčného míru."* „Jediný krok ještě" domnívá se jeden z nich (Kolb), „totiž stanovení pravého práva lidu jako všeobecný zákon člověčenstva, vůči národy — podobně jako v jednotlivých státech, kde všeobecné zákony ovládají veškeré své příslušníky — tak že, jednotlivci, je-li třeba ode všech ostatních k jich poslušenství bývají donuceni." — Donuceni? Čím? Jedině mocí, t. j. *bojem*, kterému právě chce předejíti, lze dokonce učiniti přítrž. Dobře myšlená fantasmagorie rozplývá se v prázdné své nic, jakmile si na ni — posvítím. Uznání, šetření, zachovávání všeobecných zákonů zemských jest možné, poněvadž nad tím bdí velmi reální státní *moc*. — Ale jaká *moc* bděla by nade „pravým právem lidu," nade „všeobecným zákonem člověčenstva?"

Všeobecnost národů, t. j. oněch, kteří by právě byli tímto právem v zání? V *praxi* jest však *každé* právo pouhou frází, neměl-li býti *mocí* vynuceno, neboť moc jest „ultima ratio rerum." A když *silnější* se nechce klaněti tomu „právu?" Co — pak? Kdo mu v tom bude překážeti? Zase všeobecnost? A jak, je-li tento „silnější" silnějším všech ostatních? A jaký prostředek zbývá, by se rozhodlo, *kdo* jest silnějším. Což jiného, nežli zjevný boj?

*) Nauky moderní ethnologie jsou dlouhým, hlasitým, slavným protestem proti idejím, jež revoluce prohlašovala za nově vymožené pravdy." a o nichž dnešní idealisté opět blouzní.

Věru, není divu, končí-li se kongresy míru pravidlem všeobecnou rvačkou!

Kdo jest v právu? Vše bojuje a každý má — právo! Boj o bytí („struggle for life") jest přirozený stav lidstva, jest hýbadlem všelikého rozvoje; bez něho zastavuje se a umírá všecko; on pudí a oživuje; on jest pohybem sám. *Vše* bojuje: chudý, žádaje si komunismus; bohatý, který jej zatracuje; snaživá hlava, aristokrat, kněz, voják, republikán, monarch — oni *všichni jsou v právu*, jedná se o jich součinost, o jich život, jedná se o to, *kdo z nich zvítězí*. Nechť jest tím kdokoliv, on musí kráčeti po mrtvolách přemožených — to jest zákon přírodní. Kdo se toho lekl, ten sám se připravuje o hradby své existence. Boj potrvá vždy: on byl, jest a bude. — Pohleď kolem sebe jen, po národech a já ptám se tě, zda jednají z pohnutek „mravních" čili nic? Což nevidíš skutečné „bellum omnium contra omnes?" všeobecné závodění, v němž každý každého usiluje překonati všemožným způsobem? Nelze obraz tento líčiti slovy, jakými *Burmeister* líčí praobyvatele Brasilie: „Každý činí, o čem za to má, že beztrestně činiti může, podvádí, klame a užívá druhé jak může, jsa přesvědčen, že nikdo jiný s ním též lépe nesmýšlí. Vůbec pokládá se ten, kdo takto nejedná, za poštěstilého, neb příliš slabého, že takto jednati nemůže. Každý činí, co shoduje se s jeho přirozeností, co zdá se *jemu* prospívati, býti vhodným a nestárá se o principie „mravní."

„Věru," praví *Hellwald*, „nechť sebe více vnikáme v dějiny, nikde není zaznamenán skutek lásky, veliké, všeobjímající lásky lidské, ba nelze jmenovati ani jediný čin dějinný, který by byl vykonal lid z vědomé lásky k lidem a bližním."

Nuže tedy! bojujte jen a zápaste jen dále, klesejte a povznášejte se, nechť jdou zájmy vaše pospolu neb proti sobě, užívejte sil svých jednotlivě neb spojte se, překonávejte se zbraněmi míru neb války, zápolte o bytí své s vědomím neb bez něho, s mocí neb lsti, smělosti neb zbabělou houževnatostí od zrození až do smrti — ale nechlubte se, že se *milujete* vespolek!

„Pokud nit života se spřádat bude
a lidstvo žiti ode pólu v pól,
ten celý život tragedií bude
a ostrý meč věčně za symból."

Vždy mávati bude právo silnějšího svým žezlem. *Kdo* silnějším bude, to nevím, že však vždy *někdo* bude silnějším — to vím.

VII.

Nejsem žádným „spasitelem světa" žádným „apoštolem svobody" a p. já chci učiniti svět svým vlastním, chci jej sobě získati buď si to mocí jakoukoliv: přemlouváním, prosbou, kategorickou žádostí, ba i pokrytectvím, podvodem, lstí, lží atd., neboť prostředky, jichž užívám, bé prostředky jako jmenované — jež však dosti jsou dobré! Bez toho zdá se býti povod, pokrytectví, lež a p. horší, nežli vskutku jest. Když by na př. nepodvedl policii, zákon? když by před náhle se objevivším úřadníkem netvářil by se býti loyálním? když by nepřítele svého nezobelhal? Kdo tak nečiní, ten byl *slabochem ze — svědomí*. Já však neuznávám žádnou vyšší bytost, žádné čtverý supréme, leda sama sebe a ničemu nepřipisuji cenu *vlastní*. Žádná *myšlénka* není mi svatou, žádný *pocit* (mateřský, přátelský atd.) není mi svatým; jsou vesměs mým vlastnictvím, jímž dle své vůle mohu naložiti, jež mohu přepustiti, prodati, zastaviti.

Svou myš'énkou nazývám onu, kterou já **si** podrobuji, nikoliv, které já **se** podrobuji; která *mně* nikdy nefanatisuje, nikdy nástrojem nečiní svého zvěčnění. Myšlénka nesmí nikdy *mně* přerůsti, nesmí nikdy *nade mnou* zvítěziti, já musím zvítěziti *nad ní*. Jsou-li myšlénky volny, svobodny, což já jsem jich otrokem, nemám nad nimi žádnou moc a jsem jimi ovládán. Myšlénka jest svobodná značí právě, že *myšlénka* jest svobodna, ale nikoliv já; její svoboda jest mé otroctví. Proto nechci míti žádnou svobodu svědomí, svobodu náboženství, atd.; ještě vše to není svoboda *má*. Já chci míti myšlénky, chci býti pln myšlének, avšak zároveň chci býti myšlének prost, t. j. chci, aby myšlénky byly *mými* myšlénkami, t. j. mými služebnicemi; já pak jich pánem a tyranem!

Taková *myšlénka* jest na př. *pravda*. Ti, kdož pravdou jsou „posedlí" pracujíť pravdu za ideál a musí se jí tudíž kořiti a nesmí jejím požadavkům vzdorovati, směle se opříti, t. j. musí se *odříci* odvahy lži, neboť ke lži jest neméně odvahy třeba, nežli ku pravdě, odvahy, již se tak mnohým nedostává, kteří raději pravdu doznají a za to na popraviště vstoupí, nežli aby drzosti lži zvrátili a vysmáli se moci nepřátel! Nechť nasype jim někdo zrnko pravdy do pasti a oni zobnou po něm jistě, bláznivi, a jsou — chyceni! Vy necheete lháti? — nuže tedy zhyňte, padněte jako oběť pravdy a staňte se — mučeníky! Mučeníky? — proč? Pro sebe? Nikoliv, pro bohyni svou — pravdu.

„Ty mi radíš tedy — abych lhal?" — Co si to zase myslíš? *) Vycházím-li *od sebe*, což poznám ovšem, že lhaním si nezískám důvěru jiných a že dobře se praví, že „tomu, kdo jednou lhal, se nevěří i kdyby pravdu pak mluvil." Zároveň cítím však také, že jen třeba tomu jest mi mluviti pravdu, koho *já* za hodná uznám slyšeti pravdu.

Vloudí-li se na př. vyzvědač přestrojen v tábor nepřátelský a je-li tázán, kdo a co jest, což ovšem ti, kdož se ho táží, jsou oprávněni, by se ptali po jeho jmenu, a pod., ale zakuklenec jim k tomu práva nedá, by se od něho dozvěděli pravdu: on řekne jim, co jemu „slyna na jazyk přinese," jen ne to pravé. A přece káže morálka: „Nebuďeš lháti!" *Morálkou* arciť jsou onino oprávnění očekávati pravdu, ale nikoliv *mou* a já uznávám jen to právo, které *já* udílím.

Ve shromáždění demokratů octne se c. k. strážník a táže se řečníka, jak se zove. Každý *ví*, že policie má k tomu právo, avšak ne od socialisty, ježto jest jeho — — nepřítelem; řekne jí nepravé jméno a obelže ji. Též nejedná policie tak pošetile, by se spoléhala na pravdymilovnost svých nepřátel. Nikoliv; ona zná jich osobní zájem a nevěří jim, nýbrž žádá „výkaz" a kdo se nemůže vykázati, toho vezme s sebou a strčí prozatím „za katr," dokud se věc neobjasní. Že také soudnictví neděvěřuje tomu, jemuž by z přísahy mohl vzejíti prospěch, dokazuje tím, že obžalovaného ku přísaze nepřipouští, nýbrž si žádá osob, jež ze lživého svědectví prospěchu míti nemohou. Nedosti na tom, že soud za to má, že svědek ze strachu před „trestem božím" bude vypovídati pravdu, on vyhrožuje mu ještě sám přísnými tresty. K čemu ve středověku měl donutiti skřipec železný, k tomu má ho nyní pohnouti skřipec „morální" — přísaha, atd.

Podobně **citem svým** zovu onen cit, který mám ve své *moci*, který *mně* tedy nikdy neuráží, slovem, který jest mým vlastnictvím, nikoliv *příkazem*. Ku př. *láska*. Získejte, t. j. kupte si své vlastnictví a já vám je přepustím. Církev, národ, rodinu, osobu, která neumí si lásku mou získati, nepotřebuji milovati a já miluji zcela dle vůle své, cením lásku svou zcela dle *svého* rozmaru. Láska má tedy jest tolik jako *milost*, t. j. úkon libovůle a

*) Voltaire vyjádřil prý se kdesi: „Lež jest cosi výborného, *vede-li k cíli; musíme* (?!) lháti, ne líknavě, ne někdy, nýbrž drze a *ředycky*; tak lžete, přátelé, lžete!" Jaký to odpor! Lež ovšem jest cosi výborného, „vede li k cíli," ale ona vždy k cíli nevede — proto mluvím pravdu; to žádá můj egoismus. Vedle své věty stal by se „otrokem lži," jako jiní se stali „otroky pravdy."

rozmaru. Toliko jako jeden ze svých pocitů mám lásku, avšak jako *mocí* nade mnou, jako náboženskou či mravní povinnosti, již se mám podrobiti, jako nároužívosti – ji opovrhuji. Jako pocit můj jest *má*, jako zásada, již dusí svou věnuji. jest *božskou*, jako nenávisť jest *ďáblskou:* jedno ne lepší druhého. Slovem: láska egoistická, t. j. láska *má* není ani svata, ani nesvata ani božská, ani ďábelská.

Ale ten, kdo pln *svaté* (t. j. náboženské, mravní, lidské) lásky jest, ten miluje ideál, „pravého člověka," a pronásleduje bez milosti jednotlivce: skutečného člověka (viz kap. I.), neboť láska ku všeobecnému, láska idealistická káže jemu, by *ne*-všeobecné, *ne*-ideální nenáviděl.*) On až příliš podobá se necitelnému *Prokrustovi*, který dle míry postele svým zajatcům údy uřezával neb napínal; jeho posteli, dle niž lidi přistřihuje, jest pojem „dobrého," „mravného" atd.

Kliď se mi z očí se svou „láskou," „přiteli člověka"; ustup v „doupata nepravosti," potrvej chvíli ve vřavě velkoměstského života! Co uzříš všude? Hřích a hřích a zase hřích! Co vidí tedy tvá láska lidská? Samé hříšniky! Ale odkud pocházejí tito „hříšníci?" Z tebe, z tvé „svaté" lásky! Ty jsi hříšníka v hlavě své zplodil, s sebou přinesl: proto jsi ho všude nalezl. Neboť jak pohlížíš na svět, tak pohlíží svět na tebe! Nenazývej lidi hříšníky a oni nejsou hříšníky; ty sám jsi tvůrcem hříšníka; ty, který prý lidi miluješ, ty právě vrháš je v „bahno hříchu," ty činíš rozdíl mezi pravým a nepravým, atd., ty sám prsniš je slynou své posedlosti: slovem, ty nemiluješ jednce, nýbrž „člověka." Láska tvá jest — trýzněním.

Na proti tomu já miluji nejen jednotlivce, nýbrž každého, ale já miluji je s vědomím egoismu. Miluji je, poněvadž láska *mně* blaží, *má* šťastným činí; miluji, ježto *mně* milovati jest přirozeno, ježto milovati se mi *líbí*, ježto milovati *chci*. Cítím, že se mi čehosi nedostává, cítím jakýsi nelahatek, jemuž chci radost učiniti. — Smýšlení mé, které směřuje ku nějakému předmětu a p., abych vyhověl této vědomé potřebě, jest tedy úkonem na sebe sama se vztahujicím — tedy egoistickým.

„Bez tebe nelze mi žíti!" volá najivně milenec a prosjevuje tyž cit, který na př. vzniká také v lakomci, když patří na své peníze, v zajatci, když pomní na zmizelou svou svobodu, neb v kočce, když pojídá myš. Tak tedy: láska má přýští se z egoismu, plyne v řečišti egoismu a ústí se zase v egoismu. —

„Zda se to může jmenovati ještě „láskou"?" Viš-li jiné slovo, tož užij je! sladké slovo „láska" nechť unyje ve světě egoistickém! Já však neznám žádného slova vhodnějšího a zůstanu při starém a „miluji" svůj předmět, své vlastnictví. Pravim-li, že „miluji" svět, tož dodávám k tomu také, že jej *ne*miluji; neboť ničím jej, jako on ničí *mně*. Ano, já upotřebuji, požívám svět a lidi. Vy nejste pro *mně* ničím, leč „pokrmem," jímž utišuji hladový egoismu. My máme vespolek jediný jen vztah, jediný poměr — poměr *potřebnosti*, potřeby. Jeden druhému *sobě* dlužen. Poněvadž nemohu snésti strastiplný mráček na čele roztomilém, proto, tedy: *k vůli sobě* zapadlm jej polibením. Kdybych nemiloval toho člověka, pak nechť se mračí! To není *má* věc. Zahánim pouze *svůj* trud.— Jsem-li k tobě přívětiv, bych tebe rozveselil, tož záleží *mi* na tvé veselosti a *mému* přání slouží přívětivost *má;* k tisícům jiným, jež nesnažim se rozveseliti, nejsem přívětiv, jsem chladný.

Vidím-li milenného svého přítele trpěti, *trpím s ním*, mám s ním útrpnost, soucit a neda mi to pokoje, až jsem se o vše pokusil, jak bych ho potěšil a rozjařil; vidím-li ho veselého, *jsem vesel* jeho veselosti. Z toho ovšem nevysvítá, že mi *tatáž* věc žalost neb radost působí, která v něm vzbuzuje tentýž účinek, jako již každá bolest dokazuje, již já pocituji jako on: jeho na př. bolí zub, mně však bolí jeho bolest!

Shledávám, že sůl mi činí pokrmy chutnými, proto ji rozpouštím; shledávám, že ryba se mi hodí „k snědku," proto ji jím; shledávám, že ty se mi hodíš, abys *mi* oslazovala život, — proto volím si tebe za přítelkyni svou a družku.

Ano, já miluji tě, milenko má, miluji tě zářivým žárem nároužívosti svého srdce a přece nepovažuji tebe za nic jiného, nežli za „pokrm" této *své* nároužívosti, jímž nových nabývá sil; pečuji-li o tebe, pečuji jen o předmět *své* lásky, o předmět, který *má* láska potřebuje. Jak lhostejna by jsi mi byla bez této *mé* lásky! Požívám toliko *svou* lásku; láska má jest *samoláska:* zdá se, jakobych miloval *tebe* a zatím miluji jen *sebe!*

DOSLOV.

Já nepovažuji sebe za žádný nástroj ideje, za žádnou nádobu boží. Zda to, co činím a myslím, jest křesťanské neb nekřesťanské, co mi do toho? Zda jest to lidské, liberální a humanní, neb nelidské, illiberální a nehumanní, co mi na tom sejde? Vyhovuje-li jen tomu, co *já* chci, pak si to nazvete, jak vám líbo; mně je to lhostejno. —

Božské jest věcí „boha," lidské věcí „člověka." *Mou* věcí není ani lidské ani božské, není věcí „pravdy," „práva," „svobody," „lásky" a p., nýbrž jest výhradně věc *má* a tato není všeobecnou, nýbrž *jedinou*, jako já jedinýjsem.

Vy domníváte se, že věcí mou jest alespoň — „věc dobrá." Co jest „dobré" a co „špatné"? Já sám jsem svou věcí a já nejsem ani „dobrý," ani „špatný." Obé nemá pro mne smyslu.

Já, jsa pánem své věci, hájim své myšlénky, ideje, pocity, slovem: své vlastnictví, ale jen potud, potud se *mi* líbí; možno, že za chvilku již se opru na př. proti některé své předešlé myšlénce, změním pojednou své jednání; ale ne proto, že snad nesouhlasí s křesťanstvím, ne proto, že odporuje „věčným právům lidským" a p. nýbrž proto, že *mi* nečiní úplně zadost, poněvadž o ní pochybuji, poněvadž se mi v tomto určitém případě více neříbí. V jiném jindy ji snad zase použiji, upotřebim.

Ačkoliv tedy své myšlénky, rovněž jako *každé* své vlastnictví štítem svým chráním, což přece hledím vesele konci boje vstříc; já vesele položím štít na mrtvoly svých myšlének a své viry, vesele, jsem-li poražen, budu triumfovati! To jest právě humor věci. Tropiti si žerty, vtipy z malicherných věcí, to dovede každý, kdo má pro to „smysl," ale pohrávati sobě i s velikými myšlénkami, „velebnými pocity," „svatou virou," to předpokládá, že *já* jsem vlastníkem „*všeho*."

Mohu zvolati s Aristippem; „Echo kai uk echomai."

Universitní čeština.

Co se naši namluvili
na té říšské radě,
až dostali křeče z toho
v hrdle, v dásních, v bradě;
co se naši načekali
na té říšské radě,
kdy a jak přec vyklube se
to fakultní mládě.
„Hejsa! už je po porodu!"
Rada chutě výská
a ten fakan zpropadený
„Der, des, dem, den!" „ječí,
„Hajej pěkně!" Randa zase,
„ať jsi *k světu*, Junge,
tlustý, zdravý, s českou hubou,
ale s „dajče cunge"!"

*) Toť smysl onoho proslaveného vidu lásky: *spravedlivosti.*

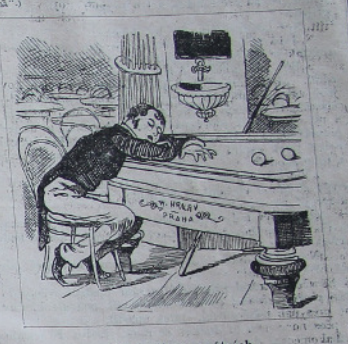
Pro samé novinky zanedbává teď české divadlo kusy starší, jako na př.

(Z „Humorů".)

Pod střechou.

Fraška v 1 jedn., z angličtiny od J. R. Novotného.

Studenti na svátcích.

Dramatický žert v 1 jedn. od J. M. Bolavského.

Sovizdřal -- polský Paleček.

I.

Jakýsi lakomec měl krásnou, velikou louku, jejížto pokosení co rok náramné způsobovalo mu bolesti a čo — jak již u lakomců bývá — z té jednoduché příčiny, že nikdo nechtěl dříti se mu *zadarmo*. Smluvil-li se s dělníky o denní plat, nikdy nemohli mu dosti rychle pracovati; smluvil-li se jindy s nimi o úhrnečnou částku za posečení louky, opět se mu zdálo, že až příliš brzy byli s prací svou hotovi, a že tudíž smlouvajíce s nim, pořádně jej napálili.

Vyděračnosť grešličky tohoto donesla se také jedenkráte k uším Sovizdřalovým, jenž vydav se k lakomému boháči, umínil si, když nic, aspoň pro skrblictví jeho důkladně jej pozlobiti.

„Pane!" vece, předstoupiv před něj, „louku vaši koslivá obyčejně devět lidí plných devět dní a ledva že jsou hotovi — já, chcete-li, posekám vám ji za jediný den: nežádám na vás než jediného pomocníka, kterémužto, jakož i mně dáte po třech zlatých a jak se patří jísť a pít."

Lakomec radostně se usklibaje, přijal výhodné nabídnutí Sovizdřalovo s největší ochotou.

Druhého dne z rána Sovizdřal s pomocníkem svým důkladně posnídav, kázal naložiti mu do mošny všelikých potravin, načež vydali se na lakomcovu louku.

Když po chvíli k ní došli, vece Sovizdřal:

„Teď po tom hrozném namáhání nejprve pořádně si odpočineme!"

Chasník udiveně naň oči vyvalív, nedbal slov jeho a chápal se kosy, než Sovizdřal vzal mu ji z ruky; teprvé po náležitém odpočinku vyzval jej, aby učinil kolem louky jeden pokos. Po těžké této práci oddali se opět odpočinku, po němžto následovalo druhé snídaní — a nový odpočinek. Když pak konečně nachylovalo se k poledni, odebrali se do statku k obědu; byl kapitální.

Po obědě navrátivše se na louku, rozhodli se především — pro posilující odpočinek, při čemž nějakou hodinku v trávě si schrupli, což zajisté nikterak nemohlo býti na škodu, ježto polské přísloví ne nadarmo praví: „Po obiedzie taka sprawa, aby sie dobrze w brzuchu ulegała strawa," a Sovizdřal byl přísloví tohoto velikým ctitelem. Když se probudili, byl právě čas k svačině, proče pojedše, znovu uchýlili se v náruč odpočinku — jakž ani jinak očekávati se nedalo, ježto zajisté nikdo nepopře, že i jídlo — věc na pohled tak snadná — také unavuje; potom přišla na řadu procházka po louce, pak opět nový odpočinek a volná rozprava, jež protáhla se až do slunce západu, načež znamenajíce, že by byl čas k večeři nastoupili pochod k domovu.

Cestou kázal Sovizdřal pomocníku svému nachytati do mošny chrobáků, kteřážto utěšená zvířátka naši přími vesničané ovšem poněkud jinak jmenují. V krátce měli jich plnou mošnu; chrobáci dobývajíce se z vězení svého, bzučeli jako včely.

„Pro pána boha!" křičel Sovizdřal již mezi dveřmi, když k lakomci se navrátili; „to jsme se nadřeli! Kdož pak také kdy slyšel, aby dva lidé za jediný den takovou louku pokosili! Máte-li pak, člověče, svědomí, že necháte lidi tak týrati?!... Achich! achich! ... Já to nevydržím! to bude má smrť!"

Lakomec vyklopil Sovizdřalovi honem šest zlatých, kteréž tento ihned velkomyslně daroval pomocníku svému, načež zasedli k důkladné večeři. Jedli, pili, jako do dřichodu, a lakomec v tak dobrém byl humoru, jako snad nikdy před tím. Po večeři pravil Sovizdřal:

„Cestou přišel jsem na roj včel, mám jej v mošničce. Však již dávno přál jsem si míti nějaký outěk; snad bude šťastný, když tak z nenadání, jako v odměnu za dnešní moji dřinu, do rukou mi padl."

„Oho, oho, bratříčku!" křičí lakomec, „to jsou moje včely! Před chvilkou, v samý podvečer náhle se mi vyrojivše, letěly přímo k mojí louce; a proto mi je hezky jen vraťte, neboť velikého dopustil byste se hříchu, kdybyste vědomě ponechati si chtěl cizí majetek."

„Ale, dobrý pane!“ praví Sovizdřal skormoucněně, nechtějte křivditi člověku ubohému! Tento roj včel jest jediné, co na světě mám, a i o to měl bych tak záhy přijíti?“

Než lakomec jako by byl hluchý:

„Jaká pomoc, když jsou to přec jen včely moje! Poznávám je dobře, podle bzukotu.“

„Bůh vám toho za h ich nepokládej!“ zvolal Sovizdřal. „Budiž, snesl jsem již více, snesu i toto; nechať jsou vaše, ale to vám povídám; jestliže neprávem přisvojujete si včely moje, toť ještě této noci promění se v roj chrobáků a posečená louka opět vstane, až na jediný jediný pokos. Uvažte to dobře a rcete raději pravdu, neboť jinak naplní se hrozba moje, a vám nemálá vzejde z toho škoda!“

„Nic tak, holenku, nic! Čar nebojím se žádných; včely zůstanou včelami, a co jednou posečeno, to vícekráte již nevstane!“

„Nu, když tedy jinak nedáte, mějteť si je; pamatujte však, že možná dost brzy svědomí trpce vám je bude vyčítati!“

„No dobře, dobře!“ odpovídá lakomec žádostivě; „ale teď už včely sem!“

Sovizdřal kázal přinésti úl a sám opatrně včely do něho přesypal, načel po nedlouhé chvíli, nedbaje domluv aby přes noc ještě zůstal, statek opustil.

Lakomec nem hl dočkati se rána. Ledva že počalo svítati, spěchal do zahrady, aby prohlédl si nový úl — než kde nic tu nic! Prohlížl úl se všech stran, poslouchá — leč o včelách ani potuchy! O lakomce pokoušela se závrať. Když poněknd se byl vzpamatova , otevřel chvějící se rukou opatrně úl a nahlédl do vnitř — než ó hrůzo! — úl plničký byl chrobáků! „Mocný bože!“ — bylo vše, co vypraviti dovedl ze sebe, a již ve mdlobách skácel se na zem.

Když po nějaké chvíli z mrákot se byl probral. vyslal, ponoukán jsa neblahým tušením, čeledína svého na louku, aby podíval se, zdali pokosena jest — počalť zajisté právem obávati se, že také v příčině této nehrozil sekáč nadarmo. A skutečně! — čeledín v krátce se navrátiv, oznamoval divnou věc, že posečená louka opět vstala, až na jediný, okrajní pokos. Lakomec nechtěje uvěřiti hrozné této zvěsti, letěl jako zběsilý na louku, kdež očitě bylo mu se přesvědčiti o pravdivosti slov čeledínových. Nemožno povědčti, jaká zoufalost zmocnila se nyní starého grešličky; — tolik peněz, a všecky jako oknem vyhozeny!

Po nějaké době náhodou dozvěděl se lakomec, že kousek ten vyvedl mu čtverák Sovizdřal. Od toho času, dávaje kositi louku, již nikdy více dělníků svých nehrdlil.

Talmud židovský.

Kdo by chtěl věděti všechno, co talmud židovský jest, musel by nejméně sedm roků studovati každý den sedm hodin; jest málo lidí na světě mezi živými, i mezi židy samými, kteří jsou s talmudem tak dobře seznámeni aby věděli, co v něm všechno jest, neb sotva jeden z tisíce má takovou paměť, aby si zapamatoval všechnu učenost talmudu. My v článku tomto nemůžeme arci vyčerpati poselství talmudu, kterýž jest knihou kněh, velikým naučným slovníkem židovským. Chceme jen podati několik ukázek z talmudu na důkaz, že spisovatelé jeho měli velikou odvážnost ve své obrazotvornosti a že jejich pojmy byly ohromující, tak že se jim nevyrovná v přehánění a zázračnosti nijaká jiná kniha, mimo snad některé indické, jejichž bájesloví bohů jejich se týkající je také strašně podivné. Když však srovnáme spisy indické s talmudem, poznáme, že indické zůstávají za učenými rabínskými daleko pozadu, neb rabíni židovští dovedli hned, když měli hlad, stvořiti si krávu, zabili ji a najedli se; a když vyřkli několik čarodějných slov na poušti, hned se tato proměnila v role plné urody a sice hned zralých plodin.

Dle talmudu byli patriarchové starozákonní, jako Abraham, Isák, Jakub, atd. mnohem většími lidmi, nežli jak je vidíme v knihách Mojžíšových popsané. Výška Abrahamova byla výškou 74 jiných mužů a tíže jeho těla jako 74 jiných; on na jedno posezení prý snědl více, než mohlo 74 mužů dohromady sníst; on vystavěl pro své děti město železné a ohradil je tak vysokou zdí, že do něho nemohlo ani slunce svítiti. Mojžíš byl také takový obr dle talmudu, neb když nesl desky zákona kamenné s hory Sinai dolů, vážila každá 20 ton váhy dobré.

Než to byli samí ještě pidimužíci proti lidem před nimi živším. Abba Saul v talmudové knize „Niddah“ vypravuje, že jednou honil srnu, která nemohouc před ním utéci, vskočila do hnátové kosti jednoho mrtvého člověka na zemi ležící, on ale běžel tří míle za ní a nemohl ji dohoniti, aniž mohl doběhnouti na konec kosti té. Když jsem se vrátil, vyprávěl mi, že to byl hnát Oga, krále bašánského. Pak se vypravuje od židovských učenců talmudických, že tento král měl chodidla u nohou 40 mil dlouhá a že na každé posezení snědl tisíc volů, neb tisíc jiných zvířat a vypil při tom tisíc sudů vína. Byl to týž král, který chtěl hoditi velký balvan kamenný do tábora židovského, 40 mil do dálky, a byl by také to provedl, kdyby nebyl hospodin poslal miliony mravenců do toho kamene právě v tom okamžiku, když jej Oga zvedl a ti mravenci nežli kámen doletěl, jej celý prokousali a tak zlehčili, že doletěti nemohl.

Jaké učené hádky mezi sebou náboženští rabíni vedli a všechno do talmudu zapsali, vidíme z jedné hádky o žábu, která přišla na Egypt za doby Mojžíšovy. V původní zprávě o vyjití Israelitů z Egyptu čteme, že přivalila se na Egypt žába, nikoliv žáby, a ta že zakryla celou zemi egyptskou. Učený rabín Eleazar dokazoval, že to byla jediná jen žába, ale ta se rozmnožila s takovou rychlostí a silou, že hnedle zakryla celou zemi egyptskou. Učený rabín Akiba ale soudil docela jinako; pravil, že to byla jedinká žába a sice tak veliká, že zakryla celou zemi, tak že by ani bašánský král Og ji na jedno posezení byl nemohl sníst. Rabín Eleazar syn Azariášе tvrdil, to že není pravda, nýbrž že prvně přišla na Egypt jen jediná žába, ta ale dala se do takového kříku, že sezvala všechny žáby z celého světa do Egyptu. Rabba, syn Chanuův vyprávěl, že sám jednou viděl žábu, která sice nebyla tak veliká, jako země egyptská, ale jistě že byla větší, nežli město Akra, kteréž mělo asi 60 domů.

Na takovou žábu už by se byl král Og odvážil a byl by také na jedno pojedění s ní hotov i nasycen, ale nikdy by nestačila pro talmudického Leviathana, který dle talmudu působí, že hloubka moře vře, jako voda vařící v kotli. Když Leviathan jednou moře rozbouří, nemůže se upokojiti dříve, až za 70 let. Jiný rabín vypravuje, že viděl jednu mořskou potvoru, kteréž pouhý krk z vody vystrčený byl tři míle dlouhý, a potvora ta byla právě téhož dne narozena, kdy on ji viděl.

No když můžeme pozříti svaté tyto talmudické pohádky, nebude nám zle, když postoupíme dále a přečteme si o césaru a lvovi. Rabín Joshua, syn Chananjův, přišel jednou do Římа a tu mu césar tamní, nepovídá který, pravil: „Váš bůh připodobňuje se lvovi,“ jakož psáno jest u Amose: „Lev zařval; kdo nemá se báti?“ Pravil dále césar: „Kdo pak by se bál lva. Jeden muž na koni zabije lva.“ Rabín ale odpověděl, že to není lev jako lev, ale že to stojí psáno o lvu z Illaei. César chtěl mermomocí toho lva viděti a rabín obrátil se na boha, aby vyplnil césar ovo přání. Pámbů, který na požádání každého kněze a rabína musel dělati, co se těmto líbilo, vyhověl s největší ochotou jeho žádosti a postaviv se na 400 mil od Římа začal řváti. Jakmile zařval, rozbortily

se všechny zdi Římа na caparty. Pámbů postavil se teď jen 300 mil od Římа a zařval tak strašně, že všem lidem v Římě padaly zuby z hlavy ven, ba sám césar spadl se svého trůnu a prosil rabína, aby honem udobřil toho lva a poslal jej zase do jeho brlohy, že už jest spokojen. Rabín tedy dal pánu bohu znamení a on zalezl do svého doupěte a mlčel.

Spisovatel Strabo vypravuje, že Řím měl aneb chtěl míti čtrnácte milionů obyvatelů. Avšak Řím, jak jej talmudičtí rabíni znali, byl mnohem větší a hroznější, neboť vypravuje se v talmudu, že ryk a hluk městský z Římа rozléhal se po celé zemi, a máme v talmudu pohádku o třech rabínech, kteří skoro ohluchli když se přiblížili na 220 mil k městu, tím hlukem a rámusem, který odtamtud pocházel. To jest ale ještě všechno nic proti hlasu, jaký měl Juda.

Neb vypravuje talmud, že když anděl boží překazití chtěl synům Jakubovým, aby neprodali Josefa kupcům, zařval jeden z nich, nejstarší Juda, a hlas jeho byl tak silný a děsný, že všechny zdě v celém Ezyptu se povaliły a rozpadly v prach, a farao sletěl se svého trůnu. Všichni pak muži, kteří stáli kolem Josefa, od zařvání toho dostali obrácení hlav na zad a tak zůstali s obličeji na zad hledícími až do své smrti.

Někteří rabíni dle talmudu zdědili po Judovi aspoň čistý jeho hlasu, neboť se vypravuje o rabínu Jehudovi, že když měl po sedm roků bolesti v žaludku, řval, že jej bylo slyšeti na tři míle kolem.

Jiný rabín Korah zase byl tak požehnaným na statky světské, že potřeboval k tomu 300 mezků, aby nesli jen všechny klíče od jeho pokladen.

V tehdejších dobách dle talmudu bylo všechno jinaké. Každé zrno pšeničné bylo tak veliké, jako pšrost vejce, bylo bílé jako sníh, sladké jako med a vonné jako pižmo. Za doby Henochovy změnila se zrna na velikost husích vajec, za doby Eliáše proroka na velikost slepičích vajec a později ještě až na velikost révového zrní a to všechno jen proto, že lidských hříchů na zemi stále více přibývalo na zemi a pámbů musel lidstvo nějak přece trestati. Ba i sama země židovská se sevrkla následkem hříchů národa, neb bývala někdy velikou, ale svrkla se tak, jako se svrkne kůže se zvířete, když se s něho stáhne.

Sandalfon, anděl modliteb, o němž také Longfellow básní, jest v talmudu popisován tak, že vyniká nad postavy ostatních andělů do takové výše, že by člověk potřeboval cestovati 500 let, nežli by přišel od nohou anděla toho k jeho hlavě. Takových andělů jest jistě málo a nevíme o žádném jiném, leda o tom, kteréhо viděl Mahomed. Anděl ten měl 70.000 hlav a v každé té hlavě 70.000 jazyků, kterými všemi najednou pěl slávu hospodinu. Neníme si však mysleti, že by ostatní andělé byli mnohem menší, neb musíme věděti a talmud nám to dokazuje, že žebřík, který viděl ve snách Jakub, byl 8.000 mil široký, právě pro 4 anděle, neb po něm na jedné straně dva sestupovali a dva vstoupali, a každý ten anděl byl 200 mil široký.

Tak bychom se byli pončili, ale dále se jíti obávame v talmudu, neb když se židovský rabín dopálí na člověka, který se jeho nejsvětější knize posmívá, pronese nad ním kletbu a tato kletba vstoupí do všech 248 údů člověčího těla — tolik jich učí talmud — a pak může arci býti člověku zle.

Hádanky.

Kdyby si Bismark ještě dva psy opatřil ku svému nynějšímu, jak asi by se nejspiš jmenovali?
[Jan-ras — Tyr-ras — On-ras.]

Která ženská ve Vídni má největší lýtka?
(Gistrovna — proto že je dost nafouklá.)

Oznámení.

Pánům myslivcům, ostrostřelcům a podobným.

☞ DVOJKY ☜

prodám lacino. Za *pravost* ručí vlastnoruční podpisy profesorů. *Lada Kulečník, studios.*

Blahobyt Severní Ameriky.

Nejlíp poslat ministr-anty
naše tam co praktikanty,
by se naučili spořit,
místo *nás* radš *dluhy mořit*.
Evropčané.

Uherský měsíc.

V Tisza-Eszláru má policie *dosud april.*

Příčiny a účinky.

První Pražan: Letošního roku prý nebyla památka Husova v Čechách nikterak oslavena.

Druhý Pražan: Inu, nedivte se! To není žádná slavnost, která by se dala okázale oslavit.... a když při tom nejsou veřejné průvody na koních, žádná muzika a žádné veřejné vystoupení národních autorit v opentličkovaných fracích.... kde se má vziti „ohně“ pro tuto naši *národní hranici?!*

Praxe je praxe.

Do D.... přistěhoval se nový doktor, nováček, právě odbyl rigorosa. Jako většině začátečníků, šla i jemu praxe bídně, v čemž dělali mu zvláště dva místní páni kolegové bryndu.

„To si musím jinak zařídit,“ pravil kdysi v lékárně, — a zařídil si to.

Jednoho krásného jitra vyjel v kočáře z města, aniž by byl komu řekl kam. Že k nemocným ne — to věděl každý.

Když přijížděl k první vesnici, pohlídl kočího, aby co možná nejrychleji jel. Ve vsi vyběhne najednou na proti kočáru člověk a křičí plným hrdlem na doktora, by se zastavil u jeho nemocné ženy. Ten však volá z kočáru, aniž by byl nechal zastavití, že nemá čas, že musí rychle jeti k těžce nemocnému. To opakovalo se ve 3 vesnicích. Ve čtvrté vesnici zastavili před hospodou, doktor slezl a vešel do vnitř. Zde pojedl a popil, pak vsedl opět do kočáru a jel rychle domů. Ve vesnicích vybíhali opět lidé, aby se nyní pan doktor zastavil u jejich nemocných.

„Lidičky moji, s radostí bych šel, ale nemohu, nemohu, spěchám domu k pacientovi. I řídte až zítra.

Takových vyjížděk udělal si nový pan doktor několik na všechny strany.

Po nějakém čase byla ordinanční síň jeho plna pacientů, ba často jezdil pan doktor do okolí a ne již na prázdno — vždyť to byl ten „moudrý doktor,“ co „nemá ani chvilku oddechu.“

Novomódní Faust.

Flandářů kdys katolických
z hrnců jídal kaši —
vyhozen když — vrhnul se on
v náruč — „Satanáši“.

Komu se co líbí.

Baby rády nebeklíče,
ptáčník zase hejle —
slepci nebo krátkozrací
kupujou si „Brejle“.

Těm některým.

Tropte povyk sebe větší,
hulákejte sebe víc —
celý svět se přec jen smíje
štěká-li pes na měsíc.

Národe, kde hrdost tvoje?

Národe, kde hrdost Tvoje?
Kam se hrdost otcův děla?
Že Svůj jazyk ve psí dávaš,
Aniž tvář se pozarděla?
Kde jsou Tvoji zástupcové,
by se čelem postavili?
Zvůli smělou služebníka
Slovem v prach by povalili?
Či snad už tak poklesli jsme,
Že jen záda shýbat známe? —
Slehům biče tak uvykli,
Že se jim jen usmíváme?

Národe, kde hrdost Tvoje?
Když z vlastního lůna Tvého,
Lůdě z vlastní pošli krve
Tupí jazyk otce svého — —
Kam se děli rádci pravi?
Kam se děli dobří vůdci?
Na vavřínech spočívají....
Ruku s Tvými tisknou škůdci...
Rozum že jim uvíz' kdesi —
V prachu že jen hrbí záda....

Leč a šalba jest to pouhá !!
Odpor to a vlastizráda !! —

Národe, kde hrdost Tvoje?
Poctivosť kam se ctí zašla?
Že nevypne mocná ňadra,
Ty na škůdce zbraně našla?..
Kde jsou vůdci různých srdcí?
Kde jsou rádci mysli čestné?
Již uváží slovo každé,
Dílo zničí zlopověsné — —
Jeden touží na Ahruzy....
Národ za to slávu hlásá —
Rádce mládež pryč posílá —
Tak prý jí jen kyne spása?!

Národe, kde hrdost Tvoje?
Že se srdce nezachvěje?
Že se mysť trá nevzpruží? —
Či snad jsi už bez naděje!....
Smutná tě to jesti doba:
„Excelsior“ ten co volá,
Vytěsňuje naši svědčí,
„Inferior“ že jsou zpola.
„roč ne v Němcích iskat pravdu?
Vždyť žijeme v jiné době! — —
A ta země tak zdupána,
Že se otec nelne v hrobě — —

Národe, kde hrdost Tvoje ?
Kdes všem druhým světem býval?
Dnes jsi v posměch „dobrých“ lidí,
Hotovýs už věru kývat.
Mlčet jenom, záda shýbat,
Tot teď heslem čackých lidí —
Paty lízat, všemu kývat....
Vlasti spásu v tom prý vidí —
Národ vůli neměj žádnou! —
Dorost Tvůj nechť nezná práva !
Dupnou-li nań, kývnou-li mu,
Na počest nechť křičí: „Sláva.“

Národe, tot hrdost Tvoje!
Že Ti hrdá šť e zbyla!? —
Ta však chuďák ohýbá se....
Bodejž hlavy lepší byla!....

Zapomenuté pozůstalosti Karla Havlíčka.

EPIGRAMY.

Příčina pádu Jezovitů.

Hlavní pádu Jezovitů důvod,
že byl chrchmý jeho původ;
proč že je bylo zvednout věci
snadnou,
vsázím se, že brzy zas upadnou.

Purkmistru slavné obce B.

Chlubíváš se a sic podlé práva,
že jsi *čtyr tisíců* měšťan hlava:
jenom to si přemysliti sluší,
jaké musí mít ta hlava uši!

Triplex immaculatio.

Nebyl doma celý rok pan Kojata
a přec žena porodila trojčata:
divil se pan farář velice,
že ji zastínila Svatá Trojice
(Tak to stojí v matrice.)

Drobné myšlénky.

Že zvířata mívají vždy jednotlivé vlastnosti, kterými člověka předčí, ku př. sluch, zrak, atd., tedy se učenec pedant, který na př. nezná než staré peníze, blíží opět k dobytku.

Podle ruského vtipu ruský sedlák jenom je přivyklý černému chlebu a kdyby mu dal bílý, bude ho s černým jist jen v příkusku.

Kdyby dal ruský car polovic poštovských koní do kanceláře za činovníky a polovic činovníků do maštalí: tedy by to chodilo trochu čerstvěji v kancelářích a na poštách ještě přece dost zčerstva.

Musíme se zachovat i vlasti a králi, demokratům i aristokratům, Čechům i Němcům, protestantům i katolíkům, stavům světským i duchovním, podle přísloví polského: „Bogu służ a djabła nie gniewaj!“

Kdyby se nám podařilo všechnu tu intelligenci (povstalou z českých lidí) a sloužící rozmanitým národům a záměrům sestřediti pod jednu korouhev a na naše jméno, byli bychom přece i nyní znamenitý národ v Evropě.

Cítím a podporuju všechno dobro, nenávidím a pronásleduju všechno darebné: to jest moje víra.

Co nového? Čechům se ztratila *zátka*, a v zemi se jim udělala díra a skrz ni již přes 200 let teče do Německa šťáva: vypůjčili si od Němců *špunt* a zašpuntovali, ale nepomáhá, pokud se zátka nenajde.

Velmi dobré jest ono oblíbené porovnání církve katolické s ovčincem, ovcemi, pastýřem atd. když si tak člověk představí katoliky co stádo ovcí a skopců, církev učící co pastuchu s karabáčem nad nimi, jenž je pase a *stříhá* a satanáše — co psa, jímž je v hrůze drží!.

Proč má český Lev rozštípený ocas? I'rotože musí s Austrije ohánět vosy a mouchy: a aby také na sebe mohl pamatovat, udělil mu Bůh tuto vlastnosť.

Panna, která pořád říká, že půjde do kláštera, podobá se veslaři, obracejícímu se vždy zády tam, kam plynouti má.

Nade mnou nebe pověry, pode mnou moře zvyků, a já mezi nimi na slabé lodce zdravého rozumu

Hlavní chyba, pro kterou se demokratie nedaří, jest, že se naopak začíná: každý musí se považovat *napřed za rovného k nižším*, ne ale *k vyšším*.

HLEDÁ SE prodavač, který rozumí dobře grocernímu obchodu a mluví česky a německy. K doptání v čís. 156 záp. Chicago avenue.

„DUCH CASU“ vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti“ mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána“ platí $1 na ro a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zá sylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order“ neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.
August Geringer, 463 So. Canal Street, Chicago, Ill.

Entered at the Post Office at Chicago, Ill., as second class matter.

ROČNÍK V. CHICAGO, DNE 20. SRPNA, 1882. ČÍSLO 52.

Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti, bohu a mamoně.

O té roztržce katolických podporujících spolků.

Když počalo vzkvetati bratrstvo řádů česko-slovanských podporujících a šířilo se valně, tak že i z katolických kruhů hlásili se k němu četní údové, kteří měli málo náboženství a více opatrnosti a vypočítavosti i starostlivosti o své rodiny po smrti své, uchopili se myšlénky této také katoličtí kněží a jali se svolávati věřící své ku zakládání podporujících spolků na tomtéž základě, na jakém jsou založeny spolky tyto světské, podobné poněkud společnostem na život pojišťujícím bez ohledu náboženského, pouze na zdraví osob přijímaných hledící. Založila se tedy katolická podporující jednota číslo první a před nedávnem také katolická podporující jednota číslo druhé a jsou teď dvě, s tím tohko rozdílem, že první přijímá jen do 45 roků stáří a druhá do 50 roků a že se jejích příspěvky i výhody dle toho různí poněkud. Podporující tyto spolky katolické jsou zařízením svým zcela světské, počítají, jak všichni bankéři a peněžoměnci jeden dolar za sto centů a do roka 365 dní, avšak aby se mohly jmenovati katolickými, přibyło se k nim z náboženství trochu povinnosti, jako že musí každý člen jejich býti katolikem, příslušníkem k nějakému katolickému sboru a kostelu, musí posýlati dítky své do katolické školy, kde takové stává a konečně musí choditi do kostela a v jistých dobách ku zpovědi, atd.

Když se tyto podporující spolky založily, mohl jim každý soudný člověk předpovědětí, že dlouhého trvání míti nebudou, a sice jen proto, že aby se mohly jmenovati katolickými, přibrali pro své údy také jisté náboženské povinnosti vedle povinnosti obchodních, poplatků a služeb úřadních a výborových. Spolek každý může dobře obstáti, když se drží povinností svých jedněch, do oboru jeho spadajících, ale běda mu, pakli přibéře si povinnosti ještě jiných, s jeho účelem nic společného nemajících, neb pak povinnosti jedni překáží druhým, ohledy na jednu stranu zatemňují ohledy na stranu druhou, a prospěch jeho jest ohrožen každým pokrokem, který činí v životě svém. Náboženský řečeno: Nikdo nemůže sloužiti zároveň dvěma pánům, totiž bohu a mamoně. Tak také ani katoličtí spolkové nemohou sloužiti věrně a s úspěchem zároveň zájmům podporujícímu spolku svého, to jest podpoře v nemoci a po smrti, když při tom zároveň chtějí sloužiti bohu, kosteln a kněžím. To dvé nedá se spolu snésti a nikdy nemůžeme očekávati, že to dlouho bude pospolu trvati, neb jedno druhému vyhražuje, jedno druhému překáží a pakli se podařilo kněžím na počátku ve spolcích těch podporujících udržeti trochu nadšenosti náboženské, trochu katolictví dle svého spůsobu, nepodaří se jim to udržeti na dlouho, neb už jest to znáti a sice hodně nápadně, že když se Jednota ta vzmohla poněkud, počíná brojení a rozpadávání a i kdyby se podařilo kněžím a sjezdům sezáplatovati to na nějaký čas, později jistě vypukne boj ten ještě křiklavěji a silněji a pak bude po jednotě, bude po katolické jednotě aspoň. To jest tak bezpečné proroctví naše, kteréž už i kněží a mouřejší členové musejí cítiti, že nebudeme muset dlouho čekati na jeho splnění.

A co nás vede k takovému proroctví? Vlastně co jest to, co vede katolické podporující spolky k rozpadávání se, když byly dle svého zdání do nejlepšího rozkvětu se dostaly? Odpověď jest jednoduchá a zakládá se na věci samé zcela přirozeně.

Neboť spolků takových stávalo v katolických kruzích našich, učili kněží dle svého náboženství, že každý dobrý křesťan a katolík má skládati všechnu svou naději a důvěru jedině v boha a nikdy že nemá se od boha odvrátiti duchovním svým zrakem, aby sloužil mamoně, statkem světským, penězům, majetku a blahobytu světského, poněvadž všechno to jest na světě zbytečné, marné, hloupé, duši škodné a záhubné. Kdo jaké peníze má, může a má je svěřiti kněžím, církvi, má je věnovati službě boží a k jeho slávě; sám spořiti, ukládati, do pokladny strádati, o budoucnost hmotnou se starati a tak boha

z mysli pouštěti, jest hříchem. Vždyť jest to urážka boha, pečlivého všech nás otce, když spoléháme se na nějaký majetek, neb na penize své a doufáme, že penize ty nás učiní šťastnými a spokojenými. Co jest to pečování o tělo a jeho blaho, než zapomínání na blaho a spasení duše? A co pomůže, kdyby člověk celý svět získal a na duši své pak škodu utrpěl? Všechny starosti své tedy má každý složiti na boha, neb on co pečlivý otec bude jej jistě krmiti, odívati a ošetřovati a kdo přestává se spoléhati se vším na boha, ten ztrácí víru v boha, přestává býti křesťanem a vrhá se v nebezpečí ztratiti své spasení.

Nežli byly spolky podporující neb bankovní tyto založené, mohl se každý chudák katolický považovati směle za roven tomu druhému a každému chudáku; byli bratři a žádný více, žádný méně. Mohli se milovati, když chtěli, mohli se za bratry považovati, držeti dohromady, vyru kovati společně, podporovati se ze všech sil, ať stáří, neb mládí, ať zdraví, neb nemocní. Nic jim v tom nepřekáželo, a nic jim nebylo v cestě. Jakmile ale založili katolicí spolky podporovací mezi sebou a přijali do nich jen ty za členy, kdož nejen byli katolíky, ale také zdravými a neměli více nežli 45 roků stáří svého, nastal obrat v celém jejich složení. Ti, co jsou přes určené stáří, nemohou se více řaditi mezi ty mladší; ty mladší mají přednosti všude a jsou vitanější; stáří byli pojednou odstrčeni, jakoby ani křesťany a katolíky nebyli. Když se vyrukuje, jdou spolkoví bratři mladí s praporem a s odznaky svými, kdežto ti staří, kteří pro víru už byli tolik zkusili a obětovali, kteří byli kostely stavěli, kněze vydržovali a udělali pro církev mnohem více, nežli ti mladí, nemohli ani vyrukovati, neb neměli prapor, neměli odznaky, neměli spolek, a jest po jejich slávě a chlubě.

Kdežto dříve podporovali se katolíci vespolek všichni, a když byl kdo nemocen měl nároky, že od všech bratří dostane se mu nějaké podpory v potřebě, mohou teď od spolků býti podporováni jen bratři platící a nikdo jiný, neb na ty ostatní. Nemocní se nemohou přijímati, pokladně žádného centu. Nemocní se nemohou přijímati, neboť by si spolek velice ublížil, aby i nemocné přijímal a dával jim stejné výhody, jako zdravým. Ať jest ten starý a nemocný sebe nábožnější, není mu to nic platno, do spolku se nedostane a na žádnou podporu práva nemá. A kdyby pak žebral o něco, hodí se mu maličkost nějaká almužnou snad, pakli spolek vůbec může jednou za čas to učiniti, ale jinak se řekne: My nemůžeme pro vás nic udělati, my máme své nemocné, své chudé a potřebné a majetek spolkový se nesmí rozhazovati, nesmí se s ním každý podporovati, sice by na bratry platící nic nezbylo.

A tak jest ta katolická chlubná budova sama v sobě rozdělena a kde jest dům proti sobě rozdělen, tam nastane brzo veliký pád. Kdo jsou teď u podporujících spolků, tvoří společnost uzavřenou mezi sebou a kdo jsou mimo spolky pro stáří své aneb pro churavost, ti jsou bez společnosti, bez bratrů, bez pomoci. Tak to dlouho pracovati nebude a nemůže. Buď se podporující katolické spolky musejí zbaviti všech náboženských přívěsků a ti povinnosti, aneb poklesnou. Zůstávají-li náboženské, tvoří rozdělování v osadách a to nevede nikdy k ničemu dobrému.

Posledních asi pět čísel katolického „Hlasu“ je pino těch sporů katolických a rozličných o nich náhledů, rad a namítek a žádný z dopisovatelů neví kudy kam, co raditi, co navrhovati, aby dostal kýženou rovnost a bratrství do spolku zpět, odkudž se bylo vystěhovalo. A to jsou dvě jednoty, které se počínají svářiti k vůli rozdílnému stáří členů a k vůli rozdílným příspěvkům placeným i výhodám požívaným. Tak se to nespraví, ba více ještě rozbourá a pokazí. Odložte náboženství ze svých spolků, vyžente z nich kněze a jejich vliv, odložte všechny povinnosti náboženské, které se s mamonem světským nesrovnají nikdy, a pak jednejte pouze dle zásad peněžních, dle počtů a okolností hmotných, nepočítajíce nijak na nějaké požehnání boží neb požehnání kněze a nemyslete si, že spolky tyto vás v náboženství vašem upevní a udrží. Naopak ony vás od náboženství vašeho odvrátí a veškeré víry v boha ponenáhlu zbaví. Pokud jste byli všichni sobě rovni, všichni chudí a žádný mezi vámi pojištěný na život a pro nemoc ve spolku, pokud jste společně vycházeli na veřejnost, starý i mladý, chudý i bohatý, zdravý i nemocný, bylo dobře — a teď už počíná čert mezi vámi rozsévati nespokojenosti, mamonářství, oddělování se, povýšování jedněch a pobrdání druhými — a to boří jednotu spolků, boří jednotu církve, jednotu víry. Kdybyste podrželi svou víru pěkně pro kostel a nechali spolkům podporujícím jejich penize a starosti světské, byli byste v kostele zase všichni sobě rovni a všichni stejně oprávněni k lásce, k podpoře a stejnému povýšení. Takto ale jste rozděleni a v čem jste hledali největší svou sílu, jest vaší největší slabostí, kteráž vás přivede k pádu v době nejbližší.

Podporující katolické spolky se počínají bořiti a pakli se nestane rozumná odpomoc rozdělením služby boží od mamonu, rozboří se nadobro, že ani kámen na kameni nezůstane z nich.

Spolky nemohou staré lidi do svého středu za členy přijímati a přece jsou ti staří jen už pravověrci pevnými a oddanými církvi a knězům, kdežto ti mladí jsou už dávno nasáknuti pokročilejším a pokračujícím duchem a nedají se více do pout kněžských ukovati. Podívejme se jen na ty jejich sjezdy katolické na příklad, když se tak sjedou všichni ti hlavnější sloupové podporujících spolků katolických. Kněží říkají, že jsou to také sloupové víry katolické a kněžského panství. Než není tomu tak. Ti staří členové arci jsou dle srdce kněží a dělají jen to, co se těmto zlíbí; ale ti mladší všichni jsou beď velmi chladnými katolíky, velmi chabými u víře, aneb docela nevěrci rozhodnými, kteří hlásí se ku spolkům z rozličných ohledů a příčin, z obchodu, neb k vůli starým rodičům, ze zisku nějakého neb pro slávu, ale jádra náboženského v nich není. Všichni ti mladí jsou příliš už poamerikánštěli, nežli aby se dali knězům ovládati. Oni naučili se znáti svobodu, lidovládu a pohrdati veškerou autoritou světskou i duchovní. U nich platí zákon nade všechno a nikdy úřadník. Oni považují kněze za sluhy své a nikoli za své pány a cti kněze, pokud je za hodné úcty své uznávají, a přestávají je cíti, kde poznali, že kněz úcty nezaslouží. Oni sami chtějí v církvi, ve schůzích ovládati a zákony dělati, ať se kněžím líbí neb ne a když na to přijde, dovedou i kněze ze spolku vyloučiti a vyhoditi, aby se jim tam příliš pánovitě a liboválně neroztahoval. Oni vědí, že kněží platí ze svých kapes za jeho sloužení a proto nedovolí mu panovati nad sebou. Až ti staří ze spolků katolických vymrou, neb budou ponenáhlu vyloučeni, a mladí převezmou všechnu správu jejich do rukou, jest po vládě kněžské na dobro.

Buď se musí kněžstvo vrátiti se svými několika babičkami věřícími k těm starým zlatým časům, kde nikdo do punčoch a do spořitelny neschovával, ale všechno kněžím dával, kde se nikdo neopovážil pojištění na majetek svůj vzíti a na střechu domu svého hromosvod postaviti, aby tím pána boha starostlivého neurazil, anebo nechá církev pokračovati spolky podporující své dle ducha času, a oni se vymaní z její poroby samy.

Taková jest budoucnost katolických podporujících spolků a kněžstva katolického vůbec.

Na poště

„Prosím vás, pane poštmistře, co v tom vlastně vězí že dostávám „Ducha Času“ až třetí den po vyjití?“

Pan poštmistr: „Snad myslíte, že má paní, tři dcery, kluk a chůva to mohou přečíst všecko za čtvrt hodiny, ne?“

Český Amerikán o české řeči.

Dr. B. F. Grove v Baltimore, Md., jest jeden z toho sporého počtu Amerikánů, kteří věnovali dosti času a píle k tomu, aby se seznámili s jazykem českým z pouhé lásky k němu a máme to potěšení předložiti dopis jeho vlastní, jejž nám pro „Ducha Času“ byl zaslal, neb jestit on vedlé toho, že jest přítelem naší národnosti, sám velký ctitel svobodomyslných myšlének a ctitel národa českého hlavně proto, že jeho vzdělanci starých i novějších dob osvědčili se vždy s pokrokem v předu na předstráži ruchu duchovního, v nejprvnějších řadách svobodomyslnosti. Doufáme, že nám bude dopřáno častěji podati podobnou pochoutku našim čtenářům. Dopis ten, správně pravopisně psaný, zní následovně:

Baltimore 1. srpna 1882.

Ctěný „Ducha Času“:

Nedávno tázal se mne, jako mnozí jiní často dělají, jeden známý můj americký, co na tomto českém jazyku? K čemu je ten? Ten je jen nepravidelným nářečím. — I byl úplně překvapen, když jsem odpověděl, že český jazyk jest jeden z nejstarších žijících jazyků na světě, a krom toho slyše on, že čeština je neporovnatelně jedna z nejpravidelnějších a nejkrásnějších řečí, byl tomu s tiší věcí. O dějepisu české vlasti, českého národa a jeho hrdinách politických i náboženských nic nevěděl. Hus co Čech byl mu pouze báječným tvorem. Tento nevědomec není o samotě pod lesem duševní temnoty, neboť tak často slýchám jednostejnou otázku a vidím stejnou nevědomost, že vypadá jakoby se schylovalo zase k noci v lidském mozku. Ten příklad připomíná mne na článek v posledním čísle kalendáře Amerikána: „K čemu jest nám česká národnost v Americe?“ i na nářek hodných lidí, kteří nemají žádné cti z české národnosti, ponévadž každý přestupek některého Čecha sveze prý se hnedle na ně. Právě to by tak býti nemělo. Ba nikdo nemůže souzen býti za věci vykonané druhým; do přestupků někoho jiného, do úsudků zpátečníků a nevědomců, kteří majíce zrak a sluch, ani slýchají, ani vidí, mu pranic není; on má pokračovati ku předu v směru mravnosti, pokroku a svobody, vždy pamatujíc na to, že jeden každý bez rozdílu, kdo jí zasluhuje, konečně obdrží úctu svého spoluobčana. Což se rozumí, že musí nicméně konati svou povinnost při boji proti žebrotě, nemravnosti a zločinnosti, ač nelze naditi se, že tento bude kdy dojován, ponévadž tato povinnost patří k němu co údu všeobecné společnosti, co pořádnému občanu. Ale, co se týče toho, nezáteží mu vskutku na tom, že jest Čech, že není rodem Amerikán neb Němec, protože někteří Češi se zahazují prý buď z opilství, neb ze zločinné náklonosti, jelikož hanba a trest svezou se jen na toho jich zasluhujícího a na nijaký spůsob na jiného úda rodiny, tím méně na spolukrajana jeho. Tudíž já nemohu chápat, proč některý Čech nemůže se přiznati bez hanby, že je „Bohemian“, ponévadž nějaký nevědomec zachází s ním s opovržením a nechce viděti dobré vlastnosti srdce i rozumu jeho. Pryč s každým, kdo by se odnárodňoval dle úsudku a nečucty takových krátkozrakých. Stůj co stůj žádný pořádný člověk neměl by se styděti za svůj jazyk, za svou národnost, sice dostane v odplatu opovržení svých spolukrajanů a urážky cizí. Ten Čech ale neměl by se styděti za něco takového, an každý cizinec, který jest z vlastní zkušenosti vědomým jeho jazyka, musí se znáti, dle mého mínění, k bohatství vyslovení a ku kráse toho, i mimo to kdo zná toho Čecha ve společnosti a v obchodě, i ví děkovati jeho v Čechách a zde v Americe, nemůže nijak zapírati ani jeho vzdělanost a pilnost, ani jeho schopnost k největšímu a nejvyššímu pokroku, jedním slovem: ku všemu, čeho může se očekávati od nějakého jiného člověka v zdraví tělesném i duševním. Toho všeho dostatečným důkazem jsou ty četné české časopisy politické, obchodní a zábavní, knihy i díla literární bez konce od českých spisovatelů, obsahující každé pole učenosti, vědy i zábavy; ale nade vše nejlepším důkazem jest ta osvícená svobodomyslnost nejvzdělanějších Čechů, týkající se náboženství, jakož i politiky, která vidí v každém rovnoprávného člověka a žádnému nepřiznává, aby jiného v rovném právu zkracoval, a která jest jediným jistým základem národní svobody a všeobecného blahobytu.

S úctou

B. F. Grove, M. D.

Světélka.

§ Co jest to: Přejeme si toho vroucně a když jsme toho dosáhli, nevíme, že to máme? — Spánek.

§ V Cincinnati jeden redaktor zachránil v řece krejčího málo mu od smrti utopením a hned druhý den dostal devět výhružných listů. — Nejspíše od dlužníků krejčího toho.

§ Náš strýček, zdá se mi, by nejraději umřel a odstěhoval se do nebe, vyprávěl desetiletý nadějný občan své matce o starém lakomém strýci, kterého byl právě navštívil. — A proč tak soudíš? tázala se matka. — Ponéváž v nebi jest tak laciné živobytí — vše zadarmo.

§ Irská jedna služka hlásila se o místo a na otázku, proč opustila poslední svou službu, odpověděla: Ano milostpaní, toho příčinou bylo to, že jsem tak hezká a že cizinci a hosté do domu přicházející mysleli, že snad jsem sama paní v domě.

Jak pak se, prosím tě, dostala ta kalužina lojová do trouby v kamnech, až to hanebně smrdí? tázala se paní své služky nové. — Prosím, to spadlo mi několik svíček do vody a já je honem vložila do trouby, aby uschly.

§ Z Iowy jedna paní, která se drží módy, psala krajovně anglické, zdali ještě nosí krinolinu, aby se dle toho zde také řídila. Už byla dvacetkráte na poště a odpověď pořád ještě nepřichází.

§ Tatínek jednoho dne počal si chváliti, že ho rentamtem jeho zanechává a že se cítí už tak hezky, jako dávno ne. Sestnáctiletá deceruška zvolala: To je škoda. — Proč pak škoda? tázal se otec. — Tatínku, kdo pak nám bude předpovídati povětrnost na odpoledne k procházce, když ty nebudeš už nemocen?

§ Rolník na venkově dostal ruského žida do práce na zkoušku a nechal ho orati, což se mu nechtělo dařiti. Což jste mi nerikal, že umíte držeti pluh? tázal se rozmrzelý rolník. — Ano to dovedu, jen mi ho dejte do stodoly a budu jej držeti s každým o závod. Ale zde na poli, kde mi jej dva koně stále tahají z ruky, to nejde.

§ Když se Don Karlos, nápadník trůnu španělského se svou ženou nechal rozvésti, hádali politikové a učenci celého světa, co asi za příčiny mohly náboženství tak daleko rozvesti. Jest to jednoduché, jak sousedky vyšetřily. Královna užívala žezla královského poslední roky jen k míchání mýdla a do královské koruny Karlosovy nasadila slepici se 13 vejcemi. To rozhodlo.

§ Irský jeden posluha dónesl do zámku panstvu zvěřinu a čekal dlouho, ale nadarmo, zdali dostane něco od cesty, jak jest obyčejem tam. Když se nemohl ničeho dočekati, poškrábal se za ušima a tázal se milostpána na zámku: Urozenosti, až se mně bude můj pán tázati: Paddy, co ti dala vrchnost na zámku od cesty, co jim asi ráčíte mi uložiti bych řekl? — Pomohlo to.

Biskupská moc v Kanadě

Není snad žádné země na světě, kde by katolická církev a její kněžstvo bylo podmaniło si mysle věřících krutěji a vládlo jimi bezohledněji, nežli v Kanadě a tu nejvíce v provincii Quebecké. Co arcibiskup neb biskup některý rozkáže, tomu podrobí se všichni obyvatelé bez reptání i v záležitostech, které do náboženství nespadají. Biskupové a kněží tamní to dobře znají a proto přitěžují své vládě rok od roku a skládají na bedra věřících stále více, nepamatujíce ani na to, že každý soumar nese tak dlouho, pokud může, pak že ale klesne a nedá se více vztýčiti. Takového konce to musí také jednou vziti v Quebeku, ale kdo ví kdy až tam většina obyvatelstva prohlédne. Zatím si nechá poroučeti a zapovídati od bidskupa, jak se tomuto líbí. Není tomu dávno, co biskup montrealský dal jeden místní časopis denní do klatby, zapovídaje přísně, aby žádný katolík časopis ten nečetl, neplatil a neprodával, ba ani ve svém domě netrpěl a časopis ten měl značnou újmu, neb ztratil několik tisíc odběratelů, poněvadž dříve byl na mnoze od katolíků čtěn. Teď si vzpomenul arcibiskup quebecký na francouzský časopis v New Yorku vycházející „Courrier des Estats Unis“ a vydal naň kletbu podobnou, aby žádný jej nesměl v domě míti, jej čísti, jej půjčovati a prodávati. Prý se přesvědčil arcibiskup sám, že časopis ten obsahuje články, které nesmí katolický křesťan čísti, aniž by potratil víru svou a proto do klatby s ním. Biskup vykládá v pastýřském listu svém, který byl poslední neděli předčítán ve všech kostelích celé diecese, jak jest čtení špatných knih a časopisů zhoubné a že jen se tím lid kazí a pro tresty božími připravuje. Neboť jako poslal Bůh na zkažený lid potopu světa a potom deštil oheň na Sodomu a Gomorhu, tak bude trestati také každého neposlušného církve a kdo se tedy neřídí dle zápovědi biskupa řadí se jen k těm, kteří mají v očekávání ten zlý trest pro ně připravovaný na zemi i na onom světě a proto varuje jich pastýř jejich, jemuž prý blaho jejich po smrti leží na srdci, aby nic takového nečtli, ale daleko od sebe to odpuzovali.

Mají to ti biskupové a kněží práce, aby světlo z očí věřících oveček uklidili, by nikdo se jím nemohl nakaziti a netoužil pak po samostatném poznání, které jest zapovězeným stromem v ráji katolické víry. A přece to není nic platno, neboť světlo to se šíří den se dne a neuplyne hodiny, kde si nezíská nějakého vřelého přívržence a milovníka, jenž pak pohrdne všemi hračkami dětství svého a zůstává světlu tomu jasnému věren až do smrti.

Co by za to dali katoličtí naši kněží, kdyby tak mohli lidu zapovědíti čísti všechny časopisy a knihy mimo jejich katolický „Hlas.“ Jak by kleli, až by se všechno třáslo, kdyby to co bylo platno dáti do klatby toho „Ducha Času,“ tu „Dennici“ a jiné svobodomyslné časopisy, kterýmiž jsou vlastně všechny ostatní, když na to přijde. Co jest tu zakazování s kazatelen, ve zpovědnici, v listech a dopisech, aby se varovali katolíci čísti, vzdělávati se a zkoumati všechny strany. A co jest to platno? Ono se české čtenářstvo přece jen množí pro svobodomyslné listy a v každé osadě, v každém městě jest několik tak dalece neohrožených a osmělených našinců, že se nebojí žádné takové klatby a vyznávají svou nevíru, vykládají rozum i ostatním a svítí svým příkladem k následování ostatním. V každé české osadě jest jeden neb více celých mužů, probudilých, osvojenců, kteří nebojí se ani pekla, ani ďábla, ani boha, ani kněze, a vědí, že to všechno jest báchorka a humbug na provozování kněžského řemesla na výdělek. Svobodomyslní takoví žijí většinou tiše a skromně, nevnucují nikomu své náhledy, nezatracují nikoho, neposmívají se nikomu dělají co nejvíce dobrého mohou každému bez rozdílu vyznání a jsou obyčejně váženi mezi sousedy svými, kterýmž jsou vždy v dobrém službám a nikdy nejsou jim na urážku a na úkor. Až stane se, že nastrčí čert kněze do osady a je po pokoji, po radosti. Když mu nechce svobodomyslný ten na jeho komedie do kostela, štve proti němu, udělá mu nepřátele a chce mu na zemi připraviti peklo.

Kde několik svobodomyslných jest v menšině v takové osadě kněžští jim nedají pokoje a pronásledují je ni fanatikové kněžští jim nedají pokoje a pronásledují je a splácejí jim dobré jejich tím nejhorším. Kdybychom v Chicagu neměli většinu svobodomyslnou, nebylo by zde možno obstáti, neb by kněží vládli vším a zničili by pokoj náš a společenský život na dobro. Proto mají také svobodomyslní si toho vážiti a mají pracovati k tomu, aby předně drželi vždy bratrsky jeden k druhému a pak aby pomáhali šířiti světlo pravdy čisté, by nezavinili jsme úpadek svobodomyslnosti a nepřipravili tak potomkům svým peklo podobné, jakému jsme sami unikli. Proto svobodomyslným býti jest nevyhnutelně také pro svobodomyslnost pracovati a obětovati, aby se šířila a vzmáhala, i pravými kolejemi ku předu kráčela. Především čtení spasí nás, posílní a otuží a to máme hledati, jim duchu krmiti a jiným je podávati horlivě. Náš to také zájem a náš zisk, když naše řady budou se množiti a sílíti.

Bůh měl špatné péro.

„Bůh napsal na jeho čelo „poctivec“ a já mu věřím,“ vyprávěl pan A. svému příteli B. o jednom spolužáku církevním. Pan B. ale neměl v člověka toho mnoho důvěry a pravil: „To musel míti pámbů velmi špatné péro, když to psal, že ani já to nemohu na jeho čele přečísti.“

Hudební znalec.

Při hostině několik vzdělaných hostí mluvilo u stolu o hudbě a hudebnících. Jeden host se optal druhého mimochodem: „Jak pak máte rád Rossiniho?“ — „Vášnivě,“ odpověděl tázaný. — „Znáte také jeho „Lazebníka?“ byla druhá otázka. — „Nikoli, pane, neznám a nikdy k němu nechodím, neboť zvykl jsem si holiti se sám už po mnoho roků.“

Dobrý zástupce.

Jistý úředník ve Siezsku má chlapce a starého psa sultána. Chlapec i pes jsou věrní druzi a kde jest jeden, tam neschází druhý. Pes obyčejně štěkotem oznamuje, že někdo venku zvoní, jelikož zvonění toto není v odlehlých pokojích slyšeti. Jednoho dne spal sultán a chlapec si hrál v předsíni. Tu zazvonil někdo; ale sultán spal dále a neslyšel. Tu nechal chlapec své hry, vstal a vstrčiv hlavu do dveří zaštěkal: haf, haf, haf! V tom se starý sultán probudil a pozvedl hlavu; chlapec však pravil k němu: Spi jen sultánku dál, já už jsem za tebe zaštěkal!

Vsaďme se!

Amerikáné jsou známi pro své sázení se ustavičné na každou maličkost, která by jinému nestála za povšimnutí. V obyčejné mluvě slýšíme za každým třetím slovem sázku: I bet you, neb: You bet. Jeden časopis vypravuje že jistý muž spadl se třetího patra dolů a cestou při padání odříkal 16 slov otčenáše. Vsadili bychom se, že se nalezne nejméně sto osob v každém městě, které se vsadí, že při spadaní s třetího patra odříkají více slov otčenáše nežli ten se svými 16, a že každý za $30 nejen nechá se spadnouti, ale i přičiní se, aby odříkal nejméně 20 slov otčenáše při tom. Nejhůř by se vedlo při sázce té, že by se nalezlo málo těch po Americe, kteří znají otčenáš zpaměti, aby jej mohli při pádu odříkávati bez napovídání.

První a hlavní svátosť.

Která jest nejprvnější a nejhlavnější svátost v křesťanské víře? tázal se v nedělní škole kazatel dítek svých. „Manželství!“ odpovídalo jedno dorůstající děvčátko, nač velebníček káravě na ni pohledl a pravil: Nikoli, nemýli se, svatý křesť jest to. Děvče ale nedalo se másti a pravilo: „Možná, že v některých rodinách, ale v naší rodině řichází manželství vždycky před křtem. Naše rodina je vzorná, pane.“

Jaké jest černošské nebe.

Jeden černoch v Arkansas popisoval, jak si představuje nebe a peklo a o nebi vyprávěl, že si jej představuje tak, jako by se tam stále odbývaly nějaké volby celý rok a den co den, neboť když se odbývají volby, to jsou k nám černochům běloši zdvořilí, jako z másla, ale jindy si nás ani nepovšimnou, když bychom toho nejvíce potřebovali, leda když nás nechávají zavříti pro kradení slepic.

Blahoslavení chudí.

Jeden bohatý mladík prostopášník v Newportu nemaje nic moudřejšího na práci, zapřahá den co den do svého vozíku lehkého tři koně a jezdí s nimi po městě.— Blahoslavení chudí, neb mají nesmírné výhody. Chudý člověk může býti bláznem a hlupcem od narození, nikdo o tom nemusí věděti, ale je-li hlupec ten bohatý, ukazuje svou bláznovskou hloupost každý den celému světu.

Řeč nevinných dítek.

Bohatá paní z města vycházela z kostela se svou malou a nevinnou dceruškou, nenakaženou ani pýchou, ani nadutostí. Při odcházení pozdravila dceruška chudé dívku jinou. „Jak pak jsi se s ní seznámila, s tou chudou holkou?“ tázala se přísná matka. „To bylo takhle maminko,“ vykládalo děvče. Ona přišla do naší nedělní školy samotinká a já jsem pro ni udělala místo vedlé sebe. Ona se na mně usmála, já se usmála na ni a byly jsme seznámeny.“

To strašné léto 1849.

Když jsem daleko za Brooklynem za parného dne cestoval po venkově a žízní hyna otázal jsem se jednoho staršího rolníka, zdali jest na blízku nějaký malinový keř, odpověděl mi: „Cizinče, možno, že nějaký naleznete. Já také tak soudil, když jsem sem prvně do této krajiny přišel. Bylo to v létě 1849. To bylo nejparnější léto, jaké jsme kdy zde ještě měli.

Bylo snad teplejší, nežli letošní?

Pane, pane, to léto 1849 bylo tak strašné, že cedrové stromy se celé rozplynuly, jako smůla a tekly po zemi. Podívejte se na ty rudé skvrny na zemi ještě do dnes.

To bylo arci teplo, poznamenal jsem.

Pane, v tom létě 1849 jsme museli držeti naše maso na ledu, abychom je zdrželi od příliš náhlého uvaření se a slepice museli jsme usazovati do ledníce, abychom dostali vejce syrové a ne už na tvrdo vařené z nich.

Kde pak jste nabrali ledu?

Museli jsme jej udržovati si ve vařící vodě stále. Vařící voda byla mnohem chladnější, nežli teplota vzduchu kolem nás, že i ve vařící vodě zůstal proti vzduchu led tak chladným, že jste se nemohl ani holou rukou dotknouti.

To muselo býti zlé léto.

To si myslím. Řeka Hackensack počala vříti časně v červnu a my neviděli oblohu až v říjnu pro samou páru z ní vystupující. A ryby, pane, ty měli jsme po celém městě už vařené přímo z řeky. Neměli jsme prakticky nic jiného, nežli ryby, tak dlouho, až řeka vyschla.

Co jste měli pak?

Ty nejpěknější ústřice, jaké jste jakživ viděl. Oni vám přicházely samy do města hledajíce vody a piliny mošt jablkový, jako vodu a to byly ústřice pak, pane. Vy zovete toto parnem, ale já bych spíše navlékl zimník proti 1849.

Jaké pak jest vaše zaměstnání, pane?

Jsem kazatelem slova božího, pane. Vy jste se tázal po stromkách malinových. Jen jděte tamto v pravo s cesty do svinské pastviny a tam naleznete stromky malinové. Můžete si jich nákládat, co chcete, pakli tam naleznete hůl nějakou dosti dlouhou, aby stromy dosáhla.

Kvietisté.

Kdo se zabývá pozorováním náboženského vývoje v jeho církvích a sektách jistě také slyšel o sektě kvietistů, ale nedočte se z odvěkých pramenů o ní ničehož, ač někdy byla ve veliké vážnosti po celé Evropě, poněvadž jest už zase vymřelou a není po ní památky, leda v některých spisech. Vymřela se svým zakladatelem a prorokem, Michalem de Molinos. Posledně o této církvi vydal spisek pěkný Bigelow a posloužil tím značně poznání života církve a svobodomyslnosti vůbec.

Kvietismus odvozuje se od slova kvies, pokoj a jeho soustava náboženská mohla se směle nazývati pokojemilci. Zakladatel jeho byl katolický kněz John de Molinos, ze šlechtického rodu ve Španělsku pocházející. Zastával v mládí, jako jiní kněží, své povinnosti kostelní a vyznamenal se, až když byl 48 roků stár, kde vydal knihu pod názvem „Duchovní vůdce“, roku 1675, která vzbudila veliký obdiv a byla hnedle přeložena do několika evropských jazyků i do anglického. Sekta tato zabývala se jedině duchovní stránkou náboženství a žádnými obřady a lidská jest sídlem boha, jeho chrámem, protož má se udržeti co možno nejčistší před vší porušeností světskou a tělesnou. Na tomto učení by nebylo nic bývalo neobyčejného, ale co z něho odvozoval, bylo hlavnější. Učil totiž, že ti, kdo chtějí dosíci konečné dokonalosti a svatosti, musí se oddati klidnému a pokojnému pozorování božích dokonalostí, oddati se úplné vůli boží a tak že budou pojati a vštěpeni v božskou bytost. Bylo to něco podobného, jako v Indii mezi některými sektami indického náboženství, kteří totéž považovali za nejhlavnější podstatu blaženosti a dokonalosti. Kdo se oddal pak této zásadě, nepotřeboval nijak dbáti obřadností náboženských, svatostí, chození do kostela, na poutě, obětí, modlení, zpovědi, mší za duše, atd. To stalo se kvietistům všechno zbytečným, ba škodným. Nejvíce nápadné bylo učení Molinovo, že není třeba se zpovídati před přijímáním večeře páně a z toho pak povstalo pronásledování jeho a jeho sekty.

Kvietismus rozšířil se nesmírně rychle po celém křesťanském světě a nejen lid, ale i biskupové a kardinálové, ba i sám papež byli mu nakloněni a ctili zakladatele jeho vysoce. Molinos se přestěhoval do Říma a žil tu v pověsti svatosti po celých 20 roků, jsa chráněn a ctěn vysoce královnou švédskou Kristinou. První byli jesuité, kteří poznali kacířství v učení tom. Soudili, že když křesťané mohou býti bez kněží a služeb božích, bez obřadů a všech okázalostí, pak arci že není ani žádných kněží zapotřebí a proto že by své řemeslo sami hubili, trpíce učení toto. Celý náboženský stroj byl v nebezpečí rozbití. Musel tedy zakladatel kvietismu padnouti a s ním jeho přívrženci a jeho učení.

Jesuité a svatá inkvisice pustili se do práce a s tím nejslavnějším úspěchem, jako nikdy dříve a nikdy po tom porazili svého nepřítele, ač způsobem neslýchaně krutým a nelidským. Papeži namluvili, že jest on v nebezpečí s celou církví a on si dal říci. Molinos, ctěný všeobecně za svatého, pokorný a skromný kněz, který dříve nikdy nechtěl ani žádného církevního povýšení přijmouti,

ač mu vícekráte bylo nabízeno, stál před svatým sborem biskupů a učenců církevních a poslouchal své odsouzení k věčnému žaláři. Z radní síně byl veden do temného vězení, odkudž nedostal se ven, až když jeho mrtvé tělo nesli do hrobu.

Kvietismus nebyl své doby ničím jiným, nežli pozvednutím se proti utlačující a znemravňující moci obřadů náboženských v církvi a nesl se cestou krásnou i rozumnou, ale jako všechno krásné byl od církve rozšlapán a její pravda, její řemeslo se všemi svými hanebnostmi, podvody, lhaním a balamucením zvítězilo zase jednou. Avšak dnes už vidíme, že ani kvietismu není zapotřebí a tisícové, ba milionové poznali už, že jest celá církevní mašina zarezavělá a že co nevidět vyletí kotel její do povětří.

DOPISY.

(Zasláno ze St. Louisu do St. Louisu, Mo.)

Ctěná redakce Ducha Času: Čtouce v posledním čísle, 50., pod názvem: „Něco z říkání katolického Hlasu“ ohledně tajemníka 1. ústřední katolické jednoty, p. Fr. Krátkého a jeho pojednání o nově založeném spolku sv. Vojtěcha v Chicagu, kde on na odiv staví své náboženství, svou velikou víru a chválu a konečně volá: „Ano, ty milé Chicago, ty se vzmáháš, atd.“ My, st.-louisští občané, sobě podobného žvastu p. Krátkýho pranic neuznáváme, jelikož jej dobře osobně známe co člověka, jenž dovede snad lépe měch tahati a kladivem na kovadlinu tlouci, ale ruka jeho, jakož i jeho mysl nejsou s to něco podobného napsati; vždyť jest on obdařen darem ducha svatého, totiž duchem svatým a tudíž nemožno mu něco kloudného sesmolikovati, tím méně napsati, a proto sobě toho pranic nevšímáme, vědouce, že jest to dílo a písmo kněžské. Zprávy, ohlášení a vše jiné řídí zdejší velebný pantáta na jméno tak zvaných tajemníků, začež obdrží dosti slušné odměny od generálního sjezdu katolické Jednoty; inu něco za něco.

Též Vám musím sdělití, tak jak se vůbec zde mluví, že prý svatý bukač zamýšlí sobě upraviti podzemní tunel do jeho mydlárny naproti jeho krámu, obávaje se, že mu prý některý kozel leze do zelí; snad nemá v podezření svého Matěje?.... Ovšem, dva kohouti na jednom smetišti: to arci nejde!

Z Nové Prahy, Mina.

„Milenný Duchu Času“: Nemohu opomenouti, bych tvému čtenářstvu nesdělil tento zázrak, který mi jeden zdejší osadník, Němec, jménem Delaiden vyprávěl. Zná mně, že zázrakům nevěřím, tedy se domýšlel, že aspoň jeden zázrak, kterému on všecku víru dává a do smrti prý dávat bude, do mně nahučí a mně přivede na cestu slepého spaseni.

Vyprávěl takto: Jsou lidé, že nevěří, ani se nemodlí a že jsou živi, jako by ani boha nebylo, na kázání nejdou, kněze pomlouvají, jako tohoto našeho pana Tichého, až se opovažují jméno jeho převraceti, říkajíce mu Cikán. Však on je pámbů najde a potrestá za to. Já vím, pravil ke mně, žes ty také nevěříš, ale ty se obrátíš až tebe něco potká, jako mne. Měli jsme první holčičku, kterou nás bůh za 6 měsíců po naší svatbě obdařil; milovali jsme ji, ona byla hodná, bohabojná a my měli z ní velikou radost; tu jednou na večer choval jsem ji, ona mně náhodou sáhla do kapsy a vyndala ručičkou cent; nechal jsem ji s ním si hráti, tu ona, než jsem se nadál, dala cent do hubičky, on do ní spadl a já celý zaražen běžím to sdělit její matce. To sobě můžeš myslet náš zármutek. Pomáhali jsme, co sousedé radili a modlili jsme se, ale nic naplat. Celý zarmoucený a nevyspalý— bylo to jeden den k ránu—modlím se a v tom mně tatková drímota pojala, že jsem se, oblečen jak jsem byl, položil hlavou na stůl a hned jsem usnul. Tu ale se mi zdálo, bych nemeškal a jel do Chakopee, sousedního to městečka a položil na oltář $20 na pět mší svatých a vzýval sv. Voršilu, která jest tam patronkou, že mému dítěti bude pomoženo. V tom jako řízením božím protrhne citnu a vyprávím to manželce. Holčička hned dávala na sobě znáti, že to bude dobře. Žena byla též spokojena, já přistrojil vůz a za hodinu jsme vyjeli. Cestou jsme vzývali svatou Voršilu, kterou v celé rodině cítíme, a hle, neujeli jsme ani tři míle, holčička se dala — — —, já to přehrabal a cent jsem našel; on z ní vyšel. Což nebyl to zázrak? Kdo mně může přesvědčit, že to neměla ruka páně? My jsme jeli do Chakopee, tam jsem odevzdal knězi $20 a dal sem na 5 mší svatých a kněz mně slíbil, že se nadále modliti za nás bude, že on v tom nic jiného nevidí, než zázrak; to že je toho důkazem, když dáme něco bohu, že on nám to také rád zase splatí a hned mi řekl, bych dle příležitosti vžlycky něco na kostel přispěl, že mi to pámbů oplatí, když budeme hodní k bohu, že on na nás bude pamatovati a po smrti nám to oplatí nebeským královstvím. Což na to říkáš? Nebyl to zázrak? Já ale na to pravím, že to nebyl žádný zázrak, kdyby byl dříve na to přišel a holku trochu běhati nechal, aneb bez toho snu holku na vůz dal, aby se trochu otřásla, jistě by byla také ten cent ven dostala. — Pro Krista Pána, což ty tomu ještě nevěříš, že to byl zázrak? I ty kacíři, neznabohu, nyní vím, co jsi; peklo tě nemine; mám tě rád, ale za tohle jsi hloupý!— A já jsem viděl v něm božího dobráka a nechal jsem jej na pokoji.

Též napomínáme my pražští osadníci Václava Brože v místě, cestovatele z Prahy do Montgomery a z Montgomery do Prahy, by jakožto řádný katolík své nábožné uzdě nepovoloval tak mnoho, jak to dokázal u p. Čečky v saloně, že tam na jednom obchodníkovi jen za to, že nevěří té sprostotě, roztrhal košili a více už svou hrubostí dokázal; sice bychom byli nuceni jednati, jak si p. Brož zaslouží. Dle skutků jejich poznáte je.

Jeden „Nevěřím.“

Z domácnosti.

Starý volá k stolu
celou rodinu:
„Usedněte, slyšte
z Athén novinu:
Ženská pleť upouští
od vší parády,
čímž ušetří mužům
peněz hromady.
Hedvábí a krajky,
batist pomine,
budou nosit z vlny
šaty lacíné.
Kéž z vás každá z toho
příklad vezme si,
tolik drahých cárů
na se nevěsí!“ —
Načež odpovídá
paní manželka,
jejíž výmluvnost vždy
bývá převelká:
„Jak ty, drahý muži,
nechás hospody,
my nechámе parád,
minou neshody!..“
Starý vrtí hlavou
nad svým nezdarem:
„Inu, zůstaňme radš,
ženo, při starém!“

Také z divadla.

Jistý zpěvák, který večer „Don Juana“ zpívati měl, žádal na řediteli divadla lahev Champagnskéh o, jehož při představení potřeboval. „Skutečné Champagnské?“ tázal se ředitel. — „Co pak mám místo něho vzíti, nechcí-li se udělati směšným?“ odpověděl zpěvák, „Champagnské jest něco přílíš známého a obecného, než aby se mohlo na jevišti surrogátu upotřebiti. Musí se mi tedy opatřiti pravé Champagnské.“ — „Zvláštní to pronárod, tihle zpěváci a herci!“ zvolal ředitel. „Je-li předepsáno Champagnské musí míti pravé Champagnské, je-li však předepsán jed— nechtí nic jiného píti, než cukrovou vodu!“

Ze zapomenuté pozůstalosti Karla Havlíčka.

Drobné myšlénky.

Proti gustu žádný dišputát! — Jak se nám ošklivý všechny národy *lidožroutské* a sami zatím v kostele jíme tělo a krev *boží!!!*

Když jsem po cestě po jiných slovanských místech viděl Prahu, zdálo se mi, jako by se zatím Češi vystěhovali a dali ji Němcům do nájmu.

Zpověď—bělidlu, hříšník—plátnu, kněz a jeho řeč—vodě, bůh—slunci. (*Pozn.* Patrně z jezovit. kázání.)

Já jsem jeden z těch, které svatá theologie vyvrhla, protože ji byli ostří do žaludku.

Krásná mašinka lidské tělo: sama si topí, sama běží bez natahování, sama se čistí, sama se maže, sama se spravuje, atd.

Nitimur in vetitum.— Hlavní tedy paedagogické pravidlo: nezakazovat mnoho, nýbrž poukázat jenom na zlé následky.

Humor je lavina padající dolů a nechtíc. *Vtip* je uličník, kluk mlynářský, jenž běže po ulici každého maže a o každého se otírá, proto se mu všichni vyhýbají.

Móda jest taková inconsequens, takové bláznovství, že naši potomci budou míti dosti práce, aby jenom pochopili, co to bylo.

Výborná a užitečná věc jest, říkati všude místo ku př. věren národu svému — *věren jazyku svému*. (Hodilo by se zvláště dnes!!! Pozn. redakce.)

O, liška! liška! Němec! (*Drahomíra* v mé truchlohře) řekne pozorujíc, jak pod plášťkem náboženství chtí podmanit Slovany.

„Děngi,“ „děnušky,“ to je ta pudící síla na svaté Rusi, a *rubliky* jsou kolečka ku všem mašinám.

Jak malíři malují podobizny, tak by i básníci mohli malovat, t. j. sepsat upřímné popsání charakteru některého člověka dobře známého jemu samému k poučení.

Lidé vysokých stavů, mnice se za lépe vychované a *zdvořilé*, jsou v této svě zdvořilosti mnohem hrubší než největší mlachuba.

Člověk prostý, který se nedávno naučil obyčejným pravidlům zdvořilosti — pořád i bez potřeby se s ní vykládá na krám.

Velikost člověka. Dnes táhne s psem spřažen vozík jako zvíře — a zítra bude předpisovati slunci cestu a světu zákony a zeptá se boha: Jsem-li ti podlán?

Stejní psi mají taková práva a privilegie jako básníci. Nikdo jim nedá nic jíst, ale mohou se rozmnožovat jak chtí, chrániť dům atd., ale když na koho zavrčí, pere je.....

Již přešly časy, kdy každý za moudrého držán byl, kdo cizím jazykem mluvil. Nyní ten toho máme za moudrého, kdo mluví moudře, ať si v jazyku jakémkoli. (!!)

Úloha: Jak by mohl některý Rus býti dílem panujícího řízení atd.

Rozluštění: Kdyby si císař Mikuláš jeho kůži dal vydělat na boty.

Báseň nebo píseň Nemilovaný ku své milé: Chceš-li mne, děvče, znáti, nehleď na mé spisy; tam mně vidíš do srdce jen skrz zrcadlo, dané od světských předsudků: ale hleď na mne, až já meč do rukou vezmu proti vrahům vlasti *a až budu umírat pro vlast, tenkrát patř mi do tváře.*

Evropské velmoci Seymourovi:

„Když jsi ty, Seymoure, pán,
řežeš si Araba sám!“

Bouřlivá debata.

Od zvláštního zpravodaje Humorů.

V místnostech pověstné školy alexandrinské odbývalo se oudy velmi *hlučné* rokování. Na programu bylo praktické řešení otázky „O moci Evropy,“ kterouž s nadobyčejným *zahájil* prof. Seymour, kdežto profesor Arabi *citoval ze svých dél* velmi ostré námitky. Oba protivníci měli pro své náhledy velmi *dalekosáhlé i pádné* důvody a dostali se během debaty tak *do ohně*, že veškera šetrnost puštěna s očí a *házeno* sem i tam *střelami* nejhrubšího kalibru. Přívrženci profesora Arabího bránili se proti útokům strany protivné dosti kurážně, ale pod *tíhou pronikavých* dokladů *železné* logiky anglické, jež ráz na ráz padaly, přestali brzo *odpovídati* a umělá *stavba* jich argumentů zřítila se zbořiła. Po malém přerušení *ohnivého* rokování museli *mlčky* ustoupiti a *přenechati pole* svým protivníkům.

Zasloužil o chudinství.

Angličan: „Yes, Yes, co to za monument krásný?“
Pražan: „Ústav pro chudé, Mylorde!
Angličan: „Yes, Yes, co přijde na sloupy? figury?“
Pražan: Postavy *zasloužilých* mužů o *chudinství*—“
Angličan: Yes, Yes, nejspíše *berní úřadníci*.“

Ministři na dovolené.

Po všech vládních trampotách,
šarvátkách i lopotách,
jichž je vždycky dost na snadě
zvlášť od Herbstů v říšské radě,
rozjeli se páni nyní
do všech koutů na *prázniny*.
Národové po všem kraji
prázniny též — *v kapse* mají.

Nacpak.

Baron: Ach, drahá Lauro, otevřte — což nejste ještě oblečena? — Laura: Ah, prosím — nacpak! — jen vejděte!

V domácnosti.

„Maminko, já dnes v divadle seděla zrovna ve le protějšího pana inženýra." — „A co jste spolu mluvili?" — „On mi řekl, když jsem kýchla: ‚Ať slouží ku zdraví!' a já jemu ‚Děkuji!'. — „Ach ty jsi přece jenom hloupá — co pak jsi — ach, darmo mluvit."

Anglická námořní.

„Invicible" houká
v egyptské lesy:
„Ozvi se, Arabi,
ozvi se, kde jsi?
Ty jenom jsi můj miláček,
jemuž chci vyklepat fráček
a vjet v pačesy!"

„Svatá" válka.

Mohamedáné vy drazi,
lupiči a ctění vrazi,
naučení slyšte zlaté:
Boj s Evropou nechce býti,
neb, *že byste byli biti*
ve válce té světem kiaté,
to jediné jen je *svaté*.

Několik sedláků norvéžských přišlo kdysi do Kodaně, hodlajíce se králi představiti a jej za ulevení břemen požádati. Král přišel jim přívětivě vstříc s otázkou: „Čeho žádáte, moje ditky?" Dobrosrdeční sedláci odpověděli: „Otče, my nežádáme od tebe ničeho, jen kdybys ty od nás ničeho nechtěl!"

Sladká je pomsta.

„Ha, Adolf jde s jinou? Ten zrádce! O, kéž bych se mohla pomstit! Kdyby tu honem byl druhý, abych tomu ošemetníku okázala, že ho pranic nemiluji!"

Jak se mluví.

V jedné hospodě strhla se rvačka. V koutku u stolu seděl pocestný, který vida se v nebezpečí, vzal klobouk a se slovy: „Vy se tam s pánem bohem bijte a já půjdu s panenkou Marií k čertu!" uháněl z hospody.

Flašinety jsou v Praze na vymření.

Rozum v tom sice je, a křesťanské milosrdenstství s našima ušima také — ale poslouchat ty flašinety, až začnou jeden po druhém „dodělávat"!.... Hrůza!

Jeden Pražan.

Aby na sebe nezapomněli.

Konečně dostali se Honza s Vaškem a s „abšídy" z kasáren až na rozcestí. Loučíce se spolu—snad na vždy — zatoužili, že by si měli dát na vzájem z té vojančiny něco na památku. „Víš co," radil Honza, „dejme si po facce." I stalo se, neboť na vhodnější památku z vojny ani Vašek nepřišel.

Jistému -ianovi v Brně.

„Tu pak tobě, brachu, radu dám:
Nemluv nikdy moc o sobě sám;
neboť jest to proti zdvořilosti,
mluvit o nerádu v společnosti."

Havlíček Borovský.

„DUCH CASU" vychází každé neděle. Odběratelé „Svornosti" mají jej zdarma; roční předplatitelé „Amerikána" platí $1na rok a každý jiný odběratel platí $2.00 na rok, $1.00 na půl roku a menší předplatné nepřijímají se k vůli pořádku v knihách a zásylkám.—Zásylky peněžní dějtež se na „money order" neb v registrovaných listech pod nápisem vydavatele.

August Geringer, 463 So.Canal Street, Chicago, Ill.

